Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Oviedo
Biblioteca

Estatutos

STRA
BO

id est paratus ad officia humilitatis scdm
sui statꝰ. ꝓpter hoc papa vocat se seruū ser
ui aūt se exaltat | in pñti ꝑ superbiā | humi
| in futuro ꝑ iehēne penā | Ve aūt vobis
| Postq̄ saluator ostēdit ipocrisi motiuū
pbia · ostendit eius multiplicē effectum
ur in duas ptes · quia primo describit
lici effectu pocrisi culpā · Scdo subun
oi Serpentes geīmina · Circa primū ad
ū · q̄ ipocrisi est simulatio falsa · et ideo
trr veritati · Veritas aūt triplex ē · doctrīe
vite · Et ideo diuiditur in tres ptes · quia
stenditur qualiter phariſei corrūpebant ꝑ
n veritatē doctrine · Scdo idem ostendit
te iusticie ibi · Ve vo · scri · et phari · ipo · q̄
uo idem ostenditur de veritate vite · Ve
et pha · qui munda · Circa primū dsiderā:
octrina legis ad tria ordinabatur · videlicꝫ
itōez xp̄i in lege promissi · Scdo ad salutis
ꝫ ꝑ mandatorū ipletionē · vñ supra dictū
· Si vis ad vitam ingredi serua mandata
ad cultū vmꝫ dei obseruandū · Et ideo di:
in tres ptes scdm q̄ ista tria per ipocrisim
bant phariſei · Secunda ibi · Ve vobis scri ·
sei ipocri · qui circuit · Tercia ibi · Ve vobis
ci · Considerandū aūt q̄ in omnibꝰ istis
ous ipocrisi ꝓponit hanc dictōez ve · q̄ ma:
ez significat · Cuius ratio est quia sicut ī le
ris testamenti ponūtur benedictiones ob
ibus legē et maledictiones transgredien:
am · vt habetur deutro · xxvij · ita in euange
ūtur beatitudines vt habitū est · v · ca · et
pectu iustorū · et hic dtrarie ponūtur male
es dtra ipocritas falso iusticiā simulantes ·
go | Ve vobis scribe et pha · qui clauditis
celoꝝ ꝛc̄ | regnū celoꝝ hic accipit ꝑ beatitu
erna · hostiū ꝑ quod intratur ad ip̄az xp̄s
n q̄ ip̄emet dicit iohā · x · Ego sum hostiū
quis introierit saluabitur · Claus aūt qua
hoc hostiū vel clauditur est doctrina · ꝓpt
storitas docendi vocat claus scientie · vt ha
· xj · et ideo ꝑ sanā doctrinā aperitur hoc
ꝫ · et ꝑ falsam doctrinā clauditur · Ergo q̄
et scribe auctoritates que sunt ī lege et ꝑ
de xp̄o corrūpebant vt visum est p̄cē · ca ·
audebant regnū celorū ante homines · eos
et noticia xp̄i veri auertendo · ideo sequit ·
non intratis | qua a dgnitōne quā habuerunt
ꝑ odiū et rācorē dueꝛsi sunt in errorē vt vi
t ca · p̄cedenti · et ca · xxj · | Nec introeūtes |
intrare volentes · quales erant simplices po
initis intrare | quā ꝑ istos phariseos fue:
| a fide xp̄i ꝑ maiorꝫ pte auersi | Ve
hic ostendit qualiter corrūpebant
tudi ines his que ptinent ad salutem ·
untatis | Supra dixit legē erat r ccssariū omī
onis adducere · et cū
pla faciūt ip̄m apos
peiora prioribus | V
quenter ostendit qu
doctrine in his que
actus est iurare mod
uare · Phariſei em̄ et
cebant q̄ illi qui iur
cabant · nec erant ī a
rabant ꝑ aurū temp
sacerdotibus certā p
debat ex cupiditate
terialibus non est al
ordinātꝫ ad cultū du
nabatur templū · Mu
rietes templi interiu
pli decorē · ꝓpter hoc
in errore et alios in e
maiꝫ aurū aut temp
diceret · nulli dubiū
ꝑdicta | Et quicūq̄
id est nō peccat · nec
aūt iurat in dono qd
gatꝫ est ad soluend
Et iste error similit
quod subditur | Cec
tare qd̄ sanctificat d
si quis fecisset tunc o
lem et q̄ in altari qu
ceptabilis deo · imm
legij · Addit etiā scd
urat in altari · urat
sup illud | Exquo pa
tari includit illd̄ qd̄
et non econuerso · et
tum ad ꝑtem · Addi
cens | Et qui iurat in
erat ordinatū ad du
modo habitabat in t
urat ꝑ deū qui colit
quā iurare in dono qu
aūt vltimū dictū ꝑ ex
ꝛc̄ | qua sicut dictū e
lum urat quodāmod
diuina relucet specia
et pha · ipo · qui dec̄
risei corrūpebant ver
illa que erant parui p
ad simulatōez sanctit
ris necessitatis ad sal
qd̄ dicit | Decima · m
intelligi dupliciter ·
licet ministri templi a
tū de illis acceptis a
bant ex labore suo de
cerdoti · vt habeꝫ

Biblioteca
Universidad de Deusto

riſei aũt ⌋ Hic oſequenter oſtendit qualiter
gnauerũt xp̃m in veritate vite·in hoc q̃ ꝓpo
ſibi queſtionẽ temptatiuã ō primo manda=
ꝫ·Circa q̃ primo ponitur eoꝝ interrogatō
ponit xp̃i reſponſio ibi·Ait illi ihũs·Circa
icit ſic⌊ Pharisei aũt ⁊c̃ ⌋ licꝫ em̃ ipi eſſent
ducẽs in opinione ō anime immortalita=
mortuoꝝ reſurrectione vt viſum eſt·tñ o
at cũ eis in xp̃i pſecutõe·Et ideo audien=
lentiũ impoſuiſſet eis ⌊ conue·in vnũ ⌋ ad
ndũ ipm xp̃m alio modo·Et ad ipm vene
magna multitudine·ad maĝ eũ terendũ
erzogaunt eũ vnꝫ ex eis ⌋ vt ſi ofuſus eſſet
peretur ofundi·ſi aũt vinceret omnes vide
o eũ viciſſe·ſcdm q̃ dicit Criſ· ⌊ Temptãs
ere ſcꝫ in ſermone·Mar·tñ videtur ꝺtrariũ
xij·ca·vbi dicitur·q̃ xp̃s dixit iſti legiſdo
uerenti de primo mandato legis·nõ longe
gno dei·Dicendũ q̃ iſte in principio venit
tentione cũ aliis·ſed poſtea audita xp̃i re
ne vera penitunt et xp̃i reſponſionẽ appro
·Magiſter in veritate bene dixiſti ⁊c̃·vt ha
ar·xij·et tũc xp̃s videns eius penitentiã
ba p̃miſſa dicens·Non longe es a regno
imile aũt habetur ioh̃·vij·ca·vbi dicitur
es et phariſei miſerunt miniſtros vt cõ=
nt ihũm·Illi aũt audientes xp̃i p̃dica=
ituerũt·et ſic ad principes redierũt·et
ent ab eis quare non adduxiſſent eũ·re=
t nũq̃ locutus eſt ſic homo·oſequenter
r queſtio⌊ Magiſter qđ eſt mandatũ mag
ge·⌋ credebant em̃ q̃ ſtatim reſponderet
dato primo prime tabule·Nõ habebis de
os·et tunc habuiſſet argumentũ cõtra eũ
to caritatis qđ eſt maius ſicut et caritas ẽ
tus ipa fide⌊ Ait illi ihũs ⌋ hic ponit xp̃i
o⌊ Diliges dñm deũ tuũ ⁊c̃ Hoc eſt primũ
mũ mandatũ ⌋ Hic tria ſunt videãda de ipo
caritatis·Primũ ẽ qualiter ſit intelligenđ
aliter ſit primũ·tercio qualiter implendũ
imũ ſciendũ·q̃ iſtud p̃ceptũ in quatuoꝝ
ditur in ſcriptura·ſcꝫ deu·v·vbi ponũtur
iges dñm deũ tuũ ex toto corde tuo·et ex
·et ex tota fortitudine tua·et hic math·
dimittitur fortitudo·et duobus aliis ad
ũ·q̃ deus diligatur ex toto corde·et ex to
a et ex tota mente·Marci aũt xij·ponũtur
·et additur quartũ·ſcꝫ et tota virtute·qđ
cũ eo qđ dicitur deu·vj·et ex tota fortitu
eodem mõ lu·x·habetur·niſi qđ dicit ibi
ꝫ viribꝫ tuis qđ idem eſt cũ eo qđ dicit·
el ex fortitudine·Et ſic patet q̃ quatuoꝝ
e ratione huius p̃cepti ſcꝫ diligere deũ
de ex tota mente·ex tota anima·et ex
tudine·Cuius ratio eſt·qua diligere eſt
ntatis·duplex aũt eſt actus ipiꝫ·Vno

ſenſitiuũ·vt habetur ſcdo de anima·et iſte actꝰ
notatur cũ dr ⌊ Et ex tota anima ⌋ Per animã e
hic intelligit̃ ps ſenſitiua ſcdm q̃ ſcribitur gen·
factus eſt homo in aiam viuentẽ·id eſt vitã aĩa
et ſenſibilẽ corpi dantẽ·vt dicit gloſa·Vlteriꝰ
p voluntatem mouẽtur potentie motiue et exec
tiue ad opandũ ex dilcõne·et hoc notatur cũ
dit̃ ⌊ Ex tota fortitudine tua vel ex omnibꝫ viri
tuis ⌋ qđ idem eſt·patet ergo primũ·Circa ſcdm
ſiderandũ q̃ aliquid dicit̃ primũ dupliciter·Vno
modo origine et ſic illa que ſunt impfectiora pri
ra ſunt in illis que ꝓcedunt de potentia ad ac
vt dicit̃ ix·metaphi·Alio modo dicit̃ aliquid p
mũ dignitate ſeu pfectione·hoc ergo ſcdo mo
primitatis mandatũ ō dilectone dei dicit̃ prim
quia origine dilectione ꝓximi prior eſt·ſcdm q
dicit beatus iohãnes·j·canonica ca·iiij·qui no
diligit fratrẽ ſuũ quẽ videt·deũ quem non vid
quomodo poteſt diligere·et ſic patet ſcdm·Cir
terciũ conſiderandũ·q̃ totũ et pfectũ idem ſunt·vi
habetur·iij·phi·et ido diligere deũ ex toto cor
et ex tota anima et ſic de aliis eſt diligere ex pf
cto corde vel pfecta anima·et ſic de aliis·Perfe
ctũ aũt dicit̃ aliquid dupliciter·Vno modo qui
do nihil ſibi deeſt ō pfectione ſibi poſſibili·Alio
modo q̃n nihil ſibi deeſt de pfectione ſibi debit
vel opetenti·ſicut homo mediocris ſtature dici
pfecte quãtitatis licet non habeat quantitatẽ gi
gantis·Sic ergo accipiendo pfecte primo mõ ſ
impleṫ p̃ceptũ dilectonis in patria·q̃ mens ib
fertur in deũ totaliter et pfecte quantũ ſibi poſ
bile eſt et ſine aliqua interuptõe·et ſcdm hoc d
cit aug⁹·li·de pfectione uſticie·q̃ mandatũ ca
ritatis ſolũ implebitur in pria·vbi erat caritas pf
cta·Si aũt accipiatur pfecte ſcdo modo·ſic impl
tur in via q̃n nihil diligitur ꝺtra deũ·Iſta em̃ pe
fectio eſt que debet ineſſe ex debito neceſſitatis
et hoc ſufficit ad ſalutẽ·Diligere ergo deũ ex toto
corde hoc mõ eſt ſic diligere deũ q̃ nihil diliga
ꝺtra ipm·ſequit̃⌊ Scdm aũt ſi·ẽ hunc di·pri·tu·
ſicut teipm ⌋ id eſt ad eandẽ beatitudinẽ ad quã
dilig te⌊ In his du·mã·vni·pẽ·lex et ꝓphete·Si
cut em̃ in ſpeculatis omnes concluſiones dependent
ex hoc principio de quolibet affirmatio vel nega=
tio·ſic in opabilibus omnia dependẽt ex dilectõe
dei principaliter·et conſequenter ex dilectõne pri
mi
ꝓpter hoc omnia mandata leg̃ et monitiones nõ
ſunt niſi quedã explicatões iſtoꝝ duoꝝ manda
toꝝ·quia omnia ordinãt̃ ad dilectõnẽ dei et pri
mi vt pꝫ intuẽti·et ſimiliter doctrina ꝓphãꝝ ad hoc
ordinatur⌊ Cõgregatis aũt phari·⌋ Hic oſequen
ter oſtenditur phariſeos eſſe ꝺtradictores diuine
veritatis errori ꝺtrario adherendo·Ad cuĝ eui=
dentiã conſiderãd·q̃ licet phariſei et legiſpiti cog=
nouerunt in principio ihũm eſſe verũ xp̃m·et ꝓ

t ſic xp̃s ſcdm q̃ deꝰ ſedet ad dexterã·Alio mõ
eſt eſſe in poticribꝫ bonis·et hoc mõ conuenit xp̃o
cdm humanitatem·qua vt ſic in gloria p̃eſt ãge
is·Do·po·ini·tu·⁊c̃·Iſtud oplebitur in iuditio
quando omnia pfecte ſubiciẽtur homini xp̃o⌊ Si
er·da·vo·eũ·do·quomodo eſt fi·eius·⌋ q̃·d·cũ
cdm naturã humanã ſit filiꝰ dauid·et ꝓ oſequẽs
o inferior·oportet ponere in eo aliã naturam p
quã ſit dominꝰ eius et eo ſuperior·hec aũt ẽ diui
na·et ſic in xp̃o due ſunt nature diuina et huma
na⌊ Et ne·po·re·⌋ qua non poterãt ſcripturã ne
gare·Conſiderãd tñ q̃ iudei modni diuinitatem
xp̃i negãtes·d·p̃dictam auctoritatẽ dictã eẽ ad
itterã de abraha·et q̃ eleezer diſpenſator domus
braĥe fecit hunc pſalmũ agens deo gratias de vi
ctoria quã habuit abrahã de quinq̃ regibus vt ha
bet̃ gen̄eſ·xiiij·poſt quã victoriã appuit dñs ab
rahe dicens·Noli timere abrahã·ego ꝓtector tuꝰ
eum·et merces tua magna nimis·Dicunt ergo qđ
eleezer loquitur ſic⌊ Dixit dominꝰ ⌋ id eſt deꝰ ce
e a dextris meis ⁊c̃ ⌋ qua ꝺfortaunt eũ vt viſum ẽ
omittendo ei auxiliũ et p̃miũ·Sꝫ iſta expoſitio
patet falſa·primo p titulũ pſalmi vbi ponitur p̃s
auid etiã in hebreo·qđ non ponit̃ in pſalmis fa
tis ab aliis·Itẽ p illud qđ ſubditur in p̃s eodeꝫ
x vtero ante luciferũ genui te qđ non poteſt dici
e abraham·q̃ ſit genitus ex vtero dei vel ſubſtã
ia et ante luciferũ id eſt ante mũdi creatoꝛ·ſed
olũ poteſt verificari de filio dei·et iterum in fine
ſalmi dicitur tu es ſacerdos ⁊c̃ qđ non poteſt ve
ificari de abrahã·qui non fuit ſacerdos·et dato
q̃ fuiſſet tñ ſacerdotiũ eiꝰ non potuiſſet fuiſſe et=
ũ·ſed ſolum xp̃i ſacerdotiũ eſt eternum·

CAP·XXIII·

Vnc locutus eſt ⁊c̃ ⌋ Hic onditur tercõ in
deos ẽe iuſte repbatos·q̃ fuerũt ficto
res bonitatis·Et diuiditur in duas par
tes·quia ſaluatoꝛ primo ponit huius fi
tionis motiuũ·Scdo ꝺcludit huius motiũ mul
iplicẽ effectũ ibi·Ve aũt vobis ſcri·Dria ī duas·
ma primo ſaluatoꝛ huiuſmodi motiuũ oſtendit·
Scdo hoc motiuum a ſuis diſcipulis excludit ibi·
Vos aũt·Motiuũ aũt fuit ſuꝑbia phariſeoꝝ et le=
giſpitoꝝ·et hec ſuꝑbia oſtenditur ex tribus·Pri
mo ex abuſu ſue poteſtatis Scdo ex ſimulatõe ſan
titatis ibi·Omnia ergo·Tercio ex ambitõe dig=
nitatis ibi·Amant aũt primos recubit⁹·Circa pri
mũ conſiderãdũ·q̃ a tempe moiſi fuerunt ꝺſtituti a
deo·lxx·ſenes etate·et ſcientia ꝓuecti·qui cũ mo
re haberent curã populi·et dicebantur iudices
ordinarij·q̃ ad ipos fiebat recurſus ī dubijs cais·
magne etiã cauſe nõ tractabant̃ ſine eis·et iſtud
fuit obſeruatũ apud iudeos quãdiu fuerunt ī po=
teſtate·et hoc eſt quod dicit hic ſaluatoꝛ⌊ Sup
er cathedrã moiſi ⌋ id eſt ī auctoritate iudicũ moiſi

qui ꝺfatut legem aliqua·licet non ſit ſub
q̃ quantũ ad hoc q̃ putãtur ꝓ hominẽ ſi
faciat·tñ obligatus eſt ad legẽ implend
unus puniet̃ a deo ſi faciat ꝺtrariũ·qua
ſio eius grauoꝝ eſt ꝓpter ſcandalũ·ꝓpte
piẽs patere legẽ q̃ ipe tuleris·et extra
tionibus ca·Cũ omes·dicitur qđ q̃ſqu
alterũ ſtatuit ipe eodẽ iure vti debent·
ex p̃dictis q̃ illi qui ſtatũ eccleſie in ge
aliquẽ ſtatũ eccleſie in ſpeciali onerat
ſtatutis ſine magna et euidenti neceſſita
tur ſua poteſtate·ſicut faciebant phariſei
Vnde dicit aug⁹ ad īquſitões ianuarii
de religione xp̃iana·Ipam religionẽ no
dominus noſter ihũs xp̃s in pauciſſimis
toꝝ celebratõnibꝫ volut eſſe liberã·qui
libus p̃mũt oneribus adeo vt tollerabili
cio iudeoꝝ·qui non humanis p̃ſumptõi
bus ſubiciuntur inſtitutis⌊ Omnia er
oſtenditur ſuꝑbia phariſeoꝝ ex ſimulato
tatis·qua hoc faciebant vt eſſent in reue
honore ī populo·et hoc qđ dicit⌊ Omina
fa·vt vi·ab hominibꝫ ⌋ id eſt ꝓpter gloꝛi
nam qua videri in bonis ꝓpter gloriã du
eſt malũ ſed magis meritoriũ·vt ſupra d
ca·⌊ dilatant philateria ſua ⌋ philateria
dicit iheroꝫ·erant quedaꝫ carte in quibus
batur decalogus mandatoꝝ·et ponebat
ta ī capite ad modũ corone·p hoc ſignifi
debebant legem in memoria habere·ſcdi
betur deu·vj·dicebantur aũt philateria a
qđ eſt ſeruare et tota qđ eſt lex·qua erã
ſigna ſeruande legis·Phariſei igitur vt vi
p̃ ceteris religioſi faciebant ſibi philateri
lata et ſcribebant in eis decalogũ de groſſ
tera·et eadem ratõne faciebant fimbrias r
ī pallijs ſuis·que aũt eſſent iſte fimbrie d
ſupra ix·ca·ſup illud vbũ·Tetigit fimbri
menti eius⌊ Amant aũt⌋ Hic oſequenter c
ſuꝑbia eoꝝ ex ambitõe dignitatis vt dicit⌊
aũt pri·recubi·in ce·⌋ et hoc duplici de ca
ratione gule·quia ibi ponũtur fercula mel
ratione ſuꝑbie·qz eſt locus honorabilioꝛ⌊
mas cathedras in ſinagogis·⌋ vbi ꝺueniebã
ad audiendũ verbũ dei⌊ Et ſalutatões ī f
eſt in loco patenti⌊ Et vocari ab hominibꝫ
deſiderare em̃ ſcientiã et actũ docendi non
lũ ſed meritoriũ·ſed deſiderare nomen tan
eſt malũ et ſuꝑbie peccatũ·ſi tñ deſideret
et auctoritas magiſterii ad hoc q̃ ſcientia i
bita aliquis melius poſſet vti·non eſt mali
bonũ·qua bonꝫ doctoꝛ debet querere ille
cũ ad efficatiã ſue doctrine Verũtñ q
eſt magiſter principalis ſed ſolus deꝰ
⌊ Vnus eſt magiſter veſter ⌋ qui

Societatis Iesu. Burgis. 1862.

Eographiam multos scripsisse nouius Pater Beatissime Paule II.
Venete Pon.maxime:temporum nostroꝝ felicitas & gloria:cum
eiusmodi sit doctrinæ opus quod omnibus gratū : a pluribusq; tracta/
tum uix unq̄ tamē ad plenum:uel apprehēlum uel explicatum esse cē/
seat :dum nūc cæli:nūc marīū:nūc situū cæteroꝝ ratiōe aliqd priorum
scriptis adiici posse ꝓspicit:tanta cōsequēte lectiōis huius studiosos uti/
litate:ut indoctus nemo uideri sanius possit:qui uel exactā mēbratim:
uel i summā collectā rationem reddere patriarū queat.Illū sane Reges
maxio honore ꝓsequuti sūt:illū īgētes sunt excercitus admirati:illū du/
ctores legionum tanq̄ cælestē ducē sant sequuti:illū miro amore omēs
mortales sunt exosculati:quē regionū peritiā callere didicerūt.Ob eam
rē diuio īgenio atq; eruditiōe uiri Hipparchus.Eudoxus.Eratosthenes
Hippias.Sebosus Bion.Xenophon Lapsacenus. Beton. Timæus.Dio/
nysius.Et artis totius splendor:& cōstās artifex Ptolemæus:& āte illum
Plinius ac Mella:Augustiq; tēporibus Strabo:aliiq; ꝑ plures:nunq̄ sa/
tis laudati: ꝓdiere.Absq; id gēus uiris nulla ab Impatoribus ac regibus
unq̄ expeditio est suscepta. id christianitatis principes:ac sedis tuæ Ro/
manæ ecclesiæ sanctissimi antistites recte intelligētes:& āte omēs:Pōti/
ficū maxioꝝ spēdor īgēs Nicolaus.v.prædecessor:haud dudū tuus pa/
ter sancte:miro studio ægerūt:ut Ptolemæus:Straboq; Cretēsis:nō mi/
nus historicus quā Geographus:atq; philosophus:& hōericæ maiestatis
illustris expositor:Romāis uocibus audirēt.demādata rei miræ diffici/
lis ꝓuitia multi nois uiris:Iacobo āgelo Florētino i mathēaticis doctissi/
mo ab Alexādro.v.trāsferēdi i latinū Ptolemæi:Strabōis uero a Nico/
lao itē.v.Guarrio Veronēsi:& Gregorio Tifernati.Quoꝝ ego in mani/
bus sumptis exēplaribus ex Gregorii Archecypis Asiā atq; Africā de/
scribi feci .Guarini autē Europa plecta:q; i ea multa deerāt fragmētis:
ut puto Græcoꝝ:illius exēplariū:amicoꝝ ope:addi oia ꝓcurauī. In quo
Theodoro meo gazæ:atq; Andronico lāpo:itē Birago Græce Latineq;
doctissimis uiris:nō exigua gratia ē habēda.Eqdē Strabonē scio:lectio/
nis uarietate:copiaq;:ac sūma reꝝ pluriaꝝ esse eruditiōe singularē:mul/
toq; in sua q̄ in nostra līgua magnificētiorē:i qua ēt si nō est uerior: ali/
quāto tamē futurus est clarior:Latinis homībus īcredibiliter placituꝝ:
de quo pro uiri merito: atq; amplitudine: nihil dici nimiū potest. Sed
ab optimo homine Cretensi:ad ineptissimū rabulam:bonos omnes ca/
lūniātē pater sancte cū tua bona uēia uertēda ē epistola.Illius enī male/
dicētia irritatus:tā diu tacui:qd̄ locū in quo insigniter eū affigerē:oibus
spectādū:nō qa tā diu mihi silēdū foret: exspectabā.Feret igit Cretēsis
illustris: coīsulanū suū:per totū orbē obscurissimū: q sanctis laboribus

meis:utilibusq; cõmuni studiosoꝝ Reip.medius irruit iportune: ut sæ/
ua i fruges calamitas:utq; i armẽta lues:Erinnys uerissime iproba qeto/
rum.Hunc quoniã amarulẽto quõdã Timoni:mortales omnes odio in
sequẽti:simillimus est:nõ alio q̃ Cenotimõis:idest noui Timõis noie:
cũ honoris præfatiõe doctis oĩbus iuste mihi ignoscẽtibus appellabo ita
ut si iter ulceroſi illũ tergi(ut dicit)plagas tetigero:respõsum sciat:non
dictũ prius:nec deinceps usq; adeo fiat præceps i cõuitiãdo:ne dicendo
quod uelit:qđ nolit cogat audire.Ignoscã enĩ illi in præsentia pene oĩa:
quæ si irritabit crabrones secũdũ hãc prægustatiõem ꝓfundent. Nam
tanq̃ ois docte casteq; scribendi occupatus locus omnino foret:nec ulla
supesset materia sapiẽtiæ:i tetrã penitus ac cadaueroſam totũ sese cõui/
tiãdi demersit fœditatẽ:ut nostra iustior fiat iracũdia.Quæ.n.(proh pu/
dor)ĩtẽperies:quæ laruæ:quæ nisi extrẽa demẽtia hos ipulit i Platonẽ?
Quẽ qdem nos humãitatis uirtutisq; dulcedĩe ac laborũ : quos maxios
atq; utiliſſimos i studiis pertulit:ad posteroſq; trãſmisit:nõ ullis cõten/
tionũ ptibus:ab huius pro uirili turpitudĩe uẽdicamus. Nõ ignari satis
supq; esse i Platonica defensiõe illũ ab ĩtegerrimo & doctissimo:& phi/
loſopho & theologo scriptore defensum.Quando igit cogor(qđ minie
expectabã)cõuitiis rñdere:qd mihi de his præstigiis uideat: ac epistola
lectores intelligãt .Gorgiã Leontinũ ferunt primũ aureã statuam & so/
lidam Delphis sibi i tẽplo posuisse:q; sũmus illi docẽdæ oratoriæ artis
quæstus foret hũc æmulaturus:sed male Cenotimon iste ĩsignis Rhe/
tor:ut ipsius ad Turcum iactat epistola impia:atq; glorioſa:ut Christi/
ani docti omẽs intelligunt:scoria:sordesq;:nõ imagines aureas: nõ plũ/
beas saltem ꝓsonas:aut luteas:sed cõuitioſas sibi i philoſophiæ quodam
tẽplo:ac candore Platonico laruas & ĩtemperies collocauit : plenas sane
argento uiuo sui stultiloquii:qđ rebus omnibus est uenenum:per quas
se nigrore ac fuligine i perpetuũ indelebili deformauit. Nec contentus
tam inopis cerebri errore:immo scelere inaudito:mugit per plateas:& ĩ
triuiis non stridet:sed boat in me qui nemini hominum unq̃ maledixi:
& ei sæpe adiutor fui:nõ cessans oblatrare:nisi si est ignoscendũ e com/
potatiõe non conuiuio madido(ut fieri solet)proruenti.Platonem diui/
nitatis secretariũ a me parcissime dictum:tanq̃ nefas atq; facinus impiũ
stomachatur homo religioſissimus: atq; ægre fert: diffamatq; christia/
nissimus : quẽ etiam philoſophiæ sacrarium:immo philoſophoꝝ deũ a
summis uiris scriptum:tantus fuit semper ampliſſimi uiri illius amor:
tam ingens apud doctissimos admiratio:& si obliuioſissimus est & mi/
nime pudens nõ negabit.Teq; pater sancte cõuitiatiõis suæ uindicem
flagitat:ignorans miser q; uirgæ baculiq; tui cẽsura magna esse noscit

percussi consolatio. Secretarium tu diuinitatis homo formoſissime:atq;
doctissime Cenotimon Platonẽ dici uetas? ac grauissime ut nefas accu/
sas? irridere hoc debui:non rescribere: nec tibi i plateis cãtillanti(q ne/
mini omnino parcis)respondere.Sed ne nimium tibi sapere uideare nõ
tacebo.Tu ne solus bone uir:tu ne qd secretarius sit: cũ tãdiu uolueris
secretarius dici nõ nosti? Tabernarius qd sit(nõ enim dicam caupona/
rius)ne cõuitiãdo imiter quẽ cõuitii accuso: e taberna ut scribis cõuiua/
li:immo cõbibali nuper egressus:aut usurarius:nã fœneratoriũ nomen
ꝓpter decoctiõem ꝓhorrescis:aut carcerarius:si meministi frequẽs tuũ
diuersoriũ. neq; enĩ hæc i te sunt cõuitia:quæ ipse prædicas:quæq; sunt
omnibus magis q̃ tibi ꝓpter obliuioſum ingeniũ tuũ cognitiſſima:qua/
re nõ itẽ qd sit secretarius ꝓpter nominũ ꝓportõnẽ tenes? Vt enim illi
a taberna:usura & carcere:sic iste deflectit a secreto.quẽadmodũ igit q
tabernis uacat operaturq; tabernarius:qui itẽ usuris usurarius:q carceri
carcerarius:nõne pari lege q secretis dicet secretarius? Deus qdẽ quis/
nam:aut quid sit:si uis me credere te nescire:negãti facile assentiar.non
enim potes cõuitiis simul & deo quærẽdo idulgere:& in coeno occupa/
to maledicẽtiæ:necessario nulla est de cælestibus cura.uex te ego pieta/
tis gratia:ne mẽ criminãdi:nõ docẽdi tui causa rescripsisse putes:paucis
aduerte docebo.Ita enĩ cui rei studueris:qd assidue mediteris:me quoq;
nosse tibi oñdero. De uicario tu qdẽ dei iugiter cogitasti.nec desinis(uti
mea est opinio)cogitare merito sane : merito inq̃:fuisti enim sis ne uero
adhuc:ignosce hoc mihi id equidẽ nescio:illius secretarius. Idcircoq; tu
quoq; diuinitatis poteras:nõ iniuria:nõ mẽdacio secretarius dici. Nã si
deus(uti est)ipsa ueritas est:& uicarius dei cathedrã ueritatis tenet:qsqs
huius ampliſſimi uicarii uerus est secretarius:idest q partẽ aliquã prin/
cipis huius sui secretoꝝ nouit:quãdoqdẽ is priceps ẽ dei uicarius eius/
modi uir iure est diuinitatis secretarius.Sed heus diuine secretarie:& si
ego te nunq̃ illius maiestatis nosse ullum omnino secretũ certus sum:
tamẽ asserẽti tibi de tuo te prĩcipe cogitare nõ negabo. Cogitasti tu q/
dẽ lepidũ caput de Christi uicario cæteꝝ omnis tua cogitatio.immo fu/
riosa mẽtis agitatio:& sceleroſa insania fuit:quomodo illũ: qd illũ dixi?
quomodo cũ illo:sanctũ populũ christianũ: Turco ꝓ epistolas tuas:licet
stultas tamen uenenoſissimas simul traderes ĩfideli.Audi Cenotimon
audi:& si qs pudor est lateac publicam:si Christiãus est uis publici fa/
cinoris:age pœnitudinẽ:qs præter te ĩsignẽ põtificiũ secretariũ: Turcũ
ĩpiissimũ Cristianoꝝ sanguĩe rorantẽ:Impatorẽ unq̃ appellauit uniuer/
si? Quis illi se christianitatem ꝓditurꝝ scripsit:Hæc qdẽ a me tacerẽt:si
essent occulta.Hortat delirus barbaꝝ ipiissimũ:ut sese ad eũ cũ litteris

Universidad de Deusto
Biblioteca

& pecũia accerſat:uias ſe illi aptuꝝ:ac cõſilia qbus iugo ifidelitatis Chri/
ſtianitatẽ ſubiiciat:quo populũ a cõfuſiõe:ut dicit iſanus:ac colluuione
regẽtiũ i libertatẽ uẽdicet. Suũ diuinũ pricipẽ Chriſti uicariũ & reges
omẽs:ac pricipes catholicos tali dedecore ipetit:atq; cõtamiat: quaſi de
oĩbus malemeritis. Hucuſq; nõ ego ſed idignatõ iuſtiſſima: & fidei ze/
lus: & ñtecapti huiu ſceleris horror me ad nõ tacẽdũ ipulit. Iã me hõi/
nẽ eſſe epiſcopũq; cõſiderãs ad hũanitatẽ redeo atq; miſerationẽ: Inops
cõſilii homo: & multũ multũq; lugẽde: q̃ te noſtra iiuria ad excors faci/
nus iauditũq; irritauit? Nõ te hõinẽ aduenã: egẽtẽ ad noſtros pricipes
ueniſſe olim recordabare? nõ tu liberalitate põtificũ grãdẽ cogitabas te
aliquãdo feciſſe pecuniã? quoꝝ pricipũ nulla iiuria: ſed ſpõte a te fœno/
ribus obligatã: ſi omnẽ turpiſſime amiſiſti ꝓpter uſuraꝝ auidũ igeniũ
tuũ: debuiſti ne ꝓpterea factus a mẽte alienus tã nefario te ſcelere obli/
gare? pudet miſeretq; tũ cæteroꝝ tuoꝝ tuiq;: tũ ueteris ſcholæ: i qua lo/
quẽtiã for ſitã: certe nullã ſapiẽtiã didiciſti: loquax es factus abſq; omni
modeſtia: & tui tñ te piculo cõſceleraſti. Modo ẽt qs de te i mea epiſto/
la loq̃bat? Tu te illũ eſſe ꝓfiteri nõ erubuiſti: qui ſis cõuitiatus i Plato/
nem: ꝓdiiſti ſubſcriptor magnifice ſolus tãtæ crimiatiõis iuẽtor. Ego tñ
tibi oĩ tẽpore nomẽ ſacri fontis pie cõdonabo. Sed reuertor ad ſecreta/
riũ unde diſceſſerã. ſiue igit Deus eſt ipſa ſapientia: ſiue uirtus: ſiue ens
ipſum: ſiue maximũ ipſum: quo maius cogitari ẽt queat nihil: hoꝝ om/
niũ ſi quicq̃ Plato ſciuit ſciſſe aũt mꝰta præter te diffiteꝫ nemo diuini/
tatis ſecretarius: citra omnẽ iiuriã reprehẽſionẽq; põt appellari: quippe
quo gẽtiliũ ſcriptoꝝ nemo ſapiẽtior: caſtior & uerior legit. Tãq; ſecreta
& ſecrete oĩa ſcribit: ut decidẽtibus ſibi etiã (ut i quadã epiſtola ſcribit)
ꝓpriis tabellis: nõ poſſit tamen: niſi a diuinis hoĩbus lectus atq; ꝓlectus
itelligi. Ecce iteꝝ Cẽotimon iſurgit: & i mediũ ꝓfetas ꝓfert. Itẽ apoſto/
los atq; ſanctæ doctores eccleſiæ: & qdquid põt ueritatis Chriſtianæ: ut
i cœno Platonẽ cõuoluat. Aurita imago hominis: & eius qdẽ deformis
ũbra: qs ita loqt de Platone: ut de chriſtiãoꝝ Scimus gẽtilẽ fuiſſe philo/
ſophũ. Scimus illi multa defuiſſe homini neceſſaria baptizato: de fide
certiſſimi & cõſtãtiſſimi doctrinã diligius i Platone. Boetius pueris no/
ſtris i ſchola Platonẽ facit admirandũ: niſi ẽt Boetiũ pari errore: iſaniaq;
cõdẽnas. Diuus Auguſtius mirabilẽ prædicat i eccleſia: qd maxie miꝝ
põt uideri: cũ tot ea tẽpeſtate floreret ifideles: quocirca ſeipſũ uir ſãctiſ/
ſimus quodã loco digne ẽ retractãdo iterpretatus. Sed ipetu detrahẽdi:
i ſpurco ore naſcẽtia uerba ꝓfũdis. Igit cũ ſanctis Platonẽ ut antiſtitẽ
quẽdã philoſophiæ admiramur: conſciũq; ex maxia pte naturæ. Gratiã
nobis chriſtus dñs beneficẽtiſſime attũlit. Illi natura dux fuit: uiꝝ bonũ

credo fuiſſe Platonẽ doctiſſimũq; ac ſummũ quãtũ gẽtilis homo aſſeq
ualuit: theologũ: & a noſtris iclytis theologis magna ex pte mirifice cõ/
mẽdatũ: & in quo q̃dẽ tui maxie diſſimilis eſt: ſũme fuiſſe uerecũdum:
ideo diuinitatis: ideſt ſũmæ uirtutis cõſcium atq; ſecretariũ. Expectas ut
tibi Cenotimon reſpõdeã: q; me ex gurguſtio ꝓdiiſſe oblatraſti? Hoc
ego igenue fateor me cõmunẽ habuiſſe cũ ſanctis humilibus mãſionẽ:
pro qua cũ uicinis meis nõ eſſet mihi futura certatio: imo ne gurguſtiũ
qdẽ ipſum unde prodirẽ ãte Pauli ii. Veneti põtificatũ feliciſſimũ ha/
bui: prius fui accienſis epiſcopus: ex qua eccleſia: poſt quadriẽnium põt
quattuor cornuũ ueruix unus expectari. Nũc modeſte illius mei diuini
pricipis beneficio collocatus ſum i ſancta & qeta Alariẽſi eccleſia: quia
fui omnes laudando illi carus: nõ ut tu cõuitiãdo rabioſus. Sed ego a te
rex palatioꝝ peto: gurguſtio ne cacerẽ quoq; ãtepõis. Ego bonaꝝ fui (ut
ais) artiũ ſtudioſus: tu mea ſententia aliquãto magiſter excellẽs. Sed tua
recentia opera neq; doctrinã ſapiũt: neq; modeſtiã: & tñ uetera nõ ꝓbo.
Nõ te miſerabilis pudet loq de doctria: q doctrinaꝝ arcẽ: ut gigãtes cæ/
lũ oꝑpugnaſti? quæ eſt munimẽto adamãte omni firmiore: pluſq̃ cẽtu/
plici muro cincta illa illuſtri defenſiõe Platõis. Pictus es ibi pictus magi/
ſter eius generis coloribus: atq; pigmẽtis: quæ omis mũdi aqua nõ poſ/
ſit abluere. Multa tibi & ego & cæteri cõdonamus quos imũdo ore cõ/
tamias: aut potius ornas: quia delitoꝝ (ut aiũt) cõuitia: ſapiẽtũ ſunt præ/
conia didiciſſes miſer ab illuſtri terraꝝ ſitus ſcriptore Straboẽ pudorẽ:
q tñ gloriæ laudãdo ꝓmeruit. In eius ego te fróte ſpectãdũ idcirco cõ/
ſtitui: ut patriæ cõmunis caritate te ſecreto alloquutũ moneret: tãdẽ ali/
quãdo reſipiſcere Diceretq; ſe orbẽ diligentiſſime luſtraſſe terraꝝ: neq;
uſq̃ tibi ſimile mõſtrũ iueniſſe. Platõis laudatores omẽs ubiq; repperiſ/
ſe: quippe te non feris modo: ſerpẽtibuſq;: ſed ãthropophagis ẽt eſſe te/
triorẽ. Illos hũana carne ueſci te mortuoꝝ poſt duo prope annoꝝ milia
cadauera deuorare. Immo uero i anĩs omium hoĩum ſapiẽtũ uiuẽtes di/
ſcepere: & nulla penitus eoꝝ laceratiõe ſaturari. Tu ſolus reſtabas Ce/
notimõ addẽdus noſtro opi: ne quicq̃ eſſet omnino i terraꝝ orbe mon/
ſtroſum: qd nõ i Straboẽ poſſemus iuenire. Cæteꝝ idocti homies ſcio
q̃ ſint ad carpẽdũ ꝓpẽſi. Si potes cum tuis cõbibõibus ac mandiõibus
philoſophis itelligere: docebo uos eqdem hũanius: i quo lacerãdi rabidi
queatis abſq; calũnia diuerſari errores meos quærite & corrigite: ſed ti/
metis ſcio me docere. Veꝝ ignoſcãt omẽs neceſſitati meæ: & p te pater
ſancte ãte alios uir cultiſſimus atq; elegãtiſſimus Pontremulẽſis Nico/
demus ad tuam ſanctitatẽ Ducalis Orator Mediolanẽſis ornatiſſimus.
Nam q; illũ iter cæteros amicos meos ueteres ſinceros: ac uetuſtiſſimos

magna rõne plurimũ ueneror:ac obſeruo:timeo ne ego illi ẽt laceſſitus iniuria & iuſte iratus uidear nõ qdẽ nimiũ:ſed præter meũ morẽ exar/ ſiſſe. Strabõem ſane ei ſcio mirifice placituꝝ. Nã ille ut q optie ītelligit: quiq; ſupra modũ cultioribus ſtudiis delectaꝫ:hãc præcipue ſciẽdi ptẽ auide cõplectiꝫ:ſitus omẽs ī qbus fuit optie tenẽs:cæteros ad quos illi ire nõ cõtigit: ꝑdiſcit ex libris ſtudioſe. Et tẽpeſtatũ ſingulaꝝ uiros ex/ cellẽtes ī ꝑpriis quoſq; patriis:nõ magis ꝓquirit ad laudandũ q̃ ad imi/ tãdũ:atq; aſſidue(qđ facit)ſupãdũ. Illũ qdẽ reor Cenotimõi huic miſe/ rabili & īportũo multa hũanitate ut reſipiſcat ſuaſuꝝ. Vt tu pater bea tiſſime etiã atq; ẽt obſecro:ignoſce neceſſitati huius epiſtolæ:quæ omĩo eſt cõtraria ſtudiis meæ uolũtatis. Vale ſemp feliciſſime:ſãctiſſimeq; ac placidiſſime Põtifex.

Varum plærũq; reꝝ cõtẽplatione adductus Beatiſſime Pater ī eã uenire ſoleo cõtẽtionẽ plus ne tibi litteraꝝ & bonaꝝ artiũ ſtudia: an tu illis debeas:quippe cũ illaꝝ ī te:tuiq; ī illas ultro citroq; ſin/ gularia extẽt merita. Illæ qdẽ tibi fructũ famã decuſq; peperũt; & īge/ nium multis & magniſ rebus adornatũ reddiderũt. Tu ueto cõtra illis ſplẽdorẽ dignitatẽ gloriãq; cõparaſti:quæ maieſtatis ſedẽ & põtificale nactæ faſtigiũ:ſibiiptis triũphare:& uere ī cælum(ut dicit) aſcẽdiſſe ui/ dẽt. Quid.n. ſplẽdidius:magnificẽtius:aut glorioſius uẽdicare poſſunt diſciplinæ:& hæc hũanitatis ſtudia:q̃ ut Ro. Põtifici & Chriſtiani noīs ductori aſſiſtere ſe cognoſcãt & iactẽt. Tãtũ nãq; artes extollũt:& tanti fiũt:quãti eaꝝ cultores ꝓfeſſoreſq; memorãt & celebrãt:unde militarẽ diſciplinã iuriſciuilis ſciẽtiã:philoſophiã:cæteraſq; id genus uel hĩc ma/ xĩe cõmendamus:ꝓbamus:admiramur:qa generoſos hoīes:clariſſimos prĩcipes:ĩclytos reges in eis uerſari ſolitos dicimus:eiſq; opã dediſſe te/ ſtamur. Quocirca memoriæ ꝑditũ eſt Alexãdrũ illũ magnũ:cũ ad cur/ rẽdi certamẽ olympiæ ĩuitaret:id libẽter & ſtrẽue ſe factuꝝ reſpõdiſſe: ſi reges æmulos habiturus eſſet in ſtadio. Vt autẽ dñm noſtrum Ieſum Chriſtũ & hac imiteris ī pte:cuius uicarius ueſtigia fere ſectaris ī reliqs abſũptos iã morte ſcriptores:ut ille Lazaꝝ & alios ꝓmultos:ad uitam re/ uocas:& merſos ī tenebris ī lucẽ retrahis labẽteſq; ꝓ ætatẽ auctores q̃ſi putreſcentia cadauera in iuueniles ãnos renouas. Hĩc factũ eſt ut illi te patrẽ recreatorẽq; cognoſcãt:præcioſiſſima bibliotheca quaſi præclariſ/ ſima ſupellectile Romanã locupletatuꝝ Eccleſiã. Quæ tãto reliqs uaſis potiora ſunt:quanto argẽtea uaſa uel aurea alios uſus & qdẽ mutos ex/ pectãt. Codices autẽ ad ſapientiã:ad religionẽ īformãdã loquentia ſunt inſtrumenta. Eos tua cura uigilãtia:ſumptibus magnis ad Chriſtianam præſertim religionem ꝓtinentes e græca lingua in Romanũ conuerſos

æloquium eſſe fama eſt. In qbus tuæ pariter maieſtatis nomẽ ī dies ger/ minare ac florere poſteritas aſpiciet:eo quidẽ ãplius quo magnificẽtius ipſum beneficiũ minores intelligent a intellectum amabũt:amato fruẽ/ tur. Et ſanctoꝝ nãq; uiroꝝ libris lu bratiõibus:& diuĩoꝝ mãdatoꝝ le/ ctiõibus datũ eſt nobis:ut ad humane fragilitatis auxiliũ īterceſſores in/ uitemus ãgelos dæmões ꝓpulſemus:peccata deleamus:uitæ ſanctitatẽ exorẽus:regni cæleſtis beatitudinẽ fruẽdã fide ipſa pollicẽte ſperẽus: & qđ ſummũ & ãpliſſimum eſt:ipſa ītꝛprete lectiõe dei ueri fruamur alloquio. Pro qbus qdẽ maximis & īmortalibus tuæ ſanctitatis meritis oĩs ætas tibi laudes:tibi gratias:tibi honorẽ:nõ mĩus q̃ Ptolemæo phi/ la delpho ſecũdo Alexãdriæ regi decãtabit:& ꝓſoluet:q diuĩaꝝ ſecreta ſcripturaꝝ ꝓ ſeptuagĩta ītꝛpretes ex hebrea lingua cõuertenda curauit & ãte icarnati Verbi myſteriũ ãnis ducẽtis & octoginta ī lucẽ eduxit:& poſteris mãifeſta reliqt atq; legauit. Poſtrẽo cũ memoria teneas dñi dei noſtri uerbũ a patribus ãtiquis ī te legitima ſerie deriuatũ:quicqd liga/ ueris ſup terram ligatũ erit & ī cælis:ut q̃ late pateat diuinitus attributa põtificali ſoleo poteſtas oſtẽderes:terræ ac marĩs ãbitũ:cuius ĩpiũ penes te eſſe uoluit:ꝓ ſingulas deſcriptũ regiões mortalibus cognitũ eſſe uo/ luiſti. quanq̃ ꝓ noſtros quoq; hoīes mũdi formã cõptã haberẽus græcũ ẽt teſtẽ adhibere ĩſtituiſti Strabõem:ſcilicet uiꝝ doctiſſimũ:& magna/ rũ reꝝ cognitione peritiſſimũ:q uel omiſſas:uel neglectas:aut uetuſtate oblitas orbis ꝓtes ad unguẽ reſtituit:& diligẽtiſſime deſignauit: popu/ los:natiões:res geſtas:flumina:montes:maria:termĩos ãte oculos ponẽs. Eũ tuæ ſanctitatis tractatus ĩperio:in latinũ uertere conatus ſum: nõ tã meo.i. tenui ĩgenio:q̃ mãdãtis grauitate fretus. More aũt maioꝝ q præ/ claras actiões cõſulari noīe ĩſignabãt. hũc ī codicis frõte titulũ ĩſculpẽ/ dum eſſe cẽſui. Strabo recte & acute ſpiciẽs mũdi deſignator acutiſſi/ mus:atq; ſolertiſſimus:ut ex latinis ꝓgrãdi orbis uiã cõmõſtraret: Gu/ arini ueronẽſis ītꝛpretamẽto Italis quoq; ſe apperuit põtificante Nico/ lao qnto:eodẽq; mãdante. Eiuſdẽ Guarini ī abſolutionẽ Strabõis ĩcoati ꝑhemiũ alteꝝ ad inſignẽ ac patriciũ equeſtris ordinis uirũ. d. Iacobum Antonium Marcellum Venetum.

Eteres illi quoꝝ auctoritas cum ſapiẽtia ad poſteros uſq; prouecta eſt:memoriæ ꝑdiderũt Atlantem uiꝝ illuſtrẽ regẽq; potẽtiſſimũ late quodã terris impitaſſe. De cuius magnitudĩe cũ alia ꝓmulta: tũ illũ cælum fulſiſſe prædicant. Cæteꝝ lõgo aliquãdo labore feſſum cũ defi ceret Herculem ioue(ut aiunt(natum & reꝝ geſtaꝝ gloria: ea tẽpeſtate celeberrimũ ĩuocaſſe:q tm̃ ſubiret onus:& robuſtũ hoīs munus ĩpleret.

Idem meo de Strabõe ĩ præſentia dicẽdũ offert: qđ qdem opus arduũ: & cæleſte uolumẽ: cũ ſanctæ memoriæ Nicolao Papæ quinto terras cælũq; regẽti deſtinaſſem: cũ de illius maieſtate ac potẽtia ueritas ipſa loq̃tur quicquid ligaueris & ſolueris ſuper terrã: ligatũ & ſolutũ erit & in cælis: & inuidia uiris bonis: & hominibus doctiſſimis fortuna ipſum literarũq; ductorẽ benigniſſimũ intercepit: & ſpes noſtras abrupit. Interea circũſpiciẽti mihi: & animo cũcta luſtrãti ãplitudis tuæ ſplẽdore: & digno immortalitate noĩe q̃ſi Hercules alter occurriſti: q deficiẽtis onus ſubires: & arduũ munus impleres. Nã cũ nobilitatẽ tuã: ſapientiã: reſq; tuas domi ac militiæ fortiter prudẽtiſſime ac ꝓſpere adminiſtratas cõtẽplor & mẽte reuoluo: quid tibi ad ſummum gloriæ cumulum deſit nequaq̃ intelligo: ſiue genus: ſiue tua geſta perpendo.

c Onſideras nanq; & ipſe põderas quãta tibi ſit indita neceſſitas e tot terrarũ regina patria: & e Marcellorũ proſapia ortũ eſſe. Quid cum Mille Marcellus lætis offert auribus: q primus Hannibalẽ ſuperari docuit. Cuius memoria cum tibi ante oculos uerſatur: ad ſublimia: ad magnifica: ad mirãda totus accẽderis: ut in tãto nomine degeneraſſe uidearis. Nã ſi antiquis annalibus: & auditis fides abrogãda nõ eſt: nũe roſam Marcellorũ familiã Romana candẽte Republica quattuor ingẽtibus onerariis nauibus Venetias aduẽtaſſe fama eſt: quæ ĩmẽſis: opibus refertæ fuerant. Quarũ auxilio ſpecioſiſſimas ædes cõdidiſſe marmoribus: & aliis ornamẽtis inſtructas: tantæ nobilitatis ueſtigia: & antiquitatis documẽta conſtantiſſima. Ipſe mecũ opſtupeſcere uidẽt litteræ: cũ præclara tua facinora nõ minus fortiter q̃ ſapiẽter ac magnifice adminiſtrata prædicare inſtituũt. Venit in mentẽ Caſale maius: cuius præfectus cum eſſes eo bello quod Philippus Maria Mediolani dux aduerſus Venetũ gerebat imperiũ. Ita defendiſti: ut nullo capi conſilio ac robore ſiueris: cũ eius potiundi auidiſſimus hoſtis eſſet. Et erat quidem obſidio robore militum ad triginta milia: & omni machinamentorum genere apparata: & ductoribus cũctis ſub imperatore Picinino florentibus: qui omne ualidiſſimum oppidum populaturi primo uidebãtur impetu. Multa quidẽ ingẽtia de te ſeſe offerunt. Quæ prologorum compendio & breuitate potius q̃ pro dignitate memorari dolent: & cõqueri uidentur: cũ grãde ex illis cõfici corpus & poſſit & debeat. Quæ aliis poſt memoranda relinquo. Quædam tamen præillorum nobilitate reticere non poſſum ſpreta prohemiorum formula. Malo enim ipſe ſuperuacua uerborum copia damnari q̃ meis pro uiribus tuorũ tela-

borum laude fraudare. Præſtatq; ut potius redundans q̃ ingrata notet oratio. Cum bello quod ſupra commemoraui eo res deducta eſſet: ut i Brixiæ captiuitate aut defenſiõe terræſtris & Veneti pondus uergeret imperii: hoſtilibus copiis & ingenti exercitu ciuitatis urgebatur obſidio. Spes quidem hoſtibus: Venetis aũt deſperatio creſcebat in dies: fames & inopia premebat obſeſſos: nec ſpes opis ulla dabat. Cãpus enim tractus mõtanus in hoſtiũ poteſtate ita tenebat: ut nulla adeũdæ urbis uia præſtaret: nec incluſi pro paucitate cõtra tot milia auderent erumpere. Tu igitur Marcelle uir ſapientiſſime ad tãta pericula propulſanda: & malorũ remedia excogitãda miſſus per ſylueſtria loca & rupes iniquiſſimas tranſuolans ex inſperato urbem intraſti: ciueſq; ac milites adeo animaſti: ut te duce obſeſſum p id tempus uehemẽter ab hoſte Roatũ caſtellũ ciuitatis uere clauẽ: & Brixiæ columẽ ex hoſtiũ faucibus eripuerint. Subinde ciuitatẽ firmatam munitamq; dimittens: ut moræ uir impatiens: aſſumpto miliũ circiter triginta exercitu maiore ex parte inutili quippe qui comeatus abſumeret: & cũ hoſte q maiores copias & uires reparauerat: cõgredi longe impotens eſſet: per inaſcenſa rupiũ cacumina colleſq; triſtiſſimos inuictus uelut Hannibal alter per alpes curſitãs in agrũ Veronenſem reuertiſti. Eo ſane aduentu exercitũ ipſum cui breui intra mœnia pereundũ erat: incolumem ſeruaſti ac tractum omnem eis nuncium dubium firmaſti: debilem roboraſti: ruiturum ſubſtentaſti: donec illo ingenti exercitu ſubſidia maxima attuliſti. Quibus quidem fortiter ac ſapientiſſime geſtis: cum uehemẽtius hoſtem aduerſus Brixiam exaſperaſſes quoddam humanis uiribus maius & uix poſteritati credibile facinus inuaſiſti. Quod unum pro ſua magnitudine & admiratione ne omittatur expoſcit: & quod Xerſis Perſarum regis facto non modo conferre: ſed anteferre non dubitauerim. Ipſum inquam regem potentia & audatia nobilitatum ſic nauibus helleſpõtum ſtrauiſſe: & in mari pontem conſtruxiſſe fama canit: ut exercitui ꝑmeabile pedibus mare conficeret. Opulentiſſimo regi facile fuit iactis inter undas ancoris: inſtratis tabulatis: ſalua rerum natura conficere. Tu uero animi magnitudine: mentis acumĩe: ingenio perſpicaci terræſtre iter ſtrauiſti nauibus: & loca per aſperrima montanoſq; tramites in benacum Veronenſis agri lacum non mediocrem ſane claſſem myopanorum biremiũ: triremium: & alia uarii generis nauigia induxiſti. Cum ĩterim piceninus aduerſis repugnat apparatibus a te fuſus profligatuſq; profugerit. Dædalum non tam mirarentur homines præpetibus pennis auſum ſe credere cælo q̃ iſtum tuum inuentum laudibus & admiratione proſequuntur. Nemini dubium eſt ea uia conſilio & induſtria

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſoluēdæ Brixiæ quaq̄uerſum obſeſſæ aditum patuiſſe cōmeatu:pecūia: armis abunde ſuppeditatis:eiuſq; liberatiōem tuo acceptam beneficio referri debere. Et qm̄ præ tuaꝝ cupiditate laudū cœpi uerecundiæ fines trāſire non uerebor bene & grauiter ipudēs eſſe:q̄ præclaꝝ factū illud: q̄ Rei Venetæ ꝓtile:q; cū Nicolaus Piceninus reditegratis inſtar hydræ uiribus Veronenſes fines maxio cū iperii Veneti diſcrimine occupaſſet:& Vicētinum nōnihil agrū:& igenti cōtra Comitem Frāciſcum Sfortiā foſſa & munimētis ſe ciſiſſe:& apparatu iſtructus maxio ſubſidio liberādæ Veronæ aduentabat. Nec ullus Comiti Frāciſco trāſitus præſtaret tu ueluti Veronæ dictator:ui redactis i poteſtatem mōtibus ab hoſte poſſeſſis ꝓ inuia loca rupeſq; uaſtiſſimas Comitē ipſum Frāciſcū:& militū quadraginta miliū multitudinē icolumē ꝓduxiſti. Tātūq; Picenio terroris incuſſiſti:ut q timēdus ātea fuerat:nūc deniq; timidus traiecto atheſi ſalutē fuga cōparit. Atq; eo moīto oīs citra trāſq; nūtiū Res Veneta ab oī metu periculoq; liberata eſt. An uero q̄ſq̄ huius ætatis eſt q̄ neſciat cū urbe Verona furtim potitus hoſtis eſſet:& ītra mœnia cūcta i poteſtate præter arces teneret armis:ad extrudendos hoſtes iperatorē ueſtrū tua ope:cōſilio & celeritate uſum reparaſſe. Illū aūt in tuæ uirtutis teſtimoniū dixiſſe mēoriæ ꝓditū eſt. Marcelle tua non minus opera Veronā q̄ uirtute noſtra recepimus. Teſtis eſt ēt inſula Padi tuo ductu & auſpicio. In ea fuſum ꝓfligatūq; exercitū fuiſſe. Qua clade nō ſane mediocri nobilitata eſt. Nouiſſime traiecto Adua fluuio q finis eſt ipii:cū aduerſas ripas aduerſarioꝝ copiæ ꝓſtatiōe tenerent: tātus eſt iniectus terror:ut populatiōibus:incēdiis:uaſtitati incuſtoditus relique/ret agere. Vnde inclyta illa & ſemp imperioſa Mediolanū ſuis i portis Venetoꝝ affigi uexilla ſpectauerit. Quo præclaro & memorādo facinore tuo auratæ militiæ:& equeſtris ordinis iſignia magnanimitatis & fortitudinis tuæ monumentum meruiſti: & approbante exercitu adeptus es. Dux igitur Philippus tanta reꝝ permutatione commotus:ut qui aliis antea bellum inferre lōgius ſoleret:nunc ad portas bellū feruere cerneret mentem dolore ſaucius:ex ægritudine morbum contraxit:& paucos ītra dies mortem obiit Vitaq; cum gemitu fugit īdignata ſub umbras. Mox ubiq; populatiōes factæ:Laudum & Placentia ſub Venetum uenit imperium. Et ut fama conſtans:& una omnium lingua teſtatur: niſi liuor æmulorum:& felicitatis comes ſemper inuidia:& hoſtis uaframēta ne tuis ſapientiſſimis cōſiliis ſenatus Venetus fidē adhiberet per inſidias obſtitiſſet:Mediolanū ipſum ſub Venetorū iuga peruēiſſet: atq; īde illi uniuerſæ terræ mariq; īpaſſent. Illud tua de continentia:ītegritate:īnocētia occurrit ſæculis oībus cælebrādū:Fabriciis:curiis:Aemuliis: Catonibus ſane conferendum:q; in tanta opū auri:& ſpolioꝝ facultate: atq; licentia:cū tui locupletandi occaſio:nihilo diuitior domū reuertiſti. Quin pecuniæ publicæ parcus ac ſobrius & miniſtrator maiorē in continenda q̄ i adipiſcēda pecunia gloriā collocaſti. Nihil enī tam āguſti aī eſſe q̄ amare diuitias:Nihil tā fortiſſimi q̄ illas ad liberalitatē munificētiāq; conuertere cōſtituiſti:his ipſis de cauſis. Strabo e græcia in Italiam nup aduētans triūphaturus eſt tam illuſtrē nactus hoſpitem:præſertim quia certior factus eſt te orbe peragrato:maria:terras:portus:inſulas:littora:mōtes:latus:flumīa:de q̄bus dicturus eſt noſcitare:& ꝓide eas tibi gratias habituꝝ:ut quocūq; iter & curſus aget nomē tuū diſſemīet:maxīe cū rantū opus:qđ Pontifex incoarat mācum īpfectumq; reliquerat. Magnanimus eques Iacobus Antonius Marcellus cōfectū & abſolutū ſua opera & cura reddidit. Vnde litterarii ordinis hoīes:& ſtudioꝝ ac latinæ eruditiōis ꝓfeſſores perpetuo ſibi etiā atq; ēt deiūxit officio.

Vmmatim extra philoſophiā nō eſt ipſa de ſitu orbis tractatio q̄ utilis. Et qui auctores attigerūt de Geographia:qđ Homerus paſſim ſuo i carmine orbis deſcriptiōe ſit uſus:cui & oceanus ſit cognitus: & mare mediterraneū. Alios poſt Homerū auctores fuiſſe de ſitu orbis ſcribentes:& locoꝝ cognitio ꝓtilis:& priuatim & publice ad peritiā & prudētiā cōparādā:& quæ ad illa dicere ſint neceſſaria Auctorē ipſum nō eſſe accuſādū ſi de iis ſcribat:de q̄bus alii priores:cū poſterius mīta ad notitiā ꝓuenerint:quæ prioribus erat īcognita. Contra Eratoſthenē: de poetis mala ſentientē:& laus magna poetice præcipue de poeſi Homeri q̄ uaria ſit utilitas:quanta locorum notitia & uentoꝝ. Contra falſo uel incōpoſite ſentientes:uel inter ſe diſcordes probationes & argumēta:quibus auctor ueriſimiliter indicat:q̄ multis i partibus terra & mare inuicem permutatæ atq; tranſpoſitæ ſunt.

Strabonis Cappadocis ſeu Gnoſſii Amaſini ſcriptoris celeberrimi de ſitu orbis liber primus.

I ad Philoſophum alia ꝓtineat ulla tractatō:& hāc quā hoc tempore de ſitu orbis delegimus:conſiderandam illi eſſe putamus. Quod autem noſtra minime uilipēdēda ſit æſtimatio per multa declarat. Nam qui eam primi attingere conſiſi fuerant tales extitere: Homerus: Anaximander: Mileſius: Hecateus cōciuis eius: ut inquit Eratoſthenes: Democritus. Eudoxus: Dicearchus: Ephorus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Aliiq; complures. Post hos etiam Eratosthenes: Polybius: Posidonius uiri philosophi. Multa uero disciplina per quam ad hoc opus perueniri potest: nullius alterius est nisi eius qui diuina & humana ualeat intueri. Quoꝝ sciētiā philosophiā esse dicūt. Eodē modo uaria est utilitas: quæ/dā ad res urbanas actiōesq; pricipū. Nōnulla ad cælestium terræstrium rerūq; maritiaꝝ sciētiā: aīaliū: plantaꝝ: fructuū: & aliorū quæ penes uni/uersos cernere fas est. Hæc eūdem designat hominē: q artes uitæ ac be/atitudinē cura & cogitatiōe cōplectit. Ex iis autē q̄ dicta sunt: unūq̄q; assumentes magis adhuc cōsideremus. In primis quia & nos & maiores nostri recte sumus arbitrati. Ex qbus Hipparchus est q̄ Homeꝝ huius peritiæ primariū auctorē esse tradidit. Is nō solum uniuersos priores: ac posteriores uirtute poetica supauit: Sed etiā ipsa ferme reꝝ ciuiliū: quæ ad uitā spectāt experiētia. Ex qua nō mō singulare ad res gerendas stu/diū adhibuit: ut plurimas cognosceret: cognitasq; posteris traderet: ueꝝ etiā & singulaꝝ ptiū locos: & q̄ p cūctū orbē: terrā uidelicet habitabilē: ac mare sunt. Nō enim ad extremos usq; ipsius terminos pueniſſet me/moria circūlustrās. Nec ipsam primū q̄dē ab oceano allutā (sicut est) de/mōstrasset: deinde plæraq; loca noīatim expressit. Nōnulla uero signis q̄busdā occultius īsinuauit. Africā & Ethiopiā: & Sydonios & Frēbos: quos Arabes Trogloditas: hoc est cauernaꝝ incolas iure dixeris: uerbis eloquutus est. Qui uero ad ortus & occasus ptinerent obscurius signifi/cauit: qui alluant̄ oceano. ab hoc enim orientē solē & ī hunc occidētem facit pariter & stellas.

Inde recens radiis iam sol percusserat arua.
Oceani lentas alti præfugerat undas.
Incidit oceano lux fulgētissima solis:
Nigrantem noctem & madidantia sydera ducens.

Ex oceanō uidelicet dicit. Eoꝝ ēt q̄ occasum īcolūt: mortaliū felicitatem ostēdit & aeris tēperiē. Cū (ut uidet̄) Hispaniæ nauigationē ītellexisset: quo & Hercules: & posterius Phœnices exercitū ductarunt: & late īpiū tenuere. post quos & Romāi. Hic enim & Fauonius spirat: hic & Hely/siū cāpū esse poeta decātat. In quē a deis mittēdū esse Menelaū asserit.

Helysium ad campum: summas telluris ad oras:
Numina te mittent: flauens ubi nunc Rhadamāthus.
Victus ubi est facilis: non nix hibernaue multa.
Oceanus zephyri suaues exuscitat auras.

Fortunatæ etiam insulæ contra Mauritaniæ finem ad occidentem sunt. Quam quidem ad partem & Hispaniæ terminus concurrit. Ex ipso au/tem nomine manifestum est: quoniam & has ipsas felices existimabant: quia huiusmodi locis propīquæ forent. Sed enī Ethiopes ad oceanum extremos esse manifestat: qd̄ extremi quidem Ethiopes bifariam partiti sint hominū extremi. Nec uero īaniter dictū est bifariā ptitos esse: sicut posterius demōstrabit̄. Quod autem ad oceanum ait,

Iuppiter oceanum atq; epulas pietate proborum
Ethiopum hesternus petiit.

Quod aūt & septētriōalis ad ursas ora extrema: sit ad oceanū hoc pacto sub uelamine de ursa loquēs: & aliud agens inquit,

Oceani sola est undarum atq; æquoris expers.

Nāq; per ursam & plaustrū polū demōstrat arcticū. Nō enī cū uno ī lo/co semp apparenti: tot circūuoluāt̄ astra: solā ūdaꝝ atq; æquoris dixisset exptē adeo illū īperitiæ minīe dānant: pīde ac pro duabus ursis: unā tm̄ nouerit. haud enī par ē: alterā iter stellas nōdū collocatā extitisse. Veꝝ ex quo phœnices ānotauerūt: & ad nauigatiōem eis utebāt̄: hanc quoq; distātiā ad Græcos acceſſisse: quēadmodū & Berēices Cesariē & Cano/būs: cuius nomē hesterno die aut pridie uulgatū est. Cōplures ēt hoc tē/pore absq; nomīe: ut īqt Aratus sunt. Crates igit̄ nō recte scribit: solus æquoris exps. Nō fugiēda fugiēs. Melius Heraclitus & magis Hōero cōsonās: q pro circulo arctico arctō idest ursam nōinant. Auroræ enim & uespere termini fit ursa: & pro ursa sereni Iouis terminus. Nā nō ar/ctos sed arcticus ipsius ortus & occasus est terminus. Per ursam enī quā & plaustrū nūcupat: & Orionē seruare dicit: arcticon sane declarat. Per oceanū aūt horizōtē in quē & a quo ipsos occasus ortusq; cōficit. Cum uero illic uerti: & oceani prorsus exptē esse diceret ad signū horizōtis: qui maxīe accedit ad arctō: circulū esse nouit articū. Consequēter autē huic illud poetæ applicātes: id horizōtem accipere debemus: qd̄ ī terra ꝓpīquius est oceano. Ipsum uero circulū arcticū q̄ terrā āttīgit ꝓpīqui/tatis signū: uelut ad sensum secūdū ꝓpīquissimam portionē ad arcton. Quocirca & eā ptē terræ oceāus p̄ seipsum īundat: & septētriōales ma/xime agnouit hoīes: quos noīatim q̄dē haud sane cōmōstrat. Nec dū. n. hac ēt ætate cōmune illis nomē uniuersis īditū est. Cæteꝝ a uiuēdi ritu illos æloqt̄ Nomadas: i. ī pascēdo pecore assuetus: & eos nobiles equas mulgētes: lacte uescētes: & locupletes describens. Alioquin oceanū ter/ras circuire demonstrat: cum Iuno hunc inquit ī modum.

Ibo ut telluris almæ confinia spectē.
Oceanumq; deum genitorem.

Terminū enim cūctis assuetū obseruari dicit oceanum: nouissima uero ābitus circūcīgit: & ī fabricādis Achillis armis & clypeo: circa eius oras ponit oceanū. Eodē etiā pertinet diligēs illa īquisitō: q̄ eūtis & redeūtis

Universidad de Deusto
Biblioteca

oceani æſtuaria nequaq̃ ignorauit. Vt modo cãpos iundet:modo nudet
areſcentes:quum refluum memorat oceanum.
Terq; die ſcandit refluens:ter ſurripit undas.
Et enĩ ſi non ter ſed bis accidit:ex accidẽte forſitan hiſtoria:aut aberrã
te deſcriptiõe Cæterq; eiuſmodi fuit inſtitutio:& illud oceani lẽtas dicẽs
undas:quandam inundationis habet expreſſionẽ: quæ acceſſum quidẽ
lenẽ:nõ fluxũ omnino uehemẽtẽ habeat. Poſidonius cũ ſcopulos inter/
dum rectos: iterdũ nudatos dicat:& flumẽ appellet oceanum: eius flu/
xum & inundationes demõſtrari ſuſpicatur. Primũ quidem recte:ſecũ/
dum uero nulla cum ratione dictũ eſt. Non enĩ ipſa inũdatiõis acceſſio
fluuiatili curſui cõparanda ẽ:longe magis nequaq̃ talis ẽ ipſa regreſſio.
Quod Crates ait: quippiam ueriſimilius docet. Altifluũ enĩ ac refluũ.
Eodẽq; modo totũ oceanũ flumen appellat. Flumẽ etiã partẽ aliquã di/
cit oceani & flumis fluxũ nõ qdẽ totius ſed ptis:quũ hũc inqt ĩ modũ.
Oceani fluxũ fluuii cũ cymba reliquit
Atq; uagi late maris aduentauerat undam.
non uniuerſum:ſed flumis fluxũ ĩ oceão dixit ptem oceani exiſtẽtem:
quã refuſionẽ quãdã:ſinũq; ab hyemali tropico ĩ auſtralẽ polũ ꝓcedẽ/
tẽ:Crates dixit hũc ſane reliquens aliqs:ĩ Oceano adhuc eſſe poſſet. At
uero totũ relíquẽs ut ĩ toto adhuc ſit:fieri minĩe põt. Sic autẽ ĩqt Ho.
Deſeruit fluuii curſum:maris iuit ad undam.
Quod certe aliud:q̃ Oceanus nõ erat. Itaq; ſi aliter accipias: efficitur ut
oceanũ egreſſus ĩ Oceanũ ueniat. Verũ hæc lõgioris ĩdigerẽt ĩmoratõ/
nis. ꝙ autẽ habitabilis terra ſit ĩſula:primũ a ſenſu atq; experiẽtia capi/
ẽdũ eſt. Nã quocũq; accedere mortalibus ad terræ nouiſſima poſſibile
factũ eſt:mare obuenit:qđ Oceanũ appellamus:ubi uero ſenſu ꝓcipe/
re nõ obtigit:ratõ ipſa demõſtrat. Latus nãq; ab oriẽte:qđ ad Indos ꝓ/
tinet:& ab occaſu qđ ad Hiſpanos:& Mauritãos:ut plurimũ ab auſtra/
li pte:ac boreali nauigatiõibus ãbiť. Reliquũ ad hãc uſq; tẽpeſtatẽ:no/
bis eam ob ratõnem ĩnauigabile:quia qui circũnauigent:& inter ſe ob/
uiam commiſceantur nulli admodum ſunt. Non multum eſt ſiquis ex
mutuis eorum diſtantiis componat: ad quos permeare nobis licet. Nec
uero pelagus Atlanticum bimare eſſe putandum eſt:quod prominen/
tibus anguſte diſtĩguitur frontibus:ſic enim Iſthmos uocant ; quibus
nauigationis ambitus prohibeatur. Sed in unum potius continuatum
confluit. Nam qui nauigiis circũire conati ſunt:cum ĩde reuertiſſent:
haud ullam ſibi terram continentem occurriſſe perhibent: qua ulteri/
orem impediente nauigationem: ſeſe reiectos fuiſſe dicerent. Verum
per ãbiguitatẽ indigentiã:& ſolitudinẽ:cũ nihilo minus mare curſum
haberet:ac tranſitum : perq; oceano accidentes caſus undarum ſcilicet
acceſſus atq; receſſus amplius cõfeſſum eſt. Idem igitur permutationũ
ubiq; modus exiſtit:incrementorum inq̃ & diminutionum:uel nõ mł/
tum uarians. Perinde ac uno ex mari cauſa una:& motus unus edatur.
Hipparcho fides habẽda nõ eſt:qui huic opinioni contradicit: ut Oce/
ano ſimilia prorſus nõ accidãt:neq; ſi detur concedatur iſtud: ſequatur
illud:ut Atlanticum pelagus uniuerſum circũcirca confluẽs ſit:ad hoc
ne ſimilia accidant. Seleuco Babylonio reſte utitur. Nos autem maiorẽ
de Oceano ex inundationibus rationem Poſſidonio & Athenodoro re/
ponimus:qui factas hiſce de rebus diſputationes abunde peruicere. Im/
præſentiarum autem tantũ dicimus:quod ad accidentium ſimilitudinẽ
ſic exiſtimare ſatius ſit:quod cæleſtia melius exhalationis hinc teneant:
ſi amplius circũfuſus humor exiſtat. Sicut autem extrema:& terrarum
ambitum poeta nouit:& apertę differit:ſic & mare internum. Hoc autẽ
a Colũnis incipiens Africa continet:& Aegyptus & Phœnice. Deinde
ipſam ambiens Cyprum. Inde Solymi. Lycii. Cares. Poſt hos uero iter
Mycalen:& Troadis littus:& adiacentes inſulæ. Quarum mentõnem
facit omnium Inde earum quæ circa Propõtidem. Tum euxini uſq; in
Colchorum agrum:& Iaſonis expeditionis. Et itẽ Boſphorum Cimme/
riũ agnouit. Cũ & Cimmerios ſciuerit:non utiq; Cimmeriorũ cognitũ
habẽs nomẽ:ipſos ignorauit qui eius ætate:uel paulo ãte illũ:totã e Bo/
ſphoro ad Ioniã uſq; terrã diſcurſarũt. Eoq; igit agri clima iſinuãs attir/
git. Quod tenebroſum eſt: & ſic memorat. Aere ac nebula coopti ſunt.
Illis ſol nunq̃ phæton ſua lumina ſpargit
Pernicioſa ſuper nox ſemper tenditur iſtis.
Notũ facit & Iſtrũ. Thraſiã Myſoq; gẽtem mẽorãs:q̃ penes Iſtrũ habi/
tat. Inde maritimã totã quæ Thracia eſt:orã uſq; ad peneũ. Peones etiã
nominat:& Athon:& Axiũ:& uicinas illis iſulas. Deiceps eſt ora Græ/
coq; maritima uſq; ad Theſprotas:cuius uniuerſæ mẽtionẽ facit. Et Ita/
liæ ꝓmontoria nouit:eã mediam uocans. Scit etiã Siculos ; & Hiſpaniæ
ꝓmõtoria:eiuſq; felicitatẽ:quã nuper diximus. Siqua uero interdicẽdũ
uidebunť omiſſa ignoſcẽdũ erit. Nam qui terræ deſcriptionem re uera
expõit:ſi multa pticulatim omittit:uẽia cõcedẽda ei eſt. Siq; p hiſtoriã:
doctrinamq; differendis fabulamenta nonnulla implicentur. Abſint
autem querelæ & incuſatio. Haud enim illud Eratoſthenis ueq; eſt. Po/
etas omis nõ docẽdi:ſed oblectãdi gratia cõiecturis agere. Contra uero
ſapiẽtiſſimi qui de poeticis quicquam æloquuti ſunt:primã quãdã phi/
loſophiã poeticã eſſe aſſerũt. Sed aduerſus Eratoſthenẽ lõgiore ſermõe
denuo differendũ erit. In quo & de poeta rurſus habebitur oratio. Nũc

quæ de partibus descriptiõis terrarꝫ Homerus orsus est dicere memo/
rata sufficiẽt. Manifestum est:eos qui illum sequuti sunt:eximia digni/
tate uiros:et philosophie ītime deditos extitisse.Ex quibus post Home/
rum duos tradit Eratosthenes:Anaximandrum Thaletis familiarem &
conciuem: & Hecateum milesium. Illum quidẽ prius de situ orbis de/
scriptam edidisse tabulam. Hecateum uero codicem reliquisse.Sic enī
ex alia eius scriptura ab eo scriptum fuisse traditur. Verũenimuero: qꝫ
ad hæc mltiplici opus disciplīa sit:frequẽtes auctores. Bene & Hippar/
chus in iis quæ ad Eratosthenem scribit edocet:quod unicuiqꝫ tum pri/
uato:tum doctrinarꝫ cupido:cum terrænæ descriptionis notitia pertīeat
eam capessere sit ipossibile absqꝫ rerum cælestium & Eclipticarum ob/
seruationum discretiõe.Sicut Alexandria Aegypti deprehẽdi nequit:
utrum magis q̃ Babylonia in septẽtrionem: q̃ in austrum sit expositā:
nec quãta sit earum distantia sine climatum cõsideratione. Simili mo/
do urbes ad orientem & ad occasum magis minusue accedẽtes: nullus
diligenter sane dignoscereti:nisi per Eclipticas solis & lunæ cõparatiões
ubi & hæc dicit. Quicunqꝫ locorũ proprietates edisserere nitunt pro/
prie rem attīgunt quum eælestium terræstriumqꝫ mẽsurarum figuras
& magnitudines:& interualla:& climata :& calores:& frigora:& simpli/
citer aeris naturam mãifestant. Quãdo quidem & qui domiciliũ appa/
rat ædificator:& qui oppidum cõstruit architectus:hæc ipsa prouideat:
nedum qui uniuersum terrarꝫ situm homo aīo uersat. Huic enim lõge
magis attineat. Nam exiguis ī locis siue ad septentriones:siue ad austrũ
uergant nõ multa habetur permutatio.In toto autem orbis ambitu:qd̃
ad septẽtriões usqꝫ ad extrema est:uel ad Scythiam:uel ad Galliã perti/
net. Quæ uero ad austrum:usque ad Ethiopũ ultima:hoc autẽ differẽ/
tiam habet plurimam: pari etiam modo ad Indos & ad Hispanos habi/
tatio:e quibus illos ad orientem maxime:hos autem ad occasum īclina/
ri scimus omẽs. Sic & antipodas inter se quodãmodo esse nescii nõ su/
mus. Tale autem hoc totum ex solis:reliquorumqꝫ syderum motu ortũ
habens:& adhuc agitationis ad medium:uel cælum suscipiendi necessi/
tatem habet:& ad ea quæ in cælo unicuiqꝫ nostrũ appareant.In his autẽ
ingentes habitationum uarietates cernuntur. Quis igitur locorꝫ differẽ/
tias exponens bene ac sufficienter edoceat:nullam aut ne tantillam qui/
dem illis curam adhibẽs? Et enī si uniuersa pro huiusmodi materia dili/
gẽter rimari nequeã: cũ ea magis ac magis ciuilis existat:tm̃ saltẽ ꝑseq:
quantum ciuili ptinere queat homini iure conueniret utiqꝫ. Qui enim
in sublime sic cogitationem extollit nequaq̃ a tota absens est terra. Ri/
diculũ nãqꝫ uidetur: siqs orbẽ terrarꝫ explanare dilucide cupiẽs cæli res
attīgere:& eas ad doctrinã usurpare audeat:terrã aũt totã cuius qd̃ ha/
bitat̃ una ꝑs est:nec quãta:nec qualis sit:nec in quo totius mũdi loco
sita sit:expõere curet.Neqꝫ si una tm̃modo ꝑte quo ad nos:seu pluribus
habitet̃:& quãta pari modo q̃multa illius inculta ẽ portio:q̃lisqꝫ:& quã
obrẽ.Hæc igit̃ Geographiæ ꝑspecies cuidam rerꝫ sublimiũ:& geometri/
cæ tractatiõi uidet̃ esse cõiũcta:quæ sic terræna cũ cælestibus i unũ cõ/
iũgit:ut ꝓpinqua maxie existẽtia.Sed nõ lõgiquitate tm̃ distẽt:quãtũ a
tellure cælum absit.Eia tantæ discẽdorꝫ multitudini terrænã apponam
disciplinã: sicut animãtiũ:plãtarꝫ: & cæterorꝫ quicqd utile & iutile terra
gignit & mare.Nã planius atqꝫ euidẽtius fieri posse qd̃ dixerī arbitror:
qd̃ quisqs talẽ ꝓceperit notitiam:ei non mediocris afferet̃ utilitas.Id cũ
ex uetusta memoria:tum ex oratiõe ac ratiõe manifestat̃. Poetæ igitur
heroas illos singulari præditos sapiẽtia fuisse declarãt:qui ad multa pe/
regrinãtes loca lõgis uagabãt̃ erroribus.In ãplissimo enī ponũt:multo/
rum mortaliũ urbes uidisse:& prudẽtiã agnouisse. Nestor ipse gloriat̃
quoniam inter Lapithas uersatus fuerit. Aduẽtans longiqua ex tellure:
uocatus uenerat ipse:& enim uocitãtibus illis.Itidẽ & Menelaus,
Atqꝫ uagans Cyprum:phœnicem ægyptiaqꝫ arua:
Ethiopesqꝫ adii:tum Sidonios:& Erembos:
Et libyen:ubi sunt lõgis cũ cornibus agni.
Adiecit & agri ꝓpriã ubertatem.
Ter pecudum fretus largum fundunt̃ in annum
Et in ægyptiis thebis inquit & illud
plurima frugiferum donat cultoribus aruum.
Has centum claudunt portæ.tum quæqꝫ ducentis
Porta uiris seruat̃:equis uectantur & altis
Curribus.Omnia enī huiusmõi magnũ ad capessendã prudẽtiã cõpa/
rant adiumẽtũ:quũ regiõis īgenium animaliũ:& plãtarꝫ formæ ac spe/
cies pdiscũt̃.Maritia ẽt apponi licet. Gemino nãqꝫ quẽdam in modum
constamus:ex uictu:nec terrarꝫ magis sumus q̃ maris incolæ. Herculẽ
quoqꝫ per multam peritiam:& perspicientiam appellari licet ingẽtium
perspectorem:& cognitorem operum & sane uetusta iam ex memoria:
atqꝫ sermone nostro ab inicio dicta testãtur.Egregie uero ille ad præsẽs
institutum sermo mihi uidetur adduci:qꝫ situs orbis descriptio est ad
ciuiles usus maiori ex ꝑte conducens.Rerum nanqꝫ gerendarum cãpũ
mare explicat:præstat & terra:quam īcolimus Exiguarum quidem exi/
gua.Magnarum uero magna:Maximarum autem uniuersa:quã habi/
tabilem uocãus:aut orbẽ: ut ãplissimarꝫ qdẽ actiõum hic ipse sit locus.
Excellentissimos autem impatores illos extitisse cõstat:q terræ ac maris

Universidad de Deusto
Biblioteca

imperium adepti:natiões ac ciuitates ſub unã potẽtiã:gubernatiõemq; ciuilẽ cogere ualuerũt.Haud igit dubitãdũ ẽ terræ deſcriptiõis notitiã: quã Geographiã dicimus omẽs ad ſperatorias actiões adducere ĩ terra continenti cũcta digerẽtẽ:atq; maritimis:& q̃ ĩtra orbẽ:& quæ exterius exiſtũt.Prætereaq; iis utilẽ eius diſpoſitiõem:quor̃ ĩtereſt noſſe:hoc ſe ſe habere modo uel aliter,cognitiõe poſſe aut nõ poſſe deprehẽdi.Sin/ gula enĩ ii melius ꝑtractarent:q̃ quãta ſit regio: quonãmodo iaceat co/ gnouiſſent:quaſq; cæli differẽtias:& quas ĩ ſe ipſa cõtineat:cũ aliis alii ĩ ꝑtibus ualeãt:& alia de cauſa:atq; primordio res ãtegerẽdas aggrediãt: & ĩperii magnitudinem extẽdãt:nec ratiõe pari:aut illis cũcta ꝓnoſcere licet,aut ipſis ẽt terram pingentibus.Cæter̃ multo magis aut minus in ãbobus hiſce cõſpiciẽt.Vix enim cuiq̃ æquali modo cũcta mãifeſta eſſe cõtigeret:& ſi orbis uniuerſus unũ ſub ĩperiũ:ſtatũq; ciuilẽ ſubducat: Sed ne hoc quidẽ pacto eueniret:quin ꝑpiquiora notiora fierent. Hæc tamẽ pluribus exprimere cõueniret:ut nota eſſent.Iſta uero ꝑpe uſum ac neceſſitatẽ magis ſunt. Itaq; minie mirãdũ eſſet ſi alius loci deſcrip/ tor Indis attineat:alius Aethiopibus:alius Græcis:alius Romãis.Nã q̃d attineat Indiæ deſcriptori ſic Boeticæ ꝑtis æloqui: Sicut Homerus ĩq̃t: Quiq; colũt Hyriam lapidoſamq; Aulida:Choenonq;
Ac ſcolon.Nobis autẽ cõuenit:quæ uero apud Indos ſunt:quæue ap̃d ſingulos:nõ etiã utiq; cõuenit.Haud enĩ uſus adducit̃ & utilitas. Nam maxie talis experiẽtia menſura efficit̃:hoc & ĩ puſillis manifeſtum eſt: quẽadmodũ ĩ uenatiõibus.Et enĩ qui ſyluã qualis & quãta ſit noſcitat: melius uenatiões ĩſtruit.Et ĩ loco bene caſtra locaret, Inſidias poneret: & iter faceret is qui locos ĩtelligit.Id aũt & ĩ magnis lõge dilucidius eſt: quãto maiora ſunt peritiæ præmia:& ĩperitiæ defectus. Agamemnonis exercitus cũ Myſiam.uelut agrũ Troianũ populatus eſſet : magna cũ ignominia retro curſum egit.Perſæ aũt & afri traiectus aquar̃ quoſdã & freta:uelut nauigatiõis anguſtias eſſe ſuſpicati par̃ abfuit:qn magna incurrerẽt ꝑicula.Ignorãtiæq; ſuæ reliquerũt trophea. Illi quidẽ Salga/ nei monumẽtũ penes Chalcidis Euripũ:quẽ Perſæ ideo iugularũt tãq̃ ex Malea ad Euripũ ſuæ claſſis curſum ĩprobe direxiſſet:hi uero Pelori ſepulchrũ quẽ & ipſi ſimilẽ ob cauſam necauere.Naufragiis etiã a Xer/ xis exercitu Græcia referta ẽ. Bolicor̃ & Ionicor̃ Colonia q̃ plura hu/ ius generis errata præbuit:& res itidem ꝑſpere geſtas:ubi per locorum peritiã illuſtria cõplura geſſiſſe facinora cõtigit. Sicut Ephialtes ad an/ guſtias Thermopylar̃ leonidæ cõmilitones Perſar̃ mãibus tradidiſſe fert̃:& Barbaros ĩtra Thermopylas accepiſſe:cum hoſtibus ꝑ mõtana ſemitã oſtẽdiſſet.Omittẽs uero ãtiquitatis exẽpla:Romanũ hoc tẽpore aduerſus Parthos

exercitum: idoneum ſatis har̃ rerum documentũ eſſe arbitror . Simili modo & expeditionem in Germanos:atq; Gallos:cum intra paludes:& difficiles acceſſu ſyluas: & loca deſerta: Barbaries illa belligeraſſet.& q̃ erant propinqua:longíqua:locor̃ ignorantia faceret:uiaſq; occultaret et commeatuum:& cæterarum rerum copiã.Et hoc quidem quod ampli/ us eſt:ut diximus: ad Imperator̃ uitas uſumq; conducit.Inſuper maior moralis & ciuilis philoſophiæ portio:circa ꝓcipium uitas uerſat̃ . Cu/ ius rei ſignum eſt:q; rerum urbanar̃ differẽtias a principibus diſcerni/ mus. Alium quidẽ Monarchiæ principatum ponẽtes:quẽ regium uo/ camus. Alium optimatium potentatum:ideſt Ariſtocratiam. Tertium regimen populare:ideſt Democratiam. Tot ciuilium rerum moderaía cenſemus eſſe.iiſdem uocabulis nominantes:ut ab illis faciẽdæ ſpeciei principium habentia. Alia enim lex eſt Regis iuſſio. Alia uero optima/ tiũ.& alia deniq; popularis.Rei uero ciuilis forma & figura lex ẽ. Quã/ obrem iuſtum nonnulli aſſeruere:potẽtioris eſſe commoditatẽ. Quod ſi ciuilis philoſophia utplurimum circa principes uerſat̃.Eſt autẽ Geo/ graphia circa principales uſus: ac neceſſitates:& ipſa quampiam ad hoc prærogatiuã haberet. Et iſta quidem prærogatiua ad actiones eſt.habet autem contemplationem profecto non uilem ipſa tractatio . Aliquam quidem arte:diſciplina:natura:captabilem. Alteram uero in hiſtoria fa/ buliſq; poſitam:nihil ad actiões exiſtentẽ. Veluti ſiqs Vlyſſis:aut Me/ nelai:aut Iaſonis errores enarrauerit:ad prudentiam nullum ſane con/ ferre uideatur adiumentum.Quod agẽs ipſe perquirit.niſi eorum:quæ facta ſunt:neceſſariorum utilia permiſceant̃ exempla.Inſtitutionem at/ tamen haud illiberalem ſecernit ei:q ad locos applicet:fabuloſa figmẽ/ ta præbentes.& enim qui actionibus:gloriæ aut uoluptatis cauſa inten/ dunt:hoc perquirunt. Cæter̃ nõ per multum Maiore nãq; (ut par eſt) maior huius:q̃ illor̃ utilitatis ſtudio tenent̃.Quocirca ei qui terrarũ de/ ſcriptor eſt maior huius:q̃ illor̃ cura ſuſcipienda eſt. Similiter & de hi/ ſtoria & de diſciplinis ſeſe res habet.Ex his enim q̃d utile magiſq; cre/ dibile ſit:ante omnia capeſſendũ eſt.Maxime aut tali materiæ Geome/ tria:& aſtronomia(ut dictum eſt)opus eſſe uidetur. Et re uera opus eſt. Nã figuræ:climata:magnitudines:& alia huiuſcemodi propria ſine illa/ rum ſcientia deprehendi nequeunt.Sed quemadmodũ ad totius terræ menſuram pertinentia in aliis demõſtrant̃:hic uero ſupponẽda ſunt & credenda:q̃ illic demonſtrata fuerint. Supponẽdũ & mundi formã eſſe rotundã:& rotundã terræ ſuperficiem. Id etiã ante iſta: corpor̃ ſcilicet curſum ad mediũ deferri.hoc ſolũ in ſenſu eſt:qui communiũ animi conceptionũ propíquus eſt. Siquidẽ ea deſignãti ſummatim ꝑcul ꝓpua

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſubmonitio eſt. Sicuti ꝙ terra rotunda eſt ex motu. Nam ad medium ueluti etiã unũquodꝙ corpus ad idoneã eius cõſeruationẽ inclinat. Ex iis autem quæ per maria & cælũ apparent ꝓpe. Sẽſus enim teſtimonio eſſe poteſt conceptioꝙ communis. Nauigantibus aũt manifeſte incur/uatio maris intercurrit: ut longe lucẽtibus quæ pariter elonganť: iis ui/ſum applicare nõ poſſis. Amplius aũt ſupra uiſum eleuata apparuerũt: nonnihil ab eo magis diſtãtia. Similiter & ipſe altius eleuatus: ea quæ prius occulta fuerant aſpicit: quod & poeta declarat: Nam illud tale ẽ. Fluctibus elatus uiſu proſpexit acuto. Adnauigãtibus etiã ſemꝑ magis: ac magis partes terraꝝ enudantur: & quæ ab initio humilia uidebanť: magis extollũtur. Ipſa etiã cæleſtium conuerſio: cũ alioquin manifeſta ſit: ex ipſis quoꝙ gnomonicis patet. Ex iis enim cogitatio ſtatim intẽdit. Nam ſi radicata in infinitũ terra eſſet: nõ utiꝙ talis circuncurſio cõtin/geret. Et quæ ad climata pertinent: ꝓ habitationes demonſtranť. Nunc uero in promptu nõnulla captanda ſunt. Et hæc quidẽ quæcunꝙ ciui/li: & exercituum ductori cõducunt. Nec enim ſi cæli partes: & terræ ſi/tum ignorare oportet: ut cum aliqua multis apparere in cælo ſolita: pro locis permutata fuerint: perturbatione teneatur: & talia loquatur.

Me latet o ſocii tenebræ locus: aut ubi eons:
Aut ubi ſol terras ſubeat: dans lumina mundo.

Aut ubi cõſcendat. Nec adeo acurate rimari: ut omnimodis paſſim cõ/iunctim ortus: cõiunctim & occaſus: coniunctim & medios cæli meatus & poloꝝ eleuationes agnoſcat & quæ ad uerticẽ ſigna ſint: & quæcunꝙ huiuſmodi ſecundũ Horizontis trãſmutationes pariter & ſeptẽtrionis uarietates. Hæc uniuerſa nota habere: q̃ partim aſpectu partim natura pateant. Veꝝ aliqua nec omnino curanda: niſi philoſophiæ contempla/tionis gratia. Quibuſdamꝙ fides adhibenda: licet propter quid intue/ri nõ poſſint. Hoc enĩ eſt ſolius philoſophantis officiũ. Ciuili aũt homi/ni tale nõ impartiť ocium. Aut nõ omni tempore. Eum tamẽ q in hac deſcriptõne uerſaťneꝙ adeo ſimplicem rudemue: neꝙ adeo ĩertẽ eſſe uelim: ut neꝙ Sphetam intueať: neꝙ illius circulos: quoſdã parallelos & inter ſe mutuo diſtãtes. Aliquos ex ipſis rectos: aliquos obliquos: neꝙ Tropicoꝝ: neꝙ æquinoctialiũ: nec ſigniferi ſitũ: ꝓ quẽ ſolis curſus uer/tiť. Docetꝙ climatũ & uentoꝝ uarietates. Hæc enĩ & quæ ad Horizon/tas attinẽt: & ad arcticos & reliqua: quæcũꝙ ĩ pria diſciplinaꝝ introdu/ctione tradũť. Siquis aliter intelligit: quonã modo ea: quæ hic dicuntur aſſeqť? Qui neꝙ rectã lineã: neꝙ curuã: neꝙ circulũ nouerit: neꝙ ſphe/ralẽ ſupficiẽ: nec planã: nec in cælo ſeptẽ maioris Vrſæ ſtellas: nec aliq̃ talia omnino prædoctus: is uel huius minime tractationis indigeat: uel nequaq̃ hoc ĩ tẽpore. In illis aũt prius obſeruatus ſit: ſine qbus huic ter/ræ deſcriptiõi familiaris eſſe nõ poterit. Simpliciter hoc uolumẽ publi/cũ: ciuile: ac paſſim utile putamus: ſicut & hiſtoriæ deſcriptionẽ. Illũ enĩ ciuilẽ hoiem dicimus: nõ qdẽ prorſus ĩdoctũ ſed q circularis diſciplinæ ac homini libero: ac ſtudioſo conſuete ꝓtẽ attingit. Nec enĩ laudare nec uituperare: nec res geſtas memoratu dignas diiudicare poſſet is: cui uir/tutis ac prudẽtiæ: earumꝙ rõnum cura nulla extitit. Eodẽ modo q circa portus: & nauigãdi ãbitus: negociũ ſuſcepe: ĩpfectã facere conſyderatõ/nem: niſi & doctríaꝝ mathematicaꝝ: & cæleſtiũ ꝓtes adiecerint: quas ap/plicare conuenit. Itaq; cũ hiſtoriaꝝ cõmẽtaria cõfecerimus: ad moralẽ & ciuilẽ philoſophiã (ut arbitramur) non inutilia & hãc addere cõpilatõnẽ decreuimus. Hæc enĩ eiuſdẽ generis ẽ & ad eoſdẽ uiros attinet: maxieꝙ ĩ faſtigio collocatos: & hic itidẽ & illic. Quæ enĩ ad clariſſimos ĩ uita ho/mines ĩſcribunť memoriæ cõmẽdatiõem aſſequũť. Quæ aũt exigua & ignobilia ſunt: relicta iacent: hinc ẽt puſilla: obſcura & claritatis expertia omittẽť. In his autẽ ĩmorabimur ĩ qbus negociũ ipſum cõmemoratiõis iucũditatẽ afferet: cũ & magnitudie excelluerit & gloria. Qualiter ĩ ſta/tuis cõtingit arduis: in qbus nõ efficta ꝓticulatim diligẽter ĩqrimus: ſed oꝑi magis ĩtẽdimus uniuerſo: q̃ ſingulis ꝓtibus: q̃ bñ ſint expreſſæ. Sic & ĩ his faciẽdũ eſt iudiciũ. Hæc ſi qdẽ & quædã ſtatuæ fabricatio ẽ quæ magna quonã modo & ĩ toto ſe habeãt æloqť. Niſi negocioſum hoiem & ſciẽdi cupidũ: quippiã ex illis mouere ualeat: qđ ꝓpoſitũ opus ſapiẽ/tiæ indagatorẽ: & ſtudioſũ deceat hominẽ. hæc ita dicta ſint. Si uero ãte nos cõpluribus æloquutis: & ipſi eiſdẽ de rebus dicere aggrediãur: ab/ſint querelæ: cũ non omnia eundẽ in modũ differamus. Cæteros enim quicqd aliud recte effecerint: aliã nõ ꝓã opis ꝓtẽ omiſiſſe putamus: ad quos quũ paululũ addere poſſimus: non ĩepta ſane conatus noſtri uide/biť occaſio. Nã & Romanoꝝ & Parthoꝝ potentia magnã huius experi/ẽtiæ portionẽ hoibus ætatis noſtræ præſtitit. Sicut & poſteritati illa Ale/xandri magni expeditio (ut ait Eratoſthenes) Alexãder enĩ magnã Aſiæ ꝓtẽ nobis apperuit: & boreæ incolas omnis Europæ: uſqꝙ ad Iſtri ripas. Romani uero quæ ad occaſum uergũt: Europæ ſingula uſqꝙ ad flumen Albin: q duo ĩ ſpatia Germaniã diuidit: quæcꝙ trans Iſtrũ uſqꝙ ad ãnem tyrã. At uero ulteriora: uſqꝙ ad Meotidẽ & nouiſſimã Colchoꝝ Mari/timã Mithridates cognoñto Eupator: cognita fecit: eiuſqꝙ præfecti. Par/thi autẽ Hyrcãos & Bactrianos: & ultra eos Scythas notiores nobis red/diderũt: cum antea maioribus noſtris minus noti fuiſſent. Ita ut quicqd ãplius: q̃ ſuperiori ætate notuerat memoriæ mãdaremus: hoc maxie ui/dere licet ex iis uoluminibus: quæ ad ueteres ſcripta reliquere. Ii qdẽ q̃

Priſci minus aberrauere præcipue poſt Eratoſthenẽ. Et ille ipſe q̃ quo maiore fuerant eruditiõe præditi:eo difficilius a poſterioribus increpari potuerũt:ſiqd dicẽdo peccauere. Quod ſi eis quos cæteris ī rebus maxime ſeq̃mur neceſſario cõtradicẽdum erit:cõcedẽda nobis uenia fuerit. Haud enim omnibus contradicere inſtituimus. At ii omittẽdi:quos ut ſectemur arbitramur indignos. De illis faciẽdũ ẽ iudiciũ:quos maxia ex ꝑte rectiſſime ſcripſiſſe nouimus. Quãdo q̃dẽ nõ ī oĩs ſapiẽtiæ ſtudio certare dignũ eſt: Sed aduerſus Eratoſthenẽ:Poſidoniũ:Hipparchũ:Polybium:& alios huius generis hõeſtũ eſt. Cõſyderemus ī primis Eratoſthenem:& ſimul aduerſus illũ Hipparchi deſcriptionem adiicientes. Non adeo diſcurri facilis eſt Eratoſthenes:ut non Athenas illũ uidiſſe dicat. Quod polemo demõſtrare nitit. Nec ipſi tñ fidei habẽdũ ẽ:ut plæriſq̃ acceptus eſt:licet(ut ipſe īqt) ĩter bonos uiros plurimoſq̃ uerſatus eſſet. Hac enim ætate īquit:ſicut alias unq̃ unũ ĩtra ſeptũ unãq̃ urbẽ florẽtes extitere philoſophi Ariſtonis æquales & Arceſile. Hoc uero minie ſatis eſſe arbitror: Sed ꝙ eos bñ iudicet:q̃bus accedendũ eſt. Is aũt Arceſilan & Ariſtonẽ omniũ q̃ eius ætate floruerũt pricipatũ uidicaſſe ponit. Cui & Appelles multus eſt:& Bion:quẽ philoſophiã quãdã primũ cõplexũ eſſe ait. Attamẽ ſæpenumero quãdã ad hoc ipſum dixiſſe:qualẽ ipſã ex pertuſa lacerna Bion. In hiſce nanq̃ ſententiis ſufficiẽtẽ debilitatẽ īgenii eius ſatis oſtẽdit q̃ Zenoni Citiæo notus Athenis ẽ factus. Eoꝝ uero q ei ſucceſſerit meminit neminẽ. Illi aũt aduerſantes cõplures:quorũq̃ ſucceſſio nulla ſeruat: Ipſos ea tẽpeſtate floruiſſe dicit. Manifeſtatq̃ is etiã:quem de bonis ædidit tractatus:& declamationes. Et ſiqua alia talia huius doctrinã:qd inter philoſophari uolẽtem:& hãc ꝓfeſſionẽ formidãtem medius tergiuerſatus eſt:ad oſtentatiõem quãdam uſq̃ dũtaxat ꝓgreſſus:ſeu trãſgreſſiõem hãc ab Circulariis aliis adeptus:ad inſtitutõnẽ: aut ad diſciplinã. In cæteris itẽ quodãmodo talis eſt. At miſſa faciamus illa. Impreſentiaꝝ enitẽdum eſt pro uiribus:ut terræ deſcriptiõem emẽdemus. Ac primũ qd a nobis nup ſuppoſitũ eſt. Poetã inq̃t:nõ q̃dẽ docẽdi:cæteꝝ delectãdi gratia:oĩa cõiecturis aſſequi. Antiq uero cõtra:q̃ poeticã primã philoſophiã quãdã eſſe ꝓhibẽt:quæ ab ineũte nos ætate ad uiuẽdi ratiões adducit:quæ mores:quæ affectiões edoceat:quæ res gerẽdas cũ iucũditate præcipitat. Poſteriores uero ſolũ poetã ipſum ſapientẽ eſſe aſſeruerũt. Quãobrẽ Græcoꝝ ciuitates ab ipſo priordio eoꝝ liberos in poetica erudierũt:nõ nudæ utiq̃ uoluptatis:ſed caſtæ moderatiõis gratia. A qua q̃dẽ ipſi muſici cãtus:& lyræ & Tibiarum modos edocẽtes hãc ſibi uirtutem uẽdicãt Seq̃ moꝝ magiſtros:& emẽdatores eſſe ꝓfitent. Hæc ipſa nõ modo a Pythagoricis audire licet. Veꝝ etiam Ariſtoxenus huius eſt ſententiæ. Et Homerus Cãtores caſtigatores appellauit:ſicuti Clytẽneſtræ cuſtodẽ illum.

Cum troiam peteret:cui plurima mandat Atrides
Tutari thalami ſotiã.

Nec uero Egiſtus prius illã ſupare ualuit: q̃ Cãtorẽ abigens deſerto in littore liquit

Aſſenſamq̃ uolens ipſas perduxit ad ædes.

Præter hoc Eratoſthenes ſibiipſi repugnat. Nã paulo ãte q̃ ſuã æloquat ſentẽtiã:prima de geographia uerba ĩcoans. Omẽs īq̃t initio gloriari: ut de rebus huiuſmodi ſuã ī mediũ afferãt præceptiõem. Igit Homerum quæcũq̃ de Ethiopibus didiciſſet:in poeticæ ſuæ uolumie collocaſſe. Et itẽ de Aegypto:& Africa. Quæ uero ꝓ Græciã:& loca maritima ꝓcepe/rat:accurate uehemẽter extuliſſe:cũ diceret Frequẽtes fert Teſba colũbas. Et Hærboſamq̃ aliarton. & extremã Anthedonẽ Lileãq̃ Cipheſſi fontẽ. Nec adiectionẽ ullã inaniter locis appoſuiſſe. Vtrũ igit uates qui iſta canit:delectare:an docere uelle uidet docere per Iouẽ. Vex ea hũc in modũ ille tradidit. Illa uero quæ extra ſenſum ſunt: & hic ipſe: & alii mõſtroſis ĩpleuere fabulamẽtis. Hoc itaq̃ modo dicẽdũ erat q̃ q̃ſq̃ poeta alia ad oblectãdũ animum ſolum:alia uero ad erudiẽdũ ꝓfert. Is aũt intulit nõ q̃dẽ eruditiõis:ſed uoluptatis cauſa ſolũ. Inſuper & alius poroſius adiecit:percontatus q̃dnã ad poetæ uirtutẽ conferri põt:q̃ locoꝝ cõplurium peritiã cõtinet uel militaris diſciplĩæ:uel rei ruſticæ:uel artis dicẽdi:uel qualia nõnulli illi uẽdicare & attribuere uoluerũt. Omia itaq̃ illi uẽdicãda quærere:amẽtis oſtẽtatiõem & iactãtiam poſueris. Veluti ſiq̃s(ut inq̃t Hipparchus) ereſionẽ ideſt ramalia obiurget attica pẽdẽtibus quaquauerſum oĩs generis põis:& quæ mala & pyra nequeũt producere:ſic omnẽ illius diſciplinã carpat omneq̃ artificiũ:hoc ſane recte dixeris o Eratoſthẽes. Illa uero nõ recte:q̃ tãtã ab eo reꝝ notitiã auferas:& poeticã anile quoddã fabulamẽtũ eſſe definias. Cui quodcũq̃ cẽſuerit uoluptatis cauſa fingere ꝓpriũ ẽ. Nũq̃d & poetaꝝ auditoribus nihil cõfert ad uirtutẽ:ut locoꝝ multoꝝ & militiæ:& agriculturæ: & Rhetoriçæ gnari exiſtant quæ ipſa audiẽtis maxie præceptio uẽdicat. Verum hæc tñ oĩa Vlyſſi Poeta tribuit:quẽ ãte omnis omni ī genere uirtutum ornatũ eſſe cecinit.

Oppida multa adiit:fuit huic ſapiẽtia nota.

Hic etiam ille eſt.

Cõſiliũ:uarioſq̃ dolos qui nouit & artes.

Hic ẽ quẽ urbiũ populatorẽ ſemp appellat:q̃ cõſiliis Iliõ & arte:& aſſutia. & facũdia cæpit. hic eſt quo ſequẽte ardẽtis more incẽdii refugimus

Universidad de Deusto
Biblioteca

ambo. Vt Diomedes ait. Qui qdem in agricultura tantopere gloriaꝫ in meſſe: ī hærba curuā tenerem falcē: & frumētū haberes: & ī aratiōe me ſpectes longum ſcindens cum duxero ſulcum. Nec uero Homerus hiſce de rebus ſentit: & nō reliq doctrina prædiri: eo poeta rectiſſime dicitante teſte utūꝫ: utpote huiuſmōi peritia ad prudētiam tendēte maxīe. Illa uero æloquētia utiq; in orando uerſatur: quā in omni poeſi oſtendit Vlyſſes ī tētandis animis ī rogatiōibus ī legatiōe: ī q̄ illud uates æloqꝫ. Quom uero ingentem miſit de pectore uocem:

Inſtar erant hymbris fluitantia uerba niualis,
Mortalis nemo contenderer alter ulyſſi.

Quis igitꝫ poetā q alios oratores: alios ıpatores: alios reliqua uirtutis opa demōſtrantes decenter ıducat: nugatorē quēpiā & hiſtrionē eſſe putet: qui auditorē magnificis tm̄ miraculis afficere: & aſſentatiōibus demulcere ualeat: cum nihil afferre queat adiumēti? Nū poetæ uirtutē aliā dixerimus: q̄ quæ uerbis ad imitādā uiuēdi rōnem excitaret? Quonā uero modo is imitareꝫ: q uiuēdi rōnis imperitus & inſipiēs foret? Nō enī ſicuti uel fabroꝝ: uel ædificatoꝝ: ita & poetaꝝ uirtutē eſſe memoramus. Sed hanc qdē nihil boni: nihil honeſti cōtinere. Ipſa uero poetæ uirtus & hoīs bono cōiūcta eſt. Nec uero poetā bonū eſſe poſſe: niſi prius uir bonus exiſtat. Qui autē Oratoriā dicēdi uim poetis eripit: nobis nō mō eā minime cōcedere: ſed & nobis nos haudquaq̄ indulgere uideꝫ. Nā qd æque oratoriū eſt: atq; æloquutō? Quid porro tā poeticū? Quis Homero præſtātior ad æloquēdū? Mediuſſidius. Veꝝ alia eſt poetica æloquutio: & utiq; priuatim: ac ꝓpe dicēdo: atq; ī ipſa qdē poetica Tragica cōtineꝫ: & Comica: & ī oratiōe ſoluta hiſtoria iudicialiſq; diſceptatio. Nūquid nō genus eſt oratio: cuius ſpecies ſunt metrica: atq; ſoluta? uel oratio qdē generalis eſt. Veꝝ Rhetorica oratō generalis nō ē: & æloquutio: & oratiōis uirtus (ut aūt ſic dixerim) ſermo pedeſter apparatus ipſius poeticæ imitatio eſt. Primū ante oīa apparatio ipſa poetica proceſſit ī mediū: & approbata cōplacuit: dehīc illā imitati cū metrū ſoluiſſent: reliqs poeticæ ſeruatis ptibus rem ſcriptis cōmēdarūt: Cadmus uidelicet & pherecydes: & Hecateus. Qui deīde poſt illos fuere: cū ſemp aliquid ex talibus adimerent ad eū q nūc uſurpatꝫ modū: ueluti ab ipſo faſtigio: ad inferiora reduxere: quēadmodū ſiqs Comœdiā ab ipſa Tragœdia cōſiſtentiā ſuſcepiſſe diceret. Et ab illius ātiloquētia ad hoc humile ſermōis genus declinatā. Accedit ad idē argumētū: qd̄ pro æloqui: canere olim poſuere maiores. Quoniā æloquutiōis ornatus: apparatuſq; Rhetoricæ fons & origo fuit ipſa poetica. Ipſa enim ad demōſtratiōes uſa eſt cātibus: hoc.n. erat Oda: ſermo ſcilicet modulatus. Vnde & Rhapſodiā & Tragœdiā: & Comœdiam ueteres dictitarūt. Quocirca cum priſcis temporibus æloqui dicerent de æloquutiōe poetica: hoc aūt dicerēt cū modulatiōe. Idē erat apud eos canere qd̄ æloq. Cum aūt alteꝝ & ī oratiōe ſoluta uſurparēt: ad alteꝝ quoq; trāſgreſſa eſt abuſio. Cū uero pedeſtris: ideſt abſq; metro dicaꝫ oratio: id māifeſtat: ut ſi ab excelſiore loco & uehiculo ſane decurrat in planum. Cæteꝝ nō mō ꝓpíqua: & græca (ut inqt Eratoſthenes) ſed ēt lōgius remota: & qdē accurate cōmorat Homerus: magiſq; q̄ poſteriores fabulaméta enarrat. Nec ī mōſtroꝝ rationē omnia: ſed interdū ad doctrinā occulte atq; ꝓ allegorias pgit uel præpat: uel populariter inducit: & alias: & item ī Vlyſſis errore: de quo & ipſe Eratoſthenes ꝓmultū aberrat: & eius expoſitores & poetā ipſum garrulos eſſe māifeſtās. De qbus dignū ē pluribus dicere. Primū qdē q nō modo poetæ: ſed etiā ciuitates lōge prius fabulas delegerunt. Necnō ipſi legum latores publicæ utilitatis gratia: cū ratōnātis animātis intuerentꝫ ingeniū. homo enim cognitiōis auiditate ducitꝫ. huius aūt uia prima fabulaꝝ ſtudiū eſt: hinc pueri audire incipiūt: & ad cōmunicāda ſtudia ultro proficiūt. Cauſa eſt quia nouū quoddā eſt ſtudiū fabulatio: quæ nō res conſiſtentes: ſed alia quædā exponit. Dulcis qdē eſt nouitas: & id qdē qd̄ nemini prius eſt cognitū. Hoc autē ipſum eſt: qd̄ oblectatiōis auiditatē ingenerat. Cum autē admiratio adſit & monſtra: intēdiꝫ oblectatio: quæ diſcēdi illecebra eſt. Ab ipſo igitꝫ primordio: hoc pacto ineſcandi ſunt. Aetate uero ꝓuectiore ad reꝝ diſciplinā ꝓducēdi corroborata iam cogitatiōe: cum adulatiōis amplius nequaq̄ indigeāt. Omēs idiotæ: & doctrinarū exptes quodāmodo pueri appellādi ſunt: & pariter fabulaꝝ auidi. Similiter & qui mediocriter inſtructi ſunt. Iſti aūt haud multū rōne ualent. Adde ēt uſq; ab infantia cōſuetudinē. Quādo autē quæ mōſtroſa ſunt & amœnitatem & terrorē afferūt utriuſq; generis: & pueris: & in ætate ꝓductioribus neceſſitate adhibēda ſunt. Pueris nanq; iucūdas efferimus fabulas: ut ꝓmoueantꝫ. Terrificas uero ut amoueāt. Lamia fabula eſt: & Gorgon & Incubus: & larua. Plæriq; eoꝝ qui urbes inhabitant fabulaꝝ iucunditate ꝓmouentꝫ: quom poetas uiroꝝ ꝓbitates fabulis inuolutas enarrantes audiunt. Qualia ſunt Herculis: & Theſei certamina. Seu tributos ab deis honores: ſeu mediſſidius cū picturas: aut imagíes aut ſimulacra ſpectāt: quæ fabuloſam quādā denotāt additionē. Auertuntꝫ aūt: quādo irrogata a deis ſupplicia: uel pauores uel minas ꝓ uerba: aut inuiſibiles quaſdā formas expectant: aut aliquos in illa incidiſſe credant. Nō enim turbæ fœminaꝝ: aut unicuiq; cōfuſæ multitudini philoſophiæ rōnes induci poſſunt. Nec ad religionē ſanctitatēq; ac fidē facile ſuitari. Ac numinū timore opus ē. Id aūt nō ſine fabulaꝝ:

ac miraculorum figmentis agit. Nam & fulmẽ & egidẽ & ttidentem & faces: & dracones: & thyrſoꝝ haſtas: arma deorũ: fabulæ: & uniuerſa priſcorũ Theologia præ ſe fert. Hæc ab illis accepta fuere: qui reꝝ publicarũ inſtitutionẽ facientes aduerſus nõnullos: q ĩfantiam redolebãt ĩſtar laruaꝝ efferebant. Cæteꝝ cum huiuſmodi fabuloſa foret effictio: quæ ad ciuilis uitæ cõmunicatiõem: formãq; & rerũ cognitionem uerſaret: ueteres puerilem educatiõem uſq; ad ætatum ꝓfectiõem cõſeruarũt: & omnẽ ætatẽ ſatis caſtigate inſtrui poſſe ꝓ poeticã arbitati ſunt. Poſterioribus inde tẽporibus hiſtoriaꝝ deſcriptõ: & huius ætatis philophia proceſſit ĩ mediũ. Et ea qdẽ ad paucos: poetica autem uulgo fructuoſior: & ad complenda ſpectacula potentior: & homerica præcipue. Priſci quoq; hiſtorici atq; phyſici ꝓ fabulas ſcripta ſua reliquere. Cæteꝝ poeta ꝓinde ac fabulas ad docendi genus referat: ad multas ueritatis ꝓtes curã ſuſcepit: & falſitatem ĩterpoſuit. Illam quidem acceptans: hanc uero ad ꝓducendã multitudinem populariter: & militariter inſerens. Sicuti quiſpiã argento circũfundit aurum: ſic & poeta ueris contẽplationibus fabellas apponit: quibus æloquutionẽ & dulcedie conciliat & ornatu. Eũdẽ quẽ & hiſtoricus in enarrandis rebus finem aſpiciens: hoc pacto bellũ troianum uti geſtũ eſt aſſumens illud fabuloſis figmentis adornauit. Sic & Vlyſſis errores. At enim nulla ex ueritate noua annectere prodigia nequaq̃ homericum eſt. Hoc enim modo ut aliquis ueriſimilia mẽtiatur. Vere cõtingit ſiqna uera ꝓmiſceat. Quod & Polybius de Vlyſſis errore enixe aſſerit. Eius generis illud eſt plæraq; confert ꝓ figmẽta cum ſimillima ueris fuiſſent haud omnia ſed multa: quãdoqdẽ minime erant ueris conſona. Nã ab hiſtoria ſumpſit exordia. æolum enim adiacẽtibus Lipare ĩſulis imperaſſe tradit. Vicina itidẽ Aetnæ loca: & Leõtinis: Cyclopas: & Leſtrigonas ĩmanes quoſdã homines tenũiſſe. Idcirco fretum ipſum illius tempeſtatis mortales nequaq̃ adire auſos. Charybdim & Scyllam a prædõibus occupatas. Sic & alios de locis ab Homero dictis legimus hiſtoricos: ſic & Cimmerios: Cimmerium Boſporũ. ad Boreã & tenebroſa incolentes loca nõ ignarus: ad finitimas ĩferno & obſcuras regiones ꝓprie traduxit quæ ad fabulamẽta de errore plurimũ cõducebãt: q; Homero non ignoti fuerint: ꝓ eos manifeſtum eſt q tõnes tẽporum ſcriptis ꝓdiderũt: uel paulo ante illius ætatem: uel eo uiuente: & ad Cimmerios acceſſum extitiſſe. Similiter nouit & Colchos. Et Iaſonis ad Ean nauigationem. Deq; Circe ac Medea fabulis: & hiſtoriis cõmẽdata. De beneficiis & ſimillimoꝝ tractatu. Eorũq; cognatiões cõfirmauit: q ĩ Põti receſſu: quiq; ĩ Italia diuerſi habitauerũt: & utriuſq; fortuitã ĩ Oceanũ egreſſionẽ. Et Iaſõis ad Italiã uſq; erroreꝫ. Quædã. n. & circa Cerau-

nios mõtes: & circa Adriã ſigna oñdũt: & ĩ Poſidoniate ſinu. Itẽq; circa Etruſcorum ĩſulas errãtium argonautaꝝ mõſtrãt ĩdicia. Addiderũt aliqd & Cyãeæ: q̃s Symplegadas petras uocauere nõnulli: q̃ per Bizãtiaci oris ãguſtias aſprimũ nauigãtibus fecere trãſitũ: adeo ut ab Eaede: & ab Symplegadibus Plecte. i. errabiles dictæ ſint. Ipſaq; Iaſonis nauigatio ꝓ illas ueriſimilis apparuit. Penes Scyllã autẽ: & Charybdim ꝓ ſcopulos agitata uidet excurſio. Aeui autem illius homines ſimpliciter põticum pelagus: uti quẽdam Oceanum arbitrati ſunt. Quiq; eo uſq; adnauigabãt nõ aliter in exteriora ingredi maria credebant: q̃ qui extra colũnas longius ꝓducti fuerãt. Et enim ĩter ea quæ nos admiramur id maximũ æſtimabat. Quocirca ꝓ excellẽtiam ꝓprie põtum appellauere. Sicuti ꝓ poetã Homerũ intelligius: forſan & ob hãc cauſam ex põto ad Oceanũ uocabulũ trãſtulit: ſicut facile acceptabilius ꝓpter eã quã tenuit opiniãõem. Etiã cũ Solymi excelſos Tauri uertices circa Lyciam: uſq; Piſidiã tenuerint. Cũq; intra Taurum habitãtibus: præſertim circa pontũ: exceſſus a meridie clariſſimos præbuerint: ſimilitudie quadã & hoſipſos ĩ Oceanũ egreſſos fuiſſe reor. Et enim illum in rate nauigãtẽ ſic iducit.

Aethiopum ex oris rediit neptunus: & illum
Montibus e ſolymis longe proſpexit.

Forte & Luſcos quoq; Cyclopas de Scythica trãſtulit hiſtoria. Eius nãq; generis Ariſmaſpos fuiſſe memorãt: quos Ariſteas proconeſius ĩ Ariſmaſpio carmĩe ædidit, hiſce præſuppoſitis cõſyderare oportet: quid illi dicant: qui Vlyſſis errorem circa Siciliam aut Italiam ſecundum Homerum: aut fuiſſe: aut non fuiſſe memorant. Eſt enim utrunq; uel melius uel deterius ſuſcipere. Melius quidem cũ ſic accipiat: ꝙ Vlyſſis errorem illic fuiſſe credẽs ueram hanc materiam ſuſcipiat: & poetico more eam ĩſtruxerit. Hoc enim ꝓprie de illo dici poſſet. Nec de Italia ſolũ: ſed etiam uſq; in ultimis Hiſpaniæ finibus illius erroris ueſtigia reperiunt: & plura alia. deterius autem ſiquis illius cõmentum: tanq̃ hiſtoriã accipiat. Illic ſcilicet eſſe Oceanum: ĩfernum ſolis boues: dearum hoſpitia: Tranſformatiões: Cyclopum proceritates: & Leſtrigonum. Scyllæ formam: nauigationis interualla: aliaq; huiuſmodi plurima: ut monſtra apte ſcribente minime cõtradicẽdum eſt. Perinde ac contra poetam aptis mendaciis cõtradicat. Quemadmodum ſi hoc modo Vlyſſem Ithacam reuertiſſe neget: & procorũ occidionem. Nec in agro conſtitutam aduerſus ullũ Ithacẽſiũ pugnã fuiſſe. Nec aduerſus accipiẽtẽ illa ꝓprie manũ cõſerere iſtũ ẽ. Eratoſthenes uero utriuſq; ſẽtẽtiis aduerſat: haud recte ſane. Ad ſecũdũ qdẽ qm̃ pluribus crimĩari cõat mẽdacia mãifeſta: cũ mẽtiõe ĩdigna ſint. Ad primã uero cũ ĩ omnibus poetã garrulum

esse declarat. Et neq; locoꝝ noticiam habere: nec ullas ad uirtutem artes intendere putat. Et í locis nõ fictis fabulas diuulgatas non tenere. Sicut in Ilio: í Ida: í Pelio. Fabulas uero in locis fictis: sicut in iis in qbus Gorgões: uel Geriões: huius formæ eas esse dicit: q̃ de Vlissis errore dicunt. q̃ ab eo nequaq̃ ficte fuerit: sed subsistãt: ex hoc falsi arguũt (ut aiũt (q; minime cõcordãt. Itaq; sunt q̃ Syrenes í tractu pelorio ponant. Alii ad Siréussas ísulas: quæ plus q̃ duo milia absint stadioꝝ. Illas aũt triuerticẽ esse scopulum: qui Cumanũ a Posidoniate sinũ dirimat. Veꝝ scopulus ille nequaq̃ triuertex est. Nec omnino in sublime tollit. Cæteꝝ cubitus qdẽ longus: & ãgustus a deductis ad Capreaꝝ fretum locis extenditur. altero ex mõtis latere Sirenum sacellũ habens. Ex altero aũt ad Posidoniatẽ sinũ paruæ tres adiacent insulæ desertæ petrosæ: quas Sirenussas uocãt. Sup eodẽ freto extat Atheneũ: pari quo cubitus ipse noíe. Quod si q̃ locoꝝ historiã tradiderũt discrepãt: haud cõtinuo uniuersa eiiciẽda est historia. Cæterũ uniuersum potius fides habeat interdũ. Tale quid dico. Inqrat si ad Siciliã & Italiã error ille fuit: Sireneſne eo í loco uspiam fuisse dicãt. Qui in tractu Pelorio dixerat ab eo: q̃ in Sirenussis inqt discrepat. Ambo uero ab eo: q̃ ad Siciliã & Italiã dixit minie discrepãt. At maiorẽ adhibẽt fidẽ: qm̃ licet eũdẽ locũ nõ asserãt: tamẽ ab Italiæ ac Siciliæ loco non discesserũt. Siqs aũt adiecerit q; Neapoli Parthenopes unius ex Sirenibus monumentum ostendit: adhuc fidei plus adiungitur: licet tertius dictus sit locus. Quod autem hoc í sinu: quem Cumanũ appellauit Eratosthenes: quem Sirenusse efficiunt ædificata est Neapolis: firmius his í locis Sirenas extitisse credimus. Haud enim poetã ad unguem singula perdidicisseremur. Nec nos ipsi ab eo reꝝ diligẽtiã exquirimus. Verumtamen haud ita suspicari possumus: ut cũ nihil de ipsius errore perceperit: qualis & ubi fuerit suo exposuerit carmíe. Eratosthenes quidẽ Hesiodum de Vlyssis errore audisse cõiecturis assequitur: quid ad Italiam & Siciliam fuerit. Et huic opinioni credentem: non modo dictorum ab Homero mẽtiõem feciſſe: sed etiam Aetnæ: & Ortygiæ Syracusis adiacentis ísulæ: ac Etruscoꝝ. Homerum autem illorũ prorsus ignarum: ignotisq; in locis errorem facere uoluisse. Vtrum igitur Aetna & Thuscia cognita: Scylla uero Charybdis Circeũ Siréusse non admodum? Nunquid Hesiodum non garrire? sed in ualescentes opiniões sectari decebat? Homerum autem quicquid obuenerat diserta resonare lingua. Præterea quæ de loco: & conueniẽte Homero fabulatiõe dicta sunt: ipsa etiam scriptorum illa diuulgantium multitudo: & uagata per locos fama documento esse posset q; ea minime sunt uel poetaꝝ; ul scriptoꝝ figmenta; sed & personarum & reꝝ gestaꝝ uestigia. Et

Polybius recte de errore cogitat. Aeolus enim í ipsius freti locis: p quæ cursus & recursus est: & nauigatiõis asperitas p fluxus atq; refluxus agrediẽdi signa præmõstrat. Itaq; uẽtoꝝ custodẽ: atq; regẽ creditũ fuisse refert. Sicuti Danaũ in argis inũdatiões ostẽtanté. Atreũ aduersum cælo solis cursum uates & auspices reges demõstrari. Sacerdotes Aegyptios: Chaldæos & Magos aliqua sapientia cæteris excellentes: pricipatũ & honorẽ apud maiores nostros cõpasse. Sic & unũquẽq; deoꝝ cõmoditatis alicuius reptorẽ honoribus celebratũ fuisse. hæc præmonefaciens: æolum í fabulamẽti forma prorsus accipi: & sentiri nõ sinit. Nec totum Vlyssis errorẽ. At pauca fabulãté adiecisse: quẽadmodũ de troiano bello. Totum auté circa Siciliã poetice fictũ esse a poeta reliqsq; scriptoribus: qui adiacẽtia loca differũt Italiæ atq; Siciliæ nõ sane ꝓbat: nec huiusmodi Eratosthenis sentẽtiã laudat: quoniã quædã inqt repperisse errauerit Vlysses: cum corioꝝ sutorẽ iueniſſet: qui uentoꝝ utrem consuisset: hoc autẽ ꝓprie de illis dictũ esse: q ad Scyllam aduẽtant: & ibi Galeotaꝝ piscatiõem tractent: illic circa Scyllã & eius scopulum piscosum delphinoꝝ canũq; ídagatrix: & siqua apud græcos maior ẽ balena. Thini enim cũ gregatim præter Italiã acti elabunt: & Siciliã attingere ꝓhibent: in maiores incurrũt bæluas: ut puta delphinos canes: aliasq; balẽis similes. E quoꝝ uenatione canes: & galeotas pingueſcere Quod xiphias ideſt gladios appellari ferũt. Idẽ enim hoc í loco contigere: & in Nili incremẽtis aquarũq; cæteraꝝ: qd in igne & in ardentibus syluis. Congregatas enĩ feras: cũ ignẽ aut aquã effugiãt: a ualẽtioribus deuorari. Hæc æloquutus galeotarum uenationẽ exponit: quæ circa Scyllæũ tractũ instituit. Manentibus enim in statione frequẽtibus remoꝝ duoꝝ scaphis: speculator qdam cõmunis supnæ ístat. Duos singulæ scaphæ tenẽt. Alter remigat: alter hastã habẽs mãet í prora. Cũprimum uero speculator supeminẽtiam galeotæ signo ídicat: bæluæ uero supra mare pars tertia eminens fert: scapha propius appellit. Deinde iacto manu tælo uulnus ícutit. Tũ euulsa sine cuspide de corpore hasta: qd tælũ sane est hamatum ut educi facile queat. Apteq; infixo ei funiculo appensum sauciatæ acclinãt bæluæ: donec agitata suffugiẽsq; lassẽt. Tunc í terram subducunt: aut intra scapham accipiunt: nisi prorsus imẽsum corpus exístat. q; si í mare tælum exciderit haud sane perit. Est nanq; uel equercu: uel ex abiete cõpactum: adeo ut querna grauitate demersum: deíde in sublime relatum facile possit apprehendi. Contingit autem íterdum & remigem í scapha per magnum galeotarum gladium uulnerari: & cũ instar apri bæluæ uigeat ípetus: asprime fit ipsa uẽatio. Talibus ex rebus quadã cõiectura colligi posse inqt Vlyssis errorem circa Siciliã secũdũ

Universidad de Deusto
Biblioteca

Homerū fuiſſe:qm̄ huiuſmodi uēationē Scyllæ coniūxit:quæ Scyllæo tractui uſitata eſt. Et ex iis quæ de Charybdi memorāt:quæ fræti illius periculis ſimilia ſunt. Quod ter qdē pro bis iaceat ſcriptorū uel potius hiſtorici peccatū eſt. Dicta quoq; ī Meninge lotophagoꝝ rumori ſimilia ſunt. Sin uero aliqua diſſonāt mutatiōes cauſari oportet:uel iſcitiā uel poeticā licentiā: quæ ex hiſtoria & diſpoſitiōe cōſtāt & fabula. Hiſtoriæ finis eſt ueritas. Sicut in nauiū dinūeratiōe poeta oībus obueniētia locis explicat. Aliā qdē lapidoſā urbē. Aliā uero extremā:hāc colūnis refertā. Illā maris uicinā. Finis aūt diſpoſitiōis expreſſio & efficacia:quēadmodū præliantibus introducēdis. Fabulæ delectatio & ſtupeſcētia. Cūcta uero fingere neq; cōſentaneū eſt:nec Homero cōueniēs. Illius enī poeſin ſapiētiæ ſtudiū eſſe:ac philoſophiā uniuerſi æſtimāt:nō ut īqt Eratoſthenes:q ad intelligentiam & mentem poemata iudicari non debere iubet: Nec ullam ex poetis hiſtoriā eſſe petendam. Veriſimilius eſſe illud.

Atq; die hīc nona me flamina dira ferebāt.

breui in ſpacio accipere. Nam dira flamina:hoc eſt curſus obliqui:qm̄ Oceanum penetrare perinde ac aſſidue uentis a puppe ſurgētibus. Interuallū autem a Malea ad columnas componens:ſtadiorum uigītiduomilia & quingēta comperiret. Si hoc ait ponamus diebus nouem æquali celeritate cōfectū eſſe:ſingulis diebus curſus euenit:ſtadiorum duoꝝ milium & quingētorum. Quiſnā tradidit aliquem e Lycia:ſeu Rhodo ad Alexandriam biduo aduectum eſſe:cum quattuor milium ſtadiorū ſpacium interſit? Percontantur nonnulli quo pacto:cum ter Vlyſſes ī Siciliam aduenerit:ne ſemel quidem per fretum ipſum nauigarit? Reſpondetur quoniā & poſteri omnes eam effugerunt nauigationem: hæc quidem ab eo dicta ſunt. Sunt & alia quæ recte ab illo dicantur. Cum uero in Oceanū excurſionem præparat:& dieꝝ nauigationem diligēter ad menſuras adduxit & ſpacia diſcrepantiæ exceſſuū minime reliquit: Simul enim poetæ uerſus addit.

Atq; die hīc nona me flamina dira ferebant.

Simul & occultat:& enim hæc ipſius poetæ ſunt:ut illud:

Oceani fluxum fluuii mox cymba relinquit. & illud.

Inſula in Ogygia qua ponti umblicus inhæret.

Quodq; ī eo loco Atlantis filia domiciliū habet. Et illud de Pheacibus:

Littora:fluctiſoni colimus ſuprema remoti.

Nemoq; mortalis nobis confinia miſcet.

Hæc enim omnia in Atlantico pelago ficta manifeſte declarantur. Ea nero ille occultans que manifeſta dicuntur tollit. Hoc autem non ſane recte. At circa Siciliam & Italiam errorem factum eſſe:recte &

ab ipſo poeta cōfirmat. Quādo quidem quiſnam aut poeta:aut ſcriptor Neapolitāis ſirēis Parthēopes ſepulchrū nūcupare ſuaſiſſet? Incolas aūt Cumarū & Dicearchiæ:ideſt puteoloꝝ:& Veſubii ignitū plegethōtē:& Acheruſiā paludē & mortuoꝝ uaticiniū: Auernū & Baias:& Miſenū: Vlyſſis quoſdā ſocios:ſic & quæ apud Sirenuſſas:& quæ ſunt ad āgu/ſtias freti:& Scyllam & Charybdī:& æolum:hæc quippe nec ad ungu/em perſcrutāda ſunt. Nec abſq; radice: nec abſq; fundamento prorſus omittenda:cum nec ueritatem:nec hiſtoriæ attingant utilitatē:hoc cum ītelligat Eratoſthenes. Suſpicet aliqs īqt:poetā uoluiſſe Vlyſſis errorē ad occidētis loca facere:& a ꝓpoſito deſiſtere:cū quædam nō diligēter hauſiſſet:& quædā hūc in modum non elegiſſet:ſed ad id quod terribilius:& mōſtroſius eſt educere cūcta uoluiſſe. hoc qdē ipſum bene. Illud autē cuius gratia hoc faciebat male aſſumēs:Nō enī garriēdi gratia:ſed ut ꝓdeſſet. Quapropter rationē ſubire iure debet: & huiuſmodi rei: & illius:q; eū idcirco rēotiſſima mōſtra ceciniſſe maluit:ut facilior ei mētiēdi præſtaret occaſio. Quota eſt enī pars remotiſſime de mōſtris dicta præ iis quæ ī græcia & ī locis græciæ ꝓpinqs decātant. Sicut Herculis:& Theſei certamina:& de Cretæ ac Siciliæ fabulis ſcripta. Similiter & ī reliquis inſulis:& ad Citheronē:& Heliconē & ꝓnaſſum:& Peliū & Atticā:& uniuerſam Peloponeſſum. Nec ullus ē q ex fabulis fabulatoris ignorātiā crimineť. Rurſus cū nequaq; oīa fabulēť:ſed plura fabulis adiūgant:præſertim Homerus inqrēs:qdā ueteres fabulis addiderunt: nec inqrit ſi fabulaꝝ additamēta uel fuerint:uel ſint. Sed magis de illis ueritatē īqrit locis ac ꝓſonis:ad quæ fabulať:Sicuti ſi Vlyſſis error fuerit:aut ubi. Totū aūt ipſum nequaq; bñ:Homeri poeſin cū aliorū poetarū poeſi ī unū adducere:cū ad aliā:tū uero ad ꝓpoſitā de orbis ſitu materiam: & nullū ei tribuere prīcipatū. Et enī ſi nihil aliud uel Sophoclis Triptolemū:uel Bacchaꝝ prologū Euripidis:ſi ꝓcurras & Homeri diligētiā:ex hiſce potiſſimū rebus ipſe cōparaueris:facile fuerit cōpationē ac differentiam ponere. Nam ubi locorum quos meminit ordinem neceſſiras exigit ordinē ſeruat. Similiter Græcoꝝ:ſimiliter & lōge poſitoꝝ

Ponere certabāt properantes oſſan olympo.

Pelion inde oſſe frōdoſum:& illud.

At præceps Iuno celerē linquebat olympū:

Pieriā accedens dehinc:Zmathiamq; beatam:

Fertur & ad Thracas equites rupeſq; niuales.

Hinc ab Atho pōtum petit.

Indinumerādis uero auxiliis urbes qdē haud ordinē ſeruās æloqť. Nō enī neceſſariū erat. Ordīe uero gētes explicat. Simili modo & de rēotis.

Cyprū Phœnicē:& Aegyptios errabūdus.
Aethiopasq; addit:tum sidonios & erembos.
Ac Lybien.quod Hipparchus quoq; annotauit.Reliq uero ea in qbus ordo exigit:hic liber patrē gētes adeuntem inquiēs. Alter ut Triptolemus terras disseminat:quæ longe disiūcta sunt coniūgunt:& cōtinuata separant.Linquēs inqt auriferos Lydor sulcos:& Phrygū ac Persarū urbes sole pcussas.Mœnia Bactriania:hybernāq; medorū tellurē accedens:& felicē arabiā.huiusmodi sane Triptolemus agit:permultā uero ad clīata:& uētos doctrinā:qd ad Geographiā attinet:ī locor descriptōnibus Homerus ostendit.hæc & cōpluribus ī locis asserit
Hæc humilis iacet ad tenebras:multū æquora supra.
Hæc secus auroram spectant:solisq; nitorem.
Duæ uero illi sunt fortes:quædā ad aqlonē:quædā rursus ad austrū:seu ad dexterā pgant ad aurorā:atq; solē:seu ad leuā uersus tenebras. Atq hanc rem ignorātiā omnimodā rer omniū cōfusionē arbitrat.
Me latet o socii tenebræ locus:aut ubi eons:
Aut ubi sol terras subeat.
Cūq; poeta hæc bñ dixerit:Boreas & Zephyrus q e Thracia spirant:is male aspiciens criminat eum: q Zephyr uniuerso tempore:& omnino spirare e Thracia dixerit cū is minime spirare omnino dixerit. Cæterū cum per mare Thracium:ad nigrum sinum ingruant: cum Egei pars maris existat.Cōuersionē enim recipit ad austrum Thracia:quasi promontorium sit:ubi Macedoniæ adiungitur:& pelagus incurrens flantes hinc Zephyros ostendit iis qui ad Thasum:& Lemnum: & Imbrū: & Samothraciam:& iis uicinum mare pertinent.Sicut & in Attica Zephyri:qui a Schironiis petris flant:Schirōes appellantur: & potissimū Cauri. Quod Eratosthenes nequaq intellexit. Tamen suspicatus est. Ipse igitur regionis conuersionem:quam dico narrat.q igitur uniuersaliter spiret is capit.Postmodum poetæ imperitiam criminatur: q cum Zephyrus ab occidente:& Hispania efflet illorsum minime protendit Thracia.Nunquid ab occidente spirantem ignorat Zephyrū? At uero cum hunc dicat in modum proprium eius obseruat ordinem.
Vna eurus notusq; cadunt:zephyrusq; fremiscens:& boreas.
An Thraciam ignorauit ultra pæonios:& Thessalicos montes non excurrētem? Sed & huius:quæ porro ad Thraces attinet gnarus ac minime nuncupans:partem quidem maritimam:partemq; mediterraneam: Magnetas quosdam & Malies. Reliquosq; deinceps græcos dinumerat usq; ad Thesprotas. Pariterq; etiam Pæonibus finitimos Dolopas: & Sellos ad Dodonē usq; ad Acheloū Thraces ultra nō meminit. Ad finitimum autē:sibiq; notissimum pelagus facile fertur. Sicuti quum ita commemorat.
Concita turba fuit longæ uelut æquoris undæ.I careo in puncto.
Sunt quidam q primarios duos esse uentos asserūt.Aquilonem scilicet atq; austrum.Reliquos uero modica quadam acclinatione differre.ab ortu quidem æstiuo æuum.A brumali subsolanū.Ab occasu uero æstiuo Fauonium.A brumali aūt Caurum. Duos uero esse testari uentos:& thrasyalcem:& poetam ipsum aiunt:quom austro Caurum attribuit . Dicans Caurū austro.Zephyrum idest fauoniū aquiloni:quum dixit:aquilo & Fauonius q duo spirāt e Thracia.Cæterū ex iis quos nouimus tātopere de hisce tradidit nemo:teste Posidonio:atq; Aristoteles:timosthenes: & Biō astrologus. Ab æstiuo ortu Ceciā cui ab occasu brumali ad lineā Affricus opponit.Rursus ab oriente hyberno eurus oppōit: cōtrarius Caurus est.Medios esse subsolanū & Fauoniū.Poeta quidē illū uiolenter spirātē inquit Fauoniū:quē nos Caurū appellamus. Africū flantem fauoniū:qui & a nobis Fauonius siue zephyrus.Caurum uero austrū Leuconotū idest albū austrum.hic enī paucas creat nebulas:quū reliquus totus auster quodammodo sit eurus.
Dissipat ut zephyrus nubes:grauibusq; procellis.
Cauri austri pulsant.
Nūc enim uioléter spirantē zephyrum dicit:quiq; Leuconotos congregat dissipare consueuit:quum illa debilia existant:ubi adiectiui loco austri Cauri dixit.hæc quū ab Eratosthene ī primo de Geographia ī initio dicātur:talē quandā habent emendationē.Porro Homeri dictis falso deprehensis insistens: & hæc ait.Nili ostia plura existētia ignorasse: eiusq; nomina. At ea nouit Hesiodus:quippe & qui mentionem facit . Verūenimuero eius nomen illius ætate:necdum nuncupatum fuisse credibile sit.Ostia uero tum obscura:tū modicis cognita.Quod uero non unū sed plura fuissent facile psuaderi potest.Sin autē inter res ægyptias celeberrimū:& q̄admirabile & sup omia memoria simul & cognitiōe dignissimū flumē & fuit & ē:pariterq; & īcremēta:& eius ora:qs sibi nūciātes nequaq sciuisse suspicet? q flumē simul & agrū ægyptiū & Thebas ægyptias:& Pharū cognitū fecerit.Cognoscētes uero ipsū nequaq dixisse:nisi rer celebritate ac nobilitate subticuissent? Adhuc īcredibilius uidetur:si de æthiopia: de Sidōiis de Erembis:de exteriori mari:de bipartitis æthiopū populis uerba faciebat:de propinquis autem & perspectis tacitus erat. Qui si horum memoriam nullā egit: id haud ignorantiæ propterea signum est. Et enim nec ppriæ mentionē patriæ: nec alior complurium reliquit . Quin ea q admodū nota patēt: memoratu

digna non uideri ad ſcientes potiſſimū diceret aliquis. Nec bene illud obiiciunt Homero:perinde ac per ignorantiā diſſerēti:q̄ inſulam Phariam ambitam pelago dixerit.Contra enim nihil eorum:quæ nuper de Aegypto diximus:ignotum fuiſſe poetæ teſtimonio uti poſſumus. Dignoſceres autem inde:quod arrogans eſt:quiſquis potius eius errorem aſſerit.Menelaus ad Aethiopas uſq; conſcēdens incremēta Nili diſcere potuiſſet.Et limum quem agris infert: & eū qui eſt ante oſtia tranſitū:quantū ſane ad cōtinētē accumulans adiecit.Itaq; Aegyptus uniuerſa ſub Herodoto fluuii munus appellari iure potuit. Et ſi nō uniuerſa: ea ſaltē quæ ſub agro eſt inferiore:qui Delta nuncupatur. Phaȝ etiam priſcis annis ambitam pelago tradidit.Ita pelago ambitā eſſe mentitus non eſt:licet pelago nūc amplius ambita nō ſit.hæc qui ſic inſtruxit poeta fuit:quibus ex rebus & ipſum incremēta noſſe ſimul : & Nili oſtia coniecturis putare licet.Idem etiā delictum eſſet: & agrū inter ægyptū pelagus & arabicum ſinum interiacentē ignoraſſe. Et extremos hominū æthiopes:bipartitos falſo dici. Nam cū is hoc bene dixerit:poſteriori ætate ueniētes reprehendere nō recte auſi ſūt. Improbe ſane Homerum enim hos ignoraſſe agros tantum a ueritate longius abeſt ;quantū non modo nō ignoraſſe:ſed aperte patefeciſſe dixerim.Ipſi quoq; Grāmatici:ab Ariſtarcho & Crate: eius artis principibus:quis eo tacente ſane ſentiūt.Quoniam cum uates ipſe dicat.Extremi hominum æthiopes bipartiti ſūt:de ſequēti uerſu diſcrepāt.Nā ſcribit Ariſtarchus qdē ita.
Solis ad occaſum quidam:quidam ſed ad ortum. Crates uero ita.
Hæc ſane occaſum ſolis:hæc illius ortum.
Cum nihil īterſit ad utriuſq; materiam:ſiue hoc:ſiue illo modo ſcribatur.Ille enim Mathematicoȝ dicta ſequutus:torridam ab Oceano detineri Zonā inquit:ad ambas aūt partes huius temperatā eſſe:& ad nos & ad latus alteȝ.Sicut igit æthiopes ad nos uerſi illi dicunt:qui ad orbem uniuerſum in meridiem inclinati:aliorum poſtremi oceanū iuxta incolunt:etiam nōnullos item trans oceanū æthiopes intelligi oportere exiſtimant:aliorum ultimos in altera temperata:qui iuxta eundem hūc Oceanum inhabitāt.Geminos aūt eſſe:& ab oceāo bipartito diuidi. Adiectum autem illud.
Solis ad occaſum quidam:quidam ſed.ad ortum.
Hæc ſane occaſum ſolis:illius ortum.
Cum Zodaicus ſemper ſupra uerticem ſit:ad terræſtrē Zodaicū. Hic cum ſemper extra ābos obliquitate nō excedat. Aethiopes omnis ſolis meatus intra latitudiem iſtam neceſſario intelligitur:& alios aliis ortus: & occaſus ſecundum alia:& alia ſigna contingere. Sic autem magis per aſtronomorū ſententiā loquutū putāt.Dicere aūt ſimplicius erat illud: ſaluātē biptitos ſic æthiopes eſſe:ſicut dictū ē:qd ab oriēte ſole uſq; ad occaſum Aethiopes oceanum utrobiq; inhabitāt.Quid autē ad hūc differt intellectū:uel ſic dicere ut ſcribit ille:aut ut Ariſtarchus:
Solis ad occaſum quidam:quidam ſed ad ortum.
Etenim hoc eſt & ad occaſum & ad ortum:ad oceani latus utrūq; īhabitare. At Ariſtarchus cauſam hanc abiicit.Dupliciter autē diuiſos æthiopes exiſtimat dici oportere:ſecundū nos uidelicet: & eos q ad meridiem poſitis Græcis ultimi ſunt.Quos qdem nō ita diuidi putat: ut duæ ſint æthiopiæ.Vna qdē ad orientē:altera uero ad occidētē. Veȝ unā tm̄ ad meridiē iacentem Græcis. Sitam uero ad ægyptum. Hoc autē poetam ignoraſſe.Sicut & pleraq; alia ab Apollodoro dicta:de nauiū dinumeratiōe in ſecūdo uolumīe de locis:quæ non erant ementitum. Aduerſus Cratem uero longiore opus eſt oratiōe quæ forſan impræſentiaȝ nihil attinet.ariſtarchū in hoc approbamus:q; omiſſa Cratis materia:quæ cōplures accipit iſtātias:de noſtra æthiopia ſermonē factū eſſe ſuſpicatur. Cætera conſyderemus. ante oia qd de ipſa icaſſum deſcriptiōe exiliter ratōcinat.Etenim ſi aliter deſcribat:ſuis aptari cogitatiōibus pōt.Quid enī differt dicere uel ſic duo quo ad nos æthiopes ſunt.hi qdē ad ortū: Illi aūt ad occaſum:uel ſic. Etenim ad ortus & ad occaſum. Deīde quia fallaci inſtat opiniōi:eia poetam ignoraſſe iteriacentē agrū.æthiopiā uero ægypto uicinā meminiſſe:quū dicit biptitos æthiopes.Quonā modo nō ſic biptitos:ſed ignaȝ ſic dixiſſe poetam. Vtrum neq; ægyptus:nec ægyptii ab initio Deltæ uſq; ad Syenē: a Nilo biptiti ſunt: aliq ad occidentē ſolē:aliq ad ſurgētem.Quid aūt aliud ægyptus eſt:q̄ inſula fluuiatilis:quā inundat aqua:Hæc aūt ad utrāq; fluminis ptē ad ortū:& occaſum iacet.Et utiq; æthiopia recte opponit ægypto: & ad Nilū: & ad locoȝ ingeniū:pari modo eſſe habēs.Etenim ipſa & anguſta: & oblōga ē: & irrigat.Quæ uero extra inūdationem ſunt deſerta:& aquaȝ exptia:& raro habitabilia.Plæraq; ad auroram.Nonnulla ad occaſum uergentia. Quonā igit modo nō bifariā diuiſa ē:ut qui Aſiā ab Africa ſepant.Nilus iis idoneus uiſus ē termius.Cuius lōgitudo ad meridiē:pluſq̄ decē milia ſtadioȝ ptendit.Latitudo uero tanta:ut inſulas admittat:quas decē hominū milia īcolāt.Quaȝ maxima eſt Meroe:Regia:& Metropolis æthiopū.Hanc ipſam uero æthiopiā bifariā diuidere non fuit idoneus. Attamē q eos redarguūt: q adiūctas flūini terras diuidūt: uehemētiſſimū illis peccatum obiectant:qd Aegyptū:& æthiopiā diſtrahūt.Et unā qdē utriuſq; eaȝ ptē aſiaticā:alterā uero africanam faciunt. Vel ſi hoc qdē nolūt:aut terras nō diuidunt:aut nō cū flumīe.Præterea alio pacto

Universidad de Deusto
Biblioteca

diuidi põt æthiopia. Omẽs enim qui ꝑ Oceanum ĩ Africã adnauigarũt & qui a mari rubro: & qui a colũnis Herculeis uſq; ad magnũ ꝓgreſſi ſpacium: inde cum multarũ impedimẽto moleſtiarꝝ reuerſi ſunt. Vnde uulgo credulitatẽ reliquerũt: qđ quæ intermedia tellure diſiungit: atq; mare atlanticũ: præſertim ad meridiem ſpectãs totũ alluens ii omẽs extrema loca: ad quæ nauigãtes aduẽtarũt: æthiopica uocauerũt: & hũc in modũ renunciauere. Quidnã igit abſurdũ eſt: ſi talibus auditis ſermõibus adductus Homerus quoq; bifariã ptitus eſt: & quoſdã ad orientẽ: quoſdã ad occidẽtẽ aſſeruit. Cũ alii q ĩ medio poſiti ſunt prorſus ignoti fuerint: ſiue ſint: ſiue non ſint. Ephorus tamẽ aliã qdẽ puetuſtã narrat hiſtoriã: quã & Homerum legiſſe nõ rõne caret. Rumor eſt inqt apud Tarteſſios q æthiopes Africã uſq; ad occaſum ĩgreſſi ſint. Partiq; ibidẽ mãſiſſe. Partim uero ẽt maritimã magno ſpacio occupaſſe: facit autẽ cõiecturã: eo q Homerus dixerit extrẽos hoĩum æthiopas biptitos fuiſſe. Nec in Ariſtarchũ eiuſq; ſectatores dicat aliqs. Aliaq; hiſce modeſtiora: qbus a poeta multã auferet inſcitiã. Dico enĩ pro priſcoꝝ opinione Græcoꝝ: ſicuti nobiliores ad aqlonẽ ptes: uno uocabulo ſcythas: uel Nomadas appellabãt: ut inqt Homerus. Poſterioribus aũt ãnis notiores ad occaſum Celtæ & Hiberi: uel mixto noĩe Celtiberi: & Celtoſchyte: uocabant: cum gentes omẽs ſub uno uocabulo ꝑ ignorãtiam inſtituerẽt: ſic & expoſita ĩ meridiẽ oĩa æthiopiã ad oceanũ uocari. Teſtimonio aũt & huiuſmodi ſunt. Nã & Aeſchylus ĩ ꝓmytheo ſoluto ſic inquit. Phœnicũ ſolũ: ſacer rubri maris fluxus. Eurũq; flumẽ: uicinũ oceano ſtagnũ: qđ omnino æthiopas alit: ubi ſpectãs oĩa ſol ĩmortale corpus & equorũ laborẽ ꝑ feruidas aquæ mollis effuſiões quieti reddit. Ad totũ enĩ meridianũ clima hũc ad ſolẽ uſum: & ad æthiopas: eoꝝq; ſitũ oceãus habere uideꝫ. Et Euripides ĩ Phætõte. Traditã eſſe clymenẽ Meropi: & terræ eius ĩpium habere dicit. Quã primã tellurẽ: Sol quadrigis exoriens aurea flãma ꝑcutit. Eã uero finitimi facie nigri hoĩes: ideſt melãbroti lucentẽ aurorã: & ſolariũ equoꝝ ſtatiões uocitãt. Nũc qdã coẽs & auroræ & ſolis ipſas equoꝝ ſtatiões facit. Deiceps ĩ ſequẽtibus uicias Meropis habitaculo dicit eſſe. Et ĩ toto ipſius Tragœdiæ ope hoc ipũm applicat. Quippe cũ nõ adiacẽtis ægypto æthiopiæ ꝓpriũ ſit: ſed maritiæ magis: quæ meridianũ clima totũ attigit. Ephorus etiã ãtiquã de æthiopia manifeſtat opinionẽ: ſicut ait ĩ libro de Europa Et cæleſtiũ ac terreſtriũ locoꝝ: qui quattuor ĩ ptes diuiſi ſunt. Eã quæ ſubſolanũ ſpectat Indos habitare. Ad auſtrũ uero æthiopas. Ad occidentẽ Gallos: Ad aqlonẽ Scythas. Addit ẽt q Aethiopia q̃ Scyrhia maior eſt. Ait enĩ æthiopũ natiõnẽ ab ortu brumali uſq; ad occaſus extẽdi. Scythia uero huic e regione opponitur. Poetã aũt hiſce concordare: ut hinc cõſtat: q Ithaca ad tenebram ideſt ad arcton iacet.

Haeq; ſub aurore lucẽ: ſoleue ſeorſum.

Sic uniuerſum auſtrale latus appellans. Item cum dicit.

Dextera ſiue adeant auroram: & lumina ſolis.

Siue petant leuã: tenebraſq; ſub aeris illi. Et rurſus.

Me latet o ſocii tenebræ locus: aut ubi eons:

Aut ubi ſol terras ſubeat mortalia luſtrans.

Aut ubi conſcendat.

De quibus in ſermõe de Ithaca manifeſtius diſſerit: cũ itẽ inqnit.

Iuppiter oceanũ atq; epulas pietate proborũ Aethiopũ heſternus petiit.

Communius dicendum eſt: oceanum & ad uniuerſum meridianum clima & ad æthiopas inſtitui.

Cuicũq; n. huius cliatis loco mtẽ appõas: ad oceanũ exiſtes: & æthiopiã. Sic & illud inquit.

Aethiopum ex oris rediit neptunus & illum

Montibus e ſolymis lõge proſpexit.

Tantũdẽ dicẽs a meridiãis locis. Vt ſi ſolymos dicat: nõ quidẽ Piſidiã habitãtes: ſed (ut ãte dixi) finxiſſe quoſdã noĩs eiuſdẽ: q cõſimili rõne ſe ad eũ ĩ rate nauigantẽ haberent. Et meridianos illos: ſicut Aethiopas: quẽadmodũ Piſidici: & ſupra Põtum: & ſupra eos ethiopas qui ægypto adiacent. Sic & gruum mentionem communem faciens ait.

Poſtq̃ hyemem fugitant: nimii quoq; frigoris hymbrem:

Oceani aduolitant refluos clangoribus æſtus.

Cædem pygmæis populis clademq; ferentes.

Non enĩ ꝑ Græciæ qdẽ loca grus ad meridiẽ delata ſpectaꝫ. In Italia uero: & Hiſpania nullo modo uel Caſpia: uel Bactriana. Ad meridianam igit orã maritimã cũctã extẽdẽte ſe oceano: ab uniuerſa fugitantes hymẽ: & traditos ĩ fabulis pymæos admittere oportet. Quod ſi poſterioris ætatis hoĩes æthiopas ad eos: qui iuſta ægyptum habitãt ſolos traduxerũt. Sic ẽt Pygmæoꝝ ſermones nihil ad antiqua ptinẽt. Eteni argiuos: & achæos nõ cũctos dicius: qui aduerſus Ilĩũ expeditionẽ ſuſcepe. Homerus autem omẽs appellat. Simile & qđ loquor ẽ de biptitis æthiopibus. Omnes accipiẽdi ſunt: q ad oceani oras extenti incolunt: ab oriente uſq; ad occidẽtẽ ſolẽ. Nã q ſic appellãt æthiopes biptiti naturaliter ſunt ſinu arabico: ſicut inſtar fluminis: meridiani circuli ptitiõe nõ cõtẽnẽda: lõgitudine ferme ſtadiorum ſupra quindecim milia. Latitudie non multo maiore q̃ mille: ubi maxĩa eſt. Inſuper & lõgitudini illud adeſt: iſtius ſinus ſeceſſũ a Peluſiaco mari tribus uel quattuor diebus diſtare: q terra

Universidad de Deusto
Biblioteca

ipſa interiacẽs ideſt Iſthmos continet. Sicut igitur qui eruditiores Aſiã ab africa diuidunt: hunc eſſe natura cõmodiorem arbitrant̃ terminum: utriuſq; terræ ſinum ſiue Nilum. Illum nãq; omniformiter fere a mari ad mare peruenire. Nilũ autẽ multipliciter ab oceano diſtare: ita ut mi/nime aſiam omnem ab africa diuidat. Hunc in modum & ego poetam ipſum puto omiſs meridianas partes hocipſo ſinu per totũ terrarũ orbẽ biptire iure cogitaſſe. Quonã enim modo terrã ipſam intermediã: ideſt Iſthmon ignoraret: quam ad ægyptiũ pelagus ipſe facit. Et enĩ penitus abſurdũ eſt: ſi ægyptias Thebas plane nouit: quæ a noſtro mari paulo/minus ſtadiis quinq; milibus diſtant: receſſum autem ſinus arabici mi/nime nouerit: nec mediã ipſius latitudinis tellurẽ: quæ non pluſq̃ mille ſtadiorum latitudinem habet. Multo autẽ abſurdius uidetur: ſi ab eodẽ cognito Nilo: qui tantæ regiõis idẽ aſſecutus eſt nomẽ: eius quidẽ cauſã nõ inſpiciebat. Præcipue uero illud ab Herodoto dictũ incidit. Cur re/gio donũ erat fluminis: & ob eã cauſam merito idẽ aſſequebat̃ nomen. Alioquin ex iis: quæ apud omnes gentes propria habentur: ea notiſſima ſunt: quæ admirationẽ quãdam habent: & in apto cũctis extant. Tale & Nili incrementũ eſt: & exaggeratio pelagi. Sicut & ad ægyptum delati: nihil prius de regiõe ipſa ꝓſcrutantur: q̃ Nili naturã. Cũ indigenæ nihil hiſce maioris nouitatis ad hoſpites narrandũ habeant. Nec ullas rerum ſuarꝝ illuſtriores. Nam ſcrutãti de flumine mãifeſta fit regio qualis tota ſit. Ita & qui longe audiũt nihil antiquius habẽt: q̃ ut hoc ipſum inq̃rãt: ad hoc & illud adiiciẽt: quanto & ipſe poeta diſcẽdi ſtudio: & peregrinã/di cupiditate teneret̃. Quarꝝ rerum teſtimonio ſunt: tũ uitæ ſuæ ſcripto/res: tum exẽpla plurima ſuis de poematibus deſumpta. Hic igit̃ ex mꝰ/tis potiſſimũ arguit̃: & cõprobat̃: cũ dicẽda æloquẽter expõat. Et admo/dum uulgata ſilentio prætereat: ut ꝑ Epitheta: ideſt adiectura dicat. Ae/gyptios aũt & ſyros ad quos noſter nunc ſermo eſt mirari oportet: ꝙ eo diſſerente: ne ſuæ quidem gẽtis: & agri res intelligãt Sed & inſcitiã hoĩs incuſent: cui obnoxios illos eſſe ratio ipſa demõſtrat. Simpliciter aũt nõ iccirco ignorantiæ ſignũ eſt: qua non æloquat̃ aliquis. Nec enim Euripi mutatiões: nec Termopylas: nec alia cõplura inter Græcos celeberrima cõmemorat: haud tamen ignoraſſe dixeris. Quod iis minime uideꝫ: qui ſponte ſua ſurdas occludant aures. Qui q̃dẽ uehementer accuſandi ue/niunt. Poeta ſane perrapida & incita flumĩa nũcupat: non torrẽtes ſolũ: uerum omĩa cõmuniter. quoniã hymbribus aquæ pluuiæ oĩa cõplent̃: at (quod cõmune eſt) excellentioribus peculiare fit. Aliter enim torrẽtẽ: aliter perpetuũ fluẽtum a Ioue incitatũ audires: hic nanq; aliquo modo cõduplicat̃ exceſſus. Et ſicut nõnulli ſuper exceſſibus exceſſus ſunt: ut illud. Leuiorem ſubire umbram. Et illud: formidoloſiorẽ lepore: Phry/gẽ. Et illud. Agerminorẽ telluré habet: q̃ epiſtola laconica. Sic exceſſus ſuper exceſſum cõcurrit. cur ĩcitus a Ioue Nilus dicit̃. nã rapiditas tor/rentis cætera ſupat flumina: uſq; adeo incitus præcipitat̃. At Nilus ipſe etiã torrentes excellit in tantã uim magnitudinis: tẽporibuſq; repletus. Itaq; quando ipſi poetæ cognitus illius erat euentus: ut fabulati ſumus: etiã de illo tale uſurpauit adiectiuũ. Quod nec alio q̃ dixĩus pacto acci/piendũ eſt. Pluribus aũt erũpe oſtiis: quia etiã cõmune plurium ẽ: prop/terea mẽtione dignũ nequaq̃ ſuſpicatus eſt. Et eo magis quia ad ſciẽtes loquebat̃. Sicut & Alceus ſeſe in ægyptũ pueniſſe ꝑfatus. Exaggeratio/nes aũt & incremẽta: & ex iis facile poſſunt intelligi quæ de Pharo tradi/dit. Is enĩ de Pharo ſua tempora poſteritati cõmẽdans: magis q̃ fama cõ/munis dixit. Quippe qđ a cõtinẽti tñ abeſſet: quãtũ ꝑ diẽ nauis curſus eſt: haud ſane falſo uulgatũ erat: ĩcremẽta & exaggeratiões tales extitiſſe. Cõmuniter illũ audiſſe crediderim. Ex qbus poeta in unũ cõferens: In/ſulã plus a terra cõtinenti diſtetiſſe: quom Menelaus aderat: q̃ tunc ſuo tẽpore fabulamẽti gratia: lõge maius adiecit interuallũ. Fabuloſæ uero fictiões non ignorantiæ cauſa fiunt. Signa enĩ ꝑfecto ſunt: neq; de pro/teo ſcripta ſiue Pygmæis: neq; ipſe ueneficiorꝝ poteſtates: neq; ſiq̃d hu/ius generis tale fingit̃ a poetis. Haud enĩ ꝑ locorꝝ ignorãtiam: ſed ꝑ ob/lectamenta & lætitiam dicuntur. Quonam igitur pacto aquarum exp/tem: aquas habere dicit̃

Cõmodus eſt portus bene ſtructas unde carinas
Poſt hauſtas lymphas põto induxere natantes.

Sed neq; Scaturiginẽ defeciſſe ĩpoſſibile: neq; aquationẽ ex ĩſula fuiſſe ĩquit: ſed adductionẽ ſolã ꝓpter portus ipſius uirtutẽ. Aquam uero ex ulteriore continẽte haurire facultas erat ꝓfitente quodãmodo ꝑ inſinu/ationẽ poeta: qđ non ad ueritatẽ: ſed ad exceſſum figmẽtũq; poeticum pelago dixit ambitam. Quãdo qdẽ de Menelai errore dicta: locorꝝ illorꝝ ignorãtiæ adiumẽtum uident̃ afferre. Forte ſatius: ut in uerſibus quæſi/ta exponentes hæc ipſa præcidamus: & de poeta clariorem ſuſcipiamus defenſionem. Telemachum regiorum tectorꝝ ornamenta mirantem ſic Menelaus alloquitur.

Multa quidẽ paſſus: multiſq; erroribus actus:
Nauibus octauo ueni peruectus in anno.
Cyprum & Phœnicem ægyptia pulſus ad arua.
Aethiopaſq; uagans: & ſidonios & erembos
Et libyen adii.

Quærunt autem quoſnam ad æthiopas nauigans ab ægypto profectus

fuerit:quoniã maria noſtra nulli æthiopes incolũt.Neq; p deſcẽſus Nili præcipuos:ideſt cataractas ullus ẽ nauibus trãſitus.Et q Sidonii ſint nõ enim illi ſunt qui í phœnice habitant.Cum enĩ genus ãtepoſuiſſet:ſpe/ cie nequaq; addidiſſet.Quiq; Erembi:nouũ nanq; eſt uocabulũ. Ariſto/ nicus qdẽ ætate noſtra Grãmaticus í libris:quos de Menelai errore ædi/ dit cõpluriũ uiroꝝ ſentẽtias circa oía ibidẽ occurrẽtia capita cõſcripſit. Sat erit nobis:ſi longiora præcidẽtes eos tantũ diſſeremus ex iis q eius nauigationẽ ad æthiopiã narrãt.Nõnulli circũductũ per gades curſum tenuiſſe ad Indicam uſq; regionem inducunt. Simul errori & tempus accomodant:cum dicitur.

Nauibus octauo ueni peruectus in anno.

Quidam per Iſthmum:ideſt per intermediã terram: & ſinum arabicũ: Alii per foſſaꝝ aliquam.Circũductus aũt curſus minime eſt neceſſari/ us:quẽ Crates ítroducit ſic ípoſſibilẽ eſſe. Etenĩ Vlyſſis error ípoſſibi/ lis.Cæterũ ad materiam Mathematicã minime utilis:neq; ad erroris tẽ/ pus.Inuitæ nanq; moræ:& nauigationis incõmoditates eũ detinuerunt: cũ dicat:qđ e nauibus ſexagintaquíq;:reliquæ ſupfuerant & qdem ſpõ/ taneæ colligẽdæ pecuniæ gratia.loquitur enim Neſtor.

Ille ubi permultum cogens cenſum:haud minus auri:

Nauibus errabat phœnicem inde cyprumq;:

Aegyptumq; uagans.

Ipſa quidẽ nauigatio p Iſthmũ ideſt terrã intermediã: aut p foſſas acta: enarrata quidẽ:in fabulæ formã audienda erat. Nõ enarrata aũt ſupua/ cue & incredibiliter ítroduceret utiq;. Incredibiliter inquã q ãte Tro/ iana tempora ne una qdẽ foſſa erat. Qui aũt facere cõatus eſt. Seſoſtrin fuiſſe aiũt.Cæteꝝ iccirco deſtitiſſe:q; maris ſummitatẽ ſublimiorẽ eſſe deprehẽderat. Terra ẽt ipſa intermedia haud ullo nauigari pacto pote/ rat.Eratoſthenes haud rectã in eo facit cõiecturam:q; ad colũnas ut iret nõdum fracta tellus erat:ut huic interiori cõtinuaret exterius pelagus: ne cũ ſublimius eſſet terrã operiret ítermediã. Diruptiõe uero facta hu/ milius eſſe deprehenſum & Caſii & Peluſii agrum ad rubrũ uſq; mare detexiſſe.Quã igit de eruptione iſta habemus hiſtoriã: qđ ãte Troiana tẽpora non extitiſſet?Fortaſſis pariter Vlyſſem hac í oceanũ enauigaſſe fecit:diruptiõe iã pacta.Pariter aũt Menelaũ ad mare rubrũ ab ægypto claſſe tranſiſſe: diruptione necdum facta. Sed enim & Proteum ſic illi dicentem introduxit.

Te uero helyſium ad campum:uel ad ultima terræ

Cæleſtes mittent.

Quæ nam igitur & quod occidentalem hunc extremũ locũ dicit.

Adiũctus zephyrus declarat & ultima terræ.

Aſt late zephyri ſtridentia flamina:ſemper.

Oceanus fundit.

Hæc ambigui plena ſermõis:& enigmatis.Si igit mediũ hũc agrũ poe/ ta:& cõfluũ quãdoq; extitiſſe tradidiſſet:quãto maiorẽ ad id fidẽ habe/ remus:biptitos æthiopas fuiſſe:tanti maris interiectiõe diſiũctos? Quæ pecuniaꝝ collectio & quæſtus ab exterioribus & Oceanum colentibus æthiopibus. Atq; Teleachus regaliũ ornamẽtoꝝ magnitudinẽ admirat Electri atq; auri argẽti ſimul:atq; elephanti:

Verum nulla horum præterq; elephanti facultas illis adeſt.Plurimi enĩ & íprimis Nõades paſtores reꝝ omniũ mediuſſidius mẽdaciſſimi ſunt, Adiacet Arabia uſq; ad Indiã.Ex iis ſola ex omnibus altera felix uocat, Alterã & ſi talẽ nõ nominãt putãt tamẽ:& feliciſſimã eſſe ſcribũt. Indi/ cam qdẽ ignorauit Homerus. Quã ſi nouiſſet profecto & meminiſſet. Arabia quæ hac tẽpeſtate felix appellat illis tẽporibus minie locuples erat.Quin & ipſa admodũ erat regena.Cuius ciuitas fuit hominũ in ten/ toriis degentiũ.Scenicoꝝ ſcilicet.Pars ipſius rara ferens aromata. Vude regio uocabulũ conſequuta eſt.Quia taliũ penes nos reꝝ põdus & rarũ: & precioſum eſt.Hac qdẽ ætate ubertatẽ habẽt:& diteſcũt: cũ frequẽs: & copioſa mercatura facta ſit. Tunc aũt minime credibile.Ipſorũ gratia aromatum:& odoramẽtoꝝ negociatori pariter:& camelario taliũ rerum facilis copia eſt.Menelao uero pricipalibus ſpoliis ſimul:& regũ mune/ ribus opus erat:q & haberent qđ erogarent:& libenter cuperent ꝓpter uiri claritatẽ & gloriã. Igit ægyptii: æthiopeſq; ꝓpinqui: & Arabes nec omnino inopes erãt.Nec atridaꝝ fama illoꝝ aures effugerat. Præſertim ob res in bello troiano magnifice geſtas. Vt capeſſendæ ab illis utilita/ tis ſpes oriret.Sicuti de Agamemnonis Throace fertur.

Quem ſignum hoſpitii cinyres donauerit olim

Maxima cypriacas uolitarat gloria in oras.

Maius nanq; erroris ſpaciũ in Phœnice.Syria ægypto: & Africa fuiſſe dicẽdũ eſt:& Cypri locis:& ſũmatĩ p maritimã noſtrã & íſulas. Et enim eũ ab hiis mũera cõparaſſe & ab inuitis diſcurſando prædas uẽdicaſſe. Potiſſimum ab iis Troiani belli ſocii fuerunt:híc factum eſt.Qui uero exterius & longinqui fuerant Barbari nullam eius generis ſpẽ oſtenta/ bant.Menelaus igit in æthiopiã ueniſſe dicit. Nõ qđ aduſq; terminos ægypti uenerit. Forſan enim propinquiores thebis erãt ea tẽpeſtate ter/ mini.Cæterum & qui nũc ad Syenen:& Philas pertinent termini pro/ pinqui ſunt.Quorum illa quidem ad ægyptum eſt: Phile uero æthio/ pum:& ægyptiorum commune domicilium eſt. Eum igit ad Thebas

Universidad de Deusto
Biblioteca

profectum licet: uel ad uſq; terminos: uel ultra æthiopas: & eo amplius: q; regali fretus eſſet hoſpitio: haud ullum inconueniens. Sic & Vlyſſes ſe ad Cyclopum terram peruenisſe inquit: e mari ad ſpelũcam uſq; profectus. Et enim uſpiam in extremo cõſiſtere ait: & ĩ æoliam quidem: & ad Leſtrygonas: & aliorſum: ubicunq; ſtetit in anchoris: eo permeaſſe differit. Eodem modo Menelaus in æthiopiam. Sic etiam in Africam: q; alicubi ad ea loca applicuit. Ex quo & Ardaniæ portus ſupra Paretõium: Menelaus uocatur. Quod ĩ Phœnices & Sidonios interloquendum: idem eorum Metropolin nominat: cõſueta utiť figura. Sicut Troas adit: ſimul hectora naui. & illud

Magnanimi nec erat proles tunc œneos ulla.

Is nec erat. meleager obit ſub funere flauus. & illud.

Idam adeunt & gargaron. & illud.

Euboeamq; tenent cum chalcide. eretriamq;

Et ſapphon.

Seu te cyprus habet: ſeu te paphus: atq; panormus.

Et præterea loci alii ſupererant. Atqui & cum iam phœnicis meminiſſet: proprie & Sidonem connumeraſſet. Denuo inquit: quod nonnulli inquirunt: ad connumerandas enim ordie gentes ſatis erat hunc in modum dixiſſe:

Cyprum & phœnicem: ægyptia littora oberrans.

Aethiopaſq; adii.

Vt autem & Sidonios peragraſſe: & eam amplius peregrinationem exprimat: eorum felicitatem laudibus manifeſtat: ſiue repeteret: ſiue aſſumeret ex artis bonitate ſe bene habere. Et Helenam cum Alexandro hoſpitaliter acceptam ab eius loci hominibus.

Quocirca & Alexandro multa eius generis adſiſtere dicit.

Veſtis erat uaria: quam perfecere marite
Sidoniæ. ſidone uehit quas nauibus ipſe
Pulcher Alexander.

Viam quoq; per quam ſubuexit Helenam: & apud Menelaum exponit. Telemachum enim alloquens ait.

Extructum cratera dabo: eſt argenteus omnis.
Labra micant auro perfecta: eſt mulciber autor.
Sidonius tribuit rex nunc clariſſimos heros.
Illuc me placida protexerat æde reuerſum.

Ad excellẽtiam dictum accipere oportet. Eſt Mulciber autor. Sicut etiam pulchra opera Mineruæ dictitãtur: & gratiarum & muſarum: cum quod homines ipſi ornatiſſimis artibus celebrati eſſent. Homerus Craterem laudibus extollens oſtẽdat. Quem Euneus pro lycaone tradiderat. ait enim.

Ipſe decor reliquos toto uincebat in orbe.

Sidonii ingeniis uariis atq; arte crearunt.

Attulerantq; uiri phœnices.

Multus etiam de Erembis factus eſt ſermo. Longe ueriſimilius dixere: qui eos Arabes eſſe putant. Noſter autem Zeno hoc modo ſcribit.

Aethiopeſq; adii cum ſidoniis arabaſq;.

Scripta quidem cum peruetuſta ſint: mouenda non ſunt: Satius eſt uocabuli mutationem accuſare quæ per multa: & cunctis ĩgentibus uulgata extitit. Quippe nonnulli uariatis litteris ipſum fecere nomen. Optime & in hoc loco dixiſſe uiſus eſt Poſidonius: qui ab gentium cognatione & communione ueram nominis rationem ideſt Etymologiam explicat. Nam Armeniorum: Syrorum: & Arabum natio magnam præ ſe fert generis coniunctionem: ſeu linguam: ſeu uiuendi ritus: ſiue corporis liniamẽta conſyderes: cum maxime finitimi ſint. Indicio eſt Meſopotamia ex hiſce tribus conſtituta gentibus. Præcipue ex iis ſimilitudo manifeſta eſt: q; ſiqua ſane ſit trans climata differentia ea ut plurimum ſit inter ſeptentrionales: & meridionales populos: & cum iis inter illos præcipue qui regionis incolunt terminos medios. Sed quod cõmune eſt obtinet. Aſſyrii quidem & arimani: & harmenii quodammodo pariter ſe habent: & ad hos & ad ſe inuicem. Harum uero gentium appellationes inter ſe q̃ ſimiles eſſeretur. Ipſi enim Syri: quos Syros nos ipſi uocamus: Armenios & arammeos uocãt. huic autem uideri armenios & arabas: & Erembos. græcis fortaſſe ipſis hoc modo arabas uocantibus. Simul & ad id uera uocabuli ſignificatione: ideſt Etymologia adiuuante. Quia enim terram ſubeant: ideſt antra: multi troglodytas quaſi antricolas: quos ſuſcipientes poſteri: uulgo per nominis etymologiam apertius troglodytas dixere. Hi ex arabibus ſunt: qui ad alteram ſinus arabici partem uergunt ad ægyptum & æthiopiam. horum meminiſſe poetam: & ad eos Menelai profectionem dixiſſe credibile eſt: & eo ad æthiopiam quem dixi modo. Et enim hi quoq; Thebaidi propinqui ſunt: ſimiliter non operãdi: aut lucrãdi gratia nominati: haud enĩ hoc multũ eſſet: uerum pegrinationis longinqtate: & celebritate.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Celeberrimum est nanq; tam remota peragrasse loca. Tale & illud est.
Hic hominum multas urbis & pectora nouit.
Plurima perpessus multisq; erroribus actus.
Hesiodus in catalogo inquit: Arabi puellã quã Hermaon genuit. & Beli solio digna puella regis: ut ait Stesichorus. Credẽdũ igit̃ est: ꝙ ab isto arabia iam tum nomiabat̃. Heroum uero ãnis nõdũ fortasse. Qui autẽ Erembos fingũt: ꝓpriũ unũ æthiopiæ genus: & aliud Cephenoꝝ: & tertium Pygmæoꝝ: & alia innumerabilia: minus credulitatis cõsequerent̃: cum præter hoc quod haud fide digna proferãt: quãdã poeticæ & historicæ figuræ cõfusionẽ demõstrant. Similesq; illis sunt q Sidonios i mari Persico: aut alibi ad oceanũ ferant: & Menelai errorẽ: & Phœnicis extra oceanum ponẽtes. Huius aũt incredulitatis causa est non minima: ꝙ sibiipsis dicẽdo inuicẽ aduersant̃. Quidã enĩ Phœnicas: & Sidonios: q nobis ꝓpinquiores sunt: ex oceano in Colonias deductos esse tradũt. Et quia a mari rubro sunt Phœnices idest rubros uocatos fuisse adiiciunt. Nõnulli illos ab istis esse dicũt. Sunt ẽt qui æthiopiã in nostrã Phœnicem traducãt. Et res de Andromeda gestas in Iope cõtigisse aiunt. Non qdem p locoꝝ aut rerum: quæ dicunt̃ ignorantiam: Sed fabulæ potius figura. Sicut penes Hesiodũ: atq; alios quæ ꝓfert Apollodorus nesciẽs ꝓfecto quẽ in modũ ista Homeri rebus apponit. Res enim Homeri ad Pontum & Aegyptũ apponit insciti̇ causatus: qd̃ cum existẽtia cõmorare uelit: non tamẽ existentia cõmemoraret. Sed nos existẽtia: uelut existẽtia p ignorãtiã. Hesiodũ nemo utiq; insciti̇ criminaret̃ qui semicanes: & longa ferentes capita dicit: & Pygmæos. Hæc enim haud Homeri sunt fabulosa fingẽtis. Quoꝝ e numero & isti existunt Pygmæi. Neq; alcmanis qui digytos interiectos alios pedum digytis scribit. Nec Aeschyli: qui cãino capite: & oculatis pectoribus: & monoculos. Quibus in rebus nec ipsis qui pedestri sermone historiæ formã cõscribunt: mentem in multis adhibebimus: nisi fabulamẽta sese cõscribere ꝓfitean̄t. Nanq; initio statim clarum est: eos fabulas spõte sua cõtexere: non per rerũ ignorãtiam: sed impossibilium figmẽto admirationis & uoluptatis gratia. At per ignorantiam putantur: quum maxime & credibiliter talia de occultis & ignoratis per fabulamẽta cõscribũt. Cæteꝝ Theopõpus interdicẽdum sese fabulas in historiis narraturum cõfiteꝫ. Melius q̃ Herodotus: & Ctesias: & Hellanicus & cæteri: qui res Indiæ litteris ꝓdiderũt. Veꝝ de obtigentibus oceano: i fabulæ modũ cõmẽoratũ est. Nã de illo cõiectura poetæ faciẽda est. Ab aquaꝝ. n. siccitatibus: & alluuiõibus de charybdi fabulas ipse cõfecit. Cũ tñ illa pẽitus Hõeri fabulatio nequaq̃ existat. Sed ex iis q̃ de freto Siculo ab historia tradũt̃ ante comparata. Nam cum bis fiat die noctuq; recursus: si ter ille sic dixerit.
Terq; die reuomit: ter sorbet inde refluxus.
Haud ꝓ historiaꝝ ignorãtiam hoc fieri suspicandũ est: sed per miseriam ac terrorẽ quẽ iterloquẽdũ Circe ꝓmultũ adiecit auertẽdi gratia: ut ipsis in uersibus mẽdacium miscer̃et: quũ ea dixit hũc i modũ.
Terq; die reuomit: ter sorbet: deinde refluxus.
Terrificum est: ibi ne fueris sorbẽte charybdi.
Te neq; ab hac peste seruauerit ennogisæus.
Atq ea i sorbitionẽ icidit Vlysses: nec tamẽ (ut inqt ipsemet) extictus ẽ.
Illa qdem falsos sorbebat ab æquore fluctus.
Ast ego tollebar caprifici in uertice summe:
Cui steteram fixus ceu uesptilio.
Tollerãs inde naufragia: & ab eis rursus iterceptus saluus euasit. Vnde Circe mẽtita ẽ: & sicut hoc: sic & illud. Terq; die reuomit: pro Bisq; die reuomit: cũ huiusmodi suplatio ab oĩbus usurpet̃. Vnde ter beatos: & ter infelices dictitãt: & poeta ipse. Ter beati danai: & ter benigna: ter exorabilis. Et terq; quaterq; beati. Forte aliqs ex loco signum faceret: ꝙ aliquo modo ueritatẽ sub uelamine dicat. Ad id enĩ qd̃ bis i utroq; diei ac noctis tẽpore fiat refluxus: magis conuenit q̃ ad id qd̃ tanto tẽpore ter demersa maneant naufragia. Tarde uero reiici cũ optaret: & assidue ramis detineret̃
Continue specto remouit dũ ex æquore retro
Carbasa uel proram: sed spes tardissima uenit:
Quando e consilio uir cœnæ ad fercula surgit:
Atq; fori lites diiudicat ordine multas:
Tẽpore in hoc resonans mihi pandit dona charybdis. Cũcta hæc: notabilis cuiusdã tẽporis indicium exhibent. Præsertim cũ uespã intẽdisse: ne cõmuniter qdẽ inqt. Quãdo iudex exurgit. Sed quando lites multas diiudicat: ut ita uel lõgioꝛẽ quandã morã protrahat. Alioquin haud credibilem naufragio liberationem subiecisset: si prius q̃ extraheretur: confestim multo retro refluxus ipse recideret. Reprehendit autem Apollodorus Callimachum assentiens Eratosthen̄i: quoniam licet esset grãmaticus ultra Homericã materiam: & exteriorem per oceani locos cursum circa quem errorem asserit: Caunum nomiat: & Corcyram. Quod si nullibi quidem error extitit: quĩ totum Homeri figmentum est recte fit increpatio. Sin autem extitit: uerum alia circumloca confestim illa dicẽda sunt: & illius corrigẽda est ignorãtia. Totũ aũt esse figmẽtũ nequaq̃ uerisimile dicit̃: quẽadmodũ ostẽdius. Nec alioꝝ locoꝝ ꝓut maior demõstratoꝝ est fides. Et a criminatiõe liberari Callimachus posset.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Nec enī probe Scepſius Demetrius:qui quorūdā Apollodoro delicto⁹ cauſa extitit aduerſus Cyzicenum Neanthem:ābitioſe cōtradicēs. Ne/ āthes enī dixerat:q⁹ argonautæ ad Phaſin nauigantes: Homeri & cæte/ ro⁹ dictis ſup nauigatiōe cōcordans:Ideæ matris ſacra apud Cyzicum collocarāt in ea regione principē.Nequaq̄ uero exploratā Iaſonis pere/ grinationem ad Phaſin.Homerum habuiſſe:hoc non modo cantatis ab Homero:ſed ēt ſuiipſius dictis repugnat. Homerus enim Achillem:& Leſbum:& alia loca populatū a Lemno: cæteriſq⁹ ꝓpinquis inſulis ſeſe continuiſſe dicit ꝓpter Iaſonis eiuſq⁹ filii Eunei cognationē.ea tēpeſta/ te inſulæ impium obtinētis. Quonā igit̄ pacto id poeta qdē ſciuit: qd̄ uel genere uel gēte: uel uicinitate:uel quouis modo neceſſarii fuerat:& Achilles & Iaſon:& non aliūde ſane:niſi q⁹ ābos Theſſalos fuiſſe conti/ gerat.Hunc qdē ex Iolco: Achillem uero e Pythia achiua.Id autē igno/ rabat unde eueniſſet Iaſoni Theſſalo: & Iolcio exiſtenti:quod is ſibi in natali ſolo ſucceſſorē & hæredem neminē reliq̄ſſet.Filium uero in Lēni dicione conſtituiſſet.Peliamq⁹ & Peliæ filias:& ea⁹ præſtātiſſimā:eiuſq⁹ filium nouerat Eumelū.

Quem parit admeto matrona alceſtis honora,
Quæ peliæ natas formas ſuperauerat omnis.

At Iaſonis caſus & Argo:& argonautas uulgo māifeſtos:ne audierat q/ dem.Eete uero nauigationē ꝓ oceāum fingebat nullū ab hiſtoria captās exordiū.Nā q⁹ nauigatio ad Phaſin primū(ut omnes aſſerūt)fidē habet mittēte Pelia:& reditus ipſe:& internauigandū: q⁹ inſulas occuparit:& q⁹ ſicut Vlyſſi ac Menelao amplius mediuſſidius factus eſt error: hac ēt mōſtrat̄ & credit̄ ætate:& ex Homeri carmīe.Etenim Eea circa Pha/ ſin urbs oſtendit̄:& regionis Colchidis impium Eeta tenuiſſe credit̄.Et indigēis hocipſum gētile nomē illic ē. Et Medeā ueneficā extitiſſe me/ moriæ tradit̄.Et regiōis eius opes: & auri & argēti:& ferri metallis:iuſtā quādam in ea loca expeditiōis ſuballegant occaſionem.Quo Phrixum ātea ꝓ mare trāſmiſiſſe ferunt:& ābo⁹ militiæ monumēta extant. Phri/ xium enī ī Colchidis:& hiberiæ cōfinibus eſt: Et Iaſonia multis ī locis: & armeniæ:& mediæ finitimis oſtentant̄.Atqui & circa Sinopen: eiuſq⁹ maritimā orā & Propōtidē:& helleſpontū:uſq⁹ Lemnū:cōplura re⁹ ab Iaſone ac Phrixo ea ī militia geſta⁹ ferūt̄ idicia. Colcho⁹q⁹ Iaſonē īſec/ tātiū uſq⁹ ī Cretā:& Italiā & Adriā.Quorum nonnulla quoq⁹ deſignat Callimachus.Tūc qdē Egleten liquēs & Anaphē:uicīas Lacedæmōiæ There inchoat:& ab Aeeta Cytheo rurſus ad ātiquā ſemidei hermionē nauigauit.Tū de Colchis ait.Hi ī traiectu Illyrico amiſſis remigiis apd̄ flauæ armōiæ āguē oppidū cōdiderūt.Quod qdē cū e ꝓfugis quidam Græcos aſſeruiſſet:at eo⁹ lingua Polas noīauit.Quidā maxīam Iſtri ptē Iaſonē ānauigaſſe cōmemorāt. Aliq aūt uſq⁹ ad ſinū adriaticū. Quidam ſane per loco⁹ īſcitiā. Alii ꝓ fluuiū Iſtrū dicūt:q ab magno incoans Iſtro effundit̄ in adriā.Hæc ꝓbabiliter:ac nō incredibiliter dicta ſunt. Poeta igit̄ tales nactus occaſiōes quædā hiſtoricis cōueniētia:minimeq⁹ diſcre/ pātia dicit.In his ēt ſeruato more ſuo:& cōmuni fabulas īmiſcet.Minie aūt diſcrepat:quū æetā noīatim explicat.Et Iaſonē & argo dicit: & præ/ ter Eean effingit:& Euneū ī Lēno cōſtituit.Et Achilli dilectā facit īſulā. Et præter Medeā Circen uenificā ꝓnicioſi Eete ſororē facit. Adiicit ue/ ro fabuloſe extra ꝓ Oceanū occurrētes errores:ea in nauigatiōe cū ſup/ poſitis iſtis illud apte dicat̄.Curæ exiſtens oībus argo. Periде ac cogni/ tis ī locis ac populoſis nauigatiōe futura. Quod ſi quēadmodū Scepſi/ us inqt:Mimnermū teſtē accipiēs:domiciliū Eete in oceanū ad oriētem faceret.Exterius Iaſonē miſſum a Pelia eſſe:& pellē reportaſſe:nulla ra/ tiōe credibiliter ea ad pellem tranſmiſſio diceret̄ ad ignotos obſcuroſq⁹ locos:Nec ipſa nauigatō ꝓ deſerta & īculta ꝓegrinās uſq⁹ adeo glorioſa: & omnibus curioſa fuiſſet.

Nec uero ad pellē quo tempore ſcandit iaſon;
Mœſtum de terris ipſe ꝓfectus iter:
Triſtia crudeli peliæ certamina patrans,
Oceani refluas tum petiiſſet aquas.& illud.
Tunc radiis altæ ſol ſplēdidus actus in urbē:
Aeetæ auratis emicat in thalamis.
Littore ab oceani diuus ueniebat iaſon.

Neq⁹ probe illud Eratoſthenes:quod de homībus nulla dignis memo/ ria amplius mentionem facit. Quo⁹ nonnulla redarguit: nonnulla cre/ dit:& teſtes illos uſurpat.Sicut Damaſten:& alios generis eiuſdē. Quo/ niam & ſi quid ueri prædicāt:non in eo teſtibus illis uti oportet.Nec ob eam cauſam fides eſt eis habenda. At dignis & grauibus tantummodo uiris ſic utendum eſt:qui quidem permulta bene diſſeruerunt. Multa uero omiſere:uel non ſatis plene explicuere. Nec uero falſo teſte utitur Damaſte:nec quicq̄ differt: ſi teſtem uocaret Bergeum uel Meſſenium Euemerum:& reliquos quos ille nomīat:eorum ambages accuſans.Ipſe horum unum deliramentum commemorat: quod arabicum ſinum la/ cum eſſe cenſent.Diotimen quoq⁹ Stromībichi filium legationes athe/ nienſium enarrantem e Cilicia per Cydnum in Choaſpen flumen ad/ nauigaſſe : qui præter Suſa defluit. Et quadrageſimo demum die ad Suſa peruenīſſe. Hæc ſibi narraſſe Diotimē . inde miratur ſi poſſi/ bile fuit.Cydnum ītерciſo Euphrate atq⁹ Tigri in Choaſpen irrūpere.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Aliqs non modo hoc ānotauerit:ſed & alia:qđ de locis ſua nōdū ætate cognita ſingula exqſita digeſte eſſe dicat.iubenſqꝫ ne leuiter qbuſcunqꝫ fidem adhibeāus:& cauſas pluribus reddēs: ꝓpter quas haud ita nobis fides præſtāda qbuſuis ſit.Sicuti de Ponto:& de adria:ipſe tamē neſcio qbus credidit.Igiť iſſicum ſinum lōge magis ad orientē expoſitū q̄ mare noſtrū putauit.Signū cū oriēti uicinior tribus ferme ſtadioꝝ milibus ſit:q̄ Dioſcuriade q̄ ī ſeceſſu Pōti ē.Et ſecūdū ipſum:ex ſtadioꝝ mſura: quā de adria dicit & ſeptētrioālia & alia noſtatim loca extrema expōens a nulla tēpat fabulatiōe:fidē quoqꝫ præterea habuit de exterioribus colūnis Herculis pluribus fabulamētis:& inſulā Cernen:& alia nominās loca:quæ hiſce tēporibus nuſquā mōſtrāť:de qbus mēoriā poſtea faciemus.Vetuſtiſſimos inqt aut piraticā:aut mercaturā exercētes eo nauigaſſe:non in pelagus qdē egreſſos:ſed iaſonis modo præter littora ꝓmeaſſe.Quē qdē in Mediā uſqꝫ & armeniā & Colcos nauibus omiſſis bellū ituliſſe.Poſtremo dictitat antiqs tēporibus neminē aut mare euxinū: aut præter Libyā Ciriā Ciliciā nauigiis adire auſum.qꝫ ſi ātiquos eos dicit qui noſtrā āte fuere memoriā de illis ſeu nauigarit ſeu nō:nulla mihi ſane cura ē.Sin eos īquit qui memoriæ ꝓdūť nullus eloqui ſane torpeſceret aut uereretť:qđ ueteres & maritima:& terræſtria longíquus emēſi fuerint itinera q̄ poſteriores uideanť:ſi aíos ad ea quæ de illis poſteritati ſcriptis cōmēdata ſunt adhibuerius.Sicuti Liber pater Hercules: & Iaſon ipſe qdē.Illi ēt de qbus poeta cecinit.Vlyſſes Menelaus Theſeus Perithous:qui lōgíquas ſubiere militias:ut fama fert:ut ímortalia de ſe monumēta reliquerēt:ut ēt ad inferos uſqꝫ penetrarent.Caſtorē & Pollucem maris curā ſuſcepiſſe:& nauigātiū ſaluti preeſſe.Minoem maris impium tenuiſſe.Phœnicū itē nauigatiōem:qui ēt extra colūnas hercu/leas egreſſi fuere:& ibi urbes cōdidere:& ad mediterranea africæ orāqꝫ maritimā paulopoſt Troiana tēpora.Aeneā & Anthenorē & Enetos:& ſimpliciter omnes qui e Troiano bello in uniuerſum terrarum orbem pererrarunt dignum eſt nequaq̄ inter uetuſtos homines recenſeri.Cū autem græci ſimiliter & barbari ob lōgiora militiæ tempora domeſtica bona & facultates bello partas amiſiſſent:obuenit utriſqꝫ ut euerſo ilio uictores per egeſtatem ad latrocinandum uerterentur. Et uicti bello ſuperſtites multo magis:a quibus & oppida plurima cōdita per omnia lit/tora extra Græciam feruntur:& ad nonnullos mediterraneæ locos. Ipſe autem æloquutus quouſqꝫ habitabilis ad cognitiōem poſt Alexandrū: & eius ætatem perlata ſit ad faciendum iam de forma ſermonem tranſiit : non tantum de ipſa dico habitabili : quod quidem de illa ſermoni ꝓpriū magis eſſet:ſed uniuerſa de terra.Huius aūt faciēda quoqꝫ eſt memoria.Modo ne præter ordinē. Profatus itaqꝫ qꝫ tota rotūda exiſtat: non qđē ut tornatilis:cū inæqualitates quaſdā habeat: inducit qꝫ globi illius ꝑticulares ſint tranfiguratiōes:quæ aquis & igne & terræmotibus: & exhalatiōibus:& aliis generis eiuſdē cōtingūt. Neqꝫ hac ī ꝑte reꝝ ſeruans ordinē.Nanqꝫ rotūditas totam terrā ab ipſa totius uertigíe prouenit:tales uero trāſformatiōes totā minime terram ꝑmutant. Eteni ī magnis quæ ſic parua ſunt euaneſcūt.alias uero atqꝫ alias terræ diſpoſitiones efficiūt. Aliaſqꝫ ac alias ꝓpíquas habent cauſas.Præcipuā uero quæſtiōem præbuiſſe dicit:quonā mō fiat ut duobus tribuſqꝫ ſtadioꝝ milibus lōge a mari ítra mediterraneā frequētibus ī locis cōcharū & Oſtreorū & Cherāydū magna cernať multitudo & falſi lacus : ſicut circa tēplū Ammonis:& uiā qua itur ad illud triū miliū ſtadiorū eſſe dicūt.Per multā enī oſtreoꝝ effuſionē extare.Nō paꝝ ēt hac tēpeſtate ſalis íueīri. Maris præterea exhalatiōes in ſublime reiici.Prope ipſum etiam maritimaꝝ fragmēta nauium oſtentari:quæ hiātibus terris eſcaturiuiſſe trahūt.Super columellas īcubare delphías hāc inſcriptiōem habētes Cyrenenſiū ſpectatoꝝ.Hæc effatus ſtratonis Phiſici cōmēdat opinionē & Xāthi Lydi q regnāte Artaxerxe īgentē adeo fuiſſe ſiccitatē ait:ut flumina lacus putei defecerit.Eūqꝫ ipſum multis ī locis a mari lōgíqus uidiſſe lapidibus inhærētes cōchulas:pectines & teſtaꝝ formas.Salſumqꝫ lacū in armeniis & ī Mattienis:& ī inferiore Phrygia:quas ob cauſas ꝓſuaſum habere cāpos illos mare aliquādo fuiſſe.Strato aūt cauſas & ratiōes magis attígit:qm̄ exiſtimare ſe dixit. Euxinum initio ad Bizātium os nequaq̄ habere.Flumía uero in ipſum irrūpētia uiolenter aperuiſſe. Deinde aquas in Propontidē & Helleſpontū excidiſſe. Idēqꝫ in noſtrū eueniſſe mare.Ibi enim ad colūnas cum mare ānibus ípleretť effractum eſſe trāſitum.E quorum effluentia quæ coenoſa prius fuerant patefacta ſunt loca.Cauſam uero affert.Primum qdē quod exterioris & interioris maris aliud fundum & alia ſedes ima eſt.Deinde quia uitta quædā ſub aquis ex Europa ī Africam protenditur:quaſi antea interius & exterius mare unum eſſet:& fundū eſſe in Ponto breuiſſimum. Creticum uero & Siculum & Sardoum pelagus profundum eſſe uehementer. Amnibus enim plurimis & maximis a ſeptētrione & oriente labentibus: illa limo repleri:& alia profunda manere.Quocirca pōticum mare dulciſſimum eſſe:fluere uero ad locos:ubi magis fundum inclinatur. Videri & pontum ipſum humum altiorem tollere poſſe poſterius:ſi tales ꝓmaneāt īfluētiæ.Nā & ſiniſtras pōti ꝑtes nūc coēo īcreſcere.Salmydeſſum uidelicet:& ea q̄ nautæ uocāt pectora ad Iſtrū & Scythaꝝ deſerta Vtiqꝫ & ipſum Ammōis tēplū ſuperioribus ānis mari ꝓpíquū;ob effluentiā

Universidad de Deusto
Biblioteca

hoc tẽpore ī mediterraneã iacere. Ipsum ẽt oraculũ cũ mare uicinũ esset eo celebritatis & notitiæ ꝑuẽisse iure qdẽ suspicaẽ. Tantãq; loci a mari dissiũctionẽ haud sane nois claritatẽ & gloriã ueris̃imiliter hac ætate possẽ facere. Aegyptũ ẽt priscis tẽporibus ad pelusias usq; paludes: & mõtẽ Casiũ lacũq; Sarbonidẽ maris inũdationibus optã fuisse. Nũc quoq; dũ ꝑ ægyptũ huiusmodi effodiẽ salsedo: ẽt sub arena salsa refertæ conchyliis foueæ reperiũt. Peride ac agro maris aquis inũdato. Locus ẽt ois ad casiũ & ad scuta (sic enī appellãt) palustrẽ limũ habebat: ut maris rubri sũmũ attingeret. Mari aũt cedẽte detectũ extitisse: & lacũ Sarbonidẽ mãsisse. Inde & hũc effractũ & palustrẽ factũ. Similiter & salsi lacus ripas maris magis q̃ fluminis uideri. Idcirco magnã cõtinẽtis ꝑtẽ qbusdã tẽporibus: inundatã: & rursus detectã extitisse cõcederes. Eũdẽ ī modũ inæquale ꝓfundũ terrã nunc totã esse sub mari. Sicut mediusfidius & quæ emersit quã ĩcolimus: quæ tot ꝑmutatiões admittit: quot uerbis ꝓsequutus est Eratosthenes. Eas ob res aduersus Xãthi dicta nihil absurdũ ꝓfecto ꝓferas. In Stratonẽ aũt dici põt: ꝙ cũ multæ causæ adsint: illis omissis quæ nõ sunt criminaẽ. Primã etenī inqt causam: ꝙ exterioris & ĩterioris maris nõ idẽ pauimẽtũ ac fundũ est. Ad hoc. n. qđ altius tollit: aut in ima declinat: aut aliquos inundat locos: & ab illis refugit: hanc ipsam minime causam esse. Alia uero & alia esse pauimẽta: & hæc qdẽ esse humiliora: hæc aũt eminẽtiora. Veꝝ ipsa quoq; pauimẽta nũc qdẽ in sublime scandere: nunc aũt in ima esse deducta. Simulq; & pelagus tollere & inclinare. Altius qdẽ elatum inũdare. Pressius uero ī pristinũ recurrere statũ: qđ si sic ẽ: opus erit repẽtio maris ĩcremẽto inũdationẽ euenire: sicut crescentibus undis & fluuioꝝ ascensibus interdũ altera exꝑte aqua inferẽ: interdũ rursus exaugeẽ. neq; uero incrementa aggerata & repẽtina fiũt: nec inũdatiões tẽpore tanto ꝑmanẽt: nec ĩordiatæ sunt: nec ī alteꝝ inũdant mare: nec ubi euẽtus tulit. Reliquũ igiẽ ẽ: ut ī pauimentũ causa ponaẽ: aut ī eo qđ mari subiectũ ẽ: aut qđ iundaẽ. Immo uero qđ sub undis est. Humidũ nanq; ualde mobilius est: & ꝑmutatões celerius suscipe põt. Etenī hoꝝ omniũ causa spirabilitas est. hoc magis ī loco: ueꝝ (ut dixi) hĩc talia fiũt accidẽtia: qđ fundũ & ipsa pauimẽta interdũ extollũt: interdũ residẽt: nõ aũt ꝙ aliqua sublimia sint: aliqua uero mĩus. Is aũt assumit hoc quũ id mari obuenire putat: qđ & fluuiis accidit ꝙ ab altis locis fluẽtia sint: haud enī fluxiõis ad Byzãtiũ causam diceret e fundo esse: qđ Euxini alueũ altiorem esse dicat: q̃ uel ī Propõtide: uel ī reliquo deiceps pelago simul & causam apponẽs. Nã ex limo e fluminibus delato fundũ repleri ac breuius fieri. Quãobrem ad exteriora elabi. Eãdem uero rationẽ in mare nostrũ uniuersum traducit ad exterius: ut hoc altiora efficiat fundamẽta: q̃ quæ atlantico subiecta sunt pelago. Et enim hoc quoq; ex pluribus impleẽ amnibus: & defecationẽ limi pro sua quantitate decollandi suscipit. Irrũpentẽ igiẽ per colũnas & Calpen fluxũ ei qui ad Byzantiũ est: similẽ fieri opus erat At istud qdẽ omitto. Et enī hoc ibidem cõtigere decet. Distrahi uero circa æstuaria & inundatiões & occultari. Istud interrogo qdnã ꝓhiberet priusq̃ Byzãtii os aperireẽ. Cum Euxini fundũ propõtide: & reliquo deinceps mari sit humilius: fluminibus impleri: seu mare fuisset ãtea: seu Meotidis palus ãplior. Nã si hoc concedaẽ: & illud interrogabo. Num illius & Propontidis supficies aquæ nõ ita se habebat: ut quo ad usq; ea erat ad effundẽdum nequaq̃ ĩpellereẽ ꝓpter aduersam ex equo resistentiã & oppressionẽ. Postea uero q̃ internũ mare supabũdauit: qđ uberius erat euidẽtius fluxũ repulit Qua ex re ĩterius & exterius in unũ cõfluxere pelagus. Et eandem cũ illo mari faciem accepere: siue marina siue palustris prius erat. Postea uero marina facta ꝓpter ꝑmixtiõem & inualescẽtiam. Si. n. hoc dabũt fluxus qui nunc est haud sane ĩpedireẽ. Nõ a supiore fundo: neq; decliui quod ratus est Strato. Ista uero & ad nostrum mare totũ & ad exterius transferre nõ in fundis: aut eoꝝ inũdatiõibus effluẽtiæ causam ponentes: sed in fluminibus ipsis. Quãdoquidẽ nõ ĩcredibile est secundũ eos ẽt: & si totũ mare nostrũ antea paludẽ fuisse cõtigeret: quod a fluuiis impletum supundãs ꝑ ãgustias colũnaꝝ excideret: quasi ꝑ cataracten assidue crescens & magis in unũ confluens mare effectũ tẽporis diuturnitate: & unã in faciẽ cõcurrisse: ac ꝓpter inualescẽtem potentiã in marinas euasisse aquas. Nõ autem omnino naturale fluuiis cõparasse pelagus. Illi enī per decliua allabendo ferunt. hoc uero ĩdecliue perstat: freta uero intra terras agitaẽ alio quodã modo: nõ secundũ limi ex fluminibus prolapsum altitudinẽ pelagi reddẽtem. Nanq; aggeratio circa ipsa fluuioꝝ ostia cõsistit. Sicut ī Istro ea quæ pectora dicunt: & in Scytharum solitudine & in Salmydesso: aliis etiã ad hoc torrentibus opem afferẽtibus. Ad Phasin uero Colchicũ littus est arenosum & depressum ac molle. Ad Thermodontẽ autẽ & ad Irin tota themiscyta totusq; cãpus amazonũ: & maior Sidenæ pars. Sic enim & ī aliis. Omẽs nãq; Nilũ imitaẽ ante ipsos meatum existentẽ in terram continentẽ redigẽtes nonnulli plus nonnulli minus. Minus qdẽ qui nõ multũ deferũt limũ. Plus uero qui permultũ & mollẽ transeũt agrũ. Torrentesq; plurimos accipiunt. A quibus est Pyramus: qui magnam Ciliciæ partẽ adiecit de quo tale est æditum oraculum.

Tunc erit undisonus late cum pyramus olim
Littora perfundens cyprum labetur in almam.

Universidad de Deusto
Biblioteca

In mediis enim Cataoniæ cãpis nauigabilis delatus:& ꝑ ãguſtias Tauri in Ciliciam elabens ad oppoſitũ huic & Cypro tranſitũ erũpit:ne aũt delata a fluminibus terra in pelagus deueniat:cauſa eſt:quia mare natura ipſa refluens eã reuerberat. Animantibus enim ſimile eſt:ac ſicut ille ſpiritũ aſſidue admittũt & remittunt:ſic mare ſemꝑ in ſe & ex ſe recurrenti quadã agitatiõe mouet. Id aũt perſtanti ĩ littore indicat fluctuatõ: pariter enim pedes alluũt:& nudãt:& rurſus alluũt:& iſtud aſſidue: & fluctui ſupincurrit quoq; unda:& ſi tranquillũ ſit uĩ quãdam maiorem habet:ut omnia aliena eiiciat in terrã; magnũ indiciũ eſt e mari alga per multa in littus ꝓiecta; hoc magis ſpirante uento contingit. Cæteꝝ & in malicia & terreſtribus flatibus.nihil enim minus fluctus ipſe ĩ terram fert contra reflãte uẽto.ſicuti ꝓprio quodã maris motu cum eo pariter agitato. Tale & iſtud eſt.

Fluctus in extremis curuans attollit altus.

Sordentemq; uomit ſpumã.& illud.

Littora iam reboant:foras eructatur aquæ uis.

Igit ipſe undaꝝ impetus ad aliena ꝓpulſanda uim quandam habet. Et hãc maris purgatiõem quãpiam eſſe ferũt:ꝑ quã & cadauera:& naufragia unda expellente ad terras extrudũt. Nec ipſa tantam uim habet reuerſio:ut uel defunctũ corpus uel lignũ uel ſuber a fluctu reiiciat ĩ terram. Sic & uicina mari loca ſubter captante unda ruũt ĩ pelagus. Sic & terram & turbulentam ſecũ aquã exundare cõtigit. Et adiuuante ſimul pondere:priuſq; ultra in pelagus erũpat onus ad terram iferius deferẽt. Nã & fluminis uis ipſa quieſcit:cũ ab ore pauliſper fuerit egreſſa. Hũc igit in modũ poſſibile fit ut pelagus omne ab ipſis inchoans littoribus cœnũ obducat:ſi aſſidui amnes afluant. Id obueniret utiq; ſi põtũ Sardonico pelago ꝓfundiorem eſſe ſuppoſuerimus. Quod ſupermẽſurata mille paſſibus profundiſſimũ eſſe aiũt: ut autor eſt Poſidonius. Talem igit cauſarum racionationẽ qdã minus admitteret. Ex manifeſtioribus & quotidie quodãmodo ꝓſpectis potius applicãdus eſt ſermo. Nã diluuia & terraꝝ motus:& exhalatiões & tũeſcẽtiæ merſæ mari telluris ſublime tollunt mare. Illud aũt ſubſidentiæ humile reddunt. Haud enĩ laminæ fluitãtes qdẽ:aut puſillæ quædã inſulæ ſurſum afferri ualent. magnæ uero nequaq̃ neq; inſulæ qdẽ. Cõtinẽtes autem terræ minime. Similiter & cõmixtiones & puæ & magnæ fiant. Siquidẽ locoꝝ hiatus & abſorbitiones domicilioꝝ:quẽadmodum Buræ & Bizonæ aliarũq; plurium ex terræmotu factas fuiſſe perhibent. Et Siciliã nihil magis q̃ abſciſum ab Italia fragmẽtum eſſe putaret aliquis. Vel ab etnæ incẽdio:e fundo reiectam coniunctã permanſiſſe. Sicut etiã Lipareoꝝ inſulas atq; Pithecuſſas. Is uero adeo iocundus eſt: ut cum mathematicus nõ ſit:nec Archimedis opinionem confirmet. Ille enim in libro de iis quæ uehunt ait:ɛντοισ μɛρι Των oXovμɛνων. Cuiuſlibet humidi modo cõſtet:& permaneat ſupficiẽ eſſe rotũdã & ſphericam:cũ ſphera idẽ cũ terra cẽtrum habeat. Hanc omnes admittunt opinionẽ:q; mathematica modo aliquo attigerũt. Ille uero mare interius:& ſi unũ ſit(ut aſſerit)ſub una ſupficie conſtructũ eſſe nõ æſtimat:ſed nec ẽt propiquis in locis. Et talis inſcitiæ teſtes facit nõnullos architectos:cũ Mathematici architectonicã portionẽ eſſe quandã Mathematicæ declarent. Ait enĩ & Demetriũ Iſthmũ Peloponeſiacũ ꝓfrigere conatũ: ut claſſibus nauigatõnis trãſitũ præberet. Ab architectis aũt ꝓhitũ:q; cũ metarent renũciauerũt. Sinus Corĩthi mare altius eſſe:q̃ qd̃ ad Cẽchrias eſſet. Itaq; intermediũ ſi incideret locũ:uniuerſum ad Eginã tranſitũ:cũ ipſa pariter Egina & ꝓximas iſulas demerſum iri. Nec ipſum nauigatiõis utilem fore meatũ ob eam rationem:q; inſtar Euripi omnes fluxiles forẽt. Præſertim uero ueluti Siculũ fretũ eſt:qd̃ eadẽ cũ oceani æſtuariis pati dicit. Quolibet enĩ die ac nocte bis fluxũ alternat Sicuti & oceãus bis inũdat:totiẽſq; recidit. Itaq; & inũdatio Tyrrheni maris in Siculũ delata confitẽdũ eſt q; ex altiore ſupficie deſcendens noiat. Ei rei adſtipulat id qd̃ ẽt eodẽ tẽpore incipit & quieſcit:quo ipſæ inũdatiões. Incipit enim circa exorientẽ lunã & occidentẽ. Deſinit aũt cũ utiq; cæli medio & ſup terrã & ſubter terrã adiũgit:& decreſcẽtiæ qdẽ cõtrariũ exeũtẽ uocari utriſq; ꝑ cælũ mediis ſitibus lunæ incipientem:ſicut ipſe excreſcẽtiæ. Inundãtiæ uero cõiũctiõibus ad ortũ & occaſum deſinẽtem. De fluxibus ſane & refluxibus Poſidõius:& Athenodorus ſatis cõmode loquuti ſunt. At uero de fluxibus & refluxibus circa freta:q; ipſi quoq; maiorem præſenti materia naturæ rationẽ habẽt tm̃ dixiſſe ſufficiat:qd̃ ea fluxilia eſſe:nõ unus ſpecialis ẽ modus. Nõ enim Siculũ fretum bis die & nocte(ut ille inquit)alternat. Calchidicũ uero ſepties. Byzãtiũ autẽ neq; ꝓmutat:ſed dũtaxat excurſionem tm̃ ꝓdurat eam:abiens e Põtico pelago ĩ Propõtidẽ. Vt uero tradit Hipparchus:& mãſiones quãdoq; faciebat. Nec ſi unus qdẽ modus duſ eſſet hãc habere poſſet cauſam:quã dicit Eratoſthenes: q; utrobiq; mare aliam atq; aliã ſupficiem habet. Hoc enĩ in fluuiis quoq; minime fieret:niſi cataractas haberẽt. Quod ſi habeant qdẽ curſum haud retro flectũt:ſed ad ima ſemper deferunt. Id uero cõtingit qd̃ decliuis eſt:& fluxus & eius ſupficies. Quis aũt pelagi decliuẽ diceret eſſe ſupficiem? Maxieq; ſecundũ materiã quæ rotunda facit illa quattuor corpora:quæ uocamus elemẽta Adeo ut nedum nõ refluãt:ſed neq; cõſiſtãt quidem neq; ꝓmaneant:cum ĩ ipſis ſit confluxus:nec una ſupficies:ſed una qdẽ

altior:alia uero humilior.Non enim ſicut terra ſecundum habitum ſta/
bilis formata eſt adeo:ut permanentes concauitates & ſubſtentacula ha/
beat.Sic & aqua:ſed ipſa ponderis inclinatiõe uecturam facit in terra:&
talem accipit ſuperficiem:qualem refert Archimedes.Ad dicta uero de
Ammone:& ægypto adiicit:ut æſtimet Caſium montem & locum om/
nem mari demergi:ubi nunc ſunt etiam quæ ſcuta uocant.Et paluſtria
eſſe cũcta rubri maris ſinui cõtigua.Coeũte uero mari detegi.Paluſtrẽ
autem locum dictum eſſe rubri maris ſinui cõtiguum ambiguum eſt.
Quoniã eſſe cõtiguũ ſignificat:& prope eſſe & contingere.Vt ſi aquæ
forent alteræ cum altero cõflueret.Ego qdem igit ita accipio cõtigua fu/
iſſe paluſtria mari rubro:donec colũnaꝝ obice adhuc fuerant occluſa.
Quibus abſciſſis ſeceſſionẽ extitiſſe mari noſtro ꝓpter colũnarũ efflu/
entiam depreſſo.Hipparchus autem capiens contiguũ idem eſſe quod
una cõfluere mare noſtrum cum rubro:propter expletionẽ cauſam af/
fert.Quidnam igit noſtrum mare quod illuc trãſmittebat.Nũquid ꝑ
colũnarum effluẽtiam in mare rubrũ tranſmittit: cum quo prius cõflu/
ebat:& i eadem ſupficie haud humilius factũ ꝑmanſit:Nam ſecũdum
ipſum Eratoſthenem exterius mare uniuerſum una confluũ eſſe:adeo
ut Hiſpanũ.mare atq; rubrũ foret unũ.Quod qdẽ eloquutus id quod
ſeqt infert.Eandẽ & exterius mare & rubrũ altitudinẽ habere. Itaq; qd
ibidẽ eſt confluũ eſſe. Sed hoc dixiſſe negat Eratoſthenes:in unũ con/
fluere ꝑ expletionem ad mare rubrum: ſed proprie eſſe tantũ:nec ſeqt
q; unũ & continuũ mare eandem altitudinẽ & eãdem ſupficiem habe/
at.Sicut & quod penes nos eſt & mediuſſidius qd eſt ad Lecheũ: & qd
ad Cenchras.Quod & Hipparchus ipſe i libello ad eum ſcripto ſigni/
ficat.Eius itaq; talem opiniõem nequaq; ignorãs quicqd dicat ad illum:
neq; id apparatus ſuſcipiat:quippe q exterius mare unum dixit: unam
quoq; illius eſſe ſupficiem confiteat.Mendacẽ uero inſcriptionem eſſe
dicens:quæ in delphinibus eſt Cyrenẽſium ſpectatorũ:haud credibilẽ
reddit cauſam q; Cyrene ædificatio in celebratis temporibus ferꝫ. Ne/
mo aũt oraculi meminit apud mare unq; exiſtẽris.Quid enim ſi nullus
ſcriptis ꝑdidit.Ex ſignis uero qbus ſuſpicamur locũ aliquo tẽpore ma/
ritimũ extitiſſe:& delphinũ iſcriptio:de Cyreneis ſpectatoribus extitit.
Conceditq; de latitudine fundi:ſimul & altius mare creuiſſe:qd ꝓxima
oraculo loca demerſit:a mari diſtãtia ultra tria ſtadiorũ milia.Neq; cõce/
dit tantã altitudinẽ:ut Phariã totã:& complures ægypti oras operuerit:
ꝓinde ac tãta ſublimitas ad hæc demergẽda nõ ſatis extiterit.Cũq; dixe/
rit q; ſi mare noſtrũ in tãtũ eſſet expletũ priuſq; colũnarũ diruptio fieret:
quãtum dixit Eratoſthenes oportere:& Africã uniuerſam: & ꝑ multam
Europæ partem:atq; Aſiæ ſubmerſam eſſe.Subinfert q; Põtus ad loca
quædã cũ Adriatico pariter confluere:tanq; Iſtro ab uicinis Põto locis
diuiſo:& in utrũq; mare defluente ꝓpter ipſius loci ſitũ. At Iſter a pro/
pinq; põto ꝓtibus nequaq; habet originem.Sed cõtra a mõtibus ſupra
Adriaticũ. Neq; i utrũq; mare defluit.Vere i Põtũ dũtaxat:& i ipſis ſo/
lũ diuidit oſtiis.Cõmunẽ is qdẽ cũ non nullis ante illũ ignorãtiam iſtã
ignorauit: q fluuiũ quẽdã Iſtro cognõinẽ eſſe arbitrati ſunt:q ab eo di/
uiſus irrũpat in Adriã:a quo & natio Iſtra ꝑ quam deferꝫ appellationẽ
aſſumpſit: Et Iaſonẽ a Colchis reuertentẽ hac nauigationẽ feciſſe.Per/
mutationũ uero taliũ nulla ſit admiratio. Inũdationũ taliũq; Caſiũ cau/
ſas eſſe diximus:ut circa Siciliã & æolias inſulas:& Pithecuſſas dictũ eſt.
Dignum eſt & alia cõplura apponere: quæ reliqs i locis ſimilia his ſunt
fuerũtq;.Huius enĩ generis exẽpla ãte oculos cõiũctim poſita præſentẽ
ſedare ſtuporẽ poterunt.Si aũt ueritas ſenſum perturbat rerũ natura cõ/
tingẽtiũ iperitiã & uitæ totius demõſtrat. Quẽadmodũ ſiqs adiacẽtes
Theræ & Theraſiæ inſulas iter Cretã & Cyrenas trãſeũtibus cõſtitutas
dixerit:quarũ Thera inter Cyrenas urbes primaria eſt.Aegyptumq; &
ꝑ multas eius generis Græciæ ꝑtes.Nãq; iter Therã & Theraſiã e pe/
lago prorupere flãmæ:quæ ꝑ dies quattuor mare totũ æſtuãs:atq; ardẽs
reddiderũt.Tũ educta altius ſenſim uelut machinis inſula: & ex fluitã/
tibus terris cõpoſita exhalauerũt: quæ duodecim ſtadiorũ circuitũ cõti/
net.Inde ceſſante caſu.Tum iperãtes mari Rhodii primũ capta fiducia
ad locũ nauigãtes tẽplũ tutori Neptuno in inſula ædificarũt.In Phœnice
quoq; facto terræmotu oppidũ ſup Sidonem ſitũ abſorptũ fuiſſe. Poſi/
donius autor eſt:& Sidonis dimidietatẽ ferme corruiſſe nõ uno qdem
ictu.Vnde nõ magnã mortaliũ ꝓniciem factã eſſe.Idẽ in Syriã totã ex/
tẽtũ eſt malũ.At uero mediocriter penetrauit: & i inſulas quaſdã Cycla/
das & i Euboeam:adeo ut Arethuſæ q i Chalcide fons eſt occæcatus fu/
erit ortus.Per multis poſt diebus alio ſcaturiſſe ore:nec ante cõquaſſari
deſiuiſſe multas inſulæ partes: q in Lelanto campo aperto telluris hiatu
ignitum fluuiũ euomuerit. Cũ multa ſint aũt:quæ tales cõductus eff/
ciant:ſatis erit ea quæ a ſcepſio Demetrio ꝓprie congregãtur apponere.
Cum enim uerſuum illorum meminerit.

Nam duplices currunt formoſo margine fontes.
Alter aquas calidas fert exundante ſcamãdro.
Grandinibus ſimilem reliquũ grauis extulit æſtas.

Admirari aũt nõ ſinit:ſi hoc tempore frigidaꝝ quidẽ fons aquaꝝ ꝓma/
net.calidaꝝ uero nuſq; perſpiciat. Cauſam enim dicere oportet inquit:
calidæ aquæ excluſionẽ.Dicta quoq; ad hæc ab Dẽocle mẽoria repetit:

qui ingẽtes quoſdã olim circa Lydiã & Ioniã uſq; Troadẽ factos terræ/
motus ſcribit. A qbus & uici ſunt abſorpti Et Sypelus ſubmerſa regnã/
te Tantalo. Et e paludibus lacus facti. Et troiã fluctibus imerſam. Pha/
ruſq; ægypti quæ olí erat í pelago: nũc certo quodãmodo peníſula facta
eſt. Similiter Tyrus & Clazomene. Et nos cũ apud Alexandriã ægypti
peregrinaremur: elatum altius pelagus circa Peluſium & Caſiũ montẽ:
ſic terrã imerſit ut mõtem í íſulæ formã fecerit. Et uia quæ præter Ca/
ſium ducit in Phœnicẽ nauigaret'. nihil igit' mirãdũ ſi quãdoq; media
tellus: ideſt Iſthmus uel ſedẽ iferiorẽ capiẽs: quæ ægyptiũ mare a rubro
mari ſeparat: porthmon: ideſt medias in terris aquas manifeſtat: & í unũ
cõfluere faciet mare exterius cũ interiore: ſicut í anguſtiis ad herculeas
colũnas obtigit. Nonnulla huius generis í ipſius tractatus exordio dicta
ſunt: quibus (ita enĩ oportet) unũ ſub aſpectũ collatis parãdus ẽ ualidus
ad credẽdũ animus: & de naturæ operibus: & de reliqs aliter factis per/
mutatiõibus. Sicuti Pıræum aliquãdo íſulæ formã tenuiſſe: & quia trã/
ſitus littoris erat: id nomẽ uẽdicaſſe dicit. Cõtra Leucadẽ ſupioribus an/
nis littus extitiſſe: quũ Iſthmũ Corithii abſcidiſſent. Ea íſula effecta eſt.
De iſta Laerten dixiſſe aiũt.

Munitam ſolus ut cæpi neriton urbem:
Littus erat terræ.

Hoc qdẽ í loco manufractæ exciſiones extiterunt. Alibi uero exaggera/
tiões: aut iunctæ põtibus ripæ: ſicuti de appoſita Syracuſſis inſula: quæ
cũ hoc tempore põte continuet' ad terrã prius qdẽ agger erat: Logeo (ut
inquit Ibycus) ex lapide: quẽ Electũ uocat. Bura uero & Helice: una qdẽ
hiatu altera uero eſt fluctibus pẽitus de leta. Tellus eſt apud Methonẽ
in ſinu hermionico in altitudinẽ ſtadioꝝ ſeptẽ ædita: quæ flãmaꝝ uapo/
re facto interdiu qdẽ ꝓpter calorẽ & ſulphuris odorem in acceſſibilis:
noctu autem cum odoris ſuauitate lõge luceſcens: atq; caleſcens. Vnde
maris aqua ad ſtadia quíq; æſtuat. Turbulẽta uero ad ſtadia uſq; uigíti.
Effractis etiã petris ad turriũ magnitudinẽ aggerata ad Copaidẽ lacum
Arna & Medea ſunt abſorptæ: quas in dinumerandis auxiliis Poeta no/
minatim expreſſit.

Quiq; colunt medeam & felicem uitibus arnen.

Nõnulla Thracũ oppida a Biſtõide lacu: & ab Aphnetide demerſa ui/
dẽt'. Sicut & Trerorꝝ q Thracibus finitimi ſunt. Inter Echinadas íſulas
Artemeta fuerat antea. Nũc in cõtinẽti eſt. Alias paruas in Acheloo íſu/
las idẽ pati dicũt fluuiũ aggerãte pelago. Sic & reliquæ (ut autor ẽ He/
ſiodus) aggerãtur. Sunt & Etolicæ quædam porrectæ liguæ: quas íſulas
prius uidebat ſæculũ. Aſteria quoq; trãſmutata eſt. Quã Aſteridẽ poeta
nũcupat. Saxea nunc medio ſupeminet inſula ponto.
Aſteris haud ingens portus dans puppibus aptos.
Quos ſubeant hinc atq; hinc.

Nũc aũt nec ad anchoræ qdẽ iactũ prorſus idonea. In Ithaca quoq; nul/
lũ tale ãtrũ eſt. Nec nymphaꝝ domiciliũ: quale cõmemorat Homerus.
Præſtat reꝝ ꝓmutationi cauſam aſſignare: q̃ íſcitiæ uel locoꝝ figmento
de more fabulaꝝ. Hoc aũt ícertũ í cõmune aíaduertẽdũ reliquo. Antíſ/
ſa olim fuit íſula: ut Myrſilus ait. Cũ ãtea Leſbus Iſia uocaret': & íſulam
Antiſſam appellari cõtigit. Ea uero nũc Leſbi oppidũ eſt. Sunt q Leſbũ
ab Ida abruptã fuiſſe crediderũt: ſicut a Miſeno Prochytã & Pithecuſſã:
& ab Atheneo capreas: & ab Regio Siciliam: & Oſſam ab olympo. Inde
& tales trãſmutatiões extitere. In Arcadia Ladon aliquando fluentũ reti/
nuit. Duris autor eſt: Mediæ Rhagadas ideſt effractas: ideo nominatas
eſſe quoniã ad Caſpias portas terracotu tellus fracta ſit. Vnde & urbes
plurimæ: ac uici ſubuerſi: & flumina curſus uariauere. Ionq; de Euboea
inqt: q uel tenuis Euripi tẽpeſtas Satyrẽſium in Euboea agrũ ad Om/
phalẽ a Boetiæ littore ſegregauit: cũ apud Cretã fretũ appellatũ abſcin/
deret. Demetrius uero Callatianus terræmotus uniuerſæ græciæ Expli/
cãs: & Lichades inſulas: & magnã Cenei ptẽ demerſas inqt: & aquas íde
calidas in Edepſo: & ad Thermopylas triduo retentas rurſus effluxiſſe.
In Edepſo & aliis í urbibus fontes erupiſſe. Mœnia Orei quæ ad mare
ptinẽt ſimul & ſeptingẽtas corruiſſe domos. Magnã echini: & Phalaro/
rũ: & Heracliæ & Trachinis ptem cecidiſſe. Phalari uero muros a fun/
damẽtis ſolo æquatos. Idẽ & Lariẽſibus & Larieis obtigit. Scarphiãq; ab
imis fundamẽtis humi deiectã ſeptingentis ac mille nõ minus corpori/
bus oppreſſis. Throniiſq; ſupra dimidiũ horũ numerũ. Fluctus qdem
trifariã elatus eſt: partim in Scaphen & Throniũ: ptim ad Thermopy/
las: ptim í cãpum uſq; ad Phocidis lauretũ. Amneſq; a fontibus ad dies
quoſdã exaruiſſe. Spchium alueo mutato uias nauigiis meabiles feciſſe.
Boagriũ ꝑ aliã decuriſſe uallẽ. Alopẽq; & Cynum & Opuntẽ multis in
ptibus detrimẽtis affectas. Oeum paulo ſuperius ſitũ caſtellũ totũ ſub/
uerſum eſſe. Elatiæ muꝝ magna ex pte diſciſſum. Ad Algonũ cũ The/
ſmoforia celebrarẽt': qnq; ac uiginti uirgines cũ í turrim cõcurriſſent i
limenioꝝ ſpectaculo ruente turri in pelagus & ipſas decidiſſe. Mediam
quoq; Atalãte ptẽ ad Euboeã nauigãtidus trãſitũ præbuiſſe ob factã in
ea ſciſſuram. Quidã cãpi ad ſtadia uſq; uigíti ſtagnaſſe ferũt': & triremis
quædã e naualibus eiecta ſup murũ decidit. Cũ aũt rõnes: ne ãplius ad/
miremur comparare uelint: uti Democritus & reliq cãtant philoſophi:
trãſmigrationũ mutationes adiiciũt. Id enĩ ſecuritati ac trãqllitati ícũbit:

Universidad de Deusto
Biblioteca

ut neqs obstupescat: sicut Hesperiorꝫ qdē Hiberorꝫ ad Pōti regiōes & Colchidis deductæ colōiæ. Quos Choaraxes de quo dicit Apollodorus ab armēia disterminat. Cyrus aūt magis & Moschorꝫ mōtes & ægyptiorꝫ: Et æthiopes cū Colchis: Enetorūqꝫ & Paphlagonia ad sinū adriaticū. Quæ & de gentibus Græcis cōtigerūt. ut sunt Iones Dorii Achiui Aeoles Enianes: nūc Etolis finitimi: circa datium habitabāt: & Ossam cū Perebis: & ipsi qdē Perebi trāsmigrarūt. Taliū exēplorꝫ præsens refertus est tractatus. Quædā uero in prōptu multis sunt. Illæ uero migrationes nō eodē mō cūctis ī propatulo sunt. Crarorꝫ scilicet Trerorūqꝫ & Teucrorꝫ: & gallorꝫ: simul & earū duces longius traducentes. Madys Scyta Thearcho æthiops Cobus Tros Sesostris: & Psammitichus ægyptii. Cyrus & Xerxes Persæ. Cimmerii & quos Trerōias noīant: uel eorum gens aliqua sæpenumero dexteriores Ponti locos incursarunt uiciniāqꝫ suā. Nūc qdē Paphlagōas: nūc uero Phrygas inuādētes. Cū Midas tauri cruore epoto aduersurā faciēdam usqꝫ adiit. Lygdamus uero suos ductitans in Diā usqꝫ & Ioniā adeqtauit: & potitus est Sardibus: & ī Cilicia extictus est. Cimmerii aūt ac Treres sæpenūero eius generis īcursatōes effecere. Treras aūt & Cobum postremo a Madye Cimmereorꝫ Rege eiectos fuisse tradit. Hæc qdē historiā ꝓpriā cōtinētia cōmuniter de toto terræ ambitu relata sint. Redeamus ad reliqua unde digressi sumus. Autor ē Herodotus nullos esse Hyperboreos. Neqꝫ supaustrales esse diceret: cuius demōstratōnē esse ait. Et Eratosthēes similē: huiusmōi captioso utēs argumēto. Siqs nullos malo supgaudētes diceret: neqꝫ itē bono supgaudētes. Forteqꝫ supaustrales esse. Per æthiopiā & enim Austrū nō flare: sed īferius. Mirādū ē si ꝓ unūquodqꝫ clima flāte uēto & ubiqꝫ a meridie uocet auster aliqua existat habitatio: in qua hoc ipsum nō cōtingat. Cōtrariū enim nō solū æthiopia flantē apud nos haberet austrū: sed & tota superior usqꝫ ad æqnoctialē. qꝫ si Herodoti oportuerat hanc esse causam: ut Hyperboreos dici putauerit: apd̄ quos Boreas nō spirat. Et enim si poetæ fabulosius hoc pacto loquūt: expositores aūt sanius facile audirent: q Hyperboreos Boreæ cōiūctissimos dici aiunt. Terminus qdē Borealiū polus est. Australiū uero æqnoctialis. Et uētorꝫ quoqꝫ idē est terminus. Inde aduersus eos qui palā ficta & īpossibilia dicūt æloqt quædā ī fabulæ: quædā ī historiæ forma: de qbus mentio digne faciēda nō est. Neqꝫ illū ī tali materia nugas consyderare oportuerat. Suorꝫ igit cōmētariorꝫ discursio prima talis est. Secūda uero de terræ situ quandā correctionē facere conat. Et suas explicat cogitatiōes: ad quas rursus siq̄ est emēdatio afferre eā conādū est. Mathēaticas ꝓfecto naturalesqꝫ materias adducere bñ dicit: & qꝫ rotūda sit terra: sicut & mūdus circū habitat: & alia generis huius. Si uero talis: quantam ipse ait: nō sane cōfitent Posteriores aūt mēsurā collaudāt. Hipparchus tamē ad eorꝫ designationē: quæ ad singulas habitationes apparent: illis utit distātiis dicēs meridianū per Meroen & Alexādriā & Borysthenē parꝫ præter ueritatē uariare. Et de forma in iis quæ deinceps sunt ꝓplura dicit. Et ostendens qꝫ globosa terra hūida cū natura & cælū est sermonē alterare uidet. Suffi/cit enim quo ad paucū. Deinceps uero orbis q īcolit latitudinē definiēs ait: qꝫ a Meroe qdē ab eius meridiano usqꝫ ad Alexādriā decē milia stadiū sint. Hicqꝫ ad Hellespōtū circiter octo milia & centū. Inde ad Borysthenē quinqꝫ milia. Postea ad Circulū ꝓ Thylē quā Pytheas inqt. A Brittania uero dierꝫ sex nauigationem ad arctō abesse dicit. Prope uero esse mare glaciale. Alia itē decē milia & qngēta siqdem supaddideriūs supra Meroen: alia itē tria milia & quadringēta: ut ēt ægyptiorꝫ īsulam habeāus: & terrā cinami feracē: & Taprobanen stadia erūt trigintaocto milia. Reliquæ sane distātiæ cōcedāt illi. Satis enī cōfessum est: circulū a Borysthene ad Thylē: siqs cāpos metisclaret. Cū enī Pytheas mēdacissimus homo Thylē pscrutat: & qui Brittanicā Iberniā uidēt nihil de Thyle dicūt: alias differētes circa Brittaniā insulas ꝓpas. Ipsa uero Brittania longitudine quodā mō æqualis est Galliæ. protēsa nō maior qnqꝫ milibus stadiū: & e regione iacētibus promōtoriis definita. Inuicē enim opponunt oriētales extremitates oriētalibus. Et quæ ab occasu similiter occiduis. Et quæ ab oriente inter se propinquæ sunt usqꝫ ad ꝓspectum Cantium & Rheni excursiōes. Ille aūt supra uigīti milia insulæ lōgitudinē iudicat & Cātium a Gallia distare dierꝫ quorūdā nauigationē: & de Ostideis & trās Rhenū usqꝫ ad Scythiā oīa mētitus est. Qui igit de cognitis usqꝫ adeo locis mētitus est: uix qdē de ignotis unicuiqꝫ uera ꝓferre ualeat. Hipparchus & reliq eūdē ꝓ Borysthenē: & ꝓ Brittaniā parallelū esse arbitrant ea rōne: quia Byzantii parallelus & Massiliæ ad unguē par sit. Nam ipsam rōnem esse lineæ in Massilia ad umbram dixit. Eandem & Hipparchus ad similis nominis tempus inuenisse Byzantii refert. E Massilia uero ad mediā Brittaniam non ultra quiqꝫ stad. milia sunt. At enī e media Brittania: non plus quattuor milibus progrediens: alio quodam modo habitabile reperies. Hoc aūt esset circa Iberniam: ut ultra ea ad quæ Thylē elōgat: haud amplius habitabilia sint. Qua uero coniectura dicat spacium quod est a Thyle usqꝫ Borysthenen undecim milium & quingentum non uideo. Aberrans autem in latitudine: & male coniectasse de longitudine coactus est. Quandoquidem cognita longitudo: plusq̄ cognita latitudo dimidio est. Consentiunt etiam posteriores: & ex aliis doctrina præstantissimi ab extremis inq̄

Universidad de Deusto
Biblioteca

Indiæ ad extrema Hiſpaniæ circuli æthiopū uſq; ad Iberniæ circulum. Terminās uero dictā latitudinē ab nouiſſimis æthiopū uſq; ad Thylen plus extendit iam lōgitudinē:ut pluſq̄ dimidiā eā efficiat dicta latitudine. Ait igit terræ ſpatiū Indicæ uſq; ad flumen Indū āguſtiſſimū ſedecī miliū ſtaď. Spacium enim quod ad ꝓmōtoria mō ꝓtēdit minus tribus milibus eſſe. Hinc aūt ad Caſpias portas miliū quattuordecim eſſe. Poſtea ad Euphraten decē milium. Ab Euphrate ad Nilum qnq; milium. Alia mille & qngēta uſq; ad Cāopi oſtiū. Inde uſq; carthaginē tredecim milia quīgēta. Poſtea uſq; ad colūnas octo milia ſaltē. Superaſcēdit ſane ſeptuagīta milia octīgenta. Adiiciēda eſt ēt Europæ curuatura extra colūnas herculeas. Hiſpaniæ qdē oppoſita. Ad occaſum autē uergēs non minus ſtaď. tribus milibus:& ꝓmōtoria ꝓtim alia: partim uero Oſtidāmia. Appellat aūt Calbion & huic adiacentes inſulæ:ex qbus nouiſſima Vxiſama ꝓ trium dier (ut ait Pytheas) nauigationē abeſt. Hæc poſtrēo loquutus nōnulla de ꝓmontoriis & de Oſtidāniis:& de Vxiſama:& de dictis ab eo inſulis ad lōgitudinē cōtendētia adiūgit. Omnia hæc enim ad ſeptētrionē & ad Galliā:nō autē ad Hiſpaniam ꝓtinere inqt. Immo uero utſupra dimidietatē lōgitudinis latitudinē eſſe ſaluet figmēta Pytheæ ad dictas lōgitudinis diſtātias:alia duo ſtadiū milia ad occidētē:& totidē itē ad orientem adiungit. Exhortatus ēt amplius:quia ſecūdū naturā eſt dicere maiorē ab oriēte ad occidentē eſſe diſtātiā. Secūdū natura inquit eſſe ab aurora ad ueſperā lōgiorē eſſe habitabilē:ſicuti dixīus: ut Mathematici dicūt:cōiūgere circulū ipſam ſibiipſi cōſertā. Itaq; niſi maris atlantici magnitudo uetaret:per eūdem parallelū ex Hiſpania ad Indiā nauigare poſſemus. Reliquā ꝓtem ultra prædictā diſtantiā ſupra tertiam eſſe totius circuli ꝓtem. Siqdem is per littora ducentis milibus minor eſt ubi prædictam ſtadiorum dinumerationem ab India in Hiſpaniam fecimus. Nec igitur hæc benedicit. Nanq; ratio iſta per temperatam zonamq; noſtram ſecundum Mathematicos dici poſſet: Cuius pars habitabilis eſt. Cæterum de habitabili. Vocamus enim habitabilē quam incolimus:& notam habemus. Fas autem eſt in eadem temperata zona habitabiles duas eſſe:uel etiam plures. Si ſit maxīe prope circulū per littora:qui per atlanticum pelagus deſcribitur. Rurſum perſiſtens in ea demonſtratione q; terræ forma ſit rotūda:eandē aſſequeretur īcrepationē. Similiter & aduerſus homer de iiſdē diſceptare nō ceſſat. Deinceps cū dicat multū de terris cōtinētibus ſermonē extitiſſe. Nonnulloſq; ipſas diuidere fluuiis īſulas Nilo inq̄ & Tanai declarātes. Aliquos aūt iſthmis:ideſt īter maria terris: q ſunt īter Caſpiū & Pōticū & rubrū mare & abſciſſā terrā:alios aūt Cheroneſos eas dicere:haud ītueri dicit:

quonam modo hæc ipſa quæſtio in moleſtias conuertat. Sed eor tantū eſſe:q magis litē diiudicāt:ut īquit Democritus. Nā cū accurati nequaq̄ ſint termini:ſicut Colytti & Melitæ:quēadmodū colūnar & ſeptorum hoc habere dicere nos. Hoc qdē ē Colyttus:hoc aūt eſt Melita:termios habere nō poſſe dicere. Ideo de locis aut agris qbuſlā iudicia ſæpe cōtingere:ſicut argiuis & Lacedæmoniis de Thyrea. Athenīēnſibus & Boetis de Oropo. Alioquin Græcos tres cōtinētes nominaſſe terras:nō ad habitabilē reſpicientes:ſed ad ſuā & cōtra ſe poſitā Caricā:ī qua nūc & Iones & qui deinceps. Tēpore aūt amplius ꝓgreſſos ſemp: & pluribus ad notitiā pueniētibus locis in hoc cōuerſa diuiſio eſt. Vtrū igit primi qui tres illas diuiſerūt:ut ab extremis incipiāus litē diiudicātes no ſecūdū Dēocritū:ſed ſecundū ipūm hi primi fuere:ſuā ab cōtrapoſita Caria determinare quærētes. Vel iſti quidē ſolā intelligebāt Græciā & Cariā & paucam contiguā. Nec Europā:nec Aſiā. Similiter nec Africā. Reliq uero accedētes deſcribere idonei orbis cognitionē: hi ſunt q in tria ꝓtiti ſunt. Quonā igit mō terræ diuiſionē minime faciebant? Quis aūt ꝓtres tres præfatus:& terrā cōtinētem uocās unāquāq; ꝓtium nō ante totum intelligit:cuius ꝓtitionē facit? Quod ſi ītelligit:nō qdē orbē:cæter ꝓtis alicuius ſuæ diuiſionē facit. Cuius ꝓtis mūdi ꝓtem diceret aliqs Aſiam: aut Europā prorſus cōtinentē. Hæc enim craſſo dicta ſunt mō. Adhuc craſſius illud eſt:eū q loqt nō intueri:ad quā qdē iſtar actionū ꝓtē cōuertat cōfiniū inqſitionē:cū appōat Colyttū & Melitā. Deide ad cōtraria ſubuertere. Si enī de Thyrea atq; Oropo bella ob cōfiniū ignorationē obtigerunt:ad ꝓturbationū aliqd cōuerterunt. Quod eſt loca ipſa diligenter diſterminare:uel hoc dicit: q de locis:& mediuſſidius de gētibus: ad ſingula negotiū eſt accurate diſterminare. In cōtinētibus autē terris ſupuacuū. Et tali de re in his nihil minus. In his enī & ampliſſimis ducibus certamē ac diſcrepatio fieri pōt. Vni qdē q Aſiā haberet:alteri uero qui Africā diuidenti utrius ſit Aegyptus:ager uidelicet ægypti:q īferior dicitur Catanas autem quiſpiam hoc propter raritatem eſt. Alio modo dicendum eſt:continentes ipſas diuidi ſecundum magnam diuiſionem:& quæ ad totum orbem referatur:ſecundum quem nec hac de re curandum eſt: ſi per flumina fines apponentes loca quædam indefinita omiſerūt:cum flumina ipſa ad Oceanum uſq; minime peruenīāt. Et inſulas re uera delinquant continentes. In fine autem commentarii eos minime collaudans:qui omnem hominum multitudinem bifariam partiuerunt: in Græcos & Barbaros: & qui Alexandrum commoneſaciebant: ut Græcis quidem ſicut amicis: Barbaris autem ſicut hoſtibus uteretur. Satius eſſe inqt hæc uirtute atq; malicia diuidi. Cōplures enī

Universidad de Deusto
Biblioteca

Græcos malos esse:& Barbaros urbãos:sicut Indos: & Arianos Rõanos ẽt & Carthaginẽses Respublicas ꝑmirifice tractãtes. Quapropter Alexãdrũ neglectis mõitoribus:quot licuit uiros spectatos acceptos habuisse.Eosq; bñficiis ornasse:sicut ob quicq̃ aliud hoc modo diuidẽtibus: & alios in uituperio:alios í laude ponẽtibus. Vel quia ꝑ illos uincit æqtas & Respublica & disciplía:& studioꝝ cõiũctio.Per alios uero contraria:Et Alexander igit̃ nõ neglectis monitoribus:sed sentẽtiam mentẽq; suscipiẽs:quæ quidem consequebant̃ non contraria faciebat scribentiũ cogitatiões animaduertens.

Ommẽtario secũdo hæc ísunt.Proponens ad uerbũ Eratosthenis dicta diiudicat & arguit quæcũq; nõ recte dicta uel diuisa uel descripta sunt. Cõplura Hipparchi meminit reprehẽdẽs.In fine preciosa expositio:& quodammodo sub unum aspectum tractatus uniuersus de orbis situ:seu cognitione Geogrophica.

Ntertio de terræ descriptione tabulã de orbis situ ístituens.Linea quadam ab occasu ad ortum bifariã disptit̃:Parallelo:linea æqnoctiali.Ab occasu qdẽ eius termíos colũnas locat hercules. Ad ortum uero summos & extrẽos mõtes:q Indiæ latus & septẽtrionẽ terminant.Describit aũt lineã a columnis per fretũ Siculũ:& extremitates meridianas:& Peloponnesi : & atticæ usq; Rhodiam & sinum Issicum hucusq; per mare & adiacentes continentes prædictam lineam esse dicit.Et enim totum mare nostrum usq; í Ciliciam: sic in longum protendi.Postmodum recte quodammodo eiici ad omnia tauri montana usq; in Indiam. Taurum enim recte a columnis mari extensum bifariam in longum totam diuidere Asiam. Vnam quidem eius partem in Boream:reliquam uero in austrum facientẽ ut & ipsum similiter in riparum parallelo;& a columnis hucusq; mare locari cõtingat.Hæc æloquutus priscam de terræ descriptione tabulam emendari oportere putat.Secundum ipsum enim montium ab oriente partes ad septentrionem uariare:simul & Indicam ad septentrionem magis trahi. Huius fidem talem affert:q; extrema Indiæ ad meridiẽ propiquissima multorum consensu locis Meroes opponuntur ab aere cælestibusq; signis coniectantium. Hinc uero ad uiciniora septentrioni Indiæ loca ad caucaseas rupes attinentia stadia esse quindecim milia testat̃ Patrocles: cui propter hominis dignitatem singularẽq; Geographiæ peritiã præcipua iure fides adhibẽda est. Verumtñ a Meroe ad littora parallelũ tñ esse aqlõarẽ Indiæ plagã caucas eis rupibus attinẽtẽ:í hũc ipsum terminari circulũ cõstet.Alia quoq; huiusmõi fidẽ affert:q; íteruallũ ab Issico sinu ad mare Põticũ circa stad̃ tria milia est ad aqlonẽ ꝑgredienti:& ad Amisi uel Sinopis loca quanta mõtium esse latitudo dicit̃ ab Amiso ad oriẽtem æquinoctialem procedenti.Prima Colchorum regio est.Deide sub Hyrcanum mare excessus:& deiceps ad Bactra:& ulterius ad Scythas uia dextrorsum mõtes habenti.Hæc ipsa aũt per Amisum ad occidentem:per Propõtidem ad Hellespõtum deducta est linea.A Meroe aũt ad Hellespõtum nõ plura q̃ decem & octo milia stadiũ : quot a meridiõali latere Indiæ ad Bactrianã plagã:adiũctis ad milia quidecim tribus milibus quoꝝ aliqua latitudinis mõtiũ erãt:aliqua uero Indiæ.Quã qdẽ ad declarationẽ Hipparchus cõtradicit ꝓbatiões accusans. Nã Patroclẽ ꝓbabilem non esse:cum duo in illum cõtraria ferant testimonia: Deimachus atq; Megasthenes:qui quosdam ad locos distãtiam esse dicunt stadiũ uiginti milium ad meridiem maris:ad quosdã autem trigita Talia hos differere: & ãtiquas hisce tabulas cõcordare haud uerisimile sane arbitrat̃ huic soli patrocli oportere fidẽ adhibere eos omittendo q eidẽ tantum attestant̃.Et in hocipso antiquas emẽdari tabulas.Sed non sic ꝑmittere donec de ipsis quicq̃ ꝓbabilius nouerimus.Hunc sermonẽ per multas inqsitiões habere cẽseo. Primũ quidẽ:q; cum multis ille testimoniis utat̃:uno Patroclis seipsum uti dicit. Quinã igit̃ fuere dicentes meridianas Indiæ extremitates locis Meroes opponi? Qui etiam tãtã asserentes Meroes distantiam usq; ad riparum parallelum? Qui rursus montium latitudinem: uel ex Cilicia ad Amisum eandem cum iste dicant? Quiue dicant ex Amiso per colchos & Hyrcaniam usq; ad Bactra & pertinentes ulterius ad orientis mare:directæ ad æquinoctiales ortus: & ad mõtes eorum qui dextrorsum illos habẽt? Vel rursus in occasum directæ per hanc lineam :quia per Propõtidẽ & Hellespontũ est? Hæc enim omnia cæpit Eratosthenes perinde ac ab iis testata:qui in locis cõstiterunt .Et complura incidens in commentaria:quorũ ei est copia talẽ habens Bibliothecam qualem ipse inquit Hipparchus.Hæc autem Patroclis fides ex multis confecta est testimoniis regũ:qui talẽ ei credidere principatum;sectatorum suorum contra opinantium ut & ipse Hipparchus nominatim explicat.Ipsa enim aduersus illos argumẽta rerum ab eo dictarum euidẽtiæ sunt.Nec illud parum probabile Patroclis argumentum:quod commilitones Alexandri omnia cursim spectasse dicit. Ipsum etiam Alexandrum diligenter inspexisse:cum homines peritissimi totam ad eum regionem descripsissent. Quoniam quidem descriptionem sibi posterius traditam fuisse a Xenocle asserit: q regiæ gazæ custos erat. Quoniam inquit Hipparchus in secundo commentario ipsum Eratosthenem Patroclis credulitatem calumniari : propter suam in Megasthenem discrepantiam de longitudine Indiæ ; quæ ad latus

aquilonis est. Cum Megasthenes asserat stadium quindecim milium: Patrocles uero mille adimat. A quadam enim stationum discrepatione motū nōnullis ꝑpter discrepantiam nō credere. Illi uero animū nō adhibere. Si igit' ꝑpter discrepātiā hīc Patrocles fidē nō habet: cū differētia circa stadia mille sit: quanto magis neganda fides sit: in qbus differētia circa octo milia stadiū existat. Et qd' est āplius aduersus duos inuicē consonantes: his qdē asseretibus Inde latitudinē stadiū uiginti milium esse. Illo aūt miliū duodecim. Cæterꝝ dicemus ꝙ non nudā causatus est dissonantiā: sed cōsensionē cōparās: ac fidei dignitatē de stationū discrepatione. Haud sane uero mirandū est: si credibili quoq; fiat aliqd credibilius. Et si eidē ī aliis qdē credimus: in aliis uero credere negamus: cum firmius qspiā aliqd adiecerit. Est enī ridiculū si putes ꝑ multā admodū dissonātiā id efficere ut ipsi dissonātes minus ac minus fidei cōsequāt'. Cōtrariū enim in eo qd' circa paululū cōueniāt hoc magis uidet'. Nāq; error ad paululū: nō pusillis tm̄: sed eis qui plus cæteris sapiāt obuenit. In iis uero circa quæ permultū ille qdē qui forte ducit' oberraret: q aūt sciētia instructior est minus hoc ꝑpetrat'. Ideo ei citius credit'. Vniuersi utiq; Indiæ scriptores utplurimū falsa loquuti fuere. Egregie uero Deimachus: secundaq; dicit Megasthenes: Onesicritus aūt & Nearchus & alii eiusmodi iā ferme balbutiunt. Nobis quoq; hæc āplius ꝑficere obtigit: res gestas Alexandri ꝑ cōmentaria rimātibus. Eximie uero Deimacho & Megastheni fides abroganda est. Hi sunt qui hoies in aure cubātes & oris & naris exptes scriptis cōmendāt. Simul & Monoculos & tibiis ꝑceros & digytis retro inuersis. Innouarūt ēt Pygmæorū aduersus grues decātata pridē ab Homero prælia. Triū ēt palmorꝝ hoies aiūt. Isti præterea formicas aurū effodientes: & Panas cuneato capite: serpētes q boues & ceruos una cū cornibus deglutiant. De qbus unus alterꝝ redarguit. Quod Eratosthenes cōmemorat. Nam missi fuerūt ad Palibothea legati: Megasthenes qdem ad Andracotū. Deimachus uero ad Allitrochaden eius filiū. Ea de peregrinatione eius generis cōmētaria relique runt. Qua de causa olim ꝑducti fuere. Verū Patrocles minime talis. Et reliqui testes haud sane faciles: qbus usus est Eratosthenes. Nam si meridianus ꝑ Rhodū & Byzātiū recte deprehēsus est: & ꝑ Ciliciā usq; ad Amisum recte deprehēsus esset. Mutua nanq; distātia idest parallelum ex multis apparet: quando neutra in ꝑte coincidētia coarguat'. Quando nauigatio ex amiso in Colchiden: quia est ad oriētē æquinoctialē: etiam uētis arguit'. Et āni tēporibus & fructibus: & eosdē ꝑ ortus. Eodē mō & ad Caspiā plagā trāsgressio. Et uia deiceps usq; ad Bactra. Pribus. n. ī ꝑtibus euidentia est. Quodq; ex omibus cōsonat īstrumento fidelius est.

Quandoqdem idē Hipparchus ipsam a colūnis usq; ad Ciliciā lineam haud totam per instrumenta: aut Geometriæ regulas apprehendit: quia per directā ē: & ortū æquinoctialem. Veꝝ totā ex colūnis usq; ad tretū nauigātibus credidit. Quo fit ut neq; ille bñ dicat. Quādoqdē neq; diei maxie ad breuissimā ratiōem dicere habemus: nec Gnomonis adūbrationes ī mōtana radice ex Cilicia usq; in Indiā. Neq; si ī mutuo distāte linea ideſt parallela obliquatio est dicere habemus. Sed si indirectā lineā obseruantes: sicuti uetustæ continēt tabulæ. Primū quidē enī nō habet edicere idē est qd' cohibere. Qui cohibet neutrā uergit in partem. Qui aūt (ut ātiq) illorsum uergere iubet: magis qd' consequēs est obseruaret: si consiliū daret: neq; omnino terræ formā describeret. Neq; enim cæterorū mōtiū situs: sicut alpiū & Pyrenei & Thracioꝝ: neq; Illiricoꝝ: neq; Germanicoꝝ hoc modo dicere habemus. Quis uero maiorē ātiqs q̄ posteris fidē habēdā esse duceret' qui tātopere ī tabulaꝝ descriptiōe aberrarūt: quantū haud accusauit Eratosthenes: quoꝝ nulli cōtradixit Hipparchus. Alia deiceps magis referta dubitatiōibus sunt. Perspice enī si qsq̄ hoc nō moueat. Extrema Indiæ meridiana opponi ꝑtibus Meroes: neq; Meroes distātiā ad os Bizātii: qd' ē circiter stadiū milia octo ac decē. Faceret autē eam quæ a meridianis indis usq; ad montes milium trigīta: quot euenirēt absurda. Primo qdē ait: idē est parallelus: qui ē ꝑ Byzantiū: & q Massiliæ: quēadmodū Hipparchus Pytheæ credens iquit. idē aūt est ēt meridiānus ꝑ Byzātiū & Borysthenē: qd' & ipse Hipꝑchus approbat: & distantiā quoq; approbat a Byzātio ī Borysthenē stad' esse tribus milibus & septīgentis: tantūdē ex Massilia ad borysthenis parallelū esset: q per maritimā Galliæ existeret. Tot. n. quodāmodo ꝑcurrētes cōiūgūt oceano Rursus quādoqdē Cinamiferā plagā postremā ad meridiē habitatā nouimus: & secūdū ipsum hipparchū ꝑ eam parallelus tēperate atq; habitabilis initiū est: & ab æquinoctiali distat stad' citer milia octo & octīgēta. Postq̄ igit' dixit ab æquinoctiali ꝑ Borysthenē circulū distare stad' millia trigītaquattuor: reliqua ab Orizōte termināte torridā & tēperatā ad Borysthenis plagā: & Galliæ maritimā: stad' uigītiquinq; millia ducēta essent. Nauigatio autem a Gallia septētrionē uersus postrēa esse dicit' a nostri sæculi hoibus: usq; ī hiberniā. Nā ulteriorē Britania iacētē regionē difficulter ꝑpter frigus habitabilē esse: ut ulterius etiā posita censeantur iure minime esse habitata. A Gallia uero hiberniā nō āplius q̄ quīq; millibus distare dicūt. Vnde Circiter milia trigīta: uł paulo pł'ra essent oīa: qbus orbis latitudo definit'. Eā iā oppositā Cināiferæ ī eodē parallelo ad ortū iacētē subeāus. Hæc uero ē circa Taprobanē. Ipsa uero Taprobāe Indiæ obiecta esse ueheměter ē credita

Universidad de Deusto
Biblioteca

Insula in pelago per magna ad austrum sita. Porrigit autē ī Aethiopiā supra stad millia quinq; (ut fama est) e qua multum eboris ad Indorum nundinas & testudines: & reliqua eiusmodi onera subuehi. Huic insulæ latitudo ad ꝓportionem adiicit longitudini. Eleuatio ex India in ipsam stad triūmilliū: nō minorē efficeret distantiā: q̄ quātus erat terminus orbis habitabilis in Meroen. Siquidē extrema Indiæ opponi debēt Meroe. Verisimilius autem est plura tribus millibus ponere. Siqs hoc adiiciat ad millia triginta: quæ Deimachus air: usq; ad excessum ī Bactriāos & sogdianos. Hæ gentes omnes extra habitabilē & tēperatā excider̄t. Quis igit hæc dicere ausit: cū & priscos: & ætatis nostræ hoies audiat: q & tēperiē: & fructuū fertilitatē posteritari ꝓdidere: primū quidē depositis ad Aquilonē indis Postmodū de Hyrcāia & Aria: ac deiceps Margiana & Bactriana. Omnes enī hæ extentæ sunt ad septētrionale Tauri latus: & Bactriana q̄dē ad excedentē ī Indos plagā appropiquat. Tanta uero felicitate fruunt: ut ab inhabitabili q̄ plurimū absint. In Hyrcania uitem uini Metretā ferre dicūt: ficulneā ficoq; modios sexaginta. Triticū delapso e culmis fructu denuo renasci: in arboribus apes operari: & mella de frondibus fluere. Idq; in Mattiana Mediæ: & in Sacasina & in Araxina armeniæ fieri. Verū ī hisce haud sane tantopere mirādum est: si magis q̄ Hyrcāia spectāt ad austrū. Et maior eaq; q̄ alio in loco tēperies. In Margiana uero uitem sæpius inueniri asserunt: cuius stipitē duoq; uix hoium ulnæ cōplectant. Racemū duoq; cubitoq; lōgitudinē iplere. Parē & Ariam esse dicunt. Vini aūt ubertate superare. In ea & uinū ad tres hoies ætates: idest nonagesimū annum ꝓdurare. Idq; ī uasis minime picatis. Bactrianā quoq; Ariæ ꝓximā reg & omniū: oleo dūtaxat excepto fertilē esse. Nec uero mirari oportet si haq; regionū partes: quod excelsæ & mōtanæ sunt frigidæ sint. Et enī meridiana climata montes habent frigidos: & passim fundamēta sublimia: licet cāpestria sint. Cappadociæ igit regio ad Euxinū uergēs: cæteris tauro appositis: magis ac magis ad aquilonē spectat. At enim Bagadania cāpus ingens inter Argeū mōtē ac Taurū intercidēs perraro sicubi fructuosam gignit arborem: quanq̄ ad austrū magis: q̄ mare pōticū tribus millibus stad tēdit. Sinopis aūt & Amisi & Phanariæ anteriora arua ut plurimū oliueta gignūt. Oxum aūt qui Bactrianā & Sogdianā distermiat: adeo nauigatu cōmodum esse dicūt: ut transportata ab India in ipsum onera in Hyrcaniam facile deuehant. Idem porro de locis reliquis ꝓ fluuios usq; ī pōtum fit. Quā igit talē circa Borysthenē & maritimā Galliā reperies felicitatē? ubi ne uitis q̄dē nascit: aut nata minime perficit. In iis aūt qui magis ad austrum uergūt: & magis maritimis: & Bosporeis cūcta ꝓducta perficit: sed in ipsa fructuum paucitate hyberno tēpore defodiunt. Crustæ uero glaciei tales apud eos quædā sunt. In ore q̄dem paludis Meoticæ tanta glaciei uis est: ut quo ī loco missus ab Mithridate īperator equestri pugna Barbaros in glacie hyeme superauerat: Illos eosdē nauali prælio: soluto per æstatē gelu uicerit. Eratosthenes & cuiusmōi sit scriptū illud in Aesculapii tēplo Pāticapēsium profert: de hydria erea ꝓ glaciē discissa: siqs mortaliū qualia penes nos gerāt minime credit: hac ispecta noscat hydria: quā nō ut pulchrū oblatū deo munus: Cæteq; ut ingētis hyemis indicium stratius sacerdos posuit. Vbi sane neque cū Bosporanis faciēda est cōparatio de dinumeratis antea locis: neq; de Amiso atq; sinope. Et enim tēperatiores q̄ illi sunt qspiā dixerit. Nā Borysthenēses & gallos extremos missos facile faciāt. Quippe cū pœne uergētes sint ī idem ad Amisum: & Sinopē & Byzātiū & Massiliā: qui uiciniores austro Borysthenēses & Galli tribus stad millibus & septigentis uno ore dicunt. Deimachus aūt millibus trigīta ait. Siqdē assūpserint Taprobanis spaciū: & torridæ limites: quos nō minus millibus quattuor posuerint: qui exterius locāt & Bactra & Ariam ad locos ab torrida distātes stad millibus trigintaquattuor: quot ab ænoctiali ad Borysthenē dicit Hippchus esse. Excidēt utiq; ad ꝓpiquiores aquiloni locos q̄ borysthenes & Gallia stad milibus octo & octīgentis. Quot q̄dē stadiis ꝓpior ad austrū æquinoctialis est: q̄ circulus q torridā tēperatāq; terminat. Quē p cinamiferā indiæ ptē maxie describi dicimus. Nos utiq; sup Gallias plagā usq; ad hyberniā: uix habitabilē esse demōstramus: quæ nō plus q̄ quiq; milliū est. Hæc ratō circulū quēdā habitabilem esse declarat: q q̄ hybernia stadiis tribus millibus octīgētis magis ad Aqlonē exponit. Suntq; bactra & Caspii maris siue hyrcanii ostium admodū omnino septētrionaliora. Quod q̄dē ab sinu Caspii maris & armeniis & Medicis mōtibus distat circiter stad sex millibus: & eius maritiæ signū magis ad aqlonē tendēs usq; ad Indiā uidet esse: circūflexæ ab India nauigatiōis cursum habere possibilē. Sicut eoq; locoq; præfectus Patrocles tradit. Regio etiā bactriana mille ad aqlonē stadiis extendit. Scythia agrū lōge āpliorē ulterius pascit: & ad septētrionale mare finit. licet pastoralem ducēs uictū. Quonā igit mō si bactra ipsa quoq; icidūt ab habitabili: tāetsi distātia e casu usq; ad septētriōale pelagus paulo supra millia quattuor ꝓ bactrianā lineā esset hæc ad stadioq; dinumerationē adiuncta quæ ab hybernia ad aqlonē cōputat cōficit summatim distātiā ꝓ inhabitabilē supra stadioq; numeq;: ꝓ hyberniā stad septē miliū & octīgētum? Siqs uero milia quattuor stad omittat: eæ partes q̄dē bactrianæ Caucaso propiq; hyberniæ plaga uiciniores erūt aquilōi stadiis tribus millibus & octīgētis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Plus autē q̄ Gallica & borysthenica millibus octo & octīgētis. Dicit aūt hipparchus ad borysthenen & gallīā totis æstiuis noctibus solis splēdo/rem ab occasu ad ortum ābientem illucessere. Solstitiis aūt hybernis ad plurimū solē leuari nouē cubitis. n distantibus aūt a Massilia sex milli/bus & trecentis: quos ille q̄dē adhuc gallos arbitrat'. Ego uero brittanos aquiloni ꝓpinq̄ores arbitror q̄ Gallia stad' duobus millibus & q̄ngētis. Idipsumq̄ iis multo magis quidē obuenire cēseo: hybernis uero diebus sol eleuat' sex cubitis. Q uattuor aūt distātibus a Massilia stad' nouem millibus & centum. Vlterioribus aūt minus q̄ tribus. Q ui nostra etiā ratione uiciniores essent aquiloni q̄ hybernia. Hic aūt Pytheæ credens hanc habitationem ad partes Brittaniæ ad austrū magis spectātes locat. Aitq̄ longissimū hoc ī loco diem esse horaꝝ æq̄noctialiū decē & nouē Verū decē & octo ubi sol quaternis eleuat' cubitis: quos ab Massilia di/stare īquit stad' nouē millibus ac cētū. Adeo ut Brittani maxime ad au/strū uergūt. magis ad septētrionē q̄ isti accedunt. Vel igit' ī eodē paral/lelo sunt cum bactrianis ad Caucasum: uel in aliquo propinquo. Dictū enim est secūdū Deimachū bactrianos ad Caucasum ꝓpiores esse aq̄lo/ni q̄ hybernia stad' tribus millibus & octīgētis. His autem adiūctis illis: quæ sunt ab Massilia ad Hybernīā efficiūt' millia duodecim & q̄ngēta. Quis igit' scripsit illis ī locis: Dico aūt bactrianis: hāc maxiꝝ dieꝝ lōgi/tudinē: uel solis eleuationē medii cæli tēpore ī hyēalibus solsticiis? Hæc nanq̄ omnia oculis uisa uī ignaro nulla Geometrica īdigēt designatiōe: sicut ātiquoꝝ ꝓmulti cōscripserūt: & q̄ res Persicas litteris cōmēdarūt: & posterioꝝ ad nostrā usq̄ ætatē. Quonāmodo tanta locoꝝ felicitas ser/mone uulgata: talibus cōfessa fuisset ex cælo cōparētibus? Ex dictis aūt manifestū est: q̄d' & sapiēter demōstratiōi cōtradicit: q̄ pariter quæsita ualeant: & quæsitū ad demonstrationē suscipiat. Insuper cū ille Deima/chū ignaꝝ ostēdere uelit: talibusq̄ carētē & uacuū. Censere enim Indiā ītер autūnale æq̄noctiū & hyemalē Tropicū iacere: & Megasthēi cōtra/dicere: qui ī australibus Indiæ ꝓtibus ursas occultari: & cōtrarias ūbras cadere dicit: quoniā hoꝝ neutrum ī ullis Indiæ ꝓtibus cōtingit Cū hæc dicat īperite dicūt'. Putare enī autūnalē a uernali differre secūdū distan/tiā ad Tropicos īdocti est: eodē existēte circulo & ortu & distātia: Tro pici in terra ab æq̄noctiali: in quoꝝ medio ille indiā ponit: cum ī ipsa di/mēsiōe multo minus demōstratū sit stad' uiginti millibus: obtigisse aūt secūdū illū ipsum id q̄d' ipse extimat: nō q̄d' ille. Nam quū uiginti: uel etiam trigīta millibus cōstet India: nō tantā sane distantiam intercidere posse quantam ille asseruit. Eiusdē aūt ignorationis esse: dicere nullis in locis Indiæ ursas occultari: neq̄ cōtrarias ūbras cadere: q̄d' progredienti recte ab Alexandria milibus quinque statim obtingere īcipit. Eos uero qui hæc dixerūt rursus Hipparchus non bene profecto corrigit. Primū ab hyemali Tropico æstiuū assumēs: Postea nō existimās uti oportere teste Mathematicarū rerū: homine astrologiæ ignaro: sicut Eratosthene illius præcipue testimoniū iudicāte. Nec more quodā cōmuni aduersus uaniloquos utēte. Vnū eīm quoddā ex argumētis est cōtra uaniloquen/tes: cū illorū sentētiā qualiscūq̄ sit nobis cōsonātē demōstramus. Nūc igitur supponētes ꝓtes Indiæ: maxime ī astrū spectātes ad Meroen op/poni: q̄nod ꝓmulti & dixerūt & crediderūt: quæ īconueniētia ꝓueniant demōstrabimus. Postq̄ Hipparchus nihil huic suppositioni nūc cōtridi/cēs Postmodū ī secūdo cōmētario minime cōcedit: Et hæc cōsyderanda est ratio. Inq̄d igit': cū in eodē parallelo circulo iacētes inuicē opponāt': quādoq̄dē magna ītersit distātia hocipsū cognosci nō posse: quod loca sub eodē parallelo sint sine climatū cōpatione: quæ ꝓ alteꝝ locoꝝ ē. Phi/lon igit' q̄ nauigationē ī æthiopiā scripsit: solē ad Meroes clima āte q̄n/tam & quadragesimā æstiui tropici diē ad uerticē esse tradit. Vmbilici quoq̄: quē gnomonē uocāt: rationē asserere. Ad tropicas aūt & æq̄noctī/ales umbras ipsū Eratosthenē ꝓpe Philoni cōcordare. Ipsum aūt indiæ clima cū a nullo: tum uero neq̄ ab ipso Eratosthene tractari. Q uod si utraq̄ illic ursa (ut cēsent) occultat': cū Nearcho credit non fieri posse: ut Meroe: & ipsæ Indiæ extremitates sub eodē iaceant parallelo. Q uod si de duabus ursis disparētibus Eratosthenes pariter cū id dicētibis decla/rat: quonā modo de ipso Indiæ climate neq̄ Eratosthenes nec ullus de/mōstrat? Hæc enī de climate ratio ē. Si aūt non simul declarat discedat a causa: Sed nō utiq̄ simul declarat. Verū cū Deimachus in nulla indiæ ꝓte ursas occultari: neq̄ cōtrarias umbras cadere dicat: quæ suspicatus ē Megasthenes īperitiā eius dānat: īplicitū id putās mēdaciū: In quo & se cūdū ipsū Hipparchū manifeste. Atq̄ cōtrarias cadere umbras mēdaci/um īplicauit. Etenim nisi ipse Meroe opponit' extrema indiæ magis q̄ Syene ad austrū exponi: cōcedere uidet'. Et in sequētibus q̄dē de eisdē cū conat': uel eadē redargutis a nobis dicit: uī falsis utit' suppositiōibus: uel q̄d' nequaq̄ est cōsequēs infert. Nec enī a Babylone ad Thapsacū quattuor millia stad' & octingēta esse. Hinc uero uersus septētrionē ad armenios mōtes mille ac cētū. Seqtur ut ex Babylone ꝓ ipsius meridia nū ad mōtes arcticos plura sex millibus sint. Nec a Thapsaco ad mōtes mille ac cētū: Eratosthenes ait: sed reliquū esse īmēsuratū. Iraq̄ intentio ex non data suppositione non concludit': nec usquequaq̄ Eratosthenes Thapsacum declarauit a Babylone ad septentrionem plusq̄ millibus quattuor & quingentis stad' iacere. Dehinc antiquis consonans tabulis

Universidad de Deusto
Biblioteca

non ea quæ ab Eratoſthene dicuntur profert de ſigillo tertio:ſed ſibi ad gratiam declarationem fingit ad ingenioſam ſubuerſionem. Ille nanq; prædictam ſequens poſitionem Tauri & maris ex colūnis hac linea orbem duas in partes diuidens:& unam quidem Borealem: alteram uero auſtrinam partem appellans.Et harum iterum utranq; in portiones poſſibiles partire nititur.Eas uero ſigilla uocat. Et auſtrinæ quidem partis primum dicens ſigillum Indiam :ſecundum autem Arianam: quæ deſcriptionem habent facilem:ambarum longitudinem ac latitudinē reddere ualuit.Modo uero quodā & figuram uelut ſcientia præditus geometrica. Terram enim indicam ex lara in acutam ſpeciē porrigi:& rhōboidē eſſe:quia latera partim a mari aluuntur & auſtrino & orientali:cū ſinuoſa minime ripas agat.Reliqua autem partim mōte:partim fluuio. Hic etiam forma per lineam rectam:aliqua in parte ſeruata. Arianā uero tria montium habentem latera:quæ ad perducendam p mutuæ diſtātiæ parallelas inter ſe lineas figuram cōmodiſſima ſunt.Cum autem occidētalē ſignis definire non habeat:quia gentes linea quadā iuicē ſe mutant:tamen a Caſpiis portis ad extremitatem Carmaniæ finiente cōtinguas partes ad ſinum perſicum manifeſtat hoc uero latus uocat occidētale. Verſus autē indum orientale.Inuicem autem diſtātia ideſt parallela:reliqua non dicit:nec quod mōte:nec quod mari:ſed unum quod aq̄lonare:alterum uero auſtrinum:hunc in modum perfecta quadā forma ſecundum reddens ſigillum:perfectius tertium ſigillum plures reddit ob cauſas.Primam quidem dictam:quoniā quæ a Caſpiis portis uſq; in Carmaniam extat:nō aperte diſinita eſt:quæ tertio ad ſigillum ſecundū lateri cōmunis eſt.Deinde quia ſinus perſicus ī auſtrinum latus incidit: quod quidem & ipſe dicit. Itaq; neceſſario inductus eſt ipſā e Babylone lineam:perindeac rectam quandam per Suſa ac pſepolin :uſq; ad Carmaniæ:& perſidis terminos capere:qua emenſam reperire uiam poterat quæ tota pauloplurium:q̄ ſtad nouies millium extat.quod quidem auſtrale latus uocat.Cæterum parallelum ideſt mutuo a ſeptentrionali diſtans non utiq; dicit.Certum autem eſt q̄ nec euphrates quo latus deſinit occiduum:per rectam ſimul lineam prope eſt. Verum e montibus ī meridiem profluens:deinde per ortum:& rurſus in auſtrum deflectitur quoad erumpat ī mare.Non rectum autem amnis oſtēdit meatum :cū Meſopotamiæ ſitum eloquitur:quem Tigris & Euphrates ī unum coeuntes efficiunt nauigio ſimilem:ut inquit. Atqui neque totum occidētale latus a Thapſaco uſq; in armeniam dimēſū habet:quod Euphrates ipſe diſterminat.Sed quāta ſit pars ab Armenia & mōtibus arcticis habere ſe negat:cū nōdū mēſurata fuerit. Quas ob res tertiā ſe particulā

in figuræ modum ædidiſſe refert.Ftenim interualla ex multis ſtationes qualdā tractantibus aggregaſſe dicit. Quas ſine inſcriptione exiſtentes nominat.Ingratæ mentis Hipparchus eſſe uideť:cū ad hanc p̄fectā rationem uia quadā geometrica contradicat:in qua iis habēda ē gratia: qui locorū ingenia quouis modo poſteritati prodiderūt.Quādo igitur ex iis quæ ille cōmemorat geometricas minime capit materias:ſed ſibimet ſingens ambitioſū apertius explicat animū.Ille quidē tertiā hoc pacto p̄ticulā ī figuræ modū ædidiſſe refert: decē milliū ſtaď a portis Caſpiis ad Euphratē.Particulatim uero diuidēs tāq̄ deſcriptā repertu facilē dimēſione:ſic iterū ab Euphrate initiū ponit.Et tranſitū eius per Thapſacū faciēs uſq; ad Tigridē quidem:qua traiecit Alexander mille & quadrīgēta ſtadia ſcribit.Hinc uero ad ſuccedentes inde locos per Gaugamela & Lycū & Arbela & Ecbatana: q̄ Darius e gaumelis fuga ſubreptus ē: uſq; ad portas Caſpias decē millia explet:trecenta tantū abūdantius ad/dens.Latus quidē aquilonare hūc metiť in modū non æquali mōtibus diſtantia:hoc ē parallelū id collocans.Nec ipſa quidē p colūnas & Athenas & Rhodū linea.Nā Thapſacus multū diſtat a mōtibus. Mons uero & a Thapſaco uia ad Caſpias portas quo incidūt. Hæ aūt p̄tes montis ad ſeptētrionē expoſitæ ſunt.Sic aquilonare latus edēs : hoc quidem auſtrinū inquit ad mare capere non licet:quia Perſicus intercidat ſinus. At a Babylōe p Suſa & Perſepolin & Perſidis cōfinia: & Carmāia ſtaď eē nouē millia & ducēta.Auſtrinū q̄dē dicēs.Neq; ſeptētrionali parallelū dicēs auſtrinū.Diſcrepantiā uero lōgitudinis euenire: ideo inq̄t de ſeptētrionali & auſtrino latere poſito:qa Euphrates uſq; ad quoddā ſpaciū in meridiē profluēs multū inclinat ad ortū. Verū ex maritimis lateribus occidentale primū dicere:de quo unū ne an duo ſint:in medio cōſyderari licet.A trāſitu enī ad Thapſacū præter Euphratē ad babylonē ſtaď inq̄t eſſe quattuor millia & octingēta.Hinc aūt ad Euphratis eruptiones & oppidū teredonē tria millia octingēta:a Thapſaco ad aquilonē uſq; ad portas Armenias dimēſa interualla ad mille ac cētum exiſtere.Per Gortyneos aūt & Arnios non āplius:ideo is omiſit . Lateris uero ad oriētem pars ipſa per Perſicam ſecundū longitudinem a mari rubro ad Medos & Arctos non minus octo millibus uidetur eſſe. A promōtoriis uero nōnullis ultra millia nouē Reliquū p Paretacinā & Mediam & caſpias portas circiter tria millia. Tigrin autem fluuium & Euphratē ex Arméia ī meridiē labētes:cū Gortyneos mōtes p̄fluxerit magnū circūplectētes ābitū:p multū q̄ ītra ſe circūeūtes agri:ipſā inq̄ Meſopotamiā ī hybernū ortū ac meridiē uertere.Et āplius quidē Euphratē ex Armenia in meridiē labētes.Hūc aūt ꝓpius ſemp Tigrin cōſtitutū

Universidad de Deusto
Biblioteca

ad ſemiramidis murum:& uicum nomine opin:a quo circiter ſtad̃ du/
centa diſtãtẽ & per Babylonẽ labẽtẽ ĩ Perſicũ elabere ſinũ:forma uero
inquit Meſopotamiæ:ac Babyloniæ ſimilis ſit nauigatio. Talia quidem
tradit Eratoſthenes.De tertio uero ſigillo & talia quidẽ cõmittit errata:
de quibus cõſyderabimus.Quæ aũt Hipparchus illi obiicit nõ admo/
dũ:quæ uero dicit cõſyderemus.Cõfirmare enĩ uolẽs ab initio dictum
q̃ India nequaq̃ ad auſtrũ trãſponẽda ſit ſicut arbitratur Eratoſthenes:
hoc ex iis liquere ĩquit maxime:quæ ille ipſe obiicit. Tertiã enim inq̃ẽs
pticulã ad aq̃lonare latus ab linea de portis Caſpiis ad Euphratẽ deter
minari: q̃ ſit ſtad̃ decẽ milliũ.Poſt hæc affert latus auſtrale a Babylone
ad Carmaniæ fines paulo plus eſſe milliũ nouẽ : latus uero ad occaſũ a
Thapſaco ad Euphratẽ eſſe ad Babylonẽ milliũ quattuor & octingẽtũ
ſtad̃.Et deiceps ad eruptiões triũ milliũ.Spaciũ ad ſeptẽtrionẽ a Tha/
pſaco:cũ quidẽ menſurat̃ uſq; ad mille ac centũ.Reliqua uero nõ am/
plius:Cũ igit̃ dicat Boreale latus tertiæ pticulæ ut milliũ uiginti:horũ
aũt parallela ab Babylone recta uſq; ad oriẽtis latus cõputatũ eſt paulo
pluribus nouẽ millibus:patet q̃ Babylon multoplus q̃ ſtadiis mille ad
oriẽtem eſt expoſita:q̃ trãſitus Thapſaci.Dicemus aũt q̃ ſiquidẽ in ea/
dẽ meridionali recta exactæ Caſpiæ portæ caperentur: & Carmaniæ ac
Perſidis fines ĩ rectaſq; decurreret̃ a prædicta meridionali recta: & quæ
ad Tapſacũ & q̃ ad Babylonẽ eſt hoc accideret. Nã q̃ eiicit̃ par ẽt foret
ad ſenſum ei q̃ p Babylonẽ ducit̃ uſq; ad meridianã rectã ad Thapſa/
cũ. Sup eã uero q̃ ẽ a Caſpiis portis ad Thapſacũ extẽdit̃:adeo ut p̃ ex/
ceſſũ Babylõ ad oriẽtẽ ĩclinatior ẽ:q̃ Thapſacus:quãto excedit illa:q̃ eſt
de Caſpiis portis ad Thapſacũ:q̃ illa q̃ de Carmãiis mõtibus ad Baby/
lonẽ.ſed lineã quæ occiduũ latus diſterminat Arianæ ad meridianũ ia/
cẽs minĩe cõmemorauit Eratoſthenes.Neq; illã quæ a Caſpiis portis ad
Thapſacũ ad rectas ei q̃ p Caſpias portas meridianã :ſed eã potius quæ
& mõte deſcribit̃. Ad quã illa ad Thapſacũ ab eodem ſigno deducta a
quo & montis linea ãgulũ efficit.Neq; alia Babylonẽ a Carmania ducta
parallela cõmemorata ẽ cũ ea quæ ad Thapſacũ ducit̃.Nec ſi parallela
ſit:nõ directã uero p caſpias portas meridianã:nihil ãplius ad cõputati/
onẽ efficeret̃.Is aũt hæc ex apparatu capiẽs:oſtendẽſq; ut exiſtimat Ba/
bylonẽ ſecũdũ Eratoſthenẽ magis q̃ Thapſacũ ad ortũ expoſitã paulo
plus q̃ ſtadiis mille.Rurſus alio pacto fingit ſibiipſi ſuppoſitũ ad reliq̃
demonſtrationẽ:& ait:ſi ĩtelligatur recta a Thapſaco ad meridiẽ ducta:
& a Babylone ad hanc perpendiculam triãgulũ angulis rectis fore con/
ſtitutũ ab linea ex Thapſaco ĩ Babylonẽ extẽto latere:& ex ppẽdiculo
a Babylone ad lineã meridianã ĩ Thapſacũ ducta ipſam per Thapſacũ
meridiana.Huius autẽ trianguli extentam recte a Thapſaco ĩ Babylo/
nem locat:quã quattuor milliũ octingentoq; eſſe dicit.Meridianam ue/
ro e Babylone per Thapſacũ lineã perpendiculare paulo plus q̃ mille.
Quot erat exceſſus illius:quæ ad Thapſacum ad eandem uſq; Babylo/
nẽ procedẽdo.At uero ex his & reliquã cõputat earũ:quæ ad rectã pro/
minet quæ longe ãplior exiſtit:q̃ quæ ad perpẽdiculũ dicta ẽ.Huic au/
tẽ addit illã quæ a Thapſaco ad urſã eiicitur ad Armenios uſq; mõtes:
cuius mẽſuratã eſſe partẽ inqt Eratoſthenes:& eſſe mille & cẽtũ.Quod
uero menſuratũ nõ eſt prorſus omittit.Iſte autẽ ad minus mille ſuppo/
nit:adeo ut ab ambobus ſimul duo millia ac cẽtũ efficiant̃. Quod adii/
ciens ad latus in rectã trianguli uſq; ad perpẽdiculũ Babylõis per mul/
ta millia diſtãtiã cõputat:quæ ab Armeniis montibus parallelo p̃ Athe/
nas:uſq; ad Babylonis perpẽdiculũ:quod ĩ babylonis parallelo cõſtitui
tur. A parallelo autẽ per Athenas ad Babylonem nõ minus ſtadiis duo/
bus millibus & quadringentis cũ totũ meridianũ ſupponatur tot ſtadiis
quot inquit Eratoſthenes. Quod ſi hoc ita eſt nequaq̃ forent Armeniæ
montes & Tauri ĩ parallelo p̃ Athenas:ut cẽſet Eratoſthenes.Sed mul/
tis ſtad̃ millibus ſeptẽtrioni uiciniores ſecũdũ eũdẽ illũ. Hinc ad uſur/
pãdũ ſuppoſitionis apparationẽ ad rectũ anguli in triangulo ordinẽ: &
hoc capit ad id quod nõ cõcedit̃:ut a Thapſaco linea ad rectũ ãgulum
extenta recta ſit:uſq; Babylonẽ in ſtad̃ quattuor millibus octigẽtis. Pe/
nes Euphratẽ enĩ hãc eſſe uiã inqt Eratoſthenes:& ad Meſopotamiã cũ
Babylonia ĩgenti circulo cõtineri dicens ſub Euphrate ac Tigride.Ma/
iorẽ aũt ãbitionis partẽ de Euphrate dicit euenire . Recta igit̃ a Tha/
pſaco ad Babylonẽ cũ penes Euphratẽ exiſtat: nequaq̃ tot ſtadiorũ exi/
ſteret:neq; prope.Subuertitur itaq; Sillogiſmus:ſiue ratiocinatio. Atq
dictũ eſt duabus datis lineis fieri non poſſe ut a Caſpiis portis deducã/
tur:una qdẽ ad Thapſacũ:altera uero ad mõtes Armenios inuicẽ diſtã
tes a Thapſaco q̃ abſũt a Thapſaco ſaltẽ(ut inqt Hipparchus ipſe)duo
bus millibus & cẽtũ ſtad̃ utrãq; parallelã eẽ.& iter ſe:& cũ ea q̃ p̃ Baby
lonẽ:Q uã latus auſtrale appellauit Eratoſthenes. Ille qdẽ cũ ad mõtes
uiã menſuratã dicere nequiret:eã tamẽ quæ eſt a Thapſaco ad portas
Caſpias aſſeruit:adiecitq; id quandã formæ rationẽ dixiſſe. Alioquin ſi/
quis longitudinẽ dicere uelit eius loci:qui poſt Arianã uſq; ad Euphra/
tẽ exiſtit:non multũ refert.hanc ne an illã dimetiatur. Q ui uero ut pa/
rallelas:ideſt mutuo diſtãtes dici audiat:puerilem penitus hominis im/
peritiã cogniturus dãnaturuſq; uideret̃. Hæc aũt peride ac puerilia ſũt
omittẽda.Q uæ uero quiſpiã:ab Eratoſthene dicta caperet:huius gene/
ris ſunt.Per mẽbra cõcidas an p̃ partes alioquin intereſt. Q uippe quæ

Universidad de Deusto
Biblioteca

per partes est facta concisio circũscriptionẽ accipit: cum naturalẽ habe/
at directiõe quadã formaq; signatã :unde & hoc dictũ ẽ illũ per mẽbra
concidit. Illa uero tale nihil habet: proprie uero utimur utriusq; tẽpus
necessitatẽq; cõsyderantes.hoc pacto in terræ descriptiõe partiũ qdem
cõcisiones facere oportet ad singula pertinentes. Imitari uero cõcisiões:
quæ per mẽbra fiũt potius q̃ obtingentes prout sors tulit.Id enĩ cui ad/
sũt signa frequẽtia:quodq; facile termiabile est:etiã ex eo suscipere est:
cuius necessitatẽ Geographus idest orbis descriptor habet. Terminatũ
uero facile cũ fluuiis uel montibus aut mari possibile est.Gẽte uero aut
gentibus & magnitudine aliquãta & forma:ubi hoc fieri nequeat. Qua
quauersum autẽ pro Geometrica doctria simpliciter & pfecte sufficiẽs.
Magnitudo quidẽ igitur sufficiẽs ẽ:si maximã lõgitudinẽ latitudinẽq;
dixeris:quẽadmodũ si orbis longitudo septuaginta milliũ obtigerit: la/
titudo autẽ paulo minor q̃ lõgitudinis medietas: figurã uero cuidã Ge/
ometricarũ figurarũ comparares:forte Siciliã triãgulo: uel alteri cogni/
tæ cuipiã assimilãs:sicut Corio Hispaniã:& Peloponnesũ platani folio.
Quanto uero maius est quod cõcidet:tãto ãpliores fieri portiões decet.
Terra igit habitabilis dupliciter diuidit:& Tauro & eo quod est ad co
lumnas mari bene:& Australi de parte.& indica qdẽ a multis quaqua/
uersũ terminat.Nã ex monte & fluuio & freto & nomine uno:ut gentis
unius gens. Vnde & quadrilatera & Rhombo aut turbini recte similis
appellat. Ariana uero minorẽ circũscribẽdi facultatẽ habet:cũ occiden/
tale latus confusũ sit. Tamẽ tribus lateribus ut rectis definit : & nomie
pindeac gentis unius . Tertiũ aũt sigillũ omnino circũscriptũ non ẽ:nec
dũ determiatũ.Latus enim cõmune:& ipsi & Arianæ(ut prædictum ẽ)
cõfusũ ẽ.Et australe latus tardissime deprehẽsũ ẽ. Nõ enĩ sigillũ circũ/
scribit per mediã ipsius incedẽs:& multas ad austrũ partes omittẽs ma/
ximã lõgitudinẽ minime circũscribit. Nã aquilonare latus maius ẽ:ne/
que Euphrates occidẽtale latus ẽ:neq; si ĩ rectũ flueret:cũ eius extrema
in eodẽ meridiano minime iacent:quippe quod aliquãto magis occidẽ/
tale uel australe ẽ.Præterea cũ reliqua ad mare modica existat Ciliciam
& Syriacã hucusq;:duarũ sigillũ non producere ꝓbabile nõ ẽ:quæ Se/
miramidis & Nini Syrorũ dicũtur.Ex quibus illius qdẽ Babylon ædi/
ficiũ & Regia.Huius aũt Ninus Metropolis Syriæ manẽte hãc usque
in ætatẽ eadẽ lingua:& iis qui extra Euphratẽ:& iis qui interius incolũt.
Vbi tali diuisione notissimã nationẽ disiũgere:& aliis atq; aliis gẽtibus
pres cõiũgere minime facile conuenit:neq; ob magnitudinẽ sese coactũ
esse diceret.nã ipsũ usq; ad mare spatiũ Indicæ regioni minime par fie/
ret:neq; itẽ Arianæ:etiã si assumat tractus ipse usq; ad felicẽ Arabiam
& Aegyptũ.Præstabat itaq; hactenus ad tertiũ ꝓcedendo sigillũ dicere
cũ hoc additamento ad mare usq; Syrũ australe quidẽ latus quod ẽ mi/
nime dixit habẽs:neq; directo:sed a Carmania statim dextrã maritimã.
Intra sinũ enĩ Persicũ nauigãti usq; ad Euphratis eruptionẽ:& postea ad
Messenæ limites:ac Babylonis coniunctionẽ. Quod initiũ Isthmi ẽ fe/
licẽ Arabiã & alterã cõtinentẽ disterminantis.Postea deinceps hũc ipsũ
dextrũ puenientẽ usque ad intima sinus Arabici & Pelusiũ & Canobi/
cũ nili ostiũ hoc qdẽ australe latus:reliquũ uero occidẽtale totã ab ca/
nobico ostio usq; ad Ciliciæ maritimã. Hoc autẽ quartũ sigillũ ẽ:& ex
Arabia felice cõstãs & sinu arabico & ægypto uniuersa & æthiopia.Hu/
ius uero particulæ lõgitudo erit a duobus meridianis terminata. Vnus
qdẽ ꝑ cõiũctissimũ occasui signũ super ea describit; alter aũt ꝑ ꝓximũ
oriẽti.Latitudo aũt quæ inter duos est parallelos quorũ unus per signũ
aquiloni propiquissimũ describitur: alter uero per austro propinquissi/
mũ.Per inæquales enĩ figuras in quarũ lateribus neq; longitudo neque
latitudo terminari potest: hũc ĩ modũ quãtitas definiẽda ẽ.Generaliter
autẽ definiendũ:q; non eodẽ modo ĩ toto & in parte lõgitudo & latitu/
do dicit.Sed in toto quidẽ maior distãtia appellat lõgitudo :minor aũt
latitudo.In parte autẽ lõgitudo qdẽ parallelũ ad totius lõgitudinẽ illi/
us portio utracũq; sit maior:tãetsi capta ĩ latitudine distãtia maior sit: q̃
capta ĩ lõgitudine distãtia.Ideo & orbe ipso terrarum ab ortu & occasus
ĩ lõgũ ꝓducto. Ab septẽtriõe uero ĩ austrũ ĩ latũ extẽso.Cũq; lõgitudo
ĩ aliquo parallelo ad æqnoctialẽ describat:latitudo aũt ad meridiẽ par/
tium quoq; capere nõ opus est.Longitudines quidem ad longitudinem
parallela partes eius:latitudines uero & ipsa ad latitudinem . Sic enim
melius describeretur:primum quidem orbis terrarum totius quantitas
Dehĩc dispositio & partium forma ad aliqua quidem deficere:ad aliqua
uero superabundare:tali ex appositione apparentibus.Eratosthenes au/
tem ipsam orbis terrarum longitudinem capit in linea per columnas &
caspias portas & caucasum perideac directa. Tertiæ uero pticulæ ĩ linea
ꝑ caspias portas & Thapsacũ. At q̃rtæ pticulæ lõgitudinẽ ĩ linea ꝑ Tha
psacũ & urbẽ heroũ:usq; ad illã q̃ iter Nili ostia ẽ:necessariũ ẽ ad Cano
bi & Alexãdriæ loca reuerti:hic ẽ.n. ultimũ ostiũ:qd Canobicũ Hera/
cleoticũq; uocãt.Siue igit ꝑ directã lõgitudinẽ iuicẽ ponãt:siue ut ãgu/
lũ faciẽtes ad Thapsacũ:sed q; neutr; sit ad orbis terræ lõgitudinẽ paral
lelũ ex iis q̃ dixit ipse liquet.Mũdi.n.lõgitudinẽ ꝑ taur; & mare usq; ad
colũnas ꝑ rectitudinẽ secũdũ lineã ꝑ Caucasum & Rhodũ & Athenas
scribit. A Rhodo autem in Alexandriam secundũ ipsarũ meridianum
multo minus q̃ millia q̃ttuor stad esse dicit. Vnde tãtũ distarẽt inuicẽ

illarū paralleli:q̄ ſcilicet p̄ Rhodū ē:quiq; p̄ Alexādriā.Idē aūt quodā/
modo ē huic q̄ ē p̄ heroū oppidū:uel hoc ipſo auſtralior: adeo ut coin/
cidēs huic linea parallelo:& illi q̄ per Rhodū & Caſpias portas ſiue re/
cta ſiue fracta ad neutrā parallela eſſet.Haud igit' lōgitudines bene cō/
prehēdunt':neq; itē ſeptētrionales particulæ cōprehendūtur.Cæterum
ad Hipparchū egrediētes:reliqua deiceps uideamus . Sibiipſi enī quæ/
dā aſſūpta rurſus effingēs.Illa quæ ab illo figulariter dicūtur rationibus
geometricis cōfutat. Ait enī eū dicere ſpatiū ex Babylōe ad portas Caſ/
pias ſex milliū ſeptingētor̄ ſtad'. Ad cōfinia uero Carmaiæ ac Perſidis
pl's q̄ nouē milliū. Quod ī linea ad æqnoctiales ortus recte deducta ia/
cet:hāc aūt p̄pēdiculārē fieri ad cōmūe ſecūdi ac tertii ſigilli latus Itaq; ī
ipſū cōſtitui triāgulū āgulis rectis rectā habētē ad Carmaniæ terminos
& extētā minorē eſſe una illarū quæ rectā habeat. Oportere itaq; Perſi/
dē ſecūdi ſigilli facere. Ad hæc dictū eſt lineā etiā quæ ex Babylone in
Carmaniā ī parallelo nō cōprehēdi neq; rectā quæ ſigilla diſtīguit me/
ridianā dici. Itaq; nihil ī ipſū dictū ē:neq; quod infertur. Nā cū dixerit a
Caſpiis portis ad ipſā q̄dē Babylonē ſtadia eſſe quæ dicta ſūt. Ad Su/
ſa uero ſtad' millia quattuor nongēta. a Babylone uero tria millia qua/
dringēta. Denuo ab eiſdē cōcitatus cauſis:obtuſis angulis triāgulū con/
ſtitui dicit ad Caſpias portas & ad Suſa & Babylonē obtuſū angulū ha/
bētē ad Suſa. Lōgitudines uero laterū eiectas. poſtea colligit quod ſecū/
dū has cauſas eueniat:lineā quæ ē per Caſpias portas meridianā ī paral/
lelo per Babylonē:& Suſa ad occaſū adiunctiorē habere cōmunē īciſi/
onē cōmunis inciſionis eiuſdē paralleli & rectitudinis a Caſpiis portis
ad terminos p̄tinētis Carmaniæ :& Perſidis pluribus millibus quattu/
or & quadringētis. Ferme aūtē ad lineā per Caſpias portas meridianam
dimidiam recte facere angulum qui eſt per Caſpias portas & terminos
Carmaniæ & Perſidis:& inclinare illum ad media meridiei & æquino/
ctialis ortus. huic uero parallelū eſſe īdū amnē . Et quod iſte a mōtibus
nō ī meridiē fluat(ut īquit Eratoſthenes) ſed īter hāc & æquinoctialem
ortū :quēadmodū ī uetuſtis ſcriptū ē tabulis. Quis igit' concedet cōſti/
tutū nūc triāgulū obtuſo eſſe āgulo:cū non cōcedat rectū angulū eſſe:q̄
illū āplectitur? Quis uero in parallelo iacentē a Babylone in Suſa : unā
obtuſā ex iis cōplectētibus uniuerſam qui non concedat illam uſq; in
Carmaniam? Quis autem īdo parallelā illam eſſe quæ eſt a Caſpiis por/
tis ad Carmaniæ terminos:ſine quibus inanis eſſet Syllogiſmus:& rati/
ocinatio . Præter hæc autem & is dixit:q; a Trochi formam eſt Indiæ
figura. Et ſicut oriētale latus m'tū ad ortū circūflectit': præſertimq; pro
mōtorio ultīo:quod ī meridiem ultra littus reliquum prominet:& latus

ad Indū. Hæc autē omnia dicit non Geometrica ratione arguens nō ue/
riſimiliter. Hæc uero & ipſe in ſe offerens abſoluitur dicens. Siquidem
ad puſilla iterualla exiſteret argumētū dāda eſſet uenia. Cū autē ad ſta/
diorū millia uidetur excidēs pati nō conuenire. Atq; illū utiq; ultra ſta/
dia quadringenta ſenſibiles indicare permutationes:ut per littorū paral
lelū atq; Rhodi. Eſt autē id non ſimplex:quod ad ſenſū eſt. Sed tum in
maiore latitudine tū in minore. Maiore quidē ī eo ipſo:cū creditur ocu/
lo uel fructibus:uel aeris tēperiei ad climatū tēperiē. Minore uero p̄ in/
ſtrumēta gnomonica:aut ad ſpeculādū p̄tinentia. Parallelus igitur p̄ lit/
tora gnomonis ratione acceptus:& iis qui per Rhodū eſt & Carīā in tot
ſtadiis ſenſibilē iure efficit differentiā. Ille autē in latitudine ſtadiū triū
millium:in lōgitudine uero milliū quadringētum terminos:pelagi ue/
ro milliū triginta capiens lineā ab occidēte ad æquinoctiales ortus & ad
utranq; partē:quædam auſtralia nuncupans:quædā ſeptētrionalia:& la/
teres hæc appellans & ſigilla cogitet quonā modo & hæc dicit : & latera
quædā quidem ſeptētrionalia:quædam uero auſtralia? & quonā modo
alia ſane occidentalia:alia autē orientalia? & id quod permultū aberrat
negligens rationē ſubeat. Iuſtū eſt enim. Quod aūt ad paululum eſt ne/
que omittēs redargui poteſt. Hic autē neutro modo ullum ei adducit'
argumentū. Haud enim eorū quæ in hac latitudine ſunt ulla geometri/
ca ualere poteſt demōſtratio. Neq; ubi nititur geometrice diſſerere:ma/
niſeſtis utiq; acceptionibus: ſed ſibiipſi fingens. Præſtat igitur de quarta
dicere p̄particula. Adiicit enim & de philetio:& de Menōte eiſdē de cau/
ſis uel ſimilibus. hoc autem recte increpat: q; huius particulæ lōgitudi/
nem nominat lineā a Thapſaco uſq; ad ægyptum. Quēadmodū ſiquis
deſcripti per parallelas lineas ſpacii longitudinē diametrum eſſe dicat.
nō enī eodē ī parallelo iacet Thapſacus & ora Aegypti maritima:ſed ī
multū a ſe iuicē diſtantibus. Intermedia uero ducit' quodamodo angu/
laris & obliqua linea a Thapſaco ad Aegyptū. Auſus ē aūt dicere ſe mi/
rari ſpaciū ſex milliū ſtad' a Peluſio ad Thapſacū:cū plura ſint ſeptem
millibus. Haud ſane recte:nā cū p̄ demōſtrationē accipiat: q; parallelus
p̄ Peluſiū magis q̄ parallelus Babylonis ē auſtralis ultra ſtadia duo mil/
lia & quīgēta: ſed ſecūdū Eratoſthenē q̄ exiſtimat parallelū p̄ Thapſa/
cū magis q̄ Babylonis parallelus p̄piquiorē eſſe Aqloni ſtad' millibus
quattuor octingentis :coincidit inquit plus q̄ millibus ſeptem . Quo/
nam igitur modo ſecundum Eratoſthenem tāta paralleli diſtantia de/
mōſtrat' p̄ Babylonē a Thapſaco cū ſcrutaret'? Quod q̄dē enī a Tha/
pſaco ad Babylonē tātū ītereſt:ille īqt . Quod autē p̄ utriuſq; parallelū
ad alterutrū nequaq̄ dixit:neque q; ī eodē meridiano ſint Thapſacus &

Universidad de Deusto
Biblioteca

Babylō:cōtraria enī Hipparchus ipſe demōſtrauit ſecūdū Eratoſthenē pluſq̄ ſtad̄ duobus millibus ad orientē Babyloné:q̄ Thapſacū cōtingere eſſe propiquiorē. Nos aūt demōſtrationes Eratoſthenis opponimus: in quibus Tigrin & Euphratē Meſopotamiā & Babyloniā ambire: & maiorē ambitus partē Euphratē efficere. Qui quidē cū ad ſeptētrionē fluat ī meridiē:ad orientē flectitur. In meridiē autē excidit. A ſeptētrioē igitur eius ī meridiē curſus cuiuſdā quaſi meridiani ē. Ipſa uero ad ortū inflexio & ad Babylonē īclinatio a meridiano ē. Nec p̄ directā ob iam dictū circuitū. Viā aūt ait millibus quattuor & octīgētis ſtadiis ad Babylonē a Thapſaco præter Euphratē adiiciēs: quaſi dedita opera nullā rectā ipſā ſuſcipere:ac mēſurā interualli duorū parallelorū. hoc autē nō dato īane ē & qđ demōſtrare uideť:quoniā cōſtāte rectis āgulis triāgulo penes peluſiū & Thapſacū & ſect: ōi paralleli p̄ Thapſacū & meridiani p̄ peluſiū. Vna earū quæ ē circa rectā meridiāo:maior erit ea q̄ circa rectā a Thapſaco ī Peluſiū. Ināe āt & qđ huic adiūgiť a nō cōceſſo præſuppoſito cōpatū:haud enī dať a Babylōe ad Caſpiarū portarū meridianū interuallū eſſe ſtad̄ milliū quattuor octingētorū. A nobis enim argutū ē a nō cōceſſis ab Eratoſthene:hoc qdē Hipparchū cōfirmaſſe: ut uero ſit inualidū quod datur ab illo:cū capiat plus nouem millibus eſſe lineā ſic ductam a Babylone ad portas caſpias(ut inquit ille)ad Carmaniæ confinia idē oſtēdebat. Hoc igitur in Eratoſthenem minime dicendum:ſed quod magnitudinum & formarum:quæ in latitudinem dicūtur aliquam oportet eſſe mēſuram:& quod alicubi amplius:alicubi minus concedēdum ē. Capta enim latitudine finium ad æquinoctiales ortus extentorum:trium millium ſtad̄:& ſimiliter item maris uſq̄ ad columnas:quiſpiam magis concederet:ut in una linea inquiratur quæ ſūt ad illam parallelæ in eadem latitudine conductæ:q̄ quæ coincidant: in illa ipſa latitudine coincidentiam habentium:uel quæ exterius eodem modo & diſtantes uſque ad non exeuntes de latitudine: & exeuntes: & quæ in maiori longitudine magis q̄quæ in minori. Etenim inæqualitas longitudinum magis occultaretur:& formarum diſſimilitudo :uelut in totius Tauri latitudine:& maris uſque ad Columnas ſubiectis ſtad̄ tribus millibus. Intelligitur locus etiam lineas habens parallelas circūſcriptus:atque mons uniuerſus & mare prædictum. Si igitur ī pluris inuicem parallelas partes partias longitudinem: & diametrum huius totius capias & partium facile totius diametri eadem computaretur parallela & æqualis ad ipſum longitudinis latus: quæ in partibus. Et quanto quidem minus ſit quod inuicem parallelā habet lineam: quod ī p̄te capitur:tāto magis hoc cōtingeret. nā & diametri obliq̄tas mīus arguiť:& lōgitudinis inæqualitas ī magnis. Itaq̄ in ipſis formæ lōgitudinis diametrū appellare ne utiq̄ dubitaueris. Si igiť diametrū āplius obliq̄eris: ut extra latera uł utrūq̄ uł alterum durū excidat nō ſane eodē mō etiā hæc eunirēt. Tale eq̄dē aliq̄d dico. Ipſā ſcilicet eoꝝ quæ ī latitudie dicūtur menſurā. Is autē a portis Caſpiis:unā quidē per ipſos montes capiens:uti per eundē parallelū uſq̄ ad columnas deductā. Alterā uero ad Thapſacū declinantē ſtatim multū extra montes. Ac rurſū aliā a Thapſaco educēs uſq̄ ad ægyptū:quæ tātā capiat latitudinē. Deinde huius longitudine loci longitudinē dimetiēs quadranguli diametrū dimetiri:quadranguli longitudo uideretur. Q uādo aūt diameter nō adſit ſed linea fracta:longe magis peccare uideretur. Fracta enim ea ē:quæ a Caſpiis portis per Thapſacū ad nilū deducit. Hæc quidē ī Eratoſthenem: illud autē & ī Hipparchū oportebat:ſic ab eo dictorū accuſationē fecerat:ſic & erratorū emēdationē aliquā facere:quod nos facimus. Ille tametſi hoc ſapiat uſpiā ut priſcorū tabulis mētem adhibeamus ſane iubet: quæ maioris etiā atq̄ etiā q̄ Eratoſthenis tabula emēdationis indigent. Et allatum argumētū eodem uitio detinetur:unū eīm capit præſuppoſitū ex non conceſſis confutatū (ut noſipſi coarguimus)q̄ Babylon ad orientē magiſq̄ Thapſacus ſupra ſtad̄ mille expoſita eſt. Q uo circa licet admodū iferatur: eā propiorē ortui eſſe ſtad̄ duobus millibus quadringentis ex dictis Eratoſthenis:quoniā ad Tigridis trāſitum:qua tranſiecit Alexander a Thapſaco cōpendioſius eſt ſtad̄ millibus duobus q̄dringētis. Tigris autē & Euphrates Meſopotamiā circūdātes interim ī orientē labuntur:inde in auſtrum uerſi:tunc īuicem propinqui ſunt & Babyloni nihil dictis euenit abſonum. Errat autem in argumentatione ſequenti:in qua concludere uult:q̄ uia a Thapſaco ad portas Caſpias: quā Eratoſthenes ſtad̄ decē milliū eſſe dixit:haudquaq̄ indirecto ē mēſurata:perinde ac in recto tradat:cū recta longe minor exiſtat. Sibi uero ingreſſio talis eſt. Ait eſſe & ſecūdū Eratoſthenē eundē meridianū & q̄ eſt per oſtium Canobicum: & qui eſt per Cyaneas. Hunc uero diſtare ab eo qui eſt per Thapſacum ſtad̄ millibus ſex & trecentis:Cyaneas uero a monte Caſpio ſtad̄ ſex millibus & ſexcentis:qui ad exceſſum ad mare Caſpiū ę Colchide iacet: adeo ad ſtadia trecēta. Aeq̄lē eſſe diſtāti am a meridiano ad Cyaneas & ad Caſpiū & ad Thapſacū. Q uodā aūt mō & Thapſacū & Caſpiū in eodē iacere meridiano. Huic uero conſequēs eē portas Caſpias p̄iter diſtare. A Thapſaco uero & Caſpio mł to mīus abeſſe millibus .x. quot īq̄t Eratoſthenes a Thapſaco diſtare. Certe multo mīus q̄ millibus decē diſtare p̄ rectā. Ambitū ꝑfecto eē decē milliū ratiocinať ille p̄ rectā ad Thapſacū ex portis Caſpiis. Ad ipſum

uero dicemus:q̄ cū Eratoſthenes rectā ī latitudīe capiat:quod Geogra/
phiæ propriū eſt:in latitudine uero & meridianas & eas quæ ad orienta/
lē meridianā ſunt:ille arte geometrica ipſū dirigit.Et ſicut aliquis p̄ in/
ſtrumenta:caperet unum quodq; horum:ipſe nequaq̄ per inſtrumenta:
ſed per coniecturam potius accipiens, quodq; per rectas: quodq; per
parallelā. Vnum quidē hoc peccatū eſt. Alterū uero eſt ut nec ab illis ia
cētia interualla ipſe ponat:nec ad illa adducat argumētū:ſed ad ea quæ
ipſe confingat.Ea propter primū quidē:cū ille ab oſtio ad Phaſin ſtad̄
octo millia interuallū eſſe dicat:adiūgatq; illa: quæ uſq; ad Dioſcuriadē
ſūt:indeq; ſexcenta:& eā quæ ab Dioſcuriade ad Caſpiū ē additionem
dierū quīque.Si quiſpiā ſane ſecundū ipſū Hipparchum exiſtimat di/
ci oportere ad ſtad̄ mille.Vnde uniuerſā ſūmatim cōputari ſecundum
Eratoſthenē millibus nouē ſexcentis.Ipſe igitur partitus ē & ait ex Cy/
aneis & Phaſin millia quinq; & ſexcēta eſſe:hincq; ad Caſpiū alia mille
ita q̄ ſecundū Eratoſthenē non contingeret & Caſpiū & Thapſacū in
eodē eſſe meridiano:ſed ſecūdum ipſū.Eia igitur ſecundū Eratoſthenē
Q uonā igitur modo huic cōſequit̄:ut a caſſio ad portas Caſpias æqua
lē eſſe:ad aliam a Thapſaco ad idē ſignum Cæterū in ſecundo rurſus
cōmentario reſumēs eandē quæſtionē de montibus circa Taurū de q/
bus diximus ſatis:tranſit ad ſeptentrionales orbis terrarum partes. De/
hinc dicta exponit ab Eratoſthene de adiacentibus ponto locis quando/
quidē tria inquit promōtoria a ſeptentrione deſcendere.Vnū quidem:
a quo Peloponneſus.ſecundū uero italicum:tertiū aūt Liguſticū. A qui
bus ſinus deprehendi & Adriaticū & Thyrrhenū.His quidē expoſitis
uniuerſaliter ſingula de illis dicta nititur redarguere per ratiōes magis
geometricas:q̄ per orbis deſcriptiones. Tāta uero eſt erratorū in eis ab
Eratoſthene multitudo:& Timoſthenis ī portū deſcriptiōe:quē ille ſu/
per cæteros collaudat.Diſcordās autē in eū plurimū arguit :ut diiudica/
re indignū arbitrer:illos tantopere de rebus aberrātes & Hipparchum
Etenim ille nō nulla quidem omittit errata:quædam uero non emēdat
ſed tantū arguit:quoniam falſo uel repugnāter dictū eſt. Hoc & fortaſ/
ſe quiſpiam accuſādū duxerit:q̄ tria Europæ dicit eſſe promōtoria:unū
quidē conſtituēs in quo eſt Pelopōneſus:etenim aliquid habet in mul/
tas diuidendum partes.Nam & Sunium ad promontorium inclinat ſi/
cut & Laconica:cū ſit non multo minus: q̄ Maleum ad meridiē uer
gens. Et ſinum minime paruipendendum accipit. Et Cherroneſus
Thracia ad Sunium: & Melena ideſt nigrum ſinum aſſumit: & de/
inceps Macedonicos. Q uod ſi hoc quidem omittamus:& ex interual/
lis plurima manifeſta falſitate deſcripta egregiam locorum imp̄eritiam
arguūt:quæ geometricis argumētis nequaq̄ indigēt:cū apta ſint ſuapte
natura:& teſtificari ualeāt:licuti & ex Epidāno ad ſinum Thermeū ex/
ceſſus eſt ſup duo millia ſtad̄:is aūt nōgētū affirmat.Ex Alexādria uero
ad Carthaginē ſupra millia tredecim:cū nouē millia nō excedāt.Siqdē
ī eodē meridiano eſt ſecūdū hūc Alexādria Caria & Rhodus. At Car/
thaginē uero Porthmus:ideſt interiacens mare.Omnes aūt ſane cōſen/
tiunt e Caria ad Porthmū nauigationē eſſe plus quinq; milliū ſtad̄: cū
meridianus in magno quodā captus interuallo idem eſſe cōſyderet̄ cū
illo qui tanto in occidētem inclinatior eſt:ad aliū magis in orientē ſpec/
tantē:quanto Carthago in occidētem magis q̄ porthmus exiſtat. In tri/
bus aūt ſtad̄ millibus manifeſtā habet redargutionē.Is aūt Romā ī eo/
dē meridiano ponens tanto in occaſum uiciniorē q̄ Carthago:excellen/
tiam ſperitiæ nō reliquit locor; & hor; & alior; qui p̄ eūdē tractū ad oc/
cidētē uſq; ad colūnas exiſtūt.Hipparcho igit̄ nō orbis ſitū deſcribēti:
ſed Eratoſthenis dicta de Geographia exactius exploranti ꝓprium fuit
ſingula corrigēda magis emendare. At nos ī q̄bus recte inquit:cū longe
plus ſit ī quo peccet: ꝓpriū uniuſcuiuſq; rei ſermonē adducēdum eſſe
putauimus nōnulla emēdātes.In q̄bus aūt allatas ab Hipparcho cauſas
diſſoluemus:& ipſum ſimul Hipparchū rimantes erimus:ubi p̄ cōten/
tionē quippiam diſſeruit:in his aūt eum omnino delirantem intuentes:
cum illum iure inuitet. Satis eſſe cogitamus: ſiqua in ipſa Geographia
inſunt dicentes illam corrigamus.In quibus enim frequentes exterius
ſunt errores præſtat ne mentionem quidem facere: niſi rarum aliquid
in uniuerſum eſt:quod ſingillatim efficere cōabimur. In præſentia dic/
tum ſit:q̄ Timoſthenes & Eratoſthenes:& adhuc illis priores:Hiſpani/
enſia & Gallica prorſus ignorarūt:īnumerabiliter autem amplius Ger/
manica:ſitumq; Brittaniæ:pariter autem & Getarum & Baſtarnorum.
Ad multam quoq; ignorationis partem de Italia de Adria de Ponto:&
de reliquis ſeptētrionis partibus peruenerūt:tametſi huiuſcemodi uer/
ba contentioſorum forte dicerentur.Nam cum Fratoſthenes ea quæ de
longe diſtantibus tradita ſunt dicturum ſe aſſerat: nec illa confirmet:
ſed accepiſſe ſe dicat:opponatq; alicubi:quæ p̄ rectam magis minus ue
ſint:non oportet accuratum afferri argumētum ad non confeſſa inuicē
ītetualla:quod facere conat̄ hipparchus. Sed ī ātedictis ex tractu Hyr/
caniæ uſq; ad Bactra:& de ulterioribus natōibus diſtātias expōit. Et ex
Colchide ad Hyrcanū mare:haud.n.ſimili mō ī hiſce illū exqrere opor
tet:& ī littoribus rurſus:ac reliqs uſq; adeo cognitis locis.Sed neq; ī his
rōne geōetrica(ut dixi)magis uero more orbis ſitū deſcribētiū. Quædā
igit̄ de Aethiopia carpēs ī fine ſecūdi cōmētarii de factis ī Eratoſthenis

Universidad de Deusto
Biblioteca

Geographiã in tertio inqt maiorẽ cõtẽplationẽ fore mathẽaticã. Ad aliquãtũ autẽ & geographicã. Nec tñ ad aliquãtũ geographicã feciſſe mihi uideꝛ: ſed totã mathematicã: cũ Eratoſthenes talẽ præbeat occaſionem. Nam cõpluribus ı locis ad ãpliorẽ excidit ſcientiã: q̃ ꝓpoſita exigat notitia. Elapſus aũt nõ diligẽtes: ſed generales quaſdã efficit declarationes: & quodãmodo in geographicis mathematicũ: in mathematicis aũt geographicũ ſeſe gerens. Itaq; cõtra differẽtibus: utrobiq; cauſas præbet. In hoc aũt cõmẽtario ẽt iuſtas & iſte & Timoſthenes. Quocirca nec nobis qdẽ ſimul cõſyderãdi facultas reqriꝛ. Sed de iis quæ ab Hippcho dicta ſatis habẽus. Cæteꝝ & Poſidoniũ ı iis quæ de oceano differit ıtueamur. Vbi plæraq; more Geographi explicare uideꝛ: tũ peculiariter: tũ ſupra mathẽaticũ: haud igiꝛ abſurdũ eſt nõnulla quoq; huius dicta iudicare. Et quædã qdẽ nũc: quædã uero & ı iis quæ ſingillatim dicẽda erũt: quẽadmodũ & obuenerit: modeſte tamẽ. Vnũ igiꝛ ẽ ex iis quæ ad Geographiã ꝓpria ſunt uniuerſam terrã eſſe rotũdam ſupponi: ſicut & mũdũ: & reliqua aſſumere: quæ ad hanc diſpoſitionẽ cõſequanꝛ. Ex iis illud ẽ: eam zonis quiq; cõtineri. Huius in zonas quinq; ꝑtitiõis autorẽ Parmenidẽ extitiſſe: Poſſidonius tradit. Eum uero demõſtrare Torridã: duplo fere latiorẽ ea: quæ inter utrũq; tropicũ exterius & ad tẽperatas ſupexcidit. Ariſtotelẽ aũt illã appellare tẽperatã: quæ ıter tropicos & ſeptẽtriões eſt: ambos uero iure increpat. Torridã enim uocari eã quæ ꝑ æſtũ ıuſta habitari nõ põt. Cæteꝝ eius quæ ıter tropicos ẽ latitudo pluſq̃ dimidia habitabilis ẽ facta. De Aethiopibus ſupra Aegyptũ cõiectura. Siquidẽ totius latitudinis medietas ẽ: quã utriq; diuidit æqnoctialis. Huius ſpacium a Syene quæ æſtiui tropici terminus eſt ad Meroen decem millia ſunt. Spaciũ uero hinc uſq; ad parallelũ Cinamiferæ: quod eſt ınicium Torridæ millium triũ. Hoc igiꝛ ıteruallũ uniuerſum mẽſurari poteſt: nã & nauigaꝛ & pagraꝛ. Quod aũt deinceps eſt dico uſq; ad æqnoctialẽ demõſtraꝛ: ſecũdũ Eratoſthenis dimẽſionẽ terræ : ẽt ſtadꝛ octo millium octigẽtum. Quã ſupputationem habent millia tredecim ad octo millia octingẽta: hãc haberet tropicoꝝ ınteruallũ ad latitudinẽ torridæ. Quod ſi nouaꝝ dimẽſionũ ea introducaꝛ: quæ minimã efficit terrã: qualẽ Poſidonius indicat circiter octigẽta millium exiſtentem circa dimidiũ manifeſtat torridam eius quæ eſt inter tropicos: uel paulo maiorẽ q̃ mediũ. Aequalẽ uero & eandẽ nullo pacto ad ſeptẽtriones: neq; penes omnes exiſtẽtem neq; eiſdẽ ubicũq;. Q uiſnã tẽperatas quæ immutabiles ſunt diuideret? Cũ igiꝛ nõ penes uniuerſos ſit ſeptẽtrionales eſſe nihil eſſet ad argumẽtũ. Si enim penes habitatores tẽperatæ omnes: ad quos diciꝛ ſolos tẽperata nõ ubiq; eodẽ modo: ſed mutari bene cõprehenſum eſt.

Ipſe autem in zonas partiens quinque ad cæleſtia quidem utiles eſſe aſſerit Ex his duas circũſtantes ſubter polos uſq; ad eas quæ ſeptẽtrionales habent tropicos: diuerſarũ umbrarũ eſſe: ab aliis duabus quæ deinceps ſunt uſque ad habitãtes ſub polis. Quæ uero inter tropicos ẽ utrique umbras habere. Ad humana uero has & alias duas ãguſtas ſub tropicis: ad quas mẽſe quodãmodo dimidio: ſol ſupra uerticẽ ẽ: biptito diuiſa ſub tropicis. Has nãq; zonas ꝓpriũ quidẽ habere: q; ſqualidæ ſint proprie: q; aridæ: q; infœcundæ: q; fabuloſæ: præterq̃ Balſami: & quorũdã fructuũ calidiſſimorũ inuſtorũ. Mõtes. n. minime propíquos eſſe: ut ingruentia nubila hymbres efficiant nec fluminibus ꝑfũdi. Quocirca & criſpos & reflexis cornibus: & pro rectis labris & latis naribus gigni. Eorum enim extrema cõtrahi: & has zonas Icthiophagos: ideſt uictu ex piſcibus caprãtes incolere. Quod aũt hæc zonaꝝ ꝓpria ſint: hinc demõſtrari dicit: q; qui magis ad auſtrum ſpectant: aerẽ tẽperatiorẽ habeãt & fructuoſiorẽ agrũ: & aquaꝝ abundãtiorẽ. Cæteꝝ Polybius ſex zonas facit duas qdẽ ad Arctos ſubiacẽtes: duas aũt ıter has & Tropicos & æqnoctialẽ. Facta igiꝛ in qnq; diuiſio & ſecũdum naturã: & ſecundũ terræ deſcriptionẽ dicta eſſe uideꝛ. Natura qdẽ & ad cæleſtia & ad aeris temperãtiam. Ad cæleſtia quod hoc pacto eos q alterubi: quiq; utríq; ũbras hñt diſterminatos optime diſtĩguit. Et ad aſtroꝝ aſpectũ ıtegra quadam ꝑtitiõe cõmutationẽ ſuſcipiẽtiũ. Cæterũ ad aeris tẽperiẽ: quæ cũ ad ſolẽ iudiceꝛ: generaliſſime ſunt differẽtiæ: quæ cõtẽdũt ad animãtes: ad plãtas & ad alia ſemina cõtracta ſub aere. Et ı eo ipſo caloris exceſſus & defectio & mediocritas. Hæc aũt ob zonaꝝ ꝑtitionẽ ꝓpriã ſuſcipit diſcretionẽ. Duæ enim frigidæ caloris defectionẽ enũciãt in unã aeris naturã cõductæ: & tẽperatæ in unã quãdam mediocritatem ſimiliter adducũt. In reliquã una reliqua Torrida. Hãc uero & recte geographiæ diuiſionem eſſe manifeſtũ eſt. Terræ nanq; deſcriptio quærit: ut alterius tẽperataꝝ partẽ a nobis habitatã diſterminet. Ad occidentem qdẽ & orientẽ a mari ſunt termini. Ad auſtrũ aũt & aqlonẽ aer terminat. Medius qdẽ cũ plãtis & animãtibus tẽperatus eſt. Vtriq; uero ıtẽperatus & exceſſu & defectu caloris . Ad has tres differẽtias ı qnq; zonas ꝑtitiõe opus fuit. Orbis enim terræ ꝑ æqnoctialẽ biptitus: & in hemiſpheriũ aqlonare: in quo nos ſumús: & in auſtrale haſipſas tres deſcribit differẽtias. Quæ enĩ ad æqnoctialẽ uergũt & peruſtã zonã ꝓpter uaporem ıhabitabilia ſunt. Quæ uero ad polũ ſpectãt ꝓpter frigus. Media tẽpata habitabilia ſunt. Is uero adiiciens iſtas ad tropicos ꝓportionẽ ad has qnq; nõ reddit: neq; ſimili utẽtes differẽtia: ſed licet ꝑ gẽrium differẽtias zonas demõſtraueritaliã qdẽ Aethiopicã: aliã aũt Scythicã & Gallicã: tertiã uero ꝑ mediũ

Universidad de Deusto
Biblioteca

Polybius profecto haud recte facit zonas quasdã aqlonaribus distictas: duas qdẽ sub illas iacentes: duas autẽ inter has & tropicos. Dictũ est enĩ q; per signa transmigrãtia ea quæ nõ mutãt terminare nõ oportet: neq; per tropicos torridæ zonæ terminis utendũ: & enĩ hoc dictũ est. Verũũ cũ torridã duas in partes diuidit: in cogitationẽ haud sane cõtẽnendam motus esse uidet: ad quã & uniuersam industriose terrã partimur: & in boreale hemisphериũ & australe cũ æqnoctiali. Patet enim hac eã ptitiõe diuidi. Et ipsa torrida quãdã efficit cõmoditatẽ. Itaq; utrũq; hemisphe/riũ omnio tribus ex zonis cõficit: quæ similẽ alterutro speciẽ habẽt. Talis igit ptitio ĩ sex zonas diuisionẽ suscipit: reliqua uero nõ admodum. Siue igit eo qui est per urbes dupliciter partiaris orbẽ terræ: haud sane conueniẽter utrũq; hemisphերium: occidentale dico & oriẽtale sex ĩ zonas incideres: sed in qnq; satis esset diuisio. Ambarũ enĩ ptiũ similitudo torridæ: quas æqnoctialis efficit: continuaq; cõiũctio supuacaneã & curiosam concisionem ostendit: cũ & tẽperatæ & frigidæ eiusdẽ sint speciei: nec contiguæ sint. Sic igit uniuersam talibus ex hemisphերiis intellectã satis sufficienter in qnq; diuideres. Si uero (ut inqt Eratosthenes) & supposita quoq; æqnoctiali tẽperata est: & idẽ sentit Polybius: hic aũt addit cũ qdẽ altissima sit unde & hymbribus irrigat: cũ septẽtrionalia nubila p Etesias illic altius plurima incũbant: multo est melius tertiã tẽperatam hanc efficere quandã angustã: q̃ quæ sub Tropicis sunt ĩtroducere. His & talia cõsonãt quæ Posidonius meminit: trãsmutatiões scilicet eas quæ in trãsuersa celeriores esse. Similiter & solis ab oriẽte ad occasum. Celeriores nanq; sunt motiones p maximũ circulũ: q̃ quæ eiusdẽ uelocitatis sunt. Cæreꝝ Polybio Posidõius ĩstat: qm̃ habitationẽ ĩquit sub æqnoctiali eminẽtissimã esse. Haud quaq̃ enim esse secũdũ sphericã supficiem eminẽtiã ullam per æqualitatem. Neq; item eam quæ sub æqnoctiali ẽ montanã esse sed cãpestrẽ: quæ quodãmodo ipsi maris supficiei æqualis est. Hymbres aũt q Nilum explent ex æthiopicis manare mõtibus: cum hoc in loco ista dixerit alibi concedit dicens: cogitare se sub æquinoctiali mõtes esse. Vtríq; aũt ex ambabus temperatis cadẽtes nebulas pluuias facere: hæc aũt dissensio manifesta est. Sed si cõcederet q; sub æqnoctiali regio mõtana sit: alia quædã recũbere uideret. Idẽ enim oceanũ confluentẽ esse aiunt. Quonã igit modo mõtes in ipsis mediis collocant: nisi si insulas quasdã dicere uelint? Qualiter aũt hoc geographicæ pticulæ se habeat exterius cadit. Proponẽti uero ipsam de oceano tractationem: hæc indaganda fortasse præbeant. Memor aũt eoꝝ q Africam nauibus circuisse tradũt Herodorum existimare inqt missos nonnullos a Dario circuitionẽ illã maris perfeciss̃e. Heraclidem uero Ponticum in dialogo facere Magũ quẽdã ad Gelonẽ ꝓfectũ: q circũnauigasse asserat: hæc qdẽ testibus carere dicit. Et Eudoxũ quẽdã Cyzicenũ ludorũ spectatorẽ & sacrorũ delatorẽ ĩ ꝓserpinaliũ certamine in Aegyptũ peruenisse scribit tẽporibus secũdi Ptolemæi Euergete. Regi aũt eiusque familiaribus astitisse: & maxime de superioribus Nili nauigationibus admirabilẽ: de locoꝝ ꝓprietatibus simul & nequaq̃ indoctũ. Contigisse aũt Indũ quẽpiam Regi ab custodibus sinus Arabici deportatũ asserentibus solũ semimortuũ naui adductũ ostendisse. Quisnã esset & unde ignorare cum eius linguam nequaq̃ intelligerent: eũ autem qbusdã tradidisse q græcã linguã instruerẽt: quã cum ꝓdidicisset narrasse: q; cum ex India nauigaret in errorem incidens has ad oras incolumis delatus esset amissis fame comitibus: relictum autẽ polliceri ut expeditis & prõptis Regis edicto nauigationẽ ad Indos regeret: e qbus Eudoxus extitit. Cum aũt magnis cum muneribus enauisset remeasse egregiis inuicẽ muneribus reuectis & aromatũ & lapidum precioſissimoꝝ: qui partim fluminibus çũ calculis deferunt: nõnullos effossos reperiũt humore cõstrictos: quẽadmodũ apud nos crystallina: spe uero deceptum fuisse. Totũ enim onus Ptolemæũ Euergetem intercepisse: quo uita defuncto uxorẽ Cleopatram in regno succesſisse. Rursum igit ab ea maiore cũ apparatu missum Eudoxum q reuertens uẽtoꝝ impetu sup æthiopiã delatus est. Ad quædã uero appulsum loca homines ad familiaritatẽ allexisse tũ ciboꝝ tũ uini ꝓticipatione: tum caricaꝝ massis: quoꝝ illis ĩopia gẽtibus erat. Pro qbus qdem rebus præcepta sanitatis assequutũ & uiaꝝ deductiones: & uerba nõnulla descripsisse: summũ autẽ proræ lignũ e naufragio cõparasse in quo equus erat insculptus: audisse naufragium illud fuisse hominũ ab occidẽte nauigãtium. Reuertentem id suã ad nauigationẽ detulisse: incolumẽ ĩ Aegyptũ regressum: nõ qdẽ amplius regnante Cleopatra sed eius filio omnibus spoliatũ extisse: cõplura enim subripuisse deprehensum. Summũ autẽ illud proræ lignũ cum in forum ꝓtulisset naucleris ostendisse: gaditanorũ fuisse cognitum: ex his negociatores quidẽ naues ingẽtes emittere: pauperes uero paruas quas equos appellant ob ĩpositã proris insignia: hos usq; ad Lixum fluuiũ nauigare circa Mauritaniã piscãtes: naucleros uero quosdã lignũ illud noscitasse. Extiterat aũt cuiusdã q lõgius ultra Lixum fluuiũ nauigãs perierat. Quibus ex rebus conjectura itelligentẽ Eudoxum: q; nauigari circũcirca posſit Africa domũ reuersum omnes deponentẽ fortunas enauigasse: ac primũ qdẽ in agrũ Puteolanũ: deide Massiliã: & deinceps ad eã maritimã usq; gades ꝓfectum ubiq; locoꝝ hæc diuulgãtem: quæstuq; aucto ingentem cõparasse nauem & nauiculas duas piraticis lembis haud dissimiles. Imposuisse

Universidad de Deusto
Biblioteca

puellos ſymphoniacos & medicos & alios artifices. Dehinc inita in Indiã nauigatione perpetuis zephyris cõſcendiſſe. Aegrotãtibus autẽ naniga/tione comitibus ſecũdis in terrã uẽtis applicuiſſe inundationes mariſq; recuſus formidãtẽ. Quod aũt uerebat accidit. Nanq; nauis terræ icidẽs fuit: adeo ut ſẽſim nõ aũt ſimul ſolueret. Cæterũ prius in terrã onus & lignorũ pars maxima ĩ colũnia peruecta ſũt: e quibus tertiũ lẽbũ cõpa/ctũ remoꝝ quinquaginta Myoparoni ferme parẽ. Inde nauigaſſe quo/ad ad homines eãdẽ uocẽ & uerba ſonãtes applicaret: quæ antea deſcri/pſerat. Simul id ĩtellexiſſe: quod idegene illi Aethiopũ cognati forent: & Regi Bogo ſubditorũ ſimiles. Omiſſa igitur indiæ nauigatiõe reuer/tiſſe: internauigãdũq; cũ uidiſſet inſulã optimis ſcatẽtem aquis & pul/chris uirẽtem arboribus deſertã ãnotaſſe: Soſpitẽ uero in Mauritaniam delatũ collocatis lembis terræſtri itinere ad Bogũ aduẽtaſſe. Cui cõſilũ dediſſe ut eã nauigationẽ ſuſciperet. Cõtra uero familiares ualuiſſe: cũ metũ intẽderẽt ne regionẽ facile patere inſidiis eueniret cũ externis cõ/tra militare uolẽtibus oſtẽderet incurſio: quod ubi ĩtellexit uerbo qdẽ ſeſe miſſũ ad cõmonſtratã nauigationẽ: Re aũt ĩ deſertam quãpiam in/ſulã expoſitum iri in Romanoꝝ prouinciam effugiſſe: illũ uero in Hi/ſpaniã diſceſſiſſe: denuoq; nauem rotũdam & lõgam remorum quĩqua/ginta conſtantem apparaſſe: ut illa quidẽ altũ ſecare: hac autem terram tentare poſſet. Impoſitis autem agriculturæ inſtrumentis & ſeminibus: & ædificãdi peritis ad circũducẽdam eãdẽ nauigationẽ mare ĩgreſſum. Cogitarat enim ſi tardius nauigare cõtigiſſet ĩ præmeditata hybernare inſulã Ac ſatione facta decerptiſq; fructibus ꝑſpectam antea & cognitã abſoluere nauigationem. Ego quidẽ inquit uſq; ad Eudoxi tẽpora ad hi/ſtoriam peruenio. Quicquid poſterius euenit Gaditanos & Hiſpanos nouiſſe probabile uidet. Ex his omnibus ait demõſtratur terraꝝ orbem Oceano quaquauerſum circũfundi.

Haud equidem uinclum terræ circõfluit orbem.

ὃυ ναṕμινΔεσμοσ περíβάλλεΤαι ἠπείροιο.

Aſt ĩmenſa fluit nec quicq̃ effundit ipſum.

ἄλλεσ ἀπηρεσíην κεχῦται Τόμιν ὅυτι μιάιμειν.

Mirandus profecto in omnibus eſt: quo pacto circuitam Magi nauiga/tionẽ: de qua dixit Heraclides teſtibus carentem exiſtimãs & de miſſis a Dario: quod tradit Herodotus: Bergeum autem interuallum iſtud in credibilitatis parte cõſtituens: ſeu ab eo ipſo quidem fictum: ſiue fingẽ/tibus aliis. Nam rei creditæ ꝑſuaſio eſt: primũ quidem de circuitione ꝑ Indum. Sinus enim Arabicus fluminis inſtar ãguſtus eſt atq; prolixus: uſq; ad ſtad decem millia uſq; ad Oſtium: eo prorſus anguſto exiſtẽte.

Credibile autẽ nõ ẽ: neq; foras aliquo nauigationẽ habere in ſinũ indos impulſos ꝑ errorẽ. Anguſtiæ enĩ ab Oſtio errorẽ demõſtraturæ fuerãt. Neq; in ſinũ dedita opera intrãtibus erroris præterea aut uẽtorũ ĩcõſtã/tiũ ulla erat occaſio. Inediaq; cũcti quonã ſeſe modo ꝑũtes neglexiſſẽt uno dũtaxat excepto. Superſteſq; unus tãtũ quonã modo ad nauigium haud ſane puſillũ regẽdũ ſatis eſſet. Quo tãta trãſmittere maria potuiſ/ſet. Quænã uero tãta ad perdiſcẽdã linguã celeritas: qua Regi perſua/dere factus ſit idoneus: ut ducẽdi nauigii uiã præſtaret. Quænã demũ Ptolemæo Euergete de talibus ducibus erat inopia. cũ iam eo in tractu multis mare notũ eſſet Sacerdos aũt ipſe & augur Cyzicenorũ quo pa/cto omiſſa patria nauigauit ad indos. Quonã modo tãtum illi creditũ ẽ negotiũ. Quomodo itẽ reuerſus omĩbus ex iſperato ĩterceptis: & igno/minia affectus ãpliore numerũ apparatu ſibi cõmẽdato. Remeans aũt & delatus in Aethiopiã quã ob cauſã uel linguã deſcripſit: uel ſũmũ il/lud proræ lignũ e piſcatoria nauicula excidiſſe: unde didicerat. Nã di/diciſſe q; ab occaſu nauigãtiũ id fuerat naufragiũ nullius futurũ erat in/diciũ: cũ & ipſe ab occaſu ſecũdũ reuerſionẽ nauigaturus erat. Itaq; pro/fectus Alexãdriã in multorũ furto deprehenſus: quonã modo ſupplicio affectus nõ ẽ. Sed naucleros ſciſcitãs obãbulabat ſimul lignũ illud oſtẽ/tãs. Is aũt q noſcitabat nunq̃d admirationi fuit. Quĩ uero fidẽ adhibu it nunquid maioris admirationis. Tali dehinc ſpe reuerſus ĩ patriã: & ab ea trãſmigrãs poſtmodũ extra columnas: cũ abſq; edicto non liceret ex Alexãdria mare ingredi. Et eo magis homini regias antea ſurripiẽti pe/cũias. Clã uero enauigare poſſibile nõ erat cũ tãta portuũ cuſtodia. Cæ/teroſq; exitus clauderet: quãtã & hac tẽpeſtate ꝑmanẽtem ipſi nouimus diutius Alexãdriã ĩcolẽtes. Tãetſi ĩpræſentia Romanis obtinẽtibus re/miſſius agit. Regiæ uero cuſtodiæ longe inexorabiliores erãt. Poſtq̃ ue/ro cõſcẽdit ad Gades & ædificata naue regaliter enauigauit: etiã diſtolu/ta eaipſa naui quonã pacto in deſertis terris tertiũ exædificauit lembũ. Qualiter uero rurſus nauigãs: æthiopiaſq; ab occaſu & ab ortu eiuſdem linguæ cõſonantes offẽdẽs nauigationẽ deinceps abſoluere non cõcupi/uit: cũ adeo ad libẽter peregrinandũ facilis eſſet & parum eſſe ſperaret: quod reſtaret ĩcognitũ. Verũ hæc omittẽs per Bogũ nauigationẽ cõcu/piuit Quonã uero modo cõſtructas in ſeipſũ iſidias agnouit. Quid aũt Bogo ãplius comparabat ipſius hominis interitus. cum alioquin foras emittere liceret: ut uero nouit inſidias quomõ ad tuta ſeſe loca fuga pro ripuit. Horum unumquodque cum impoſſibile quidem non ſit diffi/cile ſane fuit & factu perrarum fortunæ cuiuſdem opera: huic uero pro/ſpera ſemper fortuna cõtigit inter aſſidua cõſtituto diſcrimina. A Bogo

aũt fugitãs quonã mõ i Africã rursus nauigare nõ formidauit eo præ
sertĩ appatu ĩsulã habitare ĩstituẽs. Hæc qdẽ nõ multũ a Pytheæ & Eue
meri & Antiphãis uaĩtatibus absũt. Cæteꝝ dãda illis ẽ uenia: q hoc ipsũ
dedita opa more præstigiatoꝝ exercẽt. Viro aũt demõstrationũ & sapi/
ẽtiæ studioso & primis fere de ptibus certãti: qsnã ueniã præstare dignũ
esse cẽsebit. Hæc qdẽ igit nõ bene. Illud aũt terrã iterdũ eximi & iessi/
ones suscipere & mutationes ex terræmotibus & reliqs huiusmodi: quot
dinumerauimus etiã nosipsi sane illi recte pmanet. Ad quod illud Pla/
tonis bene adiicit: quod fieri potest: & figmẽtũ nõ sit de Atlantide insu/
la: de qua ille Solonem tradidisse refert ab ægyptiis audisse sacerdoti/
bus: ut cũ quodã tẽpore extitisset euanuerit. cuius magnitudo nõ minor
Epiro. Hoc aũt dicere melius esse existimat q̃ prout ipse: qui quã finxit
eã deleuit: sicuti poeta murũ Acheoꝝ. Coniecturã aũt facit de Cymbro
rũ & propinquorũ trãsmigratione ex natali solo facta propter inundan/
tis maris incursũ nõ uno cõtingẽtem impetu. Suspicat quoq; orbis ter/
rarũ longitudinẽ septuaginta millia stad esse: dimidium totius ambitus
secũdũ quẽ deprehensus est: ut dicat ab occasu æuro nauigantem in tot
millibus ad Indos peruenire posse. Conatus est autẽ eos accusare q hoc
modo continẽtes terras distinxerũt. Non autem per parallelos ad æqui/
noctialem quibus diuersitates demonstraturi erant: & animalium: & ar/
borũ & aeriarum partium quarũdã frigidam continentium: quarũdam
exustã: & perindeac zonas esse cõtinẽtes terras. Rursus destruit: & ut in
resolutione efficitur: denuo collaudans existentem diuisionẽ positiuam
faciens quæstionem nullam ad rem utiliter. Tales enim ordinatiões ex
prouidẽtia nequaq̃ conficiũtur: sicut neq; gentium differentiæ neq; lin/
guæ: sed a casu & fortuna & artes quoq; & facultates & exercitatiões ut/
plurimum nonnullos inchoantes obtinent: quocũq; in climate. Aliquid
etiam præter ipsa climata adeo ut nonnulla locis quibusdam attributa:
quædam ex impositione: aliquaq; exercitatione. Haud enim Athenien/
ses natura studiorum cupidi: Lacedæmonii uero nequaq̃: & adhuc pro/
piores Thebani: sed consuetudine magis. Sic neque Babylonii & Ae/
gyptii natura sapientiæ studiosi: sed usu & operatione: itemq; equorum
boumq; ac cæterarum animantium præstantiæ: nõ solis ex locis: sed ex/
ercitatione comparantur: ille uero ista confundit. Talem autem laudans
terrarum diuisionem: qualia hoc tempore sunt exẽplo utitur: q; Indi ab
æthiopibus differũt q in Africa sunt. Nam robustiores esse & aeris sicci/
tate minus coctos. Idcirco Homerum cum omnes dicat æthiopas bi/
partito diuidi: hos quidem ad occidentem: alios ad ascendẽtem solẽ esse
Introducentemq; orbem terrarum alium quẽ minime nouit Homerus

suppositioni seruire: & sic describere oportebat inquit. Nõnulli recedẽ
te sole ueluti a meridiano declinãte. Primũ quidẽ ꝓpiqui ægypto æthi/
opes & ipsi dupliciter diuiduntur. Quidã enim in Asia sũt: quidã uero
in Africa inter se nihilo diuersi. Postmodũ Homerus non idcico partit
æthiopas: q; indos quoq; talibus cognorat esse corporibus. Neq; enĩ ab
initio indos Homero cognotos fuisse probabile est: ubi nec Euergetes
ipse per illã Eudoxi fabulã res nouit indicas: nec ad Indiã nauigãdi mo/
dũ: sed potius per dictã a nobis antea diuisionẽ. Illic aũt de Cratetis de/
scriptione iudicauimus: quia uel hoc pacto uel illo describere nihil iter/
est. Ipse aũt hoc quidẽ interesse dicit: melius aũt esse hũc in modũ trans/
mutare: illi quidẽ discedẽte. Quid igit hoc differt ab hoc? illi autẽ occi/
dẽte. Nã totũ spatiũ a meridiano ad occidentẽ occidens uocatur: sicut &
orizontis semicirculus. Quod ẽt Aratus annotat dicẽs. Qua quidẽ ex/
trema miscent occasus & ortus iter se. Si utiq; ĩ pictura Cratetis sic me/
lius esse dicat aliquis: & in Aristarchi pictura oportere. Hæc & in Posi/
doniũ. Nã & in singulariter dictis per multa sua conuenienter asserunt
ad propositã institutionẽ: quot ad terræ descriptionẽ attinẽt. Quæ aũt
magis physica: & ad naturalẽ historiã ptinẽt in aliis cõsyderãda sunt uel
utiq; negligẽda. Multa enĩ apud eũ causarũ expositio & Aristotelis imi/
tatio: quod nostri deuitãt: cũ tãtopere causæ ipsæ lateãt. Polybius Euro/
pæ regiones describẽs priscos illos omittere se dicit. Eorũ autẽ reprehẽ/
sores inquirere: Dicearchũ scilicet ac Eratosthenẽ nouissimũ describen/
di orbis terræ tractatorẽ: & Pytheã a quo plæriq; refutati sũt. Nam cum
totã permeabilẽ se accessisse dicat Brittaniã: cuius ambitũ insulæ supra
quadraginta millia esse tradit. Insuper & de Thyle asseruit & locis illis
in qbus nec adhuc terra per sese aderat nec mare nec aer: nec concre/
tus quidã ex his aceruus maritimo pulmoni similis: ĩ quo terrã atq; ma/
re ac uniuersa in sublime tolli dicit: & hunc perindeac cunctorũ nodũ
esse: neq; permeabilẽ: neq; nauigabilẽ existentem. Illud quidem ut pul/
moni similis sit uidisse quidem seipsũ ĩquit. Cætera uero dicta audisse:
hæc quidem Pytheæ. Vtq; hinc reuersus cunctã Oceano uicinã regio/
nem adierit Europæ: a Gadibus usq; ad Tanã: Polybius profecto & in/
credibile hocipsũ inquit. Quonã modo enĩ priuato ac pauperi homini
tanta peragratu & nauigatu spatia facilia forent? Eratosthenẽ uero dubi
tãtem nunquid hisce fides habenda sit: tamen de Brittania credidisse &
de Gaditanis & Hispanis fidem Messenio adhibere q̃ huic præstat. Ille
quidem uno in loco Pancheam adnauigasse dicit. Alter autem uel usq;
ad mundi terminos Spectasse omnem septentrionalem Europam: quã
nec Hermæ dicenti quis crederet: Eratosthenem Euemerum Bergeum

Universidad de Deusto
Biblioteca

appellare:Pytheæ autem credere.Et quod amplius eſt Dicearcho minīe
credente.Hoc igitur nec Dicearcho quidē credēte ridiculū ſane.tāq̄ illo
ſicuti regula uti conueniat: aduerſus quem ipſe tot argumenta & repre
henſiones obiicit.Cæterum Eratoſthenis de occidētalibus & ſeptētrio/
nalibus:Europæ dicta eſt ignorātia: ſed illi quidē ac Dicearcho parcen/
dum ē:qui loca illa nequaq̄ aſpexerant. Quis aūt Polybio & Poſidonio
ueniam tribueret? Atqui Polybius ē:qui opinabiles omnino appellans
demonſtrationes:quas de locoꝝ illorū facit iteruallis:& plæriſq; in aliis:
ſed nec in eis in quibus illos redarguit purgans. Dicearchus igitur cum
dicat ex Peloponneſo ad columnas ſtaď millia decē intereſſe. Plura ue/
ro his eſſe ea quæ ſunt uſq; ad Adriam ad ſinum intimū:quodq; ad co/
lumnas eſt ſpatium uſq; ad fretū ideſt porthmum tria ſtaď millia ædat.
ita ut reſiduum a freto ad columnas eſſet millium ſeptem . Tria quidē
millia omittere inquit:ſiue quidem bene deprehenduntur:ſiue nō. Se/
ptem autē millia neutra in parte:neq; littus neq; pelagi medium meti/
enti:Maritimā quidem cuidam obtuſo angulo perſimilem eſſe proce/
denti per fretum ad columnas habenti uerticem Narbonem ut triāgu/
lum conſiſtat:baſim habens rectā per pelagus: latera uero dictū angulū
facientia:quorum unum quod eſt a freto uſq; narbonem plus eſt q̄ de/
cē millium & ducentum ſupra mille: reliquum deinceps minus q̄ octo
millium.Atqui plurimū quidē ab Europa in Africam interuallum per
Tyrrhenū pelagus conſtare non plus quā ſtaď triū milliū. In Sardonio
uero mari anguſtā formā ſuſcipere.Cæterum eſto inquit & illud trium
millium.Antea uero ī his excipiatur duū milliū ſtaď ſinus ipſius profū/
ditas per Narbonem:ſicut a uertice ad baſim ipſius obtuſi anguli ꝓpē/
diculum.Patere igitur dicit ex cōmenſuratione doctrinali : ꝙ cūcta ma/
ritima a freto proxime in columnas excedit rectam quæ eſt per pelagus
ſtadiis prope quingentis.Appoſitis autem tribus millibus ex Pelopon/
neſo ad fretum omnia in unum ſtadia per directam plura erūt q̄ dupla
iis quæ Dicearchus īquit. Plura autem his ad ſinum Adriaticū ponere:
ſecūdū illum oportebit īquit.Verū amice Polybi diceret aliqs:ſicut hu/
ius mendacii dilucidum tuis ex dictis argumentum ipſa cōſtituit exp/
ientia.Ex Peloponneſo quidē ad Leucadem ſeptingenta: hinc totidem ī
Corcyram:& hinc denuo totidem ad Ceraunia:& dextrorſum ī Apu/
liam.Ex Ceraunīis quidē ad Maritimam Illyricam ſtaď ſex millia cētū
quinquaginta.Sic ambo illa ſunt mēdacia. Et Dicearchus a freto ad co/
lumnas ſtaď ſeptē millium interuallū eſſe dicit:& quod ipſe uideris de/
monſtraſſe.Confitentur enim & qui plurimum aſſerūt ꝓ pelagus ſpa/
tium millium duodecim eſſe.Concordat autem hoc ipſum demonſtra/

tiōi quoq; de longitudine orbis terræ:maximam enim eſſe īquit ſeptu/
aginta millium.Huius autem ſpatium occidentale ab ſinu iſſico uſque
ad Hiſpaniæ intīa quæ magis ad occaſum iacent ꝓ paulo minus millibus
triginta.Hunc autem in modum cōponūt:ab Iſſico ſinu uſq; ad Rho/
diam millia quinq;:uſq; ad Salmonium Cretæ:quod quidem ad orien/
tem ſpectans promontorium eſt mille:ipſius autem Cretæ lōgitudo ad
Arietis frōtem ſupra millia duo:hinc ad Siciliæ Pachynū millia quat/
tuor & quingenta:a Pachyno ad fretum pluſq̄ mille. Poſtmodum iter/
uallum a freto ad columnas millium tredecim . a columnis ad extrema
ſacri promontorii Hiſpaniæ ad millia tria . Et perpendiculum non be/
ne deprehenſum eſt.Siquidem Narbo in eodem fere parallelo cōſtitu/
ta eſt cum Maſſilia.Hæc autem in linea per Byzantium ut ſibi perſua/
deat Hipparchus.Quæ autem per pelagus in eodē eſt cū freto & Rho/
dia.A rhodia in Byzantium:ſicuti in eodem meridiano utriſq; iacenti/
bus circiter ſtaď millia quinq;:ut traditur. Tot utiq; forent & ſtadia di/
cti perpendiculi. Quandoquidem maximum huius maris ſpatium ab
Europa in Africam millium quinq; ſtaď eſſe dicūt:ab ītimo ſinus.Gal/
lici:hoc mihi per errorem dici uidetur.Vel Africam hac in parte mul/
tum ad ſeptentrionem uergere:& parallelo per colūnas adiungi.Et hoc
haud bene dicitur dictum perpēdiculum prope Sardiniā rermiari. Nō
enim prope.ſed hocipſū Sardiniæ ſpatium multo magis ad occaſū ſpe/
ctare.Quippe totum ferme intercipiēs Ligusticum pelagus prope Sar/
donicū:& maritimæ ꝓlixitas āplius excurrit.Verūtamē nō tātū utique
Deinde Eratoſthenis dicta corrigit:nōnulla qdē bene:quædā uero lōge
q̄ ille deterius.Nā cū ex Ithaca ad Corcyrā trecēta ille dixerit:ſupra nō/
gēta eſſe aſſerit.Ab Epidamno uero Theſſalonicā uſq; nongenta dicē/
te illo ultra millia duo īqt:hæc qdem bene. Cū a Maſſilia ad columnas
millia is ſeptē dicat:a Pyrene autem millia ſex:ipſe peius inqt:ab Maſ/
ſilia pluſq̄ millia nouē:a Pyrene paulo mīus q̄ millia octo.Ille nāq; pro
pius uero tradit.Huius enī ætatis homīes cōfitētur: ꝙ ſiqs īæqualitates
uiaꝝ abſcideret uniuerſā Hiſpaniā ex Pyrene ad latus occiduum haud
ꝓlixiorē habere lōgitudinē q̄ millia ſex ſtaď.Ipſe uero ānē Tagū lōgi/
tudinis milliū octo cōſtituit a fōte ad eruptiōes uſq;:nec utiq; obliqtati/
bus qbuſdā cōputatis:nec enī hoc ad terræ deſcriptionē attīnet:ſed ad
directum eloquens ſpatium.Atqui Tagi fontes ex Pyrene ſupra ſtaď
mille diſtant. Rurſus hoc teſte declarat: ꝙ Hiſpaniæ res ignoratæ ſint
Eratoſthēi:quoniā & iterdū de illa repugnātia demonſtret. Qui cū Gal
los exterius circū īcolere uſq; Gades dicat : ſiqdē Europæ ptes ī occidē
tē ſpectātes uſq; Gades habēt illi hoꝝ īmemor ī ipſo Hiſpaniæ circuitu

nullo in loco Gallorum mentionem facit: ꝙ Europæ longitudo minor
est q̄ simul utraq; iuncta Africa scilicet & Asia non recte comparationē
exponit. Ostiū nāq; ad columnas ad æquinoctialē occasū esse iquit. Ta/
nais uero ab æstiuo fluere dicit ortu. Diminuitur aūt ab utriusq; lōgitu
dine quæ inter æstiū ortū: & æquinoctialē occasū est: hāc uero preoccu/
pat Asia ad æqnoctialē ortū sēicirculo ad septētrionē uergēs. Nā præ/
terq̄ in rebus quarū reddi causa potest de ambitu latex mētitur: ꝙ Ta/
nais æstiuo fluat ab ortu. Cuncti nāq; regionū peritiā habētes a septen/
trione in Meotin labi affirmant: adeo ut fluminis ostia & Meotidis &
fluuius ipse quoad noscibilis ē sub eodem meridiano iaceāt. Nec uero
digni de quibus uerba fiant: q illū ex istri regionibus originē ducere di
xerunt: & ab occasu aut animaduertētes ꝙ eo iteruallo Tyras & Bory/
sthenes & Hypanis ingētia in portū excurrūt flumia. Cū ille qdē pari
spatio distet ab istro: alii aūt ab Tanai. Neq; Tyræ fōtibus aut Borysthe
nis aut Hypanis prorsus ispectis: Sintq; illorum cursus magis ac magis
ignoti: cū magis ad septētrionē tēdant. Itaq; per illos in Meotin Tanain
perducit: deinde reflectit in illā. Nā eruptiones in septētrionalibus pa/
ludis ptibus manifestius ostēdūt. Istis aūt ad oriētē magis ac magis pti/
nētibus fictus & ifinitus ē sermo. Cōmenticius siliter & ifinitus illius ē
sermo: qui p Caucasū ad septētrionē fluere dixit: dehinc i Meotin cur/
sum circūflectere. Nā & hoc dictū ē. Ab ortu aūt fluēta illius nemo tra/
didit. Nā si eo modo laberet non sane e regione Nili contra flueret: nec
etiā quodāmodo ad diametrū currere illū excellētiores ostēdissent. Per/
indeac utriusq; fluminis cursu ad incumbentē meridianum existēte. Et
ipsa longitudinis terræ dimēsio æqualiter ad meridianū distās est: cūq;
ista sic in longitudine extēditur: ut cuiusq; lōgitudinē cotinētis eo mo/
do capere oporteat: quæ inter duos iacet meridianos: & lōgitudinū mē/
suræ stationū enumerationes sunt: quas uenamur: uel p illos eundo uel
per parallelas uias uel meatus. Verū ille hūc omittēs modū nouum in/
troducit q æstiui ortus & æquinoctialis medius ē: quadā septentrionalis
semicirculi particula. Nemo aūt ad imutabilia mēsuris & regulis muta/
bilibus utit: nec iis quæ alio atq; alio dicūtur habitu ad seipsa nullā ha/
bentia differentiam. Longitudo quidem immutabilis & per seipsam di/
citur. Aequinoctialis autem ortus & occasus. similiter æstiuus & hyber/
nus non per seipsum: sed quo ad nos. Nobis uero iterdū alio trāsmeāti/
bus: interdum alia oriendi & occidendi loca sunt: & æquinoctialia
& Tropica. Continentis autem terræ eadem permanet longitudo.
Tanain igit & Nilum non sine loco exitum facere. Aestiuum autē ortū
æquinoctialē nouū. Quū autem Europa pluribus ꝓmontoriis procidat
melius q̄ Eratosthenes de ipsis dixit iste: at nōdū satis sufficiēter. nā ille
tria inquit. Vnum ad columnas pertinens in quo Hispania: alterum ad
fretum: in quo est Italia: tertium ad Maleam in quo quæ inter Adriam
& euxinum gētes omnes atq; Tanā sunt. Iste uero duo prima pari mo/
do exponit: tertiū uero ad Maleā & Sunium: in quo Græcia est uniuer/
sa & tractus Illyricus: itēq; nonnulla Thraciæ. Quartū in quo est ad
Thraciam Cherrōnesus: in qua Sesti & Abydi sūt āgustiæ: eam Thra/
ces habēt. Quintum ad Cimmericum bosphoron & ostium Meotidis.
Pria igitur duo cōcedamus: simplicibus nāq; ſnibus circūdātur: unū q/
dē inter Calpen & sacrum promontoriū: in quo Gades: & pelago inter
colūnas & Siciliā medio. Alterū & hoc & adriatico. Atqui iapygiū pro/
montoriū superincidit biuerticē efficiens Italiā: habet autem quandam
econtra manifestationem. Reliqua uaria quidem liquidius & multas in
partes distincta aliam exigūt partitionē. Ipsa etiā sexpartita portionibus
diuisio pariter habet simile cōsequenter instātiam per promontoria di/
stincta. Verūenimuero nos in cunctis particulatim & hoꝝ & aliorū: pro/
ut attinebit emēdationē faciemus: quātū & in Europa & in Africæ am/
bitu erratū est. Hæc aduersus ātiquiores nūc dicta satis erūt: quot adie/
ctos testimōio nobis esse putauimus: quod iustis de causis hoc idē opus
ipsi delegimus: quod tantæ emēdationis & additamenti prorsus indige/
bat. Postq̄ uero ad nostra contra illos uerba est cōtiguæ nostræ pollicita/
tiōis aggressio alterū captātes initiū dicimus ei q locorū descriptionē ag/
redi necessariū esse ut plæraq; reꝝ naturaliū & mathematicaꝝ dispu/
tata subponat: & ad illorū intelligentiā & fidē eorū quæ ordine sequun/
tur tractatum absoluat. Etenim sermone uulgatū ē: nec ædiū cōstructo/
rem: nec Architectū aut domiciliū aut oppidū ædificare posse absq; cli/
matū cælestiū partiū cognitione. nisi etiā formas magnitudiesq; didice/
rit: caloresq; & frigora: cæteraq; generis eiusdē: & nili totū orbis terræ si/
tū locaq; proposuerit. Ipsa enim i plano ꝓducta descriptio & supficies
una & eadē ad Hispaniēsia & indica & his interiacentia & nihilominus
oriētis solis & occidētis & cæli medium tenendi designata termīatio p/
indeac omnibus communis. Hæc quidem cui fuerit intellecta & cæli
dispositio ac motus & re uera rotunda terræ superficies percepta erit.
Ad aspectū autē plana formaī. Geographicam traditionem habet. Alio
autē modo non utiq; Geographicā: haud enim omnia uel ante uel retro
uel ex trāsuerso plana assistūt: sicuti per ingentem euntibus planiciem
pindeac Babylōios p cāpos aut æquora. Nec ullā ad res cæli demōstra
tionē exhibēt. Nō ad solis motiōes nō ad habitudies ad nos sydeꝝ reli
quoꝝ. Ita & terraꝝ pictoribus similia sēp assistere necesse ē. Nā q pelagi

Universidad de Deusto
Biblioteca

eurſum aut per camporum locos uiam tenet communibus quibuſdam phãtaſiis imaginibuſq; ducit᷑:quibus & imperitus & ciuilis homo hæc/ ipſa operatur rerũ cæleſtiũ inexpertus exiſtẽs: & cõtrias in hæc demon/ ſtrationes prorſus ignorãs. Solẽ enĩ oriẽtẽ & occidẽtem:& medium cæli ſpatiũ tenẽtẽ aſpicit. Quonã uero modo non ſpeculat᷑: nõ enim illi cõ/ modũ ad propoſitũ:ſicut neq; æqualiter diſtare:ideſt parallelum eſſe ad rẽ aſtiſtẽtẽ aut non. Forſan aũt aliqd ſpeculat᷑. Apparebit uero ĩ mathe/ matice diſputatis ſicut indigenæ. nã locus talia habet ĩcidẽtia. Orbis ue/ ro deſcriptor nõ indigenæ utiq; deſcribit aut ciuili eius generis:q nullã curã ſuſcipit:ſiqd proprie de diſciplinis dicat. nec enĩ meſſori aut foſ/ ſori:ſed ei q ꝓſuaſionẽ cape ualeat:taliter ſe terrã õnẽ habere. ſicut Ma/ thematici dicũt:& alia quæ ad huiuſmodi materiã attinẽt. Accedẽtibuſ/ que mãdat:ut cũ illa priora meminerit ſuccedẽtia deinde ꝓſpiciant. illis enim cõſequẽtia dicturũ. Vnde q in hæc ĩciderint eos tutiorẽ rey tra/ ditarũ uſũ facturos:ſi ex Mathematica ratione audierint. Q ui ſecus ha/ beãt eis orbẽ deſcribere ſeſe negat. Scriptorẽ profecto orbis de iis quæ ſibi incipiẽdi ordinẽ habeãt:Geometris fidẽ adhibere oportet:q terram uniuerſã dimẽſi ſũt:hos aũt aſtronomis:ipſos uero phyſicis:Phyſica ue/ ro uirtus quædã ẽ:at enim uirtutes nequaq̃ ſuppoſitiones habere dicũt: ex ſeipſis pẽdentes & in ſeſe ipſis prĩcipia & de omnibus fidẽ habẽtes. Q uæ aũt a phyſicis demõſtrãtur huius generis ſũt. Mũdi formam eſſe rotũdã:atq; cæli:grauiũ in mediũ eſſe momẽtũ. Circa hoc rotũdæ figu/ ræ terra conſiſtit eodẽ quo cælũ cẽtro & ipſa ꝑmanet. Perq; ipſã ac cæli mediũ axis extẽdit᷑:& circa illã atq; axẽ ab ortu ĩ occaſũ cælũ circũagit᷑. Cũq; illo minime errãtes ſtellæ:quæ pari celeritate cũ polo ſunt. Stellæ igit᷑ erroris expertes per circulos parallelos deferũtur. Cæterum circuli paralleli notiſſimi ſũt æquinoctialis. Tropici duo & ſeptẽtrionales. Ve/ rũ errões ſtellæ & ſol & luna ꝑ quoſdã obliquos ordines cõſtitutos ĩ zo/ diaco:his qdẽ uel omnibus uel plæriſq; fidẽ adhibẽtes aſtronomi:dein/ ceps reliqua ꝓtractãt motus ã bitus defectus & magnitudines & diſtãti/ as:& infinita cætera. Eodẽ modo Geometre totius terræ mẽſurã capten/ tes:Phyſicorũ & aſtronomorũ ſentẽtiis adhærẽt. Rurſus ſcriptores ter/ ræ oẽs geometricas cõplectũtur opiniones. Cælũ enim quinq; conſtare zonis præſupponẽdũ ẽ:quinq; etiã zonis terrã cõponi. Eiuſdẽ eſſe no/ minis quæ ĩ imis & quæ ĩ ſupioribus ſunt. Diuiſionis quidem in zonas cauſas rettulimus. Zonæ uero per circulos ad æquinoctialẽ parallelos diſtĩgui poſſũt ex utraq; illius ꝓte deſcriptos. Duos qdẽ torridã plagam capiẽtes:& duos poſt iſtos. Qui qdẽ ad torridã duas efficiũt tẽpatas Pe/ nes tẽpatas aũt duas frigidas apponũt. Vnicuiq; ãt ex cæleſtibus circulo eiuſdem uocabuli terræſtris ſubiacet: & zonæ zona ſimiliter. Tẽperatas eſſe dicunt quæ habitari poſſunt:reliquas autẽ ĩhabitabiles. Vnã qdem ob incendium:reliquas uero ꝓpter frigora. Eodẽ modo & de Tropicis & de ſeptentrionalibus: apud quos ſunt Arctici. Supioribus terræſtres pari appellatõne diſtĩguũt & unicuiq; ſuppoſitos. Cum aũt æqnoctialis totum duas ĩ partes cælum ſecet:& terram diuidi neceſſe eſt:ex ĩcũbẽte ſibi æqnoctiali. Hemiſpheriorũ autẽ utrũq; & cæleſte & terræſtre unũ qdem Boreale alterum uero auſtrale uocat᷑. Sic & de torrida ſub eodem circulo biptito diuiſa:una qdẽ eius pars Borealis:altera uero erit auſtra/ lis. Conſtat item & temperatay zonay unam qdẽ Borealẽ:alteram uero auſtralẽ fore:cum eiuſdem ſit appellationis cum hemiſpherio ĩ quo eſt. Nũcupat᷑ autem boreale illud hemiſpherium:quod eam circũdat tẽpe/ ratam:ĩ qua ſiquis ab oriente perſpectet in occaſum ei polus eſt ad dex/ tram:a ſiniſtra uero æqnoctialis:uel ĩ quo ſpectantibus in meridiẽ dex/ ter eſt occidẽs:ſiniſter autem oriens:auſtrale uero ecõtra ſe habẽs. Quo/ circa nos in alterutro eſſe hemiſpherio boreali utiq; mãifeſtũ eſt: in am/ bobus autem impoſſibile. Nam ingentes in medio ſunt fluui: Oceanus ĩ primis:poſtea Torrida. Nec oceanus quidẽ ĩ noſtræ habitabilis medio totam ſcindens terram:nec locus exuſtus:nec illius pars cõtra dicta cli/ mata ſeſe habens reperit᷑ in boreali temperata. His acceptis Geometra gnomonica uſus & reliquis ab aſtronomico demõſtratis:ĩ quibus paral/ leli ad æqnoctialẽ per quãlibet habitationem comperiuntur: & qui per rectas hos ſecant. Deſignati uero per polos menſurat habitabilem quidẽ ĩgrediens. Reliquam autem per diſtantiarum rationem hoc pacto quã/ tum ab æquinoctiali uſq; ad polum ĩterſit inueniret. Quæ maximi ter/ ræ circuli portio quarta eſt. hoc qui habet quadruplam quoq; illius ptẽ habet. Hic eſt autem diameter terræ mẽſuram complectens. Sicut igit᷑ qui terram metitur ab aſtronomiæ perito ſumpſit exordia. Aſtronomus autem a Phyſico:eodẽ modo & orbis ſcriptorẽ ab eo qui terrã dimẽſus eſt totam incitatum iſti credere oportet & iis quibus hic fidem præſtitit. Tum primum noſtri mũdi ſitum exponere quantus eſt. Quali figura: quali natura ẽ. Et quonam modo ad uniuerſam terram ſeſe habeat. hoc enim terræ ſcriptoris propriũ eſt officium. Poſtea ad terrarum ſingula atq; maris prout attinet accommodare ſermonem. Cunq; ſignificauerit quæcunq; noſtri maiores nõ ſatis idonee diſſeruerint ad ea quæ optime credita fuerint aſſiſtere.

N tertio Commentario continet᷑ orbis terray in ꝓtes diuiſio:& uni/ uerſæ Hiſpaniæ regio ab Herculis columnis uſq; ad Pyreneũ mõtem.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Vbiectum ergo ſit rotũdam una cum mari terrã eſſe: unãq; & eandẽ cũ æquoribus ſupficiẽ habere. In tãta enim mole ipſa terræ cõtegereť eminẽtia cũ puſilla ſit & occultari ualeat. In iſtis itaq; rotunditatem: nõ inſtar torni nec geometræ more ad rationem dicimus ſed ad ſenſum & hoc ipſo craſſiorẽ. Quíq; igiť cõtenta zonis intelligať: & æqnoctialis in ea circulus locatus: & alter parallelus huic frigidã in boreali hemiſpherio diſterminãs & quidã per polos ad rectas iſtos ſecans. Cũ ergo ſeptẽtrionale hemiſpherium duas terræ quartas cõplectať portiones: quas efficit æqnoctialis ad circulum per polos trãſeuntẽ. In hoꝝ utroq; quattuor laterum locus ĩtercipiť: cuius boreale latus dimidũ ẽ paralleli qui ad polũ ptiet: auſtrale uero æqnoctialis eſt dimidiũ. Reliqua uero latera partes ſunt eius quæ ꝑ polos ducit inuicem oppoſita pari lõgitudine. In altera igiť iſtoꝝ quadrilateꝝ locoꝝ: uter autẽ ſit nihil ĩtereſſe uidebiť: noſtrã habitabilẽ locatam eſſe dicimus: quã iſulæ ſimilẽ mare circũalluit. Hoc aũt & rõne & ſenſu demõſtrari diximus. q; ſiqs huic ratiõi fidẽ abnegat ad terræ deſcriptõnẽ deficeret utiq;: nec inſulã facere uel huic qđ experimẽto cõprehẽdimus cõcedens. Quãdoqdem & ab aurora utríq; nauigatio circũagiť: & ab occaſu paucis in medio locis exceptis. Hæc autẽ pelagone an ſolo inhabitabili terminenť nequaq̃ intereſt. Orbis nanq; deſcriptor partes mundi cognitas diſſerere cogitat: ignotas autẽ omittit. Sicut & quæ extra illam poſita ſunt. Rectam autem coniũgentibus lineã ad extrema circũductæ utrinq; nauigationis ſigna ſufficiet totã dictæ iſulæ figuram explere: in eo autem iam dicto quadrato ipſa procumbat inſula. Eius autem quæ appareat capiẽda ẽ magnitudo: auferať ab tota qdẽ terræ magnitudine hemiſpherium noſtrum. Et ab hoc medietas rurſum: ab hoc item quadratum ipſum rurſus: ĩ quo habitabilem iacere dicimus. Suſcipere autem opus eſt & de figura proportionem id quod apparet ſubiectis adaptando. Poſtq̃ uero eius quod inter æquinoctialem & interceptum parallelum. Huic ad polum partis Borealis hemiſpherii ſpondilus eſt figura. illæ autem per polum bipartito ſecans hemiſpherium: etiam bipartito ſecat ſpondilum & quadratum facit. Manifeſtum erit q; ſpondili ſupficie minus eſt quadratũ illud: cui Atlãticum pelagus imminet. Ipſa uero habitabilis ĩ hoc inſula: chlamydis formã gerẽs minor q̃ dimidium quadrati pars cxtitit. hoc ex geometria & circũfuſi maris quãtitate apparet q; terrarũ extremitates operiẽs utríq; cõducit ĩ unũ ad minoris extremitatis figuram: & tertiæ ptis lõgitudinis & latitudinis maxíe. Ex quibus unũ eſt ſtaď millium ſeptuagĩta urplurimum a mari finitũ: qď mare ultra nauigari nequit ꝓpter magnitudinẽ ac ſolitudinẽ. Alterum minus milliũ triginta terminatũ ab ĩhabitabili ꝓpter calorẽ uel frigus. Hoc enim ꝓpter calorem ĩhabitabile quadrati latitudinẽ qdẽ hñs ſtaď millia octo & octingẽta: lõgitudinẽ aũt maximã milliũ cẽtum uigĩtiſex: quãta eſt æqnoctialis medietas: reliquũ plus eſſet: Iſtis Hipparchi dicta quodãmodo cõſonant. Ille enĩ inqt terræ magnitudinẽ ſupponẽs quam Eratoſthenes dixit. Hic mũdi exceptionẽ fieri oportet: haud enĩ multũ differre ad ea quæ de cæleſtibus apparẽt ſecũdum habitationẽ quãlibet habere dimenſionẽ: uel ſicut poſteri tradidere. Exiſtẽte igiť ſecũdũ Eratoſthenẽ circulo æqnoctiali ſtaď milli. ducẽtis qnquagĩta & duobus: q̃rta pars eſſet millia ſexagĩta & triũ. hoc aũt eſt ab æqnoctiali ad polũ quídecim ſexageſima ſicut æqnoctiali eſt ſexagĩta. Ab eqnoctiali uero ad æſtiuũ tropicũ quattuor. Hic ꝑ Syenẽ deſcriptus parallelus rõcinať & cõputat pro qualibet diſtantia ex apparẽtibus mẽſuris. Tropicũ enĩ ad Syenẽ iacere cõtingere quoniã hic ſecũdũ æſtiuas conuerſiões meridiei gnomon nullas reddit umbras. Meridianus aũt ꝑ Syenẽ maxíe deſcribiť ꝑ fluẽta Nili: ſicut a Meroe uſq; Alexãdriã. Hæc aũt ſtadia ſunt citer millia decẽ. Per mediũ uero interuallũ Syenẽ cõſiſtere cõtingit: & hinc ad Meroen millia quíq; recte ꝓgrediẽti ad ſtaď tria millia in meridiẽ. Reliqua non ultra ſunt ꝓpter feruorem habitabilia. Vnde ꝑ hæc loca parallelum q̃ idẽ eſt q ꝑ cinamiferam tranſit terminũ & initiũ poni oportet noſtræ habitabilis ad meridiẽ. Cũ igiť ſtaď millia quinq; a Syene ſint ad Meroẽ: alia uero tria ſupaddãť a Syene ad æqnoctialẽ eſſent omnino millia octo ad habitabilis terminos. A Syene uero ad æqnoctialem millia ſedecim & octĩgẽta: totidẽ enim ſunt ex quattuor ſexagenis: cũ unaquaq; milliũ quattuor & ducentoꝝ ponať. Quocirca reliqua exiſterẽt a terminis habitabilis ad æqnoctialẽ millia octo & octĩgẽta. Rurſus ab Alexãdria ꝑ rectã ad Nili fluẽta omẽs ad Rhodã nauigationem confitentur. Hinc autem Cariæ & Ioniæ ãnauigationem uſq; Troadem Byzãtiumq; & Boryſthenem. Capientes igitur interualla notiſſima quæ nauigantur conſyderant diſtantiam quæ eſt a Boryſthene per rectam in hac linea quouſq; habitabilia ſunt & terminãt partes habitabilis: quæ ad ſeptentrionem ſpectant: ſuper Boryſthenem uero incolunt Rhoxolani cognitorũ nouiſſimi Scytharum: magis in auſtrum poſiti q̃ ii qui ſupra Brittaniã incidẽtes ultimi omniũ cognoſcunť. Vltra uero ꝓpter frigus ĩhabitabilia ſunt. his aũt ꝓpinqores auſtro ſunt ſupra Meotidẽ ĩcolẽtes Sauromatæ & Scythæ uſq; ad orientales Scythas. Pytheas uero Maſſilienſis partes Thyles aquiloni propinquiſſimas magis q̃ Brittania

Universidad de Deusto
Biblioteca

extremas esse perhibet:penes quos idē est cū Arctico circulus tropicus æstiuus:ab aliis qdē nihil cōperio:nec q; Thyle īsula quædā est: neq; si ad ea usq; loca habitabilia sunt:ubi æstiuus tropicus ad septentrionem spectans efficit:hūc autē habitabilis terminū multo magis ad austrum accedere arbitror:qui ad aqlonē ꝓpiquat.Qui enim hoc tēpore scribūt ultra hiberniā nihil habentes qd dicāt:quæ ad septētrionē ante Brittaniam iacet:siluestribus prorsus hominibus maligne ꝓpter frigora habitantibus. Itaq; finē hic ponēdum esse arbitror:paralleli aūt p Byzātiū & quodāmodo p Massiliā transeūtis:ut Pytheæ credēs inqt Hipparchus. Eandē enim ait gnomōis rōnem Byzantii ad ūbrā quam Massiliæ Pytheas dixerat. Circuli autē p Borysthenē ab hoc distantis circiter millia tria & octingēta.Esset autē ex distantia ab Massilia ad Brittaniā hic incidens ipse p Borysthenē circulus ubicūq;.Multis autē ī locis hoīes refellens Pytheas & istic mentitus est. Nā ductam a colūnis lineā ad freti & Athenaȝ & Rhodi loca in eodē iacere parallelo a multis confessum est. Cōstat & lineam p medium quodāmodo pelagus a colūnis infretū esse. Quiq; maximū nauigāt tractū a Gallia ī Africā e sinu Gallico stad qnq; millia esse:& hāc āplissimā esse latitudinē pelagi.Quocirca a dicta linea ad ītimū sinū stad duo millia qngēta:ad Massiliā uero pauciora.Massiliā enī magis q ītimū sinū ad austrū ꝓcūbere.e Rhodo aūt Byzātiū usq; stad esse millia quattuor nongentū:ut īpēdio magis sane ad septētrionē spectet is q per Byzātiū est eo q p Massiliā.At ea intercapedo quæ inde est usq; ad Brittaniā cū illa pōt cōsonare quæ est a Byzātio ad Borysthenē.Ill ic uero quousq; ad hiberniā incognitū est quātū poni possit.Neq; si ulterius habitabiles partes sunt ad supius dicta curādū est.Satis enim ad cognoscendum est capere sicut ī australibus regiōibus:q; supra Meroen ad tria millia stad ꝓgrediēti terræ habitabilis ponere cōueniebāt. Non ꝓindeac finis iste diligētissime positus est sed ꝓxime ad diligētiā. sic & illic nō plura his:aut paulo plura supra Brittaniā ponēda sunt ut millia quattuor.Etiā ad prīcipum necessitates nulla sit prærogatiua huiusmodi regiōes uel eaȝ incolas cognitos facere.Præsertim si tales inhabitent insulas:quæ neq; nos infestare:neq; commoditates afferre queant ꝓpter eaȝ disiūctionē. Nam cū Romani Brittaniæ ditionē habere ualuissent neglexerūt nullū ex ea terrorē oriri posse cernentes:haud enim tanta illis facultas adest ut nostra īcursare possint.Nec ulla tāta utilitas: si ea potiti forent.Amplius enim ex uectigalibus nunc uidetur afferri:q̄ tributum absoluere posset:cum ipsa in copias militares impensa insulæ præsidiū & tributoȝ exactiones auferat. Pluria etiā accederet ex adiacētibus īsulis cōmoditas. Quod si ad īteruallū ex Rhodia ad Borysthenē illud apponatur spatium:quod a Borysthene ad septentriones est milli um stad quattuor totum interuallū fit duodecim millia stad ac septin gentum. Terminus autem ex Rhodia ī Australe habitabilis est milliū sedecim sexcenta stadia. Vnde uniuersa latitudo orbis terrarū minor est millia triginta ab Austro in septentrionē.Longitudo autem millia se ptuagīta esse tradit.Hoc autē ab occasu ī ortū ē ab extremis Hispaniæ ad extrema Indiæ.hocipsū tū itineribus tū nauigationibus mēsuratum est.Quod autem infra dictū quadratū hæcipsa longitudo sit ex ratione parallelorum ad æquinoctialem spectātiū manifestum est ut plusq̄ dupla supra latitudinem longitudo sit.Ferūt autē ad chlamydis speciē formā ipsā esse.Multa enim latitudinis congregatio ad extremitates inuenitur:præsertim in occidentalibus ad singula accedētibus nobis. Nunc quidem igitur locum in spherica superficie descripsimus:in quo situ esse terrarum orbē dicimus: & sane oportet per diuisas habitationes ueritatē imitātē proxime terrā spherā efficere:uti Crates instituit suscepto ī ea quadrato intra illud de situ orbis locare tabulā. Cæterū cum magna opus sit sphera:ut dicta pars eius e plurimis sit partibus satis fiat aptandas dilucide mundi portiōes:ut attēte propriū spectātibus exhibeant aspectū.Ei quidē qui talē possit instituere sic factu melius est:sit aūt ut nō maiorē pedibus decē habeat diametȝ: qui uero minie talē uł nō multo hac inferiorē struere possit describat oportet in plana tabula pedum saltē septenū:paululū enim itererit ī cōtrario circulorū parallelorū & meridianorū:per quos & climata & uētos & cæteras differentias dilucidas facimus:& ptiū terræ situs iuicē & ad cælestia rectos describimus. Cū parallelorū parallelos & rectarū rectas ad illas itellectus ipse facile traducere ualeat figurā ac magnitudinē quā aspectus intuetur in plano ac superficie ad rotūdā ac sphericā proportionē de obliquis & rectis circulis dicimus. Meridiani uero ad singulas poli partes descripti omnes ad unū in sphera signū īclināt. Sed ī plana tabula paruas rectas solummodo meridianas facere nihil referet.Haud enim hoc necessariū pluribus in locis est:nec sicut circūferentia apparet.Eodem modo & inclinatio cū descriptiones transferantur in tabulā planā:& lineæ rectæ describātur.Itaq; ipsā deinceps rationē tanq̄ in plana tabula pictura confecta exponemus.Loquemur itaq; cū terræ partē ipsi peragrauerimus & maris:qua de re & narrantibus & scriptoribus fidē adhibeamus . Perueni/mus autem ex Armenia in occasum usq; ad Sardiniā tractus Tyrrheni & in meridiē quidē ab Euxino usq; ad æthiopiæ terminos . Ex cæteris terræ scriptoribus nullū facile repies qui āplius q̄ nos dicta permeauerit interualla.Qui uero occidentis regionis mare adierint: oriētis loca

Universidad de Deusto
Biblioteca

nequaq̃ tãtum attigerunt. Qui autem contra in occidẽtalibus defece/
runt:de auſtro quoq; & ſeptẽtrione ſimiliter ſe habet. Atqui & illi &
nos auditu plura percipientes compilamus formã ac magnitudinẽ reli/
quãq; naturã qualis & quanta ſit eo quidẽ modo quo ex ſenſibilibus i/
tellectu alia ītellectus componit. Colorẽ enim & figurã & magnitudinẽ
pomiq; odorẽ quoq; & tactũ & ſuccũ ſenſus ipſi renuntiãt. Ex iis ītelle/
ctus componit pomi cognitionẽ & magnarũ quidẽ formarũ ipſaꝝ ptes
ſenſus intuet. Totũ uero rebus ex uiſis intellectus ponit. Sic quidẽ &
uiri dociles ſpectatoribus:& loca(prout caſus tulit)peruagãtibus: ſicuti
ſenſibus credentes per diuerſas terræ ptes in unã conſtruũt deſcriptio/
nẽ uniuerſi orbis terraꝝ aſpectũ:cum & exercituum ductores omnia q/
dẽ ipſi conficiũt:ſed ubiq; nequaq̃ adſũt. Q uinĩmo ꝑ alios plurima ge/
runt fide nũtiis adhibita:& pro auditis accõmodate mãdata dimittunt.
Qui autẽ ſolos uidẽtes cognoſcere exiſtimat auris iudiciũ perimit:quæ
ad ſciẽtiã capeſſẽdã lõge præſtantior eſt oculo. Maxime autẽ huius æta/
tis homines dicere aliquid de Brittania poſſent:de Germaniſq; & ītra &
extra Danubiũ habitãtibus:de Getis. de Tyrregetis de Baſtarnis. Itẽ de
Caucaſum incolentibus:ut Albanis & Hiberis. Renũtiatũ uero ẽ no/
bis a rerũ quoq; Parthicaꝝ ſcriptoribus in quibus ẽ Artemiſius Apol/
lodorus quæ illi amplius q̃ multi ſuperauerũt & Hyrcaniam & Bactri/
anã:& Romanis nuper felicẽ Arabiã intrãtibus: cuius impator erat uir
inſignis amicitia & conſuetudine nobis deuĩctus Elius Gallus:& ab Ale
xãdriæ mercatoribus:qui claſſe per Nilũ & per Adriaticũ ſinum uſque
in Indiam nauigarũt. Quæ omnia longe magis huius ætatis mortalibus
q̃ maioribus noſtris cognita ſũt. Cũ Gallus igitur Aegyꝑti præfectus
eſſet:& uiarũ comites ad Syenẽ & terminos æthiopiæ uſq; aſcẽderit:ac/
cepimus naues cẽtũ ac uiginti ex Muris portu ad Indiæ tractus enaui/
gaſſe. Cũ ab initio pauci Ptolemaidis Reges nauigare prorſus auderẽt:
nec mercatoria Indiæ uectare onera. Prĩa igit & maxime peculiaria ſũt:
& ad ſcientiã & ad urbanas neceſſitates formã & magnitudinẽ ſimplici/
ter:& ut ſic dicã illud imponere:quod qdem ad orbis deſcribendi tabu/
lam ĩcidẽs:ſimul & qualis ẽ & quota totius terræ pars demõſtrat. Hoc
enim propriũ orbis ſcriptori eſt. De tota uero terra accurate tractare: &
de illius zonæ quam dicimus omni ſpõdylo uel dorſo:cuiuſdã alterius
eſt diſciplinæ. Sicuti ſi habitat: & ſecũdũ alterã partẽ quartã ipſe ſpõ/
dylus. Etenim ſi hoc ſeſe mõ habeat:haud ſane a noſtris habitat incolis
Sed ille alius ponẽdus ẽ terraꝝ orbis:quod profecto credibile ẽ. Hæc
aũt quæ ĩ ipſa ſũt:dici a nobis debẽt:mũdi uero habitabilis forma chlãy
dis ſpeciẽ præ ſe fert:cuius latitudinẽ maximam linea ꝑ Nilũ deſcribit

principiũ ab cinnamifero parallelo capiẽs & ab inſula exulũ ægyptiorũ
uſq; ad eũ q̃ eſt per hiberniã parallelũ. Longitudo autẽ huius ẽ linea ad
rectitudinẽ ab occaſu per colũnas:& per fretũ Siculũ uſq; ad Rhodiã
& ſinũ iſſicũ penes Tauꝝ progreſſa:qui Aſiã per zonas diſtinguit ĩ ori/
entale uergens pelagus inter indos & eos qui ultra Bactrianã ſunt Scy/
thas. Intelligat oportet igit ſpatiũ aliquod parallela deſignatũ linea: in
quo figuræ chlamydis facies deſcripta eo modo ſit:q; lõgitudini lõgitu/
do conſentiat:& pari æqualitate ſit maximũ:ac latitudini latitudo. Figu/
ra itaq; ad chlamydis ſpeciẽ habitabilis orbis eſt. Latitudinẽ nãq; ipſius
terminari diximus per ipſa paralleli latera ultĩa:q; partẽ eius habitabilẽ
ĩhabitabilẽq; utrinq; diſtiguit. Hæc qdẽ fuere unũ ad ſeptẽtrionẽ ꝑ hi/
berniã:alterũ ad torridã per cinnamiferã. Hæc autẽ ad ortũ & occaſum
exporrecta uſq; contra iſurgẽtes orbis terræ partes quoddã efficiẽt mu/
tuis lineis ſpatiũ ad eaſipſas quæ ꝑ ſeptẽtrionẽ adiũctæ ſũt. In hoc aũt
habitabilẽ eſſe conſtat ex eo q; maxima ipſius latitudinis pars extra id
non excidit neq; longitudo. Quod uero ipſius forma chlamydis ſpeciẽ
habet:quia extremitates longitudinẽ minoribus utrinq; finiãt terminis.
Maris autẽ ĩundatio latitudinis ptes aditmat. Id ſane uero perſpicuũ eſt
ex ipſis qui & orientis & occidentis tractus utrobiq; nauigationibus cir/
cumierũt. Nã inſulã quã uocamus Taprobanen in auſtrũ longe magis
q̃ Indiã ſpectãtẽ oſtendunt & habitari & cõtra Aegyptioꝝ inſulã & ter/
ras cinamiferas attolli. Aeris enim æqualẽ eſſe tẽperiẽ Oſtiũ quoq; ma/
ris Hyrcani magis ad ſeptẽtrionẽ uergere q̃ extrema ultra indos: Scy/
thiæ & adhuc amplius tractus Hyberniæ. Pariter autẽ & de plaga trãs
columnas memorat. Signũ enim orbis occaſui propiquiſſimum eſſe:
Hiſpanorũ promõtoriũ quod ſacrũ uocãt. Subiicit autẽ quodãmodo
lineæ:quæ per Gades & colũnas ducit & per fretũ Siculũ & ꝑ Rhodiã.
Conſonare enim & Horoſcopia ideſt horaꝝ aſpectus:& uentos utroque
uerſũ ferentes:& dierũ & noctiũ maximarũ ꝓlixitates aiunt. Horarũ enĩ
quattuordecim dies ac noctes æquinoctiales & ĩ Gaditana & in Hiſpa/
niæ maritima ſpectare licet interdũ. Poſidonius refert ab excelſo quodã
domicilio in urbẽ: quæ ab hiſce locis quadringẽta diſtat ſtadia ſtellã ſe
uidiſſe quã Canobũ ipſũ ſuſpicat. Ex hoc paululũ ex Hiſpania ꝓgreſ/
ſos in meridiẽ ipſã ſpectare confiteri:& ex ipſa in Gnido hiſtoria atque
ꝓſpectu. Speculã enim Eudoxi non multo aliis habitaculis altiorẽ eſſe.
Hoc ex loco eũ ſtellã Canobũ intueri ſolitum dicit. In Rhodiaco uero
climate Gnidũ exiſtere:in quo gades & huius maritimã:hinc ad auſtra/
les partes nauigantibus iacet Africa: huius uero occidẽtalis maxie tra/
ctus:pars parua ante Gades magis procũbit. Dehinc extremitatẽ cum

fecit ãguſtã ad ortũ recedit & auſtrũ. Ac dilatat paulati quoad ad Ethe
ricos æthiopas applicat. Hi autem Carthaginenſis regionis ultimi iacẽt
cinnamiferorũ lineã attingentes. Contra uero a ſacro nauigantibus pro
montorio uſq; ad nuncupatos Artabros ĩ ſeptẽtrionẽ ẽ nauigatio dex
tra luſitaniã habentibus. Reliqua ad ortũ tota obtuſum efficiens ãgulũ
uſq; ad pyrenes extrema quæ ad Oceanũ terminãtur. His occidentales
Brittaniæ partes e regione adiacent ad aquilonẽ. Eodẽ etiã modo Arta
bros eſſe a ſeptẽtrione. His opponũt inſulæ quas Caſſiteridas appellãt:
a pelago quodãmodo in Brittanico climate conſtitutæ. Liquet igit quã
tũ extremitates orbis terrax per longitudinẽ ex circũfuſo pelago in an
guſtũ cogũt. Cũ uero talis forma exiſtat ĩ uniuerſũ duas rectas ſuſcipe
cõmodũ eſſe uidetur: quæ ſe inuicẽ ſecãtes in rectũ una per lõgitudinẽ
totius maximi: altera per latitudinẽ peruenĩẽt. Et una qdem parallelox:
altera meridianorũ erit. Deinde iſtis parallelas intelligentes in utranque
partiri terrã ac mare: quo nos uti contigit. Forma enim quam diximus
magis manifeſta fieret & linearũ magnitudo alias atq; alias mẽſuras ha
bentiũ: & longitudinis & latitudinis. Climata quoq; magis ad orientem
uel occaſum ſpectãtia melius fient dilucida: pariter & quæ ad auſtrũ uł
ad aquilonẽ uergũt. Poſtq uero haſipſas rectas per cognita loca ſuſcipe
re oportet: quædã iã ſuſceptæ ſũt. Dico aũt medias duas alterã de longi
tudie: & alterã de latitudie iã ãtea dictas. Reliquæ uero per has facile di
gnoſcerẽt. Quodã enĩ mõ his utẽtes elemẽtis ptes ĩuicẽ ſe habẽtes colli
gẽus: & cæteras habitãdi habitudies ĩ terrã uel ĩ cælũ ſpectãtes. Cæterũ
mare plurimũ terrã deſigãt ac format: & ſinus ac pelaga: & freta cõficit
plurimum: iſthmos ſiłr ac pœniſulas: & promõtoria. Aſſumũt & ex hoc
ipſo fluuii & montes. Per talia nanq; ipſe cõtinẽtes & gẽtes & oppidorũ
ſitus natura bene cõpoſiti ĩtelligũtur: & cæteræ uarietates quibus refer
ta ẽ deſignatrix locox tabula. In qbus qdẽ ẽ & ĩſulax multitudo pelago
diſpſa: ac ĩ littoribus omĩbus. In aliis alias uirtutes ac uitia & uarios ipſa
rũ uſus abuſuſq; oſtẽdentibus: has qdẽ natura: has uero apparatu: quas
natura dici conuenit perdurãt enim Adiecta uero permutationes acci
piũt. Harũ quoq; quaſdã diutius perdurare ualẽtes declarare neceſſe ẽ.
Quæ quidẽ nõ diu: alioquin uero illuſtrẽ claritatẽ quãpiam tenẽtes &
gloriã: uel quæ in tẽpus poſterũ permanens modũ quẽdã locis cognatũ
efficit: & apparationẽ haud amplius exiſtentem. Ea propter & hæc me
moria teneri oportere conſtat. Permultæ nãq; ſunt urbes de quibus hoc
dici cõtingit. quod & Demoſthenes ipſe de adiacentibus Olyntho com
memorauit. Quas ſic claruiſſe inquit ut ſiquis aduenter illas nunq; ha
bitatas fuiſſe intelligat. Ad hæc tamen & alia libenter loca proficiſcunt

tam celeberrimorum operũ ueſtigia contemplari cupiẽtes: ſicut & illu
ſtrium uirorum ſepulchra: ſic & iure inſtitutarũ rerũpublicax recorda
tionem uſurpamus: quæ illis ĩ locis iam extinctæ ſũt. Cũ eodẽ nos mo
do inuitet utilitas quo & res geſtæ. Id enim aut imitationis aut taliũ eui
tationis gratia ſit. Primam itaq; deſignationẽ repetẽtes dicimus habita
bilem terram noſtrã circũfluam exiſtentẽ: ab exteriore mari multos in
ſeipſã ab Oceano ſinus admittere. Quattuor autẽ ampliſſimos: e qbus
aquilonaris quidẽ mare Caſpiũ uocat: quod plæriq; nuncupãt Hyrca
num. Perſicus autem & Arabicus ab auſtrali mari effũduntur: unus q
dẽ aduerſus maxie Caſpio: reliquus pontico. Quartus hos magnitudi
ne admodũ ſuperat: quẽ mare noſtrũ quod interius appellamus efficit:
initiũ ab occaſu & freto per Herculeas columnas accipiens: & ad orien
tis regiones alia latitudine longe porrectũ: deinde diuiſũ & duos ĩ ſinus
diffuſioris pelagi terminatũ. Vnũ quidẽ a ſiniſtra quem Euxinũ pontũ
appellamus alterũ autem cõſtantem ex Aegyptio pelago & Pamphy
lio & Iſſico. Cæterum uniuerſi quos cõmemorauimus ſinus ab extimo
mari anguſto ifluunt æſtu. Amplius autẽ ſinus Arabicus & Gaditanus
per columnas: reliqua uero mimus. Terra ſane quæ illos includit tria
riam partita eſt: quẽadmodũ dictũ eſt. Europa facile plurimas cunctarũ
formas induit: Africæ cõtra euenit: Aſia media quodãmodo ambarum
diſpoſitionem habet. Omnes autem ex littoribus inteſtinis ut multifor
mes ſint aut non cauſam habent. Exterior autem exceptis iam dictis ſi
nibus ſimplex eſt inſtar chlamydis: ut dixi. Nã reliquas in exiguo diffe
rentias omittamus. In magnis enim quod puſillũ ſit nihil intereſt. Rur
ſus in geographica ſcientia non modo formas. & locorũ magnitudies ĩ
quirimus: ſed etiam mutuas inter ſe continentias: ut diximus. Et hic in
teriora littora maiorẽ q̃ exteriora uarietatem exhibẽt. Maior quoq; no
titia atq; tẽperies & in urbibus & in nationibus per bona gubernatis ĩ
ſtituta in hiſ magis q̃ in illis uerſatur. Iſta uero magis noſſe concupiſci
mus: in quibus plures traduntur actiones: plures artes: plura regendarũ
ciuitatũ inſtituta: aliaq; quæ ad cõparandã prudentiã cooperãtur: & ne
ceſſarii rerũ uſus ad illa nos conducũt: quæ quoad peruenĩri poteſt im
plicitas ſecum habent cõmunicationes. Hæc ſunt quæ habitantur: imo
uero recte habitantur. Ad omĩa huiuſmodi (ut dixi) noſtrum mare ma
gnã habet excellentiã. Hinc ergo exponendi ambitus ſuſcipienda ſunt
primordia. Huius ſinus initium eſſe a colũnarũ freto dictũ eſt. Latitudo
eius anguſtiſſima ſtad circiter ſeptuaginta traditur. Circũcirca uero an
guſtias nauiganti ſtad cẽtũ & uiginti. Diſtãtiã littora ipſa una capiũt: ſi
niſtrũ uero magis Et aſpectus ipſe ĩgẽtis cuiuſdã pelagi apparentiã præ

Universidad de Deusto
Biblioteca

se fert. E dextro quidē latere terminos habet littus Africanū Carthagi/
nē usq; Ex altero uero littoribus terminat' Hispano & Gallico ad Nar/
bonē & Massiliam. Dehinc Ligustico: postremo uero Italico usq; ī fretū
Siculū. Latus aūt pelagi ad ortū spectās Sicilia est: & utrinq; iacētia eius
freta: e quibus unū ad Italiā pertinēs stad septē patet. Quod autē Car/
thaginē spectat stad mille & quingentis. Cæterū a columnis in fretum
quod septē stad dixi ducta linea: pars illius est quæ ad Rhodū & Tau/
rum ducta medium iam dictū pelagus incidit: fert' autē stad mil. duo
decies: hæc quidē pelagi longitudo. Sed maxima latitudo ad stad quin/
que mil. e sinu Gallico īter Massiliā & Narbonē ad regionē Africæ op/
positā. Huius aūt maris partē uniuersā Africanū uocāt pelagus. Quod
autē terræ opponit' partim Hispanum: partim Ligusticū partim Sardo/
nicū: ultimū uero usq; ad Siciliā Tyrrhenum mare nūcupat'. Ad litto/
reā uero ꝑtē Tyrrhenā usq; ad Ligusticā crebræ extant insulæ. Ma/
xime aūt Sardinia & Corsica post Siciliā: quæ quidē & bonitate & ma/
gnitudine cæteras nostras supat. Multo aūt his īferiores lōgius in mari
sitæ Pādria & Pātia. At terræ propiores Athalia: Planasia: aliæq; & Py/
thecusæ Prochyta capree Lucasia: & reliquæ generis huius. Alia ex ꝑte
oræ Ligusticæ ante reliquā ripā usq; ad columnas non multæ: E quibus
est Gymnesia & Bysus. Ante Africā quoq; atq; Siciliā non multæ: qua/
rum est Cosura & Egimurus & Lipareone: quas appellāt quidā Aeolias
Post Siciliā & utrūq; fretum alia continenter adiacent maria. Vnū ante
Syrtes & Cyrenaicū & Syrtes ipse Alter olim qdē ausoniū: nūc uero
Siculū uocitatū in illud confluens atq; contiguū. Quod igit' Syrtibus
prætendit' & regiōi Cyrenar Libycū siue Africanū appellat': & in ægy/
ptium finitur pelagus. E Syrtibus minor quidē stad mil. & sexcentum
habet ambitū. Ostiū utrinq; adiacētes habet insulas. Meninx ac Cerci/
na uocātur. Eratosthenes tradit maioris Syrtis circuitū mil. quinq; esse.
Profundum uero mille & octingentū: ab hesperidū agro ad Automala:
& Cyrenarū confinia: ad reliquā terrā Lybiā quæ in eo tractu est. Alii
nauigationis ābitū stad quattuor mil. esse referūt. Profūdū aūt mille &
quingētū: quanta est oris latitudo. Cæter Siculū pelagus Siciliæ: & Ita/
liæ ad oriētē opponit': & itē iteriacenti transitui inter Reginū agrū usq;
locros: atq; Messanā usq; Syracusas & Pachynū. Crescit autē ad orien/
tis ꝑtē usq; ad Cretæ promōtoria: & plurimā Peloponnesi partē alluit:
& sinū quē Corynthiacū uocāt iplet. Ad Aqlonē uero uel ultima Iapy/
giæ & Ionii sinus os: & Epiri partes ī austrū spectātes usq; ad sinum am/
braciū: littusq; contiguū: quod sinū Corynthiacū ad Pelopōnesū efficit.
Sinus aūt Ionius eius pars ē: quod Adriaticū hoc tēpore dicit'. At huius

positum a dextra latus regio facit Illyrica: sinist uero Italia usq; ad inti/
mos Aquileiæ recessus. Est autem ad septētrionē & ad occasum proten/
dens angustus & prolixus. Longitudo quidem stad sex mil. latitudo
uero amplissima stad ducentū supra mille. In eo sane tractu frequentes
sole sunt insulæ ad terram Illyricā: & absyrtides & Cerydica & Libur/
nice: Issa etiam & Traguriū & Mellina & Corcyra & Pharus. Ad Italiā
uero Diomedeæ: a Pachyno autem in Cretā Siculi maris īteruallū stad
quattuor mil. & quingentū esse tradūt. Tantūdē ad Tenarū Laconicū.
Ab extrema uero Iapygia ad interiora sinus Corinthiaci: minus q̄ stad
triū mil. interest. Ab eadē aūt iapigia extrema ī afticā plus q̄ mil. quat/
tuor. In eo aūt tractu īsulæ sūt Corcyra & Sybota āte Epir Deiceps ue/
ro āte sinū Corinthiacū Cephallenia Ithaca Zacynthus Echinades. Si/
culo autē Cretitū cōiungitur pelagus & Sardoniū & Myrtoū: quod in
ter Cretā & Argiā atticāq; iacet. Quod latitudinē maximā habet ab at/
tica ad stad. mil. ducenta. Longitudo minor q̄ dupla. In hoc uero sunt ī/
sulæ Cythera Caluaria & quæ Eginā cingunt & Salaminem: & ex Cy/
cladibus plæreq;. Quod uero contiguū ē iam Egeū existit cū sinu me/
lane idest nigro atq; Hellesponto. Est & icariū & Carpathiū usq; Rho/
dū Cretāq; ac Cyprū & primas partes. Cæter ad asiam pertinent insu/
læ Cyclades & Sporades: & quæ Cariæ & zoniæ & æoliæ usq; Troadē
adiacent. Cum inquā & Samū & Chiū & Lesbū & Tenedū. Eodē eti/
am modo quæ ante Græciā iacēt usq; in Macedoniā sibique cōterminā
Thraciā Euboea & Scyrus & Pepethus & Lēnus & Thasus & Imbrus
& Samothracia & cæteræ cōplures: de quibus singulis apiemus. Huius
autē tractus mare longitudinem habet mil. circiter quattuor aut paulo
plus. Latitudinem uero ad mil. duo. Continetur aūt a prædictis asiæ pti/
bus & maritimo spatio e Sunio usq; ī sinum Thermeum: qua ī septē/
trionē nauigatio agitur: & a Macedoniæ finibus usq; in Cheronnesum
Thraciam. Apud hāc adiacet septē stad fretū ad Sestum & abydū: per
quod Egeum & Hellespontus ī aliud ad septentrionē effluit mare: qd'
Propontidē appellant: & illud ī aliud quod Euxinum pontū nominat.
Hunc quodammodo bimarē dicimus. ad medium nanq; duo procum/
būt promontoria. Vnū quidē ab Europa partibusq; borealibus: alterū
ex asia huic oppositū. Vnde transitus ipse coartatur inter medius: & in/
gentia duo efficiuntur maria. Europæ quidē promōtoriū Criū id ē ari/
etis frontē appellant: alterū asiæ Carambin: distant autē inuicē circiter
stad duo mil. & quingenta. Spectans igitur in occasū pelagus e Byzan/
tio usq; in Borysthenis eruptiones lōgitudinē habet stad triū mil. occ̄ī/
gentū: latitudinē uero duū milliū: ī quo leuca. i. alba iacet īsula. In oriētē

uero ſpectans parem cõtinet longitudinẽ:& in anguſtũ finitur receſſũ: qui ad Dioſcuridẽ pertinet ad ſtaď mil.quiq; aut paulo plura : latitudo ad ſtaď mil.tria patet. Ambitus uero totius pelagi ſtaď mil. uigintiquí/que.Huius autẽ ambitus figurã arcui ſcythico:dũ intẽdiť plæriq; com/parãt.Neruũ dexterioribus põti partibus ſimilẽ exhibẽt:hæc ẽ autẽ ab oſtio uſq; ad Dioſcuridis agri receſſũ ãnauigatio.Nã excepta Carambe reliquũ omẽ littus parũ aut prominet aut recedit adeo ut rectũ uideať. Reliquæ parti ipſius arcus cornu ſimile eſt quod geminas curuationes habet:quæ quidẽ ſupne ẽ rotundiorẽ tenet:quæ uero inferior rectiorẽ: ſic illã germinos ſinus efficere:e quibus q ſpectat in occaſũ lõge altero rotundior ẽ:ſupra ſinũ aũt ad ortũ uergentẽ Meotis palus iacet ad aq̃lo nẽ ſtaď nouẽ mil.aut paulo pluriũ circuitũ habens:hæc penes Boſpo;: quem Cimmeriũ appellãt in pontũ efluit. Iſte per Thraciũ in Propon/tidẽ excurrit.Os enim Byzãtiacũ Thraciũ Boſporum uocãt:quod ſtaď quattuor exiſtit at Propõtis ſtaď mil.& quingẽtũ in longitudinẽ protẽ/di perhibeť ex Troade Byzãtiũ uſq;:par uero quodãmodo extat ipſius latitudo.hic Cyzicenoy conſiſtit inſula.Et circa eã puſillæ quædã ĩſulæ Egei enim maris ad aquilonẽ talis ẽ refluxio & tanta:rurſuſq; e Rhodia Aegyptiũ pelagus efficiens & Pãphyliũ & iſſicũ.In oriẽtem nãq; & Ci/liciæ partes pariter extẽdũtur uſq; ad ſtaď mil. quinq; trãs Lyciã & Pã/phyliã & uniuerſũ Cilicũ littus:hinc Syria & Phœnice & Aegyptus ad auſtrũ & occaſũ mare circũdant uſq; Alexãdriã.In ſinu aũt iſſico & Pã/phylio Cyprũ iacere cõtingit: quæ pelago cõtigua eſt ægyptio.Eſt autẽ e Rhodo Alexandriã interuallũ ab aquilonis regione ſtaď puta mil .q̃/tuor.Nauigatiõis uero circuitus duplicať:hãc nautarũ æſtimationẽ eſſe de maris ſpatio perhibet Eratoſthenes:cũ quidã eſſe ſic dicant : alii uero mil.ſtaď quinq; aſſerere non dubitẽt.Ipſe aũt per umbray inueſtigato/rẽ Gnomonẽ ſtaď mil.tria ſeptĩgenta: quinquaginta inueniſſe ait.Hu/ius quidẽ maris partes Cilicia & Pamphylia:& Põticæ regiones dextræ nuncupatæ:ſimul & Propontidis:& deinceps uſq; in Pamphyliã extẽta littora ingentẽ quãdã efficiunr peninſulã: ſeu Cheronneſũ & magnam quandã fluctibus ambitã terrã ideſt iſthmũ ex tarſẽſi pelago ad oppidũ Amiſũ:& Themiſcyrã cãpũ Amazonũ.Regio.n.hæc ĩtra lineã ipſã cõ/ſiſtens uſq; in Cariã & Ioniã:& gentes ĩtra Alyn habitãtes tota ab egeo pelago & iã dicti maris partibus utrinq; circũalluiť.Et hanc quidẽ pro/prie eodem quo uniuerſa nomine Aſiam uocamus . Vt autẽ ſũmatim dicamus: noſtri maris ſignũ maxie in auſtrũ exiẽs magnæ Syrtis ſinus ẽ.Poſt hũc Alexãdria Aegypti : & Nili fluenta.Aquiloni uero ꝓximus Boryſthenes ẽ: Siquis tãdẽ Meotin quoq; pelago adiunxerit. Eſt enim perinde ac Tanais pars Occaſui aũt propius ẽ colũnay fretũ:coniũctiſ/ſimus uero orienti ẽ quẽ dixi ante receſſus ad Dioſcuriadẽ: haud recte ſane ſinũ iſſicũ dixit Eratoſthenes. Ipſe enim in eodẽ meridiano quo & Amiſus & Themiſcyra ſitus ẽ . Quod ſi uelis aſſume & Sydenã uſque Pharnaciã. Ab hiſce partibus directa in oriẽtẽ nauigatione curſus ẽ qdẽ ad Dioſcuriadẽ ſupra ſtaď mil.tria:ſicut í parte magis ex circuitiõe ma/nifeſtabiť.Noſtrũ igitur mare huius generis eſt. Terras aũt nunç:quæ illud amplectũtur ſubſcribere neceſſe eſt. Ab iiſdẽ uero regiõibus pri/mordiũ capiamus:a quibus maris ipſius deſignationẽ ſcribẽtes accepi/mus.Interius igitur per colũnarum fretũ nauigãtibus. In dextra quidẽ ẽ africa uſq; ad Nili fluenta:in ſiniſtra uero ad oppoſitum fretũ uſq; ad Tanain Europa. Terminantur autem utræque ĩ aſiam. Ab Europa eſt igitur inchoandũ. Quandoquidẽ & multiformis in primis ẽ:& ad uiro/rum uirtutẽ ingenue diſpoſita :ciuiumq; & domeſticarũ ad alios rerum tranſfuſiua.ẽ enĩ tota habitabilis:í exigua tantũmõ parte:ꝓpter frigoris uim ĩhabitabilis:quæ finitĩa Tanaidis & Meotidis incolis: Boryſthenẽ/ſibuſq; in curribus degentibus .Habitabilis aũt regionis id quod eſt al/gidum & montanum natura laborioſe habitatur. Curatores autem pro/bos ſuſcipientia loca etiam praue habitata & per latrocinia mitigantur. Quemadmodum obtinentes Græci montes petraſque incoluerũt pul/chre ob prouidẽtiam circa ciuilia arteſque & reliquum ad uitam ſenſũ. Romani quoque multas gentes accipientes: quæ natura ĩhumanæ erãt ex ipſis locis aſperis importuoſiſque & frigidis:cauſa ue alia male habi/tatis inſociabiles homines inter ſe:multis aliis admixtis cõnexuerunt.Et ciuiliter quidem uiuere agreſtiores:durioreſque docuerunt. Quantum uero europæ ipſius eſt in plano:naturalemque habet temperiem multũ adiuuat ad iſta.Quandoquidem id quod eſt in felici regione pacificum omne eſt.Et quod in triſti pugnax & uirile. accipiuntque hæ gentes ali/qua inter ſe beneficia.aliæ enim opem armis ferunt:aliæ fructibus & ar/tibus morumque doctrina . Manifeſta autem ſunt etiam non auxilian/tium inuicem detrimenta . Habet autem ſuperius quiddam uis arma tenentium:niſi eaipſa multitudine ſuperetur. adeſtq; terræ iſti etiã ultra hoc quiddam naturale bonum quod ea ſane omnis planicie montibuſ/que diſtinguitur.Ita ut uſquequaque deſcriptibile & ciuile pugnaxque ſubiaceat.Pluſque eſſe alterũ id ſcilicet quod ẽ pacis familiare ita ut hoc uincat adiuuantibus etiam ducibus.Græcorum prius Macedonũ uero Romanorũq; poſterius.Ex hoc aũt & ad pacẽ & ad bellũ ſufficiẽtiſſima ẽ ſibi.Et.n.mľtitudinẽ pugnacẽ abũde habet:& quæ agros colat:& quæ urbes quoq; contineat. Excellit autẽ hæc etiã fructus efferens optimos

Universidad de Deusto
Biblioteca

uitæq; neceſſarios:& metalla quæcũque ſũt uſui. Odores uero ad ſacri/
ficia:nec non multi ſumptus lapillos ipſa extrinſecus petit.Quaq; etiam
rerũ inopibus nihilo deterior:q̃ abũdantibus eſt uita. Similiterq; pecu/
dum exhibẽs initiũ multarũ copiam,at beſtiarũ habet ferarũ raritatem
Ac talis quidẽ ẽ natura terra ipſa in uniuerſũ.Particularis aũt pars pri/
ma ẽ omniũ ab occaſu Hiſpania Corio bubulo ſimilis:cuius pars tanq̃
in colũ extenſa ſuperuenit in finitimam Celticã.Sunt enim iſta quæ ad
ortũ.Hincq; abſcinditur laterali fine ea quæ dicta eſt Pyrene . Eſt autẽ
regio ipſa mari circũflua.Pars quidem auſtralis mari noſtro uſq; ad co/
lumnas.Reliqua uero athlãtico uſq; ad ſepẽtrionale Pyrenes cacumen
Oceano. Lõgitudo autẽ regiõis huius quæ q̃ maxĩa eſt circiter ſex mil/
liũ ſtaď.latitudoq; quinq; millium.Poſt hanc ẽ celtica ipſa ad orientem
ſolẽ uſq; ad flumẽ Rhenũ:cuius latus ſeptentrionale brittanico alluitur
freto omni. Eſt enĩ æqualiter inſula ipſa oppoſita omnis omni : lõgitu/
dinẽ quinque milliũ ferme cõtinẽs ſtadioꝝ. Quod autẽ ad orientẽ uer/
ſum ẽ rheno flumine circũſcribiť parallelũ habẽte riuum pyrene. Au/
ſtrale uero id quod a Rheno alpibus.Reliqua pars mari noſtro:quo lo/
co is qui ſinus uocatur Gallicus diffunditur. Inq; eo Maſſilia & Narbo
ſunt ſitæ urbes clariſſimæ.Eſt autem oppoſitus huic ſinui ex aduerſo ſi/
nus alter illi cognominis:uocatus quidem & ipſe Gallicus ſpectãs ad ſe/
ptẽtriones atq; Brittanicã regionem.Anguſtiſſimãq; habet illic latitudi/
nẽ terra Celtica.Cogitur enim in Iſthmũ pauciorũ quidem ſtaď q̃ triũ
milliũ plurium uero q̃ duorũ.Medium autem eſt dorſum montanum
ad erectiones Pyrenes:Cemmenus mons uocatus . Deſinitq; hic maxĩe
in medios Celtarum cãpos.Alpibus autẽ qui ſunt montes altiſſimi fa/
ciẽtibus circũferentẽ lineã id quod ẽ gibberoſũ ad ſupradictos torqueť
Celtarum campos: & ad Cemmenum mõtem. Cauum uero ad Ligu/
ſticã & Italiam .Genteſq; continet mons iſte multas Celticas præter Li/
gures.Hi enim aliæ ſunt gentes:proximi uero uita.Incoluntq; partẽ al/
pium cõnexã Apennini montibus:partẽq; etiã obtinent Apenninorum
montium. Sunt enim iſti montanũ dorſum per lõgitudinem totius Ita/
liæ innatam a ſeptẽtrionibus ad meridiem deſinenſque ad fretum Sicu
lum:Italiæ autem partes primæ ſũt ſubiecti alpibus campi uſque ad ſi
num maris adriatici proximorumque locorum.Quæ uero dehinc cacu
mina ãguſta & lõga pœníſulãtia. Perq; ipſã(ut dixi)Italiã ĩ lõgitudinem
extẽdiť mõs Apẽnius ad ſeptẽ uſq; ſtaď millia.Latitudo uero eius ẽ ĩæ/
q̃lis.Facit aũt Italiã pœníſulã Tyrrhenũ mare ĩcipiẽs a Liguſtico & Au
ſoniũ & adriaticũ.Poſt Italiã aũt:q̃ ad ortũ reliq̃ ſũt Europæ bifariã diui/
dũť Iſtro flumĩe.Ferť enim hic ab occaſu ĩ ortũ:& in Euxinum pontũ a
ſiniſtra relinquens Germaniã omnẽ incipientem a Rheno: Geticumq;
totũ:& quod eſt Tyrengetarũ & Baſtarnorũ atq; Sauromatarũ uſq; ad
flumẽ Tanain.Lacũq; Meotidẽ.A dextra uero Thraciã omnẽ & Illyri
cũ:reliquãq; ultimã Græciã.Præiacent autẽ Europæ inſulæ quas dixi/
mus:extra colũnas qdẽ Gades & Caſſiterides & Brittanicæ. Intra colũ/
nas uero Gymneſiæ aliæq; Phœnicũ inſulæ: aliæq; Maſſiliẽſiũ & Ligu/
rũ:contraq; Italiã uſq; ad inſulas æoli.Et quæcũq; circa Epiroticã regi/
onẽ & Græciã uſq; ad Macedoniã:& Thraciã Cheronneſum.A Tana/
ide autẽ atq; Meotide ſũt quæ intra Taurũ cõtinẽtur.Poſteaq; deiceps
hæc quæ exterius. Diuiſa enim ea bifariã p Taurũ mõtẽ extẽſũ a Iugis
Pamphyliæ ad oriẽtale mare ſecundum Indos:& qui ibi ſũt Scythas ea
quæ ad ſeptentriones uergit pars terræ eſt quã Græci uocant ítra Tau/
rũ.Quæ uero ad meridiẽ ẽ qua extra nũcupant. At quæ Meotide Ta/
naideq; continẽtur partes ſũt ítra Taurũ.Harũ autẽ partes primæ ſunt
quæ inter mare Caſpium & Euxinũ pontũ ex parte quidẽ in Tanain
Oceanũq; finiẽtes:& id quod extra & id quod maris eſt Hyrcanii:ex p/
te uero ad Iſthmũ ubi proximus eſt a ſeceſſu ponti ad Caſpiũ. Deinde
quæ intra Taurũ ea ſunt ſupra Hyrcaniã uſq; ad Indos:& Scythas eos:
qui ſũt ad idẽ mare:& ad Imeũ mõtẽ. Hæc autẽ habent: Alia qdẽ Me/
ote Sauromate:& qui inter Hyrcaniã & pontũ uſq; ad Caucaſũ & Ibe/
res & Albanos Sauromatæ & Scythæ & Achei & Zygi & Heniochi.
Quæ uero ſupra mare Hyrcanũ Scythæ Hyrcaniq; & Parthi & Bactri
ani & Sogdiani:& aliæ ſuperiacẽtes Indorũ partes ad ſeptẽtrionẽ. Ad
Auſtꝝ aũt maris Hyrcani ex pte & omnis Iſthmi q huius ẽ maris me/
dius & ponti & Armeniæ quæ iacet plurima Colchiſq;:& Cappadocia
omnis: uſq; ad Euxinũ pontũ & Tibaranicas gẽtes. Adhuc autem quæ
intra Alyn dicitur regio cõplectens quidem ad Pontum & Proponti/
dẽ Paphlagonas & Bithynios & Myſos : & quæ ſuper Helleſpontũ di/
citur Phrygiam.Cuius pars etiã eſt Troas. Ad Egeũ autem ſequenſq;
mare æolidem & Ioniam & Cariam & Lyciam. In mediterraneaq; regi/
one Phrygiam : cuius pars eſt ea: quæ gallogræcorũ dicitur galacia:&
quæ acquiſita eſt Lycaoneſq; & Lydi.Deincepſq; eius quæ intra Tauꝝ
ii qui montes obtinent Paropamiſades: & quæ Parthorum ſunt & Me/
dorum & Armeniorum: Cilicumq; gentes & Lycaones & Piſidæ.Poſt
montana uero ſunt quæ intra Taurum. Prima autem harum Indi/
ca gens omnium maxima & feliciſſima finiens ad orientale mare atque
Athlanticum auſtrale. Inque auſtraliſſimo mari præiacet Indica inſula
minime minor Brittanica Taprobane . poſtque Indicam regionem ad
occidetalia declinantibus habentibuſque a dextra montes : Regio eſt

magna maleq; ob triſticiã ſuã habitata ab hominibus omnino barbaris nec una gente. Vocant aũt Arianos qui ſe extendunt a montibus uſque ad Gedroſiam & Carmaniã. Deincepſque ſunt mare uerſus qdẽ Perſæ & Suſii & Babylonii deſcẽdentes ad mare Perſicũ.circumq; hos habitantes gentes paruæ. Ad montes autẽ uel in eis Parthi Medique & Armenii:& quæ his finitimæ ſunt gentes. Atq; Meſopotãia. Poſtq; eã quæ intra Euphratem hæc ſũt Arabia felix omnis difinita ſinu arabico omniq; & Perſico. Et quantã quidẽ Scenitæ atq; Philarchi obtinent ad Euphraten deſcendentes. Siue qui trans ſinum Arabicũ uſq; ad Nilũ Aethiopeſq; & Arabes & q poſt hos ſunt ægyptii Syriq; & Cilices alii/que. Et qui Trachiotæ appellãtur:ultimiq; Pãphyli. Poſt Aſiã uero eſt Aftica coniuncta ipſa Aegyptoq; & æthiopiæ: littus habẽs Europæ ad/uerſũ directũ fere uſq; ad columnas:ab alexãdria icipiens præter Syrtes:& ſiquis alicubi ẽ ſinus alius conuerſiõe mediocri:& quæ eiuſmodi fit promõtorium eminẽtia. Littus autem ſecũdum Oceanum ab æthiopia uſq; ad quiddam tanquam parallelum ipſum priori. Poſtq; iſta coactam habet ab auſtralibus partibus ĩ acutũ ſummitatem parum extra columnas procedẽtem faciẽtemq; quodãmodo figurã mẽſalẽ. Eſt enĩ(ſicut alii quoq; declarant:&. Cn. Piſo Dux exiſtens regionis eius nobis enarrauit) Pantheræ ſimilis diſtincta domibus:ut ;punctis cõprehenſis arida & deſerta terra. Vocant autem huiuſmodi habitationes ægyptii a/uaſes. Talis autem exiſtẽs habet quaſdã alias differentias trifariã diuiſas Nã a maritima regione ſecundum mare noſtrũ ualde felix eſt plurima: maximeq; Cyrenea: Et quæ circũ Carthaginẽ Maurorũ Columnarũ/que Herculearũ. Habitatur autem mediocriter ea quoq; quæ eſt ocenalis:media uero immaniter:ea qdẽ blattas ferẽs deſerta plurima & aſpera uel arenoſa. Idem autem paſſa eſt ea quæ in rectũ ad hanc extenditur per æthiopiã uadens & Troglodyciam Arabicamq; & Gedroſiam eam quæ eſt Ichthyophagorum ideſt piſci comedonum. Incolunt autẽ Afrĩcam gẽtes ignotæ plurimæ . Non enim multam peragrari eam contigit exercitibus neque alienigenis hominibus. Indigenæ uero ipſi pauci ad nos ad ueniunt e longinquo. Neque illi ſane credibilia neque omnia referentes. Ea tamen quæ dicuntur ſunt huiuſmodi. Eos quidem qui ſunt meridionaliſſimi æthiopas appellãt. Qui uero ſub iſtis plurimi ſũt Garamantes & Aruſios & Nigritas:& qui adhuc ſub iis Getulos. Mari aũt propiquos uel etiã ipſũ tangentes ægyptũ uerſus: Marmaridas uſq; ad Cyreneã. Supra hãc aũt:ſupraq; Syrtes Pſallos atq; Naſamões:atq; Getulos; aliquos: Deide Aſyntas & Byzacios uſq; ad Carthaginẽſẽ regionẽ:ea enĩ ẽ mlta. Cõnectũturq; eidẽ Numidæ , Horũ autẽ notiſſimos: alios qdẽ Maſſilies:alios uero Meuſeſylios appellant:poſtremi uero ſũt Mauri. Omnis autem a Carthagine uſq; ad columnas felix eſt Regio: ſed ferarum immanium nutrix:ſicut etiam mediterranea omnis. No im probabile eſt autem horũ etiã aliquos dici Numidas nequeuntes antiq/tus ob multitudinẽ ferarũ agrum colere. Qui nunc peritia uenandi excellentes:ſimulq; in hoc adiuti etiam a Romanis propter ſtudiũ beſtiarũ pugnæ utrorunq; ſunt præpotentes beſtiarũ & agriculturæ. Taliaq; de terris dicimus:reliquũ autẽ eſt de climatibus dicere. Quod & ipſum uniuerſalẽ deſcriptionẽ formationẽq; habet. Incipientibus ex illis lineis quas uocauimus elemẽta. Dico autem eius quæ definit lõgitudinẽ plurimum:atq; eius quæ latitudinẽ:maxime autẽ eius quæ latitudinẽ. Quĩ etiam Aſtronomicis hoc amplius faciendũ eſt:ſicut Hipparchus fecit. Deſcripſit enim(ut ipſe ait)eas quæ in cælis fiunt differentias ſecundũ quẽliber terræ locũ eorũ qui ſunt in noſtro orbe quartarũ partium conſtituti. Dico autem ab æquinoctiali ad ſeptẽtrionalem polũ. Cæterũ deſcriptoribus terrarũ. Neq; eorũ quæ ſunt extra orbẽ noſtrũ habẽda eſt cura:neq; in orbis ipſius partibus. Tales tantæque ſuſcipiendæ ſũt diſferentiæ ciuili uiro . ſunt enim ancipites. Sed ſufficit eas quæ ſunt inſigniores atque ſimpliciores eorũ quæ ſũt ab eo dicẽda exponere ſupponentibus:ut & ille:eſſe terræ magnitudinẽ ducenties & quiquagies millena ſtadia:duoq; millia ſtad',ſicut etiã Eratoſthenes tradit. Non enĩ magna erit ab hoc differentia:ab apparentia in diſtãtiis habitationum mediis. Siquis igitur in trecentas & ſexaginta ſectiones diuidat maximum terræ circuitum ſeptingẽtorum ſtadiorũ erit unaquæq; ſectio . Hac enĩ menſura utitur ad diſtantias in eo quod dictum eſt per Meroen meridionali capiendo. Incipit enim ipſe ab iis qui ad meridiem habitant. Sẽperq; relinquens per ſeptingenta ſtadia conſequentes habitationes ſupgrediens ſecundum dictum meridionalem conatur:dicere : apud quoſque apparentia. Nobiſque rurſus hinc eſt incipiendum. Etenim ii habitabilia ſũt hæc etiam:ut quidam putant:propria quædã habitata ipſa eſt per mediam inhabitatam propter calorem anguſta : extenſa non exiſtens habitati noſtri pars Deſcriptor aũt terræ cõſyderat hãc ſolã partẽ. eaq; diſtinguitur terminis. Auſtrali quidem eo qui eſt per cinnamiferã regionem parallelo. Septentrionali autem per Iberniam. Neq; enim tãtas habitationes percurrendum eſt:quantas dictat ea quæ dicta ẽ media diſtantia:neq; omnia ponenda ſunt apparentia iis qui meminerit deſcriptiõis terrarũ figuræ. Incipiẽdũ eſt aũt(ſicut Hipparchus fecit)a ptibus Auſtralibus. Aĩt igit' Habitantibus ĩ eo q eſt per Cinnamiferã parallelo:q abeſt a Meroe tribus millibus ſtadiorũ ad auſtrũ. Ab hocq; abeſt

Universidad de Deusto
Biblioteca

æqnoctialis octo millibus & octingẽtis esse habitationẽ proximã mediã æquinoctialis atq; æstiui Tropici eius qui ẽ p Syenen. Abesse enĩ Syenen ipsã quinq; millibus a Meroe. Apud hos autẽ primos minorẽ ursã totam in septẽtrionali contineri sempq; apparere. Stellã enĩ quæ ĩ summa est Cauda illustrẽ Australissimã existentẽ: sup ipso collocatã esse septẽtrionali circulo: ita ut attingat Orizontẽ. Meridionali uero dicto parallelus quodãmodo a mane adiacet Arabicus sinus: Cuius egressus est in Oceanũ. Ea est Cinnamifera in qua olim fiebat uenatio Elephãtorũ. Decidit aũt parallelus iste: Hinc quidẽ super australiore pauco Taprobane: uel super ultimos habitantes: illinc uero sup australissimã Africæ Is autẽ qui sũt secundum Meroen & Ptolemaidem eã quæ est in Troglodytica regione dies maximus est horarũ æquinoctialiũ tredecim. Est autem habitatio ipsa media quodãmodo æquinoctialis: Et eius q p Alexãdriã circiter mille & cẽtũ exuberãtes ad æquinoctialẽ. Trãsit aũt is p Meroen parallelus: hinc quidẽ per notas partes: illinc uero per Indicæ regionis culmina. In Syene autẽ & Berenice ea quæ in sinu Arabico & in Troglodytica ad æstiuas conuersiones sol fit in uertice. Dies aũt longissima ẽ horarum solstitionaliũ tredecim cũ dimidia. In septentrionali aũt apparet ursa maior ferme tota præter crura & sũmum caudæ. Vnãque ex iis stellis quæ sunt in latere. Per Syenem autem parallelus: hinc quidem per Ichthyophagorũ regionem secundum Gedrosiam & Indicã pergit: illinc uero per australiores a Cyrene quidem quinq; stadiorũ millibus ad minus. Omnibus autem in medio positis: Tropiciq; & æquinoctialis circuli recidunt umbræ ad utranq; partem. Septentrionesque & ad meridiem. Eis quidẽ qui sunt a Syene atq; æstiuo Tropico ad septẽtriones cadunt umbræ secundum meridiem. Vocant autem hi qdẽ biumbres. Alii autem alterumbres. Est & alia quædam differẽtia iis qui ad Tropicum: quam in sermone de Zonis ante diximus. Est autẽ ipsa arenosa & blattifera & arida. Australium partium abundantium aquis fructuumq; fœcundarum. In australibus autem per Alexandriam & p Cyrenem ad quadringenta stadia: ubi dies maxima est horarum solstitionalium quattuordecim: supra uerticem fit Arcturus inclinans paulũ ad Austrum. In Alexandria autem Gnomon rationem habet ad æquinoctialem umbram eam quam habẽt quinq; ad septem. Sunt enim australiores q̃ Carthago mille & trecentis stadiis: atque australiores Alexãdria. Siquidem in Carthagine Gnomon rationem habet ad æquinoctialem umbrã eam: quã habent undecim ad septem. Peruadit autem hic parallelus ptim qdẽ p Cyrenẽ & australiores ptes Carthaginis: nõgẽtis stadiis: usq; ad mediã Mauritaniã: Partim uero p ægyptũ & p Cœlen. i. depressam Syriam: pque Syriam superiorem Babyloneq; : & Susiadẽ Persidem Carmaniam & Gedrosiã superiorẽ usq; ad Indicã. Circa Ptolemaidẽ uero eã quæ in Phœnice circaq; Sidonẽ & Tyrũ dies maxima est horarũ solstitionaliũ quattuordecim cũ quarta horæ parte. Sũt autẽ isti septẽtrionaliores q̃ Alexandria quidẽ ferme mille & sexcẽtis stadiis Quã Carthago autẽ ferme septingentis. In Pelopõneso aurem & circa media Rhodiæ & circa Xanthũ Lyciæ siue paulo australiora & adhuc Syracusis australiora quadringẽtis stadiis. Ibi dies maxima ẽ horarum solstitionalium quattuordecim cũ dimidia. Distãt autẽ hi loci ab Alexãdria quidẽ tribus millibus & sexcentis quadraginta. Pergit hic parallelus secundũ Eratosthenẽ per Cariã Lycaoniã Cataoniã mediã Caspias: portas: Indos eos qui secũdũ Caucasũ. In partibus aũt circũ Alexandriã troadis secũdũ Amphipolin & Apolloniã eã quæ ĩ Epiro: & eos qui sũt Roma australiores septẽtrionalioresq; Neapoli: dies maxima est horarũ solstitionaliũ quindecim. Abest enĩ hic parallelus a parallelo qdẽ Alexãdriæ eius quæ in ægypto septẽ millia ferme stadiorũ ad septẽtriões. Ab æquinoctiali uero supra uigintiocto millia stadiorũ & octingenta stadia. Ab eo aũt q ẽ p Rhodũ tria millia & quadringẽta. Ad Austrũ uero Byzantio & Nicea: & eis quæ sũt circa Massiliã mille & quingẽta. Est enim paulo septẽtrionalior is qui p Lysimachiã: quẽ dicit Eratosthenes esse p Myssiã & Paphlagoniã: & per ea quæ sũt circa Sinopen: & Hyrcaniam & Bactra. In eo uero q est circa Byzãtiũ dies maxima est horarũ solstitionaliũ quindecim cũ parte horæ quarta. Gnomon autẽ ad umbrã habet rationẽ in æstiua conuersione eã: quã habẽt cẽtũ & uiginti ad quadragẽta duo quinta deficiente parte. Distant enĩ hi loci a parallelo per mediũ Rhodiæ circiter quattuor millia & nonagĩta stadia. Ab æquinoctiali aũt circiter triginta millia & trecenta. Nauigãtibus aũt in Põtũ & procedẽtibus ad septẽtriones circiter mille & quadringẽta stadia : dies maxia fit horarũ solstitionaliũ quindecim cum dimidia. Absunt enim hi loci ex equo a polo & ab æquinoctiali circulo. Estque is secũdum uerticẽ septẽtrionalis circulus: super quo iacet is qui est in collo Cassiepeæ is q est in cubito dextro Persei paulo septentrionalior existens. In iis uero q distãt Byzãtio ad septẽtrionẽ circiter tria millia & octingenta stadia: dies maxima est horarũ solstitionalium sedecim. Fertur itaq; Cassiepea in septẽtrionaliori. Sunt enim loci isti circa Borysthenem: & australia Meotidis. Distantque ab æquinoctiali circiter triginta quattuor millia stadiorum & centum. Qui est autem secundum Vrsales locos Orizontis ĩ omibus fere æstiuis noctibus illũinatur a sole ab occasu usq; ad ortũ circũuertẽte se luce. Abest enĩ æstiuus Tropicus ab Orizõte: Inq; Zodiaco semis

Universidad de Deusto
Biblioteca

& duodecimo. Tantū igitur diſtat ſol etiam ab Orizonte ſecundum in/
tēpeſtam noctē: Atq; apud nos tantum diſtans ab Orizōte ante dilucu
lum & poſt ueſperū iam illuminat circa ortū aut circa occaſum aerē. In
hybernis autē diebus Sol extollitur ulnas plurimū nouē. Dicit aūt era/
toſthenes eos qui ſunt Meroes diſtare paulo plus q̄ uigintitribus milli/
bus. Per Helleſpontum enim eſſe decē & octo millia. Deinde quinque
millia ad Boryſthenē. In his autem qui diſtant Byzantio ſtadiis ferme
ſex millibus trecentis: ſeptētrionalioribus ipſis Meotide ſecūdū hyber/
nos dies ſol attollitur uſq; ad ſex plurimū ulnas. Dies autē eſt maxima
horarum ſolſtitionalium decem & ſeptē. Vlteriora uero propinquantia
iam inhabitato propter frigus non amplius uſui ſunt deſcriptori terræ.
Siquis aūt hæc etiā uelit diſcere & quæcūq; alia cæleſtiū: Hipparchus q̄
dē dixit. Nos uero reliqmus: qa ſūt expreſſiora q̄ ꝓpoſitus nunc tracta/
tus ab illo ſumat. Expreſſiora aūt ſunt etiā de circūumbribus & bium/
bribus & alterūbribus ea quæ Poſidōius dicit. Tamē de iis tātū cōme
morandū fuit: q̄tū ſatis eſſet ad excogitationē declarādā: & ꝓtim utile ad
terraꝝ deſcriptionē: ptimq; iutile. Ac q̄doq; dē ſermo ē de umbris a ſole.
Sol aūt ad ſenſū ſecūdū parallelū fertur: ſecūdū quē mūdus quoq; om/
nis. A quibus qdē ex unaquaq; mūdi conuerſione dies fit & nox. Quā/
do enim ſup terrā ſol fertur: ab his ſane & biumbres excogitantur: & al/
terumbres: Biumbres quidem qcūq; ad meridiem. Quādoq; enim ici/
dētes habēt umbras: cū a Meridie ſol ad Gnomonē accedit rectum ad
ſubiacentē planū. Quandoq; aūt in aduerſum: cū ſol i aduerſum conſi/
ſtit. Hoc aūt ſolis iis cōtingit q̄ iter Tropicos habitāt. Alterumbres ue/
ro qbuſcūq; aut ſemper umbra ad urſā cadit: ſicut nobis: aut in auſtra/
lia ſicut eis q̄ in Zona altera tēperata habitāt. Cōtingit autē hoc omni/
bus iis q̄ minorē habent Tropico ſeptentrionalē: & quādoq; eundē aut
maiorē principiū eſſe circūumbrium uſq; ad habitantes ſub polo. Sole
enim ſecundū omnē mundi conuerſionē ſuper terrā lato clarū eſt quod
umbra etiā circulariter circūferetur ad Gnomonē Quā ob cauſam cir/
cūumbres eos appellarūt nihil ipſos ad deſcriptionē terræ pertinentes.
Neq; enim ſunt hæ ꝓtes propter frigus habitatæ: ſicut in iis qui ad Py/
theā ſermonibus diximus: ita ut nec magnitudinis ihabitati huius cura
ſit habenda. Quoniā percipi poteſt: quod q̄ habēt ſeptētrionalē Tro/
picū ſubaccidērūt: deſcripto circulo ſub polo Zodiaci ſecundū mundi
conuerſionē ſubiacente diſtantia inter æquinoctialē & Tropicū quar/
tū ſexageſimum maximi circuli. Cum primā deſcribēdæ terræ formā
ædiderimus proprius deinceps ad ſingula noſter id educendus eſt ſer/
mo. hunc enim in modum ſumus ante polliciti. Recte autem tractatus
iſte diuiſus hactenus eſſe uidetur. Rurſus ab Europa eiuſq; ꝓtibus cap/
tandū ē initium. Ab iis inquam ipſis a quibus antea eaſdem ob cauſas.
Cæterum illius prima ab occaſu pars extat Hiſpania, huius autem ma/
xima ex ꝓparte ícultus & ſqualidus ē ager. Nā rupes & ſaltus & loca ſyl/
ueſtria: & cāpi tenuiſſimæ telluris: neq; huius plane irrigua pars magna
ē. Quæ ſpectat í aqlonē prorſus frigida: nimiæ íſuꝑ aſpitatis: & Oceano
ſēper obnoxia: nihil aliorū cōmixtum habēs ſiue coniunctū. Quo fit ut
eo ex latere habitādi malignitas excedat. Eius generis quidē ea regio ē.
Quæ uero í auſtꝝ uergit uniuerſa fere felix eximie. Præſertim quæ ex/
tra Columnas porrigitur. Deſcribētibus uero nobis & figurā ſuperius
& magnitudinem aperta erit per ſingula declaratio. Quoniā ab Occaſu
in ortum pro longitudine pellis ſimilitudinem reddit: & ſecūdū latitu/
dinē quæ a polo arctico tendit í auſtrū. Habet autē ipſa lōgitudo ſtad̄
ſimul millia ſex. Latitudo autem quinque maxima. Alicubi uero eſt mi/
nus q̄ triū: maxime ad montes Pyreneos: qui oriētale latus efficiūt. Mō/
tes enim ipſi cōtinentes ab Auſtro tendētes in Boreā ab Hiſpania Gal/
liam terminant. Cum uero Galliæ latitudo inæqualis prorſus exiſtat &
Hiſpaniæ: ubi ambarū anguſtiſſima eſt latitudo: a mari noſtro in Ocea/
num ſpatiū extenditur: Pyreneis adhærēs maxime montibus. Ad utrā/
que illius partē ſinus quidā ſunt ad Oceanū: Quidam ad mare noſtrū:
e quibus maiores ſunt Gallici: qui anguſtiorē ad Hiſpanū pellagus tel/
lurem habent. Hiſpaniæ latus ad orientē uergēs pyrene facit: Auſtrale
uero noſtrū a Pyrenæ uſq; in Herculeas colūnas mare. Et exterius con/
tinenter additum uſq; ad promontorium quod Hieron ideſt ſacrū uo/
cant. Tertiū ab Occaſu eſt Hiſpaniæ latus parallelū aliquo pacto Pyre/
ne e regione æqualiter diſtans a ſacro promōtorio uſq; ad Artabrā mō/
tem: quā & iernā appellāt. Quartū ex hoc loco uſq; ad promōtoria Py/
renes: quæ Boreā ſpectāt. Redeūtes igitur ſingula explicemus ſumētes
a ſacro promōtorio primordiū. Hoc enī nō Europæ mō: ſed orbis uni/
uerſi í occidētē remotiſſimū ſignū termīat. Eteni duabus ex cōtinētibus
mundus finiť ad Occaſū Europæ atq; Africæ ultimis. Quas tū Hiſpa
ni: tū Mauritani tenēt. hiſpaniæ q̄dē extrema ad ſtad̄ mille & qngenta
prominent ad ipſū quod diximus promontoriū. Contiguū huic agrum
cuneū Latini uocitant Sphena ideſt cuneū uolentes ſignificare. Id autē
promontorium in mare procumbens Artemidorus nauigio æquiparat.
Sic enim eum í locū profectus æloquitur Cui quidē figuræ tres exigu/
as aſſumit inſulas. E quibus unam naualis inſtar roſtri, alteras in modū
aurium eminentia habentes ſigna. Eo in tractu tēplum herculi dicatū
mōſtrari. Qua in re mentitū Ephorum: Nec aram illi: nec Deorū cuipiā

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſed accumulatos paſſim lapides ternos & quaternos:quos aduenæ de re
gionis conſuetudine aduoluunt:eos ita migraſſe mentientes. Sacrificia
uero illa facere moris nō eſſe . Nec locū nocturnis inambulare tempo/
ribus:quæ tunc ab diis poſſideri aſſerant. Atqui ad ſpectaculū ueniētes
in proximo uico pernoctēt. Interdiu uero aquā infūdāt propter aquatū
inopiā:hæc hunc in modū ſe habere conſtans indigenarū opinio ē: qui/
bus & credi opus ē. Quæ aūt uulgo & tenuioribus ſimiliter dixit minie.
Poſidonius enim uulgo dici tradidit ſolē in finitimis Oceani littoribus
maiorē occidere ingenti cū ſtrepitu perindeac eo in profūdū incidēte ī
illo reſtinguēdo pelagus efferueſcat. Hoc quoq; mēdaciū eſſe:& illud;
noctē poſt occaſū e ueſtigio ſubſeq. Haud enim e ueſtigio uerū ſēſim
poſtea:ſicut & apud alia maria magna . Nā ubi ſol ad mōtes occidat am
plius poſt occaſū diei tēpus obuenire ob diffuſā circūcirca lucis clarita/
tē. Ibi aūt neq; plus neq; eueſtigio aſſequit̄:aut adiūgit̄ obſcuritas:quē/
admodū & in cāpis ſolet ingētibus. Apparētē uero magnitudinis ima/
ginē augeri in ortu:ſimiliter & ī occaſu ī maribus . Cauſa eſt qa plures
ex humidis ſurſū uapores eleuantur:p quos ſicut per fiſtulas fractus in/
tuitus latiores ſuſcipit imagies :ueluti per aridā tenuēq; nebulā occidē/
tē uel oriētē ſolē ſiue lunā aſpiciat:quādo & rubicūdum ſydus apparet:
Falſitatē uero cōuiciſſe inqt:cū dies.xxx. Gadibus obuerſatus ipſos ob/
ſeruaſſet occaſus. Artemidorus aūt ſolē cēties āpliorē occidere aſſerit.
Cōtinuoq; noctē occupare:ut ipſe qdē perſpexit. Hoc in ſacro promō/
torio deprehendi non poteſt:ſiquis ſententiæ eius mētē ītendat. Ait enī
noctu ĩambulare neminem. Ita neq; ſole occidēte ullus ſane ĩambularet
mox ut nox occupat. Quod quidē uullo alio ī loco littoris Oceani eue/
nit. Nā Gades ad Oceanū ſunt. Contra uero Poſidonius & alii cōplures
teſtimonio ſūt. Continētis aūt ad ſacrū promōtoriū maritimæ hæc qui/
dē principiū eſt hiſpaniæ lateris occidui uſq; ad Tagi fluminis eruptio/
nē. Auſtralis aūt lateris initiū ad aliū uſq; fluuim Anam & eius egreſſū.
Ab orientalibus uero uterq; partibus defertur. Alter quidē retro in oc/
caſū curſu elabit̄ altero lōge maior. Verū Anas ſeſe flectit in Auſtrum
mediā ĩter amnes regionē diſterminās: quā Celtæ maiori ex parte inco/
lunt:& Luſitanorū plærisq;:quos ex ulteriore Tagi regione in Coloniā
Romani traduxere. In ſuperioribus aūt partibus Carpetani Oretaniq;
& Vettonū frequētes habitāt Ager iſte mediocrē feracitatē habet. Re/
liquus ad orietē & meridiē iacēs:ſi ad uniuerſū cōferatur orbē: excellē/
tiſſimus ē ob eorū uirtutē bonorū : quæ terra creat & pelagus. Hic eſt
quē flumē Betis alluit iiſdē ex locis naſcens ex quibus Anas & Tagus
mediæ ĩter utrunq; magnitudinis exiſtēs ab ſui primordio:ſicut Anas
in occaſum fluitans:inde in auſtrum deflectens in īdem littus excurrit.
Regio ipſa a flumīe Betica uocitatur. Ab īcolis autem Turdetania. In/
colæ uero ipſi Turdetani & Turduli appellantur. Sūt qui eoſdē arbi/
trātur eſſe:ſunt qui diuerſos. E qbus ē Polybius qui Turdetanis Tur/
dulos finitimos ad ſeptētrionem eſſe dicit. Hoc autē in tēpore nulla in/
ter eos apparent confinia. Hi inter hiſpaniæ populos ſapientia putantur
excellere: Et litterarū ſtudiis utūtur: Et memorandæ uolumina uetuſta
tis habēt: Vatū Codices: Leges quoq; uerſibus conſcriptas e ſex annorū
millibus ut aiunt. Cæteri etiā hiſpani uſum habēt litterarū:nō uno qui/
dē genere:haud enim una lingua eſt. hæc autē plaga intra Anā ad ortū
uſq; ad Oretaniā protēditur . A meridie uero ab eius eruptione
cādum eſt oratione:Et de propinquioribus locis quantū ad perdiſcenda
regionis ingenia:feracitatēq; conducit. In hanc maritimæ partē & Betis
& Anas erūpunt. hinc nouiſſima Mauritaniæ plaga inter Atlanticū in/
cidens pelagus fretū ad colūnas efficit. Quo extrariū cū mediterraneo
mare cōiungitur. hinc & eā hiſpaniæ partē quā Baſtitani ſeu Baſtuli uo/
cati incolūt: Calpe mōs ē:circuitu quidē nō magnus admodū altitudi/
ne uero ingens & arrectus:adeo ut longinquis inſulæ formā præferat. E
noſtro igitur ad exterius nauigantibus mare hic ipſe dexter offertur: A/
cuius radicibus ſita eſt urbs Calpe Stad̄.xl. uetuſtū:& haud abiectū ſa/
ne oppidū. Id ſuperioribus ānis hiſpanor̄ nauale fuit. Plæriq; : e quibus
Timoſthenes hanc ab hercule ædificatā tradidere. Qui eā cognomine
heracleam ſuperiori tempore dicit. Oſtentari magnum etiam murum
in circuitu & naualia. Inde Menlaria optima habens ſalſamenta. Poſtea
eſſe Belonē & urbē & fluuiū. hinc enauigatiōes ſunt. Maxime ad Mau/
ritaniæ Tingin & mercatura & condiendorū piſciū frequentia . Fuit &
Zelis urbs Tingi finitima. hāc ad ulteriorem ripam Romani Coloniā
traduxere:quibuſdā ex Tinge aſſumptis accolis:Et habitatoribus Ro/
ma eo dimiſſis:& urbi ipſi Iuliæ Iozæ nomen īdidere. Poſtea Gades an/
guſto diſcreta freto inſula diſtās a Turdetania Calpe ſtad̄ circiter dcc.
&.l. ſeu dccc. ut alii perhibēt. hæcipſa inſula nihil ab aliis cæteris ī rebus
differt. Incolarū uero in nauigando ſtrenuitate: Et Romani populi cari/
tate eo felicitatis incrementiq; peruenit:ut licet in extremo ſita orbe ter/
rarū:uniuerſas tamen nominis celebritate excellat . Cæterū de hacipſa
tunc dicendū erit:quum de aliis commemorabimus. Deīde Meneſthei
cognomine portus eſt. Et ad Aſtan & Nabraſin æſtuaria. Dicuntur autē
æſtuaria refertæ marinis aquis conualles inundatiōbus pelagi per quas
in mediterranea inſtar fluuiorū nauigātes aſcendūt:ad uicina præſertim

oppida.Paulo poſt Betis bifariam partitus erumpit.Inter cuius oſtia in/
tercepta inſula ſtad'.c.ſiue(ut plæriſq; placet)pluribus a maritima ſepa/
tur.Ibi Meneſthei exiſtit oraculũ. Et Capionis turris conſiſtit in petra:
quã circũcirca pelagus alluit.Ea ſicut Pharus mirũ in modũ ad nauigã/
tiũ ſalutẽ ædificata eſt . Nã cum eiectus ab amne limus uadoſũ reddat
profũdũ:& latẽtibus ſub aqua ſaxis locus ipſe promineat:clarũ aliquod
inædificãdum fuit ſignũ. his ſuperior eſt Betis nauigatio:Et Ebura op/
pidũ:Et Luciferi tẽplum:quod lucem dubiã appellãt. Deinceps ſũt cæ/
terorũ æſtuariorũ enauigationes:& cũ reliquis duo Anæ fluminis oſtia.
E quibus ſurſũ nauigatio exhibetur.Inde nouiſſimũ eſt ſacrũ promon/
toriũ:a Gadibus minus duobus millibus ſtad' diſtans.Nõnulli ad Anæ
oſtiũ ab ſacro promontorio milliaria.lx.perhibẽt.hinc ad Betis oſtiũ cẽ/
tũ.Deinde ad Gades.lxx. Turdetaniã igitur ſupra littus quod intra flu/
men Anã eſt iacere contigit.Eã autem Betis fluuius diuidit : quam am/
nis Anas ad ſeptentrionẽ & occaſum terminat. Ad ortum aũt nonnulli
calpetanorũ & Oretani. Ad meridiẽ uero ex Baſtetanis qui intra Calpẽ
& gades littus anguſtũ incolunt.Deinceps mare uſq; ad Anã & Aſteta/
ni quos agro Turdetanorũ adiacere dixi.Et qui extra Anã habitant : &
finitimorũ complures.Huius regionis ſpatiũ in longitudinẽ & latitudi/
nẽ duo ſtad' millia non excedit.Oppidorũ ingens eſt numerus. Nã du/
centa eſſe prædicant.Fama quidẽ celeberrima ſũt: quæ ſuper ãnes ædi/
ficata ſunt:aut æſtuariis mariq; proxima propter rerũ cõmoditatẽ. Cor/
duba Marcelli ædificiũ eo magnitudinis creuit ut nomĩs celebritate &
potentia polleat.Itidem & Gaditana ciuitas.Altera quidem nauigationis
gratia & conciliata cum Romanĩs ſocietate . Altera uero agri uirtute &
magnitudine opitulante magna ex parte Bete flumine. Eam ſane initio
habitauere & Romanorum & indigenarũ uiri delecti Nam prima hæc
iſtos ad locos a Romano populo eſt dimiſſa Colonia:Poſt quã & Gadi/
tana.Iſpalis quidẽ inſignis:& hæc Romana Colonia.Hoc autẽ tempore
manet emporiũ Cæterũ honore & deductis nuper in Coloniam Cæſa/
rianis militibus ciuitas Betis excellit:tãetſi non admodũ ſplẽdide habi/
tata.Poſt has Italica & Ilipa ſuper Beti. Longius uero eſt Aſtina & Car/
mo & Obulco.Sunt & in quibus Pompeii liberi debellati ſũt Munda
& Atetua & Vrſo & Tuccis & Iulia & Egua. Hæ autem omnes nõ lõ/
ge diſtant a Corduba. Quodã autẽ modo eius regionis primaria urbs
eſt Mũda ideſt Metropolis.Diſtatq; a Carteia Mũda ſtad' ſex millibus
&.cccc.Quo uictus Cneus cõfugit.Inde naui dilapſus cum ad incum/
bentem pelago rupem exceſſiſſet obtruncatus eſt. Eius aut frater Sex/
tus a Corduba ſalutem fuga comparans ; Tracto paululũ tẽporis inter

Hiſpanos bello: demũ Siciliã ad rebellandũ ſollicitauit. Poſtea in Aſi/
am e Sicilia effugiẽs captus ab Antonianis ductoribus militi occiſus ẽ.
In Celtis Coniſtorſis urbs ẽ nobiliſſima. Super æſtuaria uero Maſta ẽ:
in quã conuẽtus ẽ Tungaditanorũ. Quæ potiſſimũ ſuper inſulæ naua/
le ſtad' non pluribus.c.imminet.Beti quidẽ plurimi aſſiſtunt Incolæ:qa
a mari ſtad' ferme mille ac.cc.uſq; Cordubã: parũ etiam ultra flumine
nauigatur aduerſo. Vicina ripis arua:& in ipſo fiumine paruæ ĩſulæ di/
ligentiſſime coluntur. Accedit ſpectãdi amœnitas:tum uillarũ tũ arbo/
ordine conſitarũ & agrorũ exquiſitiore cura laborato/.Igitur uſq; Iſpa/
lin nauigiis grauioribus:per ſtad' nõ multo minus q̃.d.aduerſo nauiga/
tur amne. Ad ſuperiora uero oppida uſque Ilipã minoribus : uſq; Cor/
dubã autẽ fluuiatilibus ſcaphis iter hoc eſt quidẽ tẽpore compactis.an/
tiquioribus uero ſæculis cauatis arbore litribus: ideſt monoxylis.Supra
claſtonẽ uero nõ ẽ nauigatu facilis.Quidãq; dorſo/ inſtar diſtant a flu/
mine montes magis minus ue admoti in Boreã:metallis referti .In locis
ſiquidẽ ad Ilipã ſpectãtibus maxima uis eſt argenti.Nec nõ ad Siſapo/
nem.ſic enim & hac & antiqua uocatur ætate. Cæterum ad Cotinas(ita
enim appellant)æs una gignitur & aurũ ſubuectis per ãnem leuorſũ hi
montes occurrũt.Dextrorſum autẽ planities ĩmenſa & excelſa iacet:fru/
ctuoſa :magniſq; cõſita arboribus: & ad paſcua late patẽs. Aduerſa hæc
nauigatio neq; talibus ſcaphis:neq; ad tãtũ tractũ ripas habet . Superio/
re autẽ in plaga montes extãt auri & argenti habentes ĩdaginẽ:quã me/
talleam nuncupãt. Ea ad Tagũ pertinent. Loca igitur metallica & aſpa
& tenuia eſſe oportet:qualia Carpitaniæ cõtigua ſunt.& Celtiberis am/
plius. Talis eſt & Beturia cãpos habẽs ad Ariam accedẽtes ſiccitatis im/
menſæ. At enim ipſa Turditanea mirifica rerũ copia læta eſt. Cũq; om/
nium ferax ſit:tum etiã plurimam eorum copiam præ ſe fert. Duplicat'
autem ea fructuũ feracitas exportatiõe. Superuacanea enim frugũ uber
tas nauigantium multitudine facile uenundatur. Id autem & flumina &
aquarũ (ut dixi)efficit infuſio fluminibus perq̃ſimilis:& ex mari pariter
redundans:quæ non modo paruis:ſed etiã magnis nauibus eodem mo/
do ad mediterraneas urbes ſurſũ nauigãdi facultatem ſuppeditant. Per
multũ ſpatiũ enim ſupra littus inter ſacrum promontoriũ & columnas
Herculeas uniuerſa planicies eſt. Multis hic ĩ locis a mari ad partes me/
diterraneas ſuperiores ualles ſunt foſſis mediocribus & fluuiatilibus al/
ueis cõparãdæ:& cõplura ad ſtadia extẽſæ. Has maris aſcenſus & æſtu/
antes aquæ:nõ deterius:immo uero commodius q̃ flumina nauigabiles
præſtãt. Cũq; nihil obſtet pelaguſq; ſecũdos curſus per æſtũ ĩ fluminis
modũ exhibeat per fluuiũ labi uidearis.hoc in loco maiora q̃ in reliquis

incrementa ſunt. Nã cum ex ingenti pelago unda anguſtũ agiterur in meatum:quẽ in Hiſpaniam Mauritania conficit repercuſſionem acci/pit.Et ad cedentes terræ partes facile defertur.Ex huiuſmodi autẽ ualli/bus plæræq; per inundatiões exhauriũt, Quaſdã uero nõ penitus aqua deſtituit:aliquæ intra ſe inſulas accipiunt.Huius itaq; generis effuſiões ſunt inter ſacrum promõtorium: Herculeaſq; columnas uehementius q̃ cæteris in locis excreſcentes. Talis aũt excreſcẽtia ad nauigantiũ uſus excellentẽ habet cõmoditatẽ.Plures nãq; ſæpius & maiores facit excur/ſiones:ut ad ſtad'.viii.aduerſa augeatur nauigatio. Adeo ut quodammo/do totã terram & quidem nauigabilẽ facile præbeat & ad exportanda & ad importanda inuicẽ onera. At uero moleſtũ quippiam í hoc habet. Fluuiatiles nanq; nauigationes ingruente uehemẽtius undarum exceſ/ſu:& aduerſus fluuiorũ curſum fortius reflãte. Nõ paruũ nautis diſcri/men important:idẽtidẽ ſiue deferantur ſiue referãtur.In his uero acceſ/ſibus ſiue receſſibus etiã detrimẽta ſunt.pari enim ratione concitantur: celeriterq; mouentur Crebrõ nanq; nauigia í ſicca tellure deſtituta ſũt. Pecora nanq; quæ ante q̃ effundantur aquæ in proximas fluuiis inſulas traiecerint:interdũ inundantur interdum reliquunt' Redire aũt coacta cum nequeant prorſus intereunt.Iuuẽcas aiunt obſeruare ſolitas quod ingruit:redeuntes ſpectare aquas:Et ad continentes remeare terras. Igit' homines cũ locorũ natura percepta inundationes amnibus ſubſeruire ſimiliter ualentes perdidiſſent urbes in illis & alia quædã habitacula: ſi/cuti penes fluuios cõdiderũt.E qbus ẽ Aſta Nabriſſa Onoba Sonoba Menoba & alii plures.Excipiũt & foſſæ nõnullis í locis cõfectæ:ut mꝫtis ex locis & mꝫtos ad locos: & íter ſe & ad exterõs rerũ cõportatio ſuppe/ditari queat.Adiumento quoq; pariter cõfluẽtiæ ſũt ad ĩundãtias:quas ꝑmeare quædã inhibẽt telluris eminentiæ & nauigandi facultatẽ opã/tur:ut ex fluminibus in increſcentes maris æſtus:& ex illis í flumina ad inuehẽda onera:aquarum commoditas ſane ſubſeruiat. Vniuerſa uero mercatura í Italiã atq; Romã ẽ ad colũnas uſq; cõmodũ habẽs nauigã/di curſũ:excepto dũtaxat ſiqua circa Euripi ipſius ãguſtias difficultas ad eſt.Et ad noſtri maris tractũ.Per tranquillũ nãq; clima curſus ipſi confi/ciũt'.Illi præſertim q per altũ mare uerſatur. Id autẽ onerariis nauigiis mercatoriã factitãtibus conducit admodũ. Marini quoq; uenti ſuũ ha/bẽt ordinẽ. Adeſt & pacis ipſa trãquillitas:extictis hac tẽpeſtate latroci/niis. Vnde iis qui nũc uerſatur in pelago uniuerſum adeſt ociũ.Facilis ẽ ſecuritas.Peculiare ſane qddã obſeruandũ ẽ:ut Poſidonius inquit.Quũ ex Hiſpania retro nauigatio habenda ẽ: quod in eo mari uſq; ad ſinum Sardinienſẽ uenti ſpirãt ſubſolani:ideſt Euri qui & Eteſiæ dicũt'. Qua/propter cum circa Gymneſias inſulas circaq; Sardiniã & alias africæ p/tes contra ipſas diſpulſus erraſſet. Tandẽ tertio uix menſe tranſmiſit in Italiã. Exportatur autẽ e Turditania uinũ:magna uis tritici:oleũq; non modo ubertate:ſed etiã bonitate præcipuũ: Euehitur inſuper cæra mel pix & grana purpuræ & miniũ:ſinopica terra nõ deterius Ligna cumu/lant ibi naualia ex indigena materia.Itidẽ etiã ſal multus effoditur.non pauca quoque ſalſa ſunt eodẽ in tractu fluenta.Non pauca etiã ad æſtas ſalſamenta condiuntur:non ſolũ ea ex regione: ſed etiã ex alio extra co/lumnas littore quæ ponticis nequaq̃ inferiora dixerim. Frequens inde primũ ueſtis ueniebat.Nunc uero Coraxorũ amplius laniciũ excellẽtiſ/ſimæ pulchritudinis:unde admiſſarii talẽto arietes emunt'. Telarũ exu/perans tenuitas:atq; copia:quas Saltiate conſtruũt.Pecorũ omis generis abundãtia:nec minor uenationũ. Pernitioſarũ raritas bæluarũ: præterq̃ effodiẽtium terras cuniculorũ:quos plæriq; lepuſculos appellant. Plan/tis enim uaſtitatẽ inferũt: & ſatorũ radices eſitãt:& hoc per totam ferme obueniẽs hiſpaniã:Maſſiliam uſq; prorogatur:quin & ipſas perturbat í ſulas. Gymneſiarũ autẽ inſularũ incolæ miſſis aliquando Romã Lega/tis terras petiiſſe dicuntur.Ab iſtis enim eiectari beſtiis:quibus propter multitudinẽ obſiſtere nequirẽt. Ad tãtũ igit' pariter bellũ:quod ꝑpetuo nequaq̃ ingruit cæterũ eruptionẽ peſtilentia quadã importat:ueluti ſer/pentũ murũq; agreſtium tanti forſitan neceſſitas ẽ auxilii. Vbi uero me diocritas adſit plures repertæ ſunt uenationes.Itaq; de induſtria catellas agreſtes afferũt:quas educat Africa:quas quidẽ funiculis capiſtratas ĩtra foramina dimittunt. Eæ uero quos capiunt unguibus extrahũt: aut í ſũ/ma telluris effugere cogunt Egreſſis autẽ uenatores incũbunt capeſſũt/que.Quanta uero rerũ ex Turditania exportandarum copia ſit: maxie declarat nauigiorum magnitudo & numerus. Ingẽtes enim naues one/rariæ iſtinc puteolos nauigant & oſtiã Romanorũ nauale permeãt.Inſu/per multitudo Africanis ferme æquiparanda tantũ ẽ incrementum.Cũ autẽ huiuſmodi ſit mediterranea Turditaniæ copia:æqualẽ etiam mari timã ex pelagi bonis inuenies. Oſtrea nãq; & conchilia omĩa & multitu/dine & amplitudine omni ex parte exterius mare ſuperat:præcipue cũ fluxus ac refluxus hic augeantur:qui cauſa(ut par eſt) magnitudinis ac multitudinis propter enudationes exiſtunt. Eundẽ ſe habet in modũ circa cetaria genera:Oryges Phalenas Phyſeteras: quibus reflãtibus ne/buloſæ cuiuſdã columnæ uiſio longe cernẽtibus offert'. Quid Congri: quid Murene:quãto noſtris maiores capiuntur? Aliaq; q̃plura huius generis edulia? In Carteia uero cerycas.i.murices & purpuras libraꝝ.x. In exterioribus aũt locis Murenã & Congrũ minarũ ſupra octoginta.

Polypū talēti pondo. Duorū autē ſepias cubitorum & ſimilia. Frequens uero Thynnus e uetuſto feruore ingenti pinguis aruina horſum impellitur. Querna uero quadā glāde ſaginatur: quæ ad mare naſcitur humilis admodū at fertilē īgētemq; īpēdio ꝓducēs fructū: quæ quidē copioſa ī ipſa etiā terra generatur Hiſpana. Ingētes ſane radices perīdeac integræ quercus habēs: quæ profecto ab humili radice tollitur mīus. Tātū uero fructū affert: ut poſt maturitatē littora & extra columnas & ītra glāde referta ſint: quā æſtus aquaꝝ eiectat. Cæterū intra colūnas ſemper mīnus ac mīus repitur. Vt aūt autor ē Polybius: uſq; latinā ipſæ glādes emittunt: niſi Sardinia quoq; inquit: & huic uicina regio ferat. Verum Thynni ipſi quo magis colūnis propinquāt ab exteriore delati pelago: eo āplius eſca deficiēte macerātur. Hæc in mari bælua ſēper adeſt plurimū glāde gaudēs: cuius cibo eximie pingueſcit. Cumq; glādiū fuerit ubertas: & thynnorū fit ubertas. Cū uero prædicta regio tot bonis exuberet effodiendoꝝ ſane metallorū ingeniū admirareris. Tota enim talibus pleniſſima ē Hiſpania. Nō tota tamē procreādis fructibus facilis: nec tota ferax eūdē in modū: præſertim quæ metallis abundat. Raꝝ enī eſt utriuſq; tei fortunari cōmoditate. Raꝝ & eandē diuerſis paruo in loco abundari metallis. At Turdetania agerq; coniunctus nullam in hoc uirtutis genere rationē cōmēdare uolentibus abeſſe ſinit. Nā aurū argētū æs ferrum nullibi terrarū neq; tantū neq; tā probatū generari hactenus compertū eſt: Aurū enim non ſolū ex metallis effoditur: uerū etiā fluit. Flumina nāq; torrēteſq; aureā deferūt arenā: quæ paſſim & per loca aquarū indiga exiſtēs cognoſcitur. Cæteꝝ cum illic quidē minus appareat per aquatilia quædā aurei elucēt grumuli. Quod ſi quibus a natura negatæ ſint aquæ: illatis rigātes aquis dehinc ſplēdeſcentē efficiunt grūmulū. Puteos quoq; effodientes & alia per ſolertiā tractantes artifi/cia: lauandis arenis aurū excerpunt. Plureſq; hac ætate ſunt q aurū eruāt q̄ qui aurū effodiāt. Vnde & chryſoplyſia: ideſt auri lauachra ſūt appellata. Galli quidem digniora eſſe ſua prædicant metalla: quæ in Cimmerio monte ſunt: præſertim quæ ad Pyrenen uergūt. Verūenimuero qđ iis e locis educitur magis probatū eſt. Inter auri micas autē quandoque dimidiæ libræ grūmos quas pilas uocant: repertos fuiſſe memoriæ traditū eſt: qui paruæ admodū purgationis īdigeant. Traditū etiam ē ſciſſis lapidibus glebulas quaſdā papillis māmarum ſimiles īueniri. Ex auro autē excocto & tenaci quadā creta repurgato purgamētū electum ē. Rurſus hoc excoquitur cōmixtionē auri atq; argēti habēs Argētū qdē exurit: cæterū aurū ipſū remanet. Forma enī facile fuſilis & lapidoſa. Eꝓpter ꝓaleis auꝝ potius liquefit: quoniā cū flāma mollis exiſtat ad illud ſeſe pariter metitur: quod & facile cedit facileq; diffundit. Carbo autē caloris uehemētia liquefaciēs & ſublimis tollēs magis ac magis abſumit In Erythris uero extrahit: & ꝓpe lauatur ī auleolis: uł puteus ipſe mollificat: limuſq; hinc exhauſtus eluitur. Argētarias aūt fornaces excelſas efficiūt: ut fumoſa illa glebarū euaporatio tollat in altū. Grauis enim eſt & pernicioſa. Aerariæ quoq; effodinæ uocātur & aureæ. Ex q̄bus p cōiecturas licet agnoſcere: aurū inde prius effodi ſolitū. Poſidonius autē cū effodiēdi locos multitudinēq; laudibus extollat: & eorū uirtutē ab ſolita minime ſeſe abſtinet æloquētia. Verū diuino quodā afflatus ſpiritu per ipſos agitatur exceſſus. Haud enim fidē inquit abnego fabulæ: q; ſyluis aliquādo ꝓ īcēdia abſūptis terra ipſa auri atq; argēti feraciſſima p noua quædā ī ſuperficiē & in ſuperiorē telluris faciē germina efferbuit. Mōtes enim omnis: & omnē tumulū materiē eſſe monetæ: quā quædā felicitatis abūdātia cumulauit. Quod ſiquis regionē ipſā inſpectet īquit efſluētis ubiq; perpetuo naturæ theſauros & īpatoriæ cuiuſdā maieſtatis nequaq̄ deficiēs ærariū eſſe dicat. Nō enī diues tātūmodo: ſed & diuitias ſufficiēs & ſuggerens ē inquit regio. Peneſq; illos (ut uere dicā) ſubterraneū locū: nō ifernus: ſed Pluton. i. dis ipſe opulētiæ deus īhabitat. Talia qdē ſpetioſa quadā figura de hiſce loquutus ē: ꝓideac & ipſe ex metallis copioſa uſus oratiōe. Effodiētiū uero ſolertiā cōmemorans ſcitum illud Phalerii adiūgit q ī argēti fodinis agri attici ſic ītēte atq; acriter hoſes effodere aſſerit: ut ī ſupiora Plutonē ipſū adducēdū eſſe præſtolēt. Horū igitur ſtudiū ac ſedulitatē ægyptiis æqualē eſſe declarat obliquas ac profūdas cōcidētiū fiſtulas: ī q̄bus ſæpenumero ī flumīa icidūt. Hūc autē dolū nō eūdē eē & Atticis: ſed illis q̄dē enigmati ſimilē eē ſcrutādi metalla rationē. Nā quotcūq; ait aſſūpſerunt nō ſumpſere. Quot aūt habebāt amiſerunt. His uero magis atq; magis fructuoſū ē: quoniā æs faciētes quartam educunt terræ partem: ſcilicet æs ipſum. At priuatim argētū effodientes diebus tribus Euboicū talētum eximūt. Stagnū in ſuperficie nequaq̄ reperiri aſſerit: ut hiſtorici uulgāt: uerum effodi. Generari autem in Barbaris ſupra Luſitanos: & ī Caſſiteriis inſulis. Et e Brittanis Maſſiliam deferri. In Artabris uero: qui Luſitaniæ poſtremi ad ſeptētrionem & occaſū ſūt terram argēto ſtagno auro albicāti egerminare fama eſt: nam argēto mixtum eſt. Hāc autem terram amnes ipſos deferre: quā mulieres ſarculis euellentes: abluere panno īplicito: ἐπὶ πιστήν Ipſe quidem talia de metallis ſcripta reliquit. Polybius autem effodiendi locos argenti: quia circa nouam Carthaginem ſunt memorans maximos eſſe dicit. Diſtare uero ab urbe ſtađ circiter. xx. In circuitu ſtađ. cccc. Quo ī loco quattuor hominū cēturias operariorū manere. Qui tūc

populo Ro.xxv.drachmarũ millia per dies ſingulos referebãt.Reliquã operationẽ omitto.Longioris enim ſermocinationis ẽ. Ductilẽ glebã ar/ gẽteiã(ut ait)conterunt.Cribris inde per aquas ſuſpenſã agitãt. Rurſus quæ ſubſiſtunt conterunt Iterũ liquata diffuſis aquis conterunt. Quin/ tã deinde ſubſiſtentiam digeſtã effuſo plumbo parũ argentum educũt. Nunc etiam ſunt argentariæ non qdẽ publicæ:neq; hic nec aliis ĩ locis: ſed in priuatorũ poſſeſſiones demigrarũt.Aurariæ uero res fiſci habẽt utplurimũ.Hinc autẽ cũ aliis ĩ locis tum uero Caſtaone:peculiaris ẽ ef/ fodiẽdi plumbi natura & metallũ.Huic etiã argenti pars parua ĩmixta ẽ Non adeo ut eius utilis ſit expurgatio. Non procul aũt a Caſtaone mõs eſt:e quo Betis effluit:quẽ argentũ nominãt: cum in eo ſint argentariæ. Autor uero eſt Polybius & hũc & Anã e Celtiberia naſci: qui nõingẽ/ tis diſtant inter ſe ſtad'.Cũ.n.Celtiberi plurimam fortunæ ac dignitatis acceſſionẽ uendicaſſet : finitimã totã regionẽ eodẽ nominatã uocabulo reddiderunt uidetur ſane priſcos illos Betí nominaſſe Tarteſſum.Ga/ des uero inſulaſq; uicinas Erythiã.Ideo Steſicorũ de Geryonis armento ſic ceciniſſe exiſtimant:ut e regione illuſtris Erythiæ progenitum fuerit penes argẽteos immẽſi Tarteſſi fontes occultaſq; petras.Cũ autẽ fluui/ us duobus erũpat oſtiis oppidũ inter ipſius curſum quõdã habitatũ fu/ iſſe conſtat:quod Tarteſſũ eodẽ quo fluuius nomine appellatũ ẽ extite/ rit:agrũq; Tarteſſiũ:quẽ Turduli hac ætate paſcũt'. Eratoſthenes quo/ que contiguã Calpe terrã Tarteſſiam uocitari perhibet:& Erythiã exi/ miæ felicitatis inſulã:aduerſus quẽ Artemidorus ſcribens:& hæc ab eo falſo cõmemorari tradir:ſicut & de diſtãtia a Gadibus ad ſacrũ promõ/ toriũ:quod abeſſe dierũ quinq; nauigatiõe dicit:cũ nõ plura q̃ mille & dcc.ſtad' eſſe conſtet: & maris æſtuaria hucuſq; trãſmitti: cum hoc qua/ quauerſum circum orbem terrarũ eueniat & Hiſpaniæ partes ad Aqui/ lonẽ uergentes faciliorem ad Gallias habere meatũ:q̃ qui per oceanum nauigationẽ agunt.Et quæcũq; alia tradidit Pitheæ uerbis per arrogãtiã inductus.Poeta uero grandiloquus atque peritiſſimus occaſiões ſuppe/ ditauit ad cognoſcendum ut eorum locorum minime fuerit ignarus:q̃ ſuas nõ ſugerit aures:ſi recte quis utrunq; raciocinari uoluerit . Et quæ de ipſis deterius diſſerantur:& quæ melius ueriuſq;. Deterius quidẽ q̃ ad occaſũ extrema audierat iſtæc:ubi quẽadmodum idem inquit.

Oceanum irrumpunt ſplendẽtia lumina ſolis:
Almæ telluri noctem qui ducit opacam.

Noctẽ uero diri omís & íferno ꝓpíquã eſſe liquet. At ífernũ cũ qs audi/ at tartaro: Tartarus aũt Tarteſſo: deriuata illinc denomíatiõe cõpari po teſt quẽ ſubterraneoꝝ ultimũ locũ eſſe putauerimus. Adiecit & fabulã poeticũ ſeruãs officiũ: quẽadmodũ cũ Cimmerios ad ſeptẽtrionẽ & oc/ caſum habitantes noſſet in locis ad Boſporũ ſitis:eos ad infernũ conſti/ tuit.Forſan propter cõmunẽ aliquẽ ritũ Ionũ ad hanc gẽtem.ætate enĩ Homeri uel paulo ante:acceſſum ad Cimmerios factũ fuiſſe cõmemo/ rãt ad Eoliã uſq; & Ioniã.Eodẽ modo & de Cyaneis inſulis :quas uagas & errabũdas cecini : fabulas ex aliqua ſẽper itroducẽs hiſtoria . Diffici/ les nanq; petras aliquas fabuloſe deſcribit:ſicuti Cyaneas.unde & Sym plegades ideſt inuicẽ ſe cõcutiẽtes nomẽ aſſequutæ ſũt. Vnde & p illas Iaſonẽ curſum tenuiſſe poſuit:Colũnarũq; & Siciliæ fretũ pro ipſarum ratione Cyanearũ:quas errabundas appellãt inſinuatũ ab eo ex fabula/ mento quidẽ Tartari ad locorũ Tarteſſi mentionẽ obſcurioris ſermõis genere:ideſt enigmate ad peiora quis animo traduxerit:ad meliora uero ex his conſyderabis.Cũ enim Herculis exercitus ad hæc uſq; loca Phœ niciãq; profectus eſſet:illorũ hominũ diuitias ocioſamq; uitã deſcripſit. Hi nanq; tãtopere a Phœnicibus ſubiugatiq; fuere:ut plures Turdeta niæ urbes confineſq; loci ab eis his habitẽtur amnis. Vlyſſis etiam exer citus in iſtis conſtitutus regionibus & ab illo cognitus occaſionẽ præſti tiſſe mihi uidetur:ut ad deſcribẽdam Vlyſſis:ſicut & Troiæ materiã: ex rerũ euentu poetico de more animũ traduxerit.Nõ ſolũ enim Italiæ ac Siciliæ loca:& aliæ res quædã taliũ ſigna præ ſe ferũt atq; deſcribunt. Sed etiã in Hiſpania urbs Vlyſſea & Mineruæ templum: & cætera pe ne ueſtigia infinita illius errorẽ & Troianũ ĩdicãt bellũ fuiſſe.Pariterq; & expugnatorũ & expugnãtiũ calamitates uaſtitatẽq; commõſtrãt His nãq; ut Cadmeiam uictoriã aſſequerẽtur obuenit. Vaſtatiſq; eoꝝ domi bus:& paucis in ſingulos accedentibus exuuiis cum eis qui fuere ſuper ſtites fides nulla haberetur:ex periculis ad piraticã cõuerſi ſunt.Et Græ ci tum ſpoliati tum dedecore infamati:tãdiu ſine ſuis manſiſſe ignomi/ niam putabant. Tum uero ad illos inanem ſe redire quiſque turpe eſſe ducebat.Rurſus error Aeneæ & Anthenoris & Henetorum ſimiliter & Diomedis & Menelai & Vlyſſis memoriæ ꝓditus eſt:aliorumq; cõ/ plurium.Poeta igitur tot militiarũ & ad ultima hiſpaniæ gnarus opeſq; & alias uirtutes intelligens:hoc enim Phœnices indicant eo in loco pio/ rum regionem & Elyſium campum eſſe finxit. Quo Proteus Menelaũ tranſmiſſurum eſſe dicit.

Elyſium in campum terrarumque ultima tandem
Dii te tranſmittent:ſtat flauus ubi Rhadamantus.
Exiſtitq; uiris ubi uita facillima durans.
Non hyemis uis multa:niues:non ingruit hymber:
Stridula ſed ſemper zephyrorum flamina mittit

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ingens oceanus lenimina grata uirorum.
Aeris enim salubritas & suauis zephyri spiritus eius regionis peculiaris est quæ in occasum uergẽs nunq̃ tepore caret. Tũ uero terræ terminus: ubi poetam infernũ esse fabulatum esse diximus. Adiectus etiã Rhadamantus proximũ Minoi locũ describit: de quo hunc in modũ loquitur.
Hic minoa Iouis clarum de sanguine uidi.
Qui aurea sceptra tenens dat iura rigentia functis.
Posteriores inde poetæ uulgare cœperunt & expeditionem in Geryone boues. Itidẽq; in hesperidum aurea mala. Nominatimq; insulas quasdã fortunatas celebrãt: quas impræsentiarũ commõstratas nouimus nõ lõge admodũ a Mauritaniæ ꝓmõtoriis disiunctas: quæ Gadibus opposita sunt. Phœnices & Hispaniæ & Africæ nuntios assero. Optimam isti regionẽ ante Homeri ætatẽ occuparunt. Locosq; tãdiu ditione tenuerunt: quoad Romani suũ soluerũt imperium. Hispanarũ quidẽ opum hæc testimonia sunt. Carthaginenses ductore Barca aduersus Hispanos ducẽtes exercitũ eos (uti scriptores prodidere) argẽteis í Turditania præsepibus & doliis utentes in potestatẽ redegerũt. Coniecturã faceret qspiã e plurima eorũ felicitate homines eo tractu í lõgæuos appellari: prícipes maxime. Ob hanc causam Anacreontẽ hunc in modũ dixisse.
Eqdẽ Amaltheæ cornu nolui: neq; annorũ. c. &. l. imperiũ tenuisse Tartessi. Cæterũ Herodotũ regẽ ipsũ nominatim descripsisse & Arganthoniũ uocitasse: uel enim sic accipi potest. Vel huic dicto pariter illud anacreontis uel cõmunius. Nolim mlto tẽpore Tartessi tenere regnũ. Nõnulli Tartessũ huius tẽporis Carteiã appellant. Verũ ad regionis felicitatẽ mãsuetudo ímul & urbanitas accedit Turditanis & Gallis propter uicinitatẽ cognationẽq; ut testis ẽ Polybius: Cæteꝝ illis minor: utplurimũ enim uicatim habitãt & uiuunt Nã Turdetani præsertim qui circa Betim loca tenẽt in Romanos penitus ritus transformati sũt. Nec proprie memoriã linguæ seruãt amplius. Plurimiq; Latini facti secũ accolas accepere Romanos. Itaq; paꝝ abest qn uniuersi Romãi sint: & nũc habitate urbes: & in Gallia pax Augusta: & aliæ in Turdulis augustemerita: & í Celtiberis Cæsaraugusta: & aliæ Coloniæ quædã ꝑmutatos dictarũ ciuitatũ ritus demõstrant. Hispani quoq; q hoc ístitutiõis genus seruãt: stolati uel togati dicũtur: í qbus sũt et Celtiberi: q quódã omís immanitate supare credebãt. De his qdẽ hactenus. Ab sacro promõtorio rursus ad alterum littoris latus initiũ capiũt qd spectat ad Tagũ sinus ẽ. Deíde ꝓmõtoriũ barbarũ & eruptiones Tagi í quas recti nauiũ cursus. Sunt autẽ stadia decem. Hoc in loco & maris infusiones ingruũt. E quibus una ultra stadia. cccc. extẽditur ab turri iã dicta. Ea í ꝑte aquãtur ἐπιπολάκειᾳ. Tagus ad ostiũ latitudinẽ habet stad. xx. altitudinẽ uero ꝑ magnã: adeo ut a nauigiis millia decẽ uectãtibus nauigari facile possit. Superioribus autẽ in cãpis cũ æstus fit duæ inundationes diffundũtur: ut ad stad. c. &. l. facies extet pelagi. Reddatq; planicies tota nauigabilis. In superiore uero inundatione insula quædã circũplectit longitudinis stad. xxx. Latitudinis autẽ paulo minoris fertilis & uitibus optimis consita. Ea in monte flumini proxía iacet distans a mari stad circiter. d. ager circũcirca bonitate conspicuus: habẽs aduersis aquis nauigatiões admodũ faciles etiã grãdioribus magnũ ad spatiũ nauibus. Reliquũ uero ad cursum fluuiaticis lẽbis Supra Moronẽ etiã prolixior ẽ nauigatio. Brutus cognomento callecus hac urbe ad faciẽdas excursiões usus bellige/rauit in Lusitanos. Eosq; deniq; expugnauit. Ad quorũ uastationem fluminis inundationibus adortus ẽ ut liberas nauigationes & cõmeatuum importationes haberet. Vicina uero Tago cæterorũ opulentissima sunt oppida. Amnis quidẽ piscíũ feracissimus est: ostreorumq; redundãs. Ex Celtiberis autẽ originẽ habẽs ꝑ Vettiones & Carpetanos & Lusitanos í æquinoctialẽ labitur occasũ: aliquãtisper spatio pari ab Ana & Beti fluuiis distans. Postea se mouetur ab illis ad littus australe declinãtibus: supra mõtes autẽ quos diximus. Oretani maxime uergunt í meridiẽ peruenientes usque ad maritimã aliqua ex parte intra columnas. Post quos Carpetani declinant ad aquilonẽ: Inde uettiones & uaccei: per quos Durias labitur ad Conciam urbẽ Vacceorum transitũ habẽs. Calleci autẽ nouissimi montana habitãtes utplurimũ: unde et bellacissimi & subigatu difficilimi: etiam ei qui Lusitanos superauit cognomen præstiterũt: & per hosce annos maxima Lusitanorũ pars: ut Calleci uocitẽtur cõparati sunt. Excellentissima igitur Horitaniæ ciuitas est Cetulum & horia. Tagi uero regio ad aquilonẽ spectans Lusitania est inter hispanos gens amplissima: & ãnis plurimis Romanorũ armis oppugnata. huius regionis latus Australe Tagus cingit. Ab occasu uero & Septentriõe Oceanus. Ab aurora Carpetani Vettiones Vaccei & Calleci fame maioris populi. Reliqui sũt indigni de quibus uerba fiant propter humilitatem & ignobilitatem. Contra uero nonnulli & hos Lusitanos nominant. Ab ortu finitimi sunt Calleci quidem Asturiorum genti ac Iberis. Reliqui Celtiberis: longitudo quidem stad millium. xiii. Latitudo uero minor admodũ quæ ad oppositã maris ripam orientale latus efficit. Orientale quidem est altum atque asperum. Subiecta inde ora tota ad mare usque lata planicies patet: paucis dumtaxat montibus exceptis: nec sane magnis. Posidonius Aristotelem haud recte sensisse ait: qui littus & Mauritaniam inundantium; ac decrescentium aquarum causam esse refert. Maris enim refluxum fieri dixisse propter alta & rigida

Universidad de Deusto
Biblioteca

ꝓmotoria: quæ cū ūdas durius accipiāt ī hiſpaniā cōtra refūdāt.Cōtraria enim ſūt plurima:arenoſa uidelicet littora atq; humilia.Recte igitur dixit.Regio itaq; de qua ſermo ē felicitate præſtat ānibus paruis & magnis irrigua:qui omnis tago ab ortu pariter diſiuncti ſūt:& maiori ex ꝑte nauigabiles: atque auri grūmulis abundātes. Deinceps poſt Tagum nobiliſſima flumina ſūt Muliadas paruas habēs nauigationes. Itidē uacua fluuius:poſt quos Durius lōgo fluēs curſu penes Numātiā & alias cōpluris Celtiberorū & Vacceorū habitatas terras. Magnis hi nauigiis permeabiles ad ſtad fere.ccc. Alia porro flumīa:poſt quæ & Lethe qd a plæriſq; Eſſemea uocitat. Ab aliis Belō:& hoc a Celtiberis & Vaccēis labitur.Poſtea Benis:uel(ut alii aiūt) Minium omīs Luſitaniæ fluuios magnitudine ſuperās.Et hic ipſe ad ſtad.ccc.nauigabilis. Poſidonius & hūc e Cantabris fluere dicit:ante cuius eruptionē procūbit inſula:& inſtar unguiū ſcopuli duo portus habētes fluuioꝝ. Digne laudari poteſt naturæ ingeniū:quoniā adeo īminētes extant ripæ:ut intra ipſoꝝ alueos maris inundatiōes ſatis excipiāt:nec excedāt:nec cāpis ſtagnēt.Hic igit prætura Bruti terminus ē. Alia quoq; plura flumīa ulterius ſūt prædictis æquali diſtātia cōtigua Extremi Artabri incolūt:circa Neriū ꝓmōtoriū:quod occidentalis & aquilonaris finis ē lateris.Circūhabitāt Galli qui colentes Anam fluuium cognatione cōtingunt. Nam cum ii paritet atq; Turduli ſotiis eo armis peruenīſſent ſeditionem egiſſe ferunt: poſteaq̄ Lineam fluuiū traiecerūt.Cæterū poſt ſeditiōem eoꝝ amiſſo duce pallantes ac diſſipati ea in regione deſederunt . Hanc ob cauſam flumē Lethes: ideſt obliuionis appellatū.Habent Artabri frequētes urbes in ſinu pariter habitatas Quem nautæ & qui eis ī locis uerſant:Artabroꝝ portū appellāt. Noſtræ homīes ætatis artabros arotebras uocitāt. Gētes igit circiter.xxx.tractū iter Artabros & Tagū ihabitant.Cū fertiliſſima ſit regio & fructuū & pecoris & auri:& argēti mꝫtoꝝq; ſimiliū.Ex his cōplures:omiſſis agroꝝ cultibus:ī marinis latrociniis uitā agitates uꝫ aſſiduis iter ſe bellis diſceptāt:uꝫ traiecto Tago finitimos armis īſectātur Donec Romani hoīes humiliora ſapere cogētes repreſſerūt:& plurimis eorum redactis in uicos urbibus plæraſq; manſuetius ipſi incoluerunt Huius impietatis initium a montanis(uti par eſt)ortum fuit. Sterilē nāque colentes agrum & paucorum prædiorum poſſeſſiones tenentes alienorū auiditate trahebantur. Qui uero illos propulſare conabātur: opum ſuorum domino priuati:ea in neceſſitate conſtituebantur: ut pro agricolatione bellis implicarentur. Euenit igitur ut neglectus ager innatis priuatus bonis a latronibus habitaretur. Luſitanos itaque inſidioſos ſcrutatores ueloces agiles uerſatiles eſſe fama ē.Scutū duum pedum ad latitudinē geſtant curuū ad āteriora proſpectās loris depēdens:cui neq; fibula neq; anſa ulla eſt.Gladiolus aut pugio lateri adhæret. Plurimi lineos Thoraces habēt.Perpauci loricis utūt aut criſtatis caſſidibus.Nōnulli neruatis galeis.Peditibus ocreæ adſūt: unuſq;ſq; plura fert iacula. Quidam utunt & haſtilibus:cuſpides ſūt æreæ. Aliquos Durio uicinos amni Spartano ritu degere tradūt duobus utētes unguentis: Ad calefaciēdūq; ignitis utunt lapidibus & frigida lauant . Vnicus illis eſt cibus mūdus quidē ac ſimplex:ſacrificiis dediti extra perſpiciūt: nihilq; cōcidunt. Inſpectāt ex lateris fibras Et contrectātes uentura coniectāt: Extestinis quoq; hominū:maxime captiuorū: diuinationes captāt ſagis uelantes.Inde ubi plaga infligitur ab inteſtinis ſub aruſpice primū ad hominis caſū uaticinātur.Abſciſſas captiuorū dextras diis offerūt. Omnes montiū habitatores uictu ſimplici utūtur. Aquarū potores:humi cubitores:longas ut fœminæ inferius diffūdunt comas:mitratis frōtibus pugnas ineūt:hirco maxime ueſcūtur:quē & Marti īmolant:ſicut & captiuos & equos.Faciunt etiā Hecatōbas.i.cētenario numero ſacrificia quolibet ex genere ritu Græcanico.Et(ut inquit Pindarus)omnia cētena immolant.Gymnica etiā conficiūt certamīa. Armis exercēt ludos & equis & ceſtibus & curſibus & tumultuaria pugna & īſtructo ꝓ cohortes prælio.Montani homines duabus āni partibus querna ueſcūtur glāde: quā cū ſiccauerint frangūt molunt panes conficiūt & ad tēpus reponūt. Ordeatio utūtur uino.nā e uite inopia ſūma laborāt.Idq; ita confectū: eueſtigio abſūmunt conuiuia inter cōſanguineos celebrātes.Pro oleo butyrū uſurpant:ſedētes cœnitant ædificatos ī pariete hemicyclos habentes. Primus ſedēdi locus cœnantibus in orbē ætati præſtat & honori. Interpotādū ducto ad tibiā uel tubā choro ſaltant īflexis exultātes pollicibus. In Baſtetanis mulieres inuicē manibus promiſcuæ innectūtur: omīs fere pullis amicti ueſtibus & ſagis:in quibus ſuoluti per ſtramēta cubant. Cærea illis:ut Gallis:in uſu ſūt uaſa.Mulieres in roſeis degūt ornamētis.Hi loco numorū graui admodū ſarcinarū ꝓmutatiōe utunt:uel extē ſi argēti lamīe fruſtū abſciſſū exhibēt. Deſtiatos neci lapidibus obruūt: parricidas extra mōtiū confinia uel ultra flumīa eiectos ſaxis opprimūt. Cōiugia de more Græcorū cōtrahūt.ægrotos uetuſto ritu ægyptiorum in plateis deponūt:ut qui eo morbi genere tentati ſūt cōmonefacere eos ualeant.Pelliceri uſque ad Bruti aduentum nauiculis utebantur per īundantes aquas & ſtagna. His autem ānis lintres uno cauatas ex ligno: monoxyla uocāt uſurpāt:& qdē raro.Sal colore prius purpureo: ſimul ac teritur:albeſcit.Hic aē mōtāis uiuēdi ritus quē cōmemoraui: eis inq̄ q̄ boreale Hiſpaniæ latus terminant Callecis Auſtribus Cātabris uſq;

Universidad de Deusto
Biblioteca

ad Vaſcones & Pyrenen. Cunctis enim eadē eſt uiuendi formula. Ve/
reor autem explicandis abūdare nominibus: ne iniucūda reddatur ipſa
deſcriptio: niſi cuipiā uoluptatis loco fiat cum ad aures perueniāt Pleu/
tauri Bardyetæ Allotriges: cæteriq; deterioris & deformioris appellatio/
nis homies. Agreſtis aūt eoꝝ īmanitas: nō ſolū ex ipſo bellādi uſu: uerū
etiā ex auia locorū lōgīquitate ꝓuenit: lōgīqua enī ad eos ē nauigatio:
longinqua etiam itinera. Cumq; nullis cōmiſceant aduenis: quæ ītet
homies cōmuia ſūt abiecere: & ōnē exuerūt hūanitatē. Quæ tn̄ ꝓ hoc tē
pus minus mīuſq; patiūt cū uigēte pace ad illos Rōani ꝓficiſcāt. Qui/
bus uero id mīus obuēit ꝑportuiores ſūt & ritu bæluaꝝ ſæuiores. Talis
cū adſit illis locorū ſterilitas: & qbuſdā mōtana duricies eius generis in/
cōmoditatem intēdi credibile eſt. Cæterū bella omīa hac tēpeſtate deſi/
erunt: ut dixi. Nā Cantabros & uicinas illis gētes: quæ adhuc latrocinia
retinēt Cæſar Auguſtus oppreſſit. Et q Romanorū ſotiorum prædōes
erant nunc pro Romanis rei militari ſeruiunt. Coniaci uidelicet & qui
Iberi amnis fontes incolunt: præter Tuiſos. Cui Tiberius ſuccedēs tri/
bus militū ordinibus impoſitis locos ipſos ex Auguſti Cæſaris inſtituto
nō modo pacatos: ueꝝ etiā urbanis præditos moribus effecit. Reliquus
Hiſpaniæ tractus eſt noſtrū a colūnis uſq; ad Pyreneos montes littus: &
huic incūbēs regio tota mediterranea. Latitudo quidem inæqualis: cæte/
rū longitudo paulo plurium q̄ ſtad mille quaternū. Spatia uero mariti/
mæ ſupra ſtad mille duo dicta ſunt. Ferūt aūt a Calpe proxīo columnis
monte ad Carthaginem nouam duo ſtad mille &.cc. Hoc uero littus a
Baſtetanis: qui & Baſtuli dicūtur: & ab Oretanis partim habitari tradit
Hinc habent aliæ ferme totidē uſq; ad Iberum: & Heletani. Intra Iberū
autē uſque ad montem Pyreneū & Pompeiana Trophea ſtad mille &
dc. habitare paruam Heletanorum partē. Reliqua Indicetos (ſic enim
appellantur) quadrifariam diuiſos. Inchoantibus uero a Calpe: dorſū in
parte quoddam montanum eſt ad Baſtetaniā & Oretanos pertinens ne
moroſum proceris arboribus maritimam mediterranea oram ſeparans
Hoc in tractu & auri & cæterorū effoſiōes multa per loca ſūt. In hoc lit/
tore primarium extat oppidū Malaca: quod tanto a Calpe quanto Ga/
des diſiungitur interuallo. In ulteriore terra Emporium eſt ingentia ha/
bens ſalſamentaria. Idipſū nonnulli Menacen opinātur: quam Phocen/
ſium ultimā urbē percepimus: quæ ad occaſum uergit. Cæterum ea ne/
quaq̄ eſt. Sed enim illa longinqus diſtans a Calpe a fundamētis effoſſa
iacet: græcæ urbis ueſtigia ſeruās. Malaca uero Phœniciæ ciuitatis pro/
pinquioris tenet formā. Deinde exitanorū ciuitas eſt: a qua ſalſamētaria
præcipuū nomē adepta ſunt. Dehīc Abdera Phœnicū ipſa ēt ædificiū.

Superiora regionis montanæ loca Vlyſſeam oſtētāt: in qua ē Mineruæ
tēplum: ut autor ē Poſidonius & Artemidorus & Aſclepiades Myrle/
anus: qui ī Turditania litterarii ludi magiſter extitit: q̄ de regiōis illius
gentibus exponēdis librū ædidit. Is monumēta quædā de Vlyſſis erro/
re in Mineruæ tēplo eſſe commemorat. Parmas ſuſpenſas Apluſtria ro
ſtraq; naualia. In Callecis autē quoſdā ex Teucri cōmilitōibus habitaſ/
ſe: ibiq; oppida fuiſſe: e quibus unū Hellenes. i. Græci: alterū Amphilo/
chi nominatū ē: ſicut Amphilochus eo in loco diē ſuū obiit: & comites ī
mediterranea errabundi fuere. Sic etiā nonnullos Herculis ſotios. Scri/
ptores etiam aliquos tradidiſſe refert Coloniam e Meſſana in Hiſpaniā
eſſe deductā. Lacōes etiā Cātabriæ partē tenuiſſe: & hic ipſe & alius te/
ſtis eſt ſcriptor. Illic & Obſicellā eſſe: quod & Lactiſma uocant urbem
Anthenoris & ſotiorū eiuſq; filiorū: quū in Italiā curſum tenuerunt. In
Africa quoq; credidere nōnulli Gaditanorū mercatorum fidē ſequuti:
ſicut Artemidorus ſcriptū reliquit: quoniā æthiopes Mauritaniæ acco/
læ in occaſū ſpectantes Lotophagi uocitantur loti cibus carpentes. Gra/
men ac radicē quādā nullo indigentes potu. Nec facultatē eius propter
aquaꝝ penuriā habētes. Horum natio uſq; ī Cyreneoꝝ loca extēditur.
Alii rurſus Lotophagi nominant alteram inhabitantes e regione paruæ
Syrtis inſularū Meningē. Haud ſane mirādū eſt poetā hoc pacto erro/
rē Vlyſſis fabuloſe deſcripſiſſe: ut mīta de Vlyſſis rebus memoriæ pro
ditis extra colūnas in Atlantico pelago diſpoſuerit. Quæ enim ab hiſto/
ricis tradūtur non multū abſunt. Sic de locis ſic de reliquis ab eo ꝓ fig/
menta enarratis: unde non longe a fide poeticum figmētū erat. Nec ſiq
hiſce credētes hiſtoriis: & multimodæ uatis ipſius cognitioni Homericā
poeſin ad cognatas ſcientiæ ac peritiæ materias cōuerterūt: quēadmodū
a Crate Malota: & aliis quibuſdā factitatū ē. Quidā uero adeo ruſtice ta
lē aggrediendi operis rationē admiſerūt: ut uatē ipſum non ſolū cuiuſ/
dā foſſoris aut meſſoris inſtar ex omni eius generis ſciētia extruſerīt: ue/
rum etiam eos q tale negociū attigerint furiis agitatos fuiſſe cēſeāt. Pa/
trocinium aūt caſtigationēue aut tale aliquid in eoꝝ maledicta cōferre:
ex iis auſus eſt nemo qui grāmaticā aut mathematicorū acumina tenere
profiteat: q̄uis eximius. Atqui aduerſus multa eorū maledicta & patro/
cinium & erroris emēdatiōem adducere fieri poſſe mihi uideī: ī ea præ/
ſertim quæ Pytheas quoſdā ſibi credentes fruſtratus eſt: quod per loco/
rū occidētaliū & aqlonariū ignorationē & Oceani contīgit. Cæteꝝ hæc
ꝑpræſētiaꝝ miſſa faciamus: quæ peculiari ſermōe ꝓlixius diſerēda forēt.
Græcos autē ad barbaras natiōes errabūdos pagraſſe: hāc cauſā habuit:
q̄a puas ī portiōes diſſipati fuerāt cū īperia ꝓ elationē atq; cōtumaciam

Universidad de Deusto
Biblioteca

inuicem minime coaleſcerẽt: & conſpirationẽ inter ſe nequaq̃ haberẽt. Vnde contra externas inuadentiũ opes imbecilli facti ſunt : hoc uero ꝑ elatos ſpiritus. Quod quidẽ inter Hiſpanos maxime latius extendit: cũ ad uerſutũ natura ingeniũ: ſubdolã quoq; mentẽ adiungerẽt. Nã iuaſores & prædones effecti uitã degebãt. Ad parua primũ audaces: nec dũ ingẽtia aggrediebantur facinora: cũ magnas nódũ uires aut ſotietates cõparaſſent. Si enim ſeſe mutuo tutari uoluiſſẽt: neq; Carthaginenſibus: neq; prius Tyriis plurimã eorũ regionẽ ꝑ maiorẽ potẽtiã incurſantibus deſtruẽdi fuiſſet occaſio. Neq; Celtis q̃ nunc appellãtur Celtiberi atq; Berones: neq; Piratæ Viriaſtho: neq; Sertorio poſtea: neq; ſi alii plærique ãplificãdæ potẽtiæ auiditate ducebãtur: & Romanus populus augẽdæ potẽtiæ gratia aduerſus Hiſpanos particulatimq; cõtra ſingulas ciuitates bellũ multos protraxit ad ãnos: nũc hos nũc illos delẽs: donec ad annũ fere ducẽteſimũ atq; ãplius uniuerſos í poteſtatẽ redegerit. Ad iſtiutã igit᷑ orbis enarrationẽ redeamus. Poſt ea igit᷑ loca Abdera ẽ & Carthago noua: quã ædificauit Aſdrubal: is qui Barcæ Hannibalis genitori ſucceſſit. Ea ſane ẽ cunctaꝝ eo í tractu urbiũ potẽtiſſima. nã & munimine & murorũ ſtructura atq; pulchritudie & portuũ cõmoditate & lacus amœnitate ornatiſſima ẽ: nec minus argẽti effoſſionibus: de quibus ãte diximus. Hic & in propinqs locis frequẽtiſſima ſũt ſalſamenta. Hoc etiam ampliſſimũ ẽ Emporiũ: ſiue de rebus e mari ad mediterraneã ꝑportãdis ſiue ex ipſa regione foras ad omnis exportãdis. Hæc uero pars maritima hinc uſq; ad Iberũ in medio quodãmodo interuallo Sucronẽ habet fluuiũ & eius excurſum: & eiuſdẽ nominis urbẽ. Labit᷑ aũt e monte: qui ícũbenti cõtiguus ẽ dorſo: & e Malaca & ex íminẽtibus Carthagini locis pedeſtri uadabilis: undiq; ab Ibero æqualiter diſtãs: paululũ a Carthagine atq; Ibero diſiunctus inter Sucronem & Carthaginẽ tria maſ ſiliẽſiũ ſũt oppidula haud procul a flumine. Ex iis celeberrimũ ẽ Hemeroſcopeũ. i. diurna ſpecula in extremitate Dianæ Epheſiæ ſacellũ habẽs frequẽti religione cultũ: quo Sertorius ad res maritimas uſus ẽ receptaculo. Nã munitiſſimũ ẽ: ad rẽ piraticã itẽ percõmodũ: Nauigãtibuſq; lõginquũ præſtãs proſpectũ. Vocat᷑ aũt Artemiſiũ tanq̃ Dianiũ: ferrarias habens effoſſiones feraces ex propinquo: puſillas etiã inſulas Planeſiam Plũbariã & Limnothalaſſã íminẽtẽ: quæ in circuitu ẽ ſtad᷑. cccc. Dehinc Herculis íſula ẽ ad Carthaginẽ ſpectãs: quã a ſcõbroꝝ multitudine captorũ Scõbriã uocãt. Ex qbus Garũ (optimũ hoc ſalſamẽti genus ẽ) cõdit᷑. Abeſt aũt a Carthagíe ſtad᷑. iiii. &. xx. Rurſus altero Sucronis ex latere ad Iberi exitũ ꝑgẽti Sagũtus occurrit a Zacynthiis cõdita: quã Hãnibal cõtra Romani populi fœdera diruẽs: belli punici ſecũdi ſuſcitauit

incẽdium. Proximæ urbes ſunt Cheronneſus Oleatrũ Cartalia In ipſo que Iberi tranſitu Dertoſſa Colonia. Labitur autem Iberus a Cãtabris e meridie ortũ habẽs ꝑ magnũ cãpoꝝ ſpatiũ pari ſẽp íteruallo a Pyreneis diſtans montibus. Inter Iberi uero deflexiones & extremas Pyrenei partes: a qbus Põpei monumẽta fixa cernũtur prima ẽ urbs Taraco portu carẽs in ſinu quodã ſita Cæterũ in reliqs idonee cõparata nõ minus hac tẽpeſtate q̃ Carthago uiris probis ornata. Ad excipiendas enĩ príncipum peregrinationes egregie nata: & nõ ítra Iberũ modo : ſed etiã extra late Metropolis ideſt ciuitatũ mater ẽ. Gymneſiæ etiã íſulæ cõtra nõ longe iacẽtes & Eboſus dignitate præſtãtes oportunũ urbi ſitũ oſtendũt. Eratoſthenes aũt ei ſtationẽ eſſe affirmat iaciẽdis anchoris nõ admodũ cõmodã: ſicuti cõtra differẽs Artemidorus íqt. Vniuerſa ab colũnis huc uſq; maritima íportuoſa ẽ . Deíceps autẽ hoc ex loco commodis ornata portubus. Ager quoq; bonitate præcellẽs Leetanorũ & Lartoleetaꝝ aliorũq; taliũ uſq; ad Emporiũ. Illud enĩ ẽ a Maſſilienſibus ædificatũ a Pyreneis mõtibus ſtad᷑ mil. iiii. íteruallo & Hiſpaniæ finibus ad Galliã díſtãs. Hic ẽ aũt uniuerſus tractus agroꝝ & portuũ cõmoditate præſtans. Eo í loco Rhodope oppidulũ ẽ Emporiẽſiũ: quod plæriq; ab Rhodiis cõditũ fuiſſe tradũt. Et hic & in Emporio urbe Dianã Epheſiam eximia ueneratione colũt. In rebus Maſſilienſibus cauſã aperiemus : habitabãt aũt prius Emporienſes puſillã quãdã oppoſitã inſulã. Q̃uã nũc Paleãpolin. i. urbẽ ueterẽ nominãt. hoc uero tẽpore in cõtinẽti habitacula poſuere. Diopolis ẽ quã murus diuidit uicinos antea quoſdã ex Indicetis habẽs íquilinos. Qui et ſi ꝑ ſe ſuã agerẽt rẽpublicã: cõmuía tamẽ habere mœnia cũ Græcis tutelæ gratia uoluerũt. hæc aũt duplicata ſunt medio dirimente muro . Tempore íde procedẽte í eadẽ ciuitatis gubernacula cõuenerũt. Quod & in aliis multis euenit: barbaris & Græcis legibus mixtim tẽperatis. Præterfluit uero amnis ex Pyrene exoriens: cuius q̃dẽ egreſſio Emporienſibus portum efficit. Emporienſes egregie circa colligẽda lina opus agunt. Interiorẽ agrum: cũ aliaꝝ reꝝ: tum uero ſparti feracẽ habẽt. Qui uero inutilior ẽ ac tenuis iuncũ ꝓducit: ut etiã iuncariũ cãpũ appellẽt. Plæriq; ultimas Pyrenei mõtis ꝑtes uſq; ad Põpeii trophea tenẽt. Per quæ ex Italia ad interiorẽ Hiſpaniã ꝑgẽtibus iter eſt maxime ad Beticã. Hæc uia nũc quidẽ mari proxima: nũc aũt lõginqua reddit᷑: præſertim ubi ſpectat occaſũ. Ducit᷑ aũt Taraconẽ a Põpeianis monumẽtis ꝑ iuncariũ cãpũ & Betterones: & Marathoniũ: i. fœniculariũm: quẽ a naſcẽtibus late fœniculis: ſic latina lingua uocitãt. Dehinc ex Taracone ad traiectũ Iberi amnis ꝑ ciuitatẽ Dertoſſam: hinc ꝑ Saguntũ ꝓducta & urbẽ Setabin ſẽſim a mari diſcedit: & Spartario cãpo: q̃ ſicut

Universidad de Deusto
Biblioteca

& alter Iuncarius:ita & ipſe Spartarius appellaꝫ:ſeſe applicat. Hic autē & ſpatioſus & aquarū indigens implicatū ſparto iuncū procreat: qđ ad omnis oras:potiſſimū in Italiā deuehitur. Antea mediū per cāpū atque Egelaſtas uiā ipſā & longinquā & aſperā eſſe contingebat. Nūc autē ad maritimā facta ē iuncariū tātūmō attingēs capū:ad idēq; pertēdes quo prior illa:ad Claſtonē ſcilicet & Obulconē:p quas & ad Cordubā & ad Gades uia perducitur:quæ duo ampliſſima ſūt Emporia.Diſtat autem a Corduba Obulco ſtaꝺ circiter.xxx. Ab rerū ſane ſcriptoribus traditū eſt Cæſarē e Roma Obulconē.vii.ac.xx.die peruenisſe in caſtra.Illa ibi dē eo tēpore fuerant:quo ad Mundā Martē cōſerturus erat. Tota quæ eo tēpore fuerat a columnis ad Hiſpaniæ Galliæq; terminos maritima huius generis eſt.Super hanc uero ſitus mediterraneus ager: is inq̄ qui inter Pyreneos montes: latuſq; ſeptētrionale uſq; ad Satyros ē duobus maxime finitur mōtibus.E quibus unus æqualiter a Pyrene diſtās producit a Cātabris exoriēs.In noſtro aūt finit pelago Idubeda uocitatus. Reliquus a medio in occaſū ꝓmeat: defluxus quidē in auſtrū & litus a colūnis protēdens.Hic uero nudus ac tenuis ab initio eſt tumulus:per Spartariū excurrēs cāpū. Applicatur autē ſyluæ ſup Carthaginē & Malacæ regionē:& Oroſpeda nominatur.Inter Pyreneū & Idubedā Iberus fluuius labit ab ābobus exæquo diſiunctus montibus & fluctibus hinc amnibus:ac reliquis refertus aquis. Ad Iberū urbs extat. Auguſtacæſaria uocitata: & Colonia quædā celſa habēs pōtis lapidei tranſitum.Ora compluribus habitatur gentibus:e quibus nobiliſſima Iacetana dicitur. Hæc a pyrenes radicibus inchoans ī cāpos uſq; latius extēdit: & Ilerdæ ac Ileoſce Ilergetarū locis adiungit non procul ab Ibero. Quibus in oppidis Sertorius pugnas geſſit extremas: & in Vaſconum urbe Calagurio & maritima Taraconis & Hemeroſcopio cum e Celtiberis fuiſſet electus: ubi aduerſa captus ualitudine diem ſuum obiit. Ad Ilerdam uero poſterioribus annis Afranius & Petreius Pōpeiani ductores ab diuo Cæſare debellati fuere. Diſtat Ilerda ab Ibero tēdentibus in occaſū ſtaꝺ.c.&.lx.A Taracone autē ad Auſtrū circiter ſtaꝺ.cccc.&.lx. Ad aquilonē uero Iſca ſtaꝺ.d.&.xl.Per hoſce mōtes ex Taracone ad poſtremos ad Oceanū Vaſcones ad Pōpelonē & Oedaſunē uicinā Oceano urbem uia eſt ſtaꝺ mille duobus &.cccc.ad Aquitaniæ & Hiſpaniæ confinia: Iaccetani ſunt in quibus ea tempeſtate ſertorius cum Pompeio belligerabat.Poſtea uero Pompeii filius Sextus aduerſus Cæſaris pæfectos. Supra Iaccetanos ad Septētrionem gens incolit Vaſconum In qua Pōpelon ſita eſt:ueluti Pompeiopolis:Pyrenes uero ipſius latus ī Hiſpaniā uergens conſitum ē uariis arboribus materiæ multitudine:& quæ ſemp

uirēs germinet. Alterū autē Galliam ſpectans: nudum omnio. Media uero loca conualles continēt:quas frequētes cultores habitāt.Quas quā maxima Hiſpaniæ nationis portio Cerretani tenēt:a quibus multifariā Perne condiunt Cātabricis perquāſimiles:prouētū non mediocrē hominibus exhibētes. Vbi uero Indubedā tranſieris: eueſtigio Celtiberia frequens diſpar occurrit.Magna illius pars inculta & aſpera:& fluuialibus inundationibus uaſta:q; per hos Anas defertur: & Tagus.& deinceps flumina plurima:quæ in occaſū irrūpunt oceanū. originē ex Iberis agris habentia.Quorū Dureias præter Numātiam:orāq; Sergūtiam currit.Cæteq; Betis ex Oroſpeda oriēs:per agrū Oretanū fluit ī Beticā. Eregione autē Septētrionis Berones Celtiberis proximi: & Cantabris Comiſcis habitāt:& ipſi e Gallica tranſmigratione orti. Horū urbs ē uaria:ad Iberi trāſitū ſita.Coniuncti ſunt & Bardyitis:q nunc Bardyuli uocātur. Ab occaſu Aſtures quidā ſūt: & ex Callecis aliqui:atq; Vacceis: uettonibuſq; & Carpetanis. Ab Auſtro uero Oretani:& ex Baſteranis quicūq; Oroſpedā īcolūt:& ex Dittanis. Ad oriētē autē Iubeda.Cumq; Celtiberi ipſi quadrifariā partiti ſint.Fortiſſimi ad ortū ac Meridiē ſūt: Vraci ad Carpētanos ptinētes:fonteſq; Tagi.Eorū nobiliſſima ciuitas eſt Numantia:quæ in bello Celtiberico:quod aduerſus Ro.populū geſtū eſt:uirtutē propriā oſtentauit.Quod uiceſimum perdurauit ad ānū. Complures enim exercitus cū Imperatoribus ad internitionē detracti. Nouiſſime aūt Numantini obſidiōe cincti:diuturna patiētia tolerarūt. Paucis dūtaxat exceptis:qui cedētes murū dediderūt.Sunt & Luſones: qui ad ortū ſpectātes:& ipſi ad Tagi fōtes pertinēt.Oppidū ē Aruactorum Segeda: & Pallātia.Numantia ab Auguſta Cæſarea:quā ſup Ibeq; ſitam eſſe diximus: abeſt ad ſtaꝺ. dccc.Celtiberoq; etiam urbes extant. Segobrica:& Bilbilis:circa quas Sertorius & Metellus prœlium cōmiſerunt.Polybius uero:cū Vacceorum:& Celtiberorū populos dinumeret:cum aliis ciuitatibus & Sageſamam:& Intercatiam colligit Poſidonius auctor eſt.M. Marcellū tributum ex Celtiberia exegiſſe talētum dc.Ex quo coniecturā facere licet:q; Celtiberorū natio frequentiſſima fuerat:& auri atq; argenti copia excellēs:rametſi agrum incolentes ſterilem.Polybius.ccc.urbes illorum:a Tiberio Graccho ſubuerſas eſſe:memoriæ prodidit quod ritu Comico: Tib. Gracchi gratia: dictū ē ab eo: qui turres urbis appellat.Vt in triumphalibus pōpis fieri mos ē Quod ab re nequaq̄ dictū eſſe crediderim. Nam Imperatores & rerum geſtaq; Scriptores:ut ornatiora efficiāt negotia:ad hoc mentiēdi genus efferūt. Cū etiā q urbes Hiſpanorū ſupra mille fuiſſe prædicāt:huc deduci mihi uideātur:ut ingentes uici: oppida nominētur. Haud enim agri illius

Universidad de Deusto
Biblioteca

ígenium tam multas capere ualet urbes:tum quod ſterilis ſit:& alienus a moribus noſtris: & ímanſuetus: Tum quod eorũ uictus:& actiões lõge a littoribus noſtris:ad tale aliquid non edoceat. Nã qui per uicos habitant:agreſtes ſunt:cuiuſmodi magna ex parte ſunt Hiſpani. Ciuitates autẽ comitate & maſuetudine condiunt incolas. Neq; tamẽ id facile:potiſſimum cũ ad uicinorũ detrimẽtũ ſiluæ materiã occaſionẽq; ſuppeditent. Poſt Celtiberos:ad Auſtrũ ſunt montani:Oroſpedã habitantes: & ſpectãtẽ ad Sucronẽ regionẽ:Sidetani uſq; Carthaginẽ:& Baſtetani: & Oretani:ferme uſq; Malacã. Iberos autẽ uniuerſos: ſicut & de Luſitanis diximus: peltas geſtaſſe conſtat: & armaturis agiles:propter latrocinia: iaculo:fũda & gladio utebãtur. Inter pedites equitatũ ímiſcere cõſueuerant:equis ad conſcẽdẽdos mõtes edoctis: nec minus ad curuanda leuiter genua:quotiẽs iuſſi fuerint:ubi uſus exigit. Producit capreas Hiſpania:equoſq; ſilueſtres affatim. Quibuſdã in locis: Lacus incremẽta ſuſcipiũt. Cygni & eius generis aues plurimæ. Similiter & Otides ãnes procreant & Caſtoras. Et Caſtoriũ quidẽ:nõ eã quã Põticũ habet uim. Põtico enim propriũ eſt:ut uenenoſũ ſit:ut & aliis ꝓmultis. Cũ Poſidonius dicat:ſolũ ex ære Cyprio lapidẽ Cadmiã gigni:& Vitreolũ & Spodiũ. Peculiare uero Hiſpaniæ eſſe Poſidonius aſſerit: ut nigræ ibidem ſint Cornices. Cũq; Celtiberorũ equi ſubalib ſint:ſi ieexteriorẽ traducantur Hiſpaniam:colorẽ permutant. Sunt aũt Parthicorũ ſimiles. Nã & agilitate:& currendi dexteritate:reliquos anteire. Radicũ ad tinctura idoneaꝝ copia permaxima Oliua:uite:ficulnea:arboribuſq; ſimilibus:Hiſpanũ ad nos ſpectans littus abundat. Et exterius frequẽs eſt. Quibus oceani pars: Aquilonaris maxime:propter frigus indiget. Reliqua uero amplius:propter hominũ incuriam:cũ nulla educatione inſtituti:ſed neceſſitatis magis:& brutarũ animantiũ affectione: & deprauatis moribus uitã agant. Niſi quiſpiã ad educationẽ bonã: eos uitã degere exiſtimet:qui ex lotio:diutius intra cloacas ſeruato:lauacra ſibi cõficiãt. Quiq; ſibi ſuiſq; uxoribus: intritis purgamẽtis dentes abſtergãt:quẽadmodũ Cantabros:confineſq; illis factitare fama eſt. Humi dormitare: Iberis Galliſq; cõmune. Callecis deũ nullũ eſſe qdã aiũt Celtiberi & uicini ſui i Boreã habitantes:cuipiã deo:cuius nomẽ non extat:rotũda luna tẽpore noctur no ante fores:per omnis domos pernoctãt ſaltus agitantes. Vettones cũ primũ Romanoꝝ caſtra ítuentes:quoſdã cẽturiões de ãbulationis cauſa:deflectere uiã cernerent: íſanire hoíes ſuſpicati ſunt. Itaq; eis præcedẽtes uiã ad tabernacula cõmõſtrabãt:ꝓinde ac:aut fixos ꝓ qerẽ manere aut pugnare:neceſſariũ arbitrarẽtur. Quis aũt mulieꝝ nõnullaꝝ mũdũ: ĩter barbaricã nõ ponat formã? de quo mẽtionẽ fecit Artemidorus. Eas enim monilia ferrea:collo circũdata geſtare refert: ſupra uerticẽ coruos ícuruos habẽtia:& ãte frõtẽ lõgius ícũbẽtes. Hos uero ad coruos uelũ: cũ uelint attrahũt:ut extẽtũ faciei præbeant umbraculũ. Hocq; magnũ ducunt ornamẽtũ. Quadã í ꝑte tympanulũ circũducit: ad poſterioreſq; í occipite neruos capiti:uſq; ad auriculas adſtrictũ í altũ:latũq; paulatim ſupinatur. Alias ſinciput expilatũ enudare:adeo ut ãplius q̃ frõs ipſa pateat. Aliquas ípoſitũ ad pedis menſurã í ſublime ſtilũ erigere:cui Cæliẽ circũtexũt. Deinde pileo nigranti exornãt. Multa re uera ꝓſpecta ſermonẽ de omnibus diuulgãt Hiſpaniæ gẽtibus:potiſſimũ de iacentibus ad Boreã. Nec ſolũ de illaꝝ fortitudine:ſed etiã crudelitate: & amẽtia ritu beluaꝝ. Matres in bello Cãtabrico filios: prius q̃ í hoſtiũ manus capti peruenirẽt necauerunt. Puer qdã cũ parẽtes ac germani captiui:uinculis adſtricti iacerẽt:eos omĩs neci tradidit. Ita enim pater iuſſerat:attributo in poteſtatẽ ferro. Idẽ fecit mulier quædã de iis:qui ſecũ capti fuerãt. Quidã intra uinoſorũ cõuiuiũ inuitat:ſupra rogũ ſeſe coniecit. Hæc cũ Gallis Tracibuſq; cõmunia cõueniunt:& gente Scythica. Virorum mulierũq; cõmunis ẽ uirilitas. Rẽ ipſæ ruſticã exercent. Puerperæq; uiris miniſteriũ exhibẽt. Quos illæ earũ uice accũbere iubẽt. Interagẽdũq; ipſe lauãt. Ipſæ ad aliquẽ fluminis alueũ accũbentes:ſãtẽ pãnis ſuoluũt Poſidonius tradit hoſpitẽ ſuũ Charmoleũ ei cõmemoraſſe:uiꝝ quẽdã genere Maſſiliẽſẽ:uiroſ ac foẽinas í agro Liguſtico:data mercede ad agri foſſionẽ una cõduxiſſe. Vnã aũt ut pariẽdi dolores eã uexare cœperũt: nõ procul ab ope diſceſſiſſe. Enixãq; confeſtim opus repetiſſe:ne mercedẽ amitteret. Ipſe uero cũ eã difficulter cũ doloribus operãtẽ ítueret: cauſæ prius ignarus demũ edidicit. Itaq; mercedem exhibens:ipſã abire ſiuit. Elatum igit̃ tollẽs infantẽ:fõticuli cuiuſpiã lauit aquula. Et pannis quos habuit inuoluẽs:ſaluũ baiulauit ad ediculã. Nec illud Hiſpanis ẽ proprium:ut duo pariter uno uehant̃ equo. Cæterũ interpꝛeliãdũ alter pedeſter certamẽ init. Nec illis ẽ peculiaris ingẽs muꝝ multitudo. Vnde peſtilẽtes ſæpenumero ſecuti ſunt morbi. Hoc aduerſus Romanos aduenit in Cãtabria:ut eſſẽt qui accepta mercede: mures uenarentur:& quantitate deſignata:ſaluẽ uix aſſequerẽt̃. Eos aũt tum rerum aliaꝝ:tũ uero tritici deprehenderet ĩopia:ex Aqtania magno cum labore ac difficultate:ꝓpter locoꝝ aſperitates frumẽtabant̃. Hoc etiã de Cãtabroꝝ diuulgatur amẽtia. quod nonnulli cũ in manus hoſtiũ ueniſſent:crucibus deíde ſuffixi:lætitiæ pœna canebant. Huius qdẽ generis mores agreſtis cuiuſdã ferocitatis exẽpla ſint. Talia uero cum minus ciuilia ſint:nõ tamen beluaꝝ uitã referũt. Quẽadmodũ apud Cãtabros:uiros uxoribus dotes tradere:& filias hæredes deſignari:a qbus fratres earum uxoribus

Universidad de Deusto
Biblioteca

exhibent'.Hoc qđē cū nō admodū ciuile ſit:muliebrē quandā habet tē/
perātiā.Hiſpanū & illud ē:ut de more toxicū apponat': quod ex olere:
apio cōſimili cōficiūt:nullū afferēs dolorē:ut ſi qđ afferat' iuitis:iprom/
ptu illud habeāt.Illud etiā eorūdē ē:ut ſeſe pro iis:qbus concilient' imo/
let:& pro eis morti ſe deuoueant : Quidā igit' hanc Regionē duas ī par
tes diuiſā eſſe tradūt.Sicut & ipſi diximus . Alii uero quinq; ptitam aſ/
ſerūt.Nec certū ī hiſce exponi poteſt:& ꝓpter ꝓmutationes: & locorum
ignobilitates.In notiſſimis enī ꝓtibus & fama celeberrimis:uarietates no
titia illuſtrātur:& agri ꝓtitiones:& uocabulorū trāſformationes & ſi quid
eiuſ generis ē.A multis enī diuulgatū ē:a Græcis maxīe:q ōniū facūdiſ/
ſimi fuere:ueꝝ quæcūq; & Barbara:& lōginqua & exiguos cōtinētia lo/
cos & diſſipatī ſita ſūt:de iis cōmētaria:nec tuta nec admodū mꝰta fue/
rūt.Adeo ut quotcūq; a Græcis rēota ſūt: ignoratiōem ītēdāt.Cæteꝝ La
tini qđē Scriptores Græcos ipſos ſane imitant'.At uero nō mꝰtū. Nā q̄
illi memoriæ cōmēdarūt:a Græcis accepta cōuerterunt . Ex ſeipſis uero
nō lōge ſuæ natiōis ſtudiū dilatauere. Vnde ſiq̄ ex illis diminutio defe/
ctuſq; fiat:nō mꝰta ab aliis ſuppleméta parāt'.Alioqn ipſis Græcoꝝ no/
minibus:claritate plurima excellētibus.Cū igit' tractus uniuerſus extra
Rhodanū terrāq; ītra Gallicos ſinus artatā:a priſcis illis uocitet' Iberia:
Noſtri ſæculi homīes ipſius cōfinia Pyreneos mōtes ponūt.Eādēq; Ibe
riā & Hiſpaniā noīant:q̄ ītra Ibeꝝ cōtinet'. Vetuſtiores aūt hoſipſos Igle
tas appellāt: non mꝰtū paſcētes agꝝ:ſicut auctor ē Aſclepiades Myrlea
nus.Romani uero totā eodē mō nomināt Iberiā & Hiſpaniā.Partē qđē
unā exteriorē:Alterā uero īteriorē dictarūt. Alio aūt ī tēpore:alio quoq;
pacto:pro reipublicæ magiſtratibus diuiſerūt:cū ꝓuintiæ nūc plebi Se/
natuiq; deſignētur. Nūc duci Romano. Betica plebi attribuit'. Ad quā
Prætor mittit': q Legatū habet & quæſtorē.Eius terminū ad ortū uſque
Caſtaonē cōſtituerūt.Reliqua Cæſaris ē:qui duos mittit Legatos: Præ/
toriū:& cōſularē.Prætorius quidē ſecū legatū habet:q̄ Luſitāis ius dicit
uicinis Beticæ.Extēdūturq; uſq; ad Amnē Duriā & eius oſtiū Hūc enī
agrū ſic appellāt:proprio in hūc diē nomine.Eo in loco ſita eſt Auguſta
Emerita reliqua.Hæc aūt ē plurima Iberiæ pars:Prætori ſubdita ē Cō/
ſulari.Haud īdignū habēti exercitū:tribus īſtructū ordinibus:ac legatis
tribus.E qbus unus duos ſecum ducens ordines:tractū trans Duriā ſer
uat uniuerſū:ad Arctos:quē antea qdā Luſitanos appellabant.Alii uero
nūc Callecos uocāt.His aūt ſpectātes ad Septētrionē mōtes:ꝓpīq; ſunt
cū Aſturibus:& Cātabris.Per Aſtures ſane defluit Melſus ānis: paulo/
que remotus ē Noega oppidū.Prope aūt ē Oceāi refuſio Aſtures a Cā/
tabris ſepās.Dehīc mōtiū ſūt radices:uſq; ad Pyrenē. Secūdus Legatus
cū altero adeſt ordine. Tertius autē interna cuſtodit.Cōtinet autē gētes
dictas ī pacis & māſuetudinis morē . Italicāq; formulā :cū togatā ſubīde
ueſtē īduāt.Hi autē ſūt Celtiberi:quiq; utrāq; Ibero ꝓpinquā regionē:
uſq; ad maritima īcolūt.Ipſe uero Imperator ī oris maritimis : maxīe ad
Carthaginē: & Tarraconē Iuriſdicionē agitās : ducit Hyberna.Aeſtiuis
autē diebus aliqua ſemp obit:intuēs quæ emendationis indigeāt.Adſūt
& Cæſaris procuratores: Equeſtris ordinis uiri: qui militibus ad uictus
ſui diſpenſationē pecunias diſtribuunt.E regiōe Hiſpaniæ inſulæ iacēt.
Duæ quidē Pityuſæ. Duæ uero Gymneſiæ:quæ Baleares appellantur:
quas inter Tarraconis & Sucronis maritimam eſſe ſitas contingit. Sup
hanc cōditū eſt Saguntum.Pityuſæ longius in bello exiſtentes:magis q̄
Gymneſiæ:declinātnr ī occaſū. E quibus una quidem uocatur Ebuſus:
urbē eiuſdē nominis continēs.Circuitus inſulæ ſtad'.cccc.Latitudo inæ/
qualis:uti etiā longitudo.Prope iacet Inſula Ophiuſa:lōge ac minor de/
ſerta.Gymneſiarū una qđē maior:duas habet urbes: Pallamā atq; Potē/
tiā.Hæc ad ortū ſita eſt.Pallama uero ad occaſū.Inſulæ longitudo ſtad'.
paulominus.dc.latitudo.cc.Artemidorus autē lōgitudinē: latitudinēq;
duplicauit.Minor autē altera a potētia ſtad'.circiter.lxx.diſtat. Multo q̄
altera īferior magnitudine minor eſt. Virtute uero ea nihilo īferior.Fer
tiles enim ambæ:& portuū bonitate præſtātes: licet oſtia latētes ſub aqs
petras frequētes habeāt:ut ſubeuntibus attētiore cura opus ſit. Locorū
autem uirtus paci deditos efficit incolas: quemadmodum & Ebuſi cul/
tores.Quom autem pauci quidam improbi: aduerſus maris prædones:
communis emolumenti gratia conſpiraſſent:crimine uniuerſis īſparſo.
Metellus cognomento Baleāricus:eos inuaſit. Qui etiam ciuitates mœ/
nibus circūſepſit: eandem ob uirtutem : aliorum inſidiis obnoxii: licet
ſtudio pacis intenti:tamen funditores optimi uocitantur:q; ut fama eſt:
ex quo Phœnices Inſularum potiti ſunt:egregie exercuerunt. Hi primi
mortales laticlauum induiſſe feruntur.Ad pugnas diſcincti erumpunt:
manu ſcutum geſtantes:& peruſtum iaculum raro ferratæ cuſpidis ha/
ſtam. Ternas circum caput fundas: e iuncis compactas geſtant : quos
melancrenas appellant:e quibus funes texuntur. Vnde & Philetas in li/
bro interpretationum:Hirta inquit ueſtis ſordida : rarus limbus inuol/
uitur : & iunceum ornamentum : perinde ac iuncis circūcinctis : fun/
das uero aut iunceas :aut ſetis contextas : aut neruis geſtant . uel lon/
gioribus habenis : uel breuioribus : uel mediocribus : ad remotiores
iactus uel propinquiores uel medios. A puerilibus hoc pacto ad fun/
das exercebantur annis : ut alioquin ne panis quidem pueris exhibe/
retur:niſi funda quicq̄ prius attingerent.Quocirca Metellus propius

Insulas adnauigans:pelles nauiũ tectis prætẽdit: ut aduersus fundarum iactus tegmina essent.Deinde ex Iberia tria Romanoꝝ milia introduxit accolas.Præter agri uero feracitatẽ:& illud hisce in locis cõmoditatis ad/est:ut ullũ noxium animal nõ facile repias.Nã cuniculos nequaq̃ idige/nas esse asserũt.Q uinimo cũ ex propiqua Insula:qdã marem ac fœmi/nã attulisset:tanta ab initio facta eoꝝ ẽ procreatio:ut ex subterraneis cu/niculis domicilia subuerterẽtur:& arbores &(ut superius cõmemorauí) homines ad implorãdã populi Romani opẽ:cõfugere coacti sint.Nunc autẽ cũ ad tractãdã eorũ uẽationẽ aptissimi facti sint : nulla inualescere sibi dãna permittũt. Veꝝ possessores magnã ex terræ fructibus utilita/tẽ assequuntur.Hæ quidẽ intra colũnas: quas Herculeas uocãt existũt. Iuxta has paruæ duæ adiacẽt insulæ.Q uorũ altera Iunonis nominatur Insula Quidã sane & has uocauere columnas.Extra colũnas Gades sũt: de qbus tãtũ solũmodo diximus:q̃ a Calpe stad'.dcc.&.l.iteruallo dis/iungũtur.Prope autẽ erũpẽtem Betim sitæ sunt:de quibus prolixa dis/seminat' oratio.Hi etenim sunt uiri:qui & plima:& ingentia emittentes nauigia:nostrũ & exterius mare nauigãt:cũ neq̃ magnã habitẽt Insulã: neq̃ multũ e cõtinẽte fructum legãt:neq̃ aliaꝝ ubertate fruãtur Insula/rum:sed magis pelagus inhabitent.Pauci admodũ rẽ domesticã curant. uł Romæ morã ducũt.Nã incolaꝝ magnitudíe:nullis extra Romã po/sitis:gẽs esset iferior.Igit' accepi i uno ætatis nostræ cẽsu: equestris ordi nis Gaditanos uiros quingentos esse cẽsos;quot i nulla Italicaꝝ urbium: præter Patauinos obuenere. Tot autẽ numero cũ sint:Insulã habitãt nõ lõgiorẽ stad'.c.cũ latitudo uspiã stad'.unũ nõ excedat.Oppidũ initio in/habitabãt sane pusillũ.Balbus uero Gaditanus uir triũphalis:aliud ísu/per illis ædificauit:qd' Neapolin uocãt.Ex ãbabus deducta ẽ Didyma: nõ ultra stad'.xx.cõplexa:nec ea qdẽ anguste habitata:quippe cum mo/dici sint eius cultores.Cum maiore ex parte maritimas nauigatiões om/nes exerceãt:partim etiã continẽtem incolant:præsertim uicinã quãdam Insulã:ꝓpter ipsius fertilitatẽ:quã uelut æmulã Didymæ fecere ciuita/tẽ:tãta ẽ loci delectatio.Pauci in illius cõparatione:& hic habitacula te/nent : illius etiam naualis gratia : quod quidem nauale illis in opposita continente Balbus extruxit. Ciuitas ad occiduas Insulæ partes iacet.Ipsi quoq; ísulæ proximũ i extremis ẽ Croniũ. Ad alterã ptẽ ad ortũ cõuer/sũ ẽ Heracliũ:quo ex loco maxime cõtinẽti coniũgit' Insula:ad stadii la/titudinẽ:medio iteriacẽte pelago semota. Tẽplũ ab urbe. xii.milia pas/suũ abesse ferũt:quãtũ certaminũ:tãtũ & miliariorum numeꝝ faciẽtes. Maius autẽ ẽ ferme tãto:quãta ẽ Insulæ lõgitudo.Est autẽ Insulæ ab occa/su i ortũ magnitudinis spatium . Pherecydes autem Gades: Erythiam uidetur appellasse.In qua ea:quæ de Geryone uulgãtur fabulis ísinuãt. Alii uero adiectã huic urbi Insulã: quã stad'.iteruallo Euripus iterlabẽs segregat.Lætitiã autẽ pabuli uident:quod pascẽtiũ ibi pecudũ lac:serum nõ efficit.Caseũq; multũ imiscentes aquã cõficiũt:tãtũ exuberat pígue. Triceſimo die animal suffocat':nisi quicq̃ cruoris exhauriat'.Herba ue/ro quã pascũtur oues:sicca quidẽ est:sed incredibilẽ gignit aruinã. Qui bus ex rebus fabulã: de Geryonis armẽtis cõfictã esse cõiecturas faciũt. Littus autẽ uniuersũ cõmune frequẽtibus habitatoribus ẽ.De Gadiũ ue/ro ædificatione:Gaditani talia memoriæ mãdauere. Tirus datũ esse ora/culũ:quo ad Herculis colũnas coloniã mittere iuberẽtur.Q ui speculã/di gratia missi fuerãt:ubi ad fretũ & ad Calpes angustias peruenere:or/bis terminos esse rati:& ibi Herculeæ expeditionis finẽ: & has ab Ora/culo colũnas nominari:ítra angustias:quẽdã ad locũ constiterũt: in quo nũc Axitanoꝝ ciuitas ẽ.Ibi facto sacrificio:cũ læta nequaquã hostiæ por tẽderẽt:retro flexere rursũ.Post tẽporis iteruallũ missi:extra fretũ stad'. mille &.d. ꝓgressi:in Insulã Herculi cõsecratã peruenere:quæ ad Nobã Iberiæ urbẽ iacet.Existimãtes hic esse colũnas Herculis:deo sacrificium ístituisse.Nõ portẽdentibus læta rursus hostiis domũ repetisse . Tertio cũ classe missos Gades cõdidisse & Phanũ:ad spectãtes ad oriẽtẽ insulæ partes ædificasse.Vrbẽ autẽ ad Occasũ.Q uamobrẽ nonnullis angusti ipsius freti ultima:Colũnas uideri.Q uibusdã uero Gades.Aliis lõgius a gadibus foris iacere. Aliqui colũnas Calpen:& abilycẽ opinati sũt: mõ tẽ ex Africa ꝓcũbentẽ.Q uẽ Eratosthenes i Metagonio:Numidaꝝ gẽ/te sitũ asserit.Q uidã autẽ exiguas prope utrãq; Insulas:e qbus alterã Iu/nonis Insulã nũcupãt. Cæterũ Artemidorus : Iunonis qdẽ Insulã:illius tẽplũ appellat.Atq; aliã quãdã esse iqt: Neq; mõtẽ Abilyca: Neq; Me tagoniũ gẽtẽ esse.Errabũdos autẽ scopulos:atq; Symplegades:horũ nõ/nulli trãsferũt:eas esse colũnas opinati:quas Pindarus portas Gaderidas uocat:ad has nouissimas Herculẽ profectũ esse dictitans. Verũenimue ro Dicearchus:Eratosthenes:Polybius:& Græcorum plurimi:ad Euripi angustias:colũnas esse manifeste demonstrãt. Hispani autẽ & Afri:apud Gades esse inquiũt.Ex iis enim quæ circa fretũ illud existãt:nihil esse co lumnis simile. At qdã alii colũnas dici illas aiunt:quæ ítra Herculis ædẽ i Gadibus existãt. Sũt autẽ ex ære:cubitoꝝ.viii.In qbus cõstruẽdi tẽpli sũ ptus iscriptus ẽ. Ad quas cum peruenĩãt: qui nauigationem absoluerit: Herculi sacra ferentes : a deo se iuuari instruuntur. Hic maris & terræ finem esse . Hunc uero similiorem esse sermonem : etiam Posidonius arbitratur:qui de oraculo:deq; legatis dicta mẽdatiũ:de Phœnicũ more putat esse. De legatis sane quis contra fidẽ :aut argumẽtum:neutram in

partem incredibile affirmare ausit. Illud aũt quippiam habet itelligentiæ: nõ paruas quasdã Insulas aut mõtes: pro colũnis uideri dicere: sed inuestigare: quæ nã proprie colũnæ dicant. Qui sunt mũdi: & habitabilis terræ: uel expeditiõis Herculeæ termini. Veteribus enĩ hic mos affuit: huius generis cõfinia ponere: quẽadmodũ Regini columellã: turrim quandã exilẽ: super freto locauerũt. Et huic columellæ turris: quã Pelori nuncupãt: e regione sita est: & quæ Philenorũ dicuntur aræ: in media quodãmodo Syrtiũ tellure sunt. In ipso quoq; Corinthiaco Isthmo: colũ nã quãdam locatã fuisse: memoriæ proditũ ẽ. Quã Iones dum atticũ: & Megarensẽ occupassẽt agrũ: constituere cõmuniter. Simul & q ejectis illis e Peloponeso: Peloponesũ i potestatẽ redegerũt. E parte quæ Megara spectat: hoc inscribentes pacto: Hac nõ qdẽ Peloponesus ẽ: ueꝝ Ionia. Ex altera aũt pte: Hac Peloponesus: nõ Ionia ẽ. Alexãder uero Indicæ militiæ fines posuit: i iis uidelicet locis aras: ad quos i oriẽtẽ puenit: ad Indoꝝ extremos Herculẽ ac Liberꝝ patrẽ imitatus. Iste qdẽ mox extitit. Cæterꝝ locos ipsos titulos pmutare credẽdũ ẽ. Maximeq; quom tẽpus locatos absumit termios. Haud enim hac tẽpestate Philenoꝝ pdurãt aræ. Sed locus alia assũpsit uocabula. Nec uero in terra Indica: ullas Herculis stãtes: aut Liberipatris colũnas: spectatas fuisse memorat. At locis qbusdã idicatis: Macedones illos colũnas esse credidisse dicimus. In qbus signũ aliquod offẽderũt: de rebus gestis Herculis: aut Liberipatris: quas historiaꝝ scriptores posteritati cõmẽdarũt. Hic etiã haud icredibile ẽ: priores illos fabricatis manu finibus: usos esse. Altaribus scilicet aut turribus aut columellis: eos apud locos: ad quorũ ultima illustres uiri puenerũt. Illustria uero sũt huiusmodi freta: icũbẽtes montes: minores Insulæ: ut Regionũ prios: aut postremos designemus limites. Quõ aũt manu cõstructa: defecere monumẽta: i locos ipsa traducta sũt nomina: siue Insulas siue promõtoria dicere malueris: a qbus fretũ ipsũ efficitur. Hoc uero iã definire arduũ ẽ: utris cognomẽtũ applices: cũ utrisq; similes esse columnæ uideãtur. Dico aũt similes esse: quoniã i eius generis locis constitutæ sunt: qui aperte ultima denominant: pro quo & fretũ os dicitur: & hocipsũ & alia complura. Ipsus os quidem intronauiganti/bus: initium est. Foras autem e nauigantibus: exitus & extremũ. Itaq; Insulæ i ore pexigue: quæ descriptionẽ facilẽ & insignẽ habẽt: nõ tenuiter colũnis eqperari possũt. Pariter & iminẽtes freto mõtes: q eminẽtiã quã dã eiusmodi ostẽdãt: sicuti columellæ uł colũnæ. Recte ꝓinde Pidarus portas dixit Gaditanas: si i Ostio colũnæ itelligant. Ora nãq; silꝝia portis habẽt. Gades aũt talibus i locis nõ cõsistũt: ut extremitatẽ ostẽdãt. Sed i magni medio littoris: multis insignito finibus iacent. Ipsas uero colũnas Herculeas: ad ipsũ referre littus: minus profecto pat est: minorisq; ut cẽseo rationis. Nõ enim credibile dixerim huius nominis gloriã a negotiatoribus potius: q̃ Principibus atq; ductoribus: accepisse primordium: & simul inualuisse memoria: sicut & de Indicis columnis. Cui quidẽ rationi: alioquin testimoniũ ipsa affert inscriptio: quæ ut ille inquit: non tẽpli ædificationẽ: sed ipensæ summã indicat. Et enim Herculis colũnas: non Phœnicũ ipẽsæ: sed illius magnificentiæ monumentũ extare. Polybius aũt scriptũ reliquit quẽdam Gadibus: in Herculis tẽplo fontẽ esse: gradibus modicis ad aquã descẽsũ habentẽ: quæ potionibus idonea ẽ. Ei cõtraria maris fluxibus obuenire. Quõ enim illud augeat: hic ipse deficit. Quom uero refluit cõpletur. Causã aũt allegat: quod spiritus qui e fundo i superficiem: & supnas terræ partes excurrit: dũ terra ipsa operitur ab undis: secũdum maris accessũ: cohibet ab propriis huiusmodi egressibus. Ad interna uero reuersus: fõtis meatus obdurat: & aquæ defectũ efficit. Ea uero iterũ nudata: directos meatus agens spiritus: fontis uenas liberat usq; adeo ut facile & ubertim scateat. Artemidorus huic cõtradicẽs: quãdã a se causã ponit. Silaniq; opinionẽ memorãs Historici: nulla mihi memoratu digna uideat afferre. Perinde ac ipse cũ Silano prorsus ad hæc imperitus. Verũ Posidonius mendacẽ hanc historiã esse asserẽs: duos in Herculis æde puteos esse ait: Tertiũ in urbe. Ex iis q in Herculis tẽplo sũt: Alterum paruum assidue aquis exhauriri: & eadẽ hora destitutũ aspici. Cumq; aquari desierint: impleri denuo. Maiorẽ alterũ per diem uniuersũ aquationẽ exhibere. Aliorũ tamẽ more puteoꝝ diminutũ: noctu ipleri cũ aquatores destiterint. Cũ autẽ in ipso repletionis tempore crebro recursus aquarũ simul obueniat: ei esse contrarium maris refluxũ: inaniter arbitrati sũt idigenæ. Quod igitur historiæ fides abhibita fuit: & hic ipse dixit: etiam nos inter admirãda uulgatũ accepimus. Puteos quoq; tum ante oppidũ in hortis: tum interius esse audiuimus. Verum propter aquarum uitium: cloacas per urbem: aquæ fossatilis inundare. Si tamen & horum quisquam puteorũ ullã reciprocationis suspitionẽ ostentat: haud sane nouimus. Quod si hæc accidãt: ipsas inter difficilia causas accipi oportet. Nam eo modo: quo Polybius inquit: ieiunum habere uerisimile est. Credibile etiam est: uenarum aliquas fontanarum exterius humectatas lassari: & aquis i obliquum effusionem magis præstare: quam per pristinum alueum i fontem retundere. Humectari aũt inundante fluctu necessarium est. Deinde sicut Athenodorus inquit: quod circa aquarum incrementum: aut decrescentiam obuenit inspiratiõi: aut expiratiõi pq̃simile uidetur. Si aliquæ fluentes aquæ: p alios qdẽ meatus effundũt effluxionẽ: secũdũ naturã in supficiem: aquarum

ora fontis appellamus. Per alios uero meatus: ad maris fundum contra/
hunt. Illud ſimul extollentes: ut iundet. Quando uero ipſa expiratio fi/
at ut propriū: nūc deſtituat: nūc repetat alueū: cū & illud reuerſionē ac/
cipiat. Neſcio aūt quonāmodo Poſidonius: cū Phœnices cæteris ī rebus
idoneos eſſe demonſtret: hoc loco eorū fatuitatē potius: q̄ acumē dānat.
Nā dies ac nox per ſolis mēſuraſ ambitū: iterdū ſub tellure: interdū ſu/
pra tellurē apparētis. Oceani uero motū ait ſyderis ſubire circuitū. Quē
dā quidē diurnū: Quēdam mēſtruū: Quēdā ānuum: ut Lunæ contigit.
Quo enim tēpore iſta Zodiaci magnitudinē excedit orizontis: mare ter
ram aſcendere incipit: ſenſu teſte: quoad in cæli mediū cōſenderit. Vbi
uero declinare ſydus ipſū cœperit: ſenſim rurſus pelagus reuertitur: do
nec occidentis ſignū Luna exuperat. Deinde tanto eadē ī conſtātia tēpo
re manet: quanto luna ad ipſum coniungiť occaſū: & adhuc tāto magis:
quanto ſub terrā mota: ſignum ab orizonte diſtet. Poſtea rurſus aſcēde
re: quouſq; ſub tellurē in cæli medio ſit. Deinde regredi quoad in ortū
Luna ſit procedens: ac ſignum diſtat ab orizonte. Conſiſtere uero uſque
quo ſignū ſupra terrā eleuetur: & rurſus aſcendere. Hanc diurnā quidē
eſſe circuitionē aſſerit. Menſtruā uero quoniā maximi circa coniūctiōes
reflexus efficiunť. Deinde uſq; ad dimidiam minuūť. Iterū augētur uſ
que ad rotūdā Lunæ formā. Diminuuntur uſq; ad dimidiā decreſcētē.
Poſtmodū uſq; ad coniunctiones incrementa fiunt. Tēpore aūt & uelo
citate creſcētias abundare. Annuos uero a Gaditanis perdidiciſſe refert.
Hi qiudē aiunt: ut circa tropicū æſtiuū maxime creſcāt: & receſſus & ac
ceſſus. Ipſe aūt a Tropico uſq; ad æquinoctialem: diminui exiſtimat. At
creſcere uſq; ad hyemalem tropicum. Deinde ad uernū æquinoctiū de
creſcere. Porro creſcere ad tropicū æſtiuum. Itaq; cum circuitiones iſtæ
die noctuq; fiant: in utriuſq; ſimul tēpore mare bis accedat: atq; bis di/
ſcedat: & diurni tēporis atq; nocturni ordo ſeruetur. Quonammodo
putei repletiones: pro maris incrementis: multotiens euenire putāt? Nō
autem ſæpe aquarum defectiones? uel multotiens quidem: non autem
paribus uicibus? uel etiam paribus uicibus? Gaditanos uero ad hæc ob
ſeruanda minime idoneos extitiſſe: quæ cotidiana fiant. Cæterū quæ co/
tidiana fiant: obſeruaſſe ex iis: quæ ſemel quotannis eueniant: per circu/
itiones ānuas. Quibus eū tamē fidē adhibere liquet. Ex q̄bus diminu/
tiōes & acceſſiōes fieri ſupplicať: e tropico ī alteꝝ tropicū: & īde reuerſio
nes denuo. Atq; nec illud credibile fit: qd̄ cū ad obſeruādū accurati ſint:
eueniētia nō uiderīt: nō eueniētibus aūt crediderīt. Itaq; Seleucū quēdā
a rubro mari profectū ait: quādā ī his æqualitatē ī æqualitatēq; ſecundū
ſignorum differentias referre. Cū enim in æquinoctialibus ſignis Luna
cōſiſtat: æqualia fieri quæ accidāt. In tropicis aūt īæqualitatē & multitu/
dine: & celeritate prorſus exiſtere. Ex reliquis uero ad ſingula: ſecundū
appropinquationes proportionē effici. Ipſe autē ſe dicit: cū rotunda cir/
ca tropicū æſtiuū Luna: in Herculis tēplo Gadibus uerſaretur dies cō/
plures: ānuas differentias intelligere nequiuiſſe. Circa menſis illius aūt
coniunctionē: magnā ī Ilipa annotaſſe permutationē: præter ſuperioris
tēporis fluminis Betis refuſionis. In quibus nec ad medietatē ripas irri/
gabat. Per id uero tempus: adeo ſupfuſas inundaſſe aquas: ut eodem in
loco milites aquarentur. Ilipa uero a mari ſtaď. dcc. abeſt. Finitimoſq; pe
lago cāpos ad ſtaď. xxx. altitudinē: ex inundatione demerſos. Ita ut inſu/
læ deprehenderentur: & fūdamētorū Herculei tēpli ſublimitas & ipſi/
us aggeris: qui ante portū Gadibus procumbit. Qui ab eo mēſura quæ/
ſitus ut aſſerit: decem etiam cubitis cohoperiri uix poſſit. Quod ſiqs fa/
ctas aliquo in tēpore acceſſiones duplicatas adiecerit: ſic magnitudinem
inundationis in cāpis manifeſtiſſime exhiberet. Hoc cōmuniter accide/
re traditur: per uniuerſā circumiacētem. Oceano plagā. At nouū quid/
dam de Ibero amne: eiq; peculiare iſte cōmemorat: Siquidem eū inquit
nonnullis in locis abſq; hymbribus: abſq; niuibus inundationibus late
ſpargi: ubi ab Aquilone uenti frequētes ingruāt. Cuius rei cauſam eſſe
aſſerit lacū per quē elabitur. Cum illo enim lacus aqua: impellentibus
uētis extrudiť. De arbore quoq; Gadibus exiſtēte ſcriptis ꝓdidit: quæ
ramos humum uſq; incuruatos habeat: frōdes ſæpiſſime mucronis ſpe/
cie geſtantes: quaꝝ ad cubitū longitudo eſt Latitudo uero digitoꝝ quat/
tuor. Circa nouā Carthaginem arborē eſſe: quæ de ſpina corticē emittat:
ex quo telæ pulcherrimæ conficiantť. Huic quidē Gaditanæ nos ī ægy/
pto: in ipſa ramorū curuatura ſimilē perſpeximus. Cæterū fronde diſſi/
milē: ac infructuoſā. Hanc autē fructū ferre dicit. In Cappadocia quoq;
e ſpinis collecta texuntť. Arbor autē nulla ſpinas affert: e quibus cortex
extet. Verum humi ſerpens herba. Gaditanæ uero arbori & illud ínatū
eſſe traditur: quod uno fracto ramo lac effluit. Quod ſi radicem abſcide
ris minii humor exudat. De Gadibus hactenus. Caſſiterides aūt Inſulæ
decem numero ſunt: inter ſe propinquæ: ad Aquilonem iacentes: ī pela/
gus expoſitæ ab Artabrorū portu. Earum una deſerta eſt. Reliquas ha/
bitāt homines colore fuſco: talares induentes tunicas. Cingula pectori/
bus geſtantes: cum baculis deambulāt. Tragicarū perq̄ſimiles furiaꝝ.
Victus illis utplurimū ex armētis nomadice: ideſt ritu paſtorali. Stagni
ac plūbi metalla: ideſt occultas ſub terra uenas habēt: ꝓ q̄bus ſimul &
pellibus tegulas ꝓmutāt: & ſales cū negotiatoribus. Nec mīus ærea uaſa.
Hanc negotiādi uiam ſoli ātea Phœnices e Gadibus miſſi aggrediebāť.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Cum interim curſum iſtum cūctos mortales ipſi celarēt. At enim Romani ut empori a illa noſcitarent:quendā conſectati ſunt naucleꝝ:qui p inuidiam ſponte limoſos in locos illiſa naui:eandem in cladē ſectatores inducens:ab naufragio euaſit ícolumis. Quo ex facto amiſſi oneris pretium:publice reſtitutum accepit. Romani tamen facientes crebro periculum:curſū illum nauigatione frequenti perdidicere. Poſtea uero q̄.P. Craſſus aduerſus eos trāſmittens metalla: paruæ altitudinis effoſſa cognouit:& mortales ipſos pacis ſtudio:maritimis omnío deditos actionibus:hanc optantibus induſtriam apperuit:licet amplius hoc ipſum mare ſit:q̄ quod inter Brittaniam iteriacet Inſulam. De Hiſpania quidem: & de adiacentibus Inſulis hactenus.

Libri quarti hæc ſunt Capitula.

Quæ ad Galliam:& Hiſpaniam pertinent.

Quantum intra ſe Italiæ alpes continent.

In his & Brittania:& nōnullæ í Oceano Inſulæ:quot eaꝝ habitari uidēt.

De Barbarorum plaga.

Quæ gentes ulteriora Iſtri habitant.

Einceps Tranſalpina Gallia exiſtit. Cuius forma prius adumbratione quadam deſcripta eſt:parirer & magnitudo. Nunc ſingula dicēda ſūt. Quidā eā tris in partes diuiſere. Aquitanos:Balgas:Celtaſq; nominatim appellantes. Aquitanos nō modo lingua:ſed etiā corporibus permutatos. Hiſpanis magis q̄ Gallis ſimiles. Reliquos uero Gallica ſane facie. Verum eadem non uſquequaq; lingua omnes: Sed pleroſq; paululū uariata. Rerū publicarū moderationes:& uiuēdi formulæ pauliſper immutatæ. Aquitanos & Celtas eos appellabant:quos Pyrene monti adiacentes:Cemmenus mons diſterminat. Montes ſiquidē Pyrenæi hanc Galliæ partē ab occaſu terminare dicuntur mare:utroque ex latere pertingentes:& internum & externū. Ab ortu Rhenus:qui æquali a Pyrenæis montibus ſpatio:ad lineā diſtat. Ab Aquilone & Meridie ſic iacet: ut ab Septētrionalibus promōtoriis Pyrenes íchoās Oceanus ambiat: uſq; ad Rheni eruptiones. E regione autē Maſſilienſe:ac Narbonenſe pelagus. Subinde alpes:ab ora incipientes Liguſtica:uſq; ad Rheni fontes. Cemmenus uero mons in Pyrenen:medios per campos recta pducitur:& in medio deſinit prope Lugdunū:ad ſtad. millia duo prolixus. Aquitanos igitur nūcupabant:qui ad Septentrionalem Pyrenes partē: & Cemmeniam habitant: uſq; ad Oceanū & intra Garumnā fluuium.

At Celtas qui ad alteram pertinēt plagā:ad Maſſiliæ:ac Narbonis mare:q; rupes Alpiū: aliqua ex parte attingūt. Belgas uero nominabāt reliquos Oceāo cōfines:uſq; ad oſtia Rheni:& nōnullos Rheni:& Alpium uicinos ícolas. Sic nanq; & Diuus Cæſar in cōmētariis ſcriptū reliquit. At.n. Cæſar Auguſtus quadrifariā ptinēs:Celtes qdē Narbonēſis prouinciæ definiūt. Aquitanos uero:quos & ille ſane extollens:inſuper decē adiecit gētes:ex iis quæ inter Garumnā:& Ligirin fluuiū colunt Reliquā dupliciter partiuit:unā quidē Lugduno applicans: uſq; ad ſuperiorē Rheni plagā. Alterā uero Belgis. Quæcūq; igitur ſecūdū naturæ partes diſtincta ſunt:orbis deſcriptori dicēda ſūt: & quæ ſecundū gentium habitationes:quicquid mentiōe dignū eſt. Quæcūq; uero principes reipublicæ tēporibus obſequentes:uariis modis inſtituunt:ſūmatim cōmoraſſe ſatis eſt. Diligentia uero cæteris concedenda. Hæc igitur plaga: omni ex parte fluuiis ſpargit. Cū alii ex Alpibus:Alii ex Cēmēo:& Pyrenæ deferātur. Nōnulli etiā í Oceanū: Aliqui í noſtꝝ pelagus erūpant. Loca uero per quæ diffluūt: utplurimū cāpeſtria ſunt: tumuliſq; prædita:fluentiſq; nauigabilibus cōmoda. Sic aūt naturæ bonitate:inuicē ſeſe ānes habēt:ut ab utroq; in utrūq; mare facile ſarcine deportētur:puſillo terræſtris itineris ſpatio:cū plurimū p ānes: aut aduerſos ſubuehāt aut ſecūdos deuehāt: Eā ad rē nonnihil excellit Rhodanus. Nā multis ex locis aquæ in illū cōfluunt:ueluti dictū eſt. Iſq; noſtro adiūgit mari: qd externo melius eſt:feliciſſimos quoq; p agros huius regiōis diffluēs. Narbonenſis enim ora:eoſdem quos & Italia fructus producit. Quod ſi proficiſcaris ad arctos:mōtēq; Cēmenum:oliueta ficiq; deficiūt. Alia uero procreantur. Vlterius uero progrediēs:nō facile uitē:uuas ad maturitatē conficere perſpicies. Alia uniuerſa frumēta:miliū: glādē: ubertim gignit:& omnis generis pecora. Nulla ipſius pars inculta iacet: excepto dūtaxat ſi quid paludes:ac ſiluæ coli prohibeant. Atq longe magis hominū frequētia:q̄ cura incolit:aut diligentia. Et enim mulieres quidem fœcunditate:& educandi ſtudio optime. Viri autē bellorū magis:q̄ agri colēdi ſtudioſi. Hac autē ætate terraꝝ cultionē: depoſitis armis cogūtur amplecti. Iſta quidē de tota exteriore Gallia:cōmunia dicimus. De quadrifaria uero ſic facta diuiſione:ſingulas repetentes partes:in figuræ modū diſſeramus:& de Narbonēſi prío. Huius forma diſtātibus quodāmodo inter ſe ad Pyrenē lineis:ab occaſu deſcribitur. Ab Septētrione aūt ad Cēmenū. Ex reliquis autē:aliā ſane ad Auſtrū mare cōficit: quod inter Pyrenē:Maſſiliāq; iacet. Ab oriēte uero partim Alpes & interuallū: quod iter Alpes p rectā ítercipitur:& radices Cēmeni:ad Rhodanū uſque ptinētes. A qbus ad prædictā Alpiū rectā:directus efficit angulus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ad Auſtrale autem latus:ad dictã figurã deinceps maritima iacet: quã tenent Maſſilienſes:& Sallyi uſq; in Ligures.Italiã uerſus:& flumẽ Varũ.Hic facile ẽ ut antea diximus:primus Narbonẽſis ore finis & Italiæ. Aeſtiuo quidẽ tẽpore:ſane perexiguus: Hyeme uero ad ſtad'.uſq; .vii. latius expãdit'. Hic igit' littus uſq; ad Pyreneæ Veneris tẽplũ extẽdit'. Hic eſt & huius prouintiæ:& Hiſpanienſis terminus. Quidã uero hũc tractũ:in quo Põpeii Trophoea ſunt:Hiſpaniæ & Galliæ cõfinia declarãt.Hoc ex loco uſq; Narbonem.lxiii.miliaria ſũt.At hinc Nemauſum .lxxxviii. E Nemauſoq; per Vgernũ:atq; Taraſconẽ; ad calidas aquas: quas Sextias nominant:prope Maſſiliã:ſunt milia.iii.&.l. Hinc uero ad Antipolin:& Varũ flumẽ.mil.lxxiii. Vt ſimul mil.fiant.cc.lxxvii.Quidã ſane ab Aphrodiſio:ideſt uenerio:uſq; ad Varũ ſtad'. eſſe milia.ii.& .dc.ſcripſerũt.Aliqui uero.cc.adiecerũt.Haud enim de interuallis concordãt.Per uiã autẽ alterã per Vocõtios:& Cottium:uſq; Gernũ:& Taraſconẽ:cõmunis eſt tranſitus ab Nemauſo.Hinc ad Vocontioꝝ fines: ad initiũ conſcẽdendarũ Alpium:per Druẽtiã: & Cabbalionẽ: miliaria. lxiii.Rurſus hinc ad alteros Vocõtiorum fines:ad Cottiũ mil.c.uno minus. Ad uicũ Epebrodunũ.Inde totidẽ per Brigãtu uicum:& ex Cingomago:& tranſitione Alpiũ;ad Ocelũ:ubi terra Cottii finem habet:& ab Cingomago iã Italia nominat'.Hinc autẽ ad Ocelũ mil.ſũt. xxvii. Phocẽſium uero ædificium ẽ Maſſilia:petroſo i loco ſita. Cui quidem portus ſubiacet.Saxũ uidelicet i Theatri forma:ad Auſtrũ ſpectans. Vrbs uniuerſa pulcherrimis circũcincta mœnibus:magnitudĩe eximia.In cuius arcæ Epheſiũ:& Apollinis Delphinii tẽplũ cõditũ eſt. Hoc quidem nomini Ionico omni cõmune eſt . Epheſium autẽ Epheſiæ Dianæ ædes ſacra eſt:Nã cũ Phocenſes a natali ſolo diſcederẽt:ſermonẽ excidiſſe traditur nauigatiõis pricipi atq; duci:ut ab diana Epheſia curſus initiũ auſpicarẽtur.Igitur Epheſũ appulſos percõtari; quonammodo ex dea imperatũ aſſequerẽt'. Porro Ariſtarchæ matronæ admodũ honoratæ:deã i ſomnis aſtitiſſe iperãtẽ ut accepto quodã a ſacris ſimulacro:una cũ Phocẽſibus nauigationẽ Ariſtarcha ſubiret.Eo autẽ confecto:ut primũ Colonia curſũ expleuit:& Phanũ ædificatum eſſe:& Ariſtarchã eximia ueneratiõe habitã: Tẽpliq; ſacerdotẽ deſignatã.Subĩde i ciuitatibus p colonias deductis:deã hãc ubiq; honorẽ i primis aſſequutã: Et eundẽ diui næ ſtatuæ ordinẽ: & reliqua eodẽ ritu ſeruari:quæ i ipſa Metropoli cõſueuere.Cæterũ Maſſiliẽſes rẽ urbanã p Optimates:& Ariſtocratiã regẽtes:oẽs legũ æqtate ſupant:cõſiliũ.dc.ex uiris iſtituẽtes:q quo ad uita ſupſit:id honoris genus habent.Quos Timuthos.i.honorificos appellãt.Quindecim uero Senati ſũt prĩcipes; qbus quæ ad manus prompta obueniunt:moderati ac regere datũ eſt.Rurſũ ex hiſce quindecim: tres ſũt præſides: quibus plurimũ poteſtatis attribuitur. Verũ ex his nemo Timuchus creatur:qui liberos nõ habet.Neue de ciuiũ ſanguine:tertiã p generationẽ ortus ſit.Eoꝝ leges Ionico de more:ſũt publice ꝓpoſitæ. Ipſoꝝ ager oliuetis ac uineris natura cultus:ferẽdis aũt frumẽtis:ob aſperitatem ſane tenuior ac ſterilis: Ea propter mari magis q̃ telluri fiduciã habẽtes:nauigationẽ pro eorũ ingenio delegerũt. Poſtmodũ tamẽ uirorũ fortitudine ualẽtes:quoſdã uicinoꝝ cãpos occuparũt:eodẽ ſane robore quo & urbes cõdiderũt:nonnullas inter Hiſpanos:quibus & Dianæ Epheſiæ ſacra:more patrio tradiderũt : ut & græcanicis ritibus immolarẽt.Amnis Rhodani curſus non parũ cõmoditatis Barbaris affert accolis.Eſt & Taurẽtium:& Olbia:& Antipolis:& Nicea:ad Sallyoꝝ gẽtem pertinẽs:& ad Ligures Alpiũ incolas.Iis adſunt naualia:& armamẽtaria. Superiori uero tẽpore: magna nauium facultas & armoꝝ . Inſtrumenta quoq; tum ad nauigãdi uſũ:tũ obſidẽdis urbibus idonea.Quibus & aduerſus Barbaros:obſiſtere ualuerũt: & Romani populi amicitiã concilirũt.Qui cũ illis permultũ utiles exiſterẽt: magnum ex ipſis ſuſceperũt incremẽtũ. Sextius potiſſimũ redactis ipoteſtatem Sallyis: non longe a Maſſilia:ſui nominis ædificauit oppidũ.Suæq; appellationis aquas dixit calidas:quarũ partẽ in frigidas permutatã eſſe ferũt.Ibi Romanoꝝ præſidiũ collocãs:Barbaros ex eis repreſſit littoribus:quæ ex Maſſilia ducũt in Italiã:cũ eos penitus cohibẽdi:Maſſiliẽſibus uires deeſſent . Nec ipſe plus ualeret:q̃ quãtũ per portuoſa loca ex mari : aduerſus Barbaros per ſtad'.xii. icurſaret.Per Thraconẽ uero ſtad'.viii.Relictã autẽ ab iis regionẽ:Maſſilienſibus attribuit.Cõplures in oppido ſuſpenſæ oſtendunt' exuuiæ:quas ab illis rapuerãt:q omni tẽpore maria crudeliter uexantes: bellis naualibus ſuperati fuerãt. Prioribus qdẽ ãnis: cũ cæteris i rebus: tũ uero ex Romani populi amicicia:eximia felicitate florebãt:de qua pmulta quis capeſſeret indicia.Romani Auẽtinæ Dianæ ſimulacrũ eodẽ modo diſponentes:apud Maſſiliẽſes collocauerũt.In Põpeiana uero aduerſus Cæſarẽ ſeditione:cũ uicte parti ſeſe addixiſſent: magnã ſuæ felicitatis iacturã fecere. Tamẽ penes illos:non pauca priſtinæ beatitudinis ueſtigia relinquũtur.Maxime circa machinarũ fabricã :apparatus nauales.Cũ autẽ confines iuxta Barbari mitiorẽ quot ãnis uictũ accipiãt. Et ab rerũ bellicarũ cogitatione:ad ciuiles iã iſtitutiones:terrarũq; cultum: propter Romanorũ uictoriã ſeſe conuertãt:nec iis ipſis tantũ circa prædicta ſtudiũ amplius obuenit.Inditio ſũt res ipſæ:ut hoc tẽpore cõſtitutæ ſũt. Nã primores urbis ad eloquentiæ:& philoſophãdi artes uertũt'. Adeo ut cũ ciuitas ipſa paulo ãte Barbaris diſcendi refugio remitteret':

Universidad de Deusto
Biblioteca

& Gallos Græcis familiares cõparaſſet doctrina ingẽs Maſſiliæ:etiã cõ/
tractus græca oratione ſcriberent. Hac ſane tẽpeſtate nobiliſſimos Ro/
manos:pro Attica peregrinatione eo ad capeſſendas diſciplinas aduẽta/
re ſuaſit:q bonarũ artiũ cupiditate capiãtur. Hos igitur Galli uidẽtes ſi/
mul in pace degẽtes:ad tales uiuendi ritus:eorũ ocia pronis diſpoſuerũt
animis.Idq; nõ modo per uiros ſingulos:ſed etiã per cõmuia cõmoda.
Nã & priuatim:& publice ſapiẽtes ſuſcipiũt præceptores mercede col/
lata:ut de medicis mos ẽ.Frugalis autẽ uictus:atq; modeſtie. Maſſilien/
ſiũ:nõ minimũ quiſpiã illud ſignũ poneret: Dos enĩ illis ampliſſima cẽ/
tũ aurei ſũt.Ad ueſtẽ quinq;. Ad mundũ aureũ quinq;. Amplius uero
nullo pacto licet. Cæſar autẽ:& ſuccedẽtes porro ſecũdũ illũ Imperato/
res:aduerſus patrata in bello delicta:modeſtius ſeſe habuere:ãtiquæ me
mores amiciciæ.Suoq; iure uiuendi poteſtatẽ ſeruauere:quam ab urbis
conditæ primordio ciuitas habuerat.Adeo ut miſſis ĩ prouintiã Prætori
bus:non ciuitas ipſa: nõ ſubditi parere neceſſũ habeant. Hæc quidẽ de
Maſſilia.Iuxta mõtana Sallyorũ regio ẽ:ab occaſu ad ſeptẽtrionẽ ãpli/
us uergens: & paulatim abſiſtens a mari. Maritima ĩclinat ad occaſum:
modicũ a Maſſiliẽſiũ urbe progreſſa:circa ſtad. c.ad promõtoriũ ingẽs
admodũ:uſq; ad quaſdã lapidũ exciſiones ideſt latomias.Hĩc ĩ ſinũ cur
uari ĩcipit:& Gallicũ ſinũ efficere ad Aphrodiſiũ hoc ẽ ueneris promõ/
toriũ Pyrenes. Sũt qui Maſſiliẽſe nũcupãt.Eſt uero ſinus duplex.In ea/
dẽ enim circũſcriptione mõs excurrit Sigius:duos diſterminãs ſinus:&
Blaſconẽ prope ſitã aſſumẽs Inſulã. His e ſinibus:maior quidẽ proprie
Gallicus iterũ appellat:ĩ quẽ Rhodani oſtiũ euomit. Minor autem ad
Narbonẽ ſpectãs:uſq; ad Pyrenen eſt.Narbo nãq; ãpliſſimũ eius regio
nis Emporiũ:ſupra exitũ Atacis flũinis: Narbonẽſeq; lacũ iacet.Rhoda
no autẽ adiacet oppidum: Emporiũq; nõ paruũ Arelate.Hæc ipſa pari
& ĩter ſe interuallo Emporia diſtãt:& a memoratis promõtoriis. Narbo
qdẽ ab Aphrodiſio: Arelate uero ab Maſſilia. Vtrĩq; autẽ circa Narbo/
nẽ labũt ãnes alii.Nõnulli de Cẽmeniis mõtibus.Pleriq; aũt a Pyrenæ
is habentes oppida: in quæ non longa eſt aduerſis fluuiis nauigatio:par
uis quibuſdã nauiculis.E Pyrene qdẽ Rhuſceno:& Ilibirris ãnes exeũt.
E qbus uterq; eiuſdẽ nominis urbẽ habet.Iuxta Rhuſcenonẽ lacus ẽ:&
ager quẽ alluit: exiguus ſupra mare refertus ſalinis. Habet & effoſſiles
Ceſtrias piſces.Nã ſi qs duos aut tris fodiat pedes:& ĩ limoſã aquã fuſci
nã demiſerit piſcẽ eximiæ magnitudinis fixũ penetrat .Limo autẽ inſtar
anguillarũ alit.Hæc qdẽ flumina e Pyrenæo monte inter Narbonẽ:&
Aphrodiſium ex utraq; Narbonis parte:ac etiã ex Cẽmeno mõte ferũt
ĩ mare:quo ex mõte & Atax orit & Obris & Rhauraris.Sup altero qdẽ
ciuitas admodũ munita:apud Narbonẽ ſita eſt Blittera.Sup altero autẽ
Agatha: a Maſſilienſibus ædificata.Maritima quã dixi regio:unũ illud
de effoſſilibus mirãdũ habet piſcibus.Alterũ longe fere mirabilius qd
dicã.Nã in medio Maſſiliæ:& Rhodani ubi erũpit ſpatio cãpus ẽ:a ma/
ri centena diſtãs ſtadia. Tãta enim ipſius diametros exiſtit:cũ forma cõ/
ſtet circuli.Ab eo uero quod accidit petroſus appellat: lapidibus q ma/
nus impleant pleniſſimus.Sub quibus gramen exorit:a quo pecoribus
pabuli ſuppeditat ubertas.In medio ſaliæ ſcatent aquæ: Saliſq; uis ma/
gna. Vniuerſa circũadiacens ora: uentis expoſita ẽ. Egregie autẽ campũ
hunc Melãbotiũ:uẽtus uehemẽs terribilis & uiolẽtiſſimus procellis in/
feſtat.Quædã igit ſaxa diſtrahi uerſariq; tradũt. Et mortales e curribus
fractos euolui:Ipſoſq; uẽtorũ uiolẽtia:& ueſtibus & armis nudari . Dicit
igit Ariſtoteles:lapides a terræmotibus:quos Braſtos ideſt ebulliẽtes ap
pellãt: eiectos in plana:& ad curua loca prolapſos fuiſſe. Poſidonius ue/
ro lacũ eũ exiſtẽtẽ fluctuatione cõgelatũ fuiſſe inquit:quapropter ĩ plu/
rimis diſpartitũ eſſe lapides:ſicuti fluuiatilẽ glareã:littoreoſque lapillos:
leues quidem:& magnitudine pares.Cauſãq; reddit uterq;: & ueriſimi/
lis ãbor eſt ſermo.Ita enim aggregatos eſſe lapides:nõ p ſeipſos cõſiſte
re neceſſe ẽ:uel ex humiditate cõpactos ĩgentibus e ſaxis p tot fragmẽta
diſcretos extitiſſe.Eſchylus uero:difficilẽ redditu rationẽ perdiſcẽs: uel
ab alio ſuſcipiens:ĩ fabulæ locũ expoſuit. Prometheus nãq; ĩ exponẽdis
Herculi uiis:quæ ad Heſperidas e Caucaſo ducũt:apud illũ ſic loquit.
Ad fortẽ Ligurũ & timoris inſciũ aduẽtabis exercitũ: Vbi apte ſcio:nul/
lo de prœlio:aut Clypeo lamẽta emittere in trãſeundo. Nã ut tela te de/
ſtituãt:ĩ fator lege datũ ẽ.Ibi ne lapidẽ qdẽ ullũ e terra captandũ habe/
bis:cũ totus mollis locus exiſtat.Spectãs uero te opis egẽtẽ Iuppiter mi/
ſerebit:& nebulam ĩtẽdens:& rotũdar hymbrẽ petrarũ ĩfundẽs ſolum
ĩundabit.Quar ope congreſſus:facile Liguſticũ uaſtabis exercitum.Po/
ſidonius igit perĩde ac ipſos Liguribus inieciſſe:& accumulaſſe lapides:
melius eſſet q̃ Herculẽ tot indiguiſſe lapidibus dixit:tãta uero illorum
multitudo ĩnumerabili turbæ neceſſaria fuit. Vnde qui fabulã conſcri/
pſit:q̃ qui fabulã abnegat:ueriſimiliora dixiſſe uiſus ẽ.Verũ cũ poeta re
liqua fatorũ lege data eſſe dixerit:de rei cauſa indagãtẽ:lamentari nõ p/
mittit.Nã ĩ ipſis de prouidentia & fato ſermonibus:talia rer humanar:
& natura factarũ pmulta cõperies : ut de ipſis dicere liceat: hoc q̃ illud:
lõge præſtãtius factũ ẽ.Sicut hymbribus abũdare Aegyptũ. Sed terrã
Ethiopiã nõ irrigare.Parin quoq; dũ in Spartam nauigat: adiſſe naufra/
gium. Ver cum Helenã rapuiſſet:uiolati iuris nõ luiſſe ſupplicia:cũ rã
tã Græcorũ:& Barbarorũ cladẽ ediderit: qd ĩ Iouem retulit Euripides.

Pater inquit Iuppiter Troianis quidem mala:Græcie uero cladem ĩferi cupiẽs:hæc ſane decreuit.De Rhodani fluminis oſtiis Polybius Timæũ increpat.Eũ nõ quinq; ſed duo habere dicẽs oſtia. Artemidorus aũt tria iquit. Timæus uero poſtea obtuſa cernẽs oſtia accedẽte: & accumulato limo: ingreſſuq; difficiles:nouã icidit foſſã: qua maximã amnis ꝑtẽ excipiẽs:Maſſilienſibus victoriã attribuit:eo ex bello: qđ aduerſus Ambrones:& Toygenos gerebaꝫ.Ex quo ĩmenſas opes cõparũt:dũ abeuntibus & redeũtibus ꝑ fluuiũ:uectigalia exigunt. Nunc tamẽ intrãdi manet iportunitas:propter fluminis ipetũ:aggeratũq; limũ: & locorum humilitatẽ:Vnde ne propiquãtes qdẽ:latentem ſub aqua tertã deſpiciant.Quãobrẽ Maſſiliẽſes:ut quauis ratione locũ hoſpitalẽ efficerẽt:pro ſignis turres altas ædificauerũt.Itaq; & ibidẽ Dianæ Epheſiæ tẽplũ condiderũt:ſũpto loco quẽ fluminis oſtia efficiunt Inſulã. Supra Rhodani uero eruptiones:lacus maris iacet.Lacũ autẽ oſtiũ appellant.Oſtrea ſane cõtinet ĩnumerabilia qdẽ:& alioquin aſpectu pulchra hũc pleriq; oſtiis ãnumerãt Rhodãi præſertimq; ii q illũ ſeptẽ cõſtare oſtiis aſſerũt.Neq; hoc neq; illud recte dicẽtes. Mõs nãq; medius ẽ:q ab ãne lacũ arceat.A Pyrene igiꝫ iuxta Maſſiliã:maritima regio talis:& tanta quædã eſt.Alia uero ad Varũ fluuiũ Ligureſq; uicinas urbes Maſſilienſiũ habet Turoentiũ:& Olbiã:& Antipolin:& Niceã:& nauale Cæſaris Auguſti: quod forũ Iulii uocant.Hoc autẽ inter Olbiã:& Antipolin cõſtructũ ẽ:diſtãs a Maſſilia ſtađ.vi.milibus.Cæteq; uarus Antipolis:& Niceæ medius ẽ. Hinc qdẽ.xx.ſtađ.Inde uero.lx.diſtãs.Adeo ut Nicea:ſecũdum huius tẽporis terminũ deſignatũ ad Italiã pertineat:licet in maſſiliẽſiũ iure ſit. Maſſiliẽſes enĩ hæc aduerſus:iſtãtes Barbaros:ædificarũt oppida: libeq; eſſe mare cupiẽtes:cũ ĩ eoq; poteſtate prouintia foret:quæ ualida & mõtana ẽ.Qua quidẽ Maſſiliã ſpectat:latitudinẽ cãpeſtriũ locoq; mediocrẽ reliqt:uerſus Oriẽtem uero euntibus præruptã omnino ad mare uiam: uixq; ꝑmeabilẽ habet.Prima quidẽ Sallyes occupãt:ultima uero Italiæ coniuncti Ligures:de qbus deinceps habẽdus eſt ſermo.Impræſẽtia aũt tantũ adiiciã:quod cum Antipolis in Narbonenſibus iaceat partibus:& Nicea ĩ Italicis.Nicea quidẽ in Maſſilienſium iure ꝑmanet. Et prouintiæ nimirũ exiſtit.Antipolis uero inter Italicas annumeraꝫ:cũ Maſſiliẽſibus iudicio contendẽs:ab eorũ mãdatis libera facta eſt:hiſce locorum anguſtiis:cum Maſſilienſibus inchoatis:Inſulæ Stoechades incumbũt. Tres quidem digna ſatis amplitudine.Sed duæ perexiguæ:eas exercẽt Maſſilienſes opere ruſtico.Quo in loco & impoſitum antiquitus præſidium contra piratarum impetum habebant:ob egregiam portuum facultatem.Poſt Stoechades Planaſia:& Lero ſunt:colonias habentes. In Lerone Phanum eſt Leronis.E regione Antipolis hæc ipſa iacet.Sunt & aliæ perexiles Inſulæ:haud memoratu dignæ:partim ante Maſſiliã:partim ad reliquum iam dictũ littus. Portus unus ad nauium ſtationẽ: magnitudinis eximiæ.Mediocres uero reliqui ex iis unus eſt: quẽ a Liguribus Oxybiis:Oxybium cognomento nuncupant. Hæc quidem de maritima regione. Supra illam uero loca ipſa talẽ habent deſcriptionem:& ad circũiacentis montes:& ad flumina præcipue Rhodanum.Is enĩ ampliſſimus: cõpluribuſq; intro fluẽtibus auctus aquis: lõgiſſimã aduerſo flumine nauigationẽ habet.De his igitur deinceps differendũ ẽ.A Maſſilia itaq; initio capto:& ducto per medium agrũ inter Alpes:& Rhodanũ curſu:uſq; ad Druentiã amnẽ:per ſtadia quingenta Sallyes incolũt. Vbi nauigio traieceris: ad oppidum Caballionem: tota deinceps regio Quorũ eſt:uſq; ad Iſaris & Rhodani coitiones : hoc in loco Cemmenus Rhodano applicatur . Hucuſq; a Druentia lõgitudo ſtađ.quingentorũ eſt.His in locis & campeſtria:& montana ſuperne Sallyes habitant.Super Quaros:Vocontii:& Tricorii:& Iconii:& Medylli:manſiões habẽt. At inter Druentiam: & Iſarem:alii quinq; fluunt amnes ex Alpibus in Rhodanũ.Duo quidẽ Quaroꝝ:& uarorũ oppida circũfluunt: cõmunibus in Rhodanũ curſibus irrũpẽtes. Tertius uero Sulgas:ad urbẽ undalũ Rhodano cõmiſcetur:ubi Cn.Enobarbus ingenti prœlio:cõplura Gallorũ milia uertit in fugã.Sũt medio ĩ ſpatio urbes Auenio:Arauſio: & Aeria.Quæ ſic appellata eſt:teſte Artemidoro:quia in ſublimi ſit ædificata cacumine.Reliqua tota eſt planicies: fertileq; miniſtrat pabulum. Tranſitus uero Aeriæ ad Durionẽ:nemoroſas locorum habet ãguſtias. Quo in loco Iſar & Rhodanus ad Cẽmenũ mõtẽ cõfluũt:ubi. Q.Fabius maximus Aemilianus.xxx.uix militũ milibus:ducenta Gallorum milia ad internitionẽ dedit.Et de lapide candido ibidẽ Tropheũ erexit. Ac tẽpla duo: Marti quidẽ unũ: Herculi uero alterũ.Ab Iſare uero ad Allobrogũ Metropolin:Viennã:Rhodano adiacentem ſtađ.ſũt.ccc.atque.xx. Prope Viennã ſitũ ſupra eſt Lugdunũ:ex quo Arar una:Rhodanuſq; miſcentur.Ad ipſũ autẽ:pedeſtri per Allobroges itinere:ſtađ. ſunt circiter.cc.Cæterũ ſurſũ nauigantibus:paulo plura ſũt.Allobroges quidem ſuperioribus annis militãdi ſtudio:multis mortalium milibus tenebantur. Hac autẽ ætate: Reiruſticæ dediti:campos & Alpinas ualles arãt.Reliqui ſane uicatim ætatẽ agũt.Clariſſimi uero Viennam:prius quidẽ uicum habitantes: Gentis tamẽ Metropolin appellatã: in ciuitatis formã appararũt . Sita ẽ ad Rhodanũ: qui ſuper Alpes tantus tãq; ĩpetuoſus fertur:ut ꝑ magnũ egreſſus lacũ:ad multa ſtadia:manifeſtum oſtẽdat curſũ. Ad planos deĩde Allobrogũ:& Engoſiauorum deſcẽdẽs

agros:penes Lugdunẽſem Engoſiauorũ urbẽ:Ararim ifluit. Vey Arar quidẽ ex Alpibus labitur.Sequanos:& Eduos:& Lincaſios diſcernẽs:& Dubin poſtmodũ aſſumẽs.Iiſdem e mõtibus nauigabilem delatum:uictorq; nomie factus: ex ambobuſq; Arar effectus:Rhodano cõmiſceť. Rurſus autem ſuperãs Rhodãus Viẽnam defertur. Tribus his fluuiis euenit ut initio i Aquilonem: de hic i occidẽtem deferãtur.Iamq; i unũ tãdem Amnem cõfluẽs:i Auſtrum iterum curuatus excurrit:quoad erumpat:aliis acceptis fluminibus.Et hic reliquum i mare curſũ perficit. Ipſa igitur iter Alpes:& Rhodanũ talis eſt regio. Vlteriores fluuii ptes uolce:quos Arecomiſcos appellãt maximũ icolũt ſpatium:quorum portus & nauium receptaculum Narbo dicitur.Iuſtius ſiquidem & reliquæ Galliæ diceretur:cum per tam multos ãnos tãto excellat Emporio. Volce igiť uicini ſũt Rhodano:cõtra Sallyes:i altera manẽtes ulteriore ripa: ſimul & Cataros. Obtinet autem Catarorũ nomẽ. Sic enim cũctos eius loci icolas appellãt Barbaros.Qui tamẽ nequaq̃ ãplius Barbari ſũt. Sed utplurimũ i Romanorũ ritũ trãſmutãtur: lingua & uiuẽdi cõſuetudie. Pleriq; etiam rerũ publicarũ iſtitutiõe. Aliæ etiã circũ Arecomiſcos adiacẽt gẽtes:parue ſane atq; ignobiles:uſq; i Pyrenæũ mõtẽ. Arecomiſcorũ uero Metropolis Nemauſus extat. Alienigena quidem plebe:& mercatorum numero:lõge Narbone iferior. Cæterum regẽdæ ciuitatis forma ſuperior.Quatuor enĩ & uigĩti eiuſdẽ natiõis uicos habet ſubditos: uirorum fortitudie excellẽtiſſimis : Illi tributa cõferẽtes: & Latii ius habẽtes. Adeo ut qui Aedilitatis: Queſturæq; dignitatem aſſecuti ſũt Romani:Nemauſi adſint.Quãobrẽ huic natiõi nullũ:cũ uenientibus e Roma Prætoribus: negotiũ ẽ. Sitũ aũt hoc oppidũ ẽ i uia:qua ex Hiſpania itur i Italiã.Per æſtatẽ qdẽ ad permeãdũ facili : Cæteq; hyberno tẽpore: ac uerno coenoſa:fluminibuſq; demerſa. Quædã igiť fluẽta nauigiis traiiciũtur: nõnulla põtibus:partim ligneis partim lapideis.Haſce aũt aquarum difficultates torrẽtes efficiunt:uſq; ad æſtatem: ex Alpibus decurrẽtes:quom niues calore liquũtur. Viæ prædictæ pars compendioſa:ſatim per Vocõtios perducit ad Alpes ut diximus.Altera per Maſſilienſe littus atque Liguſticum.Ea prolixior quidem eſt. Cæterum faciliores in italiam habet aſcenſus:cum ibi iam humiliores facti ſint montes.Abeſt autem a Rhodano Nemauſus centena circiter ſtaď. Quo in tractu ulteriore Taruſco exiguũ extat oppidulũ. A Narbõe uero .dcc. &.xx. diſtat: prope montem Cemmenum: Auſtrale latus accipiẽtem:uſq; ad promontoria.Et alii quidem dicti Tectoſages:de uolcis habitãt . De reliquis quidem poſtea dicemus. Tectoſages(ſic enim appellantur) Pyrenæis propinqui ſunt montibus.Paululum etiam Cemmenum attingũt

ex Aquilonis latere:Auriferamque colũt terrã Potẽtia uero & hominũ robore:quõdã ualuiſſe uidẽť. Adeo ut icidẽte ſediriõe: magnũ e ſuis numerũ domo eiecerit: ad eorũ uero fortũas cõmunicãdas:alii aliis ex gentibus cõuenere:e qbus ii ſũt: q finitimam Cappadociæ:& Paphlagoniæ Phrygiã occupauerũt.Huius aũt rei argumẽtũ habẽus: qď hac etia æte Tectoſages appellanť. Nã cũ ternæ gẽtes exiſtãt:una qdẽ circa urbẽ Angyrã habitãs: Tectoſagũ diciť. Reliquæ duæ ſũt: Trocini ſcilicet ac Toeliſtoboſgii. Hos aũt e Celticis digreſſos fuiſſe:ſignificat iũcta cum Tectoſagibus cognatio. Quibus autẽ ex locis cõcitati fuerit:explicare non poſſumus.Nũc enim Trocinos:aut Toeliſtoboſgios ullos: uſpiam habitare nequaq̃ intelleximus:nec intra Alpes: nec extra nec ipſis in alpibus.Eos autem loca deſeruiſſe:propter crebras hominum expulſiões credendum eſt.Sicuti multis aliis obuenit:ut Brenno qui Delphos icurſauit:Quem Prauſum quidam appellant.At enim neq; Prauſos ipſos: quas terras prius habitarit dicere poſſumus.Ipſos quoque Tectoſages in expeditionis ſocietatẽ: cõtra Delphos ueniſſe memorant. Theſauros etiam penes illos ab Imperatore Ro. Scipione:repertos in urbe Toloſa: deprehenſos ex eis eſſe pecuniis : partem memoriæ traditur. Homines autem ipſos: & ex domeſticis fortunis adieciſſe: quibus conſecratis deũ propitium ſibi conciliarent : eas autem quia Scipio attigiſſe auſus fuerat:tot aduerſis caſibus:eiectum e patria : uitam ſubuertiſſe creditũ: perinde ac ſacrilegio contaminatum:& turpiter interiiſſe: & i bonorum ſucceſſionẽ relictos filios: iter ſcorta obſcoene ea abliguriſſe:& turpiter interiiſſe : ſicuti teſtis eſt Timagenes . Quæ a Poſidonio tradita ſunt: ueriſimiliora dixerim Repertas Toloſſe pecunias circiter .xv. milium Talentum fuiſſe . E quibus partem in ſecretis templi ſedibus depoſitam . Partem in conſecratis lacubus: nullos apparatus habentem . Sed aurum atque argentum inelaboratum . Templum autem Delphicum iam per id tempus exinanitum fuiſſe: talibus ornamẽtis a Phocenſibus ante ſpoliatum. Quo tempore ſacrum commiſſum eſt bellum .Quod ſiquid relictum fuerat : per multos diſpartitum extitiſſe. Nec icolumes domum remeaſſe crediderim:tam miſerabiliter digreſſos: poſtq̃ e Delphis diſceſſere:& i diuerſa diſperſos:& ſeditiõe diſcordes abiiſſe. Cæterũ & hoc ipſo:& aliis permultis ita aſſerentibus:cum regio late auro exuberet : & homies ſupſtitioſi tenuẽ uitã agãt:e Gallia paſſim theſauros habuit.Maxime uero lacus ipſi tutos a prædonibus locos exhibebant: ad quos auri & argẽti põdera dimiſerãt.Igiť Romãi locoy potiti:lacus publice uenũ dederãt . Pleriq; dehic ẽptores fabrefactas ex argento molas inuenerũt. Erat autẽ Toloſſe magnæ ſanctitatis tẽplum: quod finitimi

eximia admodum ueneratiõe colebant. Quãobrẽ offerẽtibus plurimis: precioſis muneribus abundabat:& attingere ea audente nullo. Sita uero Toloſſa eſt ad anguſtiſſimũ terræ limitẽ: hoc eſt Iſthmũ: qui a Narbonenſi mari ſubmouet oceanũ tribus ſtad'.milibus minorẽ: Poſidonio teſte. Rurſũ præ omnibus annotatu dignũ eſt: quod etiã in ſuperioribus diximus:regionis confeſſionẽ ad fluuios & mare exterius: ſimiliter & interius. Inſiſtẽs enim aliqs nõ minimã hãc partẽ inueniret uirtutis locoꝝ. Dico utiq; uitæ facultates amplecti: cũ uniuerſoꝝ ocio: ad oẽs & cõmunes utilitates refici:ac præcipue tẽpeſtate:cũ uacationẽ ab armis agentes attẽtiſſima cura agrorũ culturæ inuigilant:& ciuiles uitæ ritus ſtituũt. Adeo ut in talibus ipſius prouidẽtiæ opus teſtari:quis poſſe uideat'. Nõ quidã fortuito:ſed cũ ratione quadã locis inſtitutis. Rhodanus igit' permultã habet nauigationẽ aduerſã: & magnis oneribus: & ad multas regionis partes:qa qui in eũ intrãt fluuii nauigabiles:cũ onuſtis quoq; ſũt nauibus. Accipit & Ararin & Dubin:intrãtẽ i hunc amnẽ. Inde uſq; ad Sequanã fluuiũ uadat'. Hinc iã defertur i Oceanũ: & Lexobios:& Hyadetos: Ab his in Brittaniã minor q̃ diurnus eſt curſus. Cũ autẽ Rhodanus ſit præceps:& uix aduerſa nauiget' aqua:nonnulla hinc onera plauſtris pedeſtri trãſportãt' itinere:quæ ad Aruernos flumẽq; Ligerin ferẽda ſunt:licet iis quadã ex parte propior ſit Rhodanus. Verũ cũ uia per cãporũ planiciem haud multo ſupra ſtad'.dccc.pãdat':ne aduerſa nauigatione utantur: facilior terræ meatus adigit. Hoc ex loco Liger uberius excipit:e Cẽmenis montibus in Oceanũ effluens. A Narbone autem p Atacẽ paululũ ſurſũ fit nauigatio. Longius uero terræſtre ad Garũnam uſq; fluuiũ iter agitur:& hoc ſtad'.dccc. Garũna autẽ excurrit i Oceanũ. Hæc quidẽ de iis:qui Narbonẽſem regionẽ colũt cõmemoramus:quos antea Celtas nominabãt. Ab eis uniuerſos a Græcis:Gallos:Celtas appellatos opinor:ob eorũ claritatẽ. Seu Maſſilienſibus ad hoc:ob eoꝝ uicinitam aſſumentibus. Deinceps de Aquitanis:& de attributis illis gentibus Gallicis numero quatuordecim:dicẽdũ eſt quæ iter Garũnã & Ligerin habitãt. Ex quibus nõnullæ Rhodani amnis aſſumũt regionẽ: cãpoſq; Narbonẽſes. Vt enim ſimpliciter dicã: Aquitani a natione Gallica:corporis habitu & lĩgua differũt:magis Hiſpanis ſimiles. Diſcernũtur autẽ Garunna flumine:inter hũc & Pyrenen montẽ habitantes. Aquitanicæ uero gentes plures q̃.xx.ſunt:exiles quidẽ & ignobiles. Ex iis quædam Oceano uicinæ: Aliæ ad mediterranea & Cemmenorum montium extrema:uſq; ad Tectoſages porrigũt'. Quãdo qdẽ puſilla tãtula hæc erat portio. Quicqd iter Garunnã Ligerinq; cõtinet':adiectũ ẽ. Hi nãq; fluuiis pibus a Pyrenæ diſtãtes iteruallis q̃ſi diductis:& pariter diſtantibus inuicem lineis:duo conficiunt loca. Aliis finita lateribus:Oceano ſcilicet montibuſq; Cẽmeniis. Duobus autẽ ſtad'.milibus utriuſq; fluminis eſt nauigatio. Garunnas aũt tribus ãplificatus amnibus:per Bituriges quos Ioſcos nominant:& Santones:Gallicã utrãq; gentẽ effluit. Nãq; hi Bituriges:ſola inter Aquitanos gens alienigena conſiſtit:nequaq̃ illis confœderata. Habet autẽ Burdigalliã emporiũ:cuidã marino incũbens lacui: quẽ fluminis eruptiones faciunt. Liger uero inter Pictones:& Vamuitas excurrit. Super hunc prius fluuiũ Emporiũ aderat Corbilo:de qua Polybius mẽtionẽ fecit:cũ Pytheæ fabulamẽtorũ memoriã faceret. Quod cõgrediẽtibus quidẽ Scipioni Maſſilienſibus:nemo rẽ ullã memoratu dignã:cũ a Scipione interrogaret' referre potuit:neq; de Brittania: neq; de Narbone:neq; de Corbilone: quæ omniũ eo i tractu urbiũ celeberrimæ fuerãt. Tãta ſane Pytheas mẽtiri auſus ẽ. Vrbs ẽ Santonũ Mediolanũ:ad Oceanũ uergẽs. Inter Aquitanas maxia ex pte arenoſa:& agro tenui. Ex milio alimoniã captãs. Reliqs quoq; fructibus ſterilis. Hoc i loco aũt ſinus eſt:i Narbonẽſi littore Iſthmũ efficiẽs:& ſinũ Gallicũ:eodẽ quo ille cognomĩe. Sinũ hunc habẽt Tarbelli:apud quos effodiẽdi auri ſũmũ iter omnis ſtudiũ ẽ. E ſcorbibus enĩ paululũ defoſſis: ad manus mẽſurã:cruſtæ auri repiunt':paruæ iterdũ purgatiõis idigẽtes. In reliqs autẽ fruſtra & glebulæ:haud magnũ habẽtes opificũ. Interior aũt:& mõtana tellus ẽ lõge præſtãtior. Nã ad Pyrenen Cõuenoꝝ Synclydo ẽ:ubi oppidũ Lugdunum:& Oneſioꝝ aquæ calidæ ad potãdum optimæ. Bona ẽ etiã Plauſcioꝝ aqua. Inter Garunnã uero & Ligerin adiacẽt gentes quædã Aquitanis:Elui qdẽ ab Rhodano ĩchoãtes. Poſt quos Vellai aliquãdo Aruernis cõmixti. Nũc ſibi ipſis adſtricti. Dehinc Aruerni & Lemothrices:& Petrocorii. Poſt hos autẽ Nitiobriges:& Cadurci: & Bituriges:q Cubi nuncupãt'. Ad oceanũ uero ſpectãtes Sãtoni ſũt & Pictones. Hi qdẽ(ut diximus)Garũne accolæ: Alii autẽ Ligeris:Rhuteni aũt & Gabalies:Narbonẽſi terræ ꝓximi. In Petrocoriis igit':& Cubis Biturigibus: Ferrariæ i oppidis ſunt fabricæ. In Cadurcis uero Linificinæ. In Rhutenis autẽ argẽtariæ uigẽt artes: nec nõ & Gabalienſibus. Eis uero & pleriſq; Aquitanoꝝ Romani ius latii tribuerunt: ſicut & Auſciis & Conuenis. Aruerni ſuper Ligeri ſiti Metropolin Nemoſũ ſuper amne poſitum habent. Hic penes Cmenabon:quod Carnuntum Emporium eſt:labitur ad mediam nauigationem habitatum. Fluitque i Oceanum. Priſtini uero roboris Aruerni ĩgens exhibent indicium:quod frequentia aduerſus Romanos bella geſſerunt: Antea quidem milibus bellatorum ducentis. Deinde duplicatis. Tot enim contra diuũ Cæſarẽ militibus cum Vercingetorige prœlium cõmiſerunt. Cum prius aduerſus

maximũ Aemilianũ: & Domitiũ Enobarbũ : etiã.cc.hominum milibus conflixiſſent.Contra Cæſarẽ quidẽ circa Gergouiã: Aruernorũ urbem: in excelſo monte ſitã: collatũ eſt prœlium.Poſtea Vercingetorix occurrit:& pugna ad Alleſiã:Mandibulæ gentis oppidũ: Aruernis finitumæ: hoc etiã in ſublimi locatũ ẽ tumulo:cingentibus mõtibus & fluuiis duobus. Vbi redacto in poteſtatẽ Imperatore finitũ eſt bellum. Aduerſus maximũ Aemilianũ autẽ conflictatum eſt:ubi coitus ẽ Tiſaris & Rhodani. Vbi Cẽmeni etiã montes Rhodano propius accedunt. At uero in Domitium adhuc ad iferiora:ubi Sulga:Rhodanuſq; cõmiſcẽtur.Cæterũ uſq; Narbonẽ fineſq; Maſſiliæ: Aruernorũ propagabat Imperiũ. Subiugatiſq; itẽ uſq; ad Pyrenæos mõtes gentibus: ad Oceanum: atq; Rhenũ.Bitito qui cũ maximo:& Domitio belligerauit:pater fuit Luerius: qui tãtis opibus & lauticia:excelluiſſe celebratus ẽ: ut cum aliquãdo familiaribus facultatũ oſtẽtationẽ faceret:curru uectus per cãpũ:nũmos aureos & argenteos:huc & illuc diſpergeret:quos ſectãtes illi colligerẽt. Poſt Aquitanicã uero partẽ ac Narbonenſem:alia deinceps ẽ:ab Ligere fluuio ac Rhodão:uſq; ad Rhenũ. Eo delatus a fõte ad Lugdunũ:Rhodanus Ligeri coniungit.Huius autẽ regionis partes ſupernæ ad Rheni ac Rhodani fontes:uſq; ad mediũ ferme cãpoꝝ: Lugdunẽſiũ ditioni addite ſũt.Reliqua uero & quæ ad Oceanũ uergũt:alteri addunt particulæ:quã incolunt Belgæ.Nos autẽ ſingula cõmuni magis expoſitione declarabimus.Lugdunũ igit i colle cõditũ:ubi Arar amnis Rhodano cõmiſcet: Romão tenet Imperio. Ampliori quoq; ſupra reliquas:excepta Narbone: ciuitatis floret uirorũ ordine. Nã & uſui magno eſt illis Emporiũ.Monetã argẽteã atq; aureã:eo i loco Romani ſignant duces. Tẽplũ etiã ab uniuerſis Gallis cõmuni deſignatũ impenſa:& Auguſto Cæſari dicatũ:ante hanc urbẽ ædificatum ẽ:ubi fluuiorũ ẽ coitio. Adeſt & ara dignitatis eximiæ gentiũ.lx.numero:inſcriptũ habens titulũ. Earũq; ſingularũ ſtatua una. Alia ſubinde ingens locata eſt ara.Hanc urbẽ gẽti Segoſianorũ præſidere conſtat.Quæ in Rhodani: & Dubidis fluuiorũ medio iacet.Reliquæ dehinc gẽtes:uergentes ad Rhenũ: partim a Dubidæ:partim ab Arare diſcernũtur.Hi nãq;(ut ſuperius dictũ ẽ)amnes ab Alpibus delati:deinde unũ i alueũ confluẽtes:delabunt i Rhodanũ. Alter ẽ fluuius:ſimiliter in alpibus ortum habẽs:Sequana nomie.Effluit autẽ in Oceanũ:parallela ſeparatus a Rheno diſtãtia:per eiuſdẽ appellationis gẽtẽ.Ab oriẽte quidẽ Rheno ꝓpinqor.Ab occaſu uero Arari. Quo ex loco præſtantiſſima ſuillarum carnium ſalſamentaria Romam deportantur.Inter Dubidem atque Ararin Eluorum gens ihabitat:oppidũ penes Ararin Cabyllinũ habentiũ. Arcẽq; Bibractẽ. Cæteꝝ Edui

Romanis ſeſe conſanguinitate cõiunctos aſſerũt. Primiq; eius regionis homines in eorũ amiciciã:ſocietatẽq; conuenerũt. Trans Ararin domicilia tenẽt Sequani:& Romãis & Eduis dudũ aduerſãtes. Germanis enĩ ſæpius adhærebãt.Eorũq; i Italiam ĩpetus inuitabãt.Roburq; nõ mediocre oſtentabãt. Adeo ut illis cõmuniter quidẽ ĩmixti eorũ uires amplificarẽt.Deſiſtentes autẽ diminuerẽt. Aduerſus Eduos:& hæ ſane cauſæ: & fluminis contẽtio inimicicias auxit: q gẽtem utrãq; dirimit: quæ ſibi propriũ uendicat Ararin. Sibiq; uectigalia pertinere certat.Hac uero tẽpeſtate cũcta Romano ſubiacẽt Imperio Rheno aũt uicina omniũ primi colũt Etuatii:qbus fluminis origo uicina ẽ:i Diaduella mõte:hic Alpiũ pars ẽ. A quo Aduas fluuius in cõtrariũ fluit:ad interiorẽ Galliam: Lacũ ĩplẽs Lariũ.Cui proximũ conditũ eſt Comũ.Dehinc in Padũ confluit:de quibus poſtea dicemus.Rhenus quoq; magnas in paludes:Lacũq; magnũ effundit:quẽ Cereti:& Vindoligi propius attingunt.Alpinorũ pleriq;:& Tranſalpinoꝝ nõnulli. Huius loci longitudinẽ ſtad ſex miliũ eſſe Aſinius aſſerit.Quod nõ ita eſt:ſed recto curſu pauloplus dimidio eſt. At enim mille propter anfractus addita ſatis haberẽt.Nam & celerrimis eſt.Quo circa nec pontibus iungi licet:& a montibus defluẽs ſupinus:reliquũ curſũ ꝑ plana agit. Quonã igit pacto ꝑmanere poteſt: celer atq; uiolẽtus:ſi ſupinæ illius eleuationi longos multos ãfractus adiunxerimus? Ei autẽ duo tradit oſtia:eos accuſãs q plura dicant.Iſtæ qdẽ ſimul & Sequana aliqd profecto:non tamẽ tantũdẽ telluris ãbiũt. Vterque aũt i ſeptẽtrionẽ ab Auſtro labit. Ipſiſq; occurrit Brittania:Rheno qdẽ propius: Adeo ut Cãtium eius Inſulæ orientale ꝑmontorium aſpectet.Lõgius autẽ pauliſper Sequana.Hoc ſane i loco diuus Cæſar Brittaniã ad nauigaturus iſulã:claſſẽ ædificauit. Sequanæ ſpatiũ quod nauigationi patet:ad onera capienda:ex quo Arar ĩgredit:paulo minus eſt q̃ Ligeris atq; Garunnæ. A Lugduno autẽ uſq; ad Sequanã: ſpatiũ eſt mille ſtad. Ab ingreſſu Rhodani uero uſq; Lugdunũ:minus q̃ bis tãtũ intereſt.Eluetios magnã auri uim poſſidere tradit. Qui cũ Cimbrorum opes cernant:nihilominus ad latrocinãdũ ſtudia conuerterũt . E quibus cũ tres nationes exiſterent:duæ ꝑ militiã deletæ ſunt. E reliqs tamen locis:quãta prognatorũ fuerit multitudo:bellũ aduerſus diuũ Cæſarẽ geſtũ maxime declarauit.In quo circiter hominũ.cccc.milia interierũt.Reliquos ad milia.viii.ſaluos emiſit:ne Germanis finitimis deſertũ agrũ ſineret.Poſt Eluetios Sequani : & mediomatrici : Rhenum incolunt . In quibus Tribocchi natione Germani : relicto natali ſolo:Rhenoque tra iecto ſedes poſuerunt.In Sequanis uero mons eſt Oeuraſius : Eluetios Sequanoſq; diſcernẽs. Sup Eluetios:& Sequanos:& Edui:& Ligões:in

occasū uergētes:habitāt.Sup Mediomatricos Leuci:& quædā Lingonū portio.Inter Ligerin & Sequanā fluuiū trās Rhodanū:atq; Ararin gētes ad Septētrionē adiacēt Allobrogibus:& Lugduni incolis uicini. Horū illustrissimi sunt Aruerni & Carnuti. Per utroſq; delatus Liger amnis:ī Oceanū effluit. A Galliæ fluminibus:ad Insulā Brittāiā uicenū ac:tercē tū stadiorū.Nā qui per maris reflexū a uespera refunduntur: postridiæ octauā ad horā ad insulā applicāt.Post Mediomatricos aūt atq; Triboc chos: Triusgri Rheno adiacēt:apud quos Romani Imperatores:contra Germanos belligerātes:hac tēpestate pōtē ædificāt. Loca hæc trās Rhenū incolebāt Vbii:quos ad īteriorē Rheni ripā traduxit Agrippa: nec iuitos qdē. Cōtigui Triusgris sūt Neruii:& hii quoq; natio Germanica Nouissimi ad utrāq; fluminis ripā habitāt Menapii:hi per paludes:& nemora domus sunt.Nō procere quidē materiæ:sed densæ & dumosæ. Secūdū istos Sugābri Germani cōsistūt. Huic fluuiatili regioni toti supereminēt Germani alteri:quos Sueuos appellāt: q potentia & hominū frequētia:reliquos antecellūt. A quibus eiecti in īteriorē nūc Rheni partē confugerūt.Alii quoq; per alia loca:potētatu ualentes manēt:bellorū incēdia excipiētes: sēper:cū primi ī pernicie tracti sint.Ex Treuiris aūt: & Neruiis:Senones:& Rheni sua ī occasū habent domicilia. Insuper & Atrebati:& Ieburones.Cæteꝝ Menapiis ad mare proximi sūt Morini: & Belloaci:& Ambiani:& Suessiones:& Caleti:usq; ad Sequanæ amnis exitū.Morinoꝝ ager:& Atrebatoꝝ: & Ieburonū:& Menapioꝝ est ꝑgsimilis.Silua enim ē sane ꝓcerarū arborū: permagna quidem uerū haud magnitudine tanta:quātā rerū scriptores tradidere:stadīs milibus quaternis.Eā uero Arduēnam uocitāt. At contra bellorum impetus:spinosos dumorū ramos iuicem texentes: irruptiones occludunt: nōnullis ī locis etiā uallos defigentes:in īteriora sese ipsi excipiunt: ꝓfunda passim īhabitātes nemora:per paludes quasdā paruas tenēt insulas. Abūdantibus itaq; hymbribus:tutissima habebāt receptacula.Arescētibus uero locis ī ditionē facile redigebātur. Cæterū his amnis oēs intra Rhenū incolētes per pacis ociū Romano obediunt Imperio.Circa Sequanā fluuiū sūt & Paresii:q ī ipso fluuio Insulā habēt:urbēq; Lucotociā:& Meldi:& Lexouii:Oceano uicini.Sup omnis aūt eius tractus incolas: Rheni dignitate præcellūt.Ipsoꝝ Metropolis Duricortora:frequētissimā habēt ciuitatē: Romanos accipiētes ductores.Post iam dictos populos:reliqua Belgaꝝ est natio ad Oceanū.E quibus Veneti sunt:qui aduersus Cæsarem naual certamine cōtenderunt. Ii enim emporio freti:parati erant Cæsaris cursū in Brittaniam interrūpere:quos haud difficulter supauit: nō utiq; rostratis usis nauibus.Eoꝝ nāq; naues lignoꝝ crassitudine erāt cōfectæ

Sed uentorum impetu in se delatas Romani milites excipiebāt:falcatis hastis Carbasa diuellentes. Obuentorum enim uiolentiā:ex alutis cōsuta erāt.Pro rudentibus quoq; cathenas intēderāt.Lata uero faciunt tabulata.Proras pupesq; celsas e querna materia. Cuius abūdās illis ē copia. Id autē propter maris æstuaria.Quocirca tabularū iūcturas strictim nō conserūt.Sed rarius hiātes dimittunt:quas ide Algis constipāt:ne ligna caloribus īterremulcādū apiant. Sūt enī Alge natura hūidiores Quercus aūt arida:ōni carēs pīguedie. Hos ego Venetos esse opinor:a qbus ueneti sinū colētes Adriaticū: in colonia deducti fūt.Reliq enī fere oēs in Italia Galli:e transalpina Gallia commigrarūt:sicuti Boii & Senones. Verꝝ propter nominis similitudinē:Paphalagonas esse dictāt.Hæc autē nō affirmauerim.De huius enim generis rebus ipsa satis ē cōiectura.Sismii ide sunt:quos Pytheas Timios nominat. Hi procūbēs admodū in Oceanū promōtoriū habitant.Nō tantum tamē: quantū & ille & illius sequuti fidem tradidere.Quæ locū aūt inter Sequanā:& Ligerin gentes tenēt:eæ partim Sequanis:partim Aruernis propinquæ sunt.Vniuersa uero natio:quā hæc ætas Gallicā:uel Gallaticā nominat:martis studio:& animorū ardet impetu:conferendæ pugnæ alacritate impigra.Alioquin simplex:& nulla morū malignitate degens.Ea propter si quis eos irritet: adunati pugnas pariter ineūt.Aperti quidē:nihilq; præmeditati. Vnde cōtra se militare uolētibus:māsueti atq; tractabiles fiūt. Nā quo ī tēpore: & quo ī loco:quaq; ex occasiōe:quispiā illos lacessierit: eos ī discrimē paratos habuit:præter uim & audaciā:nullū ad prœlia ferētes adiumentū.At enī psuasiōe adducti:utilitati facile cedūt:unde ad studia & disciplinas animos applicāt.Ex corporū autē magnitudine: ipsa uis inest. Ex gētū uero multitudine:in unū ex facili frequētes conueniūt: simplicitate atq; rigore attracti:propinquis maxīe condolentes:quos ꝑ iniuriā uiolatos uiderīt.Hoc uero tēpore cūcti pacē agitāt:subiecti & ad Romanorū edicta uiuentes:a quibus ī potestatē redacti sunt. Cæteꝝ antiqs ex tēporibus:hæc de Gallis accepimus:ex permanētibus adhuc cōfiniū Germanoꝝ legibus.Natura enī & ciuibus īstitutis: ii ꝑsimiles & cognatione inter se coniuncti:uicinū colūt agrū:quem Rhenus amnis separat:paria maxima ex parte cūcta ferētem.Sed Germania magis ad Arcton exponitur.Si Australes ad australes partes:& Septentrionales ad septentrionales iudicaueris.Quamobrem eorum facilius desolatiōes cōtingit euenire:cum gregatim inferantur: & totus simul exercitus: & uniuersis potius excitetur habitaculis:cum ab aliis ualidioribus eiiciantur. Hos Romani minori negotio: q̄ Hispanos subiugarunt. His enim antea bellū inferre incipientes:nouissime finierunt.Illos autē medio ī tēpore cūctos

debellauere penitus:qui intra Rhenum:Pyrenæoſq; montes iacent. Nã qui gregatim totis copiis irruebant:gregatim ſimul debellabantur. Hiſpani uero prœlia partiti:uires uti depoſitum ſeruabant. Alii alio tempore aliiſq; in partibus: latrocinandi more belligerãtes. Sunt igitur omnes natura bellaces:equitatu q̃ peditatu longe præſtantiores. Ab hiſce Romanis optimus adeſt equitatus. Semp̃q; ſpectantes in Boream:atq; Oceano propiores: conſerẽdis pugnis audaciores. E quibus ſummos Belgas aſſerunt eſſe:pergentes quindecim diuiſos:intra Rhenũ ac Ligerin uergentes:in Oceanũ domos habẽtes. Solos tamen aduerſus Cimbrorum: & Teutonũ ipetũ Germanorũ obſiſtere nequeũtes. Belgarũ fortiſſimos Belloacos eſſe dicũt. Poſt iſtos Veſſiones. Quam uero numeroſa mortalium frequẽtia ſit:uel eo patet ĩdicio. Ex Belgis enim q̃ ferre arma prius poterãt.ccc.milia cenſeri dicebant. Dicta ẽ & Eluetiorũ:& Aruernorũ & Sotiorũ multitudo. E quibus ingens mortaliũ uis apparet. Et mulierũ uirtus ad procreãdos:educãdoſq; filios. Sagis ueſtiũtur: Comaſq; nutriunt. Prolixis utuntur fœminalibus. Pro tunicis uero:ſciſſos gerunt cum manicis amictus:uix pudenda nateſq; uelantes. Lana quidem aſpera:cæterũ oblongis uillis. Vnde & hirſuta texunt ſagula:quæ lene uocãtur. Verũtamen Romani in ſpectantibus ad Septẽtrionẽ regionibus: greges urbanæ admodũ lanæ in pelle nutriunt. Armatura pro corporũ proceritate æqualis. Gladius longus a dextro dependens latere:. Clipeus longus:Haſtæ ad proportionẽ:& Meris peltæ genus eſt ideſt iaculi. Arcubus etiã pleriq; utuntur:& fundis:Eſt & illis Sparo ſimilis fuſtis. Quẽ non e falarica:ſed e manu iaculantur:cũ telo certiorẽ infligat ictũ. Quo in aucupiis potiſſimũ utuntur. Hanc etiam in ætatẽ uulgo humi cubãt. Cenitantes in ſtramẽtis aſſidẽt. Plurima cũ lacte illis æſca : Carnibuſq; multifariam:præſertim ſuillis:& recentibus & ſalitis. Sues autem ĩagtis uerſantur:& proceritate & robore & celeritate præſtantes . Adeo ut iſueto cuipiam accedenti:non minus q̃ luporũ periculũ ingruat. Domicilia & pluteis & cratibus:ad teſtudinẽ habent : Et quidẽ permagna : multis impoſitis lacunaribus. Tã copioſi illis:& ouium & porcorũ greges ſũt: ut hinc & ſagorum & ſalſamẽtorũ abundanria:non ſolũ Romæ: ſed etiã pluribus Italiæ ptibus ſuppediteẽ . Plurimas ciuitatũ primores gubernãt:Ducẽ unũ primis tẽporibus:ad ãnũ deligẽtes . Sicut & ĩ bello:unus a multitudine deſignabaẽ Imperator. Nũc uero utplurimũ Romanorũ edictis parẽt. Illud in eorũ conciliis peculiare obuenit. Siquis alio cõcionante:uel tumultueẽ:uel obſtrepat:miniſter ſtricto occurit enſe:& minitabundus ſilentium imperat. Qui ſi non deſierit:ſecundo ac tertio idẽ factitat. Deniq; tantũ abſcindit e Sagulo:ut quod reſiduũ eſt : reddatur inutile. Aliis quoq; permultis eſt commune Barbaris:ut uirorũ ac mulierum:contraria noſtris permutẽt opera. Apud omnes tres paſſim nationes:eximio in honore ſunt Bardi: Vaties:Druide Bardi quidem laudatiõibus rebuſq; poeticis ſtudent. Vaties autem ſacrificiorũ naturalium: que cauſarũ curæ dediti. Druide præter cauſarũ naturalium ſtudia:moralẽ diſciplinã exercent. Iuſtiſſimi autẽ omniũ opinione ; cũ ſint priuata & publica iudicia eorũ fidei mandãtur: adeo ut rẽ etiã bellicã ãtea iudicarẽt. Ita ut Martẽ collaturi:illis iubẽtibus deſiſterẽt. Capitis quoq; iudicia horũ ſententiæ p̃mittebant. Cũq; horũ eſt abundãtia: & agri fertilitaẽ fore exiſtimant. Immortales animas & mũdũ: & hii & alii eſſe aſſerunt. Ignẽ & aquam aliquando ſupaturos; Simplicitati atq; animoſitati: multũ ineſſe imprudẽtiæ ſimul: & ſup̃biæ & ornamẽtorũ ſtudiũ. Et enĩ aurea illis ſunt geſtamina. Collo quidẽ torques: Manibus autẽ & lacertis: Armille dignitatis homines:tinctas geſtãt ueſtes:& auro pictas. Qua ex leuitate uictores quidẽ : ĩtolerabiles ſũt. Victi autem ſtupidi uidentur. Amẽtiæ quoq; Barbarici mores adſũt. Et quod Borealibus plurimũ gẽtibus accidit:ſuaptæ nationis ignoratio. E prœlio decedentes ceruicibus equorũ hoſtiũ capita ſuſpendũt. Eaq; domũ delata:ut ſint ſpectaculo ueſtibus affigũt. Poſidonius autẽ ſcriptũ reliquit:cũ hæc primũ multis ſpectaret in locis:ob rerũ inſolẽtiã obriguiſſe. Poſtmodũ ex aſſuetudĩe:æquore tuliſſe animo. Illuſtriũ autẽ uirorũ capita cedrinis condientes odoribus:peregrinis oſtentant:Nec tantidẽ auri redimi dignabant. Ab hiſce uero reꝝ obſcœnitatibus:fœdiſq; ſacrificiorũ & diuinationũ ritibus:mori noſtro contrariis. Romani prorſus eos auerterunt. Nã hominẽ diuinationi deſtinatũ in tergo ferientes:ex ipſo ĩpatientiæ afflictandiq; modo: uaticiniũ capiebãt. Immolabãt autem Druidis nequaq̃ abſentibus. Alia quoq; humanorũ ſacrificiorũ genera tradũt. Quoidã enĩ ſagittis cõfigebãt:Et ĩtra ſacras ædes patibulo ſuffigebãt. Magnãq; e fœno chorto ĩtantã apparãtes:Eiq; lignũ iniectãtes : pecoraq; & uarias ĩmittẽtes bæluas: atq; homines holocauſtũ faciebãt. In Oceano autẽ Inſulã paruã nõ lõge in pelago ĩ exitu Ligeris amnis prætiacẽtẽ eſſe inq̃t . Eã ĩhabitare Sãnitarũ mulieres:Bacchi numine afflatas : Ipſas quidẽ deũ iſtũ propitiãtes :& feſtis ritibus & aliis ſacrorũ formis exorãtes. Virũ nullũ Inſulã iſcẽdere. Cæterũ mulieres ipſas traiiciẽtes uiris cõmiſceri . Rurſuſq; reuerti. Annui moris eſſe:ut tẽplũ eodẽ die detegãt: denuoq; tegãt:ãte ſolis occaſũ: unaquaq; pondus afferẽte . Cuius uero pondus exciderit: eã ab reliquis dilacerari . Particulas autem baiulantes:nõ ante ceſſare:q̃ rabies ipſa ceſſauerit. Sẽper autẽ euenire:ut aliqua id paſſura cadat. Multo aũt fabuloſius id:qđ Artemidorus aſſerit qdẽ:de coruis accidẽs ẽ. Portũ enĩ quẽdã

Universidad de Deusto
Biblioteca

in Oceani littoribus esse scribit: quē duorū coruorū uulgo nominā. In eo quidē duos apparere coruos: dextris albicantes alis. Q ui igit ulla de controuersantur: illuc accedere: in sublimi loco posita tabella utrūq; se/ orsū in ipsa lagana collocare. Ipsas dehinc aduolantes alites: partim com/ māducare partim dissipare. Cuius autē lagana dissipētur: illū uictorem euadere. Hæc quidē fabulosius memorat. De cerere uero atq; Proserpi/ na: uerisimiliora dicit. Insulā Brittaniæ proximā ī qua similia Samothra/ cibus Cæreri: & Proserpinæ sacrificia fiunt. Huic etiā fides ē adhibēda: Arborē in Gallia nasci: fico simillimā: fructū corno similē gignere: unde pharethræ fabricant. Eā si incidas: loetalē succū effundere: ad iungēdas sagittas utilē. Illud etiā diuulgatū est: Gallos oēs contentiōis auidos esse. Penes eos dedecus non esse putat: cū adolescētes uigentibus ānis mini/ me parcūt. Ephorus tā late Galliæ magnitudinē excedere tradit: ut quā nunc uocamus Iberiam plurima illius spatia Gallis: usq; Gades attribu at. Homines ipsos Græci nominis amatores declarat. Multa de illis pe/ culiariter asserit: quæ huius tēpestatis hominibus: haud sane respondēt. Hoc etiā illorū est ꝓpriū ut laboribus agitētur: cū macilēti sint: uētresq; minime propēdeāt. Quisqs itē iuuenis Zonæ mēsurā excedat multari: Hæc quidē de Transalpina Gallia. Brittaniæ forma: triangula est. Eius latus ubi ad longitudinē maximū est. Galliæ e regiōe opponit: neq; mi/ nus neq; productius. Est enī stad circiter. iiii. miliū &. ccc. aut. cccc. Latus utrūq; & Gallicū: ab Rheni eruptione: usq; ad Arctica Pyrenæi montis: excurrētia saxa ad Aqtaniā: & Cātii & Rheni ostiis opposiri. Quod qdē oriētē maxime solē prospectās Brittaniæ signū: usq; ad extremas Insulæ rupes: in occasū contra Aquitaniā: montēq; Pyrenæū est. Hæc quidē a Pyrenæis montibus ad Rhenū minima distātia ē. Quādo qdē maxima dicta est stad. v. miliū. At acclinationē quādā esse a parallela flumini lo/ catione credēdū est: ex utraq; ad mōtē ꝑte iflexiōe quadā facta ad extre ma in Oceanū uergētia. Quattuor uero quibus ex cōtinēti assidue ī in/ sulā utūtur: iterualla sūt: quæ ab egressibus amniū extant. Rheni uideli/ cet ac Sequanæ; Ligerisq; & Garūnæ. Illis autē q uicina loca tenēt: asce/ suris ex cōfinibus Menapiorū Morinis: nō aūt ab eius ostio enauigatio ē. Quibus quidē Itiū uicinū ē: quo nauali usus est diuus Cæsar: cū in in/ sulā cursū soluit. Intēdētibus aūt iā tenebris ascēdēs: postridie eius diei: horā circiter quartā: applicuit stad. ccc. ac. xx. cursū conficiens. Frumēta uero deprehendit per rura. Maxima plane pars insulæ campis cōstat & arbustis. Sunt etiā nonnulli per agrū tumuli. Tellus frugifera: pecore abundans: auro: argento: & ferro. Hæc ex ipsa efferuntur Insula. Pelles quoq; atq; mancipia. Canes etiam ad uenādū aptissimi. Galli his quidē indigenis ad belligerādū plurimū utunt. Virorum quidē statura: supra Gallos procera. Sed nō adeo flauēte coma. Corpora uero laxiora. Quod autē proceritatis indicium ē. Vidimus nos Romæ puberes longissimi corporis indigenis semipede celsiores: lingua balbutientes. In cæteris nō pulchris admodū lineamētis ī cōsistēdo. Moribusq; partim Gallis simi les: partim simpliciores magisq; Barbaris. Quidā igit lactis abundantes conficiendi casei: ꝑ imperitiā prorsus sūt ignari. Colēdoq; hortorū & ru/ ris operū īperiti. Potētatus habent inter se. Et istar Gallorū quorūdā in gerendis bellis īmanes utplurimū. Eoq; urbes sūt nemora. Latissimos. n. Cyrcos: deiectis obstruūt arboribus. Vbi constructis Tuguriis: & ipsi pariter & armenta stabulātur. Nec multū quidē ad tēpus. Hymbriferū aerē magis q̄ niualē esse cōstat. Per serenitates autē nebula late obtinet: Adeo ut die tota: tribus tātū aut quattuor horis circa meridiē ipsū Solē aspiciāt. Hoc idē Morinis & Massipiis: eorūq; finitimis contingit. Diuū Cæsarē bis in Brittaniā transisse constat. Vnde re nulla quidē magnifi/ ce gesta: euestigio reuenit. Nec lōgius ītrogressus Insulā: cum īter Bar/ baros in Gallia militesq; suos ortæ seditiones essent. Accessit etiā magna classis amissio: uehementibus aquarum īundatiōibus: & decremētis ro/ tunda Luna. Duabus aūt uictoriis cōtra Brittanos re benegesta: cū duos tātū militū ordines traiecisset: acceptis obsidibus: magnū seruoq; nume/ rū: igētēq; prædā reportauit. Hoc tamē tēpore: qdā eius loci prīcipes le/ gatiōibus & obseruātiis: Augusti Cæsaris amicitiā cōparātes: In Capito/ lio dona deis obtulerūt: & uniuersā fere Insulā Romāis ꝓpriā: familiarē que īstruxerūt. Vectigalia grauia tolerāt: siue hic res ī Galliā importēt: siue illīc exportēt. Hæc aūt sūt eburnea uasa: forfices: monilia. Et ex ele/ ctro: & uitrea supelles. Et alia huius generis mercimōia. Adeo ut ad Insu læ custodiā: nullo iā opus sit præsidio. Nō enī plus ordīe uno militū: uel eqratu aliquo īdiget. Adeo ut ab ipsis tributa redigātur. Aeq̄liter enī ē īpositū uectigal. Vniuersa uero īpensa: collectis īde pecuniis: pars exer/ citui cōstituitur. Tributorū nāq; solutionē īpositorū cōminui necesse ē. Simul & periculis occurrēdū ē nōnullis: si adacta sit uiolētia. Sunt & a/ liæ circa Brittaniā Insulæ quædā paruæ quidē. Cæterū ei annexa magna ē Ibernia: ad Septētrionē exposita prolixa. Sed amplissimā latitudinem habēs: de qua nihil dicere manifestū habemus: hoc dūtaxat excepto: qd lōge magis q̄ Brittani: siluestres illius sūt īcolæ. Andropophagi. i. homi/ nū carne uescētes. Māduconesq; magni. Defūctos etiā parentes esse: in eximia honestatis parte ponūt. Nec minus alienis ī propatulo uxoribus īmiscēri. Matribus etiā atq; sororibus. Horū etiā quæ cōmemoramus: dignos fide testes: nō sane habemus. Atq cōmāducādoq; morē hominū

Scythaꝝ eſſe tradit᷑ .In obſidiõalibus quoq; neceſſitatibus:idẽ factitaſſe Galli & Hiſpani:aliiq; cõplures dicũtur . De Thyle itẽ obſcura ẽ hiſtoria: ꝓpter eius ĩ ultima loca remotionẽ : hãc ſiquidẽ ſuꝑ omis fama uulgatas:magis atq; magis ad Septẽtrionẽ expoſitã locãt. Cæteꝝ ea que de hac ipſa deq; uicinis illis locis Pyteas ſcripta reliqt figmẽta eſſe:per celeberrimas regiones:nobiſq; notiſſimas:cõſtat.Pluria. n.(ut ſuperius dixi/mus)mẽtitus ẽ.Itaq; & de remotioribus magis mẽtitus apparet.Verũtamẽ iis:quæ ad cæli rationẽ : & Mathematicã ſpeculationem attinẽt:ſatis cõmode uſus uidet᷑. De rebus potiſſimum frigidæ zonæ propinquis.de fructibus.deq; animalibus mãſuetis.partim omnimodã ſterelitatẽ:partĩ raritatẽ exponẽs. Milio reliqſq; caulibus:& fructibus:atq; radicibus ali. Apud aliquos frumẽta naſci .Melq; ꝓduci.& hĩc potũ ſumere. Triticũ autẽ:quia ſoles puros nõ habẽt:ĩtra laxas domos :cõgeſtis eo ſpicis triturare. Areas cũ ſole careãt:& pluuiæ ĩundẽt:reddi prorſus inutiles.

Poſtq̃ de Tranſalpina Gallia:deq; tenẽtibus eã regionẽ gẽtibus:ſcriptũ ẽ:de ipſis iã Alpibus:Deq; eaꝝ habitatoribus:deĩde de uniuerſa dicẽdũ eſt Italia.Eundẽ igitur in deſcribẽdo ſeruãt ordinẽ: quẽ ipſa locoꝝ natura ſuppeditat.Alpes ꝓfecto ipſæ:non q̃dẽ a Monoechi portu(ut pleriq; referũt)ſed iiſdẽ ex locis a q̃bus Apẽnini mõtes incipiũt . Ad genuã Liguſticũ Emporiũ:& Sabatia Vada nuncupata:quæ paludes ſũt. Apẽninus q̃dẽ a Genua. Alpes uero a Sabatiis ĩiciũ capiũt.Inter Genuã uero & Sabatios ducẽta ac ſexagĩta ſtad᷑ ĩterſũt.Inde poſt.ccc.&.lxx.ſtad᷑:Albigaunus ẽ oppidũ:cuius incolæ Ligures Ingauni appellãtur.Ex hoc loco ad Monoechi portũ ſtad᷑.cccc.&.lxxx.Quo ĩ medio urbs ingens eſt Albiõ Intemeliũ: cuius habitatores Intemelii uocant᷑. Ab hiſce nominibus ĩdicium ponunt:quod a Sabatiis Alpes primordium habent. Alpia enĩ prioribus ſæculis:uocabatur Alpia.Quemadmodum & Alpionia.Nanque hoc tẽpore in Iapodes mõs excelſus harum ultima attingẽs : & Alpes ipſas Albium nominant : perinde ac eouſq; extendantur Alpes.Cũ igitur Ligures: partim Ingauni:partĩ Intemelii ſĩt: Eorũ coloniæ ad mare deductæ:una q̃dẽ Albiũ Intemeliũ:q̃ſi Alpiũ: Altera uero diuiſi magis Albingaunum uocantur.Hiſce duabus nationibus Ligurum : quas ante dixi : Polybius unam Oxybiorum:& alteram Deceitorũ adiungit. Hoc littus uniuerſum a Monoechi portu:uſq; Thuſciam continuũ omnino ſine portubus eſt: exceptis paruis quibuſdam ſtationibus ad iactãdas Anchoras minus ineptis.Imminent immanes rupes atq; præcipites: quæ iuxta mare anguſtos relinquunt tranſitus. Qui Liguriam habitant: ut plurimum ex pecore uictum agitant:lacte ordeaceaq; potione : maritimis ex locis: ac montanis paſtum quæritantes.Materiã uero ædificãdis nauibus frequẽtiſſimã: hinc montes habẽt:arboreſq; maximas:adeo ut ĩ quibuſdã craſſitudinis diameter octonis inueniatur pedibus. Plurima etiã ad uarios uſus: & fabricanda mortaria.Nec uero ad cõficiendas mẽſas deteriora. Quæ omnia ad Emporiũ Genuã comportãtur.Pecora itẽ Pelleſq; & mella. Contra uero oleũ & uinũ Italicũ exportãt. Quod q̃dẽ illis modicũ:ac picatũ & auſteꝝ eſt.Hinc equi & muli naſcũtur:quos gy genios uocitãt. Hinc Liguſticæ tunicæ:hinc ſagula. Abundat etiã apud eos Liguriũ:q̃d electrũ q̃dã appellãt . Non multi admodũ equo militãt. Pedites uero:in timultuariis præſertim pugnis optimi . Ereis aũt utẽtes parmis:cõiectur̃ dedere:ſeſe origine græcos eſſe.Monoechus præterea portus ſtatio quædã ẽ:nõ magnarũ non multaꝝ capax nauiũ . Templũ habẽs Herculis:cognomẽto Monoechi:quoniã is ĩ eo habitet ſolus. Porro Maſſilienſis ãnauigatio: ipſo ex nomĩe hucuſq; uidet᷑ extẽdi. Ab antipoli uero:pauloplus ſtad᷑.cc.abeſt.Hoc ex loco Maſſiliã uſq;:& paulo ulterius gens Sallyorũ incũbẽtes tenet Alpes : & nonnullas ipſius littoris rupes:cũ Græcis promiſcuæ. Priſci aũt Græci Sallyos ipſos Ligures uocãt.Regionẽq; Liguſticã:quã Maſſilienſes habitãt. Poſteri uero Galli:Ligures uocauerũt planicĩẽ ipſã uſq; Luerionẽ atq; Rhodanũ.Ex qua ipſi incolæ:nõ modo peditatũ:ueꝝ etiam equitatũ mittere ſolebãt:in denas diuiſi partes.Priores hos ex tranſalpinis Gallis in poteſtatẽ redegere Romani contra iſtos:contraq; Ligures bellũ diuturnũ protrahentes: cũ ipſis tranſitũ ĩ Hiſpaniã occludere conarent᷑:q̃ per littus habẽdus eſſet. Nã terra mariq;:frequẽtiſſima illorũ fuere latrocinia. Tãtoq; ualebãt robore:ut uix adductis etiã magnis exercitibus:tutũ trãſeũtibus iter extiterit.Octogeſimũ uero cũ eis belligerãtes ad ãnũ:difficulter effecerunt:ut publice ꝓmeãtibus:uia ad ſtad᷑.xii.latitudinẽ laxaret᷑. Tamẽ poſtea fractis uniuerſis:ipſi terrore incuſſo:gubernãdi formulas impoſuere. Poſt Sallyes tenent Albiẽſes:& Albieci:& Vocũtii:mõtana ĩ Septẽtrionem uergẽtia. Vocũtioꝝ regio ad Allobrogas uſq; proꝛẽditur . Ii profundas: in mõtanis ualles habẽt:memorabiles quidẽ:neq; ulla ex parte uallibus quas tenẽt illi deteriores. Allobroges itaq; ſub Prætoribus ĩ Narbonẽſẽ proficiſcentibus agrum inſtruuntur . Vocuntii autẽ:uti Volcas dixĩus: ad Nemauſũ iure ſuo inſtructi tenẽtur Cæteꝝ qui ĩter Varũ: & Genuã ĩcolũt Ligures.Idem in Italicorum numero ſunt:ad mare pertinẽtes. Ad montanos autem quidam præfectus equitum ſicut & ad reliquos omnino Barbaros mittitur.Poſt Vocuntios Siconii ſunt: & Tricorii deinde Medualli:excelſos habentes uertices.Eorum igitur rectiſſimum in ſublime cacumen ſtad᷑ centum aſcenſum habere traditur. Rurſum hĩc ad Italiæ terminos: deſcenſum patere aiunt. Supra uero nonnullis in locis

admodū cauis:lacus eſt ingēs:& fontes duo:non multū inter ſe diſtātes. Ex altero amnis effūdit Daruentius nomine:ꝑ cōfragoſa ſeſe in Rhoda nū loca præcipitās.Cōtraria uero de parte Durias: ſeſe imiſcet Pado: ꝑ Salaſſos:itra Alpes illabēs Galliæ Ex altero lōge humilior ipſe Padus:ꝑ hos locos edit:multus ac celer.Progreſſus autē maior:molliorq; efficit. Nā multis ex ānibus icremētū excipit:potiſſimū quō ad plana fuerit:& latius extēdit.Diffuſus igit circūflectit:& curſū ſegnē reddit.Iāq; āpliſſimus:Adriaticū irrūpit pelagus:cunctos Europæ fluuios: præter Iſtrū: magnitudine exuperans.Adiacent Medulli:maxime ubi Rhodanus: & Iſar cōfluunt.Ad alterā uero uergentē ī Italiā partē: ex montibus dictis: Thaurini:gens Liguſtica:Reliqq; Ligures tenēt. Horū ager ē:quē Idonni:& Cottii dicūt.Poſt iſtos & Padū Salaſſi ſūt.Super quos quidē in cacumine Ceutrones:& Catoriges:& Varagri:& Nātuate: Lacuſq; Pelemena.Per quē Rhodanus effert:& fluminis ipſius fontes. Nō lōge aūt ab iſtis ſūt Rheni fontes:& mōs Ad ualla:ex quo in Septētrionē Rhenus excurrit.Et diuerſa ex parte Adua: in lacū Lariū:iuxta Comū itrās. Supra Comū ad Alpiū radicē:Rheti iacēt:& Vēnones: ad oriētē uerſi. Alia ex pte Lepōtii:& Tridētini:& Stōi:& alii cōpl'res populi pui:Italiā tenētes: q ſuperioribus ānis iopes latrocinabātur. Hac aūt ætate:aut delet ſūt : aut manſuetiores facti penitus: ut cū ātea tranſcēſus ꝑ eox mōtes pauci & difficiles eſſēt: Nūc multis ex locis ꝑ eos mortales : & tuti & trāſitu faciles:propter eox apparatū habeantur. Auguſtus enī Cæſar:ad latronū delēdas iſidias:magnū q̄tū licuit:uiarū apparatū appoſuit. Non enī ꝓpter uaſtiſſima petrarū igentiū præcipitia:ubiq; naturā uiolare fas fuerat:cū hinc quidē ſupra uias iminerēt:hinc autē ruerēt. Adeo ut per parua ab igrediētibus euitari diſcrimina nequeāt:incūbētibus ī tā profundas fauces caſibus.Ibi uero aliquas ad ptes:adeo limes anguſtus eſt: ut & uiatoribus & iumentis:præſertim iſuetis:uertiginē oculotū afferat. Sinu aūt idigene tuto geſtētur.His igitur nulla præſtare licet remedia: neq; glacialibus cruſtis:quæ ſupernæ & qdē lubricæ illabētes:uniuerſā occupāt ſemitā:& in ſubiacētes extrudūt ualles.Frequēs enim ſup glaciem glacies:iuicē icumbit igruētibus maxime niuibus:anteq̄ inſupficie omnino ſolibus diſſoluātur.Salaſſorū quidē regio magna eſt:profundā utrinq; uallē: agrūq; claudētibus rupibus.Eorū etiā pars ī ſupiora extēditur cacumia.Illis itaq; qui ex Italia ſupra mōtes poſiti ſūt:una ꝑ uallē iā memoratā uia ē.Inde bifariā diuiditur. Vna quidē p Poeninū(ſic enī dicitur) ducit per Alpiū ſummitates: iumentis inacceſſibilis. Altera per Ceutrones prolixior. Tellus Salaſſorum aurifodinas habet.Quas Salaſſi cum olim potentia ualerent poſſidebant . Sicut & igrediēdi dominiū obtinebant.Magnam quidē illis opē ad effoſſiones ærarias.aurūq; diluendū Duria fluuius afferebat.Quocirca multis in locis aquæ ductus pti/entes cōmunē alueū exinanibāt.Quod cū ipſis ad auri uenādi cōquiſitionē cōduceret:reliquos ſua colētes arua: rigationibus deſtitutos cōtriſtabāt.Cū fluuius tantis ſuppeditare terris potū neqret:quia ſupdextrū haberet alueū.Eā ob cauſā aſſidua iuicē prœlia gens utraq; conſerebat. Potitis inde rerū Romanis:Salaſſi quidē & auriſicium ſimul: & agrum amiſerūt.Vex montiū iura tenētes:adhuc aquā publicanis:& auritodias capeſſētibus uenūdabāt. Aduerſus iſtos uero:ꝓpter publicox uectigaliū auariciā:aſſiduæ diſceptationes gerebātur.Hoc pacto Romanis: qui prætores aut locox præfecti mittrebātur:occaſiones ſēper abūde præſtabātur:quibus bella ſuſciperēt.Poſtremo ad hæc uſq; tēpora nunc ipugnati:nūc ſoluto bello Romanis conciliati:potētes tamē erant.Et multis damnis ab ipſis latrocinantibus affecti ſunt:q per eox mōtes traiecerūt. Quippe a quibus Decimus Brutus:& Mutina fugiēs:data uiritim Drachma:ſeſe redemerit.Meſſalla quoq;:cum iuxta illos hyemaret:ꝑ raptis ad cōburēdū lignis:itēq; ad haſtilia Tironibus exercēdis ulmis: preciū pendere coactus ē.Hi quoq; mortales quandoq; Cæſaris pecunias diripuerūt.Factiſq; ſemitis:aut iūctis pōte fluuiis:præcipites exercitibus rupes cōmodiratē apponebāt. Poſterius Cæſar Auguſtus eos fūditus delevit:& uniuerſos ſub corona uenūdedit:ad Eporediā:Romanorū coloniam deportatos. Quā ideo inhabitādā curauerūt:ut Salaſſis præſidiū eſſet.Pauliſper aūt obſiſtere ibidē potuere . Quoad extincta eorū natio ē. Cæterorū quidē corporū milia ſex & trigita cēſa ſūt. Qui autē ferre arma poterāt:octo milia īpleuere. Terrētius Varro Impator cunctos illos acie uictos:ſub haſta uēdidit. Tribus Romanox milibus Cæſar Auguſtus miſſis:urbē Auguſtā habitādā tradidit.Quo in loco Varro Caſtra iā habuerat.Nūc autē finitima regio:uſq; ad ſūma mōtiū cacumina pacata uiuit.Vniuerſa deinceps mōtana pars:in Oriētē & in Auſtrū uergens:a Rhetis Vindelicisq; tenet:Boiis Eluetiiſq; confinibus. Nā eorū cāpis iminēt.Cætex Rheti ad Italiā uſq; pertinent: quæ ſupra Veronā & Comū eſt.Vinū Rheticum iter Italica:egregie cōmēdata:nō ſane inferius:ī mōtanis illox radicibus naſcit.Ipſi autem ad ea uſque loca:quæ Rhenus ſecat extendunt.Huius autē nationis ſunt Lepūtii:& Camuli: atq; Vindelici:& Norici:& mōtana exteriora tenent maiori ex ꝑte cum Brencis:& Tēnanis:hox iā Illyricox . Iſti finitimas Italiæ ptes omni tēpore:& Eluetiox:& Sequanox:& Boiorū:& Germanoū incurſabant. Et enim ferociſſimi iter Vindelicos Licattii:& Clautenatii:& Vēnones cēſebātur.Rhetox autē Rhucantii:& Cotuantii,Eſtiones uero:& Brigātii

Universidad de Deusto
Biblioteca

ad Vindelicos pertinent. Eorũ oppidum eſt Bicãtiũ:& Candobunũ:& Licantiox :ueluti arx quædã Damaſia. De horum ipſorũ ſæuicia Latro/ num in Italos:tale quiddã memoriæ proditur. Cum uicum aut urbem quandam in ditionem traxerint:non modo puberes: uerum etiã infãtes mares trucidant:nec in hiſce conquieſcũt: uerũ etiam pregnãtes mactãt mulieres:quaſcũq; illox uates marem cõcepiſſe dicerent.Poſt iſtos pro/ piores ſinum Adriaticum ad aquileiam nonnulli Norici:Carniq; tenẽt: In Noricis & Tautiſci ſunt.Horum omniũ ipudẽtiſſimas incurſationes repreſſit Tiberius & eius frater Druſus ætate una.Vnde annus agitur tertius & triceſimus:ex quo quieti ordinatim tributa pendunt. Per tota Alpium ipſarũ montana:quidam terrax extant tumuli:qui cõmode co/ li ualeant:ualleſq; bene cõditæ.Maiorẽ tamẽ partem:præſertim ad uer/ tices:ubi latrones conſiſtebant incultã & infructuoſam fuiſſe conſtat.Id que tũ propter illorũ artes:tum propter relluris aſperitatem. Ex uictus igitur:& rerum cæterarum inopia:illis interdũ parcebant hominibus:q cãpos habitabãt: ut q eis cibũ ſuppeditarẽt haberent. E cõtra illi reſinã: Picẽ: Tedã:Cæram: Caſeũ Mel retribuebant:quorum quidem eis co/ pia ſuperat.Super Carnos uero Apenninus mons incumbit: lacum ha/ bens:in amnẽ Iſarã confluentem Qui rapto ſecum Atage altero flumĩe effertur in Adriaticũ ſinum. Eodem autem ex lacu fluuius alter in Iſtrũ labitur:quem Ateſinum uocant.Iſter enim ab hiſce montibus in multa diuiſus capita ſumit originem.Excelſa enim Alpium capita cõtinua ha/ ctenus extenduntur:& unius mõtis faciem exhibuerũt. Remiſſa ĩde & inclinata:plures in partes & plures ĩ uertices attolluntur:Primum ẽ ho/ rum trans Rhenum & Lacum:in oriẽtem uergẽs:mediocriter ſublime dorſum.Quo in loco Iſtri fontes iuxta Sueuos:& Hercyniam ſiluã ſũt. Alia ſunt cacumina in Illyricum atq; Adriaticũ ſinũ cõuerſa. E quibus eſt iam dictus mons Apenninus:& Tullũ:& Phlygadia:quibus ſubia/ cent Vindelici A quibus Dura Claniſq; & alii complures:per ualles ex currentes fluuii in Iſtri alueum intrant. Porro Iapides circa hos habitãt locos.Gens Illyricis Galliſq; commixta.Et penes iſtos eſt ſublimitas.Ia/ pides igitur uirox florentes robore antea: & utroq; ex montis latere do/ micilia habẽtes:ab Auguſto tãdẽ Cæſare: ſũmo cũ labore debellati ſũt: cũ latelatrociniis inualeſcerent.Ipſox aũt oppida Metulũ:Arupeni:Mo netiũ:Vẽdũ.Poſt hos urbs Segeſtica: ĩ plano ſita.Iuxta illã Rhẽus ipſe præterlabit ĩ Iſtrũ ĩfluẽs.Vrbs ipſa aduerſus Dacarũ bellũ oportune ſi ta eſt.Ocra uero humillima prorſus Alpiũ pars ẽ:ubi Carnis adiungit. Qua ex Aqleia onera plauſtris:ad Pãportũ(ſic enĩ appellãt)deuehun/ tur:ſtad nõ ultra.cccc.iter ẽ.Inde p fluuios ad Iſtrũ uſq; uectãt. Locaq;

huic uicina.Pãportus enĩ ãnis ex Illyriis nauigabilis defert . Intrat autẽ Saũ:ut facile ĩ Segeſtanã orã:& Pãnoniã:& Tauriſcos delabat. At uero ĩ Saũ irrũpit Ogdolapis ad urbẽ:ãbo ſane nauigabiles:ex Alpibus fluẽ/ tes.Habent autẽ alpes equos agreſtes:& boues: Vtq; memoriæ tradidit Polybius peculiaris formæ bæluã gignũt:habitu qdẽ ad cerui ſaturã: collo dũtaxat excepto & uillis:ĩ quibus apro perq̃ſimilis eſt:Geritq; ſub mẽto carnis globũ: ad palmi magnitudinẽ capilloſũ: craſſitudinẽ ꝑ eq/ ni pulli cauda habẽtẽ. Vbi uero ex Italia ſupra cõſcenderis; uia ĩ exteri/ orẽ Galliã:& ad ſeptẽtriones eſt:Q uæ ꝑ Salaſſos ducit Lugdunũ.Ea ue ro Biſariã eſt. Altera qdem prolixior plauſtro permeabilis ꝑ Ceutrões. Altera uero recta:& ãguſta:cõpendiariaq; per Poeninũ. Cæterx Lugdu/ nũ in medio:iſtar arcis:ſitũ ẽ.Cũ ibi amnes cõfluant:& ꝑtibus omnibus propinquũ ſit.Ea propter Agrippa hoc ex loco ꝑtitus ẽ uias. unã quæ ꝑ Cẽmenos mõtes:uſq; ad Antones:& Aqtaniã. Aliã ad Rhenũ. Tertiã ad Oceanũ:& Balloacos:& Amianos. Q uarta ducit ĩ agrum Narbonẽ/ ſẽ.Littuſq; Maſſiliẽſe.Omiſſa aũt ſiniſtra ĩ ꝑte Lugduno : terriſq; ĩ ipſo iminẽtibus Poenino rurſus ẽ conuerſio:cũ Rhodanũ traieceris: lacũue Lemãnũ ĩ Eluetiorũ campos.Hincq; tranſitus eſt ad Sequanos:ꝑ Iuram montem:& ad Lingones.Perq; hos ad utrũq;:& ad Rhenum:& ad Oce anum biuium ſcinditur. Polybius ſcriptum reliquit:ſuis tẽporibus au/ rifodinas in Tauriſcis Noricis : Maximeq; penes Aquileiam iueniri:a/ deo natura optimas:ut cum a ſuperficie terræ:duos ad pedes ſolum de/ traxeris:foſſile confeſtim aurũ inuenias.Foſſam autem non ultra pedes xv.eſſe. Aurum ipſum per ſe partim purum eſſe:ad fabæ aut lupini ma gnitudinem.Octaua tantum parte decocta.Partim uero maioris ĩdige/ re digeſtionis. Valdeq; utiliſſime. Adiutantibus autem Barbaros Italis: bimeſtri tempore: eueſtigio auri preciũ tertia parte carius ueniiſſe:totã per Italiam.Q uod quidem ubi Tauriſci ſenſerũt: eiectis adiutoribus: ſoli uenũdedere Hac uero tempeſtate : uniuerſas aurifodinas in Ro/ manorum eſſe poteſtate . Cæterum hoc in tractu: ſicut & in Hiſpania: fluuii aurea ferunt grana : ultra foſſile: haud tamen tantum Hic idem uir: cum de Alpium magnitudine : & ſublimitate diſſereret: maximos Græciæ montes comparat . Taygetum . Lyceum . Parnaſſum. Olym/ pum.Pelion. Oſſam. Thraciæ uero Emũ Rhodopen.Dunacem Q uo/ rum ſingulos inquit diei unius itinere:expeditis facile uiatoribus aſcen/ di poſſe:& uno circuiri die. Alpes autem:ne die quinto quidem aſcendi poſſe.Longitudo autem eſt ſtad.milibus duobus &.cc.quod ad campos attinet. Tranſitiones uero tantum quattuor nominat. Vnã quidem per Ligures, Tyrrheno mari ꝓximã. Aliam deide ꝑ Taurios:qua trãſmiſit

Annibal. Tertiã deinde per Salaſſos. Quartã ꝑ Rhetos. Oẽs præruptas atq; præcipites. Lacus cũ alios permultos ĩ mõtibus eſſe: Tum uero tres ingentes exponit. Ex quibus Benacus ſtadi. quingentũ longitudinẽ habet. Latitudinem uero. xxx. De quo Mincius amnis effluit. Subĩde alter Verbãus lõgitudinis qdem ſtaď. cccc. Latitudo uero ãguſtior q̃ prioris. Emittitq; fluuiũ aduã. Tercius ẽ Larius: Lõgitudinis fere ſtaď. ccc. Latitudinis. xxx. Amnẽ eiicit Ticinũ ſane grãdẽ. Oẽs autem ĩ Padũ ĩfluũt. Hæc quidẽ de mõtibus Alpinis dicẽda tantum habemus. Ex radicibus autem Alpium iam incipit Italia.

Quinto uolumini hæc inſunt. Quæ ab Alpium radicibus ad Italiam pertinent: uſq; ad fretum Siculum: Sinumq; Tarentinum: ac Poſidoniatem: atq; Pæſtanum appellant. In his hæ regiones ſunt. Venetia. Liguria. Picenum. Lucania. Thuſcia Roma. Campania. Apulia. Sequitur liber quintus Capitulũ primum. De Italia In uniuerſo.

Oſt ĩfimas Alpiũ radices: eius quã hac ætate Italiã uocãt: initiũ eſt. Nãq; maiores Italiã quæ ab Siculo freto: uſq; in ſinũ Tarẽtinũ & Poſidoniatẽ progreſſa eſt: Oenotriã appellabãt. Nomẽ aũt obtinẽs uſq; ad Alpiũ radices ꝓceſſit. Aſſũpſit etiã ab ora Liguſtica: Vari fluminis confinia mariſq; ꝓximi a Thuſciæ finibus: Iſtriæq; uſq; Polam. Opinari uero cuipiã licet priſcos Italoꝝ felicitate florẽtes: ĩ cõmunionẽ deuocaſſe finitimos. Hũc ĩ modũ auctis deĩde uiribus: ĩ Romanoꝝ Imperiũ pueniſſe. Tãdẽ uero q̃doq; ex quo Romani ĩ regni ſocietatẽ: & in ciuitatẽ Italos uocauere: decretũ ẽ & Gallis Ciſalpinis: & Venetis idẽ honoris ĩptire. Vniuerſoſq; Italos Romanoſq; uocare. Permittas ĩſup colonias ptim prioribus ãnis: ptim poſterioribus emittere. Quibus meliores alias nõ facile dixerim. Vna igit̃ forma Italiã õnẽ geometrica ratiõe cõplecti: haud ĩ ꝓcliui ẽ. Atq; extremitates illius ĩ Auſtrũ. & Hibernos ortus excurrentes: triãgulas eſſe cõmemorãt. Eius uerticẽ ad Euripũ Siculũ ꝓduci. Baſin aũt Alpes habere. Cõcedere uero latus alteꝝ ĩ freto finiri Siculo: & Tyrrhẽo allui pelago. Cæteꝝ formã rectis deſcriptã lineis: ꝓprie triãgulã appellãt. Hic aũt Baſes: & Latera rotũda ſũt. Quod ſi cõcedẽdũ eẽ dixerim: lineæ circularis formã eẽ ponẽdũ ẽ: Baſin inq̃ & Latera. Concedatur & Lateris huius obliquitas: quæ uergit in ortũ. Reliqua mĩus apte dixerunt: cũ latus unũ a ſinu Adriatico uſq; ĩ fretũ præſuppo nant. Latus autem abſq; angulo lineam appellamus. Abſq; angulo uero eſt: cũ partes aut ĩuicẽ nõ uergũt: aut nõ multum. Verum ab Arimino ad Iapygiã extremitatẽ: & ab Siculo freto ipſo: ad extremitatẽ eãdẽ: permultũ inclinant̃. Eũdẽ ĩ modũ ſe habere arbitror & ſinus Adriatici Latus: & Iapygiæ. Cũ. n. ĩuicẽ cõcidãt ad Arimini & Rhauẽnæ locos: ãgulũ efficiũt. Sin aũt nequaq̃ ãgulũ efficiũt Circũferẽtiã ſaltẽ efficiũt non exilẽ. Quaꝓpter ſi hoc unũ Latus exiſtit: haud ſane recta ẽ e ſinu ad Iapygiam nauigatio. Reliquũ uero his ex locis ad fretũ latus alteꝝ deſcribit: nec hoc qdẽ rectũ. Sic q̃drãgulã potius: q̃ triãgulã figurã eſſe diceres. Cæterũ nullo pacto triãgulã: niſi uelis abuti. Veꝝ cõfiteri præſtat: qď figurarũ quæ geometrica ratiõe mẽſurari nequeãt: non facile circũſcribi tradi/tio poteſt. Particulatim uero hũc ĩ modũ dicere poſſũus: qď iferior Alpium ꝑs curua & ſinuoſa ẽ cõcauitates in Italiã uerſas hñs. Ipſius aũt ſinus ꝑtes mediæ ad Salaſſos exiſtũt. Extrẽitates uero cõuerſionẽ habẽt. Hic qdẽ uſq; ad ſinus Adriatici ultĩas oras. Hic uero ad maritimã Ligurũ regionẽ: uſq; ad Genuã Liguſticũ ẽporiũ: ubi rupes Apẽnini Alpibus copulãť. Cõtĩuo aũt ſubiacet nõ mediocris qdẽ cãpus: latitudĩe ac lõgitudĩe ſane ꝑ ſtaď. c. duũq; miliũ. Latus eius ĩ meridiẽ ſpectãs: & Venetorũ littore claudiť: & montibus Apẽninis: Ariminũ & Anconẽ ꝓuẽiẽtibus. Ii enĩ a Liguria ĩchoãtes: ĩ Thuſciã irrũpũt: ãguſta dimittẽtes littora. Dehĩc ubi paulatim mediterraneam ĩ regionẽ ſeceſſerĩt: cũ ad Piſanũ cõſi ſtat agꝝ: ĩ ortũ: Adriaticũ ſinũ cõuertunt̃: uſq; ad Arimini & Ancõis loca ꝑ lineã rectã: Venetoꝝ ſeſe littoribus applicãtes. Ciſalpĩa igit̃ Gallia hiſce termĩs ĩcludiť. Littoris qdẽ lõgitudo ad. ccc. ſtaď: & milia ſex ipſis cũ mõtibus. Latitudo uero paulo minus ſtaď mille. Reliq̃ Italia ãguſta qdẽ & oblõga: ĩ duos excurrit uertices. Hic quidẽ ĩ Siculũ fretũ. Hinc autẽ ad Iapygiã. Vtriq; uero ſtrigiť: & ab Adriatico ſinu: & a Tyrreno mari. Eſt aũt Adriatici ſinus forma ipſi Italiæ perq̃ſimilis magnitudĩe. Quã Apẽnini mõtes terminãt: & utrũq; mare: uſq; ad Iapygiã. Terrãq; ſinu Tarẽtio: & Poſidoniate circũdatã. Maxĩa. n. utriuſq; latitudo ſtaď ẽ circiter mille ac. ccc. Lõgitudo uero nõ mꝫto mĩus ſex milibus. Reliquum ẽ q̃tũ Brutii: & pleriq; Lucanorũ obtinẽt. Polybius refert maritimã ipſã ex Iapygia uſq; ĩ fretũ: itĩere qdẽ pedeſtri: ſtaď tribus milibus eſſe: & Siculo pelago allui. Curſu uero maritĩo qngentis ſtaď mĩus. Montes aũt Apẽnini: ubi Arimini & Anconis loca attigerũt: Iapygiæ latitudinẽ a mari ad mare terminare. Rurſus deflexionẽ accipiẽtes: totã ĩ lõgũ regionẽ ſecare. Iã uſq; ĩ Picẽtes & Lucanos: nõ mꝫtũ ab Adriatico ſinu diſtare. Cũ uero Lucãis ꝓpĩquãt: ad alteꝝ mare ĩclinãtur. Dehĩc uero ꝑ Lucanos & Brutios: excurrũt ad Leucopetrã agri Rhegini terminantes. Hæc igitur de uniuerſa huius ætatis Italia: talẽ ĩ formã dicta ſũt. Denuo autẽ

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſingula ſuſcipientes:dicere ꝑticulatim conabimur. Ante oīa de ſubie/
cta Alpibus regione dicemus. Eſt autē felix admodū cāpus: & fructuo/
ſis collibus uarius. Hūc mediū fere Padus diuidit. Eaq; regio:hīc Ciſpa/
dana:hīc Trāſpadana dicit'. Ciſpadana qdē mōtibus adiacet atq; Ligu/
riæ. Reliqua uero Tranſpadana ē. Ea uero loca tum Ligurū:tū Gallorū
gentes inhabitāt: tū ī mōtibus:tū ī cāpis cōmorātiū. Hinc Gallo⁊: hinc
Veneto⁊. Galli quidē hi Tranſalpinis cognati & conſāguinei ſunt. Cæ
terū de Venetis duplex ē ſermo:Q uidā enī eos a Gallis eiuſdē appella
tiōis:Oceani accolis colonos eſſe:memoriæ prodiderūt. Nōnulli e Vene
tis:q poſt bellū Troianū:cū Antenore ſalutē aſſecuti:curſum huc e Pa/
phlagonia tenuere:deſcēdiſſe affirmāt:hoc uſi teſtimonio:ſua in alendis
eq̄s īduſtria:quæ hoc omnino tēpore defecit. Antea uero ſūmo apd' il/
los ī honore fuerat:ab illo⁊ imitatiōe:q ad creādos ex eq̄bus mulos ſtu/
dium agitabāt. Cuius rei meminit Homerus. Mularū genus e Venetis
quæ robore præſtent.
Dionyſius quoq; Siciliæ Tyrānus hinc alēdo⁊ ſemē equo⁊ conſtituit:
quos ad equeſtre certamē tollebat. Adeo ut ꝑ Græcos equine prolis Ve
nete nobilitas maneret:& ad lōga tēpora ꝓpago ipſa famā uendicaret.
Tota itaq; regio fluminibus atq; paludibus maxīe Venetia referta eſt.
Huic adeſt & maris cōditio. Nā ſolæ ꝑtes iſtæ ex noſtro fere mari ſimi/
les Oceano caſus habēt:& pares illi creſcendi & decreſcēdi uices gerūt.
Vnde maior cāpi ꝑs marinis aquis plena ſtagnat:foſſiſq; & aggeribus ſi
cut Aegyptus īferior:diductis irrigat' riuis:ac ꝑtim exiccat': & ruſticorū
cultu fructuoſa eſt:ꝑtim nauigationibus commoda. Vrbium uero ple/
ræq; inſula⁊ mō cingunt'. Aliæ quadā ex ꝑte alluūt'. Quæ ſupra ſtagna
mediterraneæ iacēt: mirificā ex fluuiis nauigandi cōmoditatē ſurſū ha/
bēt. Ex q̄bus īprimis Padus ē. Maxīus enī ſæpenūero hymbribus cre/
ſcit ac niuibus. Is mīras diffuſus ī ꝑtes:ī eruptiōibus occultū efficit oſtiū:
haud īgreſſu facil'. At ꝑitia mortaliū ul' difficillīa ſupat. Priſcis igit' ut di
xi tēporibus pluriæ Gallo⁊ gētes fluuiū īcolebāt. E q̄bus āpliſſimi fue/
rāt Boii:Inſubres:& q olim cū Geſatis Senōes Romana per īpetū potiti
ſūt urbe. Hos Romani poſterioribus ānis fūditus deletos perdiderunt.
Boios uero e finibus eiecerūt. Inde migrātes circūiacētes Iſtro locos cum
Tauriſcis habitarūt:bellū aſſidue cōtra Dacos gerētes:donec ea gēs fū/
ditus extīcta ē. Agrū uero q ad Illyriū ꝑtinet:paſcēdis ouibus idoneū:ui
cinis reliquerunt. Inſubres hac etiā ætate ſūt. Qui Mediolanū Metropo/
lin habuere. Ea quidem pridem uicus erat. Omnes enim uicatim habi/
tabant. Hac uero tempeſtate eximiæ dignitatis trans Padum ciuitas
eſt:quodammodo Alpibus finitima. Et ꝓpinqua Verona ē:ampliſſima
& hæc ciuitas. His īferiores Brixia:ac Mantua: & Regium & Comum.
Hæc mediocris erat colonia. Cæterū Pōpeius Strabo:Pōpeii magni pa/
ter colonos ī eā reſtituit. Quā īcūbētes Rheti uaſtauerāt. Inde. C. Scipio
tria hominū milia inſup adiecit. Poſtmodū Diuus Cæſar quinq; Inqli/
norū milia ad inhabitādū deduxit. E quibus quīgenti illuſtriſſimi fuere
græci. Hos etiā ciuitate donatos:ī habitatorū numero deſcripſit. Haud
tamē ibidē domiciliū habuere. Sed oppido nomē relinquētes:& Nouū
comū appellātes. Nouocomēſes oppidāos uocauere. Huic finitimus lo/
co Larius lacus eſt. Quē Adua fluuius auget. Inde amnē Padū īgrediēs.
Fōtē uero in Adua mōte habet:ubi & Rhenus. Hæc ſupra paludes lō/
ge habitata ſūt. Patauiū aūt propīquū ē: Cūctas eius regionis urbes ex/
cellēs. Nup quidē in ea cēſi ſūt qngenti equeſtris ordinis uiri. Antiquis
autē annis. c. &. xx. militū milia miſiſſe conſtat. Quā uero ciuitas ipſa &
uitorū probitate:& artiū bonitate floruerit magnitudo: cū aliarū rerum
maxīmo apparatu Romā miſſarū:tū uero pānorū & ueſtimentorū om/
niſariā mercatura declarat. A mari ſurſū habet nauigationē:fluuio ꝑ pa/
ludes delato. cc. &. l. a magno portu ſtad' Portus aūt ipſe:eodē quo fluui
us nomine:uocatur Medoacus. Intra paludes urbs maxima Rhauenna
poſita ē. Tota ligneis cōpacta ædificiis:aquis diffuſa:pontibuſq; ac lem/
bis pagrata. Cū a mari ſiūt inūdatiōes: nō mediocrē accipit maris ꝑtē a/
deo ut uniuerſa coenoſitas:hīc fluctu marino:hīc fluminibus alluētibus
tetrū medicet' odorem. Hoc pacto igit' ſaluberrius cōpit' locus. Vnde
gladiatoribus educādis:ac exercitatiōe erudiēdis: hūc idoneū magiſtri
locū deſignauerūt. Inter cætera eius loci mirabilia illd' ē:qd' paluſtribus ī
locis aer inoxius ē. Quēadmodū ad Alexādriā Aegypti paludis uitiū æ/
ſtate ꝓpulſat'. ꝓpter ānis īcremētū:ſimil' etiā euaneſcēte cœno. Quid qd'
uitibus euēit q̄admirabile? Eas palus creat:celeriter ꝑficit: & multū fru/
ctū edit. Annis uero q̄ttuor aut qnq; corrūpūt'. Altinū quoq; ī palude ē:
ſimilē Rhauennæ ſitū hns. Quo īteruallo Butriū Rhauēnæ caſtellū ē &
Spina. Hoc qdē tēpore uiculus. At quōdā græca ciuitas:& qdē celebris
In delphis Spinētiū theſaurus cōmōſtrat'. Aliaq; de ipſis memoriæ mā/
data ſūt:apud quos maris erat Imperiū. Eā (ut tradit') ūda maris alluerat.
Nūc locus. lxxxx. a mari ſtad' diſtans: ī mediterranea iacet. Rhauenna a
Teſſalis cōdita ꝓhibet'. Cū autē Thuſcorū īiurias ferre nequīt:umbros
quoſdā ultro aſſūpſerūt:q & hoc tēpore urbē inhabitāt. Ipſi uero domū
rediere: Hæc aūt maiori ex ꝑte paludibus ita cōtinēt':ut īūdatiōes habe/
ant. Epiterpum: Ordia: Adria: & Iucetia: & alia huius generis oppidu/
la. Quæ cum minus a paludibus uexentur: modicis ſurſum nauigati/
onibus mari uicina ſunt: Adriam quidem inclitam ciuitatem fuiſſe:

memoriæ proditū ē. A cuius nomīe:modica trāſpoſitione ſūpta: & ſinus appellatus ē Adriaticus. Aquileia ſinui proxima a Romanis condita ē: icūbētibus īpoſita Barbaris. Ad eā flumine aduerſo onerariis nauigatur nauibus:per Natiſonē fluuiū plus ſtad'.lx. Gentes ad Iſtrum Illyrice ad ipſū ſubuehūtur. Emporiū. Cōuectāt autē res hi ſane maritimas:uinum ligneis doliis:quæ paluſtris īponūt oleū præterea. Illi aūt mancipia:peco ra:pelles. Extra Venetiæ quidē fines Aquileia eſt. Flumīe uero ab Alpi/ bus deſcēdēte diſterminat':per qd' ſurſū nauigat' ſtad' mille &.cc. ad ur/ bē uſq; Noreiā. Vbi. Cn. Carbo:collatis aduerſus Cimbros ſignis:re infe/ cta diſceſſit. Locus aūt ē ad purgādum aur natura idoneus. Nec minus ad ferri fabricas. In ipſoq; ſinu Diomedis ē tēplū: opus ſane memorabi/ le:& Timauus portus:& Lucus miro decore. Septem adſunt fluuiatilis aquæ fontes:mare mox irrūpētes:lato & profūdo ſane fluuio. Reliquos uno dūtaxat excepto: ſalſas habere aquas. Polybius auctor ē:locūq; ipſū maris fontē:& matrē ab indigenis uocari. Timauus(ut ait Poſidonius) e mōtibus delatus:decidit in ꝓfūdum. Deīde infra terrā abſorptus ſtad' circiter.c.&.xxx. erūpit in mare. De Diomedis autē potētatu:hoc ī mari: & Diomedeæ teſtātur Inſulæ & quæ in Daunia gēte: & circa equeſtre a/ gros memoriæ ꝓdita ſūt: de quibus quoad̄ hiſtoriæ utile futurū ē:ſcri/ ptis apiemus. Reliqua uero ꝓmulta fabulis uulgata:uel ficta aliū in mo/ dū abſint. Sicuti quæ ad Phæthōtē & Sorores Heliades:ī populos cō/ uerſas arbores:circa amnē Heridianū:qui nullibi terrarū exiſtit:cū uici/ nus pado dicat'. Itēq; ferētes electra Inſulas: ante Amnem Padū iacētes. In quibus & Meleagrides ſint. Horū enī nihil in locis ipſis extat. In Ve/ netis ſane quidā Diomedi inſignes exiſtunt honores. Nam candidus illi īmolat' equus:Duo præterea luci monſtrātur:alter Iunoni Argiuæ:alter Dianæ Etoliæ dicati. Inſuꝑ fabulātur: In hiſce lucis feras ita māſueſcere: ut cerui lupis aggregētur. Aduētātiūq; hominū eas manus demulcētes pati. Quod ſi quas canes inſectētur:ubi huc confugerint:ab inſectatione ceſſare. Fama uero ē:celebrē admodū fuiſſe quēpiā:qui in faciendis ua/ dimoniis:ſtudio nō mediocri teneret': qua ex re:& hominū iocis carpere tur. Is igit' in uenatores fert' īcidiſſe:q irretitū haberēt Lupū. Et illis per iocū rogitātibus:uellet ne ꝓ lupo uadē ſe cōſtituere:' ut illata ab eo dā/ na pſolueret. Sic e retibus bæluā dimiſſuros. Fideiubere ſeſe cōfeſſus ē. Emiſſū deīde Lupū: ꝓ magnū eōr armētū agitāte:nullo notatū cauterio ad fideiuſſoris ſtabulū adduxiſſe. Eū recepta gratia:eōbus lupi notā iuſ ſiſſe:& īde lupiferas nomīaſſe:uelocitate magis q̄ pulchritudīe præſtan/ tes. Cuius ſucceſſores & ſignū & nomē: eōrū generi ſeruaſſe. Vtq; ſolis eis ſtirps ipſa legitiæ ꝓduraret:fœminā nullā aliēare cōſueſſe. Eqnā hīc

præcipuæ celebritatis ꝓgeniē extitiſſe. Hac uero tēpeſtate(ut diximus) omiſ huiuſmodi rei defecit exercitatio. Poſt Timauū: Iſtror uſq; Polā: littus ē:quæ Italiæ adiacet. In medioq; Tergeſte caſtellū ē ab Aquileia c.lxxx. diſtās ſtadiis. Cæterū Pola in ſinu: portus formā habente ſita eſt. Paruas quidē uerū fructuoſas & portuoſas:præ ſe ferēte Inſulas. Priſcū autē ē id Colchorū ædificiū:q aduerſus Medeā īmiſſi fuerāt. Ii uotorū īpotes:& fugæ deſperatiōe ſolliciti:Græcor quidē lingua exulum: Col/ chor uero ſermōe Polā appellauere locū:uti Callimachus cōmemorat. Regionē igit' tranſpadanā incolunt Veneti & alii uſq; Polā. Super Ve/ netos Carni & Genomani & Medoaci & Symbri:e quibus nomini Ro mano hoſtes extiterūt aliqui. Ver Genomani: Venetiq; ſotia iunxerunt arma:& ante Annibalis expeditionē:quo tēpore Boios & Inſubres bello ꝓſequebātur:& annis poſterioribus. Ciſpadanā uero obtinēt plagā uni/ uerſam alii:q̄tā mōtes Apēnini:ad Alpes circūdāt:uſq; Genuā & Saba/ tios. Plurimū autē Boii & Ligures & Senones & Geſate poſſidebant. Ar eiectis inde Boiis:deletiſq; Geſatis atq; Senonibus: Ligurū natio reſtat: & Romanorū coloniæ. Romanis autē & Vmbrorū īmixta gēs ē:& ali/ quibus in locis Thuſci. Vtraq; enī horū gens: prius q̄ Romanor āpliſi caret' Imperium:inuicē de prioris loci dignitate decertabant. Et mediū inter utroſq; Tiberim fluuiū ī ſeipſos facile traiiciebāt. Quod ſicubi ul/ las bellorū incurſiones alteri in alteros gerebant:reliquis certamen erat: ne eadē ad loca egredientes deſiſterēt. Igitur Thuſcis aduerſus incolas Padi Barbaros exercitū emittētibus:ac re benegeſta:cū non lōge quidē poſt per quādā mollicīē rurſus fuſi effugiſſēt: Alteri aduerſus eiectores exercitū ductitarūt. Poſtea de locor Imperio per ſucceſſionē quandam propugnantes:multas colonias partim Thuſcor partim Vmbror effe cerūt. Plures tamē Vmbrorū. Nā ii propiores erāt. Rem inde Romani ſuſcipiētes:miſſis paſſim coloniis:& priora coloniar genera cōſeruarūt: & nūc uniuerſi Romani ſūt. Nec minus autē Vmbri quidā dicunt' & Thuſci. Quēadmodū Veneti: Ligures & Inſubres. Cis Padū uero: cir/ cūq; Padū celeberrimæ ſūt ciuitates: Placētia & Cremona: media ī regi/ one propinqſſimæ. Inter has & Ariminū ſūt Parma: Mutina: Bononia. Prope Rhauēnā in harū medio exigua quædā iacēt oppida: ꝓ quæ iter eſt Romā: Acara: Rhegiū: Lepidū: Nacri: Cāpi: ubi quotānis forū confi/ citur. Cliterna: Forū Corneliū: Fauētia: Ceſena: Iſapi fluuio propinqua: & Rhubiconi. Hæc proxima ſunt Arimino. Eſt autem Ariminū Vm/ brorum colonia: ſicut & Rhauenna. Verum utraque Romanos accepit īclinos. Habet aūt Ariminū portū:& eiuſdē nominis Amnē E Placētia Ariminū ſtad' ſūt mille &.ccc. Supra Placētiā uero ad Cottute cōfinia:

intra miliaria ſex:&.xxx.urbs Ticinū eſt:& ſimili uocabulo prætefluēs Amnis Padū īgrediēs.Habet & tractus ille Claſtidiū : atq; Darthonē & aquæ diſtāti puſillū in trāſitu. Recta uero ad Ocelū uia præter Padū:ad Duriā flumē ē magna ex parte limoſa:cōplurimis alios habens fluuios. Quorū Druētia miliaria circiter.lx.labēs.Hinc Alpes iam:& ager Galli/cus. Ad mōtes autē Lunæ incūbētes urbs ē Luca:ubi pleriq; uicatī habi/tant.Regio tamē probitate uirorū floret.Et robur militare hinc magnū educit.Et equitū multitudo: ex quibus Senatus militares capit ordines. Eſt aūt Dartho ciuitas inſignis:& mētiōe digna: medio inter Placētiā & Genuā itinere iacēs ab utraq;.cccc.diſtās ſtad. Hac in uia ē Cuſtodia & Ielliа.Ex Placentia uero Ariminū diſtātia dicta ē. Sed Rhauennam per Padū nauigatio ē diex; duox; nocthūq; totidē. Magna intra Padū ps pa/ludibus obtinebat: p quas Annibal magnis difficultatibus iter fecit in Thuſciā. Cæterū Scaurus deductis ex Pado uſq; in Parmenſium agr; foſſis:nauigatiōibus cōmodis paludes ipſas exiccauit e cāpis.Per Placēti na ſiqdē arua Trebia Padū īfluēs:aliiq; itē cōplures āte fluuii:ultra mo dū plenius ſtagnāt.Hic ille Scaurus ē:qui per Piſas & Lunā uſq; Saba/tos uiā ſtrauit Aemiliā:& hinc per Darthonē.Alia uero ē Aemilia: quæ per Flaminiā excipit.Eodē enim in conſulatu.M.Lepidus:&.C. Flami/nius collegæ fuerūt.Victores autē Ligur; ſtrauere Hic quidē Flaminiā e Roma per Thuſciam & Vmbriā:uſq; Ariminū:alter reliquā porro uſq; Bononiam:& ex ea in Aquileiā:prope Alpiū radices:ducto per gy/rū circa paludes opere.Huius regionis terminus monſtratus eſt. Quam Ciſalpinam nūcupamus Galliā. Ad reliquā Italiam & montes Apēnini Thuſciæ īminētes: & Eſis amnis: & poſtremo Rubicon:utriq; Adriati/cū intrantes pelagus.Horū uirtutē loco;:tū ipſa hominū probitas teſta/tur:tum oppidorū magnitudo:tum uero diuitiarū amplitudo.Q uibus omnibus huius regionis habitatores Romani:cæteris antecellunt Italis. Nāq; telluris iſtius cultura īmodicos ac diuerſos inducit fructus.Et Ne/mora tantū habent glandiū: ut educādis hinc porcorū gregibus: maxia ex parte Romanus alatur populus.Egregie uero ferendo milio:ob fera/cium aquarū abundantiā frugifera eſt.Quod fami remedium eſt pma/ximum.Cōtra tēpeſtates enim uniuerſas: aeriſq; malignitatē reſiſtit. Et nullo deficere poteſt in tēpore:licet frugū cæterarū ſterilitas inualeſcat. Quid de pice:q̄ admirāda productio? Quāta uero uini ſit ubertas: ua/ſa ipſa pronūtiāt . E lignis nāq; fabricata:domiciliorū magnitudinē exce dunt. Suppeditat enim ingens illa pacis copia:
Loci autē Mutinenſes & Scutānæ adiacētes fluuio: mollia & longe aliis omnibus præſtantiora ferunt uellera.Ligures autem & Inſubres aſpera.

E quibus magna Italiæ pars domeſticis indumenta conficit. Mediocria uero patauini:E qbus precioſi tapetes:& Gauſapa texuntur.Et hoc ſtra/gulæ ueſtis genus utrinq; uillos eminentes habētis:uel una tantū e ſup/ficie Hiſce in locis:nō eadē nūc quæ olim metallor; ſtudia & cura: forte quia in maius ex tranſalpinis Gallis & Hiſpanis:lucra proueniunt.Sup/ioridus uero ānis opera dabat:cū Vercellæ aurifodinam haberent:& in Ictumulorū uico:& alio huic uicino. Vterq; uero Placentiæ finitimus ē. Hæc qdē prima Italiæ particula. Hactenus circuitus dictus ē. Secunda exponatur Liguria:in ipſis Apēninis mōtibus:inter Galliā ſic enī uocat hoc tēpore:atq; Etruriā ſita:nihil deſcriptione dignū habens: niſi quod uicatim uitā agunt:terrā arantes aſperrimā:fatigāteſq; ligonibus. Immo uero ſaxa incidētes:ut Poſidonius īquit. Tertii ſūt hiſce cōtinētes Thu ſci:cāpos uſq; ad ānē Tiberim poſſidētes.Quos ad ſolis ortū:maxīe flu uius alluit:donec pelagus intret.Parte aūt ex altera: Tyrrheno atq; Sar/donico mari ſūt cōfines.Ex Apēninis aūt mōtibus Tiberis effluit.Plu/ribus uero auget amnibus.Partimq; per ipſā excurrit Etruriā. Deiceps autē ipſā diſterminans:primū quidē ab ea diuidit Vmbriā:poſtea uero Sabinos & Latinos:Romæ ad littus uſq; finitimos . Adiacēt autē modo quodā ipſi fluuio:& Thuſcis ī lōgitudine & latitudine:iter ſe pares. Ad Apenninū uero Adriatico uicinū pelago ſeſe habēt:primi qdē Vmbri: poſt eos Sabini.Poſtremi latiū habitātes:cū oēs a flumine initium capi ant . Latinus igit tractus inter oſtiæ littus & Sinueſſam urbē & Sabiniā iacet.Eſt autē Oſtia urbis Romanæ nauale.Quo Tiberis erūpit:eā præ terlabēs. Extēdit autē ī longū:uſq; in Cāpanū agr; & Samnitū mōtes. Sabinia uero iter Latinos: Vmbroſq; iacet. Extendit & ipſa ad Sānitū mōtes.Propiqor Apēnino ad Veſtios.Pelignos:& Marſos.Cæter; ī Sa binię ac Thuſciæ medio Vmbri iacēt.Mōteſq; trāſgreſſi:uſq; Arimi/nū Rhauennāq; procedūt.Thuſcor; finis ſub ipſis eſt montibus:qui ex Liguria in Adriaticū ſinū eos quaquauerſum includūt. A proprio autē mari capiunt initiū:atq; Tiberi. Ab his igit ipſis ſūpto primordio:quæ/cūq; Singillatim percurramus. Tyrrhenos itaq; Romani Etruſcos ap/pellant atq; Thuſcos.Græci uero hoc eos nomine nominarūt a Tyrrhe no Atys filio:q ex Lydia colonos hanc in regionē:ſicuti traditur dimiſit. Atys enim ex prognatis Herculis:& Omphales unus:cū ſterilitate ac fa me populū emittere cogeret . E duobus filiis ſorte iacta: Lydū quidem regni ſucceſſorē tenuit. Tyrrheno autē maiorē applicans populū: foras abire iuſſit.Hanc ille tandē īgreſſus orā:de ſuo uocauit nomīe Tyrrhe/niā. Cūq; ædificandis urbibus Tarconem præfeciſſet:a quo Tarquinii cognomē accepit.Ciuitates.xii. condidit . Hūc ab ieunte puericia īdolis

gratia: caneſcētē fuiſſe fabulātur. Tāta iā tū ī eo effloreſcebat ſapiētia. Ea igitur tēpeſtate:cum uno ſub duce inſtructi eſſent: magna ipſorum erat potentia. Poſtremis inde tēporibus cōcordē illū regēdi ſtatum diſſolutū fuiſſe:quis nō ſuſpiceť? Et ciuitates ipſas diuulſas: ſic finitimorū uiribus ceſſiſſe. Haud enī tātā agrorū beatitudinē omittētes: maritimas latrocinādo artes inuaſiſſent:alius ad alia conuerſi maria. Quandoqdē ſi concorditer conſpiraſſēt:nō modo ícurſātes propulſare hoſtes ſatis ualuiſſent:Sed etiam ultro inferre impetus:& lōginquas expeditiōes factitare. Poſt urbē Romā uero conditā: Demaratus aduentat:frequētē e Corintho adducēs populū. Qui a Tarquinienſibus acceptus: ex indigena uxore Lucumonē procreat. Is dehinc Anco Marco Regi Romano: amicicia deuíctus:adeptus eſt Imperium. Et mutato nomie. L. Tarquinius Priſcus uocatus ē. Hic igiť & pater prius Thuſciā magnis ſíſigniueruut ornamētis. Ille qdē artificū facultate & copia q hominē domo ſubſecuti ſūt. Hic aūt præſtitis a Romana ciuitate opportūitatibus. Namq; memoriæ proditū ē: ut triūphalia ornaméta:ſíſigniaq; cōſularia: & ſimplicíter magiſtratuū decora í Romanā urbē a Tarqniis trāſlata ſūt:& uirgæ & ſecures & tubæ & ſacrorū faciēdorꝫ ritus: ut auguria & muſica:quam Romani ad res publicas uſurpāt. Huius filius Tarqnius ſecūdus extitit. cognométo ſupbus, Qui regū extremus:eiectus ē e regno. Qué Cluſii Rex Porſena:ea Thuſca erat ciuitas:armis reducere cōatus ē. Quod ibi efficere fas nō fuit:pace facta í amiciciam populi Romani:ſūmis receptus honoribus:doniſq; magnificētiſſimis abſceſſit. Hæc quidem de Thuſcorū claritate. Quid íſuꝑ Ceretanorꝫ geſta? Nā & capta urbe Roma redeūtes Gallos í Sabinis aggreſſi:bello armiſq; fuderūt ac debellārūt:& quæ illi ab libētibus acceperāt ſpolia Romanis:ab inuitis ipſi irripuerūt. Præterea eos q ad ſe capta Roma cōfugerāt: ſaluos protexerūt. Simul & æternū:ac í extinctū ignē:Sacerdoteſq; Veſtales. Romani igitur ꝓpter malignos reipub. Gubernatores nō ſatis illis gratiæ memoriā tenuiſſe uidēť. Nā data ciuitate minime illos inter ciues ſcriptos retulere: Alios qnimmo qbus ius ipſū æquabile cōmunicatū nō erat:ad Ceretanorꝫ exterminabāt tabulas. Hæc autē ciuitas magna iter Græcos gloria:cū hominū fortitudíe:tū uero Iuſticia claruit. Nā cū potentiſſima eſſet:ab latrociniis prorſus abſtinuit. In Pythii Apollinis tēplo Agillinorū nominato:poſitus ē Theſaurus. Nā quæ nūc Cere diciť: quōdā nomíabať Agilla. Eaq; a Pelaſgis e Theſſalia profectis cōdita ferť. Cæterū Lydis quos mutato uocabulo Tyrrhenos noíabant:aduerſus Agillinos bel ligerātibus: murꝫ ſubiēs qdā urbis nomē ꝓcōtabať. Cui e muro Theſſalus qdā ꝓ reſponſo: Salutē renūtiās Chere. i. ſalue íqt. Thuſci bonum hoc accipientes omen:captā urbē Submutato uocauere nomine. Verū tā ſplēdida:tāq; glorioſa quōdā ciuitas: Vixdū hac ætate urbis ueſtigia ſeruat. Vicina ſane magis fulgent balnea: meliorū probitate hominum: quæ uulgo Ceretana uocātur:propter eos q ad ea: curandæ ualitudinis gratia proficiſcūtur. Eníuero Pelaſgos gētē uetuſtiſſimā:ꝓ uniuerſā græciā:præſertim Eolicā: Theſſaliæ excelluiſſe:cūcti ferme confitétur. Eos originē ab Arcadibus ducētes:uitā militarem delegiſſe: auctor ē Ephorus. Ad quā uitæ íſtitutionē:cū permultos cōuertiſſēt:idē omnibus uocabulū íptiſſe. Vnde & apud Græcos & apud alios:quoſcūq; adiiſſe cōtigit:íqētē cōſecuti ſunt gloriā. Nā & Homero teſte Crete coloni fuere. Vlyxes enim Penelopen alloquēs:alia inqt alioꝫ ꝑmixta lingua ē. Sunt Achæi. Sūt Cretēſes magnanimi Sunt Cydones trifariā genus Doricū: diuiq; Pelaſgi. Argos quoq; Pelaſgicū: Theſſalia diciť. Inter eruptiones Penæi:& Thermopylas:uſq; ad mōtanū Pídi tractū. Quoniā & iſtcrū locoꝫ Pelaſgi exiſtunt. Iouē Dodoneū quoq; ipſe poeta Pelaſgicū nomínat. Rex o Iuppiter Dodoneæ Pelaſgicæ. Pleriq; & gētes Epiroticas appellauere Pelaſgicas:tāq; illuc uſq; extātes. Heroū quoq; nominibus poſteriores permultos Pelaſgos nūcupātes:ab illis frequētia gētibus ídidere uocabula. Nā & Leſbon appellauere Pelaſgiā. Et habitātibus Troadē Cilicibus:finitimos Pelaſgos nuncupauit Homerus.

Egit Hippothous ſæuos per Tela pelaſgos.

Qui Lariſſæ habitant lætas nimis ubere glebas.

Ephoro autē auctor initio fuit Heſiodus gētē hāc ex Arcadia originem duxiſſe. Qui diuino e Lycaone gnatos extitiſſe ait. Quē olim Pelaſgus ꝓcreauit. Aeſchylus aūt í Ancillis:ſiue Danaidibus:eoꝫ genus ex argis Mycenaꝫ extitiſſe prodidit. Peloponeſū etiā Pelaſgiā uocitatā fuiſſe:teſtis ē Ephorus Euripideſq; í Archelao Danaū illū filiaꝫ quinquagíta genitorē Argos ueniētē:Inachi urbē inhabitaſſe cōmemorat. Quiq; antea Pelaſgi nominarētur:ut Danai dehinc uocarēť:lege græca ſāxiſſe. Antiſclides quoq; ſcriptū reliquit:Primos eos Lemnū:Imbrūq; codidiſſe. Eorūq; nōnullos cū Tyrrheno Atydis filio: in Italiam comites ānauigaſſe. Reꝫ quoq; ſcriptores Atticaꝫ de Pelaſgis tradidere. Athenis fuiſſe Pelaſgos. Qui cū iſtar auiū:quo fors uocaret:huc atq; illuc errabūdi cōmearēr:ꝓ Pelaſgis pelargi:i. Ciconiæ uocarēť ab Atheniēſibus. Cæterum Thuſciæ longitudinē maximā:a Luna uſq; Oſtiā: ꝓ littus ſtaď milibus duobus:& qngētis eſſe dicit. Latitudinē ꝓ mōtana míus dimidio. E Luna uero piſas:ultra ſtaď. cccc. eſſe. Hinc Volaterras:ſtaď. cc. lxxx. Rurſus hinc populoniā ſtaď. cc. lxx. E populonia ad Cōſā ferme. dccc. Alii dc. dicūt. Polybius uero nō oía mille. cccc. xxx. íquit. Hoꝫ Luna qdem:

ciuitas & portus ẽ.Græci aũt & porꝝ & urbẽ Selenes:ideſt Lunæ appel/
lant. Vrbs qdẽ haud ſane magna. Maximus uero & pulcherrimus por/
tus ẽ:mꝫtos ítra ſe portus ãplectens:magnæ ꝓfunditatis uniuerſos: uſq;
adeo ut omniũ:q maris teneãt Imperiũ: facile fieret receptaculũ: tã late
patẽtis pelagi mꝫtos ꝑ ãnos.Celſis uero mõtibus portus ipſe circũcludi
tur:q proſpectũ lõge pelagi præbeãt.Nã & Sardiniæ: & magna littoris
utriuſq; pars cernit'. Tãta uero cãdidi:& uarii lapidis lucidiſſimi ac talis
effoſſio ẽ:ut unico ítegræ ſaxo tabulæ:atq; colũnæ præbeant'. Vtq; inſi/
gnia Romanæ ciuitatis opa:urbiũq; reliquarũ:maxía ex pte his ex locis
copiã habeãt.Nã cũ mari uicina incũbat effoſſio:facile lapides euehunt':
quos e pelago ſubuehẽdos: Tiberis excipit. Aedificiis quoq; materiã:La
quearia.ſ.directa:& ꝓcera Thuſcia abũde ſuppeditat.Quã confeſtim e
montibus fluuius deducit.Inter Lunam & Piſas: Macre tractus eſt:quo
Thuſciæ atq; Liguriæ termino:plericq; ſcriptores uſi ſũt.Piſæ ab iis con/
ditæ ſũt Piſanis:q e Pelopõneſo cũ Neſtore aduerſus Iliũ militarũt.Re
nauigãtes aũt errore diſiecti:Hi qdẽ Metapõtũ: Alii uero Piſanũ tenu/
erũt agrũ.Cũcti Pylii uocati.Duos aũt ĩter ãnes ſitæ ſunt:í ipſoꝝ cõgreſ
ſione: Arni.ſ.atq; Eſaris:quoꝝ alter ex Arretio multus delabit':nõ tamẽ
ĩteger:ſed trifariã diuiſus. Alius ex Apẽnino. Cõfluẽtibus aũt illis unũ
í alueũ:adeo mutuo tollũt' altius ípetu:ut q í ãboꝝ ripis extẽt:íuicẽ íſpi/
cere ſeſe nequeant. Quo fit ut e mari aduerſis nauigari flumíbus neceſ
ſario nõ poſſint. Spatiũ aũt aduerſæ nauigatiõis ſtad':ẽ circiter.xx. Tra
ditũ ẽ í fabulis:tũ primũ hi ãnes e mõtibus ferri coeperũt:Cũ ab ídigẽis
uetarẽtur:ne í unũ cõfluentes agros demergerent: Pollicitos eſſe regio/
nẽ minime demerſuros:fidẽq; ſeruaſſe. Ciuitas autẽ ipſa felix quõdam
fuiſſe uident'.Hoc autẽ tẽpore:non ſane ignobilis:aut obſcura ẽ:propter
frugũ copiã:ſaxorũ opera:naualẽ materiã: qua priſcis annis ad maritima
utebãtur diſcrimía.Et enĩ ĩter Etruſcos belli gloria excellebãt. Irritabãt
eos Improbi uicini Ligures:lateri ſẽper ihærẽtes. Nũc uero plus í ædifi/
cãdis Romæ domibus: uillarũq; magnificẽtiis cõſumit': qbus regiæ ri/
tu perſarũ apparãtur. Volaterranus ager mari alluit' . Hoc aũt mõ ædi/
ficatũ ẽ oppidum . In profunda ualle ſublimis & præceps undiq; collis
exrat.Cuius in uertice planicies ẽ:in qua ſita ipſius ſũt urbis mœnia.Ad
quã ſtad'.xv.aſcenſus ẽ. E cuius baſi rupes tota ardua atq; difficilis eſt.
Hic e Tyrrhenis plericq; conſtiterũt.Et ex proſcriptis a Sylla:q quartu/
or militũ cõplenter ordines biennio:per obſidionẽ preſſi:tãdẽ ꝓ íducias
diſcedẽtes:locũ illũ reliquerũt.At Populonia í ſublimi locata promõto
rio:í mare prærupto:Cherõneſi faciẽ habet.Iiſdẽ tẽporibus & ipſa obſi/
dionẽ accipiens: Oppidulũ ipſum totum: præter ſacras ædes deſertũ:&

domos modicas. Veꝝ nauale ipſũ frequentiores habet ĩcolas:ad ipſius
montis radicẽ exiguũ portũ habẽs:& nauigioꝝ domicilia.Q uocirca ſo/
la hæc Thuſcis ex urbibus; ãtiqtus ad mare fundata mihi uident'.Cuius
rei cauſa ẽ:qa tractus regionis eius íportuoſus ẽ.Eã ob rẽ cõditores urbi
um maritimas fugitabãt oras. Vel ãte illas tuta iacebãt ꝓpugnacula: ne
illi ícurſãtibus prædonũ nauigiis í prõptu iacerẽt:exuuiæq; illoꝝ fierẽt.
Sub uertice quoq; Thyrno:ãnotãtiũ ſpecula ẽ.Ex urbe autẽ ꝓcul:egre
tamẽ Sardinia cernit'.Propius uero Coriſca:quæ a Sardinia.lx.ſtad' pro
cul ẽ.Littoriq; ꝓpinqor ẽ Ethalia:quæ.ccc.abeſt ſtad'.Q uãtũ etiã diſtat
a Coriſca.Hic autẽ cõmodiſſimus ad ſoluẽdũ í mare:í tris iã dictas Inſu
las locus ẽ. Has & ipſi uidius:cũ Populoniã cõſcẽderemus nauigaturi:
ubi nõnullas adhuc effoſſiões reſtare ꝑſpeximus. Ferrũ quoq; laborari
uidius:qd' ex ipſa deuehebat' Ethalia. Quod ſi í eius Inſulæ fornacibus
cõcoq̃tur:í maſſã cõpĩgi nõ poteſt.Mox igit' ab effoſſoribus defert' icõ
tinẽtẽ.Hoc admiratiõe dignũ habet Inſula: ut exhauſta effoſſionibus lo
ca: tẽporibus rurſus repleta cernãt'.Sicut de Rhodi Platamõibus: & de
Pari inſulæ marmore ꝓditũ ẽ.Idẽ apd' Indos de Sale Clitarchus aſſerit.
Nõ ergo recte dixit Eratoſthenes:q e continẽte neq; Corſicã:neq; Sar/
diniã cerni poſſe ait. Neq; Artemidorus:q eas lõge í pelago:utrãq; mil/
le ac.cc.abeſſe ſtad' íqt.Quoniã ſiqbus aliis:ne nobis ſane ſpectabiles ex
titiſſẽt:quæ tã procul abeſſẽt:ut manifeſte cernerẽtur:& præſertim Cor
ſica.Extat aũt í Ethalia portus nomine Argous:ab Argo naui dictus ut
ꝓhibẽt.Nã cũ Medea Circẽ uiſere cõcupiſſet Iaſonem:illius domicilia
quæritaſſe ferũt. Permanere adhuc etiã q̃ſdã minutiaꝝ abraſaꝝ uarieta/
tes:quas Argonautæ fecerãt:& í unũ cõpactæ:calculi ſũt in ripa.Huiuſ/
modi uero fabulamẽtoꝝ fictiones:eoꝝ quæ a nobis narrãt' ídicia ſũt : ut
Homerus ipſe nõ omía ꝑ ſe finxerit.Sed cũ taliũ uulgatos rumores au/
diret:iis lõgas addebat diſtãtias:locorũq; digreſſiones:Sicut Vlyxem in
Oceanũ exiſſe fecit.Similiter & Iaſonẽ:cũ huic & illi errores obuenerit.
Velut & Menelao. De Ethalia qdẽ tãtũ dixerim. Corſica uero quã græ
ci Cirnũ appellãt:maligne colit':Aſpera & plurimis í ꝓtibus prorſus in/
acceſſibilis.Adeo ut q eius mõtes habitãt:ex latrociniis uitã degẽtes:ſu/
perẽt ipſas ĩmanitate bæluas.Cũ ergo Romãi Imperatores í eos irruãt:
ipſorũq; caſtella irrũpãt:magnũq; ſeruorũ gregẽ captũ aduehãt: Romæ
cernere eſt ſimul & mirari:q̃ agreſtis uideat' effigies:q̃q; beſtiaꝝ appare/
at diritas facieſq; truculẽtæ.Aut enim uitam tolerare non poſſunt:aut ꝓ
ſocordiã:& ignauiã inſenſati dominos cõterunt Itaq; licet pro eis paulu/
lũ exponant precii:tamẽ pœnitẽtia torquẽtur. Habitabilia tamẽ nõnul/
la ſũt caſtella:Bleſini:Carax:Eniconiæ:Vapanes.locoꝝ ſcriptores Inſulæ

huius longitudinem asserunt miliaria.c.&.lx. esse.latitudinē uero.lxx. Sardiniæ autē lōgitudo.cc.&.xx.latitudo.lxxxxviii.Secūdum alios ambitus Corsicæ:circiter tria milia &.cc.stad. Sardiniæ aūt quattuor milia est.Eius pars nō modica est aspera:minimeq; trāquilla. Magna quoque pars agrū habet rebus omnibus felicē:præcipue tritico.Pleraſq; uero urbes cōtinet.Ex quibus digniores sūt Calaris & Sulchi.Locoꝝ quoq; uitiuti malignitas quædā obstat.Insula enī æstiuo tēpore morbosa ē:ī locis maxime fœcūdis.Hæc autē ipsa mōtani populātur incolæ. Et quidē fre quēter:qui Diagesbei uocātur.Cū antea Iolenses nominarētur. Memoriæ enim proditū ē:Iolaū plerosq; adducētē Herculis filios huc applicuisse.Et cū Insulæ accolis Barbaris cohabitasse: q natione Thusci erant. Pœni postmodū e Carthagine delati:Impiū obtinuerūt: cūq; iis aduersū Romanos bellū gerebāt.His aūt deletis:reꝝ omniū potiti sūt Romani.Mōtanorū uero q̄terni sūt populi:Parati:Sossinati: Balari: Aconites: Spelūcasq; īhabitāt.Neq; agri qppiā habēt semīarii.Et quē habēt:tamē segniter serūt.Sed alios accurate colētes spoliāt:ptim īdigēas: ptim trās æquora nauibus inuadentes.Præsertim Pisanos.Missi eo prætores quædā cohibēt.Alia fessi omittunt. Cū pestilētibus in locis exercitū assidue nutrire:minime cōducat.Reliquū ē autē illis Imperatoribus:ut exercitū ductent artibus qbuspiā.Et quidē Barbarorū morē obseruantes. Nā ii post latrocinādū:dies cōplurimos prædenundinas celebrāt. Tūc īcursāt:multosq; mortales in manus retrahūt.Has in Insulas nascuntur arietes:q pro lana pilū caprinū procreāt:quos Musmones uocitāt.Eorū sese pellibus:thoracis modo muniunt.Pelta utunt & pugione. A media īter Populoniā & Pisas regione satis cernūtur insulæ,Oblōgæ autē sūt:paritersq; a seipsis distantes.Hæ tres in Austrū Africamq; conuersæ.Ethalia multo cæteris minor ē.Ex Africa uero in Sardiniā:ubi propius ē:distantiā miliariū.ccc.esse:locoꝝ descriptores prodidere.Post Populoniā Cosse:paulo supra mare oppidū extat.In sinu tumulus sublimis est:in quo ædificatū est oppidū:sub quo Herculis portus iacet.Et lacus ex mari salsus ꝑpīquus. Ad sinusq; ipsius ultima Thynnoꝝ prospectus ē. Thynnus enim nō modo glandes:ueꝝ etiam purpuras prosequitur prope terrā. Ab exteriore pelago:usq; in Siciliā inchoans. A Cossis Ostiā nauigātibus exiguæ occurrūt urbes.Grauisce:Pyrgi:Halliū:Fregena. Ad Grauiscas.ccc.sunt stad.Inter hæc locus est quem Regis uillam uocāt.Hāc Maleoti Pelasgi regiam fuisse:scriptis mandatum est.Quem cum finitimis Pelasgis in his locis magna excellentem potētia: inde digressum: Athenas petiisse.Ex hac natione sunt etiam ii:qui Angyalam habitauere.A Grauiscis uero ad Pyrgos paulominus.c.& octoginta stad.A stad

inde.xxx.Ceretanoꝝ ē Emporium. Habetq; Lucinæ tēplum:a pelasgis constructū:quōdam opulentissimū.Ipsū autem Siciliæ Tyrannus Dionysius depeculatus est:ī cursu ad Corsicā. A Pyrgis Ostiam.cc.lx.stad. In medio est Hallium & Fregena. Et de Tyrrheni quidē maris littore hæc dicēda uisa sūt.Cæterū ī mediterranea:præter iā dictas urbes extāt. Arretiū: Perusia: Vulsinii: Sutriū. Vlterius oppidula cōplura.Blerate: Ferētenū: Falerii:Faliscū:Nepita:Staōia. Aliaq; cōplura.Nōnulla ab ītio quidem consistebant. Alia uel Romanorū sunt coloniæ: uel depressa:sicut sæpius finitimi expugnati sunt:ut fidene. Aliqui sane Falerios ī Thusciæ regione:minime locandos esse aiunt.Sed Falīscos per se gētē. Quidā etiā Falīscos proprii sermonis ciuitatem posuere.Aliqui Oeaci Synfalīscū appellāt:in uia Flaminia iacentem: īter Ocheculū & Romā. Sub monte autē Soracte urbs est Feronia.Quo nomine & dea quædā nuncupat.Quā finitimi miro dignātur honore. Quo ī loco ipsius tēplū ē:mirificū sacri genus habens.Nā qui eius numine afflātur:nudis pedibus prunas:& copiosū īambulāt sub hac dæmone:nulla læsione cinerē. Eo ingēs mortaliū multitudo conuenit:& celebritatis ipsius : quæ quotānis celebratur gratia: pariter & spectaculi qd dico.In mediterranea uero: maxime ad montana extat Arretiū : mille ac.cc.a Roma distās stad. Clusiū uero dccc.prope est:& Perusia. Ad agri beatitudinē accedūt & lacus magni & pmulti.Qui & nauigationibus patēt:& perm'tis mēsis nutriunt opsonia:& palustres auiculas.Nō modicū etiā cremiū.Papyrusq; & Vlua copiosa:Romā per fluuios cōuectat:qui usq; in Tiberim e lacubus effluunt.E qbus ē Ciminius:& circa Volsinios & Clusiū & prope Romā:admodū ad mare Sabata .Longissime autē terra Pasumenna Arretio uicina:per quā ex Gallia in Thusciam exercitus incursāt.Quā usus est Annibal:cū duæ paterent uiæ. Hæc scilicet & Arimini p Vmbriā: Meliorq; Arimino.Ibi.n.satis humiles mōtes fiunt.Cæterū cū hic ipse transitus statiōe teneret accurratius: asperiorem diligere coactus ē. Et tamen compos euasit:superato magnas per pugnas Flaminio. Thuscia quoq; ubi Romæ propīquior est: ubertatem calidarum habet aquarum.Nec minus abundāt q̄ Gaiæ quæ reliquas omnis nobilitate præcellunt. Thuscia applicat:ex pte orientis Vmbria. Quæ ab Apennino īcipit:& ultra etiam usq; ad sinum Adriaticum. Hi enim a Rhauenna inchoantes:propiora deinceps tenent. Sarsinam: Ariminum:Senam:Camarinum.Ibi & Esis fluuius est:& mons Cingunus & Sentinum. Aminisque Metaurus:& Fanum fortunæ. In hisce nāque locis priores fuere Italiæ termini:atq; Galliæ:ad quādam maris eius partē . Licet Imperatores sæpenumero trāsposuerit. Antea qdē Esin flumen terminū faciebāt.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Rurſus rhubiconē fluuiū. Eſis inter Anconē labiť & Senegalliam. At Rhubicon inter Ariminū & Rhauennā. Vterq; in Adriaticū excurrit pelagus. Nūc uniuerſa uſq; Alpes Italia demōſtrata ē. Hos igitur omittamus terminos. Redeamus uero ad Vmbriā. Quā uſq; rhauēnā extē diconſentiunt omnes. Hinc enim uſq; Ariminū. ccc. eſſe aſſerūt. Ex Arimino enim iter Romā per flaminiā uiā faciēti per Vmbriā: uſq; Oticulos & Tiberim: ſtaď. l. &. ccc. ſupra mille. Hæc quidē lōgitudo ē. Cæterū latitudo impar. Intra montes uero Apenninos hæ ſunt urbes dignitate præcellētes. Ad ipſā quidē uiā flaminiā Ocriculi: Tiberi propinq; Laroloni: Narnia: per quā Naramnis labitur: Tiberim influēs paulo ſuper Ocriculo exiguis nauigabilis nauigiis. Dehinc Carſuli & Meuania: præter quā labiť Teneas: & hicipſe paruulis Scaphis collectos ex agro fructus deuehit in Tiberim. Sunt & aliæ Vicanæ habitationes: potius uiæ gratia: q̄ ullo ciuili coetu congregatæ. Foꝝ Flaminii: Nuceria: ubi uaſa lignea fabricātur. Forū Sēpronii: ex Ocriculis autē Ariminū permeāti: uia dextera inter amna occurrit: & Spoletum & Eſium & in ipſis mōtibus Picentinorum confinibus: ad montana Camertes. Altera ex parte Ameria & Tuderclara ciuitas: & Iſpellum & Iturum. Prope hoc ſane montis exceſſus eſt. Vniuerſa regio fertiliſſima eſt. Montana aliquanto magis: quæ ſiligine potius q̄ tritico: mortalibus uictū ſuppeditat. Et mōtana Sabinia eſt: ordine huic adiecta: ſicut illa Thuſciæ: & quæ his propinqua ſunt: & Apennino lōge magis q̄ Latiū aſperiora. Hæ quidē gentes decem initium a Thiberi: ac Thuſcia ducētes: ad Apēninū & Adriaticū mare protrahūtur: ex obliquo inſectæ. At umbria uſq; ad mare uariās (ut dictū eſt) porrigitur. De qua ſatis expoſitū ſit. Sabini anguſtū incolunt agrū: in longitudinē protēſum a Tiberi: uſq; Nomentū oppidū: ſtaď mille: uſq; ad Veſtinos. Paucas quidem ac tenues habēt urbes: belloru aſſiduitate uaſtatas: Amiternū & Interocreā uicū: Reati finitimum. In Cotiſcoliis frigidæ aquæ ſūt. Quarū potus & inſeſſio morbos curāt. Sabinoꝝ quoq; fūt Foruli: petræ ad rebellādū: q̄ ad habitandū apriores. Cures urbs quōdā inſignis: nūc autem uiculus: e qua exciti ſūt. T. Tatius: & Numa Pompilius Romæ quandoq; regnantes. Hic Quirites appellare ſolent Romanos: qui orationē habēt ad populū. Treburaque & Eretū: & tales habitādi ſedes aliæ. Vici potius q̄ urbes cenſeri debēt. Ager eorū egregie oliuetis: & uinetis prædita ē. Glandeſq; paſſim producit: maxime gregibus & armentis ſtudēt. Rheatinorū uero mulorum genus mirū i modū nobile. Vt aūt ſūmatim dicā: Italia cūcta pecorū & frugū præſtātiſſima nutrix ē. Cæterę pres aliis atq; aliis i rebus principatū adipiſcūtur. Sabini uero gēs ātiquiſſima ē. Indigene & Aborigines.

Ab his Picētini: Sāniteſq; i colonias deducti. Horū autē Lucani. Horū uero Brutii. Ex eoꝝ uetuſtate fortitudinis documētū quis fecerit: cætere que uirtutis: Cuius opes aduerſariis in hāc uſq; ætatē obſtitere. Rerum ſcriptor Fabius auctor eſt: Romāos tū primū diuitiaꝝ ſēſum accepiſſe: cū huius potiti ſūt gentis. Per ipſos uia Salaria: nō magnæ longitudinis ſtrata eſt. In quā & Nomētana incidit: apud Heretū Sabinorū uicū: ſupra Tiberim iacētē: ex eadē Collina porta inchoās. Dehinc Latiū iacet. In quo & urbs Roma. Quæ etiā multas ex nō latina prius collegit. Hq enim: Volci: Hernici: Aborigines: Romæ appoſiti. Et Rutuli priſcā habētes Ardeā. Aliiq; cōuētus maiores & minores: circa priſcā illā Romā habitātes: cū initio urbs cōdita fuit. E quibus nōnullos uicatim ſuis legibus ætatē ducere obueniebat: cū nulla ſub gente cēſerentur. Aeneā una cū Anchiſe patre: & Aſcanio filio Laurētū applicuiſſe: memoriæ prodiťū eſt. Ad littus prope Oſtiā ac Tiberim: paulū a mari ſupra: circiter q̄tuor &. xx. ſtaď oppidulum ædificaſſe. Aduentātē deinde Latinū regem Aboriginū: qui tunc loca: ubi nūc Roma eſt incolebāt: cū Aenea ſocietatē iniſſe aduerſus finitimos rutulos: qui Ardeā per id tēporis tenebāt. Diſtat autē ab Ardea Roma ſtaď. c. &. lx. Victorem uero a Lauinia filia proxime urbē cognomine ædificaſſe. Denuo conſerentibus pugnā Rutulis: Latinū cecidiſſe. At Aeneā re feliciter geſta Imperiū adeptum ſuos etiam latinos appellaſſe. Hoc etiam & genitore: humanis ex rebus excedēte: Aſcanius in Albano monte: qui quantum & Ardea tantū diſtat a Roma: Albam poſuit. Eo in loco Romani pariter ac Latini: ex uniuerſo regno loui īmolāt. Inſtāte ſacri tempore præfectus iſtituitur e nobilioribus unus iuuēibus. Poſt aūt ānis. cccc. Amulii ac Nūitoris facta ſunt: ut memoriæ mādatū ē: ptim fabuloſa ptim ꝓpius fidē. Ambo enī ab Aſcanii ꝓgnatis ꝑ ſucceſſionē Albæ regnū acceperūt: qď uſq; ad Tiberim dilatatū erat. Cæteꝝ iunior Amulius natu: maiore ſupplātato: regnū iuaſerat. Veꝝ cū Nūitori filius adeſſet: ac filia: Filiū q̄dē iteruenādū iſidiis obtrūcat. Filiā uero (ut ſpē ꝓlis iterciꝑet) ueſte ſacerdotē cōſtituit: ſeruādæ uirginitatis gratia. Eam Rheam Siluiam uocitāt. Corruptam poſtea deprehendens: gemellis partu æditis. Siluiam quidē cōiecit in carcerē: fratri gratiam tribuens. Puellos uero ritu patrio expoſuit in Tiberim. Eos autem marte genitos fabulātur. Ii cum a Lupa catulorum inſtar: lactari inſpectarentur: Fauſtulus loci illius Subulcus ſublatos enutriit infantes. Coniectari licet: ſubditum quēdam Amulio locupletē: acceptos educaſſe. Et alterum quidem Romulum: Alrerū autem Rhemū nominaſſe. Hi ergo cū adoleuiſſēt: īpetu i Amulium facto: eū ſtirpemq; eius deleſſe. Quibus extinctis & reſtituto i regnū Numitore domū reuerſos:

Universidad de Deusto
Biblioteca

Romam condidiſſe in locis:non quidem arbitrio delectis & idoneis:ſed neceſſitate oblatis. Solum enim neq; munitū:neq; agrū circūadiacentē: alendæ ciuitati ſatis fertilē habet.Neq; mortales ad habitandum:abūde conueniētes.Qui enim aderāt:ſeorſum habitabāt:urbis ædificādæ mœ/ nibus propinqui.Nec Albanoꝝ Imperio ſubiecti:Erant autem collatia: Antēne:Fidene:Lauinū:Aliæq; huius generis urbes: Tunc quidē oppi/ dula:nūc autē uici.Priuataq; quorūdā ædificia: lōge a Roma ſtaď.xxx. diſtātia.Intra quintum igiť & ſextū lapidē:ſic enim miliaria deſignabā/ tur.Locus erat feſti appellatus:ubi Romani tunc terminus monſtrabať agri.Sacroꝝ præſules:& hic & aliis in locis:perinde ac in finibus:eadem die ſacrificiū abſoluunt:quod Ambaruale uocant. Orta igiť inter eos ſe ditione:interædificāda mœnia: Remū occiſū fuiſſe tradiť. Vrbe deide condita:Romulus mortales cōuenas aggregat: ſacrū quendā locū Aſy/ lū aperiens:inter collē & Capitolīū.Quo perfugientes finitimos ciuitate donatos deſignat.Eis cū adipiſci cōnubia nequiret: Neptuno conſecra/ tū equeſtre uulgat certamē.Quod & hac ipſa conficitur ætate.Cōueniē tibus pmultis:maxima ex parte Sabinis edicit: ut celibes cuncti:uirgies eo profectas rapiant, Rex ergo Curiū. T. Tatius iniuriā uindicaturus armis:in regni ſocietatē: & ciuitatis cū Romulo conuenit. Cæſo autē p dolū Tatio:Lauinii:ſolus non iuitis Quiritibus:Romulus tenuit Impe/ riū.Poſt Romulū Numa Pōpilius. T. Tatio conterraneus:regnū ſuſce pit:ita iubēribus ſubditis.Hæc quidē urbis Romæ creatio ē:quæ maxi me fidē uēdicat.Prior quædā ac fabuloſa altera Coloniā ex Arcadibus deductū ab Euādro eſſe commemorat.Huic enim hoſpitio iunctū Her culē fama ē Geryōe boues agitātem.Euāder a Nicoſtrata matre:quæ ua ticinādi noticia pollebat intellexerat:in faris eſſe:Herculē poſt cōſuma/ ta certamina:deorū numero adſcitumiri. Quibus Herculi renunciatis: ſacram ædē apte poſuiſſe. Et Græcanico ritu immolaſſe. Quem & hæc ætas Herculi ſeruat. Qua ex cauſa Cecilius rerum Romanorū ſcriptor ſignum ponit:Romam origine græcam eſſe urbem:quod penes eā mo/ re patrio:ſacrificium græcū Herculi dicatū exiſtat:& Romanus popu/ lus Euādri matrem Nympharū unā exiſtimantes præcipuis uenerentur honoribus:tranſmutato pro Nicoſtrata nomine:eam Carmētem appel/ lantes.Itaq; latini:cum a primordio pauci eſſent: nec Romano ſubeſſēt Imperio poſtea uirtutis admirationem obſtupeſcētes:& Romulo & cæ/ teris dehīc regibus ſubiecti fuere oēs.Fuſiſq; eqs & Volcis & Hernicis: priuſq; rutulis & Aborigīnibus:Inſup & Reſis & Argyruſcis & Priuer natibus:cūcta iſtoꝝ plaga latinoꝝ uocitata ē.Volſcoꝝ autē Pometioꝝ a/ gri finitimi latinis erant.Sic etiam oppidum eſt Epiola:qđ Tarquinius Priſcus a fundamentis diruit.Equorū quoq; curibus uicinorum:hic idē urbes direptas extinxit.Eius filius Volſcorū Metropolin Sueſſā in pote ſtatē redegit. Hernici uero & Lauinio: & Albæ uicini erant: ac ipſi Ro/ mæ.Nō lōge aūt diſtat Aricia Tellenæ & Antiū.Cæteꝝ Albani Roma nis initio ī unū cōſpirabāt. Cū & Latini:& eiuſdē līguæ ſimī eſſēt. Vter que uero p ſe ſuū obtinebat Imperiū. Nec minus tī cōnubia:ſacraq; cō munia erāt:& reliqua iura ciuilia.Poſteriori deide tēpore:cōflato īter eos bello: Alba diruta eſt:tēplo dūtaxat excepto. Albani uero Romana ciui tate donati ſūt. Aliæ uero circūſtātes ciuitates : partim deletæ:partim cū rebelles eſſent depreſſæ ſūt.Nonnullæ pro Romanoꝝ amicicia:in āplio rē ſtatū floruere.Nūc quidē maritima ipſa: ad urbē uſq; Sinueſſam: ab Oſtia Latina diciť. Antea quippe uſq; Circeū extēdebať. Et ī mediterra neā qdē prius:nō ſane mīta.Poſtea uero uſq; ī Cāpaniā & Sāniū & Peli gnos & alios īcolas Apēnini porrecta ē:tota opulētiſſima & fertiliſſima: præter littoralia pauca:quæ paluſtria ſūt atq; morboſa:ueluti Ardeates: & qui īter Antiū Lauiniūq; uſq; Pometiā:& Setina quædā loca & Ter/ racinā atq; Circeiū.Et ſiqua mōtana:& petroſa ſūt.Quæ tamē ipſa neq; omnino inculta:uī īfructuoſa ſūt:Sed læta pabula præſtāt :uel materiā uel paluſtres mōtanoſq; ,puētus. Cecubū qdē licet paludibus adiaceat: uineta tamē uini feraciſſima:præcipuis enutrit arboribus . Extāt aūt ma ritimæ latinoꝝ urbes:Oſtia ī portuoſa quidē ,ppter limū:quem Tiberis mītis refertus ānibus aggregat . Nō paruo igiť diſcrimine agitata ſalo: ſtāt ī āchoris nauigia. Attamē uincit utilitas. Nāq; miniſtrātiū copia ſca/ pharū:qbus eximunť & īponūtur onera:īpigrā efficit enauigādi faculta tē:ante q̄ flumē attingāt.Sūt & quæ ex parte leuatis oneribus:ānem in/ trāt:& penes Romā ſtaď.c.&.lxxxx.aduerſa producātur aqua . Oſtiam quæ tale oppidū ē: Ancus Marcus cōdidit. Dehinc Antiū ē:& ipſa qdē portu carēs ciuitas. Sita ē ī rupe:lōge ab Oſtia ad ſtaď.cc.&.lx.Nunc ad ocium:rerūq; urbanaꝝ uacationē ptincipibus conceſſa eſt : ubi tempus nacti ſūt.Quocirca frequētes:& qdē magnifice ī ea urbe ad huiuſcemo/ di pegrinationes:ædificatæ ſūt ædes . Superioribus ānis naues habebāt: qbus cū Etruſcis latrocinādi ſocietatē inībāt. Licet iā Romano ſubiecti Imperio:Eas ob cauſas & Alexāder antea & Demetrius poſtea:miſſis q prædones ī poteſtatē redigerēt: eos Romanis reddidit: īcuſatiōe ſimul adiuncta. Gratis quidē īquit eis ſe donare corpora :propter ātiquā cum græcis neceſſitudinē.Indignū autē eſſe: ipſos uiros q regnū Italiæ uēdi/ carēt:latrocinia ſimī emittere.Cūq; ī foro Caſtoris & Pollucis tēplū ædi ficatū:tātis uenerēť honoribus:quos uniuerſi conſeruatores appellēt: q græciā illoꝝ patriā populēť īmittere.Romāi deide illos:ab eius generis

exercitationē repreſſerūt.In harū urbiū medio locatū eſt Lauiniū: latino nomini cōmune Veneris tēplū habens. Eius curā a maioribus acceptā: Ardeate tuentur inde Laurētū.Sup hæc extat Ardea Rutulorꝝ colonia: ſtaď.lxx.a mari diſtās:Cui ꝓpiqua ē Veneris ædes:ubi latinorꝝ celebritas eſt atq; cōuētus.Populātibus uero loca Sānitibus: uetuſtiſſimorꝝ reliqua extāt oppidorꝝ ueſtigia: Illuſtria ſane ꝓpter aduētātē eodē Aeneā: & eius ſacra ex illa tēpeſtate poſteris cōmēdata. Poſt Antiū Circeiū eſt: ſtaď.cc.diſtās &.lxxxx. Mons mari & paludibus inſtar habens Inſulæ. Quē copioſis germinare radicibus fama eſt.Ob ea fortaſſe.quæ Circæ cōueniētia:fabulæ uulgāt.Habet ēt caſtellū:& Circes Sacellū:& Mieruæ Arā.Mōſtrāt aūt & quādam Vlyxis paterā.In medioq; Storas ē fluuius:& ꝓpe illū Hyphormus.Dehic cōtiguū littus:portubus deſtitutū. Vicinus tātūmō Circeio ꝓexiguus portus adiacet . In mediterranea uero: Pōetius ager īmiet. Huic ꝓximi Auſonii prius īcolebāt.Qui qdē & campaniā tenebāt.Poſt eos Oſci:q & ipſi Cāpāiæ ꝓtē obtiebāt.Hoc aūt tēpore:cūcta uſq; Sinueſſā latini tenēt ut dixius.Quippiā uero Oſcis:& Auſōiæ gēti ꝓpriū obtigit.Nā cū Oſcorꝝ gēs defecerit : eorꝝ līgua Rōanis ſalua manet : ut more quodā patrio ſcripta poetica ī ſcenicū certamē pueniāt. Hiſtriōeſq; ꝓnūtiēt.Cæterū cū Auſonii mare Siculū ne ſemel quidē īcoluerit:Siculū tamē pelagus Auſoniū appellat.Deiceps Circeio proxima ītra ſtaď.c. Terracia ē. Antea Trachina ideſt aſpera uocata: ex eo quod ei obtigit:eidēq; obiecta Palus īgēs eſt.Quā duo amnes effīciūt.E qbus maiorē Auphidū appellāt.Hoc ī loco mari adiungit Appia uia: ſtrata e Roma uſq; Brūduſiū:ac plurimū peragrata. E maritimis urbibus hæ ſolū attīgūt. Terracina & quæ deiceps Formii: Minturnæ:Sinueſſa: & extrema Tarētū:& Brūduſiū. Penes Terracinā uero Romā iter faciēti:foſſa ad Appiā uiā apponitur: & quidem multis in locis:quā & paluſtres & fluuiatiles implēt aquæ . Per eā nocturna maxime fit nauigatio. Vt qui primis iſcendāt tenebris:oriente ſole egreſſi:uiæ Appiæ reliquū euadant . Et interdiu trahentibus nullis : remulco ꝓambulent. Subinde Formii:quos condidere Lacones :quas prius Hormias a Stationis ideſt Hormi bonitate appellabant.In medio poſitum ſinū illi Caietam nominarunt.Curua enim omnia Caietas appellauere Lacones .Plerique ſinum ipſum ex Aeneæ nutrice cognomen duxiſſe ferunt. Staď autem .c. longitudinem habet : a Terracina uſque in eiuſdem nominis promontorium inchoans.Ingentes hic ſpelūcæ pandūtur:domicilia magna ſumptuoſaq; continentes.Hoc ex loco Formios uſq; ſtaď ſunt.cccc. Inter hanc & Sinueſſam Minturnæ ſunt: utrinque ad ſtaď.lxxx.diſtantes. Interfluit autem Eris ānis. Quem antea Clanin uocauere:Labiturq;

ſuperne de Apēninis collibus:& agro Veſtino:præter uicū fregellas:clariſſimā olim urbē. Excurrit autē in Lucū ſacrū:quē magnis honoribus Miturnēſes celebrāt:oppido incūbētē.In ipſo ſpelūcarꝝ proſpectu:iacēt inſulæ duæ procul ī pelago:Pādaria & Pōtia:exiguæ quidē cæterꝝ habitaculis frequētes:inter ſe nō admodū diſiunctæ. Verꝝ a Littore ſtaď.cc. &.l.ſemotæ.Sinui uero Caietano cōtiguū ē Cecubum cui adiacet urbs Fūdi ī Appia uia. Tota hæc ora:præcipua adeo uīa generat. Verꝝ Cecubū & Fūdanū & Setinū:ſicuti Falernū & Albanū & Staganū:iter nobilia numeratur.Sinueſſa ī Setano ſita eſt ſinu:a quo nomen uendicat. Ei ꝓximæ calidæ ſūt balneæ:ad egritudies quaſdā accōmodatiſſimæ. Hæ qdē urbes latinorū maritimæ.At prima ſupra Oſtiā ī mediteranea Roma ē:& ſola ſup Tiberim iacet. De qua iā dictū ē:eā nō delectu:ſed neceſſitate cōditā eſſe. Addamus & illud:quod q etiā deide ædificia: quadā ex pte addiderūt:nō ſane potiora ſua ī poteſtate habuere. Verꝝ iactis antea fūdamētis ſeruierūt.Priſci nāq; Capitoliū & Palatium Collemq; Quirinalē:ſic muniere muris:ut ueniētibus aliunde exterius:facilis foret aſcenſu. Adeo ut. T. Tatius primo aduentās incurſu:locorū potitus ſit:cū raptarꝝ uirginū ulciſceret iniuriā. Ancus etiā Marcus montē Cæliū:& Auētinū & iacētē inter hos cāpū aſſumēs inuicem diſiūctos: & ab aliis ante muro cinctis ædificiis ; urgēte neceſſitate prioribus copulauit. Colles enim adeo munitos extra muros illis ꝓmittere:q incūbētia ſuper næ caſtella cuperēt:nequaq̄ recte ſe habebat. Totū etiā explere circuitū: uſq; in Quirinalē minime ualuit.Quē quidē locorꝝ defectū Seruius redarguit.Nā ſuppleuit ipſe:adiecto Eſquilino colle & Viminali.Ea uero loca aduentātibus hoſtibus leuiter captari poterāt.Quocirca profūdiore exterius ducta foſſa:& accepto ſolo ſtaď:vi.aggerē porrexerūt:ſup foſſæ ſupercilio interiore. Murūq; cū turribus:e Collina porta: uſq; ad Eſquilinā īpoſuerūt.In aggere autē medio tertia ē porta:eiuſdē nominis cum Colle Viminali. Vrbis ipſius igit munimētū: aliis indigēs munimētis: huius generis ē.Priſcos ſane illos eādē & de ſeipſis:& de poſteris:cogitationē ſuſcepiſſe arbitror.Quoniā nō a locorum munitionibus:ſed ab armis:īnataq; uirtute:tutelā & cæterarū rerum facultatem:habere Romanorꝝ ē.Nō uiris quidē mœnia:ſed uiros mœnibus propugnacula putabant.Cum igitur ſolum ipſum in circuitu bonū: ac ꝓmultū eſſet initio: urbis autem ſedes ad hoſtiles facile pateret īcurſus: nulla profecto ſors locorum beata futura fuit Cumque uirtute atq; labore terrā propriam uēdicaſſent:quidam bonorū incurſus affluxiſſe: uiſus eſt:qui omnē naturæ bonitatē ātecelleret. Quam ob cauſā adeo ciuitas creuit:ut cum cōmeatu:tum lignis & lapidibus:ad ædificia ꝓduret:quæ ſine fine factitāt.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Cum tot caſus tot incendia tot permutationes incidant: nullo deficiẽtes
tẽpore. Nã permutatæ ædificioꝝ figuræ: ſpõtanei quidã caſus exiſtunt:
cum alius alia: ex aliis tranſponit. Et ædificiũ ex ædificio: pro cupiditate
nouat. Quas quidẽ ad res: & ipſa metallorũ copia & materia: & deuectã/
tes amnes: mirificã quãdã præſtãt abundãtiã. Primus quidem Anio: ex
Alba decurrẽs: præter latinã Marſoꝝ urbẽ. & propinquũ illi cãpũ: quo/
uſq; Tiberim itrer. Inde Nar & Tenas & alii: q̃ per Vmbriã labuntur
fluuii: eidẽ miſcẽtur Tiberi. Verũ per Thuſciã: agrumq; Cluſinũ Cla/
nis. Auguſtus igit' Cæſar: ad urbanos eius generis defectus: præcipuam
curã adhibuit: inſtitutis e Libertinoꝝ numero militibus: qui aduerſus i/
cendia ferrẽt opẽ. Cõtra ruinas uero: nouoꝝ altitudies ædificiorum de/
poſuit. Et neq; ſupra pedes. lxx. ſublimius ædificaret: inhibuit in publi/
carũ uicinitate uiaꝝ. Attamẽ niſi & metalla: & materia & portoꝝ recte i/
ſtitutũ obſiſteret: recte introducta præceptio defeciſſet. Hos quidẽ proſ
peros rerũ euẽtus ipſa regionis natura præbet. Adiecit ei Romanus po/
pulus q̃cquid ex prouidẽtia conſultãdũ erat. Nã cũ ĩ condẽdis ædificiis
Græci acuti maxíe: ac ſolertes fuiſſe uideantur: cũ ꝓlchritudinẽ & mu/
nimẽtum ingenioſe ꝓſpicerẽt: portuſq; & agri feracitatẽ: hi ea maxime
animaduerterũt: quæ illi paruifecerũt. Strata uiarũ: Aquæductus: Cloa/
cas: quibus ciuitatis ſordes in Tiberim eluerentur. Cernere licet ſtratas
in agro uias: exciſis ad hæc collibus: exaggeratis uallibus: unde nauigioꝝ
onera paluſtris exciperentur. Cloacæ duro cameratæ lapide: peruias car/
ris ſtramẽtorũ ſemitas reliquerunt. Tanta autẽ per aquæductus aquarũ
ubertas ĩfluit: ut per urbẽ: atq; cloacas amnes inundare uideãtur. Et uni/
uerſæ prope modũ ædes ſub terraneos meatus: Siphones ac fiſtulas un/
doſas habeant. Quorum accuratiſſimã diligentiã. M. Agrippa egit. Qui
urbẽ pluribus aliis monumẽtis adornauit. Vt aũt ſic dixerim: ueteres il/
li Romani urbis pulchritudinẽ cõtẽpſere: cũ maioribus magiſq; neceſ/
ſariis: animum adieciſſent. Poſteri uero & ii præſertim: qui noſtris fuere
tẽporibus: haud quaq̃ ac i re ceſſiſſe uidẽt'. Sed ĩnumerabilibus: & præ
clariſſimis urbẽ Rõanã ĩpleuerũt ĩſignibus. Põpeius nãq; & Diuus Cæ/
ſar & Octauianus & eius filii & familiares & uxor & ſoror: cũctoꝝ ſtudi/
um ſimul & ĩpenſas: ad apparãda decora ſuperarunt. Maximam autem
horum partem Martius Campus habet: præter natiuam locorum amœ
nitatem: artis & ſolertiæ exornationes admittens. Campi enim admira/
bilis magnitudo: Et currules pariter curſus: & alia equeſtria certamina
expedita ſuppeditat. Nec minus tam multis pilam: circulum: paleſtram:
exercitatiõe tractãtibus. Aliaq; incũbentia ſimul opera. Quid pemnes
ſolo herbas: coronatoſq; uſq; ad flumis alueũ colles? Scenicaꝝ oſtẽtatio
picturarũ: eius generis ſpectacula præſtãt: ut difficulter & inuitus abſce
das. Huic ꝓxius cãpo: & alter adiacet cãpus: & ĩnumerabiles circũcirca
porticus: horti nemoroſi. Theatra tria ſimĩ & Amphitheatꝝ. Tẽpla ma
gnificẽtiſſima: inter ſe cõtigua: ut quaſi aliud agẽtia: reliquã urbis uenu/
ſtatẽ oſtẽtare uideãtur. Eapropter cũ locũ iſtũ religioſiſſimũ eſſe cogitaſ
ſent: clariſſimorũ uiroꝝ ac fœminaꝝ monumẽta in eo cõſtruxerũt. Cõ/
memoratione digniſſimũ ẽ: quod Mauſoliũ appellant: ĩ excelſis funda/
mẽtis molibus: lapide niueo: & perpetuæ uiriditatis: arboribus cooptũ. In
ſũmũ uſq; uerticẽ: ad fluminis ripã exaggeratũ. In ſũmo autẽ poſitum ẽ
Cæſaris Auguſti ſimulacrũ: ex ære fabricatũ. Sub aggere ipſo ſunt eius
loculi & cognatoꝝ & neceſſarioꝝ. A tergo uero Lucus eſt: mirifica conti
nẽs ãbulacra. In medio autẽ Cãpi ſpatio ſui buſti extat ambitus. Et hic
ipſe niueo ꝓfectus lapide: ferreos in circuitu cãcellos habẽs. Et plantatas
interius per ſe ferens populos. Rurſus ſi priſcum ĩgrediaris forũ: aliud
ex alio ſpectabis appoſitũ. Quid regales porticus: ædeſq; ſacras? Quid
Capitoliũ? & in ipſo: & in palatio opera? & in liuiæ porticu? quæ ſingula
cõtẽplãs: alia facile exteriora obliuione delebis. Talis eſt Roma. Aliarũ
uero in Latina ciuitatũ: quædã aliis ĩſignibus: quædã nobiliſſimis diſcer
nuntur uiis: quæ per latinã ſtratæ uiſũtur. Præclariſſimæ ſũt uiæ. Appia
Latina: Valeria. Vna quidẽ ad mare: Latinæ partes ſeparans: uſq; Sinu/
eſſam protendit'. Altera in Sabinã: uſq; ad Marſos. Inter has media latí/
na eſt: ad Caſinũ oppidũ cõiungit' Appiæ: ab Capua decem & nouẽ di
ſtans ſtadiis. Appiæ uiæ principium ex ipſa ſiniſtrorſũ ẽ: prope Romã
deflectens. Dehinc per Thuſculanos tranſiens montes: inter oppidum
Thuſculũ & Albanos ducitur montes: ad oppidulũ deſcẽdens Algidũ:
& pictas per Pandochiã. Porro in unũ cadit Labicana. A porta quidẽ Eſ
qlina ĩcipiẽs: a qua & Præneſtina. A ſiniſtra uero: & hãc & Eſqlinũ omit
tẽs cãpũ: ultra. c. &. xx. ſtad' pgit. Cũ aũt Labico: uetuſto ſane oppido cæ
terũ diſiecto: & in ſublimi ſito propinquat: & hoc & Thuſculũ: relinqt
a dextra. Ad pictas uero & Latinã finẽ accipit. Hic locus ſtadiis ducẽtis
& decem diſtat a Roma. Poſtmodũ deinceps in ipſa Latina inſignes ſũt
ædes: urbeſq; Ferẽtinũ: & Fruſino: iuxta quã Coſas labit' flumẽ. Fabra/
teria iuxta quã Trerus amnis fluit. Aquinnũ magna ciuitas ẽ: iuxta quã
Melpis flumẽ labit': ingens ad Interamnẽ: inter duos confluẽtes in unũ
fluuios iacẽtẽ: Lirin & alterũ Caſinum. Præclara & hæc ciuitas eſt latino
rum nouiſſima. Teanum enim quod Sidicinũ uocãt: ordine deíde ſitũ:
ex ĩpoſito uocabulo: Sidicinoꝝ eẽ demõſtrat': q̃ qdẽ ex Oſcoꝝ gẽte Cã/
pana reſtãt. Adeo ut & hæc Cãpaniæ ciuitas diceret': maxía iter latinas
urbes. Inde Calenũ: urbs ĩprimis eximia: adiũcta & ipſa Caſilio. Vtroq;

autem ex latinæ latere dextrorſū inter illā & Appiā: Setia & Signia ſūt: uini feraces: altera quidē precioſiſſimi. Alterius uinū eſt: quod aluum ſiſtit: quod Signinū uocitant. Ante hanc Priuernum eſt: & Cora & Syes & Puſilla quædā Præfectura: Velitreq; & Alatriū. Sūt & fregelle: quas præterfluit Liris: qui ad Minturnas erūpit. Qui hoc quidē tēpore uicus ē: & olim urbs magnifaciēda: & quæ cōplures ex iā dictis circūhabitati/ ones adiacētes contineret. His autē annis conueniunt: ut ludos & ſacrifi/ cia in ea perficiāt. Ea uero cum a Romanis defeciſſet: funditus ē diruta. Plurimæ autē ſūt & horū: & eorum qui in latina: & eorum qui poſt illos ſunt: in Equis & Hernicis & Volſcis ciuitates conſtructæ. Sunt & Ro/ manorū oppida a ſiniſtra Latinæ: inter eam & Valeriā: Gabii ſane extāt in Prænestina uia ſiti: ubi Latomiæ ſunt: plus q̄ reliquæ lapides Romæ ſuppeditantes: diſtātes Roma & Præneste ex quo ad ſtadia cētum. Inde Præneste de quo mox uerba faciemus. Dehinc ſupra montes Prænoſti/ nos Hernicoꝝ oppidulum & Pitulū & Anagnia urbs inſignis: & Cerea/ te & Sora. Apud quā elabēs Liris Fregellas affluit atq; Minturnas. De/ hinc aliæ quædā & Venafrū: unde oleum optimū. Oppidulum quidem ipſum ī uertice ſitū eſt. Præter cuius radicem Vulturnus excurrit. Qui iuxta Caſilinum delatus: ī eiuſdē nominis urbē erūpit. Eſernia porro & Allife: Samnitica iam ſūt oppida. Alterū bello Marſico deletū: alteꝝ ſu/ perſtes adhuc. Cæterū Valeria a Tiburtinis capiens initium: & Marſos & Corfiniū Pelignoꝝ Metropolin ducit. In ea latinæ urbes ſūt. Valeria & Carſeoli & Alba: Prope eſt Cuculum oppidulū. In Romæ uero con/ ſpectu ſunt Tibur: Præneste & Thuſculū. Tibur quidē Herculeū eſt & Cataracta ideſt deſcenſus eſt: quā facit Anio: ubi nauigabilis eſſe īci/ pit: cum e ſublimi profundā in uallē præceps deferē. Et p urbi ipſi uici/ na nemora. Hoc ex loco mira ē fructuū abundātia: præter lapidis effoſ/ ſiones: qui Tiburtinus dicit̄: & alterius Gabioꝝ: & eius qui rubeus dici/ tur. Adeo ut eorū ex metallis exportatio: & ſubuectio facillima fiat: ad plurima opera Romæ conficienda. In hac planiciæ Anio fluit: & quas nuncupant Albulas: aquas frigidas multis e fontibus edentes: uarios ad morbos ſalutares cū potu: tū inceſſionibus admiſſas. Talia ſunt etiā Labana: non lōge ab iſtis: in agro Nomētano: & circa Ereti locos. Habet Præneste Fortunæ templum illuſtre: unde certa eduntur Oracula. Iſtæ duæ urbes in eadē mōtana regione ſitæ ſunt: diſtātes īuicē ſtad̄. c. E Ro/ ma uero bis tot Præneste. At minus Tibur abeſt. Græcam uero utrāq; eſſe cōmemorāt. Prænesteenī quondā polyſtephanū ideſt multarū co/ ronaꝝ appellatā: Valida autē nunc ē utraq;: ſed Prænesteamplius. Nā ſuper urbē quidē: mōtem habet excelſum. A tergoq; continui montis collo diſiunctum duobus ſtad̄ arduū aſcenſu. Ad tam ualidā uero mu/ nitionē etiā foueis occultis quaquauerſum: uſq; ad plana perforatus eſt: & aquationis gratia: & clandeſtine fugæ. In quarū una Marius obſidiōe oppreſſus oppetiit. Reliquis ſane urbibus cōmoditati ſunt muroꝝ mu/ nimina. Prænestinis autē cladi: propter Romanoꝝ ſeditiones. Confugiē tibus enim eo ſeditioſis: & per obſidionē deprehenſis: & urbē uaſtari: & agrū alienari cōtigit: ad Inſōtes culpa relata. Fluit autem p agrū Vereſtis fluuius. Ex orientali aūt Romæ regione dictæ urbes extāt. Interius uero ad mōtanū illaꝝ tractū: alterū tergū eſt: uallē in medio relinquēs ad Al/ gidū: ſublime ſane ad Albanū uſq; collē ſuper eo quidem ſitū ē Thu/ ſculū: ciuitas egregiis ornamētis inſignis: eā uineta coronant: tectaq; ma/ gnifica. Ex ea præſertim regione: quæ in Romanū deſcēdit aſpectū Iſto ī loco Thuſculanū ē iugū: irriguū & terris fertile: quieto ſurgens aſcēſu: Videre licet uillas: uariis decoratas apparatibus: contigua ē Albano pro xima monti ora eiuſdē uirtutis: apparatuſq; pulchros habēs. Dehinc pla nicies eſt: pleraq; Romæ proxima: ſuburbaniſq; eius pleraq; mari uicīa mius uero ſalubris. Reliqua ductu facilis: paribuſq; ſpectabilis ornamē tis. Poſt Albanū montē: urbs eſt Aritia: ī Appia uia: ſtad̄. c. &. lx. Roma diſtās. Curuus aūt cū ſit locus: habet tamē munitā ſūmitatē. Cui quidē ſuper incidet Lauiniū. Romanoꝝ ciuitas ī Appiæ uiæ dextera: a qua pro ſpectus ē maris & Antii. Eſt & dianæ lucus ideſt Artimeſiū) ſic enim uo cāt)e ſiniſtra uiæ regione: ex Aritia ad Aricinā uiā conſcēdētibus: quod tēplum nomināt ædificiū Taurice. Nā Barbaricus quidā: Scytharūque circa tēplū mos obtinet. Qui enim uictimæ mactator prius extiterit: ſa/ cerdos inſtituitur: fugitiuus quidā uir gladiū tenens: & inſultus ſemper circūſpectās: ad tutādū ſtrenue eſt paratus. Tēplū autē ſilua circundat. Cui lacus īſtar pelagi fluctuās adiacet. Circūcirca mōtanū īminet ſupci liū continenter: unūq; prærltū. Caua īde regio tēplū: aquāq; excipit. Fō/ tes ſpectare licet: e qbus lacus expleē. Horum ſacra ſub cuiuſdā dæmo/ nis appellatione habentur. Hoc in loco Scaturigines obſcuræ ſūt: longi/ us autē exterius ad ſupficiē eminētes oſtendūtur. Hiſce locis proximus ē mōs Albanus: mr̄tū ultra Artemiſiū porrectus. Et illius ſupcilia: licet ī rectū ſufficiēter ardua. Cōtinet autē hic lacū lōge āpliorem alio: qui ad Athemiſiū mōtē iacet. Vltra hæc dictæ prius urbes: latinæ uiæ ſunt: e q bus ī mediterranea maxīe latinas īter urbes: ſita ē Alba marſis finitima: in excelſo locata ſaxo. Prope Fuſinus ē lacus: longitudine par pelago. Is Marſis & uicinis maxīe omībus uſui fit. Memoriæ proditū ē: illū nōnū/ q̄ uſq; ad montana creſcere. Interdū aūt decreſcere: ut merſa prius lacu loca deſiccentur; & agriculationem ruſticis exhibeāt; quæ ſubterranei

Universidad de Deusto
Biblioteca

humoris tranſitione occulta quadã ratione ſparſim efficiunt. Denuo aũt
ĩ unũ fõtes cõfluũt:aut õnino deficiũt:aut rurſũ cõfligũt. Quẽadmodũ
de Amenano ꝑ Catanã defluẽte tradit. Qui qdẽ ãnos cõpluris euãeſcẽs
iterꝫ excurrit. Cæterꝫ de Fucino lacu: Martiæ aquæ fõtes emanare ſcri/
ptis mãdatũ ẽ:q̃ rigatiões Rõæ ꝓpinãt:quæqꝫ reliq̃s ſuꝑ aq̃s ꝓbent. Al
ba uero mꝫtotiens ad noxiorꝫ cuſtodiã:uſi ſũt Romãi:cũ excubias tẽpus
poſtulat:cũ ager ipſe ĩ ꝓfũdo locatus ſit:& q̃ſi uallo circũſeptus:ĩ ea car/
cerãdos includẽtes. Quãdoquidẽ a uicinis Alpiũ: & Apẽnini gentibus
exordiũ ſumpſimus:& inde trãſgreſſi: omnẽ intra mare Tyrrhenũ: &
Apẽninos montes:regionẽ ꝓuagati ſumus: ad Adriaticũ ſinũ declinatã:
uſqꝫ ad Samnites atqꝫ Cãpanos. Nũc regredientes mõtanos aperiamus
incolas:& ad radices habitantes:& qui exterius:ad littus uſqꝫ Adriaticũ:
& qui iterius ĩmorãtur. A Gallicis autẽ inchoãdũ ẽ rurſus montibus. Pi
cenũ igit poſt Vmbriæ ciuitates: quæ inter Ariminũ Anconẽqꝫ iacent
extẽdit. Profecti ſunt autẽ Piceni a Sabinorꝫ terra. Qui cũ ductu & Au
ſpicio Pici: iter ineuntibus auctoribus proficiſcerẽtur:nomẽ deinde na/
cti fuere. Auẽ enim iſtã Marti dicatã: uetus opinio ẽ. E mõtibus autem
uſqꝫ in plana:& pelagus eorꝫ incipiunt domicilia. Quorꝫ ager ĩ longum:
magis q̃ ĩ latũ excreſcit:bonus ad oĩa. Cæterꝫ lignariis q̃ frumẽtariis fru/
ctibus lõge præſtantior. Eius latitudo ex mõtibus ad mare patet: ſpatiis
inæqualis. Lõgitudo autẽ ab Eſi fluuio nauigabilis uſqꝫ ad Leaſtrũ ſtad.
dccc. Vrbes uero habet: ex quibus Ancon Græca ciuitas ẽ. a Syracuſa/
nis condita: Dionyſii tyrãnidẽ fugitãtibus. Sitaqꝫ ẽ ĩ promõtorio:inclu/
ſũ cõplectẽte portũ:dũ ad Septẽtriones circũflectit. Vini autẽ ac frugũ
uberrima. Prope illã uero paululũ ſupra mare Auxumũ ẽ. Inde Septẽ/
peda:& Pneuentia:& Potentia:Et Firmũ Piceni. Eius autẽ Emporiũ Ca/
tellum ẽ. Porro uero Cypræ tẽplum ſitũ ẽ: Thuſcorꝫ ædificium. Nã illi
lunonẽ Cyprã nominãt. Deiceps Druẽtũ flumẽ:& eiuſdẽ nominis op/
pidũ. Dehĩc Trunoũ & Homatrinus fluuius:ab Adrianorꝫ urbe fluẽs.
Emporium Adriæ eiuſdẽ appellationis habẽs. In mediterranea uero &
ipſa eſt:& Aſculum Picenũ. Locus munimĩe præualidus. Cui & murus
& circũſtãtes montes ſupeminẽt :nullis penetrabiles exercitibus. Vltra
Picenũ autẽ Veſtini ſunt:& Marſi:& Peligni:& Marrhycini: & Fereta/
ni. Sãnites populi:regionẽ mõtanã poſſidẽtes: & mari non admodũ pro
ximi. Hæc autẽ natio exigua ẽ qdẽ:cæterꝫ fortitudine cõſpicua: oſtenta/
ta Romanis eorꝫ ſæpiſſime uirtute. Primũ qdẽ:cũ aduerſus eos bellum
gerebant. Secũdo uero:cũ ipſorꝫ militiæ ſocietatẽ inibãt. Tertio cũ & li/
bertatẽ:& ciuitatis cõmunionẽ aſſeq uolẽtes: repulſã paſſi deſciuerunt.
Vnde Marſicum exarſit bellũ: Corfinium : Pelignorum Metropolin:
communẽ uniuerſis Italis ciuitatẽ demonſtrantes : eãqꝫ trãſlato nomine
Italicã appellãtes:contra populũ Romanũ receptaculũ: propugnaculũ/
que conſtituerunt. Adunatiſqꝫ cõplicibus:Imperatores creauere. Biẽnio
igit bellum protraxere:donec perfectũ eſt:ut in ciuitatẽ cõmuniter uo/
carentur:cuius rei gratia tãtũ belli conflatũ fuerat incendiũ. Marſicum
autẽ ideo nominatũ ẽ bellũ:quoniã a Marſis rebellandi ſuſcitatũ fuerat
initiũ:præſertim a Põpedio. Cũ aũt alioquin ꝑ uicos ætatẽ degãt:habẽt
urbes ſupra mare Confiniũ:atqꝫ Sulmonẽ: & Maruuiũ: & Tegeatem:
Marrhucinorꝫ Metropolin. Ad ipſũ autẽ mare & Auternũ: Piceno con
terminũ quo nomine:& fluuius eſt Veſtinos Marrhucinoſqꝫ diſtermi/
nãs. Per Amiterninũ enim fluens agrũ Veſtinoſqꝫ: a dextera relinquẽs
Marrhucinos:ſupra Pelignos iacẽtes Põte traiicitur. Oppidulum uero
pari uocatum nomine: Veſtinorꝫ eſt:cæterꝫ & Peligni:& Marrhucini eo
cõmuni Emporio pariter utunt. Abeſt pons ipſe a Corfinio:ſtad. iiii. &
xx. Poſt Amiternũ quod & Ferẽtanorꝫ Emporiũ ẽ:Buca:& Ferentanum
ipſũ Theano Apulo propinquũ manet. Ortoniũ ẽ in ferẽtanis. Petram
pirataꝫ eſſe conſtat. Q ui domicilia ſua ex naufragiis conſtruũt. Et in re
liqua uita ĩmanitate bæluas imitari ferũt. Inter Ortoniũ aũt & Amiter/
nũ:medius Sagrus excurrit amnis:Ferẽtanos a Pelignis ſeparãs. Ex Pice
no ĩ Apuliã:quã græci Dauniã uocãt:maritimus curſus ẽ ſtad. cccc. &. l.
Deinceps poſt latinã Cãpania eſt:ad mare pertinẽs. Supra quã in medi
terranea Samniũ ẽ:uſqꝫ ad Ferentanos & Apulos: deinde & ipſi Apuli:
& gẽtes aliæ uſqꝫ ad fretũ Siculũ. Primum autẽ de Cãpania dicẽdũ eſt.
E Sinueſſa quidẽ ad reliquũ deinceps littus:uſqꝫ Miſenũ quidã nõ exi/
guæ magnitudinis ſinus eſt. Alterqꝫ ab eo:multo q̃ prior ille maior eſt:
quẽ Cratera uocãt. A Miſeno uſqꝫ ad Atheneum: cum duobus coeunti
bus promontoriis ſinuetur. Super has ripas tota eſt ſita Campania:Cã/
pus omnes felicitate ſuperãs. In eius circuitu uero iacent tumuli:mirifi/
ca fructuũ ubertate conſpicui. Monteſqꝫ Samnitũ: pariter & Oſcorum.
Antioch us ſane reliquit ſcriptũ: hanc olim ab Spicis regionẽ habitatã
fuiſſe. Iſtos autẽ Auſonios appellatos. Cæterũ Polybius duos hos fuiſſe
populos oſtẽdit:falſa ductus opinione. Nã Opicos & Auſonios: agrum
circa cratera incoluiſſe : memoriæ prodidit. Alii uero aſſerunt Opicos
prius:& Auſones habitaſſe. Q uidã gentẽ Oſcã illos poſteriore tẽpore
ſubiugaſſe. Hanc ipſã a Cumanis eiectã:illos ab Thuſcis expulſos. Cã
peſtria enim illa: propter loci uirtutẽ: per auiditatẽ bella concitaſſe. Cũ
autem urbes duodecim populoſæ forent. Capuã perinde ac illarꝫ caput
nominarũt. Cum autẽ per uoluptatẽ ad lauticiã emolliti ſeſe conuertiſ/
ſent: Sicut ex circũpadana fugati demigrarant ; ſic & ex hoc agro ceſſere

Universidad de Deusto
Biblioteca

Samnitibus. Hos autē ipſos eiecere Romani. Quodq; magnæ ubertatis
documētū eſt: Far omni Oriza præſtātius paruo in tēpore triticeā ſupat
alimoniā. Scriptis ſane mandatū eſt: in nonnullis eorȝ aruis: bis āno Zeā
ferī: genus id frumēti eſt. Tertio panicum: Aliquo ſemine uero quarto
oleribus ſeminari. Atq; uina optima hīc Romā aduehi: Falerna: Setina:
atq; Calena: quibus Surentina contendūt: facto nup eorȝ periculo: quo-
niā longā accipiunt uetuſtatē. Pari modo laudē habet olei totus maxie:
Venafranus ager planis finitimus aruis. Prope mare poſt Sinueſſā Li-
ternū eſt oppidū: ubi prioris Scipionis: cognomēto: Africani: ſepulchrū
iacet. Ibi enim extremā cōſūpſit ætatē: omiſſis (propter aliquorū ſimulta
tē) rei publicæ negotiis. Præterfluit aūt eodē quo ciuitas nomine flumē.
Sic & Vulturnus: pari cū urbe appellatione deinceps ſita. Labiturq; iſte
per Venafrū: mediāq; Cāpaniā. Dehinc ordine poſt has Cumæ ſūt: ue-
tuſtiſſimū Chalcidenſium: & Cumeorȝ ædificium. Antiqtate enim cū-
ctas & Siciliæ & Italiæ urbes antecellit. Ipſius autē claſſis ductores Hip-
pocles Cumeus: & Megaſthenes Chalcidenſis: inter ſe pepigere: ut horȝ
quidē colonia fieret: horū autē appellatiōe nominaretur. Q ua ex re hac
ſane ætate Cumæ nuncupant. A Chalcidēſibus tamē conditū putatur
oppidū. Superioribus annis Fortunatus erat: & cāpus nomine Phlegre-
us: in quo res a gigātibus geſtas fabulæ diuulgant: nullā aliā ob cauſam(
ut credi fas eſt) q̄ quod terra ipſa ſuapte uirtute prœliorū concitatrix ē.
Poſterius uero potiti urbis Cāpani: multis per contumeliā: homines in-
iuriis afficientes: etiā eorū ſeſe uxoribus cōmiſcebāt. Tamē adhuc mul-
ta græci ritus: & ornamēti ueſtigia ſeruātur: tū legū tum ſacrorū. Nōnul
li Cumas ob Cymata ideſt fluctus nomē duxiſſe memorāt. Littus enim
proximū frequētibus abundat tergoribus: quibus: illeſæ ferunt undæ.
Præſtantiſſima uero ſunt & ipſis oſtrea. Hocque ī ſinu fruticoſis uirgul
tis frequens: & arboribus ſilua eſt: multis porrecta ſtadiis aquarū indiga.
Cæterȝ fabuloſa: quā Gallinariā uocant ſiluā. Hic ſex Pōpeii claſſis præ
fecti: piratica ſtruxere nauigia. Qua tēpeſtate Siciliā ab Romano deſci-
ſcere fecit Imperio. Proximū Cumis ē Miſenū promōtoriū. In medioq;
palus Acheruſia: quædā ſane a mari refuſio: alto coeno referta. Vbi Mi-
ſenū circūflectēti: ſtatim ſub rupe lacus obuiat. Deinde reductū profun
dū littus in ſinū Baias aperit. Aquaſq; calidas & ad uoluptatē: & ad ſanā
dos morbos accōmodiſſimas. Contiguus Baiis Lucrinus adeſt ſinus. In-
tra quē Auernus eſt: qui comprehēſam uſq; Miſenū tellurē: Cherōne-
ſum. i. manualē efficit inſulā: a maris ſpatio ītet ipſū atq; Cumas. Exigu-
us enī ē reliquus Iſthmus. i. circūdatū pelago: paucorȝ ſane ſtadiorū ſo-
lū: p foſſā qua Cūas itur. & ad mare ipſū. In Auerno aūt maiores noſtri

Homerica defunctorȝ uaticinia fuiſſe: fabulis edidere. Ibiq; cum oracu-
lum extitiſſe traditū ſit: Vlyxem eo nauigaſſe. Eſt autē Auernus: & fun
do & oſtio: ſinus cōmodus & magnitudine & natura portum cōtinens:
uſū tamē portus nequaquā præbēs: quoniā ante illū Lucrinus portus ia
ceat. Supercilia quædā ardua Auernū undiq; circūcludunt: præter Oſti
um. Hoc quidē in tēpore: amœnis culta modis: olim autē agreſtibus re-
ferta nemoribus: & proceris arboribus in uia: quæ ſuperſtitione quadā
umbris obſcurū ſinū reddebant. Rumor erat indigenarȝ ſuperuolantes
aues: quas teter exhalās odor exanimaret: in ipſas aquas decidere: ſicut ī
locis ad Plutonē deferēribus. Hāc autē locorȝ partē: Plutoni dicatā opi-
nabātur. Hic etiā Cimmerios dici: placatiſq; prius p ſacrificia diis Mani
bus illuc intrari. Aderant enim qui talibus exponandis ductores eſſent
ſacerdotes: locorȝ fructus pcipiētes. Fons uero ibi fluuialibus ſcatēs aqs
excurrit in mare. Ab eius uſu abſtinebant oēs: ſtygias opinātes eſſe aq̄s.
Eo in loco cōſtructū eſt oraculū. Ex aquarūq; feruore uicinarū Phlege-
tōtē eſſe: cōiecturā factitabāt: & ex Acheruſia. Ephorus autē quidā uici-
nus Cimmeriis habitās: ī ſubterraneis eos habitare domiciliis: quas Ar-
gillas appellāt cōmemorauit: eoſq; p foſſas quaſdam inter ſeſe commea
re: Et aduenas intra oraculū ueniētes excipere: maxima ex parte ſub ter-
ra conditū. Victū uero ex metallorȝ effoſſione quæritare: & ex diuinatio
nū mercede: atq; prouētibus ab rege deſignatis. Patriū eſſe latrocinanti-
bus morē: ut nemo ſolē aſpiciat. Noctu autē extra telluris hiatus egredi.
Quocirca de ipſis dixiſſe Poetā: eos ſol phæton nullo intuetur ī tēpore.
Homines ipſos poſtea quodam a rege deletos: cū illi nequaquā ſucceſſe
rit oraculi fides. Nūc aūt ædes ipſa diuina ī aliū tranſlata locū permanet.
Huius generis apd maiores noſtros extitere fabulamta. His aūt ānis: cū
Auerni lucū ſuccideriſ Agrippa: locis p pulchra adornatis ædificia: cō
ſciſaq; deinde uſq; Cumas ſubterranea foſſa oīa illa fabulæ apparuerūt.
Cocceiū eā quidē cōdidiſſe foſſā memoriæ proditū eſt: & eā quæ ex Di
cearchia: i. Puteolis extat Neapolin ad Baias: quodāmō eū ſequutus ſer-
monē: q proxime de Cimmeriis explicatus eſt. Forſan & huic loco mo-
rē patriū eſſe cogitauit: uias fieri per foſſas. Lucrinuſq; ſinus uſq; Baias
latitudinē pādit. Qui ex exteriori pelago: per aggerē longitudinis ſtad.
viii. Latitudinis aūt unius orbitæ arceť. Illū aūt ab Hercule: traducēdarū
Gerione boū cauſa: aggeratū fuiſſe phibēt. Quē cū pedibus pambulari:
propter fluctus ingruentes p hyemes ſuperne uix poſſet: Agrippa exor
natū melius cōſtruxit. Leuioribus enī Lēbis præſtat īgreſſū: ſtātibus ī an
chora prorſus incōmodus. Captādis uero Oſtreis uberrimus. Q uidam
hūc Acheruſiæ ſtagnū eſſe aſſerūt: At Artemidorus ipſū Auernū, Baias

autem ab Vlyxis ſotio Boia nomine uocabulum traxiſſe ferũt atq; Miſenũ. Deinceps Puteolanũ littus extat: & oppidũ ipſũ quod antea quidẽ Cumanorũ fuerat Emporiũ: quodã in ſupcilio cõſtructũ. Bello autẽ qđ ductu & auſpicio gerebat Annibalis: Romani frequẽtibus accolis habitatũ reddiderũt: & nomine e Dicearchia permutato: a puteorũ frequẽtia Puteolos appellauere. Sũt etiã qui ab aquarũ putore: qui per totũ illũ & Baiarũ & Cumarũ tractũ exiſtit: ubi & ſulphuris & ignis & aquarũ calidarũ plena ſũt oĩa. Quidã autẽ Phelgrã ob eã cauſã Cumanũ agrũ uocatũ opinant. Talibuſq; ignis & aquæ profluuiis gigãtum uulnera: fluminibus deiectorũ attribuũt. Vrbs autẽ ãpliſſimũ factũ eſt Emporiũ: manufactos Cotones & ſtatiões habẽs. Quas ad res cõmodũ cõducit Arenarũ ingeniũ: quæ calcis q̃ſimillime cõpactæ ualidiſſimum cõglutinantur in modũ. Vnde cõmixta ſabulo glarea: aggeres proiectãtur in pelagus: Ripaſq; patẽtes ſinuoſos in receſſus redigũt: ſic ĩgentes onerariæ naues iactis ibi conquieſcũt anchoris. Super urbẽ uero ſtatim Vulcaniũ forũ ĩminet: cãpus ardẽtibus incluſus ſuperciliis: quæ uelut a fornacibus exhalationes: magno cũ fremitu paſſim habent. Cãpus aũt tracto plenus ẽ ſulphure. Poſt Dicearchiã quidẽ Neapolis ẽ Cumanorũ. Poſtea uero & Chalcidẽſes ĩcoluerũt: & ex Pithecuſis Atheniſq; ueniẽtes. Vnde & noua ciuitas. i. Neapolis appellata fuit: ubi Parthenepos unius e Serenibus ſepulchrũ oſtẽdit. Et Gymnicũ agonẽ: iubẽte oraculo celebrãt. Orta de ſeditione: quoſdam inqlinos admiſere Cãpanos: & inimiciſſimis peridẽ ac cõiũctiſſimis uti coacti ſũt: quãdo quidẽ cõiunctos alienatos haberẽt. Res quidẽ Cãpanorũ initio græcas fuiſſe: deinde græcis ꝑmixtas: documéto ſũt præfectorũ urbis nomina. Ritus & educationis græcorũ: hoc in loco plurima ſeruãtur adhuc ueſtigia. Gymnaſia ſcilicet puberũ cœtus & græca uocabula: tãetſi Romana ibidẽ adſit multitudo. Apud eos uero nũc quinquẽnalis ſacer ille muſicus: & gymnicus cõplures ꝑ dies celebratur Agon: illis æmulus q ꝑ græciã clariſſima celebritate geruntur. Extat & his ĩ locis ĩtra mõtẽ effoſſa ſpelũca: ĩ Dicearchiæ Neapoliſq; medio: ſicut altera Cumas tẽdẽs facta: ĩ qua uia obuiis curribus ꝑuia: multis pãditur ſtudiis. E ſuperna ſane montis parte: exciſis multifariam feneſtris: lumẽ in ꝑfũditatẽ ĩfundit. Habet & Neapolis calidarũ aquarũ ſcatebras: & apparatiſſima balnea: nulla ex ꝑte Baianis inferiora: numero aũt & multitudine cedẽtia. Alia enim ibi urbs cõdita ẽ: Imperatore alio ſuper aliũ magnificentius: q̃ puteolis ædificãte. Plurimi uero e Roma Neapolin ſeceſſũ faciẽtes: uictũ græcanico ritu perducũt: aut quietis atque ocii gratia. Præſertim qui eruditiõi dãt opam: aut remiſſioris uitæ deſyderio: maxime quos ſenectus affligit: uel aduerſa ualitudo. Pleriq; etiã Romani eodem uiuendi genere delectati: cũ tãtã mortalium multitudinẽ in ſimili degentẽ inſtituto: ipſa in ciuitate uerſari cõtẽplẽtur: ſtudioſe ac libẽter urbẽ incolunt: ibi ducẽtes ætatẽ. Proximũ eſt oppidũ Heracleæ: ĩcũbens mari promontoriũ habẽs: mirũ in modũ uẽro afflatũ Afro: eo: adeo ut ſaluberrima ipſa addat habitatio: Hãc quoq; tenuerũt Oſci: & deĩceps Põpeios: quos Sernus ãnis alluit: Poſtmodũ Thuſci & Pelaſgi: deĩde Sãnites: Ii etiã his e locis eiecti fuere. Nolæ uero & Nuceriæ & Acherarũ Emporiũ ẽ: eiuſdẽ nominis coloniæ: quæ circa Creonẽ ẽ: qđ ad Sarnũ flumẽ fit: onera excipiẽtẽ & emittentẽ. Hiſce locis ĩcũbit mõs Veſuuius: amœniſſimis habitatus agris: excepto cacumine. Id magna ex parte planiciẽ habet: fructũ nullũ omnino ferẽtẽ: & cineres ĩ proſpectu habẽs: Cauernoſaq; mõſtrat antra: cõbuſtis ex petris: ut color indicat: ut pote quas ignis abroſerit: Quare coniecturis aſſequare plagã iſtã prioribus annis ardere ſolitã: & ignis habere crateras: Reſtinctã autẽ eſſe: ceſſãte materia. Forte hanc fertilitatis: quæ circa locũ eſt: cauſã dixeris: ſicut de Catana proditũ eſt. Eiectũ ab Etneis ignibus cinerẽ ea ex parte lætã uinetis telluré effeciſſe. Excoctas enim igne glebas: pingue aliquid habere: quod uberioris fructus afferat. Vapore nãq; ipſo magis uliginis abũdãtes cõmodiores fieri quẽadmodũ & ſulphureæ oẽs. Humectatæ deinde: & exuſtis cineribus reſtictæ: ad frugũ procreationẽ: permutationem induerũt. Põpeiis contiguũ eſt Cãpanorũ Syrreũ: unde Atheneũ ideſt Mineruiũ ĩminet: quod quidã Prænuſſũ nominant Promõtoriũ. Extat autẽ in extremo eius Mineruæ ſacellũ: quod Vlyxes ædificauit. Hinc ad Capreas inſulã: curſus eſt undis breuiſſimus. Circũflectẽti uero promontoriũ: exiguæ quædã occurrũt inſulæ: Saxoſæ quidem atq; deſertæ: quas Sirenas appellãt. Ex ea quæ Surrentũ aſpicit regione: quædã ſacra mõſtrat ædes: uetuſtiſſima oſtẽdẽs munera: quæ accolæ loci ueneratione: frequẽtes obtulerãt. Hactenus terminatur ſinus: quẽ craterem appellant: duobus diuiſus ꝑmõtoriis: meridiẽ ſpectãtibus: Miſeno uidelicet & Atheneo. Totus uero ornamẽtis ĩſignit: tũ iã dictis urbibus: tũ ædificiis arbuſtiſq; conſpicuus. Quæ cũ intermedia continẽter porrigantur: unius ciuitatis aſpectũ offerũt. Ante Miſenũ Prochyta iacet inſula: a Pithecuſſis quãdoq; diuulſa. Eretriẽſes autẽ ſimul & Chalcidenſes Pithecuſſas habitarunt. Qui cũ terræ frugibus: & auri foſſionibus beatiſſimi forẽt: coorta ſeditione inſulã reliquere. Poſtremoq; terræmotibus expulſi: & exhalantibus ignibus & inualeſcente mari & aquarũ feruoribus exceſſere. Huius enim generis eructationes habet Inſula: Ob quas miſſi ab Hierone Tyrãno Syracuſanorũ: paratũ iã a ſe muꝝ deferere coacti ſũt: ſimul & ĩſulã: Accedẽtes poſtea Neapolitani locũ occupauere. Quã

ob cauſã nata eſt fabula:quæ Thyphonẽ ea in inſula ſepultũ aſſerat.Cũ que is latus uertat:euaporare flãmas & aquas: Quãdoq; autem contigit: ut minores inſulæ efferueſcẽtẽ aquã habeãt. Veriſimiliora quidẽ ſunt: quæ Pindarus dixit:ex iis quæ cernũtur cõmotus. Quod omnis iſte tractus:ſi a Cumis incipias:uſq; ĩ Siciliã ignitus eſt: & profũdas quaſdam: inunũ coeuntes habet Cauernas:& in Græciã & continẽtes in terram expectãtes.Ideoq; & Etna & Liparẽſes inſulæ: & Puteolanus ager & Neapolitanus & Baiãus & Pithecuſæ talẽ habẽt: qualẽ cũcti ſcriptũ reliquere naturã.Quæ cũ intelligeret Pindarus:cũctis ſub his locis ſepultũ iacere Typhonem cecinit.

Timuæs quoq; priſcos illos:multas de Pithecuſis fabulas ædidiſſe ait. Paulo ante illũ collẽ Epomeũ in inſulæ medio ſitũ:per quoſdã terræmotus: incẽdia euomuiſſe tradit. Et terrã intermediã in pelagus ignes non paucos eiectaſſe.Quodq; telluris redactũ eſt ĩ cinerẽ:cũ ſublimus exhalet Typhonis:i.ardoris:rurſus ut fulmẽ recidat in ĩſulã.Quæ cũ in pelagus ad tria excurriſſet ſtad':nõ mĺto poſt regreſſa eſt: Inde recurſũ maris ĩſulã ĩmerſiſſe.Et ita inſulæ ignẽ reſtinctũ eſſe.Quo ex fragore:q cõtinẽtẽ habitãt:relicto littore in ſuperiorẽ effugiſſe Cãpaniam.Calidæ locoq; iſtorũ aquæ laborantes lapide ſanare credũtur. Caprearũ duo antiqtus fuerant oppidula. Nunc uero unũ:quod Neapolitani occupauere.Iĩ amiſſas bello Pithecuſas recepere: denuo Auguſto Cæſare illis donãte. Iis Capreas magnificentiſſimis ibi ſtructis ædificiis : peculiare ſibi fecit receptaculũ.Hæ quidẽ ſũt maritimæ Cãpanoq; ciuitates:& adiacẽtes huiuſmodi ĩſulæ.Intra meditterraneã aũt:urbiũ mater.i. Metropolis:& pro uocabuli etymologia:uere caput ẽ Capua. Reliquas enim ſi ei cõpares: caſtella quædã cẽſeas:præter Teanũ Sidicinũ.Hæc enim dignitate præſtãs:ĩ Appia uia iacet.Et quæ ab ea Brunduſiũ ducũt:Callateria & Calydiũ & Beneuẽtũ.Romã uerſus aũt Caſilinũ ſitũ ẽ:ad flumẽ Vulturnũ: In quo Prænestini milites.xl.& quingenti:aduerſus Annibalẽ uariis inſtructũ copiis:tãdiu obſidionẽ ptulere:ut inualeſcẽte fame:modius drachmis.cc.uenũdaret'.Et uẽditor quidẽ mortẽ oppetierit : emptor autẽ ĩcolumis euaſerit.Cũ autẽ Annibal eos rapas prope murũ ſeminaſſe cõſpiceret:tantã animoq; tolerãtiam admiratione proſequutus ẽ qd' homines tãdiu obſiſtere poſſe ſparẽt:quoad rapæ matureſcerent.Itaq; paucis exceptis mortales illi uictores extitere oẽs: niſi quos aut fames confecit aut prœlia. Vltra iam dictas: ſunt hæ quoq; Cãpaniæ ciuitates . Quarũ mentionem ſuperius fecimus: Calce & Teanum Sidicinũ. Quas duæ fortunæ ædes ſeparant:utroq; ex latere conſtructæ latinæ uiæ. Itẽ Sueſſula & Atella & Nola & Nuceria & Acherræ & Auella : & aliæ his minores habitatæ:E qbus aliqs Sãniticas eſſe aiunt. Prioribus ſane ãnis Sãnites uſq; ad latinã & Ardeam excurſiones facientes: poſtmodum & Cãpaniam populantes:late imperium obtinebant. Alioquin etenim imperioſe dominantibus parere diſcẽtes:ſtatim edictis obtemperabant. Nũc autẽ cũ ab aliis:tũ uero a Sylla:dominatu Romanos obtinente: peracta res eſt.Q ui poſtq̃ Italorũ rebelliones multis diſſipauit prœliis: hos ferme ſolos conſiſtẽtes:& in unũ aduerſus Romã conſpirãtes conſpicatus: ante illorum mœnia caſtris locatis:eos in pugna obtruncauit: nullis uitã impartiens captis. Alios uero qui arma ꝓiecerãt:ad milia tria: uel ut alii quattuor in cãpo Martio ad Ouilia coactos: ĩmiſſis militibus triduo iugulauit.Factis inde proſcriptionibus: non antea deſtitit:q̃ Samnitũ nomen deleuerit. Aut ex Italiæ finibus omnes eiecerit.Cum autem de tanta incuſaretur iracũdia: reſpondebat magiſtra ſeſe experientia didiciſſe: ne unum quidem Romanum pacem producturum: quoad per ſe Samnites ipſi conſiſterent.Itaq; per uicos conſtitutæ fuere ciuitates. Aliquæ uero radicitus defecere. Boianum: Eſernina. Panna : Teleſia Venafro cõiuncta. Et aliæ tales:quarum ne unam quidem pro dignitate cẽſueris ciuitatẽ.Nos autẽ pro Italiæ potentia & claritate: quantum ſatis eſt percurrimus. Tamen Beneuentum & Venuſia:probe ac feliciter conſiſtebant.De Samnitibus huiuſmodi uulgatus eſt ſermo:Sabinos quidẽ aduerſus Vmbros:diutino certãtes bello:quorũdam more Græcorum uotum feciſſe:ut eo nata ãno immolarẽt. Re igitur benegeſta: reuerſi nata partim ſacrificarũt:partim conſecrarũt.Cæterum facta ſterilitate:uulgatum eſt a quibuſdam:oportere & liberos cõſecrari: quod & patrauerũt. Siquidẽ æditos in lucẽ pueros Marti conſecratos acclamauerũt.Eos tamẽ uirilem ĩgreſſos ætatẽ: ĩ coloniã emiſerũt:quibus dux factus ẽ Taurus.In Opicorũ autem agro cubãtes:qui uicatim uitam agebant eos eiiciunt.Eiectiſq; illis:ſedes ibi locarũt:& de Augurũ ſẽtẽtia:Marti Tauꝝ exhibuerat. Quãobrẽ eos diminutiuo uocabulo a parẽtibus: Sabellos appellatos fuiſſe crediderim :Sabĩos autẽ ob aliã cauſã:quos Græci Sãnitas nuncupant. Aliqui uero Laconas eos ſibi ſotios habitandi feciſſe memoriæ tradidere.Eapropter illos Græcos beniuolẽtia cõplexos fuiſſe:pleriq; illos Pithanatas appellant.Exiſtimãt autem ex Tarentinis eos originem ducere:qui finitimos:& homĩes potentia præualidos:blandimẽtis alliciant & caritate deuinciant.Q uippe qui pedeſtris exercitus.lxxx. milia : & equites octo milia aliquando domo omiſerunt . Legem honeſtam quidem: & quæ ad uirtutem uehementer excitet:Samnitibus extare ferunt . Haud enĩ filias ſuas qbus collibuerit:nuptũ dare fas ẽ. Verum quotannis decẽ præſtãtes decerni

Universidad de Deusto
Biblioteca

uirgines:ac optios totidē adolescētes. Ex iis primā primo locari: Secūdā secūdo:Et ita deinceps. Hoc pacto quod si is q primā accepit: honestam institutionē mutauerit in deterius: habitus cōtemptui per ignominiam est:& ei locata adimitur. Ordine dehinc sunt Hirpini:& ipsi Samniticæ gentis. Q ui quidem ex Lupo nomē adepti fuerūt:qui eis in deducenda colonia dux oblatus est. Samnites enim Lupū uocāt Hirpū. Confines ii autē Lucanis adiungūtur:qui in mediterraneis habitāt. De Samnitibus quidē hæc: At Cāpanis:ob loci ubertatē idē bonoꝝ ac maloꝝ usus euenit. Ad tātū enim deliciaꝝ prouecti sūt:ut ad Gladiatoꝝ paria depugnaturoꝝ cūuiuas inuitarēt ad cœnā. Numerū quidē eoꝝ:pro cœnarum dignitate definientes. Cū uero Annibali sese dedidissent: exercitū eius ad hyberna suscipiētes:adeo uoluptatū illecebris homines demolitos effœminarūt:ut Annibal ipse dixerit. Victor ipse piclitor:ne hostilis præda fiā. Quippe q milites:uiros dederim:fœmias recipiā. Illis autē potiti nouissime Romani:pmultis eos calamitatibus castigatos reddidere: Ad extremūq; agrū eoꝝ sorte diuiserunt. Verūtamē hoc tēpore felicē ducunt ætatē cū finitimis cōcordiā habētes:priscāq; seruātes dignitatē:& ciuitatis āplitudine:& flore uiroꝝ. Post Cāpaniā uero: & terrā Sānitū:usq; ad Ferētanos:ad mare Tyrrhenū:Picētinoꝝ natio colit. Eorum pars modica Picentinoꝝ:qui adriam habitāt. Q uos quidē Romani Posidoniatē i sinū colonos traduxere. Hoc uero tēpore sinus ipse Pestanus nūcupat. Veꝝ urbs ipsa Posidonia Pestū uocat:medio i sinu locata. Porro Sybaritæ ad mare urbē posuere Ipse qppe āte eos habitātes alios extruserūt: Ipsos posteriori tēpore Lucani eiecerūt. Lucanis ide Romāi oppidū iter cepere:quod īsalubre facit ānis: diffusus in paludes uicinus oppido. Inter Sirenusas uero & Pestū Marcinna est: Thuscorū ædificiū: Cæterū ab Samnitibus habitatū. Hinc Pōpeios p Nuceriā Isthmus iacet:nō ultra stadia centum & uiginti. Picentes autem usq; Silarin perueniunt flumē:qui ab hoc agro ueterem separat Campaniam. Cui quidem fluuio propriū illud īesse tradit:ut ī eius aquas demissa uirgulta saxificēt:forma tamē colorecq; seruato:Picētū uero metropolis erat Picētia. Nūc uero p uicos uitā agūt:ab Romanis expulsi: propter initā cū Annibale societatē. Quo quidē ī tempore:pro militari officio ut uiatoris publici aut Tabellarii operam explerent:assignati sunt. Quemadmodum & Lucani & Brutii easdem ob causas. Paulū autem supra mare Romani Salernum:custodiæ gratia in eos munierunt. Cæterum e Sirenussis ad Silarin:stad.cc.&.lx.intersunt.

STRABONIS GEOGRAPHI LIBER VI.

Ost Silaris autē ostiū Lucania est:& Iunonis Argiuæ templū:quod ab Iasone constructū fuit. Proximaque ad stad quinquaginta Posidonia. Hinc cū enauigaueris:Leucosia occurrit īsula:puum ad cōtinētē habēs cursū:nomē e Sirenū una sortita:quæ hoc in loco iniecta periit:cū ī profū dū(ut fabulæ tradūt)sese abiecissent. E regione Sirenussarū Promtoriū adiacet Posidoniatē sinū efficiēs. Alius itē flectēti cōtiguus sinus offertur. Vbi urbs ab ædificatoribus Phocēsibus Hyela nominata est:cū eā quidē Helā a fonte quodā nominarint. Nostra uero ætas Eleā dicit:e qua Parmenides:atq; Zeno ducunt originē:Pythagoricæ sectæ uiri. Eā per illos prioribus etiā annis:legibus & īstitutis bene formatam extitisse arbitror. Quocirca & aduersū Lucanos obsistere. Cōtraq; Posidoniates ualidiores euasere:licet & agro & hominū multitudine cederēt. Igit ob sterilis terræ tenuitatē: magnā rebus marinis opā dare cogūtur:& piscīū cōdimenta cōficere:& operatiōes eiusmodi reliquas. Antiochus scriptū ædidit:capta Phocide:ab ductore Cyri Harpago:qui naues cū familia ipsoꝝ tota cōscēdere potuere:primū eos ad Cyronē cursū tenuisse:atq; Massiliā Creontiada duce. Inde reiectos Eleā cōdidisse. Quidam ab Eleete fluuio nomē inditum esse tradūt. Ciuitas autē a Posidonia stad ad ducēta distat: Post illāq; promōtorium extat Palinurus. Ante agrum uero Eleæ duæ cū statione iacent Insulæ: Oenotriæ dictæ. Dehinc post Palinurū Pyxuntis promontorium prominet: & portus & amnis. Tria enim uno contenta sunt nomine. Eo habitatores induxit Micytus Messanæ Siculæ princeps:Q ui rursus inde:paucis relictis cō migrarūt. Secundū Pyxuntē sinus est Talaus:& amnis Talaus & urbs Lucaniæ postrema: paulum a mari semota Sabaritarū colonia. Ad quā ab Hela.cccc.intersunt stadia. Vniuersus Lucaniæ nauigationis tractus: stad.dc.& quinquaginta est. Iuxtaq; sacellum Draconis est: qui comitū Vlyxis unus extitit. De quo illud Italis uulgatum est oraculum.

Olim Laio cadet heu plebs multa draconi.

Ibi enim Græci qui in Italia erant populi:adunato exercitu: re malegesta a Lucanis deleti sunt:ab isto decepti oraculo. Hæc sunt ad Tyrrhenum littus Lucanorum loca:qui initio quidem; alterum nequaq̄ attigerant mare. Verum omnia Græcorum tenebantur Imperio qui Tarentinum habent sinum. Necdum ulli ante græcorum aduentum:usquam Lucani uersabantur. Cæterum Chones & Oenopi locis ipsis pascebantur. Cum autem res Samnitica eo magnitudinis creuisset: ut & Chones & Oenotros eiecissent:Lucanos eam ī partem colonos Samnites deduxerunt. Cūq; Græci utrūq; simul littus; ad fretū usq; tenerent inter

Universidad de Deusto
Biblioteca

Græcos & Barbaros: diutinū cōflatū ē bellū. Siciliæ uero tyrāni: & postmodo Carthaginēſes: nūc quidē contra Romanos de Siciliæ īperio decertātes: nūc autē de Italiæ regno: oēs eorū locoꝝ incolas uaſtraunt: Poſt Græcos etiā magnā mediterraneæ partem intercæperūt: a Troianis orſi tēporibus. Iā enim tātopere res Græca āplificata fuerat: ut & hanc & Siciliā Magnā græciā appellarēt. Hoc aūt tēpore præter Tarētū Regiūq; & Neapolin: oēs ī Barbaros trāſiſſe mores obuenit. Et alia ſub Lucanoꝝ: alia ſub Brutioꝝ ditiōe teneri: aut Cāpanoꝝ Cāpanos qdē nomīe. Vere autē Romanos dico: Nam ipſi Romani facti ſūt: ſed terræ ambitum tractāti: & quæ hoc tēpore ſint: & nōnulla ſuperioris ætatis dicēda ſūt. Præſertim cū gloria nobilitata fuerint. De Lucanis quidē: qui Thuſcū littus attingūt dictū eſt. Qui uero mediterraneā plagā tenent: ſupra Tarētinū ſinū incolunt. Adeo autē funditus ipſi & Brutii: & eoꝝ auctores generis Samnites deleti ſūt ut eoꝝ domicilia diſtinguere: ac terminare difficillimū ſit. Quoꝝ quidē cauſa ē: quoniā nulla gētiū ſingulaꝝ: ulla in ſede cōmunis exiſtit multitudo: nō ſermonis proprii ritus: nō armaturæ: nō indumētorū: nō ſimiliū reꝝ cōſuetudo: quæ omnino defecit. Alioquin ſingulorū habitacula penitus ignobilia ſunt. Quæ uero de illis accepimus: ipſoꝝ communē ſermonē faciemus. Neq; eos qui interius incolunt: ad hoc agimus. Lucanos ſcilicet: & iis propinquos Samnites. Petelia quidē Lucanorū Metropolis putatur. Satis ad hoc tempus incolarum habens. Hanc Philoctetes e Meliboea p ſeditionē profugus ædificauit. Egregiis munimentis ualidā. Adeo ut Samnites eā quādoq; caſtellis exædificatis corroborarīt. Circa loca ipſa Philoctetes & uetuſtā cōdidit Crimiſſam. Apollodorus quidē ī expoſitione nauiū Philoctete mentionem inſerēs: nōnullos dixiſſe ait: ut Philoctetes ad Croniatarū agꝝ ꝓfectus: promōtoriū Crimiſſam habitari fecerit. Et ſupra illud oppidū Chonin: a quo Chones incolæ dicti. Ab eo uero quidā in Siciliā: ad Ericē miſſi: una cū Troiano Egeſta: Egeſtæ mœnia feciſſe: Et Pumentum item: & Vertine īterius & Calaſerna & exigui quidam alii uici: uſq; Venuſiā urbē celebrē extant. Hanc ſane & reliquas ordine deinde ſitas: qua Capaniā petas: Sānitias eſſe arbitror. Super Thurios aūt: & regio patet: quā Thurianā uocāt. Lucani qdē ab Samnitibus genus ducūt. Qui ſupatis bello Poſidoniatis: & eorū ſociis: eorum potiti ſūt urbiū. Hi autem cum alio tēpore populari ſtatu regerent: ingruentibus bellis: Regem magiſtratus ipſi diligebant. Nunc gens tota Romana eſt. Poſitam deinde maritimā plagam: ad Euripum uſque Siculum: Brutii poſſident: ſtad ſpatio mille tricentorum & quinquaginta. Antiochus in conſcripto ab eo de Italia uolumine: hanc uocari ſolitā Italiam aſſerit. Deq; illa ſeſe cōſcribere: quā priſci Oenotriā appellauere: eius terminū oſtēdit: quē e Tyrrheno qdē mari: Brutiæ terræ diximus: Laum flumē: E Siculo autē Metapontinū. Tarentinā uero: quæ Metapōtino cōfinis eſt: terrā extra Italiā: nominatim explicat: quā Iapygiam uocat. Itē antiquius Oenotros: & Italos ſolos appellatos fuiſſe dicit: qui intra Iſthmū ad fretū uergūt Siculū. Eſt autē Iſthmus ipſe. ī. incluſa terra pelago: ſtad cētū & ſexaginta ītra ſinus geminos: Hipponiatē ſcilicet quē Antiochus: Napitinū dixit: & Scyllaticū alterū. Nauigationis autē ipſius ābitus: & ſpatiū terræ cōpræhenſū: ad interiorem euripū: duū miliū ſtad ē: hucuſq; uero inquit Italiæ: & Oenotriæ nomē extēditur: ad Metapontinos & Siritides: Videlicet hanc regionē Chones: gentē Oenotriā: & quidem īſignē habitaſſe: & terrā nominaſſe Choniā. Hic quidem modo quodā ſimpliciore: atq; uetuſtiore diſſeruit: nulla Lucanoꝝ ac Brutioꝝ facta diſtinctione. Eſt uero Lucania inter Tyrrhenū Siculūq; littus interiacēs. Hinc quidē a Sylari uſq; Laū: Hinc autē a Metaponto: uſq; ad Thurios. Ad ipſā uero continētē: e Sānitibus uſq; ad Iſthmū: qui a Thuriis ī Cerillos extēdirur prope Laū. Stadia autē ſūt ipſius Iſthmi. ccc. Supraq; hos Brutii Cherōneſū habitant. Et in hoc ſane alia cōprehendit Cheronneſus: Iſthmū habēs: qui a Scyllatio ad Hipponiatē ſinū porrigit. Eis autē hoc a Lucanis nomen īditū eſt. Brutios enim Lucani rebelles fugitiuoſq; uocant. Antea nanq; Brutii Lucanoꝝ paſtores fuerāt: a quibus trāſfugerūt. Dehinc remiſſi in libertate uitā exegerūt: q̄ tēpeſtate Dion: aduerſus dionyſiū exercitu ducto: cūcta ī cūctos pturbata effecit. Hæc qdē tā de Lucanis q̄ de Brutiis: ī uniuerſū dicta cōſcribius. Ab Lao ſane pria urbs Brutiæ extat Temeſa: Quā Auſonii condiderunt. Noſtræ autē ætatis homines Tēpſā eā uocitant. Poſt illos eā habuerūt Thoantis comites Etoli: quos eiecere Brutii. Brutios dehinc & Annibal: & Romani fūditus extinxere. Prope Temeſam Sacellū ē: oleaſtris circūſeptū: Polite Vlyxis ſocio dicatū. Quē Barbaroꝝ fraude trucidatum: graues excitaſſe iras tradunt. Ad eoſq; extare prouerbium: Heroē Temeſe ingruere ſibi dicat nemo. Locrenſibus autem Epizephyriis ipſa urbe potitis Euthymū fabulantur pugilē: poſtq̄ ad eum deſcendiſſet: uictorē euaſiſſe pugna. Atq; ut finitimos ab eo tributo abſolueret coegiſſe. Huiuſq; Temeſe Poetam meminiſſe aiunt: Nō autē illius: quæ in Crypto eſt Temeſe. Nam utroq; modo dicitur: quod ad Temeſam ærarium eſt. Et ærifodinarum locus oſtendit. Quæ hiſce defecere ānis. Huic proxia Terina ē: quā cū Annibal tutari poſſe deſperaret: ſolo æquauit: Qua tēpeſtate ī ipſam confugerat terram Brutiā. Poſtea Brutioꝝ Metropolis ē Cōſentia. Supra illā paululū Pādoſia eſt: ualidum propugnaculū: ubi Moloſſorū Rex Alexander trucidatus

Universidad de Deusto
Biblioteca

eſt:Dodoneo deceptus oraculo Acherontẽ:atq; Pandoſiã cauere iubẽte: cum ſimilis appellationis loca in Theſprocio monſtrẽtur agro. Triuertex autẽ ipſũ ẽ propugnaculum:cui Acheron amnis præterfluit. Aliud inſuper fraudauit oraculũ. Pãdoſia perdes populũ quãdoq; Triuertex Credidit enim hoſtiũ: non ſuorũ cladẽ oſtẽtari. Oenotrioꝝ quoq; regũ regiam fuiſſe Pandoſiam : memoriæ proditũ eſt Poſt Coſentiã Hippo niũ eſt:Locroꝝ ædificiũ:Quod Brutiis obtinẽtibus eripuere Romãi. Et mutato deinde uocabulo: Vibonã Valentiã appellauere. Ad hæc uero loca Proſerpinã e Sicilia aduẽtaſſe:legẽdos ad flores: credidere ueteres: Quoniã florẽtiſſimæ regionis amœniſſima prata eſſe cõſtat.Hic matronis uſus inualuit:ut collectis ex floribus coronas texãt: Cum per dies feſtos empta geſtare ſerta:uitio illis det̃.Habet Emporiũ:quod olim Agathocles Siciliæ Tyrannus:ea potitus urbe iſtituit. Inde cũ ad Herculis portũ nauiges:extrema Italiæ circũflectis: quæ ad fretũ iacẽtia:in occaſũ ſpectãt.In quo nauigationis tractu Locroꝝ ciuiras Medama eſt.Nec longe eiuſdẽ nominis fons magnus: cũ Emporio nobili : propeq; fluuius ẽ Metaurus:& eiuſdẽ nominis ſtatio. Ante littus hoc:Liparentiũ iacẽt iſulæ:lõge ab Euripo ſtad̃.cc.Quidã Aeolias uocãt ab Aeolo:cuius i Odyſſea poeta meminit.Sunt aũt numero ſeptẽ:cũctoꝝ proſpectui patentes: ſiue a Sicilia:ſiue a cõtinẽte prope Medamã aſpectẽt:de quibus tũc diſſeremus: cũ de Sicilia ſermonẽ babebimus.Poſt fluuium Metauꝝ:Metaurus alter occurrit. Inde Scylleũ excipit ſublime ſaxum:qd̃ humilẽ a tergo tellurẽ: alluentibus undis habeat: i Cherrõneſi faciẽ. Quã Rheginoꝝ Tyrãnus Anaxilaus ædificato muniuit muro: ut Thuſcis nauale ſtrueret̃. Et prædonibus nauigãdi per Euripũ facultatẽ interciperet. Finitima enim Cenys ẽ:a Medama ſtad̃.cc.&.l.diſtãs. Ea ultimas conficit oras:& ãguſtias freti:ad prominẽs Siciliæ promõtori ũ Peloꝝ. Hoc e tribus unũ ẽ:quæ triãgulã efficiũt Inſulam. Hoc i æſtiuos uergit ortus: ſicut Cenys in occaſum:Cum mutuam inter ſeſe faciant inflexionem. A Cenyde uſq; in Poſidonium receſſũ: & Rheginã columellã:ad Euripũ:anguſtus prouenit meatus:ad ſtadia ſex ubi minimus traiectos paulo maior eſt.Ab ipſa uero columella ad Rhegium ſtad̃.c.Cũ ꝓdeuntibus in exterius & oriẽtale pelagus:quod Siculũ appellat̃:latior extẽdat̃ Euripus.Cæteꝝ Chalcidenſes cõdidere Rhegiũ. Qui cum ex oraculo Apollini: ꝓpter ſterilitatẽ decũatim oblati fuiſſet: poſtrẽo e Delphis eo coloniã deduxiſſe tradũt̃:& aliis ſecũ aſſũptis e domo. Vt aũt auctor eſt Anthiochus:Zãclei Chalcidẽſes ad ſe accerſiuere:& ſtruẽdæ colõiæ principẽ Antíneſtũ cõſtiterũt.In eius coloniæ ꝓte:& meſſeniorũ e Pelopõneſo exules fuerunt. Hi per ſeditionem ab iis: qui dare pœnas recuſabant expulſi erãt. Miſſas enĩ a Lacedæmõiis:ad faciẽda ſacra uirgines ꝓ uim corruperãt:ad Limnas & auxilio ſubeuntes occiderant. Exules igitur ad Maciſtũ ſeſe recipientes: ad Apollinẽ querimoniam facturos legant.Et ad Dianã:Si eius generis mercedẽ aſſequãtur: pro allato diis ipſis ſubſidio ſubíde rogitãtes: Quonã pacto ex eorum erumna ſalutẽ cõparaꝛẽt? Quibus reſpõdit Apollo:ut una cũ Chalcidẽſibus Rhegium cõmigrarẽt:ſuæq; ſorori gratias haberẽt.Nõ enĩ ꝓ erumnã piiſſe:ſed cõſeruatos eſſe.Haud enim una cũ patria deletum iri: quæ nõ lõge poſt in Spartiatarũ captiuitatẽ trahenda foret.Illi autẽ paruerũt.Quocirca Rheginoꝝ principes uſq; ad Anaxilai tẽpora:ſẽper e Meſſenioꝝ ſtirpe cõſtituti fuere. Veꝝ Antiochus locũ hunc uniuerſũ ab ſiculis ãtiqtus habitatum: ſimul & a Morgãtiis fuiſſe tradit.Qui deinde ab Oenotriis eiecti in Siciliã traiecere. Sunt qui Morgãtiũ ab hiſce nomẽ duxiſſe ſcribãt. Ingẽs uero olim Rheginæ ciuitatis potentia fuit:ualidis quaquauerſũ caſtellis munita. Propugnaculũ aſſiduæ ĩminẽs habẽs inſulæ:& priſcis annis: & ætate noſtra:Cũ ſollicitãte Sex.Põpeio Sicilia deſciuit a Romanis.Cæterũ caſu quodã Rhegio nomẽ ĩditũ eſt.Qui huic obuenit regiõi Aeſchylo teſte.Nãq; Siciliã ab continẽte ui terræmotũ auulſã fuiſſe : & ille & alii memoriæ prodiderũt.Exquo e Rhagene ideſt a frãgẽdo nomẽ aſſequutũ.Ex iis autẽ quæ circa Etnã:& alias Siciliæ partes & Liparam:& circũiacẽtes Inſulas acciderũt: cõiecturas faciunt.Quid de Pithecuſſis: & trãſlocatis terris uniuerſis? Haud ſane longe a ueriſimili hoc fuiſſe:& hoc obtigiſſe qs dixerit.Nũc hiſce reſeratis oribus:ꝓ quæ ignis reſpirat: & igniti lapides:& aquæ effluũt: raro uicinã freto tellurẽ motibus quaſſari.Eo autẽ tẽpore:cũ oẽs ad ſupficiẽ meatus occluderẽtur:in ſubterraneis cõcauitatibus:ardentes ignes:& ſpiritus uehemẽtes:terræmotus efficiebant.Agitati uero uẽtoꝝ uiolẽtia loci ceſſere:& abſciſſi utrinq; mare:& hoc & aliud:inter ĩſulas iacẽs admiſerũt.Nã Prochyta & Pithecuſſæ auulſæ de terra partes ſũt.Eodem modo & Capreæ & Leucoſia & Sirenes & Oenotriæ.Nõnullæ quidẽ ex ipſo emergentes exiliere pelago: Sicuti cõpluribus in locis:hoc etiã in tẽpore euenire conſtat.Nã quæ in medio iacẽt mari:e fũdo i altũ elatas eſſe credibilius eſt.Quæ uero ante ꝓmõtoria iacẽt:ꝓ ãguſtũ diſiũctas eſſe fretũ:& illinc auulſas uideri:rationabilius cenſeri habet. Verũtamẽ ſiue ob eam cauſã nomẽ ciuitati factũ eſt:ſiue propter illius claritatem cõſiderari licet:utro ueritas ſe modo habeat:cum Sãnites latino ſermone:regiam illam appellarint.Et priſci eorum auctores:regẽdis ciuitatibus: communia cũ Romanis inſtituta ſeruarint: ac plurimum latinam linguam uſurparint. Illuſtrem autem urbem extitiſſe:& in pleraq; oppida colonias cõſtat deduxiſſe: & ꝓmultos

celeberrimos ædidisse uiros:seu gubernãdæ reipublicæ uirtutẽ:seu do/
ctrinæ magnitudinem proposueris.Eã Dionysius solo æquauit:illa com
motus causa.Nã cum ex ea ciuitate puellã ī matrimoniū petisset:Rhegi
ni seruipublici:siue Lictoris filiã ei protenderũt. Eius filius quãdã urbis
partẽ acceptã īstaurãs:Pyrrhi ætate Phœbiã nominauit.Inde Cãpanorũ
præsidiũ Rheginos:q fidifragi apparuerãt:maxima ex pte deleuit. Ter
ræmotibus quoq; paulo ante bellũ Marsicũ:urbis pars magna corruit.
Postea Cæsar Augustus fugato ex Sicilia Põpeio:cũ desolatã homĩbus
urbẽ cerneret:acceptos e classe pmultos ei dedit accolas.Nũc autẽ bona
satis est ciuitas.E Rhegio ad oriẽtẽ nauigãti:promõtorium occurrit:qđ
a colore Leucopetrã idest saxũ album appellant: p stadia,l. Vbi montis
Apẽnini finẽ adesse aiũt.Hic Herculeũ promõtorium extremũ ad me/
ridiẽ inclinat.Nã cũ deflexeris:statim uẽto nauigãdũ est Africo:usq; ī
Iapygiã.Postea ī Septẽtrionẽ semp : & magis ī occasũ uergit in sinũ Io/
nium.Post Herculeũ:Locri agri promontoriũ offert;quod Zephyrium
appellatur:portum habẽs ueniẽtibus ab occasu uentis cõmodũ.Qua ex
causa & nomẽ assequit. Deinceps Locri Epizephyrii:urbs īsignis.Quo/
niã e Locris Cresoum habitãtibus sinũ: coloni huc profecti sunt:Euan/
the ductore:paulo post conditã Crotonẽ atq; Syracussas. Qua in re fal/
lit Ephorus:Eos ab Locris Opontiis descẽdisse inquiẽs:triẽnio aut qua/
driẽnio cũ Zephyrium incolerẽt. Postmodũ urbẽ transtulerunt:opem
ferentibus Syracussanis una cũ iis:apud quos est lacus Locrinus:ubi Lo
cri ī expeditionẽ profecti fuerãt . Nã e Rhegio usq; Locros.dc. interfũt
stadi.Sitũ ẽ autẽ oppidũ in quodã mõtis supcilio:quod Esopis uocatur:
Eos autẽ primos legibus scriptis usos esse opinio est.Et plurimũ tẽporis
rẽpublicam optimis rexisse institutis. At Dionysius eiectus a Syracussis
flagitiosissime omniũ abusus est.Quippe ornatis sponsalibus puellas cu
bicula & thalamos irrũpens uitiabat.Formosas uero & maturas uiro uir/
gines ī unum congregabat. Dehinc dimissas ītegris alis colũbas ī conui/
uio illas nudas ī circuitu quæritare & captare uidebat. Nõnullasq; sãda/
lia soluta calciãtes: partim supne ptim infime sectari dicebat: dedecoris
causa.De quibus pœnas dedit postmodũ:cũ recuperaturus imperiũ rur
sus ī Siciliã regressus esset.Locri enim cæso Dionysii præsidio:primo q/
dẽ ī libertatem sese uẽdicarunt. Dehĩc uxorem illius ac liberos ī potesta
tem suam redegerũt.Erãt autẽ filiæ quidẽ duæ. Filius uero unus minor
natu : sed iã ad adolescentiam perueniens. Alter enim Apollocrates no
mine una cũ patre in expeditionẽ comes reuersionis in regnũ causa pro
fectus fuerat . Cũ autem Dionysius pariter ac pro eo Tarentini multis
eos fatigarent precibus : ut corpora redderent redemptione quæcũque
collibuisset accepta nullo pacto restituerũt. At obsidionis incommoda:
agrorũque populationẽ potius tolerarũt. Et iracundiã furorẽq; omnẽ:
in filias euomuerũt.Eas nãq; passim cõstupratas demũ strangularũt:cor
pora deinde cõcremauerũt.Ossaq; cũ molẽdo attriuisset: ī mare dissipa/
uerũt. Ephorus de scribẽdis Locrorum legibus memoriã faciẽs:quas ex
Cretẽsibus & Spartanis & Areopagitaq; institutis: Zaleucus conscripsit:
Inquit illud imprimis nouũ īduxisse Zaleucũ: ut cũ pristinæ leges defi/
niẽdaq; cõdemnationũ in singulis delictis modũ iudicibus ipsis cõcede/
rent:ille per leges ipsas terminauit.Putauit enī iudices ipsos haud eãdẽ:
eadẽ de re habituros esse sentẽtiã.Oportere autẽ easdẽ approbare.Et de
cõtractibus iisdẽ simpliciori quodã modo instituere. Thurios postea cũ
præter Locros acutius explicare uoluissent:celebriores quidẽ cæterũ de/
teriores euasisse.Bonos quippe legumlatores esse nõ qui oĩa accusatorũ
acta cauerit:sed qui ī simpliciter latis persistãt. Hoc & a Platone dictũ ẽ.
Quibus leges adsũt plurimæ ac pœne plurimæ iis & uiuẽdi ritus depra/
uatos esse. Sicut quibus plures adsũt medici : iis & egritudines pmultas
adesse probabile ẽ. Cũ fluuius Alex Reginũ a Locrẽsi disterminet agro
qui per uallẽ ꝓfundã cursũ habet . Peculiare quidã de Cicadis obuenit.
Quæ enī in Locroꝝ ripa uersant sonãtius stridẽt. Illis aliis uox nulla cõ/
tingit:eius rei causã suspicãtur esse.Nã cũ iis omnino umbrosa regio sit:
unde roscidas alarũ pelliculas minime pãdant. Illis sole feruida est: quæ
aridas & uti corneas habeat. Vnde apte stridor emittitur.Apud Locros:
Eunomi Citharedi statua ostẽdit: quæ īsidẽtẽ citharæ cicadã habet. Ti/
mæus posteris scriptũ reliquit:In Pythiorũ quõdã certamine Eunomũ:
& Rheginũ Aristonẽ aliquãdo in cõtentionẽ uenisse:uter præmiũ sorti/
retur. Aristonẽ fusis precibus: Apollinẽ īuocasse Delphicũ:ut sibi adiu/
tor afforet.Maiores enī suos deo ipsi cõsecratos fuisse & a Delphis Rhe/
giũ missã esse Coloniã.Eunomũ autẽ dixisse:illis nunquã de Musica ab
eorũ primordio fuisse certamina. Cũ qdẽ apud eos Cicadæ: cũctoꝝ ani/
maliũ cantu suauissimæ: omni sono destitutæ sint.Nihilominus Aristo/
nem ad laudem cõparãdã impigrũ.Speq; uictoriã iam cõplecti . Tamẽ
Eunomũ uictorem declaratũ:statuam quam diximus:in patria posuisse.
Nam cũ intercertãdum chorda una fracta defecisset: Cicada superuolãs
adstitit:quæ supplemẽta uocis faceret.Super has urbes Brutii mediterra
neã occupãt:ubi Mamertiũ situm est oppidũ nobile. Et silua picis ferax
optimæ: quã Brutianã uocãt. Proceris arboribus & aquis referta: ad sta/
dia.dcc.lõgitudinis.Post Locros Sagra fluuius labit: quem fœminĩe no/
minãt.In cuius ripa Castoris & Pollucis aræ sitæ sunt.Ad quas decẽ Lo/
crorũ milia:una cũ Rheginis;aduersus Crotoniatas: numero centum &

Universidad de Deusto
Biblioteca

triginta milia:marte collato uictores euaſerũt. Quo ex negotio:ortum ẽ aduerſus incredulos prouerbiũ,ἀληθέσ Τερα Των ἐπί σάγρα.i. Hoc reapud Sagrã geſta:uerius ẽ. Addidere plerique: quo die certamẽ initum ẽ: ad Olympia exiſtẽtibus ille nunciatus eſt euẽtus belli: & tanta celeritate nũciatæ pugnæ ueritas cõperta eſt. Hãc ipſã uero cladẽ Crotoniatis:ne magno ulterius perdurarent tẽpore:cauſã extitiſſe memoriæ proditũ ẽ. Tanta quidẽ mortalium occiſorũ fuerat multitudo. Poſt Sagrã Caulonia extat.Prius Aulonia: quaſi uallonia:a uicina cõualle nomiata: ab Achiuis ædificata.Nũc autẽ uacua ẽ. Qui enĩ eã habitabãt: e Sicilia a Barbaris electi:illã ædificauere Cauloniã. Poſt hãc ẽ Scylletiũ Athenienſiũ colonia:Q ui Mneſtei comites fuere.Hoc tẽpore. σκυλλάκιον.ſcyllacium uocat. Tenẽtibus autẽ Crotoniatis:dionyſius Locris terminũ ſtatuit.Ab urbeq; ſinus ipſe Scylleticus nomẽ accepit. Q ui ad Hipponiatẽ ſinũ Iſthmũ:quẽ diximus efficit.Conatus eſt autẽ dionyſius Iſthmũ illũ mœnibus munire:in ea expeditione:quã cõtra Lucanos ſuſcepit: uerbo quidẽ ut ĩtra Iſthmũ habitãtes redderet aduerſus Barbaros tutiores.Re autẽ uera:ut cõmunẽ Græcorũ inuicẽ cõcordiam diſſolueret:& ſecurius ĩteriores ſuo ſubderet ĩperio. Verũ exteriores ĩcurſatiõe facta uerterũt. Poſt Scylletiũ Crotoniatarũ fines ſũt:& Iapygũ terna promontoria. Deinde Laciniũ Iunonis tẽplũ:ſuperiori ætate locupletiſſimum:doniſq; frequẽtiſſimis plenum.Interualla quidẽ nõ iudicatu:non dictu facilia.Verũtamẽ a freto uſq; Laciniũ tẽplum: interuallũ eſſe ſtad' duũ miliũ & tricẽtorũ Polybius tradidit.Hinc itẽ ſpatium ad Iapygiæ ultima:ſtad'.dcc. Hoc Tarentini ſinus os eſſe ferũt. Sinus autẽ ipſe nauigationis circuitũ ita ratione cõprehẽſũ habet:ad miliaria ducẽta & quadragĩta. Vt aũt regionis deſcriptor Artemidorus ait.ccc.&.lxxx.expedito uiatori. Tot aũt ſtadiis latitudo ipſius oſtii ſinus omiſſa eſt. Ad hybernos uero ortus eius aſpectus uergit.Ipſius aũt initium ẽ Laciniũ.Statim enĩ ubi flexeris: urbes Græce fuerãt:quæ nunc nullæ ſũt: excepto Tarento. Cæterũ ꝓpter quarũdã claritatẽ:amplius de illis repetẽda memoria ẽ. Prima Croto ẽ: a Lacinio.c.&.l.diſtãs ſtad'.Eſt & Eſarus fluuius & portus. Et fluuius alter Neethus nomine:quorũ cognomina caſu ꝓueniſſe dicit'. Nã ĩ Achiuorũ errore : quoſdã ab Iliaca claſſe applicuiſſe: ad locorũ explorationẽ egreſſos. Troianas uero mulieres nauigationis comites tã longi perteſas pelagi curſus:naues incẽdiſſe:quas uiris deſertas eſſe nouerãt. Q ua ex cauſa illi mãſiſſe coacti ſũt: præſertim cũ terrarũ uirutẽ cernerent. Euẽſtigioq; plurimis alios aduẽtãtes & pro ſanguinis neceſſitudĩe ipſos imitãtes:multas habitãdi effeciſſe ſedes. E quibus plures Troianorũ ſimilẽ appellationẽ aſſecuti ſũt. Neethos etiã ãnis ex malorũ euentu uocabulũ uendicauit. Vt uero auctor eſt Antiochus:Cũ Achiui a deo oraculũ cæpiſſent:ut Crotonẽ conderẽt:Myſcellus ad cõſyderãdũ locum acceſſit. Q ui cũ iã ædificatã cerneret Sybarin:a uicino flumine cognomẽ habẽ tẽ:hanc præſtãtiorẽ eſſe iudicauit. Eapropter reuerſũ ad oraculũ:denuo rogaſſe : Nunquid hanc pro illa condere datum eſſet.Cui deus has reddidit uoces.Erat autem gibbus Myſcellus.

Terga breuis Myſcelle tuo de pectore omitte.
Cætera perquirens fruſtra:en uenaris iniqua.
At rectum quodcũq; datur:tu laude probato.
μυσκέλλε βραχύνωθε παρέσσεθεν ἄλλα ματεύων.
κλαῖματαθηρεύεισ ὄρθον Δοτί Δωτίσ ἔπαινει.

Reuerſus igit' Crotonẽ conſtruxit:Archiæ auxilio:qui Syracuſſas condidit.Cũ forte annauigaſſet:quo tẽpore Syracuſſarũ domicilia conſtituebãt.Antea ſane Iapyges Crotonẽ:Ephoro teſte incolebant.Fuit autem ciuitas rei bellicæ peritiſſima: Nec paruã exercẽdis Athletis opã dedit. In unius igit' Olympiadis ludis:ſeptẽ uiri qui cæteros ſtudio ſuperarũt: Crotoniate fuere oẽs.Iure itaq; dici uiſũ ẽ:qui Crotoniatarũ poſtremus ẽ:is reliquorũ græcorũ primus ẽ.Vetus quoq; prouerbiũ alterũ:Crotone ſalubrius aſſerit.Quod inde ortũ eſſe aiunt:quia locus ipſe ad ſalubritatem:& bonas habitudines propter Athletarũ multitudinem plurimũ ferat.Plurios igit' ad Olympia uictores.i.olympionicas habuit.Licet haud tẽpore multo habitata:cũ tãtus uirorũ numerus ad Sagrã ad internitionẽ ceciderit. Ad eius gloriã acceſſit:ingens Pythagoreorũ cetus. Nec nõ Athletarũ celeberrimus Milo: & Pythagore diſcipulus: Q ui ea ĩ urbe multũ contriuit tẽporis.Fama ẽ Colũna quãdoq;: in philoſophorũ cõtubernio laborãte: Milonẽ ſubeuntẽ: ſaluos reddidiſſe uniuerſos:deĩdeq; ſeipſũ extraxiſſe.Q uo mẽbrorũ robore frerũ: uitæ ſubuerſionẽ offẽdiſſe:haud incredibile dixerim: de qua ſcriptores quidã tradidere. Ferunt igitur cũ ꝓfũdã denſãq; p ſiluã iter faceret:lõge a tramite deuiaſſe. Trũcũ deinde ĩgẽtem:adactis cuneis inuenientẽ: inſertis manibus pariter ac pedibus in ſciſſurã eius hiantẽ:ut penitus diſcinderet eſſe conatũ. Tantũ autẽ ſolũmodo ualuiſſe:ut exilirent cunei.Ligni uero partibus:ſtatim in ſe coeuntibus:derelictũ in eius generis laqueo:a feris deuoratũ fuiſſe. Deinceps ab Achiuis cõditũ oppidum Sybaris eſt.cc.diſtans ſtad'.Inter duos ſitũ fluuios Crathidẽ & Sybaridem. Eius autẽ cõdende auctor eſt Iſeliceus.Eo autẽ excellẽtiæ & felicitatis ea ciuitas excreuit: ut quaternas proximas rexerit gentes.Et quinq; ac uiginti urbes: ſuo ſubdiderit ĩperio Et contra Crotoniatas.ccc. hominũ milium exercitũ duxerit. Super Crathide uero domicilia habẽtes.l.ĩ circuitu ſtad'. Totam autem hanc

Reliquorum autem: id quod eſt e Lilybeo in Pachynum: altero maius eſt. At enim latus freto & Italiæ proximū: minimum eſt. E Peloro ad Pachinū: quod ſtadiis mille &.c.&.xxx. numerat. Ipſa ī circuitu nauigatio: Poſidonio teſte: ſtadiis. quater. mil. &.cccc. definit. Apud ipſū uero loci deſcriptorē iteruallā particulatim diuiſa: per miliaria maiora traduntur: A Peloro ſane ad Mylas: quinq; ac.xx. Ex Mylis ad Tyndaridē: totidē. Inde ad Agathyrſū.xxx. Paria ſūt ad Aleſam. Et rurſū totidē ad Cephaloediū. Hæc qdē ſūt oppidula. Ad amnē uero Imerā p mediā fluētem Sicliā.x.&.viii. Poſtmodū ad Panormū.v.&.xxx. Duo autē atq; .xxx. ad Egeſtanoꝝ Emporiū. At reliqua ad Lilyboeū.viii.&.xxx. Hinc cū ad cōtiguū latus deflexeris: ad Heracleā qdē.lxxv. Ad Agrigētinū uero Emporiū.xx.& alia.xx. ad Camarinam. Poſtea ad Pachynū.l. Hic denuo ad tertiū latus: ad Syracuſſas.vi.&.xxx. Ad Catanā .lx. Ad Tauromini ū xxxiii. Inde ad Meſſanā.xxx. Terræſtre uero iter facienti: a Pachyno ad Pelorū.c.lxviii. E Meſſanaq; ad Lilyboeū per ualeriā uiā.v.ac.xxx. Pleriq; ī qbus Ephorus ſimplicius ꝓdidere. Nauigādi enī circuitionē dierū ac noctiū quiq;. Poſidonius a Climatū aſpectu īſulā definiēs: Peloꝝ qui dē ad Septētrionē locat. Lilyboeū autē ad Auſtrū: Ad ortū uero Pachynū. Neceſſe eſt aūt: cū Climata ī parallelaꝝ lineaꝝ forma diuiſeris: maximeq; quæcūq; ſcalena: ideſt tribus lateribus īparia: & quorū latus nullū de figura: per parallelæ lineas ducta cōueniat: diſcrepanter ſe habere ad Climata: propter ipſā obliquitatē. Tamē in Siciliæ ſitu ad Italiā: ad Auſtrū uergētē benediceret: quod Pelorus magis q̄ alii āguli: ad ſeptētrionē ſpectat. Adiūctū igit ab eo ad Pachynū ad Orientē latus excurrere dicimus: ad Arcton ſpectās. Latus autē etiā ad Euripū efficiet. Capienda uero quædā parua eſt īflexio ad ortus hybernos. Sic enim littus illud īclīat: ſi a Catana Syracuſſas uerſus: ad Pachynū proceſſeris. Interuallū ē autē a Pachyno ad Alphei oſtiū: ſtad .iiii.mil. Cæteꝝ Artemidorus a Pachyno ad Tenaꝝ .iiii.mil.&.dc. eſſe dicit. Ab Alpheo uero ad Amiſum mil.c.xxx. Q ua ex re rationē mihi adhibere uidet: ut ab eo diſcrepet: q iiii.mil. ad Alpheū a Pachyno eſſe dixerit. Q uid a Pachyno ad Lilybeum? Is magis q̄ Pelorus ad occaſū expoſitus ſatis ē. Ipſe etiā a meridionali ſigno ad occaſū ſatis apperet. Spectaret & pariter ad ortū & ad Auſtrum. Hinc quidē a mari Siculo aſperſus. Hic autem a Libyco: quod a Carthaginēſi pelago ꝓuenit ad Syrtes. Eſt autē a Lilyboeo ad Africam minimū interuallum mille & quinquagīta ſtad circa Carthaginē: quā quidem ad rem quiddam memoratur inſigne. Q uēdam proſpectus acuti: cum in ſpeculam aſcendiſſet: naues Carthaginis portum egredientes Lilyboetanis numero renunciaſſe. A Lilyboeo autem in Peloꝝ latus in ortum obliquari neceſſe eſt. Et inter occaſū & Septētrionem ſpectare. Ad ſeptētrionē quidē habēs Italiam. At in occaſū mare Tyrrhenū: & Eolias inſulas: Vrbes uero extant: Ad latus Euripū efficiēs. Primum Meſſana: deinde Taurominium & Catana & Syracuſſæ. Quæ autē iter Catanā & Syracuſſas fuerāt defecere. Naxus & Megara: ubi cunctorū eruptiones animū occurrūt: qui ī oſtia portuoſa ex Etna delabātur. Hoc ſane in loco Xiphoniæ promontoriū ē. Has primas in Sicilia urbes: originē græcas conſtitutas fuiſſe Ephorus cōmemorat. Poſt res Troianas: priſcos enim illos Thuſcorū latrocinia formidantes: & ea inhabitātiū loca: crudelitatem Barbaroꝝ: ne ad mercaturā quidē eo nauigare audere. Theoclē uero Atheniēſem uentis agitatū: Siciliā cōtēplatū fuiſſe. Intellectaq; mortalium ſolitudine: & terræ uirtute remeaſſe. Is cū Atheniēſes inducere nequiret: acceptis Chalcidenſibus Euboee: magno numero lonibuſq; nonnullis: & Dorienſibus magna ex parte Megarenſibus eo nauigauit. Ex his igitur Chalcidēſes Naxum condiderunt. Dorienſes uero Megara: cū prius Hybla uocaret. Et eæ ꝓfecto ciuitates euanuere. Hyblæ uero nomē: ꝓpter Hyblei nominis præſtantiā remanet. Ex remanē tibus quidem adhuc urbibus: in eo quod diximus latere: Meſſana ī Pelori ſinu iacet: ubi is ad oriētem magis magiſq; flectitur: & faucē quādā efficit. Diſtat autē a Rhegio ſtad .lx. iteruallo. A Columella uero multo minus: Eā condidere Meſſenii: qui Peloponeſum habitant. A quibus & nomē permutauit. Nāq; prius Zancle uocabatur: cū curua eſſent loca. Nam curua Zāclia uocitabāt. Antea Naxioꝝ ædificium fuerat: qui Catane finitimi ſūt. Poſterius Mamertini natio Campana habitatores īduxerūt. Eo Romani aduerſus Carthaginēſes: in bello Siculo uſi ſūt receptaculo. Poſt hæc ſex. Pompeius eo in loco claſſem: Cæſari Auguſto bellum īferēs continuit. Hinc etiā fugam fecit: cū ab īſula fugatus abiiſſet. Ante urbē paululū in traiectu Charybdis oſtēditur: profundū quidem īmēſū: quo inundationes freti: mirū ī modum nauigia detrahūt: magnas per circūductiones & uortices præcipitata. Quibus abſorptis ac diſſolutis: naufragiorū fragmēta ad Tauromenitanū littus attrahūtur: quod ab huiuſmodi caſibus Coprian ideſt fimū appellant. Tantū autē in Meſſanis inualuere Mamertini: ut in eorū manu ciuitas conſiſteret. Potiuſque Mamertīos: q̄ Meſſanos uocāt oēs. Cūq; feraciſſimus uini ager ipſe ſit: Vinū ipſū non quidē Meſſanū: ſed Mamertinū nūcupant. Quod cōtra Italica cuncta: & quidē præſtantiſſima æmulatione certat. Ciuitas autem frequētiores: q̄ Catana habet accolas. Nā & habitatores admiſit Romanos plurimos. Pauciores tamē q̄ utraq; habet Taurominium. Cūq; Catana ſit Naxiorum ædificium: Taurominium condiderunt ex Hybla

Universidad de Deusto
Biblioteca

Zanclei.Catana ſane priſcos illos amiſit ĩcolas: cũ Syracuſſanoꝝ Tyrã
nus Hierõ alios habitatores adduxerit: eãq; ꝑ Catana appellauit Etnã.
Huius cõditorẽ Hieronẽ Pindarus fuiſſe inquit.Hoſpes tibi dico diui
norũ ſacrorũq; par nomẽ geſtãs pater cõditor Etnæ.Poſt Hieronis obi/
tũ redeũtes Catanẽſes:inquilinos expulerunt.Et ipſius Tyrãni tumulũ
ſolo æquarunt.Etnei uero excedentes inueſam(Sic enim montanam Et/
næ oram uocant)Habitãdam tenuerunt:& locum Etnã appellarũt:quæ
a Catana.lxxx.ſtad̃ abeſt:Et eius auctorem habitãdæ Hieronem diuul/
garũt. Super Catanã uero Etnã ĩminet maxime & plurima quæ Crate/
res habẽt:communia illi obueniunt. Nam & riui in agrũ Catanenſium
proxĩe deferũtur. Quæq; de filiorũ ĩ parentes pietate fama diſſeminat:
Amphinomi & Anapiæ: hic geſta ſũt.Hi cũ clades ipſa portaret(ſic enĩ
Neptũno uiſum erat)parentes humeris baiulãtes: illos incolumes & ſal/
uos eduxerũt:Proni Catanẽſium colles alto exundãt cinere. Qui aliquã
do magno illos afficiẽs meroræ: poſterioribus ãnis magnum terris attu/
lit beneficium.Quippe tã læta reddidit illis uineta: & ſingulari bonitate
fructuoſa:ut reliq̃ nulla uini nobilitate eis cõparabilis exiſtat: Loca ipſa
cinere permixta radices educũt.Inde pecudes tanta exuberare pinguedi
ne tradũt:ut inde ſuffocẽtur:niſi cruor quattuor aut quinq; per dies ab
auribus eximat̃. Hoc idẽ & in Erythia prouenire diximus. Fluxus autẽ
ille ad ſoliditatẽ permutans terræ ſuperficiẽ:ad magnã profũditatẽ ſaxi/
ficat:adeo ut priſtinã uolentibus detegere ſuperficiẽ: lapides excindere
ſit neceſſe.Liqueſcẽte enim ĩ ipſis crateribus petra: deĩde ſparſa humor
ſuper uerticẽ diffuſus ĩgreſcit ĩ limũ:e monte defluẽs.Deinde duriciem
aſſumẽs:lapis molarius efficitur.Quenq; defluens colorẽ habebat: eun/
dẽ deinde conſeruat.Fitq; cinis crematis ex lapidibus:quẽadmodũ com
buſtis ex lignis fieri ſolet.Sicut igit̃ ex lignorũ cinere ruta foueat̃:Sic Et/
neũ cinerẽ quãdam affinitatẽ cũ uitibus habere: ueriſimile dixerim Sy
racuſſas quidẽ Archias e Corintho nauigãs cõdidit. Quibus tẽporibus
& Naxus & Megara: habitari cœperũt. Simulq; Myſcellũ & Archiam
Delphos:ut deũ conſulerẽt petiſſe:utrũ opes an ſalubritatem deligerẽt.
Archiã itaq; opes: Myſcellum uero ſalubritatẽ elegiſſe. Cõceſſum igit̃
alteri:ut Syracuſſas:Alteri ut Crotonẽ conderẽt. Euenit igit̃ Crotonia/
tas urbẽ tã ſalubrẽ coluiſſe ut diximus. Syracuſſas uero ad tãtũ diuitia/
rũ cumulũ euaſiſſe:ut iã ĩ prouerbio diſſeminet̃: cũ ad locupletes ac ſũ/
ptuoſus loq̃mur: Vobis ne decima quidẽ Syracuſſanoꝝ adeſt.Cæterũ
cum Archias in Siciliam nauigaret:Cherſicratem ex Heraclidarum ge/
nere procreatum : cum parte copiarum reliquit . Qui ad deducendos
Corcyram accolas:Sic enim nunc appellatur:quæ prius Scherea ſocius
eſſet. Is igitur expulſis Liburnis locũ habitantibus: Inſulã habitatorum
frequẽtia referſit.Archias uero potitus ĩſulæ:Zephyrium ſpectãtes Do/
rienſes:aliquos nactus eo profectos:e Sicilia eos ab Megarorũ conditori
bus accepit.Et eoꝝ pariter ope Syracuſſas ædificauit.Itaq; ciuitas & agri
felicitate:& naturali portuũ cõmoditate: tantum accepit incremẽti. Viri
quoq; pricipali dignitate inſignes extiterũt.Obuenitq; Syracuſſano po/
pulo:ut ſub dominatu conſtituti:reliquos ſuæ ditioni ſubiugarent:ac li/
bertatem adepti:alios Barbarorum ſeruitute oppreſſos in libertatem uẽ
dicarẽt.Erant autem Barbari quidam Inquilini:Quidam uero e trãſma/
rinis terris aduecti. Verum maritimas nulli ripas prohibẽtibus Græcis:
attingere audebant. A mediterraneis uero locis prorſus excludere:mini/
me ualebãt.Hactenus facile cultores perdurarũt.Siculi:Sicani:Morge/
tes:Aliiq; nõnulli.E quibus & Iberi ſũt:qui primi Siciliam habitaſſe di/
cũtur e Barbaris:ſicut auctor eſt Ephorus.Eniuero Morgantiũ e Mor/
getibus habitari cœptam ueriſimule fit:Ea urbs quõdam fuit.Quæ nũc
nulla eſt. Aduẽtantes uero inde Carthaginenſes:& hos & Græcos cladi/
bus afficere nũquã deſtiterũt:Syracuſſani tamẽ obſtitere.Poſtea Roma
ni Carthaginẽſes eiecerunt: Et Syracuſſarum ꝑ obſidionem potiti ſũt.
Cum autem Pompeius ærate noſtra & reliquas ciuitates: & Syracuſſas
uaſtaſſet:Cæſar Auguſtus eo miſſa colonia:magnã uetuſti oppidi ptem
reſtituit.Nã quinq; cõſtabat urbibus olim.Mœnia ſtad̃.c. &.lxxx.conti
nẽs. Totum quidem ambitum explere nõ oportuit.Partẽ uero quæ in/
ſulã aſpectãs Ortygiam colitur:habitatoribus implere ſatius eſſe cenſu/
it:cũ haud contemnendũ haberet urbis ſpatium. Ortygiam pons terræ
coniungit.Ea fontem habet Arethuſam:ĩ pelagus fluuium ſtatim emit/
tentem.Hunc ipſum Alpheum eſſe:traditum eſt in fabulis. Qui cum
in Pelopõneſo ſumat originem:per mare ſub terram: uſq; ad Arethuſã
fluenta perducat. Deinde hoc ex loco emergentem rurſus excurrere in
pelagus. Talibus autem de rebus coniecturam faciunt:poculum quod/
dam olympiæ in amnem ipſum decidens : hoc in fonte demum emer/
ſiſſe. Sacrorumque in olympia factorum: ſordibus turbulentum fieri
fluuium. Hæc ſequutus Pindarus : Venerabile inquit flumen Alphei
fontes:Syracuſſas germen Ortygiæ.Eadem Timæus philoſophus Pin
daro adſtipulatur. Siquidem Alpheus anteq̃ pelagus attingat : in quẽ/
piã dilaberetur hiatum:Credi poſſet hinc ſubter humũ:uſque ĩ Sicilã:
nequaq̃ marinis fluctibus admixtas ꝑferre aq̃s potuiq; placidas. Poſtq̃
uero os ipſũ fluminis palã mare manifeſtũ irrumpit. Nihil autem alueo
uicinũ eſt:quod fluminis aquas abſorbeat:Licet nec ſic dulcis ꝑmaneret
aqua: ſi fluxus ipſe ſupernæ innatans: aut infra terrã intret: prorſus eſt

Universidad de Deusto
Biblioteca

ipossibile. Cõtra enim Arethusæ testatur aqua: potiõi cõmoda & ipsius Alphei fluentum: nequaquã mari confusũ: tãto incursu permanens: qđ in alueũ uictũ incidat: At res omnino fabulosa ẽ. Vix enim hoc de Rhodano credimus: cuius aqua per lacũ diffluens adeo permaneat: ut manifestã oculis seruet excursionẽ. Cæterũ id quidẽ exiguũ iteruallũ ẽ. Nec undas agitante lacu. Hic autẽ cum igentes tẽpestates & inundationes fiant: nullius persuasiõis aut credulitatis: affinẽ permittunt esse sermonẽ. Appositũ uero poculũ magis ac magis mẽdaciũ auget. Id enĩ haud credibile ẽ: cũ eo modo & talibus terminis delatum esse dicat. Verũ enim uero multi subterranei labunt amnes: uariosq; per locos. At non tantũ per spatiũ. Quod si possibile sit: ea quæ diximus omnio ipossibilia: quæque de Inacho traduntur fabulis perq̃ similima. Fluit enim de Pidi uertice: ut auctor est Sophocles: & Lachino de Perrhebis ĩ Amphilochos & Acarnanes & Acheloi cõmiscetur aquis. Et hinc gradiens Argos: undas abscindens ad Ici populũ peruenit Lyrcii. Dilatant aũt monstrosũ hunc sermonẽ: nonnulli q Choninopũ ex Nilo Delũ transmittũt. Zoilus orator in Tenediorũ collaudatione: Alpheũ e Tenedo effluere dicit. Is ẽ q Homerũ: uti fabularũ scriptorẽ uituperat. Ibicus uero Sicyoniorũ ãnẽ Asopũ e Phrygia labẽtẽ afferit. Meliusq; Hecateus: qui Inachũ Amphilochoꝝ flumen: ex Lachino fluẽs scribit. A quo & eas erũpit. Alterũ ab Argolico esse: & ab Amphilocho nomẽ assũpsit: q & urbẽ Argos Amphilochicũ appellauit. Iste illũ quidẽ ĩ Acheloũ irrũpentẽ affirmat. Eantẽ uero in occasum: Apolloniã uersus fluere. Ex utroq; autẽ Insulæ latere: portus sũt magni. E q̃bus maior ẽ stad. lxxx. Hãc urbẽ uero & Catanã refecit Cæsar Augustus: sicut & Centoripa. Cũ illa ad Põpeii destructionẽ plurimũ attulisset adiumẽti. Supra Catanã & enim Centoripa iacent: Emeis propinqua montibus. Fluminiq; Symeto: agꝝ Cataneũ influenti. E reliquis Siciliæ lateribus ora ipsa: quæ a Pachyno ĩ Lilybeum extendit: tota relicta est. priscarum tãtum habitationum uestigia seruans. E quibus Camarina Syracussanorũ colonia fuit. Verũ Agrigentũ Ionicũ: & Emporiũ & Lilybeũ adhuc permanet. Nã cũ hæ partes agro subiaceãt Carthaginẽsi: lõga & diutius pdurantia bella maxia ex parte plagã hãc extinxerunt. Reliquũ uero latus: igens sane licet raris teneat mortalibus: satis tamen accolarum habet. Nam & Alesa & Tyndaris & Egestanorum Emporium: & Cephaloedium: exigua sane sunt oppidula. At Panormus Romanam habet coloniam. Egesteam ab Amphilocte comitibus conditam esse memoriæ proditum est: qui Croronem commigrarant: Quos Philocteta una cum Egesta Troiano transmiserat in Siciliam: sicuti in rebus Italicis a me explicatum est. Intra Insulam est Etna: modicis quidem possessa Inquilinis: super collẽ iacẽs. In qua sacra Cereris ædes est. Ea mõtanas amplectitur planicies totas arabiles. Eunus cũ fugitiuis obsidione pressus: illã præcipuis affecit cladibus. Vixq; tandẽ a Romanis euulsi sũt. Eadẽ mala perpessi Catanenses: & Tauromini tani aliiq; q̃plures. Eryx quoq; collis excelsus habitatur. In quo Veneris tẽplum locatũ est: quod singulari ueneratione colit. Antiquitus mulierꝝ frequẽtia refertum: illius ministerio dicatarũ: quas & e Sicilia & Extremis ex regiõibus multi locarãt. Hac uero tẽpestate: sicut & ipsa Colonia uiduata colonis est: Sic & tẽplum desolatũ: & sanctaꝝ hominũ copia defecit. Est & Romæ ante portã Collinã: deæ huius ædificiũ: quod Veneris Erycinæ tẽplũ dictitant: Cui cũ æde sacra insignis adiacet porticus. Reliquã uero coloniã: maiorẽq; mediterraneæ plagã pastores possidẽt. Haud enim Himerã habitari amplius nouimus. Nõ Gelã: nõ Callipolin: nõ Selenũtẽ: nõ Euboeã: neq; alias plures. Ex his Zanclei Mylaꝝ incolæ: Himerã condiderũt. Naxii uero Callipolin. Selenuntẽ Megarẽses Indigene. Euboeam Leontini. Barbaricaꝝ quoq; permultæ sunt deletæ: sicut Comici memorãt. Cocali Regia apud quẽ Minos dolose necatus tradit. Itaq; Romani loci potiti cognita solitudine: montes & campestria plurima equoꝝ pastoribus: Bubulcis & Vpiliõibus fruẽda præbuerũt. A quibus Insula sepenumero in maxia rerũ discrimina constituta fuit: Primũ quidẽ Pastores ipsi ad latrocinia sparsim uertebantur. Inde coadunatis in unũ copiis: uicos populabant. Quomodo quãdo Eunus Etnam occupauit. Nuper etiã ætate nostra Selurus qdã: q sese Etnæ filiũ prædicabat: exercitus ductor: cũ diutius circũcirca Etnã loca prædator discursaret: missus ẽ Romã. Vbi in foro gladiatoꝝ certamíe cõstituto: bæluaꝝ eũ morsibus discerpi: laniariq; spectauius. In sublimi nãq; ad id cõpacto positus ædificio: peride ac ĩ Etna: cũ derepente dissolutum una concidisset: Is insolutiles bæluaꝝ caueas: ad hoc ipsũ præparatas præcipitatus est. Quid uulgatã ab omnibus locoꝝ uirtutẽ prædicẽ? Quã nulla ex parte inferiorẽ Italia demonstrãt: Superiorẽ uero diceres frumento: Melle: Croco: aliisq; permultis. Adde locoꝝ propinquitatẽ. Insula enim ueluti quædam Italiæ pars est. Romæ quoq; singula: tanq̃ ex ipsis Italiæ prædiis facile: nulloq; cũ labore suppeditat. Itaq; Romæ horreũ Siciliã uocauere. Huc enim omnia ibidem nata comportantur: paucis exceptis quæ incolarum usus absumit. Hæc autem sunt: non fructus modo: sed etiam pecora: pelles: lanæ. Cæteraque eius generis. Duas autẽ perinde: ac maris arces Posidonius sitas esse describit Syracussas uidelicet: & Erycẽ. Mediã uero inter utrũq; Etnam imminere circũstantibus cãpis. Vastatus uero ẽ Leontinorũ ager uniuersus quos Naxii: & quidem indigenæ

condiderunt. Eos & enim res Syracuſſanoꝝ aduerſas cõmunes ſemper ſuſcepiſſe conſtat. Secundas autẽ non ſemper. Centoripis autẽ propinquũ eſt exile ſane oppidũ: uocatũ Etna. Ea montẽ conſcẽſuros accipit atque tranſmittit. Hic enim primus montis aſcenſus inchoat. Loca ſupiora tum nuda: tum cineroſa ſunt: & per hyemẽ niuibus referta. Cæterũ inferiora: ſiluis & uariis arboꝝ conſitionibus partita. Ipſa uero montis cacumina multas ſuſcipiunt mutationes: ueſcẽtibus ícẽdiis. Nũc quidẽ unũ in Craterẽ collabente igne: nunc diuiſo effluente nũc igniti emittuntur riui: nunc flãmæ fumoſæ ue fuligines: Nũc ardentes exhalat lapides. Neceſſe nanq; eſt meatus ipſos ſubterraneos cũ his pariter accedentibus uariari. Et ora ipſa quãdoq; ſecũdũ circũſtantẽ ſuperficiẽ plura eſſe. Pleriq; nuper qui eo aſcenderãt nobis enarrabant: Cãpum ſeſe deprehẽdiſſe ſuperne planiſſimum ad ſtadia .xx. in ambitu Qui cineroſo quodam includebat ſupercilio parietis altitudinẽ habẽte. Vt qui intra cãpũ illũ penetrare uellẽt: eis trãſilire fuerit opus. In medio cineroſũ fuiſſe tumulũ eo colore: quo cãpi ſuperficies cernebat. Supra tumulũ rectã in ſublime conſurrexiſſe nebulã. Ad pedes uero .cc. quieſcẽtẽ. Fuiſſe enim malaciã. Illa uero inſtar erat fumi. Duos autẽ in capũ progredi auſos: cũ ferẽtiores: altioreſq; calcaſſent pedibus arenas: retuliſſe gradũ: cũ nil ãplius explicãdũ haberent: q̃ quod longe intuẽntibus apparuiſſet. Quo ex aſpectu uideri: ut multaꝝ fabulationũ naſcat occaſio. Qualia præſertim de empedocle dixere quidam quod í Craterẽ inſiluit. Et illius caſus reliqt ueſtigia: e calceis alteꝝ quos ferreos geſtabat Quã quidem paulo a Crateris labro longius reptum: ipſa ignis uiolentia eieciſſet. Nã locum ipſũ neq; aditu: neq; aſpectu facilẽ. Suſpicariq; nihil í eo deiici poſſe: Cũ cõtrarii e ꝓfundo ſpirantes uenti ac uapores obſiſtant. Quos longe prius occurrere ueri ſimile fit: q̃ ad Crateris os applicetur. Quod ſi deiectum ſit prius corrumpat: q̃ eiectum rurſus exiſtat qualecũque relinquat antea. Deficere autem & ſpiritus ipſos: & ignem cũ materia deficiat: nõ ratione caret. Non tamẽ uſq; adeo: ut ꝓ tãta uiolẽtia appropiquare liceat homini. Imminet aũt Etna magis Euripo & Littori Catanẽſi. Quin Tyrrheno pelago quoq;: & Liparitanis Inſulis. Per noctẽ quidẽ lucet & ſplendens apparet e cacumĩe. Interdiu autem fumo & caligine obſideturEtnæ quidẽ e regione montes neruoſi obſiſtunt. Humiliores ſane. Cæterũ latirudine admodũ prætereuntes. Inſula tota cauernoſa ſub terra eſt fluuiis & igne pleniſſima. Sicuti de mari Tyrrheno uſq; cumas diximus. Calidarum igitur aquarum ſcaturigines habet Inſula multis in locis. E quibus Selenuntiæ ad Himerã ſalſæ ſunt. Egeſtanæ uero potabiles. Ad Agrigentũ uero lacus ſunt: guſtũ quidẽ maris habentes naturam autẽ diſcrepantem. Iis enim quæ nequaquam natabilia ſunt nullo pacto demergi contingit. Quin immo in lignorũ modũ ſuperne fluitant. Italici ſane quoſdã habent Crateras: qui turbulẽtã exhalantẽ eiectãt aquam. Ac rurſũ eundẽ in ſinũ recipiunt. Spelunca uero penes Metaurũ é: amplíſſimã intus habẽs fiſtulã ꝑ quã occultus elabit amnis & magno quidẽ interuallo. Dehinc in ſuperficiẽ emergens ſicut Horontes in Syria: Hiatũ íter Apameã & Antiochiã irrũpẽs: quẽ Charybdin appellãt: Et í tra .xl. rurſũ excurrẽs ſtadia. Similiter & Tigris in meſopotamia: & Nilus í Africa: paululũ ante fontes. Ad Stymphalũ uero aqua ducẽtis ſub terra ſtadiis delata: í Argiuo dehinc agro Eraſinũ effũdit amnẽ. Peneſq; Abiam Arcadiæ rurſus aqua ut ſub terrã impulſa: tarde poſtea emittit Eurotã & Alpheũ adeo ut uulgatũ fabuloſũ q̃ddã fidẽ aſſequatur. Siqs utiq; coronas in cõmunẽ proiectas aquã utriq; dictas commendauerit: prout dixerit uterq; proprio í flumine ſuã oſtẽdit. Illud etiã de Timeo uerbũ dictũ eſt: ſororia iis ſunt quæ ad Siciliã & quæ ad Lipareas inſulas accidere ferũtur: & ad ipſã Liparã oſtenduntur. Sunt autẽ numero ſeptẽ E quibus maxima Liparis: in quã Gnidii coloniã deduxere. Siciliæ ꝓxima iacẽs: poſt Thermeſſã. Eã priſci quidem Meligunin appellabãt. Duces claſſibus habuit: diutius aduerſus Thuſcorũ incurſiões obſiſtẽs. Eius ſubiectas imperio habuit Lipareorũ nunc inſulas appellatas: quas pleriq; Eolias uocant. Apolliniſq; oraculũ Delphici: multotiens ſuis primitiis adorauit. Fertiliſſimã telluré habet. Et magni prouentus: Alumĩnis effoſſionẽ. Calidas etiã aquas & euaporãtes ignes. Inter hanc: Siciliãque ea iacet: quã Vulcano ſacrã uocant: Saxoſa tota: & deſerta: & ignita. Trifariãq; quaſi ternis ex crateribus efflat. E quorũ ſane maximo Laminas flãmæ eructãt: quæ magna ex parte meatũ referſerunt. E longa uero creditũ ẽ obſeruatione flãmas ipſas flatibus concitari: tũ hic tũ in Etna. Quibus ceſſantibus: ceſſant & flãmæ. Nec uero id ratione caret. Venti enim e marinis exhalationibus captantes originẽ: & generantur: & nutriuntur. Adeo ut de cognata materia accidẽtiq;: ignis incẽſus ſpectatores ipſos mirari non ſinit alio quodã modo talia. Ex tribus illis caracteribus unũ partim effluxiſſe. Polybius afferit. Alios uero permanere. At maximo labꝝ adeſſe rotũdũ: ad ſtadia quinq;. In magnitudinẽq; paulatim cõducí: ad pedũ .l. Diametrũ. Cuius quidẽ profunditatẽ: uſq; ad mare ſtadĩ ſpacio eſſe. Sicut in uẽtorũ langore licet intueri. Quod ſi hæc ipſa credibilia cenſueris: forte fidem non abrogaueris ad ea quæ de Empedocle uulgo fabulantur. Igitur ſi ſpiraturus eſt Auſter nebuloſam circum inſulam effundi caliginem dicit. Adeo ut longe Sicilia cerni nequeat. Flãte uero Borea: puras flammas ex eo quem dixi cratere altius extolli.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ac maiores emitti ſtrepitus. Zephyꝝ aũt mediũ quẽdã tenere ordinẽ
Reliquoſq; crateras eiuſdẽ quidẽ eſſe generis. Exhalationũ uero mino/
res habere impetus. Exq; fragorũ differentia: & quo ex loco exhalationes
inchoent: & flãmæ & fumus annotari. Et tertiũ rurſus in diẽ quis ſpiratu
rus ſit uẽtus. Omni igit᷑ languẽte ſpiritu: Alios ex Liparitanis ſaltẽ futu/
rũ prædicere uentũ ait nec id quidẽ falſo. Q ua ex re quod a Poeta fabu
loſiſſimũ dici uiſũ eſt: haud inaniter dictũ apparet. Sed occulta quadam
ratione ueritatẽ inſinuaſſe. Cũ dicat Eolũ uẽtoꝝ eſſe cuſtodẽ. De quo in
ſuperioribus facta a nobis eſt mẽtio. Q uoniã ſatis expreſſa eſt noticia e/
uidentiæ huius: dicat quiſpiã: utraq; enim æquali adſunt diſpoſitione: &
euidẽtia. Atq; amboꝝ cõmunis eſt uoluptas. Redeamus ad earũ rerum
a qbus regreſſi ſumus: ordinẽ. De Lipara nẽpe: & de Thermeſſa dictũ
a nobis eſt. Aliã Onoſtrongylã a figura: ideſt rotundã uocant. Eſt & hæc
ipſa ignibus ſcatẽs. Flãmarum qdẽ ui minor. Lumie uero maior. In hac
Eoli domiciliũ fuiſſe: memoriæ proditũ ẽ. Q uarta eſt: quã a forma quo/
que Didymã ideſt gemellã uocarũt. E cæteris Ericuſſã: & Phœnicuſſam
ab arbuſtis uocauere. Ad paſcua uero prorſus omiſſæ fuere. Septia ue/
ro in mare magis expoſita ẽ. Euonyma idẽ ſiniſtra uocata: & ſolitaria eſt.
Sic autẽ appellata eſt: quoniã e Lipara in Siciliam nauigantibus ſiniſtra
maxime offertur. Multotiens ſane in maris Inſulis propinqui: ſuperfi/
cie excurrentes flãmæ cõſpectæ ſũt: Cũ e profundis cõcauitatibus reclu/
ſus quidã ignium meatus eſt. Et ille ad exteriora uiolentior erũpit. Poſi/
donius ſe meminiſſe inquit: æſtiuo ſolſtitio: illuceſcẽte aurora inter Hie
rã: & Euonymã pelagus mirãdũ in modũ in ſublime conſcẽdens appa/
ruiſſe. Et aliquo tẽporis ſpatio permanſiſſe aſſiduis erectũ flatibus: dein
de ſiiſſe. Q uoſdã autẽ ãnauigaſſe illuc auſos exanimatos uidiſſe piſces:
quos fluxus ageret. Q uoſdã uero uapore: & odore malo percuſſos fugã
captaſſe. V nãq; e nauiculis ꝓpius admotam nõnullo amiſſo. Reliquos
Liparã uix incolumes reportaſſe. Q ui nunc quidẽ inſtar eorũ q Comiti
ali morbo captantur deſiperent: Nunc ad proprios ſenſus reſipiſceret.
Pluribus poſt diebus uiſũ eſſe Cœnũ mari ſupne germinãs & mꝰtis ex
locis flãmas & fumũ & caliginẽ erũpentes. Poſtremo congelatũ: & mola
ribus lapidibus ſimilẽ glaciem extitiſſe. Q uã qdẽ rẽ cum Siciliæ Præ
tor. T. Flaminius Senatui declaraſſet ſenatus quidẽ mãdauit: ut & i ipſa
Inſula: & i Lipara: Diis maĩbus: & marinis: facto ſacrificio litaret᷑. Ipſe lo
corũ deſcriptor ab Ericuſſa: ad Phœnicuſſã. x. mil. paſſuũ ĩtereſſe tradit.
Hĩc ad Dimã. xxx. Ab ea ad Liparã: ad ſeptẽtrionẽ. viiii. ac. xx. Ab hac i
Siciliã. xviiii. Ab Strõgyla uero. xvi. Immiet ãr Pachyno Melita d᷑ q̃ Ca
telli portãt᷑: quos Meliteos uocãt & Gaudos. Abſũt ĩter ſe ãbæ millibus
paſſuum. viii. &. lxxx. Ante Lilybeũ iacet coſſura & ãte Aſpidẽ: i. clipeũ.
Ea uero Carthaginẽſiũ ciuitas eſt: quã clipeã uocant. Inter ambas ſita: &
eo quod diximus ab utraq; interuallo diſiũcta. Eſt & ante ſiciliã & africã
egimurus & aliæ quædã exiles inſulæ. De inſulis quidẽ hactenus. Quã/
do ãtiquæ Italiæ uſq; Metapõtũ loca ſumus emẽſi continẽrer adiuncta
deinde explicemus. Cõtigua uero ẽ Iapygia quã & Meſſapiã Græci uo/
cãt Indigenæ autẽ: partim ſalentinos circa ultimã Iapygiã nominãt ptim
calabros. Poſt hos ad boreã ſũt Peucetii & Audanii ſermone græco no/
minati Accolæ uero tractũ omnẽ poſt Calabros Apuliã uocant. Eorum
plæriq; Poedicli dicũtur Et Peucetii maxime. Eſt uero Meſſapia i Poe/
ninſulæ forma a Brunduſio uſq; Tarentũ Iſthmo incluſa: ſtad᷑. x. atque.
ccc. Annauigatio uero circa ultimam Iapygiam ſtad᷑ eſt. cccc. Diſtat a
Metaponto ſtad᷑ circa. cc. Et ad eum quidem maris iter ad orientem ẽ.
Tarẽtini ſinus pars maxima importuoſa eſt. Ibi maximus atq; pulcher
rimus magno includit᷑ ponte. Circuitus uero ẽ ſtad᷑: centũ. Eque ſinus i/
terioris ꝑte Iſthmũ efficit: exterius ꝓſpectãtẽ pelagus adeo ut urbs ipſa
in Cherõneſo iaceat ut per ipſã facile nauigia protrahãtur. Cum utroq;
ex littore humile collũ exiſtat. Cũq; oppidi depreſſũ ſolũ ſit: qua tamen
arx ædificata ẽ paululũ altius attollit᷑. Antiquus ſane murus ingentẽ cir/
cuitũ habet. Nũc autẽ qui proſpectat Iſthmũ plurima defecit ex parte.
at pars: quæ portus ori uicinior applicat᷑: qua arx perdurat: nõ mediocris
urbis magnitudinẽ explet ſtadiũ habet ornatiſſimũ & forũ ampliſſimũ:
ubi ſitus ẽ Iouis Coloſſus: ex ære fabrefactus: eximie. Poſt Rhodiũ ma/
gnitudinis. Inter forũ autẽ: atq; ipſius portus os: Arx ipſa extollitur per
paucas uetꝝ ornamẽtorũ reliquias & ſtatuarũ continẽs quorũ cum ma
gna copia foret urbe potiti Carthaginẽſes: pleraq; uaſtauere. Aliqua eti/
am Romani capto per uim oppido ut ſpolia uẽdicarunt. E quibus Her/
culis imago ſublimis ex ære: in Capitolio fixa ẽ. Opus Lyſippi. Quod a
Fabio maximo oblatũ ẽ domum. Qui urbẽ ceperat. De huius urbis ori
gine hæc ab ãthiocho mandata ſunt litteris. Quod conflato iter Lacedæ/
monios: & Meſſenios bello. Qui Lacedæmonioꝝ in eius cõmunicationẽ
uocati non ſũt: Serui ſũt iudicati. Quos Elotes nominabãt. Ea quoq; du/
rãte militia: quotcũq; in lucẽ producti ſũt pueri infames ignobileſq; iu/
dicatos Parthenias uocarũt. Quod cũ minime ferrent æquo aio: erãt aũt
plurimi: inſidias ſtruxere popularibus. Q ui cum intellexiſſent: clam ali
quos ſubmiſere qui amiciciæ ſimulatione modũ iſidiarum renunciarẽt.
Horum e numero & Phalanthus erat qui Præfectus eorum uidebatur
eſſe. Minime uero ſimpliciter iis qui participes erant uocati placebat.
Conuenerat autem ut in Hyacinthiorum celebritate: quãdo certamẽ i

Universidad de Deusto
Biblioteca

Amycleo conficeret. Is locus est cū Phalāthus capiti pileum imponeret: fieret insultus. Populares autē a cesarie noscitabātur. Phalanthi uero so/dales cū signum renuntiassent cōsistente certamine præco in mediū pro cedēs Phalantho ne pileū capiti īponeret inhibuit Quod coniurati sētiē tes apertis iā palā insidiis partim fugitant partim supplices aduētant. Iusi aūt bene sperare coniiciūtur ī uincula. Phalātus uero. ad Apollinē de Colonia deducēda cōsulturus mittit. Cui deus huiusmodi īfit oraculū. Sastyreum & pinguē populū tibi trado tarenti.
Incolere. Et late cædē per iapygas ædes.
Vna igitur cum Phalantho Partheniæ profecti sunt. Quos Barbari & Cretenses: qui prius locum occupauerāt hospitaliter accepere. Eos fuis/se tradūt: qui una cū Minoe in Siciliā nauigarūt. Post cuius loetū ī Ca/micis apud Cocalum in Sicilia pelagus ītrātes huc appulsi fuerūt. Eq/bus posterius quidā pedestri itineri sinum Adriaticum: usq; in Macedo niā peragrātes: Bugei sūt appellati. Iapyges autē uniuersos usq; ad Dau/niā: cognomē e quodā duxisse Iapyge. Quē Dædalus e Cretensi mulie/re suscepisse dicitur: ducēq; Cretensibus extitisse. Tarētum autē ab He roe quodā nomen accepisse: litteris proditum est. At enim Ephorus de ipsius ædificatione: hūc in modū scriptum reliquit: Lacedæmonii aduer sus Messenios belligerabant. Ii nāq; Regē Teleclum eo sacrorū causa profectū necauere. Illi uero iuramēto sese obstrinxere: non āte domum reuersuros: q̄ Messenam solo adæquassent. Aut omnes certe occumbe/re morti. Vrbis uero suæ custodiam & iunioribus & natu grandioribus: ī militiam profecti reliquere: Decimo postmodū belli anno: Lacedæmo/niorū matronas concilium ineuntes: nūtios ad uiros emisisse: quærentes haud pari sane conditione contra Messenios bellū illud geri. Hos nāq; cōmorātes in patria in dies sobolē procreare. Lacedæmonios uero posi/tis in hostili terra castris: uxores dimisisse uiduas: q̄ ex re periculum im/pendere: ne patria uirili destituta stirpe deleat. At illi simul sacramenti fide seruata: & mulieꝝ uerba figētes animo: eos ab exercitu mittunt: qui robore firmissimi & iuuenta florētissimi fuerant. Eos nāq; minime iura/mēti cōmunione teneri nouerāt: cū puerilibus adhuc consistentes in an/nis cum natu grandioribus ad bellum exierāt Iusserūtq; ut cuncti uirgi nibus cūctis cōmiscerēt: rati hoc pacto copiosiorē procreatū iri sobolē. Quæ cū ita facta fuissēt: nati ipsi Partheniæ nomiati sūt. Messena tandē āno. xviiii. expugnata: ī potestatēq; redacta ē: Sicut Tyrteus ipse cecinit.
Nos duo magnanimos animis armisq; uigentes;
Perpetuo nonusdecimus quoq; uiderat annus;
Consertos bello: uicenus uenerat hostis
Pingue solum fugitans: mōtisq; reliquit Ithome.
Itaq; cum Messenium diuisissent agrum; reuenientes ī patriam: Parthe/nias nequaq̄ cum aliis pari honore dignabantur. Perinde ac matrimonio minime progenitos: Itaq; ipsi cū seruis cōspirātes Elotibus; Spartanis ī/sidias ordiebātur. Cōuenit ut signum ī foro: cū adoriēdum esset: tollerēt pileū Laconicū. Qua re per seruos quosdā Elotes patefacta: contra īpetū ferre factu difficile esse cognouerūt. Magna enim erat hominum multi/tudo. Et quod maximū erat: una eadēq; mēs omnibus: quippe qui sese ī/uicē germanos esse cogitarēt. Qui aūt signū tollere debuerāt: e foro cō/cedere iussi fuere. Qui rē gerēdam indicatam esse senserāt: sese contine bāt. Alii per eoꝝ patres p̄suadebāt: ut foras in coloniā excederēt. Quod si satis idoneū cœpissēt locum p̄manerēt. Sin contra redirēt: quintā Nes/senie terræ partē sortituros: Tum missi Achiuos contra Barbaros bellū gerentes offenderūt. In partē igit̄ periculoꝝ assumpti Tarētū ædificāt. Cæteꝝ amplissime Tarentinoꝝ opes aliquādo fuere: rē suā ciuilē popu lari potestate gerētes Democratia. Nā classe maxima cūctos supauerūt accolas: peditesq; ad milia. xxx. in expeditiones emisere. Equitū uero tria mil. Ductores aūt equitū mille. Pythagoricā quoq; philosophiā āplexati sūt. Imprimis Archytas singulariter: q̄ diutius eius ciuitatis p̄ceps emi nuit Inde posterioribus ānis illecebrose iualuere delitiæ: p̄pter fortunas nimiū secundas: adeo ut plures totius populi ludos: festasq; celebritates quotānis agerēt: q̄ reliquos āni dies. Eā ob rē ī deterius urbanū regimē ferebatur. Cuius flagitiorū unū illud documētū ē: qd̄ externis uti Imp/atoribus coacti sūt. Contra Messapios enim & Lucanos: Alexandrū Mo lossoꝝ regē accersierunt. Antea quoq; Archidamū Agesilai filiū. Postea Cleonymū & Agatoclē. Dein Pyrrhū quo tēpore: aduersus Romanos bellum conflauere. Nec uero illis obtemperare ualuerunt: quos inuoca/rāt. Quin eis infēsi inimicicia cōtraxere. Alexāder itaq; publicū Græco rū conuentū tractus illius: eoꝝ cōpulsus odio: ad Theuriorū agrū tradu cere conatus ē: cū in Herculea Tarentinæ telluris æde: illum celebrari mos esset. Iubebatq; ad Acalandrum amnem locum ædificari: ubi con/cilia forent. Vnde & rem illi malegestam: propter ingratos eorū mores obueniisse ferē. In eosq; Annibalis tempestate redundasse: libertate spo/liatos. Posterius uero admissa Ro. colonia: solito melius trāquillo degūt in ocio. Bellum autē contra Messapios Heracliæ causa susceperе Dauni orum: & Peucetiorū Reges sotios & adiutores habentes. Terra deiceps Iapygia: nō sine admiratione commoda oppido est. Nam cū in superno tergo aspera uideatur ubi aratris panditur: altioris fertilitatis glebas inue nies. Cumq; aquarum īdiga est: nihilo minus læta suppeditat pascua &

arboribus referta ſpectatur. Hæc etiam omnis regio aliquando copioſa admodum mortaliū multitudine floruit & tredecim urbes habuit. Nūc autē excepto Tarento: atq; Brūduſio: cætera exigua ſūt oppidula. Adeo abſūptæ ſunt uires. Salentinos Cretēſiū fuiſſe coloniā memoriæ prodi/tū ē. Hoc in loco Mineruæ fanū ē: quod aliquādo locupletiſſimū extitiſ ſe conſtat. Extat & ſcopulus: quē ultimā Iapygiā appellant: multis in pe/lagus & ortū hybernū ꝓminēs. Paulatimq; ſeſe conuertēs ad laciniū fle ctitur. In quo ab occaſu ſe attollit & ad ipſū Tarentini ſinus os claudit. Similiter ad ipſum ſinus Ionii ora Ceraunīis claudūtur a montibus. Ab eo ad montes Ceraunios: & ad Laciniū: ſtaď. circiter. dcc. interuallum ē. E Tarento autē ad Brunduſiū nauigationis circuitio ē: ad Barin ſeu Ba retū: ut nūc uocāt: ut autē antea. Bareté urbē exiguā: ſtaď ſexcētoꝝ ē. Ia/cet uero in Salētinorū finibus: ad quā pedeſtri magis: quā maritimo iti/nere: a Tarento facile ꝓuenit. Hinc ad Leuca (ea enim urbs non grādis eſt) ſtaď. dccc. ſunt Ibi odoris aquā fetidi fons effundens aſpicit. Fabulæ tradūt reliquos Gigātes e uicina Cāpaniæ Phlegra: cū Hercules pulſos exagitaret: uocabant autē Leuternii ad ea fugitaſſe loca: contractoſque ſubiiſſe terrā. Et ex eoꝝ cruore: talē effluxionē continere fontē. Eam ob rē & littus illud Leuterniū appellari. Ex leucis q̄dē ad Hydruntē urbe/culā ſtaď. cl. Hinc Brunduſū. xl. ſtaď ſūt. Totidē ad Saſonem Inſulam. Quæ ipſius interualli: quod iter Epyrū: & Brunduſiū iteriacet: media ſi/ta ē. Ea propter qui rectū nauigādo tenere curſū nequeūt. A Saſone ad Hydruntē: leuorſū iter faciunt. Hinc obſeruato ferēte uēto: Brūduſinis ꝓpinquāt portubus. Et egreſſi Rhodeas urbē Græcam: pedeſtres ocius aduentant. Cuius oriundus Ennius poeta fuit. Locus igit nauigatiōe cir/cundādus. E Tarēto Brunduſiū Cherrōneſo ꝓquāſimilis eſt. E Brūdu/ſio autē Tarētum uia expedito uiatori uno nauata die: eius quam dixi Cherrōneſi Iſthmū efficit. Eā & Meſſapiā: & Iapygiā & Calabriā: & Sa/lentinā: cōplures cōmuni appellatione nuncupāt. At quidā (ut antea di/ximus) diuidūt. Exigua quæ præter nauigātibus obuiant oppida: cōme/morata ſunt. Cæteꝝ in mediterranea regione Rhodiæ ſunt: & Lupiæ. Et paululū a mari ſemota Salepia At medio in Iſthmo Thyreæ: ubi poten/tium cuiuſdā regiæ monſtrātur ædes Cū autē dicat Herodotus uriā in Iapygia eſſe: quā Cretenſes ædificauere: e Minois claſſe: ī Siciliā nauigā/tis errabundi. Aut hanc ipſā accipiamus oportet. Aut ueretū. Brunduſi/um Cretenſes habitaſſe: memoriæ proditū eſt. qui e Cnoſſo cū Theſeo diſſeſcerūt. Poſtea alios e Sicilia cū Iapygiæ diſgreſſos: nā utroq; modo fama ē: cū una ꝑmanere nollēt: ī Bottieā diſceſſiſſe: tēpore aūt poſteriori: ciuitas regia poteſtate gubernata: nō ꝓpter agri portionē ab Phalanthi ac Lacedæmoniorum uiolētia perdidit. Eum tamen eiectum a Tarento Brunduſini acceperūt. Ac eū deinde uita functū: eximiæ honore ſepul/turæ decorauerūt. Terrā aūt Tarētinis meliorē habēt. Illa enī tenuis q̄/dē: cæterū fructuū bonitate præcellens. Nam & mel eius: & uellera uehe menter laudātur. Inprimis etiā Brunduſii portus ſua excellētia præſtat. Multi enim ore uno portus includunt: qui nulla fluctuū agitatione tur bant. Cū interni ſinus excipiant: ut forma ipſa cerui cornibus ſimillima ſit unde & nomen inditū ſit. Locus enim cū urbe ceruino capiti maxime eſt cōparādus. Nā lingua Meſſapioꝝ Brunduſiū cerui caput nominat. Cæterū Tarentinis portus nō omnino undaꝝ motibus caret: Cum ſeſe pandat: & interius occulta ſub undis ſaxa quædā cōtineat. E græcia præ terea nauigātibus atq; Aſia longe rectior Brunduſiū ē nauigatio. Itaque omnes quibus propoſitum eſt iter Romā: huc applicant. Duæ autē uiæ ſūt. Vna quidē mulis uectabilis ꝓ Peucesios. Qui pœdicli uocantur: & Daunios & Samnites uſq; Beneuētū: In qua uia eſt Egnatia ciuitas. Poſt eā Celia & Netium & Canuſiū: & Cerdonia. Altera ꝓ Tarētū pauliſp ad leuam. Et ſi quanta eſt diei unius circuitionē feceris uia Appia offert plauſtris cōmodior. In ea urbs eſt Vria: & Venuſia. Hæc quidē Tarēti atq; Brūduſii media. Illa uero ī Samnitum & Lucanoꝝ cōfinibus. Coe/untq; ambæ ad Beneuētum atq; Cāpaniā ex Brūduſio. Hinc iā uſq; ro/mā uia uocat Appia: ꝓ Claudiū per Galitiam. Per capuā & Caſilinum: uſq; Venuſiā. Quæ dehīc ſūt diximus. Tota uero ex Roma Brūduſiū. ccc. & .lx. miliaria continet. Tertia e regione ꝓ Brutios: & Lucanos & Sā/nitum ad Cāpaniam Appiæ iūgitur. Cæteꝝ lōgior q̄ e Brūduſio tribus diebus aut quattuor ꝓ Appianos mōtes. At enim Brūduſio ī trāſmarinā ripam nauigatio eſt una quidem ad Ceraunia: littuſq; deiceps reliquū: & Epiri: & Græciæ. Alterā Epidamnū q̄ prima lōgior. Nā mille & .dccc. ſtaď. eſt. Trita & hæc eſt: cū urbs ipſa cōmode & ad gentes Illyricas & Macedonicas ſita eſt. E Brūduſio uero littus Adriaticū præternauiganti Stegnatia occurrit ciuitas Cōmune & nauigātibus: & terræſtre iter faci/entibus ad Bariū diuerſoriū. At uſq; Peuceſtium mari uento nauigatur auſtro. Per terram autem uſq; Siluium. Tota uero & montana & aſpe/ra: magnam Apēninorum mōtium communicationem habēs. Eaq; co/lonos Arcadas accepiſſe putatur. E Brūduſio Barium. dcc. ſtaď. ſpatium eſt. Pariter fere diſtat ab utraq;: Cōtiguum quidē paſcūtur agrum Cau mi. Dehinc Apuli uſq; ad Ferentanos: ut neceſſitudo ſit uſq; ad Peuceti os & Daunios: quos nec accole omnino ita uocitant: præterq̄ antiquiori/bus ānis: omnis quidem huius regionis quam Apuliam nūcupāt: haud accurrate ſane terminos explicemus harū gētium: Quocirca nec nobis

Universidad de Deusto
Biblioteca

ualde affirmādū eſt.E Bario ad amnem Aufidum: ad quē Cānuſiorum eſt Emporium:ſtad ſūt.cccc. Ad Emporium autem ſuperior nauigatio ſtad.lxxxx.Proxima eſt Salappia: Argyrippinoꝝ Emporiū. Haud eni multū a mari:duæ Italicaꝝ urbiū: maximæ quōdam:in plano ſitæ ſunt: ſicut documēto ſūt circuitus eaꝝ. Cānuſiū uidelicet & Argyrippa. Cæterū his ānis minores ſūt . A primordio quidē uocabāt Argyrohippiū: Deinde Agyrippa. Porro autē Arpi nūc uocata eſt Vtræq; impræſētia ſane deletæ:a Diomede cōditæ dicūtur:his ī locis & cāpus:& alia cōplura:Diomedis potētatū oſtētant.In Mineruæ quidē fano:quæ Luceriæ ē: priſca dona & ipſū uetus oppidū Dauniorū extitit:nūc uero depreſſa iacet.In propīquo mari iacēt duæ īſulæ:quas Diomedias appellāt.Ex quibus habitatores habet altera:Reliquam deſertā eſſe dicūt:ī qua Diomedē diſparuiſſe:quidā fabulātur: Comiteſq; ī aues cōuerſos eſſe. Eas etiā hac ætate māſueſcere:& humanā quodāmodo uitā agere:& uiuēdi ordine:& erga benignos māſuetudīe. A malignis autē & ſceleratis:fuga & euitatione.De hoc ipſo Heroe: cum alia pmulta per uenetos:tū ſoliti uulgātur honores.Crediť & Sipontem ædificium eſſe Diomedis a Salapia ſtad.c.&.l.īteruallo diſtātem.Græci uero eā Sepiuntem nūcupāt:ab ectis e fluctu ſepiis.Inter Salapiā atq; Sipōtem:fluuius eſt nauigationi ſatis accōmodus.Et Lacus īgentis oſtium:Per utroſq; autē naſcentes e Sipōte fructus deuehūtur frumēta præcipue.In agro Saunio circa tumulum:quem Drion nominat Baſilicæ monſtrātur:una quidem Calchātis ī ſummo uertice. Cui petētes oracula nigrātem immolāt arietem:& ſtrata ī pelle dormiūt. Altera Podalirii in īfima mōtis radice poſita: Abeſt a mari ſtad circiter.c.Ex ea riuulus manat:ad omnis pecorum morbos ſalutaris. Ante ſinum hunc promōtorium procūbens:ad ſtad.ccc.protenditur ī pelagus: oriētem ꝓſpectās Garganum appellāt. Cūq; ultima circūflexeris:urbs exilis offertur nomine ureum.E promōtorii regione Diomedeæ iacēt inſulæ. Ager iſte cū omnis generis fructus:tum uero copioſos producit . Equis & ouibus aptiſſimus. Lana q̄ Tarentina lōge mollior:minus uero cādida: regio ipſa propter camporū cōualles trāquilla. Plēriq; Diomedē foſſam:ad mare uſq; proſcindere aggreſſū memorāt. Cæteꝝ cū domū accerſitus eſſet:& hanc & alias res īperfectas omiſiſſe: & ibi e uita exceſſiſſe.Hic quidē de illo unus uulgatus eſt ſermo:ſecundus autem eis in locis tandiu permanſiſſe:donec uitam conuertit: Tertius fabuloſus quem ante dixi: in ipſa inſula diſparuiſſe. Quartus exponi poſſet quem Veneti diſſeminant. Illi enim uitæ illius conuerſionem:nescio quo pacto:penes ſe factam eſſe aſſerunt: quā in deorum numerum relationem uocant. Hæc igitur ſecundum Artemidorū interualla iacēt:

Secūdū uero locorum deſcriptorem:e Brūduſio ad Garganum miliaria c.&.lxv:Ea uero Artemidoruſ auget.Cæteꝝ hoc ex loco Anconē uſque mil.cc.liiii.ille ait. At Artemidorus ad mille.cc.&.lxxxx.fere Ancōis diſtantias ſtad mil.paſ.cc.l.eſſe refert: mīto minus q̄ ille.Polybius uero illa ab Iapygia emēſa fuiſſe tradit:& mil.pāſ.d.lxii.ad urbē Silā ediſſerit. Hinc autē Aquileiā.c.lxxviii.Haud ſane concordāt cū eo: quod littoris Illyrici affertur īteruallo:e montibus Cerauniis ad ſinū Adriatici maris ītimū:cū hūc ſupra.vi.mil. eſſe demonſtrent: & eū maiorē illo eſſe conſtituant:qui minor multo ſit. Et omnes cū omnibus īter ſeſe de īteruallis diſſentiunt:ſicuti ſæpenumero a nobis dicit. At nos ubi diiudicari licet:noſtrā efferimus ſētentiā:ubi ſane illoꝝ dicta in medio ponere oportere minime putamus.Quod ſi nec ab illis habeamus:haud mirādum ē ſi nos etiā in huiuſmodi materia aliquid omiſimus. Ex magnis quidem rebus nullā ꝓfecto omitteremus: At parua ſi cognita fuerint:paꝝ utilitatis afferunt:ſin omiſſa latuerint toto ex opere aut nihil aut nō multū abſciderit.Statim uero a Gargano ſinus medius ꝓfūdus quidem excipit: cui adiacētes accole Appuli proprie nomināt. Ipſique & Daunii & Peucii:eādem uſurpāt linguam.Nec in cæteris:in hoc uſq; tēpus diſcrepāt. Antiqs uero tēporibus diſcrepaſſe:ſimile ueri ē. Vnde & diuerſa ī omnibus inualuiſſe nomina.Priori tēpore uniuerſæ huius terræ ſecūda fortuna florebat.Poſtea uero & Annibal & ſequētia bella: deſertā illā reddiderūt. His ī locis Clades illa Cānēſis obtigit:ī qua tot & Rōanoꝝ & ſociorū corpora occidoini data ſunt. In ipſo ſinu lacus eſt: ſupra quem ī mediterranea Teanum eſt Apulum:eodem quo Sidicinū nomīe. Qua in ꝑte Italiæ latitudo nō paꝝ contrahi uidetur. Vbi ſunt Puteoli a mari ad mare:minus ſtad mille Iſthmus relinquitur. Poſt lacum autem ad ſe tentanos & Bucanum præternauigādi commoditas eſt. Vtraq; ex lacus ripa ad Bucanū & Garganum ſtad ſūt.cc. Quæ deinde Bucano cōiūcta ſint:in ſuperioribus dictū eſt. Huius generis & magnitudinis Italia eſt. Cum mīta a nobis diſputata ſint:nūc āpliſſima ſignificabimus.Quibus hoc tēpore ad tātū maieſtatis faſtigiū res Romana cōſcēderit. Vnū q̄dē quod inſtar inſulæ:tutā in circuitu maria cuſtodiāt: paucis exceptis ꝑtibus:quæ tamē inacceſſis uti muro motibus uallatæ ſūt.Secūdum ē maxima ex parte ipſius īportuoſitas. Et quod ſicubi portus exiſtūt:magnitudine & excellentia mirabiles:adſtant aduerſus externorum īpetus cōmodi.Nec minus ad inferendas incurſiones: & ad ipſam mercaturæ cōmoditatem & abundātiam. Tertium aeris uniuerſi temperies:cui ſubiacet.Ad quam uarietatem animalia:arbores &(ut paucis ſimpliciter dicā) cuncta quibus utiliſſimus mortalibus uictus ſuppeditatur : plurimam

diuersitatem habēt:siue bonum siue malū dixeris.Ipsius longitudo a se
ptētrione in meridiē ut plurimū extendit. Cuius longitudini additamē
tū est Sicilia:talis & tanta ꝑinde ac eius pars. Aeris tempies & intempan/
tia:ꝑ caloris & frigoris & hoꝝ mediocritatis cōditione diiudicat.Itaq; cū
tāta longitudine:quæ nunc est Italia:eam ī amboꝝ excessuū medio iacē/
tē plurimā tempate conditionē continere necesse est modisq; plurimis.
Id etiā alio illi pacto contigit. Nam cū montes Apēnini ꝑpetua longitu/
dīe porrigant:cūq; latus utrūq; campos & colles frugiferos emittat:nul/
la pars extat:cui non montanis & cāpestribus bonis frui cōtingat.Adde
fluuioꝝ & lacuū magnitudinē & copiā. Ad hæc & frigidaꝝ & calidarū
scaturigines aquaꝝ:quas ad mortalium salutē parens natura cōpluribus
in locis compauit. Quid diuersoꝝ facultates metallorum? Quid materi
am atq; escas hominibus ac pecoribus attributas? Quis fructuū uberta/
tem atque bonitatem pro dignitate differat? Inter gentes quidē amplis/
simas:& Græciā ipsam & excellentissimas Asiæ partes media consistens
uirtutis præstantia & amplitudine: ad circūstantibus imperandū nata ē
ex uicinitate: subiugandorū facultatē nacta. Quod si ad susceptā de Ita/
lia orationē:& de Romano populo: cuius ditioni subiecta est: sūmatim
quædam adiicienda sit ratio:quando ipsā Romani ad uniuersi orbis Im
perium perfugiū struxerunt ac propugnaculū:assumantur & hæc quod
post Romā conditā Romani perpetuo multas hominū ætates sub re/
gio principatu: integre casteque duxerunt. Postea cum Tarquiniū:qui
regū ultimus: īprobe flagitiosoq; imperitabat eiecissent : atque urbanā
sic mixtam constituere:ut singularis principatus & optimates regerent:
accersitis ī regni cōmunicationē atq; usū Sabinis Latinisq;. Quos cū in/
gratos:sicut & alios finitimos assidue depræhendissent:eorum strage su/
um āplificare quodāmodo coacti sunt Imperiū.Hoc pacto paulatim ad
incremētū ꝓgredientibus illis euenit:ut ciuitatē repente præter spē om
nium amitterent:prætereq; spem reciperēt.Hoc autem nono ac decimo:
post cōmissā naualē pugnam ad Capre fluuium āno gestū est:sicuti Po
lybius memoriæ prodidit. Postq; factā cū Antialcide pacē: Romani cū
istos ꝓpulsassent: Latinos primū omnis subiugarunt. Deinde Thuscos
& Gallos circūpadanos: ab inuerecundia quadam licentia represserunt:
postea Samnites:post quos Tarentinos ac Pyrrhum debellarūt:reliqu/
umque nostræ ætatis Italiæ:præter Circūpadanam regionē.Ea nanq; ad
huc belligerente in Siciliam transmigrarunt:qua exclusis Carthaginen/
sibus:Padum Gallosque repetierunt. Vbi consistente adhuc bello:ecce
Annibal irrupit Italiam :hocque secundum bellum incidit punicū.Nec
lōge post tertiū:ī quo deleta Carthago fuit:& Romani potiti sūt Africa

& Hispania:quantum Carthaginensibus eripuere.Græci uero & Mace
dones & Asiæ ītra Taurum & Alyn fluuium īcolæ:nouandis rebus cū
Carthaginēsibus conspirarūt.Hos etiam ut simul ī potestatē redigerēt
ꝓgressi sūt.E qbus Antiochum regē & Philippum & Persen & Illyrios
Thracesq; finitimos:Græcisq; ac Macedōibus aduersus Romanos bel/
ligerēdi primordia eripuere. Et donec uniuersos ī stragem darēt: q ītra
Istrum atq; Alyn īcolunt:perpetuo dimicare perrexerunt. Eadē & His
pani & Galli sūt perpessi:cæteriq; omnes q Romano parent Impio. Ab
subiugāda enim Hispania:nūq; ab armis cessatum est:donec uniuersā il
latis stragibus occuparēt. Captis deide Numātinis & Vreetho: nouissi
meq; Sertorio mactato:ultimisq; uastatis Cātabris ab Cæsare Augusto
exteriorē & īteriorē Galliā totā:cū Liguria:primū qdem ꝑticulatim ade/
pti sūt. Postea Diuus Cæsar:dehīc Augustus cōmuni bello pariter cœ/
pertūt. Hoc uero tēpore aduersus Germanos belligerāt:ab hisce ꝓpiqs
incitati locis. Vnde quibusdā iā triūphis decoratā fecere patriam.Oram
Africæ nisi quæ Carthaginēsibus subiecta ē:Regibus & illis quidē sub
ditis commisertūt.Qui cum desciuere extincti sut.Nūc sub Iube regno
consistit:& Mauritania & cætere Libyæ partes plurimæ; ꝓpter illius in
Romanum populū beniuolētiā & amicitiā.Similia & de Asia cōtigere.
Siqdem initio per reges Romanis obedientes gubernabat.Postmodum
cū illi defecissēt:ut reges Attalici Syri Paphlagōes. Cappadoces & ægy
ptii rebellantes:ac postea destructi:quēadmodū & de Mithridate Eupa
tore casus tulit:& de ægypti regina Cleopatra. Cuncta sane ītra Phasin
& Euphratē præter Arabes aliquos Romanū possit & imperiū & ab eis
reges designati. Armenii uero & ultra Colchos iacentes Albani & Iberi
sola ducū præsentia īdigentes bene qdem sese continent.Cæteꝝ cū Ro/
mani uariis implicētur negotiis: rebus studeant nouis. Qualiter & ii qui
trans Istrum & Euxinum pontum accolunt præter Bosporanos & No/
mades ritu pastorum uagos: qui partim obtemperant: partim ad omnē
uitæ communionem sunt ꝓrsus inutiles præsidiis tantum indigentes.
Reliquam plagam tenent pastores: & qui sub tentoriis uitam agitāt lō/
ge seorsum habitātes.Parthi uero finitimi tam īmensis ualentes opibus:
Romanis tamen & ætatis nostræ principibus subdidere colla:& īperato
rum maiestati cessere.Itaq; non modo Trophea:quæ quōdā de Roma/
noꝝ cladibus erexerāt Romani transmisere:sed etiā Phraates Rex Cæ/
sari augusto filios credidit:& natoꝝ natos obsides exhibuit: ut obseruā/
dā coleret amicitiā. Illis enim his ānis ābiūt quēpiā qui eis īperet a Ro/
ma sæpenumero flagitātes. Et ferme ꝓpius adsūt ut uniuersū eoꝝ potē
tatū Romano subiiciāt īpio. Ipsā quoq; Italiā seditiōibus sæpius agitatā

ex quo ī Romanā ditionē redacta ē. Quin & Romā ipsā ciuilis modera
tionis & imperatorꝝ uirtus continuit: & ne ad maiorē delictorꝝ & uastati/
onis cumulū prolaberet inhibuit. Arduum sane atq; difficile est alio pa/
cto tale regere īperium: q̄ si uni pinde ac parenti procuratio demandet.
Nūq̄ igitur tanta pacis facultas tantaq; bonorꝝ copia Romanis & eis so/
cietate fœderatis affuit: quātā Cæsar suppeditauit Augustus. Ex quo p/
fectā & absolutam dignitatis potestatem accepit. & hoc tēpore succesſor
eius filius præstat Tiberius. Illū sibi gubernandi: & edictorum normā
exemplarque constituens. Nec minus eum ipsius filii germanicus: Dru/
susque suam genitori nauantes operam.

Septimus liber reliqs Europæ ptes explicat. Sūt aūt quæ oriētē spe
ctant ultra Rhenū usq; Tanain & Meotidis paludis ostiū. Quæ ī/
ter sinū Adriaticū: & siniſtras maris pōtici ptes Ister accipit: ad Au
strū usq; ī Græciā atq; Propōtidē. In his tota Macedonia cōtinet.

Vm a nobis de Hispāia deq; Gallicis Italicisq; gentibus:
cū uicinis īsulis dictū sit: Deīceps reliq̄ ptes Europæ uidē
tur enarrādæ: quo se mō facultas obtulerit ptiēdo. Restāt
aūt quæ ad oriētē trās Rhenū: usq; Tanain loca spectāt:
& Mœticæ paludis ostiū. Quæq; iter Adriaticū sinū: & si
nistras pōtici maris oras Ister capit ī Austrū: usq; ī Græci
am atq; Propōtidē. Ister enī duas ī ptes ,pxīe terrā prædictā diuidit uni/
uersā: Cūctos Europæ fluuios magnitudine supans. A primordio sui in
Austrū labit. Inde ab occidēte statim ad oriētē curuat ī pontū. Orit aūt
ab extremis Germaniæ ptibus ab occasu: ,ppe sinū Adriaticū: ,pcul ab il
lo stad circiter mille. Finit aūt ī póto: nō lōge admodū ab Tyre ac Bo/
rysthenis eruptionibus: paululū ī septēttrionem uergēs. Spectātes q̄dē ī
septēttrionē Istri ptes: sūt trās Rhenū regiōes & Galliæ: quæ sūt gallicæ
gētes & germanicæ: usq; ad Bastarnas & Tyrrhēgetas & Borysthenī ad
iacentes oræ: quæ iter hūc & Tanain: & paludis ostiū Meotidis locātur.
Itaq; mediterraneā ad oceanū extendit. Et mari alluit pontico. In austrū
uergētia sūt Illyrica & Thracia: & quæcūq; de Gallicis istis admixta sūt:
seu de plerisq; aliis: usq; ad oras græciæ. De tractu igit extra Istrū primū
dicamus. Multo enim q̄ cætere: quæ ad alterutrā partē iacent simplicio/
ra sūt. Statim igit regionē trās Rhenū ad ortū uergētē Germani colūt:
nationē Gallicā pauliſper imitātes: & feritatis abūdātia & ,pceritate cor/
porꝝ & colore flauo: cum reliquis in rebus & forma & moribus: & uiuē/
di ritibus pares exiſtant; quales Gallos diximus. Ideo Romani hoc illis
nomen iure indidisse mihi uidentur. Perinde ac eos fratres legitimos sa/
ne Gallis eloqui uoluerint. Legitimi nāq; fratres Romano sermone Ger/
mani ītelliguntur. Primæ huius regionis partes sūt Rheno proximæ: ab
ipsius fere fontis initio: quoad ī pelagus īfunditur. Et hæc ē occidentalis
plagæ latitudo uniuersa: quā flumen alluit. Eius autem portionē quādā
ad Galliam traduxere Romani. Quædam uero ī profundā regionē trās/
migrās peruenit: sicut & Marsi. Cæteri pauci sūt: & Sugambrorꝝ portio
Post uicinos autē amni accolas: & aliæ gētes sunt: inter Rhenū & Albin
fluuium: qui ubiq; pariter ab eo distans fluit ī Oceanum: non minorem
illo plabēs agrꝝ. Intersūt & amnes alii nauigiis permeabiles E quibus est
Hamasia. In quo Drusus Bructeros nauali prœlio superauit. Hi simili/
ter ab Austro ad Aquilonē ī Oceanū elabūtur. Regio hæc uersus Au/
strū extēsa: quoddā continēs Alpibus dorsum efficit: ad oriētem proten
sū: quasi quædā Alpiū particula exiſtat. Pleriq; aūtē hūc in modū osten/
derunt: & propter situm antedictum: & cum eandem efferat materiam.
Huius tamen tractus partes nequaq̄ ī tam sublime extollunt. In hoc tra
ctu sita est Hercinia silua: & Sueuorꝝ natio. Ex quibus nōnulli ītra: aliq
extra siluam habitant: sicut & Colduorꝝ pleriq;. In quibus & Bubiemū
Marobudi regia. Quem ī locum ipse: cum alios pluris traduceret ícolas:
suos conterraneos Marcómanos adegit. Is enim ex humiliori gradu ma
iores ad res constitutus fuit: postq̄ e Roma regressus est. Nam a iuueni/
libus annis hic uersabat: ubi ab Augusto Cæsare magna beneficia com
parauit. Reueniens autem magnum adeptus est potentatum. Et præter
eos quos ante dixi populos: Luios etiā uendicauit: gētem sane ꝑmagnā:
& Zumos & Butones & Mugilones & Sibinos: & ipsorum Sueuorum
nationem amplissimā. Sēnones Sueuorꝝ natio ut superius dixi: partim
ītra partim extra siluā habitant; Getarꝝ cōtermina gēti: Sueuorꝝ q̄dē gēs
amplissima. E Rheno siquidē usq; ad Albin ꝑuenit fluuiū Eorꝝ portio
etiā trās Albin loca depascit: quēadmodum Eumondori & Lancosargi.
Nūc autem isti trans fluuium in fugam compulsi exciderunt. Cōmune
autē ē omnibus: qui hunc tractū ícolunt: ut alio facile migrēt. & propter
uictus tenuitatē. & ,ppter agrorꝝ ignauiā colēdorꝝ. & ,ppter íopiā pecu/
niarꝝ. Cūq; ī Tuguriis habitēt. ī diē habēt supellectilē. Plurimā e peco/
ribus trahūt alimoniā: sicut & Nomades. Eorūq; īstar domesticū ī carris
tollētes īstrumētū: quocūq; sors rulit & opinio. suis cū armētis cōuertū/
tur. Hi aūt alii Germaniæ populi īdigētia laborāt. Cherusci. Chatti. Ga/
mabriui. Chartuarii. Ad oceanū præterea ptinētes Sugābri. Chaubi. Bu
cteri. Cibri. Cauci. Caulci. Cāpsiani. Cæteriq; cōplures. Bisurgis: & Lu/
pias ānis ī unū. ad Amasiā deferūt stad. dc. a Rheno sēotus. ꝑ Bructeros

minores labẽs.Eſt & ſalas fluuius:inter quẽ & Rhenũ:cũ Druſus germa
nicus belligeraret. domitis hoſtibus uictor oppetiit. Nec enĩ plurimas ĩ
poteſtatẽ gẽtes redegit.ſed etiã iacẽtes ĩ medio nauigationis curſu: uicit
inſulas.Quaꝝ Byrchanẽ obſidione cõplexã cæpit.Hæc natio ꝓpter ſu/
ſcepta cõtra Romanos bella nobilitatẽ adepta eſt. Poſtea cũ in deditio/
nem uenerit:rurſũq; deſciuerit:Habitataſq; terras reliquerit nomẽ aſſe/
quuta ẽ. Tãetſi famæ maioris extitiſſet.ſi Cæſar Auguſtus flumen Al/
bin tranſire ductoribus ſuis conceſſiſſet.& illic rebellãtes adoriri.Modo
autẽ faciliorem militãdi uiã ĩ eo quod ĩ manibus uerſaꝛ bello ſuſpicatus
eſt:ſi ab is q extra flumẽ Albin quietẽ agitant ſeſe cõrineret.Nec eos ad
inimiciciaꝝ cõmunionẽ ultro laceſſeret. Cæterũ Sugãbri uicini Rheni
amnis accolæ: belli exordia factitarũt.Cũ Melonẽ belli ductorem habe
rent. Et exĩde alius alia regni potẽtes diſſiderẽt & bellũ pace ſoluerent.
Ac denuo deſciuerint ꝓditis obſidibus & calcata fide.Aduerſus illos ꝓ/
fidia magnæ fuit utilitati . Quibus autẽ fides adhibita fuerat: ii magnas
clades intulerunt ſicuti Cheruſci:& eoꝝ ditioni ſubiecti. In quibus tres
Romanorum ordines militũ cũ Imperatore Quintilio Varro fœderi/
bus fractis per inſidias obtrũcati ſũt.pœnas uero luerũt uniuerſi. Et Ger/
manico iuniori clariſſimũ præbuere triũphũ.In quo illuſtriũ uirorũ du/
cta ſũt corpora.ſimul & fœminaꝝ:Semiguntus Segeſti filius Cheruſco
rũ ductor. & ſoror eius. Vxor autẽ Armenii cuius ductu & auſpicio in
Cheruſcis cõflatũ eſt bellũ: in fœdeꝝ fractione cõtra Quitiliũ inſtituta.
Qui nũc etiã bellũ ipſũ continet.Eius fœminæ nomen eſt Thoſnelda.
Secum erat filius trimus Tumelicus nomĩe.Itẽ Seſithacus Egimeris fi/
lius Cheruſcoꝝ ductoris . eiuſque uxor Rhamis Veromiri filia : Bat/
thoꝝ principis Deudorixque Betoritis filius: Melõis fratris.Sugambet
cui altera ſoror nupſerat.Egeſtus quoque ſocer Armenii ab eo diſſenti/
ens inchoante bello obſeruato tempore tranſfuga ad Romanos trãſiuit.
Et traductis ĩ triumpho cognatis patris aderat .honorifice ipſe ĩ ducẽdo
habitus ĩ ipſa pompa incedebat. & Libes Chattorum ſacerdos. Aliique
mortales ex direptis gẽtibus ꝓtrahebãtur.Cathilci.Ampſani. Cheniſci
Chattutarii.Lãdi.Subattii.Diſtat uero ab Albi Rhenus ad tria ſtaď.mi/
lia:Siqs per uias rectas curſũ tenere poſſit. Nũc aũt ꝓpter paludũ ſilua/
rũq; difficultates.iter ĩ gyrũ ſuſcipiendũ ẽ. At Hercynia ſilua ꝓceris fre
quẽs ẽ arboribus.& munitiſſimis ĩ locis ĩgẽtẽ admittens ãbitũ. In cuius
medio ſita ẽ ora:ad habitãdũ accõmoda.de q̃ ſermonẽ fecius.Cui quidẽ
& Iſtri & Rheni fõtes ꝓximi ſũt.Inter utrũq; lacus:& effuſæ de Rheno
paludes. Ipſius autem lacus perimetros eſt ſupra trecenta ſtadia. ſpatiũ
uero circa ducẽta.Is habet inſulã qua uelut arce ad ĩuadẽdos uindelicos

commodiſſime uſus in naualibus pugnis Tiberius. Hæc autem ſimul
& Hercynia ſilua magis q̃ Iſtri fontes in Auſtrũ uergit. Adeo ut e Gal/
lia ĩ Hercyniã ſiluã tendẽti:prius lacũ tranſire opus ſit. Deinde Iſtrum.
Poſtea iam ꝓ faciliora loca:mõtanaſq; planicies ad Hercyniã ſunt acceſ/
ſus.Cæteꝝ Tiberius a lacu unius diei progreſſus iter Iſtri fõtes aſpexit.
Ad eũ lacũ Rhetii paululum adſũt. Amplius Heluettii & Vindelici. Et
deſerta Boioꝝ regio:uſque ad pãnonios. Magis autẽ Luethii:& Vindeli
ci ĩ mõtibus cãpos habitant.Rhetii uero & Norici uſq; ad Alpiũ ſũma
tenẽt.Et Italiã uerſus inclinãt:hinc Inſubribus:inde carnis propinqui:&
Aquyleiæ tractui.Alia autẽ & in Sueuis illis ſilua Gabreta nomine:igẽs
iacet.Vltra uero Hercynia eſt.quæ & ab iſtis tenet. De Cibris ſane nõ/
nulla male diſſerũtur. Quædã uero mediocriter credibilia. Haud enim
huius generis cauſam admiſeris:ut ĩde errabũdi facti ſint:ad latrocinia/
que conuerſi:quia pœninſulã habitãtes:ingẽti quadã ĩundatione cõpul/
ſi natalia loca deſeruerint. Nã cõſuetã prioribus ãnis nũc regionẽ ĩhabi/
tant.Auguſto quoq; Cæſari lebetẽ plurima ſibi ſanctitate conſecratum
dono miſerũt.Eius amiciciam poſtulãtes: ut iniurias: quæ prius ſuberãt
obliuione delerẽt. Cõpoteſq; uotoꝝ facti remearũt. Dictu profecto ridi
culũ eſt:ut homines ad euẽtus quos ꝓpetuo natura efficit: ꝓ dies ſingu/
los bis accidẽtes:indignati:e patrio ſolo digrederẽtur . Res autẽ ficta eſ/
ſe uideť:quod ingens adeo æſtus obuenerit aliquãdo: ut reliquos exce/
ſerit.Incremẽta quidẽ recipit Oceanus. ac decrementa. Cæteꝝ ad caſus
huiuſcemodi:ordine inſtituta. atq; definita. Minime uero bene:& q̃ ait:
Cimbros aduerſus inundationes arma ſũpſiſſe. Et qui dixit:Gallos ĩtre/
pidos eſſe:ac negligẽtes.Mergi domicilia tolerat. Dehinc ea ædificantes
ĩſtaurãt. Quodq; maior illis ex aqs q̃ ex armis uaſtitas accidit: ut Epho/
rus perhiber.Ipſa enim eſtuarioꝝ ſeries: & uulgata regiõis ĩmerſio:tales
exhibere abſurditates nõ debuit. Cũ enĩ die quolibet hoc ipſũ bis eue/
niat:ne ſemel quidẽ ſẽtire id refluẽtie munus a natura eſſe: & quidẽ in/
noxiũ Nec Cibris ſolis:ſed cũctis Oceani Accolis:quonãmodo incredi/
bile nõ:eſt Nec uero bene Clitarchus:qui equis inſidentes ait: cũ maris
cernant impetum:equoꝝ curſibus refugere.Interq; fugiẽdũ prope eſſe:
ut depræhendantur aquis. Acceſſum ipſũ qui accolis obiicitur:nequaq̃
tanta celeritate fieri nouimus.Cum ſenſim & latenter ipſum mare pro/
pinquet. Neque quod in dies efficitur : & uicinis omnibus inſonat:an/
teq̃ ſpectetur tantum terroris debet incutere: ut fuga perinde:ac ex in
ſperato irrumpat: capeſſenda ſit. Hæc ſunt quæ de rerum ſcriptoribus
a Poſidonio:iure quidem ac merito: repræhendunť Nec male profecto
coniecturam facit;quod latrocinando in certis errabundi ſedibus Cibri

ad paludem usq; Meotin militiã agitarint. Ab eis enĩ Cimerius uocatus
est Bosporus:quasi Cimbricus.Cũ Græcoꝝ lingua Cimerios Cibros no
minet. Boios uero prius Hercyniã habitasse siluã asserit. Et Cibros ag/
mine facto:hũc inuasisse locum A Boiisq; eiectos.Istrũ & Scordicos gẽ/
tẽ Gallicã appetẽtes descendisse:Porro Teutistas:& Thauriscos:& hos
nationis Gallicæ: Deide Luettios adiisse: Viros quidẽ plurimo locuple
tes auro.Cæterũ in pace uitã agẽtes. Cũque cõflatas latrociniis opes lon
ge suis ãpliores esse uiderẽt:in Heluettios sese cõtulisse. Et ex eis præci/
pue Tigyrenos:& Toygenos. Eosque secũ sollicitasse. Vniuersos uero
deluere Romani:& Cimbros:& alios tãti motus sotios:partim in Alpiũ
trãsitu ĩ Italiam. Partim extra alpes. Huiusmodi autẽ Cimbrorũ morẽ
fuisse:scriptores cõmemorant.Eorũ uxoribus in militãdi societate cõiun
ctis:Consequẽtes nõnulli diuinatiõis perite Sacerdotes ĩherebant. Eaꝝ
canus capillus erat. Alba uestis.lĩtea e Carbaso subter tunica: fibulis an/
nexa. Ahenis incĩctæ zonis:pedes nudæ. Captiuis ꝑ castra strictis occur/
rebãt ensibus.Quos sternẽtes humi:ad ereũ pertrahebant Craterẽ: uigĩ
ti capacem amphorarũ.Habebant & pulpitũ.quo agiliter ascenso:tollẽ/
tes in sublime captiuum:super lebete iugulabãt. Tum profuso in crate
rẽ sanguine:Inde cum stillaret:uaticinium edebant. Aliæ uero sciſſo uẽ/
tre:intestina speculabãtur:suis uictoriã clamitãtes. In ipsis uero certami/
nibus:extentas ad carroꝝ uelamina pelles:tantis pulsabant ictibus:ut in
genti cum horrore fragor efficeretur.Ea uero Germanorũ regio:quæ ad
Aquilonem uergit:ut dixi: ad Oceanum pertinet. Cogniti sunt aũt qui
ab exitu Rheni:usque ad Albin initium capiunt. e quibus celeberrimi
sunt Sugambri:Cimbrique.Illa uero plaga: quæ trãs Albin Oceanum
spectat:nobis prorsus est incognita. Nullum enim priorũ ad orientem:
usque ad Caspii maris ostium:hanc peregisse nauigationem accepimus:
Neque Romani Albin ipsum transcenderũt. Nec ulli similiter iter pe/
destre susceperе.Quod autem per longitudinem ad ortum tendẽtibus:
Boristhenis:& Boreæ partes:& ponti regio tota offertur:manifestum est
quidem ipsis ex climatibus.& parallelorum interuallis. Verum enimue
ro:quid ultra Germaniam exĩstat. & quid de aliis ex ordine positis:siue
Bastarnas appellare oporteat:ut plures arbitrãtur: siue alios ĩtermedios:
seu Iazygas:seu Rhaxnalos: seu quoslibet alios: ex iis qui ꝑ recto carris
utuntur:non facile ꝓtulerim. Neque utrũ tota longitudine:ad Oceanũ
usq; ꝓtineãt. Vel si aliqd ob frigoris rigorẽ causãue aliã:ihabitatũ sit.uel
si aliud etiã mortaliũ genus ĩter mare:orientalesq; Germanos sitũ:succe
dat.hoc sane ipsũ ĩcognitũ.Et de cæteris ad Aqlonẽ ordine iacẽtibus:di/
ceret.Nec enĩ Bastarnas:nec Sauromatas:& generaliter ullos supra põtũ

habitãtes:nouimus. Nec quantũ ab Atlãtico remoti sint pelago.Neque
si ad illud propinqui sũt. Australis uero pars Germaniæ trãs Albin flu/
uium:quæ quidem cõtigua est:a Sueuis adhuc tenetur. Deinde Getaꝝ
mox terra copulatur.Principio quidem angusta : ad Istrũ porrecta. qua
plagam spectat Australem.Contra uero e regione ad mõtanam Hercy/
niæ siluæ radicem:pars mõtium in ea continetur.Postmodum extendit
latius ad Aquilonem usque ad Tyrregetas. Certos uero terminos ꝓfer
re non possumus. Verꝝ propter Istorum ignoratiõem locorum: q Rhi/
pheus montes:& Hyperboreos fabulando narrauere : digni:quorũ ser/
mones admitterentur:habiti fuere. Illi autẽ omittantur:simul & Pythe/
as Massiliẽsis:ĩ quibus de Oceani littore mẽtitus est:quodam usus præ/
textu:inquisitione uidelicet rerum cælestium: atque Mathematicarum
Et siqua Sophocles in Tragico carmine de Orithya cecinit:ut a Borea
rapta:super omnem pontum ad telluris extima transportaret. Noctisq;
fontes:& cæli uertices:ac uetustum Phœbi ortum: nihil quidem ad præ
sẽs institutum. Sed omittãtur: Vt ĩ Phedro ait Socrates uerum quæ ex
antiquorum monumẽtis:& huius ætatis accepimus in medium profera/
mus. Getas igitur Græci Thraces opinati sũt: qui quidem utrunq; Istri
latus incolebant:ut & Mysi. Thraces sane utrique. Et quos nũc Mysos
nũcupãt A qbus Mysi quoq; educti sũt illi: q ĩter Lydos & Phrygas &
Troas habitant Et ipsi etiam Phryges Thracium genus sunt. Bryges
dicti. Sicut & Mygdones:& Bebryces.& Medobithyni . & bithyni &
Thyni.Reor etiam ipsos Mariandynos.Isti omnes Europã omnino de
seruere. At Mysi:una permansere. Recte Homerus mea simul & Posi/
donii sẽtentia:opinari uisus est.Europæ cultores Mysos nominare. Eos
inquam qui in Thracia sunt:cum dicit.

Hic uero rursus splendẽtia lumina uertit.

Præsertimque equitum Thracum speculatus ĩ agros.

Mysoꝝ ensiferum:pugnantium cominus armis.

Quoniam siquis positos ĩ Asia Mysos accipiat:alienus & disiunctus ser
mo foret. Aspectum enim ab Troianis:ad Thraciam terram cõuerten/
tem:& eidem annumerare Mysorum agrum:non seorsum existẽtium:
sed finitimorum Troicæ oræ. & post illam locatorum. atq; adeo utroq;
ex latere:quos disiungit latior Hellespontus:hominis esset littora confũ
dentis:& loquutionis modum minime intelligẽtis.Nam cum dicit:rur/
sus uertitur:maxime retro intelligendum est : qui autem ab oris Troũ
uisum trãsfert:non ad eos qui aut post illos: aut ex transuerso cosistunt:
ulterius quidem traducit non autem ad posteriora multum : Affertur
inde ipsius testimonium:quod equas mulgẽtes;& Lactifagos; & Abios;

Universidad de Deusto
Biblioteca

hoc est uictus efferati:accolas illis adiungit:qui pro domo plaustris uten
tes:sunt Scythe.ac Sarmate.Hæ enim nationes Thracibus hac tēpesta
e promiscuæ sūt: & Barstarnice magis:iis qui extra Istrū:& intra Istrum
sunt.Cūq;.his miscent Gallicæ gentes: & Boii: & Scordisci: & Thauri/
sci.Sed Scordiscos quidā Scordiscas uocant. Tauriscos uero quidā Li/
gyriscos:& Tauriscas uocant.Scribit autē Posidonius Mysos religioni
idulgētes:ab animātibus abstinere. Et eā ob causam pecus omne uitare.
Melle uero & lacte:& casio uesci.Cūq; tranquillā exagitent uitā:ob deo
rū culturā:deicole & Capnobate:idest fumi conscensores: nominantur.
Pleroscq; itē Thraces esse: q; sine mulieribus uitā ductitēt.quos Ctistas
idest creatores nominant. Sanctificatosq; honoris gratia: omnimoda cū
libertate uictitare.Hos sūmatim uniuersos poetā dixisse:Equarȳ mulso/
res:& lactifagos insignes Abios idest minime uiuos homies iusticia præ
stantissimos.Præcipue autē minime uiuos appellat:a mulieribus disiun
ctos. Vitā nāq; cælibē:ac sine cōiugibus didimidiatam esse putās:sicut
& Prothesilai domū: quia foret absq; cōiuge semiperfectā fuisse ꝓtulit.
De ꝓpinquo etiam pugnaces Mysos dixit quos nemo populetur:sicuti
bonos bellatores.Oportere in decimo libro iscribi.Mysorȳ de propiquo
pugnātium. Verȳ enim uero scripturā tot ꝑ annos approbatam mouere
forte supuacaneū esset.Multo enim uerisimilis est initio Mysos nomia/
tos fuisse Mutato aūt subinde nomine: nūc etiā appellari. Abios autem
cōiugum exptes potius: q̄ sine lare:& carros pro tecto colētes accipiēdū
est.Cum enim circa contractus:& pecuniarȳ precia conflari soleant iniu
riæ:qui adeo tenuem ex modicis uictum agitēt:eos iure ac merito iustis/
simos uocitemus.Quoniā philosophi proximam iustitiæ temperantiam
collocantes:uitam tenuitate satis contētam beatam imprimis dixere. Ex
quo plericq; eorȳ rerum eiectiones ad sectam compulere Cynicā. De eo/
rū uero celibatu nullā tamē subscribit significationem.Præsertim apud
Thraces & in hiis Getas. Verȳ quæ de ipsis Menāder memorat inspice.
Non quidem fingens:ut decorȳ est. Verum ex ipsa memorās Historia:
Thraces uniuersi nos præsertim Getæ.
Nam eorȳ indigenam esse me ipse glorior.
Non omnium continētiā nimis agimus & paululū infra:de ipsa in muli
eres cōtinentia ponit exempla. E nobis uxorem ducit nemo.Nec ut ple
riq; undecim:duodecimq; & amplius. Quod si quaternas:quiasue uxo
res duxisse cōtigerit: subuersio quædam est.Is hymenei prorsus expers:
infelix anymphus inter conciues uulgatur. Ad hæc quidem & reliqui
consentiunt.Et una cōfessione consonant. Nec sane decet:ut iidē miserā
piter esse uitā putēt inter plures nō uersari mulieres.Simꝫ ꝓbū & æquū
sine uxoribus esse censeant:At eos religiosos deum cultores arbitrari: &
fumi cōscensores: quod fœminis careāt :cōmunibus admodū opinioni/
bus aduersat Cuncti nāq; fœminas supstitiōis duces: & autores esse exi
stimāt. Ee enim sūt:quæ uiros ad deorȳ cultus ad dies festos ad uenerati
ones ad preces inuitēt āplius Rarūq; ē:ut uir quispiā sine uxoribus so/
lus degēs talis reperiat.Eundē rursus poetam inspice & quæ loquit.In/
troducit enim tristē quēdā mulierē fraudibus circa sacrificia succescen/
tē:hunc ī modū dicētē.Dei nos præcipue īquit q uxores duximus:cōsu/
munt.Semꝑ enim dies aliqs festus necessario agēdus ē.Qui autē mulie
res ꝓrsus ē:hæc ipsa subincusat. In dies uero quiquies īmolabamus.Se/
ptē uero circūcirca ancillæ cymbalis īsonabāt. Quædā ululatus ædebāt
Proprie uero Getas uxoribus carentes: religiosos putandos declarat. Id
quæ præter opinionē.Cæterȳ diuinarȳ rerȳ stadiū:hac ipsa in gente pluri
mū esse posse.Ex iis quæ locutus est Posidonius: haud abroganda fides
est.Nec non ab animātū esu abstinuisse religionis gracia nō negauerim:
sicut & reliqua tradit historia. Proditū ē enim memoriæ:ex Getarȳ gēte
quempiā nomine Zamolxin seruisse Pythagoræ: & cælestium rerȳ aliqs
ab eo didicisse. Cūq; ad Egyptios usq; pegrinatus errasset quædā etiam
illorȳ accepisse. Cūq; suam reuertisset ī patriā magna ī caritate ac studio
apud principes nationēq; illā habitum quid portenderēt signa præsagi/
entē.Deniq; ꝓsuasum Regē animū induxisse:ut illū in Regni sotietatē
accipet ut qui ad deorȳ arcana ānuntianda foret idoneus.Et ab initio qui
dem:eius quē maxime ueneramur:dei sacerdotem cōstitutū. Postea ue/
ro dei appellationē comparasse. Inde speluncā nactū subterraneā cæte/
ris quidē inaccessibilē:eo in loco degere solitū Externis excepto rege. E/
iusq; ministris colloquia rara facientē. Adiutasse etiā Regē:cum homies
longe magis quā prioribus ānis:cerneret animos illi attētius adhibentes
tanq̄ e deorū consilio edicta efferēti Hic quidē mos ad nostrā usq; ꝓdu/
ctus ætatē pseuerat. Vt semꝑ aliquis eiusmodi præditus institutis inue/
niat qui regi consiliarius assit. Et ipsos īter Getas dei nomē assequatur.
Sacerq; relictus est mons quē sic nominant . Nomē uero est illi Cogeo/
num.Quo uocabulo & amnē prælabentem uocitant.Eoq; tempore By/
rebistas Getarȳ tenebat imperium:aduersus quē diuus Cæsar iam īstru/
xit exercitū.Deceneas hoc præditus erat honore. Abstinere enim ab ani/
mantium esu ex ipsius Pythagoræ institutis: ab Zamolxi traditis modo
quodam permanet. Talia igit male aliquis dubitauerit:de poetæ ipsius
textu. Deque Mysis quos illustres : & equarum mulsores appellat.Mi/
nimeque asseruerim ea:quæ Apollodorus in secundo de nauibus uolu/
mine præfatus inquit . Eratosthenis enim sententiam approbat : qui

Universidad de Deusto
Biblioteca

Homerum ait:re iquoſq; ſcriptores antiquos rerum quidem græcarum noticiam habuiſſe.Reliquaꝝ autē lōge poſitaꝝ permultam imperitiam tenuiſſe.Longas enim illos ignoraſſe uias.Nullāque nauticæ artis peritiā accepiſſe. Quibus adſtipulatum dicit Homerū cū lapidoſā uocat Auſidē quēadmodū & ē Multarūq; Tibiarum Eteonō. Columbiſq; copioſā Thiſben.Herboſū Haliartū.Cæteꝝ quæ procul diſiūcta ſunt: ſibique & aliis prorſus ignorata. Cūq; amnes circiter quadraginta pontum iflāt:ne celeberrimorū qdē mētionē ullā feciſſe ut Iſtri Tanaidis Boryſthenis Hypanidis Phaſidis Thermodōtis Halidis:Etiā de Scythis nullā eū egiſſe memoriā cū uniuerſos claros quoſdā equaꝝ mulſores:Lactiphagos Abioſq; ideſt abſq; uita nūcupat:Paphlagoneſq; mediterraneos ab eis nouiſſe:qui terræſtribus propinqui ſūt locis. Littora quoq; ac maritimā plagā ignoraſſe iure id quidē.Ea enim tēpeſtate id mare nulli patuiſſe nauigatiōi & ꝓinde Axenon ideſt ihoſpitalē Pontū appellari ſolitum ꝓpter tēpeſtuoſa: & p hyemes itercluſa loca & Accolaꝝ immanita tē maxime Scythaꝝ hoſpites īmolare ſolitoꝝ & humanis ueſcētium carnibus.Et pro pateris Caluarias uſurpantiū. Nouiſſime autē:cū Iones in littore urbes cōdidiſſēt Euxinū:ideſt benignū hoſpitē uocari cœptum. Pari modo & Egypti plagā:& Africe ignoram:habuiſſe ſicut incremēta Nili & limoſas ex pelago aggerationes. Quaꝝ nullā feciſſe mentionē. Neq; mediæ inter mare rubrū & mare egyptiū telluris. Neq; Arabicoꝝ & Ethiopicoꝝ ad Oceanū ptinētium niſi Zenoni philoſopho mēs magis intendenda eſt qui ſic ſcriptum reliquit.

Ethiopaſque Arabaſq; adii tunc Sidonioſq;.

Nec uero de Homero mirā dū eſſe. Et enī iuniores etiā illo: cōplura neſciſſe:& mōſtra garriſſe. Heſiodū ſemicanes dixiſſe homines & ī caput creſcētes.Et pygmæos ideſt ſtatura cubitali: Almanē uero pedibus indiuiſis ſolidos.Eſchylum caninis capitibus:& oculatis pectoribus: & unoculos in Prometheo Tragœdia & alia pene innumerabilia. Ab iis uero tranſit ad Hiſtoricos qui Ripheos mōtes nūcupāt: Et Ogyin montem: & Gorgonū & Heſperidū domicilia. Penes Theopōpum terrā Meropidē. Penes Hecateū uero urbē Cimmeridē. Apud Euemeꝝ rura Panchia.Apud Ariſtotelē lapides ex arena fluuiatiles īdureſcere q ab hymbre liqueſcant. In Libya Liberipatris oppidū exiſtere:quod ab uno eodēque bis reperiri nequeat.Intendere etiā rebus circa Siciliā geſtis:& ſecūdum Homerū Vlyſſis errori: oportere illis in locis errorem fuiſſe dicere:cum poeta fingendarū gratia fabularum exterius in Oceanū fuiſſe canat.Reliquis quidē dādū ē ueniā:Callimacho autē nequaquā qui Grāmatici ſibi nomē uendicat.Is enim Gaudum Calypſonis inſulam dicit. Corcyram quoq;.Scheriam. Alios de Gerrenis mentitos accuſat atq; de Acaceſio & de Ithace populo:& de Pelethronio ī mōte Pelio:& de Glaucopio Aathenis.His paruula quædā opponens talia. finē facit tranſlatis ab Eratoſthene plurimis cū quēadmodū antea diximus:non bene dicta ſint.Poſteriores uero:q̄ priſcos peritiores extitiſſe:& Eratoſtheni & huic concedēdū eſt. Adeo autē immodeſte produci: ī Homeꝝ præſertim iure optimo repræhendi poſſet Et contraria dicere cum quæ ignorāt ipſi: ea poetæ exprobrāt. Veꝝ enim uero:alia quidem in ſingulis ꝓpriā quādā commemorationē aſſequūt̄.Aliqua uero in uniuerſum.Nūc ſane de Thracibus dicebamus Myſiſq; pugnantibus cominus & claris equarū mulſoribus:& lactiphagis:& abiis īter mortales iuſtiſſimis. Volētes quæ a nobis quæq; a Poſidonio:& quæ ab iſtis dicantur inuicē conferre. Primum quidē quod argumētationē ꝓpoſitionis fecere contrariam.Propoſuerat enim docturū ſeſe cur de rebus a Græcia lōge ſemotis:maior priſcis illis q̄ iunioribus afluit ignorātia. Oppoſitū uero demōſtrauit. Nec longinqua ſolum:ſed etiā quæ in ipſa ſūt Græcia uerum:ut dixi reliqua omittant̄. Quæ uero ī præſentia occurrunt:conſyderemus.Scytharum enim mentionē non eſſe factā p ignorantiam inquit. Nec de eoꝝ crudelitate in hoſpites quos immolāt:& corporibus ueſcunt̄ & capitū oſſibus pateraꝝ uice utunt̄. Quoꝝ cauſa Pontus axenus: ideſt inhoſpitalis appellabat̄.Fingit autē claros quoſdā equaꝝ mulſores lactiphagos: Abios atq; iuſtiſſimos homines:qui nuſq̄ terraꝝ exiſtant. Quonam igit̄ pacto inhoſpitalē nominaſſent niſi agreſtē Efferatamq; uitam nouiſſēt.Neque ipſos præcipue qui tales eſſēt ſūt nimiꝝ iſti Scythæ. Antea uero nō equaꝝ mulſores qui ultra Myſos:& Thraces atq; getas ſunt. Neq; lactiphagi & Abii. Sed nūc carros habitāt ꝓ domibus & Nomades ideſt paſtores uocātur qui e pecoribus lacteq; & caſeo degūt præſertim equino. Theſaurizandi prorſus ignari & cauponandi præter q̄ onus pro onere. Qualiter autē poeta Scythas ignorauit: cū homines equarū mulſores & lactiphagos appellarit.Quod uero illius ætatis ſcriptores eos eq̄rū mulſores uocabāt teſtis ē Heſiodus ī uerſibus quos de Eratoſthene adiecit. Ethiopaſq; & liguſtice Scythas equaꝝ mulſores. Quidnā uero miꝝ eſt ſi in magna reꝝ cōtractaꝝ apud nos copia:& ipſaꝝ iure uiolato iuſtiſſimos claroſq; dixit eos qui minime in cōuentis:& quæſtu uitā agūt quin communia cuncta poſſideāt Excepto enſe dūtaxat & cyatho. In hiſq; uxores & liberos īprimis:pro Platonis inſtituto cōmunes habent. Eſchylus ipſi quoq; poetæ conſonans de Scythis inquit conuiue æquitatis ſeruatores: Scythæ.Iſta & adhuc in Græcis opinio permanet. Eos enim ſimpliciſſimos cēſemus eſſe:& ad mala minīe pronos.Et nobis ipſis cōtinentiores:

Universidad de Deusto
Biblioteca

& paucioribus contentos. Noſter ſane uictus ad omnia ferme peiora immutatus protenditur. Delicias uoluptates malas artes ad infinitas auaritiæ uias inducens. Talis igit̃ maliciæ magnitudo:cum ad reliquos Barbaros:tũ ad Nomades irrupit.Nã mare attiogentes deteriores effecti latrocinari cœperũt.Mactare hoſpites. Quandoquidẽ multis impliciti ĩ eorꝝ luxuriã:& lucra ſordida ſotietatẽqꝫ auaritiæ commigrarunt. Quæ cũ ad manſuetiorẽ uitã tẽdere uideant̃ mores corrũpunt & pro ſimplici tate ſuperius nuper expoſita in rerꝝ uarietatẽ adiit. Huiuſmodi maiores noſtri potiſſimũ Homeri ætati ꝓpiores extitere. Taleſqꝫ apud Græcos putabant̃ quales Homerus ipſe loquit̃. Aſpice quæ de Scytharũ Rege dicit Herodotus. Aduerſus quẽ Darius ductauit exercitũ uide quæ ab illo ſcribunt̃.Intuereque quæ Chryſippus de regibus Boſporanis circa Leuconẽ ſcripta prodidit.Plene huius quã dico ſimplicitatis Perſice ſũt epiſtolæ.Similiter & Egyptiorꝝ.& Babyloniorum & Indorum extẽt cõmentaria. Hanc ob cauſã & Anacharſis & Abaris & pleriqꝫ alii generis eiuſdẽ:e Græcia laudẽ cõparunt quod gentile quoddam præ ſe ferẽtes inſigne:innatã facilitatẽ lenitatẽ iuſticiãqꝫ oſtendant. Quid priſcos illos cõmemorare oportet. Alexãder ſane Philippi filius ĩ ea expeditiõe quã aduerſus Thracas:ultra Emũ ſuſcepit:cũ triballorꝝ gentẽ ĩcurſaſſet: uidit eos uſqꝫ ad Iſtrũ ꝓtinẽtes. In quo & peucẽ. Inſulã Vlteriora uero tenẽtes Getas.Eo uſqꝫ ꝓfectus Inſulã qdẽ igredi neqſſe dicit̃ nauigioꝝ penuria Nã cum in eã ipſe Triballorꝝ Rex Syrmus confugiſſet aduerſus eius impetũ obſtitit Cæterꝝ tranſgreſſus in Getas eorꝝ urbẽ in poteſtatẽ redegit. Quibus ſubuerſis accipiens a gentibus illis: & a Syrmo Rege munera e ueſtigio remeauit ad ſuos. Vt autem Ptolemeus Lahi ꝓhibet. Ad Alexãdrũ Galli Adriæ uicini amiciciæ & hoſpitalitatis gratia conuenere.Quos cũ Rex ipſe comiter accepiſſet. In conuiuio ꝓcõtatũ: qdnã eſſet quod ii maxime ꝓtimeſcerent.Illo ratus ſeſe ipſũ reſpõſuros. Atei os reſpondiſſe nihil aliud præſtãtiſſime Rex q̃ ne ſupra ipſos cælũ ruat Nihilominus tanti principis amiciciã plurimi facere.Hæc ſũt ſimplicitatis Barbarorꝝ ſigna.Qui cũ deſcẽſũ in Inſulã minime conſenſerit:miſſi muneribus amiciciam conciliarint. Neminẽ timere dixerint Ingentium uirorꝝ familiaritates maximi facientes Succeſſorũ Alexandri tẽporibus Getis ĩperitans Dromichetes Rex Lyſimachum aduerſus ſe belligerantem uiuum ceperat Cui cum ſuam gentiſqꝫ ſuæ commonſtraſſet inopiam ſimiliterque contentos re ſua homines ne talibus inquit mortalibus bellum ĩfer. ſed eis potius amicis utere:his dictis donatum hoſpitaliter Lyſimachum & amicicia ſibi deuinctum liberauit.Plato etiam in libris de rep.fugiendũ eſſe mare cenſet: perinde ac improbitatis magiſtrum.

Nam ab eo remotiſſimos optime adminiſtraturos remp. & iuxta illud minime habitaturos.Ephorus quidẽ ĩ quarto Hiſtoriæ uolumine:quod de Europa ĩſcribit̃ Cum Europam uſqꝫ ad Scythas perluſtraſſet. In ſine inquit diſſimiles eſſe. Tũ cæterorũ Scytharum tum uero Sauromatarum uiuenti ritus. Quoſdã enim adeo ſeuos atqꝫ moroſos: ut humana carne ueſcantur. Aliquos & ab cæteris abſtinere animalibus. Alii quidẽ inquit ipſorũ crudelitatem eloquunt̃ quã nouere: quorum & grauitas & admiratio obſtupefacit.Grauitas autẽ cũ contraria dicat:etiã exemplificat ut de illis uerba faciat quos iuſticia prædítis uti moribus aſſerit.Eſſe enim aliquos Scytharũ nomades qui equarũ lacte allant̃ cunctas æqtate ſupantes quorum poetæ menſionẽ faciat. Homerus quidem de lactiphagis Abiis ideſt duri uictus hominibus mortalium iuſtiſſimis qui terram ĩtueant̃. Heſiodus uero ĩ ſcripto de terræ ambitu. Sic enim uocat. Pheneum ab Harpyis in terram lactiphagorum duci dixit. Cuius deinde rei cauſam reddidit quoniã uictu ſobrio & parco ſũt.Non quæſtuoſi.Inter ſe ſanctis utentes legibus Omnia cõmunia habẽtes cũ reliqua tũ uxores ac filios uniuerſamqꝫ ꝓſapiã.externis ĩexpugnabiles & ĩuicti:cũ nihil poſſideant:cuius rei gratia ſerui fiant. Vocãt autẽ Choerilũ qui in Darii trãſitu cũ rate quã ipſe conſtruxit Opiliones appellat Sacas origine Scythas: Aſiã ĩcolẽtes frugiferã creati ex nomadibus homines ex iuſtis domibus Ephorꝝ etiã cũ Anacharſim ſapientẽ appellet ex hoc eſſe genere dicit. Vnũ e ſeptẽ ſapiẽtibus cẽſeri cũ moderatiõe & prudẽtia pfecta & intellectu. Eiuſqꝫ inuẽta ꝓfert exuſcitatores ignis folles.Bicipitẽ anchorã.Rotã figularẽ. Hæcipſa autẽ loquor apte haud ignarus: quod hicipſe nõ omnia ueriſſime ꝓferat. Et illud præcipue de Anacharſide.Nã quomodo rota ipſa ex eius ĩuentione extat: quã Homerus antiquior illo nouerit? Ceu figulus cui dextra rotã quatit otius aptã: & reliqua.Cũ autem communi quadam & ueterꝝ & poſteritatis fama creditũ ſit:illos maxime nomadas ſeorſũ ab aliis mortalibus habitantes lactiphagos & abios & iuſtiſſimos eſſe:nec homeri figmentum fieri uoluit:Apollodorus illud ſignificare.Iure etiã rationẽ de Myſis ĩ carmine ipſo dictis ſubire eum oportuit:Putet ne etiã ficta de illis eſſe:cũ poeta dixerit.

Illuſtres myſos quis lac mulgetur equarum.

Cominus ii pugnant.

Vel eos qui Aſiam ĩcolunt accipit. Qui ſi in Aſia habitantes accipit:magne poetam interpretatur ut prædiximus figmentum appellans. Tãq̃ in Thracia Myſi illi non ultra q̃ res ipſæ ſint. Noſtris item annis Elius Cato ex tranſiſtrana regione quinquaginta Getarum millia in Thraciam habitatura traduxit. Quæ gens eadem qua Thraces utitur lingua

Universidad de Deusto
Biblioteca

qui hac etiam ætate ibidem habitant. Mysique uocitantur. Videlicet qa & prius eo nuncupabant nomine: habitantium quoque Asiam Mysoꝝ translatum secum est nomē: quia affine nomen est magis ipsius Poetæ historiæ: & eoꝝ declarationi Mysoꝝ qui Thraciam icolunt sic prius uocatorum. De his quidem satis Redeo deinceps ad istitutam ordie descriptionem. De Getis sane uetusta illa omittantur. Quæ uero nostra sentit ætas huiusmodi fuere. Boerebistas uir natione Geta cum gētis eius præfecturæ insisteret: homines frequentia bellorꝝ: & cladibus afflictos resiciendos esse curauit. Eosque eo magnitudinis extulit nunc exercitatione corpoꝝ nunc uictus sobrietate nunc eductoꝝ obedientia ut ītra paucos annos latum adeptus sit Imperium. Plurimosque finitimorum Getarū ditioni subdiderit. Traiectoque audacter Istro Thraciam diripiens usque ī Macedoniam & Illyricum magnum Romanis terrorem incusserit. Deque Gallis finitimis Thracibus & illyriis prædas īgentes reportauit. Boios autem & subditos Critasiro populos fūditus deleuit: simul & Taurisos. Ad natiōis uero ipsius commoditatem adiutorem habuit Ceneum uiꝝ magicis deditum: diu Egypti oras ꝑuagatum. Augurioꝝ peritum. Per quæ deorum responsa renunciabat: & paruo in tempore: ī deorum numero constituebat quemadmodum de Zamolxi narrauimus. Ingentis obediētiæ argumētū ē. quod eius suasiōe īducti uites excidere: & sine uino uitam agitare consensere. Ipse autem Boerobistas īsurgentibus nonnullis prius periit q̄ Romanus populus aduersus eum mitteret exercitum. Regnique successores plures ī ptes diuisi sunt. nunc cū Cæsar Augustus cōtra eos quinquagīta millium misit exercitum: tūc quatuor ī ptes distincti erant. Huius autem generis partitiōes ad tempus fiunt. Et aliæ alio in tempore. Fuit & alia Regionis diuisio ex antiquis ꝑmanens temporibus. Alios enim Dacos: Alios Getas appellant Getas q̄dem qui ad Pontum in orientem uergunt. Dacos autem qui ī oppositū uersus Germaniam & ad Istri fontes. Quos olim Dauos uocatos esse reor. Ex quo apud Athenienses Dauorum & Getarū nomina seruilia plurimum abundabant. Hoc sane credibilis est q̄ a Scytharum gente diriuari: quos Daas uocant. Longe enim illi prope Hyrcaniam popositi sūt. Nec eo ex loco Athenas mancipia deportari est putandum. Seruos eni aut e populoꝝ nomibus uocabant a quibus uectabantur: ut Lydū & Syrū. Aut iis maxīe quæ illis ī locis magis ac magis usurpata erāt ut Manē & Midā: ex Phrygia Tibiūq; e Paphlagonia Genus inde: quæ Boerebistæ ductu ī tantā cōscēderat amplitudinem demum ob domesticas sedi tiones: & ex Romanoꝝ bellis depressa est. Tamen adhuc ad millia hominū quadraginta emittere apte ualent. Per ipsos autē Marisus fluuius Danubium influit ꝑ quē Romani milites uasa illis necessaria bellis deuehere solebant. Supiores enim fluminis partes uersus fontes usque ad præcipites eius decursus quos Cataractas nominat. Dāubiū uocāt. Quæ maxime per Dacoꝝ agrū delabuntur. Alias uero inferiores usq; in pontū per Getas Istrum uocitant. Cæteꝝ idē Dacorum & Getarū sermo est Græcis uero Getæ notiores fiunt quia frequentius ad utranque Istri ripam migrant. Accedit quod misis & Thracibus immixti uersant. Triballi quoque Thracia natio sunt quibus idē obuenit ut transmigrationes patiant cū finitimi aduersus inferiores insurgant quotiens ex ulteriore ripa Scythæ: Bastarnæ Sauromatæ uictoriā & quidem sæpe referant ut cū in expulsos insultent uel in insulis uel in Thracia maneant aliqui. Nonnulli uero eiecti ab alterius partis incolis præsertim Illyricis ualentioribus. Aucto igitur plurimū & Getaꝝ & Dacoꝝ imperio ad.cc. milium millia exercitū amplificarant. Hac uero tēpestate ad millia.xl. ipsorum contracta potentia est. Eoque prope peruentum ē ut Romano subdantur imperio. Necdum autē subiecti sunt Romanis omnino: propter quandā in Germanis positā fiduciā qui in eos hostilē gerunt spiritum Inter mare pōticū ab Istro ad Tyrā fluuiū Getaꝝ solitudo preiacet plana tota & aquaꝝ indiga. Quo in cāpo Dareus Hystaspi filius destitutus: cū traiecto Istro expeditionem suscepit aduersus Scythas maximū iniit periculū: ne toto cū exercitu siti deleret. Qua re sero itellecta remeauit. Posteriori tēpore Lysimachus contra gentem Getarum eorūque regem Dromicheten exercitū ductans non solū discrimen adiuit: sed etiā uiuus in potestatem pertractus est Rursūque salute donatus benignū nactus Barbarū: quēadmodum prius enarraui. Eruptioni uero fluminis magna propior est insula: Peuce nomine. Eā Bastarnæ cū occupassent: Peucini sunt appellati. Sunt & aliæ insulæ multo minores supra istā sitæ: Et aliæ inferius mari proximæ. Cūque septena distinguatur in ostia maximū ē quod Hierostomū idest ostiū sacꝝ uocant: per quod supra nauigatio ad Peucē stad. c.ac.xx. patet. Infra ipsā Dareus pontē construxit: cum & supra construere ualuisset. Hoc autē ipsū ostiū primū intra Pontū nauigāti sinistrorsū occurrit. Eoꝝ quæ deiceps sunt ad Tyrā fluuiū nauiganti bus in orientē cursus capessitur. Ab eoque septimū distat ostiū. ccc. citer stad. Inter ipsoꝝ ostiorū sane interuallū exiguæ quædā existunt īsulæ. Tria quidem ora post sacrū ostiū exilia sunt ordine sita. Reliqua aūt illo quidem minora: cæteris uero ampliora existunt. Ephorus quiq; Istꝝ constare ostiis asserit. Hinc ad amnem Tyram nauigabilem. dcccc. stad sut. Admedio in spatio duo ingentes lacus. Quorum unus ita aperitur: ut uice portus eo uti liceat. Reliquus ore caret. In Tyræ uero fluminis

ostio turris existit: quã Neoptolemi uocãt & uicus Hermonactis appel/
latus. Aduerso autẽ flumine nauigãtibus p stad'. c. &. xl. utraq; ex ripa ci
uitates occurrũt: hinc Niconia hic a Leua Ophiussa. Atqui fluuio propi/
qua tenẽt habitacula urbẽ. c. &. xx. stadiis ascẽdẽti occurrere dicunt. Di/
stat autẽ Insula Leuca ab ostio per. d. stad'. interuallum ĩtra pelagus edu/
cta. Achilli sacra deinde Borysthenes fluuius ad stadia. dc. nauigatiõi cõ
modus. Cui alter amnis proximus est Hypanis. Ante Borysthenes ostiũ
iacet Insula portum habẽs Cum uero Borysthenẽ. cc. stad'. enauigaueris
eiusdẽ nominis offert' oppidum. Eadẽque urbs Olbia idest beata nomi/
natur. Amplum sane Emporium quod cõdidere Milesii. Supra iacens
regio uniuersa ĩter Borysthenem & Istrũ prima est Getarũ solitudo. Po/
stea Tirrhegetæ. Post quos sarmate cognomẽto Iazyes & qui Basilei di/
cũt' & Vrgi E q̃bus pars maxima nomadibus. i. pastoribus cõstat. Pauci
agro; colẽdo; studio tenẽt' . Hos utrãq; Istri ripã ĩcolere sæpe traditur.
Intra terram sũt Bastarne Thyrregetis uicini & Germãis. Et ipsi fere ex
Germãis originẽ ducẽtes & ipsi plures ĩ uicos natiõesque diuisi. Nã At/
moni quidam dicunt' atque Sydones. qui uero Peucen Istri insulam ha
bitant Peucini Rhoxani uero magis ad Aquilonem spectantes ĩter Ta
nai: & Borysthenem campestria pascũtur. uniuersus autem aquilonaris
& Germania usq; ad portas Caspias tractus cãpester est q̃ nostras ad au/
res cognitionẽq; puenit. Num qui uero supra Rhoxanos habitent' igno
tum est nobis. Rhoxani qdẽ aduersus Mithridatis Eupatoris ductores
belligerarũt quibus Impator erat Tasius Aduenerãt autẽ Palaco Scilu
ro sotii. Cũq; pugnacissimi iudicarent' contra ĩstructam egregie phalan/
gem & armis ornatã natio barbara omnis infirma ꝓrsus appuit & nuda
fere. Illi igit' milibus quinquaginta cõsistẽtes aduersus millia. lx. milita/
riter instructa ductu: & auspicio Diophanti ducis Mithridatici resistere
ac sufferre non ualentes impum maxima ex pte trucidati sunt. Vtuntur
autem galeis ex crudis boum coriis thoraciis & scutis Ad ꝓcuciendũ/
que lanceas habent arcusque & gladios. Reliquæ fere huius generis plu
res. Nomades & enim tentoriis utunt' centonum ĩstar pilo contextis in
plaustris uitam degẽtes. Circumque tentoria pecora comitant' a quibus
uictum captant. Et alunt' lacte caseo carne. Pascua uero sectantur loca
semper hærbosa permutãtes. Hybernis quidem temporibus Meoticis
uersãtur in paludibus. Aestiuis uero per campestria uagant'. Regio uni/
uersa hyemes habet asperas usq; ad uicina mari loca: quæ ĩter Borysthe
nem & Meoridis paludis ostium iacẽt. Et ex maritimis sane quæ maxie
ad aquilõem accedũt: & ad ipsũ Meotidis ac magis etiã Borysthenis osti
um: & ĩteriora sinus Tamyraci & Carpãieti: ad quẽ magnæ Cherõnesi

tellus angusta: idest Isthmos pertinet. Frigoris autẽ documẽtum ẽ ĩcola/
rum: licet in cãpis habitãtium. Nã nec asinos alunt. Est enim rigoris ĩpa/
tiẽs bestia. Boues sine cornibus generant': & nõnullis lima desecãt': quo/
niam hæc particula frigus sufferre nequit. Equi pusilli sũt. Pecudes ma/
gnæ: aereæ scindũtur Hydriæ. Quæ uero intra sunt cõgelant'. Quid de
ipsius gelu uehemẽtia? q̃d de aliis ad Meotidis ora ꝓueniẽtibus? Alue/
us nãq; e Panticapeo ad Phanagoriã plaustris deambulatur adeo ut coe
nũ uia tota fiat. Destituti uero in glacie pisces ligonibus effodiuntur. ad
Gangamã: sic enim locũ appellant. Præcipueq; Antacei delphinibus ma
gnitudine pares: memoriæ quidẽ ꝓditum ẽ Neoptolemũ Mithridatis
ducẽ eodẽ in cursu æstate quidẽ nauali pugna barbaros: hyeme autem
equestri prælio superasse. Vites autẽ in Bosporo per hyemẽ terra infodi
perhibẽt: cũ multum agri metant. Scriptis etiã mandatum est uehemẽ/
tes ibidẽ æstus effici: aut forte quia insueta sũt corpora: aut quia p id tẽ/
poris nullæ spirãt auræ: aut q̃a aeris crassitudo plus caloris cõcipit: quẽ/
admodũ ĩ nubilis solis agũt radii. Cæteq; Ateas latius in eius loci Barba/
ros regnum tenuisse credit': Is qui aduersus Amyntæ filium Philippũ
bellũ gessit. Post oppositam Borysthenĩ ĩsulã: deinceps ad solem orientẽ
nauigatio est ad promontoriũ ubi Achilleos dromos: idest Achillis cur/
sus dicit'. Nudus quidem locus ẽ quem sacq; Achilli lucũ uocitant. De/
hinc Achilleos dromos: & inter mare porrecta Cherõnesos. Est enim ad
oriẽtem spectans fascia quædã in stad' mille ꝓducta longius: latitudinis
stad'. duum minus iugeribus quaternis distans ex utraq; ripa ceruicis il/
lius stad'. lx. arenosa. Aquam tãtum habens fossilẽ. In medio Isthmo col/
lum ẽ stadia ad. lx. Terminatur uero ad ꝓmontorium quod Tamyra/
cum appellant. Stationem habens in ripam continentem ꝓspectantem.
Post illam sinus ẽ Carpineites magnitudinis nõ modice tẽdens ĩ Aqui/
lonẽ stadia circiter mille. Sunt qui usque ad sinum stadia ipsa triplicãt.
Hi autem Taphii nominant'. Sinumque eodem quo promotorium no
mine uocitant. Hic ille sinus ẽ qui putrẽ (sic enim dicunt) a mari lacum
stadia. lx. separat. Efficit etiam pœninsulam siue Cherõnesum quã Tau
ricam siue Scythicam dicunt. Cuius Isthmus. ccc. &. lx. dicit' Putrẽ ue/
ro lacum stad' quattuor millibus contineri dissert': Meotidisque portio
ẽ quæ ad occasum spectat. Magno enĩ illius ore occludit'. Paludosa ue/
hementer ẽ uixque nauiculis subtilibus nauigabilis uenti nãque coenũ
facile detegũt dehinc rursum opplent. Adeo ut paludes ipse maioribus
Cymbis peruiæ nõ sint. Sinus ipse trif paruas quidẽ habet Insulas nõ/
nullas cecis sub aqua saxis plenas internauigandum occurrentibus. Na/
uigantibus sinistra: pusilla quædam offert' urbs. Et alter Cherrõnesita;

portus.Ingens quoddam in meridiem porrectum extendit promonto/
rium nauigãtibus:Id autẽ totius Cheronneſi pars una ẽ ubi ſita ciuitas
exiſtit:quam Heraclienſes Ponti accolæ:coloniam deduxerunt. Id ipſũ
Cheronneſus appellat a Tyra fluuio diſtãs ſtad. q̃ter millibus.&.cccc.
curſu maris emetiendo In ea uirginis Sacellum eſt deæ cuiuſdam: cu/
ius & nomẽ habet promontorium ante urbem iacens ſtadi.c. Partheniũ
ideſt uirginem appellatum.Deæque illius ædem habet & ſtatuam.Inter
urbẽ & ꝓmontorium tres iacent portus.Poſtea antiqua Cherõneſus ex/
ciſus.Poſt eam portus oris anguſti. Ad eum maxime Tauri natio Scy/
thica latronum manus conſtituebant impetu in eos facto:qui eo diuertiſ
ſent. Vocat autem pctoꝝ portus Ab hoc alter efficitur portus: Cenun
tem uocant.Eſt uero.lx.ſtad.Iſthmus.Hic ẽ Iſthmus qui paruã Cherõ/
neſum quam diximus magnæ portionẽ Cheronneſi habẽtem occludit.
Habens eodem nomine ciuitatem Cheronneſum uocitatam. Hæc ãtea
libera ꝓpriis uiuens erat legibus. At deinde a Barbaris direpta eo neceſ/
ſitatis adducta eſt ut Eupatorem Mithridatem ſibi præſulem delegerit
aduerſus Barbaros bellaturũ. Qui ſup Iſthmum uſq; Boryſthenem te/
nent:atq; Adriã.Hæc contra Romanos præludia parabant.Ille igit per
has tantas ſpes in Cherõneſum cum miſiſſet exercitum: pariter contra
Scythas arma intulit.Et Scilurum ac Sciluri liberos circa palacium i ca
ptiuos habuit.Eos autẽ quinquaginta fuiſſe Poſidonius ſcribit:cũ Apol
lonides octoginta affirmet.Sic potitus eſt Boſporo accepta loci ditione a
Periſade ultro qui eũ præfectus obtinebat. Eo ex tẽpore i hunc uſq; diẽ
Cherõneſitaꝝ ciuitas Boſporanis regulis ſubiecta eſt. Ctenunta urbem
a Cherõneſitaꝝ oppido & pctoꝝ portu æquali diſtare liquet iteruallo.
Poſt hunc autem portum ad uſque Theodoſiam urbẽ taurica ripa p
ſtadia mille longitudinem aſpa montanaq;:& Aquilonibus ꝓcelloſa cõ/
ſiſtit.Ante ipſã uero ꝓmontoriũ i pelagus ualde procũbit i meridiẽ uer
ſus Paphlagoniam Amaſtrũq; urbem ꝓcũmbẽs.Appellatur autẽ Criu
Metopon.Hoc eſt fõs Arietis.Opponiturque illi Carambis Paphlago/
nũm promontorium quo põtus Euxinus geminum diuidit in pelagus.
Id utrinque anguſtat Euripus.Cæteꝝ Carambis a Cheronneſitaꝝ urbe
ſtad.duobus millibus &.d.abeſt.Ab Arietis autem fronte numero ual
de minore.Complures ex iis qui ipſum pernauigarũt Euripum utraq;
ſimul ſpectaſſe ꝓmontoria nũtiãt.In rigore Tauroꝝ mõtana:& montẽ
eſſe Trapezuntẽ ferunt.Quo nomine & ciuitas appellabatur ad Tiba
raniam:& Colchidem pertinens.In eadẽ regione & Cimmerius eſt mõs
in quo magnus fuerat Cimmeriorum ad Boſporum potentatus ubi &
ſinus Cimmerius uocat quodcũque paludis Meotidis oſtium cõtinet.

Poſt iam dictam montanam regionem Theodoſia iacet ciuitas campos
habens ubertate præſtãtes. Ac portum uel centenis nauibus accommo
dum.Iſte finis antea & Boſporanoꝝ & Tauroꝝ agro fuerat adſcriptus.
Tellus alia deinceps fertilitate conſpicua ẽ uſq; ad Pãticapeum Boſpo/
ranoꝝ Metropolin.Ea uero in oſtio Meotidis ſita ẽ:Inter Theodoſiã &
Pãticapeum ſtad.d.ac.xxx.interuallum ẽ.Ora frumenti ferax:uicos ha/
bet multos:& urbem portus optimi:quam Nympheum uocant. Eſt ue
ro Panticapeum tumulus frequentibus circũpoſitis habitaculis inſignis
ad ſtad.xx. Ad ortumque portũ habet & naualia ad naues.xxx. Habet
& arcem a mileſiis conditam.Leuconis autem ætate Sagauri atque Pari/
ſadæ regali gubernabat ſtatu mltos per ãnos:& ora hæc & finitimi om
nes accolæ qui Meotidis oſtium utroque ex latere tenent.Idque uſq; ad
Pariſadæ regnum qui Mithridati tradidit imperium.hi uero licet æqui
tare & manſuetudine plures ornati eſſent:tyrãni tamẽ uocabant a pari/
ſade ac leucone ſumpto principio Pariſades etiam in deoꝝ numerũ rela
tus eſt.Eiuſdem nominis nouiſſimus Rex fuit:qui cum exigentibus ſo/
lito magis tributũ barbaris reſiſtere nequiret: Mithridati cognomĩe Eu
patori regnũ tradidit.Ex illo ad Romanos ꝑuenit imperium.Maior au/
tem illius pars in Europa eſt:cum & in Aſia pars una ſit.Os ipſum Me/
otidis Boſporus appellat Cimmerius.Eius uero initium ab ãpliore lati/
tudine ad ſtad.lxx.ubi & Panticapeis locis ad Phanagoriã ꝓpiquiſſimã
Aſiæ ciuitatẽ diuiſionem inchoant. Terminat autem ad anguſtiſſimũ
Euripum.Hæc uero anguſtia Aſiam ab Europa ſepat.Simul & Tanais
fluuius ab arcto in paludem & eius oſtium contra influens:Duobuſque
iis in paludem erumpit alueis ad ſtad inter ſe.lx. diſtantibus.Extat & ea
qua flumen appellatione oppidũ ampliſſimũ ſane barbaris mercaturæ
diuerſorium poſt Anticapeum.Intra Cimerium uero Boſporũ nauigã/
tibus e ſiniſtra Myrmecium offertur oppidulum a Panticapeo ſtad.xx.
A Myrmecio autem ſtad bis totidẽ uicus abeſt partheniũ: qua ĩgreſſus
eſt ãguſtiſſimus ſtad.xx.Cui oppõit uicus Achilleius nomĩatus i Aſia.
Hoc ex loco rectus ad Tanain & inſulam inter eruptiones iacentẽ cur/
ſus accipitur ſtad.duobus millibus: atque.cc. Hunc paulo ſupexcedit
numerum præter Aſiam nauigatio. Triplo uero maior a leua uſque
ad Tanain nauigatio. In qua ſitus eſt Iſthmus. Hæc ad Europam uni/
uerſa nauigatio ſolitaria eſt. A dextra uero minime ſolitaria tota paludis
circuitio ſtad.viii.millibus conſtare traditur. Magna uero Cheronne/
ſus ideſt poeninſula:ipſi Peolponneſo forma & magnitudine perquam/
ſimilis eſt: eam uero totam Boſporani principes bellorum aſſiduitate
uaſtatam habent. Illam ante Boſporanorum Tyranni paruam quidam

meotidis ori:& Pāticapeo adiacētem:uſq; Theodoſiā tenebāt. Plurimā uero ptē uſq; ad Iſthmum:ſinumq; Carpenitem Tauri habebāt.Ea uero gēs ē Scythica Hæc autē ora tota: & aliqua extra Iſthmū uſq; ad Boryſthenē parua Scythia uocabat'.Propter tranſeuntium uero Tyrā fluuium & Iſthmum & eā terram habitantium:multitudinem huius etiam ps magna Scythia:pua nūcupata ē. Cum thraces ptē ui ptem loci malignitate(Eſt enim plurima paluſtris)cōceſſerint. Cheronneſus ſane ī mare uergēs uſq; Theodoſiā:tota frugifera ē in cāpis.Non ſic autē montana frumēto admodū beata. Vbicūq; forte foſſore ꝑciſſa ē. xxx.reddit. Mithridati modioꝝ.c.&.lxxx.millia:tributi nomine ſoluebāt. Ducenta uero argēti talēta:cum Aſianis locis Sindicen circūadiacentibus. His ex locis ad græcos frumētarii cōmeatus erāt. Sicut e palude Salſamētaria. Traditū uero eſt:Leuconē Regem decē ac ducētas modioꝝ miriadas e Theodoſia Athenienſibus trāſmiſiſſe. Eſt autē Mirias decē millia cōtinēs numerus.Hos ipſos autem peculiariter agricolas nominabāt. Quia qui ſup eos aſſiſtunt Nomades ideſt paſtores cū alius generis carnibus quidē tum eqnis alunt'.Et equaꝝ caſeo:& lacte & acetoſo lacte quod illi arte quadam cōdiētes eximiū habēt obſoniū.Quā ob cauſam poeta oēs eius tractus incolas lactiphagos appellabat hi quidē ipſi Nomades bellandi magis q̄ latrocinādi ſtudio tenent'.Ipſi enim ꝑ eoꝝ finibus bella ſuſcipiunt .Siqui colendæ telluris uoluntate ducant':iis terraꝝ uſum cōcedūt quaꝝ cauſa libēter tributa ſuſcipiunt moderate quidē magis quā ad nimiam auariciam impoſita nam diurna :& neceſſaria uitæ iniungūt. Quod ſi nō tribuant' in eos bella ſuſcitant.Sic eos iuſtos piter:& Abios hos eoſdem uiros poeta nuncupauit Cum tributis recte preſolutis:nullo pacto bellaturi conſiſterēt. Contra uero nō preſolutis armoꝝ uiribus confiſi inſurgunt.Similiter & aduerſus incurſantes aut facile uindicaturi aut impetum ꝑpulſaturi. Quemadmodū Aſādrum factitaſſe ſcribit Hypſicrates:qui ipſius Cherōneſi Iſthmum ductis mœnibus uallauit: ad Meotidē.ccc.ac.lx.ſtad' ſpatio ad ſingula ſtadia turres decē ædificās. Cæteꝝ ipſius agri cultores magis ac magis cōitate conditi:& ciuili cōſuetudine fama ipſa prædicāt'. Qui uero quæſtuoſi ſunt:& maritimis obuerſati actionibus ab latrocinandi uix abſtinēt iniuriis & auiditate lucrādi.In dinūeratiōe aūt locoꝝ ipſius Cherōneſi & caſtelloꝝ mꝫtus aſtitit: duæ Scylurus eiuſq; liberi cōdiderūt q̄bus ad diſcurſatiōes arcibus utebāt'.Aduerſus Mithridatis duces Palariū & Chabū. Erat & Neapoliis & Eupatoriū ædificāte Diophāte duce Mithridatico.Eſt ēt ꝓmōtorium ab Cherōneſitarū muro ad.xv.diſtās ſtadia ingentem ſinum efficiens ad oppidum uergens ſupra quem ſalſus incumbit lacus ſalinam habens

Hic etiam Crenus erat ut igit' hæc duo regii ductores obtinerent in obſidionē iam dicti promontorii impoſito præſidio locū muro circūualarunt.Et illius ſinus oſtiū uſq; ad oppidū aggere ducto munierūt ut iter facile pedeſtre fieret: & ex ambabus unā quodāmodo ciuitatē efficerēt unde facilius Scythaꝝ imperum excluderēt Poſtea uero q̄ muꝝ Iſthmi ſpectantis Cenuntē ſuaſerunt: & iniecto calamo foſſā exaggerarūt quā iterdiu ponte cōſtructo iunxerūt:Regii milites noctu ſcenderūt.Et quo ad illos ī poteſtatem redegerūt:obſtinate ꝑdurarunt. At nūc omnia ſub Boſporanis ſubiecta ſūt regibus quos populus Romanus iſtituerit.Scythicæ gentis & Sarmaticæ mos ꝑprius ē equos eunuchos facere:ut mansuetiores ad parendum fiant. Parui enim ſunt:at celeres & acres atq; rebelles. Venatiōes illis ſunt intra paludes quidem ceruoꝝ aprorūque.In campis autem onagroꝝ & capreaꝝ. Hoc autem locis illis peculiare ē ne aquilā gignāt. Inter quadrupedia bælua ē quam Colon appellāt:magnitudine iter ceruum & arietē albicāte corpore:eximiæ ſuper hos leuitatis ad curſum:naribus potās trahit ad caput:hinc poſtmodū complures ad dies ſeruās:adeo ut ꝑ carētes aquis agros facile pabulum carpat. Huius generis uniuerſa extra Danubium regio ē in medio Rheni & Tanaidis ſpatio iacēs ad Ponticū mare Meotidemque ꝑtēſa paludē.De reliqua parte Europæ.Reliqua pars Europæ intra Iſtrum ē & maris circuitum.Huius initium ab Adriatico ſinu uſque ad ſacꝝ Iſtri ſumitur oſtium:In qua & Græcia & Macedonum & Epiri gentes comprehendātur:& ſuper eos ad Iſthmū ꝓtinētia. Et ad utriuſque littoris pelagus Adriaticum ac ponticum. Ad Adriaticū quidem Illyricus tractus eſt:ad alteꝝ uero uſq; ad Propōtidē & helleſpōtum ora Thraciæ locata ē. Et ſiqui admiſcent' his Scythæ uel Galli. Ab Iſtro autem exordium ii capiāt oportet:quibus tractandi ſūt ordinatim loci ſituſque dicendi.Hæc autē Italiam & Alpes & Germanos & Dacos & getas attīgunt. Hæc etiā bipartito ꝓcurras.Quodam enim modo una ducta quaſi linea parallela mōtes Illyrici & Peonici & Thracii inter ſe diſtāt:quæ ab Adriatico ſinu ī Pontum uſque per ueniat:cuius ꝓtes in aquilonē ſpectātes inter Iſtrum mōteſq; cōſiſtūt.In Auſtrū uero Græcia tellus:& uſq; in mōtanos tractus barbara. In pōtū quidē uergit mons Emus cæteros eius ſpatii magnitudine ac ſublimitate ſuperās:mediamque Thraciam diuidens.E cuius uertice(ut autor eſt Polybius)utrūque mare cernit'.Minime uera dicens.Nam īgens interuallum eſt ad Adriam & obſcurantia permulta. Ad Adriaticum nanque tota ferme Ardea : In medio autem peonia & hæc celſa tota . E cuius latere utroque in Thraciam quidem Rhodope propinquus & ſublimis ſane mons eſt poſt Emum. Altera ex parte ad ſeptentrionem ora .

Illyrica:& Augaritaꝝ regio & Dardanica. De Illyricis igitur dicendi ſu/
mamus initium: quæ Iſtro ſunt alpibuſque contigua: interque Italiã &
Germaniã iacentia.Incohant autẽ a lacu uindelicoꝝ & Rhetoꝝ & Toe/
nioꝝ.Ipſius profecto oræ partẽ deſolatã fecere Daci ſuperatis bello Bo/
iis atque Tauriſcis.Ea Gallica natio eſt Cretoſiro ſubiecta.Eam ſuæ diti
oni ſubiectam regionẽ aſſerenti tametſi Pariſius amnis diſterminet qui
e montibus per Scordiſcos Galatas appellatos in Iſtrum influit Et enim
illi cũ Illyricis:& Thracibus promiſcuæ habitabant.Cæterum illos qdẽ
Daci deleuerunt.Hos autem crebro in belloꝝ uſum ſotios adſciuerunt.
Reliquam plagã pannonii obtinent uſque ad Segeſticam atque Iſtrum
ad ſeptentrionem atque orientem. Ad reliquas uero partes amplius etiã
porriguntur.Cæterum Segeſtica urbs eſt Pannoniorũ ubi fluuii plures
confluunt.Omnes ſane nauigationibus idonei Arx in gerẽdo contra Da
cos bello natura perutilis:Subiacet enim Alpibus ad Iapides uſque pro
tendentibus nationem Gallicã ſimul ac Illyricam.Ex iis locis complures
labuntur amnes quibus cum aliunde:tũ ex Italia multa conuehunt one
ra.Nam poſt promontoriũ ex Aquileia conſcendentibus Naupontum
ſtad.ſunt.ccc.l.Ad quã Rhede perducuntur.Ea uero eſt Tauriſcorum
colonia.Quãquam nonnulli.d.eſſe dicant. Promontorium illud:quæ/
dã eſt Alpium pars humillima quæ ex Rhetica uſque ad Iapides porri
guntur.Hinc montana attollitur denuo ad Iapides Regio quam Alpiã
uocant.Pariter e Tergeſta pago Carnico:tranſmiſſo eſt per promonto/
rium ad paludem nomine Lugeum.Naupõto proximus ẽ fluuius Cor/
coras qui onera excipit.Hic ſane Sabon intrat. Sabuſque in Drabon in
greditur.Hic uero in Noaron penes Segeſtam. Hinc Noarus augetur
accepto Calapi qui ex Albio monte fluens per Iapides Danubium illa/
bitur ad Scordiſcos. Hæc ipſa nauigatio magna ex ꝑte per fluuios ĩ A/
quilonem ex Tergeſta in danubium curſum habet:ꝑ ſtad circiter mil/
le ac.cc.Penes Segeſticam caſtellum eſt Siſcia & Sirmium ea ĩ uia ſitũ:
quæ in Italiam ducit.Pannoniorum gentes ſunt Breuci Andizetii Ditio
nes Piruſcæ Mazei Deſitiate quibus Baton imperauit.Et alii conuentus
ignobiles in Dalmatiam uſqꝫ diſtẽti.Sũt & Sardei ad meridiẽ ꝓcedẽti.
Quoꝝ ab initio Adriæ ſinu:regio montana ad Rhizonicũ ſinũ ꝓgredi/
ens:agrũqꝫ Sardieoꝝ iter mare gẽteſqꝫ Pannonias cadit.Hoc ex loco de
cõtinuo orbis circuitiõe dicturis ferme faciẽdũ ẽ initiũ pauca de ſupius
dictis repetẽtibus.In ipſo ſane Italiæ ambitu:diximus primos Illyrici lit
toris Iſtros eſſe:Italiæ carniſqꝫ uicinos & uſqꝫ ad Polam ciuitatem Iſtriæ.
Huius tẽporis Impatores Italiæ terminos extendere. Hi qdem ab ĩtimo
ſinu ſtad.circiter.dccc.ſũt. Totidemqꝫ e promõtorio ante urbes poſito

Anconem conſpectantes.Cum dextrorſum habeas oram uenetiçã. To/
ta uero Iſtriæ nauigationis longitudo.M.ac.ccc.producitur ſtadiis. De/
hĩc curſus Iapidicus ſtad.M.continetur.Iapides enim ĩ Albio monte ſi/
ti ſunt qui Alpibus poſterior eſt excelſo admodum.Hinc qdem ad Pã/
nonios Iſtrumque pertinentes.Hĩc autem ad Adriaticum mare. Pugna
ces quidem.Cæterum ab Auguſto Cæſare tandem expugnati ad unũ.
Eorum oppida Metullim. Arupinum Monetium. Vẽdonis urbs Loci
autẽ ifœcundi Alica & miliũ plurimũ gẽticibus.Ritu gallico armãt Il/
lyricorum quoque more ac Thracum ſtigmatici Secundum Iapides in
Liburnos eſt nauigatio priore maior ſtad.In ipſa nauigatione fluuius oc
currit aduerſa cum oneribus nauigandus aqua uſque ad Dalmatas &
Scardo oppidum Liburnicum. Ad oram uero omnem quam dixi mari
timam Inſulæ ſunt quas Abſyrtidas uocant.Circa quas Medea fratrem
Abſyrtum cum eam ꝑſequeret necaſſe radit.Inde Cyratica eſt ad Iapi
das ꝓtinens Poſtea Liburnides:numero.xl. Poſt illas aliæ Inſulæ iacens.
Equibus nobiliores pariter Tragurium ab Iſſeis cõditum.Pharos:quæ
ante Paros dicebat a Pariis ædificata . Huius oriundus fuit demetrius
Phatius.Dehinc Dalmataꝝ littus & eoꝝ Emporium Salone. Ea gens an
nos compluris aduerſus Romanos bella geſſit. Caſtella ad.l.habuerũt:
dignitare præſtantia.In his & oppida quædam Salonas Priamonem Ni/
niam atqꝫ Sinotium:& nouũ & uetuſtum.Quæ Cæſar Auguſtus uaſta
uit ĩcendio.Extat & Andretrium munitus admodum locus.Daimmiũ/
que ampla ſane ciuitas a qua & cognomen gens illa uendicat. Eam Naſi
ca exilem reddidit Agrumque deſolatum pecori paſcendum tam ĩpro
ba ĩcolarum erat auaritia . Nam Dalmatarum mos ꝑprius eſt ꝑ cẽten/
nium ab inquilinis tributa exigere. Solent & illi nullo cum maritimis
uti numo.Cum Barbaris communiter uſurpant.Mons eſt Adrius me/
diam diuidens Dalmatiam hĩc ad mare hĩc autem ad terram reliquam.
Poſt Varo fluuius eſt cui adiacent Daorizi Ardei & Plerei.Quibus pro
ꝓqua eſt Inſula Melena quam Corcyram appellant.Et oppidum quod
cõdidere Gnidii.Ardieorum eſt primo quidem Paros dehinc uero Pha
ros dicta.Eam ædificauere Parii Poſteritas autem Ardieos uocauere Va
talios.Verum reiecerunt illos Romani in interiora terræ longius a ma/
ri cum latrociniis cuncta uaſtarent.Et agris ĩcumbere colendis coegere.
Aſꝑ ſane & ſterilis ager eſt & hominum minimæ culturæ deditorum.
Adeo ut fũditus deleti ferme defecerit.Quod & reliqs eius ore mortali/
buo obtigit.Nã q prius potẽtia ualebãt ad ima redacti euãuere.Sicut ex
Gallis Boii:& Scordicæ.Ex Illyriis uero Autariatæ & Ardei & Dardanii.
Ex Thracibus Triballi.Hi qdẽ prĩcipio iter ſe prœlia cõſerẽtes:Poſtea

uero Macedonicis armis: & Romanis debellati ſunt. Poſt Ardieorum & plereorum oram maritimã Rhizeoꝝ ſinus ẽ & Rhizonis oppidũ cũ qbuſdam caſtellis. Et Drilo fluuius cuius aduerſo flumine nauigatio ad ortum uſque ad Dardanicos porrecta ꝓpinquat Macedoniæ gentibus. Propiquat & Peonibus ad meridiẽ. Sicut & Autariatæ & Daſaretii. Cũ alii aliis ex locis ĩuicem finitimi ſint Ipſi & Autariatis Dardanioꝝ ſũt Galabrii apud quos & urbs peruetuſta & Thunate ipſis Medis quæ gens Thracia eſt. ad orientem uicini. Dardanii natio ꝓrſus Agreſtis: Adeo ut ſub fimo ſpeluncas defoſſas ĩcolant: degãtq;. Studio tamẽ capti muſicæ Tibias & fides: & id genus ĩſtrumenta uſurpãt. Hi qdem mediterranea habitant. De ipſis poſterius mentio facienda erit. Poſt ſinum uero Rhizicum Liſſi oppidũ ẽ & Acroliſſi & Epidamnus: quã Corcyrei condidere. hoc tẽpore dicta Dyrrachium ab Cherõneſo: ubi ſita ẽ: nacta uocabulũ: Dehinc Apſus amnis & Aous: ſuꝑ quo Apollonia ciuitas extat: optimis inſtituta legibus. Eam Corynthii & Corcyrei ædificauere. A flumine qdem ſtad'. x. longe abeſt. A mari uero. lx. Cæteꝝ Aoum Eantem hecateus appellat: aſſeritq; eodẽ ex loco circa lacmũ: immo uero ex eodẽ ſinu: Inachũ quidẽ aduerſus auſtrũ argos irrũpere. Eantem uero uerſus occaſum ĩ pelagus Adriaticũ. In ipſis autẽ Apolloniataꝝ finibus celeber locus extat: quẽ Nympheum uocitant. Ibi uero & petra eſt ignem uomẽs: cui fontes ſubſunt: qui aquas tepidas bitumẽque ſcatent dũ ipſa Bituminis petra (uti par eſt) urit'. Prope uero in tumulo eius metalli efoſſilis locus eſt quod exciſum temporis ſpatio denuo replet'. Cumq; telus intra foſſas aggeſta ſit ĩ bitumẽ trafformat': Poſſidonio teſte. Idẽ memoriæ prodidit terrã uinetis conſitam bitumĩe refertam quæ ĩ Seleucia pieria iacet: uineis eſſe remedio quæ pediculoſæ ſint. Eas enim ſi cũ oleo illã ĩunxeris beſtiolas: priuſq; ad germina e radice aſcenderint necare. Eius generis aliam Rhodi eo tẽpore fuiſſe repram quo ibi præturam adminiſtrabit. Sed oleo amplius opus fuiſſe. Poſt Apolloniam: Belliaca ẽ: & Oreum ejuſq; Emporiũ Panarmus ideſt cõmoda cũctis ſtatio. Iugaq; Ceraunia: Hic ſinus Ionii os: & Adriæ capit initium. Os quidem ipſum utiq; cõmune eſt. Differt autem Ionum. Idcirco primæ huius maris parti appellationẽ affert. Adriæ uero ĩteſtinum mare: uſq; ad extremum receſſum nomen accepit. Hoc autem tempore etiam uniuerſum. Horum nominum alterum ab uiro Anare deſcendere: Theopompus autor eſt qui eorum locorum tenuit imperium. Vnde & natio eſt. Adriam uero a flumine cognomine idem aſſequutum. A Liburnis ad Ceraunia ſtad'. ſunt paulo plura ſupra duo millia. Totam uero ab inito receſſu nauigationem dierum ſex Theopompus diffiniuit. Tractus autem Illyrici longitudinẽ peditĩ. xxx. dieꝝ ait. At mihi amplius eſſe uidet' Alia quoq; fide minime digna tradit. Maria ipſa cõmiſceri. Ideo quia in urbe Naro ne tegula Chia & Thaſia inueniat'. Et utraq; maria e monte quodã ſpectari. Et Inſulas Liburnas ita conſtituit ut ſtad'. d. circuitionẽ habeant & Iſtrũ in Adriacũ pelagus uno irrũpere oſtio. Talia & Eratoſthenes ſcribit. Quædã autẽ ſũt e uulgi ſermonibus audita quẽadmodũ Polybius: & de illo & de aliis ſcriptoribus dixit. Vniuerſus igitur oræ Illyricæ curſus maritimus portus habet optimos. Ita enim & ex perpetuo ipſius littore: & ex ipſis propinquis Inſulis euenit. E contra uero Italicũ littus Illyrico obiectũ ſe habet: quod ĩportuoſũ prorſus eſt. Aprica itaque Regio ſimiliter frugifera boniſq; feraciſſima fructibus oliuetis uinetiſq; ſpecioſa niſi ſicubi rara & aſpera omnino rupes iacet. Talis cũ plaga eſſet Illyrica maritima præſertim ſpreta prius erat uirtute locoꝝ fortaſſis ignota: Idq; utplurimum ꝓpter agreſtes hominũ ritus gentẽq; piraticam. Sup hãc ſita regio tota montana frigida & niualis eſt Ampliuſq; ĩ aquilonem ſpectat adeo ut raro uitẽ ferat. In altioribus uero & ãplioribus locis montanæ ſũt planities: quas Pãnonii tenent in auſtrũ uſq; Dalmatas & ardieos porrectæ ad ſeptẽtrionẽ Iſtro terminante. Ad orientem uero Scordiſcis proximæ: qua Macedonũ Thracũq; montes exiſtunt. Fuerunt autẽ autariate Illyricoꝝ gens ampliſſima atque optima: qui cũ ardieis aſſidue belligerabant. Belloꝝ cauſa erat Sal: quod in eoꝝ finibus coagulatur ex aqua quæ e uaſe quodã uerno ſtillat tempore. Exhaurientibus enĩ & deponentibus ſal ipſũ die quinto coagulat'. Conuenerat aũt inter eos: ut puiciſſitudinẽ congelatorio uterent' loco. Conuenta uero tranſgreſſi manus conſerebant. Cæteꝝ Autariate Triballos ab Agrianis uſq; ad Iſtrũ pertinentes aliquando deleuerunt. Erant autẽ dieꝝ quindecim iter ex aliis Thracibus & Illyricis protenſi. Extincti uero prius a Scordiſcis fuerãt Poſtea autẽ ab Romanis qui etiã Scordiſcos diutius potentiſſimos debellarũt Enimuero ii penes Iſtrũ habitarãt: duas ĩ partes diuiſi. Nã & alii magni Sordiſci appellati ſũt. Alii uero parui. Illi quidem duos inter fluuios habitabant. Iſtrũ illabẽtes. Alter noarus appellat' præter Segeſticã fluens. Alter Martus: uel ut alii Bargus. Parui aũt ultra Iſtrũ ĩcolebãt Triballis & Myſis finitimi. Quaſdã etiã ĩſulas habebant Scordiſci. Ea aũt magnitudinis aucti ſũt: ut uſq; Illyricos & Peonicos & Thracios prouecti ſint termĩos. Cõplures igit' iacẽtes ĩ Iſtro Inſulas occupauere. Ipſi etiã urbes habuere Heortẽ: & Capedunũ. Poſt Scordiſcoꝝ agrũ ad Iſtriꝝ qdẽ adiacet Triballorum & Myſoꝝ plaga: De qbus ſupius mẽtio a nobis facta eſt. Et paludes Scythiæ intra Iſtrum quam minorem uocant. Et harum meminimus ſuperius. Habitant & iſti & Crobyzi & alii quos

Universidad de Deusto
Biblioteca

Troglodítas uocãt:ad loca quæ ad Calatin & Tomæem & Iſtrum pti/
nẽt.Dehinc Emi accolæ & qui uſq; ĩ Pontum uergũt.Coralli & Beſſi &
Medoꝝ quidã & Dantheletæ. Hæc uero uniuerſa latronibus refertiſſi/
ma loca.Beſſi magna ex pte montẽ Emũ incolunt:& propter latrocinan
dum latrones uocitanť.Quidam Calybitæ & Lyprobii:Rhodopæ ꝑpĩ/
qui atq; Peonibus & Autariatis & Dardaniis ad Illyricũ In horũ medio:
& Ardieoꝝ Daſaretii iacent & Hybrianes & gentes aliæ obſcuræ quas
cum diriperent ſpoliarẽtq; Scordiſci:deſolatum reddiderũt agꝝ & mul
toꝝ dieꝝ nemoribus inacceſſis referſerũt.Inter Iſtꝝ & montes.ex utroq;
Peoniæ latere maritima ponti ora ꝑtendiť.Ab ore ſacro Iſtri ad mõtanã
uſq; Emi plagam. Oſtiũq; Byzãtico ꝑpinquũ quẽadmodũ littus Illyri/
cũ adeuntes uſq; ad Ceraunios mõtes ꝑuenimus: qui extra tractum exi
ſtunt Illyricũ:ꝑprium tamẽ quendã habẽs terminũ.Mediterraneas ue/
ro iſtis gentes terminauimus cũ ad huiuſmodi deſcriptionẽ inſigniores
fore tum ad præſentia:tũ ad poſteriora putaremus.Eodẽ modo ĩ ore hu/
ius loci maritima q̃uis montanã egrediatur lineã:ad proprium tamẽ ali/
quem terminum finiť: Ponti ſcilicet oſtium & ad ea quæ modo & ad ea
quæ deinceps agent.A ſacro igiť oſtio Iſtri dextrorſũ habenti littus ꝑpe
tuũ oppidulũ occurrit Iſter nomíe:ad ſtaď.d.A Mileſiis ædificatũ. Inde
Tomís oppidulum alteꝝ:ad.cc.l.ſtadia.Dehinc urbs Callatis ĩ ſtaď.cc.
&.lxxx.ab Heraclienſibus deducta colonia. Poſtea Apollonia ſtaď. M.
&.ccc.Mileſioꝝ colonia.Cuius maior muri portio quadam ĩ exili condi
ta Inſula eſt. Vbi Apollinis Sacellum exiſtit. Quo ex loco.M.Lucullus
Coloſſum extulit & in Capitolio collocauit. Fuit autẽ Apollinis ſtatua:
Calamidis opus.In medio autẽ Calatidis:& Apolloniæ ſpatio Bizona ia
cet maxĩa ex pte ſui terræmotibus abſorpta.Inde crulii:& Odeſſus Mi/
leſioꝝ colonia.Et Naulochus: Meſembrianorũ caſtellum. Poſtea mons
Emus:ab hoc uſq; mare ꝑgrediens.Deinde Meſembria Megarenſium
colonia quã antea Menebram uocabant ueluti Menopolis: ideſt Mene
ciuitas.Eius enĩ ædificator Menas appellabať.Brea uero ſermone Thra
tio ciuitas nominať Sicut & Selyos oppidũ Selymbria dicta eſt. Et ſic
Enus quãdoq; Poltyobria nominata erat.Deinceps Anchiala caſtellũ:ab
Apolloniatis conditum Aquæ & pollonia dicebať. Hoc in littore Cete/
rizis ꝑmontorium prominet. Locus munimine ualidus quo aliquando
Lyſimachus opũ ſuarũ Theſauro:& ærario uſus eſt.Rurſus ex Apollo/
nia ad Cyaneas ĩſulas ſtaď.ſũt.M.&.d.In eo autẽ interuallo Thynia A/
pollonitaꝝ ager & Anchiala eorũdẽ ora & Phthinopolis & Andriaca ꝑ/
píque Salmydiſſo.Littus uero hoc deſertum eſt petroſum importuoſũ
ad Aquilonis flamina late patens & apertũ. Ad Cyaneas uſq; lõgitudo

eſt ſtaď circiter.dcc.Ad quod naufragio eiecti:ab oppidanis ſpoliantur:
Thracia gente ſuperhabitante. Cyaneæ autem duæ perexiguæ extant
Inſulæ.Altera in Europam altera in Aſiam uergẽs:Euripo diſiũctæ lati/
tudinis ſtaď.circiter.xx. Tantũdẽ a Byzãtinoꝝ:& Chalcedonioꝝ tẽplo
diſtãtes.Quod Euxini maris anguſtiſſimũ oſtiũ ẽ. Cũ hinc ſtaď.x.pro/
mõtoriũ obuiat fretũ quinq; ſtaď. anguſtãs . Deinde dilatatur ãplius &
ꝑpõtidis initiũ efficit.Ex eo ꝑmõtorio:quod ſtaď.quíque anguſtũ Effi/
cit fretũ:ad portũ nomíe ſiculneũ ſtadia quíq; & triginta ĩterſũt.Hĩc ad
Byzãtioꝝ cornu quíq;.Eſt autẽ cornu ad Byzãtii moenia ꝑpe ſpectãs ſi
nus ĩ occaſũ extẽſus ad ſtaď ſexagĩta cornu ceruino ꝑquãſimilis nam in
plures ſinus ꝑide ac ramos quoſdã ſcindiť ĩ quos irruẽtes Pelamydes fa
cile captãtur.Id autẽ cũ eaꝝ multitudine: Tũ ui & impellẽtis fluxus im
petu cũ ꝑpter ſinus ãguſtiſſimos uel manibus cõpræhendãtur.Eaꝝ ge/
neratio ĩ Meoticis paludibus fit.Inde uero paulatim erumpũt grege ſa/
ctoꝑ os ipſũ ac ꝑpter littus aſiaticũ uſq; Trapezũtẽ ac Pharnaciã excur
rũt.Hĩc primũ eaꝝ uenatio exiſtit nõ copioſa admodũ.Nõdũ enim con
ueniẽs ẽ multitudo Vt uero ſinope ꝑpius acceſſerit: ſpecioſior nimirũ
eaꝝ ẽ piſcatio ſimul & ſalſamẽtaria:Poſtq; uero Cyaneas trãſierit & ex ri
pa Chalcedonia albicãs occurrerit petra quædã: tãtus beſtiiſq; ipſis ter/
ror incutiť:ut e ueſtigio ĩ ulteriorem cõuertãtur ripã. Quas cũ præceps
aquaꝝ curſus corripiat & ĩnata locoꝝ aptitudo maris fluxũ ad Byzantiũ
cornũque Byzãtii deflectat.Et eo naturæ ĩpetu propellat copioſum By/
zãtinis populoque Ro.ſuppeditat ꝑuẽtũ. At enim Chalcedonii ĩ ulteri
ore prope cõſiſtentes littore in nullã eius ubertatis cõmunionẽ accedũt.
Quoniam ad eoꝝ portus ne una qdẽ Pelamys ſeſe applicat. Memoriæ
ꝑditũ ẽ:cũ Byzãtii cõditores poſt ædificatã a Megarẽſibus Chalcedonẽ
Apollinis oraculũ cõſulerẽt:eis mãdaſſe ut cõtra cæcos habitatõnẽ loca/
rẽt.Cæcos enĩ ideo Chalcedonios uocabat: quia cũ prius ad ea loca naui
gaſſẽt:omiſſa tã locuplete ripa tẽuiorẽ accepiſſẽt.Iã uſq; Byzãtiũ ꝑgreſ/
ſi ſumus.Illuſtriſſimã ſane ciuitatẽ ad nobiliora cõfinia ꝑpinquã:& Iſtri
oſtio uicinã ab eo flumine nauigationẽ plane demonſtrãtẽ. Supra Byzã
tium uero gẽs Aſtorũ ideſt ciuium iacet:in qua Calyba ciuitas ẽ.Eã Phi
lippus Amyntæ filius collectis de exerciru ignauiſſimis habitãdã conſti
tuit.Hæ igiť nationes memoratu dignæ ſunt:quas Iſter & mõtes Illyri/
ci Thraciiq; terminãt.Maritimam Adriatici maris orã uniuerſam ab ĩ/
ito ſinu inchoatã tenentes & ſiniſtram ponti plagam ab Iſtro flumíe uſ/
que Byzantium.Reliqua ſunt de regione dicta montana ĩ auſtrum ſpe/
ctantia.Quæque his ſubiacent ordine loca: in quibus eſt Græcia:& con/
tigua uſq; in mõtes protẽta barbaries.Hecateus itaque Mileſius hæc de

Universidad de Deusto
Biblioteca

Peloponeſo ſcripta prodidit. Eam prius q̃ Græci ícolerẽt a Barbaris ha/
bitatã extitiſſe Itidẽ fere & Græcia uniuerſa priſcis tẽporibus barbararũ
nationum habitatio fuerat. In eã uero ductus eſt rationẽ per ea quæ me/
moriæ prodita fuerãt. Pelops quidem ex Phrygia ducto ſecum populo
ab ſe Peloponeſo nomen ídidit. Danaus ab ægypto profectus Dryopes
& Caucones & Pelaſgi & Leleges & alii id genus terras intra Iſthmum
& extra partiuerũt: Agrum Atticum ueniẽtes cũ Eumolpo: Thraces te/
nuere. Aulidẽ uero terræ phocidis Tereus. Cadmeã autẽ aduecti cum
Cadmo Phœnices Ipſã uero Boetiam Aones. Ac Tẽbices & Hyantes.
Pyndarus autem ait. Fuit tempus quo Hyas Boetiam gẽtẽ gubernabat.
Ex aliquorũ quoque uocabulis barbaricũ ipſum manifeſtatur: ut ſũt Ce
crops Codrus Erlus Cothis Drymas Crinanus: Thraces uero & Illyrii
& Epirote ad hos uſque ãnos in lateribus inſidẽt: q̃q̃ longe magis antea
q̃ nũc ubi contradicente nullo & inpræſẽtia magnam Græciæ partẽ Bar
barorum natio habitat. Thraces quidem Macedoniã & pleraſq; Theſ/
ſaliæ partes Acarnaniam uero & Etoliam ſuperiorem Theſproti Aſſo/
pei Amphilochi Moloſſi. Athamanes gentes Epiroticæ. De pelagis igit
abũde dictũ eſt. Leleges uero ſũt nõnulli qui eoſdẽ illos & Cares arbitrẽ
tur. Alii finitimos ſolum conciueſque atque commilitones. Quocirca in
Mileſiorum agro habitationes quædã Lelegum nominant Frequẽtibuſ
que in locis Cariæ & ſepulchra Lelegum & munimẽta deſerta: Lelegia
appellata monſtrantur. Quæque nunc Ionia dicitur totam eam Cares
& Leleges incolebant Quos cum Iones expuliſſent: Ipſi regionem oc/
cuparunt. Etiã ueteres illi q Troiam expugnauerunt: Lelegas e locis Si
de & Pedaſo & Satnioenti fluuio uicinis eiecerũt. Quod autem iſti Bar
bari fuerint: uel hinc ſignum putandum eſt quod Caribus pariter coní/
gregati fuere. Quod autem & cum eis: & per ſe errabundi antiquis tem/
poribus fuerint declarant Ariſtotelis Politie. Nam in Acarnanum Poli/
tia: Quandã inquit Acarnaniæ partem Curetes habent ſpectantẽ uero
in occaſum plagam Leleges tenẽt Reliquã íde Teleboæ. In Etolorum
Politia is nunc Locros Lelegas uocat A quibus & Boetiam occupatã fu/
iſſe dicit. Similiter & in Opontiorum & Megarenſũ Politia teſtatur. At
enim in Leucadiorũ Politia quempiam Indigenam & Aboriginem Lele
gẽ nominat. Cuius ex filia nepotẽ nuncupat Teleboam. E quo duos. &
xx. liberos Teleboas ꝓcreatos inquit. E quibus nonnulli Leucadẽ habi
taſſe tradunt. Heſiodo maxíe fidẽ adhibẽdã eſſe contẽderim: qui Lele/
gum populorum ducem fuiſſe Locron aſſerit. Quos ſaturnius Iuppiter
immortalia ſapiẽs conſilia: E Deucalionis tellure delectos uagos exhibu
it. Vis enĩ ipſa uocabuli ſignificare ut cẽſeo uidetur pleroſq; tẽporibus

antiquis delectos ꝓmiſcuos fuiſſe: Cum eorum natio deficeret. Hæc ſa/
ne aliqs & de Cauconibus dicere poſſet. Qui cum antea pluribus í lo
cis habitarẽt necubi nunc exiſtũt. Superioribus itaq; ſæculis cũ gentes ꝑ
multæ licet exiguæ & ignobiles eſſẽt: tamẽ uirorũ excellentia cũ ꝑ ſe ſua
tenerent imperia earum terminos diſtinguere: nõ magnæ profecto diffi
cultatis erat. Nũc autẽ deſerto & plurimum uaſtato ſolo: uiciſq; & urbi/
bus deletis ſi õnẽ ꝓ uiribus adhibueris curã ac diligentiã: nihil ſane pro
ficies propter locorum ignobilitatẽ: & uaſtitatẽ quæ dudũ inchoata: nec
dũ hac etiã ætate ceſſauit multis in partibus propter populoꝝ rebellio/
nes: quibus Romani cum exercitibus incubuerũt & habitatoribus ab il
lis íſtituti ſũt domini. Septuaginta igitur Epirotarũ urbes a Paulo Emi/
lio Imperatore funditus euerſas eſſe auctor eſt Polybius: uictis Macedo
nibus & Perſe Rege ſuperato. E quibus maximũ numerũ iuris. Moloſ/
ſorum extitiſſe & mortalium. c. &. l. millia í ſeruitutẽ redacta. Attamen
aggrediemur: & quoad deſcriptioni conuenit & nobis adire licet: ſingu/
la percurremus. Ab oraque Ionii ſinus maritima captabimus initium in
quam quidem Adriæ nauigatio terminat. Eius primæ partes ſũt Epidã
nũ ſiue Dyrrachium & Apollonia. Ex Apollonia í Macedoniã: Egnatia
in otientem uia eſt quã ꝑ millia paſſuũ mẽſi ſũt. Lapideaſq; columellas:
uſque Cypſelum & Ebrũ amnẽ mil. paſ. d. atque. xxxv. computatis uero
per ſingula. mil. ſtad. viii. ſtad. ſunt. mil. iii. cc. &. lxx. Adiungit polybi
us unicuique ſtad. dipletrum: ideſt iugera duo Quæ ſtad. pars terra eſt
Vnde adiiciẽda ſunt ſtad. c. lxxviii. & tertia ſtad. pars miliariorꝝ numero
Contigit autem ab Apollonia & Epidamno ſiue Dyrrachio ꝓmotos ex
æquali diſtantia eandẽ in uiã incidere. Tota quidẽ uocat Egnatia. Prior
quidem Ex candauia nominat qui mõs eſt Illyrici: per Lychnidiũ urbẽ:
Et pylonis locũ qui í uia ipſa Illyricũ Macedoniãq; diſterminat. Illíc ue/
ro prope Barnũtẽ per Heracleã atq; Líceſtas: & Cordos ad Edeſã & Pel
lam uſq; Theſſalonicã itur. Hæc autẽ (ut Polybius ſcribit) cc. lxvii. milia
ria ſunt. Hanc permeantibus uiam circa Dyrrachium uel Epidãnum &
Apollonia dextrorſum gentes iacẽt Epyroticæ quas mare ſiculum allu/
it uſq; ad ſinum Ambraciũ. A leua uero montes regionis Illyricæ quos
antea percurrimus. Et gẽtes accolæ quoad í Macedoniã Peoneſq; ꝑene
tris. A ſinu deíceps Ambratio plaga í oriẽtẽ uergens e regiõe pelopõneſi
ꝑueniẽs ad Græciã ꝑtinet. Dehíc Egeũ excidit pelagus: dextera ex ꝑte to
tã reliquẽs Pelopõneſũ. Ab Macedonicaꝝ aũt gẽtiũ atq; Peonicaꝝ exor
dio uſq; ad Strymonẽ fluuiũ Macedões: ac Peones habitãt. Et Thracũ
mõtanorꝝ aliq Trãs ãnẽ Strymonẽ uero uſq; ad Põticũ oſtiũ atq; Emũ
mõtẽ cũcta ſũt Thracũ excepto littore qd Græci tenent: Quidã ſane í

Propontide ſiti Plerique uero ad Helleſpontū aut ſinū Melanen ideſt ni/
grū. Alii uero ſup Egeo pelago. Cæreꝝ Egeū pelagus duo alluit Grę/
ciæ latera. Alteꝝ ī oriētem ꝓſpectans. extēlum uero a ſumnio ad Arctō
uſq; ad Thermeū ſinū: atq; Theſſalonicā oppidū Macedonicū quæ ſu
pra cæteras huius ætatis urbes eximia ciuilitate floret. Alteꝝ uero mace/
donicū a Theſſalonica ad meridiē porrectū uſq; ad Strymonē Plerique
autē totā ab Strymone uſq; ad Neſtum plagā: Macedoniæ attribuunt
Quoniā Philippus eximio captus ē ſtudio: ut hæc ſibi loca uendicaret.
Maximaq; ex metallis: & reliqua locoꝝ ubertate uectigalia conſtituit. E
Sumnio uero uſq; ad Pelopōneſū Myrtoū & Creticū & Libycum pela
gus ē cū ſinibus uſq; ad Siculum. Hoc uero & Ambracium & Corīthi/
acū & Criſeū ſinū cōplet Theopōpus. xiiii. Epirotarū gentes eſſe refert
E quibus celebratiſſimæ ſunt Chaones & Moloſſi. Quippe q totus Epi/
roticæ terræ quandoq; Regū tenuere. Prius qdem Chaones. Poſterius
uero Moloſſi qui qdē propter Regum cognationē magis ac magis am/
plificari fuerant. Nā ex Eacidaꝝ ſanguine prognati ſūt. Accedit quod pe/
nes illos Dodonæ uetus ac nobile uigebat oraculum. Chaones igitur ac
Theſproti deide Caſſopēſes q & ipſi Theſproti ſunt: ipſa a Ceraunīis
montibus uſq; ad ſinū Ambraciū maritima fruunt ora. Agro ſane uber
tate fœlice. Quod ſi nauigare incipias a Chaonibus in oriētē ſolē ac ſinū
Ambraciū atque corinthiacū adeo ut dextera quidē auſonium habeas
pelagus: leua autē Epiꝝ: curſus ē ſtad mille &. ccc. a mōtibus Ceraunīis
ad ambracii ſinus os. In hoc quidē interuallo Panormus ē portus intra
Ceraunios montes ampliſſimus: & poſt illū Onchemus portus alius: ad
quē ꝓmontoria corcyræ ī occaſū uergētia oppoſita iacent. alius itē Caſ/
ſiopa ex quo Brūduſium ſtad interſūt mille &. dcc. Totidēq; ab altero
Caſſiopæ ꝓmōtorio in Auſtrū ſpectāte uſq; Tarentū: quod Phalacrū
ideſt caluū appellant. Poſt Oncheſmū autē extat Poſidium ac Buthrotū
ī portus ore cōditū: quē coenoſū appellant. Locus ē poeninſula & Che/
rōneſi formā habēs Romanis frequens accolis. Sūt & Sybota īſulæ per
exiguæ pauliſp ab cōtinēti terra diſiūctæ ad orientale ꝓmōtoriū Corcy
ræ Leucimā ſitæ. Sūt & aliæ præternauigātibus īſulæ ꝓexiles haud me/
moratu dignæ. Inde ꝓminens ſolū nomine Chemeriū: dulciſq; portus:
quē ītrat ānis Acherō: ex acheruſia palude ꝓfluēs: cōpluraq; ſuſcipiens
flumīa: qbus ſinus ipſe ducis efficit. Prope labit Thymauus. Sup hūc
ſinū iacet ciuitas nūc quidē Cichyrus dicta: quondā aūt Ephyra: quam
Theſproti cōdidere. Penes Buthrotū uero ē Phœnice. Nō lōge uero a
Cichyro puſilla ciuitas iacet Buchetiū. Caſſopenſiū opus haud procul a
mari & Elatria & Pandoſia & Batie ī mediterranea. Cæterum illaꝝ ager

uſq; ad ſinum ptinet. Secundū dulcē portū autē duo alii deinceps por/
tus exiſtunt Vnus quidem propior ac minor nomine Comarus Iſthmū
ſtad ſexaginta efficiēs ad Ambraciū ſinum atq; Nicopolin: quā urbem
Cæſar Auguſtus ædificauit. Alter ꝓcul magis & amplior & præſtantior
prope ſinus ipſius oſtiū diſtans a Nicopoli. xii. ſtad interuallo. Deiceps
eſt oſtiū ambracii ſinus. Huius etenim ſinus oſtiū ipſum paulo q̄ ſtad.
iiii. maius ē. Circuitus ſtad. ccc. amplectit. Optima omni ex ꝓte eius ſta/
tio. Ingrediētibus occurrūt a dextra habitātes ex græcis acarnanes & A/
pollinis Actii tēplum quodā ī tumulo ad oſtium eminēs: cui cāpus ſub/
iacet Lucū habens. Sunt & naualia in quibus Cæſar unde uiginti naues
decimaꝝ nomine repoſuit. Ab uno remoꝝ ordine uſq; deciremes adiun
gens. Memoria quoq; proditum eſt & nauale & naues incendio prorſus
extinctas eſſe. Siniſtra uero Nicopolis eſt: & Epirotaꝝ colonia Caſſopei
uſq; in intima ſinus ambracii: cui ſupeminet paulīſper a ſinu diſtans tol
gus: cuius memoriā Cypſelus ſtruxit. Præter eā labit aratthus fluuius:
ꝓquē a mari ad ipſā Tolgum paucis admodū ſtad aduerſa nauigat aq̄.
Oritur autē ex monte Stympheo ab illius radice. Hæc autem ciuitas ſu
periori tēpore eximia fortuna enituit. Ex ea igit ſinus ipſe cognomē aſſe
cutus eſt. Maximum ei Pyrrhus attulit adiumentum cum eo loco ꝓ re/
gali ſede uteret. Macedones autem ac Romani poſtea: & hāc & alias ob
eorum rebellionem aſſiduis bellorum laboribus exhauſerūt. Eam ob rē
Cæſar Auguſtus demum cum deſtitutas admodū animaduerteret: cū/
ctas in eo ſinu ad unius habitationem cōgregauit. Eiq; ipſe uocabulū in
didit: Nicopolin ideſt uictoriæ ciuitatem. Et ſuæ uictoriæ cognomē im/
poſuit. In qua. M. Antoniū āte ſinus illius oſtium nauali prælio ſimul &
Egypti Reginam Cleopatram ſuperarat. Nā & ipſa huic certamini præ
ſens īterfuit. Ipſa igit Nicopolis egregia incolaꝝ multitudine abundans
amplificatur ī dies: latos fines habens & hoſtilibus ornata ſpoliis. Habet/
que in oppido ſuburbio templū magnifice extructū. Eſt & Lucus Gym
naſio ſtadioq; ad quinquennale ludorum certamen apparatus. Sacerq;
Luco ſuperne tumulus immiet dedicatus Apollini. Inſtar autem Olym
piorum: Ludi Actii deſignantur Actio Apollini cōſecrati. Eorum curæ
Lacedæmonii præfecti ſunt. Reliqui uici & circumhabitata loca: Nico/
polis iuri attributa ſunt. Actia quoq; ipſi deo prius: & a finitimis ageban
tur. & certantibus coronæ proponebantur. Hac autem ætate Cæſar Au/
guſtus honorificentius ædidit. Secūdum Ambraciam Argos extat Am
philochiū: Quod Alcmeon eiuſque liberi condidere. Conſtat enim Alc
meonem (ut autor eſt Ephorus) poſt Epigonorum aduerſus Thebas ex/
peditionem ab Diomede in Etoliam ad eius auxiliū accerſitū aduētaſſe.

Et eius ope illum hanc ſimul & Acarnaniã in poteſtatẽ redegiſſe. Cæte/
rũ cũ poſtea illos ad bellũ troianũ Agamẽnon accerſeret ad id: profici/
ſcẽte Diomede Alcmeonem ĩ Acarnania manſiſſe & Argos ædificaſſe.
Ipſũq; a fratris nomine Amphilochicum uocaſſe. Inachũ etiã amnẽ per
illius agrũ fluẽtẽ in ſinũ: Argiuæ terræ appellationẽ addidiſſe. Thucy/
dides autẽ ſcriptũ reliquit ipſũ Amphilochũ poſt eius a bello Troiano
reditũ: Cũ eſſet Argiuis iuiſus ĩ Acarnaniã ſeceſſiſſe. Et accepto a fratre
principatu: oppidum ĩ ſui nominis memoriam ædificaſſe. Epirotæ quo/
que ſunt Amphilochi: & qui ſuperius incolunt & qui ſũt Illyricis adiun
cti montibus rupes & aſperũ habitantes agrum. Moloſſi etiam & Atha
manes & Ethinces & Tymphei & Oreſtæ & Parorei & Atintanes quoꝝ
nonnulli Macedonibus magis applicant: Aliqui uero Ionico ſinu. Me
moriæ quoq; traditũ ẽ: Oreſtiadẽ orã ab Oreſte quãdoque occupatã fu/
iſſe Cũ cæſa matre exul profugeret & ſui regioni nomen reliquiſſe. Cũ
que oppidũ condidiſſet Argos Oreſticum de ſuo uocaſſe nomine. Hi/
ſcæ uero gentes commiſcẽtur Illyrice quæ ad montanã regionẽ Auſtra/
li de parte proſpectãt: Quæque ſuper Ionium ſinũ iacent. Sup Epidãnũ
enim ſiue Dyrrachium & Apolloniã ſedes habẽt Bylliones & Tayllatii
& Parthini & Phrygi uſq; ad Ceraunios montes. Prope uero adſunt ar
gentifodinæ ĩ Damaſtio: ubi potentatũ conſtituere Periſadyes: quos En/
cheleos & Seſareſios nominãt. Penes hos Lynceſte & Deuriopus & Tri/
politis Pelagonia & Leordi & Limia & Eratyra. Loca quidẽ hæc quondã
ſingula magna ualebant potẽtia. Quoꝝ imperiũ cadmi nepotes & Her/
mione ad Eenchelias tenuere. Quæq; de illis fabuloſa nominant hiſ ĩ lo
cis oſtendunt. Harũ quidẽ nationũ regnũ nequaq̃ indigene capeſſebãt.
Cæteꝝ Lyceſtæ ſub Arrabeo fuere deducẽte a Bacchiadis originẽ. Huic
nata eſt filia neptis Philippi Amynthæ filii Mater Eurydices filii: Irrha
uero filia. Epirotaꝝ gẽs Moloſſi ſub Pyrrho Neoptolemo fuere: quem
Achilles procreat: & ſub eius ſucceſſoribus Theſſalici ſãguinis. Alii ue
ro ſub indigenarum gubernaculo regebantur Poſtea quibuſdam ſemp
obtinentibus uictoribus res ad Macedonum regnum tandem tota con/
uerſa eſt paucis dũtaxat exceptis ſuper Ionio ſinu ſedentibus. Iãq; Lyn/
ceſtum & Pelagoniam & Oreſtiadem & Emiam ſuperioris Macedoniæ
nomine comprehendebant. Eãq; Poſteriores Eleutheram ideſt liberam
dicebant Aliqui uero uniuerſam uſq; ad Corcyram Macedoniã appel/
lant. Eius rei nationem ſimul afferentes q; & tonſura & lĩgua & chlamy/
de aliiſque talibus utantur pariter omnes. Plerique gemino ſermone lo
quuntur. Soluto autem Macedonum regno cuncta in Romanorum di
tionem conceſſere. Per has gẽtes Egnatia uia ex Dyrrachio & Apollonia
perducit. At circa uiam candauiæ lacus: ac paludes ad Lychniduntem
extant ubi copioſa piſcium habentur Salſamentaria. Sunt & fluuii Ioni
um irrumpẽtes ſinum & in Auſtrum uergẽtes: Inachus & Horatous &
Achelous & Euenus quẽ priores Lycormam uocitabant. Ille quidẽ ſinũ
illabitur Ambracium. Alter uero in Acheloũ Cæteꝝ Achelous & Eue/
nus in mare fluunt. Ille quidẽ per Acarnaniã labens hic uero per Etoliã
Eurigon autẽ multis acceptis amnibus: ex Illyricis montibus & Alynce
ſtis & Brigibus & Deuriopis aliiſq; cõpluribus in Axium irrũpit. In hi/
ſce gẽtibus antiquis tẽporibus ciuitates extabant. Tripolites: Pelagonia
cognomine. Cuius & Azorus erat. Superq; Erigone uniuerſæ ciuitates
Deuriopoꝝ conſiſtebant. E quibus Bryanion: & Alalcomenæ & ſtymba
ra. Cæterũ Cydriæ Byſaꝝ. Eginium uero Tympheoꝝ fuit. Ethiciæ con
fine atq; Triccæ. Propĩqui uero iã & Macedoniæ: & Theſſaliæ ſunt ad
montẽ Poeum & Pindũ Etiices & Penei fõtes De qbus & Thymphei
& Theſſali Pindi accolæ certant. Iuſq; ſibi uendicant: ſimul & uicina io
ni fluuio Oxynea ciuitas: quæ a Tripolitano diſtat Azoro ſtad. c. &. xx.
Prope adſũt & Alalcomenæ & Eginium & Europus & Ionis in Peneũ ĩ/
greſſio. Ea tempeſtate (ut dixi) licet aſpera & mõtibus plena Tamaro &
Polyano aliiſq; cõpluribus: Egregie tamen populoſa Epirus tota erat &
Illyricũ. Hoc uero tẽpore magna ex pte ſolitudo tenet. Habitat aũt p pa
gos ruderũq; reliquias. Dodoneum autẽ oraculum (quemadmodum &
cætera) quodammodo derelictum eſt. Illud uero: autore Ephoro: a Pelaſ
gis conſtructũ fuit. Nam Pelaſgi iter potentiſſimos Græciæ populos an
tiquiſſimi celebrãtur Quocirca poeta ita cecinit. Dodonee Rex pelaſgi/
ce iuppiter Heſioduſq; Dodona iter quercus ſedes Pelaſgoꝝ extitit. De
plaſgis cum Tyrrhenã gentẽ exponebamus ſatis a nobis dictũ fuit. Cir
ca Dodonam uero & tẽplũ habitantes barbaros extitiſſe. Homerus ipſe
declarat ex eoꝝ uiuendi norma: quos ſpurcipodas: & humi ſtabulantes
appellat. Vtrũ autem illos Hellos uocari oporteat: ſicuti Pidarus ait: an
Sellos: quẽadmodũ penes Homerũ iacere ſuſpicant: textus & ſcriptura
nimiꝝ ãbigua cõfirmare non ſinit. Philochorus autẽ ait circũſtantẽ Do/
donæ locum: ſicut Euboeam Hellopiã uocari: etenim hoc pacto dicere
teſtatur heſiodum:

Floribus hellopia pratiſque decora niteſcit.
Cuius in extremis dodone eſt condita campis.

Putant autem (ut inqt Apollodorus) a paludibus tẽplo circũfuſis ita uo/
cari. Poetã qdẽ ipſos hellos nominare exiſtimãt: hellas accipit hellos eos
q; circa tẽplũ ſunt. Adiecit & tẽplo uicinum amnẽ Selleentẽ nomĩe flu/
ere cum dixit. Is ꝑcul ex Ephyræ ſeleẽte actus ab amne. In Theſprotis

autem Ephoras:Sed helienſibus iterius.Ibi enim fluuiū Selleētem eſſe. In Theſprotis autē atq; Moloſſis nullum. Cæterum quæ de quercu:& quæ de columbis fabulæ uulgant & alia huius generis:ſicut & de rebus delphicis:partim poetici magis ſermonis & ſtadii ſūt:ptim huius de ſitu orbis tractatus propria. Itaq; Dodona priſtinis ſæculis ſub Theſprotis erat.Similiter & mons Tomarus ſiue Tmarus:nā utroq; modo dicit: cui ſubiectū eſt oraculū. Tragœdiaꝝ quoq; ſcriptores & Pindarus Dodonē Theſproticam appellauere.Poſterior autē ætas Molooſſoꝝ iuri attribuit. Vates autem Iouis quos poeta ſpurcipodas & terriſōnes appellat a monte ipſo Tomaro Tomoros nuncupatos eſſe dicunt. Sic nōnulli in Odyſſea ſcribunt:quæ loqtur Amphilochus:qui cōſilium procis exhibet:ne prius aduerſus Telemachū faciāt ipetū q̄ Iouē pſcrutentur.

Filia iouis magni ſic ducunt ordine parcæ.
Aut tomori incutiam cædem per membra cruētam.
Aſt alios dare terga retro ſuper æquora cogam.
Sin deus auertat requiem captare iubebo.

Melius enim eſſe Tomoros:q̄ Themiſtas ſcribere. Nullo igitur pacto oracula Themiſtas a poeta dici:ſed conſilia & publicas inſtitutiōes & legum ſactiones.Dici aūt Tomoros cōſtitutos ſuper Tmaro quaſi mōtis Tmari ad tēplū cuſtodes. Sane Iuniores Tomoros dicunt.Simplicius aūt Homero capiēdū oracula abuſiue & conſilia:ipſa diuinatiōis imperia & cōſultatiōes:Ipſaq; uaticinia quēadmodū decreta.Quale & illud eſt:Et hoc ex quercu alticonia Iouis cōſilium hauſiſſe. Ab ipſo autē primordio mortales fuerant præſagia præcinētes: Sub quibus & uaticinandi miniſtri inſtituti erant : & hoc forſitā poeta ipſe declarat de iis quos Hypophetas uocabāt qbus ꝓphetæ iperabāt.Poſteriore īde tēpore tris deſignarant aniculas. poſtq̄ & Ioui Dione eiuſdē tēpli comes dicata eſt. Suidas ī rebus Theſſalicis fabuloſa mīta tradit ad gratiā loquutus Illic que tranſlatū fuiſſe tēplum inquit e Scotuſſa Theſſaliæ.Eſt.n.Scotuſſa urbs Theſſaliæ.Pelaſgice.Cōcomitatæ.n. plurimæ ſūt fœmine quaꝝ e ſtirpe ꝓgnatæ ſūt quæ hac tēpeſtate ꝓphetides diuinādi officiū gerunt. Quo ex facto Pelaſgicum uocari Iouem inſueuiſſe Cineas autem lōge maiores fabulas contexit.

Octauo continetur pars Europæ in qua reliquum dicitur de Macedonia. Tota etiam exponit Græcia in qua pertractanda diutius immoratur:propter multā rerū nobilitatē & locorū & neglecta & īdiſcreta penes hiſtoricos atq; poetas diligēter apteq; deſcribit. Vti ſūt eius regionis urbes.tā ī nauiū dinumeratiōe q̄ per poeſin multis ī locis cōmemorata.

Oſtq̄ peragratis occiduis Europæ regiōibus:quæ iterno: & externo mari cōtinētur:Barbaras etiā eius natiōes:uſq; Tanain uniuerſas circuiuimus:& Græciæ partē non magnā cū Macedōia.nūc Græciæ deſcriptionē reliquā abſoluemus atq; reddemus.Eā Homerus q̄dē prior: dehīc alii cōplures tractauere. Quidā peculiariter uī portus uī nauigationes uel circuitiones terreſtres uel tale aliq̄d deſcribētes in quibus & Græcanicæ partes continētur. Quidā uero ī cōmuni hiſtoriaꝝ conſcriptione ſeorſū littoralium locoꝝ demonſtrationē litteris oſtēderūt:quēadmodū Ephorus egit atq; Polybius. Aliqui aūt ad naturæ locū etiā Mathematica quædā aſſumpſerūt huius generis:ſicuti Poſidonius & Hipparchus Cū igitur res aliorum recte iudicatæ ſint Homeri dicta iudicantis animaduerſionē poſtulāt atq; indigent cū poeticū in morē dicat nec huius ætatis loca:ſed & illa peruetuſta de quibus:ptmulta obſcurauit ætas. Pro uiribus igitur enitendū ſumpto ubi deſciuimus exordio.Noſtra uero ab occaſu:ac ſeptētrione ad Epiroticas gētes ac Illyricas finiebatur oratio. Ab ortu autem ad Macedoniæ populos uſque Bizātiū.Poſt Epiroticas gentes itaq; ac Illyricas Græcorū Acarnanes ſūt & Etoli & Locri cognomīe Ozolæ Secūdū iſtos Phocēſes & Boetii.His autē obiecto pelago medio:Peloponeſus contra reſpondet quæ ītra medium ſinum Corithiacum accipit illi quidem formam exhibens:& ab illo formam capiens. Poſt Macedoniam uero Theſſala natio eſt uſq; ad maleos & alios tam intra Iſthmū q̄ extra. Sup hos ꝓmultæ gētes fuere. Supra quidē tot ſanæ ſunt quot linguarū græciēſium differentiæ nobis ꝓceptæ ſūt.Iſtas ipſas cū quattuor eſſe cōſtet: Ionicā eādē quā priſcā illā Atticā aſſerimus. Eius enī ætatis Attici Iones uocabātur.Et ab eis Iones illi profecti ſūt q̄ ī Aſiā colonias deduxerūt eā qua nūc loquūt linguam uſurpātes Ionicā. Doricam uero eam eſſe quam Eolicam. Omnes enim extra Iſthmū habitantes:exceptis Athenienſibus & Megarēſibus & Paſſi accolis Doriēſibus:hoc etiā tempore Eolici nūcupant Cūq; Doriēſes pauci forent agrūq; durū incolerēt impmixtā perduraſſe linguā:alioſq; mores ueriſimile fit ut ī externos nō cōiūcti ipſi quōdā genere pares.Hoc idē Athenienſibus obtigit q̄ tenuē admodū tellurē aſperūque habitent agrum. Quā ob cauſam nullis afflictos populationibus & aborigines exiſtimatos eſſe : teſtis eſt Thucydides: cum eandem omni tēpore terram poſſiderent : a nullo prorſus eiecti : & eius cupiditate uendicandæ nemo teneretur.Hoc idem Alterandæ linguæ gentiſq; permutandæ cauſā extitiſſe crediderim:licet ipſoꝝ paucitas foret. Hoc modo cum Eolicorū exterius Iſthmū inualeſceret multitudo & q̄ iterius pridē

Universidad de Deusto
Biblioteca

fuerant.Eolica gẽs erat.Poſtea cũ Iones ex attica littus occupaſſẽt & Do/
riẽſes Heraclide reduxiſſẽt qui Megara cõdiderũt in unũ cõmixti ſũt.
Multa quoq; í Pelopõneſo ab illis ædificata ſũt oppida.Rurſum Achei
Eolica natio Ionas expulerũt. Vnde í Pelopõneſo gentes duæ reſtitere.
Eolica uidelicet ac Dorica:quicũq; ſane minus ſeſe cũ Dorienſibus ipli/
cuerũt:uti Arcadibus & Eleis obtigit. Cũ mõtani quidã omnino forẽt í
ſortẽ nequaq̃ excidẽtes qdãq; Olympio Ioui dicati cenſerent̃ per ſe diu
tinã pacẽ agentes cũ alioquin Eolici generis eſſent & ad reducẽdos hera
clidas una cũ Oxylo militiã ſubiiſſẽt. Q uicũq; igit̃ tales ſũt Eolico ſer/
mone utebant̃. Alii uero mixtã ex ambobus habuere lĩguã. Hi minus:
hi ãplius eolicis utẽtes uerbis.Fermeq; nunc etiã ciuitates alio & alio lo/
quũtur modo.Sed omnes Dorice fari uidẽtur propter aduenientem po/
tẽtiã.Hæ quidẽ Græcorũ nationes hũc in modũ(ut forma quadã expla
nẽtur)diſtinctiõe terminatæ ſũt. Repetẽtes igit̃ iam quomodo quoque
ordine faciẽdum eſt dicere incipiamus. Ephorus quidem Græciæ prĩci/
pium ob occiduis partibus Acarnaniam dicit eſſe. Hãc enim Epiroticis
finitimam eſſe populis. Nã ſicut iſte mari pro mẽſura utẽs hinc facit ex
ordiũ:ut ad locorum deſcriptiões mare tanq̃ ducẽ eſſe iudicet:cũ alio li/
ceat pacto a Macedonũ atq; Theſſalox̃ terra initiũ Græciæ demonſtra/
re:ſic & nobis locorũ naturã ſectãtibus cõſiliarium mare facere cõuenit.
Illud autẽ e Siculo freto incidẽs hinc quidem ad Corinthiacũ refundit̃
ſinũ.Hinc magnam efficit pœninſulam:i.Cherõneſũ.Ipſã uidelicet Pe/
lopõneſũ quæ anguſto ĩcludit̃ Iſthmo. Duo autẽ hæc maxima ſũt Græ/
ciæ cõfinia: ĩteriora Iſthmi & exteriora portax̃ ideſt Thermopylarum:
quoad Peneus erũpat.hoc autẽ eſt ad Theſſaliã pertinens.Eſt uero fere
maius & illuſtrius quod ĩtra Iſthmũ continet̃. Et totius arcẽ Græciæ Pe
lopõneſũ eſſe cõſtat.Nã præter habitãtiũ í ea gẽtiũ nobilitatẽ atq; potẽ/
tiã ipſe locox̃ ſitus prĩcipatũ deſignat & ĩperiũ. Multi enĩ ſinus inſũt.&
promõtoria Multæ inſignes etiã & permagnæ Cherõneſi in ipſa locorũ
uarietate cũ altera alterã ſucceſſiõe quadã excipiat.Extat aũt ĩter Cherõ
neſos:prima Pelopõneſus Iſthmo.xl.ſtadiox̃ ĩcluſa.Secũda ẽ quæ hanc
ãplectit̃ cuius Iſthmus ẽ ex omĩbus Megarẽſibus ad Niſeã Megarẽſiũ
Emporiũ ſupra centũ &.xx.ſtadia a mari ad mare. Tertia uero ẽ:quæ &
hãc ãplectit̃ cuius Iſthmus ẽ ab Seceſſu circa Criſeũ ſinũ uſq; ad Ther
mopylas qdẽ quæ linea p rectũ ĩtelligit̃ ad quĩgẽta.viii.ſtad̃. Quæ totã
intus aſſumit Boetiam.Phocidem uero & Locros cognomẽto Epiclemi/
dios ex obliquo ſecat. Quarta quæ ab ãbracio ſinu p Oetã mõtem agrũ
que Trachinium in ſinum Maliacum Iſthmum habẽs atq; Termopy
las ad ſtad̃.dccc. Alius tandẽ ex eodẽ ſinu Ambratio ẽ ſupra mille per

Theſſaliam: ac Macedoniã ad intimum Thermeũ ptinẽs receſſum.Ba
uero Cherõneſox̃ ſucceſſio quẽdã non ſane ſpernẽdũ eloq uidet̃ ordi/
nẽ Cætex̃ a minima quidã:uerũ illuſtriſſima ſumẽdũ eſt exordium.Eſt
igit̃ Pelopõneſi forma platani folio ſimillima. Longitudine ac latitudĩe
ferme par ab occaſu í ortũ Stad̃ mille:&.cccc.Hæc aũt ẽ e Chelõata per
Olympiã agrũq; Megalopolitanũ ad Iſthmũ. Illa uero ab Auſtro in Se
ptẽtrionẽ ẽ e malea p arcadiã ad Egeũ Perimetros uero ambitus omiſ/
ſis finibus ſtad̃ ẽ.iiii.millium:ut Polybio placet Artemidorus.cccc.ſup
addit quod ſi ſinus omnis metieris plus q̃.dc.&.v.millium cõperies.Ar
Iſthmus ipſe p traiectũ: qua e mari in altex̃ mare nauigia tranſuehunt̃
ſtad̃ ẽ.xl.ut ſupra diximus.Huius autẽ Cherõneſi latus in occaſũ ꝓſpe
ctans:Eliẽſes & Meſſenii.tenẽt.Quos pelagus Siculum alluit.Aſſumũt
autẽ utrinq; littus. Elei ſane in Septẽtrionẽ uergẽs & Corinthiaci ſinus
initiũ uſq; ad Araxi ꝓmõtoriũ.Ad quod contra ſũt mediãte freto Acar
nania & e regione iacẽtes ĩſulæ zacynthus & Cephallenia:& Ithaca & E/
chinades.Quax̃ e numero ẽ & Dulichiũ.Maior meſſeniæ pars ad auſtrũ
Libycũq; pelagus pãdit̃ uſq; ad Thyridas.i.feneſtras.Sic enĩ appellant.
ꝓpe Tenax̃.Deinceps aũt poſt Sinum Sycionia terminat̃ ora. Ex hoc
loco Syciõ & Corĩthus excipit uſq; ad Iſthmũ.ad ſecũdũ Meſſeniã pla
gã Lacõica terra ẽ & Argiua & hæcipſa uſq; ad Iſthmũ.Hoc í loco ſinus
extãt aliq Meſſẽius & Lacõicus. Tertius argolicus. Quartus Hermiõi/
cus & Saronicus:quẽ nonnulli Salãiniacũ uocãt.Quox̃ aliquos Libycũ:
aliquos Creticũ pelagus ĩplet:atq; Myrtoũ.Quidã & Saroĩcũ trãſitũ pe
lagus nominãt.Media uero ĩtereſt cũctis ĩminẽs Arcadia:cæteriſq; uicĩa
populis.Vex̃ Corinthiacus ſinus ab Euẽi eruptiõibus capit initiũ. Alĩq
ab Acheloi exitu: q acarnães .Etoloſq; ſepat & Araxos.Hãc enĩ í ptẽ mi
nime cõtẽnẽdã accumulationẽ utrinq; ĩuicẽ ripæ capiũt. Amplius inde
ꝓgreſſæ ad Rhiũ & Antiriũ penitus cõfluũt:mediã aquax̃ latitudinẽ.i.
Porthmũ ad ſtad̃.v.reliquẽtes.Eſt aũt Rhiũ í Achiuox̃ ſolũ ꝓtẽſũ lõgi
us ꝓmõtoriũ í falcis figurã ĩterius curuatũ unde & Drepanũ.i.falcẽ ap/
pellãt.Iacet aũt ĩter Patras & Egiũ Neptuni tẽplũ habẽs.At.n. Antiriũ í
Etolox̃ locrorũq; finibus locatũ ẽ.Id aũt Molycreũ uocãt.Poſtea hĩc de
nuo maritima pauliſp utraq; ex pte ora expãdit̃. In Criſſeũ qdẽ ꝓcedẽs
ſinũ hic finẽ facit occiduis Boetiæ & Megarox̃ clauſa terminis. Cæterũ
corĩthiacus ſinus ab Eueno uſque Araxũ ãnẽ:ſuũ circuitũ hẽt ſtad̃ duũ
millĩũ.cc.&.xxx.Ab Acheloo uero cẽtẽis auget̃ ſtad̃. Ab Acheloo ſane
ad Euenũ:Acarnães tenẽt.Dehĩc ad Antiriũ Etoli Iſthmo tenus. Q d̃ re
ſtat Phocẽſiũ & Boetiox̃ & tractus Megarẽſis:mil.c.& duo d̃.xx.ſtad̃ ẽ.
Mare ãt ab Antirio aduſq; Iſthmũ: Alcioniũ uocat̃ Criſſei ſinus portio.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ab Isthmo ad Araxū stad'.xxx.supra dictās. Vt ergo sic figura dixerim: Pelopōnesi talis tātusq; sinus ē & telluris aquis appositæ sinu tenus & i/ ter ambos sinus iacēs talis. Dehinc singillatim cūcta explicabimus ab E/ leis finibus facto primordio. Hoc quidē tēpore totum iter Achiuos & Messenios littus Eleā oram minime nominat extēsum in mediterraneā Arcadiæ protēsū ad Pholoen & Azanas atq; Parrhasios. Hoc aūt antiq/ tus ī plurimas ditiones ptitum erat. Postea in duas tm̄: Epeorum scilicet & Nestoris Nelei filii quomodo & Homerus posteris prodidit. Hanc urbē qdē Epeox nominatim dicens Hanc uero ad alida diā ubi impant Epei Nestoreāq; Pylum per quam Alpheum labi memorat.

Alpheus Pylios late perlabitur agros.

Sane Pylon ipse poeta nouit oppidum.

Qui coluere Pylon formosis mœnibus urbem.

Regis Nelei. Alpheus autem ānis neq; p illā urbē neq; penes ipsā flu/ it. Vex præterlabitur alter quē alii Pamisū alii Amathū uocāt. A cuius nomine Pylos ipsa Amathoesa uidet' appellata. Per Agrū uero Eleū Al pheus ānis perlabit'. Elis uero quæ hac tēpestate oppidū ē: Homeri æta/ te nōdū muris cincta erat. Vex ager ipse p pagos habitabat'. Curuā aūt Elidē: quia ei sic obtigit appellabāt. Nā maxīa eius ps talis extitit & ferti litate præstans. Vex posterius secūdū bella Persica cū multi in unū po/ puli cōueniss̄ēt: Eā quæ hoc tēpore cernit': Elī ciuitatē cōdidere. Sic & re liqs ferme Pelopōnesi locis præter paucos euenit Quos ipse poeta colli git: non ille quidē urbes sed oras nominans Cū nnaquæq; populorum conuētus maiores haberet. E quibus nobiliores deniq; ciuitates habitate fuere. Sicuti de Arcadia factū est. Mātineā quidem populis .v. habitan/ dā Argiui tradidere. Tegeā uero. viiii. Totidem herbem colendam tra/ didit Cleombrotus: & Cleonimus Eodem modo Fgium septem uł octo populis in ciuitatis formam redegere. Patras. vii. Dymam. viii. Sic & Elis ex circumcirca tenentibus pagis: habitum ciuitatis accepit. Per eā autē fluit Meneus amnis propter ipsius gymnasium. Hoc quidē multis post annis Elei factitarunt cum e locis Nestori subditis: multitudo trāsmigra ret. Hæc autem fuere Pisa: cuius pars Olympia ē: & Triphylia & cauco nia. Triphylii uero ideo uocati sūt quia illis obuenit: ut tria illos phyla: idest nationes conderēt in unū cōgregatæ. Principio qdē Apeox deide Minyarū: qui accolæ superaccesserūt: & postremo Eleorum. qui uicto res loci cōpotes extiterūt. Sunt q pro Minyis Arcades dicant. Qui pro loci uēdicatiōe sæpenūero bellica subiere certamīa. Vnde & eadē Pylos Arcadica: & Triphyliaca nuncupata est Verum enim uero Homerus totam hanc plagam: tenus Messena: eodem quo ciuitatem nomīe Pylon uocat. Quod aūt & Elis curua: & subdita Nestori loca: termis dispartita fuerint ipse nauiū Catalogus indicat: p Ducū & Pagox nomina. Quod quidē dixerim: & moderna: & homerica scripta cōferēs. Hæc. n. cū illis ī/ uicē examināda sūt: propter opinionē poetæ: nostrāq; cōmunicatiōem. Cū existimet unusquisq; præsētē recte se habere rex ppositax tractati/ onē: cū nullū incidat cōtrariū ad eos sermones: q iisdē de rebus tātopere crediti fuerint. Igit' ea quæ ī præsētiax extāt exponēda sūt. Et poetæ di/ cta: q̄tū attinet adiiciētes: cōsyderāda. Est quoddā Elidis ,pmōtoriū: ī Bo/ reā spectās: Arroxus nimine: ab Dyma ciuitate Achaica: stad'. lx. distans. Hoc Elei littoris initiū ponimus: at secūdū hoc in occasū ,pgredientibus Cyllene Eleox Emporiū ē: habēs ad extātē hac ætate ciuitatē: stad'. c. & xx. ascēsū. Huius Cyllenes mētio ē apud Homerū ita dicentem. Epeox Boetiox Cylleniū ductorē. Non. n. ab Arcadiæ monte: Epeox ductorē ostēdere debuit. Est. n. uicus non exiguus Esculapiū habēs Colotiopus. Aspectu sane mirandū simulacx ex ebore factū. Post Cyllenē Chelona tas est ,pmōtorium signū tota ex Pelopōneso maxie ī occasum ,ptensū: cui exiles quædā adiacēt Insulæ in Caue Elidis & Pisæ terminis. Vnde ī Cephaleniā e Cyllene nauigātibus stad' sunt. lxxx. Illac Elisso siue Elis/ sa flumen labitur in eis quos dixi terminis. In medio uero Chelonate ac Cyllene spatio Peneus effundit'. & alter quē Selleentē poeta nominat: e Pholoe elabitur. Super his Ephyra oppidū ē: alterum a Thesprotico: & Thessalico: & Corithio Ciuitas quarta: ī uia quæ Talassionē ducit: posi ta. Ipsa eadē ē Boeonoa. Nā Oenoan sic appellare cōsueuere illi ,pximā. Distat autē ab Elide stad'. c. xx. ex ea dicta uidet' esse Tlepolemi mater: Herculis filii. Ibi enī magis militantis Herculis gesta florere. Quam ex Ephyra duxit a flumīe Selleēte. Ad illas uero iā dictas nullis propīquus ē fluuius Selleis Et de Megete: quē olim Phyleus ab Ephyra duxit a flu mīe Selleēte. A q̄ & loetalia sūt uenena. Ad Ephyrā nāq; ,pfectū īqt uly xē: toxicū mortifex q̄ritātē. Et de Telemacho ,pcatores. Siue ad Ephyrā terrā pīguē ,pficisci uelit: ut īde uenena feralia deferat. Nestor. n. ī cōme moratione belli contra Epeos gesti: Augei filiam Epeorum regis uenefi/ cā introducit. Primus inquit solū bellatorē inuasi: qui Augei gener erat. Natu autem maiorem filiam habebar.

Cognita cui fuerant: quot nutrit terra uenena.

Est & Sicyoni propinquus Selleis fluuius. Et ei uicinus pagus Ephyra. Et in Agrea Etoliæ uicus Ephyra. A qua Ephyri dicti. Et ad Perrhebos in Macedonia: & Crānonii: & Thesprotici: & Cithyrei: ab ātiqua Ephy ra: Apollodorus instruit: quonam pacto poeta cognomenta restringere soleat. Qualiter de Orchomeno Arcadicum quidem ouibus refertum

appellãs.Boetium uero non Minyeũ:& Sandon Threiciã cõiungit. Inter Samũ & Imbrũ:ut ab Ionica ſeparet:ſic & Ephyram Theſproticam diſtrahit ꝓcul:adiiciẽs uł fluuiũ Selleẽtẽ. Hæc quidẽ Scepſii Demetrii dictis minime cõſonãt:a quo plurima trãſſert.Nã ille Selleentẽ í Theſprotis flumẽ eſſe negat. Sed in Eleis ad Ephyram ut ãte diximus.Hoc uero qđ íqt cõſyderatiõis ídiget.Et de Oechalia cũ dicat nõ unã eẽ: unã Euryti ciuitatẽ Oechalii eſſe. Manifeſtũ igit Theſſalicã dici de q̃ dicit. Oechaliãq; tenent Euryti principis urbem.

Quæ igit ea ẽ de qua cõmotũ Thamyrin Obuiæ arguto Muſæ deſtituere canoræ.Nãq; ait Oechalia ab Oechaleſio Euryto ueniẽtẽ. Quod ſi Theſſalica fuit:itex nõ bene Scepſius Arcadiã quãpiã dicẽs:quã nũc Ardaniã uocãt. Sin uero iſte bene:& Euryti ciuitas Arcadica dicta fuit. Eo mõ non ſolũ una erat: cũ unã ille aſſerat. Cætex inter Menei & Selleẽtis egreſſiones Pylos ad Scolliũ mõtẽ colebat. Hæc uero non quidẽ Neſtorea:ſed altera quædã Alpheo ꝓpinq̃. Cuius nihil eſt cõmune ad illã quæ Pamiſſo ſiue Amatho adiacet.Quidã uiolẽtius affirmãt Neſtoris gloriã:& generis claritatem uendicantes. Tres enim Pyli ſcriptis prodũtur in Peloponneſo:unde & illud dicitur.

Eſt Pylos ante Pylũ.Alia etiã Pylos eſt:& ab hac & a Lepreatica in Triphylia:& Piſea ora. Tertia Meſſenia ad Coryphaſiũ. Oẽs demonſtrare nituntur:apd ſe Pylon eſſe:quæ ab Ematho Emathoeſa ſit appellata.Et eã eſſe quæ Neſtoris patria uocatur.Multi & ſcriptores & poetæ Neſtoreã eſſe aiunt:quæ ad uſq; illox ſalua perdurat ætatem. Aliq uero ſtudioſiores Homeri ſectatores ipſius uerſus imitantes.Eã Neſtoris Pylon eſſe aſſerũt:Cuius ꝑ orã Alpheus elabit.Elabit aũt ꝑ Piſeã & Triphyliã.Nõnulli ex Elide caua:Et hãc ſuæ Pylo:ſibiq; propinqua honorificẽtiã addidere.Inſigneſq; notas oſtẽtãt:locũ uidelicet Geranũ Amnẽq; Gerõtẽ & aliũ Gereniũ.Deíde ab hiſce cognominibus Neſtorẽ Gereniũ appellatũ eſſe ſuſpicãtur.Hoc idẽ & Meſſenii factitarunt:& ſane probabilius facere uidẽtur.Notiorẽ enim eſſe aiunt Gerenaſã ſibi finitimã. Vrbẽq; aliquãdo ícolax frequẽtia egregie habitatã. Talia ſũt quæ circa Elidẽ cauam hac tempeſtate exiſtunt.Poeta uero.iiii.in partes regionem hãc diuidẽs.Quattuor autem duces memorans:obſcurius edidit.

Bupraſiique domos tenuere:ac Elidis almæ.
Et quantum Hyrmine:Myrſinos & ultima claudit.
Oleniæq; petræ:ſimul intus Aliſion ambit.
Quattuor hi ducibus ſuberant.Et quenq; ſequuntur.
Veloces biſquinque rates comitãtur Epei.

Cũ enim ambos appellet Epeos:Bupraſios uidelicet & Eleos. Nõ etiam Eleos uocet Bupraſios.Quattuor in ꝑtes minime diuiſiſſe uidet Eleam oram.Sed Epeox regionẽ:quã prius partiuit í duo.Neq; pars Elidis Bupraſiũ:ſed magis Epeox exiſteret. Quod enĩ Epeos Bupraſios appellet certũ ẽ:Sicut cũ regẽ Amaryceũ í Bupraſio hũauerũt Epei.Quãdã uero Elidis plagã eſſe Bupraſiũ: & eodẽ habitari nomie nũc manifeſtũ ẽ: cũ & hæc Elidis pars exiſtat. Rurſus í unũ ãnumerãt Bupraſiũ:atq; Elidem:altã:diãque uocitãtes.Poſtea quaternas í particulas diuidẽtes:ut cõmune iudicet:ipſas & Bupraſio:& Elidi ſubditas faciũt. Fuit aũt ut uidetur Bupraſium locus Elidis frequẽtibus habitatũ inq̃linis: nõ ſane ignobilis qui deletus eſt.Loci tãtum nũc uocabulum ẽ in uia:quæ ex ea quæ nũc extat Elide ciuitate Dymã uerſus ducit.Penes Elidẽ autem Bupraſium excellentia quadã floruiſſe:ſicut & Epeos apud illos ſuſpicari licet. Tẽpore autẽ poſteriore pro Epeis Elei uocitati ſunt.Et Elidis portio Bupraſium fuerat.Et ꝑtem cũ toto annumerare:poetica figura dicunt Homerũ:Sicut illud ꝑ Græciã Argoſque: Phthiamq;: Curetes dimicabãt. & Etoli & ex Dulichio Echinadibuſq; ſacris. Nam Dulichiũ una Echinadũ eſt.Id quoque iuniores uſurpant. Nam Hypponax & Cypriis íquit panẽ edentibus:Amathuſiiſq; triticũ. Quoniã Amathuſii Cyprii ſunt. Alcman quoque Cyprum deſerẽs amabilem: & Paphũ fluctibus illiſã & Eſchylus.Cypri Paphiq; ſortẽ habẽs omnẽ.Quod ſi non Epeos dixit Bupraſios nec aliarũ rerum multas dicemus.Verum hæc demonſtratio non eſt:quod non fuerit: ſed tãtum quod non dixerit. Hecateus autem Mileſius alios Eleos:& alios Epeos eſſe ꝓhibet. Herculi ſiquidem aduerſus Augeã militanti: ſotios expeditiones Epeos extitiſſe.Eoſque cũ Hercule & Elin:& Augeã deſtruxiſſe. Traditq; Dymã & Epeam & Acheã eſſe.Multa quidẽ ſcriptores antiqui poſteris prodidere:quæ in rex natura minime fuerunt.Adeo propter fabuloſum ſcribendi genus mẽdacio fingendo fuerãt educati. Quo euenit:ut eiſdem de rebus inter ſe minie cõcordent.Nimirum a fide longe nõ eſt. Si quãdo Epei cum Eleis controuerſias egerint:cum aliæ nationis eſſẽt. Quin unũ corpus unamque í potentiam coierint: & cõmuni quadam regnandi: & gubernandarum ciuitatum forma uterentur.Cuncta uſque Dymam ſuo ſubiecerant imperio. Nam poeta nullam Dymæ fecit mentionem. Haud abſonum eſt eo tempore Dymam Epeorum ditioni paruiſſe. Poſtea uero Ionibus:aut etiã neque illis ſubditos extitiſſe. Sed Achiuis potius:qui agrũ eorum poſſidebant. Quattuor autem particularum: in quibus & Bupraſium cõtinetur: ipſa quidem Hyrmina:& ipſa Myrſinus Eleæ regionis eſt.Reliquas Pyſæi iuris eſſe plerique cenſent. Vrbs quædam exilis fuit Hyrmina ; cuius ueſtigia nunc non extant. Verum prope Cyllenã

mons est in mare protẽsus:quem Horminam uel Hyrminam appellãt. Myrsinus uero hodie Myrtumnũ nominat:ad mare pertinẽs. Frequẽs habitatoribus uicus in ea quæ e Dyma Elidem ducit uia:ab Elida stad. lxx.distãs.Oleniã uero petrã eã esse coniectura quadã assequunt:quam modo Scollin aiunt.Nãque & locoꝝ:& nominum mutatiõe facta:cõiecturas ꝓferri necesse est.Cũ ille in multis nõ admodũ plane describat. Est autẽ rupes saxosa:Dymæis & Tritieis: Eleisque cõmunis alteri Arcadico Lampeæ:sic enim montẽ uocant: cõtigua Ab Elide cẽtũ ac.xxx. stad absens. Tritia uero centum. Aequales urbium Achiuaꝝ. Alesium est:quod nunc Alesieũ uocãt:locus ad Amphidelidẽ proximus: in qua omnibus mẽsibus accolæ forũ congregãt.Iacet autẽ in uia mõtana: qua ex Elide ad Olympiã cõmeatur.Prioribus autẽ sæculis agri Pysæi ciuitas fuit:alias alio modo uariatis locoꝝ terminis propter Imperatoꝝ ꝓmutationes.Ipsũ autẽ Alesium:Alisii etiam colonã poeta uocat: cum ĩquit. In Buprasio fertili:& in Olenia petra incẽdimus equos.Et in Alesio:ubi colona uocata est.Trãspositiue enim accipiendũ est: perinde ac dicatur: & ubi Alesii colona uocata ẽ.Quidam Alesium flumen esse ostendũt. Cæteꝝ cũ ĩ Triphylia quidam Caucones nominent. Messeniã in terrã ꝓspectantes:Cũque Dyma.Cauconia a pleriſque nuncupet. Et in agro Dymæo ĩter Dymã & Tritiam fluat amnis:quẽ Cauconem fœmineo uocitẽt genere.De Cauconibus multi quærũt: nũquid duplices dicant. Quidam ad Triphyliam:quidã ad Dymã:& Elin: & ad Cauconẽ esse. Hic autẽ in alteꝝ irrũpit:qui Teutheas genere masculino uocatur.Cuius appellationis exigua quædam urbs:inter Dymæ uicinas habitat.Nisi quod hæc adempta littera.S.ultima producta syllaba fœminine pronunciant:in qua ædes sacra nemidis Dianæ colit. Veꝝ Teutheas Acheloũ penes Dymã fluentẽ intrat.Quo nomine & Achelous per Acarnaniam labens & Epirũ nominat.Cæterum cum Hesiodus dicat.

Oleniamq; petram coluit:prope fluminis altas.

Et latas Peri ripas.Multi Porũ littera ꝓmutata dicunt.Et quidem corrupte:de Cauconibus quæri dicit.Nã in Odyssea Pallas Mentoris sumẽs effigiem:sic Nestorem alloquitur.

Crastina cum nobis aurora retexerit orbẽ:
Magnanimos adeam Cauconas. Ibi mihi grande
Debetur dudum argentum: quando aduenit hospes
Aedes istæ tuas:hunc curru mitte parato.

Adde etiam natum comitẽ. Quo in sermone significari uidetur locus aliquis inter Epeos quem Caucones inhabitent : non illi quidem qui in Triphylia.Sed qui usq; Dymam forte latius porriguntur. Haud enim omittendum est. Vnde Dymam Cauconiã dici contingit.Et unde fluuius appellatus est Caucon.Cum & ipsi Caucones qui nam existãt quæsti onẽ afferant. Ad quos Pallas ipsa:ad exigendũ argenti debitũ iturã sese dicit.Nam nisi eos dici accipiamus:qui ad Lepriũ ĩ Triphylia sunt:quo pacto probabilis sit sermo:prorsus ignoro. Quo circa nonnulli scribũt: Magnanimos adeo Cauconas:in Elide Grande.

Debetur dudum argẽtum.Quod clariorẽ habebit notitiã. Quãdoquidem Pisæã regionẽ atq; Triphyliam ordine sitam lustrauerimus:usque ad fines Messenios.Post Chelonatam Pisæũ littus adest: ingens sane in promõtorium Pheã nomine Fuit & oppidulũ Pheas ad fluenta Iardani. Finitimus enim est & amniculus. Sũt qui Pisæi agri principiũ esse Pheam dicant.Cõtra quã & insula pusilla iaceat: & portus unde ad Olympiam ꝓpiore a mari spatio stad sũt centũ &.xx. Aliud mox ꝓmontorium lõge prominẽs in occidẽtẽ:sicut & Chelonatas:ab illo ad Cephaleniam centũ &.xx.stad interſũt.Dehinc erũpit Alpheus ab Chelonata distans stad.cc.lxxx.Ab Arrhaxo aũt.d.xlv.ex eisdẽ locis:qbus & Eurotas effluens.Vicus ipse ex agro Megalopolitano. Asia uocat:duos uicinos inrer se habẽs fõtes E quibus dicti effluũt amnes . Hi cum aliquot excurrerit stad:absorpti a terra:rursus emergũt.Inde unus Laconicã:alter Pisæam pducit in orã.Eurotas qdẽ ꝓ Bleminatidẽ primo exoriẽs: ptæter Spartam labitur:& longã per uallẽ discurrẽs:paludẽ efficit:Cuius poeta meminit.Demũ ĩter Gythiũ Spartes Emporiũ & Acree:mare ingredit. At Alpheus assũpto Celadõte: & Erimantho & aliis ignobilibus fluuiis: ꝓ Phrixeũ ac Pisæũ: Triphyliũ delatus agrũ:præter ipsã Olympiã:ĩ Siculũ excurrit pelagus:inter Pheã & Pitanẽ. Ad eius uero Ostiũ Dianæ Alpheõiæ lucus ẽ.Ab Olympia stad.lxxx.distãs. Huic deæ ĩ Olympia annuus conuentus celebrat:sicut & Elaphiæ:ac Daphniæ:id est Ceruariæ: atq; Laureæ. Tota regio tẽploꝝ:Dianæ: Veneri ac Nymphis dicatorũ plenissima est. Adsũt & luci:& florida uirecta:propter abundãtes aquarũ fontis.Frequẽtes itereũdũ Mercurii ædes occurrũt.Littora uero Neptũnia sacella passim ostentãt. In Alpheoniæ Dianæ tẽplo Cleanthis:& Aregontis picturæ uisũtur:hominum Corinthioꝝ. Alterius quidẽ Troiæ captiuitas:& Mineruæ natalia. Alterius est Dianæ:in cunis deportatio opera laude plurima celebrata: Inde mõs est Triphyliæ Macistiã a Pisæo separãs agro.Postea flumẽ aliud Chalcis nomine & Crunoe fons:& pagus Chalcis.Post quæ Samicũ est. Vbi sacellũ est Neptũni: maxima ueneratione cultũ.Subest & lucus oleastro plenus.Eius curam gerebant Macistii:qui & inducias annuntiabãt:quas Ecechirian Samii uocitãt. Ei quidẽ sacello cuncti tributa conferunt Triphylii. Secundũ hæc sacella

Pylus mari ſuperincumbit. Triphyliaca & Lepreatica: quã Emathoẽta poeta uocat:& Neſtoris patriã aſſerit Sicut ex Homeri uerſibus ſuſpicari quis poteſt:ab amne qui ad Aqlonẽ iuxta labitur:quẽ Amathũ appellabãt antea.Hodie uero Mamaũ: Arcadicũq; nominãt:ut hinc Emathonta uocabulum aſſumpſerit.Siue & hic Pamiſus dicaꝫ:eadẽ appellatione:qua duo alii in Meſſenia. Vrbis autẽ nominis ratio:& etymologia:ĩ certa eſt.Nã Amathodẽ: ideſt arenoſũ eſſe: uel fluuiũ uel locũ mẽdacio diciꝫ.Palladis tẽplum Scillutiæ ad Scillũtẽ inter illuſtria numeraꝫ:nõ longe ab Olympia:penes Pelonẽ. Ad oriẽtẽ uerſus prope Pylum mons eſt cognomine Minthes nobilis. Quã Plutonis pelicẽ extitiſſe tradunt fabulæ.Eã cũ Proſerpina dolo circunueniſſet.in Hortẽſẽ mẽtã tranſſormaſſe:quã pleriq; Hedyoſmon uocant. Itaque iuxta montẽ Plutonis tẽplum ẽ frequẽter a Maciſtiis adoratum Super campum Pyliacũ lucus eſt Cereris egregia fertilitate conſpicuus. Qui uero mari adiungitur:ad illud porrigiꝫ interuallum:quod inter Samicum:& amnẽ Nedan ẽ:qui quidẽ ſabuloſus & tenuis efficiꝫ mari proximus. Vt dubitare ex hoc debeat nemo Emathoentẽ ideſt fabuloſã appellari Pylum. Finitima Pylo ad Aqlonẽ exilia fuere caſtella duo. Triphylica Epana:atque Tiphana: E quibus unũ Elidis adiudicatũ eſt accolis. Alteꝝ pro more mãſit. Duo quoq; prope fluunt ãnes Dalion & Acheron: Alpheũ intrãtes Acherõti propter inferni proprietatẽ inditum ẽ uocabulũ.Quoniã ea in ore Cereris & Proſerpinæ:ac Plutonis tẽpla magno in honore ſũt:fortaſſe ꝓpter loci controuerſias uti Scepſius ĩquit Demetrius. Nã cum egregios edat fructus:rubiginẽ frugibus:ac mucum ac tribulos producit Triphylia. Quapropter pro magna regionis fertilitate:& frequẽtes gigni ſterilitates euenit. Ad Auſtrũ autẽ Pylus habet Lepreũ. Fuit & hæc maritima ciuitas ĩ ſtadiis quadragĩta.Inter Lepreũ & Amniũ Neptũni Samii Sacellũ eſt ſtaꝺ centum utrinque diſtans. Hoc illud eſt Phanum: in quo Poeta dixit: Telemachum Pylios oſtendiſſe:dum ſacrificio darent operam.

Deuenere Pylum Nelei turribus altam.
Hic maris ad ripam ſollemnia ſacra ferebant.
Mactabantque nigros Neptũno ad littora Tauros.

Ipſi Poetæ & quæ nõ ſũt: fingere ſuppetit:uerũ cũ poteſt & iis quæ ſũt: ſalua narratione uerſus adaptat. Alioquin abſtinere ſeſe magis attinebat Agrum fœlicem Tegeate poſſidebant: quibus uicini fuerant Cypariſſii.Horum uero amborum regio Caucõibus ſubdita erat. Simul & Maciſtorum ager quem nonnulli Plataniſtũtem uocant Eodem nomine ager & oppidum. In terra autem Leprea monumẽtum Cauconis extare ferunt.ſiue uetuſti cuiuſdam conditoris: ſiue alterius de gẽte nominati.

Plurima quidem de Cauconibus memorãtur.Nam & Arcadica uulgatur natio:ſicut & Pelaſgica : & alioquin errabunda: ſicut & illa. Scribit enim poeta:& Troianis auxiliares ſocios adueniſſe. Vnde uero:nihil ſane ꝓdidit.Reor autem e Paphlagonia.Illic enim quidam Cauconii nominantur: Mariandynis finitimi: cum & ipſi Paphlagones exiſtant. De illis erit a nobis memoria facienda:cum eum ad locũ deſcriptio ipſa conſiſtet.Nunc aũt de Cauconibus ſcribendum etiam hoc eſt:qui Triphyliam habitant. Quidam enim totum Elidis tractum a Meſſenia uſque Dymam appellauere Caucõiam.Antimachus quidem & Epeos:& Cauconas uniuerſos appellat. Aliqui uero nequaq̃ eos cũcta tenuiſſe aſſerũt. Verum bifariam diuiſos habitaſſe. Alios quidem ad Meſſeniam terrã: prope Triphyliam: Alios iuxta Dymam ad tractum Bupraſium.Elinq; curuam . Ariſtotiles uero maxime eos hoc ĩ loco ſitos agnouit. Itaq; dictis ab Homero magis extrema concordat ſentẽtia. Et quæſtio ipſa priꝰ ſolutionem accipit.Neſtor enim Triphyliacam incolit Pylum. Hæc autem ſũt ad auſtrum:Orientemque ſpectãtia: ad Meſſenium tractum Laconicumque pertinẽtia:quæ illius iuris ſũt. Tenẽt uero Caucones. Adeo ut e Pylo Lacedæmonem petẽtibus:per Cauconas iter facere neceſſe ſit. Samii uero Neptũni ſacellum: & uicinus illi portus: quem ſubiit Telemachus : ad occaſum uergit : & arcton quod ſi hac in ora dũtaxat Caucones habitãt.Quonam modo Poetæ ſaluus eſt ſermo In Odyſſea nanque Neſtori Minerua mandat:ut Telemachum una cum filio Lacedæmonem mittat in curru: ad partes quæ ĩ oriẽtem ſpectant. Ipſa uero naui ſeſe ituram in occaſum & ĩ naui pernoctaturam.Etdeinde rediturã Et aurora luceſcẽte ad magnanimos Cauconas curſum habituram : ad debitum ſibi argẽtum redimendum. Rurſum uero uenturam. Quiſnam igitur modus iſte? Licebat enim ſic Neſtori ad eam uerba facere Caucones penes me ſunt:& ĩtereundũ Lacedæmona.Eam ob rẽ cur comes Telemacho eſſe abnuis? Sed retro uiam flectis? Erat etiam propriꝰ um ad exactionem debiti & quidem ingẽtis:ituro præſertim ad mortales Neſtoris ditioni ſubditos:aliquid ab illo opis implorare.Si quid ĩgratum(ut mos eſt)illi de pactis referretur. Quod minime peractum ẽ. Si ergo hac in parte tantum Caucones habitarẽt: abſurda hæc omnia proueniſſent. Verum cum diuiſi quidam ad Dyme:adque Elidis loca ſint: illuc ſuum tenere curſum Minerua diceret. Et nec ipſa nauis ingreſſio: nec comitatus abruptio:aliquid in uiam contrarium demonſtrans haberet.pariter etiam nata de Pylo dubitatio conueniens aſſequeretur iudicium: cum paulo ulterius in loci deſcriptione uſque Pylum Meſſeniam progrederetur.Nonnulli etiam paronate dicebantur in Triphylia eſſe

Universidad de Deusto
Biblioteca

montana circa Lepreū tenētes:& Maciſtū:ad mare uſq; pueniētia:iuxta Neptūni Samiacū Sacellū.Sub his duo ſūt ad littus ātra. Vnum Nympharum Anigriadum.In altero mōſtrātur facta de Atlātidibus: & Dardani procreatiōe.Hic etiam ſūt Alpes Ionia:& Eurychidia. Samicū igit arcis munimē eſt quæ prius Samos appellabatur ciuitas: propter altitudinem.Cum Samos cacumina uocitarēt. Forte & hæc urbis Arenes fuerat arx:cuius ī nauiū catalago recordationē Poeta fecit.

Hi coluere Pylon:& amādi collis Arenam.

Nuſq; enim aperte reperiētes:hac in parte maxime Arenā ſitam eſſe:cōiectura aſſequūtur:ubi adiacēs Aniger amnis:qui ātea Minyæus appellabatur:nō paruū dat documētū.Poeta enim inquit.

Eſt fluuius pelagi Minyæus rūpit ī undas.

Arenam penes.

Apud Antrū enim fōs Nympharū Anigriadū extat: ex quo ſuppoſitū prope ſolum & paluſtre:& exhalatiōes fundēs efficitur.Excipit autē plurimā aquarū partem Aniger:profūdus quidē:ſeſeque adeo ſupinans ut ſtagnet.Locus autē cū Arenoſus ſit:e ſtad uiginti profūdum littus exhibet.Piſceſque ad ueſcēdum ieptos efficit.Q uidam e fabula cauſā enarrant:Cū Cētauri quidam Saucii hoc in loco e uulneribus Hydræ uirus eluiſſēt. Alii tradūt Melāpodē:ut Pretidas purgaret ab inſania:his expiationis aquis uſum eſſe.Ex his irrigatio maculas albas:& impetigines ſanat.Q ua ex cauſa Alpheum cum Alphos: ideſt maculas curet:nomen ſortitū eſſe litteris proditū ē.Poſtq̄ igitur Antri reſupinatio:& maris refractiōes manēdi magis q̄ effluēdi cauſam aquis tribuerunt:Minyæum ānis prioribus nominatū fuiſſe perhibent.Poſtea quoſdā uocabulū peruertiſſe:& pro Minyæo Minteriū uſurpaſſe.Habet autē ueritas:& ætymologia cauſas alias:ut Minyæ cū Neſtoris matre Chloride: ex Orchomeno Minyæo uenerit. Q ui ex Argonautis procreati:e Lemno expulſi Lacedæmonē confugerūt.Ex ea deinde ſeſe in Triphyliam recipiētes circa Arenā oppidum:domicilia conſtruxerunt:ea in ora quam nūc Hypeſiam dicunt:quæ tunc nulla Minyarū tecta: ædificiaue cōtinebat.Eorum nōnulli duce Thera Auteſionis filio: hic autē e Polynice prognatus eſt:nauigātes ad Inſulam ītер Cyrenæas:Cretamque ſitam peruenere.Eam prius Calliſtam ideſt pulcherrimā poſterius autē Therā uocauere:teſte Callimacho. Ibi Cyrenes Metropolin ædificarunt Theram/que nominauere. Et inſulam eodem quo ciuitatem nomine inſignitam reddiderunt.Inter Anigrum:& mōtem ex quo Iardanus effluit:pratum oſtenditur & inſigne ſepulchrum: & Acheæ petræ: eius montes rupes abſciſſæ. Super quibus Samos(ut diximus)ciuitas condita eſt. De qua nauigandi ſcriptores non admodum poſteritati memoriam reliquerūt. Forte uel quia iam dudū diuulſa eſt:uel quia in obſcuro ſita ſit.Poſidiū ſiue Neptūnium lucus eſt: ſicuti diximus ad mare poſitum: cui excelſū cacumen incumbit : ante Samicum:ſic enim modo uocatur ubi Samos erat:adeo ut e mari conſpici nequiret.Ibidem cāpus eſt Samicus nomīatus.Ex quo maior fieri coniectura poteſt:aliquādo Samū urbē extitiſſe. Eſt & Rhadina:ī qua Steſichorus poema ſcripſiſſe uideť:cuius initium eſt.Age canora Muſa cātū incipe: laudeſque de filiis Samiis: reſonāti admabiliter Lyra:hinc filios appellat.Rhadina enim Corinthi dedita Tyrāno dicitur:e Samo flante Zephyro nauigaſſe:non quidē ex Ionica Samo.Eius autem fratrē Architheoȝ:eodē uento delatū Delphos aduētaſſe Ipſius etiam Rhadinæ patruelē Erōtem ad eā curru prouectum eſſe Corithū. Tūc Tyrānus cum utrūque mactaſſet:cadauera curru exportanda curat . Inde pœnitentia ductus reuocatos ſepulturæ mandat. Ab hac Pylo:& Lepreo.ad Meſſeniam Pylū & Coriphaſium arces ícumbētes pelago.cccc.ſtad iteruallū eſt:& ad Inſulam Sphagiam illis adiacentē: Ab Alpheo ſtad.dcc.l.A Chelonata mille ac trigīta .In medio ē Macīſti Herculis ſacellū:& amnis Acidō:qui præter Iardani ſepulchrū labitur:atque urbem Chaan:quæ quōdā Lepreo uicina extiterat. Vbi Ephaſius cāpus iacet.Huius Chae cauſa bellum ītер Archades & Pylios conflatum plerique aiunt.Cuius mētionē fecit Homerus:& ſcribēdum ſic eſſe cēſſēt.Ea utinā ætate pubeſcerem: qua aggregati Pylii & Arcades prœlium cōſeruere:præcipitē ad Celadōtem penes Chae moenia. Nec ſcribēdum eſt Phee:nec Celadōtē. Hūc enim ſepulchro proximū alla/bi Iardani. Et uiciniorem hūc Arcadibus locum eſſe: q̄ illum.Ad mare Triphyliacū Cypariſſina eſt:& Pyrgi ideſt turres & fluuius Acidō Nedia flumē:nūc quidē Triphyliæ:& Meſſeniæ termīus: impetu e Lycæo Arcadiæ mōte delatum e fonte:quē Rhea cum Ioue eſſet enixa: rupiſſe ferť in fabulis ut unde lauaret:haberet.Præterfluit autem Phygaliā ubi Phyrgetæ gens Triphylioȝ extrema:Cyparīſſiis Meſſenioȝ primis cōfines ſunt.Priſcis uero temporibus alii erant termini:ut aliqui trās Nedam ſubiecti Neſtoris eſſent: & Cypariſſentem: & alia ulterius uti mare Pylium Poeta ꝓtendit: uſque ad urbes.vii: quas Achilli ſpondet Agamēnon.Cūctæ uero prope mare Amathoentis Phyli habitanť. Hoc eſt iuxta mare Pylium.Poſt Cypariſſentem ad Meſſeniam Pylum: ꝓpter Coryphaſium nauiganti Erena occurrit: quam nonnulli Arenam prius uocari eodem quo Pyliaca nomine: falſo arbitranť. Eſt & Platamodes a qua ad Coryphaſium & Pylum: ſic enim modo uocant ſtad c.ſunt.Eſt & Cenerium: & in eo quoddam oppidulum eodem uocabulo dictum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Nec uero tãtopere priſca ĩdagãda ſũt. At uero ſatis eſſet: quonam modo hac tẽpeſtate ſingula ſeſe habẽt ꝓferre: niſi nobis ab ineunte pueritia ſa/ ma quædam de hiſce tradita foret. Cũque alii alia memorẽt: indicare ne/ ceſſe eſt. Cæteꝝ ii quoꝝ illuſtriora ſunt nomina: quique antiquitate præ cellunt: plurimum ſibi fidei uendicãt: cum in experiundo primarii ſint. Cũque Homerus in hoc genere uniuerſos antecellat: quæcunque ab eo dicta ſint: ſimul diſcutiẽda ſũt: & ad præſẽtia cõcurrere oportet ſicuti & paulo antea dicebamus. Quæ igit᷑ ab Homero de Caua Elide: atque Bu praſio tradunt᷑: prius a nobis examinata fuere. De illa uero quæ Neſto/ ris ſubdebat᷑ impio hũc ꝓfert in modum.

Qui coluere Pylũ: & amœnæ mœnia Arenæ.
Inde uadũ Alphæi Thryon: altis turribus Epy.
Et Cypariſſentem: ſimul Amphigeneã habebãt.
Ac Helos: & Pteleon: tũ Doriõ: aſt ibi muſæ
Threicio inciderãt Thamyri: reſonoque canore
Priuauere uiꝝ: Oechalia tũ forte ꝓfectum.
Regis ab Eurythi regno: Oechaliaq; creati.

Hæc igit᷑ Pylos: de qua ĩqſitio fit. De ipſa uero mox ꝑſcrutabimur. De Arena dixius. Quã uero nũc uocat Thryon: alibi Thryoeſſã appellat.

Vrbs Thryoeſſa manet mõtis ſublime cacumen.

Eminus Alphæo.

Alphæi uero uadũ iccirco dicit: quoniã eo in loco pediti tranſitu facilis eſſe uideat᷑. Hodie uero Epitalium Maſticiæ locus uocat᷑. Cum autem dicat: Altis turribus Epy. Quærunt aliqui utrũ utrius adiectiuum ſit. Et quænam urbs. Nunquid quæ Margale: Amphipoliæ terræ hoc tempo re nominant᷑. Hæ quidem nullum natura munimen habent. Alterum ĩ Maſticia commõſtrat᷑: naturale munimẽ habẽs. Hoc quidem intelligẽs urbis nomen Epy: hoc eſt ſublime dixit: ex eo q᷒ illi ſitu naturali obuene rat. Sicut Helos ideſt paludem & Egialum hoc eſt littus: aliaque permul ta. Margalan: ideſt rubicũdam forte per oppoſitum. Thryon: & Thryo eſſã Epitaliũ aiunt appellatã: qa tota ea regio Thryo: ideſt iuncis aut ul uis paſſim referta ẽ. Flumina præſertim: ãplius hoc ipſũ apparet: ad loca fluminis uadoſa. Vnde & forſan Thryon tranſitum uadũque dici aiũt. Epy uero altis munitum turribus Epitalium inquit. Natura enim uali/ dum ẽ oppidum. In aliis nanque Epeam Colonam: ideſt ſublime cacu/ men ait.

Vrbs Thryoeſſa manet montis ſublime cacumen.

Eminus Alphæo: poſtrema Pyli Amathoentis.

Cypariſſeis eſt circa priſtinã Maciſtiã: quæ deſerta eſt: ſicut & Maciſtũ. Alia ẽ Meſſeniaca Cypariſſia. Eiuſdem ſimiliter nominis: ut illa dicitur Cypariſſia numero ſingulari genere muliebri. Amnis uero Cypariſſeis dicitur. Et Amphigenea Maciſtiæ cẽſetur circum Hypſoentẽ: ubi lato/ ne templum eſt. Pteleum uero ab iis: qui e Theſſalico Pteleo habitaturi uenerũt: ædificatũ eſt. Ibi enim dicitur.

Atq; Antrona ſalo ꝓpius: Pteleũq; uireſcẽs.

Et enim memoroſũ eſt: ac mĩus habitabile: quod Pteleaſimum uocitãt. Helos ſunt qui oram quandam penes Alphæum eſſe dicant. Alii urbẽ uti Laconicam. Sicut dicitur Helos maritimũ oppidulum. Quidã circa Helos Alorium: ſiue paludem ubi Dianæ Elaeæ templum ſitum eſt: Ar cadiæ ſubiectum. Nam Arcades eius ſacerdotium gerebant. Doriũ: qui/ dam mõtem: quidam campum eſſe ſcribunt: cuius hoc tẽpore pars nul/ la monſtratur. Aliq tamẽ Olurin nunc: ſeu Oluram in Meſſenia ualle ia centem: Dorium uocant. Illic prope Oechalia Euryti eſt: quæ nunc An dania dicitur. Vrbs Arcadiæ tenuis: cuius nominis eſt altera in Theſſa/ lia. Altera etiam in Euboea. Ex hac proficiſcentem Thracem Thami/ rin ad Dorium a Muſis: Muſica fuiſſe ſpoliatum poeta commemorat. Ex his paret: ut Neſtori ſubiecta plaga ex utraque Alphæi ripa iaceat. Quam Pyliorum omnem terram nominant. Cæterum Alphæus nul/ la in parte neque Meſſeniam: neque curuam attingit Elin. Qua in ora Neſtoris eſt patria: quam Triphyliacam Pylum appellamus: & Arcadi/ cã: & Lepreaticã. Et enim cæteræ Pyli mari uicinæ oſtenduntur. Hæc au tem amplius ſtad᷑. xxx. ſupra mare diſtat. Quod & Homeri uerſus indi/ cant. Nuntius enim ad Telemachi comites mittitur ad nauem: qui eos inuitet ad hoſpitiũ. Cum Telemachus in reditu e Sparta ad urbem cur rum agitare non ſinit. Sed flectẽtem ad nauigium accelerare. Tanq̃ nõ eadem ad ciuitatem: & ad portum uia ſit. Quando retro facienda Tele/ machi nauigatio: hoc modo proprie dicitur.

Prælapſis Crunos: & pulchras Chalcidis undas
Occiderat Phœbus: terraſq; inuoluerat umbra.
Cymba Pheas adiit: Iouis aſpirantibus Euris.
Elida dehinc diam: Late hic dominãtur Epæi.

Huc uſque ſane in Septentrionem tẽditur nauigatio. Hinc ad ortum flectitur curſus. Rectum autem iter omittit nauis: & quod initio cœpe rat: & quod Ithacam ducat. Quoniam Proci pelagus inter Ithacam: & Sa mũ iacens: inſidiãtes occuparãt. Hinc rurſus inſulis ſeſe immiſit Thois. Thoas autẽ acutas dixit. Hæ autẽ inſulæ ſunt Echinades. Primis Corin thiaci ſinus partibus ſimul & Acheloi proruptionibus proxime. Flectẽs uero curſum ab Ithaca: ut ad Auſtrum conſiſteret: denuo ad ſuum ſeſe

Universidad de Deusto
Biblioteca

iter conuertit in Acarnaniæ & Ithacæ medio: & per alteram insulæ par/
tem reducitur. Non autem per medium Cephalleniacum fretum: quod
Proci per insidias seruabant. Siquis igitur Elæam Pylum Nestori subie
ctam existimet. Nō sane proprie diceretur. Nauem præter Crunos hīc:
atque Chalcidem usque ad solis occasum deferri. Dehinc noctu Pheas
adiisse: & tunc præter Elæam oram cucurrisse. Hæc nanque Elidis loca ī
Austrum sunt spectātia. Primæ quidem Pheæ. Postea Chalcis. Dehinc
Cruni. Deinde Pylos Triphyliaca & Samicū. Ex Pylo igitur Elidis in
Austrum nauiganti: hic maritimus cursus esset. In Septentrionem autē
nauiganti ubi est Ithaca: omnia hæc postea relinquūtur. Hæc uero Elæa
plaga præternauigānda erat: & quidem ante solis occasum. Is autem post
occasum inquit. Atqui iterum siquis Messeniacam: & Coryphasiam Py
lum initium nauigationis a Nestore capiendæ ponat: maius esset inter/
uallum: temporisque lōgioris. Ipsum autem ad Pylum Triphyliacam:
& Samicum Neptunni templum stad'.cccc.est. Nauigatio quoque pro/
pe Crunos: & Chalcidem & Pheam circūducitur: quæ ignobilium flu/
uiorum sunt uocabula: immo sane riuulorum. Sed penes Nedam pri/
mum. Deinde Cydonem. Dehinc Alphæum: & regiones inter hos posi/
tas. Postremo si & illorū facienda sit mentio. Et enim præter illos nauiga
tio agenda erat. Atqui Nestoris enarratio: quam ad Patroclum de bello
Pyliorum aduersus Elæos digerit: magno nobis est documento: de iis
quæ explanare aggressi sumus: siquis uersus ipsos diligēter animaduer/
tat: ī quibus ait: Cum Hercules Pyliam popularetur oram: & iuuentus
uniuersa defecisset: e filiis duodecim: quos Neleus tunc habebat solum
Nestorem fuisse superstitem: adolescentulum admodum. Quocirca E/
pæos Neleum senio & orbitate obsitum floccifacientes superbe contu/
melioseque Pylios conculcasse. Contra illos igitur Nestorem: suis quos
cunque potuit adunatis: Elæum inuasisse agrum: & multam inde prædā
abegisse. Quinquaginta boum armenta. Totidem ouium. Totidem su
um Totidem caprarum greges. Equas pilo flauo.c.&.l. equinis fere cun
ctas pullis sectantibus. Plurima inquit eadem nocte intra Pylum Nele/
iamque urbem impulimus: ut cum die quidem incursionem populatio
nemque fecerit. Et ferentes cōtra se subsidium fuderit: fugaritque. Quo
in tempore Itymoneum trucidarit: noctu reuerterit. Ita ut nocturnus ad
urbem accesserit. Ipsis autem circa distributionem: & sacrificium occu/
patis: Epæi tertio post die peditum & equitum multitudinem congregā
tes: exercitum contra ductarunt. Ac Thryon super Alphæo situm cir/
cumlocatis castris obsederunt. Quod ubi statim intellexere Pylii: ad se
rendam opem concitati sunt. Atque circa Minyæum flumen: penes

Arenam urbem: nocte acta inde mouerunt: & ad Alphæum meridiani
peruenerunt. Dehinc diis immolantes iuxta flumen nocte ipsā transege
re. Illicoque erumpente aurora prœlium conseruere. Edita uero splen/
dide hostium fuga: non ante sectantes: occidentesque cessauere q̄ Bupra
sium: Petrāque Oleniam: & Alesium peruentū est: ubi colonā uocant.
Quo ex loco Pallas populum retrouertit. Et Achæi e Buprasio Pylum
celeres equos agitarunt. Ex his igitur quonā modo aut Eleam: aut Mes/
seniam dici quisq̄ Pylum existimet? Eleā quidem: quæ cū popularetur:
simul & Epæorum terra ab Hercule populabatur. Hæc autem Elea est.
Quo etiam pacto mutuas inter se populationes passi: & finitimi talem
superbiam: & talē contumeliam capescere debuerāt contra illos: qui pa/
ri affecti fuerant iniuria. Qualiter autē in oram propriam incursatione
facta prædas agerent? Qualiter tandem eosdē simul populo Augeas &
Neleus regno continerent: cū mutuas inter se inimicitias exercerēt? Si
grande Nelio debitū in Elide clara debebatur: quattuor uictores equi:
palmā referre soliti ipsis cū curribus q̄ de Tripode cursū agituri erāt.
Hos ipsos subinde Rex hominum Augeas retinuit: agitatore dimisso.
Quod si hoc in loco Neleus habitabat: & eo in loco Nestoris sedes erat:
qua ratione Eleorū & Buprasiorū quattuor ductores erant? & ductorē
quenque sequūtur. Veloces bisquinque rates comitantur Epæi. Regio
autem. iiii. in partes diuisa erat. Quarum in nulla Nestor erat. Qui co/
luere Pylon & amœnæ mœnia Arenæ: & reliqua usque Messenā. Epæi
uero aduersus Pylios erumpentes: quo modo ad Alphæū incitantur at/
que Thryon? Aut quomodo ibi commisso prœlio ī fugam uersi ad Bu
prasiū sese recipiunt? Rursus si Hercules Messeniā populatus est Py/
lon: quo modo tanto disiuncti spatio in eos contumelias īferebāt & mul
ta inter se conuenta pactaque seruabant. Et quod amplius est: abnegatis
debitis bellū contraxerunt. Quē autē in modū Nestor agrū incursans:
& tantū suū pecudūque præ se agens prædā. E quibus nulla nec celeri/
ter ire: nec longā facere uiā ualet. Plus stad' mille iter absoluit: ad Pylon
Coryphasio ꝓximā? Illi autē tertio die ad Thryoessā: & Alphæū ānem
ꝓueniunt: oppidū ipsū obsessuri. Hæc autē loca qua ratione ipsis Messe
niæ principibus attineāt: continētibus & habētibus Cauconibus: & Tri
phyliis & Pysanis. sed ipsa Gerena siue Gereniā: utroque enī modo dici/
tur quidā nominauere. Sic locū forsitan de īdustria quidā nuncuparūt.
Fortuito quoq; ita nominari ualuit. Vniuersa uero Messenia Melenai re
gno suberat: cui & Laconica sicuti posterius patebit. Cum Pamisus per
hanc effluat & Medon. Alphæus uero nullo pacto qui tellurem Pyliam
ꝓcurrit. Cui Nestor īperitabat. Cui probabilis sermo ille fuerit: q; uirū

alienum educit in regnũ. Et annumeratas illi ciuitates adiunt. Cunctaſ/
que ſuæ ſubiecta ditioni facit.
Reſtat de Olympia dicere:& de traductis ad Eleorum ſubiugationẽ re/
bus omnibus Eſt in agro Pyſano templum ab Elide ſtaď minus trecen/
tis abſens. Ante illud uero lucus agreſti ueſtitus olea ſurgit:in quo ſtadi/
um iacet. Alphæus autem alluit ex Arcadia labens & Triphyliacum in
trans mare:iter occaſum ac meridiem. Initio quidem ex Olympii Iouis
oraculo ingentem ſibi claritatem uendicauit. Eoque deficiente nihilomi
nus templi fama remanſit. Et quantum ipſi nouimus adaucta eſt: & ce/
lebritatis gratia:& ludorũ Olympicorũ cauſa:quos ſacros & corona illu/
ſtres:aliorum omnium maximos arbitrantur. Magno illi ornamento fu
ere:tot oblata ex uniuerſa Græcia munera. Præcipuum extitit: ſolidũ ex
auro Iouis ſimulachrum:a Cypſelo Corinthiorum Tyranno donatum
Ingentior his omnibus Iouis ſtatua fuit: quã Phidias carmini Atheniẽ/
ſis filius fabrefecit ex ebore. Opus magnitudine tanta:ut cum ædes ſa/
cra ſit ampliſſima : artifex ipſe non recte ſymmetriam aut proportionẽ
uidetur annotaſſe: ſedentem effingẽs. tectum fere uertice pertingẽtem.
Vnde aperte demonſtratur:ut ſi erectus exurgat:tectum templi deiiciẽ
dum fuiſſet. Statuæ menſuram inſcripſere quidam. E quibus Callima
chus quodam carmine Iambico extulit. Multum Phidiæ attulit adiumẽ
tum Pandenus:e ſorore illius nepos. Operiſque ſuſcipiendi ſotius: cum
ad ſtatuam coloribus adornandã: Tum uero ad amictum. Picturæ quo/
que plurimæ mirabileſque demonſtrantur in templo:illius opera. Vnũ
de Phidia memoriæ proditum eſt: ab eo Pandeno reſponſum. Qui cũ
Phidiam interrogaret. Quod nam ad exemplar Iouis ſtatuam facturus
eſſet? Ad Homeri reſpondit imaginẽ. Quã hiſce uerſibus explicauit.
Atque ſuperciliis Saturnius annuit atris.
Ambroſiæ fluxere comæ de uertice Regis
Aeterni. Aſt nutu magnũ concuſſit Olympũ.
Pulchre nimis dixiſſe uiſus eſt:cum aliis ex partibus. Tum uero ex ſup
ciliis. Quoniam poeta mentem: cogitationemque prouocat:ut ſummã
quandam formã & magnã:Ac Ioue dignã potentiã denuo pingat. Sicut
in Iunone. Ipſũ pariter ĩ utroque decoꝝ obſeruãs. Inquit enim.
Sederat in ſolio:lõgũque reuoluit olympũ.
In illa uero euenit: ut tota commoueretur. Cum tantum annuente
Ioue ſuperciliis occurreret. Et aliquid ſimul patiente coma: lepide a/
perteque nimirum dictum eſt. Qui deorum imagines uel ſolus ui/
det: uel ſolus oſtendit. Digni uero profecto ſunt Elæi. quibus magni/
ficentiæ & honoris in Olympiæ templũ cauſa tribuatur. Troianis enim

temporibus:& adhuc antiquioribus: nulla fœlicitatis parte florebant. A
Pyliis primum: deinde ab Hercule in ima depreſſi. Cum augeas Rex
illorum in perniciem tractus eſt. Cuius quidem rei ſignum eſt: quoniã
illi quidem ad Troiam miſere naues. xl. At Pylii:& Neſtor. lxxxx. Poſte
rius autem poſt Heraclidarum reductionem contra obuenit. Aetoli enĩ
ſimul cum Heraclidis:cum Oxylo redeuntes:& cum Epaeis cohabitan/
tes:cognationis uetuſtate Curuã Elin ad dignitatis amplitudinem extu/
lere. Et Pyſanos magna agri parte multauere. Et Olympia illorum iuri
ſubdita fuit. Et Agonẽ ipſum Olympicũ ab illis excogitatum atque iuẽ
tũ fuiſſe conſtat. Et Olympiades primas:ut illi pariter celebrabant. An/
tiqua enim illa omittenda ſunt: & de tẽpli ædificatione:& de ludoꝝ inſti
tutione. Cum nonnulli aſſerant Herculẽ unum ex Idæis Dactylis:earũ
rerum autorem extitiſſe. Alii Herculẽ Iouis & Alcmenæ filium. Quẽ
etiam primũ ibi deſertaſſe:& palmã comparaſſe tradunt. Hæc enim cũ
multifariam uulgẽtur:non multum fidei conſequuntur. At propius ue
ro eſt:quod ab Olympiade prima:in qua Coroebus Elæus ĩ curſu uicto
riam adeptus eſt:uſque ad. vi. &. xx. & ipſius templi: & ludorum præſe/
cturam Elæi optinebãt. Troianis uero temporibus Agonis illius uel co/
rona:uel gloria nulla erat. Ex iis autem:qui nunc illuſtres habentur: nec
iſte nec alius ullus fuerat. Quorũ memoriam nullã facit Homerus: niſi
funebrium aliquorũ. Tametſi quidam arbitrentur illum Olympici me
miniſſe. Cum Augeam inquit quattuor equos intercepiſſe in certamine
primos:qui ad ludorum præmia uenerant. Referuntque ideo Pyſanos
Troiani belli participes minime fuiſſe: quia Ioui conſecrati cenſerẽtur.
Nec uero Pyſea tellus Augeæ regno ſubiecta fuit: in qua Olympia eſt:
ſed Elæa ſolum. Nec in Elæa Olympicorũ ludorum certamen agebaď.
Ne ſemel quidem: ſed in Olympia ſemper. Ille etiam Agon:qui nunc
proponitur in Elide factus apparet: ĩ qua debitum illud debebatur. Nã
debitum erat in Elide dia:(ut poeta teſtatur)quattuor uictores ſequi. Et
iſte quidem non erat corona inſignitus. Nam curſus ſuper Tripodis
præmio futurus erat. Ille autem poſt ſextam &. xx. fuit Olympiadem.
Pyſani igitur recuperata ſuorum poſſeſſione: Agonem ipſi conficiebãt
cum tanta celebratum gloria intuerẽtur. Aliquot poſt temporibus Py/
ſæa rurſus plaga in Elæorum iura cocedente. Denuo ad eoſdem conceſ/
ſit Agonis:& ludorum iſtitutio. Lacedæmonii quoꝙ ad id ſuã opam cõ/
tulerunt. Poſt ultimã Meſſenioꝝ deſtructionẽ: contra quos ipſi ſotia ar
ma cõiunxerãt. Quo ĩ tẽpore Neſtoris nepotes & Arcades ꝓ Meſſeniis
bellum ſuſceperant. Adeoꝙ ſotiam illis nauarunt operam:ut oram uni/
uerſam uſꝙ Meſſenios fines Elæam appellari contigerit. Quæ & in hoc

Universidad de Deusto
Biblioteca

uſq; tẽpus perdurat. Pyſanorũ autem & Triphyliorum & Cauconum ne nomen quidem eſſe reliquum. Ipſãq; Pylon Amathoenta ad Lepreũ cultoribus implerũt: ut morẽ gererẽt: & ipſis Lepreatis bello uictoribus gratificarent. Alioſque cõplures pagos diſtraxerunt: quos p̃ ſe ac marte ſuo res ſuas gerere uolentes aſpicerent. A quibus & tributa exegerunt. Tractus autẽ ipſe Pyſæ plurimum nominis conſequutus eſt. Imprimis ꝑpter principes ipſos lõge lateque potentes. Oenomaũ ſcilicet eiuſque ſucceſſorẽ Pelopem: & illius filios cõplures. Saloneus quoque hoc in loco imperitaſſe traditur. Itaque Pyſana regione in urbes octo diuiſa: haꝝ una Salmone uocat. Has ob res & Olympicũ tẽplũ: & regio magnopere p̃ ora uiꝝ: & omniũ præconia uolitat. Ea uero uia antiquæ audiendæ ſunt hiſtoriæ: ut eas inter ſe minime cõſonãtes recognoſcamus. Iuniores enim repugnantia ſæpenumero referre putãt: ſicuti Augeã Pyſanæ plagæ regnũ tenuiſſe. Oenomaũ uero & Salmoneum Elaeæ. Quidã autẽ gentes ipſas in unũ cõiungunt. Sequenda uero ſunt magis quæ concordia fiãt. Cum & ipſũ Pyſæ nomẽ recta nequaq̃ ratione explanẽt. Aliqui enim ciuitatẽ Pyſam a fonte Pyſa nomine: eodẽ quo fõs uocabulo appellari. Fõtẽ uero ideo Pyſã uocari: a pitiſſando: ut quaſi potricẽ ĩtelligamus. Vrbẽ autẽ in ſublimi ædificatã uertice mõſtrant: duos inter montes Oſſam & Olympũ. Quo nomine & alter in Theſſalia nũcupatur. Nonnulli ciuitatẽ nullam Pyſã fuiſſe contẽdunt. Nã inter. viii. illas eſſe reperiretur. Cæterum fõtẽ duntaxat affirmant: qui nunc Beſa uocat iuxta Cicyſium. Vbi ex illic. viii. ampliſſima una eſt. Steſichorus regionẽ quæ Pyſa dicit ciuitatẽ uocari ſcribit. Vt poeta Leſbũ Macaris urbem. Euripides quoque in Ioue Tragœdia: Euboea inquit quædam Athenis uicina ciuitas eſt: Et in Rhadamanto: qui terram inquit Euboeã habitãt finitimã ciuitatẽ. Et Sophocles in Myſis. Aſia quidem tota uocat Operegrine. Myſorum uero urbs appellata Myſia. Verũ Salmone fonti ſui nominis uicini eſt. De quo fluit Enipeus Alphæum ĩgrediẽs. Nũc uero Barnichius nominat. Huius amore captũ fuiſſe Tyronem memorant. Illa nimis flagrans dilexit Enipea diuum.

Hoc enim in loco illius genitorem Salmoneum imperaſſe aiunt: ut ĩ Eolo ſcribit Euripides. Alterum ſane ĩ Theſſalia Eniſeum ſcribũt. Qui ex Othry oriens accipit Apidanum e Pharſalo delabentem. Apud Salmonem autem urbs iacet Heraclea: ex illis. viii. & ipſa una diſtans ab Olympia ſtad. xl. penes Cytheriũ flumen poſita. Vbi Goniades Nymphæ ſacellũ habent. De q̃bus opinio eſt: ut aquis eaꝝ morbos ſanitati reſtituãt. Iuxta Olympiam conſiſtit & Epina: & hæc ex. viii. una: per quam Parrhenias excurrit ãnis: ubi ad Pheream aſcenderis. Eſt autẽ Pherea ĩ Arcadia ſupra Dymeã & Bupraſiũ: & Elidẽ ſita. Quæ ad Arcton adiacẽt Pyſanæ regioni Ibidẽ eſt & Cicyſiũ ex. viii. una atque diſpõtium: ea ĩ p̃te: qua ex Elide itur Olympiã. Iacet autẽ plano ĩ cãpo: deletumque eſt omnino. Et ĩcolæ magna ex parte Epidãnum ideſt Dyrhachium & Apolloniã cõ migrarunt. Pholoe quoque Olympiæ proxima imminet Arcadiæ mõs. Adeo ut Agri Pyſæi radix exiſtat. Sic uniuerſa Pyſana regio & maior Triphyliæ tractus: Arcadiæ confinis eſt. Hanc ob cauſã loca ipſa Pylia quæ in Catalogo deſcribũtur: maxima ex parte quibuſdam iuris eſſe uidentur Arcadici: quod tamẽ periti negant. Ex iis enim fluuiis qui labuntur in Alphæũ: Amarynthum eſſe: qui Arcadiã terminet. Extra illũ uero hæc ſita eſſe loca. Ephorus autẽ tradit Etolum cum Epæo & Piſanto ex Elide a Rege Salmoneo eiectum: in Etoliã ſeſe recipientem: Regioni nomẽ a ſe tribuiſſe. Et urbibus illis habitatores impoſuiſſe. Ab hoc per generis ſucceſſionem procreatum Oxylum Heraclidis a Temeno prognatis: familiaritate ac beniuolẽtia cõiunctum: eis Pelopõneſũ repetentibus ducẽ extitiſſe. Et hoſtilem illis agrũ diſpartiſſe. Aliaque documẽta ſuppoſuiſſe ad cõtinẽdam Regionis poſſeſſionẽ. Pro quibus quidem meritis hanc accepiſſe gratiã: ut in Elæũ Regnũ: quod ei fuerat auitũ reduceretur. Adunato poſt modũ ex Etolia exercitu: in Epæos Elidis occupatores aduentaſſe. Occurrẽtibuſque cũ armis Epæis: poſtq̃ aduerſariæ utrinque cõſtiterãt copiæ ad ſingulare de uetuſto Græcoꝝ more certamẽ proceſſere: Pyrechmes Etolus: & Degmenus: Epæus. Degmenus quidem ſolo iſtructus arcu. Vt qui armis obſitum lõginquo ſagittæ iactu: facile foret ſuperaturus. Pyrechmes autẽ fũdam tenẽs: lapidumque ſaculũ: intellecto aduerſarii dolo. Nuper autẽ fundæ ſpeciem ab Etolis repertã. Itaque cũ lõgiquior fũdæ iactus fuiſſet: occidiſſe Degmenũ. Et uictores Etolos eiectis Epæis terrã occupatã tenuiſſe. Et ſic Olympiaci cutã tẽpli ſuſcepiſſe: quã prius habuerãt Achæi. Ob intimãque Oxyli erga Heraclidas beneuolẽtiã cõueniſſe facile cunctos: adactos iureiurãdo: ut Elæa terra Ioui dicata & cõſecrata foret. Quiſquis contra locũ arma ferret. Quiquis etiam contra ferẽtẽ non ulciſceretur: & pro uiribus nõ ſuccurreret: eũ nefarium & abominabilẽ haberi. Qua ex cauſa: qui poſterius Elidẽ ædificiis auxere: ſine mœnibus nudam reliquere. Quique per agrum exercitus ductarũt: arma tradidiſſe donec ea fines egreſſi reciperẽt. Ab Iphito autem Olympicum agonem ĩſtitutum conſtat: cum Elæi ſacri forẽt. Talibus ex initiis creuiſſe hominum dignitatem. Nam cum cæteri mutua ſemper bella inter ſe gererent: ſolis iſtis longam extitiſſe pacem. Nec ſibi modo ſed etiã externis obtigit. Adeo ut pluſq̃ reliqui omnes hominum frequentia uiguerint. In quibus Phedon origine

decimus a Temeno omnium ætatis ſuæ potẽtiſſimus fuit. Qua ex re ef/
fectũ eſt: ut cũ Temeni ſtirpẽ plurimas in partes diſperſã: ſenſim tabe/
ſcere cõtingeret: eã recuperatã foueret. Hic mẽſuras excogitauit. A quo
etiã Phedoniæ uocitãtur: & põdera & numum: cum alium: tum argẽteũ
ſignari docuit. Inuẽtas ſuper ab Hercule ciuitates: additis augere popu/
lis. Ipſe etiã poſitos ab illo ludos: & agonas ponere dignum eſſe arbitra/
tus eſt. In quibus Olympiacum eſſe uoluit. Quem ui & potẽtia ueniens
poſuit. Cum Elaei nulla propter pacem haberẽt arma: quibus Phedonẽ
ihiberẽt: & reliqui hominis poteſtate uicti tenerẽtur. Elæi tamẽ hãc ipſã
poſitionẽ ſcribere minime uoluere. Sed ob hoc iam comparatis armis ſi
bi ipſis opem ferre cœperunt. Quam quidẽ ad rẽ: manum attulere atq;
operam Lacedæmonii Seu quia proſpere cedẽtibus ex pace rebus inui/
derẽt: ſeu qa ad Phedonis deſtructionẽ eos adiutores habere cogitarẽt:
a quo de Pelopõneſi pricipatu deiecti forẽt: quem illi prius obtinebant.
Sic res Phedonis deletæ fuere. Qui tamẽ Pyſaeam terrã & Triphyliã
Elaeorum iuri cõſtruxerat. Tractus Elæus ætatis huius nauigationis to/
tus ſpatium habet: ſinibus nõ cõputatis. ſtaď mille ac. cc. Hæc qdẽ de
Elidis ora.

Meſſenia uero terra Elaeæ contigua eſt: maiori ex parte ad Auſtrum: &
Africanum pelagus iclinãs. Hæc autem Troianis temporibus Menelai
ſubdebaď imperio: cum Laconicæ pars regionis eſſet. Ora quidem ipſa
Meſſena uocabaď. Eã uero quam hãc ætate Meſſenã urbẽ nominant: cu
ius arx fuerat Ithome: nõdum ædificatã eſſe contigerat. Excedente uero
rebus humanis Menelao. Poſtmodũq; iis qui laconicæ gubernacula ſu/
ſceperant: ad impotẽtiam redactis. Nelei nepotes Meſſeniæ regnũ occu/
pauere. Quo tẽpore fuit Heraclidarum reuerſio: facta regionis diuiſio/
ne. Tũc Meſſenioꝝ Regnũ Melãthus habebat: qui ſuis regerẽtur inſti/
tutis. Cũ ãtea Menelai ſceptro paruiſſẽt: cuius rei documẽtum ẽ. E ſinu
enim Meſſenio: & Aſineo illi ꝓxĩo: q ſic ab Aſina Meſſenia nominaď:
ſeptẽ fuere oppida. Quæ dotis nomĩe Achilli pollicebaď Agamemnõ:
Cardamyla: Enope. Ira herboſa: Pheræ diuinæ. Antea pratis conſpicua.
Pulchra Epæa: & iter uineta poſita Pedalus. Eas ſane ſic nec ſibi nec fra/
tri ptinuiſſẽt nequaq̃ ſpopõdiſſẽt. Cõmilitones & Pheris Menelaum co
mitatos: poeta manifeſtat: cum partim Laconico cetui: partim Meſſenio
annumeret ſinui. Extat autem Meſſena ſecundum Triphyliam. Eſt
autem mons utrique communis. Poſt quem & Coryphaſium & Cypa/
riſſia eſt: atque inter ſtaď. vii. mons Egaleos: inter illum & mare incum/
bit. Antiqua igitur Pylos Meſſenia ſub Egalio ciuitas erat Fa uero di/
ſcerpta: quidã ſub Coryphaſio habitauere. Eã uero ſecũdo reædificarũt
Atheniẽſes: quo tpe cũ Eurymedonte ac Stratocle in Siciliã nauigabãt.
Vtaduerſus Lacedæmonios muꝝ iterponerẽt. Ibi ẽ & Cypariſſia Meſ/
ſenia: & Sphagia inſula penes Pylum adiacẽs. Quæ eadẽ & Sphacteria
nũcupaď. Ad quã Lacedæmonii. ccc. e ſuis uiros amiſerũt: uiuos ĩ poteſta
tẽ ab Atheniẽſibus ꝑ obſidionẽ redactos. Ad hanc maritimã oram: duæ
Cypariſſioꝝ extra in pelagus præiacẽt inſulæ. Quas Strophades appel/
lant: ab continẽti ſtaď. cccc. abſentes. Ad Africanũ: atque meridianũ pe/
lagus. Hanc Pylum Meſſeniorum nauale quondã fuiſſe: Thucydides
autor eſt. A Sparta uero longe abeſt ſtaď. cccc. Ordine deinceps ſita eſt
Methone. Hanc eſſe aiuut ex iis. vii. unã: quem Agamemnõ ſpopondit
Achilli Pedaſum appellabant. Eo ĩ loco Agrippa Bogũ Mauriſiorũ Re
gem: Antonii partes ſequutum ĩ Actiaca pugna: ſupplicio affecit: Locũ/
que internauigãdum intercepit. Methone autem contiguus eſt: Acritas
Meſſenii ſinus initium. Diciturq; etiam Aſineus ab urbe Aſina: primo
ipſius ſinus oppidulo. Cuius nominis & alia ẽ Hermionica. Hoc quidẽ
ſinus initium ad occaſũ ſpectat. Ad ortũ autẽ ſunt feneſtræ: ſic eni uul/
go uocanď. Cinædio ac Tenaro nũc Laconicis cõfines. A feneſtris uero
ĩchoans ĩter mediã Pylum offẽdes: quã Betylum pleriq; nominãt: Inde
Leutra. Quæ a Boetiis Leuctris deducta fuit Colonia. Dehinc ĩ petra ua/
lido munimine ſita eſt Cardamyla. Poſtea Pheræ urbi Thuriæ atq; Ge
renis finitimæ. Quo ex loco Neſtorẽ Gereniũ uocitari tradiď: quoniam
ibi ſalutẽ (ut diximus) comperauit. Oſtendiď quoq; in Gerenio agꝝ ſacel
lum Aeſculapii: Tricceũ cognomine. Quia ueniẽtes e Theſſalica Tric
ca mortales illud condidere. Fama ẽ Leuctrum & Charadram & Thala
mos nunc Boetios uocatos: cultoribus a Pelope ex Boetia quibuſdam in
troductis habitatos: cum ſororem eius Niobem nuptui locaſſet Amphi
oni. Præter Pheras autẽ Nedon Amnis ꝑ Laconicum labiď agrũ: alter a
fluuio Neda. Neduſiæ uero Palladis cognométo ĩſigne tẽplũ habet. Eſt
etiã ĩ Poeaſſa Nudeſiæ Palladis ſacellũ nobile: a Nedõte loco nomẽ aſſe
quutæ. A quo ductis habitatoribus Teleclus Poeaſſã coluiſſe prædicaď.
Simul & Etheas atq; Tragiũ. Ex prolatis. vii. urbibus Achilli. De Car/
damyla qdẽ & de Pheris explicauimus atq; Pedaſo Cæteꝝ Enopen qui
dã Pelana nominãt. Aliqui uero locũ quẽpiam Cardamylæ adiacẽtem.
Quidam Gereniam terram. Hiran autem commonſtrant in monte: iu/
xta Megalopolĩ Arcadiæ ciuitatem: qua ad Ardaniam iter habetur.
Quam a poeta Oechaliam uocari ante diximus. Nonnulli Meſolam
hoc nomine nunc appellari aſſerunt. Quæ inter Traigetum & Meſſe
nam ad ſinum pertinet. At Epæa hoc tempore Thuria dicitur. Quam
Pheris conterminam commemorauimus. Sita uero eſt in excelſo colle.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Vnde Epæa id est celsa: nomen sortita ẽ. A Thuria uero sinus Thuri/
ates:in quo ciuitas quædã fuerat Rhium nomine:e regione Tenari. An
theã quidã sane Thuriam ipsã esse aiunt.Nonnulli quoq; Epæam Me/
thonem. Alii uero eã quæ inter Asinã Messeniã urbem: ꝓprie Pratosã
nuncupatam:cuius urbs ẽ Coronæ mari uicina.Et hanc nonnulli Peda/
sum a poeta nominatam esse inquiunt. Omnes quidẽ pelago proxime.
Cardamyla quidẽ ad mare iacet.Pheræ uero a mari distãt.v.stad'.spatio.
Illa quidẽ æstiuam habet stationẽ. Reliquæ uero maritimis inæqualiter
utuntur interuallis.Prope coronam circa fere medium sinũ Pamisus af
fluit amnis.Hanc & reliquas ordine positas:dextrorsũ habẽs.Q uarum
nouissime in occasũ spectantes sunt:Pylus & Cyparissia. Hatũ media ẽ
Erana.Q uã nonnulli Arenã falso quondã crediderunt. Thuriã uero &
Pheras sinistrorsũ.Hic inter omnes Isthmi fluuios magnitudine præcel
lit. Tametsi nõ amplius stad'.c.a fonte ꝓfluat:abũdãtes ꝑ Messeniũ cã/
pum:oramq; Macariam:id est fœlicem trahẽs aquas. Hic ipse fluuius a
ciuitate Messenia stad'.cc.&.l.distat.Est & alius Pamisus ꝑ ualles serpẽs
tenuis:circa Leuctrum Laconicũ. De quo Messenii aduersus Lacedæmo
nios controuersiam sub Philippo Rege habuerũt.Q em(ut antea dixi/
mus)quidam Amathõ appellauere.Ephorus scriptis prodidit Cresphõ
tẽ:postq̃ Messenam terrã subiugauit:eã.v.ĩ ciuitates diuisisse:sicuti ĩ su/
perioribus exposuimus.Ita ut Steniclarus in huius regionis medio posi
ta:regia illi sedes institueret'.Inde Hiamitin legatũ Pylum & Rhiũ mi/
sisse:qui Messenios omnes eodẽ & pari cũ Doriẽsibus iure faciet.Q ua/
re cum Dorienſibus indignatione cõcitati forẽt: ipse pœnitentia ductus
solã Steniclaꝛ ciuitatẽ cẽsuit. Et ad hoc Doriẽses cunctos adegit. Verũ
Messenioꝛ oppidum Corintho perq̃simile est. Mõs.n.præruptus præ/
cepsq; ĩcumbit utriq;:cõmuni muro cõprehensus:ut in arcis usu sit.Ille
quidẽ Ithome Hic autẽ Acrocorinthus appellat'.Q uocirca Demetrius
Phalereus Philippo commode dixisse uisus est. Q uin has inquit urbes
ambas capesse:si adipiscẽdæ Pelopõnesi cupiditate duceris. Vtroq; enĩ
cornu bouẽ continebis:Cornua quidem Ithomẽ:atq; Acrocorinthũ:Bo
uẽ uero Pelopõnesũ esse dictitãs.Hac igit' opportunitate propter urbis
istas concitata sæpius esse bella. Corinthum igit' a fundamẽtis esse deie
ctam:rursũq; restitutã.Et Messenã a Lacedæmoniis quidem esse destru
ctam. A Thebanis autẽ restauratã:& a Philippo Amyntæ filio postea:
uerũ arces ipsæ inhabitate mansere. Dianæ uero palustræ templũ ĩ Laco
nicæ siue Messeniæ terræ finibus est: ubi utriusq; populus cõmune sa/
crificium:comuentumque celebrabat.In eo profectasseriatum uirgines
Messenii procaciter incestarunt.Cum autem Messenii nullis uiolatores
pœnis multasset:cõflatũ est bellũ. Ab hac Palude Dianæ Tẽplũ ĩ Spar
tã cõstructũ ẽ:cognomẽto palustre.Rebellãtibus aũt sæpenumero Mes
seniis:frequẽter dimicatũ est.Primã igit' eoꝛ subiugationẽ a patruũ pa/
tribus fuisse: Tyrteus in suo testat' poemate. Secũdã uero qua Elæos:&
Argiuos:& Pysæos:sotios assumẽtes desciuere. Cũ Arcades Aristocra/
tẽ Regẽ Orchomeni:ducẽ exhibuere belli.Pysæi uero Pãtaleonẽ Om
phalionis filiũ. Quo in tẽpore ipse illius belli Imperatorẽ sese Lacedæ/
monioꝛ fuisse testat'.In eo Elegoꝛ opere quod Eunomia.i. bona iscribi/
tur institutio:& paulo post.Ipse enim Saturnius coronate Iunonis mari/
tus Iuppiter:hanc Heraclidis urbẽ tradidit.Quibus cũ nos uẽtosã liquẽ
tes Erineũ:ad amplissimum peruenimus Pelopõnesũ. Dicũt' enim hæc
Tyrtei quorũ quædã ꝓposita sũt.Itaque aut ipsũ carmen Elegiacũ auto
ritatẽ amiserit:aut Philochoro negãda fides est:& Calistheni:aliisq; com
pluribus:qui ex Athenis & Aphidnis illũ aduẽtasse memorant Cũ Lace
dæmonii Apollinis responsa flagitasset: qui ut ducẽ ab Athenien̄sibus
peterẽt edixit.Ductu igit' & auspicio Tyrtei:secundũ gestũ est bellum.
Tertium subinde ac quartum constitisse bellum ferũt: in quo Messeni
orum ruina consequuta est. Tota uero Messenii tractus nauigatio: sini/
bus computatis:ad stad'.dccc.foret. At enim plus:q̃ satis ẽ:nc stra diuer/
tit oratio:dũ loci notitiam ex historiis tractam sectamur.Plurima tamen
omittẽtes desolata regione Laconica: si ad uetusti status compationẽ re/
uocet':qui tam præclari populi multitudine floruerat. Nã præter Spar/
tã exilia quædam:numero circiter.xxx.restant oppidula. Verum enim/
uero cũ priscis annis cẽtenis preesset urbibus Hecatõpolin uocitatã:me
moriæ datũ est.Inde quot annis per eos boues cẽtenos immolari consue
tum fuerat.Quod sacrũ Hecatombas appellabant. Post sinũ Messenia/
cum deinceps subest Laconicus:inter Maleas & Tenarum: paulatim a
meridie uergens in ortum. Centum autẽ ac.xxx.distãt stad': a Tenaro
Thyridis:idest feneſtræ:Messeniaco existentes in sinu:quid confragosũ
& præceps ẽ fluẽtum.Super has Taygetum imminet.Est uero mõs su/
per mare:non grandis admodũ.Cæteꝛ excelsus & erectus.Ex Aquilõis
parte Arcadiæ radices contingẽs. Adeo ut in medio uallis relinquatur:
qua Laconicæ Messenia cõiungatur.Taygeto autem subiicit' Sparta:&
Amycle in regione mediterranea:ubi Apollinis tẽplum: & Pharis loca/
ta est.Ipsius uero urbis solum in curuo magis loco sedet: licet in medio
mõtes assumant'.Nec uero pars ulla stagnat:cum prisco tẽpore subur/
bium late stagnaret: & ꝓinde illud lacus uocaret'. Liberi quoque patris
delubrum intra lacum existebat:quod hodie ædificium habet in arido.
In ipso autem littoris inflexu Tenarus: ripa erecta est:sacram Neptũni

ædem conſtructã continẽs in luco. Propinquaque ſpelunca eſt: per quã Cerberꝝ ab inferis ſuperius reductũ ab Hercule: fabulæ canũt. Ex eo loco ad ꝓmontoriũ Phycontẽ: in Auſtrũ interuallum Cyreneæ eſt: ſtad̃ trium miliũ. Ad Siciliæ uero promõtoriũ Pachynum: in occaſũ uerſus: quattuor milium. dc. Aliqui ſtad̃ mille. iiii. dicunt. Ad Maleã uero in ortum. dc. lxx. cũ ſinu computant̃. Vergꝝ ad faucẽ Aſini: depreſſã quãdam Cherrõneſũ interius Maleã. d. &. xx. Horſũ prominet intra ſtad̃. xl. Inſula quædam Cythera: cõmodis inſtructa portubus: & eiuſdẽ nominis urbe. Quã Eurycles ætate noſtra Lacedæmoniorꝝ ductor in peculiaris iuris poſſeſſionẽ uẽdicauit. Circũcirca puſillæ quædã Inſulæ: ptim ꝓpiores: ptim aliquãto remotiores adiacẽt. Ad Cretæ ſane ꝓmõtorium Corithũ: nauigatio ꝓpiquiſſima ſtad̃. cc. &. l. Poſt Tenarꝝ: cũ ad Aſini faucẽ Maleamque nauigas Amathus occurrit urbs. Inde Aſine atque Cythium Spartanorꝝ nauale nobile. Intra. cc. &. xl. ſtad̃ ædificatum. Habet autẽ ut tradit̃ nauium ſtationem manu effoſſam. Deinde fluuius Eurotas inter Cythium & Acteos erumpit. Hactenus præter littus commode nauigatur ſtad̃. cc. &. iiii. Poſtea paluſtris ora eſt: & uicus Helos: ideſt palus nomine. Qui prioribus annis: Homero teſte ciuitas extitit.

Quiq; Helos oppidulũ pelagi: atque tenebat Amyclas.

Helius uero Perſei filius: illud ædificaſſe phibet̃. Eſt & campus nomine Leuca. Inde ciuitas ĩ Cherrõneſo ſita: Cyparitſſia cum portu. Dehĩc faux Aſini: portum continẽs: dehinc urbs Boia. Poſt Malea. Ad quam ab Aſini fauce ſtad̃ ſunt centum. l. In agro Laconico ciuitas eſt Aſopus. In cõfecto ab Homero Catalogo Meſſan quidem nuſq; monſtrari dicũt: & Meſoan Spartani agri ptem eſſe negãt: ſicut & Lineũ At quidam ſic Meſſã admittũt: ut ꝓ extremæ abſciſſionẽ ſyllabæ Meſſenã dictã cogitẽt. Quoniã & hanc agro pertinere Laconico aſſerãt. Ad quod ipſius poetæ utũt̃ exemplo: qui Cri pro Crithẽ: ideſt ordiũ: & Do ideſt doma ꝓ tecto uſus ſit: & alia alii ſic poſuere. Et etiam heros: Automedõq; & Alcimus ꝓ Alcimedon. Et Heſiodus: qui Brithy: & Briaron Bri dicit. Sophocles uero & Hyon pro Rhadio: Rha. Et Epicharmus Li ꝓ Liã. Et Syraco ꝓ Syracuſas. Et Símia: dodo ꝓ dodonã. Apd̃ Empedoclẽ uero: una ſit ex duabus ſyllabis: Ops ꝓ Opſis: i. facies & uiſus. Et apd̃ Antimachũ: Cereris qdẽ Eleuſinæ ſacra: ops ꝓ opſis ideſt facies: & Alphi ꝓ Alphitõ. Euphorium quoque Hel pro Helon: ideſt clarꝝ dicit. Apud Philerem uero Ancillæ quæ in calathis: albam ferunt eri: ꝓ erion ideſt lanam: & uellus. Inuentumque peda: ꝓ pedalia. Aratus inquit: hoc eſt gubernacula & claues nauium. Ex aliis oppidis quæ poeta meminit: quædam dicta ſũt. Nõ nulla prorſus deleta ſunt. Aliquorũ adhuc ueſtigia reſtant. Quorundã permutata ſũ uocabula: ſicut Augiæ Egeæ. Nam in locrenſi plaga nulla penitus ſuperſũt. Lanõ a Caſtore & Polluce per obſidionẽ expugnatam ſcriptis cõmẽdatum eſt. Inde illi Laperſe appellati fuere. Apud Sophoclẽ ꝓ Laperſas: ideſt Geminos iurat̃. Sic & per Spartanos & Argiuos de os iurat̃. Ephorus poſteritati prodidit Euriſthenẽ & Proclẽ Heraclidas redactã in poteſtatẽ oram Laconicam ſex in partes diuiſiſſe. Ipſamq; inductis inquilinis per ciuitates ordinaſſe. Vnã itaque particulam eximiã Amyclas excepiſſe: Et proditori tradidiſſe: qui Laconicam illis regionẽ exhibuit. Quique ſuaſu ſuo præfectũ loci: ut tutus abiret: & cum Achiuis ĩ Ioniam commigraret induxit. Spartam uero regale ſibi ipſis domicilium declarauere. Ad reliquas ſingulos Reges dimiſere: concedentes ut cohabitatores admittere liceret: qui uellent aduenas: cum tot ubique mortales defeciſſe cernerent: uſos autem Laimeni opera. Finitimos uero cũctos: licet Spartanis ſubiectos: paribus tamen legibus ac iure uiuere in ſocietatem ciuitatis adſcitos: communionẽque magiſtratuum. Eos autẽ Helotas uocari. Cæterum Agin Euriſthenis filium ius illud dignitatũ æquabile ademiſſe. Mandaſſeque ut Spartæ tributa conferrent: cæteros quidem paruiſſe. Helæos autem qui Helos habitant rebellaſſe. Ipſos inde ui & armis bello ſuperatos: in ſeruitutem perpetuam damnatos: certis impoſitis cõditionibus dominis ipſorum: nullo pacto licere: aut liber tate donare: aut extra fines eos uenundare. Hoc illud bellũ eſt: quod aduerſus Helotas uulgatur. Hælotica etiam ſeruitus uſque in Romanorũ perdurans imperium: ſuperatamque Laconicam: quã Rex Agis demonſtrauit. Illos quodãmodo Lacedæmonii publicos habebãt ſeruos: aſſignatis ſibi quibuſdam habitaculis: & contributis peculiariter miniſteriis. De Laconica ſane Reip. iſtitutiõe eiuſque mutatiõe: permulta forent omittenda: cum late cognita ſint. Attamẽ pleraque digna memoratu ſũt. Fama eſt enim Achæos Phthiotas una cũ Pelope Peloponneſũ ingreſſos: habitaſſe Laconicã. Illos autem adeo uirtute præſtantes excelluiſſe: ut cũ Peloponneſos permultos prius annos Argos uocaret̃: Ea tempeſtate Argos Achaicum nominari cœptum ſit: nec ſola Peloponneſũ: ſed etiã proprie Laconicã eo modo appellatam. Illud autẽ Poetæ: Vbi nã Menelaus erat̃ non quidem in Achaico Argo: ſic accipiendũ quidam arbitrantur: nõ quidem erat in Laconica poſt Heraclidarum reditum: cum Philonomus regionẽ illam Dorienſibus prodidiſſet: e Laconica in Ioniam migratum eſt. Ea eſt quam hodie Achaiam nominant. De ipſis etiam in rebus Achaicis explicandis amplius uerba faciemus. Quod qui Laconicam obtinebant: initio quidem uiri modeſtia præditi fuerãt. Poſtea uero q̃ reipublicæ gubernacula Lycurgo cõmẽdata ſũt: tãtũ cæteros anteceſſerũt:

ut e Græcis ſoli terræ ac maris adipiſcerentur ſperium:tamque diu Græ
corum principatū tenuere:donec eis Thebani ducatū ademere.Et ſecū
dum illos continuo Macedones. Verum tamē nec illis omnino ceſſere.
Sed ſuarum legum īſtitutione ſeruata: de prioris loci maieſtate conten/
tionem ſemper habuerāt:& aduerſus Græcos:& Cōtra Macedoniæ Re
ges.Quibus per Romanoꝝ arma deletis:paulū quiddam miſſis populi
Ro.ducibus obſtiterunt. Tunc a Tyrannis & improbis reipublicæ le/
gibus oppreſſis:priſtina nonnihil dignitate reparata:præcipuo in hono/
re fuerunt:& ſua in libertate manſerūt. Vt præter amicoꝝ miniſteria:a/
liud nihil tributi nomine conferrēt.Eis uero nuper Eurycles perturbati
onē importauit:cū malā in partem Cæſaris amicicia fretus īmoderate:&
ultra q̄ par eſt:illoꝝ præfectura uſus eſt.Deſiit autē confeſtim ipſius do/
minatus:cum ipſe ut oportuit conceſſiſſet e uita:& eius filius talē omnē
amicitiam auertiſſet.Euenit etiam ut Laconicæ liberatores quēdā guber
nandæ ciuitatis ordinem capeſſerent.Poſtq̄ finitimi primi Romano ad/
hæſerunt imperio. Et reliqui & Ilotes Tyrānis ſeruiēte Sparta. Hella/
nicus autor eſt Euryſthenē & Patroclem ciuitatis regimen ordinaſſe.At
Ephorus increpat:cum ipſū nullam prorſus Lycurgi mentionem feciſ/
ſe dicat.Et illius actiones aliis:& quibus nihil attineat aſcribat. Soli itaq;
Lycurgo facellum eſſe factū: & annua fieri ſacrificia. Illis autē licet urbi
habitatores induxerint:ea nequaq̄ eſſe tributa. Vt ab eis Euryſthenidas
& Patroclidas uocari contingeret.At primos autores nequaq̄ ab Agide
Euryſthenis filio.Agidas computatos eſſe:quod omnibus urbium cōdi
toribus:& earum habitandarum autoribus attributum eſt. Eius rei cau/
ſam aſſeri:q; homines ſuſcipientes aduenas:per illos potentatum uendi/
carūt.De horum natura locorum: atque Meſſeniorum hæc accipienda
ſunt:quæ ſcribit Eurypides: Laconicam quidem latū arandi campū ha/
bere.Cæterū cultu difficilem. Inter montes enim curua circūeuntibus
collibus dura:atque aſpera hoſtibus ad īcurſandū minime patens.Meſ/
ſeniam uero fructuoſam;aquis irriguā:innumerabilibus plauſtris & bo/
bus refertam:Paſtoribus copioſa ſuppeditantē paſcua. Non Hybernis
flatibus hyematu moleſtā.Nec rurſus plebæis quadrigis īmoderate fer/
uidā:& infra e ſortibus:quas de plaga ipſa fecerūt Heraclide Primā La/
cenæ terræ fuiſſe:& primariam telluris nationē. Secūdā autē Meſſeniæ
oræ.Cuius maior ē uirtus:q̄ ulla explicare ualeat oratio. Q ualē & Tyr
teus ipſe prædicabat.Veꝝ cū ipſe Lacōicam & Meſſeniā Pamiſo diſter/
minari aſſerat:qui pelagus incitatior intrat:cōcedi minime aſſentio: qui
mediā quidē Meſſeniā perlabitur.Verum eā quæ nūc Laconico appel/
latur nequaq̄ attingit. Nec illud ab eo recte dicitur: quod cū Meſſenia
atque Laconica pariter mari ſint uicinæ:ipſam longe a nauigatione abeſ
ſe refert:ſed & Elin male terminat.Cū ultra quidē ꝓceſſeris Elis uicina
Ioui flumē emittit. Nā ſiue quæ nūc terra uocaſ Elæa:dicere uelit: quæ
Meſſeniæ contermina eſt.Huic ne cōtiguus quidē eſt Pamiſus:ſicut La
conicæ.Ipſū enim per mediam fluere Meſſeniā dixit:ſiue ipſā uetuſtam
Curuā Elin appellatā:intelligat:longe magis a uero excidit. Poſt Pamiſi
traiectū:magna eſt Meſſeniæ pars.Inde tota Pheraꝝ regio atq; Meſſeni
orū:quā Triphyliā uocabant antea.Dein Pyſana ora & Olympia. Poſt/
modū ſtad.ccc.interuallo Elis.Cum ſcriptores quidā Lacedæmonē Ce/
toeſſam appellent:Alii Cæetaeſſā quærūt quā in ꝓtem accipiēda eſt Ce
toeſſa:ſiue a Cetis ideſt balenis. Siue qa magnā ītelligamus:quod uero
ſimilius eſt.Subinde Cæetaeſſā quidam dici arbitrant: quia herba Ca/
lamintho:ideſt Nepita:uehemēter eſt abundās. Alii ad rimas appellari:
quas terræmotus efficiunt:qui Cæeti uocant.Laconicam uero frequenti
bus terræmotibus agitari.Spelunca etiam quædā ꝓ carcere apud Lace/
dæmonios eſt:quam Cæetā nomināt.Aliqui etiā tales cauernas Cous di
ci malūt:unde & feras Oreſcoas:i. ī ſpeluncis cubātes:poeta dixit. Tay/
geti quoq; cacumina quædā abſciſſa fuiſſe: memoriæ nōnulli ꝓdidere.
Sūt & Latomiæ.i.lapidiciæ precioſoꝝ lapidū Tenarioꝝ:a Tenaro mul/
tis iam ſæculis. Nuꝑ autē ingens Taygeti patefacta ē effoſſio impenſas
ad eā Romana ſuppeditante luxuria. Vrbem autem ac regionē eodem
Lacedæmoniis appellari uocabulo: uel Homero cōſtat autore. Regionē
autem dico cum Meſſenia:cū de arcubus mētionē facit.Pulchros illi de
dit Iphitus Eurytides hoſpes in Lacedæmōe occurrens. Tum ſubīfert:
ābo iuicē ī Meſſena ī Ortſilochi domo coiere. Pheraꝝ locū dicit.Cuius
pars fuit Meſſenia. Itaque nihil differt illi dixiſſe cōmuniter:dedit ī La
cedæmōe occurrēs.Et ābo iuicē coiere Nā Pheras Ortſilochi domū fu/
iſſe liqt Ad Pheras uenerāt domū Dioclei Ortſilochi filii: Telemachus
atq; Piſiſtratus.Pheræ aūt ad Meſſeniū agꝝ ꝑtinēt.Quādo autē ex Phe
ris diſcedentē inquit Telemachū: die toto cogitaſſe iugū ait:dehinc ait.
Sol petit occaſum:ſubeunt Lacedæmona magnā.
Inque domos agitant.
Menelai urbs tūc accipiēda eſt:Quod ſi ita nō ſit: e Lacedæmone in La
cedæmona pueniſſe uidebitur. Alioquin Menelai habitaculum in ipſa
Sparta non fuiſſe credendum erit . Cumque ibi non adſit Telemachū
dicere: Spartam Pylumque ꝓficiſcor . Sic enim regionis & urbis Epi/
theta coincidere uidebuntur:niſi forte hoc poeticæ concedendum ſit li/
centiæ.Contrarium enim ut Meſſena cum Laconica Pyloque Neſtorea
ſit.Neque ꝑ ſeipſam inſtrui:in ipſo nauium catalogo. Neque in partem

communiter ueniſſe militiæ. Poſt Maleam aũt ſinus excipit. Argolicus: ac Hermonicus. Ille quidem uſque ad Scylleum nauigãti: ad oriẽtẽ ſpectanti: & ad Cycladas. Alter magis ad ortum q̃ iſte: uergit ad Eginã terramq; Epidauriã. Sinus quidem Argolici primas partes Lacões habẽt: reliqua tenẽt Argiui. In qbus ſũt & Apollinis tẽplum: Dælium Laconũ: quo nomine & Boetiũ ẽ. Et Minoa caſtellum quo uocabulo eſt & Megaricum. Et Limera Epidauria (ut inquit Artemidorus) Scribit autẽ Apollodorus ipſã apud Cythera eſſe. Quæ cũ cõmodiſſima portu ſit: breuiter ac præciſe Limeram: quaſi limeneram ideſt portuoſã appellatã eſſe nomine permutato. At ipſa Laconicæ nauigatio ſtatim a Malea inchoãs: uſque lõgum in ſpatium aſpera fit. Tamen ſtationes & portus habet: reliqua ripa bonis ẽ prædita portubus. Paruæ quædã illi adiacent Inſulæ: haud ſane memorabiles. Argiuæ autem ſũt Praſiæ ac Temenium ĩ quo humatus eſt Temenus: & prior locus eſt: per quem Lerna fluuius eodẽ quo palus nomĩe fluit. In qua tantas de Hydra poetæ fabulas ædiderũt. Ipſum uero Temenium longe ab Argo .vi. & .xx. ſtaď diſtat a mari: ab Argo ad Hereum .xl. Hinc uſque Mycenas decem. Secũdũ Temeniũ Nauplia eſt: Argiuorum nauale: ſic proprie dicta: q; eo naues nauigent. Ab hoc ficta eſſe de Nauplio: & filiis eius ab hiſce iunioribus dicĩ. Nec enim illoꝝ immemor extitiſſet Homerus: Palamedis uidelicet: cuius tãta ſapiẽtia & ĩtelligentia oſtentaď: quem iniuſte ac doloſe necauere Pelaſgi. Nec Nauplii qui circa mõtem Caphareum: tantam hominũ cladem cõmiſit ac funera. Ipſorum genealogia præter alia fabulis plena errore profertur. Cõcedaď ſane ut Neptũno procreatus ſit. Quonã uero modo ex Amymone matre genitus ſit: qui Troianis adhuc temporibus uitam agebat? Poſt Naupliam ſpelũcæ ſũt: & in illis Labyrinthorum ædificia: eas uocant Cyclopeas. Dehinc alia loca: & ordine ſinus Hermionicus ſitus eſt: quem cum in Egina locus ordinet: ipſa etiam circuitionis partitio haud ſane deſpiciẽda nobis indicauit. Eius initium ab Aſina eſt oppidulo: dehinc Hermione: atque Troezen. In ipſo maris curſu præiacet Inſula Calauria .xxx. ſtaď habens ĩ circuitu: medio maris brachio ſtaď quatuor a cõtinẽte ſegregata Subinde ſinus eſt Saronicus: qui & Põtus a q̃ buſdam uocaď: & a nõnullis poros: ideſt trãſitus. A quo & pelagus Saronicum diciť. Cũctus ipſe trãſitus proximus ab Hermiõico mari: & Iſthmico: & Myrtoo: atque Cretico nomẽ aſſeqtur. Ad Saronicum Epidaurus pertinet & procumbẽs Inſula Egina. Deinde Cenchree Corinthioꝝ nauale ad oriẽtẽ ſpectãs. Inde Schoenũtis portus: cũ ſtaď .v. ac .xl. nauigaueris. A Malea uero in ſummã collectis ſtaď mille & .dccc.. Ad Schoenũtem portum anguſtiſſima Iſthmi tellus ẽ: qua nauigia trãſuectãtur:

ubi eſt Neptũni Phanum Iſthmii. Sed hæc ĩ præſentia omittãtur. Extra enim Argiuam terrã iacet. Repetẽtes autem Argiuã perluſtremus orã. Et ante omĩa quotifariã apud Poetam dicitur Argos: & per ſe & addito Epitheto. Cũ uocet interdum priſcũ: alias laſũ. Equeſtre quandoque uel Pelaſgicũ: uel equorũ alumnum. Nã & oppidũ Argos dicitur. Sicut illud Argoſque & Sparta: & quique habitant Argos: Tirynthaque & Peloponẽſus ædibus in noſtris in Argo. Nec enim urbs erat eius ædes: & uniuerſa Græcia. Vnde omnes Græcos uocat Argiuos: ſicut & Danaos & Achiuos. Cognominationẽ igiť per Epitheta diſtinguit: Theſſaliam quidem Argos Pelaſgicum uocitans: ut quot Pelaſgicum Argos habebant & Peloponneſũ. ſicuti Sin Argos ueniemus Achaeũ: uel ex Argo non erat Achaeo. Significans hic q; Achaei proprie Peloponnenſes alia quadam ſignificatione nominarentur. Argos quoque laſum Peloponẽſe dicit: ſicuti ſi omnes Achaei Argos intuerẽtur laſum & Penelopẽ: ut pluris procos acciperet. Non enim ex uniuerſa Græcia procos capere ueriſimile fit. Sed propinquos. Equeſtre uero & equorũ alumnũ cõmuni quadã proprietate dicit. De Græcia uero deque Græcis & pangræcis controuerſia eſt. Thucydides enim poetam nullo in loco barbaros appellaſſe dicit eam ob rationem: quia Græci nondũ ĩ unum nomẽ aduerſariũ diſcernebanť. Autoritate etiã Apollodori ſolos Theſſaliæ incolas uocari Hellenes ſeu Græcos liquet. Nã Myrmidões Græciq; ideſt Hellenes nuncupabantur. Heſiodus ſane & Archilochus & qui Græci & q̃ Pangræci uocarentur: profecto omnes nouere. Alter enim Proetidas inquit: Pangræci petiere Græci. Alter Pangræcorum ait calamitas concurrit ad Thaſum. Aliq uero cõtra ponunt: quod poeta & hos & barbaros nominauit: Caras Barbariloquos appellans: & Græcos omnes. Græciam adit uaga fama uiri: mediumque per Argos. Argiuorũ urbs magna ex parte planis in locis ſita eſt promontorium Lariſſam nomine: habẽs collem ualde ſeptum: in quo Iouis phanũ eſt. Fluuius iuxta labitur Inachus inter ſaxoſas cõualles. Oritur ex Lyrcio ad Cynuriam montẽ Arcadiæ. Quæ de illius fontibus fabuloſa uulgãtur: poetica ſũt commẽta. Argos quoque aquis carere: cõmẽta ſũt: cum dicitur.

Dii poſuere Argos Lympharũ protinus expers.

Cum regio curua ſit amnibus rigua: paludes & lacus exhibẽs. Oppidũ quoq; plurimos aqs uberrimos abundantes puteos continet: minimeq; profundos.

Accuſant & fraudem illã multi:

Sitiui: acceſſi reprobatis paſſibus Argos.

Hoc aũt ẽ: uel ſane ꝓ eo quod ẽ Polypotheton hoc ẽ ſcilicet uehemẽter

optatum:uł..χ τοῦ.Δ..ideſt.D. littera adepta polyipſion:ut magnopere noxiū: & pernicioſum habitaculū:Sic autē hāc Pelopidarum domū appellat Sophocles.Proiapſe enim & Iapſe & Iapſaſthe:cladē quādam importare ſignificat:& damnū:ut quibuſdā ī locis oſtēdit Homerus.

Nūc tentate quidem:fors natos lædet Achiuum.
Ac pulchrū lædet corpus:dein merget auerno.

νύν μέν πειρᾶται. τάχα λίψεται ὕιασ ἀχαιων.
κατάκρόα καλόν ἴαψει ἄι Δι προίαψει.

Alioquin non urbem notat Argos: cum nequaq̄ illuc peruēturus erat. Sed in Peloponneſū nequaq̄ ſitibūdā. Vnus quidē fluuius eſt Inachus Argiuā percurrēs terrā. Alius etiam ī Argiua ē Heraſinus nomīe. Hic quidē e Stymphalo naſcitur ī Arcadia:& e lacu quē Stymphalidem appellāt.E quo aues uocatas Stymphalidas ab Hercule ſagittis:& tympāis fugatas poetæ finxere.Ipſū aūt fluuiū abſorptū a terra:ī Argiuā emergere:& cāpū irriguū reddere eū Eraſiū uocāt & Arſinū.Simili alteꝝ dictū nomine ex Arcadia ī littus Buræ labit̄: Alius exiſtit apud Erettrios:& in Attica penes Brynronē.Iuxta Lernā uero fōs oſtēditur Amymone. Cæterū Lerna & Argiui & Mycenæi agri lacus eſt.In qua Hydrā cōſtituiſſe:ſcriptores tradūt. In illa cū facta ſint purgamina: puerbiū quoddam uulgo manauit:Lerna maloꝝ. Ipſā qdē regionē armis abūdare cōcedūt. Vrbē uero ipſā ī loco iacere arido.In q̄ copiā puteorum eſſe:quos Danaidum aſcribant ſollertiæ. Eos.n.illas inueniſſe. Quo ex facto uerſus ille uulgatur.

ἄργοσ ἄνυδρον ἔον Δαναάι θεσάν ἄργοσ ἔνυδρον.

Argos aquis uacuū Danae ſtruxere redundās.

Ex puteis autem quattuor inſignes habentur & ſacri:quos eximia uenerationē colunt qui in aquarum penuria:aquarum abundantiam īducūt. Argiuorum quidem arcem Danaus īhabitaſſe dicitur.Is adeo præcedētes loci illius reges excelluiſſe fertur:ut qui antea Pelaſgi nominabātur: impoſita per Græciam lege:Danai uocitarētur Euripodis poetæ teſtimonio.Eius ſepulchrum in Argiuo foro medium locatum cernitur quod Palynthum appellāt.Mihi ſane uidetur:ut Pelaſgi & Danai:ſicut & Argiui nuncupētur:q̄ huius ciuitatis gloria & cæteros Græcos a ſe denominandos comparārit . Sic & Iaſum Argos Iaſidas appellari fecit.Sic & ex Apia Apidones moderni dixere.At Homerus non quidem Apidones appellat. Apiam aūtem magis longinquam: quod prope Pelopōneſum dicat Argos:animaduerti uel hinc licet. Argiuam dicit Helenam.Et inde urbs Ephyræ exiſtit ipſius in Argos ſinu . Et hinc eſt Argos mediū: & Inſulas m̄tas:& uniuerſam Argos regē. Iuniores & campum Argos

dicunt. At Homerus ne ſemel quidem . Præcipue uero & Macedonicum & Theſſalicum eſſe arbitrantur.Cum uero Danai nepotes Argium excepiſſent regnum:illis ſeſe Amythaonis immiſcente progenie. E Pyſæo agro atque Triphylia proficiſcēte: mirari nemo debet: ſi eadem procreati ſtirpe:hoc modo regionem duo in regna diuiſere.Primo ut cū duæ in illis urbes eſſent:ipſas pricipatu eminētes: oſtētarent præſertim intra minus ſtad̄.l.inter ſe finitimas. Argos uidelicet:atque Mycenas:& dicatum Iunoni templum:iuxta Mycenas:ambabus eſſe commune:ī illo ſunt Policleti ſimulacra:artis laude omnium præſtantiſſima: ſumptu & magnitudine Phidiæ ſane imaginibus cedentia. Argos quidem a primordio magis ac magis extitit potentia primarium. Subinde Mycenæ ampliora ſuſceperunt incrementa:propter commigrantes in illas Pelopidas.Nam cum omnes ad Atrei filios conſiſterēt: Agamemnon grādior natu regnum adeptus:duce uirtute:ac pariter fortuna comite:regiōis paternam poſſeſſionē ampliauit:& Mycenæo Laconicum adiecit imperiū. Verum Menelaus Lacōicæ regimen tenuit. Ac Agamemnon Mycenarum uſque Corinthum ac Sicyonē: & Ionum & Aegialeorum. Sic enī ea uocabantur ætate.Cum poſterius Achaei dicti ſunt:regnum Agamē non ſuſcepit. Cærerum ſecūdum Troiana tempora: deſtructo Agamēnonis imperio res Mycenæa humilius attenuata eſt:præcipue poſt reſtitutos Heraclydas.Iſti enim occupata Peloponneſo: priores dominos eiecerūt:quo effectum eſt ut qui Argos obtinerent:Mycenas quoque ſubiectas in unum conſpirantes haberent.Poſteriori tempore eas Argiui ſolo æquatas deleuerunt.Adeo ut nūc Mycenæi oppidi:ne ueſtigium quidem reperiatur. Cum talis Mycenis caſus acciderit : quid mirari opus ē: ſi qui admirati ſūt ſub Argo populi hac ætate penitus euanuere? Ipſe autē catalogus hūc ſe habet ī modū.

Qui tenuere Argos Tirynthaque mœnibus altā.
Hermionē Aſināq; ſinu quæ amplexibus artāt.
Troezenen Eionas uineta Epidauron habētem.
Qui Maſeta colunt iuuenes Aeginan Achaei.

Hæc quidem de Argo.Deinceps de reliquis explicandum. Tirynthen ſane ad excurſiones faciendas arcem uſurpaſſe Proetus uidetur. Et eam Cyclopum opera atque arte mœnibus roboraſſe.Ii autem ſeptem erant numero quos Gaſterochiras ideſt uentrimanos appellabant:quoniā ſuo alebant̄ artificio.E Lycea uero uocatos aduētaſſe tradit̄.Et forte ſpelūcæ apud Naupliā & illaꝝ opera:horū cognomē cōtraxere. Arx ipſa Licymna ab ædificatore Licymno dicta. Abeſt autē a Nauplia ſtad̄.xii.Et ipſa uero & uicina Midea deſertæ ſūt.Nō illa ſane quæ ī Boetia ē. Cū illa ſit

Midea:ut ꝓnoea quæ ꝓuidẽtiam ſignificat accẽtu ĩ tertia a fine ſeruato
Hæc autem Midea ut Tegea eſt:ſi penultima tenet accẽtum. Huic affi
nis ẽ Proſymna:habẽs ĩ ipſa Iunonis tẽplum.Plurimas autem cũ rebel/
larẽt:Argiui deſolatas uaſtarũt.Habitatores autem e Tirynthe quidem
Epidaurũ ſeſe receperũt.Ex Hermiõe autẽ ad Halies(ſic enim uocant)
ideſt piſcatores.Aſina uero terræ pagus Argiuæ: penes Lacedæmoniam
Naupliam.Ex ea iquilini ĩ Meſſenium cõmigrarũt agrum: eodem quo
Aſina oppidulum Argolicum:uocabulo nũcupata.Nam cũ Lacedæmo
nii plurimum ex alienis agris uendicaſſẽt : in hãc cultores dimittebant:
quoſcũque ad ſe confugiẽtes excepiſſent : ſicut autor ẽ Theopompus.
Quæq; e Nauplia fugerãt:eo ſeceſſere. At Hermionæ urbs haud igno/
bilis eſt:cuius littus tenẽt Halies ideſt piſcatores homines maritimis ex/
erciti negotiis.Rumor eſt uulgo apud Hermionẽſes cõpendioſum eſſe
iſetorum deſcẽſum. Quocirca nullum ibidem mortuis naulum impo/
nũt.Dryopum domicilium & Aſinã fuiſſe memorãt qui ex uicinis Sp/
chio locis extitere. Vbi(ut Ariſtoteles teſtis eſt)Dryops Arcas ĩhabitaue
rat.Eos autem Hercules ex terra Dorica Parnaſo finitima expulit. Scyl/
læum quod in Hermione eſt nomẽ a niſi filia Scylla cœpiſſe inquiunt.
Quæ Minois cupidine capta:cum ei Niſeam proditiõe tradidiſſet:ab eo
ĩ profundum deiecta eſt.Et fluctibus horſum agitata ſepulturã obtinu/
it Eiones autem uicus quidã erat:quẽ eiectis ĩcolis Mycenæi nauiũ rece
ptaculum inſtituere.Eo ĩde uaſtato ne ſtatio quidem ipſa manet. Troe/
zen ſacra Poſidoni ideſt Neptũno fuit. A quo & Poſidonia olim appel/
lata.Ea ſtad'.xv.a mari eminet: urbs & ipſa inſignis. Ipſius portui quem
Mentum uocãt:parua imminet Inſula Calauria nomine.Cuius ãbitus ẽ
ad tricena ſtad'.Hic Neptũno dicatũ fuit Aſylum. Fama eſt hũc ipſum
deũ cũ Latona permutaſſe Celauriam:cuius loco Delon impẽdit. Cum
Apolline uero Tenarum: ꝓ quo Pythiam exhibuit. Ephorus autẽ ipſũ
quoque refert oraculũ. Tu Delo ĩquit hĩc.Iſoque Calauriaque frueris.
Pythiamque ſacram pulſatum & Tenaron Euris.Fuit quidem Amphi
ctyonum cõuẽtus:ex ſeptem conſtãs ciuitatibus:ad hoc faciẽdum ſacri/
ficium cõmune habẽtibus officiũ.Quæ fuerãt Hermionæ.Epidaurus:
Aegina:Athenæ:Praſiũ:Nauplia: Orchomẽus: Minyus. Pro Naupliis
Argiui. Pro Praſiis Lacedæmonii conferebant. Tãtopere aũt ipſius dei
ueneratio ualuit apud Græcos ut potiti etiam rerũ Macedones huc uſq;
tutum:ſecurumque loci perfugium:inuiolatumque ſeruarent.Locique
ſupplices reuelli ſint ueriti:qui ad Calauriam ipſam confugerint. Adeo
ut Archias comitatu ſeptus militum:Demoſthenem uiolare minime ſit
auſus.Cui iuſſerat Antipater:ut eũ uiuũ reliquuoſq; oratores ſimilibus
affines accuſationibus iuẽtos ad ſe perduceret. Eum uerbis ĩducere co/
nabat'.Cui tamẽ nõ perſuaſit. Sed ſumpto prius ueneno uolũtariã ſibi
necem cõſciuit.Cæterum cum Pelopis filii Trozẽ atque Pitheus ex ter
ra ꝓfecti ſint Pyſæa. Alter quidem ſuum urbi nomẽ reliquit. Pitheus
uero poſt eum ſucceſſit ĩ regno.Anthes uero qui prius obtinebat enaui/
gãs cõdidit Halicarnaſum.Epidaurus autem ãtea Epitaurus uocabatur.
Eam cares Ariſtotele teſte occuparũt: ſicut & Hermionẽ. Redeuntibus
uero Heraclidis Iones ex Attica Tetrapoli ideſt quaternas urbes cõtinẽ
te:eos ad Argos comitãtes:etiam ĩ unis cohabitauere mœnibus. Hæc au
tem nõ parũ inſignis ẽ ciuitas: præſertim ex Aeſculapii claritate nobilita
ta.Quem uaria morborum genera curaſſe ſomniati ſũt homines. Erat
uero templum ægrotãtium multitudine uſquequaque refertum.Pẽdẽ/
tibuſque tabellis:ĩ quibus ſanati lãgores erãt inſcripti.Quẽadmodum &
ĩ Coa fiebat Inſula pariter & Trica.Sita urbs eſt ĩ ipſo Saronici ſinus re
ceſſu intimo:ſtad'.xv.circuitam habẽs nauigationẽ. In æſtiuos ꝓſpectãs
ortus.Excelſi uero uſque ad mare: quaquauerſum mõtes includũt. Vn
de omni ex ꝑte naturale munimẽ habet.In medio Troezenis:& Epidau
ri munitus iacet locus Methana. Et Cherrõneſus eodẽ appellata nomi/
ne.Licet apud Thucydidem ĩ quibuſdam exemplaribus Methone di/
cat':ſimili quo Macedonica nũcupata uocabulo . In cuius obſidiõe Phi/
lippus auulſum amiſit oculum.Quapropter nõnulli decepti:ut Scepſi
us exiſtimat Demetrius:eam Methonẽ Troezenis arbitrati ſũt. Quam
execrati ferunt' Agamemnonis legati:deligendoꝝ cauſa nautarũ. Vt ab/
ædificãdis mœnibus nulla ſibi quies præſtaret' atque ceſſatio.Nõ his q/
dem ſed Macedonibus abnuẽtibus:uti Theopompus ĩquit. Iſtos enim
cum ꝓpinqui ſint rebelles extitiſſe:nõ fit ueriſimile. Aegina uero eſt eti
am Epidauriæ terræ locus quidam. Et e regione item huius cõtinentis ẽ
Inſula.Quam ĩ appoſitis nuꝑ uerſibus explicare uult poeta. Vbi enim
poeta dixit.Quique Aeginam habẽt:quidã aſcribunt Inſulam & Aegi
nan: ꝓ eo quod eſt. Hi autem habebant Aeginan:ut nomĩs ſimilitudi/
nem diſtinguãt.Quod autem ĩter nobiliſſimas Inſulas una eſt: quid uer
bis opus eſt?Hinc enim Eacus:eiuſque poſteri genus duxiſſe decãtant'.
Hæc eſt quæ maris aliquãdo tenuit imperiũ.Hæc eſt quæ cõtra Atheni
enſem populum in nauali ad Salamina prœlio:de principatu contende/
re non dubitauit.Qua tempeſtate Perſæ Græciam inuaſerant. Eius am
bitus Inſulæ cẽtum.lxxx. ſtad' eſſe traditur. Eiuſdẽ appellatiõis oppidũ
in uentum uergẽs Africũ habet.Illã Attica & Megarica coronat ora. Et
Pelopõneſus uſque Epidaurũ cũ centũ fere ſtad' ſingule ab illa diſtent.
Pars autẽ orientem Auſtrumq; ꝓſpectans Myrtoo ꝓfunditur pelago.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ac etiã Cretico. Paruulæ quidem circũiacẽt inſulæ ꝑmultæ in continẽ
tem uerſæ. Belbina uero in pelagus uergens. Ager uero ipſius ſi altius
fodias terreus eſt: cum ſuperne lapidoſus eſt: præcipue campeſtris ipſa
planicies. Ideo nuda tota ordei ferax ſatis eſt. At Aeginenſes Myrmido/
nas appellatos memorant. Nõ quomodo in fabulis caniẽ: ut ingẽti inua/
leſcẽte peſtilentia formicæ Eaco precante: in homines uerſæ fuerint. Ve
rũ quia formicarũ more terram fodientes: ad petras trãſportarẽt: ut agri
colẽdi materiam haberent. Foſſas quoq; incolerẽt: ut nõ expedẽtes late
riciã agerẽt parſioniã Oenona uero diutius: duabus Attice tribus par no
mine: uocabaẽ. Vni quæ ad Eleutheras ꝓpe iacet: ut illud ẽ. Cãpos Oe/
nones habitare foenarios. Eleutere uero una de q̃dripoli ad Marathonẽ
eſt De qua natum eſt ꝓuerbium Oenones uallis. Eam habitauere Argi/
ui Cretenſes. Epidaurii & Dorienſes. Poſteriori tẽpore deinde: ſorte miſ
ſis incolis: Athenienſes Inſulam tenuere. Surreptam dehinc Atheniẽſi/
bus Inſulam Lacedæmõii priſtinis reddidere cultoribus. Cæterum Ae/
ginẽſes Cydoniam. Crete urbem colonos demiſere. Nec minus in um/
briam. Ephorus ſcriptis ꝓdidit: primo Aeginæ a Phidone ſignari cœptũ
argentũ. Emporiũ aũt ideo effectũ quia locus admodũ ſterilis erat: cum
homines illi maritima mercãdo negotia tractarẽt. Vnde Rhopon mul/
timodis rebus cõſtãtem quæſtum Aegineam appellamus mercaturam.
Poeta ſane ipſe nõnulla loca ordíe cõtinuo: ꝓut iacẽt exponit: ſicut ea in
parte q̃ Hyriã paſcebaẽ & Aulidẽ. Quiq; Argos tenuere Tirynthenq;:
Hermionenque ac Aſinam: Troezenenque & Eionas. Alias autem non
quo ſe habẽt ordíe: ut Schoenum & Scolum: Theſpiamque Greamq;.
Inſulas quoque Epiri cum aliis dicẽdo cõnumerat. Qui quidem tenebãt
Ithacam & Crocylia depaſcebãtur: nam Crocylea ítra Acarnanes ſunt.
Sic & nũc Aeginæ Maſetẽ adiũxit: qui locus ad Argolicum littus ꝓti/
net. Thyræas quidem Homerus nullibi nominatim attigit. Alii uero
frequẽri ſermõe loquũtur. Quoꝝ cauſa Argiui ac Lacedæmonii certa/
mẽ hoſtiliter contulerũt. In quo Lacedæmõii duce Othryada victoriam
reportarũt. Locum autem illũ in Cynoſuria eſſe: Thucydides ſcribit ad
Argiui ac Lacedæmonis agri cõfinia. Sũt etiã Hyſiæ Argolicæ terræ ora
celebris. Similiter & Cẽchreæ: quæ in uia e Tegea Argos ducẽte ꝓ Par/
thenium mõtem: & ꝓ Creepolum ſitæ ſũt. Has ignorauit Homerus &
Lycurgium & Orneas. Vici autem nũc ſũt Argiui agri. Hæc quidem e/
odem quo mõs nomine: illas uero ſimili appellãt uocabulo: quo Orneas
ĩter Corynthum ac Sicyonem poſitas. Inter Pelopõneſi ciuitates Argos
& Sparta gloria præcellunt in hanc etiam ætatem. Pro quarum quidem
claritate longe lateq; diſſeminata: non ſane lõga ſuſcipiẽda uenit oratio.

Ne ab omnibus de illis memorata recepiſſe uideamur. Priſcis ꝓfecto fæ
culis Argos amplius illuſtre nomẽ ſparſerat. Poſtea uero Lacedæmonii
gloria omnino ſuperarunt ꝓſeuerantes ſuas leges: ac inſtituta conſeruare
niſi ſiquid paululum illos aberrare contigit. Argiui Pyrrhum quidẽ re/
gem nõ admiſerũt: ſed ante illoꝝ mœnia mortem obiit: cũ tegula ab ani
cula quadã (ut aiunt) in eius caput ſupne deiecta fuiſſet Aliorum autem
ſubditi fuerunt imperio. In ſocietatem quoque Achæoꝝ cõmuniter du/
cti: una cum illis Romanoꝝ potentiam ſubiere. Et nunc ciuitas ipſa con
ſiſtit ſecundum poſt Spartam dignitatis locum obtinens. Dehinc de lo/
cis Mycenis & Agamẽnoni ſuppoſitis explicemus. Quos ĩ nauiũ dinu
meratione Poeta memorat.

Cuius uerſus hũc ſe habent in modũ.

Quique Mycenæã colit altis mœnibus urbẽ.
Ciſque Corynthus adeſt: & Muris ſpecioſa Cleone:&
Orneas paſcũtur: Arethyreã Sicyonaque:
Hic primũ fidus ſua ſceptra tenebat Adraſtus.
Inde Hyſpereſiã: celſãque in colle Gonoeſſam.
Pallenẽque habitãt: atq; Egion ĩde colebãt.
Et littus totũ: atq; helice latiſſima rura.

Mycenæ quidẽ nunc extinctæ iacẽt. Earum urbẽ a Perſeo cõditam eſſe
cõſtat. Cui Sthenelus ſucceſſit in regno. Huic Euryſtheus. Hos eoſdem
uero Argos imperio tenuiſſe cõſtans memoria eſt. Cũ autem Euryſthe/
us ad Marathonẽ: aduerſus Herculis filios: Iolaumque ductaſſet exerci/
tum: auxilium ferentibus Athenienſibus: in ipſo prœlio fertur occubu/
iſſe. Reliqua ſane eius mẽbra Gargetti ſepulta eſſe. Caput autẽ Corĩthi
ſeorſũ: Quod ab Iolao circa fontẽ Acariam: ſecus tramitem: Abciſſũ fu/
erat. Vnde locus euryſthei caput appellatur. Mycenæ autẽ in Pelopida/
rum regimen cecidere: e Pyſæo agro proueniẽtium: Deinde ad Heracli/
das peruenerunt: qbus & Argos ipſũ ſubiectum erat. Poſt commiſſũ ue
ro in ſalamine prœlium nauale Argiui: & Cleonei ac Tegeatæ Mycena
rum urbẽ iuadẽtes: Mycenas radicitus excidere: Agrumque diſpartiue/
re. Tragœdiarum quidem ſcriptores urbẽ utranque: propter locorum
propinquitatem: communi appellauere nomine. Eurypides in una & ea/
dem Tragœdia: Modo Mycenas modo Argos idem uocat oppidum: ſi
cut & in Ephigenia & Oreſte. Sunt autem Cleonæ mediocre oppidum
in uia ſitum: quæ ex Argo Corinthum ducit. Et in tumulo frequẽtibus
habitato incolis muros perpulchros habente. Quo circa Poeta mihi
proprie dixiſſe uidetur: Mœnibus pulchris excelluiſſe Cleonas. Hic ſil
ua ſurgit Nemæa inter Cleonas & Philuntem. In qua Argiui ſacra

Universidad de Deusto
Biblioteca

celebrare cõſueuere Nemæa. Ibi quoq; quæ de Nemæo Leone geſta: fa/
bulis ꝓdita ſũt. Et Belbíus ẽ pagus. Diſtãt aũt Cleonæ ab Argo qdẽ ſtaꝺ
cẽtum &.xx. A. Corintho uero ſtaꝺ.lxxx. Nos uero ab Acrocorítho ædi
ficium expectauimus Sane Corinthum locupletiſſimã aiunt: cũ Iſthmo
immineat Emporium: locus negotiatoribus frequẽtatus. Et duoꝝ domi/
nus portuum exiſtat. Quoꝝ alter quidem Aſiæ: Alter aũt propinquus ẽ
Italiæ. Vtroque ex loco faciles inuicẽ mercium commutationes faciens.
Tantũdem etiam remotis utrinque gẽtibus. Fuit autẽ & non tuta ꝓfe/
cto nauigatio: quod quidem ãtiquioribus ãnis freto contigit ſiculo. Itidẽ
nec maria ipſa præſertim ſupra Maleam: ꝓpter aduerſos uentorum fla/
tus. Inde eſt natum uulgo ꝓuerbium: cum Maleam deflexeris: domeſti
cos obliuiſcere. Aſiaticis igitur: Italiſque Mercatoribus gratiſſimũ erat:
omiſſo ad Maleã curſu Corinthũ diuertere: aduectis eo mercibus. Vbi
& importatarũ & exportatarum e Pelopõneſo rerum: uectigalia uẽdi cõ
tingebat. Hoc apud poſteros omnino permãſit. Poſtmodũ maiora in di/
es adueniebant additamẽta. Illuc enim i Iſthmicorum celebratione ludo
rum multitudo cõuenarum cõcurrebat. Ipſi quoq; Bacchiadæ ãnis fer/
me.cc. urbem dominatiõe tenuerãt: & Tyrãni locupletiſſimi: & nume/
ro plurimi: & genere clari euadẽtes. Et Emporium ipſũ adempto metu
fructuoſũ poſſedere. Cypſelus autẽ hiſce deſtructis Tyrannidem occu
pauit. Eiuſque domus diuitias oblatum Olympico tẽplo Cypſeli domũ
teſtatur eximiæ magnitudinis ſimulacrum: ſolido ex auro fabricatum: &
in tertiam uſq; generationẽ domus eius perdurauit. Demaratus quoque
ex Corinthi potẽtiſſimis unus domeſticas fugitans factiones: tot domo
ſecum opes tulit ĩ Etruriam: ut urbis: quã ciuitate donatus adiit príceps
extiterit. Et filius eius Romæ potitus ẽ regno. Veneris etiã templũ adeo
locupletatũ extitit: ut ſupra mille deæ ꝓſtitutas puellas capet: q̃s ueneri
uiri mulieresq; addixerãt. Propter has igit̃ frequẽs ĩ urbẽ mꝫtitudo tur
baq; cõueniebat: unde ciuitas mirꝝ in modũ ditabat̃. Nautæ etiã leuiter
ſũptus factitantes aſſumebant̃. Hic uulgat̃ ueteri ſermõe ꝓuerbiũ. Nõ
omniũ ẽ uiroꝝ Corinthũ nauigatio. Igit̃ cuiuſdã meretricis facetũ illud
poſteris uulgatũ ẽ reſpõſũ. Nã cũ altera illi exprobraret inertiã: q̃ nulla
operis teneret̃ induſtria: nec lanas attingeret. Ego inq̃t talis in hoc breui
tẽpore ternas diſpoſui telas. Ipſius urbis ſitũ talẽ eſſe cõtingit: & ex Hie/
ronymi ſcriptis & Eudoxi & alioꝝ: & quãtũ ipſi cernere potuimus: poſt
reſtitutã nup a Romanis urbem mons excelſus ẽ ſtaꝺ triũ ac dimidiati
altitudinẽ habẽs ad perpendiculum. Aſcenſus ad ſtaꝺ.xxx. in acutũ ter/
minatur cacumem. Acrocorithum autem eã nominant. Cuius quidem
pars in Aquilonem uerſa: maxime in arduũ recta cõſurgit. Sub qua ad
Acrocorinthi radicem in ꝑplano: inſtar menſe loco iacet oppidũ. Ipſe ur/
bis ambitus ſtaꝺ.xl. erat. Vbi a monte nuda fuerat urbs: mœnibus ual/
lata fuit. In hoc autem circuitu & mons Acrocorinthus continebat̃: ubi
murale tutamẽ admittere potuit. Nobis interaſcẽdẽdum manifeſta ipſi
us tractus erant rudera. Et uniuerſus circuitus ſtaꝺ: circiter. lxxv. confi
ciebat̃. Aliis ex partibus mons ipſe minus in rectum arduus eſt. Hic ue
ro nõ parum dilatat̃ in longe: lateq; ꝓſpectum patẽs. Vertex ipſe uene/
ris ſacrã habet ediculam. Infra uerticẽ Pirenem fontem adeſſe contigit:
haud affluẽtes aquas habẽtem. Cæterum ꝓſpicuas ad imum: potuique
ſuauiſſimas. Vulgo autem memorant: Tum ex hoc: Tũ ex ſubterrane/
is quibuſdam uenulis expreſſum fonticulum: mõtis radici proximũ in
urbẽ ífluere: unde aquãtur ubertim. Intra oppidum quoque puteorum
copia eſt. Nec minus (ut aiunt) in Acrocorintho. Nõ tamẽ ipſi uidimus.
Cũ tamẽ Euripides dicat hoc pacto. Venio ex Acrocorítho lymphis al/
luentibus irriguo: ſacrũ Veneris relinquẽs tumulum. Lymphis alluenti
bus irriguo: profundi dici conuenit: quãdo putei & ſtillantes per illũ hu
mores abunde prolabũtur. Vel antiquus ſubintelligendus eſt meatus.
Vt Pyrenæ per ſuperficiẽ fluẽs: montẽ ipſum redderet irriguum Fama
eſt equũ Pegaſũ cum potaret hoc in loco a Bellerophonte deprehenſũ
fuiſſe Allatum inq̃ caballum e Meduſæ ceruice: & de Gorgonis execto
gutture proſilientem Vulgatum eſt etiã Caballinũ in Heliconæ fõtem
erupiſſe: cũ ſubiectã ibi rupem feriret ungula. Sub ipſã inde Pirenem
Siſyphium iacet: ſiue ſacellum quoddã: ſiue regale domiciliũ niueo cõ/
ſtructũ lapide: in quo nõ modica ſeruant̃ adhuc rudera. E ſũmo autẽ ca
cumine in aquilone Parnaſus aſpicit̃ & Helicon montes excelſi: atq; ni/
uales: Criſſaeuſque ſinus utriq; ſuppoſitus: quẽ Phocis & Boetia: terra/
que Megarẽſis & Sicyonia: & Corinthia complectitur: quæ Phocidi op
poſitas tenet aquas. Ad ueſperam uero omnibus iſtis Onii appellati mõ
tes imminẽt. Qui uſq; Boetiam Heliconẽque protenduntur a ſaxis Sci/
roniis: a uicina illis uia qua itur in Atticam. Vtriuſque quidem ripæ prí
cipium eſt. Alterius quidem Lechæum. Alterius uero Cẽchreæ uicus &
portus ab urbe ſtaꝺ ad .lxx. lõgíquus. Hoc qdẽ ex Aſia nauigãtes utũt̃.
Lechæo autẽ qui ex Italia proficiſcũtur: Lechæum ſane ſub oppido eſt:
non multis abundãs habitaculis. Sicut crura uero protrahũt ſtaꝺ circa.
xii. ex utroque uiæ latere ducentis ad Lechæum. Hinc littus extenditur
ad Pagas uſque Megarenſis terræ oppidum. Alluitur autem a ſinu Co/
rinthiaco. Curuum autem ẽ & traiectum: & ambas ripas efficit ad Scho
enuntem Cenchreis proximum. Inter Lechæum uero & Pagas Iunonis
Acreæ extat oraculum ueruſtũ admodũ. Extãt & Holmiæ ꝓmontoriũ:

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſinū efficiēs ī quo & Oenoa ē & Page. Hæ quidē Megarēſe caſtellū eſt. Oenoa uero Corinthioꝝ:a Cēchreis Schoenus ē:ad quē ipſius traiectus locus anguſtiſſimus eſt. Subīde ager ē Cromyonius. Ante hanc ripā & Saronicus & Eleuſinus ſinus iacet:unus & idē quodāmodo Hermonico ſane cōtiguus. In Iſthmo Neptūni:quē Iſthmiū uocāt tēplū eminet. Picearū arboꝝ luco circūcluſū:ubi ludos Iſthmios decertatos:Corinthii celebrare ſoliti ſūt. At enī Cromyon terræ quidē nūc ē Corīthiæ. Antea uero Megarēſis. Vbi Cromyoniā uerſatā fuiſſe porcā refertur in fabulis. Ex qua Calidoniū creatū fuiſſe aprū memorant. Interque præclara Theſei certamina:unū illud ꝓdiderūt hāc illius manibus occiſā. Plagæ quoque Corinthiæ Teneus uicus eſt. In quo tēplū Teneati cōſiſtit Apollinis. Litteris proditū eſt:cū Archias Coloniā Syracuſas duceret: maximū colonoꝝ numerū ex hoc loco ſequutū ducē illū fuiſſe. Eāque Coloniam ſuper alias poſtea præcipua fœlicitate floruiſſe. Denique ſuis īſtitutis rēpu. tenuiſſe. Cūque a Corinthiis deſciuiſſēt adheſiſſe Romāis & deleto fūditus oppido pmāſiſſe. Vulgo quoddā profertur oraculū:Aſiano cuidā redditū. Illi nanque īterrogāti:utrū Corinthū trāſmigrare præſtātius foret. Ita reſponſū ē. Fœlicē quidē Corinthū. Cæterū Teneates eſſe malē. Hoc in loco Polybius Oedipū enutriſſe fertur. Vidētur & Tenedii hominibus iſtis quadā conſāguinitate cōiūcti per Tēnū Cygni filiū:ſicut Ariſtoteles ſcribit. Apud utroſq; Apollo ſimili ueneratiōe colīt: de qua nō parua ſigna exhibētur. Corinthii quidē ſub Philippi exiſtentes Imperio:aduerſus illū cōtētiones exercuerūt. Et cōtra Romanos iſolenter habuerunt. Adeo ut quidā Corīthii in prætereūtes eoꝝ tecta legatos ſordes īfudiſſe præſūpſerit. Pro hiſce autē rebus:aliiſq; delictis ueſtigio pœnas luerūt. Eo enī miſſo īgenti exercitu Corīthus ab. L. Mūmio ſolo æquata eſt. Et reliquus uſque ad Macedoniā tractus ſub Romanū ceſſit īperiū:aliis alio cū copiis miſſis ducibus. Maximā uero agri Corīthii pte Sicyonii poſſeſſā occupauere. Polybius ſane:quæ in urbis captiuitate obuenerūt ī cōmiſeratiōis partē colligēs:iniuriā militū addit atque ludibria:quæ ī artes & præclara exercuerūt opera:& diis oblata dona. Ait enī præſēte ſeſe:abiectas ī pauimēta uidiſſe tabulas: Supq; illas talis luſitaſſe milites. Eaſq; nominatim explicat: quas Ariſtides de Libero pīe pinxerat. De quo ſcitū illud dici ſolere tradit:nihil ad Diōyſon:ideſt Liberꝝ patrē. Herculē quoq; ſub Deianiræ tunica ſupatū. Hunc quidē noſipſi minime uidimus. Liberꝝ uero in Cereris phano repoſitū Romæ ſpectauimus:opus ſane ſpecioſiſſimū. At incēſo tēplo:talis pariter imago picta periit. Plurima itē alia & aſpectu ſuauiſſima tēplis appoſita dona: hinc profecta ſūt. Aliqua etiā uicinæ Romæ ciuitates habuerūt. Mūmius enī magis animi magnitudine excellens:q̄ ad huius generis arces contēplandas ſtudioſior(ut fama eſt)eas ab ſe rogātibus amicis facile largiebat. Cullus ſane cū ædē fortūæ cōſtruxiſſet: & porticū quādā ſtatuas q̄s Mūmius habebat:petiuit in uſū ut ædē ornaturus ad oſtētationē. Mox deinde reſtituturus. Minime uero reſtituit. Sed eas ut dona deæ poſuit:capeq; quæ ſibi libitū eſſet mandauit. Quod cū Mūmius æquo tuliſſet aio omni prorſus abiecta cura: lōge magis q̄ qui oblatas poſuerat: gloria & lætitia extollebat. Corinthus uero deſerta diutius manēs: ab diuo Cæſare denuo eſt reſtituta:propter bonū terræ ipſius ingeniū miſſis eo colōis frequētibus generis libertinoꝝ. Qui rudera ſollicitātes & ſepulchra refodiētes:plurima īueniebāt fictilia oſtraceaq; toreumata: pm'ta etiā ænea. Ornata ſubinde mirati opera tā fabrefacta nullū īdiſcuſſū dimiſere ſepulchrū. Vnde inuētis talibus locupletati multoq; diſponētes precio urbē Romā mortuis repleuere Corinthiis. Sic enim de ſepulchris excerptā prædā nominabāt. Et præſertim oſtracea. Initio quidē magno in honore fuit propter elaborata Corinthi æra. Deīde derelicta res ē: cū deficerēt oſtracea:ſcilicet terra figularis:& plurima imperite facta uiderent. Ciuitas ipſa Corīthioꝝ ampliſſima uſque fuit & opulētiſſima: ſeu uiros īnumerabiles ad ciuile regimē pitiſſimos:ſiue eximias opificū artes animo uertis. Hīc enim eſt Sicyōe eximie pictoria & plaſtice: ꝓuenit ad ſūmū & ōne aliud huius generis opificiū. Ager aūt nō admodū telluris bonitate pollebat. Quippe quæ oblique diſtorta foret & aſpera. Vnde ſupciliosā Corīthū uocāt uniuerſi:& ceſſit ī uulgare prouerbiū Corīthus ſu perciliis curuitatibuſque laborat Veꝝ Orneæ prætерlabentis fluuii nomē acceperūt. Hodie quidem deſertæ. At ſuperioribus annis īcolaꝝ copia frequētes:Sacellū Priapi habuerūt:magna ueneratione cultū. Vnde Euphronius poeta res Priapi uerſibus canēs:deū uocat Orneaten:ſuper Sicyoniū ſitæ ſūt cāpū. Agrū uero eaꝝ occuparunt Argiui Arethyrea uero eſt quā nūc Phliaſiam dicūt. Quo autē nomine ager eo & oppidū appellatū eſt ad montē Celoſſam. Poſteriore tēpore illinc emigrātes ad ſtad'. xxx. urbem condiderūt: quā Phliūtem uocarūt. Veꝝ Celoſſe pars Carneates eſt. E quo Aſopus orit' prætер agꝝ pfluens Sicyonū: & Aſopiam regionem efficiens quæ Sicyoniæ pars una eſt. Eſt autem Aſopus & unus qui prætер Thebas & Plateas & Tanagram fluit. Eſt & alius in Heraclea Trachinia labens apud Pagum: quem Praſopios nominant. Quartus eſt in Paro Inſula. Phlius quidem ī medio Sicyoniæ:Argiuæque & Cleones & Stimphali: circuitu complexa iacet. Eximie uero colitur in Phliunte ac Sicyone Diæ. Sic enim Heben uocant Phanum. Primis autem temporibus Sicyonem Meconam appellabant. Adhuc autē

antiquius Egiolos uocabãt. Eam reædificatã ferũt:longe a mari ſtad'.xx. Vel ut alii.xii.in ualido tumulo:Cereri dicato Vetus autem illius ædiſi cium fuit Emporium cum portu. Sicyõie uero terræ: atque Corinthiæ terminus eſt Nemæa fluuius:pluribus ãnis ſub Tyrannorum domina/ tu gubernata. Semper tamẽ manſuetos uiros Tyrannos habuit.Impri/ mis clariſſimum Aratum:qui & ciuitatẽ & libertatẽ reuocauit:& Achæ orũ adeptus eſt regnum ab ultro offerẽtibus:etiam potentiam cõſequu/ tus.Ipſũque conſtans imperium auxit: adiecta illi patria aliiſque uicinis urbibus.Hypereſiã uero:aliaſque a poeta dictas ordine ciuitates: Egialũ que iam Achæi ſubiectas eſſe cõtigit uſque Dymas & Elaeæ oræ termi/ nos.Hunc uero tractũ Iones antiquitus obtinebant: qui ab Athenienſi/ bus duxere genus.Quondam autem Egialea uocabat': & Incolæ Egialẽ ſes.Poſteriori autem tempore ab illis Ionia denominata:quomodo & At tica ab Ione Xuthi filio . Fama eſt Deucalionis filium Hellenem fuiſſe. Hunc aũt circa Phthiam Penei & Aſopi mediam: regnum tenuiſſe. Et maximo natu filio imperium tradidiſſe.Reliquoſque foras dimiſiſſe:ut ſedem ſibi quiſque conquireret.E quibus Dorus Doriẽſes Parnaſo affi/ nes habitatores conſtituit.Sibique ſuperſtites a ſe uocatos reliquit. Xu/ thus autem aſſumpta in matrimonium Erechthei filia: colonos ad qua/ dripolin Atticæ terræ induxit.Oenoã:Marathonẽ:Probalinthũ:& Tri/ corythum.Ex huius filiis unus Achæus nomine cædem inuitus patrans ĩ oram Lacedæmoniam ꝓfugus ſeſe recepit.Et eius loci accolas Achæos uocari conſtituit.Ion uero ſupatis Eumolpi commilitonibus Thracibus tãtum famæ laudiſque cõſequutus eſt:ut Atheniẽſes illi reipublicæ gu/ bernacula committerent.Qui primum quidẽ omniũ multitudiem qua ternas diuiſit in tribus.Dehinc in quattuor degendæ uitæ uias.Quoſdã enim agricultores deſignauit: Alios opifices:aliquos ſacrorum faciendo/ rum curæ præfecit. Nonnullos ciuitatis cuſtodes. Talibus quidẽ ab eo ordinatis amplius Regionem ſui nominis uocabulo appellatã reliquit. Qua ĩ dies magis mortalibus refetta:Atheniẽſes intra Pelopõneſum ex Ionibus Coloniã miſerunt.Et plagã quã occupauerant:pro Egialia Ioniã nominarũt. Eodemque modo pro Egialenſibus Iones appellati:in ciuita tes.xii. diſpartiti. At enim poſt Heraclidarum reuerſionem ab Achæis expulſi:denuo Athenas repetiere. Illinc uero cum codri Prognatis ĩ Aſi am Ionicam tranſmiſere Coloniam. Hi in Lydiæ & Cariæ littore ciuita/ tes.xii.condidere:totidem ĩ partes ſeipſos diuidentes: quot ãtea Pelopõ/ neſũ occupantes. Achæi genere quidem Phthiotæ fuerũt.Domicilia ue/ ro in Lacedæmonia habuerunt.Heraclidis uero rerum potitis: cum for/ tunam priſtinam ductu Tiſameni Oreſtis filii reparaſſent(ut ſuperius retulimus)aduerſus Iones impetum fecerũt.Cumque uictores euaſiſſẽt Iones eiecerunt.Ipſi autem agrum uendicarunt: & ipſam loci partitionẽ conſeruarunt:quam diſtributam acceperunt.Eo uero potẽtiæ ꝓuaſerũt: ut cum reliqua Peloponneſus Heraclidarum ſubiugata foret imperio:a quibus Achiui ipſi deſciuerant:Cõtraque omnes obſiſtere ualerent:orã ipſam Achaiam nominarunt.Igitur a Tiſameno uſque Ogyen ſub regi bus ſemper uixerunt.Dehinc populari gubernaculo urbes habitæ:adeo in regendis ciuitatibus famam cõpararunt : ut Italicæ gentes poſt ſuſce/ ptã aduerſus Pythagoricam ſectã factionem: maximã legũ & inſtitutio/ num partem ab hiſce trãſtulerunt. Poſt Leuctricam uero pugnam:orta inter populos controuerſia eius iudicium Thebani hiſce uiris ꝓmiſere. Poſtea uero cum reꝛ urbanaꝛ communicationem: Macedões diſſoluiſ/ ſent:eam rurſus ſenſim reuocarunt. Quo autem tẽpore Pyrrhus expe/ ditionẽ in Italiam ſuſceperat: quaternæ ciuitates ſotiæ principatum obti nuerunt.E quaꝛ numero fuere Patræ atque Dymæ. Dehĩc e duodecim quaſdam adſciuerunt: præter Olenum atque Helicem. Cũ altera nihil contribueret: Alteram fluctus deleſſent. Nam cũ terræmotus ĩ ſublime pelagus extuliſſet & ipſam diluuii inſtar abſorpſit:ſimul & Neptũni tẽ/ plũ Heliconii.Quod & ætate noſtra Iones præcipuis honoribus adorãt: ibique ſacrificiũ opant'. Quod ab uniuerſis Ionibus factũ Panionia uo/ cãt.Huius ſacrificii Homerũ meminiſſe qdã referunt:cũ ĩquit.

Ille animũ ſpirat:ſic ructans taurus ut olim
Pertrahit':Regis ructans Heliconii ad aras.

Poetamque Ionica colonia iuniorem eſſe cõiectãt: q eius ſacrificii Panio nici memĩerit: quod ĩ Prienẽſium agro Iones communi celebritate Ne ptũno cõficiũt Heliconio . Cum & ipſi Prienẽſes ab Helice originẽ du xiſſe ferant'.Itaque huic ſacrificio hominem Prienẽſem iuuenili ætate ui gẽtem Regẽ præficiunt.Qui rei diuinæ curã ſuſcipiat. Amplioꝛẽ etiam faciũt cõiecturã: ob ipſum de Tauro dictoꝛ a uate ꝓpoſitum.Iones enĩ tũc ſeſe facto ſacrificio litare arbitrant':quum Taurus iterĩmolãdũ mu/ gitus emittit. Quĩ uero cõtra ſentiunt:ad Helicem dicta illa ex cõiectu ra tranſferunt: deque Tauro deque ipſius immolatione.Perinde ac eo ĩ loco talis conſuetudo uerſet'.Et ipſe poeta de iis quæ ibi celebrent' com/ parationem ĩduxerit.Cæteꝛ Helice duobus ante res Leuctricas ãnis de/ ſtructa eſt.Eratoſthenes locum ſe uidiſſe aſſerit:& Porthmenſes affirma re:ut ĩ traiectu Neptũnus ex ære ſublimis adſtabat aurigariã ſcuticã ma nu geſtãs:piſcatoribus diſcrimẽ ĩportãtem. Heraclides autem cõmemo rat:ærate ſua calamitatẽ illã noctu ĩcidiſſe. Vrbẽqꝫ ipſã:quæ.ſtad'.xii.di/ ſtabat a mari : toto cũ loco fuiſſe obrutam . Homines uero inde ad duo

milia missos ab Achaeis: ut mortuos eximerẽt re ifecta rediſſe:finitimis aurẽ agrũ diſpartiſſe. Eã uero cladẽ ob Neptũni iram accidiſſe.Ionas enim ex Helice ꝓfugos: miſſis legatis Neptũni ſtatuam ab Helicẽſibus petiſſe. Quã ſi nõ exorarẽt ſaltẽ ipſius tẽpli ſacra poſtularẽt. Quæ cũ ab aliis nõ exhiberẽtur:ad Achæorũ ciuitatem cõmuniter miſerũt. Quibus decernẽtibus:ut eoꝝ nomine peterẽt denuo re infecta rediere. Proxima dehinc hyeme cladem illam ingruiſſe conſtat.Poſtea uero Achaeos Ionibus ſacra ipſa tradidiſſe.Alterius quoque Helice:quæ ad Theſſaliam ꝓtinet mẽtionem fecit Heſiodus. Quippe Achæi per annos aſſidue uigiti ſcribam publicum:& prætores duos ãnuos habuere. Cõmune quoque conſilium una ĩ curia cogebãt: quod Arnarion uocabant. In quo de Republica Senatuſconſulta ædebantur:& per iſtos & per Iones antea.Poſtea decretum eſt: unum tãtum prætorẽ creari. Aratus ſane cũ exercitus dux eſſet: Acrocorithum eripuit Antigono. Vrbẽ uero Achæorum iuri ſubdidit: ſicut & eius patriã Sicyonẽ. Aſſumpſit etiã Megarẽſes & omniũ Tyrãnides deſtruẽs: libertatem aſſequutos: Achæorum nomini ãnumerabat.Sic totã Peloponeſum breui ab Tyrãnorum iugo ſolutã reddidit:adeo ut Argos & Hermionẽ:& Phliũtem & Megalopolin:quæ cunctaꝝ urbium Arcadicarum ampliſſima eſt Achæis adſciuerit:cũ ſane late plurimum Achæoꝝ auctum eſſet imperiũ.Ea uero tẽpeſtas erat qua Romanus populus Carthaginẽſes e Siciliæ poſſeſſione deturbarat.Et aduerſus circũpadanos Gallos expeditionẽ agitabat. Vſque uero ad Philopoemenis prætura: ĩ unum cõmode permanentes Achæi paulatim corruerũt.Cum iã Romanus populus Græciam uniuerſã ſuo ĩperio ſubiugaſſet.Singulique nõ unitis ĩ uiuendo modis utebãtur: cũque nõnulli una ſe cõtinerẽt.Alii quidem diſſoluere unita cupiebãt.Inde cauſã explicat ꝓlatationis ſermonũ de Achæis. In eã illos amplitudinem pueniſſe potentiæ:ut Lacedæmonios quoque ſuperexcelluerint:ne dignos quidem cognoſci. Locorum autẽ quæ incolebant:ĩ duodecim ꝑtes diſtributa:ordo talis eſt.Secũdum Sicyonẽ Pellena iacet.Dein Egira ſecunda: Tertia Egæ Neptũni templum habẽtes: Quarta Bura. Poſt eã Helice.Ad eam Iones ab Achæis bello fracti:confugerũt tandem ex his oris fugati.Poſt Helicen Egion eſt & Rhypes:& Patrenſes & Pharẽſes. Dein Olenas.Præter hũc Melas:magnus amnis labitur. Poſtmodũ Dyma & Triteenſes.Iones igitur domicilia per pagos habebãt. At uero Achæi urbes ædificarunt:in quibus partim habitarunt quaſdam etiam ex aliis particulas.Sicut ad Egiram Egas:quarum inquilini Egæi uocabantur.Olenam uero ad Dymam.Inter Patras autem & Dymã uetuſti Oleniorum ædificii ueſtigia mõſtrãtur. Vbi & Aeſculapii tẽplum inſigne:

ab Dyma quidem ſtad.xl.A patris autem.lxxx. diſtans. Egaꝝ qdem in Euboea exiſtentium:Egæ iſtæ par nomen habẽt. Olenum uero cum alterò ĩ Etolia idem habet uocabulũ.Ipſius quoque tantum ſeruata extant ueſtigia.Poeta quidem Achaici nequaq̃ meminit Oleni. Sicut nec aliorum complurium oppidorum in ripa habitatorum.Sed cõmunius profert.Ripamque omnem.

Et iuxta Helicen longe lateque patentem.

Cæteꝝ Etolicũ memorãs ait Pleuronẽq; metuit & Olenon. Ambas etiã Egas explicat:Achaicas quidẽ hoc pacto.

Inque Helicen ſimul ac Egas ſua dona ferebãt.

Veꝝ cũ Egas dixit:

In qua ædes celebres:ĩ qua lacus enitet altus.

Hic Neptunnus equos poſuit.Melius eſt Euboicas Egas accipere: a quibus & Egeum pelagus nomẽ aſſequi ueriſimilius eſt.Ibi enim Neptũno fuiſſe negotium fingit:quod de Troião bello fuerat. Penes Egas Achaicas Crathis amnis labit:a duobus fluminibus incremẽta ſuſcipiẽs. Sic a miſcendis aquis appellatus.A quo & Italicus uocatus eſt Crathis. Vna quæque ꝑticularum duodecim:e populis ſeptem: octoque conſtabat:tãta uirorum præſtantia regionẽ florere cõtigit.Extat autem Pellene ſtad. lx.ſupra iacens a mari caſtellum ſane ualidũ.Eſt & uicus Pellene: a quo Pellenice Chlenæ ueſtes ad agonas uictoribus præmia ꝓponebant. Ea inter Egas & Pellenen iacet. Cæteꝝ pellana aliud ab his eſt oppidum ĩ Laconica ſitũ.Locus ad Megalopolitanum uergẽs agꝝ. Egira autem ſup tumulo iacet.Bura uero mari incumbit ad ſtad.xl.Quam per terræmotus frequentes abſorberi contigit.Hic Sybarus fõs eſt:a quo Sybari Italico deriuatum eſt nomen.Ega ſeu Egæ dicãtur:hoc tempore deſerta incolis eſt: urbem habent Egienſes. At Egium ſatis incolaꝝ habet. Iſto in loco Iouem a capra lactis alimẽta ſuſcepiſſe ſcribunt. Sicut Aratus ꝓdidit:Diuaque capra Ioui fama eſt:hic præbuit uber:& ſubdit Oleniamq; Iouis uates dixere capellam. Locum oſtendens quia proxima eſt Olenæ. Ibidem & Ceraunia ſublimi in petra locata: hæc Egioꝝ iuris eſt & Helicẽ:& dicatus Ioui lucus Enarius nomine. In eo Achæi de republica conſultaturi cõuẽtum agitare conſuerãt.Per Egiorum autem agrum amnis Selinus labit:eiuſdem nominis cum altero qui in Epheſo præter Dianæ tẽplum fluit.Et cum alio qui per Elæam oram agellũ præcurrit. Quem Dianæ Xenaphõ accepto eius oraculo emptũ dicit. Alius ẽ Selinus fluuius ĩ Megarẽſiũ tractu Hyble uicíorum quos eiecere Poeni. Cæteraꝝ urbium ſiue particularum Achaicaꝝ Rhypes haud quaq̃ habitatæ ſũt. Agrum poſſidebant Egienſes atque Pharenſes:quẽ Rhypidẽ uocabãt.

De quibus ſic Eſchylus mẽtionem fecit. Buramque ſacrã Ceraunia ſque Rhypas. E Rhypibus ſane oriundus fuit Mycellus habitande Crotõis autor. Ab eiſdem fuit & Leuctrũ pagus. Inde etiam Patræ ſũt urbs inſignis. In medio aũt ẽ Rhion & Antirion a Patris. xl. diſtãs ſtad'. In ea nuper Romanus populus poſt Actiacã uictoriã nobiliorẽ militũ ꝓtẽ locauit. Hodieque præclaris uiget ciuibus: cũ Romana ſit Colonia: habet & mediocrẽ nauiũ ſtationẽ. Deinceps uero Dyma ciuitas eſt abſque portu: Inter omnes in Dyſin ideſt occaſum magis expoſita: unde & nomẽ adepta eſt. Annis ſuperioribus ſtratos appellabat'. Eã uero perlabit' Lariſus fluuius: ab Elæa per Bupraſium deſcendẽs: e monte defluens: quem alii Scollin uocant. Homerus autem Oleniam petram. Cum uero Antimachus Dymã Cauconidem appellet: nõnulli ſic approbãt a Cauconibus adiectũ nomẽ accipientes: ad hæc uſque loca perueniẽtibus (ut ſuperius a nobis dictũ ẽ) Aliis a Caucone fluuio dici placet. Sicut & Thebæ Dirceæ uel Aſopiæ: Argos Inachium: Troia Simoentia Paulo uero ante noſtram ætatẽ Dyma ſuſcepit accolas: Conuenas homines: atque promiſcuos. Quos e numeroſa Piratarũ colluuie: perinde ac reliquias Põpeius habuit: deleta prædonum manu. Quoꝝ partẽ in Cilycie ſolis partem aliis ĩ oris: & hoc in loco habitatores impoſuit. Phara Dymæo Agrocontermia eſt: a qua Phariẽſes dicunt'. Cum e Meſſenia Phara Pharatæ nomient'. In Pharae finibus ẽ Dirce: eodẽ quo Thebana uocitata nomine. Olenus quidem inculta ĩter Patras Dymamque iacet. Dymæi uero ipſũ agrum poſſidẽt. Succedit ĩde Araxus: Elæũ promõtoriũ ab Iſthmo ſtadiũ unũ diſtãs. Arcadia cum in media Peloponneſo ſita ſit præciſã habet plurimã montanæ regionis partem. In ea Cyllene mons eſt maximus. Eius altitudo ad perpendiculum (ut quidam dixere) ad. xx. ſurgit ſtad'. Alii. xv. aiunt. Gẽres Arcadicæ Græcã nationẽ uetuſtate præſtare credũtur. Azanes atque Parrhaſii: & cæteri generis eiuſdẽ. At enim ꝓpter omnimodã regionis uaſtationẽ: haud ſane longior de illis fiet oratio. Oppida nãque belloꝝ aſſiduitate deleta ſũt funditus: quæ ſuperioribus ſæculis fama nobilitarat. Ex quibus tẽporibus agroꝝ cultores defecerũt. Poſt quæ pluriמæ ciuitates Megalopolin habitatum cõfluxerũt. Cui nunc illud a Comico dictum obuenit. Megalopolis ideſt ampla ciuitas ampla ſit deſolatio. Fertilia autem pecori fuere paſcua: præſertim equis atq; aſinis equaꝝ ſuppoſitoribus. Equoꝝ ſane genus excellit Arcadicũ. Quẽadmodum & Argolicũ & Epidauricum. Etoloꝝ præterea & Acarnanum ſolitudo: paſcendis equis ẽ accõmodata nõ minus q̃ Theſſalia. Epaminũdas qui/dẽ Mãtineã: ſupatis ſecunda pugna Lacedæmoniis illuſtrem reddidit: ĩ qua & ipſe diẽ obiit. Hæc autẽ euanuit. Simul & Orchomenus & Erea

& Clitor: & Pheneus & Stymphalus: & Menalus & Methydriũ: & Caphyæ & Cynatha. Vel uix rara ipſaꝝ apparent ueſtigia: ullaue ſigna At Tegea mediocri adhuc ſtatu ꝑmanet: & Elaeæ Palladis Phanum. Non nihil uenerantur item Lycæi Iouis templũ ĩ Lycæo mõte locatum. Decãtatas uero a poeta urbes Rhypã & Stratiam: Euẽtis obnoxiã Eniſpẽ uix inueneris. Inuentis autem nulla eſt prorſus utilitas. Tanta eſt locoꝝ ſolitudo. Inſigniores autem mõtes præter Cyllenen. Pholoe Lycæus: Menalus: Parthenus: ex Tegea ora Argiã proſpectans. Quod de Alphæo ac Eurota mirabile contigit expoſitum ẽ. De Eraſino quoque e Stymphalio erũpente lacu: nunc quidẽ ĩ Argiuã terrã: antea uero exitũ nõ habẽte cum infima fundi quæ Arcades Zeretra uocãt: obtuſa forent & effluere proinde nequirent. Itaque urbs ipſa Stymphalioꝝ quæ nũc a lacu qn quaginta ſtad': abeſt: ea ætate illius ripis incũbebat. Contra uero Ladoni euenit amni. Cuius fluentum occluſo quõdã fonte detinebat'. Coincidẽtia enim circa Pheneũ ima fundi terræmotus uiribus ꝑ quæ curſus illius erat fluminis morã effecerũt: uſque ad ipſas fõtis uenas in profundũ: hũc in modum aliqui proferũt. Eratoſthenes autem refert Auiã fluuiũ circa Pheneũ campum urbi uicinũ ſtagnare & ſubter quædã ĩgredi foramina: quæ zerethra nominant. Quibus obturatis ĩterdũ ſuper campos aquas effundi. Apertiſque rurſus meatibus una congregatas e campis in Ladonẽ effluentes: ĩ Alphæũ irrũpere. Vnde & Olympia terra tẽplo circũpoſita aliquando inundatione demerſa fuerit: & lacus ipſe contractus decreuit. Eraſinum uero circa Stymphalũ labẽtẽ: cũ mõtem ſubintret ĩ ora Argiua rurſum emergẽtem apparere. Eam ob cauſam Iphicratẽ: cũ Stymphalum obſidione circũdediſſet: & infecta re fruſtraret': deſcẽſum occludere conatũ: innumerabiles ſpongias aduexiſſe. Iouiſque Auguriis reuocatum deſtitiſſe. Apud Pheneũ ſane Stygis aquæ ſtãt. Sic enim uocant Loetalis aquæ ſtillicidium. Quã ſacrã homĩum facit opinio. De Arcadia tanta dicta ſint. Cum uero Polybius a Malea in Septẽtrionem uſque ad Iſtrũ circiter. x. ſtad' milia eſſe diſſeruerit: Artemidorus hoc ipſũ non incongrue dirigit. Nã ſecundum illum. vi. milium ac quingentorũ contigit eſſe. Huius tei cauſa eſt: quia non breuiter ac præciſe longitudinem menſurat. Sed quam quiſpiã Impatorum permeauit. Haud abſurdum fortaſſe fuerit & eos adiicere qui habitãdæ Peloponneſi autores extiterũt. Quos rettulit Ephorus. Ipſos inq̃ qui ſecũdũ Heraclidaꝝ reuerſionem prædicãtur. Corinthi qdem Aleten Sicyonis Phalcem: Achaiæ Tyſamenum. Elidis Oxylum. Meſſenæ Geſphontem. Lacedæmoniis Euryſthenem: & Proclem. Argi uero Temenum. Littorei uero tractus Agæum atque Diephontem.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Onus liber de Græcia Athenarum cum laude continet ex positionem: Boetiamq; atq; Thessaliam cũ ora maritima.

Bsoluta Pelopõnẽsi circuitiõe:quã primã q̃dẽ Cæteꝝ minimã Cherrõnesoꝝ:i.ex Poenísulis eẽ dixius: Græciã cõponẽtibus:deíceps adeundæ sũt cõtiguæ.Fuit aũt secũda: ea q̃dẽ quæ Pelopõneso Megarẽsem applicat orã. Tertia uero quæ præter hãc Atticã assumit atq; Boetiã & quãdã Phocidis p̃tẽ: & Locroꝝ cognométo Epidemidioꝝ. Adeo ut Crõmyonis ager:non quidem Corinthiis: sed Megarensibus p̃tineat.De his igit᷑ ípræsentiaꝝ sumẽdus ẽ sermo. Refert aũt Eudoxus:q; si quis mẽte cõciperet rectã quandã lineã:a Cerauniis mõtibus ad Suniũ Atticæ ꝓmõtoriũ:í orientis p̃tes ꝓtẽsam:dextra q̃dẽ relíqueret Peloponesũ totã ad Austrũ. Sinistra uero & ad Arctõ cõtinuã a Cerauniis mõtibus maritimã ripã:& usq; ad sinũ Crisseũ & orã Megarẽsem:& Atticã uniuersã:& ea quæ deíceps sũt:Cũ sic & Eudoxo dictũ sit:uiro q̃dẽ Mathematico figurarũq; atq; climatũ p̃itissimo.Horũq; locoꝝ sciẽtissimo ítelligere oportet:hoc ipsũ latus Atticæ ab Sunio usq; Isthmũ cũ tractu Megarico:curuũ q̃dẽ sed ꝓmixtũ.In hoc aũt spacio ad mediã quodãmodo prædictã lineã:Piræus cõsistit Athenaꝝ portus & Emporium Abest uero a Schoenunte Isthmi uicino ad stad᷑.ccc.l. Ab Sunio aũt stad᷑.xxx. supra.ccc. Tãtũ fere interuallũ ẽ:qd᷑ a Piræo ad fõtes quãtũ ad Schoenũtẽ íteriacet. Plus tñ esse stad᷑.x.asserũt. Cũ Suniũ aũt circũflexeris ad Aquilonẽ quidẽ nauigatio ẽ í occasum uergẽs.Littus aũt circũpoliti maris utrinq; initio pangustũ ẽ.Postea í mediterraneã dilatat᷑. Nihil autem minus íflexionẽ ad lunæ figurã accipit:uidelicet curuaturã:ad Oropum telluris Boetiæ:ad Pelagus habẽs.Hoc autẽ secundũ est lacus Atticæ in Oriẽtẽ spectãs.Reliquũ ẽ latus aquilonare ab Oropio agro ad occasum inclinans: usque ad tractum Megaricũ. Mõtanæ Atticæ plaga multis ísignita nominibus:Boetiam disiungit ab Attica. Q uocirca(ut superius dixi)Boetia mari utrinque complexa Isthmos tertiæ iam dictæ poeinsulæ siue Cherronesi efficitur.Q ui propinqua Pelopõneso loca:& Megaricam ac Atticam comprehendit interius. Ideoque apud ueteres Actẽ ideſt littus appellatam esse constat: & nomine diriuato pro Actica Atticam esse nuncupatam:quoniam maxima illius pars ad mare est extenta & angusta. Oblonga uero satis & porrecta montibus usque Sunium subiicitur . Has igitur percurremus maritimas repetentes oras(ut præmittimus)Post Crõmyonẽ igitur Scironides Atticis finibus íminẽt Petræ iuxta mare transitum non relinquentes.Super eas autem uia ẽ in Atticam atque Megara ab Isthmo ducens. Adeo autem magis ac magis uia petris propinquat:ut in mĩtis eius partibus præcipitiũ uiatori minet᷑:tã excelsus & transitu periculosus mons íncũbit.Hoc in loco Scironis res in monte gestæ:latronumque & flectentes ad terrã arbores pinus fabulis memorant:quas Theseus obtruncauit. Ab hisce locis extremis flanté procellasq; ciẽtem seuum Caurũ: Atheniẽses Scironẽ appellant. Secundũ Petras illas Scironides Minoa rupes prorũpit in pelagus Nisæ portum efficiẽs. Est autẽ Nisea Megarensium emporium. x.&.viii. ab urbe stad᷑ absens:duobus utríque cruribus ad ipsam cõplicatũ. Hoc autem etiam Minoa uocabat᷑.Hanc olim sane regionẽ Iones obtinebãt: qui & Atticam:cum nondum ædificata forent Megara. Q ua ex re poeta horũ proprie locoꝝ nusq̃ meminit.Verũ cunctos Atticam incolentes Atheniẽses appellat.Et hos communi comprehẽdens nomine Athenienses putat.Sicuti quum in Catalogo dicit.

Insignemque urbem muris habitabat Athenas.

Accipiendi sunt ii etiam qui nũc Megarenses dicunt᷑:ut qui in communem uocati essent militiam.Eius rei documento illud est:quod antiquis temporibus Atticam & Ioniam & Iadem uocabant.Et ipse poeta dicens: Hic Boetii & Iones Athenienses inqt Cuius portio & Megarica fuerat ora.Cũq; de finibus Pelopõnenses & Iones sæpissime disceptarent: í q̃bus & Crommyonia cõtinebat᷑ iter se pepigerũt: ut columnam sisterẽt in eo ubi professi cõuenerãt loco:qui circa Isthmum ẽ.In qua hic inerat titulus:in parte Peloponnesum spectãte.Hæc Pelopõnesus at nõ Ionia. In parte uero Megara spectante: hæc non Peloponnesus est sed Ionia. Q ui igitur oram descripserunt Atticam:cum multis í rebus discrepẽt: in eo consentiunt æstimatiõe digni: quod cum Pãdionis regis.iiii.essent filii:Egæus:Lycus:Pallas & quartus Nisus & Attica regio quattuor esset in partes diuisa:Niso Megara sorte obuenerunt: qui Niseam condidit. Philochorus sane eius principatum ex Isthmo usque Pythium peruenire scriptis suis prodidit.Andron autem usq; Eleusinẽ cãpũq; Thriasiũ. Cæterũ aliis de hac quadripartita diuisione uario mõ loquẽtibus. Hæc ipsa a Sophocle suscepisse satis est. Apud quẽ loquit᷑ Egæus:Pater mihi ut ad huius terræ littora discederem definiuit: pro grandiori ætate præmia distribuẽs.Lyco aũt aduerso ex latere Euboeæ hortũ præbuit. Verũ Niso telluré eximit í Scirõis littore. At Pallas Gigãtes educãs: telluré í Austrũ spectãtẽ sorte capit. Vir immitis. Q uod igit᷑ Atticæ pars Megaricũ solum extiterit:huiusmodi signis utuntur.Post reuersos Heraclidas diuisione ab eis:eorũq; comitibus Dorienſibus facta:mĩtis ut terrã suã amitterent euenit in Atticam cõfugiẽtibus, E quorum numero fuit

Universidad de Deusto
Biblioteca

Messeniorum Rex Melanchus. Is ab Athenienſibus ſpōte Rex factus
eſt: cum de proſtrato ſingulari a ſe pugna Boetioꝝ Rege Xantho uicto/
riam reportaſſet. Cūque multis mortalibus referta eſſet Attica: propter
conuentū exulum: Heraclide irritantibus eos maxime Corithiis & Meſ
ſeniis timere cœperūt. Illis quidē ob locoꝝ uiciniā: is autem quia per id
tempus Melanthi filius Codrus Atticæ rex erat: aduerſus Atticā hoſti/
lem ductarunt exercitum. Prœlio autem uicti aliam quidē amiſere ter/
ram: Megaricam uero tenuere: & Megara urbē mœnibus cīxere. Homi
neſq; Dorienſes pro Ionibus fecere. Columnā quoq; Ionum: & Pelopon
nēſum confinia habentem deleuere. Megarenſium quidē ciuitas multa
fortunæ uarietate perfuncta eſt: tamē in hanc perdurat ætatē. Habuit &
philoſophoꝝ ſtudia: quos appellauere Megaricos. Qui Euclidi Socratis
auditori ſucceſſere. Sicut & Phedonē Elæū: Eleatæ ſectæ ſucceſſores ex/
cepere: Socratis & ipſum diſcipulum. E quibus extitit Pyrrhon. Sic ab
Menedemo Eretriēſi diriuati ſūt Eretrici. Eſt autem Megarenſis ager ſi
cut & Atticus aſper: minimeque ferax: cuius partē ampliorem continēt
montes. Quos Oneos ideſt Aſinarios uocant. Dorſū quoddā a petris Sci
roniis lōge ī Boetiam Citheronēq; protēſum. Cæterum mare Niſæum:
ab Criſſe Archyonide. Sic enim appellaſ ſeparans. Quum a Niſæa ī At
ticam nauigas quinq; perexiguæ ꝓcūbunt Inſulæ. Dehīc Salamin ſtaď.
lxx. in longū porrecta. Vel ut alii aſſerūt. lxxx. Habet autē eiuſdē nomi/
nis urbem. Vrbemque aliā uetuſtā uacuamque in Aeginā obuerſam ad
Auſtrūque. Quēadmodum & Aeſchylus ait. Ipſa Aegina ad Auſtri ia/
cet flatus. Habet & alteram quæ hodie iacet in ſinu: ad locū Iſthmi faciē
gerentem: Atticæ cōtiguū. Alio apud antiquos uocabātur nomine. Nā a
quorundā uocabulis Heroum Sciras & Cychria dicebaſ. Vnde & Mi/
nerua Sciras appellatur. Et locus alter Atticæ Scira. Et Epiſciroſis: quon/
dam ſacrificandi genus. Et menſis Scirophorion. Inde etiā & Cychrides
ſerpens: de quo diciſ ab Heſiodo: ut ab Cychreo ſit educatus. Dein ab
Euryclo: quia Inſulam uaſtaret fuerit eiectus. Poſtea ab Cerere ad Eleu/
ſinē confugiētem: hoſpitaliter exceptum illius factum eſſe miniſtrum.
Nomen etiā ab arbore Pytia: Pytiuſū adeptā. Eacidæ quoq; Inſulā nobi/
litarūt cuius aliq̄ndo ditionē obtinere. Præſertim Aiax ille Telamōius.
Accedit quod circa Inſulā iſtā Græci Xerxē nauali prœlio ꝓfligarūt: do
mū timide fugitantē. Eginetæ etiam non parua ex hoc certamine gloria
communiter potiti ſunt. Et finitimi facti: & memorabilem exhibentes
pugnæ claſſē. Eleuſinæ autē fluuius eſt: hodie quidem Bocalia. Prius aūt
Bocarus appellatus. Inſulam hoc tempore poſſident Athenieſes: de qua
quondam extitit aduerſus Megarenſes non parua contentio. Fama eſt
Piſiſtratum: ſiue Solonem in nauiū catalogo: poſt uerſū illum.
Bis ſenas Salamīe rates agit īclitus Aiax. deīceps ſcriptū hūc īſeruiſſe.
Stabat agens Acteæ ubi conſedere phalanges.
Vt teſte Poeta uteret: Inſulā iuris Atheniēſiū a primordio fuiſſe. Quod
ſane teſtimonium Critici nequaq̄ amplectūtur: cū multa cōtra illos car/
mina teſtimonium afferant. Nā cur Aiax in locataꝝ nauium ſtatione no/
uiſſimus? Non autē Athenienſibus adiūctus eſſe uideť: At cū ſubditus
Proteſilao Theſſalis: ubi & Aiacis & Proteſilai naues conſiſtebant: &
Agamemnon in circumeundo exercitu. Inde Meneſteum Petei prolem
inuenit acrem.
Stant & Athenæi prope docti Martis ī armis.
Aſt iuxta ſteterat uerſutæ mētis Vlyxes.
Atque Cephalenum ꝑpter māſere phalāges.
Veꝝ ad Aiacem & Salaminios rurſum. Venit ad Aiaces penes ipſos al/
tero ex latere idoneus. Nō autem Meneſteus. Igiť Atheniēſes tali apud
Homerum uti uidētur teſtimonio. At Megarenſes contra hunc in mo
dum ceciniſſe.
E Salamine rates Aiax agit atque Polichnas
Exque Egitioſſa: Niſeaque: Tripodibuſque.
Quæ Megarica loca ſūt e quibus Tripodes hodie Tripodiſcion appel/
lātur: ubi nunc Megarenſiū foꝝ iacet. Aliqui ſane ex hoc aiunt: quia Po
liadis Mineruæ ſacerdos caſeū recentem attingere ꝓhibita eſt: cui exter
nus tantum offerť: cū ea quidem & Salaminio utať. Externā Atticæ Sa/
laminem aiunt: haud recte. Nā qui ex aliis Inſulis manifeſte uicinis Atti
cæ uehiť: offertur cū illi q huius ritus autores extiterūt omnem qui e Pō
to lōge aduehiť externū intellexerint opinio eſt: Salaminē priſcis tēpori
bus ſeorſū inſtructā per ſe fuiſſe. Megara uero Atticæ partem extitiſſe.
In Salaminiaco aūt littore Attici ſoli & Megarici cōfinia iacere contīgit.
Duos uidelicet colles: quos cornua uocant. Deīde Eleuſin urbs: ubi Eleu
ſinæ cæteris tēplū extat: & Phanum Myſticū quod Ictinus appauit tur/
bæ theatralis capaciſſimū. Is etiam uirginibus Mineruæ domiciliū ī arce
cōdidit Pericle operis Præfecto. Ciuitas quidem in ipſis connumeratur
populis. Dehīc Triaſius campus patet: & eiuſdē uocabuli ripa & popu
lus. Dein Amphiala ꝓmōtoriū: cui ſēp ímíet Latomia: i. lapidū exciden
doꝝ locus: & ſinus freti ad Salaminē: ad ſtaď duo. Quē cū Xerxes inie/
cta terra exaggerare conareť: præoccupāte nauali prœlio: fugā cū Perſis
capeſſere coactus fuit. In hoc tractu duæ ſūt exiles Inſulæ Pharmacuſſe.
E qbus maior ſepulchrū Circes oſtētat. Sup hac ripa mōs ē: quē Cory/
dallum uocāt. Et tribus una Corydallia. Poſt Portus furum & Pſyttalia

Insula deserta & saxosa:quam Piræi portum dixere quidã: uicina ẽ Atlã
ta.Quo nomine alia ẽ ad Euboeã atque Locros. Alia parua Insula Psyt/
taliæ similis. Inde Piræus ipse in tribubus siue populis ãnumeratus. Est
& Munychia tumulus curuus:ĩ Cherrõnesi faciẽ. Cauernosus:tum na/
tura tum opera dedita:magna ex parte ut habitationes admittat.Ingres/
sum angusto habet ore:cui quidem portus terni subiacẽt Quondã mu/
ro uallata Munychia erat:& iunctis domiciliis referta:ut Rhodiorum ci
uitas circuitu complectẽs & Piræũ: & alios portus naualibus plenos. In
quibus & Armamentariũ Philonis opus.Statio ibi nauiũ dignitate insi/
gnis.cccc.capax nauiũ:cum non pauciores ab Athenienſibus emitteren/
tur.Hoc autẽ muro duo ex oppido protracta crura:urbem Piræo cõiun
gunt.Hi fuere longi muri stad'.xl.longitudine. At murum istum bella
plurima diruerunt:& Munychiæ munimẽtum.Piræum quoq; portum
in habitaculorum angustias contraxerũt:& ædem Iouis saluatoris. Porti
cus ipsa templi admirabiles habet tabulas: clarissimoꝝ tẽpla artificum.
Impluuium autem spectabiles habet statuas.Cæteꝝ longi muri dissipa/
ti fuerunt.Primũ quidem Lacedæmoniis amolientibus.Postea uero Ro
manis.Qua tẽpestate Sylla & Piræũ & oppidum ꝑ obsidionẽ expugna/
uit.Vrbs ipsa saxũ est: in plano q̃uaq̃uersum habitato. Quo in saxo ue
tustum Mineruæ templũ Poliadis surgit.In quo lucis inextinctæ Lych/
nus est:& uirginum domus quã Ictinus condidit. Vbi ꝑaladium est ex
ebore perfectum opus Phidiæ:Sed enim cum tot & tantæ huius ciuita/
tis longe:lateque decantatæ laudationes occurrant plura eloqui uereor:
ne institutæ descriptionis propositum egredi contingat.Id nanque mihi
euenit:quod Hegesias refert:cum oculis subiectã cerneret arcẽ: Triden
tis ipse signum aspicio. Aspiciens Eleusinem diuinorũ sacer uates fio.Il/
lud Leocorium ideſt Cæsarum a Leo patre puellaꝝ sacrariũ. Hoc The/
sei Phanum:non licet explicare singula Attica enim deorum ẽ:loca ipsa
possidentium.Et parentum Heroum.Hic quidẽ unius in arce signi mẽ
tionem fecit.Polemõ autẽ scriptor orbis de sacris donis in Arce positis:
quattuor conscripsit uolumina. Similis de reliquis urbis partibus ratio
contingit:& agro Eleusinen præfatus:& ex populis seu tribubus cẽtum
&.lxx.addunt nonnulli quattuor.Aliorum nullum prorsus nominauit:
habent si nõ cuncti at permulti fabulosos:& quidem complures sermo
nes ac historias.Sicut Aphiadna quidem Helenæ rapinam: & Theseo
commissam Et eam a Castore atque Polluce depopulatam : receptam/
que sororem . Marathon uero contra Persas prœlium . Rhamnus au/
tem Nemeseos statuam. Quod Diodoti opus plerique dicunt. Aliqui
uero Agoracriti Parii quæ ex magnitudine & pulchritudine perfecta
magis ac magis est:& cũ Phidiæ operibus æmulatione cõtendit.Eodem
mõ & Decelea arx & receptaculũ Pelopõnensibus ĩ bello Decelico.Phy
læ etiam per quam in Piræum Thrasibulus populum:& ex Piræo tra/
duxit in urbem:sic & de pluribus aliis est.Permulta etiam de Elaeis pu/
ellis facta commemorat:& Thesei phano & quæ Lyceũ habet & Olym/
pica:quam semifactam Rex morte præreptus dimisit:ãteq̃ donũ offer/
ret.Similiter & Academia & philosophoꝝ horti:& cantorũ receptaculũ
& porticus uaria & tẽpla per urbem:quæ omnia artificum habebãt opa.
Amplior autem esset oratio siquis ædificãdæ urbis autores perscrutet':
accepto a Cecrope initio:nec enim omnes eodem asserunt modo. Id au/
tem ab eis nominibus manifestum est.Nam ab Acteõe Acticam dicũt.
Atthidem uero & Atticam ab Atthide Cranai filia. A quo & inquilini
Cranai uocantur. Mopsopiam uero a Mopsopo. Ioniamque a filio Xu/
thi Ione.Posidoniam siue Neptũniam: & Athenas a Posidone siue Ne/
ptũno & Athena ideſt Minerua appellationẽ deorum sortitam. Dictũ ẽ
q; hoc ĩ loco gens Pelasga uidet' esse uersata. Quodq; Pelasgi ab Athe
nienſibus propter illoꝝ errorem sint appellati. Quo uero maior est cir/
ca res præclaras honoris auiditas:quoque plures fuere qui eas scriptis cõ
mẽdauere:eo maior est redargutio: nisi quicq̃ contineat historiæ. Sicut
in fluuiorum aggregatione ridere Callimachus inquit: Siquis scribere
audeat Athenienses uirgines dulce ac purũ Eridani haurire uinũ a quo
& pecora se abstinerent. Sunt igitur lucẽtes aquæ potuique suauissimæ
fontes(ut aiunt)extra portas quas Diocharis appellant iuxta Lycaeum.
Antia copiose atq; pulcherrie fõs aquæ ꝑpe egregio cõstructus ornamẽ
to fuerat.Qui si hodierno tẽpore nusq̃ ẽ q̃dnã eẽt: si priscis ãnis abũdãs:
& lucida cũ esset adeo ut etiã ãnis fieret posteriori mutata sit ætate.In tot
igit' ac tãtis ĩmorari nõ licet.Nec uero silẽtio ita præterire:ut quorũdã sal
tẽ sũmã memoria nõ cõplectar.Satis erit hæc adiecisse:q̃d'(ut Philocho
rus memoriæ prodidit)cum regionem ipsam Cares quidẽ a mari Boe/
tii uero a terra populationibus uastabãt:quos Aones uocitabãt:Cecrops
primum multitudinem in ciuitates.xii.habitãdas digessit. Quarum no
mina Cecropia:Tetrapolis: Epatria:Decelea: Eleusis: Aphidna: siue ut
alii plurali:numero Aphidne:Thoricus:Brauron: Cytherus:Sphettus:
Cephesia:Phalerus.Theseus uero postea duodecim illas in hanc unam
cõgregasse ciuitatẽ denuo memorat' Atheniẽses q̃dẽ regali prius guber
nabãtur Imperio . In populare poſtmodum transiere statũ.Inuadẽtibus
inde Tyrãnis Pisistrato eiusque filiis: cum demum paucorum domina/
tus irrupisset:&.cccc.&.xxx. Tyrannorũ quos Lacedæmonii ĩposuerãt:
hos quidem exturbauere facile. Et populare potentiã tutati sunt:quoad

Universidad de Deusto
Biblioteca

Romani ciuitatem potẽtia ſua poſſederũt.Nã ſi paruo quodã tempore Macedoniorum Regũ uim infectã coacti habuere: eãdem tamẽ gubernãdi formam integrã ſeruauere.Quidam ſane tradũt ea tẽpeſtate p annos decem illos optimo ſtatu gubernaſſe:qua Macedõum Principi paruere Caſandro. Hunc enim uir cum aliis in rebus uehementior. Tyrãnus eſſe uidereť:certe in Atheniẽſes benignam exercuiſſe mẽtem conſtat.Ex quo parẽtem ſibi ciuitatem accepit. Demetrium nanque Phalerium ex ciuibus Præfectũ impoſuit Theophraſti philoſophi familiarẽ: qui non modo popularem non deſtruxit potẽtiã:ſed etiã melius rectiuſque reſtituit.Documẽto ſunt illius uiri Commẽtaria:quæ de iſta repu. ſcripta reliquit. Vexť tantum inuidia ualuit &:in paucos odium & inimicitia:ut poſt Caſandri obitum in Aegyptũ fugere coactus ſit.Inſurgẽteſque ſtatuas eius:plures.ccc.detractas conflauere:quodque eſt indignius adiecere quidam in matulas.Romanus igiť Senatus eos populare ſtatũ agentes accipiẽs:proprias ipſis leges inſtitutaque ſeruauit:& libertate donauit. Vexť Mithridatico ingruente bello Rex ipſe quos uoluit ei Tyrãnos inſtituit. At potentiſſimum Ariſtonem qui ciuitatem ipſam uiolenter afflixerat Sylla Romanorũ Imperator expugnatum obſidione hominem: ĩ poteſtatẽque redactum ſupplicio affecit:& ciuitati ueniam tribuit.Quæ in hodiernum diẽ uſque libertate fruiť: eamque Romani magnis dignanť honoribus.Poſt Piræum autẽ portum Phalerius eſt populus in littore propinquo. Dehĩc Halimuſii:Exonii:Halienſes ſiue piſcatores: Exonii Anagyraſii. Inde Orei: Lampyrei: Eginenſes: Anaphyſtii Azenenſes.Hi quidem populi uſqne ad Sunium ꝓmontorium ſũt. Inter hos uero quos dixi populos longum eſt ꝓmontorium Zoſter appellatum.Primum poſt Exonios.Dein aliud poſt Thoreos: Aſtypala. Ante illud iacet Inſula Fabia. Ante aliud Eleuſſa.Ad ipſos etiam Exonios Hydruſſa. Ad Anaphyſtios autem Panos templum ẽ:& aliud Veneris Coliadis. Quem ad locum naufraga enataſſe ſpolia ferunt e claſſe ultima Perſarũ:qui ad Salaminem nauali prœlio decertarunt. De quibus & Apollinem oraculũ ædidiſſe cõſtat. Coliades ſane mulieres remigiis horrebunt.E regiõe autẽ horũ locorũ Belbina iacet Inſula:nõ admodũ ſemota & uallum Procli.Plurimæ uero harũ cultoribus ſunt uacuæ. Vbi aũt ꝓmontorium Sunii flexeris:Sunius eſt populus dignitate præſtãs.Dehinc Thoricus.Dein Potamus:ideſt fluuius populus:ſic enim appellatur:ũde & ĩcolæ Potãii dicti.Poſt Praſia:Sterea:Brauro:ubi Brauroniæ Dianæ ſacellũ ẽ.Myrrhinuſa: Probalinthos:Marathõ:ubi Miltiades copias fũditus dedit ĩ ſtragẽ:quæ ducẽ Datĩ Perſicũ ſequutæ fuerãt: nõ expectatis Lacedæmoniorũ auxiliis tardius ob rotũdã lunã ꝓfectis. Hic ut Poeticis tradiť fabulis Theſeus Marathoniũ mactauit Tauꝝ. Secũdũ Marathonẽ autem Tricorythus. Dehinc Rhamnis Nemeſeos templũ habẽs.Dein Pſaphis Oropiorũ. Hic ſitũ eſt Amphiarai oraculum quondã uenerabile. Vbi Amphiaraum fugitantẽ(ut Sophocles inquit)ſciſſa Thebana tellus hauſit:ipſis cũ armis curruq; quadriiugo. Oropus ꝓfecto ſæpenumero in controuerſiam certamẽque ꝓuenit. In cõfinibus enĩ Atticæ ac Boetiæ ſitus ẽ . Ante hoc littus autẽ ad Thuriũ & Suniũ iacet Helena Inſula:aſpa qdẽ & ſolitaria: ꝓlixa ſtadĩ.lx.longitudĩe. Eius mentionẽ a poeta factã eſſe aiũt his ĩ uerſibus:ubi Alexãder Helenã alloqť. Nec quũ te rapiẽs primũ e Lacedæmone pulchra.
Pontiuagis ratibus Cranao me ĩ littore iunxi.
Hanc enim Inſulam dicit Cranã:quæ hoc tẽpore Helena uocať:quoniã ĩ ea coierint:& eorũ mixtio facta ẽ. Poſt Helenam uero Euboea finitimo accũbit littori lõga ſimiliter & anguſta.Et ꝓ eius longitudine continenti appoſita:Sicut Helena A Sunio ſane ad Auſtrale Euboeæ ꝓmontoriũ: quod littus album uocãt:nauigatio eſt ſtadĩ.ccc:ſed de Euboea ĩ poſteriorĩbus diceť.Populos uero Atticæ in agro mediterraneo explicare longũ eſſet:tanta eorũ multitudo eſt. E montibus maxime nobiles Hymettus & Brileſſus & Licabettus & Parnes & Corydallus. Effoſſio autẽ marmorum pulcherrimorũ ex ora Hymettia:& Helice penes urbem ẽ.Hymettus quidem mel gignit optimũ. Argẽtifodinæ ſane regionis Atticæ inditio quidẽ exiſtimatione dignæ.Hodie autẽ defecerũt. Ipſi artifices uetĩres quiſquilias: & ſpurciciam recoquẽtes:purgatum ex illis argentũ adhuc inueniebãt.Cum ãtiquiores illis impĩte fornaculis uterenť.Mel aũt Atticũ cuncta bonitate ſupat. Eo uero longe præſtantius illud eſſe diciť quod ad argentarias gigniť.Quod qdẽ etiã Acapniſtũ ideſt a fumo purgatũ aiunt quodã apparitionis modo.E Potamorũ ideſt fluuiorũ numero Cephiſſus eſt:e Trinemiis originẽ ducẽs:p plana uero fluens. Vbi Gephyra ideſt põs adeſt & Accolæ Gephyriſmi ꝓpter dicacitates atq; conuitia.Is p crura murororũ in Piræum uſque ꝓducta Phalerium ingrediť pelagus.Magnaque ex pte Torrentis inſtar labiť : æſtiuo penitus diminutus tempore. Talis item Iliſſus eſt ex altera urbis pte currens ad littus ideſt e locis ſup Agram Et Lycæum ac fontem quem in Phedro Plato collaudauit. De Attica quidem hæc. Deinceps eſt Boetia de qua uerba factuꝝ:gẽtibuſq; finitimis repetere quædã oportet: quorũ facta ſupius ẽ mẽtio declarãdarũ rerũ gratia.Dicimus autem ripam ipſam a Sunio uſq; Theſſalonicã in ſeptentrionẽ porrigi:cum mare ſupernum in orientem declinet. Loca uero quæ ſupra in occaſum iacent:uti faſcias quaſdam p totam oram inuicem extentas . E quibus prima eſt in agro Megarenſi

quæ oriẽtalẽ inſtar faſciæ ꝓtendit ꝓtem:e Sunio uſque Oropum:& illi/
us regiõis ripam. Oram aũt occidentalẽ atq; Iſthmũ:& mare Halcyoniũ
ad fontẽ uſque Creuſam. Secũda Boetia ẽ ab ortu ĩ occaſũ ꝓfecta:faſcia
quædã ab Euboico mari ad Criſſei ſinus mare. Equalis quodãmodo lon
gitudine ad Atticã uel minor ĩ lõgũ. Verũ agri uirtute etiã atque etiã lon
ge præſtãs. Ephorus ſane & hoc ĩ loco Boetiã finitimis gẽtibus excellẽti/
orẽ eſſe demõſtrat. Et quod ſola triplici alluit pelago:& pluribus abun/
dat portubus. In ſinu quidẽ Criſſeo & Corinthiaco delata ex Italia & Si
cilia & Africa mercimonia excipit. E ꝓtibus aũt Euboeã ſpectantibus ad
utrunq; latus Euripi diuiſo littore: hoc quidem ad Aulidẽ agrũque Ta
nagre uergit. Illud autẽ ad Salganeũ & anthedonẽ continuum eſt mare:
quod Aegyptũ & Cyprũ & Inſulas expectat. Et illud quod Macedões
& ꝓpontidem & Helleſpõtũ ꝓſpicit. Addit etiã q; eius partẽ Euboeam
quodãmodo Euripus efficit:ſic anguſtus ut ipſi Boetiæ ponte ad duorũ
iugerũ mẽſurã coniũgat. Huiuſmodi laudibus regionẽ ipſã extollit. Et
ad imperãdũ natura quidẽ compatam eſſe. Educatione uero ac diſcipli/
na nequaq; uſos illius præſides: qui licet rem ꝓſpere quãdoq; geſſerint:
tamẽ ne parũ qdẽ tẽporis ꝓdurarũt. Sicuti documẽto extitit Epaminun
das. Vbi enim ille mortẽ oppetiit:e ueſtigio principatum amiſere The/
bani eo tãtũ deguſtato Cuius rei cauſa fuit:quia cõſuetudinis & familia
ritatis cũ hominibus habẽdæ rationẽ neglexerũt. Solius duntaxat uirtu/
tis bellicæ curã ſuſcipere. Adiiciẽdũ etiam quã ob cauſã cũ Græcis ea po
tiſſimum ratio utilis ẽ. Q uãdoquidẽ cum barbaris uiolẽtia ipſa ẽ affa/
bilitate potẽtiõr. Enĩuero Rõani prioribus ſæculis aduerſus natiões agre
ſtiores belligerantes huiuſmodi ſuauitatis diſciplina nequaq; indigebãt.
Ex quo aũt aduerſus manſuetiores populos tractare bella cœperũt:huic
ſeſe applicãtes ritui moribuſque degẽdi cũcta ſuo ſubdidere regno. Cũ
uero Boetiam prius Barbaræ gẽtes incolerent: Aones Temmiceſque e
Sunio ꝓfugæ:uagiq; Leleges & Hyãtes:denique Phoenices Cadmi co/
mites regionẽ tenuerũt:qui arcẽ Cadmeã muro uallauit: & Regnũ ſu/
is poſteris nepotibuſq; reliqt. Illi porro arci Cadmeæ Thebas muro cõ
iũxerũt. Regnũq; cõſeruarũt: plurimoq; Boetioq; impiũ adepti Q uoad
Epigoni exercitũ ĩduxerũt:hoq; ætate puo deficiẽtes tẽpore:rurſus The
bas repetierũt. Similiter a Thracibus & Pelaſgis eiecti in Theſſalia re/
gnũ collocauere:cũ Arneoq; multi tẽporis ſocietate:unde Boetici uocati
ſunt oẽs. Poſtea ĩ patriam reſtituti ſũt:cum Aeolica iam parata claſſis eſ/
ſet ad Aulidem Boetiam quã in Aſiam Oreſtis filii mittebãt: & Boetiæ
agrũ Orchomeniũ adiunxiſſent. Nam prius nulla erant communiõe cõ
iuncti nec Homerus eos Boetiis annumerauit. Sed Minyas ſeorſum
nuncupat:hi cum illis eiecerũt quidẽ Pelaſgos intra Athenas. A quibus
ciuitatis portio Pelaſgica uocat ſub Hymetto ſua collocãtes habitacula.
Thraces uero ad Parnaſum. Hyantes uero Phocenſem urbẽ Hyan ico
luere:memoriæ ꝓdidit Ephorus. Thraces factis erga Boetios ĩduciis: no
ctu ĩcurſationes egiſſe. Cũque ſecurius & negligẽtius expeditionẽ agita/
rent:pinde ac pace iam facta:eos uero Boetii ꝓpulſaſſent: quererenturq;
quod inducias uiolaſſent:illi nõ uiolaſſe reſpõderũt. Dies enim pepigiſ/
ſe:noctu autem ĩcurſaſſe. Vnde uulgatum eſt ꝓuerbium Thraciũ com
mẽtũ. Verũ durante adhuc bello abiiſſe Pelaſgos: captãdi oraculi gratia.
Abiiſſe etiã Boetios. Igit redditum quidẽ Pelaſgis oraculum: dicere in/
quit nõ poſſe:Cæterũ Boetiis Eos ab ipſa occiſa uate:& impietate fœlices
fore:& rem ꝓſpere geſturos. Edituos aũt exiſtimaſſe uatem Pelaſgis ge/
neris ꝓpinquitate gratificatam. Nam & Phanũ initio Pelaſgoũ extitiſſe.
Hunc in modũ interpretatã corripiẽtes mulierem in ignẽ iniecciſſe. Ani
mo uertẽtes ſiue illa malicioſe feciſſet ſiue non:utrãque ĩ ptẽ recte ſe ha/
bere. Siquidem fallax ædidiſſet oraculũ eam ſupplicio affectã. Sin uero
malicioſe nihil ædidiſſet:eos impata patraſſe. Præfectos autẽ Phani:ppe/
tratores illos ut iniudicatos occiderẽt: & quod amplius eſt ĩ tẽplo nõ ap/
probaſſe. Rẽ uero in iudicio cõſtituiſſe:ad ipſaſq; ſacerdotes citaſſe. Eæ
autem ꝓphetiſſæ ſunt:quæ e tribus reliquæ ſuperãt. Illis autẽ dicẽtibus
nuſq; legẽ eſſe:qua mulieres ius dicerent:aut iudiciũ facerent:electos eti/
am aſſumpſiſſe uiros:pari cum mulieribus numero. Viros igit abſoluiſ
ſe:at mulieres damnaſſe. Paribus autẽ ſuffragiis exiſtẽtibus uiciſſe quæ
abſoluerũt. Ex hoc autem apud Dodonem uiros ſolis reſponſa dare Boe
tiis. Ipſas autem Prophetiſſas oraculum interpretantes: cõtra quod deus
ipſe Boetiis impet differere. Tripodas apud eos collectos ad Dodonam
mittere quot ãnis:iãq; hoc efficere. Semp enim ex ſuſpẽſis Tripodibus
aliquẽ nocturno diripientes tempore:& ueſtibus occultantes: quaſi clan
culum tripodes afferre Dodonam. Poſtea Aeolicæ deducẽdæ Coloniæ:
Penthilo auxiliũ attulerũt. Plurimos ex eoq; numero ſimul emittentes:
adeo ut Boetia nuncupareť Colonia. Poſterioribus annis bellum iuxta
plateas geſtum agrum eoq; magna uaſtitate afflixit. Suis ĩde rebus repa/
ratis:iteq; eo potentiæ conſcenderũt:ut de Græciæ principatu Thebana
ciuitas decertaret:duobus prœliis Lacedæmone ſupata. In ipſa uero pu/
gna cadente Epimanunda:ea de ſpe falſi deciderũt. Tamẽ ꝓ Græcis cõ
tra Phocẽſes communis templi ſpoliatores bellum ſuſcepere. Veq; hoc
ex bello contracta calamitate inuadẽtibus Græciam Macedonibus:ipſi
ꝓ ſe urbem funditus deletam amiſere. Inde refectam mœnibus recupe/
rarunt. Ex eo tempore rebus in peiora ſublapſis ad hæc uſque tẽpora:ne

mediocris quidem Pagi formã retinet. Reliquæ etiam urbes pari feſe ratione habẽt: præter Tanagram atque Theſpias. Nã hæ ſatis commodæ ꝓmanẽt ꝓ illoꝝ compatiõe. Deinceps ſane de regiõis ſitu faciẽda eſt expoſitio. Initium ab Euboico littore ſumẽtibus: quod Attico ſolo cõtinẽs eſt. Principiũ aũt eſt Oropus: Portuſq; ſacer: quem Delphinium uocãt. Ad quẽ antiqua iacet Eretria: in Euboea nauigationẽ .lx. ſtad. habẽs. Secundũ poſt Delphinium ẽ Oropus ſtad. intra .xx. Apud hunc uero ẽ huius tẽporis Eretria. Nauigatio ad eã eſt ſtad. xl. Deide Delium Apollinis templum eſt: quod e Delo ꝓfecti condiderũt. Tanagreorũq; caſtellum eſt longe ab Aulide ſtad. xxx. Vbi prœlio deprehenſi Atheniẽſes effuſa fuga terga uerterunt. Interfugitãdũ autẽ Socrates philoſophus miles pedeſter: Xenophontẽ Gryli filium cõſpicatus ex equo prolapſum: humique iacẽtem cũ equus longe abiiſſet ab oculis: eum ſublatũ humeris complura ꝓ ſtad. exportauit tutũ in locũ. Donec quieſcente fuga ſalutẽ illi compauit. Porro portus magnus quẽ ꝓfundũ uocãt portũ. Dein Aulis lapidoſa ſane ora & Tanagreoꝝ uicus. Portus ſane ẽ quinquaginta capiẽs naues. Quocirca Græcoꝝ claſſem magno ĩ portu conſcendiſſe ſimile ueri dixerim. Euripus quoq; ille Chalcidis ꝓpe conſiſtit ab Sunio ſtadia abſens. lxx. Supque illo pons duoꝝ imminet iugeꝝ (ut ſuperius retuli). Vtrinq; autẽ turris inſtat. Vna quidẽ ex Chalcide. Altera uero ex Boetia: ad ipſamq; fabrefacta fiſtula eſt. De ipſo et enim Euripi refluxu: tantũ ſolũmodo dicere ſatis ẽ: qd̃ die quolibet ac nocte ſepties curſum trãſmutat: cauſa uero alibi ſcrutãda ẽ. Prope qdẽ locus ẽ ſublimis cognomento Salganeus: ab Salganeo cognomẽtũ aſſequutus ibi ſepulto. Is homo fuit origine Boetius: qui ſeſe nauigantibus e Malea hoc mare Perſis ducẽ præſtitit. Ipſum uero claſſis præfectus Metabates priuſq; Euripũ attingeret occidit. Suſpicabaṫ enĩ præ malitia claſſem eo fraude illũ conieciſſe: & anguſtũ in mare minime puium induxiſſe. Qua intellecta fraude Barbarus ille pœnitentia ductus ipſum claſſis ductorẽ indigna cæde peremptũ cernens: honore ſepulturæ decorauit. Græa quoque Oropo uicina eſt: & Amphiarai Sacellum: & Narciſſi Erettiæi monumentum: quod taciturnum uocant: quandoquidem prætereuntes ſilentia tenent. Quidam ipſam aiunt eſſe Tanagram. Eadẽ uero ẽ paſtoria: quæ & Tanagrica. Tanagrei quoq; Gephyrei: ideſt Põtani dicũt̃. E Gnopia autem Thebana huc trãſlatũ Amphiarai tẽplum ẽ. Mycaleſſus etiã Tanagræ uicus eſt. Vicinus quidẽ uiæ Thebanæ Chalcidem ducẽti. Quẽ lingua Boetia Mycalettũ uocãt. Similiter Harma ideſt currus Tanagrei iuris ẽ pagus ad Mycalettum deſolatus. Qui ab Amphiarai curru nomen adeptus eſt. Alter ab eo Harmate: quod quidẽ ĩ Attica eſt. Tribus uidelicet quædam ex Atticæ populo Tanagræ ſimilis. Hic uero ortũ illud ẽ prouerbiũ. Quãdo ꝓ Harma. i. currũ fulgurauerit fulgur aliquod ſignificantibus Pythicis uatibus quaſi ad ipſum intuentibus currũ. Eoq; tẽpore ſacrificium Delphos mittẽtibus: cũ fulgura cernãt. Obſeruabant aũt ad mẽſes tris: ſingulis menſibus tres dies: nocteſq; totidẽ: e Iouis fulguralis foco qui eſt ĩ muro inter Pythium & Olympiũ. De Boetio uero Harmate ſiue curru: hic rumor eſt. Aiunt quidẽ nonnulli corruẽte de curru Amphiarao: Currũ ipſum ĩanẽ ad locum illũ cognomen ipſi loco detractũ eſſe: ubi nũc eius ſacellũ extat. Alii uero ferũt Adraſto fugam capeſſente: currũ eo in loco fuiſſe confractũ. Ipſum autẽ Arionis ope ſalutem cõparaſſe. Pilochorus aũt refert ipſum a ruſticanis ſeruatũ euaſiſſe. Quã ob cauſam eos ab Argiuis in ciuitatis ſocietatẽ deuocatos. Cæteꝝ Tanagra Argos e Thebis deſcendẽti a leua ſita ẽ: Hyrrhia uero a dextra. At Hyrrhia ipſa hoc tẽpore agri Tanagrei ẽ. Quæ prius Thebani ſoli fuerat. Vbi de Hyrrhieo fabulæ confictæ ſunt: & de Orionis procreatiõe. Quæ (ut Pindarus ĩ Dithiram bis cecinit) penes Aulidẽ iacet. Quibuſdã ſane Hyrrhiã Hyſias dici placet: ĩ Aſopi uicina ſub Citheroe penes Erythras in mediterranea. Quo Hyrrhiei Coloniam deduxerũt. Eã Antiope pater Picteus ædificauit. In agro etiã Argiuo ſũt Hyſiæ ab eo Hyſiatæ dicti fuerunt. Ab hac uero Erythraꝝ urbe: Colonia ſunt Erythræ ĩ Ioniam deducta. Vicus etiam Tanagre Eleon a palude nomiatus. Secũdum Salganeũ autem urbs eſt Anthedon portu prædita: Boetii littoris ĩ Euboeã ſpectantis extrema (ſicuti poeta inquit) Anthedonaque inde ſupremã. Progrediẽti præterea paululũ duæ Boetioꝝ urbes exiles occurrunt. Equibus ẽ Larymna præter quã Cephiſſus labiṫ Vlteriuſq; aliæ eo nomine: quo Tribus Atticæ. Ad tractus uero huius ripã Egas iacere dicunt in Euboeã ſitas. In quibus locatũ eſt Egæi Neptunni tẽplum. Cuius memoriã ſuperius fecimus. Diſtant autem ab Anthedone Egæ. c. & xx. ſtad. interuallo. Ab aliis uero locis multo ac multo minus. Tẽplũ ſane ipſum excelſo in monte ſitum eſt: ubi etiam aliquando fuit ciuitas. Iuxta Egas quidẽ Orybæ ſunt. In Anthedonis autem ora mons eſt Meſapius a duce Meſapo nominatus. Qui aduentans in Iapygiam a ſe Meſapiam appellauit regionem. Hoc in loco facta dicũtur: quæ de Anthedonis filio Glauco fabulæ uulgauerunt. Quem in Balenam tranſformatũ aiunt. Non procul autem ab Anthedone locus eſt: ſacrati ſigna: decorẽque ſeruans. Vrbiſque ueſtigia retinẽs: quem Iſum uocant prima correpta ſyllaba. Exiſtimant uero quidam hunc in modum ſcribi oportere.

Diuinamque Iſon Anthedonaque inde ſupremam.

Producentes ſyllabam primam poetice metri cauſa.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ἰσον τὲξᾳθέην ἀνθηδόνα τὲσχατόωσαν
ἐνὶ τοῦ νίσαντὲξᾳθέην.

Pro eo quod eſt Diuiam Nyſam. Nyſa enim nullibi terræ Boetiæ uide
tur: ut ſqt Apollodorus ſ nauiū expoſitiõe. Adeo nõ eſſe niſi ipſam Ny/
ſam ſic dixit. Iſos enī ciuitas ſ Megarica terra fuit: illic deducta a Dronis
hodie uero deleta Aliq ſcribunt κρευσαν. Creuſan diuinã eã accipiẽtes:
quæ nũc κρεοισα. Creuſa dicit̃ Theſpiẽſium Emporiũ ſ Criſſeo poſitũ
ſinu. Alii Diuinaſq; Pharas. Eſt aũt Tetracomiæ. ſ. quaternos habẽtis pa
gos illius quæ circa Tanagrã eſt: Eleonẽ uidelicet. Harma ſiue currum
Hycaleſſum Pharas. Nam & hoc ſcribũt diuinã Nyſan Heliconus aũt
uicus eſt Nyſa. Ora quidem maritima ex aduerſo Euboeæ talis ẽ. Tra/
ctus uero deiceps mediterraneus cãpeſtria: caua undique omnibus aliis
ex ptibus habet: eum includũt montes. Ab Auſtro quidẽ Attici: ab Aq/
lone uero Phocenſes. Ab occaſu autẽ in obliquo Citheron incidit: paulu
lum ſupra Criſſeum mare. Initium habet mõtibus Megaricis & Atticis
contiguum: inde in campos flectit̃. Thebana deſinens in ora. Cãpeſtris
hæc Regio partim ſtagnat; ex infuſis in eam fluuiis aut incurrentibus:
& ide effluẽtibus. Pars uero exiccat̃: & multifariã colit̃: propter agri fer/
tilitatem. Cũ uero cauernoſa & in profundũ foraminoſa terra ſit: ingen/
tes ꝑſæpe terræmotus efficiũt̃: qui hic quidem meatus obſtruſerũt: illic
aperuerũt alios uſq; in ſuperficiem alios per cuniculos. Cõtingit ſane &
aquis: ut aliæ quidem per ſubterraneas cõcauitates labentes perferãtur.
Aliæ per ſuperficies: ſiue fluuiatiles ſint ſiue lacunares. Aggeſtis autem
& obſtruſis ī ꝓfundo meatibus contingit: ut lacus uſque ad habitabiles
locos creſcant. Vnde & urbes abſorbentur & oræ. Iiſdẽ uero apertis uel
aliis detegũtur. Eoſdem quoque locos quandoque nauibus: quandoque
pedibus permeari. Et eaſdem urbes nunc quidem lacubus uicinas: nunc
autem ab illis remotas iacere: idque dupliciter fit. Aut enim urbes ī mõ/
te permanent: quãdo aquaꝝ incrementum inundatione aquæ ſupinſun
ditur amnis: ꝓpter habitaculoꝝ uel altitudinem uel diſtãtiam. Aut trãſ/
migrationem: & ſolitudinem quando appropinquante ꝑiculo liberatio/
nem captẽt timoris: multotiens loca tranſmutẽt: uel longe uel in excelſa.
Sequit̃ illis hoc modo domicilia permutantibus: ut eadem cõſeruẽt no/
mina: quæ prius uere dicebant̃. Interdum uero non habeant ꝓpter loco
rum caſum. Plateas enim urbem a latitudine remorum appellatam ꝓba
bile fit: & Plateenſes & remigationis quæſtu uictitantes. Cæterũ hodie
procul a lacu habitãtes nequaq̃ adhuc ita proprie poſſunt appellari: He
loſque & Heleõ & Heleſium ab Heleos ideſt palude uocatæ ſũt urbes:
quoniam paludibus finitime ſitæ fuerant. Nunc autem nequaq̃ modo
ſimili ſeſe omnes habẽt: uel ſeorſũ poſitis domiciliis: uel lacu uehemẽter
ad ima decreſcẽte: effluẽtibus poſtmodũ aquis: nã & hoc ẽ poſſibile. In/
dicio huic rei ẽ Cephiſus maxime Lacũ Copaidẽ implẽs. Nã quũ Lacus
ipſe creſcit: ne Copæ urbs demergãtur abſpte diſcrimẽ īgruit. Quod &
Poeta nominati ait. Et ab ea ciuitate Lacus ipſe nomẽ adipiſcit̃. Iuxta La/
cum terræ hiatu facto penes Copas alueũ ſub terra ad ſtad̃ xxx. reſera/
uit: quo receptus ẽ fluuius Inde ī ſupficie prupit ad Larymnã agri Locrẽ
ſis: de qua ſupra. Nã hæc altera ẽ a Boetia illa mari uicina: cui ſuperiorẽ
illam adiecere Romani. Locus ipſe Anchoe uocat̃: eſt & eiuſdem nomis
Lacus. Hinc autem Cephiſus excurrit in mare. Tũc igit̃ cedẽte īcremẽ/
to: quies īcolis facta fuit: exceptis quas iam abſorpſerat aqua ciuitatibus.
Occluſis uero ide rurſus meatibus: metalloꝝ crete ſcrutato Chalcidẽſis
homo obſtruſa purgãs: deſinit cohorta īter Boetias ſeditione: licet iam ꝑ
multa exiccata fuiſſent (ut ipſe ī Epiſtola ad Alexãdrũ aſſerit) In quibus
antiquũ Orchomenon habitari potauerũt aliqui. Aliqui uero Eleuſinẽ:
& Athenas apud Tritonẽ fluuiũ: idque regnãte Cecrope. Cum Boetiã
ditione ſubactam haberet. Quæ tempeſtate illa uocabatur Ogygia. Iſtas
autem inundatione poſtmodũ: ac diluuio extinctas eſſe fama eſt. Apud
Orchomenon etiam aiunt ruptã terrã per hiatum. Melanemque fluuiũ
hauſiſſe: qui per plagã Haliartiam labit̃. In qua ab illo palus efficit̃: arun
dines tibicinarias ꝓcreãs. At hic õnino euanuit: ſeu Chaſma illũ ī occul
tos diffuderit meatus: ſeu Haliarti paludes atq; lacus ipſum abſumãt. A
quibus poeta herboſum uocauit agrum: Herboſum dicẽs Haliartum.
Hi qdem amnes ex Phocẽſibus deſcẽdũt mõtibus. E quibus Cephiſus
e Lilea urbe Phocẽſi ortum accipit: ut ab Homero quoq; dictum eſt.

Quique Lileam habẽt Cephiſi ī fontibus almi.

Ipſe autem ꝑ Elateam labit̃. Quæ inter Phocẽſes urbis eſt ampliſſima.
Et per Potamios & Phaneteos: etiam Phocẽſes ciuitates haud plane ma/
gnas. Dehĩc ī Cheroneam terræ Boetiæ ꝓgredit̃. Poſtea Orchomeni &
Coroniacum ſolum ī Copaidem exiit lacum. Permeſſus item & Olme/
us ex Helicone fluentes: ī unumque permixti in eundem Copaidẽ La/
cum penes Haliartum incurrunt. Permagnus eſt igit̃ ſtad̃. lxxx. &. ccc.
circuitum habens. Eius autem eruptiones nuſq̃ patent præter excipiens
Cephiſum Chaſma atque paludes. Interiacentia late prata Triphilia ẽ:
& Copais: mentionem faciente Homero. Quique habitabat Hylen: opi/
bus ſtudioſus habendis. Et propior Lacui: quem dat Cephiſus inundãs.
Nec Copaidem Lacum dicere uult (ut nonnulli rentur) Sed quam accẽ
tu in extrema pronuntiant ſyllaba: Hylicem uti Lyricem a propinquo
uico quem Hylas ſicut & Lyras & Thyras appellãt. Nec uero ſcribẽdũ

Universidad de Deusto
Biblioteca

eſt Hyden:quomodo quidam.Quique habitabat Hyden. Quæ quidē
i Lydia iacet:ſub Tmolo niuali i pingui Hydæ populo. At illa Boetio
in agro ſita.Itaque ad illud & ꝓpior Lacui : quem dat Cephiſus iundās:
ſubdit & penes alii habitabāt Boetii. Ille qdē magnus ē: nec i Thebana
plaga:& parua.Illinc per uias ſubterraneas referrus:iacēſq; i Thebarum
& Anthedonis medio.Homerus autē ſigulari ꝓfert numero:primā nō/
nūq; ꝓducēs ſyllabā:ut i nauiū Catalogo. Atq; Hylen Peteonēq; poetica
licētia:quādoq; uero breuiās.Iſq; habitabat Hylen &.

Aiaci clipeū Tychius cōſtruxerat olim.

Cultor Hyles:habitus cerdone peritior omni.

Vbi etiam nonnulli deprauate ſcribūt Cultos Hydes. Non enim Aiax
e Lydia clipeū afferri ſibi iuſſerat.Lacus locorūque ordinē deinceps inqt
cōprehendere manifeſte ē difficile.In totque & obſcuris plurimis ac me
diterranea plaga nullibi e deſcribendi ordine excidere. Littus profecto
hanc prærogatiuam habet.Notiora quidem loca ſunt:& mare locoꝝ ſeri
em melius exponit.Ideo nos ide cōamur explicare.Hic illud omittētes:
dinumerationēque apponētes quod utile ſit nobis: ab illo prorſus omiſ/
ſum.Inchoat enim & de Aulide de quibus diximus. Schoenus autē ora
eſt Thebana in uia qua Anthedonem itur. Abeſtque a Thebis ſtad'.l.
per quam quidem Schoenus fluuius labitur. Scolus uero pagus ē i ora
Aſopia ſub Citherone ſedes i iucunda atque aſpera.Indeq; natū prouer
bium ē:ad Scolon neque ipſe uades:neque alteri comes ibis. Ex eo quo/
que loco deductum Pentheum diſcerptum fuiſſe memoriæ prodit. Ex
Olyntho etiam uicinis urbibus huic ſimilis nomine Scolus erat:uulga/
tum etiā eſt:quod ad Aſopum accolæ: & uicus quidam i Heraclea. Tra
chinia Scolus uocatur.Quam præterfluit Aſopus amnis: Quodque in
Sicyone alius Aſopus ē:& finitima plaga Aſopia. Per quam & alii labū/
tur huius nominis fluuii.Eteonus autem nomen ſuum in Scaphlas trāſ
mutauit: eſt & hic Aſopiæ terræ locus. Nam & Iſmenus & Aſopus de
Potnieo Glauco fabulæ uulgant: ut illum Potniades diſcerpſerint eque
non lōge ab urbe. Citheron item prope Thebas finitur:penes quē Aſo
pus currit:inferiora eius alluens & Paraſopios faciens accolas: i uicos cō/
pluris diuiſos:Cūctoſque Thebanæ ciuitati addictos. Alii autē & Sco/
lum & Eteonum & Erythras in Plateaꝝ ſolo eſſe dicunt:& reuera penes
Plateas & Tanagram exeunt.In Thebanis quoque finibus extant The
rapnæ & Teumeſus : quem multis uerſibus ornauit Antimachus: cum
multas(quæ illi quidem nequaq̄ adſunt)uirtutes enumerarit.Eſt paruus
quidam tumulus pulſatus ab auris & reliqua:notū eſt carmen. Theſpia
ſeu ut nunc Theſpiæ: quandoquidem multa ſunt nomia quæ utroque
proferātur modo:& pluratiuo & ſingulatiuo:ſicut & genere uirili & mu
liebri & neutrali.Eſt autem oppidum Heliconi proximū. Sed eo magis
Auſtrale. Criſſeo ſane imminens ſinu: ſicut & Helicon. Theſpiarū ue/
ro Emporium ē Creuſa ſiue Creuſia dicatur.In Theſpiis item ē Aſcra:
iuxta Heliconis partem.Hæc Heſiodi Poetæ patria eſt:ad Heliconis ſa/
ne partem dexterā pertinens:excelſo i loco ac duro iacēs. Longe quidē a
Theſpia ſtadia.xl.Quam & ipſe redarguens improbauit patri:quod in
Cyma Eolica remaneret.

Aſcram rus miſerum penes hic Helicona colebat:
Hyberno diꝝ triſte æſtu optabile nunquam.

Helicon autem Phocidi eſt affinis:Ex aquilonis partibus.Ea uero parua
eſt:& ab occaſu iuxta nouiſſimum Phocidis portum. Quem quia refu/
giſſe obtigit:Mychon ideſt receſſum uocant. Ad hunc enim maxime ſi
nus Criſſei portum:& Helicō & Aſcra:ſuperimminēt :& etiā Theſpiæ
& earum Emporium Creuſa.Hæc etiam pars magnopere caua:ex Criſ
ſeo ſinu putatur: & plane Corinthiaco.Huius autem littoris longitudo
a portu quem receſſum diximus: ad Creuſam ſtad'. protenditur:
hinc uero ad promontorium uocatum:ſtad' ſunt.c.ac.xx.In conca/
uiſſimo eius ſinus loco iacere Pagas ideſt fontes contigit:& Oenonē de
qua diximus.Helicon igitur nō procul a Parnaſo diſtans illi æmulus ē:
& altitudine & circuitu.Vterque enim niuibus pulſantur. Et rupes am/
borum ſaxea eſt.Non multa uero illos regio circunſcribit. Hoc autem i
loco eſt conſecrata muſis ædes.Fonſque Caballinus & Libethridū ſpelū
ca Nympharum. Qua ex re ſuſpicari licet eos qui & Helicona & Pieri
am & Libethrū & Pimplian eiſdem muſis conſecrarunt : Thraces exti/
tiſſe.Pieres autem uocabantur. Quibus extinctis loca hæc Macedones
nunc poſſident.Dictum etiam eſt hāc Boetiam olim Thraces habitaſſe:
cum eos uiribus eieciſſent. Tenuere etiam Pelaſgi: & alia barbarorū na/
tio. Theſpias prius nobilitauit Cupido:Praxitelis opus ſuis ſculptū ma/
nibus.Donum uero conſecrauit Theſpienſibus Glycerium meretrix:
ab illis genus ducens:munus illud ab artifice conſequuta. Nonnulli ic/
circo prius ipſum contemplaturi cupidinem : eo conſcendebant ad ſpe/
ctaculum:cum alioquin locus ipſe ſpectatu foret indignus.Hodie ſane
ſola hæc e Boetiis urbibus:& Tanagra conſiſtit . Cæteraꝝ uero nomina
tantum & rudera:pro reliquiis manēt. Ad Theſpias autem Poeta Greā:
& Mycaleſſum ānumerat:de quibus diximus:Sic & de aliis inquit:Qui
penes Harma colunt ac Hyleſium uel Erythras:Hylenque & Peteonē.
Peteon uero agri Thebani uicus eſt prope uiam qua cōmeatur Anthe/
donem.Ocalea autem Haliarti: & Alalcomenii media ſtat. Ab utraque

Universidad de Deusto
Biblioteca

xxx.ſtad̃ abſens.Iuxta eam fluit eiuſdem nominis amniculus. Medeon ſane Phocenſis quidem unus in ſinu Criſſeo: lõge a Boetia ſtad̃.c.&.lx. Alter eſt Boetius ab illo nominatus. Prope Onceſtum autem iacet ſub monte Phoenicio. Ab quo Phoenicis ipſa nomẽ aſſumpſit.De Theba/no & hoc dicitur.Peteon terræ Haliartiæ:& Medeõ Ocale.Dein Copas ait.Eutriſinque & Columbis refertam Thyſben. De Copis quidem di ctum eſt. Ad Aquilonem autem ſpectant ad Copaidem lacum:aliæque circunſtant.Eæque ſunt Phoenicis:Onchestus:Haliartus:Ocale: Alalco mene: Thilphoſion:Coronea. Et hoc quidem priſcis annis nomen non erat etiam lacui commune.Sed ad ſingulas habitationes ad ipſum illius nomen ſimile dicebatur.Copaidem a Copis dicebant.Haliartiũ uero ab Haliarto:& ſic de reliquis. Poſterius autem Copais ut uniuerſus appel/laretur obtinuit:concauiſſimus & enĩ eſt locus iſte.Pindarus ſane & hũc Cephiſidem uocat Addit & Thilphoſſam fontem: ſub Thilphoſſium montem labentem Haliarto proximum: & Alalcomenon: apud quam Thireſiæ ſepulchrum conditum eſt. Ibidem & templum eſt Apollinis Thilphoſſii. Porro poſt Copas Poeta Eutreſin modicũ Theſpienſium pagum ponit. Hic Cethũ & Amphionem ãteq̃ Thebarũ Regnum te/nuiſſẽt habitaſſe ferũt. Thiſba uero nũc Thiſbæ nominãtur. Habitaſ autẽ paulũ ſuperius a mari locus Theſpiẽſibus finitimus & Coroneis. Subiectuſque peruenit:e parte ĩ Auſtrũ uergẽte: ad Heliconẽ ſpectãs. Et ipſe quoque Emporiũ ſaxoſum habet colũbis abũdãs ex quo a Poeta dictũ eſt cum multis Tiſba columbis. Hinc uero ſtad̃.c.&.lx.nauigatio eſt Sicyonem.Deinceps Coronea & Haliartus: Adiũgũtur & Plateæ & Glyſantis oppidũ.Enimuero Coronea Heliconi affinis eſt ĩ colle ſita. Eã autẽ reuertẽtes ab Arna Theſſalica Boetii occupauere poſt bellũ Tro ianum.Quo tempore & Orchomenon obtinebãt. Iique expugnata Co/ronea Palladis Ioniæ templũ ante urbẽ in plano condidere. Eodem quo Theſſalicũ cognomine:& præterfluentem fluuiũ Cuariũ: eodẽ quo illũ uocabulo appellauere. Alceus ſane illũ Coraliũ uocat: dicẽs ad Coralii fluminis ripas.Ibi etiã Pãboetia ſacra:cõcurrẽte Boetia tota celebrãt.Pal ladiſque ſimĩ & Plutonis ædes cõſtructa fuit:ob myſticã quãdã(ut aiũt) cauſã.Ipſi quidẽ ĩ Coronea Coronei uocãtur. Qui autẽ ſũt in Meſſenia Coronẽſes.Haliartus autẽ nũc deleta eſt:ĩ bello aduerſus Perſẽ:ſolo æq̃ ta. Ager cõcedẽtibus Romanis ĩ Atheniẽſiũ iura peruenit. Anguſto ue/ro iacebat ĩ loco inter ſupereminẽtem uicinũ mõtẽ: Lacũque Copaidẽ: iuxta Permeſſũ & Holmiũ & Helos ideſt paludẽ:quã tibicinarios ꝓdu/cere calamos dixĩus. Plateæ ſane quas numero poeta ꝓtulit ſigulari:ſub Citherone ſũt ĩter illũ ac Thebas ĩ uia quæ Athenas ducit & Megara ĩ Atticæ ac Megarũ terminis.Nã Eleutræ prope ſtant quas aliqui. Alii ue ro agri Boetii eſſe aſſerũt. Rettulimus autem ut præter Plateas Aſoꝑus amnis currat.Eo in loco Græcorũ copiæ:Mardoniũ ducem cũ ccc.Perſa/rum milibus occidione delerunt. Tunc Eleutherio:ideſt Liberatori Ioui templũ conſtruxerunt: & certamen Gymnicum coronatũ de ſignauere: Elutheria ideſt Liberatoria ludos ipſos uocitãtes.Eorumque qui in præ/lio obierunt:ſepulchrũ publice conſtructum cernitur. Etiam ĩ Sicyonis agro populus eſt quem Plateas appellant: cuius quidẽ oriũdus fuit Poe/ta Mnaſalces.Mnaſalceo Plateadali ſepulchrum Glyſantem autẽ uicũ ĩ Hyparto monte dicit:qui prope Teumeſſum arcemque Cadmæam in agro Thebaico iacet. Quem Geolophem: ideſt terræſtrem tumulũ uo/cãt.Cadit ĩ cãpũ domũ(ſic enĩ nominãt)q̃ porrigit̃ ad Ex Hyparto mõ/te: quod autem dicitur ſic.Quique Subthebas habebãt.Quidã ſane ſic accipiunt oppidulum quoddam Subthebas nomine: alii uero Potnias. Derelictas enim fuiſſe Thebas propter Epigonorum expeditionem: cũ ille Troiani belli nequaq̃ participes extitiſſent. Alii autem participes q/dem illas fuiſſe aſſerũt.Cæterum ſub Cadmæa tunc habitationes extitiſ ſe:planis ĩ locis atque campeſtribus: poſt Epigonorum ĩcurſionem:cum Cadmæam ædificare ac reſtituere nequirent. Poſtq̃ uero Thebas Cad/mæam uocabant: Poetã pro iis qui tunc ſub Cadmæa habitarẽt dixiſſe Subthebas:pro eo quod eſt ſub Cadmæa habitãtes.Onchestus uero ibi eſt:ubi Cõſilium Amphictyonum in Haliartia ora in unum cogebatur: ad lacum Copaidem ſolumque Tenericũ.Situs in ædito uertice nudus Neptunni Phanum habet: & ipſum quidem purũ. At Poetæ ad locorũ ornamenta omnia tẽpla lucos amœnos uocãt:tametſi nuda fuerint. Ta/le illud eſt Pindari de Phœbo dictum. Motus terrã adibat & pelagus:& ad magnas mõtiũ ſpeluncas adſtabat.Sinuſq; repoſtos circumuolãs adi/bat:Lucorum fundamẽta percutiẽs. Male Alceus ſicut Euatii fluminis nomen permutauit:ſic & Onchesti mentitus eſt nomẽ:ad extremas He/liconis oras ponens Onchestum: qui quidem longe non parum ab ipſo mõte conſiſtit. Tenericus autem campus a Tenero nomẽ accepit:quẽ Apollinis filium ex Melia oraculi ſui nate fabulæ cõmemorant ad Pto/on montem: quẽ idem poeta triuerticem eſſe refert. Olim tricipitem Ptoi cauernam tenuit: & templi cuſtodem uatemque Tenerũ nomina/uit:uatis ſimile tenentem uocabulum.Ptous autem mons campo Tene/rico lacuique Copaidi ad Acrephium incũbit. Erat autem Thebano/rum mõs ſimul & oraculum. Acrephium uero ipſum in ſublimi poſi/tum iacet. Quod Arnem a poeta uocari dicunt Quo nomine & Arne Theſſalica eſt. Memorant alii & Arnen & mediam ab Lacu abſorptas.

Cenodotus ſcribens: Quique habitãt largis fœcundam uitibus Aſcrã.
Haud ſane uerſus Heſiodi legiſſe uideť: quos ſua de patria cecinit. Nec
Eudoxũ longe deteriora de Aſcra uulgantẽ. Quonã modo talẽ a Poeta
dici: Fœcundam uitibus Aſcram crederes? Nec illi recte qui pro Arna
Tarnam ſcribũt. Haud enim una Tarna í Boetia commõſtratur: apud
Lydos ſane ſita ẽ. Cuius mẽtionem & Poeta fecit Homerus.
Idomeneus Pheſtũ uita ſpoliauit & armis.
Fabro ortus Boro. Tarnas ueniebat & aruis.
Reliquæ partim Lacum accolũt: uidelicet Alalcomene & Thalphoſiũ.
Partim aũt ſeorſum: Cheronea: Lebadia: Leuctra. De quibus dignum ẽ
meminiſſe: Alalcomenarum Poeta meminit. Sed non in Catalogo Iuno
niſq; Argiuæ & Alalcomeniæ Mineruæ. Vetuſtum nanque templum
Mineruæ habent: eximia ueneratione cultum. Ibique deam natam eſſe
aiunt: ſicut & Argis Iunonẽ. Proinde poetam utranq; per earum patrias
nominatim protuliſſe. Quocirca fortaſſe in Catalogo nullam hoꝝ uiro
rũ mentionẽ fecerat. Qui uiri cum diuinitate donati ſacri eſſent: ab ipſa
í Troiana expeditione miſſi facti erant. Hæc enim ciuitas ipſa ab omni
populatione tuta permãſit: cum nec ampla eſſet: nec loco ſatis uallato: ſe/
pta: ſed in plano iaceret. Incolæ uero cũcti deam pietate placãtes: ab om/
ni uiolẽtia & iniuria reddebãtur illæſi: & proinde ſeſe hoſtes abſtinebãt.
Adeo ut Thebani belligerãtibus aduerſus eos Epigonis urbẽ relinque
re coacti: ad illos confugiſſe dicãtur: & ad Thilphoſium montem muni
tũ: ac ualidum illis incumbẽtem. In quo & fons eſt Tilphoſa: & Tireſiæ
monumẽtũ: ubi profugus diem ſuũ obiit. Cheronea uero iuxta Orcho/
menũ ſita eſt: ubi Amyntæ filius Philippus magno prœlio uictis Athe/
nienſibus & Boetiis & Corithiis: Græciam ſuo ſubiugauit imperio. Illic
autem & eoꝝ qui in pugna cecidere mortaliũ publicũ ſepulchrũ oſten/
ditur. Eiſdemque in locis & Romani Mithridatis copias miliũ plurimo
rum debellauere. Adeo ut præter paucos: qui fuga in naues ſalutem cõ
parariũt. Reliqui aut ferro ceciderint: aut capti in hoſtiũ poteſtate uene/
rint. Lebadea quidem eſt: ubi Trophonii Iouis cõſtructũ eſt oraculum:
hiatus ſubterranei deſcenſum habens. Eo autem deſcendit ſuſcepturus
uaticiniũ. Iacet autem Heliconis & Cheroneæ medium iuxta Coroneã.
Leuctra uero eo in tractu ſunt: ubi Epaminondas Lacedæmonios ingẽti
ſuperans prœlio: eoꝝ calamitatis & cladis iniciũ reppit. Ex eo enĩ tẽpore
Græciæ pricipatũ ultra recuperare nequerũt: quẽ prius adepti tenebãt.
Præſertim poſtea q̃ ſecũdo apud Mãtineã congreſſi: rẽ ifœliciter geſſe/
runt. Vnum tamẽ illis quãq̃ hunc í modum afflictis pmãſit: ut nullorũ
alioꝝ ditioni ſubacti ſint: uſque ad Romãoꝝ iperiũ. A qbus eis habitus
perdurat honor: propter regendæ ciuitatis probitatem. Monſtrať ſane
locus ipſe í uia: quæ ex Plateis ducit ad Theſpias. Deiceps quidem Poe
ta Orchomeniorum memoriam facit. Eos í Catalogo a Boetioꝝ gẽte ſe/
parans. Vocat autem Minyeium Orchomenon a Minyatum natione.
Hic uero colonos quoſdam deductos ad Iolcum ex Minyis dicitur. Vn
de Argonautas Minyas dictos eſſe conſtat. Locupletiſſima autem quon/
dam extitiſſe ciuitas uideť & potentiſſima. Opum quidem teſtis eſt etiã
Homerus. Dinumeratis enim locis opulẽtiſſimis ait nec quanta í Orcho
menõ: Egyptiaſue Thebas aggeritur gaza. Potẽtiæ uero quoniam The
bani Orchomeniis tributa ſoluebãt: & Ergino Orchomenioꝝ Tyrãno:
quẽ ab Hercule extinctum ferunt. Eteocles quidem Orchomeniorum
Rex: qui primis Gratiaꝝ tẽplum extruxit: utriuſque rei & ampliſſimaꝝ
rerum & potentiæ documento eſt. Qui ſiue í accipiẽdis gratiis ſiue í ero
gandis: ſiue in utroque pro uirtutis officio recte peragens has ipſas deas
honoribus extulit. Neceſſe eſt enim eum ad beneficẽtiam: liberalitatẽq;
natura pronum ac inſtitutum fuiſſe: qui ad deaꝝ iſtarum decus ac uene
rationẽ conficiendam tantopere fuerit affectus: ut iſtam iam potentiam
compararit. Verum ad hanc & argenti copia fuerat opus. Qui enim nõ
multa poſſideat: ne multa quidem erogaret. Quique non multa accipiat
ne multa quidem haberet. Sin utrunque contineat: & referendi quidem
beneficii uicem habet. Quod enim exinanitur ſimul atque repletur ad
uſum ac neceſſitatẽ repletum ſemper ẽ. Qui uero præſtat nec recipit:
haud in utranque partẽ recto fungetur officio. Nam eius deſinit muniſi
cẽtia: cũ arca ærariumque defecerit. Ceſſabunt ergo donatores ei: qui tan
tũmodo accipiat nihil contra gratificari paratus. Sic ne una quidẽ ex par
te hic ipſe ſuũ bene nauabit officium. Similia & de potentia dici queũt.
Cæterum abſque communi cunctorum ſermone: quod pecunia pluriõ
in honore ſit mortalibus: iterque res humanas ea feruentiſſime polleat:
idque e ſingulis cõſyderare licet. Reges enim ipſos plurimum poſſe di/
cimus. Ideoque ipſos Dynaſtas ideſt potẽtes nuncupamus. Quoniã quo
uelint populos: aut ui aut ſuaſiõe ꝑducãt. Per munificẽtias igiť maxime
ꝑſuaſos efficiũt. Nõ enĩ orationẽ ſuadere regale: ſed oratoriũ ẽ munus.
Regiã uero ſuaſionẽ tũc appellamus: cũ donatiõibus adducãt ferãtque
quo cupiant. Itaque muneribus exhibendis perſuadẽt. Armoru autẽ co/
piis uiolant: & urgent. Iſta uero ambo pecunia ueneunt: comparanturq;.
Nam ille magnum habet exercitũ: cui & alendi facultas ſuppetit. Et plu/
rimas effundere largitiones is ualet: cui ampliſſima poſſeſſio euenit. Fa/
ma tulit tractũ ipſum q̃ tunc eſt ſubter Copaidem Lacũ ſiccã prius ter/
ram fuiſſe. Et omni agricolatiõis genere ab Orchomeniis cultũ extitiſſe:

qui penes illum habitant. Hoc igit̃ magnaꝝ diuitiaꝝ argumẽta ponũt. Asplidonẽ uero quidam prima dempta syllaba Spedone uocãt. Posteri us Eudeelum sub mutato nomíe: & urbẽ & agrũ dixere: ideſt bono præ ditã crepusculo: ꝓprietatem fortasse matutini crepusculi Clima ipsum ꝓferendo: ipsis incolis conueniẽtis præsertim in hyeme apricando: Dee lon nãq; crepusculum designat. Quod cum duplex sit & diei extremita tes frigidæ: longe ueſptinũ matutino frigidius est: cũ illud nocti ꝓpinq; us intẽtius agat in frigus. Hoc uero ab nocte discedẽs: remissionẽ illius efficiat. Frigoris nanque curatio & medicina fit a sole. In tempore igit̃ ge lidissimo tale fit apricissimũ & Hyberno ĩ rigore cõmodissimũ reddit̃. Stad̃ autẽ .xx. distat ab Orchomeno. In medio aũt fluuius melas labitur. Sup oram uero Orchomeniã Panopeus ciuitas Phocẽsis immíet & Hy ampolis. Quibus cõtermina est ciuitas Hopus: Locroꝝ Epicmeniorum Metropolis. Scriptis sane est ꝓditũ Orchomenum supioribus ãnis cam pestri in regione habitatũ. Stagnantibus inde aquis ad Acontium mõtẽ denuo ædificatũ. Latius enĩ patet ad stad̃. lx. usq; ad Parapotamios Pho cidis. Historici quidẽ tradidere Ponti inq̃linos Achæos nominatos: Or chomenioꝝ esse colonos cum Ialmeno duce post Troiæ captiuitatẽ: eã in regionẽ actos erroribus. Est etiã ad Carystum Orchomenus alter. Be ne enim talẽ nobis subiecere materiam: q̃ de nauibus scripta reliquere: quos sequimur quũ ꝓprie materiæ nostræ cõducẽtia ꝓtulere. Post Boe tiam aũt & Orchomenũ: Phocis adest Boetiæ apposita: ĩ Aquilonẽ simi liter a mari ad mare: tẽpore utique pristino Daphnũtem enim aliquãdo terræ Locrensis fuisse constat: Locrẽsem ĩ duo tractũ scindẽtem. Is sinus ipsius Opuntii: & Littoris Epicmenioꝝ medius cõstitutus ẽ. Nũc ipsa Locroꝝ ora est. Cæteꝝ urbs tenuis sane solo æquata: dirutaq; iacet. Itaq; Phocis non amplius usq; ad Euboicũ pelagus ꝓtinere uideť. Crisseo aũt cõtigua ẽ sinui. Crissa enĩ ipsa Phocidis ẽ ad ipsum sita Pelagus: & Cir rha & Anticyra. Et aliæ sup eas ímediterraneæ frequẽtes oræ ad Parnasũ spectantes. Delphi q̃dẽ: & Cirphis & Daulis: & Parnasus ipse q̃ & Phoci dis ẽ: & occiduũ latus terminãs. Quo aũt mõ Boetiæ Phocis accũbit: eo & Locris utriq; Phocidi. Duplex nãq; ẽ a Parnaso partita bifariam. Alte ra quidem ab occidua ꝓte Parnaso accumbens: & eius depascens portio nem. Ad Crisseum uero sinum ꝓtinens altera: in Orientem ad Euboicũ finita pelagus. Vocãt̃ aũt hi q̃dẽ occidui Locri & Ozole. Habẽt etiã ĩ si gnatorio ciuitatis ãnulo stellã ísculptã Hesꝑum. Reliq; itẽ: & ipsi biptito quodammodo diuisi. Hi q̃dẽ Opontii ab primaria illoꝝ ciuitate Metro poli Phocẽsibus: & Boetiis finitimi. Hi aũt Epicnemidii a mõte Cnemi de: Oeteos atque Malienses attingentes. Inter hos autẽ ambos: occiduos inq̃ & alteros: medius sese Parnasus attulit: ĩ Aquilonem prolixus: & ab locis Delphicis usque ad Oeteos montes: Etolioique in unum coeuntes: Dorienseſq; inter medios. Rursus sicuti Locris ipsa existentes Phocensi bus apponit̃: sic cum Etolia & quibusdam intermediis: Dorica tetra poli utriq; Locridi & Parnaso & Doriẽsibus. Super istos Etoloꝝ pars ad Arcton uergẽtes: & Acarnanes e natione Epirotica & Macedonica inui cem mutuo distantes: sicuti fascias quasdã (quod antea diximus) ab occi dẽte ꝓductas ad Septẽtriões ítelligere prædictas ꝓlagas. Vniuersus aũt Parnasus consecratus existit: & antra & alia loca: honore & sanctitate di gna continẽs. E quibus celeberrimum & formosissimum extat Coryciũ Nympharum antrum: eodẽ quo & Ciliciũ nomine nuncupatum. E Par nasi uero lateribus: unum pascuntur Locri: & Ozole & Doriẽsium pars: & Etoli iuxta Coruum. Sic enim montem Etolium appellãt. Altero fru unt̃ Phocẽses: & Dorienses maiori ex ꝓte: qui Tetrapolin habẽt: Parna so appositam. Magis autem orientis ꝓtibus adhærentem. Ipsa igit̃ in lõ gum latera: & fasciæ locoꝝ prædictoꝝ in lõgitudinem tẽdũt: una in Bo reã spectãs altera ĩ occasum. Aliæ occiduæ haud pares sunt orientalibus. Nec ripa utraq; & sinus Crissei usque ad Aquilonarem: & altera contra Euboeam usq; parallele inter se sunt: in qua gẽtes. Cæteꝝ sic accipi endæ sunt talium locoꝝ figuræ: sicut in triangulo. Lineaꝝ plurũ. Ipsa enim parallela inter se erunt: & latera parallela habebunt. Istæ quidem igit̃ integer Typus ac forma est: reliqui deiceps de situ tra ctus. Singula dehinc ordinatim exponamus: suscipiẽtes a Phocide prici piũ. In hac aũt duæ clarissimæ ciuitates eminẽt: Delphi & Elatea. Delphi quidem ꝓpter tẽplũ Apollinis Pythii: & oraculũ uetustate insigne. Siq; dẽ Agamemnonẽ ab illo respõsum petisse: memoriæ poeta ꝓdidit. Nã que Citharedus Vlyxis & regis Pelidæ rixam decantans ítroducitur.

Iurgia Pelides: Ithacusq; tulere feroces
Rexque Agamemno uiꝝ captabat gaudia mẽte.
Hoc sibi consiliũ cecinit nam Phœbus Apollo:
Pythius ex adito.

Ob hæc quidem Delphi celebres. Elateã uero cũctaꝝ eo in tractu ciuita tum ampliſſimam: & oportunissimo esse in loco sitam: patet cum in an guſtiis emineat. Et qui ea potitus sit in agrum Phocensem atq; Boetiũ ĩ cursiones commode faciat. Rupes enim instant Oeteæ primum. Deide Locrenses & Phocenses ícursantibus sane e E Thessalia exercitibus nus q̃ faciles aditus. Sed ingressus angustos quidem habet: intra terminos lo catos: quos finibus adiacentes urbes tutantur. Quibus ĩ hostiũ potestatẽ redactis: & transitus occupari contigit: quandoquidem Delphici templi

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſplendor honore præcellit. Sic & loci ſitus natura ipſa principatum præ
ſe fert. Hæc enim ſũt Phocidis ptes: ī occaſum maxime uergentes: & ab
his ſumẽdũ ẽ initiũ Dictũ ẽ ut Parnaſus uſq; ad occiduos Phocidis mõ/
tes locatus ſit. Eius latus ī occaſum proſpectans Locri & Ozole poſſidẽt.
Auſtrale uero Delphi. Locus ſane petroſus: ſpectaculi formã habens. In
eius cacumĩe tẽplũ ſurgit & oppidũ: in circuitu ſtadia. vi. ac. x. cõplectẽs.
Supra illud Lycorica ſita eſt. Quo ī loco ãtiquitus Delphi ſupra tẽplum
cõſiſtebãt. Hoc aũt tẽpore circa ipſum affines caſtaliæ fontis ſua locarũt
domicilia. Ante urbẽ aũt Cirphis ex Auſtrali pte præiacet Rupes ſane
prærupta fundoſam relinquẽs uallẽ: p quã plurimus amnis diſpgit. At
ſub Cirphin Rupẽ urbs uetuſta iacet Cyrrha ad mare locata. Ab ea ici/
pit ad Delphos aſcenſio: ſtadia fere. lxxx. E regione uero Sicyonis poſita
eſt. Ante Cyrrham aũt Criſſea planicies iacet: fertilitate fœlix. Porro alia
rurſũ ciuitas adeſt Cryſſa: quæ ſinui Criſſeo uocabulũ præbuit: poſtea
Anticyra. Quo nomine & alia ẽ ad ſinũ iacẽs Maliacũ: & Oetã mõtem.
Illic Elleboꝝ ſeu Veratrũ urbanũ naſci uulgãt. Hic aũt optime præpara
tur. Quocirca frequẽtes huc aduenæ cõfluunt: purgatiõis & curatiõis er/
go: & enim ī Laconica pharmacũ naſci quoddã: Seſamoꝝ ſemini perq̃ſi
mile cui pmixtũ præparãt Oeteũ Elleborum. Hæc quidẽ manet adhuc.
At Cyrrha Criſſaque diruptæ iacẽt. Illa qdẽ prius ad ſinũ Criſſeũ. Criſ
ſa uero poſtea ſub Eurilocho Theſſalo Criſſei belli tẽporibus. Criſſei ſi
quidẽ cũ ſecũdis rebus floreret: ppter Siculoꝝ & Italoꝝ uectigalia: acer/
be ab his qui oraculũ peterẽt: exigebãt cõtra Amphictyonũ edicta. Hæc
eadẽ ſane Amphiſſeis aduerſa uenerũt. Hi Locroꝝ Ozolaꝝ iuris ſũt. Iſti
enim aduẽtantes rapata Criſſa: cãpum ab Amphictyonibus conſecratũ
denuò arare & ſerera cœpunt. Et ī hoſpites externos maiorẽ q̃ olim Criſ
ſei exercuere ſæuitiã. Quocirca eos Amphictyones pœnas dare cogẽtes:
deo ipſi gratiã reddiderũt. Hac itaq; tẽpeſtate neglectui datur non nihil
oraculũ: ſupioribus ãnis excellẽtiſſimo ī honore habitũ. Documẽto ſunt
Theſauri: quos populi potẽteſq; prĩcipes ibidẽ cõſtruxerũt: ad quos cõ
ſecratas offerebãt pecunias. Nec minus artificũ præſtãtiſſimoꝝ opera: &
ludi Pythici illic decertati: & ĩnumerabilia tot & cõmendata ſcriptis ora
cula. Autores certi memorãt diuinũ ipſum domiciliũ: pfundã & curuã
eſſe ſpeluncã: nõ admodũ lato ore patentẽ. Vnde aurã quidẽ referri ſa/
cro efflante numine. Excelſum aũt oſtio ĩminere tripodẽ: quẽ cũ Pythia
uates inſcẽderit hauſto diuinationis ſpiritu: dei reſpõſa referre: & metro
& oratione ſoluta. Hæc uero poetas quoſdam templi miniſtros ī uerſus
intẽdere. At Phemonoem primam diuinantẽ Pythiã fuiſſe ferũt. Sic &
enim uatẽ ipſam uocaram. Vrbis quoq; uocabulum ab Pytheſche: ideſt

interrogare: audire: diſcere: inclinatũ eſſe: priore pducta Syllaba: ut im/
mortalis & indefeſſa miniſtra foret. Hæc igit in ædificandis urbibus &
uenerandis templis communibus fuerat intentio. Et enim conuenientes
in unum ciuitates: genteſque natura in commune congregabiles: mutue
utilitati pariter ſeruirent: & ad cõmunia ſacra cõcurrerent. Hiſce de cau
ſis & dies feſtos agebant: & conuentus frequentes cælebrabant. Omnia
enim hæc ad conciliandos amore homines tẽdunt. Incipe primum a ſo/
dalibus & ſacroꝝ ſotiis & contectaneis. Quo autem maior conuẽtus &
ex pluribus aduẽtaret: eo maior putabat utilitas. Huic igitur templo ho
nor euenit amplior propter oraculum: quãdo mĩus aliis omnibus fallax
extitiſſe uideatur. Etiã quippiam ipſe loci ſitus addidit. In medio nanque
uniuerſæ quodãmodo Græciæ: & intra & extra Iſthmum: immo & totius
orbis conſiſtere uidebat. Vnde & telluris umbilicum appellabãt. Fabu/
lam addẽtes quã refert Pindarus: confingẽs ab Ioue duas dimiſſas aqui/
las in hoc coiſſe loco: unam ab ortu reliquam ab occaſu. Quidã autẽ di/
xere coruos. Cæteꝝ quiſpiam in templo monſtrat umbilicus: pendenti/
bus ornatus uitiis: cui duæ fabulæ argumẽto incũbãt imagines aquilaꝝ.
Cum huiuſmodi ſane cõmoditas Delphis adeſſet: eo facile cõueniebãt
præcipue finitimi. Ipſũ etiã ex iis Amphictyonicũ conſtitutum erat con
cilium: & de rebus publicis conſultuꝝ: deque templo cõmunioꝝ curã
ac diligẽtiã habiturum: cum tãtum pecuniarum: tanq̃ ſacra munera mĩ/
ta: & in templo locata iacerent. Quibus ingenti uenerationẽ opus foret
atque cuſtodia. Verumenimuero antiqua illa quidem incognita in ob/
ſcuro iacẽt. Inter eos qui memoria celebrati ſunt. Acryſius uero primus
eorum qui memorãtur Amphictyonas iſtituiſſe putatur & ciuitates de/
creuiſſe: quæ in concilium cõmuniter accederent: & cuilibet dediſſe ſuf/
fragium. Huic quidem per ſe. Illi uero cum aliis ſiue cũ pluribus. Decla
raſſe etiam Amphictyonum iuriſditiones quot ciuitatibus contra ciuita
tes forent Poſterius autem aliæ complures factæ ſũt inſtitutiones: donec
& hæc ipſa deſtructa eſt ordinatio ſicut & Achæorum ſtatus. Primo q/
dem igitur duodecim conueniſſe dicuntur ciuitates: ſingulæque bis in
anno ad concilium Pylagoram mittebant. Sic enim legatum illũ uocabãt
Veris initio & Autumni. Poſtea uero plures conuenere ciuitates Con/
uentum autem illum uel Synodum Pyleam nuncupabant. Vernam
ſcilicet & Autumnalem quoniam ad Pylas congregebãtur: ideſt ad por/
tas quas etiam Thermopylas dicunt. Cereri autẽ pylagoræ immolabãt.
Initio quidem & hæc & oraculum iis communia erant qui prope habita
rent: poſterius etiam ii qui procul diſtabant proficiſcebantur: & oracu/
lo utebantur: & dona mittebant: theſauroſque paratos locabant: ſicuti

Croesus eiusque pater Alyates:& Italoꝝ plerique ac Siculi. Cũque inuidiosæ sint diuitiæ:laboriosa est eaꝝ custodia:etiam si cuipiam numini attributæ:consecratæque fuerint.Hodie profecto summa ĩ mẽdicitate delphicum est oraculum:ꝓpter opes autẽ ipsas dona ipsa sacra partim ĩtercepta fuere partim magno in numero permanent.Verum prioribus sæculis tẽplum ipsum erat opulentissimum. Vel Homero testificante.

οὐδ᾽ ὅσσα λαϊνόσ ὀυδοσ ἀφήτοροσ ἔντοσ ἔεργει.
φοίβου ἀπόλλωνοσ πυθοι ἔνιπε τριέστη.

Nec quot marmorea Phoebi delubra caperẽt Vaticani uates seruat:quẽ Pythia in rupe quem ab ædẽdis oraculis Aphetorẽ dicũt:thesauros manifestant: & tot repositaꝝ opum acerui: & tanta a Phocensibus patrata diuinoꝝ uasoꝝ populatio. Vnde Phocense sacrumque(ita enim uocãt) bellum exarsit.Hæc quidẽ direptio Philippi Amyntæ filii ætate patrata fuerat.Aliam rentur antiquã fuisse:quæ decantate ab Homero immensæ illæ opes fuerãt exportatæ. Nã apud posteros:ne uestigiũ quidẽ ullũ illaꝝ seruari cernimus:cum Onomarchus & Phaylus templum ipsum diripuerunt. Sic enim alia ab illo ꝓditum ẽ memoriæ nouiora illis esse dona:opusque genera:recondita enim sũt ĩ thesauris ex hostilibus capta spoliis:deoque oblatis:titulos seruantia & offerentium ĩscripta nomina: ut Gygæ & Croesi:& Cybaritaꝝ & Spinetaꝝ Adriæ ĩcolaꝝ:& sic de reliquis dona ac prisce ĩ unum commixtæ sunt diuitiæ. Alia quoque loca significant quæ uiri isti ex illis adornarunt.Sunt qui Aphetorẽ thesauꝝ dici approbent:& Aphetoris limen:defossos ĩ templo thesauros sub terra opesque depositas asserant.Conatũque Onomarchum noctu thesauros illos effodere.Magnis quidem in terra factis terræmotibus:extra tẽplum euolasse:& effossioni finem ĩposuisse.Aliis etiam ne talia tentarẽt pauorẽ incussisse, in fabulaꝝ ordine ponemus.Secundum autẽ Agamedes & Triphonii opus esse aiũt.Verum quæ nunc extant Amphictyones instituerunt. Ostẽditur uero ĩ tẽplo Neoptolemi tumulus:qui iubente oraculo constructus est: cum uir delphicus Machereus mactasset illũ. Petebat enim deus(ut fabulæ tradunt)paternæ cædis supplicium. Vt autem simile ueri est templum inuasisse commotus est. At Macherei prognatus extitisse fert Branchus: delubri in Didymis præsul Agonem quidem in Delphis: priscum illũ citharedorum instituerunt:deo pæana canentium.Hunc autem Delphi Crisseo finito bello posuere.At porro Amphictyones:equestre certamẽ & gymnicũ in Eurylocho ordinauere: coronaꝝ quẽ pythia uocauerunt. At citharedos tibicines ac fidicines citharistasq; adiunxerũt: sine carmine modulationes aliquas reddituros quod pythicus ritus uocat.Quinque uero eius generis particulæ sũt:Anacrusis:Ampera:Cataceleusinus:Ĩbi & Dactyli Syriges.Modulatus est autẽ Thimosthenes secũdi Ptolemæi classis præfectus:qui de portubus decẽ uolumina cõposuit.Vult autem Apollineũ agonẽ aduersus draconẽ depugnatũ: diuinis efferre cãtando laudibus.Anaceusin quidẽ præludiũ esse demõstrãs. Amperã autẽ primã certãdi experiẽtiã Cataceleusinũ certamẽ ipsũ.Iambũ autẽ ac Dactylum cãtũ pæanẽ: qui talibus efficit rhithinis uictoriæ gratia:e qbus alter hymnis ẽ ꝓprius.Ĩabus autẽ obloquiis: ũde Ĩabici Syriges uero beluæ deficiẽtis lãgorẽ imitãtes ac efficiẽtes:perĩde ac ad extrema cõuertat sese moriẽtis sibila.Cæterũ Ephorus quo plurimũ ad hæc tractanda utimur ꝓpter hominis diligẽtiã : quẽadmodũ & de illo testis ẽ Polybius uir dignitatis eximiæ: cõtraria mihi facere uidet ĩterdũ ita electione istituẽs: & ab exordiis pollicẽs.Itaq; scriptores historiarũ ĩcrepãs q; fabulas studiose scriptis ĩserãt:& ueritatẽ laudibus exornãs:ad ipsius oraculi sermonẽ honestã quãdã adiũgit ꝓmissionẽ:quod ubiq; sane ueritatẽ maximi æstimat:præsertim ad hãc ipsã materiã.Absurdũ enĩ ẽ inquit:si reliquis ĩrebus talẽ sectamur:ueritatisque modũ iquirimus. Cũ autẽ de ipso loquimur oraculo:quod super oĩa uerissimũ ẽ: adeo incredibilibus & mẽdacibus utimur uerbis.His autẽ dictis cõtinuo subifert:q; Phœbus & Themis nostro generi utilitatẽ afferre cupiẽtes:oraculũ cõparare decreuerũt. Subinde cõmoditatẽ eloquit: cũ ad mãsuetudinẽ uitæ prouocabat:morescq; castigabat .Nõnullis respõsa proloquẽs: quædã per edicta mãdãs. Aliqua omnino prohibẽs:plerosque ne ullo quidẽ admittẽs pacto.Hæc autẽ alii dispositum illũ rentur inquit:cum deus ipse corporis assumpsit imaginẽ Alii autẽ cũ suæ uoluntatis mẽtem cognitionẽque mortalibus tradidit.De ipsis deĩde dicere delphis ĩgressus:qnã forẽt explicat:antiqs tẽporibus quosdam extitisse Parnasios autochthonas uocitatos ideſt indigenas:& Aborigenes Parnasũ colentes.Quo quidẽ in tẽpore Apolliem in terras aduentãtẽ mãsuefeciſſe homines e siluestribus fluctibus:& minuti uiuẽdi ritu Athenas egressũ:adisse delphos: eam per uiã qua nunc Atheniẽsis populus Pythiadẽ supplicationẽ cũ pompa præmittit:ad Panopeã deinde cõsistentẽ urbem. Tityũ clade affecisse eius loci Tyrãnũ. Virũ profectũ uiolẽtũ ac flagitiosum. Postea cõiũctos illi Parnasios:alio nũtiasse hominẽ esse nomine.Pythonẽ ac cognomine draconẽ:quo sane sagittis debellato: ĩteradhorrãdũ hie pæanclamitasse : unde cõsuetudinẽ traditã. Vt qui cõsecuturi sũt aciẽ:sic Pæanis celebrationẽ clamitẽt. Pythonis uero tabernaculũ sic incẽdio tũc a Delphis assumptũ . Sicuti nũc quoque ac semper rerũ ea ætate gestarũ:perpetuam adhuc recordationẽ ac monumẽtum factitãtibus. Quid aũt fabulosius fieri posset q̃ sagittas

mittens Apollo & Tityos. Pythonaſque mactãs: & ex Athenis delphos iter faciens: & terram uniuerſam permeans: q; ſi hæc minime fabulamẽta eſſe putabant: quid oportebat themni ĩ fabulis celebratam fœminam uocari fabuloſumq; draconem hominem: niſi ſi uoluit hiſtoriæ fabulæque locos in unum confuſos conturbare. Idem etiam his ſimilia de Aetolis protulit. Nam cum præfatus ſit: eos omni tempore ĩuictos nunq̃que depopulatos: quandoque Aetoliam Aeoles coluiſſe erectis regiõis occupatoribus barbaris: quandoque Aetolum cum Epeis ex Elide profectis. Hos autem mutuis uicibus ab hoſtibus. Iſtos ab Alcmeone ac Diomede. Sed ad Phocenſes reuocet oratio. Initio enim in ripa poſt Anticyram Marathus parua ſubeſt urbs. Secundum eam inde Pharygium promõtorium cum ſtatiõe. Deinde portus nouiſſimus receſſus: quia ſic illi obtigit appellatus ſub Helicone & ſub Aſcra iacẽs. Abe quoque nõ longe abſunt ab his locis oraculum: neque Ambryſus quæ idem quod Boetia nomen tenet. In mediterranea uero ſecundum delphos pauliſper ad orientem Daulis eſt oppidulum. Vbi Tereum thracem potentatum tenuiſſe aiunt: quæque de philomela & progne fabulis uulgata ſunt: eo in loco patrata memorãt. Verum Thucydides ad Megara ſcribit. Loco autem nomen a denſitate arbuſtorũ inditum eſt: cum Daulos denſos appellãt. Homerus quidem Daulida dixit: poſteri uero Dauliam. Illud uero qui Cypariſſon habent: duobus accipiendum eſt modis. Nam ſecundum alios nomen accepit ab arbore. Aliis autem placet a uico ad Lycoream iacente Panopeus ſane olim: nunc uero Phanoteus uicinus Lebadiæ locis Epæi patria: quæ de Tityo tradita ſunt fabulis: hic geſta feruntur. Homerus quidem refert ut Pheaces Rhadamantum ĩ Euboeã deduxerunt: ut Tityum expectaret telluris filium: & ſpeluncam Elea etiam ab Elara Tityi matre nominatam. Monſtratur etiam per Inſulam Tityi ſacellum cui honores quidem redduntur iuxta Lebadiam Trachin quoque eſt ciuitas Theteæ nomine ſimilis Phocenſi exigua ſane: eius ciues Trachinii uocantur. At Anemorea ab continenti nomen aſſequitur. Locus enim Catopterius uentoſas in illam trudit procellas: præceps quidã a Parnaſo proueniens. Hic autem mons delphorum & Phocenſium terminus erat. Qua tempeſtate Lacedæmõii Delphos a Phocenſium ſotietate diſiunxerant: & per ſe rem ſuam urbanam agitare permiſerunt. Eam plerique uocant Anemoleam: deinde Hyampolis a nonnullis appellat. In quã e Boetia Hyantes profugi ſeſe receperunt. Ipſa maxime in mediterranea eſt Parapotamiorum uicina: diuerſa ab ea quæ in Parnaſo Hyampolia nũcupat. Elatia itẽ inter Phocẽſes urbes ãpliſſima: Homero fuit prorſus ignota. Citra enĩ illius ætatẽ noua condita oportuno profecto ſita eſt loco: aduerſum maritimas incurſiones. Eius ingenium Demoſthenes ĩdicat & opportuitatẽ: repẽtiũ cõmemorãs tumulũ Athẽis exortum. Poſtq̃ a Prytanibus Elateam captã fuiſſe denunciatũ eſt. Sũt autẽ Parapotamii ideſt affines fluuio. Pagus quidem penes Cephyſſum habitans Phanotenſibus uicinus & Cheronenſibus: & Elateæ. Theopõpus autẽ aſſerit: hunc locũ ab Cheronea ad ſtadia quadraginta diſtare & diſterminare Ambryſenſes & Panopẽſes & Dauliẽſes. Iacere autẽ ĩ ipſo ĩgreſſu e Boetia in colle ſatis alto iter Parnaſum & mõtẽ. Abeſſe aũt p ſtadia quinque ab terminis: Diuidereque Cephyſſum dantẽ anguſtũ utrinq; tramitem: principiũ quidẽ e Lilea captantẽ: Phocẽſi urbe (ſicut inquit Homerus. Et qui Cephyſſi ,p fonte Lilean habebant. Copaidẽ uero is Lacũ ingredit. Daulium ſane ad ſtadia ſexaginta ,ptẽdit uſque ad Hyphanteũ: cui ĩcumbit Orchomenus. Heſiodus quidem amplius de flumine earũ ,pducit: & eius fluxu ut totam ,plabat Phocẽſem orã: ſeſe ſerpẽtis iſtar ĩ torquẽs: utque pene Panopidẽ: Gechonẽque munitã: & ,p Orchomenũ ſe circũflectat. Anguſtiæ uero iuxta Porapotamios pugnam concitarũt. Quam Parapotamiã nũcupãt. Dicit enim utroque modo: & hũc unum quem habebant ĩgreſſum. Eſt & Cephyſſus Phocenſis & Atheniẽſis & Salaminius: quartus quintuſq; Sicyone & in Schyro: ſextus in argo ducens originem e Lyrcio. In Apollonia uero uicina Epidamno ideſt Dyrachio fons ẽ circa Gymnaſium quẽ Cephyſſum uocitarit. Daphnus quoque cum olim Phocẽſis eſſet urbs: diruta iacet hoc tempore Euboicum attingẽs mare: diuidẽs Epicnemides Locros. Hos quidẽ ĩ Boetiã. Illos uero ĩ Plocidẽ a mari pertinẽtes. Quippe ſignũ eſt q; in ea ſacellũ ẽ Schedieũ quod Schedii ſepulchrũ eſſe memorãt. Ad utranque partẽ Locrenſem agrũ. Satis de Phocide a nobis dictum eſt. Deinde Locridis ora ſubeſt ordine. Ideo de ipſa dicere aggrediamur: ea duas in plagas diuiditur. Vna quidẽ Locroꝝ eſt ĩ Euboeã uergentiũ: qui ad utrũque Daphnuntis urbis latus diſcindũtur. Vocabant autem uni quidem Opuntii a ciuitate Metropoli. Alteri uero Epicnemedii a Cnemede monte. Reliqua ĩ occaſum ſpectans occiduoꝝ Locroꝝ appellat: qui iidẽ & Ozolæ nominantur: eos diſtinguit ab Opuntiis & Epicnemidiis: & Parnaſus ĩtermedius: & Doriẽſium Tetrapolis. Exordiamur igit ab Opuntiis. Secũdũ urbes quidẽ alias in quas Boetiũ littus terminat e regiõe Euboæ ſinũ iacere cõtingit Opuntiũ. Opũtem autẽ Metrapolim eſſe cõſtat: ſicut illud ĩdicat epigramma quod prima quique colũnarum ad Thermopylas ĩſcriptũ habet penes Polyandriũ: ideſt publicũ ſepulchrũ. Sic autem ſe habet.

Quos pro ſe ĩ Medos moriẽtes Græcia uidit.
Vrbs pia Locrorum nũc mater Opũtia claudit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ea uero abeſt a mari circa ſtadia quindecim. A Peneo autem ſexaginta. Cynus qdem eſt Emporium & ꝓmõtorium Opuntiũ terminãs ſinum ſtadia circiter quadragĩta. Inter Cynum uero & Opuntẽ fertilis iacet pla nicies: ad Aedepſum Euboeæ uergẽs: Vbi Herculis balnea ſũt. Intercur rit autem fretũ ſtadia centũ & ſexaginta. Enimuero Deucalion Cynum habitabat (ut dicit) ubi & Pyrræ tumulus oſtẽditur. Deucalionis autem Athenis. Abeſt autem Cynus a mõte Cnemede ad ſtadia quinquagĩta. Et Atalanta ſane Inſula locata eſt in Opuntẽ: eodẽ nomine qua altera cõ tra Atticã ſita. Quinetiã quoſdam in Elaea ora Opuntios fama eſt eſſe: q digni nõ ſũt de quibus uerba fiãt: niſi ꝙ cognationẽ quãdam renouant. Quæ illis cũ Opuntiis exiſtit. Cæterꝝ ex Opuntia terra natũ eſſe Patro/ clum teſtat Homerus: qui cum cædẽ patraſſet inuitus fuga ſe ſubtraxit ad Peleũ. Menoetius uero eius pater manſit ĩ patria. At enim Achilles ſe Menoetio pollicitũ: ut cũ ex ea expeditione reuertiſſet ſe illum in patriã reducturũ. Verꝝ nõ ille ſed Aiax Locrus Opuntiorꝝ regnum obtinebat: quẽ a patria Aryco genitũ ferunt. Eanen uero uocatum fuiſſe eũ dicunt quẽ Patroclus ĩteremit: a quo & Sacellũ Eaniũ: & Eanidẽ fontẽ oſtẽdũt nominatũ. Poſt Cynũ ſane deinceps Alope ſita eſt & Daphnus: quẽ di/ rutũ ante diximus. Ibidẽ portus eſt a Cyno nonaginta diſtãs ſtadia. Ab Elatea uero ſi terræſtre iter ſubeas ĩ mediterraneã centũ ac uiginti. Iã ue ro iſta ſinus Maliaci ſunt. Nã poſt ſinum Opũtiũ hic ipſe contiguus eſt. Ac ſecundũ Daphnũtem Cnemedes ſũt: locus munitus ad ſtadia uigin ti ſiquis nauiget In quẽ ex Euboea Cenæum eſt regione conſiſtit ꝓmon toriũ ĩ occidẽtem ſpectãs: ſinũque Maliacũ freto diſiunctũ ſtadia ferme uiginti. Hæc autem iam Locrorꝝ ſunt Epicnemediorꝝ. Hoc in tractu tres ꝓminent Inſulæ Lichades a Licha nomen aſſecutæ. In iã dicto pelago & aliæ quidẽ Inſulæ ſunt: quas libẽtes omittimus Cæterꝝ poſt ſtadia uigĩti a Cnemedibus portus occurrit. Supra illum uero totidẽ ſtadiis Thro/ nium iacet in mediterranea. Dehinc Boagrius amnis effundit Throniũ præterlabẽs. Manem autẽ eũ nuncupãt. Eſt aũt torrens ut ĩterdũ ne tin/ ctis quidem ingrediare pedibus. Quandoque uero ad bina late fundat iugera. Secundũ hæc quidẽ Scarphæa iacet ſuperius: a mari ſtadiis decẽ Ab Thronio uero trigĩta procul abſens. Poſtea uero Nicea ẽ ac Ther/ mopyle paulo pauciorĩbus. Aliarꝝ ꝓfecto urbium memoriam facere in/ dignum eſt. niſi quas Homerus meminit. Calliarus deſerta liquitur. De hinc cãpus nomĩe Beſſa ideſt arbuſtis refertus locus. Quem ſic ideo uo/ cari contingit: quia ſiluis eſt obſitus: geminoque ſſ ſcribẽdum eſt. Simili ter & Nape ideſt collis arboribus circũdatus in Metymnæ campo: quẽ Hellanicus ignorans Lapen nominat. Populus uero ſiue tribus Attici agri Beſa unico ſ ſcribit. A qua Beſeenſes tribules dicũtur. Scharpha q dem in excelſo ſita lõge ſtadiis uiginti diſtãs: agrũ & frugibus feracem: & arboribus conſitũ habet. Sic & iſta a frequẽtia & dẽſitate dicit: hodie Pharygæ uocãt. Ibidem uero Iunonis Pharygaeæ phanũ locatũ ẽ a Pha rygis in Argiua terra. Nam & Argiuorꝝ Colonia dicit. Occidentaliũ q/ dem Locrorꝝ non utique mentionẽ fecit Homerus. Aut non apertis qui dem uerbis: ſed tãtũ ut illos pro iſtis breuiter uideat attingere. De qbus nos locris diximus: qui trans Euboeam ſacrã incolunt: perinde ac etiam alii exiſtãt. Hi ſane ciuitates habuerũt Amphiſſam & Naupactũ. Quarꝝ quidẽ Naupactus prope Antirrhium permanet. Nomenque inde acce/ pit a Pangendis ideſt conſtruẽdis nauibus. Siue illic Heraclide claſſem compegerũt. Siue loca prius cõpararũt: ut ſcribit Ephorus. Ea uero nũc Aetolis ſubiungitur. Sic adiudicante Philippo. Ibi & Chalcis eſt de qua memoriam poeta egit. Cũ Aetolas dinumerat paululũ ſubter Calydo/ nem: ibi ẽ etiam collis Taphoſſus. In quo Neſi & aliorꝝ Cẽtaurorꝝ tumu lus locatus cernit: e quorꝝ tabo deterrimus odor: ſub montis radice pro/ fundit: & humor croſſioribus guttam manat. Quã quidẽ ob cauſam gẽ tem illam Ozolas ideſt odoris mali uocari. Adeſt & Molycraea Antir/ rhio: Aetolorꝝ oppidulũ Amphiſſa ſane ad Criſſei cãpi uertices poſita ẽ. Eã Aphictryones deſtruxerũt: ſicut iã expoſuimus: Epoliũ Locris. To ta uero Locrenſis nauigatio paulo ſtadiis ducentis maior extẽdit. Alapẽ item urbẽ & hac in parte: & in Epicnemediis & Phthiotis nominant. Eni uero ab Epicnemediis horũ deducta Colonia: & ab his Zephyrii diriua ti. Cæterꝝ Locris occiduis contigui ſũt Aetoli. Sicut Epicnemediis Aeni anes: qui hanc obtinẽt. Medii autem ſũt Dorienſes. Hi ſũt qui quidem tetrapolin moenibus uallarũt: quã Doricæ nationis Metropolin eſſe aſſe runt. Vrbes autem obtinebãt. Erineũ: Boium: Pindũ: Cytiniũ. Imminet autẽ Pindus Erineo: iuxta quã cognominis illi fluuius decurrit ĩ Cephiſ ſum exonerans nõ magno a Lilea interuallo. Pindũ autẽ uocãt Acyphã/ tẽ aliqui. Eorꝝ Rex Aepalius cũ e regno fuiſſet expulſus: Herculis ope atque opera reſtitutus eſt: uti ſcriptores ꝓdiderũt. In cuius beneficii me/ moriã: ei iam rebus humanis circa Oetã defuncto gratiã reddidit. Quip pe Hylũ inter eius filios natu maiorẽ adoptauit. Iſqꝫ regni ſucceſſionem ſuſcepit: & nati natorꝝ: & qui ab eo progeniti fuere. Hic ĩ Pelopõneſum redeuntibus Heraclidis primus fuit impetus. Interea urbes ipſæ ſuam non mediocrẽ obtinuere dignitatẽ: licet & exiles & agro fertiles forẽt: po ſterius neglectui datæ ſũt. Cæterum ĩ Phocenſi bello: regnoqꝫ Macedo/ nico & Aetolorꝝ: Athamanũqꝫ potentatu ſic actũ ẽ: ut eorꝝ ueſtigium ad Romanorꝝ ĩperiũ pueniſſe dictu ſit mirabile Hæc eadẽ Eneanes quoqꝫ

passi sunt. Istos enim Aetoli & Athamanes extinxerunt. Aetoli enim cū Acarnanibus belligerantes: & magnā adepti potētiam. Athamanes uero Epirotarū postremi ad dignitatis fastigium deducti. Cæteris iā ob res fractas desperatis. Cūq; Amynta rege igentē adepti potentiā. Hi uero Oetam montē possidebant. Mōs ipse ab oriente ac Thermopylis i occidentē usq; i sinū Ambraciū extendit. Quodā etiam modo per lineas rectas mōs ille montanam scindit regionē: a Parnaso usq; Pindū Barbarisque supraiacētibus. Istius pars una uergēs i Thermopylas Oeta uocat: lōgitudinis ad stadia triginta Asperitatis & celsitudinis nō mediocris. Lōge aūt excellētissimus ad Thermopylarū tractū. Ibi enim cacumē attollit: & i rupes acutas præruptas præcipitesq; finit. Paruūq; & āgustū uiatoribus: a littore Locros petētibus: & ex Thessalia derelīqt trālitū. Ipsū qdē transitū Pylas idest portus & angustias uocitant atq; Thermopylas. Sūt enim ibi prope Thermæ idest calidæ aque magno in honore: uti Herculi consecratæ. Supra sinus ē mons quē Callidromū appellāt. Attamē aliqui etiā reliquū per Etoliam Acarnaniāq; usq; sinum Ambraciū ꝓgredientē Callidromū nomināt. Ad Thermopylas sane intra angustias castella sunt. Necaea quidē ad Locrorū mare. At Tichius & Heraclea supillā quæ prius Trachin uocabat: ab Lacedæmoniis cōdita. Ab ātiqua uero Thracide stadiis circiter sex distat Heraclea. Deinceps Rhodūtia est locus sane munitus. Hæc autē loca tū ab asperitate: tum aquarū abundātia redduntur ad icursandū difficilia propter fauces uallīū: quas ꝑbunt. Quoniā præter Sperchiū: q Anticirrhā præterfluit: etiā Olyras adest q (ut fert) Herculis rogū extinguere conabat. Simul & Melas alter: quia Trachine quinque stadiis abest. Vallē uero quandā ad Austrū esse scribit Herodotus: qua Asopus alioqui ā dictoꝝ nomine uocatus percurrēs pelagus inter Thermopylas ingredit: assumitq; Phœnicē: e meridie sibi congredientem: & herois nomē gestātē: cuius quoq; monumētū iuxta ostēdit. Ab Asopo autem ad Thermopylas stadia interfūt quindecim. Ea igit tempestate maxīa decorabātur oræ istæ gloria. Cū i eaꝝ potestate clausura ipsa tenebātur angustiaꝝ uicina. Et cū aduersus exteriores interni certamen de dignitatis fastigio & principatu gerebāt: sicuti Philippus Chalcidē Corīthūq; Græciæ Peditas uocabāt: ad Macedōiæ opportunitates respectās. Hæc autē posterius: & ea quæ sunt ad Demetriadem uincula nominabātur. Hæc enim transmeādi domina: potensq; erat: ad Tēpe cū Pelion haberet & Ossam. Annis uero posterioribus cū oīa uni subiecta sint īperio: cūctoꝝ exitus unus adest & cūcta ad Thermopylarū angustias aperte patēt. Leonidas sane paucis adiūctis finitimis contra tot Persarū millia: ope Locroꝝ obstitit: donec alio per montana circūeuntes tramite Barbari ipsius Leonidæ cōmilitōes conciderūt: & nūc i commune cunctorum tumulum eorum Poliandriū adest: & insculpta in columna Spartanorum late uulgata īscriptio.

Dic Lacedæmoniis hac hospes parte iacere.
Dum illoꝝ rigidis legibus obtequimur.

Adest & ibi portus ingens & Cereris tēplū. In quo in omni ibidē cōuentu Amphictyones sacrificiū conficiebāt. A portu aūt in Heracleā Trachīam terrāstri itinere: quadraginta stadia ītersūt. Cursu autem marino ad Cenæū septuaginta. Extra Thermopylas statim Sperchi effunditur. Ab Euripo uero ad Thermopylas stadia sunt quingenta & triginta. Locrensis hic quidē ora finitur. Extra uero tractus Thessaloꝝ uergit ad orientē: Sinumq; Maleæ. Ad occasum aūt Etoli: & Acarnanes. Athamanes autem & ipsi defecerunt. Maximū uero & uetustissimū est Thessali cū nomē & conuentus. E qbus partim Homerus inquit: partim alii plures Homerus quidā semp Etolos uno dicit nomine. Ciuitates non autē gētes sub illis constituēs: prætercq; Curetes: quos in parte Etoloꝝ ponere oportet Inchoemus igit ab Thessalis plura nimis antiqua: & permixta fabulis: & iter se dissonātia ꝓrsus omittētes: sicut & i aliis quoq; fecimus. Quæ nobis uisa fuerint opportuna dicētes. Eius a mari & Thermopylis est littus usq; ad Penei eruptionē: & extrema Pelii. Quod qdē littus spectat ad Orientē: & ad ultima Euboeæ i Boreā spectātia: partes quidē i Euboea ac Thermopylis tenēt Maliēses & Phthiothæ Achiui ad Pelīū uero Magnetes populi. Hoc quidē igit Thessaliæ latus orientale littusque appellet. Alio autē ex latere a Pelio ac Panæo i mediterraneā adsistunt adhærētes Macedones usq; ad Pæoniā: gēteq; Epiroticas. At ab Thermopylis parallela idest iuicē æqualiterq; distātia Macedonibus mōtana Oetæa & Etolica & Doriēsibus atq; Parnaso cōtigua. Vocet aūt ꝓpiquum Macedonibus latus Septentrionale. Alteꝝ uero Australe. Reliquū sane ē occiduū: qđ Etoli & Acarnanes icludūt & Amphilochi & ex Epirotis. Acarnanes & Molossi: & terra Ethicoꝝ. Sic enī aliquādo uocabāt: & simpliciter ipsi Pīdi accolæ: præter Peleos & Osseos. Hæc quidē satis extollūtur. Haud tñ mītū circūplectit agrū. Sed i cāpestria eius finis ē. Hæc ē media Thessaliæ fœliciſſima regio: ea excepta quā flumen alluit & iundat. Quoniā Penæus ꝑ mediā labēs cōpluribus assumptis ānibus sæpius effundit. Antiqs aūt sæculis (ut fama ē) totus campus stagnabat. Quē aliis ex partibus montes coercebant. Cū etiā littus altiora cāpis haberet loca. Terræ autē motibus factis abrupta sūt quæ nūc uocātur Tēpe: & ab Olympo abscissa Ossa: & hac Penæus affluxit i mare: & orā illā siccatā reddidit. Relinquit tamē lacus Nesouius & qdē ingēs: & minor

illo Bocheis littori propinquior. Cū uero talis ſit in quattuor partes diui
dit. Vocabat autem pars una Phthiotia. Altera Eſtiæotia. Tertia Tha/
laſſiotia: ideſt Marina. Quarta Pelaſgia. Cæteꝝ Phthiotia: tractū cōtinet
Auſtralē: ad Oetā a ſinu Maliaco & Pyleo uſqꝫ ad Dolopiā orāqꝫ Pindi
protenſum. In latitudinē uero porrectū uſqꝫ ad Pharſaliū planaqꝫ Theſ
ſalica. Eſtiæotia autē partes continet occiduas & quæ intra Pindū Mace/
doniamqꝫ ſuperiorē ſunt. Reliqua uero tenēt: & qui ſub Eſtiæotia pla/
nicie paſcunt Theſſali nuncupati iferioribus cōtigui Macedonibus: &
qui maritimas explēt oras. Deinceps uſqꝫ Magneſiā. Qua quidem i pla
ga erit illuſtriū nominum dinumeratio: & aliter per ipſa Homeri Poetæ
ſcripta Cūqꝫ paucæ ſint urbes quæ patriā ſeruent dignitatē. Lariſſa ſane
maxime continet. At enim poeta uniuerſam quā nūc Theſſaliā appella/
mus duodecim i partes potētatuſqꝫ partit pleraqꝫ Oetaeæ Regionis: &
Locrenſis aſſumēs. Nec non Macedonibus ſubiecta aliquid etiā cōmu/
ne: & toti oræ cōueniēs ſubſcribit: & totum & ſingula tranſmutando: ad
ipſas dominantium poteſtates. Primos igit Achilli ſubiectos dinumerat
Auſtrale Lacus tenētes & Oetæ Locriſqꝫ Epicnemediis adiacētes.

Quique pelaſgicon Argos habebant.
Quique Allon & Alopen: & qui tarchina colebāt.
Et Phthiam & Græcam ſpecioſis matribus oram.
Myrmidones Græci ſimul & uocitātur Achæi.

Iſtis inſuper copulat & Phœnici ſubditos & utriuſqꝫ claſſē cōmunē effi
cit. Cæteꝝ Poeta Nenna quidē in parte Dolopem meminit militē Tro/
ianū ad bellū. Nec enim ipſum ducē Phœnicē ad Martis diſcrimina du
cē fecit egredientē ſicuti Neſtorē. Alii tamē memorant ueluti Pindarus
Phœnicis meminit.

Audaces Dolopū ducēs in bella cateruas.
Mortiferaſqꝫ gerunt Danaoꝝ in ſpicula fundas.

Hoc autē & ſecundū poetā (ut dicere ſolēt grammatici) exdicto tacitum
ſubaudire oportet. Quoniam ridiculum foret Regem ipſum i militiæ
partē aduētare poſteriora habitās Phthiæ Dolopaſqꝫ gubernans Sic enī
ait. Subditos uero procul abeſſe. Nec enī militandi ſotii uiderent Achil
li. Sed enim præſes tantū eſt & dicendi magiſter foret. Siue utique conſi
liarius hoc enim ipſi uolunt īdicare uerſus. Nam tale illud a Poeta ſcri/
ptum præceptor fandi foret: utilis autor agendi. Argos ipſum Pelaſgicū
pleriqꝫ urbem Theſſalicam opinātur ſuperiori tempore Lariſſæ propī/
qua. Quæ ac ætate nullibi eſt. Alii non urbem ſane: ſed Theſſalorum
campum hoc uocabulo nuncupatum. Quod quidem nomen Abas ex
Argo hæc ad loca migrans impoſuit. Quidam etiam Phthiam eandem

quam Helladem ſiue Græciam & Achaiā opinātur eſſe. Hāc autem alte
ram eſſe partem Auſtralē. Diuiſa Theſſalia uniuerſa cū ipſi eā diuidāt.
Verū poeta duo facere uidet Phthiā & Helladē ſeu Græciā cū hoc pa/
cto dicat. Deinde ſeorſum latam per Græciam Phthiā uſqꝫ perueni: & il/
lud frequentes per Helladē ſeu Græciā Phthiāque ciuitates ſunt. Poeta
igitur duo hæc efficit. Vtrū autem urbes: an Regionē nequaquā īdicat.
Poſteriores Helladē aut Græciam Regionem aſſerentes: partim extindi
Thebas Phthioticas aiūt a priſca Pharſalo. In hac aūt Regione: Theti/
dis Phanū eſt penes utrāqꝫ Pharſalum uetuſtā ſcilicet & nouā. Quo ex
Phano & hanc oram Achilli ſubiectā fuiſſe ſuſpicant. Qui uero urbē
eſſe inquiunt: Pharſalii quidem oſtendūt longe ab eoꝝ urbe dirutū op/
pidum: quod Helladē uel Græciam fuiſſe crediderunt. Duoſqꝫ inſuper
fontes propinquos: Meſſeidem ac Hypereā. Veꝝ Melitenſes procul ab
urbe ſua ſtadiis decē Helladē ideſt Græciam habitatā. Indicant trās Em
peum. Quo tēpore eoꝝ urbs Pyrrha uocabatur. Cæteꝝ ex Hellade ſeu
Græcia humili in loco iacēte. Græcos in urbē ſuā habituros cōmigraſ/
ſe teſtimonio eſſe: qꝫ in illoꝝ foro æditum ſepulchrum Hellenos q Deu
calionis & Pyrrhæ filius extitit. Scriptis autem traditū eſt. Deucalionem
Phthiotiæ Regnum tenuiſſe: & ſimpliciter Theſſaliæ īperitaſſe. At Eni
peus ab Erythra præter Pharſalon currens in Apidanum elabitur. Api
danus uero in Penæū. De Hellenibus ſiue Græcis hæc. Phthios uero uo
cant Achilli ſubditos a Proteſilao & Philoctetæ: quorum teſtis ipſe Poe
ta eſt. Quippe in recēſione ſiue Catalago nauiū īquiēs eos ita expreſſit:
qui ſub Achille erant. Hi uero habebant Phthiā. In pugna aūt ſecus na/
ues geſta eos i nauibus reſidētes: cū Achille fecit quietos. Ac Philocte/
tæ ſubditos pugnam exercere Medontem habētes: gentemqꝫ Proteſilai
ptius. Deinde Meneptolemi pedū uelocitate ualentes: de quibus cōmu/
nē fecit ſermonem hoc modo.

Hinc & Boetii: longoque Iones amictu.
Locrique & Phrhii famæque inſignis Epæi.

At peculiariter ait. Duxque Medon Phthiis Neoptolemus: Alipes idē.
Hi quidē ꝓ Phthiis magnanimi nauigia tutātes cū eis pugnam inierūt.
Forte & qui cum Eurypylo militabāt: Phthii nominabātur illis cōfines.
Tamē hoc tēpore i Magneſiæ iure cēſent quæ ſubdita fuit Eurypylo:
& orā totā philoctetæ ſubiectam: & Orchomeno uicinam & Achilli ſub
iectā phthiā ab Dolopia: & cāpeſtri plaga: ad uſqꝫ mare Magneſiū: & uſ/
que ad Antronē urbē Proteſilai: quā nūc pluratiuo ꝓferunt caſu. Cæte
rum de Halo & de Halope ambigitur: ne nō hos dicat locos qui i phthi
otico ſenſu ferantur. Sed in Locris cū hucuſqꝫ Achilles ſuum poſſederit

imperium quẽadmodũ tenus Trachinæ: Oraq; Oetea. Eſt aũt & Halus & Halius in Locrenſi littore ſicut & Halope Sũt q pro Haiope Haliun tẽ ponãt: & hunc in modũ ſcribãt. Quiq; Halon atq; Haliũta: & q Trachina colebant. Halus autẽ Phthioticus in Othrys: tranſitu iacet: q mõs oræ Phthioticæ ad Aqlonẽ iacet: Phreſto proximus ac Dolopibus: inde protẽſus ad ſinui Maliaco propíqua. Halus ab Itone ſtadia circiter ſexagíta diſtat: ſeu maſculina ſeu mulıebri proferas genere cũ utroq; modo. Halus autem Athamãtis fuit domicilıũ. Poſterioribus deleta tẽporibus quæ Crocio íminent cãpo. Cuius mœnia Amphiſſus amnis alluit. Sub Crocio autẽ Phthioticæ Thebæ ſũt. Et Halus qdẽ Phthiotica nũcupat ora & Achaica: quæ cõiuncta ẽ Maliẽſibus ſicur Ochryi propodes: & ſicut Phylaca Proteſilai oræ Phthioticæ ẽ Maliẽſibus uiciæ: ſic & Halus. Abeſt aũt Thebis ſtadia circiter cẽtũ. In medio uero ẽ Pharſali & Phthiotaꝝ. Tamẽ Philippus eam Pharſalıis attribuit Phthiotis adeptã. Sic & terminos & cõſtitutiones nationũ locorũque ſẽper uariari cõtigit: ſicuti memorauimus. Sic & Sophocles Trachnẽ Phthioticã nominauit. Artemidorus autem Halum ſiſtit í littore extra Maliacũ ſinũ iacẽte. Phthiotin autẽ procedens enı́ híc uſque ad Penæũ: poſt Antronẽ Pteleũ ponit. Mox Halũ a Pteleo decẽ ſupra cẽtũ ſtadia ıteruallo diſtãtẽ. De Trachine ſane iã q̃lis ſit explanatũ ẽ: & poeta nominatı́ exponit Cũ autẽ Spchium ſæpenumero meminit; ſicut ãnẽ indıgenã e Timphreſco Dryopico móte naſcẽtẽ iuxa Termopylũ uero erũpẽtẽ. Inter ipſũ & Lamiã declarat ut: õnia ítra Pylas quæcũq; ſinus ſũt Maliaci: & extra ſub illoꝝ ditione fuere. Cæterũ Sperchius a Lamia ſtadia trigíta diſtat. Quæ cuidã íminet cãpo ad Maliacũ ſinũ ptınẽti. Indigenã uero Spchiũ eſſe demõſtrat: eo q; illi cæſariẽ ſeſe nutrire dicat: & quẽdã præfectũ ſuũ Meneſchium Spchii & ſororis Achillis filiũ nominet. Vero aũt ſimile ſit Myrmidõas appellari cũctos: Achilli Patroclo; ſubiectos q ex Aegina ꝓfugũ Peleum comitati ſũt Phthiotæ quoq; oẽs Achæi uocitabãt. Annumerãt autẽ iis: q Phthiotici iuris ſũt ſub Achillis regno ad Maliẽſiũ habitatiões ícho ãtes plures qdẽ. In ipſis uero Thebas Phthioticas habere Echinã Lamiã. Circa quã Macedonibus & Antipatro aduerſus Atheniẽſes Lamiacum conflatum eſt bellum. In quo Leoſthenes dux Athenienſium & regis Alexandri ſotius cecidit. Vlterius ſũt Erineum: Coronæa. Erineum quidem quo nomine & altera urbs in Boetia eſt Melitea: Thaumacus: Proerna: Pharſalus. Erettria eodem nomíe quo Euboica paracheloitæ: & hos quoque eodem uocabulo quo ſunt Etolici. Nam & hic flumẽ Achelous eſt Lamiæ propíquus: penes quem quidẽ ſedes ſuas habẽt paracheloitæ Porrigıt autẽ ora iſta ad Aquilonẽ ad Aſclepiadaꝝ terrã: & occidentem ſpectantium & Eurypyli & Proteſilai ciuitates ı oriẽtẽ uergẽtes: & ı meridie uero ad oram Oetæã í populos quattuordecim diſtributã: & i Heracleã plagãque Dryopũ tetrapolin ideſt quattuor ciuitates aliq̃ndo ſub ſe tenentẽ: quomodo & Doricã cũ illa Dryopum Peloponneſum incolẽtium: caput urbıũ ideſt metropolis cẽſeret: Ad Oetã ſane pertinet. Acyphas quoque terraq; paraſopia & Oemadæ gẽs & Anticirrha quo nomine altera eſt in Locris occiduis. Hos autem decem ordines dico qui non ſemp eodẽ ſed uario manſere modo. Quæ uero magis ac magis ılgnes ſunt: digniſſime memorata ueniunt. Poetæ uero ipſius teſtimonio Dolopes ad extrema Phthiæ locãt: & quod ſub uno eodẽque Imperatore Peleo militant & iſti & Phthiotæ. Nã ut ille inquit Phthiæ extrema colunt: & ductor erat Dolopũ Phœnix: & munere Pelei. Tractus autẽ ille plurimũ Pindo uicinus eſt: & locis propinq̃s qui maxima ex parte Theſſaliæ plagæ ſunt. Gloria nanq; Macedonũ Theſſalorũq; ſimul & potentia effecit: ut eoꝝ uicini præſertim Epirotæ: partim ſponte partim uero coacti ſeſe in Theſſaloꝝ aut Macedonũ parte conſtituerit: quomodo Athamanes & Ethices & Talares Theſſaloꝝ. At Oreſte & Pelagones & Emiliotæ: Macedonũ Pindus autẽ mons pmagnus ad Arcton Macedonum ptẽ habet. Ad Occaſum aũt Perebos: homines metanaſtas ideſt nugatores cõtinet. Ad meridiẽ uero Dolopas. Hæc ẽ aũt Theſſaliæ. In ipſo aũt Pindo habitationes habebant Talares: natio Moloſſoꝝ ab iis deducta: q Iſmarã incolunt: & Ethites ad quos expulſos a Perithoo centauros fuiſſe poeta cõmemorat. Eos autem omnino defeciſſe: ſcriptores aiunt. Quam quidẽ defectionẽ duobus intelligendã eſſe modis accipimus Aut enim mortales ipſos funditus deletos. Illoꝝ agro prorſus deſolato: aut ipſarũ nomine gentium nuſq̃ amplius exiſtente: nec tali eoꝝ conuentu perdurante: quoniam ergo id quod reſtat etiã adunatũ nulla prorſus mentiõe inſignıt: nulla ipſum dignũ memoria ponimus. Nõ quidẽ id ipſum: nõ etiã nomine aut loco tranſmutatũ: quod ſi iuſtã cõmemorãdi cauſam habeat tranſmutatio ipſa neceſſario explicanda eſt. Reſtat iam ſane ut littoris ordinẽ dicamus: quod Achilli ſubditũ erat ſumpto a Thermopylis exordio. Iã enim & Locrẽſe littus & alia diximus. Itaque Thermopyle a Ceneo abſunt freto ſtadia ſeptuaginta. Quod ſi extra Pylas annauiges a Sperchio ſtadia decẽ. Hic uero ad Phalaram ſtadia uiginti. Supra Phalarã a mari ora urbium quindecim: ſtadia quinquaginta imminet. Inde porro nauiganti ſtadia. c. Euchinus incumbit. Reliqui littoris ager in mediterraneam Lariſſam penſilem habet ab eo ſtadiis uiginti diſtãtem. Hæc etiam ipſa pelaſgia Lariſſa nominatur: poſtea Myonneſus exilis Inſula poſt Antron; hæc Proteſilao ſuberat; tot ſub Achille fuerant.

Explicat autem poeta recẽſetq; ordine illas quæ Achilli parebãt: & quæ
itẽ Proteſilao. Hæ autẽ ſunt quæ deinceps ſũt:ſub Achille ſane ora litto
ralis uſq; Antronẽ. Quippe cũ phylace quæ prope Thebas phthioticas
eſt:& ipſa ſub Proteſilao foret:& Halus & Lariſſa pẽſilis & Demetreum
ſub illo cunctæ ad partẽ Othrys montis orientalẽ demetreum. Sub illo
quidẽ omnes erant ad orientẽ ſolẽ ſpectantes:Othrys montis Demetre/
um uidelicet:Demetros ideſt Cereris templum:quod & Pyraſum nun/
cupauit.Erat autẽ Pyraſus optimo munita portu ciuitas:duobus ĩ ſtadiis
Cereris lucũ & ſacrã habens ſtatuam:longe a Thebis ſtaď uiginti. Su/
pra Pyraſum aũt iacẽt Thebæ.Supra Thebas uero ĩ mediterranea Cro
cius campus:ad extrema mõtis Othrys:p quẽ amnis Amphryſus labiť.
Sup hunc extat Iton:ubi Itoniæ tẽplum ẽ a quo dictũ eſt:& alteꝝ in Bo
etia & Cuarius fluuius:de quo rettulimus:cũ de Arna ſcriberemus ĩ Bo
etiæ rebus.Hæc quidẽ de phthiotica plaga Vna ex quattuor Theſſaliæ
totius ꝑticulis:cuius ſũt & ſubditæ Eurypylo terræ:& Phyllo:ubi Apol
linis phyllei phanum ẽ & Ichnæ:quo ĩ loco Ichnea Themis coliť & Cy/
erus cũ ea cenſeť & Athamania. Ad Atronẽ uero munitũ caſtellũ eſt in
tranſitu ĩ Euboeã:quod Antronis aſinũ uocant. Poſtea Pteleũ & Halus:
dehĩc Cereris tẽplum & Pyraſi rudera deiecti:ſuperque ipſum Thebæ
Poſt Pyrrha promõtoriũ ac ꝑpe illud duæ Inſulæ paruæ: quarum una
Pyrrha altera Deucalion nomiať.Hic phthioticæ partis finis ẽ. Deiceps
ſubditos Eumelo populos numerat: contiguãque orã maritimã. Ineſt iã
ſupra Magneſiam terrãque pelaſgicam. Pheræ quidem ſũt Pelaſgicoꝝ
camporum terminus ad Magneſiã:q uſque Peliũ ſtadia centum ac ſexa
ginta porrigũtur.Emporium aũt Pheræ habent Pagaſas:ab eis nonagĩta
diſtans ſtadiis. Ab Iolco autẽ uiginti.Iolcus iam dudũ diruta iacet.Quo
ex loco Pelias Iaſonẽ ac nauẽ Argo foras emiſit. Pagaſas aũt ideo dictas
eſſe aiũt:qa eo ĩ loco nauẽ Argo cõpegerit. Alii uero ſimilius exiſtimãt.
Loco ipſi nomẽ impoſitũ propter uicinos fontes ideſt Pagas:q frequẽtes
aquaꝝ ubertatẽ effundũt.Iuxta quoq; ſunt Aphete ciuitas.i.emiſſa:quia
hĩc emiſſi fugerĩt Argonautæ.Supra Demetriadẽ uero urbẽ Iolcus ſta/
dia ſeptẽ ad mare iacet: quã Demetreus poliorceta.i.urbiũ obſeſſor ſui
nominis monumẽto cõſtruxit ĩter Neliã & Pagaſas ad mare:ad eãq; exi
guas q̃ſdã urbes cõmigrare iuſſit Neliã ſcilicet Pagaſaſq; & Hormeniũ.
Rhizuntem item Sepiadem: Olizonem: Boeben.Iolcum.Qui hoc qui/
dem tempore Demetriadi addicti ſunt Pagi: & hoc ſane per multos an/
nos:& nauale & Regia Macedonum regibus fuit. Tenebat & Tempe
& utrunque iã dictũ montem:Peliũ ſcilicet atque Oſſam.Hac uero tem
peſtate ad exiguum contracta ẽ:cũ cũctas Magneſiæ ciuitates ãtecellat.

Cæterum Boebeidẽ lacũ Pheraꝝ uicinũ eſſe conſtat: ad extremã Peleii
& magneſiæ cõfinẽ.Boebe autẽ locus ipſi lacui adiacet. Veꝝ ſicut Iolcũ
ad incremẽta dignitatis ꝑuectã ĩteſtinæ ſeditiones: & ãplius Tyrãnorũ
uiolẽtiæ deleuerũt.Ita & Pheras in ſublimi quãdoque faſtigio collocatas
Tyrãni funditus extinxerũt.Apud Demetriadẽ uero Naurus ãnis labi/
tur.Cõtinuũ aũt littus Iolcus appellať.Hic etiã Pylaicos conuẽtus cele/
brabãt.At enim Artemidorus procul a Demetriade ſinũ Pagaſeũ ponit
ad ſubdita Philoctetæ loca.In ſinu uero Cicynethũ Inſulam eſſe dicit:&
eiuſdẽ nominis urbẽ admodũ puſillã.Deinceps poſſeſſæ a Philocteta ci
uitates nũcupãť.Methonẽ ꝑfecto alterã a Thracia Philippus ſolo æq̃/
uit.Alterius ſane ĩ Pelopõneſo ſitæ:ſupra memoriã fecimus. Cõtra Ma
gneſios quidẽ frequẽtes ĩcumbũt Inſulæ.Nobiliores ſũt Sciathus & Pe
parethus & Icus:& Aloneſus & Scyrus cũ eiuſdẽ nominis urbibus.Cla/
riſſima uero Scyrus eſt ꝑpter Lycomedis cũ Achille affinitatẽ & Achil/
lis filiũ Neoptolemũ ibi ꝑcreatũ & enutritũ poſterioribus ãnis. Philip/
pus amplificato Regno:cũ mari impitãtes cerneret Atheniẽſes: & illaꝝ
principatũ adeptos:& haꝝ & aliaꝝ ꝑpinquas ſibi præcipua fama nobili/
ores reddidit.Nam cũ ꝑ impio decertaret: ante omnia uicinas inuaſit:&
quẽadmodũ maiorẽ Magneſii agri tractũ & Thraciæ.Reliquaſq; circũ
circa terras Macedoniæ iuri adiudicauit.Sic & appoſitas Magneſiæ In/
ſulas ademit:& ignotas prius nobilitauit: & bello potiũdas effecit.Itaque
de Scyro potiſſimũ uetuſtatis ſermo cõſtat:& talia ꝑ ora hominũ rumiſi
canť:ueluti capraꝝ maxĩæ Scyriaꝝ uirtutes.Lapidũque Scyrioꝝ oppor
tunas indagines maxĩe uariæ ueluti metalla: & itẽ Cariſtii marmoris &
Deucollii & ſynadici & hieropolitici ſpectare licet in urbe Romana:inte
gras ſcilicet columnas lapideas ĩgẽtiſq; magnitudinis tabulas tãtæ uarie
tatis ſaxoꝝ:q̃bus ipſa ciuitas adornať abũde: & priuatim & publice. Ex
quo candidi lapidis precia iã uilia facta ſũt. Poeta igiť hucuſq; ꝑgreſſus
ſupiorẽ repetit Theſſaliã:a Dolopũ & Pĩdi ora ĩchoãs:q Triccẽ & Sca
ligerã paſcunť Ithomẽ.Hæc quidẽ Iſtieoꝝ telluris exiſtũt:q ſuperiori tẽ
pore(ut aiũt)Dorici uocabanť.Cæteꝝ cũ illã Perrhebii occupaſſent: qui
& Iſtieã Euboicã ſubuerterãt:& eius Incolas ĩ cõtinẽtẽ abſtraxerãt:cũ tã/
ta ſane eſſet inhabitãtiũ Iſtieoꝝ mĩtitudo:ab illis hoc regiõi nomẽ ĩpoſu
ere.Appellãt etiã Dolopiã ĩferiorẽ Theſſaliã oppoſitã recte macedõiæ:
ſicut & ĩferiorem ĩferiori.Eſt quidem Triccæ:ubi Aeſculapii templum
extat uetuſtiſſimum: & claritate celeberrimum: & Dolopibus & Pindo
adiacentibus locis confine.Ithome autem eo quo Meſſenia urbs nomĩe
dicitur: quã nõ ſic proferri oportere cõtẽdũt:ſed primã auferri ſyllabã
ſic enim prius appellatam quæ nũc ĩ Thamas uocabulum trãſmutauit

locū munitū & ualidū:uereque Scaligerū iter quatuor caſtella ſitū tāq̄ quaternis a lateribus iacētia Triccam & Metropolin & Pellineū & Gōphos. Verū Ithome Metropolis regiōi addicta eſt. Ipſa uero Metropolis prioribus ānis tribus habitata erat oppidulis & quidem obſcuris poſtea plures aſſumptæ urbes ſunt e quibus una fuit Ithome. Enimuero Callimachus in Iambico carmine Veneres nūcupauit. Dea enim non una ē: ſed caſtnienſem reliquas ſuperare cunctas. Vel eo ſapiendi genere: qđ ſola ſues immolandos acceptos admittit. Atque ſiquis alius: ipſe peritiſſimus extitit: & per omnē eius uitā (ut ipſe inquit) hæc fabulis tradere uolēs. Poſteri uero redarguerunt nō unam Venerē modo: ſed plures hūc immolādi ritū approbantes admiſiſſe. E quibus unā eſſe in hac ipſa Metropoli. Nō unam quoque ex urbibus additis: ad eā habitādis eſſe Omirium hūc morē tradidiſſe. Eſt & Pharycadonis urbs in Iſtieox plaga per quos Penæus fluit: atque curalius. Curalius quidem templum Palladis Ithome prætерlabēs: Penæum intrat. Ipſe uero Penæus (ut diximus) oritur ex Pindo a ſiniſtra relinquens Triccen: & Pellineū: Pharycadonem. Peneſque Atracē Lariſſamque defertur. Acceptiſque Theſſalicæ telluris amnibus: per Tempe ad erūpendum progrediť. Oechaliam uero urbem quæ Euryti diciť: & in hiſce locis: & in Euboea & ī Arcadia eſſe: ſcriptores memorant: & alio pacto nomē illius permutant: quod in exponendis Pelopōneſi rebus diximus. Hos autem in quæſtionem deducūt præſertim quænam ea fuerit: quæ ab Hercule capta eſt: & quā ſcriptis declarat ille qui Oechaliæ captiuitatem uerſibus ædidit. Hæc nāque loca Aeſculapii filiis ſubiecta cecinit. Porro Eurypylo terram ſubditam ait: ormeniumque colunt quos fons Hyperæa tenebat Aſteriūque habitant: faſtigiaque alba Titani: Ormenium igiť hodie uocať Orimnium: uicus qđem ſub mōte Pelio: ad ſinum pagaſeū ſub illis urbibus: quas Demetriadi habitatas: addictas eſſe commemorauimus. Boebeidē uero lacum ꝑpe eſſe oportet quādoquidē Boeba ex circūadiacentibus Demetriadi urbibus una fuit ſic & ipſum Ormeniū. Abeſt aūt a Demetriade Ormeniū ſtadia ſeptē ac uiginti itinere terreſtri. Locus quidem Iolci ī uia ſitus: lōge a Demetriade ſtadia ſeptē ſemotus ē. Ab Armenio aūt reliquis uiginti. Scepſio aūt teſte: Phœnix Ormenii ortus ē. Indeq̄ patris cōſpectū Amyntoris: Ormenide fugiētē Phthiā ad Peleū ſeſe regē recepiſſe. Ormeniū uero Cercaphi filiū Aeolo prognatū hūc ædificaſſe locū. Ormeniū duos procreaſſe filios Amyntorē & Euemonē e quorū altero Phœnicem. Ex altero uero Eurypylum ortos eſſe. Succeſſionē qđē cōmunē Eurypylo: de patria egrediēte Phœnice: fuiſſe ſeruatā. Sic enī ſcribit cū primum fecūdam ouibus Ormeniū liqui ꝑ eo q̄ ē: Græcia omiſſa mihi famoſis plena puellis Çæteox Crates phocenſem extitiſſe Phoenicem aſſerit ductis ex Galea Megetis coniecturis: qua ī nocturnis excubiis Vlyxem uſum poeta teſtať: q̄ Ex eleone Amyntoris Ormenide Autolycus rapiens uallatas ꝑforat ædes. Eleonem enim ī Parnaſo oppidulū quoddā eſſe. Amyntorem uero Ormenidē nō aliū ſane dici niſi Phoenicis genitorem. Autolycumq̄ Parnaſi īcolā res uicinoox furto ſurripuiſſe. Quod cuiuſcūq̄ furis cōmune officiū eſt: non lōginqua ſurripere: & Toechorychin ideſt parietes parforare. At enim Scepſius ait nullum Parnaſi locum mōſtrari Eleonē appellatū ſed Neonē: quā ſcilicet poſt Troianum bellū habitatā fuiſſe refert. Nec uero uicinoox parietes ſolū a furibus ꝑforari ſolere: Multaque præterea ſūt alia quæ dici poſſent: ſed in hiſce amplius īmorāri uereor. Alii Exeleonem ſcribūt. Ipſa uero Tanagræ tellūris eſt. Illud autē argumēto eſt: rem abſurde dici cū ſic referat. Dehinc ſe orſum fugiēs per Græciā: Phthiā profectus eſt. Fons uero ipſe Hyperea in Phereoox medio oppido Netaleuſa cōſiſtit. Titanus autē ideſt calx ab eo quod illi accidit nomē eſt aſſequuta. Ager enim albicās natura exiſtit Arnæ proximus. Nec procul ab iis Aſterium eſt. Hi quidem huic partī affinis eſſe dicunť qui Polypoetæ ſubditi ſunt:

Quique Argiſſā habēt: Gyrtonē deinde colebāt.
Orthen Elonāque urbē: niueāq̄ Olooſſonem.

Hanc ſane regionē primum coluerunt Perrhebii: fruentes parte maritima & Penæo uſque ad illius oſtium & Gyrtonē in Perrheborum plaga. Inde Lapithe illos affligētes mediterraneā: flumini uicinam orā occupauerūt. Ixion: filiuſq̄ Perithous qui Pelium ui occupauit. Eius perſequēs occupatores centauros. Durā ſane agreſtemq̄ nationem. Eos igiť eiectos e Peleo ad Ethicas compulit. Lapitis autē campeſtria conceſſit. Eorū aūt patrem olympo propinquam Perrhebi tenuere. Nonnullis uero in locis omnes promiſcuas domos habuere. Igiť Argiſſa quæ nunc Arguſa uocatur: Penæo adiacet. Cui ſuperimminet Atrax in ſtadia quadraginta: & ipſa fluuio proxima. Regionem uero fluuiatilē mediam circūtenebant Perrhebi. Ortā ſane quidā Phalānæorū arcam eſſe ferūt. Phalāna uero ciuitas Perrhæborum iuris eſt. Apud Tempe Penæo finitima. Perrhebi autē cū Lapithaox potētia fracti eſſēt: maiori ex parte in montana profugerunt: Pindo uicina: & ad Athamanes & ad Dolopes. Argiui autē cæteroſque Perrhebos Lariſſen in ſuā ditionē redegerunt iuxta Penæū cōſidentes: Illorumque uicini fertiliſſimam quidē paſcentes agri partē: niſi ſiqua curua nimis uallis Neſſōidi ꝑpíqua lacui fiat: quā ānis ſtagnās arādi facultatem Lariſſeis interciperet. Eam tamen iacturam poſtea Lariſſei cōſtructis aggeribus emēdauere. Interim igiť iſti Perrhebiā occupantes

tenebāt & tributa exigebāt:donec Philippus locoꝝ potitus ē.Lariſſa quo
que Oſſae locus eſt:quæ pēſilis aut obliqua dicitur a pleriſque eſt & alia
in Creta ciuitas:quæ hodie quoque Hierapygiæ cōfinis habitatur:a qua
ſubiectus cāpus Lariſſius uocaꝫ Eſt & ī Pelopōneſo Argiuoꝝ arx Lariſ/
ſa.Eleoꝝ quoque agrū Dimāque diſterminās Lariſſus fluuius eſt. In ea/
dem quoque Lariſſā urbē in cōfinibus eſſe: Theopōpus ſcriptis teſtaꝫ.
Et ī Aſia Lariſſa Phriconia ē iuxta Cymā:& ad Troados Hamaxitū.Eſt
& Epheſia & Enſyna Mityline ad ſtadia quinq̄gīta.Lariſſæ petræ ſūt ad
Methymnē uia.In agro quoq; Attico Lariſſa eſt. Trallibus quoq; uicus
eſt:longe diſtās triginta ſtadia:Supra oppidū ad Cayſtri cāpū:qua p me
diterraneā itur ad Iſodromæ matris tēplū ſitū habēs ſimilē: locique uir/
tutē ipſi:quā diximus pēſili Lariſſæ.Nā & aquaꝝ bonitate & uinetorum
ſpecie præſtās ē.Forſitan aūt & Lariſſius Iuppiter hinc cognomē aſſum/
pſit.Ad ſiniſtras quoq; pōti ripas Pagus ē Lariſſa nomīe:extremis Hae/
mi finitimus.Eſt & Olooſſon ciuitas:quæ Leuca uocaꝫ ideſt Alba: cū in
Alba conſiſtat Argila & Elona:ambæ Perrhebоꝝ urbes & Gumnus.Et
Elona quidē in Lemonem nomē pmutauit hodie diruta iacēs. Vtræque
uero ſub Olympo iacēt:nō ꝓcul ab Eurota fluuio. Q uē qdē poeta uo/
cat Titareſiū.De iſto & de Pherrhebis deiceps poeta cecinit q̄ndo dixit.
Viginti atq; duas guneus Cypho egerat alnos
Sunt Enienes ei comites:foreſq; Perrhebi.
Dodonē hi ſedes circūpoſuere niualem.
Armaque iucūdi Titareſi pulchra colebant.
Hæc igiꝫ loca dicit Pherrhebоꝝ ab Heſtieoꝝ ora:in parte comprehēdē
tia.Subiecti quoq; fuere Polypoto ꝑtim. Perrhebica tamē illa Lapithis
attribuit:cū promiſcue habitarent:& plana tenerētur a lapithis:& in hoc
tractu natio Perrhebica maiore ex parte illis ſubiecta foret.Montana ue
ro in Olympum uergētia atq; tēpe:ab ipſis Perrhebis incolerentꝫ: ſicuti
Cyphus & Dodona:& plaga Titareſio finitima q e mōte Titaro Olym
pi uicino labēs : ad plagā Tempe contingētem Perrhebiæ quodāmodo
pertinētem:ī Penæū effluit.Penæi quidē perlucentes aquæ ſunt.Titare
ſii uero craſſe quadam ex materia.Q ua ex re factū eſt:ut illi nō commi
ſceaꝫ:quin inſtar olei deſuper fluat.Inde cum ſic mixtim cohabitent Si/
monides Perrhebos & Lapithas uniuerſos Pelaſgicos appellat: ī orientē
uergentes:ad Gyrtonē & Penæi oſtia:ad Oſſam & ad Peliū:& quæ circa
Demetriadem:& quæ in Regione campeſtri ſunt Lariſſam: Crannonē:
Scotuſſam:Mopſium: Atracem:& adiacētia Lacui Neſomedi & Boebei
di:de quibus paruam ſane mētionem poeta fecit: quoniam alia quidem
necdum habitabantur. Alia uilia quædam erant habitacula propter alia
atque alia uariis in tēporibus inducta diluuia. Neque Neſonidem Lacū
meminit:ſed Boebeidem tātum qui longe minor eſt. Hoc quidem ſolo
manente.Illo uero quēadmodū conſentaneū eſt:non ita: cū modo exun/
det modo deficiat.Scotuſæ uero recordationē fecimus:cum de Dodona
ſermonē haberemus & de Theſſaliæ oraculo:quia hoc in loco fuerat.In
Scotuſa autē locus ē:quē Cynos cephalas ideſt canis capita uocāt. Vbi
Romani ac Etoli duce. T.Flaminio:ingēti prœlio Philippum Demetrii
filium:& Macedoniæ regē uicere. Tale quiddam & in Magneſiis acci/
dit.Eoꝝ enim locis compluribus dinumeratis: ne unū quidē Homerus
Magneſiū nominauit ſed eos tantū:quos Cece ac nulla nota cognitos in/
dicat.Q ui Penæū inqt frōdoſumq; peliū incolebāt.Sed tamē circa Pe/
næū atq; peliū habitabant:& Gyrtonis incolæ:quos in numero ille colle/
git & Ormenii:aliiq; permulti procul etiā a Pelio. Tamē Magneſii erāt
ſumpto ab Eumelo primordio: ſecundū poſteriores homines. Aſſiduis
igiꝫ tranſmigrationibus:& reꝝ permutationibus urbanaꝝ: & īquilinorū
permixtiones & nominum & gentiū cōfuſiones obueniſſe uideꝫ.Eapro/
pter aliquando exoritur ambiguitas:ſicuti de Crānone ac Gyrtone hoc
ipſum primo factū eſt.Antiquitus enim Gyrtonii Phlegyæ uocabantur
ab Ixionis fratre Phlegya.Cānonios aūt Ephyros dicebat.Ex quo nata ē
dubitatio ob ipſius poetæ carmē.Cūq; Ephyris ābo de thrace ſcuta gere
bāt.Seu poſt magnanios phlegyas quoſnā uelit eloq: Poſtea & hoc idē
in Perrhebis & Athamanibus obuenit. Homerus nanq; eos:ut inuicem
finitimos coniunxit.Etiā diutius Athamanū ſedes Dotio in cāpo locatas
a poſteris extitiſſe ferūt.Iſtud autē prope dictā nuper Perrhebiā ē atque
Oſſam:Lacūque Boebaidem in media quodāmodo Theſſalia:propriis
quidē īcluſū collibus.De quo Heſiodus hunc in modum inquit.
Sola habitant Dotii geminis in collibus arui
Permultis coram plantam ſibi uirgo ſeuera.
Boebaide in ſtagno lauit.
Athamanes igitur in Oetā montē expulſi a Lapithis magna ex parte fu/
erunt.Hac autē in plaga magna imperitabant potētia:cū quādā agri par
tem Doricis & Maliēſibus ademiſſent uſq; Heracleā & Echinū.Pars ue
ro eoꝝ circa Cyphū Perrhebоꝝ montē:ubi eodē quoque eſt pagus no/
mine permanſerūt. Q uædam autem Perrhebоꝝ multitudo ad Olym/
pi tractū progreſſa in occaſum ſpectantē ſimul illic contractas ſedes ha/
buerunt Macedonibus finitimas. Nō parua uero eoꝝ manus ad Pindū
& Athamaniæ mōtes confugit.Nūc autē nimiū aut nullū potius ipſorū
reſtat ſeruatū ueſtigium.Eos uero Magnetas qui a poeta ī ultimo Theſ
ſalicorum catalago dinumerantur exiſtimauerim Macedonibus Pieriis

uicinos qui intra Tẽpe a Penæo atq; Ossa usq; ad Peliũ trãs Penæũ lo/
ca habent maritenus. Illis igit̃ Homoliũ siue Homolin. Nã utroque mõ
dicit̃: attribuemus In rex autẽ Macedonicarũ cõmemoratiõe dixius: pe
nes Ossam esse ad Penæi ortũ per suũ ad Tempe cursum. Si aũt iuxta
ꝓximum littus Homolio progrediere. λόγον ἔχει. ωστε τὸν ῥίζοντα
πρόσνέμειν. καὶ ἔρυμνας ἐντυπό φιλοκτητου παρὰλια κείμενας. sub
Philoctete & sub Eumelo. Hoc ipsum igit̃ dubiũ incertũq; reliquat̃. Lo
cor quoq; series deinceps ordie positor: tenus Penæo nõ certa dicitur.
Cumq; loca ignobilia sint nec nos illa multifacere debemus. Tamẽ ri/
pã Sepiacã tragœdiarũ scriptores uulgarũt: posteaque collaudarunt cũ
ibi Persar classis iterierit: & in nihilum omnino redacta fuerit. Ripa q/
dem ipsa saxosa est. Inter illam uero uicũque Casthaneũ: sub Pelio loca/
tum littus iacet. In quo classis ipsa Xerxis: cũ staret i ãchoris: igẽti flante
Euro: partim i terram Elisa e uestigio dissoluta est. Partim quidem ad Ip
nuntẽ locũ asperum iflicta circa Pelium: partim uero ad Meliboeũ: par/
tim denique ad Casthaneam oram periit. Totum autem nauigationis
spatium Penæi stadia octoginta immane ac sæuum est. Tale est enim ac
tantum Ossæ interuallum. Intermedius autem sinus est stadia intra du/
cẽta: i quo Meliboea sita est. Totus autem a Demetriade ad penæum isi
nuatus ẽ amplior stadia mille. Ad Euripũ uero stadia duum millium &
octingentum. Rursus ab Euripo stad̃ trecẽtum & quinquaginta. Hiero
nymus quidẽ campestrem Thessaliæ ac Magnesiæ circuitũ stadiũ triũ
millium esse demõstrat a Pelasgis habitari solitũ Expulsosque inde illos
i Etoliã a Lapithis. Cãpũ aũt Pelasgicum mõ nũcupatũ existere i larissa
& Gyrtone & Pheris. Ibique esse Mopsiũ & Boebẽ: & Ossam & Homo/
len & Peliũ & orã Magnesiã. Vocatũ autẽ Mopsium nõ a filio Tiresiæ
Mopso uate. Sed a Mopso Lapitha Argonautarũ nauigationis comite.
Alius itẽ Mopsus fuit: a quo Atticã appellauere Mopsopiã. Hæc quidẽ
singulatim de Thessalia. Ipsa qdẽ omnis priori sæculo Pyrrhea ab Deu
calionis uxore Pyrrha nominabat̃: & Hemonia ab Hemone: a cuius filio
Thessalo Thessalia uocata est. Quidã sane Bifariã diuiserũt. Ipsam qdẽ
partẽ in Austrum spectantem Deucalioni i sortẽ obuenisse dictitantes:
Ipsumq; a matris nomine eam Pandoram uocitasse. Reliquã uero He/
moni: a quo Hemonia est dicta. Transmutato deinde nomine. Hãc qdẽ
Helladem siue Græciam ab Deucalionis filio Hellene. Reliquam uero
Thessaliã ab Hemonis filio dici cœptam. Alii uero ueniẽtes ab Ephyra
Thesprotidis Antyphum & Philippũ ꝓnepotes Thessali Hercule ge
niti ab Thessalo eor ꝓgenitore: Regionẽ aiũt Thessaliã nomiasse. Eam
quoq; aliq̃ndo Nesõidẽ dixere qdã sicut & Lacũ a filio Thessali Nesõe.

Ecimus liber Etoliã continet & circũiacentes Insulas. Cretã etiã om
nẽ. In qua maxime imorat̃ Iusciuile illius edisserẽs: & Curetum &
Ideorum insuper magistrorum in eadem genesin & honorificentiam &
orgya prosequẽs. Priuatam etiam prosapiam suam Strabo ex Creta re/
petit: præterea positas circũ Cretam insulas multas numero in libro exi
stentes. Inter quas & Sporades sunt: & de Cycladibus nõnullæ.

Ostq̃ Euboea ad hoc totũ littus opponitur: quod a Sunio
tenus Thessalia protendit̃: exceptis extremis utrinq; affi/
ne uidet̃. Vt ipsum Insulæ tractum ad ea quæ dicta sunt
cõtinẽter adiungamus Postmodũ ad Etolicã plagã. Acar
nanicãq; trãsire: quæ de Europæ partibus restãt. Igit̃ Insu
la a Ceneo ad Gerestum mille ferme ac ducẽtis stad̃ oblõga porrigitur:
eius latitudo haud sane æqualis ẽ. Ad summũ uero ad cẽtũ & quinqua/
ginta extẽditur stadia. Itaque Ceneum quidẽ secũdum Thermopylas:
eaque quæ extra Thermopylas sũt paulũ abest. At Gerestus atque Peta
lia corã Sunio. Atticæ igit̃ atq; Boetiæ: agroque Locrẽsi medio Euripo:
cõtra respondet & Moliẽsibus. Cæter propter angustam eius formam
lõgitudinẽque prædictã maiores nostri quõdam Macrin illam nomina
uere. Cumque curua sit. a Chalcide maxime in continẽtem applicat̃ ter
ram: & Aulidẽ agri Boetii locum Euripũque efficit. De quo longiorem
produximus orationem. Deque locis fere inter se inuicem per freta diui
sis & ad continẽtem: & ad Insulam contraiacẽtibus ex utroque Euripi la
tere: & intus & extra: quod si quid omissum fuerit: impræsentia apertius
supplebimus. Ante omnia caua Euboeæ oræ esse pars dicitur: quæ inter
Aulidẽ: Gerestumque continet̃. Plaga nãque maritima i sinus formam
flectitur Chalcidi uero propinqua curuatur. Iter in ipsam spectãs conti
nẽtem. Cæterum nõ tãtum Macris sed etiã Abãtis uocabat̃ Insula. Poe
ta igitur cum in Insulæ mentionem uenit: nũq̃ Euboeenses: semper autẽ
Abãtes dictitat: Euboeamque colũt spirãtesq; robur: Abãtes & illud pa/
riter comitãtur Abãtes. Vt autẽ scriptis affirmat Aristoteles: profecti de
Aba Phocidis ciuitate Thraces Insulam incoluere. Vnde illius inquili/
nos Abantes appellatos. Sunt qui ab heroe dicãt nominari: sicut heroice
idolis matrõam Euboeã ei cognomẽ tradidisse. Fortasse item quẽadmo/
dũ & i littore situm ãtrũ quoddã i Aegeũ uergẽs Aula bouis uocat̃: ubi
lo Epaphũ peperisse fert̃: eadẽq; ex causa hoc nomẽ adepta fuit Insula:
quã etiam Ochã uocauere eodẽ quo mõs nomine. Qui ibi existẽtes reli/
quos magnitudie superat. Ipsa quoq; Hellopia nominata ẽ ab Ionis filio
Hellope: siue ab Aecli & Cothi fratre ut alii perhibent: qui aliam etiam

cõdidisse Hellopiam dicit ī ea quæ nominat Oria Istiæa terra iuxta mõ
tem Telethrium & Istiæã adeptus esse Periadẽque & Corinthũ:& Ede/
psum & Orobias:ubi ueracissimũ est oraculũ. Fuit & Selenuntii Apolli
nis oraculum. Vex Hellopenses Istiæã transtulerũt:& urbẽ amplissimã
reddiderunt:uiolẽtius ingruẽte Tyranno Philistide post rẽ ad Leuctra
gestam.Constructum autem a Philippo Oretanox Tyrãno Philistidẽ
Demosthenes scribit.Sic enī a posterioribus uocitari cœptos Istiæenses:
& urbs ipsa pro Istiæa Oreus appellata.Aliqui referunt Istiæam ab Istiæ
enſi populo seu tribu translatã ab Athenienſibus:ſicut ab Eretriæis Ere/
triã Theopompus autẽ ſcriptis testat suis cũ Pericles Insulæ potitus es/
set Istiæenses ī Macedoniã.Ita enim ex fœdere cõuenerat migrasse.Duo
deinde Athenienſiũ milia Oreũ habitatũ aduentasse. Istiæenſium sane
antea ciuitatẽ extitisse.Eã uero sub Thetrio mõte drymo iacere Insulã.
Sic enim uocat iuxta callantẽ fluuiũ excelsa in petra.Itaq; cũ Hellopiẽ/
ses mõtani essent:qui prius inhabitarant : hoc illi urbi esse forsan nomẽ
impositũ.Oros enim montẽ indicat.Hoc etiã in loco educatus Oriõ no
mẽ adeptus esse uidetur. Sũt qui Oretanos: cũ propriã ciuitatẽ haberẽt
ab Hellopienſibus bello superatos: ad Istiæenses transgressos:cũ eis soci
aliter habitasse:cũq; una utrisque ciuitas facta fuisset:ambobus uoſos es/
se nominibus:ſicuti Lacedæmon & Sparta eadẽ est. Antea dictum est:ut
Istiæenſis multitudo Thessaliã habitans:ab eis qui hac ex ora diuulſi fu
ere uocabulum assecuti sunt.Postq̃ uero Hellopia eo nos adduxit:ut ab
Istiæenſibus & ab oreo captaremus initiũ: quæ deinceps locis ipſis finitia
sunt exponamus.Est sane in hæc oreo Clæneum promõtoriũ affine.Su/
per illo quæ Dium:& quædã Athenax ciuitas Diades ab Atheniẽſibus
ædificatæ:quæ freto incũbũt.ad Caunum.Ab Dio uero cane Aeolii tra/
ctus frequentes habent habitatores. Hæc que ipsa loca Istiææ circũadia/
cent.Insuper & Corinthus exile oppidulũ mari proximũ. Penes uero ẽ
Budorus amnis:cuius appellationis montẽ habet Salomin ī Atticã pro/
spectãtem.In ripa itẽ sub monte Carystus consistit:cui uicina sũt Styra
& Marmarium.In quo Carystiax columnax Latomia idest lapidũ exci/
ſio est:ibi Apollinis Marmarini tẽplum ẽ.Eo ex loco nauigatio ad Aras
Araphenias habet.Ad carystũ lapis nascitur:quẽ pectũt nent texunt.In
de mantilia conficiunt egregie contexta. Ea ubi sordescũt in flãmã pro/
iecta non secus emundãtur:q̃ ſi maculas elueris:loca ista deductis a tetra
poli circa Marathonem & Styra colonis habitata fuisse memorãt.Euer/
sa uero funditus Styra esse ab Atheniẽſiũ duce Phedro:cõstat in Malia
co bello:locũ quidẽ Eretrii occupãt.In Laconica etiã Carystus ī Arcadiã
uergẽs locus Aegyis extat a quo uinum Carystium ab Alcmane poeta

celebratur.Nulla ī nauium catalogo Gerasti mentio fit. Poeta tamẽ eius
meminit illuc hoſpitio noctu uenere Gerastum īdicat autẽ quomodo ex
Asia in Atticã trãsmittẽtibus: Sunio proximus opportunus iacet locus:
Tẽplũq; habet Neptũni illa ī regiõe celebratissimum:egregiaq; domici
lia.Secũdũ Gerastũ uero Eretria ciuitas ẽ totius Euboeæ ãplissima post
Chalcidẽ:dehīc Insulæ Metropolis:Chalcis quodãmodo sup ipso Euri/
po sita:utriusq; mœnia Troianis temporibus ãtiquiora posuisse dicũtur
Atheniẽses.Post res uero Troianas Aeclus & Cothus ex Athenis profe
cti habitauerũt:ille quidẽ Eretriã.Cothus uero Chalcidem.Eoles quo
que ex Pẽthili exercitu: ī Insula magna ex pte mãserũt. Prisci etiã ãnis
Arabes Cadmi comites eo traiicientes habitarũt.Istæ igitur ciuitates exi
miis amplificare fortunis:Insignes ī Macedoniã emisere colonias. Nam
Eretria urbes circũ Pallenẽ & mõtẽ Atho ædificauit.Chalcis aũt attribu
tas Olyntho cõdidit:quas Philippus diruit. Italia quoq; atq; Sicilia ple/
raq; a Chalcidenſibus posita loca tenet.Hæ aũt Coloniæ tũc missæ fue/
runt Aristotele teste.Cũ Hypoboræ ī gubernanda ciuitate plurimũ po/
terant.Illius nãq; præsules erãt uiri principes ex magnis cẽlibus optima
tes habiti.Ea uero tẽpestate qua Alexãder traiecit in Asiã:dilatato urbis
ambitu intra urbes assumpsere Canethũ & Turipũ:super pontũ turres
portas murũque construẽtes. Chalcidis autem urbi campus quẽ Lilãdũ
appellant adiacet:in quo calidax scaturigines aquarũ erũpunt ad curan/
dos morbos aptissimax. Quibus Corn . Sylla Romanox Imperator est
usus. Aderat quoque admirabile æris ac ferri cõmune metallum:qua/
le nusq̃ peruenire memoriæ prodit. Hoc tempore utrũque prorsus eua
nuit. Tota uero Euboeæ Insula terræmotibus facile percutit:præsertim
in ora Euripo uicina subterraneas uẽtorum agitationes admittens:quali/
ter & Boetia & loca cætera de quibus antea memoriam lõgiore fecimus
oratione.Ob talẽ casum etiã eo nomine quo Insula oppidũ absorptũ fu/
isse uulgat.Cuius Aeschylus in pontio glauco meminit Euboicã curua/
turã ad Cenei Iouis ripã: circa ipsam miserãdi lichietumbã.Chalcis aũt
eiusdẽ appellationis in Etolia quoque dicitur Chalcida Littoreã simul &
Calydona petrosam & alia Eleo nunc ī agro prætereunt crunos:& Chal
cida pone petrosam:qui a Nestore cũ Telemacho propriã repetebãt pa
triã.Eretriẽses sane ab Eretria quæ e Macysco Tiphylliaca descẽdit de/
ductos esse quidã scriptores affirmãt. Aliq uero ab Athenienſis ore Ere
tria:quæ nũc forũ ẽ.Apud Pharsalũ etiã alia est Eretria.In agro quidam
Eretrico urbs erat Tãpiæ Apollini consecrata. Cui ædẽ ipsam sacrã(ut
aiũt)Rex Admetus struxit penes quẽ phœbũ mercede famulatum esse
uulgat nõ ꝓcul ab Euripo:Eretriã ãtea Melaneidẽ uocitatã fuisse:cõstat

Universidad de Deusto
Biblioteca

& Arotriam. Huius ſane uicus eſt Amarynthus ītra ſtadia ſeptē a mœ/
nibus. Vetuſtā igit urbem ſolo deiecere Perſæ inſtar ſagenæ īcolas īclu/
dētes: ut Herodoti uerbis utar. Tanta Barbarorū multitudo muro ſeſe
circūfuderat. Adhucque fundamenta monſtrātur: & antiquā uocāt Ere/
triā. Ea uero quæ hoc extat tēpore poſtea ſuperædificata fuit: quātā autē
ſuperioribus annis potētiam Eretrienſes habuerunt: ea teſtimonio colū/
na eſt: quā in Dianæ Amarynthiæ tēplo aliquando erexerāt: cuius hæc ē
inſcriptio tribus armatorū milibus ſexcentis equitibus: ſexaginta cutri/
bus pōpā factitarūt. Andrios itē Tenioſq; & Cios Inſulaſq; alias ſuæ di
tioni ſubiectas habuere. Aduenas quoq; ab Elide Incolas habuerūt. Vn
de &. R. littera non ſolū in exitu uocabulorū: ſed etiā ī mediis crebro uſi
fuere ſyllabis ſicut ab Comediarū ſcriptoribus illudūtur. Eſt etiā Oecha
lia Eretrici uicus agri: deleti uero ab Hercule: ſuperſūt reliquiæ oppidi:
hocq; ipſo uocatæ ſūt nomīe Echalia apd Trachinē. Altera penes Tric/
cē. Alia in Arcadia: quā poſteritas appellauit Ardaniā. Vna itē in Etolia
iuxta Eurytanas. Hac igit tēpeſtate Chalcis proculdubio dignitatis prī
cipatū reportat & Euboeæ Metropolis ipſa prædicat. Secundo uero in
gradu Eretria præſtat. Iſtæ etiā ciuitates ad pacē bellūque gerēdū ingēti
dignitate antea pollebāt. Adeo ut etiā philophātibus amœnū tranquillū
que ſuppeditēt diuerſorium. Teſtis ſane eſt Eretricorū philoſophorum
ſchola: quæ Menedemi ductu & autoritate Eretriæ conſtiterat: & prius
etiā Ariſtotelis ſecta qui ad Chalcidē uerſatus eſt: quoad uita functus ē.
Hæ uero ciuitates diu magis ac magis ītер ſe cōcordes tenuerūt anios.
Orta aūt ſubinde de Lelāto cōtrouerſia: nō tamē ſic in bello ꝓrſus con/
ſtituere: ut cūcta peruicaciter agerēt: quinimmo ea fœdera cōtraxere: q;
bus una certamē ſiſterēt. Illud etiā in Amarynthio delubro colūna quæ
dā īdicat: ita proloquēs Eminus iactādis nequaq̄ uti: quoniā ī bellicis uſi
bus & armaturis: unica neque eſt neq; fuit conſuetudo. Verū nōnulli lō/
gis utūtur iactibus: ſicuti ſagittarii & funditores & iaculatores. Aliq; autē
cominus pugnāt: ueluti qui gladiū quique ſpicula intendūt. Duplex eni
haſtarū eſt uſus. Vnus e manu: alter ī manu ueluti iacula qualiter & con
tus utrūque præſtant uſum. Nā & collato gradu & emiſſo utimur cōto.
Quā quidē ad rē & ſariſſa ualet & hyſſum Euboici & ad pugnā ſtatariā
& ad iactū e manu agitādum bellatores optimi fuerūt. Haſtis (ut inquit
poeta) nitētis utebātur porrectis alacres frangunt thoracas ahenos. Fraxi/
neis haſtis bellatores: uaria forſan erāt iacula: qualē Peliadē Achillis ideſt
fraxineam fuiſſe: par eſt ut eſt apud poetā: concutere hāc ſolus cognorat
Achilles. Adiecit alius dicēs haſta iaculor: quantū ne alter qdē ſagitta &
pugiles ī ſingulari prœlio iaculis utētes prius cū haſtis ītroducūt: deide
incurſant enſibus. Pugnātes autē cominus illi dicunt: qui nō modo gla/
dio: ſed etiā haſta e manu cominus utant ut idē ait ferratā intorquēs ha/
ſtā ſua membra reſoluit. Euboicos igit hunc in modū haſtis utētes ídu/
cit. At de Locris cōtraria cōmemorat: nō ī ſtatario prœlio bellica curant
opera ſed arcubus certāt. Oraculū etiā Euboicis redditū profertur.
Theſſalicus ſonipes præſtat: mulierque lacæna.
Quique Arethuſeos haurit uir fonte liquores.
Chalcidēſes explicans uti uiros præſtantiſſimos. Ibi eſt enim Arethuſa.
Euboici autē amnes nunc ſūt Cereus & Neleus: e quorū altero ſiqua pe/
cus potauerit alba efficitur. Ab altero uero uellus atrū contrahit: ac hoc
idē & ad Crathin fluuiū accidere fertur. Euboici e Troia redeuntes do/
mū: in Illyricos eiecti uidelicet Abātes. Aliqui per Macedoniam penes
Edeſſam ſubſtiterūt: ſumpto ſocialiter ꝓ eorū hoſpitibus bello. Vrbem
que Euboeā condidere: cuius nomīs & alrera in Sicilia fuit: quā Chalci/
dēſes īdigenæ ædificauerūt. Gelō uero Rex expulſis eā inqlinis exinani
uit. Fuit & Syracuſanorū caſtellū: & in Corcyra erat Euboea: & ī Lemno
locus & in Argiua terra tumulus quidā. Quādoquidē Aetoli & Acarna
nes & Athamanes loca Theſſalorū: & Oetaorū in occaſū uergētia tenēt:
ſi & hi ipſi appellandi ſunt Græci: de iis explicare nobis reſtat: ut uniuer
ſum Græciæ circuitū habeamus. Adiiciamus etiam finitimas præſertim
Græciæ Inſulas quas īcolūt Græci quot necdū oratione circuimus. Aeto
li & Acarnanes igit inuicē cōtermini ſūt. Inter quos medius ē Achelo/
us ab Septētrioē & Pindo ī Auſtrū fluēs: & ꝓ Agreos gētē Etolicam &
Amphilochos. Acarnanes ſane & occidētem parte habēt fluminis uſq;
ad Amphilochiū ſinū Ambraciū: & Accii Apollinis tēplū. Etoli autē ad
orientē tenus Locris Ozolis: & Parnaſo & Oetæis. In mediterranea uero:
partibuſque in Septētrionē uergētibus ſupimminent. Ex Acarnanibus
quidem Amphilochi: ex his ipſis Dolopes & Pidi accolæ. Ex Etolis aūt
Perrhebi & Athamanes & Enianū portio quædā Oetā habitātium. Au/
ſtrale ſane latus & Acarnanicū ſimiliter & Etolicū ꝓſo mari perfundit:
quod Corinthiacū efficit ſinū: quē Atheolus amnis influit: q & Etolorū
& Acarnanū littoris terminus eſt. Superiori uero tēpore Thoas appel/
labat ipſe Achelous: utque dictū ē: Alter itē eiuſdē nominis Achelous
eſt apud Dymam & apud Lamiā. Huius oſtium fluminis Corinthiaci ſi
nus initiū effecit: ut aiunt. In Acarnania uero urbes ſūt & Anactorium ī
Cheronneſo conditū: penes Actiū & Nicopoleos emporiū ætate noſtra
ædificatæ: & Stratus ꝓ quā ad ſtadia ſupra ducēta aduerſa nauigatio eſt
per Acheloum flumē: & Enea & ipſa fluuio uicina. Antiqua quidē iha/
bitata eſt & deſerta æquali a mari Stratoque diſtās interuallo. Altera aūt

Universidad de Deusto
Biblioteca

hoc habitata tempore ad ſeptuaginta ſtadia ſupra illius oſtiũ abſens. Sũt & aliæ Palerus ſcilicet & Alyzia & Leucas & Argos Amphilochium & Ambracia: quæ plurimæ immo uero cunctæ: Nicopoleos iuri attributæ ſunt habitationes. Medio autẽ ĩ itinere quo ex Alyzia itur Anactorium Stratus iacet. Etolorũ uero ciuitates ſũt Calydon & Pleuron: hoc tẽpore ad humilẽ deductæ fortunã. Hæ uero ꝓfecto quondã urbes Græciæ tu tamẽ erant. Iã ſane bifariã diuiſam fuiſſe cõtingebat Etoliã. Nã & ãtiquã & Epicteton ideſt poſt queſitã dici: ãtiquã enĩ ab Acheloo uſq; ad Calydonis littus longe ĩtra mediterraneã pertinentẽ planã & fructuoſam ubi Stratus ẽ ac Trachiniũ optimã tellurẽ habẽs: Epicteton ſeu poſt queſitã Locris affinẽ uſq; Naupactũ & Eupaliũ. Aſperã ſane ſterilemq; tenus Oetæ & Athamanibus & deinceps montibus atq; gẽtibus: iã in Arcton uergẽtibus. Ingẽtẽ uero coracẽ ideſt coruũ Oetæ ꝓximũ: habet Etolia & cæteris ĩ medio iacẽtibus μαλαὸν Aracithũ: ad quẽ uouã Pleuronẽ autorẽ habitãdã conſtituere omiſſa uetere penes Calidonẽ poſita cũ illa in cõpoſita ſit atque frugifera. Qua tẽpeſtate Demetrius cognomine Etolicus agrũ diripuit. Supra Molycriã Thaphiaſſus & Chalcis montes admodũ excelſi ſurgũt. In qbus poſita ſunt oppidula Macyma & Chalcis ipſius montis nomine: quã & Hypochalcidẽ uocant. Curium uero penes atiquam Pleuronem eſt: a quo Pleuronii Curetes (ut quibuſdam uiſum eſt) nominati fuere. Sed tenius fluuius e Bouienſibus inter Ophientes gente Etolica oritur qualiter & Eurytanes & Agræi & Curetes & alii. Ab initio quidem minime per Cureticam oram labitur: quæ eadem eſt & Pleuronia. At enim uerſus orientem potius præter Chalcidẽ & Calydonem currit. Inde ad campeſtria Pleuronis antiquæ deflectens & in occaſum permutans: eruptiones in meridiem uertit. Olim autem Lycernas uocabatur. Neſſum hac in parte deſignatum potitorem fuiſſe: occiſũ ab Hercule uulgat: cũ ĩtertraiiciẽdũ Dyanirã: uiolare conaret. Poeta etiã Olenũ Pylenãque urbes Etolicas meminit. Eqbus Olenus eodem quo Achaica nomĩe dicta: ab Aeolicis eſt diruta nouæ Pleuroni finitĩa. De eius agro autẽ certamẽ ſuſceperũt Acarnanes. Tranſlata ĩde Pylena ĩ ſuperiora loca: nomẽ quoq; illi pmutauerũt & Proſchiũ uocauere Helanicus aũt eaꝝ nõ nouit hiſtoriã. Cæteꝝ perinde ac antiquo adhuc ĩ ſtatu exiſtãt mẽtionẽ facit illaꝝ. Quæ uero poſterius & ſecundum Heracidarũ reditũ cõditæ fuerint: eas in uetuſtaꝝ numero computat. Macyniũ atq; Molicriam permultã in toto fere uolũmine leuitatẽ oſtẽtãs. Hæc qdẽ de Acarnanũ Etolorũq; regione ſũmatim dicta ſint. De ora uero maritima & adiacentibus Inſulis: hæc ſũt etiã aſſumẽda. Ab oſtio nãq; & ſinu inchoantibus Ambracio primus Acarnanum locus ẽ: Actiũ eodẽq; uocabulo & Apollinis Actii templum & promontorium nuncupatur: quod ſinus ipſius oſtiũ efficit & exterius portum habet. A tẽplo autem ſtadia quadraginta diſtat Anactorium ipſo ĩ ſinu cõditũ. Leucas autem ducẽtis & quadraginta. Hæc uero in Acarnania plaga poſita Cheronneſus erat. Eã ſane littus in continẽti poeta uocat oram e regione Ithacæ ac Cephalleniæ Epirum ideſt continentem appellans. Hæc autem Acarnania eſt. Ideo cum continentis littus dicit: Acarnaniæ ripam oportet accipias. Leucadis autem uentoſæ quæ Neritus quoque dicitur: quam ceciſſe Laertes aſſerit dicens Neritum in poteſtatem redegi: bonis inſtructam mœnibus urbem: ripam Epiri ideſt cõtinentis Cephallenibus imperitans quaſque in catalogo refert Crocylam & Egilipem aſperam eas Corinthii a Gypſelo & Gargaſo miſſi occuparunt pariter cũ littore etiam ad Ambracium uſque ſinum progreſſi & Ambracia & Actorium inductis cultoribus habitatum: & Cherõneſi terra anguſta defoſſa. Leucadem in Inſulæ formam redegerunt & ĩ eum locum tranſportata Neritо: qui quondã fuerat Iſthmus. Nũc uero fretũ & Euripus ẽ: põte iugabilis mutato nomine dixere Leucadẽ ſumpto: ut reor a Leucate uocabulo. Eſt enĩm albicãti colore petra in pelagus proiecta atque Cephalleniã: & Leucadi adiacens ueluti hinc accepto nomine. Habet inſup & Apollinis Leucatæ phanũ. Ibi ſtultus fit qui ad ſe dãdos amores ualere credit. Quo ĩ loco Sappho prima dicitur: ſuperbe ab excelſa ſe deieciſſe petra ſtimulante cupidine ſicuti Menander autor eſt. Præruptam nacta ĩ trã/ſitu petrã cupidinis oeſtro pcita e ſummo præceps ruit ex animi tui ſententia Rex imperioſe. Menãder igitur primã ſaliſſe Sappho ĩquit. Antiquiores uero ſcriptores non Sappho ſed Cephalum prius ſaltaſſe tradunt: Ptarolæ captũ amoribus Degoneti filiæ. Leucadiis uero mos erat patruis ut ĩ Apollinis ſacrificio: ſontem quot ãnis aliquem auertẽdæ deorum iræ gratia de mõtis ſpecula deiicerent. Eĩ quoque applicitis pẽnis & auibus multimodis quibus leuari poſſet ſaltus ipſe: perinde ac uolatus efficeretur: multoſque circunſtantes cadentem prius excipere nauiculis: & pro uiribus conſeruatum extra patrios fines emittere ſuperſtitem. At ſcriptor Alcmeonidis epenelopes genitore Icario duos notos eſſe filios ſcriptis ſuis prodidit Alyzeum atque Leucadium: eoſque cum patre Acarnaniæ regnum tenuiſſe. Ab eis igitur ciuitates nomen accepiſſe teſtatur Ephorus: Cephallentes ab Inſula Cephallenia uocatos hoc aiũt tẽpore. Homerus autẽ cũctos Vlyxi ſubditos appellat: e qbus etiã Acarnanes exiſtũt: cũ ĩqt ipſe Cephallẽas ſecũ ducebat Vlyxes Quiq; tenẽt Ithacã ſiluis & Neriton altis: q mons eo ĩ loco illuſtris habet. At ẽt e Dulichio Ethniadibuſq; ſacris. Cũ ĩter Ethniadas Dulichiũ

Universidad de Deusto
Biblioteca

consistat:& illud Quiq; Buprasium & Helidem habēt: cum in Helide Buprasium exīstat:& qui Euboeā habēt & Chalciden atq; Eretriam:his ipsis in Euboea cōsistētibus:quēadmodum Troes ac Lycii & Dardani: cū & ibi Troes sint.Præterea post Neritū dicit & Crocylā colūt asperā que Egylipen & Zacithū & Samū & Epirū idest continētē. Epirū autē siue continētem dicere uult terrā e regione Insulaꝝ positā: simulq; cum Leucade & reliquā comprehēdit Acarnaniā:de qua hunc ī modū mētionē facit.Bissenos pecudūq; greges Epirus habebat:cū ipsa Epirus quondā illuc usq; protendebat & nomine cōmuni sic nūcupabat Epirus.Samū autem nunc Caphalleniā esse cū dicat.Circa Ithacæque Samiq; fretū sub rupibus asperis. Per ipsum enī Epithetū nominis paritatē distinxit:cū nequaq̄ de urbe sed de Insula nomen posuerit.Quoniā cū Insula sit Tetrapolis:idest quaternas cōtinet urbes. Ex iis una est quæ Samus siue Same dicit utroque usitato uocabulo:ipsi etiā Insulæ cōmuni.Quādo enī dixit:quotcūq; optimates Insulis imperitabāt.Dulichioq; Samen appellans Insulā quā primo Samū uocauit. Apollodorus autē ait p adiectiuū distinctionē ab eo nomis fieri .Nā cū Samū dicat asperā Insulā dici.Interdū uero cōtra scribi oportere.Dulichio Samoq; nō aūt Sameſq;. Vnde maifestat Samū Samēq; ꝑ urbe ꝓferēdū esse.Insulā uero Samū tantummodo.Quod enim urbs Same dicit Haud sane dubiū:cū e qualibet urbe ꝓcatores dinumeret. Eque Same uiri quattuor ac uiginti fuere.Præterea e sermone Crimenis:quā inquit ad Samen missam dedere. Hæc sermonis rationē habēt.Non enī distincte apteue poeta ædidit neque de Caphallenia neq; de Ithaca locisq; reliqs ꝓpioribus. Ex quo ē effectū ut expositores & reꝝ īdagatores discrepēt. Statim enī de Ithaca cū inquit:quiq; habitāt Ithacā & frondosum Neriton inde:quod q̄dē Neritū mōtē uerbo dixit expresso.Apricāq; Ithacā colo:mōs ubi frōdet opacus:Neritus frondosus atq; decēs.Siue urbē enim siue īsulā hoc ī uersu dicat Ithacē:ī ambigua linquat.Vt ī eo quoq; Quiq; habitāt Ithacen: aut Neriton:haud certe declarat. Aliquis autē ꝓprie audiēs ciuitatē ītelligeret:sicut & Athenas siqs dicat & Lycabottū sic & Rhodū: siqs dicat & Atabyrin.Itē Lacedæmonē si Taygetum:poetice uero contra.Nam ī eo certe dicto: Apricamq; Ithacam colo:& in ea Neritum montem:quippe cum in Insula non autem in urbe mons sit. Quando uero ita inquit: nos ex Ithaca sub Neio uenimus:siue enī Neritū & Neiū eūdē esse dicat siue alterꝝ:siue mōtē siue locū res ipsa liquet. At enī q ꝓ Nerito Neritū scribit:aut ecōuerso aberrat omnino.Quoniā Neritū mōtē quidē frōdosū poeta nūcupat : Nericū aut bñ muratū appellat oppidulū & illū q̄dē ī Ithaca: hoc aūt cōtinentis:idest Epiri littus esse ait.Hoc etiā obiectionē quāpiam uidetur ostēdere tanq̄ humilis:q̄ summa salo iacet ipsa sonāti. Humilis nanq; ad ima spectat:q̄ sūma uero celsa & alta:qualē plurifariā significās aspā sterilēq; uocat. Viāq; ex ipso portu tramitē asperū ac durū ait:icultūq; & absq; materia locū:Illud etiā.Nulla enī Insula semp Aprica:nec optimis prædita portubus appellat: etiā sup oēs Ithaca: huius generis igit expositiōes habet elocutio.Explicāt aūt nō male expositores: nō enī humilē ad ima depressā ī hoc accipiūt loco:sed humo & terræ cōtinēti finitimā ac ꝓximā.Neq; uero sūmā celsam altāq; itelligāt: sed sup oēs extremā ad Aquilonēq; cōuersam.Hoc etiā dicere uult ad tenebras. Cōtra uero ad Austrū:cū aliis ad Austrū uergētibus & ab Epiro cōtinētiq; seorsum ad aurorā & solis ortū.Ithaca sane prope Arcton accedit: q; autem sic Australe uocat latus in hisce uersibus manifestat.

Dextra siue adeant aurorā & solis ad ortum.

Siue petant illi leuā:obscurasq; tenebras.

In illis etiā lōge magis nouimus haud sotii tenebræ loca lucis & ortū aut ubi sol nitidus terræ succedit ad ima aut ubi conscēdit.Est enim accipere quattuor climata:cū aurorā Australē accipias ptē: & hoc q̄dē quandā habet explanationē Præstat aūt ipsum solū solis ꝓcessum itelligere: Aquilonari oppositū regioni.Quādā enim reꝝ celestiū mutationē:& quidem pmultā sermo ipse significare uult non nudam climatum occultationē. Oportet enī ī omnibus cōtinuatiōis tēpora:siue īterdiu siue noctu cōtingāt cōseq.Cælestia uero āplius mutāt ex eo q; nosipsi ī meridiē plus minusue secedamus q̄ ecōtra.Hoc aūt nō occasus & oriētis occultatiōes faciūt(& enī cū serenitas adsit hoc cōtingit)sed meridiei & Septētriōis efficit.Maxime enī polus Arcticus ē:quo moto & īterdū ad uerticē nobis īterdū sub terra existēte:ipsi Septētriones pariter permutātur. Nōnūq̄ & deficiūt secūdū tales discessiōes:quo tamē fit ut nō ignoscas:quo ī loco Septētrionale sit clima: neq; principū ē.Si aūt hoc est neque oppositū agnosceres.Ithaca sane ad stadia octogīta ī circuitu patet.De Ithaca q; dē hæc dicta sint.De Cephallenia uero quæ est Tetrapolis idest ciuitates quaternas continet:neq; huius tēporis nomine dixit:neq; ulla de ciuitate:una tātū excepta: siue Same siue Samo: quod oppidū hodie deletū prorsus est. Ad mediū autē Ithacæ fretū ipsius uestigia cōmonstrantur. Ab ea uero Incolæ Samei nuncupātur. Alia sunt adhuc his temporibus exilia quædam oppidula:Pronesus & Cranii. Aetate uero nostra alterā. C.Antonius ædificauit.M.Antonii patruus:cum post consulatum quē Collega Ciceronis oratoris gessit exul ī Cephallenia morā traxit: & uniuersā Insulā sicuti peculiare prædiū subiectā habuit:quā tamē a se habitari & condi cœptā nō absoluit.Sed ab exilio reuocatus adhibita rebus

ampliorib⁹ cura fūctus ē uita: nō dubitauere pleriq; Cephalleniā eādē & Dulichium appellare:& Taphum alii & Taphios Cephallenios eosdem dixere Teleboas:& aduersus illos Amphitryonē exercitū ductasse. Assumpto sotio Deionei filio Cephalo ex Athēis ꝓfugo Amphitryonē dehīc Insula potitum:eam Cephalo tradidisse:ab illoque nomē assecutā esse Insulā. Oppida uero ab illius filiis sumpsisse cognomina. Hæc quidem minime sunt Homerica:quoniam Cephallenes Vlyxis & Laerti subditi fuere imperio.

Taphos autem Mēte ditiōi paruit unde.
Mentes Anchiolo prognatus glorior acri.
At pelagi doctos Taphios rex ipse guberno.

Hac autē tēpestate Taphus Taphius dicitur:

Nec uero Hellanicus Homero concordat:Dulichiū Cephalleniā nūcupās. Illud enim sub Megete fuisse ꝓhibetur:sicut & Echinades reliquæ. Eius autem īquilini Epei sūt dicti ab Elide profecti. Quāobrē Otū Cyllenia de gente Phyllei sotiū magnanimoꝝ ductorē Epeorum uocat. Ast Vlyxes magnanimos duxit Cephallenes. Itaque neque in Cephallenia Dulichiū extitit:si Homerum sequmur:neq; Cephalleniæ iuri attributū: Androne teste. Illud enim tenuerūt Epei. Totā uero Cephalleniam Cephallenes sub Vlyxe. Ipsos autē Meges habuit. Atqui Palenses Dulichios appellauit Homerus:sicuti Pherecydes scriptis ostendit. Is præcipue contradicit Homero:qui Cephallenīā & Dulichium unum idēq; ꝓnuntiat. Siquidē ex procatoribus duo & quinquaginta e Dulichio ꝓficiscūtur. E Same uero quattuor & uigīti. Haud enim hoc diceret ex uniuersa tot. Ex una uero de quattuor ad unū dimidios:quod si quis concedat interrogabimus quænā fuerit Samæ quādo ita īquit:Dulichiūque Samenque & nemorosam Zacinthū. Cæteꝝ ad Acarnaniā Cephallenia sita ē:e Leucata circiter quīquaginta distās stadia uel quadragīta: ut alii dicunt. Ab Chelonata uero octogīta. Hæc uero ad stadia trecēta circuitū habet. In lōgum autem porrecta tēdit ī Austrum montana: maximus ī ea sane mōs extat. In quo Iouis Enesii templum ē:penes illud āgustissima ac dutissima Insula Isthmum efficit humilem:quē fluctus sæpenumero e mari superūdat ī mare. Penes āgustū autē hūc locū ī sinu sūt Cranii & Palēses. Inter Ithacā uero & Cephalleniā Insulā iacet Asteria quā poeta nominat Asteridē. Quæ nō q̄lē poeta loqtur:talis ꝑmanet autore Scepsio:portus q̄dē īsunt ad locāda nauigia utroq; ex latere ꝓfūdi. At Apollodorus adhuc eā manere dicit. In q̄ oppidulum esse īqt Allalcomenas nomiatū: super ipso Isthmo iacēs:a poeta quidem Samum dictum & Thraciam: quam hoc tempore Samothracem uocamus. Ionicam quidem nouit ut par est. Nā Coloniā Ionicā nosse uidet;nec dubie protulit illius appellationē:cū de Samothrace uerba facit nōnunq; per adiectiuū. Threicieque Sami nemorose ī uertice sūmo: aliquādo ꝓpíquaꝝ cōiūctionē Insulaꝝ:ī Samō ac Imbrō:& quæ planissima longis. Est nucibus Lemnō & rursū. Inq; Sami atq; Imbri sterilis medio. Norat igit Verrū illā minīe: nominauit. Nec sane eodē quōdā appellabat nomīe:sed Melamphilus postea Anthēnis. Deīde Parthenia a flumīe Parthenio: qui mutato uocabulo Imbrasus uocat. Quādo quidē igit reꝝ Troianaꝝ tēpore Samus & Cephallenia & Samothracia nominabātur eaꝝ nomina ab priscorum aliquo illis induta fuisse liquet:ex quibus & illud manifestū ē q; præter antiquā historiā qua colonos post Ionicā Coloniā Tēbrionisq; præsenti am:e Samo uenisse fingunt & Samon Samothraciā nominasse. Planū īquā ē Sāios hoc esse cōmētos gloriæ causa. Vero aūt similius illi dicūt qui nomē Insulæ ab altitudine ipositū aiunt. Samos nanq; summitas & altitudo uocat. Ex eo nāq; loco tota prospectui patebat Ida:& Priami ciuitas & Acheoꝝ naues cernebant. Sunt qui a Saiis priscis Thraciæ cultoribus:qui & continēti finitimā habitabant: Samū appellatā esse dicūt. Seu illi sint qui Sapei aut Sinti uocabātur:quos poeta Sintias nūcupat aut alii. Saioꝝ quidē meminit Archilochus:quispiā Saiorum clypeo mactarat quē ad Thamnū sine probro nō sponte reliquit: de ipsis Vlyxis ditioni subiectis Insulis zacinthus explicāda restat:paulopluſq; Cephallenia & Peloponnesus ī occasum uergēs:eāq; magis attingens. Zacinthi uero ambitus ultra centū & sexagīta stadia est:abest autē a Cephallenia ad stadia sexagīta. Nemorosa quidē urbs ueꝝ fructifera eiusdē nominis ciuitas est celebris. Ab ea distās ad Hesperidas Aphricæ stadia tria millia trecēta. Inter hāc & Cephalleniā ad orientē solē Echinades Insulæ iacēt:e quibus Dulichiū ē. Hodie uero Dolichā uocāt:& quæ uocātur acutæ ideſt Oxeæ quas poeta celeres appellat. Dolicha quidē iacet ad oeniadas & ad Acheloi ostiū. Distat aūt ab Araxo Elidis promōtorio stadia cētū. Reliquæ Echinades plures extant cunctæ steriles & asperæ: e quibus quæ lōgissime abest āte Acheloi eruptionē stadiis qndecim distat. Quæ uero propius stadia quinq;:cū prius pelago circūfluæ forēt. Limus enim qui frequēs defertur quasdā illaꝝ ī cōtinētis terræ faciem redegit. Alias mox rediget qui etiam Peracheloin(sic enim finitimam fluuio plagā uocant)effecit:quā amnis inundat. Ea uero cum antiquis temporibus semper limites confunderet bella inter uicinos ciebat Etolos: & Acarnanes terminos designans. Cumque arbitri nulli essent armis ut iudicio decertabant. Victoriam uero reportabant qui plus uirium uendicarant. Qua ex causa talis conficta est fabula quasi debellāte Acheloū Hercule:cum

uictoriæ præmiũ reportaret Oenei filiæ Deianiræ nuptias adeptus ẽ. Eã quidem tragœdiaꝝ ſcriptor Sophocles hoc pacto loquẽtem introduxit. Procus ſane mihi amnis fuerat Achelous. Qui tribus me formis a patre petiit manifeſtus iceſſit taurus: alias tortus uarias per notas draco aliquã do mole ualida bouis præ ſe ferens frontẽ: addũt nõnulli Amaltheæ cor nu capræ id eſſe: quod Hercules ab Acheloi fronte effregit. Idq; Oeneo maritale munus dedit Hercules, Quibus e rebus ueram pleriq; ſimilitu dine quadam Alegoriam educẽtes Acheloum ſicut flumia reliqua tau ro comparant: ob ſonos ipſos & Alueoꝝ circũflexiones: quas cornua uo cãt draconi quoq; propter obliquatã ipſius longitudinẽ: eadẽ eſt & boui næ frõtis cauſa. Herculẽ quoq; omnibus alioquin beneficiũ mortalibus Oeneo affinitate cõiunctũ aggeribus: & aquaꝝ ductibus fluuiũ perpetã & damnoſe labẽtẽ coercuiſſe. Cumque is abũdãtia ferretur ingenti cur ſus aquaꝝ propinquus Acheloo uaſtatis agris. Oenei gratia ſiccauit am nem. Hoc aũt Amaltheæ cornu eſſe. Troianis itaque tẽporibus Mege tem Echinadas & Oxeas ditiõe poſſediſſe Homerus dicit de quo addit. Diis carus genuit Phileus agitator equoꝝ. Qui iam Dulichiũ condit ſuc cenſus ab ira. In patrẽ. Fuit aũt pater Augeas Elidis & Epeoꝝ dominus. Vnde has Inſulas Epei tenuerunt: fuge Philei ad Dulichiũ comites. Ta phioꝝ autẽ Inſulæ Teleboaꝝ prius extitere: quorũ fuit & Taphus quã nunc Taphiuntẽ uocant. Seorſum ab iis fuerunt nõ quidẽ ſpatiis: ſunt enim propinque ſed aliis ſub ducibus: Taphiis ſcilicet Teleboiſq; con ſtitutæ. Primum igiť Aphitryõ una cum Cephalo Deionis filio & athe nis ꝓfugo aduerſus illos ductãs exercitũ: ipſis regẽ impoſuit Cephalũ. At Homerus eos regis Mẽte dominationi ſubditos dixit. Ipſos latrones appellans ſicut & Teleboas appellat uniuerſos. Hæc quidẽ de adiacẽti bus Acarnaniæ Inſulis dicẽda occurrerũt. Inter Leucadem uero Ambra ciũq; ſinum ſalſus ẽ lacus Myrtũtius nomĩe. Ab Leucade uero deiceps Palerus: & Alyzia Acarnaniæ ciuitates ſunt: e quibus Alyzia lõge a ma ri qnindecim diſtat ſtadiis: ad quã dicatus Herculi portus eſt: & cũ luco phanũ Herculis certamina cõtinẽs. E quo dux quidã Lyſippi opera Ro mã trãſtulit: Herculis labores ĩ loco propter ſolitudinem abiectos. Inde promontorium Cornithota & Echinades & urbs Aſtacus eodẽ nomine quo & alia Nicomediæ ſinuſq; Aſtacenus ſingulari numero nominata. Eſt & Crithota quo uocabulo oppidulũ appellaťĩ Cherõneſo Thracia: quæ autem in medio ſita ſunt: cuncta commodos portus habent. Dehĩc ſunt Oeniadæ & Achelous. Poſtea lacus ad Oeniadas pertinens. Melita nomine ſtadia quidem triginta longitudine parens. Latitudine autem ui gĩti. Eſt & lacus alius Cynia lõgitudĩe & latitudĩe duplo maior. Tertius item nomine Vria hiſce longe minor. Cynia quidẽ mare ĩgrediť. Reli qui uero dimidio ſtadio ſuperiacent. Poſtea Euenus ab Actio ſtadiis ſex centis ſeptuaginta remotus. Poſt Euenum mons Chalcis eſt: quẽ Arte midorus Chalce appellat. Deinde Pleuron: deĩde Licyrna pagus cui Ca lydon incũbit ſtadia triginta in mediterranea Prope Calydonẽ uero La thræi Apollinis templũ exiſtit. Poſtea mons Taphiaſus Poſt Macynia ciuitas. Deinde Molycrea. Iuxta eã eſt promõtoriũ Antyriũ: Etoliæ finis & Locridis plagæ: ad quẽ ab Eueno ſtadia ſunt circiter centũ & uiginti. Hunc ĩ modũ de monte ſiue Chalcide ſiue Chalcia Artemidorus diſſe rit. Eã ĩter Acheloũ & Pleuronẽ cõſtituẽs Apollodorus autem (uti ſupe rius a me dictũ ẽ) ſupra Molycreã & Chalcidẽ & Taphiaſũ & Calydo nẽ ĩter Pleuronẽ & Chalcidẽ ſitã eſſe affirmat: ni forte alius iuxta Pleu ronẽ ponẽdus ẽ mõs quẽ Chalciã: Alter aũt quẽ Chalcidẽ uocitent: q qdẽ iuxta Molycreã ſurgit. Quidã etiã penes Calydonẽ lacus ẽ magnus ſane atq; ꝓfundus admodũ: quẽ Patraꝝ Incolæ Romani poſſidẽt. Cæte rũ ĩ mediterranea Acarnaniæ gentẽ quãdã Euryſicheã eſſe ſcribit Apol lodorus: cuius apud poetã Alcmanẽ mẽtio fit. Neque inquit Euryſiche us Calydoniſq; ſum paſtor uerũ in uertice Sardiniẽſi ĩ Etolia autẽ fuit Olenus urbs prout ĩ Etoloꝝ dinumeratiõe Homerus meminit. Eius q; dẽ tãtũmodo ueſtigia reſtãt prope pleuronẽ Aracintho ſubiecta: penes quoque erat Lyſimachia humi proſtrata & ipſa ad lacũ adiacet: qui prius quidẽ hydra. Hoc uero tẽpore Lyſimachia nominabaťĩ: inter Pleuronẽ Arſinoenq; urbẽ ante quidem uicus erat nomine Conopa. Aedificauit autẽ illam Arſinoe ſecũdi Ptolemæi ſoror ſimul & cõiunx cõmode ad Archeloi tranſitũ ſitam. Simile quiddã & Pylena quod & Olenus paſſa eſt. Cũ uero ſublimẽ ĩquit Calydonẽ & petroſam a loci natura capiẽdũ eſt. Ferť enim ut bifariã ora diuiſa: mõtanã qdẽ & Epictetũ ſiue poſtea adeptã Calydoni attribuerint. Tractũ uero cãpeſtrẽ Pleuroni. Hac aũt tẽpeſtate fatiſcẽs aſſiduis bellis & Acarnania & Etolia cõtabeſcit: ſicut & alii pleriq; populi. Plurimos aũt ãnos Acarnanes Etolis adiũcti aduerſus Macedonas alioſq; Græcos perdurauerũt. Poſtremis uero tẽporibus cõ tra Romanos pro libertate decertãtes. Quãdoquidẽ igiť & Homerus & teliq; Poetæ rerũque ſcriptores freq̃ntes illoꝝ tradidere memoriã: aliquã qdẽ iſigniter ac manifeſte: quædã autẽ obſcurius quod per iã dicta de il lis oſtẽditur. Aſſumamus & priſca nonnulla ex iis quæ incipiendi ordi nem habẽt: uel ſi dubitationem afferant Statim de Acarnania ſane q; La ertes & Cephallenos ea potiti ſint a nobis commemoratum eſt. Cum q; dam illã occupaſſent ãtea plerique certe ea de re loquuti ſũt. Cæteꝝ ad illos qui diſſona ꝓtulerũt: & idipſum quidẽ aperte nõ ab re diiudicãdi

nobis ſermo reſtat de ipſis. Vulgatū eſt prioribus ſæculis Acarnaniam a Taphiis & Telebois habitatā eſſe: eoꝝq; prícipem Cephalum ab Amphitryone dominum cōſtitutū adiacentes Tapho Inſulas: oraq; mariti/mam imperio tenuiſſe. Hinc autē uſitatū ad Leucata ſaltū huic ipſi primo adſcriptā fuiſſe ferunt ut in ſuperioribus enarrauimus. Poſtea uero q; Taphii Acarnanibus ante Cephallenū ac Laerte aduentum imperitarint: ne uerbum quidem facit. Eos autem Ithacenſibus amicitia coniunctos fuiſſe aſſerit. Quocirca uel locoꝝ ditionē nullo pacto illius tēpore habuerunt uel ſponte ceſſerunt: uel inhabitandi ſocietate uſi erāt. Quoſdam uero e Lacedæmone q cū Icaro Penelopes genitore uenerunt Acarnaniam incoluiſſe opinio eſt. Nam & hunc & Penelopes germanos uitā agere in odyſſea poeta tradidit.

Olli in tecta patris properant habitare feroces.
Icarii cuius de ſemine filia pulchro
Germanique orti fratres: Tum protinus illam.

Eurymacho pater & fratres nupſiſſe iubebant. Eos enim Lacedæmone habitaſſe: haud ſimile ueri eſt. Nā Telemachus etiam eo proficiſcēs neq; Menelai domū reuertiſſet: nec illos aliā habitationē tenuiſſe dixi/mus. Verum Tyndaꝝ eiuſq; fratrem Icarū cum ipſos e patria eieciſſet Hippocam ad Theſtiū Pleuronioꝝ dominū ſeſe recepiſſe: ſimulq; mi/tum trans Acheloum plagā occupatā inter ſe partiuiſſe. Itaque Tynda/rum accepta in uxorem Theſtii filia Læda domū repetiſſe. At Icarum Acarnaniæ partē adeptum ſubſtitiſſe: & ex Polycaſta Lygæi filia liberos procreaſſe. Penelopen ſcilicet fratreſq; Penelopes. Nos aūt in nauiū catalogo demonſtrauimus Acarnanes in ſuſcepta aduerſus Ilium expeditione & connumeratos & militiæ ſotios fuiſſe: in quibus nominatim dicebatur. Qui Epirum ideſt terrā continētem habitabāt: & itē quique Epiron habēt cōtrariaque arua colebāt. Nec dum ſane Acarnania Epirus ſeu cōtinēs nominabatur: nec Leucas Acte ideſt littus. At Ephorus negat militiæ ſotios fuiſſe. Alcmeonem enim Amphiarai filium una cū Diomede: reliqſq; Epigonis ſuſcepto contra Thebanos prœlio: req; bene geſta cū Diomede ſotietatē iniſſe & cum illo de Oenei hoſtibus ultionē ſumpſiſſe. Cumque illis Etoliā tradidiſſet ipſum Acarnaniam ſuaſiſſe: eāq; proſtratā ſubiugaſſe. Hoc in tempore Agamemnonē Argiuos aggreſſum magna ex parte Diomedis complices facile ſuperaſſe. Paulo poſt cū ad/uerſus Ilium illa incidiſſet expeditio: ueritū ne Diomedes domum repetens proprium uendicaret imperiū. Audiebat enim ingentes ad ipſum conuerti copias: nā illū quidē Adraſti: hunc uero patris ſucceſſorē & hæredē eſſe. Hæc inq; ueritū & animo uerſantē illos ad capeſſendū Argos & belli cōmunicationē & ſotietatem acciuiſſe. Itaq; Diomedē obſequutum in militiæ partem acceſſiſſe. Indignatus autem Alcmeonē neglexiſſe. Quāobrē ſolos Acarnanes in nullā cū reliquis Græcis militiæ partē aduētaſſe. Haſce rationes ſequutos (ut par eſt) Acarnanes. Ro. poſtea callide induxiſſe ut expetitā ab eis libertatē: & ſuū uiuēdi morē aſſequerētur aſſerētes ſolos ſeſe aduerſus eoꝝ maiores & generis autores nullā militiæ ſortē ſubiiſſe. Nec enim ī Etoloꝝ cōſpiratione auxiliiſq; dinumerādis: neq; ſeorſum per ſe memoraret: nec omnino iſtud ipſum nomen in Homerico carmine iferretur. Ephorus igitur ipſam Acarnaniā āte Troiana tēpora ſubditā iā Alcmeoni faciēs Argos Amphilochicū ab illo cōditū fuiſſe demonſtrat: & Acarnaniæ nomen ab illius filo Acarnaniæ diriuari aſſerit: & ab illius fratre Amphilocho: Amphilochā gētem nuncupari: ſic ad dicēda extra homericā excurrit hiſtoriam. Veꝝ Thucydides & alii phibēt Amphilochū a Troiana reuerſum militia cū res Argiuaq; ei anīo ſederēt hāc habitaſſe terrā ī fraterni potētatus ſucceſſionē uenientē (ut qdā aſſerūt) quāq; alii aliter. Hæc quidē de Acarnania peculiariter memorāda ſuccurrūt. Communiter autē quæ rebus implicātur Etolicis exponemus. Etoloꝝ deiceps geſta narraturi: quæ præter iā dicta aſſumere decreuimus. Cū igit Curetes quidā ad Acarnanes: quidam ad Etolos adſciſcāt & nōnulli a Creta aliq; ex Euboea genus duxiſſe aſſeuerent. Quippe cū Homerus quoq; ipſoꝝ meminerit: quæ ille dicit āte oīa cōſyderāda ſūt. Nam cum exiſtimāt potius Etolos dicere q Acarnanes: Qui quidē Porthaōide fuerūt Agrius atque Melas eques acer: tertius Oeneus Pleuronē clarā & celſam Calydona colebāt ambo aūt hæc Etolica fuerūt oppida: & ī Etoloꝝ catalago ferūtur: quocirca poſtq; pleuronis habitatores ſuo autē tēpore Curetes eſſe uidebātur: nimiꝝ Etoli forent. Qui uero iis cōtradicūt eloquutionis modo adducunt quādo dicit. Curetes pugnāt Etoliq; enſe feroces: Mœnia ſub Calydōis. Haud enim ſic pprie dixiſſet Boetii ac Thebani iter ſe pugnā cōſerebāt: nec Argiui ac Pelopōnenſes Explanatū nāque ſuperius ē hūc eloquēdi Homericum eſſe morē: & penes alios Poetas tritū id eſſe ſermonis genus: huic ergo facile reſpōderi licet. Dicāt aūt illi quonā modo ſi Pleuronii atq; Etolii neque natiōis eiuſdē erāt: eos inter Etolos numerat. Verū Ephorus Etolos gentē eſſe ac nunq; alienæ ſubiectos ditiōi præfatus. Cæteꝝ quoad reſpicere qdē hominū memoria ualet: iuiolatos a populatiōe pmāſiſſe dicēs: cū ppter locoꝝ aſperitates: tum uero reꝝ peritia bellicaꝝ: principio quidem Curetes agrum cunctū occupaſſe reſtat. At cum ex Elide Endymionis filius ueniſſet Etolus: ipſoſq; prœlio uiciſſet Curetes ī Acarnaniam nūc appellatam ſe recepiſſe. Etolos autem cōiunctos Epeis domum

&

Universidad de Deusto
Biblioteca

reuertisse.Ibique uetustissimas Etoliæ ciuitates decẽ condidisse.Posterio
re dehinc ætate ab Oxylo Emonis filio qui ex Etolia transmigrauit Elin
frequẽtibus introductis colonis fuisse habitatã:eaꝝ rem testimonio adie/
cit epigrãmata Etoliæ quidẽ ad Thermopylas ubi eligendoꝝ magistra/
tuũ mos patrius erat ad Etoli statũ insculptũ in basi.

χωρησ οικισ τηρα παραλφειου ποτελινεσ. ideſt
τρεφεντα καλιον γοι τον ολυμπιαδοσ.

Habitãdæ telluris autorẽ ad Alphei uertices educatũ Olympio uicinũ
stadio Endymionis gnatũ Etolum.Hoc autẽ euaserunt Etoli:ut propriæ
uirtutis monumẽtum spectaret.Alterum autem in Eleorum Etolorum
foro ad Oxyli statuam inscriptum est.

Hãc olim Etolus linquẽs ab origine gentem
Curetum:terras hasce sudore parauit.

Idẽ annis decimus stirpis satus Emone forti:
Oxylus hanc ueterẽ construxit mœnibus urbem.

Mutuam sane quidẽ Eleoꝝ & Etoloꝝ inuicẽ cognationẽ ꝑ hæc epigrã/
mata recte significat:quo fateãtur utriq; non modo cognationẽ: sed etiã
inter se auctores esse:ex quo eos mẽtiri arguit:q non Eleoꝝ Aetolos:sed
Aetoloꝝ Eleos esse colonos asserãt.Scripturæ aũt & sentẽtiæ dissonanti
am:& hic eandem ostendisse uidet: quam nos in delphico appositimus
oraculo. Quom enim iuiolatos a populatiõe:quoad respicere quidẽ ho/
minũ memoria ualet dicat:Etolos & Curetes principio hũc agꝝ occupas
se:hoc utique consequẽs dictis afferre debebat:Curetas tẽpus aduſq; su
um terram Etoliã possidẽtes ꝑmansisse.Sic enim inuiolata a populatiõe
& nunq̃ alienæ subiecta ditioni uocari debebat. Veꝝ ꝑmissi factus im/
memor:non istud infert sed oppositũ quod ab Elide ꝑficiscẽte Etolo &
ipſoꝝ facto ꝑ bella uictore:Curetes in Acarnaniã se recepere. Quænam
igit ẽ alia populationis ꝓprietas: q̃ bello supari:agrumque relinquere?
Hocque ipsum apud Eleos epigrãma testat. Nã Etolus inquit Curetũ
terras hasce sudore parauit.Fortasse dixerit quispiam ipsum iuiolatam a
populatione Etoliã asserere:ex quo nomẽ istud adepta sit:post Etoli præ
sentiã.Veꝝ intelligẽtiæ rationẽ abstulit:cum ĩ sequẽtibus dicit plurimã
populi ꝑtẽ in Etolis ꝑmanentis:hanc epeoꝝ esse iquiẽs: & cũ postmodũ
ipsis commixti Aeoles fuerint:qui una cũ Boetiis e Thessalia cõmigra/
runt cõmuniter cũ iis orã tenuisse.Nunquid igit contingit alienũ iuadẽ
tes agrum ꝑiter cũ possessoribus partiri sine bello: quibus quidem nul/
la tali opus sit communione:uel hoc quidem credibile nõ est:at cum eis
quos per arma deuiceris æqualem in sortem cõuenire credibile. An q̃d
igitur aliud est populatio q̃ per arma superari? Apollodorus etiã inquit
Hyantes e Boetia aduentantes scriptũ esse & Etoloꝝ accolas factos.Ve/
rũ ipse ꝑinde ac re bene rectęq; confecta supaddit.Hæc itaq; ac talia dili
gẽter accurateq; tractare consueuimus cũ res aliqua uel ĩ dubitationem
affertur omnino uel falsam habet opinionẽ.Ephorus sane cũ talis exist:
tamen reliquis ãtecellit eumque Polybius ipse studiose collaudat.Ac de
rebus ĩquit Græcis.Eudoxus quidẽ bene Cæteꝝ Ephorus optime expo
nẽs differit de ædificiis:de cognatiõibus & transmigrationibus:de urbi/
um autoribus. Nos autẽ inquit:quæ impræsentiaꝝ sunt apertius decla/
rabimus:& de locoꝝ situ & de interuallis Hoc enim locorũ descriptioni
propriissimum est.Sed enim o Polybi cũ alioꝝ sentẽtias ac opiniões de
distantiis introducas:nõ solũ extra Græciã ueꝝ etiã intra Græciã:& nũc
quidẽ Posidonio : nũc Artemidoro aliisq; compluribus ĩdicia distribu/
as:& nobis ueniã præstes minimeque indigneris oportet si ab talibus ui
ris historiã ingentẽ trãsferẽtes aliqua in ꝑte deficimus peccamusue. Ve
rũ satis habere si cæteris maiorẽ dictorũ partẽ melius explicemus: aut ꝑ
ignorationẽ omissa apponamus.De Curetibus autẽ adhuc talia ferunt.
Quædã prope Etoloꝝ scripturas & Acarnanũ:quædã autẽ longe.Prope
quidẽ qualia protulimus ꝙ regionẽ hoc tempore Etoliã nuncupatã ha/
bitauere Curetes. Aduẽtãtes autẽ Etolos cũ Etolo:ipsos ĩ Acarnaniã ex/
pulisse. Talia etiã ferũtur ꝙ Pleuronium agrũ ab Curetibus habitatũ:
& proinde cureticũ uocitatum Aeoles inuadẽtes interceperũt:possesso/
ribus eius eiectis. Arthemathus autẽ Euboeus Curetas ĩquit Chalcidẽ
incoluisse. Assidue uero de Lelanto cãpo bellũ gerentes: cũ hostes anteri
orẽ captarẽt Cæsariẽ:eosq; distraherent ab occipite capillatos extitisse a
fronte detõsos. Vnde ab Cura idest tonsura Curetes idest detonsos ap/
pellari & in Etoliã habitatũ migrasse.Cũque Pleurõis loca postmodum
occupassent trans Acheloũ orã incoluisse. Vbi cũ i tonsa seruarẽt capita
Acarnanes uocari cœpisse.Plerique uero ab heroe quodã utranque natio/
nẽ nomẽ tenuisse aiunt. Alii a monte quodã Curio Pleuroni imminen
ti Curetes nominatos.Hãc uero Etolicæ nationis tribum quandã esse li/
quet:sicut Ophienses Agreosq; & Emytanes aliasq; cõplures. Etolia aũt
bifariam(ut dictũ est)diuisa Calydoniã plagã Oeneo regnatã fuisse me/
morãt.Pleroniã uero aliqua ex ꝑte Patthaonidas habuisse. Agrii com/
plices qui secũdum poetã Pleurõamq; colũt muro & Calydona præal/
tã. Thestium tamẽ Pleroniã tenuisse: qui Curetũ ductor socer quidẽ
fuerat Oenei. Altheæ uero pater.Bello autẽ aduersus Oeneũ & Melea/
grũ ab Thestiadis ingruẽte:ob suis caput & spoliũ secundũ apri fabulã
si poetæ credimus. Vt aũt ꝓbabilius sit & uulgatũ est ꝑ regionis parte.
Nam sic dicitur Curetes & pugnaces Etoli belli gerebant: hæc quidem

Universidad de Deusto
Biblioteca

prope:longe autē & extra materiā sūt quæ alioquin ꝑpter nominis simi
litudinē:ad idē ꝑ historicos adducūt:quæ qdē curetica & de Curetibus
eo mō dicūtur quo & de illis:q Etoliā Acarnaniāq; coluerūt Ab illis q/
dē differūt:Similia uero magis sūt sermoni: q de Satyris syleisq; & bac/
chis & Tityris habet. Tales enim daemōas quosdā deorūue ministros
Curetas uulgāt Quidā uero res Cretēses ac phrygias edidere:sacrificiis
nōnullis iplicitas: ꝑtim mistis ꝑtim aliquo pacto contētas: uti Iouis ifā
tiā i Creta educati:matrisq; deoꝝ cerimōias In phrygia & i Idæ troianæ
locis celebrādas. Quibus sane i sermonibus magna uarietas ē:cū alii eos/
dē esse Curetas & Corybātes: & Caberos & Ideos dactylos & Telchīes
ostēdāt. Alii cognatos iter se & pusillas quasdā ipsoꝝ differētias: iter eos
esse distinguāt. In hoc autē uniuersi tradūt esse quosdā spiritibus affla/
tos:& Bacchicos:iq; armoꝝ agitatiōe tumultuosa:& cū strepitu ac frago/
re cymbalisq; ac tympanis & armis itē etiā tibiis uociferationibus iter sa
crificādū stupefacientes. Inq; ministroꝝ habitu:publica mō quodā sacra
factitātes. Hæc & Samothracū esse & i Lemno & alia plura:quia iidē mi
nistri uocitētur. Veꝝ enī uero ōnis huius generis theologicus ē cōtēpla/
tionis modus nec ab philosophoꝝ ꝑscrutatione alienus. Postq; aūt nomi/
nis similitudīe de curetibus historici i unū dissimilia coegerūt. Nec ipse
āplius i digressionis ꝑte de ipsis uerba facere uerebor. physicā rationē hi
storiæ familiarē adiiciēs. Atq; nōnulli hæc illis cōiungere uolētes:cuidā
ꝑbabilitati forsan iherēt. Curetas enim Etoliā habitātes nomen hoc ade
ptos esse ferūt:qa sicuti coræ hoc ē puellæ muliebres lōgas stolas iduūt
Eiusmodi nāq; imitationem græcis esse. Et Iaones Traxistolos dici Ru/
mor ē Leonide cōmilitones egressos i prœlio mꝰto cōptos pectine:cōtē/
ptui ac ludibrio fuisse ꝑsis. Cōtra uero i ipsa pugna inuictos admiratiōi
habitos Simpliciter autē accurata quædā ars i tōsura & enutriēda Cæsa
rie illoꝝ capillis consistit. Vtrūq; uero puellaꝝ puellorūq; ꝑpriū & cōsu
etū ē:coros corasq; uocari. Quo fit ut multifariā noscendi nomis rationē
& ætymologiā Curetes habere facile copioseq; uideātur Credibile ē:&
armiferā illā saltationē:ab eis prius itroductā. Qui circa comā atq; stolā
exercitati fuere. q Curetes uocarētur. Quod quidē negotiū occasionē il/
lis præbuisse crediderim:ut fortiores i re militari cæteris euaderēt & uer
satā īde armis uitā haberēt. Itaq; eodē isignitos nomīe:Curetas ipsos ap
pellari. Qui i Euboea sūt:quiq; i Etolia & Acarnania. Homerus autē eti/
am milites nouos hoc appellauit nomīe:decernēs iqr. Præstantes iter A/
cheos Munera de celeri ditissima puppe referrēt. Quæ mō polliciti for
ti fueramus Achilli:& rursus Munera portabant citius Curetes Achei.
de Curetum quidē ætymologia hæc hactenus. Armisona uero saltatio
militari de more & Hypericha & Pyrrhicus ipse indicio sūt qui huius/
modi repertor exercitii ꝑ Iuuenibus ad militarē pueritiā fuisse phibet.
Quod autē tot in unū nomia referāt:& i ipsoꝝ noticia subsit theologia:
Cōsiderādū nunc uidet cōmunē ꝑfecto:tā græcoꝝ q̄ barbaroꝝ ē:sacri
ficia festiua cū animoꝝ remissione agitare: Aliqua quidē cū numinis af/
flatione quā rē Syn Enthusiasino appellant. Aliqua uero absq; ispirati/
one tali. Præterea nō nulla cū musica nō nulla sine: Quædā etiā occulta
significatione hoc est mistica:quædā autē apta:hoc autē sic ipsa natura i/
sinuat. Nā ipsa remissio mētē ab humanis negociis abducit. Ac itellectū
reuera ad diuinitatē cōuertit:Et ipse Enthusiasinos hoc ē:numinis affla/
tio:diuinā quādā inspirationē habere uidet: & ad uaticinādi genus ꝑxi/
me accedere. Ipsa uero occulta sacroꝝ significatio: idest mystica numen
honestat:eius naturā imitās:nostrūq; sensum effugiētē: Musica quoque
circa saltationē & harmoniā cantūq; uersata oblectatione & artis pulchri
tudine:ad deitatē nos ipsos tali de causa continuat. Recte enī illud dictū
est:mortales tunc maxime deos imitari quādo benefici sint. Rectius qs
dixerit:quādo felices sint quod gaudere dicit & festos dies agere:& phi/
losophari & musicā attingere. Nō enī ad deteriora siqs lapsus fiat ex mu
sicis:ad uoluptates:artificia cōuertētibus & cōuiuiis altaribus:scænis re/
liqsq; talibus. Negotiū quidē ipsum accuset. Cæteroꝝ disciplinaꝝ natura
exactius inquirat hinc habēs initiū. Quocirca Plato & ante illū Pythago
rici:philosophiā musicā uocauere:uniuersumq; mūdū cōcētu & harmo/
nia cōstare dixerūt. Omne musicū genus deorum opus arbitrati: Sic &
deæ musæ & Apollo musaꝝ dux & tota poetica diuinoꝝ cātuum:quos
hymnos appellāt:celebratrix. Eodē modo & moralē apparatum musicæ
attribuūt. Perinde ac omne rectū mētis officiū penes deos existat. Pluri/
mi igit græcoꝝ totū cerimōiale negotiū qd orgia uocāt. Bacchanaleque
& Choricū & sacrorum mysteria Libero patri attribuerūt. & Apollini &
Hecatæ & Musis & Cæteri. Iacchū aūt uocant & Dionysum & cerealiū
mysterioꝝ ducē dæmonē:arboꝝq; creationes. Choreæ etiā sacroꝝ sollē/
nia hoꝝ deoꝝ cōmunia sunt. Musæ uero & Apollo ille quidē chorearū
præsides Hic aūt & haꝝ & diuinatiōis magister musaꝝ aūt ministri sūt:
eruditi oēs ꝑprieq; musici. Apollinis uero sunt & isti & uates uniuersi.
Cereris qdē sūt antistites rediseri & sacroꝝ interpretes. Liberi aūt Sileni
Satyri Bacchæ Lenæ:& Thiæ & mimallones & Naides & Nymphæ: &
quos Tityros uocant. Hæc & ipsa Iouis sacra i Creta per sollemnē ceri
moniæ:i.orgiasim ritū celebrāt ministrisq; talibus. Baccho aūt adsūt Sa
tyri. Hos Curetas nomiabāt: Adolescētes quosdā:armisonā q̄ndā cū sal
tibus agilitatē edētes: ꝑferētes q̄ndā de Iouis orgie fabulā. In q̄ Saturnū

Universidad de Deusto
Biblioteca

introducunt: mox filios ut in lucem æditi fuerint deuorantem Rheam uero dolores pariẽdi dissimilare conatã:natũ infantẽ lõge ablegãtẽ: & ei salutẽ ꝑ uiribus cõpantẽ. Quãdoqdem ad rẽ adiutores curetas assume/re.Illi cũ tympanis taliq; strepitu: armisonãtiq; chorea tumultuãtes: deã curiose circũsistãt:ut Saturnus attonitus:& obliuione iuolutus:auulsum nõ agnoscat infantẽ.Eadẽ aũt cura studioque ab ipsis nutriẽdi cõmẽda/ri:curetes itaq;.i.curatores. Vel quia nup ei ministrarent: uel quia Iouis chorũ idest alimoniã. Vtrũq; enim dicit:opati sint: appellationẽ hãc sũt assequuti:quasi circa Iouẽ Satyri qdam extiterint. Tales igit Græci ad Orgion operationes sunt. Berecyntes aũt natio quædã inter Phrygas ẽ. Simpliciter uero phryges Troesq; ꝑpe Idã habitantes Rheã præcipuo uenerant honore eius orgia frequẽtantes.Hãc qdẽ deon matrẽ uocant: & Vestã & deã Phrygiã magnã:a locis Ideã & Dindymenã & Phyllenã: & Pessinunciã & Cybelen. Græci sane ministros eius nuncupãt uno uo/cabulo curetes.Nõ ex eadẽ fabulatione:sed alteros quasi ministros Satyris ĩ partẽ.Eosdẽ & corybantes nominãt. Taliũ uero sensuũ testes sũt poetæ.Pindarus qdem ĩ dithyrãbo:cuius initiũ est. Anteq; serperet lõgiore tractu cãtus Dithyrãbo recordat aũt hymnos libero de patre: & priscos & nuperrimos:transgressus hinc inqt:tibi sane mater ĩchoat: Adrasti magni cymbalon strepitus:& fax ardens flauas sub pinos:& reliqua cõmu/nia esse & græcis & phrygibus:quæ ad Liberũ patrẽ rite colẽdum pertinẽt:& ad deon matrẽ mõstrata sũt.Euripides quoq; ĩ Bacchan tragœdia. Phrygidibus : quæ ad liberum Lydia conferens similia esse facit:& secundum Homerum.

Sed o mulieres meæ:Cetus meaq; inuenta:quæ Tmolũ Lydiæ castellũ ĩcolitis.Rursusq;: Beate q uita felici sacris oparis measque a magna ortas Cybele cerimonias facis: uibrãsque pãpinũ colis edera coronatus.

Itẽ Bacche Bromiũ deo natũ:deũ Dionysũ deducũt aphrygiis mõ/tibus:ad Græciæ terræ plateas.Cretẽsẽ etiã rẽ his iũgit ad hũc modũ.O sedes Curetũ religiosiq; etiã Iouis genitores: ubi tibiæ: ubi triplices cristæ: ubi byrsa tẽsũ orbẽ hũc mihi Coribãtes excogitarũt. Cornu quoq; Bacchico tono:Sonũq; Phrygian tibian flatu:ad manum magnæ matris posuerũt:sonon euatũ Bacchan. Adsũt furẽtes Satyri matrẽq; Rheã clamitarũt.Choreasq; addiderũt triẽnales:qbus gaudet Bacchus. O mulieres chorus meus que facibus Tmolũ lustratis Lydiæ castellũ & mea iuẽta reliq; ad saltatiões adiecerũt:& Trieterides qbus Bacchus oblectat:& ĩ palamede chorus loquẽs iqt cũ patre Libero lasciuiẽs:q ꝑ Idã lætat ca/ra cũ matre tympanon sonitu:& cõgregãtes in unũ Silenũ & Marsyã & Olympum: & tibian querentes reptores celebrãtesq; rursus Bacchica &

Phrygia simul conferũt:Idãq; sæpenumero & olympũ cõfuse resonare faciunt Colles quidem q̃terni sunt olympi nomie uulgati.Idæ.s.ad antã dri plagã.Est & Misye olympus:Idæ quidẽ finitiuus non tamẽ idẽ cum Ida Sophodes prefecto cũ menelaũ ab Troia solicitũ discessu faceret in pollicena paulisp̃q; Agamẽnonẽ subsistẽtem placãdæ Mineruæ gratia: Menelai sermonẽ iducit. Tu hic cõsistẽs ad Ideã tellurẽ:ex olympo greges adunãs ĩmola tibiæ sonitu ac fistula cymbalisq; ac tympanis ut crotalis clamoribusq; & ouationibus pedũq; pulsibus q̃bus ꝑpria quædam repperiũt nomia ꝑ quæ ministros saltatoresq;:& sacron cultores appellãt Caberos.s.& corybãtes:& panes & Satyros & Tityros ipsumq; deũ bacchũ.Itẽ Rheã Cybelẽ & Cyben & Dindymenã & loca ipsa & Sabazius Phrygion ẽ & mõ nescio quo ipse etiã q matris puerũ Liberi patris comitibus tradit.Similia sũt & quæ apud Thraces celebrant.Quæ Cotytia & Mẽdidia apud quos & orphica initiũ habuerũt Ipsam sane Cotyn quæ apud Edomos colit & eius ĩstrumẽta memorat Aeschylus.Hic manibus bõbycã tornatã tenẽs digitis tactilẽ modulos cõplet sonũ allectorẽ furoris.Ille æneis urceolis tinnit.rursusq;.Modulus edit mugiunt ex occulto taurisoni mimi grauis tympani sonitus: q̃si tonitrũ subterraneũ fert mõtanaq; habẽtes ĩstrumẽta ministros Liberi patris mox indicat & tibias torno factas.Hæc enĩ Phrygiis similia ut pat ẽ.Quippe cũ a Thracibus Phryges coloniã duxerint sacra pariter ide attulerũt.Liberũ quoq; patrẽ & Edomũ Lycurgũ ĩ unũ cõgregãtes: mores ĩ sacris similes ĩsinuãt.E cãtu aũt & Harmonia ĩstrumentisq; musica etiã tota Thracia: Asianaq; putata ẽ.Nã manifestat id ex locis ĩ qbus cultæ sũt musæ. Nã Pyena & Olympus & Pimpla & Libethrũ quondã loca fuere Thracia & mõtes:quos nũc Macedones possidẽt:Quiq; musis Helicona cõsecrarũt: Thraces fuere Boetiæ accolæ:ut ii q libethriadũ Nymphan antrum cõsecrarũt:& q prisce musæ curã studiũq; dederunt Thraces fuisse phibẽtur Ephorus Orpheus & Museus & Thamyris.Ob id etiã Emolpo ĩ de nomẽ iditũ est.i.cantori optimo Quiq; Baccho totã Asiã tenus India initiarũt:& ad eius cultũ uendicarunt ii illinc magnãq; musicæ portionẽ tradũt. Vnde qdã Asiaticã iqt citharã pcutiẽs. Alius tibias Berecyntias uocat arq; phrygias.Instrumentoꝝ etiã quædã barbantũ optinẽt uocabulũ Nãblas & Sãbuca Barbytosq; & Magades aliaq; cõplura Athenienses aũt sicuti reliquis in rebus hospitũ & externoꝝ studiosi perstiterunt sic & in deis.Externa enim multa suscepere sacra ita ut in comœdiis cõplura & Thratia & phrygia decãtata sint. Plato nãq; Bẽdidion mentionem fecit Phrygioꝝ aũt Demosthenes ꝑbris enim insectãs Eschinis matrem pariter & ipsum ut q cũ matre cõuiueret comitaret sacra colẽti simulq;

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſaltaret. Interim crebro clamitãs Euaſame & Attaſyes quæ quidẽ omnia Sabiazioꝝ ritu prolata ſunt & matre ꝑdocta. Hæc inſup de diis iſtis eorũq; nominũ uarietate reperies quodq; nõ mõ deoꝝ miniſtri uocẽt ſed etiã dei Heſiodus quidẽ Hecatero & phoronei filiæ quinq; filias extitiſſe dicit E qbus Oreadas. i. mõtanas Nymphas deas fuiſſe Abiectoꝝ quoque ſtirpem Satyroꝝ & Ignauoꝝ & Curetas deos luſores ſaltatores dici Quiq; iterũ de Phoroneo uolumẽ cõſcripſit Tibicines & Phryges curetas aſſerit. Alii uero terrigenas & Calthaſpidas. i. ere ſcutatos. Alii autẽ nõ Curetas ſed Corybantes Phryges eſſe. Illos uero Cretẽſes atq; priꝰ qdẽ i Euboea íduiſſe arma ærea Vnde & ipſos Chalcidẽſes dictos Alii Rheæ ab Titanibus tributos Corybantes miniſtros armis inſtructos e Bactriana ꝑfectos. Quidã enim e Colchis aiunt. In Cretẽſi uero hiſtoria Curetes Iouis educatores nũcupant atq; cuſtodes e Phrygia trãſmiſſos in Cretã ab Rhea dicũt. Sũt q memorẽt Telchines í Rhodo nouẽ fuiſſe Rheæ comites in Cretã Quia quoniã Iouis alẽdi curã geſſerunt Curetes nomiari ſunt. Alteꝝ uero hoꝝ Cyrbãtẽ ſacerdotem & Pydnæ urbis cõditorẽ. Praſiis occaſionẽ præbuiſſe penes Rhodios ut uulgarẽt: Corybãtes dæmones eſſe quoſdã Mineruæ & ſolis filios: uelut alii Saturni filios Corybãtes: alii Iouis & Alliopes Corybãtes. Quos quidẽ aiũt eoſdem eſſe q í Caberi. Abiiſſe aũt iſtos í Samothraciam: quæ prius Melita dicebat. Eoꝝ uero actiones myſticas eſſe. Hæc qdẽ minime approbans Sceꝑſius iſtaꝝ coadunator fabulaꝝ. Cũ nullũ í Samothracia myſticũ uerbũ de Caberis ꝑferat. Apponit pariter & Steſimbroti thaſii opinionẽ: qđ í Samothracia Caberi ſacra ꝑfecerũt eos ſic uocari: autor ille eſt quodam ex mõte q í Berecyntia regione Caberus uocitat. Nõnulli ſane Curetes Hecatæ miniſtros arbitrãtur: q cũ Corybantibus iidẽ fũt. Rurſum Sceꝑſius affirmat Rheæ honores í Creta nuſq; uſurpari: nec ea in regiõe eũ morẽ eſſe Euripidis uerbis cõtradicẽs. At tãtũmodo í Phrygia & Troade. Qui uero id dicãt: fabulamẽtis magis uti q̃ hiſtoriis. Quibus qdẽ adiumẽto eſſe forte locoꝝ ſimilitudinem. Mõs enĩ Ida & Cretẽſis & Troicus eſt. Ac dictæ & í agro Scepſio ẽ locus: & í Creta mõs. Collis uero Idæ Pytna ẽ: a quo & urbs Pythna ſacra memorat. Hippocorona itẽ & Adramyttinæ oræ: & Hippocorniũ in Creta eſt: Samoniumq; Inſulæ promontorium in ortum uergens: & campus Meandriæ terræ & Alexãdriæ Accuſilaus uero argiuus creatum Cabera & Vulcano Camillũ refert: ex quo quidem tres nati ſũt Caberi: e quibus Nymphæ Caberides. Pherecides autem ex Apolline ac Rhetia nouem Cyrbantes eſſe ꝑgenitos Samothraciam q; incoluiſſe. Ex Cabera uero Protei filia: & uulcano tres Caberos totidẽq; Nymphas Caberides ortas. Vtriſq; autem templa eſſe dicata. In Lemno uero præſertim ac Imbro Caberos honori habitos contigiſſe ſed & in Troia per urbes. Ipſoꝝ autem nomina myſtica ſunt. Herodoti quoque teſtimonio apud Nẽphin etiam Cabeorum ſicut & Vulcani phana extitiſſe: eaque deleuiſſe Cãbyſen. Ea uero loca dæmonum iſtorum honore uacua ꝑſus eſſe: & Corybantium eſt tẽplum in Amaxitia ora in Alexandreorum regione iuxta Sininthium & Corybyſſa í agro Sceptio ad fluuiũ Heurientem & uicum cognominem atque etiam torrentem Vero autem inquit Scepſius ſimilius eſt eoſdem eſſe Curetes & Corybantes: qui in matris deorum ſacrificiis armati ſaltantes: caſti & pueri ſunt aſſumpti. Ideo autem Corybãtes appellari: quia inter ſaltandum capita iactent quod Coryptin dicitur: quos Betarmonas uocat Homerus poeta. Euge age pheacũ Betarmones egregii adſunt: hinc q capita ſaltãdo iactãt & numine aſpirant & furiis agitãtur: Corybãtiare dicimus. Sũt qui dicãt Ideos dactylos eos appellari: primos ſub Idæ radices habitatores. Nã pedes mõtiũ ima radiceſq; uocari: Sũma uero uertices. Omnes igiť particulaꝝ extremitates circa Idã deoꝝ matri eſſe conſecratas. Opinio itẽ Sophoclis ẽ quiq; primos mares mortuos eſſe: q ferrũ excogitantes primũ fabricauere aliaq; ꝑmulta mortaliũ uſui neceſſaria. Eoꝝ quinq; etiã extitiſſe ſorores. Ab eo itaq; numero dactylos ideſt digitos nuncupatos. Alii ſane alio modo fabulant dubia duobus accumulantes: uariis ac differentibus nominibus ac numeris utẽtes: e quibus Salanimũ quendã nominãt: & Dãnaneũ & Heracleũ & Acmonẽ. Quidã etiã eos ídigenos Idæ: quidã uero inqlinos aſſerũt: & omnes illos primos í Ida ferrũ fabricaſſe narrãt: oẽs magos ipſos & incantatores fuiſſe intelligũt: & circa deoꝝ matrem ſedulos í Phrygia Affines Idæ domos tenuiſſe: Phrygiã Troadẽ uocitãtes: quia Phryges ꝑpíquos Troa populata uictores occupaſſent. Exiſtimãt autẽ ab Ideis dactylis: Curetes & Corybantes fuiſſe prognatos: primos etenim in Creta genitos uiros centum: Ideos dactylos nuncupatos. A quibus quidem ꝑcreatos Curetas nouem extitiſſe. Horum ſingulos uiros decem genuiſſe: ex quo Ideos Dactylos nominauere: producti quidem ſumus ut hiſce de rebus amplior a nobis ſumeretur oratio: quanq̃ fabulamentorum ſtudio minime teneamur: quia hæc ipſa negotia theologicum genus attingant. Omnis autem ſermo de deis uetuſtas opiniones fabulaſque ſcrutatur: occultius inſinuãtes priſcoꝝ cogitatiões de rebus ipſis naturales: & íterdiſſerẽdũ fabulam ſemꝑ exponẽtes. Vniuerſa uero enigmata diligenter ſoluere neq̃q̃ facile. Expoſita uero í medio fabuloſoꝝ copia ꝑtim qdẽ inter ſe cõcordãtiũ: ꝑtim uero aduerſantiũ dare e contra facilius ẽ. Quidnã ex ipſis ueꝝ eſſe cõiectemus: quale eſt montanas euagationes & eoꝝ eſſe

quí diuinitati ſtudent:& ipſorum quoq; deorum & ipſas numinis inſpi/
rationes iure fabulant:eãdẽ ob cauſam qua cæleſtes arbitrãt eſſe deos:
& ad ꝓuidẽtiã aptos:tũ ex cæteris tũ ex ꝑte miſſis reꝝ ſignificationibus.
Mõtanæ igit̃ uagatiõi iquiſitio cõuenit ac uenatio idagatrix eoꝝ quæ ad
uitæ uſum cognata eſſe appareãt. Numinũ enĩ afflatio & cultus religio/
ſus ac diuinatio aggregãdi & allectẽdi uim habet:& artis magicæ uicini/
tatẽ. Tale illud ẽ ſtudioſum ad artes Bacchanales exercitũ: ſimul & Or/
phicas:ſed de ipſis ſatis ẽ Poſtq̃ aũt de Pelopõneſi prius qdẽ aliis Inſu/
lis ſimul etiã Corinthiaco ſinu: & de adiacentibus ante illũ diſcurrimus.
Deiceps de Creta diſſerẽdũ ẽ.Ipſa enĩ magis q̃ Pelopõneſus:ſupraq; cir
cũadiacẽtes Cretæ Inſulas ad oriẽtẽ ſpectat:ĩ iſtis & Cycladas & Spora/
des ſũt.Ille qdẽ memoratu dignæ:hæ aũt parũ iſignis.Nũc ſane de Cre/
ta ãte oẽs ediſſeramus.Eudoxus igit̃ ipſam in Aegæo ſitã eſſe pelago tra
dit.Nõ aũt ſic dicere oportet:ſed ipſam iter Cyreneã & Græciã eã dico
quæ a Sunio uſq; ad Laconicã locata ẽ.In lõgitudinẽ hiſce ab oris æqua/
liter diſiunctã ab occaſu ĩ ortũ.Ab Septẽtrione qdẽ Aegæo ꝑfundit̃ pe
lago:ſimul & Cretico.Ab auſtro aũt Africano alluit̃ Aegyptiũ attinge/
re pelagus.E ꝓmõtoriis aũt illud occidẽtale ẽ uergẽs ad Phalama latitu/
dinẽ habens ad ſtad̃ ducẽta:& in duo diuidit̃ ꝓmontoria:e qbus qd̃ſpe
ctat ĩ Notũ Crui Metopõ.i.frõs arietis appellat̃ Arcticũ uero Cimarus.
Oriẽtale aũt Samoniũ ẽ ĩ ortũ plus q̃ Suniũ nõ multo uergẽs.Magnitu
dinẽ qdẽ definit Soſicrates quẽ Apollodorus exacta diligentia ꝓInſulæ
tractũ teſtat̃ explicare.Lõgitudinẽ qdẽ ſupra ſtad̃ duo milia & trecenta.
Latitudinẽ uero ꝓ magnitudĩe.Ita ut ãbitus ſecũdũ hũc plus q̃ quíq; mi
lia ſtadia patet. Artemidorus autẽ q̃ttuor milia & cẽtũ eſſe refert.Hiero/
nymus uero lõgitudinem duũ miliũ eſſe ꝓfatus latitudinẽ ĩæqualẽ aſſe
rit.Circuitũ autẽ plus q̃ q̃ntum Artemidorus ad tertiã lõgitudis ꝑtem.
Quod autẽ ĩde ẽ Iſthmus exiſtit ad ſtadia cẽtum habitationẽ habet. Ad
boreale qdem mare Amphapaliã: ad Auſtrale uero phœnicem Lãpeo.
Eſt uero in medio latiſſima: rurſus hĩc ad Auſtrum prioris coĩcidũt ad
Iſthmum ripæ ad ſtadia ſexagĩta. Ab Ninoa Lyctionum ad Hierapitnã
pelaguſq; libycum.In ſinu quidem ciuitas eſt:deinde protendit̃ ad acu/
tum ꝓmontorium nomine Samonium ad Aegyptum inclinans:Inſulaſ
que Rhodiorum.Inſula ſane denſa & montana eſt:ualles habens frugife
ras.Mõtes qdẽ ĩ occaſum ſpectãtes:leui hoc ẽ albi uocitãt̃ altitudĩe Ta
ygeto nõ ĩferiores.Lõgitudĩe autem ad ſtadia trecentoꝝ magnitudinem
extẽſi:& dorſum ĩ ãguſtias deſinẽs faciẽtes.In medio ubi latiſſima pãdit̃
Inſula.Mõs Ideus ſurgit cretẽſiũ cũctoꝝ celſiſſimus:quaq̃uerſum circu
itum habens ſtad̃ ſexcentorum. Præſtantiſſimis ille ſane oppidis inſtar

coronæ incolit̃.Alii ſũt Leucoꝝ ſimiles:ꝑtim ĩ Auſtũ:ꝑtim ĩ oriẽtem de
ſinẽtes.E Cyrenaica uero ad Crui Metopon:hoc ẽ arietis frõtẽ dieꝝ du
oꝝ ẽ:noctiũq; totidẽ nauigatio.A Cimaro autẽ ſtadia ĩterfũt ſeptigenta.
In medioq; ſunt Cythera. De Samonio quidẽ ĩ Aegyptũ dierũ quater
nũ ac noctiũ patet nauigatio.Secũdũ quoſdã uero triũ: hãc nõnulli ſtad̃
quinq; miliũ eſſe referũt:aliq etiã minus. Eratoſthenes qdem e Cyrena/
ica uſq; ad arietis frõtẽ duo milia ſtadia inquit:hinc ĩ Pelopõneſum mi/
nus.Alii alioꝝ lingua ꝓmiſcua ſunt ut poeta inqt. Inſũt qdẽ Achiui:in/
ſũt eteocretes magnanimi Inſũt Cydones Doriẽſeſq; trifariã ꝑtiti clariq;
pelaſgi.Ex hĩs(ut ait Staphylus)Doriẽſes oriẽtalẽ orã ĩcolũt: occidẽtalẽ
Cydones:auſtralẽ Eteocretes quoꝝ Praſum eſt puſillũ ſane oppidũ:ubi
dictæi Iouis phanũ extat:cæteros potẽtes Cãpeſtria magis habitaſſe loca.
Eteocretes igit̃ & Cydões ſuis e locis originẽ duxiſſe ꝓbabilius ẽ:quos
Aborigenes uocãt.Reliquos autẽ aliunde cõuenas:quos e Theſſalia ad
uectos teſtat̃ Andrõ.Quæ qdẽ prius Doriẽſes:nũc uero ẽ Eotica nuncu
pata Ab ea ꝓmotos ait Parnaſi habitatores Doriẽſus q̃ Crineũ & Boeũ
& Cytiniũ ædificarũt:ex quo a poeta trifariã diuiſi Trichaices appellan/
tur.Andronis ſane dicta nõ admodũ a pleriſq; approbãt̃:cũ tribũ dori/
cã quaternis cõſtãtẽ urbibus ideſt tetrapolin. Tripolin.i.urbes tris cõti
nentẽ plane ſignificẽt.Metrapolim uero Doriẽſiũ Coloniã Theſſaloꝝ.
Trifariã uero dictos putãt:uł ab ora triuertice:uł qa ſint colles trichinii
ſimiles.Cũ aũt plurimæ ĩ Creta ciuitates ſint:ãpliſſimæ tamẽ tres ac illu
ſtriſſimæ præcellũt Cnoſſos:Cortyna:Cydõia Eximie uero Cnoſſũ præ
coniis extollit Hõerus : quã ĩgẽtẽ & Minois regiã uocat & ætate poſteri
ore diutius ꝑdurãt primas dignitatis ꝑtes reportãs.Inde ad ima detracta
magna ex ꝑte inſtituta & leges amiſit. Dignitas aũt ad Gortynã Lyctũq;
trãſlata ꝑuenit.Poſtmodũ ãtiquũ denuo reparauit habitũ a Metropolis
autoritatẽ.Sita uero Cnoſſus ẽ ĩ plano ãbitũ priſcũ trigĩta ſtadia habens
in Lyctiæ atq; Cortyniæ terræ medio ſtad̃ ducentis ab ipſaq; Lycto quã
Lyctũ poeta nomĩat ſtad̃ cẽtũ uiginti. Lõge aũt a mari Arcton ſpectãte
Cnoſes ẽ quinq; ſtadia ac uiginti:Gortyna uero Africano nonaginta.Ly
ctus uero & ipſa quoq; a mari Africo ſtad̃ octogĩta.Cnoſſuſq; Emporiũ
habet Heracleũ.Fert̃ itẽ Minos Emporiũ uſurpaſſe. Amniſum ubi po
ſitũ eſt Elethryiæ præſidis puerperii phanũ:priſcis aũt tẽporibus Cnoſ/
ſus Ceratus appellabat̃ a prælabẽtis fluuii nomĩe litteriſq; teſtatũ ẽ:Mi
noẽ ſolertiſſimũ legũlatorẽ extitiſſe primũq; maris imperiũ uẽdicaſſe.
Qui cũ Inſulã trifariam partiuiſſe: ſingulis in partibus urbẽ condidiſſe
Cnoſſum qdẽ e regiõe Peloponneſi: quæ ĩ Aqlonẽ ſpectat. Vt uero au
tor Ephorus eſt Minos cuiuſpiã antiquiſſimi Rhadamanthys imitator

Universidad de Deusto
Biblioteca

extitit:uiri quondam iuſtitia & æquitate celeberrimi q̃ appellatione Mi/
nois frater fuit.Ille qdē primus legibus Inſulā & habitādis urbibus & ci
uilibus iſtitutis ad māſuetiores ritus uiuēdi ꝓduxit.Is poſita ī mediū de/
creta ſingula ab Ioue ea ferre cōmētabat. Hūc igit ſectatus Minois no/
uē ꝑ annos(ut aiūt)Iouis ātrū cōſcēdebat.Ibiq; deniq; immoratus deſcē/
debat cōſtructa quædā tenēs mādata:quæ cōſulta & ſanctiōes Iouis eſſe
diſſereret:qua ex cauſa poetā dixiſſe hūc ī modū. Hic quōdā Minos no
uū regnauerat ānū:excelſa mādata Iouis captās. Hæc cū ab eo dicta ſint
ueteres de illo rurſum alios diſſeminauere ſermones & qdē iis aduerſos
ut tyrānis & uiolētia ipotēs & ipie tributa colligēs euaſerit Tragœdiis:
Minotaurū:Labyrinthū: Theſeiq; ac Dædali caſum tradētes.Hæc ſane
quodāmō ſeſe habeāt enarratu difficilia ſūt. Alia aūt de illo dicta ab his
diſcrepāt.Nā ſunt q Minoen Inſulæ dicāt hoſpites. Sūt q ĩdigenā huic
aūt ſecūdæ poeta magis aſſertor ē fautorq; ſententiæ: cū dicat Minoem
Cretæ regē ē enixa priotē.Decreta uero illud uniuerſæ cōſentiūt gēres:
qđ priſcis tēporibus optimis eſſet iſtituta legibus:eiuſq; emulos & ſecta
tores fuiſſe Græcorū optios atq; primarios declarāt.Imprimiſq; Lacedæ/
monios ſicut ī uolumine de legibus Plato demōſtrat:& Ephorus ī libro
de rep.ī Europo ſcripſit.Poſtea ad deteriora plurimū mutata delapſa ē:
Nā poſt Tyrānos q noſtra populauere maria hi ſūt q latrocinia excepe/
rūt.Hos deniq; cilices poſtmodū deuaſtauerūt.Vniuerſos aūt deſtruxe/
re Romani Cretā quidē debellātes & piratarū cilicū caſtella euertentes.
Hac uero tēpeſtate Cnoſſon Romana poſſidet colonia. Hæc qdem de
Cnoſſo urbe qdē minime nobis aliena.Ver ꝓpter rer humanar uarie
tates ac ear cōditiones & ꝑmutatiōes:euētuſq; fortunæ defecerūt & fœ/
dera erga ciuitatē:& q̃ nobis affuerāt bona.Dorylaus rei pitiſſimus mili/
taris magna Anthridati euergete cognomēto beniuolētia & familiaritate
deuīctus erat.Hic ꝓpter belladi ſciētiā externor militū præfectus deſi/
gnatus frequēs ī Græcia:frequēs ī Thracia:frequēs cū homibus e Cre/
ta ꝓficiſcētibus erat.Quo tēpore Creta nōdū ī Romanor poteſtate fue
rat:cūq; magna mercenarior aliorūq; militū ī Creta copia uerſaret:ūde
latrocinia cōplebāt.Cūq; fortuito Dorylaus ī patria moraret ĩter Cnoſ
ſios atq; Gortynios atrox bellū cōflatū ē:cuius Impator delectus Doryla
us rēq; mature ac ꝓſpe gerēs:īgētes adeptus ē honores.Paulopoſt euēit
ut cū familiares Euergetē ī Siope iſidiis & doloſe necaſſēt. Regni ſucceſ/
ſio ad uxorē liberoſq; puenerit.Ibi ergo rebus deſpatis Cnoſſi ſeſe cōti/
nuit ubi ex uxore Macetia gēte noīe.Sterrhota ꝓlē ꝓcreat:filiā qdē unā
uirilis aūt ſexus duos Legetā & Stratarchā: e qbus Stratarchā extrēa iā
ſenectute cōfectū nos ipſi uidīus.Cū aūt duo Mithridati ſupſtites eēnt
filii: Mithridates cognomēto Eupator regnū ſucceſſor accepit annos na
tus ūdecim. Huic ſotius & uitæ cōſuetudīe cōiūctus erat Dorylaus Phi
leteri filius.Qui quidem Phileterus militaris illius Dorylai frater exiſte/
bat.Rex igit ī maiorē adultus ætatē:tātopere cōuictu & cōſuetudīe ob/
lectatus ē Dorylai:ut nō mō ipſum ad āpliſſimos ꝓuexerit honores ſed
ēt cognator curā præcipuā ſuſcepit : eoſq; q Cnoſi ætatē degebāt accet
ſierit Erāt aūt Legetæ liberi uita iam fūcto patre hi iā uiriles uero inierāt
ānos.Omiſſis ergo Cnoſi rebus ad eū ſeſe contulerunt.Legetæ autē filia
matris meæ mater extitit.Eo igit florente fortuna uſo & hiſce fœlicitate
florere ſimul euenit.Ipſo autē deleto & hor res extinctæ: & ad ima ſunt
retractæ.Is nāque deprehēſus eſt ad rebellādū a Romanis ſubditos ſol/
licitans ut ſibi regnū reſtitueret:hic Cnoſor ſtatus & fœdera abiecta:&
ipſi infinitis acceptis fortunæ uarietatibus extīcti.Huius ſane generis de
Cnoſo mētio eſt.Poſt hāc aūt Gortynior ciuitas ſecūdum potētiæ locū
tenuit. Hæ nāq; mutua ĩter ſe ſotietate fœderate:reliquas oras ſuæ ditio
ni ſubdidere.Seditione uero diſſentientes:& reliquā Inſulā ad diſcordiā
īplicuere Cydon uero maximum alterutrā fuit ī ptē additamētum utri
ſeſe applicuiſſet. Gortyna ī cāpo ſita ē olim quidē cīcta muro: Homero
teſte mœnibus ambitus fuerat Gortynaq; muro circūdata: poſterius ue
ro abiectis a fundamēto mur omni tempore mœnibus uiduata pmāſit
donec Ptolemæus philopator muros ad octoginta tantū ſtad ducere cœ
pit.Subīde īcolæ circuitū abſoluerūt opus egregiū ad ſtad quīquagīta.
Diſtat autē ipſa & eius emporiū ab Africano mari ſtad nonaginta Lebe
na uocatū.Habet & aliud emporiū Metallū noīe ſtad cētū & trigīta ab
illa diſtās:eā ꝓlabit totā Letheus ānis:hic uero ortū traxit ex Lebena Leu
cocōas: itē & illius amator Euryntheus de qbus Theophraſtus ſcriptis
ꝓdidit in libro de amoribus iuſſerat Euxyntheo Leucocomas ut e Praſo
quendā ſibi canē adduceret:quē ex certāinū præmiis unū aſſecutus erat
Euxyntheus.Finitimi uero ſūt illis Praſii a mari ſtad diſtātes ſexagīta. A
Gortyna uero cētū & octogīta.Inter Eteocretas uero ānumerari dictū eſt
Praſius In hoc etiā tractu Dictei Iouis tēplū eſſe. Nā dicte ꝓxima ē:non
mōtis Idei uicīa ut īqt Aratus.Nā Dicte ab Ida ad oriētē ſolē mille abeſt
ſtadiis:a Samonio aūt cētū.Praſus aūt ĩter Samoniū peninſulāq; ſita eſt
ſupra mare ſtadia ſexagīta.Eam autem Hierapytnii effoſſam uertere ſo/
lo.Nequaq̃ uero a Callimacho recte dici putant : quod cum Britomar
tys Minois uiolentiam euaſura ex urbe Dictæ fugeret:intra dictya ideſt
retia piſcatorum ſiluerit : unde Cychinate locum dictynam appellaue/
rīt.Dicte aūt mōs ē:nec enī ōnino ex hor locor uicinis Cydōia terra cō
ſtat Iacet aūt ī occaſū ſpectās ad extremitates Inſulæ Cydōiæ ſane plagæ

Universidad de Deusto
Biblioteca

mons est Tityrus:in quo phanum est.Nō quidē Dicteum sed Dictine/
um.Cydonia uero terra ad mare sita est in Laconicā spectās.Abestq; pa/
ri ab utraq; spatio Cnosso inq̄ & Gortyna ad stad̄.lxxx.Ab Aptera ue/
ro.lxxx.Ab hoc aūt mari.xl. Aptera quidē habet emporium Cisomon:
Cydōiate finitimos habent ab occasu Polyrrhemios apud quos Dicty
næ tēplum est.Absunt autē a mari ad stadia triginta:a Phalasarna uero
sexaginta.Superioribus sane annis uicatim habitabāt.Postea Lacones &
Achei conueniētes habitauerūt:cū locum muro munitissimū uallassent
ī meridiē spectantē.E tribus a Minoe urbibus ædificatis.Phæstus restat
eam euertere Gortynii a Gortyne.lx.stad̄ absentē:a mari uiginti: ab em
porio Netallo quadraginta. Agx quidem possidēt qui illam euerterūt:
Gortyniis quoque subiectum est Rhitiū tū Phæsto. Phæsto oriundum
expiationes carminibus facientem Epicmenidē ferunt qui librū de pur/
gamētis uersibus ædidit:Olyssa quoque Phestiæ oræ ē Lyctus de qua iā
meminimus ātea ēporiū habet quod Cherōnesus siue penīsula appella
tur:ubi Britomartys ædes sacra est. Annumeratæ quidem quondam ur
bes deletæ sūt Miletus scilicet & Lycastus agx sibi diuisere:ptim Lyctii
ptim Cnossii:euersa prius urbe.Cumq; dicat poeta Insulā nūc quidē cē
tum nūc autem nonagīta urbes continere. Ephorus sane posterius decē
conditas esse asserit secundum Troiana tempora. Ab Althemene Argi
uo comitantibus Doriēsibus.Crerā sane quidē nonagīta cōtinētem ur/
bes:ab Vlyxe nominatam dicit.Hic ꝓfecto ꝓbabilius ē sermo.Alii au/
tem decem ab Idomenei inimicis urbes euersas fuisse memorāt.Cæterx
poeta nō Troiāis tēporibus sed potius ætate sua Cretā hecatōpolin id/
est cētum urbibus īstructā esse inquit.Ipse enim e sua ꝑsona loquit̄:q; si
qs eius tēporibus loquēs ītroduceret̄:sicut ī Odyssea cū urbes nonagīta
refert:sic recte accipiēda esset eloquutio:& sequēs saluaret̄ oratio.Neq;
enī durāte militia neq; post Idomenei reditū ex Troia eius inimici pro
babiliter decē urbes destruxere. Nā eius rei testis ē poeta hoc mō dicēs.
Idomeneus cunctos Cretæ ꝑduxit amicos
E bello ꝓfugos:ponti nullum abstulit undet.
Huius etiam iacturæ mentionem feciſſet.Haud enim Vlyxes eax urbi
um destructionē nouerat:cuius nullum cōueniſſe Græcum neque cum
erraret nec postea contigerat.Ille aūt & in expeditione sotius Idomenei
& simul incolumis euadens minime sciebat quid illi domi obuenisset
dū militaret & ī suo a bello reditu: sed neq; post e bello reditū.Nā si cū/
ctis cū sotiis & amissis euasit īcolumis:potēs utiq; reuersus ē . Quocirca
īimici nō tātū īualescere debuerūt:ut decē illius urbes īrercipēt. Talis ē
igitur oræ cretensiū circuita descriptio.Rei uero publicæ quā Ephorus

scriptis exposuit primarias ꝑcurrere ꝑtes sufficiet.Maximū autē legum
lator inquit bonū esse uidet̄ si ciuitates ad libertatē cōditæ fuerint. Hāc
enim solam esse:quæ bona possidentiū ꝓpria esse facit. Bona uero quæ
ī seruitute sunt nō subdidox sed impantium esse.Qui uero ipsam habe
ant his necessariā esse custodiā. Itaque cōcordiā seditioni altius excresce
ri aduersari:quæ delitiis gignit̄ & auaritia.Quod si cūcti modeste tenui
terque uitam degāt:eis non iuidiā nō cōtumeliā:nō odiū denique obsta
re paribus.Ideoque pueri ad cōuētus quos greges appellabāt commea/
re uidebāt̄. Viri autem ætatis adultæ ad conuiuia quæ uirilia uocabant̄.
Syssitia ut tenuiores æqualē cū locupletibus portionē e publicis alimtis
assequerēt̄. Vt aūt nō formidinē sed fiduciā capesserēt in armis ac labo
ribus ab ieūte puerītia cōsuefacere:ut calorē & frigus & uiā aspā accliuē
que & arduam despicarent̄. Inque gymnasiis īstructisq; pugnis plagas
ꝓuisacere.Eos uero arcubus & inter arma saltibus exercere.Quos prin/
cipio Curetem illis ostendisse ferūt.Deinde instruxisse ut saltationē quā
Pyrrhicam appellauerit saltarēt. Adeo ut nec ludus quidē bellice fuerit
utilitatis exps.Similiter & Rhythmis Cretēsibus modulatiōibus atque
cōcentibus utereť:q ad cātilenas tenorem haberent instentissimū:quos
tales inuenissent ad quē ut repertorē & hymnos peanas & alios gentis
illius cantus:magnāq; legū ptē reponūt & attribuunt. Præterea & sagalo
& calceo uti militari. Eisq; arma īprimis precioſissima fieri munera. Ple
rique tradūt mores Cretenses magna ex ꝑte Laconicos esse:at rei ueritas
habet:ut illox quidem inuenta diligentius a Spartanis expolita fuerint:
Cretenses datos ī peius ciuitates neglexere præsertim Cnossiox res bel/
licas abolentē. Quasdā uero īstitutiones legesue apud Lyttios atq; Gor/
tynios aliasque pusillas quaspiā urbes potius q̄ apud illos esse.Etenim q
Laconica uetustiora esse indicāt Lyttiox leges testes faciūt:quoniam eox
coloni quoque sint suæ Metropolis mores cōsuetudinēq; conseruāt:qa
stolidū alioquin esset:eos qui in meliori urbanæ rei consistāt:deteriox se
imitatores ostendere.Sed enim hæc haud recte dici. Vetusta nāq; ex iis
quæ modo consistūt ī coniecturā adduci minime couenit: cū utraque ī
contrariam exciderūt ptē conditionē.Cretēses enim prioribus ānis naui
gādi principatū tenuisse. Vnde ī ueteris ꝓuerbii sermonē uulgatū est.
Si quis quæ nouit se ignorare dissimilet Cretes nescit pelagus. Nūc aūt
rem amisere nauticam q; uero nonnulli Spartanox in Creta ciuitatum
coloni fuerint:& in earum institutis ꝑmanere coacti sint:liquet cum etiā
permultæ coloniæ leges patrias non obseruent.Permultæ etiam quæ co
loniæ Cretēsium non sunt eadem tenēt.Quæ ille coloniæ Lycurgū qdē
Spartanax legūlatorem Althemenæ qui coloniā misit in Cretā quinq;

ætatibus iuniorem extitiſſe cõſtat. Hũc enim Ciſſi filiũ qui Argos ædifi
cauit. Quo tẽpore Patrocles Spartã cõdidit rex ſcriptores aſſerũt. Lycur
gum uero ſextũ ſecũdũ Patroclẽ extitiſſe nemine diſcrepãte memorat: neque enim imitatiões exemplaribus eſſe priores: neque nouiora uetu
ſtis: ſaltationẽq; Lacedæmoniis cõſuetã: & cõcẽtus Rhytmicos & peanes lege decãtatos: & alia cõplura pro ritu ab illis Cretica uocari. Quippe cũ ide deducti ſint nõ negẽt. Ex priſcis autẽ partim eaſdẽ habere guberna
tiones & rex cognomina ſicuti ſenior magiſtratũ & equitũ. Vltra Cretẽ ſes equites & equos tenere cõtigit. Ex quo argumẽtum faciũt uetuſtiorẽ eſſe equitũ dignitatẽ q̃ Cretẽſium. Verã enim eos adhuc appellationem cõſeruare. Ipſos aũt ſicut i Creta alẽdo equo ſtudiũ nõ habere. Epho
ros uero eadẽ quæ i Creta adminiſtrare munera: cæter aliis nomiari uo
cabulis. Virilẽ autẽ Syſſitiã ideſt coniunctũ penes Cretẽſes in hanc uſ
que tẽpeſtatẽ ſeruare nomẽ apud Spartiatas: nõ eo durare quo prius ap
pellatam nomie. Apud Alchmanẽ ſane ſic manere. In uirilibus uero ce
tibus ut Phines autor eſt ad cõuiuas decebat ichoare pæana. Vulgatum quoque eſt inter Cretẽſes Lycurgũ talẽ ob cauſam ꝑegrinatum quãdo
que fuiſſe. Polydectes quidẽ Lycurgi frater natu maior erat: hic in exitu uite pregnãtẽ reliqt uxorẽ. Interim Lycurgus fratris loco regni tenebat habenas. Edito autẽ i lucẽ puero eũ Lygurgus turorio regebat officio: ad quẽ regni erat dignitas puẽtura. Quidam uero illũ conuicio mordẽs pa
lã ſe ſcire dixit. Qua ex cauſa ipſe regnaturus eſſet. At ille capta inde ſu
ſpitione ut ex hoc ſermone inſidiar̃ i puer̃: calumnia uulgo caperet̃ for
midans ne ſiquo caſu puer interiret: ipſe illã ab inimicis culpã icurreret: carpit iter i Cretã. Hæc pegrinatiõis cauſa diſſeminat̃. Eo ꝓfectũ Tha
leti muſico & iuriſconſulto cõſuetudine ſeſe deuinxiſſe a quo doctus fu
it quonã modo. Primum quidẽ Rhadamanthys. Deinde Minos leges a Ioue ad mortales æderet. Tum i Aegypto uerſatũ gẽtis illius iura didi
ciſſe. Aduẽtantem deide Chium cũ Homero ſecũdum quoſdã colloq̃ habuiſſe: rurſum i patriã rediiſſe. Ibiq; ex Polydecte fratre Carilobũ ne potẽ iperantẽ reppiſſe. Poſtea ad ordinãdas leges incitatũ. Apollinẽ del
phicum adiiſſe & inde inſtituta deferentem: Minoium i morẽ e Iouis an
tro: magna ex ꝑte ſimilia ꝓmulgaſſe. Ephorus primaria in ſingulis talia ꝓdidit. Ad Cretẽſes eiuſdẽ ætatis uxores capiẽdas cũctos cõpellũt: quos e puer̃ grege deligũt. Nec uero ſtatim nuptas ad ſe puellas deducũt: ſed cũ domeſtica gubernãda ſatis idoneæ fuerint Dotis magnitudo eſt. Siquidem frater eſt fraternæ ꝑtis bon̄ dimidiũ: pueros quidẽ litteras diſcere & ex legibus cãtilenas & quaſdã muſicæ ſpecies inſtruũt. Eos ue
ro adhuc iuniores ad Syſſitia ꝓducũt uir̃: humi autem ſedentes inter

ſeſe degũt uilibus tecti anniuclis: iiſdẽq; ſeu hybernũ tẽpus ſeu æſtas fu
erit. Et ſibiipſis & ad pugnã cõferẽtibus uiris miniſteria faciunt. Eodẽq; ex cibo & ſibi inuicẽ & aduerſus alter̃ miniſtrant epulum Cuilibet uiro rũ robuſto perficit̃ legũ magiſter Maiores ad greges deducunt̃ Elatio
res inter pueros ac potentiores greges adunant & ſingulis pro eorum ui
ribus q̃plurimos aggregãt. Pater autem aggregatoris ut plurimum præ
fectus eſt: gregis autorque eſt ad uenationes educendi currendiq; certa mina & rebellẽ quẽpiã puniẽdi. Etiã publicis educãtur alimentis. Certis autẽ diebus grex aduerſus gregẽ cũ tibia & lyra: cũ Rhithmis magnis ad pugnã cõferũt: ſicut i re cõſueuere bellica: plagas uero iferũt. Aliquas q̃dẽ manutenus quaſdã aũt armis ferreis. Proprius itẽ illis de amoribus mos ẽ: ut nõ ſuaſu ſed uiolẽtia & raptu amatũ corripiãt. Amator triduo aut amplius familiaribus prædicit faciẽdã a ſe rapinam. Qui uero puer̃ aut occultẽt aut ſtatuã ire uiã nõ ſinãt turpiſſimi iudicãtur. Peride ac pu
erũ tali amatore indignũ eſſe fateant̃. Siqui tamẽ ſint uel æqualium uel ætate ꝓuectior̃ qui ad honorẽ pueri aliis rapiãt: ii conuenientes & i fugã eos ſolũ cõuertẽtes moderate obſiſtũt: legitimũ adimplẽtes munus. Alia uero cõcedũt hylares ſcilicet abducere: quod ſi indignus ſit auferũt. Exi
tus autẽ rei quædam eſt oſtẽtatio quoad puer ad raptoris ætatis ꝓueniat. Amabilẽ autẽ nõ tã formoſum putãt q̃ robore ac uetuſtate præſtantẽ & donis affectũ abducit puer̃ ab eo ad quẽ mauult locum iis qui adſũt ra
ptum cõcomitantibus. Vbi uero cœna uenatuq; oẽſq; accepit e ueſtigio dimittit. Non. n. licet longiore ſpatio puer̃ recurrere. Exinde ad urbẽ re uertũt: puerq; cũ muneribus abſcedit: tũ abductũ bimeſtri tẽpore in ur
bẽ reducunt muneribus & militari ſtola & boue & patera donatũ. huiuſ modi enĩ ex lege ſentiunt̃ dona aliiſq; pluribus precioſis ut amicos pro pter ingẽtẽ ipenſar̃ uim conſortiat̃. Bouẽ igit̃ Ioui imolat: facto inter re deuntes comites conuiuio. Poſtea oratio ad amantẽ habet̃: ſiue ſit oble
ctatus ſiue non idipſum lege ꝓhibẽte. Siquidẽ quiſpiã uim illi fecerit: eo ipſo in raptu ibidẽ ſe torturos abacturoſq;. Ver̃ honeſtis forma ſpe
ciei decorẽ maiorũque gloriã: ne ament̃ obſtare q̃ hũc i modũ afficiant̃. Qui quidẽ iterſunt honeſtant̃: ſic enim raptos uocãt. Quippe qui i ea ætate atq; i curriculis ãpliſſimos ſortiant̃ locos: nã prætexta cæteris ſplẽ
didius ornant̃ q̃ dono ab amatoribus acceperũt: neq; ea tantũ ætate ſed etiã plene adulti iſigniore utunt̃ ueſtimẽto: quo quiſque habitu facile in ternoſcit̃: & Amaſiũ quidẽ clenõ ideſt illuſtrẽ Amãtẽ uero Philetora. i. ardẽtẽ appellãt: hæc & alia ſũt de amatoribus Cretenſiũ legitima. Præfe
ctos aũt decẽ eligũt q̃bus ad maxima conſiliariis utunt̃ quos ſenes uoci
tant. Hãc ad curiã cõſtituunt̃: quĩ ornamẽto pricipatus digni iudicant̃:

cæteriſque ī rebus ꝓbati Cretēſem equidē remp.dignam quæ ſcriptis mandaret ratus ſum:tū ꝓpter illius ꝓprietatē:tū propter eorꝝ opinionē atque gloriā.Earꝝ uero legū non mīto ꝑdurāt ſed plurima Romanis ad miniſtrant edictis quēadmodū & in aliis ꝓuintiis euenit.Inſulæ autē circa Cretā ſūt Thera Cyrenēſium metropolis:Spartana Colonia. Apud eā iacet Anaphe in qua Egleti Apollinis tēplum extat. Dicit autē Callimachus:Nūc quidē hoc pacto Egletē Anaphēq; Lacōice finitimā There.Nūc uero There mētionē faciēs ait noſtræ mater patriæ quā equitū ſplēdor illuſtrat.Eſt autē oblonga Thera ducētorꝝ ī circuitu ſtadiorꝝ ad Inſulā Diā iacens Heracleo Cnoſſio ꝓpinquā. Diſtat autē a Creta ſtad ſeptingētis:cui & Anaphe & Therasia uicina eſt.Ab iis ſingulis ius parua Inſula abeſt ī qua poetā Homerū ſepultū eſſe aiunt.Ex Io uero in ocaſum nauiganti Sicenus occurrit & Laguſa & Pholegandrus quā Aratus ferreā nuncupat ob eius duriciā & aſpitatē.Hiſque finitima ē Cimolus a qua terra Cimolia nūcupat.Ab ea Siphnus uiſui ſpectabilis eſt In qua Siphniī aſtra galū ob tenuitatē appellāt. ꝓpior item eſt Cimolo & Cretæ Nelos īſula:iſtis dignitate preſtātior. Abeſtq; ab Scylleo ꝓmontorio Hēnonico ſtadiis ſeptegētis & fere totidē a Dictymneo eius īcolas Atheniēſes quondam īmiſſo exercitu uſq; ad puberes uniuerſos ferme trucidarūt.Hæ quidem Inſulæ in Cretēſi iacēt pelago.In Aegæo magis Delos eminet & circūſtātes illi Cyclades:& ipſis incūbētes Sporades idēſt diſpſe:de quibus ille ſunt quas circa Cretā enarrauimus Delos igit urbē habet in plano poſitā & Apollinis tēplum atque Latone:Cynthus autē mōs ſublimis & aſp īcūbit urbi:amniſq; ꝓ Inſulā nō ſane magnus labit Inopus nomīe Inſula enim parua ē ipſa ſane ātiquitus magno ī honore fuit deorum gratia:ab heroicis īchoans temporibus.Fabulæ nāque tradiderūt Latonam hoc in loco pariēdi ſoluiſſe dolores: Apolline ſimul & Diana ī lucem ædidit ātea quidem(ut ait Pindarus) ītolerāda erat iter undas uariis undique flatibus agitata.Sed cum uicinus doloribus aduenit partus quattuor terræſtribus e truncis columnæ dura in petra ſolido ex adamāte cōtinuerūt ubi fœlicem enixa eſt ſtirpem.eam ſane circumhabitatæ glorioſam reddiderunt Inſulæ:quas ꝓpīde uocauere Cyclades: & honoris ac cultus gratia ſpectatores & ſacra publice miſerūt ſimul & uirgineos cetus & frequētiſſimos cōuētus aggregabāt.Initio quidē duodecim fuiſſe phibent:pluresque agnatæ ſunt. Artemidorus autem circa Helenam dinumeratis ab Thorico inquit uſque Simium Macra adiacet ad ſtadia ſexagīta lōgitudīe.Ab hac enim ait Cyclades exiſtūt.nominat autem Ceon Helene ꝓpīquiſſimā.Secūdū hāc Sythniī & Serriphū & Melum:& Syphū & Cemolū & Præpeſinthum & Oliaron. Poſt has

parum Naxum Syrum:Myconum Tenum Andrum Gyarum. Alias quidem ad duodecim attribuendas arbitror. Præpeſinthum quidem & Aliarum & Gyarum minime. E quibus cum ad Gyarꝝ iactis ſtarē in anteris quēdam agnoui tūc uiculū quē piſcatores īcolerent. Cumque īde ſolueremus legatū quēdā a piſcatoribus ad Cæſarem miſſum aſſumpſimus.Erat autē Cæſar Corinthi ad Actiacū tēdens triumphū. Eo ille nauigās una ad ꝓcontātes reſpondit:quod leuandi gratia tributi legatione fungeretur ad Cæſarem.Drachmas enim cētum & quadraginta ſeſe ſoluere:e quibus centenas magna cum difficultate pendere . Eorum etiam Aratus initium declarat inopiam.

Tu quidē o Latōa ī ferrea ꝓmanes Pholegādro miſerāda utique nūquā ad Gyarꝝ illicet ſimilē aduētabis.Delū igit hūc ī modū in magno gloriæ gradu cōſtitutā.Corinthus etiā a Romanis euerſa amplioré ī modū accumulauit.Eo enim negotiatores cōmigrarūt.Præſertim cū eos tēpli immunitas accerſeret:& ipſius portus īuitat occaſio.Eteni ex Italia & e Græcia ī Aſiā nauigātibus cōmodiſſime iacet:cōueniētium quoque frequentia rei mercatoriæ cōduxit. Interq; cæteros maxime Romani ī ea familia riter obſeruabātur etiā ſtāte Corintho.Et Atheniēſes redacta ī poteſtatē Inſula & ſacrorꝝ & negotiatorꝝ curam ſuſcepere præcipuā: Mithridatici uero duces eā ſuadentes tyrānuſque illā ad deſciſcēdum impellēs cūcta uaſtarūt:cæterꝝ domū rege regreſſo Romani denuo deſertā recuparunt Inſulā & ad hoc uſque tēpus ī ſumma ꝑdurat īopia Athenienſiū ditioni ſubdita.Rhenea tenus quædā & deſtruta extitit Inſula ab Delo quattuor diſtās ſtadīs:ī qua Deliis ſunt ſepulchra.Haud enim iter Delon mortuos aut ſepelire aut cremare fas ē:Canē etiā ī Delo alere nefas. Eam priſci Ortigyā nominauere Ceos autē quaternas cōtinēs urbes īde tetrapolis uocitata.Duæ uero reſtāt Carthea ſcilicet & quā Iulidē appellāt:ad quas reliquarꝝ habitatores concurrerūt.Cartheā quidē a Poreeſſa Iulidē uero e Coeeſſa.Ex Iulide Simonides cōdēdorꝝ autor carminū duxit originē: nec nō illius ex fratre nepos Bacchylides & poſtea Eraſiſtratus medicus inſignis:& ex Peripateticorꝝ ſecta philoſophorꝝ Ariſto Byonis Boryſthenēſis æmulus:penes iſtos lex aliquādo lata fuiſſe uidet: cuius & Menander meminit.Bella īquit lex Coaenſiū eſt phama qui recte uiuere neque āt turpiter ne uiuūto.Edixit .n.ut uidet lex: maiores ānis ſexagīta natos aconito uitā finire:ut reliqs cibaria ſufficerēt.Cūq; ab Atheniēſibus obſidiōe urgeret aliq̄ndo decreuiſſe memorār:ut ex eis natu maximi morti dederent definito amicorꝝ numero.Eos aūt illi obſidere deſtiterūt Siriī ē ī mōte oppidū lōge a mari ad quinq; ad uigīti ſtadia Eius emporiū

locus ẽ.In quo Coeeſſa ſita fuerat:ne unius quidẽ pagi uiciue ĩquilinos aut mãſiones habẽs.Penes Coeeſſiam uero Sminthei Apollinis ſitum ẽ rẽplum:peneſq; poeeſſam.Inter ædẽ autẽ & poeeſſe parietina Neduſiæ Mineruæ ſacellũ ẽ: quod Neſtor ſecũdũ eius a Troia reditũ ædificauit. Eſt & in Propõtide Pariũ oppidũ Coeeſſia quoq; Helixũ habet amnẽ. Poſt hanc Naxus & Andrus haud memorabiles ſane inſulæ & Parus e qua natus eſt Antilochus poeta. Parii quidẽ Thaſum ædificarunt. Eſt & in ꝓpontide Pariũ oppidũ:In hoc ꝓfecto ara eſſe dicitur digna quam ſpectes latera ad unius ſtadii mẽſuram habẽs. Parus lapidẽ ꝓducit quẽ pariũ appellant ad marmoreas ſculpturas aptiſſimũ.Eſt enim Syrus prior ore ꝓducta ſyllaba e qua Pherecydes Rabius duxit originẽ.Eo iunior ẽ Atheneus huius mẽtionẽ poeta feciſſe uideť:Syriã illã appellans Inſula quædam Syria Ortygiæ ſtat littore ſupra extat & Myconus:ſub qua gigãtũ nouiſſimos ab Hercule mactatos iacere fabulanť.E qua deriuatũ ẽ ꝓuerbiũ:Omnia ſub unã Myconũ: quãdoquidẽ quæ natura diſtinguũť ſub unũ titulũ deſcriptionẽq; ducunť.Mycõios etiã quidã caluos appellant:cũ illud uitiũ ea paſſim exuberet in Inſula.Seriphus autẽ eſt in qua ea facta uulganť:quæ dicunť in fabulis Dicten piſcatorẽ arcã adduxiſſe retibus:ĩ qua Perſeus cũ matre Danæ poſitus tenebať:cum pater Danæ Acriſius utrũque abieciſſet ĩ mare iſta ĩ Inſula educatũ fuiſſe Perſeum ꝓdiť:qui cũ caput Gorgonis allatum Seriphiis oſtẽdiſſet:uniuerſos mutaſſe ferť in lapides:idq; ĩ matris ultionẽ factitaſſe: quia illis adiutoribus Seriphi rex Polydectes nuptiis inuitã adegiſſe conſtituiſſet. Adeo autẽ lapidoſam eſſe Seriphũ ut qui conuiciať id ĩſpecta obueniſſe Gorgone cauſenť: Tenos quoq; urbẽ non ſane magnã habet:uerũ Neptũni phanũ ĩgens in luco extra muros ſpectatu dignũ:in eo capaciſſima diſcũbẽtiũ cõuiuaꝝ ædificata ſunt triclinia illud ſignũ eſt abũdãtẽ finitimorum multitudinẽ eo conuenire ſolitã qui una Neptũni ſacrificia celebrarent. Eſt etiã Amorgus e ſporadibus una:e qua genitus eſt Simonides lãborũ poeta & Lebinthus & Leria Hinc illud Phocylide Lerii mali:nõ unus q; dẽ alter uero minime ſed uniuerſi:excepto Procle mali etenim Procles Lerius.Eius nãq; loci homines:ut improbi criminabanť.Apud illã Patmos eſt atq; Coraſſie ab occaſu Icariæ propius iacẽtes Icaria uero Samo. Icaria quidẽ deſerta manet:at egregia cõtineť paſcua: quæ uſurpãť a Samiis.Huius generis cũ ſit tamen celeberrima eſt: & ab ea Icariũ pelagus adiacẽs uocabulũ adipiſciť:in quo & ipſa continet & Samus: & Cos & modo dictæ Coraſſiæ & Patmos & Lerus celeber. In ea mõs Cerceteus magis q̃ Ampelos:qui urbi Samioꝝ ĩcumbit: Icario mari Carpathium cõiungiť ex parte Auſtri.Huic aũt Aegyptũ ab occaſu autẽ Creticum & Africanũ.Permultæ uero ĩ Carpathio mari Sporades cõtinẽtur.Inſulæ Itericon præſertim ac Rhodon atque Cretã quaꝝ ſunt Aſtypalea & Telus & Chalcea.& quas in nauiũ catalago nominauit Homerus. Qui Niſitõ habẽt celſam Carpathũq; Caſumq; Eurypyliq; urbẽ Con:equoreaſq; Calydnas. Præter Con enim ac Rhodon de quibus poſtea diſſerẽdũ erit:alias inter Sporades ponimus & hoc in loco eas meminimus licet nõ ĩ Europa ſed ĩ Aſia cõputatæ ſint:quãdoquidẽ ut una cum Creta Cycladibuſq; Sporades ipſas cõplecteremur quodã nos mõ urgebat oratio ſerieſq; dicẽdi.Cæteꝝ ĩ ipſo Aſiæ ſitu circũſcribendo:cõtiguas illi aſſcribemus Inſulas: præcipue quæ digne(ut referanť)uidebunť: Cyprũ Rhodũ Gon:& quæ iacẽt ordinatim ĩ littore Samũ Chiũ Leſbum Tenedũ Impræſentiaꝝ.Sporades ipſas:quæ digne relatu reſtãt ꝓcurremus. Aſtypalea igiť ꝓcul ſatis extat in pelago:unam habẽs ciuitatẽ. Talis autẽ ad Cnidiã ꝓtendiť oram.Longa:ſublimis:anguſta circuitum ad quadragena & centena complectẽs ſtadia:cui & ſtatio nauiũ adeſt:Chalcea quidẽ ſtadia a Telo octoginta abeſt. A Carpatho autẽ quadringẽtis & ab Aſtypalea bis totidẽ habetq; uicũ habitatum eiuſdem uocabuli:& Apollinis delubrũ & portum.Niſyrus quidẽ ab Aquilone affinis ẽ Telo.Ab ea ſtadia circiter ſexaginta ſemota quantũ & a Co diſiungiť rotũda:celſa:ſaxoſa:molẽdinariis abundãs lapidibus. Finitimis igiť urbibus ab ea molaꝝ ſuppetit copia:ſui quoq; nominis habet oppidũ & portum aquarũque ſcaturigines calidaꝝ phanumque Neptunni:eius ambitus ẽ ſtadia octoginta.Sunt & penes eã paruæ quædã Inſulæ iuri Niſyrorum adſcite fama eſt:Niſyrum fragmẽtum Coæ Inſulæ fuiſſe adiiciť fabulæ Neptunnum gigantũ quempiam ꝓſequẽtem:Polyboten ab Inſula Coa tridente ſuo fruſtũ auulſiſſe.Inque illũ iaculantẽ fragmẽ ipſum ꝓiectũ Inſulã mãſiſſe Appellatãq; Niſyrũ Inſulã ſepultũ ibi cõtinẽs gigãtem. Tametſi quidã aſſerãt ſepulchrũ eius in Coo eſſe. Carpathus autẽ quã Homerus Carpathum uocat excelſa eſt circuitũ ducẽtũ ſtaď habẽs.Fuitq; urbibus quattuor pollẽs:& nomen celebre conſequuta eſt:a qua pelago quoque nomen eſt ĩditum. Vna uero urbiũ ipſaꝝ Niſyrus dicta ẽ. Cognominis quidẽ Niſyroꝝ Inſulæ.Iacet aũt ab Aphrica ad littus albũ: quod ad ſtadia mille abeſt ab Alexãdria. Quattuor uero milibus a Carpatho.Caſos quidẽ ab hac ſtadiis ſeptuaginta diſtat. A Samonio autem Cretæ promontorio ducẽtis & quinquaginta Ambitus eius eſt octoginta ſtadiis.In ipſa ciuitas eſt eodẽ dicta nomine.Circum illam uero cõplures Inſulæ ſũt Caſioꝝ nomiatæ poeta Calydnas(ut aiũt)Sporadas appellat Inſulas.Quaꝝ unã eſſe Calymnã.Sicuti aũt Niſyroꝝ & Caſiorum uiciæ ac ſubditæ:ab eis nom̃ aſſequũť Inſulæ.Sic & circũſtãtes Calymnas

ab ea nomiari: probabile fit quæ ānis illis forte Calydna uocabat'. Pleri que ſane duas eſſe Calydnas aſſerūt: Leꝛ ſcilicet atq; Calymnam. quas q dē etiā dicere poetā dicere. Scepſius autem ſcriptis ſuis teſtat' pluratiuo Calymnas numero Inſulam nominatā: quēadmodū & Athenas & The bas. Oportet autē poetæ dictū per hyperbaton accipere. nō enim Inſulas Calydnas inquit. Alii uero ſic æquoreas ideſt Inſulas qui Niſyrō habēt celſam Carpathonque Caſumque Eurypylique urbem Con æquoreaſ/ que Calydnas. Totum quidem īſulare mel: ut plurimū urbanū & iucū/ dum eſt: & æmulum Attico. At uero quod in hiſce oritur īſulis reliquū antecellit: potiſſimum autem Calymnium.

Ndecimus Aſiam incipit: quam Tancus ī ſupioribus Septentrionis ptibus naſcēs diſiungit ab europa. Continet hic liber gentes tanaidis ortui adiacentes orientem ac meridiem uerſus: item omnes barbaras na/ tiones quæ Caucaſum montem accolūt: e quibus ſūt Amazones: Maſſa gete: Scythe: Albāi: Iberes: Bætriā: Caſpii: Medi Perſæ: Harmeniæ duæ: uſq; ī Meſopotamiā cōplectit' etiā Troglodytas & gētes eas quæ honio chi dicūt'. Itē Sceptuchos: Choanos: Aſſyrios: Polyphagos: Albanos: Sy/ racos. Tapyrus meminit Iaſonis Medeæ: & urbiū q̄s condiderūt: memi/ nit etiā Xerxis Mithridatis & Alexādri eius q ex Philippo natus eſt.

Vropæ continua eſt Aſia ad Tanain flumen illi coniun/ cta: de qua deinceps dicemus: & euidentiæ gratia naturali bus quibuſdam terminis loca omīa deſtinabimus. Quod itaque Eratoſthenes fecit in toto terrarum orbe idem no/ bis Aſia faciendum eſt. Nam Taurus mediam quodam/ modo continentem hanc diuidit ab oriente in occidentē: cuius partem ad Aquilonem relinquit partem ad meridiem. Alteram Græci interiorem uocant: alteram exteriorem. Quæ & ſi a nobus ante dicta ſunt: memoriæ tamen gratia repetant'. Mons hic multis in locis la titudinem habet ſtadiorum trium miliū Longitudinē quātū Aſia: ſtadi/ um circiter. xl. & quinque milia a Trāſmarina Rhodi ora uſq; ad Indiæ ac Scythiæ extrema Orientem uerſus Idem in nomina ac partes multas diuidit': quarum aliæ maiores aliæ minores ambitus cōprehēdunt. Sed quoniam in tanta montis latitudine gentes quædam continent' aliæ ob/ ſcuriores: aliæ omnīo notæ: ut Parthi Medi Harmenii & Cappadocum quidam præterea Cilices & Piſide: quicunque ad borealem plagam de/ clinant: in borealibus ponendi ſunt: quicūque ad auſtralē in auſtralibus qui in medio montium iacent: ii propter aeris ſimilitudinem ad boream ſunt collocandi: Nam frigidi ſūt: auſtrales uero calidi porro flumīa quæ hinc decurrunt omnia fere in contrarias labūtur ptes: alia ī boreales alia in auſtrales & ſi nonnulla poſtea ad orientē uel occidentē conuertant' & natura fert ut montes eos pro confiniis habeāt quibus aſiā diximus ī par tes duas diuiſam quēadmodū mare qđ intra colūnas ē qđ cū maxima ex parte e directo ſit iis mōtibus duas efficit cōtinētes Europā atq; Aſiā quaꝛ id aptiſſimū quoddā cōfiniū ē Sed quoniā iis q ab Europa ī Aſiā tranſeunt borealia ex Aſiæ diuiſione prima ſunt ī geographia ab iis īcipi endum eſt. Hoꝛ autem ipſoꝛ prima ſunt quæ Tanaidi adiacent: quem nos Europæ atque Aſiæ limitem poſuimus. Hæc quaſi peninſulā quan/ dam efficiūt: quæ ab occidēte Tanaide flumine ac meotide ambit' uſq; ī Boſphorum & maritimā euxini orā: quæ ad Colchos deſunt a Septen/ trione oceano uſque ad Caſpii maris os: ab oriente hoc eodem mari uſq; ad Albaniæ & Harmeniæ cōfinia: ubi Cyrus & Araxes emittunt: quoꝛ alter p Harmeniā Cyrus p Iberiā & Albaniā fluit: ab Auſtro autē terra quæ eſt ab oſtio Cyri uſque ī Colchidē triū miliū fere ſtadioꝛ: a mari in mare per Albanos & Iberas: quapropter Iſthmi rationē obtinet: qui hūc Iſthmū tantū dixerūt quātum Clitarchus qui eum ab utroque pelago p fuſum dicit nō ſunt audiēdi: poſſidonius putat eum mille & quingentū eſſe ſtadioꝛ quātum Iſthmū qui inter Peluſiū eſt atque rubrū mare. Vi det' īquit nec ab eo differre qui ē a Meotide in oceanū: ſed ego nō uideo quomodo quiſq̄ ei īcerta credat de quibus ueri ſimilitudinē nullā affer/ re poteſt: cum de certis adeo dicat imprudenter: quanq̄ Pompeio famili aris fuerit qui in Iberas & Albanos duxit exercitum uſque ad utranque & Colchici & Caſpii maris partem. Tradunt enim Pompeium cum ad piraticum bellum exiret: & mox contra Mithridatē eſſet exiturus Rho/ dum ueniſſe atque diſputanti Poſſidonio affuiſſe: cui in diſcuſſu īterro ganti nunquid iuberet: reſpōdiſſe Poſſidonium ferunt. Se gereret clare atq; alios excelleret omnes. Huc accedit quod eius hiſtoriā ſcripſit. Vn/ de oportuit diligētius eum ueritatem exquirere. Secunda pars erit terra quæ ultra hyrcanium pelagus iacet quod Caſpium appellatur uſque ad Scythas Indis uicinos. Tertia erit ea quæ dicto Iſthmo continua eſt. Nā poſt hunc & Caſpias portas ſecūtur loca Europæ proxima & iis quæ cis taurum ſunt: ut Media Armenia Cappadocia & quæ interiacēt. Quarta pars erit regio quæ cis Halym eſt: & quæ in ipſo tauro ſunt & extra tau/ rum quæcūq; ī peninſulam īcidunt: quam Iſthmus efficit: qui ponticum mare dirimit a Cilicio. Ex his quæ cis taurum ſunt Indiam ponimus & Arianā uſque ad gētes quæ ad Perſicū mare & Arabicū ſinū ac Nilum uergūt Aegyptum mare atque Iſſicum uerſus. His ita diſpoſitis primā

Universidad de Deusto
Biblioteca

partem incolunt a Septẽtrionis & oceani partibus Scythaꝝ quidam No
mades & ĩ curribus degentes. Interius uero Sarmate atque ii Scythe: aor
ſi & Siraci qui meridiem uerſus uſque ad Caucaſi mõtes deſcendũt alii
Nomades: alii in tabernaculis degẽtes atque agrum colẽtes circum lacũ
meotæ habitant Boſphoꝝ uerſus Aſiatica regio ẽ & Sindita poſt quam
ſunt Achei Tygi Heniochi Cercete Macropogones: ultra quos ãguſtiæ
ſunt Phtirophagorum. Poſt Heniochos Colchis ẽ ſub Caucaſiis atque
Moſchicis montibus ſita: ſed cũ Tanaim Europæ atque Aſiæ terminũ
fecerimus ab eo incipiẽtes ſingula ꝑgremus. Fertur itaque Tanais a Se
ptẽtrionis partibus Nilo contrarius: nõ tamẽ ꝑ Diametrum (ut quidam
putant) ſed oriẽtalior originem ut ille ĩcertam habẽs. Verum Nilus ma
gna ex parte notus ẽ: ac regionem percurrit totam acceſſibilem & lõgas
habet nauigationes. Tanaidis uero hoſtia ſcimus. Nam duo ſunt ad Se
ptẽtrionales Meotidis partes. lxx. inter ſe ſtadiis diſtãtia: ſupra hoſtia ue
ro nihil pene notum eſt propter frigora & regionis difficultates quas ĩdi
gene facile ꝑferũt carnibus & lacte more Nomadiũ enutriti alienigenæ
perferre non poſſunt. præterea cũ Nomades difficulter aliis miſceantur:
& multitudine & uiribus præſtẽt: ĩtercludũt ne qua ex parte regio ꝑme
etur & ne quas flumẽ nauigationes habeat. Iccirco quidã exiſtimãt eum
fontes in caucaſiis mõtibus habere cũ mꝫtus ad Septẽtrionem ferat. Po
ſtea conuerſum emittere ĩ Meoti. His Theophanes Mityleneus uideꝫ
aſſentiri. Quidam a ſuperioribus Hiſtri partibus eũ deferri putant. Iudi
ciũ autẽ tam longi curſus etiã ab aliis plagis nullũ afferũt quaſi de proxi
mo & a ſeptẽtrione id effici nõ poſſit ad Tanaim flumẽ & lacũ urbs ſi
ta eſt eodẽ nomine a græcis condita qui Boſphoꝝ habẽt: eã Polemo rex
nuper depopulatus ẽ cũ minus ei obtẽperaret ea cõmune emporiũ erat
nomadũ Aſiæ atq; europæ & eoꝝ qui e Boſphoro lacũ nauigãt quoꝝ alii
uehũt mãcipia pelles: & ſi qd aliud nomadicũ eſt: alii onerant ueſtẽ uinũ
ac cætera quæ mitis uitæ ſũt ꝓpria. ad ſtaꝺ cẽtũ Ante emporiũ Inſula ia
cet noĩe Alipecia miſcoꝝ hominũ domiciliũ. Sũt aliæ nõ ꝓcul ĩ lacu par
uæ Inſulæ Tanais ab hoſtio Meotidis recia nauigãtibus ad borealia: ſtaꝺ
abeſt duobus milibus &. cc. Sed nec mꝫto pluribus terreſtri itinere eũti
bus nauigãti ſecus terrã: & ad octigẽta ſtaꝺ a tanaide ꝓgrediẽti: primũ ẽ
is q magnus Rhõbites diciꝫ ubi piſcatio mꝫta ẽ & cõdituræ apta: deide
alioꝝ octigẽtoꝝ ſtaꝺ iteruallo ẽ minor rhõbites qd ꝓmõtoriũ nõ adeo
piſcibus abũdat maiores rhõbitani iſulas hñt ſtatiõibus plenas. Qui ue
ro minorẽ rhõbitẽ ĩcolũt Meotæ ſũt homĩes oparii. In rota enĩ hac præ
ternauigatiõe meotæ habitãt agricultores nõ mĩus q̃ nõades bellicoſi: &
in gẽtes plurĩas diuidũtꝫ: quoꝝ q Tanaim accolũt agreſtiores ſũt q uero

Boſphorãis coherẽt mitiorẽ uitã degũt. A minore rhõbite ĩ Anticoetam
flumẽ & Tyrãbẽ ſtaꝺ ſũt. lx. Hic ĩ uicũ Cibricũ. c. ac. xx. Vnde ſoluunt
q nauigãt. In hac præternauigatiõe q̃dã Clazomenioꝝ ſpeculæ ĩueniũtꝫ.
Cimericũ urbs erat ĩ Cherõneſo ſita quæ foſſa & aggere Iſthmũ claude
bat. Nã Cimerii olĩ potẽtiã ĩ Boſphoro maximã habuere: ũde & Cimeri
cus Boſphorus appellatus ẽ. Hi ſũt q ad põti dextrã mediterraneã regio
nẽ habitãtes uſq; ĩ Ioniã excurrebant hos Scythæ ex his ſedibus pepule
rũt. Scythas aũt Græci q Pãticapeũ & alias ĩ Boſphoro urbes habitabãt:
hĩc in uicũ Achilleũ ſũt ſtadia. xx. ĩ quo Achillis tẽplũ ẽ. Hic ẽ ãguſtiſ
ſimũ hoſtii meotidis fretũ ad ſtaꝺ. xx. uꝫ paulo plura: habẽs in ulteriore
regiõe myrmeciũ uicũ: & Partheniũ Heracleo ꝓximũ: hĩc ad Satyri mo
numẽtũ ſtaꝺ ſũt. lxxxx. i. ĩ ꝓmõtorio quodã poſitũ hominis ĩ Boſphoro
clariſſimi ac potẽtiſſimi ꝓximus ẽ uicus Patreus a quo ad uicũ Corocõ
damẽ ſũt ſtaꝺ. c. ac. xxx. Is finis ẽ Boſphori q Cimmericus appellatꝫ. Sic
enĩ ãguſtiæ uocãtꝫ ab oſtio meotidis. i. ab Achillei & Myrmecii ãguſtiis
uſq; ad Corocõdamẽ & oppoſitũ ei uicũ Pãticapenſis agri noĩe Acrã q
lxx. ſtadioꝝ freto diſiungitꝫ. Nã & huc uſq; glacies ꝑtẽdit meotide: adeo
frigore cõcreta ut pedibus permeẽt. Hæ ãguſtiæ totæ ſunt portuoſæ ſu
pra Corocõdamẽ lacus iacet: q ab ea Corocõdãetis uocatꝫ &. x. ſtaꝺ a ui
co ĩ mare emittit. Pars uero Anticoeti abrupta & ĩ lacũ ĩfluẽs Inſulã effi
cit: q̃ lacu hoc & meotide & flũine circũcirca abluitur. Hoc flumẽ nõnul
li Hypanim uocãr: quẽadmodũ id qd ẽ Boryſtheni ꝓximũ: & ad Coro
cõdameti nauiganti eſt Phanagoria ciuitas memoratu digna: & Cepi &
Hermonaſſa: & Apaturũ ueneris fanũ: q̃rũ Phanagoria & Cepi ſũt ĩ ĩſu
la ad ſiniſtrã nauigãti. Aliæ urbes ſũt ĩ Sidica ultra Hypanim a dextris.
Itẽ ĩ Sidica regia ẽ Sidorũ mari ꝓxĩa & Aboraca. Quicũq; Boſphori po
tẽtibus parẽt Boſphorãi appellãtꝫ: Boſphoranoꝝ metropolis q ſũt ĩ euro
pa Pãticapeum eſt: Aſianorum uero phanarium: ſic enim hæc ciuitas uo
catur Phanagoria emporium ẽ eaꝝ reꝝ quæ ex meotide & ulteriore bar
baroꝝ regione ĩportãtꝫ Eaꝝ uero quæ mari aduehũtur Pãticapeũ Phana
goriæ ẽ ĩſigne ueneris apaturiæ tẽplũ. Id adiectiuũ ĩterpretãtꝫ fabula quã
dã afferẽtes qd cũ gigãtes uenerẽ adorirẽtꝫ: Illa Hercule ĩuocato tã diu ĩ
latebris qbuſdã latitauit donec gigãtes ſigillati excipiens dolo occidẽdos
exhibuit. Ex meotis ſũt Sindidãdarii Toreate Agri Arrichi. Itẽ Tarpe
tes Ouidiacẽ Sittacẽi Doſci: aliiq; cõplures e qbus ſũt Aſpũgitani q ĩter
Phanagoriã Gorgopiãq; habitãt quingẽtoꝝ ſtadiorum ſpatio: quos cum
Polemo Rex ſimulata amicicia adoriretur: nec id eos lateret ſed contra ĩ
ſtructi exirẽt captus interemptuſq; ẽ. Ex omnibus Aſianis meotis ii qui
foꝝ habebant: quod ad Tanaim eſt parebãt Boſphorani uero frequẽter

Universidad de Deusto
Biblioteca

iugum detrectabāt: Sæpe Bosphoranoꝝ duces ad Tanaim usq; occupa
uerunt præsertim postremi Pharnaces Cassander ac Polemon: Pharna/
ces quoq; Hypanim Dādariis olim ꝑ antiquā fossam diciť iduxisse:qua
purgata regionē totā diluit.Post Sidicā & Gorgopiā i Acheoꝝ & Zygo
tū:& Heniochoꝝ mari ora : magna ex parte mōtuosa & importuosa: cū
caucasi pars sit:ii ex maritimis latrociniis uiuunt.Lēbos habēt exiles Ar/
ctos:Leues.xxv.hominū capaces:rari.xxx.suscipiūt Hos.Lembos Græci
Camaras uocant. Tradunt Phthiotas Acheos Ex Iasonis exercitu Achiā
hāc habitasse.Laconas uero Heniochiā:quoꝝ duces Rhecas & Amphi/
stratus fuerūt Castoris & Pollucis aurigæ unde Heniochi(ut par est)ex
iis sunt nominati.Ex his itaq; Lēbis classem cōparātes:& iterdū ad naues
onerarias: interdū ad regionē uel urbē aliquam nauigantes: mari domi/
nantur.Bosphorani eos nōnunq̄ instationibus accipiunt:& commeatus
& uendēdæ prædæ copiam suppeditāt.Hi cū domū repetūt & ultra na/
uigare non possunt:lēbos humeris ipositos i siluas referūt:i quibus habi
tātes tenue solū arāt.Rursum cū nauigādi tēpus adest eos in mare defe/
rūt:idē faciūt i aliena.nā loca siluosa nota habēt:ubi abscōditis lēbis ipsi
noctu nōnunq̄ iterdiu pedibus errāt capiendoꝝ hominū gratia:quos cū
ceperint facile redēpticios faciūt. Nā iterredeūdū rē omnē iis significāt
qui illos amiserunt.In locis itaq; quæ sūt pricipibus subdita q iniuriam
accepere aliqđ præsidiū ab iis habēt q sæpe illos isecuti Lēbos atq; pira/
tas capiūt.Regio uero quæ sub Romanis est minus habet auxilii ꝓpter
eoꝝ negligētiā q mittunť. Haꝝ itaq; gētiū uita talis est quæ Septuchis
subditæ sūt. Sceptuchi aūt regibus uł tyrānis Heniochi reges quattuor
habebāt:cū Mithridates Eupator e paterno regno fugiēs Bosphorioꝝ re
gionē ꝑmeauit quæ qdē ipsi peruia fuit:Zygoꝝ uero terrā ꝓpter locoꝝ
difficultatē atq; asperitatē accedere diffisus egre maritima ora ꝓfectus ē
sæpe mare igressus quo usq; i Acheoꝝ agrū ꝑuenit: quibus adiutoribus
iter ex phoside cōsumauit ad q̄ttuor fere milia stađ a Corocōdame oriē
tē uersus recta nauigatio est.Hinc ad stađ.c.&.lxxxx.ē Sindicus portus
& ciuitas:dehinc ad.xl.stađ sunt ea quæ bata nominanť uicus & portus
ubi Sinope austrum uersus huic oræ plurimum uidetur opponi quem/
admodum Carambis fronti arietis ut ante dictum est.auctor est Artemi
dorus a Batis oram esse cercetarum octingentoꝝ &.l.fere stađ quæ stati/
ones & uicos habeat. Dehinc Acheoꝝ regionē stadioꝝ quingētoꝝ:dehīc
Heniochoꝝ mille:dehīc magnū Pytiuntē trecētoꝝ fere.lx.usq; Dioscu/
riadē q Mithridatica cōscripsere:nā iis maxie accedēdū ē prius Acheos
ponunt:deinde zygos:deinde Heniochos:deinde Cretenses & moschos
& Golchos & Phthirophagos qui ultra hos sūt & Thoonas & alias circa

caucasum ꝑuas gētes. Ab initio igiť ora ad oriētem tēdit & ad'austrum
spectat. Ab ipsis uero Batis palatim detorquens respicit occidentē & ad
Pytiuntē & Dioscuriadē definit. Nā hæc Colchidis loca dictæ oræ iun/
cta sūt. Post Dioscuriadē ē reliqua Colchoꝝ ora cui Trapezus cōtinua
flexū quēdā admirabilē efficit:deinde i rectū latus extendiť : quod pōti
dexteriora efficit ad septētrionē spectātia. Vniuersa uero Acheoꝝ & cæ
teroꝝ ora usq; Dioscuriadē & loca mediterranea austroꝝ uersus i rectū ex/
euntia caucaso subiacēt:q mōs utriq; pelago iminet & pōtico & Caspio
muniēs isthmū q ea dirimit.Is austroꝝ uersus Albaniā Iberiāq; distermiat
septētrionē uersus sarmaticos cāpos: arboribus & ōnigena silua plenus
ea præcipue quæ fabricandis nauibus ē idōea:Eratosthenes ait Caucasū
ab indigenis Caspiū uocitari a Caspiis fortasse cognominatū Ab eo qua
si cubiti quidā ad meridiē ꝓcurrunt qui Iberiam complectētes Moschi
cis & Armeniis mōtibus cōiūguntť.Itē monti Scydisse & Paryadre. Hi
oēs tauri ptes sūt: q australe Armeniæ latus efficit & ab eo quodāmodo
abrupti septētrionē uersus usq; ad Caucasum & maritimā euxini orā ꝑ/
currūt quæ a Colchide i Temiscyrā tēdit Dioscurias itaq; i hoc sinu po
sita & oriētalissimū totius pelagi signū obtinens euxini recessus:& extre
ma nauigatio appellatť. Vnde illud qđ i ꝓuerbio diciť i phasim ubi cur
sus carinis ultimus sic intelligendū ē nō q; poeta q iābicū fecit de flumi
ne dicat nec de urbe eiusdē nominis quæ ad flumen sita est:sed de Col/
chide ut de ꝑte quod recta nauigatio a flumine & ab urbe i recessum sit
sexcētoꝝ fere stađ:eadē Dioscurias Isthmi initiū est q iter mare Caspiū
iacet atq; pontū & cōmune foꝝ eaꝝ gentiū quæ ꝓxime sunt ulteriores.
Dicūt itaq; nōnulli q parū res animaduertūt.lxx.nōnulli.ccc.gentes i eā
cōuenire atq; oēs diuersaꝝ linguaꝝ:propterea qđ sparsim & ipmixte ob
asperitatē atq; intractabilitatē habitent:quoꝝ pleraq; pars Sarmatæ sūt:
atq; oēs Caucasii ac de Dioscuriade qdē hactenus.Reliq̄ uero quæ Col/
chis est magna ex ꝑte ad mare ptendit. Hanc phasis illabiť igens flumē
qđ ortū ex Armenia ducēs Glaucū i se recipit atq; Hippū e uicinis mō/
tibus cadētes.Nauigatť aūt usq; Sarapanos quæ munitio urbis habitato/
res recipere posset. Ex ea pedestri itinere curribus uecti quatriduo i Cy
rum proficiscuntur. Ad phasim urbs iacet eiusdem nominis Colchorū
emporium quod ex alia parte amni procingitur ex alia lacu : ex alia ma/
ri.Hinc biduo triduoue amissum Sinopēq; nauigatť.Hæc littora & flu/
minis ostia amœnissima sūt. Regio fructibus & oibus q̄ ad fabricandas
naues ptinēt opportūa:nā mł'ta ꝓducit ac fluminibus defert. Mel tamē
frequētius amaꝝ ē:sed præcipue Linū Canabē Cerā ac picē gignit Lini
ficiū qdē uulgatū ē:nā & i ꝑgria exportatť loca. Vnde qdā cognationē

Universidad de Deusto
Biblioteca

Colchoꝝ cū ægyptiis oſtēdere uolētes fidē ex iis captant. Secus hæc flu/
mina í Colchica regione ē Leucatheæ ſanū qđ Phryxus cōdidit atq; illi/
us oraculū ubi aries nō mactaſ: id olim diues erat: ætate autem noſtra a
Pharnace paulopoſt a Mithridate pgameno direptū eſt. Nā læſa regiōe
etiā diuina egre habēt nec coli poſſunt ut Euripides íquit. Quātā olim
hæc regio claritatē habuerit fabulæ declarāt Iaſonis exercitū ínuētes qui
ad Medos uſq; ꝓceſſit: ac prius etiā phryxi expeditionē poſtea cū reges
ſuccederēt & regionē haberēt í ꝓuíntias diuiſam mediocriter agebāt. Cū
uero mithridatis Eupatoris potētia uehementer eſſet adaucta tota ei re/
gio ꝓuit a quo ſēp aliqs ex amicis regiōis præfectus & adminiſtrator mit
tebaſ: e qbus fuit Maophernes matris noſtræ patruus. Híc mꝫta regi ad
nauales res copia ſed ſublato mithridate regio omnis quæ ſub eo erat e/
uerſa ē mꝫtiſq; diſtributa. Poſtremo Polemo Colchidē habuit: quo mor
tuo uxor eius Pythodoris Colchoꝝ & Trapezūtis & Pharnaciæ & ulte/
rioꝝ barbaroꝝ regnū tenet. Sed de his poſtmodū dicemus: Moſchica in
q̄ fanū dixíus triptita ē. Nā ꝓtē habēt Colchi ꝓtē Iberes ꝓtē Harmenii:
Polichniū Phryxi ciuitas ē í Iberia: ea nūc Ideſſa diciſ locus optíe muni/
tus. In Colchidis aūt finibus nō ꝓcul a Dioſcuriade Rhiochares flumē
labiſ ex gētibus quæ Dioſcuriadem cōueniūt: ē Phthirophagoria natio
cui nomē a ſordibus ac fame datū ē: his ꝓximi ſūt Soāes nihilo fame me
liores: robore aūt meliores: nā ui ac potētia pene præſtāt. Hi gētibus cir/
cūuicinis domināſ: Caucaſi extrema obtinētes: quæ Dioſcuriadi íminēt
regē habēt & collegiū utroꝝ. ccc: cc. hominū milia coguntſ í exercitū. Nā
mꝫtitudo oís bellicoſa ē quāq̄ íordinata. Apđ eos torrētes dicūſ auꝝ de/
ferre: qđ barbari ꝓforatis tabulis ac lanoſis pellibus excipiunt. Vnde au
rati uelleris fabula cōficta ē: & fortaſſe Iberes eodē noíe uocantſ quo occi
dētales ab auro qđ apđ utroſq; inueniſ. Soāes ueneno ad ſpicula mirifi
ce utūſ: q; eos etiā q nō uenenatis ſagittis ſaucii ſūt odore offendit. Aliæ
gētes ꝓxime q circa Caucaſum ſunt puā & tenuē regionē habitāt. Alba
næ uero & Ibericæ gētes quæ dictū Iſthmū íplēt: ipſæ ēt dicūſ Caucaſiæ
& fœlicē etiā habitatu regionē ícolūt. Iberia. n. magna ex pte urbibus &
habitatoribus plena ē & tecta fictilia & fabrefactas ædificioꝝ ſtructuras:
& fora & alia publica habet. Circūſtans uero regio a Caucaſiis mōtibus
circūdaſ: nā cubiti q̄dā fertiles (ut dictū ē) ad meridiē ꝓcurrūt q uniuer/
ſam Iberiā cōprehēdētes ſeſe ad Harmeniā & Colchidē cōiungūt: í me
dio planicies ē fluminibus irrigua præſertim Cyro qui ortū ex Harme/
nia trahēs mox dictā planicie ītrat atq; Aragū ānē a Caucaſo defluētē &
alias aquas recipiēs ꝓ āguſtā fluminis regionē euadit í Albaniā íter quā
& Harmeniā mꝫtus illatus ꝓ uberes cāpos cōplura í ſe recipit flumina e

quibus eſt Alazonius & Sandobanes & Cithaces & Chanes: qui omnes
nauigabiles facti in mare caſpiū erūpunt. Hoc flumē olim Torus uoca
baſ. Iberiæ campos agricolæ habitāt: & homíes ad pacē intēti harmenico
ac medico cultu: mōtanā uero regionē pars eoꝝ maxima atque bellicoſa
Scythaꝝ more uiuētes quoꝝ cognati ſūt & contermini. Se tamen colen/
dis agris dedunt: & cū tumultus ígruerit multa ex ſe atque illis hominū
milia cōtrahunt: quattuor aditibus í eam regionem itur: uno per medios
Sarapanos Colchoꝝ caſtellum atq; eius āguſtias ꝓ quas Phaſis. c. ac. xx.
pōtibus pertranſitur: qui ꝓpter flexiones aſp ac uiolētus í colchidem de
ferſ conualliū torrētibus multo hymbri adauctis. Is ex íminētibus mō/
tibus Arctus multis fontibus impleſ: ac poſtq̄ í campos uenit: alia í ſe re
cipit flumina e quibus eſt Glaucus & Hippus. Auctus uero ac nauigabi
lis factus exit in pontū. Secus eū urbs iacet eiuſdē nominis & lacus non
procul. aditus itaq; ex Colchide í Iberiā eſt huiuſmodi petris munitioni/
bus fluminibus & conuallibus clauſus. Ex Nomadibus autē ſeptentrio/
nem uerſus difficilis ingreſſus eſt triū dieꝝ itinere. Dehinc āguſta flumi
nis regio í arago flumine dieꝝ quattuor uiæ finē murus inexpugnabilis
munit. Ex Albania primo ígreſſus ē ꝓ petrā excíſam: dehíc ꝓ ſtagnum
quod amnis efficit cadēs ex Caucaſo. Ex harmenia uero āguſtiæ quæ ſe/
cus Cyrū ſūt atque Aragū qui priuſq̄ inuicē cōcurrāt urbes natura mu/
nitas habēt quæ ſaxis impoſitæ. xvi. íter ſe ſtađ abſunt: ꝓpter Cyrū Ar/
mozicā: ꝓpter Aragū Sēſamora: quibus ígreſſibus prius Pōpeius uſus
eſt ex harmenia mouens: poſtea uero Canidius. Quattuor hominū gene
ra regionē hāc incolūt: primū ex quo reges duo deligūtur alter ſcilicet q;
propinquitate & ætate antecedit. Alter qui iura det & exercitū ducat. Se
cūdum eſt ſacerdotū qui iura finitimoꝝ curant. Tertium militū & agri/
colaꝝ. Quartū uulgi quod regibus ſeruit: & omnia quæ ad uitā ꝓtinent
miniſtrat Hi omnia ꝓ familias cōmunia habēt: Sed is impar & rē tenet
qui ſenior eſt. Iberes & eoꝝ regio talis ē. Albani paſtoraliores ſunt & No
madico generi ꝓximi præterq̄ quod nō alienigenæ: unde & mediocriter
ſunt bellicoſi. Hi íter Iberas & caſpiū mare habitāt ab ortu ſolis mari cō
iūcti ab occaſu Iberiæ finitimi: ex reliquis lateribus boreale caucaſus mō
tibus muniſ qui campis imminentes & mari plurimum coniuncti Ce/
raunia uocantur. Auſtrale latus harmenia progrediens efficit: quæ par/
tim campeſtris eſt partim montana quemadmodū Cambyſena ad quā
Harmenii ſimul & Iberiæ & albaniæ cōiunguntſ. Cyrus autem qui per
Albaniam fluit & alia flumina eum augentia terram fœcūdiorem exhi/
bēt: mare autē cōfundunt: nā limus plurimus occurrens exitū obſtruit:
ex quo adiacētes íficile ē. Hāc ĩæqualitatē affluxuū refractiōes exaugēt:

Universidad de Deusto
Biblioteca

atqui & oſtia in ora xii.dicũtur diſpartiri:quoꝝ alia ceca alia omnino fallentia ſtationẽ nullam relinquunt.Quapropter cum ultra.lx.ſtad̃ littus mari fluminibuſq; abluat̃: locus omni ex parte iaceſſibilis fit: Limus ad quingenta ſtad̃ ꝓgrediẽs totum littus efficit aggeroſum: prope Araxes emittit:aſp & Harmenia cadẽs & quẽ ille limum ꝓpellit alueũ ꝓuium faciẽdo eũ Cyrus repellit.Hoc hominũ genus fortaſſe mare nõ eget cũ nec terra digne utant̃.Nã qui ibi militarut dicũt eos Cyclopicã uitã degere. Terra enim fructũ omnẽ etiã domeſticũ affert:& ſtirpes omnes & ea quæ ſemp uirent:& cũ ne minimã quidẽ culturã habeat:tamen bona omnia ſine ſatione & inaraca gignit:multiſq; i locis ſemel ſata:bis terque fructũ affert. Ac primo quidẽ modios quinquagenos idque minime renouata nec ferro prõciſſa:ſed ligneo aratro. Babylõius uero & ægyptius cãpus fluminibus atque aliis aquis totus irrigat̃: quamobrem ſemp herbidã faciẽ ſeruat:iccirco uberrimus eſt. Adeſt illi præcipua aeris temperies:uineæ manẽt ineffoſſæ quinquẽnis putat̃:i bimatu nouelle fructũ feruũt:adultæ tãtũ reddũt ut pars maxima in palmitibus relinquat̃. Pecora tũ mitia tum agreſtia fœtus edunt:pulcherrimos homines ſunt magnitudine ac pulchritudine excellentes. Simplices non autẽ cauponarii nũmi uſum maxima ex parte nõ habẽt: numeꝝ ultra centenarium non norunt:commertia inter ſemerſibus faciunt in cæteris quæ ad uitam ptinẽt inertes exquiſitoꝝ ponderum ac menſuraꝝ ignari ciuilitatis belli & agriculturæ prorſus impiti pedeſtri & equeſtri apparatu decertãt ex pediti & armati ut Harmenii exercitũ emittũt maiorẽ q̃ Iberes. nam uiroꝝ ad.lx.milia:equitũ ad.xxii.milia armãt: quot contra Põpeiũ pictati ſũt. Hos Nomades ab externis defendũt quẽadmodũ Iberes iſdẽ de cauſis aliter uero ſæpe eos adoriunt̃ & quominus agriculturã exerceãt ꝑpediũt: Iaculatores ſunt & ſagittarii clipeos & thoracas habẽt. Itẽ ferinas galeas quẽadmodũ Iberes ex Albana regiõe.Eſt etiã Caſpiana eiuſdẽ nominis cũ gente Caſpia quæ nũc quidẽ obſcura ẽ ad eã Caſpiũ mare ptinet.Ingreſſus ex Iberia i Albaniã fit per Cãbyſenã regionẽ aſperã atq; ſiccam ad flumẽ Alazoniũ ipſi & eoꝝ canes excellẽtes uenatores ſũt ſtudio magis q̃ arte:reges enim differũt:nã nũc unus omniũ differat cũ prius quæque lingua ſuũ haberet eo quod nõ facile inuicẽ miſcẽtur:linguas habẽt xxvi.terra ſerpentia quædã letifera ꝓgignit.Itẽ Scorpios & araneas. Aranearũ quædã cogũt ridẽdo mori q̃dã flẽdo deſyderio ſuoꝝ. Deos colunt ſolẽ Iouẽ ac lunã præcipue lunã cuius tẽplũ Iberiæ ꝓximũ ẽ:& ſacerdos præficit̃ honore ſecundus poſt regẽ:qui ſacris ſeruis & ſacræ regiõi præeſt quæ mꝫta ẽ & hominibus plena.E ſeruis mꝫti numine afflati diuinãt qui plurimum numine correptus ẽ: ſolus ꝑ ſiluas errat hũc ſacerdos cõprehenſum ſacra cathena deuincit ꝑ annum ſumptuoſe alens:poſtea ad deæ ſacrificium cum aliis hoſtiis mactãdum ꝓducit:ſacrificii ritus ẽ huiuſmodi. Quidã huius negotii gnarus ſacram haſtã tenẽs qua mos ẽ hominẽ mactari atque ex multitudine ꝓcedens eã in cor ꝑ latus urget illo cadẽte:quædã diuinatiõis ſigna captãt atque i cõmune ꝓferũt tũ corpore in locũ quẽdã deleto id oẽs ſupgrediunt̃ huiuſmodi piaculo utentes. Albani præcipue ſenectutẽ uenerant̃ non parẽtũ mõ ſed etiã cæterorũ mortuoꝝ curã habere aut meminiſſe nephas eſt.Nã cũ mortuis pecunias defodiunt.Iccirco pauperes uiuunt cũ patrimoniũ nullũ habeãt:ac de Albanis quidẽ hæc tradũt:Iaſonẽ cũ Harmenio Theſſalo cũ i Colchos nauigaret uſq; ad mare Caſpiũ ꝓfectũ:i Iberiã Albaniamq; ꝓceſſiſſe & harmeniæ ac Mediæ multũ ꝑgraſſe ut Iaſonia & alia cõplura monumẽta teſtantur.Harmeniũ uero ex harmenio fuiſſe quæ ciuitas Boebeidi lacui ꝓxima eſt iter pheras & Lariſſam atque eã Atileſmã & Syſpiretí habitaſſe uſq; i Calachanã & Adiabenã:atq; harmeniã de ſuo nomíe appellaſſe.In mõtibus qui ſupra Albaniã ſunt Amazonas dicũt habitare:& iter Albanos & Alazonas dicit gelas & Legas habitare inter hos & Amazonas Mermãdalim flumen labi. Alii uero e quibus ẽ Metrodorus Sceſius & Hippiſicrates locoꝝ nõ ignari dicũt eas Septentrionem uerſus Gargarenſibus eſſe finitimas ſub radicibus montiũ caucaſioꝝ qui ceraunia uocant̃ & eaꝝ alias opari quæ ad arationẽ inſitionẽq; ptinẽt:ſed præcipuã paſcẽdoꝝ equoꝝ curã habere:robuſtiores uero in equis uenatiões ac bella exercere.Oẽs ab ifantia dextrã mamillã exuſtas ut habilius libe riuſq; ad omnẽ uſum brachio uti poſſint. Sed i primis ad iaculationem uti arcu ſecuri & pelta e feraꝝ pellibus cõficere galeas ſubligacula & alia opimenta mẽſes duos ueris eximios habere quibus mõtẽ ꝓximũ conſcẽdũt qui eas diſiũgit a Gargarẽſibus quo & illi more quodã puetuſto cõſcendẽtes ſacrificãt & ꝓlis gratia cũ mulieribus coeunt:idque obſcure inter tenebras i quãcũque inciderint:quas poſtq̃ pregnãtes fecerint remittunt illas ſi fœminã peperint ſecũ retinẽt:ſi mares illos tollẽdos reddũt. Vnde ꝓpter ignorantiã ualde iter ſe affici cõtingit cũ quiſq; quãq; ſibi affinẽ exiſtimet: Mermodas e montibus deſcẽdẽs ꝑ Amazonũ regionẽ & Syracenã & loca itermedia quæ deſerta ſũt emittit i meotim . Tradũt Gargarenſes cũ Amazõibus ex themiſcyra i hæc loca cõſcẽdiſſe:poſtea ab illis diſciſſos cũ thracibus & euboibus quibuſdã errabũdis aduerſum eos bellũ geſſiſſe:quo cõpoſito iis inter ſe condiciõibus cõueniſſe:ut i filioꝝ ꝑle cõmunicarent. Viuerẽt aũt utriq; ſeparatim.Sed de Amazonũ fama ꝓpriũ quiddã euenit. Nã cum fabula ab hiſtoria diſtinguatur antiq̃ enĩ & falſa & miraculoſa:fabulæ appellãt̃.hiſtoria ſiue ãtiqua ſit ſiue

noua ueritatem postulat. miracula uero aut non habet aut perraro. De amazonibus quidem eadem nunc dicunt quæ olim quamq; miraculosa sint & a fide plurimum distēt. Quis enim credat ut uel exercitus uel ciuitas uel gens unq; ex solis constiterit mulieribus: & non solum constiterit: uerꝝ etiam inuaserit aliena: & non mō uicinis fuerit dominata adeo ut usq; in Ioniam ꝓcesserit. Sed etiā exercitū transpontū miserit usq; ī Atticam Hoc pinde est ac siquis dicat uiros tunc mulieres fuisse & mulieres uiros: quin eadē nunc de eis prædicant quam qdem rem adauget & facit ut magis antiqua credant q̄ noua: quod urbes quædā ab illis condi tæ & cognominate perhibētur: ut Ephesus Smyrna Cirma Myrina Paphe: & alia q̄ plurima monumēta Themiscyrā enim cāposq; Thermodonti ꝓximos & īminētes montes amazonū dicunt atq; eas inde pulsas: Vbi autē nunc sint perpauci id qdē & sine demonstratione tradūt quē admodū de Thalestria amazonū regina: quā cū Alexandro in hyrcania ꝑmixtā ferūt & ꝓlis gratia congressam quæ ꝓfecto res non satis cōstat. Nā reꝝ scriptores qui maxime ueritatē curāt: & quibus fidei plurimum adhibet nihil tale dixerūt: & siqui dixerunt iter se discordāt: Clitarchus Thalestriā scribit a Caspiis portis & Thermodonte ꝓfectū ad Alexandrum uenisse. Cū Caspiæ portæ supra sex milia stadiorꝝ distent a Thermodonte. Quæ uero ad famā uulgata sunt: & si ab omnibus cōcedātur: tamen qui ea finxere magis adulationi inseruierunt q̄ ueritati: quēadmodum de Caucaso ī Indicos montes: & in uicinum illis mare translato ab ulterioribus Colchorꝝ & Euxini mōtibus quos Græci etiam Caucasum nominarunt. Cum Caucasus supra triginta milia stadiorꝝ distet ab India atque ibi de prometheo & eius uinculis fabulas confinxerunt. Eos enim tūc ultimos norāt Orientē uersus. Bacchi quidē atque Herculis exercitus qui in Indiā ꝓfectus est: posterius cōfictā fabulā ostendit: quippe eū Herculis mille ānis post soluisse ꝓmetheū dicat: & præclarius quidem erat Alexandrū usque ad Indicos montes q̄ usq; in ulteriorem euxini & Caucasi recessum Asiā subegisse. Vnde ꝓpter montis famā & nomē & ꝓpterea quod Iason uidebat longissimā expeditionē peregisse usque ad loca Caucaso ꝓxima: & quia ꝓmetheus ī extremis terræ etiā mōte Caucaso uinctus dicebat. Iccirco gratificari se regi putauerūt: si mōtis nomē in Indiā trāstulissent. Altissimæ ueri Caucasi partes Albaniā & Iberiam & Colchos & Heniochos uersus sunt Australes quæ ab his habitantur quos Dioscuriadē diximus conuenire. Conueniūt autē frequentius salis gratia. Ex his alii montiū tenent cacumina: Alii in collibus habitāt q̄ plurimū ex ferina carne & lacte & agrestibus fructibus uiuūt. Montiū uertices hyeme sūt inaccessibiles æstate ꝓpter glaciē ac niues bubulas caligas in tympani modū latas calciari ascendūt. Descendūt autē cum oneribus sup pelle delapsi: quod etiam circa Atropaciam Mediæ & Mansiū Harmeniæ mōtē fit. Vbi soleas quasdā ligneas caligatas pedibus supponūt. Sūma itaq; Caucasi talia sunt ad montis ima descendēti regio Septētrionalior ē minor tamē. Iā enim cū cāpis iūgit Syracorꝝ. Insunt etiam Troglodytæ quidā. qui ꝓpter frigora habitant in cauernas. Iā hi pane abundant. Post Troglodytas sunt Cheanitæ & quos Polyphagos uocāt & aliorum quorūdā uici agriculturæ patiētes cū non omnino Septētriōi subiaceāt. Deinceps sunt Nomades Paxani & Nabiani q̄ inter Meotim Caspiūque habitāt: mox Siracorꝝ Aorsorūque nationes. Aorsi ac Siraces superiorū Aorsorꝝ exules uidēt & magis ad Septētrionē expositi. Abeacus Siracorꝝ Rex dū Pharnaces Bosphorꝝ haberet eqtū milit uiginti milia. Spāides Rex Aorsorꝝ totidem Superiores Aorsi plura cū terræ plus haberēt: & maxima ex parte oræ Caspiæ impitarent. Vnde camelis iter agentes indicas: & Babylonias merces ab Harmenis Mediscq; accipiebāt atq; ex opulētia aurꝝ gestabāt. Aorsi itaq; Tanaim accolūt. Siraces autē Achardeū: qui ex Caucaso fluens emittit in Meotim. Secunda pars incipit a mari Caspio: ubi & prior desinit. Idē Hyrcaniū appellat. De mari hoc & gentibus quæ ipsum accolūt dicendū prius est. Sinus itaque qui ab oceano meridiē uersus recedit: satis in initio arctus est: in ꝓgressu autem dilatat: præsertim ī intimo recessu: ad quinq; fere milia stadiorꝝ: Nauigatio usq; in recessum: qui iam contingit inhabitabilem paulo maior ē. Scribit Eratosthenes mari huius circūnauigationem Græcis cognitam secus Albanos & Clusios quinq; miliū & trecētorꝝ esse stadiorum secus Nariscos: Mardos & Hyrcanos usq; ad oxi fluminis ostia quattuor milium & octigentorꝝ. Hinc ad Iaxartē flumē duū milium & quadringētorum. Veꝝ de his qui in hac ꝑte habitant & tā longe sepositi sunt simplicius dicendum est: maximeque de interuallis: ad dextram itaque nauigāti Europæ continui sunt Scythæ & Sarmatæ: qui inter Tanaim & mare hoc habitant magna ex parte Nomades ad Leuam sunt Scythæ: qui ad Orientem spectant: atque hi Nomades usque ad Orientale Indorꝝ mare Græci scriptores uniuersos Septētriōales olim Scythas & Seltoscythas appellabant. Qui uero eos prius distīxere qui supra Euxinium & Histrꝝ & Adriam habitant Hyperboreas & Sauromatas & Arimaspos uocauerunt. Eos autē qui ultra mare Caspium sunt partim Sacas partim Massagetas: quanq̄ de iis nihil exquisite dixerunt: nec etiam qui Cyri bellū aduersum Massagetas gestū conscripsere. Nam de iis nihil omnino exacte dictum ē. Sed nec Persarum res gestæ nec Medorum nec Syrorū propter scriptorum simplicitatem ac studium fabularum multum fidei

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſunt aſſecute: nam cum eos uiderent magnopere probari quod aperte fabulas conſcriberent arbitrati ſunt ſcripturā ſuam iucūdiorem fore:ſi i hiſtoriæ formā ea dicerent:quæ nec ipſi unq̄ uidiſſent: nec a ſcientibus audiuiſſent. Et quia talia libēter audiunt:iccirco facilius Tragœdiarum poetis & Heſiodo & Homero de heroibus prædicanti fides adhibet: q̄ Eteſie & Herodoto & Hellicāo:ac cæteris eius generis ſcriptoribus. Sed nec multi facile iis credūt qui de Alexandro conſcripſere. Hi enī ꝓpter Alexandri famā decipiūt:& ꝓpterea quod exercitus in extremis Aſiæ ꝑ tibus ꝓcul a nobis militauit. Longiquitas enī redargui non facile poteſt. At Romanoꝝ Parthorūq; impium plura retegit q̄ ea quæ olim tradita fuere. Nā qui & gentes & loca conſcripſerūt:in quibus res geſtæ memo/ rant:eo fidelius dicūt q̄ ſupiores:quo plura ꝑſpexere. Ad leuam itaque mare Caſpium nauigāti Nomades accolūt:eos iuniores Daas appellant: qui etiam Sparni ſunt nominati. Dehinc deſerta regio interiacet:deinde Hyrcania ubi iā mare ī pelagus creſcit: quouſq; Medoꝝ Harmenioꝝ/ que montibus cōiungat. Hoꝝ figura lunaris eſt ad ipſas mōtiū radices quæ ad mare deſinētes intimū Sinus receſſum efficiunt. Has montiū ra dices ad ſummū uſq; a mari ĩcipiēdo Albanoꝝ & Harmenioꝝ nonnulli quadā ex ꝑte habitant. Partē uero maximā Gele Docuſini & Amardi & Quitii & Anarice:ꝓditū eſt etiā Paraſioꝝ quoſdā cū Anaricis habitaſſe: qui adhuc Paraſii nominant. Enianas quoq; urbē ī uitia cōdidiſſe: quæ nūc dicit Eniana:ubi Græca oſtendunt arma:& enea uaſa:& ſepulturæ. Hic etiā Nabarca ciuitas eſt:in qua oraculum eſt eoꝝ q̄ ex in ſomniis re ſpondēt. Inſunt etiā quædā aliæ gentes Latroniciæ belli potius q̄ agrico/ lēdi ſtudioſe:id locoꝝ aſperitas facit. Maximā circūmontanæ oræ ꝑtem Caduſii tenēt ad quinq; milia ſtadioꝝ (ut Patrocles ait) qui pelagus hoc pontico par exiſtimat. Hæc loca tenuia ſunt. Hyrcania uero ualde opulē ta & multa & magna ex parte planicies præclaris urbibus adornata:e q̄/ bus eſt Talabroca & Samariana & Carta: & regia tape quam paulo ſu/ pra mare ſitum abeſſe dicūt a Caſpiis portis ad ſtad mille & quadringē ta:opulentiæ ſignum ducunt quod uitis uini metretam affert ficus mo/ dios. lx. frumentū ex fructu naſcit: qui cadit ex culmo ī arboribus mel/ lificat. Ex foliis mel fluit quod etiam in mariana mediæ & in Sagagena Harmeniæ & ī Araxena fit:nullā tamē in ea excolēda diligentiā ponūt: nec ī eiuſdē nominis mari qđ & ocioſum ē & nō nauigat. Inſūt ī eo īſu læ quædā: ut habitent idoneæ &(ut quidā dixere) auriferā terrā habēt. Cauſa eſt quia qui ī initio hyrcanis īperauere barbari fuerunt ut Medi Perſæ:ac poſtremo parthi ſupioribus deteriores. Tū uicīa regio Noma/ dibus: ac deſertis plena tota latronibus patet: Macedōes aūt ꝓuo tēpore imperauerūt & in bellis occupati: lōginqua ꝓſpicere nequiuere. Refert ariſtobolus Hyrcaniā ſiluoſam eſſe & quercū & Pinū: & Abieté gigne/ re:piceā uero minime Indiā his abundare Nyſea ad Hyrcaniam ꝑtinet nōnulli eā ꝑ ſeſe ponūt Hyrcania uſque ad mare Ocho & Oxo flumini bus irrigat:quoꝝ Ochus ꝑ Nyſeā fluit:qdā Ochū in Oxū dicūt emitte/ re. Ariſtobulus oſtēdit ochū maximū eſſe ōniū fluminū quæ ipſe ī Aſia uiderit præter Indica:dicit enim eum nauigabilem eſſe a Patrocle ita ut Eratoſthenes accipiēs & multas Indiæ merces in hyrcanū mare ꝑ eū de/ uehi. Hinc in Albaniā traiici:ac ꝑ Cyrum ad ſequētia loca deferri ī euxi nū quāq̄ Ochus ab antiquis ſcriptoribus non multū nominat. Apollo/ dorus Parthicaꝝ reꝝ præſcriptor quia Parthis ꝓxime labat ſæpe eū no/ minauit. Sed multa mendacia de mari hoc ꝓpter Alexandri ambitionē in opinionē adducta ſunt. Nā cum ĩter omnes conſtet Tanaim flumē Europā ab Aſia diſiungere: iaceatque inter Tanaim ac mare maxima Aſiæ pars:quæ Macedonibus non parebat. Certū eſt eam exercitū con/ traxiſſe:qua re Alexāder fama ſolum uidet partes eas obtinuiſſe. In unū itaq; coegerūt meotim lacū qui Tanaim recipit:& Caſpiū mare:qđ etiā lacū uocāt:& inter ſe dicūt ꝑmiſceri:& alteꝝ alterius partē eſſe. Polycle/ tus fidē affert mare hoc lacū eſſe:quia ſerpētes nutrit & dulce eſt: & qđ aliud non ſit a Meotide ex eo uidet coniectare:quod Tanais in id emit tit. Ex iiſdē enim Indiæ montibus fert:ex quibus Ochus & Oxus Iaxar/ tes & cōplures alii:atque ita in Caſpiū pelagus ĩmittit. quēadmodū illi: & omnium Septētrionaliſſimus eſt. Hunc itaq; Tanaim nominauerūt & fidem adhibuerūt eum Tanaim eſſe quē dixit Polycletus quod regi onē trans amnē abieté fert & Scythæ qui ibi ſunt ſagittis abiegnis utun tur. Idque indiciū eſt ulteriorē regionē ad europā nō ad Aſiam ꝑtinere. Aſia nec ſuperior nec oriētalis gignit abietē: autor ē Eratoſthenes etiam ĩ India eā naſci & inde claſſem ab Alexādro ædificatam. Eratoſthenes q/ dē huiuſmodi alia ꝑmulta refellere conat. Sed de his ſatis ſit dictū atq; illud ex admirabilibus eſt quæ ab Eudoxo & ab aliis de hyrcania ſcripta ſunt:quod ripæ quædā cauernoſæ ante mare ſtant: inter quas atq; mare humile littus iacet. Ex ſupioribus rupibus flumina decurrūt: tanta ui de lata:ut cū ad ripā ꝑuenerīt aqua ī mare iaculēt:ſubiectū littus aſpgine ĩ/ tactū relinquētia:ut etiā exercitui unda tecto puiū ſit. Sæpe Indigenæ in eū locū deſcēdūt epulandi & ſacrificandi gratia:& ĩterdū ĩ antris diſcū/ bētes:interdū ſub ipſo fluctu apricantes: alii alio modo delectātur. Cū ſimul huic mare pateat: hinc littus ꝓpter humorem herbidū floridūq; coſpicat ab Hyrcanio mari ad auroram ꝓgredienti:ad dextram ſūt mō tes qui uſq; ī Indicū mare ꝑtēdūt:eos Græci taurū uocāt qui a Pāphylia

Ciliciaq; ícipientes:& ab occidente perpetui hucuſque procedunt:cum alia atque alia nomina ſortiant'. Septentrionales eius partes primo(ut dictum eſt)habitant gelæ:Caduſii:Amardi:& hyrcanoꝝ quidã poſtea parthoꝝ:Margianoꝝ & Ariorum gentes. Tũ deſerta quæ Samus amnis ſeparat ab hyrcania ad auroram atque ochũ tendũt. quod autẽ hucuſq; pꝛtẽdit:uel paulo minus Parachoatras appellat' a mari hyrcanio ĩ arios ſũt ſex milia fere ſtad' Deinde eſt regio bactriana & Sogdiana. Vltimi ſunt Scythæ nomades. Montes omnes qui poſt Arios ſequunt' Macedones Caucaſum uocauerũt. Barbari uero & ſummas & Boreales Paropamiſi partes & Eoloos & Maonũ & alia huiuſmodi noĩa ſingulis ꝑtibus dederunt. Ad leuã hoꝝ ſunt ſcythaꝝ ac nomadũ gẽtes quæ omne boreale lacus complẽt. Scythæ a Caſpio mari ícipiẽtes magna ex parte daii appellãt'. qui orientaliores ſũt Maſſagetæ dicunt' & Sacæ:alii cõmuniter Scythæ:priuatim uero aliter atq; aliter: Vniuerſi frequẽtius Nomades uocãtur. Ex Nomadibus maximeinotuerunt. Aſii Paſiani. Tachari Sacarauli qui bactrianã græcis abſtulere. Et qui ex ulteriore laxartis regione profecti ſunt:quæ apud Sacas & Sogdianos eſt:& quã face ipſi optinebant. Ex Daiis alii Aparni:alii Xanthii alii Piſſuri appellant'. Aparni Hyrcãis & eoꝝ mari ꝓxime adiacent. Reliqui uſq; ad oppoſitã Arie regionẽ extẽdunt'. Inter eos & Hyrcaniã & Parthos uſq; ad Arianã. Regio:ut multa eſt:ita & deſerta atque ſicca:quã longis itineribus ꝓmeantes Hyrcaniã Iſeam & parthoꝝ campos excurrebant. Hi uero tributũ illis ex pacto pẽdebant. Id erat ꝓmittere: ut ſtatis tẽporibus regionẽ excurrerẽt:atq; prædã agerent. Cum uero præter conuenta facerent:bellũ gerebat':rurſum/que pax fiebat. Huiuſmodi etiã cæteroꝝ Nomadũ uita erat:ut ſemp uicinos infeſtarent:rurſumq; reconciliarent'. Sacæ tales ĩuaſiones faciebãt: quales olim Cimmerii ac Treres:interdũ longinquas:ĩterdũ ꝓpinquas. Nã & bactrianã occupauere:& optimã Harmeniæ regionẽ adepti ſunt: quæ ab ipſis poſtea Saiaſina eſt appellata. atq; uſq; ad Cappadocas proceſſerunt:eos præſertim qui ad Euxinum uergũt: quos põticos uocant. Sed cũ ex ſpoliis feſta celebrarent:perſaꝝ imperatores eos noctu adorti: funditus deleuere. Ac petrã quãdã:in campo ſitã:ĩ montis figuram terra exaggerantes:muro circũdederũt. atq; Anaitidis & ſocioꝝ deoꝝ Amani & Anãdati q ſũt ꝑſaꝝ numĩa:cõſtructo delubro:ãnua ibi ſolẽnia inſtituere:noĩe Saca:quæ ab iis:qui Zela habitant:adhuc celebrãt'. Sic enim locũ eũ uocãt. Nã id oppidũ magna ex parte eoꝝ eſt q ſacri ſerui appellantur. Põpeius addita illi regiõe nõ parua:eos q ĩ ea erãt:ĩtra mœnia deduxit habitatũ. Vna fuit ex claris ciuitatibus:quas poſt ſublatũ Mithridatẽ ille cõſtituiſſet;ac de Sacis qdẽ nõnulli ſic tradiderũt. Nonnulli uero quod Cyrus ducto aduerſum eos exercitu: prœlio ſupatus aufugit. Caſtrametatus etiã in eo loco ubi ĩpedimẽta reliquerat:bonis omibus inſtructa præſertim uino:Poſtq; exercitus paululũ qeuiſſet:relictis ueſpi tabernaculis fugitabundus diſceſſit: ꝓgreſſuſq; quãtũ ſibi cõmodũ uidebat' cõſcedit:Sacæ ĩgruentes & caſtra uiris deſerta ac rebus uoluptuoſis plena cõperiẽtes ĩmodice ĩplebãt'. Cyrus cõuerſus uinolẽtos atq; attonitos ĩuenit. Vnde alii ſomno ac ſtupore preſſi obtrũcati ſunt:alii ſaltãtes bachanteſq;:nudi in arma hoſtiũ inciderũt. Lætiq; breui omnes periere. Ille ratus felicitatẽ hãc diuinitus eſſe:diẽ illũ patriæ deæ conſecrãs:Saca nominauit. atque ubicũq; deæ huius tẽplũ eſt: Sacrarũ feſta celebrant' poſitis enim die ac nocte bacchanalibus:uiri ſimul ac mulieres eo uſque potãt:donec ſtupore comprehẽdant'. Maſſagetæ uirtutẽ ſuã maxime ĩ bello aduerſum Cyrũ oſtẽderũt. de quibus ab iis audiẽdũ ẽ:qui eos prædicãt. De iis tamẽ hæc dicunt':quod alii montes habitãt:alii cãpos:alii paludes:quas flumĩa efficiũt:alii inſulas:quæ ĩ paludibus ſunt. ſed præcipue Aragũ dicunt ĩ partes multas diuiſum regionẽ hanc alluere: aliis hoſtiis ĩ aliud mare exeuntẽ boreã uerſus. uno aut ſolo hyrcaniũ ſinum uerſus. Tãtũmodo ſolẽ deũ putãt:atq; illi equũ mactãt. ſinguli ſingulas uxores ducũt. Vtunt' etiã uxoribus alioꝝ:idq; haud occulte. Nã qui aliena congredit':pharetram e curro ſuſpendẽs:ĩ ꝓpatulo coit. genus mortis apud eos optimũ iudicat':ut ſenio confecti: ĩ truſta cædãtur:& cũ ouillis carnibus ꝓmiſcue edãt':Eos qui morbo moriunt':ut ĩpios abiiciunt:& dignos q a feris deuorent'. Eqtes ac pedites optimi ſunt. Vtunt' arcu:gladio:thorace ac Securi ænea. Aureas zonas habẽt:& diademata in glaciis. Aurea equoꝝ frena:& aurea pectoralia. Argẽtũ apud eos nõ eſt. ferri paꝝ. Aere atque auro abundãt. Qui in ĩſulis habitant: cũ ſemine careant: hærbarũ radices edunt:& agreſtibus fructibus utunt'. Veſtis eſt eis arboꝝ cortex: pecudes enim non habẽt. Expreſſo arboꝝ fructu bibũt. Qui paludes habitant piſcibus ueſcunt'. phocaꝝ choria e mari prodeuntiũ ĩduũt. Mõtani agreſtibus fructibus alunt'. Oues habẽt:nõ tamẽ mꝛas quas minime occidunt:lactis & lanæ gratia parcẽtes. Veſtes ĩfectoriis uenenis tingũt: quæ florẽ habẽt indelebilẽ. Cãpeſtres etſi regionẽ habẽt: eã tamẽ nõ colunt. ſed ex ouibus piſcibuſque Scythaꝝ ac nomadũ more uiuũt. Nã horũ omniũ cõmunis qdã uictus eſt iis:quẽ ſæpe dico. Sepulturæ quoque & mores & uniuerſa uita par:quæ q̃q̃ ſimplex ſit Siniſtra tamẽ: bellica agreſtiſq; ẽ. In cõtractando autẽ: non uerſuta. Ex Maſſagetaꝝ & Sacarũ gẽte ſunt Ataſii & Choraſini:ad quos Spitamenes ex Bactrianis ac Sogdianis confugit. Vnus ex ꝑſis:q ab Alexandro aufugerunt:quẽadmodũ Beſſus & poſtea Arſaces q Callinicũ Seleucum fugiens: ad Aſpaſiatas

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſeceſſit.Eratoſthenes dicit Arachotos & Maſſagetas bactriis occidẽtem uerſus adiacere ad Oxũ.Sacas & Sogdianos toto ſolo Indiæ opponi Bactrios aliq̃nto:nã magna ex ꝑte paropamiſo adiacẽt.Sacas a Sogdiãis laxat tẽ dirimere.Sogdianos a Bactriãis oxũ.Inter hyrcãos & Arios: Tapyros habitare:poſt hyrcanos:Circũcirca mare eſſe Amarnos: Adriacas.Caduſios: Albanos.Caſpios Vitios:& nonnullos alios fortaſſe uſq; ad Scytas. Ex altera Hyrcãoꝝ ꝑte Derbicas.Caduſios uero ſub Parachoathara:Media Matianáq; cõtingere.diſtãtias ſic dicit A caſpio in Cyꝝ circiter mille & octoginta ſtadia.Hic ad Caſpias portas quinq; milia & quingenta. Hinc uſq; Alexãdriã. quæ ĩ Ariana ſex milia & quadrigẽta. Hic uſque Bactra quæ etiã zariaſpa nominat.tria milia & octingẽta ad.lxx.Eas etiã ſic colligit a Caſpiis portis in Indiã uſq; Hecatompylon mille & nonagĩta ad.lx.uſq; Alexãdriã. quæ eſt in Ariana quattuor milia & quingenta ad.xxx.Hinc uſque Prothaſiã.quæ eſt ĩ Drape.mille & ſexcẽta.quidam quingẽta dicunt.Hinc uſq; Arachotos ciuitatẽ quattuor milia ac cẽtum iungit.Hic uſque Ortoſpana ad Triuiũ. quo ex Bactris itur.duo milia. Hinc ad Indiæ confinia mille quæ oĩa ſunt.xv.milia & quingenta.Hæc diſtantia ſi in rectũ intelligat cõtinuo tractu.ab Indo ad mare oriẽtis.eſt ĩdiæ lõgitudo.Ac de Sacis quidẽ hactenus.Parthia nõ multa ẽ quapropter Parthi cũ Hyrcanis ꝑſice uiuebãt.etiã mꝝto poſt tẽpore q̃ Macedones imparẽt.Ad ꝓuitatẽ accedit:quod nemoroſa eſt:mõtana atque iops. quaproter reges eã curſu prætiribãt. cũ regione minimã quidem exercitus pẽ alere poſſet.nũc uero aucta eſt.Nã Cameiſena atq; Chorina & tota fere regio uſq; ad caſpias portas.& Aragos & Tapyros quæ prius medoꝝ erãt parthoꝝ ſunt.Apamia & Heraclia urbes ſunt Rhagis uicinæ. A Caſpiis portis Rhagas uſq; ſtadia ſunt(ut Apollõius uult)quingẽta. uſq; Hecatõpylon quæ eſt parthoꝝ regio. mille.cc.&.lx. Rhagis nomẽ ĩpoſitũ dicit a terræmotibus.qui ibi frequẽter fiunt.a quibus multæ urbes(ut Poſſidonius refert)& duo milia uiroꝝ euerſa ſunt.Inter Derbicas & Hyrcanos Tapyri dicunt habitare.memoriæ ꝓditũ eſt Tapyris morẽ eſſe.ut ꝓprias uxores aliis uiris nuptui concedãt. cũ duos treſue filios ex eis ſuſceperint.quẽadmodũ apud nos Cato indigẽti Hortẽſio marti/am conceſſit.ſecundũ antiquã Romanoꝝ cõſuetudinẽ.Rebus extra rautum ĩnouatis. ꝓpterea qui Syriæ ac mediæ reges reꝝ eaꝝ domini. ĩter ſe diſſidebant.Euthydamus quidẽ primo bactrianã quæ ei cõmiſſa erat.atque õnẽ finitimã regionẽ.ad defectionẽ ꝓduxit.Poſtea Arſaces uir Scytha:cũ ex daciis quoſdã haberet.q Parni dicũt: Nomades ochũ accolentes:pthiã ĩuaſit atq; obtinuit. Sed ipſe & ſucceſſores eius in initio ĩbecilli erãt.dũ bellũ aduerſum eos gererẽt.q regionem abſtulerũt. Poſtea uero ob præclara belli facinora adeo polluerunt.ſemper aliquid finitimis adi mentes. ut totius tandem regionis quæ cis euphratem eſt. potirentur. ac uim Scythis afferentes. bactrianæ partem eis abſtulerunt. ſed prius etiam Eucratide.& nunc quidem tantæ regioni ac populis dominantur. ut propter imperii magnitudinem cũ Romanis quodammodo contendant.Cauſa eſt eoꝝ uita.ac mores qui cũ ualde barbari ſint. ac Scythici. ad impandũ tamẽ.& gerẽdũ bellũ plurimũ ualent. Tradũt parnos daas eſſe.ex Daiis ꝓfectos.qui ultra meotim habitant quos Xandios:ſiue parios dicunt.Sed non ualde cõſtat eſſe daas ullo ſex Scythis qui ultra meotim ſunt.Ab iis ortũ Arſacẽ putãt:quidã eũ bactrianũ dicunt. Is cũ Diodoti ĩcremẽtũ fugeret:parthiã ad defectionẽ ꝓduxit.Nos uero cũ multa de Parthoꝝ moribus in.vi.hiſtoriaꝝ.li.dixerimus:qui ſecũdus ẽ:poſt Polybiũ:cætera omittemus:ne eadẽ repetere uideamur.Hoc dicto dũtaxat:quod parthoꝝ collegiũ(ut poſſidonius refert)duplex eſt: nã alterum affiniũ eſt:alteꝝ Magoꝝ ac ſapiẽtũ:e quibus utriſq; reges fiunt. Arla & Martiana optima apud eos loca:ꝓtim mõtibus clauſa ſunt:ꝓtim habitationes ĩ campis habẽt.Mõtana ſcenete quidã ĩcolũt.Campi fluminibus ſunt irrigui.Irrigãt eos ꝓtim Arius ꝓtim margus.Aria Bactrianæ cõtermina eſt:& monti ſubiecta:qui bactrianã habet.Ea diſtat ab hyrcania.vi. milibus fere ſtadioꝝ:cũ ea erat etiã Dratiana:uſq; in Carmaniã:pleraque ariæ pars auſtralibus mõtiũ ꝓtibus ſubiacet: pars uero ſeptentrioãlibus ꝓxima ẽ:quæ iuxta ariã ſunt . Nõ lõge abeſt Aracoſia quæ Auſtralibus mõtiũ ꝓtibus ſubiacet:& uſque ad indũ flumẽ extendit.ea etiã Arianæ pars eſt. Ariæ longitudo ẽ ad duo milia ſtadiũ:Cãpi latitudo.cc. Vrbes Artacagna. Alexãdria. Achaia a conditoribus appellata.Hæc regio optimi uini ferax eſt quod in uaſis nõ picatis ad generationes tris ꝓdurat.Similis eſt Margianã:cãpus deſertis ãbitur.quapropter Antiochus Soter muro admiratus loci naturã:cicũdedit:cuius ambitus mille & quingentũ erat ſtadioꝝ:atq; urbẽ Antiochiã condidit.Ea etiã uites optimas fert. quapropter tradũt ſæpe uitis trũcũ iueniri:quãtũ duo uiri cõplecti queant Racemũ duoꝝ cubitoꝝ.quædã Ariæ ꝑtes:ſeptentrionem uerſus bactriæ adiacẽt.Sed pars maxima ĩminet ad aurorã.ea mꝝta ẽ & omniũ ferax præter oleũ.Ob huius regionis uirtutẽ:adeo græci polluerũt: qui eã occupauere:ut Arianis & indis fuerit dominati:ut Apollonius Adramytinus refert:& plures gẽtes q̃ Alexander ſubegerũt.præcipue Menãderq & hypanim ad oriẽtem traiecit:& uſq; ad Hamũ ꝓgreſſus ẽ:ꝓtim ipſe: ꝓtim Demetrius Euthydami filius regis bactrioꝝ:& non ſolum Pattalenam:ſed etiã cæterã orã quæ Saraoſti dicit:& Sigerdidis regnũ obtinuerunt.In ſummam dicit totius Arianæ tutamen eſſe bactrianã. Inde uſq;

Universidad de Deusto
Biblioteca

ad Seras & Phaunos imperium ꝓtulerunt. Vrbes habuere bactra quæ etiã zariaspa appellata eſt:ꝑ quã flumẽ eiuſdẽ nominis defluens emittit in oxũ.itẽ & Darapſa & cõplures alias.Eoꝝ erat etiã Eucratidia ab impante cognominata. Græci qui eã tenuere in Satrapias diuiſerũt.e qbus Aſpioniam.& Turiuã:pthi Eucratide abſtulerũt. Habuere etiã Sogdianam quæ bactrianæ ĩminet ad aurorã ĩter oxũ q bactrianã:& Sogdianã:& Iaxartẽ q Sogdios & Nomadas termĩat.Olim Sogdiani ac bactriãi uita & moribus non multũ a Nõadibus differebãt : bactriãi aliquãto erãt mitiores. Veꝝ Oneſicritus deiis nõ recte dicit:ꝙ qui iã ſeruo morboue cõfecti ſint uiui canibus apponãt:ad hocipſum de ĩduſtria enutritis:quos patria lingua ſepulchrales uocãt.Et quod ea:quæ extra Metropolis mœnia ſunt:mũda ſint:interiora uero humanis oſſibus refecta:& qđ Alexãder Legẽ eã ſuſtulerit.Similia fere de Caſpiis ſcribunt:ꝙ parentes incluſos fame necẽt:cũ iã ſeptuageſimũ ãnũ exceſſerint.Hoc qdẽ tolerabilius eſt & eoꝝ moribus cõuenientius:cũ ſcythicũ ſit: Sed mlto magis id ſcythicũ eſt:qđ faciunt bactriani:& ꝓfecto cõſiderare poſſumus:cũ Alexãder talia ibi cõpiret:qualia ea eſſe debebant:quæ apud primos ꝑſas:atq; etiã ſupiores ꝑſaꝝ duces fuere:qualia.ſ.credibile eſt apud eos fuiſſe cõſueta. Tradũt Alexãdrũ octo urbes ĩ bactriana & Sogdiana cõdidiſſe:nõnullas etiam euertiſſe:e quibus fuit Cariata ĩ bactriana:ubi Calliſthenes cõpræhenſus eſt:& in uincula cõiectus.Paracãda uero in Sogdiana & Cyra ultimũ Cyri opus ad Iaxartẽ flumẽ cõditũ qđ ꝑſici impii confinium erat.Id Alexãder:q̃q̃ Cyro amicus eſſet:tamen ꝓpter cõtinuas rebellationes euertit.petras etiã munitiſſimas cœpit ꝑ ꝓditionẽ:ut petrã Siſimithre in bactriana:in qua Rhoxanã Oxyartis filiã habuit.Itẽ aliã ĩ Sogdiana & aliã ſecus Oxũ quã nõnulli Ariamaze dicũt.Siſimithricæ altitudinẽ ſcribũt ſtadioꝝ.xv.ambitũ octoginta.In ſupiore ꝑte planã & feracem ut uiros quingẽtos alere poſſit.In ea Alexãder & hoſpitio ſumptuoſe acceptus ẽ:& Rhoxanã Oxyartis filiã uxorẽ duxit. Quæ ĩ Sogdiana erat: altitudĩe duplã dicunt.Circa hæc loca Branchidaꝝ urbem ſuſtulit:quos Xerxes ſecũ ſpõte e ꝓpria terra ſecutos:ibi collocarat:ꝓpterea quod dei pecunias:ac theſauros q apud Didyma erãt ei tradidiſſent: Alexãder eos ſuſtulit:ꝓditionẽ & Sacrilegũ exoſus: ferunt amnẽ fluere ꝑ Sogdianam quẽ Macedões precioſum reddiderũt:quẽadmodũ & alia permulta: q/bus partim nomina ab illis impoſita ſunt:partim innouata.Is cum regionem mlt̃ã irrigauit: euadit ĩ deſertã & arenoſam terrã:atq; ibi abſorbet: quemadmodum Arius q ꝑ Arios labitur.ii prope Ochum effodientes: olei fontem inuenerunt:nam ueriſimile quidem eſt:ut nitroſa quædam: & aluminoſa:& ſulphurea:& bituminoſa:terrã perfluant:itaque pinguia ĩueniantur.Raritas enim efficit admirationem. Ochum alii per bactrianam labi dicunt:alii ſecus eam:alii ab oxo diuerſum: uſque ad oſtia atque auſtraliorem: ambos in hyrcanium mare decurrere:alii ab initio diuerſum. Coire autem ĩ unũ cum oxi alueus multis ĩ locis ſex ſeptemue ſtadiis latitudinem habeat.Iaxartes ab initio uſque ĩ finem ab oxo diuerſus eſt:& in idẽ mare deſinit.Oſtia ĩter ſe:ut Patrocles uult:ad octoginta diſtant Paraſangas. Perſicum Paraſangam:alii.lx. ſtadiorum fecere:alii ccc.& q̃dragĩta.Nos cũ Nilũ nauigaremus aliis atq; aliis mẽſuris utebamur.quas Schoenos appellabãt ab urbe ĩ urbẽ.ut idẽ Schoenoꝝ numerus alibi maiorem:alibi minorem nauigationem contineret. qui ut ab initio traditus eſt: ita adhuc obſeruat. Ab Hyrcania uſque in Sogdianam ad orientem ſolem eunti:gẽtes extra taurum habitantes:primo Perſis ac Macedonibus cognitæ fuerũt.Poſtea etiam Parthis.Quæ uero recto tractu ſunt ulteriores:ex formæ ſimilitudine:Scythicæ eſſe ĩtelligunt. Exercitum:quantum ego ſciẽtia:aduerſum eos nemo duxit:quemadmodũ nec aduerſum Nomadas.qui magis ad boream uergũt: ad quos Alexander expeditionem aggreſſus:cum Beſſum ac Spitamenem dimiſit.Beſſo captiuo ad eum deducto:& Spitamene a Barbaris interempto.deſtitit ab iceptis. Quod aũt quiſq̃ ab india circũnauigarit ĩ Hyrcaniam.Id non ſatis cõſtat.q̃q̃ Patrocles id effici poſſe arbitrat. Dicũt etiam ultimã tauri ꝑtem Indico mari contiguam.quam Imeũ uocãt. nec magis ad aurorã excedere.magis recedere q̃ Indiã.Ad boreale aũt latus prætereunti ſemper mare aliquid de longitudine ac latitudine ſubtrahit.quare Miurum apit Aſiæ ꝑtem nũc deſcribẽdã.quã Taurus amplectit oceanũ uerſus.a quo Caſpium pelagus impleꝛ.Maxima ꝑtis huius lõgitudo eſt.ab Hyrcanio mari.ĩ oceanũ Imeo uicinũ ſtadioꝝ circiter.xxx.milia.ſi quis ſecus montanam tauri regionem ꝓficiſcat.latitudo autem citra.x.milia.Dictũ eſt enim ab Iſſico ſinu.uſq; ad orientale mare.indis uicinum eſſe. ad.xl. milia ſtadioꝝ.Ab extremo occidente colũnis ꝓpinquo:ad Iſſicum.xxx. milia.Receſſus Iſſici ſinus:aut nihilo aut paulo oriẽtalior ẽ Amiſo.Lõgitudo ab Amiſo ĩ Hyrcaniã ẽ.x.milia fere ſtadioꝝ:quæ pariter ꝓgredit cũ ea.quã ab Iſſico ĩ Indiã dicebãus. Reſtat igit dicta lõgitudo ꝑtis nũc ꝑagratæ.xxx.milium fere ſtadioꝝ. rurſum cũ maxime habitabilis. quæ Chlamydalis eſt.latitudo ſit.xxx.fere milia ſtadiorum: ea diſtantia meridionali ꝓxima erit:quæ per hyrcanium & perſicum mare ſcribit:ſi totius habitabilis longitudo ẽ.lxx.milia.Si itaq; ab Hyrcania uſq; ĩ Artemiſiã babyloniæ:ſũt.viii.milia ſtadioꝝ. ut Apollodorus uult. Inde ad ꝑſici maris oſtiũ tãtũdẽ. rurſumque tantundẽ.uel paulo minus: ad ea quæ iã cũ extremis ethiopiæ pariter & ex aduerſo cõſurgũt.Reliquũ erit dictæ

Universidad de Deusto
Biblioteca

latitudinis orbis terrarꝫ ab hyrcanii maris receſſu:in eius oſtio:quantum diximus. Cūque Miurus ſit ſegmētū ad partes oriētē uerſus erit figura Popinario Cultro perſimilis:monte quidē in rectū tēdente.& ex ꝑte aci ei intellecto.Ex altero uero latere maritima ora ab hyrcanio oſtio uſque tamarū porrecta.& Miuro in circularē lineā deſinēte.Sed de admirabi/ libus quibuſdā:quæ de barbaris uulgata ſūt:faciēda mētio ē: de iis præ/ ſertim:quæ circa Caucaſum:ac cæteram mōtis huius regionem habitāt. tradunt enim quibuſdam Euripidis illud in morem eſſe:

Natum lugere:ꝓpter ea:in quæ uenit:mala.
At contra mortuum:quaſi uitæ laboribus
Perfunctum:efferre lætitia plurima ac iocis.

Sunt qui ꝓ maximis etiā delictis:neminē interficiāt. Sed in exiliū cum filiis mittāt:ecōtra Derbices:nā ꝓ minimis ꝙbuſq; delictis iugulāt: Tel/ lurē uenerant:fœminīnū nullū ſacrificāt nec edunt.Iugulāt eos ꝙ ſeptu ageſimū ānū exceſſerint. qui genere ꝓximi ſunt eius carnes abſumunt. Anus aūt ſtrangulāt:deinde ſepeliūt.Eos qui citra ſeptuageſimū ānum obierint nō edūt:ſed ſepulturæ mandāt.Siginni ī cæteris rebus ꝑſice ui uūt.Equis uero utunt puſillis & hiſpidis ꝙ eqtē uehere nō poſſunt:qua drigas iūgūt:quarꝫ mulieres ſūt aurigę: a pueritia exercitate:& quæ opti me ducere iudicat:cuicūq; uult:nubit ferūt nōnullas eorꝫ curare ut capi te lōgiſſimo:& fronte exporrecta uideāt:adeo ut mēto emineat. Tapyri atras ueſtes gerūt:& comas longas.mulieres ueſtes cādidas.& comas bre ues: habitāt īter Derbicas & Hyicāos.ꝙ fortiſſimus iudicat:quam uult ducit.Caſpii eum qui ſeptuageſimū ānum exceſſerit: fame necant: quo in ſolitudine expoſito:euētū eminus ſpeculant:nā quē ab auibus electu lo diſtrahi uiderint:felicē putāt:ſi a feris uel cambus:nequaq̄: ſi a nullo: ducunt infelicē Quoniā taurus boreales aſiæ partes efficit: quas ītra tau/ rum uocāt:de eo prius dicēdū uidet.Hæc enim uel omnia:uel pleraque in ipſis montibus ſunt.Quæcūque uero Caſpiis portis oriēraliora ſunt: ea propter ſilueſtrē regionē:ſimplicioreē habēt ꝑgrationē:nec multū re fert:cum hoc:an cum alio Climate connumerent. Occidentalia autem omnia magnā de ſe dicendi copiā præbēt:quare ad ea quæ Caſpiis por/ tis adiacēt:ꝓcedēdū eſt. Adiacet itaque media occidentem uerſus: regio ſane multa:atque olim potēs:in medio tauro ſita:qui circa hæc loca mul/ tifidus eſt: & conualles magnas compræhendit: quemadmodum etiam Harmenia.Mons hic a Caria Lyciaque ĩcipiens:ibi nec latitudinem mē tione dignā oſtēdit:nec altitudinē. Attollit autē multū primo circa Che lidoneas.Hæ ſunt īſulæ:ī initio oræ Pāphiliæ: porrectus uero ad oriētē: conualles apud Ciliciam complectitur : non ſane magnas . Deinde ab eo Amanus ſcindit:& antitaurus:in quo comana ſunt apd Cappadocas ſupra memoratos:atq; hic ī cataōia deſinit. Amanus ad Euphratē & Me litinā uſq; ꝓgredit:ad quā Cōmagena Cappadociæ adiacet.Deide mō/ tes ſequunt.qui trās Euphratē ſunt:prædictis cōtinui:niſi quātū flumē ꝑ mediū fluēs ītertumpit. Creſcit Amanus multū in latū & altū.& mꝭ/ tifidus eſt.Pars auſtralior eſt taurus.qui harmeniā diſtermīat a Meſopo tamia.Hinc fluunt. Tigris & Euphrates. qui Meſopotamiā circundāt. & apud babylonios inuicē cohærēt.deinde ī mare perſicū emittūt. quo/ rum Euphrates maior eſt.& plus regionis flexuoſo alueo ꝓcurrit. Fōtes habet ī ꝑte tauri borealī.fluit ad occidētē ꝑ harmeniā.quæ maior appel/ lat.uſq; in harmeniā minorē.quā a dextris habet.a ſiniſtris uero Liſanā. Deinde ad auſtrū flexus cōfinīs iungit Cappadocū.quæ ad dextrā reli/ quit ad Siniſtrā Cōmagenorꝫ confinia.rurſumq; a Sicinſina etiā Sophi na maioris harmeniæ.ad ſiniſtrā relicta ꝓgredit in Syriā.atq; itерꝫ flexū aliū capit in babylonios.& ꝑſicū Sinum. Tigris ex eodē monte Seleu/ cīa illatus ad Euphratē accedit.ibique efficit Meſopotamiā.deinde ī eun dē Sinū intrat.Euphratis ac Tigridis fontes īter ſe diſtant ad ſtadi.duo milia & quingēta. Taurus itaque ſeptētrionē uerſus in multos quaſi ra/ mos diſcidit quorꝫ unus eſt antitaurus.ſic enim ibi appellat.Is Sophinā comprāhēdit ī cōualle quadā quæ īter eū iacet.atq; taurū ultra Euphra tē.Circū harmeniā minorē. ꝓtinus poſt ātitaurꝫ mōs quidā extēdit: ma gnus atque multifidus.Cuius ꝑtē Polyarrē:ꝑtē Moſchicos montes:ꝑtē aliis nominibus uocāt.Hi harmeniā omnē cōprāhendūt:uſq; ad Iberas & Albanos:Deinde alii ad aurorā Caſpio mari īminētē cōſurgūt:uſq; ī mediā Atropatinā:ac etiā maiorē.has mōtiū ꝑtes Parachoatrā uocāt:atq; eas etiā quæ uſq; ad Caſpias portas & ulterius tēdunt: præterea orientē uerſus Boreales mōtes q ariæ cōiungunt: Boreales ſic uocāt. Auſtrales uero ultra Euphratē & Cappadociā & Cōmagenā ad aurorā tendentes. Hic ipſe mons in initio taurus uocat. Sophinā cæterāq; harmeniā diſter minans a Meſopotamia.Sūt qui Gordieos mōtes uocēt.In his ē Maſius mōs qui ſupra Trigranocerta Niſibim iacet. Poſtea magis magiſq; ela/ tus Niphates appellat.Hoc ī loco ſunt Tigridis fontes:ad auſtrale mō/ tanæ regionis latus.Deide Iugū a Niphate magis ac magis extēſum Za griū mōtē efficit:qui medos babylonioſq; diſterminat.Poſt zagrium ſu pra babylonios Elimeorum ac Paretaſinorum montes ſequuntur:ſupra mediam uero Coſſeorum regio. In medio eſt media & Harmenia mul/ tos mōtes comprāhendēs:& colles & cāpos:& conualles nō paruas.Gen tes etiam frequentes quæ circum paruos montes habitant: & magna ex parte latrociniū exercēt.Hoc itaq; pacto harmeniā Mediāq;:cuius ſunt

Universidad de Deusto
Biblioteca

Caſpiæ portæ:itra tauꝝ collocamus.Hæ gẽtes ad nos ſunt boreales quo niam & intra tauꝝ.Eratoſthenes uero cũ diuiſionẽ in ꝑtes Auſtrales fe/ ciſſet:in locis borealibus:& iis:quæ ab eo ſigilla appellantꝰ:ꝑtim borealia nominãs:ꝑtim auſtralia:amboꝝ Climatũ terminũ Caſpias portas oſten/ dit.Iure quidẽ auſtraliora Caſpiaꝝ portaꝝ ad aurorã tendẽtia: auſtralia oſtendit.e quibus eſt Media & harmenia:ſeptẽtrionaliora uero borealia ſecũdũ aliũ:atque aliũ locoꝝ ordinẽ cõtingũt.hoc fortaſſe idcirco nõ ad/ uertit quia nulla nec harmeniæ nec Mediæ pars extra tauꝝ eſt:auſtrum uerſus.Media ẽ in ꝑtes duas diuiſa.quaꝝ alterã maiorẽ uocãt:cuius Me tropolis ſunt Ecbatana:magna ciuitas & medici impii caput:qua nũc eti am parthi regia utunt.Nã reges ibi æſtatẽ agũt:frigida enim eſt Media. hyemem uero Seleuciæ:quæ ſecus tigrim ẽ:ꝑpe babylonẽ. Altera pars eſt Media Atropatia ab Atropato duce nominata: qui ne ea Macedoni/ bus ſubigereꝰ:obſtitit:cũ maioris Mediæ pars eſſet. Is poſtea rex decla/ ratus:regionẽ hanc ꝑ ſeſe poſuit:& ex illo ſucceſſores ad hoc uſqꝫ tẽpus ꝑdurãt. Ii poſtea cũ Harmenioꝝ regibus affinitatẽ coniũxere. Poſtea cũ Syris:poſtremo cũ ꝑthis.Hæc regio Harmeniæ:& Matianæ ad orientẽ adiacet.Mediæ uero maiori ad occidẽtẽ:utrique ad Aquilonem: Habi/ tãtibus autẽ circa Hyrcanii maris receſſum & Matianã ab Auſtro iacet. Ea ſatis opibus pollet(ut Apollonides ait)nã eqtũ.x.milia.peditũ.xl.mi/ lia exhibet.Lacũ habet nomine Spauta:in quo ſales naſcunꝰ & congela ſcunt ii pruritũ doloreꝫque efficiunt.morbi remedio eſt oleum.Si qs ue ſtes ĩ eum ꝑ ĩprudẽtiã lauandi gratia ĩmerſerit:aqua dulcis exuſtas emẽ/ dat.Ii ualidos uicíos habẽt harmenios & Parthos a quibus ſæpe aliquid circũcidunꝰ.reſiſtunt tamẽ & ablata recuperãt:quẽadmodũ Simbacem ab harmeniis receperunt:qui ſub romanis erant.& ipſi ad Cæſaris amici ciã acceſſere.Colunt ſimul etiã Parthos. Eoꝝ regia æſtiualis eſt gaza ĩ cã po ſita & uera:Caſtellũ munitiſſimũ quod Antonius in parthica expedi tione obſedit. Id ab Araxe flumĩe quod harmeniã & Atropatiã termĩat ſtadiis abeſt duobus milibus quadringentis(ut Adelphius refert)ꝙ An/ tonio:familiaris illius:in parthos expeditionẽ conſcripſit:ĩ qua ipſe & af/ fuit & præfuit.Cætera huius regionis loca opulẽta ſunt.Septentrionalia uero montana:& aſpera:& frigida. Caduſioꝝ mõtanorum:& Amardoꝝ domicilium necnon Tapyrorum Cyrciorum & eiuſmodi alioꝝ qui la/ trões extorreſqꝫ ſũt.nã zagrus & Niphates gẽtes has ſpſas habẽt: & Cyr cii & Amardi ꝙ in Perſia & Harmenia ſunt: adhuc eodẽ nomine appel/ lati:eandẽ formã ſeruant. Caduſii peditũ multitudine nõ multũ ab Ari anis ſuperantꝰ.Hi ſunt Iaculatores optimi In locis aſperis pedites ꝑ eqti bus pugnant.Antonii expeditionẽ.nõ loci natura grauem reddidit: ſed uiarum dux Artauas Rex Harmenioꝝ: quẽ ille ſibi inſidiãtem conſilii participẽ fecit:ac bellicæ ſentẽtiæ compotẽ. Eũ tamẽ quãꝙ ſero ultus ẽ: poſtꝙ multoꝝ malorũ cauſa Romanis extitiſſet. tum ipſe. cũ ille quiqs uiã zeugmate:quod eſt iuxta Euphratẽ quouſque ĩ Atropatiã peruenia/ tur.viii.milia ſtadioꝝ ultra duplũ rectæ uiæ per montes regreſſus: & an/ fractus effecit.Media maior olim totius Aſiæ dominata eſt.Syroꝝ impe rio ſubacto poſtea.a Cyro ac perſis:ea tanta potẽtia ſublata eſt.ſub Aſty age tamẽ multũ patriæ dignitatis ſeruauit.Erant enim Ecbatana Perſaꝝ hybernaculum & Macedonũ qui ſubactis illis Syriã habebant.Nũc eti am parthoꝝ regibus eundẽ uſum & tutelã præſtant. Media ab oriente, parthia terminatꝰ Coſſeoꝝ montibus latrociniũ exercitiũ.Hi olim cũ ad uerſum Suſios & babylõios Elymeoꝝ ſocii eſſent:ſagittarioꝝ.xiii.milia exhibebãt. Nearchus refert ꝗttuor ĩſi gẽtes quæ latrociniũ exercebãt. eaꝝ Mardi Perſis rant finitimi.His atque Suſiis Vxii & Elymei.Coſſei autẽ Medis:atque omnes tributũ regibus pendebãt.Coſſei etiã cũ Rex æſtate Ecbatanis ꝑacta babylonẽ deſcẽderet:dona accipiebãt.Hoꝝ auda ciã Alexãder cõtudit:hyeme eos adortus.Media itaqꝫ ab oriẽte iis termi natꝰ:& Pareſitacinis:qui etiã mõtani ſunt & latrones ac perſis cõtigui.A ſeptẽtrione Caduſiis & aliis circa hyrcaniũ mare habitãtibus:de quibus paulo ante pertractauimus. Ab auſtro Apolloniatide quã Sitacinã uete/ res appellabant.Itẽ zagro apud quẽ Maſſabatica eſt:quæ ad mediã per/ tinet.quidã eã ad Elymeã dicunt ꝑtinere.ab occidẽte a trapiis & harme/ nioꝝ quibuſdam.Sũt etiã græcæ urbes ĩ Media:a Macedonibus condi tæ e qbus eſt Laodicea:Apamia:& Rhaga.quæ apud Rhagas ẽ. Rhagã Nicator cõdidit.& Aropũ nominauit.Parthi uero Arſaciã: ea auſtralior eſt:ꝙ Caſpiæ portæ: quĩgentis fore ſtadꝰ(ut Apollodorus adramyttinus ait)Media itaqꝫ magna ex parte alta ẽ & frigida cuiuſmodi ſũt mõtes Ec batanis ĩminẽtes.& ꝙ apd Rhagas & Caſpias portas cõſurgũt.ac oẽs de niqꝫ ſeptẽtrionales partes uſqꝫ ĩ Matianã & Harmeniã huiuſmodi ſunt. Regio uero quæ ſub Caſpiis portis ĩ humili & cõcauo ſolo iacet:opulẽ/ ta ẽ.& oĩa fert:præter oleã quæ & ſi ibi naſcitꝰ:arida tamẽ ẽ & ſicca. Hæc regio & Harmenia eximie paſcẽdis eqs apta eſt. Vnde pratũ quoddam Hippoboton uocatꝰ: per quod iter faciunt qui ex perſia & babylone in Caſpias portas proficiſcũtur:In eo paſci dicũt equorum.l.milia:quæ ar/ menta regia ſunt.Neſeos equos:quibus reges utebantur:optimos:ac ma gnos:alii Hĩc genus habere dicunt alii ex harmenia propriam quandã formam habentes: quemadmodum parthia præ græcis exteriſque qui apd nos ſũt:& herbã quæ præcipue equos nutrit:eo qd ibi abũdet:pro ptie medicam uocamus.Hæc regio Silphiũ fert:a quo medicus Succus

Universidad de Deusto
Biblioteca

appellaꝛ.Cyrenaico lōge inferior.nōnūq̄ etiā illi præſtat ſiue propter lo
corꝫ diuerſitatē:ſiue quod ſtirps ſpeciē mutet:ſiue ꝑpter eos q̄ ſuccū ex/
primūt:atque cōficiunt.Vnde etiā ad uſum recōdiꝛ. Media itaque talis
eſt:eius latitudo ac lōgitudo:pene par. Maxima eius lōgitudo: ea uideꝛ
quæ eſt a zagri trāſitu:qui uocaꝛ Medica porta:ad Caſpias portas:ꝑ Si/
grianā ſtadiorꝫ quattuor miliū ſupra cētū.cum magnitudie & opibus re
gionis cocordāt ea:quæ de tributis tradūt. Nā cū Cappadoces ꝓſis quot
ānis pēdāt:præter argētum:mille & quingētos equos Mulorꝫ duo milia.
Ouium quīquaginta milia.Duplū fere horꝫ Medi pēdebant.Mores ma
gna ex ꝑte Medis & harmeniis iidē ſūt:ꝑpterea quod etiam regio ſimi/
lis eſt. Tradūt Medos mꝫtarꝫ reꝝ auctores harmeniis fuiſſe:ac prius eti/
am ꝓſis qui ī poteſtate Aſiæ ſucceſſerunt.Nam quæ nūc perſica ſcola di
ciꝛ:& equitādi & ſagittādi ſtudiū:& cultus:& ornatus: & religioſa a ſub/
ditis ī reges ueneratio:a Medis ꝑfecta eſt.Idque ueꝝ eſſe ueſtitus decla/
rat.Nam Tiara & Citaris:& Pileus:& manicatæ tunicæ:& Anaxyrides
ī frigidis & borealibus locis:quales ſunt Medici:apta geſtamina uideꝛ.
In auſtralibus uero nequaq̄.Perſe autem magna ex ꝑte rubrum mare ac
colūt:magis enim meridionales ſūt:q̄ babylonii:uel Suſii.Hi poſt ſuba/
ctos medos quædam ſibi uēdicauere:quæ medorꝫ erāt.& adeo honeſti &
regii:uictorꝫ mores uincētibus uiſi ſūt:ut ꝑ nudis ac leuibus muliebria
geſtare:& uelamētis cōtegi paterēꝛ.Sūt qui dicāt Medeam quæ ibi imp
auit queadmodum Iaſō:ueſtem hāc prius cōmōſtraſſe. Nam ea faciē ſu
am occultabat:cū ꝑ rege exiret.Dicūt etiam Iaſonis monumēta eſſe Iaſo
nia quæ illi a barbaris poſita ī honore maximo habēꝛ.Eſt etiam mōs qui
dā īgēs ſupra Caſpias portas ad leuā:qui Iaſonius appellaꝛ.M edeæ ē &
ueſtis & regiōis nom̄ Diciꝛ præterea Medus eius filius regni ſucceſſor:
regiōis nomē īpoſuiſſe. His cōcordāt Iaſonia: quæ ſūt ī harmenia:& re/
gionis nomē & alia ꝑmulta:de quibus poſtmodū dicemus.atq̄ hoc Me
dorꝫ ē:q̄q̄ nō omniū ſed mōtanorꝫ:eū ī regē eligere: q̄ fortiſſimus ſit. Il/
lud quoq̄ Medorꝫ ē reges uxores mꝫtas habere: q̄ mos & ad mōtanos:
& ad oēs ꝑmanat.pauciores aūt q̄.vii.nō licet Eodē modo ꝑditū eſt:mu/
lieres pulchrum ſibi exiſtimare : ut uiros habeāt q̄plurimos: pauciores
quīq̄ calamitatē ducere.Cū cætera Mediæ regio ſūme opulēta ſit ſeptē
trionalis mōtana tenus ē:quare ex arborꝫ fructibus nutriūꝛ.Ex malis ſic
cis ac tritis maſſas cōficiūt.Ex amigdalis toſtis panes:Eradicibus q̄buſdā
uinū exprimūt:ferinis caribus utūꝛ:mitia pecora nō alūt:ac de Medis q̄
dē hæc.De totius aūt Mediæ Nōadibus:qm̄ ii ꝑpter ꝓſarꝫ potentiā ꝓſis
acceſſere:cū de illis loquemur:mētionē faciemus. Auſtrales Harmeniæ
ptes tauꝝ obiiciūt:q̄ eam ab omni regione dirimit: quæ iter rygrim eſt:
atque Euphratē quā Meſopotamiā uocant.Orientales uero:Nediæ ma/
iori:& Atropatiæ ſunt cōtiguæ Septētrionales ſunt montes Parachoatre
Caſpio mari imminētes.Itē Albani & Iberes & caucaſus:qui gentes has
circuit.& Harmeniæ & Moſchiciæ:& Colchicis mōtibus contiguus eſt:
uſque ad eos:qui Tibarani appellantꝛ. Ab occaſu ſunt gentes hæ:atque
Paryadra:& Cydiſa:uſq̄ in Harmeniā minorē & fluuialē Euphratis re/
gionē:quæ Harmeniā a Cappadocia dirimit: & cōmagena. Nā Euphra
tes a boreali tauri latere exoriēs:primo ꝑ Harmeniā fluit occidentē uer/
ſus:deinde ad auſtrū flexus inter Harmenios & Cappadocas & cōmage
nos tauꝝ recidit.Egreſſus uero:cū ꝑpe Syriā puenerit: ad hyemales or/
tus reuertiꝛ:uſq̄ babylonē:& ad Tygrim Meſopotamiā efficit. Ambo
ī ꝓſicū ſinū finiūt. Circūiacētia quidem huiuſmodi ſunt mōtana fere:&
aſpa omia:paucis exceptis Mediā uerſus. Rurſum dicti tauri incipiētis
ab ulteriore cōmagenorꝫ:& Melitinorꝫ regione: quam Euphrates facit:
eſt Maſius mons:qui ab auſtro ī Meſopotamia.Mygdonibus imminet:
apud quos eſt Niſibis. A ꝑte autē ſeptētrionali:eſt Sophina:inter Maſi
um & antitauꝝ:qui ab Euphrate tauroque initium ſumens:ad oriētales
harmeniæ ꝑtes deſinit.& Sophinā Mediæ complectiꝛ.Ex altera ꝑte ha/
bet Acileſinā inter tauꝝ ſitam:& Euphratis Meſopotamiā: prius q̄ is ad
auſtꝝ deflectat.Carcathiocerta Sophine regia ē.Maſio orientem uerſus
iuxta Gorgodilenā Niphates mōs īminet.Deide ab iis ex quo Euphrates
& Araxes fluūt alter ad ortū: alter ad occaſum. Deinde Nibarus uſq̄ in
Mediā extendiꝛ.Quomodo aūt Euphrates fluat dictū ē Araxes ad oriē
tē illatus uſq̄ in Atropatiā ad occaſum ſeptētrionēq̄ deflectit.& primo
Azara præterlabiꝛ:deide Arxata Harmeniæ urbē: poſtea ꝑ Araxinū cā
pum in mare Caſpiū emittit.Multi mōtes & multi colles ſunt in harme
nia:in quibus non facile uitis naſciꝛ:multæ etiam conualles: aliæ modi/
cæ:aliæ opulentæ:quemadmodum campus araxinus:ꝑ quem araxes flu
ens ad extrema Albaniæ & ī mare Caſpiū egrediꝛ. Poſtea eſt Sacaſena:
quæ & Albaniæ & Cyro flumini finitima eſt. deinde Gogarena. Tota
hæc regio fructibus ac domeſticis arboribus affluit:& iis quæ ſemper ui
rēt.Fert etiā oleū. Harmēiæ ꝑs ē Faunena & cōmiſena & Orchiſtena:q̄
eqs abūdat.Chorzena uero & Cābyſena ſeptētrionales:& ualde niuales
ſūt. Caucaſiis mōtibus:& Iberiæ & Colchidi:ubi iter agētes ī ſūmis mō
tium cacuminibus niue obrui dicūt.nam ibi plurima cadit unde bacu/
los habent ad eiuſmodi pericula quos in ſummam niuē reſpirandi gra
tia exerant:& ut eo ſigno auxilium ab aduenientibus cōſequantꝛ.quapro
pter ſæpe effoſſi ſeruantur.In niue glebas quaſdam cōcauas congelaſce
re ꝑdiderunt aquam optimam tanq̄ ī tunica continentes . In niue aīalia

quædã concreari:quæ Apollonides uermes appellat: Theophanes uero montanas teredines. Atque in illis aquam optimã contineri:& rũptis tunicis bibi. Hoꝝ animaliũ generationẽ talẽ putãt. qualẽ culicũ : ex flumine & bractea metalloꝝ. Tradũt Harmeniã cum prius parua esset: ab artaxia & Zariada auctã q magni Antiochi impatores fuere: quo supato: alter Sophinæ & Acisenæ:& Odomantidi:& quibusdã aliis: alter regiõi quæ circa arxata est impantes:multum coaluere: & uicinis loca plurima abstulerunt. Medis Caspianã & Phaunitem:& Basoropedã:Iberibus circũmontanã Peadri regionẽ:& Chotizenã:& Gogarenã. trans Cyrũ Chalybũ gẽtibus & Molynoecis Parenitam & Xerxenam quæ Harmeniæ minori conterminæ uel eius partes sũt:Cataõibus Aclisienam: & regionẽ quæ circa antitauꝝ est. Syris uero Tamonitam ut õnes unius liguæ essent. Harmeniæ urbes sunt Artaxaca:Artaxiasata appellata:quã Annibal Artaxiæ regi condidit. Itẽ arxata ambæ ꝓpter Araxem. Arxata iuxta fines atropatiæ: Artaxata apud Araxinum cãpum bene habitata: & eius regionis caput. Ea ĩ flexu quodã iacet:qui peninsulam facit. ꝓ muro flumẽ opponit:præter Isthmũ quẽ & fossa & uallo clausum habet. nõ procul ab urbe sunt castella quædã munitissima. Babynsa & Olana ubi Tigranis zarthabari thesauri seruabant. Alia secus Euphratẽ erãt. Sed Artagena:qui custodiæ preerat:ador ꝓdidit. Id etiã Cæsaris impatores diu turna obsessione cæpunt. atque mures ademerunt. Multi amnes sunt in harmenia. sed clarissimi Phasis & Lycus ĩ mare ponticũ exeuntes. Antisthenes Termodontẽ ꝓ Lyco posuit nõ recte. ĩ Caspiũ Cyrus & araxes emittũt. in rubrũ mare Euphrates & Tigris. Sunt etiã in hac regiõe magni quidam lacus. E quibus est Mantianus. qui Ceruleanus interpretat. Is post Meotim maximus est:ut ferũt aquæ salsæ: ꝓgredit autẽ usque ĩ Atropatiam:& salis fontes habet. Arsinus uero quẽ etiã Thoatin uocãt: nitrosus ẽ: Vnde uestes dilacerat ac rumpit: & ꝓpterea eius aqua nõ bibit. ꝓ hunc lacũ Trigis fert:a montana regione iuxta Niphatem ruens: ꝓpter celeritatẽ undã impmixtam seruat. Vnde & nomen habet. Nam Medi Sagittã Tigrim uocãt. Lacus hic uarios pisces fert:cum huiusmodi aquæ unius formæ pisces habere soleant. in ĩteriore lacus recessu:flumen ĩ uoraginẽ quãdã incidẽs: & longo spatio subter terram delatũ exorit iuxta Chalonetim. inde iã ad opã & Semiramidis muꝝ defert. a dextris Gordieos & totam Mesopotamiã relinquẽs. E contra Euphrates a sinistra eandẽ regionẽ habet: cũ uero ĩter se iã appropiquarit:ac Mesopotamiam fecerint alter per urbẽ Seleuciam fertur:ꝓsicũ sinum uersus:alter ꝓ ipsam babylonẽ ut in iis patet quæ aduersus Eratosthenẽ: & Hipparchum a nobis dicta sunt. Auri metalla in Syspiretide effodiunt:apd

Cãbala:ad quæ Alexander menonẽ cũ militibus misit:sed id ab ĩdigẽis relatũ ẽ. Sũt & alia metalla:eius scilicet quæ Opãdix dicit: quã harmeniũ colorẽ uocant:Calche ꝓsimilẽ. Hæc regio non minus pascendis eqs apta est:q̃ Media. Vnde Nysei q equis ꝓfuꝝ reges utuntur hinc sunt:& Harmeniæ Satrapes quotannis ꝓ se uiginti milia pulloꝝ ex Mithracana mittebat. Artabazus Antonio præter alios equos cataphractoꝝ ĩstructoꝝ septẽ milia ostẽdit:cũ ĩ mediã cũ eo ĩgressus ẽ:quoꝝ equoꝝ nõ Medi solum & Harmenii studiosi fuere: sed etiã Albani: Nã illi Cataphractis utunt. Non puũ diuitiaꝝ & opũ huius regionis ĩdiciũ est: qd cũ Pompeius Tigrani patri Artabazi sex milia talentoꝝ argenti scripsisset: mox romanoꝝ copiis uiritim distribuit: militi quinquagenas dragmas: Cẽturioni millenas: singulis præfectis ꝓuinciæ & Chiliarchis talentũ regionis latitudinẽ Theophanes tradit: Schoenoꝝ centũ longitudinẽ duplã:quã dragenum stad schoenũ faciẽs:ĩ quo ueritatẽ transgredi uidet. Est ergo ueritati ꝓximũ ponere longitudinẽ ab illo dictã: Latitudinẽ dimidiũ:uel paulo plus. Harmeniæ natura ac potẽtia est huiusmodi:sed ãtiquus quidã sermo ꝓhibet de hac gente. Harmenius ex harmenia Thessaliæ urbe:quæ ĩter pheras & Larissam iacet: iuxta bebeida :ut dictũ ẽ:Cũ Iasõe ĩ harmenia militauit. Myrsilius uero Pharsalius & Medius Larisseus qui cũ Alexandro militarũt: dicũt ex huius nomine harmeniã appellatã. Eos aũt qui cũ harmenio erant Acilesinã habitasse:quæ prius sub Sophinis erat. Alios uero ĩ Sypiretide usq; in Chalachanã & ad Iabenã extra harmeniæ mõtes. Atq; harmeniacã uestẽ thessalicã dicũt: idest lõgas tũicas: quas ĩ tragœdiis etolicas uocant cĩgunt quoque circa pectus: ĩ prætextis etiã tragici Thessalos sunt imitati. Opus enĩ illis fuit aliquo tali accõmodato habitu. Thessali enĩ (ut par est) quia longas uestes gestãt:cũ ĩter oẽs græcos ualde boreales sint:& quia frigidissima loca incolunt : aptissimã imitationẽ:idest poeticaꝝ personaꝝ cultũ prebuerũt. Equitandi quoque studiũ tam his q̃ medis thessalicũ dicunt. Iasonis aũt expeditionẽ:Iasonia testãtur. quæ a pricipibus sunt structa:quẽadmodũ a parmeniõe Iasonis templum:apud Abdera. Araxẽ ex penei similitudine:& eodẽ nomĩe ab Harmenio uocatũ putãt. Nã & ille Araxes uocatus ẽ:eo quod ossam ab rũpit ab olympo:ac etiam tẽpe Hũc uero in harmenia e montibus delapsum:& subiecta planicie olim diluta cũ exitũ non haberet dilatatũ prodidere. Iasonẽ uero Tempe imitatũ: uiam feciſſe:per quã nunc aqua in mare Caspium decurrit. Vnde Araxinus campus nudatus est: per quẽ amnis defert in Cataractem. Hæc quæ de Araxe dicunt rationem aliquam habent. At quæ Herodotus dicit:nõ ualde sunt uerisimilia. Dicit enim eũ ex Matiana profluentẽ. ĩ quadraginta amnes scindi: & Scythas

Universidad de Deusto
Biblioteca

bactrianoſq; diuidere. Hunc ſecutus eſt Caliſthenes. Ex Aenianis alios uicina dicunt habitaſſe: alios ultra harmenios: ſupra Abū & Imbaꝝ qui tauri ꝓtes ſunt. Abus ꝓpe uiā eſt quæ Ecbatana fert iuxta baridis tēplū. Dicunt etiā thraces quidā Sarapare appellati: ideſt decapitatores: ultra Harmeniam habitaſſe: ꝓpe Guranios ac Medos: homines profecto ima nes: ſocciles & mōtani: bracati: ac decapitatores. Sic enim Sarapare ſigni ficāt. De Media autē dictū ē i rebus medicis. Quare ex his omnibus col ligi poteſt: Medos Harmenioſque e theſſalis eſſe: ab Iaſone & Medea or tos. Ac de antiqs quidem hæc. Recētiora uero a perſis ad noſtra uſq; tē pora i ſummā ſic dicunt: qđ Perſæ Harmeniā tenuerūt. Poſtea Mace dones: qui Syriā Mediāque habuere. Poſtremus Orontes ex Indarni ge nere: unius ex ſeptē perſis: poſtea ab impatoribus magni Antiochi: qui cū Romanis bellum geſſit Artaxia ſcilicet: ac żadriada in partes duas di uiſa eſt. Ii enim permittēte rege: iperauerūt: quo ſupato Romanos ador ti: ac reges nuncupati: ꝑ ſeſe fuerūt. E genere Artaxie fuit Tygranes is: qui eā habuit quæ ꝓprie Harmenia eſt appellata. Ea Medis: Albanis: & Iberibus contigua erat: uſq; in Colchidē. & Cappadociā: quæ iuxta Euxi nū eſt. E zadriada fuit Artanes Sophinus q̄ auſtrales ꝓtes habuit: eas ma xime quæ uergūt ad occidentē. Hic a Tygrane deletus eſt: q̄ q̄q̄ rerum omnium potitus: uaria tamē fortuna uſus eſt. Nā i initio apud Parthos obſes fuit. Deinde ſeptuaginta Harmeniæ uallibus i preciū datis: reuer ſus eſt. Auctus uero: loca ea recepit: & pthoꝝ regione uaſtata: Periniū & loca circū Arbela: Atropatinū quoq;: & Gordieū: & cum iis reliquā Me ſopotamiā ſubegit: præterea Syriā: Phœniciāq; ui cœpit. Euphratē tranſ greſſus. Inde plurimū elatus: urbem cōdidit prope Iberiā: iter hāc atque zeugma quod iuxta Euphratem eſt: quam Tigranocerta nominauit. ho minibus duodecim græcaꝝ urbium: a ſe euerſaꝝ: cōgregatis Sed Lucul lus q̄ aduerſum Mithridatem bellum geſſit: continuo ſubſecutus: habi tatoribus in ſedes ſuas dimiſſis: opus quod adhuc erat īperfectum: facto impetu demolitus eſt: atque in paruum uicum redegit. Tygrane ex Sy ria ac Phœnicia pulſo. Artabazus autem eius filius: q̄diu manſit i amici cia Populi Romani: tandiu fuit fortunatus. Poſtea uero q̄ Antonium in parthico bello parthis ꝓdidiſſet: perfidiæ pœnas dedit. Nam uictus ab eo Alexādriam ductus: & cōtumelioſe per urbē circūlatus: ac primum cuſtodiæ traditus: deīde īteremptus eſt. poſt illum multi reges ſub Cæ ſare: ac Romāis fuere: & nūc etiam ſunt. Omnia perſarum templa: tam medi: q̄ harmenii in ueneration̄em habent. Tanaidis uero templa præ cipue harmenii: Cum i cæteris locis ea ædificātes: tum etiam i Acileſina dedicant illis ſeruos: ac ſeruas: quod ideo minus eſt mirādū: quod etiam nobiliſſimi gētis eius: filias ſuas dedicāt: quibus lex eſt: ut diu apud deā proſtitutæ nuptui dētur: nullo renuēte talibus cōiugari. Huiuſmodi q̄d dam Herodotus de Lydis commemorat: quæ omnes meretricāt: & tam benigne amatoribus ſuis utunt ut eos hoſpitio ſuſcipiāt: & dona dēt: plu ra etiam q̄ accepere: Quippe quæ a copioſis donibus ſuppeditant. Acci piūt tamē nō quoſcūq; hoſpites: ſed eos maxime q̄ æque ſint digni.

Duodecimus reliqua pōticæ regionis cōtinet. ac deīceps Cappadociā. Galatiā. Bithyniā. Myſiam. Phrygiam. Meoniā: & āte hæc Sinopē ciuita tem Pōticam & Heracliam. & Amiſiam: præterea Iſauriā. Lyciam. Pam phyliā. Ciliciā. cū inſulis mōtibus ac fluminibus adiacētibus.

Appadocia multas partes habet. Ea mutatiōes plurimas accepit. Maxime itaq; eiuſdē linguæ ſunt qui auſtrū uer ſus Cilicio terminant: q̄ dicit taurus: orientē uerſus Har menia Colchide ac diuerſaꝝ liguaꝝ gētibus: quæ iterme diæ ſunt. ſeptētrionē uerſus Euxino: uſq; ad Halys oſtia. occaſum uerſus Paphlagonū gēte: & Galatis: qui i phrygi am tranſmigrarunt: uſq; ad Lycaonas & Cilicas. Ciliciam Tracheā īcolentes. Ex his qui unius erāt linguæ antiqui Cataones ſepa ratos ponebāt. Et i dinumeratiōe gētiū: eos a Cappadocibus tāq̄ alterius linguæ gētibus diſtinguētes: poſt Cappadociā Cataoniā locabāt. poſtea Euphratē & gentes quæ trās eū ſunt: ut etiā Melitinā poſt Cataoniā col locarēt: quæ iter hanc iacet & Euphratē: commagene cōtinua: & decima Cappadociæ pars eſt: ſecundū regionē i decē prāturas diuiſam. Sic enī reges ante Aarchelaū: Cappadociæ pricipatū diſtinctū habuere. Decima pars ē etiā Cataōia. & utraq; ætate noſtra ſuū prætorē habuit. Sed miꝝ ꝓfecto eſt: cū nulla nec liguæ nec moꝝ diuerſitas i his: erga cæteros Cap padocas appareat: quomodo peregrinæ gentis ſigna omnino deleta ſūt. Erāt itaq; diſtincti. Eos autē Ariarathes adeptus eſt: q̄ primus Cappado cū rex ē nūcupatus. Locus hic eſt: tāq̄ magnæ cuiuſdā peniſulæ Iſthmus: duobus maribus coartatus: mari ſcilicet Iſſici ſinus uſq; i tracheā Cilici am: & euxino iter Sinopā atq; Tibarnoꝝ orā omnē uero regionē Cap podocibus ad occidētē uerſas: quæ ītra Iſthmū eſt: peniſulam dicimus. quā Herodotus cis Halym uocat. Hæc eſt cui Croeſus īperitauit: quem ille gentiū dominū appellat: quæ cis Halym ſunt. Iuniores uero eā quæ intra taurum eſt Aſiam uocant: eodem nomine quo totam cōtinentem. In ea gentes hæ continentur primū ab oriente Paphlagones. Phryges. & Lycaones. Deīde Bythini. Myſi: & quæ epictetus dicit præterea Troas:

Universidad de Deusto
Biblioteca

& Helleſpontia:poſt hos ad mare ex græcis Aeoles.& Iones.Ex aliis Ca/
tes ac Lycii.in mediterranea Lydi.De cæteris poſtmodum dicemus.Ma
cedones Cappadociam ī duas Satrapias a perſis diuiſam accipientes:par
tim ſpontanei:partim inuiti.Ex Satrapiis in regna redegerunt:atque ma
iorem Cappadociam quæ taurum uerſus eſt proprie Cappadociam no/
minarunt.alteram pontum:quidam eam quæ pontum uerſus eſt:Cap/
padociā uocauere:nos autem maioris Cappadociæ ordinem nunc igno/
ramus.Nam Archelao uita fūcto:Cæſar ac ſenatus decreuere:ut ea Ro/
manorum prouintia eſſet.Cum uero regio ſub illo:ac prioribus:in decē
præturas eſſet diuiſa: quinque taurum uerſus cenſebant. Vt Melitina
Cataonia.Cilicia. Tyanēſis.& Iſaurienſis.Quique relique e Lauinaſina,
Sargauſina.Sarauna, Chamanenena, Rhimnenena. Poſtea addita eſt a
Ro.ex Cilicia quod ante Archelaum erat undecima prætura regio ſcili
cet Caſtabalis & Cydiſtræ uicina uſque Derbam: Antipatri pirate ſedē.
Ab Archelao autem Trachea.Cilicia circa Eleuſam:& omnis ea quæ pi
raticam exercuerat Melitina perſimilis eſt cōmagene. Sola enim ex om/
ni Cappadocia:tota domeſticis arboribus conſita eſt:ut etiam oleum fe/
rat.& Monariticum uinum:quod cū græco decertat.Hæc Sophinæ op/
ponitur habens in medio Euphratem.Ei commagena contermina eſt.In
ulteriore regione ē caſtellū quoddam Cappadocum ſatis clarum: nomi
ne Tomiſa.Id Sophinæ regi uenditum eſt:talentis centum.Poſtea a Lu
cullo uirtutis gratia:in bello aduerſum Mithridatem geſto:Cappadocæ
donatum.Cataonia planicies eſt lata & concaua:& omnia fert:præter ea
quæ ſemper uirent.circunſtant eam mōtes:cum alii:tum Amanus a par
te auſtrali: qui a tauro Ciliciæ quodāmodo auulſus eſt.& antitaurus ī cō
traria abruptus. Amāus enim ī Ciliciā & Syriacū mare ad occaſum por
rigitur. A Cataonia contra notū quo ſpatio totum Iſſicū ſinum circūclu
dit.& cāpos:qui iter Cilicas ſūt taurum uerſus. Antitaurꝰ uero ad ſeptē
trionē īclinat.& oriētis nō nihil appræhēdit.Deīde finit ī mediterranea.
In ātitauro cōualles ſunt profundæ & āguſtæ: ī quibus ſita ſūt Comana
ciuitas:memoratu digna:& Bellonæ fanū.quod illi Ma:uocāt.Ea ciuitas
clariſſima eſt:maximāque numine afflatorū & ſacrorꝰ ſeruorꝰ multitudi
nē habet.Eā Cataones īcolūt.qui quāq̄ regi ſubditi ſint:parēt tamē ſacer
doti.Is fani:& ſacrorꝰ ſeruorꝰ magna ex parte dominus eſt: qui tempore
quo nos peregrinati ſumus:ſupra ſex milia erant uiri ſimul ac mulieres.
Fano regio adiacet non parua.cuius fructū ac ꝓuētū ſacerdos accipit.In
honore ſecūdus ē in Cappadocia poſt regē. Reges ac ſacerdotes frequē
tius ex eadem eſſe progenie ſolebant. Hoc ſacrorꝰ genus Oreſtes cum
ſorore Iphigēia:e Scythia taurica huc uidēt attuliſſe:q̄ dianæ tauropolæ
erāt:Lucubrē comā hic depoſuiſſe:ex qua urbi nomē datū eſt. Vrbē Sa
rus amnis īterfluit:qui per tauri cōualles deuolutus: Ad Cilicū campos
& ſubiectum pelagus ꝓtrāſit. Pyramus uero ꝓlabitur Cataoniā:& e me
dia planicie exoritur:& nauigabilis ē.Eſt etiā foſſa quædā memoratu di/
gna:per quam aqua puriſſima magno ſpacio oculte ſub terrā fertur. De
inde in ſummū exorīt:tanta ui: ut ſi quis haſtā ſuperne demiſerit: adeo
aquæ impetus obſiſtit:ut uix īmergi queat.Fert etiā fundo īnauigabili:
& latitudine immodica.Cū uero ſe tauro iunxerit mixꝰ ī modū contrahi
tur.Mira eſt præterea mōtis Cæſura:ꝑ quā alueus ducīt. Nā quēadmo
dum in petris rimā trahentibus:& per mediū ſciſſis cōtingit: alterius ꝑ/
tis eminētias:alterius partis depreſſionibus ita cōuenire: ut cōiungi poſ
ſint. Sic uidere eſt īminētes fluminis petras:utrinque fere:uſque ad mō
tis ſumma ꝓtēdentes: duoꝝ triumue iugerꝝ ſpacio: concauitates quaſdā
eminētiis oppoſitas habere.Solum uero quod īteriacet:totū ſaxeū:ualde
ꝓfundā & anguſtā ruptura in medio habet:ut eam canis ac lepus ſaliat.
Hic fluminis Alueus:ad labrū uſque plenus eſt.Latitudine aqueductui
par.ꝓpter obliquitatē autē & anguſtias: & uallis ꝓfunditatē: mox de lō
ginquo accedentibus ſonitus exaudīt tonitrui perſimilis. Montes uero
egreſſus tātū limū ī mare deducit: ꝑtim ex Cataonia:ꝑtim ex Ciliciæ cā
pis:ut huiuſmodi de eo oraculū æditum feratur.

Tempus erit:rapidis olim cū Pyramus undis:
In ſacrā ueniet:congeſto littore:Cyprum.

Ibi enim ſic euenit:ut in ægypto:in qua ſemper Nilus ex aggeſtiōe:ma/
re cōtinētē efficit. Vnde Herodotus ægyptū fluminis donum appellat.
Poeta quoq; dicit.Phaꝝ prius ī pelago fuiſſe: quæ nūc ægypto cohæret.
Tertia eſt Dacia:ī qua Iuppiter colīt non īferior hac: ſed memoratu di/
gna.In ea aquæ ſalſæ foſſa eſt:quæ magni lacus ambitū habet:altis & ere
ctis clauſa ſupercilliis:ut ſcalarē deſcenſum habeat. Aquā nec manifeſtū
ulla ex ꝑte exitū habere:nec augeri:proditum eſt:Cataonū campi:& Me
litīa:ciuitatē nullā habēt.Caſtella ī montibus munita ſunt. Azamora &
Daſtacū quod Carmala flumē circūfluit.Habet etiā Apollinis Cataonis
delubrū:quod ī tota colīt Cappadocia. Aliæ præturæ urbes nō habent:
exceptis duabus.E reliquis præturis ī Sagarauſina oppidū eſt Herpa: &
flumē Carmala:quod in Ciliciā emittit.In cæteris præturis: Argus mu/
nitio alta iuxta Tauꝝ eſt:& Nora:quæ nunc Neroaſſus uocatur. in qua
Eumenēs obſeſſus diu reſtitit. Aetate autem noſtra: Siſinus in eo theſau
ros habebat.Is Cappadocum imperiū adortus eſt. Huius regia erat Ca/
dena in urbis modū īſtructa. Ea ī montibus eſt Lycaoniæ. Nā & Sauera
oli uicus dicīt fuiſſe:ī modū urbis:& regiōis Metropolis.In Morimena

Universidad de Deusto
Biblioteca

Iouis fanū est:qui apud Venasinos colit'.In eo habitāt sacroꝝ seruoꝝ fe/
re tria milia.Sacra regio fertilis est:quæ ānuū ꝑuētū sacerdoti dat:talen
toꝝ quindecim.Is ꝑ totā uitā sacerdos est.sicut ille:qui est apud comma
na & post illum secundus ī honore.Duæ tātū præturæ urbes habēt.Ty
anēsis: Tyana tauro subiacētia:qui apud Cilicias portas est:ad quas mō
tiū cacumina:in Ciliciā ac Syriā tēdentia:facillima sunt. & omnibus cō/
munia.Regio quæ iuxta tauꝝ est Eusebia uocat'.Ea fertilis est:& magna
ex parte planicies. Tyana aggeri Semiramidis subiacent: optime muni/
to.Non procul hinc sunt Castabala & Cybistra oppida mōti ꝓpinqua.
Castabalis est Dianæ Persicæ fanū:ubi dicunt sacras mulieres illæsas nu
dis pedibus:sup prunas īgredi.atq; hic etiā eādē historiā narrāt Orestis
& tauropolæ.& Perasiā idcirco uocitatā dicūt:quod ex ulteriore regione
fuerit allata.In tyanēsi prætura una ex decē supradictis oppidū est Ty/
ana.eā uero quæ epictetus dicit'.His non connumero. Castabala scilicet
& Cybistra:& quæ in Cilicia trachea sunt.in qua Archelaus Eleusam i/
sulā fertilē muniuit: opus memoratu dignū:ubique magna tēporis ꝑte
degebat.In cilicia est ea quæ Mazaia uocat': gentis eius Metropolis:atq;
ea etiā Eusebia nūcupat':quæ iuxta Argeū ē.Latet enim sub Argeo mō/
te omniū altissimo:q semp ī summo niues habet:ex quo dicit q eo ascen
dūt:q̄q̄ ii perpauci sunt:sereno cælo utrūq; æquor perspici Isticū scilicet
ac ponticū.Cætera ad ciuitatis habitationē īcōmoda sunt.Nā & sicca est
& debilis:& ꝓpter principū negligentiā īmunita:& forasse de industria
ne mœnibus ut munimēto freti:nimis cōfidāt planiciē habitantes: quæ
colles arduos & difficiles habet. Loca uero circūstātia omnino sunt steri/
lia & īculta:q̄q̄ cāpestria sint. Arenosa enim sūt & petrosa: paululū uero
ꝓgrediēti Campi sunt igne exusti:& solū īcensum ꝑmulta stad':quapro
pter necessaria e longinquo afferunt':& quod etiā abunde piculosum ui
deat':nō longe abest ꝑiculi materia.Nā cum tota fere Cappadocia lignis
careat: Argeus tamē circūcirca siluā habet: ūde de ꝓximo lignari adest.
Sed loca siluæ subiecta ignes habēt. Sūt etiā gelidis aquis plena:q̄q̄ nec
ignis nec aquæ ī summū extāt. quapropter maxia ex parte herbida sūt.
Quibusdā in locis solum palustre est: & ꝑ nocte ex eo flāmæ cōsurgūt:
rei itaq; gnari caute lignant':sed multis periculum est:præsertim pecori:
ī obscuras ignis fossas īcidēti.Est flumē ī planicie ante urbē nomine me
las distās ab ea stadia.xl.Is fontes habet ī loco urbis humillimo:sed hac ī
ꝑte īutilis ē:cū non aptū exitū habeat.In lacus ac paludes diffusus:urbis
aerē æstate corrūpit: & lapidicinas cū utilissime sint:efficit īutiles. Maza
tim enim lapidū copiā ꝓ ædificiis ex ripis habēt: nā lapidū Crustæ aqs
rectæ resistūt. Atque paludes hæ ubique ardēt. Ariarathes Res āgustiis
quibusdā obstructis:ad quas Melas exitū ī Euphratem habet: proximā
planiciē totā lacu diluit.atque īsulas quasdā: tāq̄ Cycladas compræhen/
dēs:puerīliter ibi īmorabat'. Clausura uero ad unum rupta aq̄ soluta ē.
Intumefactusq; Euphrates:magnā Cappadociæ ꝑtē traxit:& multas ha/
bitationes & consita deleuit. Agrum quoq; galataꝝ:qui phrygiam habi/
tant:nō paruo affecit detrimēto. Qua ex re.xxx.talētoꝝ damno mulcta
tus:eius rei iudicio Romanis cōmisso. Idē circa Herpam contigit.nā &
ibi Carmale exitu obstructo:ore deīde rupto: Cum aqua quæda Cilicū
loca deuastasset:pœnas dedit iis:quia iniuria affecti fuerunt.Mazacinoꝝ
itaque loca q̄q̄ plurimis rebus incommoda sint:ea tamē reges ad habitā/
dum præcipue uident' elegisse:quia locus totius regionis medius erat:&
lignis & lapidibus abundabat:& herba: q̄ plurimū ad alēda pecora indi
gebant.Nā ea urbs quodammodo illis castra erat. Cæteꝝ uero tutelā:ex
munitionibus & castellis habebant:quæ ibi plurima sunt:alia regis:alia
amicoꝝ.Distāt Mazaca a pōto ad stadia octingēta austrū uersus: ab Eu/
phrate paulo mīus q̄ duplū. A ciliciis portis.vi.dieꝝ itinere.& a Cyrinis
castris ꝑ urbē Tyana:quæ circa mediū fere iter iacet a Cybistris ad sta/
dia.ccc. Mazacini Charonde legibus utunt'.eligentes aliquē legisperitū:
qui sit eis legum īterpres:quēadmodū apud Romanos sunt Iurisconsul
ti.Hos Tygranes Harmenius male affecit:cum Cappadociam excurre
ret Omnes enim trāstulit ī Mesopotamiā.& Tigranocerta magna ex ꝑ/
te ex his coluit:postea captis Tigranocertis: potētiores reuersi sūt. Re/
gionis latitudo ē a ponto taurum uersus:mille fere & octingētoꝝ stadio/
rū.Lōgitudo uero a Lycaonia atq; Phrygia usque ad Euphratem: ad au/
roram & harmeniam ad tria milia stadioꝝ.Ea frugibus abundat præser/
tim frumēto:& pecore omnis generis:quæ cum ponto australior sit:fri/
gidior tamē est.Gabadania campestris ē:& cæteris australior. nam taurū
subit:& uix ullam fructiferaꝝ arborum ꝓducit. Ipsa & magna reliquæ
religionis pars:pascua optima habet præsertim quæ circa Garsaurā ē &
Lycaoniam:& Morimenam.In Cappadocia nascit' ea: quæ Sinopica ru/
brica dicit':omnium optima:quæ cum Iberica decertat.idcirco Sinopica
appellat':quod eam mercatores eo deferebant:prius q̄ Ephesiorum em/
porium tam celebre esset.Dicūt etiam Crystalli:& Onychiti lapidis cru
stas:prope Galatas ab Archelai perquisitoribus inuentas. Eratque locus
quidam candidi lapidis:colore ebori persimilis:qui tanq̄ cotes quasdam
non magnas producebat:e quibus cultrorum capuli fiebāt. Alius uero
ad specularia facienda:glebas magnas ferebat: ut etiam extra exportare/
tur.Pōti atque Cappadociæ confinium est regio quædam montana: cū
tauro pariter progrediens:quæ ab occidentalibus commagene extremis

Universidad de Deusto
Biblioteca

initium ſumit.In ea caſtellum quoddã præruptum cõditum ẽ: nomine Dameſda:uſq; ad Lauianſine oriẽtalia.Cappadociæ præturæ cedũt Chã manena & Lauianſina.Sed cũ primũ romani res aſiaticas perſequerent: Antiocho ſupato:amicicias atque ſocietates cum regibus ac populis iun gebãt:ac cæteris q̃dẽ regibus priuatim hic honor Cappadociæ: & Cap/ padocũ genti:etiã publice datus eſt.Regia deinde ſtirpe extincta: roma/ ni cõceſſere:ut gens ea libera eſſet ſecundũ amiciciã & ſocietatẽ ante cõ/ tractã.pricipes libertatẽ recuſare:& dicere ſe eã ferre nõ poſſe.& ut Rex ſibi daret orare.Romani admirati quod inuenirent qui libertatẽ recuſa rent:p̃miſere ut quem uellẽt regẽ eligerent.Elegerũt itaque Ariobarza/ mẽ:qui in ꝓgreſſu:tertia ætate defecit. Tum creatus eſt Archelaus: ni/ hil illi affinitate cõiunctus.idque Antonii opera. atque de maiore Cap/ padocia hactenus.De trachea uero Cilicia illi addita:præſtat:ut tunc pſe quamur:cũ de tota cilicia dicemus. Mithridates eupator põti Rex cõſti tutus:eam habuit: quæ Haly flumine terminat: uſque ad Tibarnos & harmenios:& regionẽ quæ cis Halym eſt.quæ uero Maſtrim uſque ptẽ debat:& quaſdam Paphlagoniæ ptes adeptus ẽ. Itẽ orã Heracliã: uſque ad occidentales patriæ Heraclidis platonici partes. ad cõtraria uero uſq; ĩ Colchidẽ & harmeniam minorẽ:quæ quidẽ ponto adiecit.Nã & põpe ius: a quo ille ſublatus ẽ: his finibus regionẽ accepit: quæ uero harmeni am uerſus:& circa Colchidẽ ſunt:principibus diſtribuit:qui ſecũ milita uerant.Reliqua ĩ duodecim gubernationes diuiſit:& Bithyniæ addidit. ut ex utriſque una ꝓuintia efficeret Paphlagonũ quoſdã:iis regẽdos de dit:qui a Pylemõe erãt.quẽadmodũ galatas iis:q̃ erant genere tetrarche. Poſtea Romanoꝝ duces alias atque alias partitiões fecerũt. Nã & reges ac pricipes cõſtituebãt.Ex ciuitatibus alias liberabãt.alias pricipibus tra debãt.alias ſub Ro.Po.dimittebãt.Nos aũt qui ſingula p̃ſequimur.pau lulũ de prioribus diſſeramus: attingẽtes quæcũq; utilia uidebũt.atq; ab Heraclia ĩcipiamus:quæ hoꝝ locoꝝ occidẽtaliſſima eſt.In põtũ itaq; eu/ xinũ a ꝓpontide nauigãtibus. A leua iacẽt ea quæ Byzãtio ſunt cõtigua. & a thracibus habitata.& põti leua appellant.a dextris ſunt Chalcedoni ꝓxima:Bithynioꝝ ſunt.ſequẽtia Marãdinoꝝ.quidã ea Cauconũ dicũt. reliqua Paphlagonũ:uſq; ad Halym flumẽ.Poſtrema Cappadocũ:q̃ iu/ xta põtũ ſũt:& reliquoꝝ uſq; ĩ Colchidẽ.Hæc oĩa põti euxini dextra no minãt. Toti huic oræ a Colchide:Heraclã uſq; Eupator ĩperauit: Vlte riora uero ad os:& Chalcedonẽ:Regis erãt bithynoꝝ. Sublatis regibus Ro.eoſdẽ termios ſeruauere:ut heraclã põto cõcederẽt ulteriora bithy/ nis bithyni cũ plus Myſii eſſent:a thracibus bithynis:& Thynis:qui ibi habitauere:ita ſũt poſtea nomiati.Inter plurimos q̃dẽ cõſtat & indicium bithynicæ gentis:ea ducũt:quæ adhuc ſunt ĩ thracia:q; quidam bithyni dicunt. Thynicæ uero gentis Thyniacũ littus quod iuxta appolloniam eſt & Salmydeſſum. Bebryces quoque qui ante hos Myſiã icoluerunt Thraces quãtum ego exiſtimo fuere. Dictũ eſt aũt myſios colonos eſſe thracũ:qui nunc myſii appellant: atque hæc a nonnullis ita dicunt. De mariandynis uero & cauconibus nõ eodẽ pacto omnes ſentiunt.Nã he/ raclią quã Mileſii condidere inter Mariandynos ſitã tradunt . qui uero ſint & unde:nemo id dicit.ſed nec dictio:nec alia ulla gentis differentia: in huiuſmodi hominibus apparet.ſunt tamẽ bithynis perſimiles.uident itaque & hæc natio e thraciæ partibus ꝓfecta. Theopõpus auctor ẽ Ma riandynum quendã Paphlagonũ parti multis ſubiecte ĩperitaſſe.atq; fa cto impetu Bebrycum regionẽ occupaſſe. quã uero cœpiſſet de ſuo no/ mine reliquiſſe atque illud dictũ eſt:Mileſios qui primi heraclią cõdide runt:Mariãdynos in ſeruituẽ redegiſſe:qui prius locum eũ tenebãt. ut etiã ab eis in cõtẽptum uenderent:nã his contigit:quẽadmodũ iis q̃ Mi nous cetus appellati ſunt.Ii enim Cretẽſibus dicũt ſeruiuiſſe. Theſſalis uero Peneſte.Caucones aũt quos eã orã dicunt habitaſſe: quæ poſt Ma riandynos eſt:uſque ad parthenium flumẽ habẽres urbem Teium:alii Scythas putant:alii macedones:alii pelaſgos.Sed de his prius dictum ẽ: Calliſthenes in dinumeratione ſcribebat hos uerſus poſt hunc uerſum .ſ.Crõnã atque Egialum præcelſos ĩde Erythinos Hos alios ponebat.ſ. Inde Polycle ſatus magno cauconas augebat:
Partheniũ circa fluuium qui tecta colebant.
Progrediũt.n.a mariandynis & heraclia uſq; ad Leucoſyros quos & nos Cappadocas appellamus. Cauconum uero gentes circa Teium uſque ad Partheniũ amnẽ:poſt Parthenium eneti ſequũtur. Cytoꝝ habitãtes: atque nũc etiã caucones quidã circa Partheniũ ſunt.heraclia optimũ por tum habet.Ciuitas alioquin memoratu digna:quæ colonias emiſit.nam cherõneſus eius colonia ẽ.& Calapis.Ea cũ prius libera eſſet poſtea diu ſub tyrãnis fuit:deĩde rurſum ſe ĩ libertatẽ uendicauit.Poſtea cum ſub Ro.eſſet:regem habuit Ro.coloniam in parte urbis & agri admiſit.Adi atorix odomæclii Tetrarchæ galatarum hanc urbis partem ab Antonio accipiens.quam heraclienſes tenebant:pauloante attica bella Ro. noctu adortus:ad unũ oẽs iugulauit:iuſſu(ut ipſe dicebat) Antonii.poſt actiacã uero uictoriã ĩ triũphũ ductus:ipſe cũ filio iugulatus eſt.Hæc ciuitas ad põticã ꝓuintiã pertinet:cum bithynia ordinatam. inter Chalcedonẽ & heraclią mꝫti ãnes fluũt:e q̃bus eſt Pſillis & calpas & Sãgarius cuius po/ eta mẽtionẽ fecit.fontes habet apud Sãgiam uicum. Diſtat a Piſinunte c.&.l.ſtad.& magnã phrygiæ Epicteti ac bithyniæ p̃tẽ percurrit: ut ab

urbe nicomedia paulo pluribus q̄.ccc.ſtaď.abſit: ubi Gallus amnis ī eū
īfluit:initiū habēs ex modris phrygiæ:quæ ī helleſpōto hæc eadē ē:quæ
epicterus. & bithyniā prius habuere. auctus aūt & nauigabilis factus:cū
prius nō eſſet nauigabilis:ad oſtia bithyniā terminat: ī fronte huius oræ
iacet inſula Thynia: ī heraclienſi agro naſciť aconitū. diſtat hæc urbs a
fano chalcedonio ſtaď.m.quingētis.a Sāgario flumine.d.teioniticū oppi
dū nihil habet memoratu dignū:præterq̄ quod phileterus hinc fuit au/
tor generis regū attalicoꝝ.deide ꝓthenius ānis ꝓ florida deferť: unde &
nomē aſſecutus eſt:ortum habens ī paphlagonia . poſtea ē paphlagonia:
& eneti. ſed quærunt quoſnam poeta enetos dicat:cum ait
Paphlagonaſq; ferox ducebat ī arma Pylemon:
Ex enetis muli ducunt genus unde feroces
Nūc dicūt nuſq̄ enetos in tota paphlagonia oſtēdi: quidā dicunt uicum
eſſe ī littore decē ſchoenis ab Amaſtri diſtātē: Zenodotus de enetia ſcri
bēs:putat eā ſignificari:quæ nūc Amiſius appellať.alii nationē quādam
Cappadocibus finitimā ꝓdiderūt cū Cimeriis militaſſe:poſtea Adriam
ꝓueniſſe.ſed quod maxime iter oēs cōſtat:ē qđ Eneti clariſſima paphla
gonū natio erāt ex qua Pylemon fuit:cū quo plurimi ex illis militarunt.
Amiſſo aūt duce poſt captā troiā:ī Traciā traiecerūt.Errātes uero ī eā re
gionē deuenere:quæ nūc enetia appellať.Quidā Antenorē dicūt:& eius
filios:claſſis huius participes ī interiore Adriæ receſſu cōſtitiſſe. Vt in re
bus italicis a nobis dictum ē.atq; idcirco ueriſimile ē enetos defeciſſe. &
nuſq̄ ī tota Paphlagonia apparere. paphlagōas ad oriētē halys flumē ter
minat:a meridie fluēs īter Syros atq; paphlagonas:exitq;(ut Herodotus
ait)ī eū qui euxinus pōtus appellať: Syros Cappadocas dicēs:qui nunc
etiā leucoſyri appellāť.cū qui extra tauꝝ ſunt:etiā Syri nominenť:& cū
illi ī cōpatione ad eos:q ītra tauꝝ ſunt:colore ſint aduſto: nō eādē appel/
lationē habuere . Pīdarus dicit Amazonas Syriū:haſtatūq; exercitū du/
cere.ſignificās Themiſtyre habitatores . Themiſtyra enī amiſinoꝝ ē.ea
autem Leucoſirorum qui poſt halym ſunt. halys itaque oriētem uerſus
paphlagonum confinium eſt. Auſtrum uerſus Phryges & Galathe qui
ibi habitarunt.occidentem uerſus Bithyni & Mariandyni. Cauconum
uero genus omnino interiit.Septentrionem uerſus eſt Euxinus.Hac re/
gione in mediterraneam diuiſa:& maritimam orā: quæ ab haly. uſque ī
Bithyniam pertēdit. Oram habuit Eupator Heracleam uſque.ex medi
terranea uero partem propīquiorem. Cuius ptes quædam trans halym
tēdebāt.& hucuſq; pōtica prouintia Romanis terminatur. Reliqua po/
tētibus parebant.etiā poſt Mithridatis euerſionem. de Paphlagonibus
mediterraneis:qui Mithridati nō paruerunt:poſtea dicemus. Nūc eam

ꝓſequi ꝓpoſitū eſt:quæ illi pareret pontus uocať.Poſt Partheniū amnē
eſt Amaſtris:de cōditoris nomine appellata . ea poſita ī peniſula portus
habet:ex utraque Iſthmi parte.Amaſtris uxor fuit Dionyſii Heraclie ty
rānī:& Oxyarthis filia:fratris Darii eius:qui cū Alexādro bellum geſſit.
Ea e trium urbium īcolis:unā confecit ciuitatē Seſamo.Cytoro.& Crō/
na. Quaꝝ poeta in inſtruendis Paphlagonibus meminit. Quarta Teio:
quæ cito deſciuit a communione.Cæteris in ea permanētibus. Seſamus
Amaſtris arx diciť Cytoꝝ olim Sinopenſiū emporiū fuit. dictū a Cyto/
ro Phryxi filio:ut Ephorus tradit.In amaſtriano agro plurima atq; opti/
ma buxus naſciť.præſertim circa Cytoꝝ.Littoris uero tractus ſupra cen
tū ſtadia lōgus uicū habet eiuſdē nominis cuius poeta meminit:cū dicit.
Crōnā atque Egialū præcelſos īde erithynos.
Nōnulli ſcribunt Crōnā & Gobialum. Erithynos uero eos dici putant:
qui nūc Erithui uocāť:a colore ſic nomīati. Sūt enim duo ſcopuli. Poſt
Egialū eſt Carābis ꝓmōtoriū magnū:ad ſeptētrionē porrectū:& Scithy
cam peninſulā de qua ſæpe fecimus mētionē.& de frōte arietis ei oppo/
ſita:quæ euxinū pontū bimarē efficit. Poſt Carābim ſequiť Cinolis: &
Anticinolis:& oppidū quod Abonus condidit.& Harmena de qua pro/
uerbiū fertur cui nullum negociū erat Harmenā conſtruxit. Ea Sinopē
ſium uicus eſt.& portū habet.Deinde Sinope: urbiū quæ ī hac regione
ſunt clariſſima.diſtās ab Harmena ſtadiis.L. Sinopē Mileſii condidere:
quæ claſſe compata mari:quod ītra cyaneas eſt:impauit.Extra uero mul
torum certaminū particeps fuit cū græcis. Et cum libera fuiſſet: tādem
amiſſa libertate:Pharnaci obtēperauit.fuit enim obſidione capta. poſtea
ſucceſſoribus eius:uſque ad Eupatorē & Romanos qui illū ſuſtulerūt.
Eupator ibi natus & educatus:eximie illam coluit.& regni Metropoli fe
cit.Ea naturali ꝓuidētia optime munita eſt.Nam ſup colle peniſulæ cu/
iuſdā ſita:ex utraq; Iſthmi pte portus & ſtatiōes habet: & mira Pelamy
dia.de quibus diximus:quod ſecundā piſcationē Sinopenſes tertiā By/
zantini habēt:peninſula circūcirca ripas iugoſas obtendit:& foſſas quaſ/
dā in petris excauatas:quas choenicidas uocāt. Hæ mari tēpeſtate elato:
complenť ut non facile aditi poſſint.præterea petre ſumma echinis ple
na:nudo pedi īacceſſibilia ſūt.In ſupiore urbis pte optimū ſolum eſt. &
agreſtibus ortis ornatū:præſertī ſub urbana hæc urbs optīe ſtructa ē: &
gymnaſio:& foro:& porticibus ſplēdide ornata bis tamē capta ē.primū a
Pharnace:de ſubito & præter opinionē īgruēte.poſtea a Lucullo:& īcidē
te tyrāno:cum īterius & exterius obſeſſa teneretť. Nā bacchides ab rege
cuſtos impoſitus:ac ſemper aliquam proditionem a ciuibus ſuſpicans:
tandem multis flagris:& cæde uſus homīes ad deſperationem perduxit

Universidad de Deusto
Biblioteca

cū nec ſtrenue tueri ſe poſſent:nec ex cōpoſito hoſtem adoriri. Ergo ca/
pti ſunt.ſed cætera urbis ornamēta Lucullus ſeruauit. Villari uero pilā
abſtulit:& dutolytum:ſchenidis opus quem illi urbis conditorem putā/
tes:ut deum colebant.Ibi eius oraculum habebat. Hic unus ex iis uidē
fuiſſe:qui cum Iaſone nauigarunt: atque hunc locum occupaſſe. Poſtea
Mileſii loci oportunitate:& ícolarum imbecillitate perſpecta:illos ex his
ſedibus pepulerūt.& colonos induxerūt.Nūc Romanorum coloniā ac/
cepit.unde & urbis & regionis pars illi data ē.Diſtat a fano ſtadiis tribus
milibus:& quingentis:ab Heraclia duobus milibus:a Carambi ſeptīgē/
tis.uiros claros tulit Philoſophos.Diogenem Cynieum. & thimotheum
Patriōem.Poetis Diphilum comicū:rerum ſcriptores Batonē:qui de re/
bus perſicis ꝓtractauit.Deinceps ſūt Halys fluminis hoſtia: nomē habē
tia a Salibus quos præterfluit. fontes habet ꝓpe pōticam:ī maiore Cap/
padocia iuxta Cambiſenam.& multus ad occidētem defertur:poſtea ad
Septentrionem cōuerſus:ꝑ Gallatas & Paphlagonas: hos & Leucoſyros
terminat. Tota Sinopica regio ac mōtana: quæ dictæ oræ īminet uſque
ī Bithyniā optimā ad ædificādas naues materiē: & ꝓductu facilē habet.
Sinopica quoque acerē gignit:& nucē mōtanā:e quibus mēſas faciunt.
Tota oleis cōſita eſt.quæ uero paulo ſupra mare eſt: culta eſt Poſt Ha/
lys hoſtia eſt Gadilonetica uſque ad Aramenā. felix quidē regio: ac tota
campeſtris.& omniū ferax.Oues habet mollis pellis & lanæ:quod ī tota
Cappadocia atque ponto perrarū eſt.ſunt etiā Damæ quæ alibi pauci/
tas ē.huius regiōis ꝓtē habēt Amiſini.partē Pōpeius Deiotaro dedit.ut
ea quæ Pharnatiæ & Trapezūtiæ proxima ſunt: uſque ī Colchidem: &
Harmeniā minorē. atque horum regem fecit. cū & paternā Tetrarchiā
haberet.Ex Galatis autē eos qui Teliſtobogi appellāt.quo mortuo mul
ti ſucceſſerūt.poſt Gadilonē ē Saramena:& Amiſus ciuitas īſignis a Si/
nope diſtās ad ſtadia nongenta.Refert Theopōpus prius Mileſios:po/
ſtea Cappadocū pricipem eā cōdidiſſe.Deinde ab Athenocle & Atheni
enſibus habitatā:& pirea nominatā. Hāc reges occupauerūt. Eupator eā
tēplis exornauit:& ꝓtē muris īſtruxit.Hāc Lucullus obſedit:deīde Phar
naces boſphoro traiecto. Antōius aūt regibus dedit: A diuo Cæſare libe
ratā.poſtea a Stratōe tyrāno uexata ē:deīde rurſū poſt res actiacas ab au
guſto cæſare liberata. & nūc optīe cōſtituta ē : Quæ cū cæterā regionem
optimā habet: tū etiam Themiſcyram Amazonū domicilīū: & Sidinā.
Themiſcyra campus eſt:qui partim pelago alluitur:ad.xxx.ſtadia ab ur
be diſtās.partim a mōtana:arboribus plena:& irrigua:cum flumīa inde
ſcaturiant.E quibus omnibus flumē unum auctū: nomīe Thermodon
campum percurrit . alterum huic æquale ex Phanarea fluens : eandem
planicīē irrigat nomine Iris:qui ī ponto exorit.fluēs autē per media pō
ti Comana:& per Diaximoniticā felicē cāpum occidentē uerſus:poſtea
apud Gaziura antiquā regiā:nunc uero deſertā cōuertit ad ſeptētrionē.
poſtea rurſum reuertit ad aurorā Scylace: & flumibus aliis aſſumptis:
& ad ipſa amaſicæ mœnia patriæ noſtræ:urbis munitiſſimæ:illatus egre
dit ī Phanareā:ubi Lycus cū eo circūcurrēs.& initia ex harmenia trahēs:
nomē amittit.Deinde Themiſcyra & pontū pelagus:aquā hanc excipit.
Quapropter hæc planicies ſemp roſcida eſt:& herbida. & tam boum:q̄
equoꝝ nutrix:ſemē plurimum recipit:panici.& milli:īmo nunq̄ deficit.
Nā ſemper aquæ copia:q̄m ſiccitas melior ē. quapropter nūq̄ ii homīes
famē ſenſerunt. Tātam præterea agreſtiū pomoꝝ: & ultro naſcentium
copiam præter mōtana regio affert:uue prunoꝝ:maloꝝ:ac nucū: ut quo
cūq; āni tempore ī ſiluas exierint:iis abūdēt.Cū interdū adhuc fructus ī
arboribus pendeāt interdū in foliis iaceāt.quæ lapſa multa & alta & hu/
mi effuſa ſunt.Multa eſt feraꝝ ōnis generis uenatio: ꝓpter alimoniæ co
piā.Poſt Themiſcyrā eſt Sidina planicies:q̄q̄ nō ualde ferax: irrigua ta
mē.habēs in ora maritima loca munita:Sidā ex qua Sidina nominatur:
& Chabacē:& Phauela:atq; hucuſque Amiſina ꝓtendit Hic uiri ī diſci/
plinis memorabiles fuere. Mathematici quidā Demetirus Rhetheni: &
Dionyſiodorus eodē nomine quo Icenes geometria.fuit etiā Tyrānion
grāmaticus:quē nos audiuimus.Poſt Sidinā ē Pharnacia: oppidū muni
tiſſimum.deinde Trapezus græca ciuitas:in quam ex Amiſo duum mi
lium &.cc.ſtadiorum nauigatio eſt.hinc in Phaſim mille & quadringen
torum : quare uniuerſa ſtadia a templo uſque ī Phaſidem ſunt citrciter
octo milia uel paulo plura. In hac ora ab Amiſo nauigantibus : primo
eſt promōtorium herculanum.deinde promōtoriū Iaſonium & gentes:
deīde Cytorus oppidum:ex quo Pharnacia habitata eſt.poſtea Iſchopo
lis humi proſtrata.poſtea Sinus:ī quo ſunt ceraſus & hermonaſſa: medi
ocres habitationes. poſtea non procul ab Hermonaſſa habitatio quædā
Zygopolis appellata. De Colchide autē & ulteriore ora dictum ē. Tra
pezūti & Pharnaciæ imminēt Tibarni:& Caldæi & Sāni:prius Macro/
nes nominati: & minor Harmenia & Appaite his locis quodammodo
proximi:qui prius Cercete dicebātur.Per hos præterit Cydiſſa mōs aſ/
perrimus:& Moſchicis montibus coniunctus:qui ultra Colchidem ſūt
cuius ſumma ab Heptacometis obtinentur:& Paryadra:qui uſque in
Harmeniam protenditur: a locis Sydinæ & Themiſcyræ proximis. &
orientale ponti latus efficit.Sunt autem omnes hi agreſtes homines:præ
ſertim Heptacometæ.horum nōnulli ſuper arboribus ac turribus habi/
tāt.Vnde ātiq Moſynoecos appellauere.Turres.n. Moſyni uocāt:ii ex

ferina carne & arboꝝ fructibus uiuunt:atque ex lignis deſiliẽtes peregri
nos adoriunt᷑ iter agentes. Heptacometæ tres Põpeii cohortes obtrũca/
runt:dum montana ptranſirẽt.Miſcentes enim crateras furentis mellis:
quod rami arboꝝ ferunt: potos & mẽte alienatos adorti:facile intereme/
runt.Quidã ex his Barbaris Byzares uocabãt᷑:& qui nũc Chaldæi: olim
Chalybes dicti ſunt:apud quos Pharnatia ſita eſt in mari habẽs pelamy
dũ copiã. Nã hoc in loco præcipue eiuſmodi piſcis capitur.In terra uero
ſunt metalla:nũc ferri:prius etiam argenti. & omnino ĩ his locis ora ãgu
ſtiſſima eſt.imminẽt continuo mõtes metallis pleni ac ſiluis:quæ nõ ual
de colunt᷑.Reſtat ergo ut metalloꝝ opatores ex metallis uiuãt.maris aũt
ſtudioſi:ex piſcatu maxime pelamydũ:ac delphinũ.qui piſciũ gregẽ ĩ ſe/
quẽtes:ut Cordylos Thumnos: & Phelamydas pingueſcunt. Vnde fa
cile capiunt᷑:cũ terræ appropinquãt.ac facile ineſcãt᷑.Atque hi delphies
ĩ fruſta cædũt.& aruĩa multa ad res omnes utunt᷑.Hos ego poetã Haly/
zonas dicere exiſtimo:ĩ dinumeratione poſt Paphlagonas:ut

Hĩc & Halyzonas odiuſque & Epiſtrophus una.

Lõgĩqua ex Alyba ducũt: argẽti uena una eſt.

Siue quod ſcripturæ trãſpoſitio facta ſit ab eo:quod᷑ eſt lõginqua ẽ Cha
lyba:ſiue qđ homines prius Alybes pro Chalybes ſint nominati:nõ enĩ
ſi nũc Chalybes Chaldæi dici potuerũt: prius non potuere pro Alybes
Chalybes nomĩari cũ nomĩa multas mutatiões ſuſcipiãt:præſertim Bat
bara.Nam Thraces quidã:prius Sitĩes uocabãtur. Poſtea Sĩti dicti ſũt:
deĩde Say apud quos Archilochus dicit:ſe clipeũ abieciſſe Criminis ex/
pertem clipeum:nõ ſpõte reliqui:

Dum bene Tammeos dimico apud Sayos.

Iidẽ nũc Sapæ appellant᷑ omnes hi circa abdera:& in ĩſulis lacus:habita
bant.Eodem modo Brygi:& Breges & Phryges iidem ſunt:& Myſii:&
Merones:& Meones:& Mẽnes: ſed quid multiplicato opus eſt. Scepſi/
us Alybes ĩ Chalybes mutari exiſtimat:conſequẽtia uero:& cõſentanea
nõ ĩtelligit:Et ex eo maxime:ex quo Halyſonas Chalybes dixit:opinio/
nem eam reprobat. Nos illius & aliorum opinionem cum noſtra conſe/
rentes conſideremus. Alii Halyzonas alii Amaconas ſcribũt. ex Alyba
autem ex Alopa uel ex Aloba faciũt.Scythas uero Halyzonas ultra Bo/
ryſchenem:& Callipidas & alia nomina quæ Hellanicus & Herodotus
& Eudoxus ut uana contempſere.Amazonas inter Myſiam: Cariam ac
Lydiam(ut Ephorus putat)prope Cumam patriam ſuam. Sed rationẽ
aliquã habet.fortaſſe.n.regionẽ dicit: quæ prius ab Amazõibus habita/
bat᷑.poſtmodũ ab Aeolibus:& Ionibus habitatã:& urbes q̃ſdã ab illis co
gnominatas:ut Epheſũ:Smyrnã: Cumã:& Magneſiã.Alyba uero:uł ut
quidam uolunt:Alopa uel Aloba:quomodo ĩ his locis cenſeat᷑?quomo/
do longĩqua?᷑ quomoda argenti ubi uena eſt?᷑ Hæc autem ſoluit ſequẽ/
ti uerſu:quem ſic ſcribit.

Hĩc & Amazonas odiuſque & Epiſtrophus una.

Ducunt:ex Alopa:unde ferox genus eſt mulierum:

Hac ſolutione ĩ aliã fictionẽ ĩcidit.nuſq̃ enim hic Alopa ĩueniť & muta
tio præter ſcripturæ fidẽ ĩnouata rei ficticiæ ſimilis eſt.Scepſius nec hu/
ius opinionẽ recipere ueſter:nec eoꝝ q exiſtimãt Halyzonas circa palle/
nẽ habitare:de qbus ĩ rebus Macedonicis fecimus mẽtionẽ.dubitat etiã
quomodo ex nomadibus q ultra Boryſthenẽ habitãt:putãdũ ſit ſocieta/
tẽ troianis ueniſſe.Hecatei uero Mileſii:& Menecratis: Xenocrati fami
liariũ:& Palephati opinionẽ ſummope laudat.quoꝝ alter ĩ pagrationem
terræ dicit Otymũ amnẽ ad urbẽ Alaziã fluere.& p Mygdonẽ cãpum
ab occidẽte Edaſcylitico lacu:ĩ Rhyndacũ emittere. nũc dicit Alaziam
deſertã eſſe:& multos Amazonũ uicos habitari p quos Odryſſa fluit at/
que ĩ iis eximie Apollinẽ colı.præſertim apud Ephoriã Cyzicenoꝝ Me
necrates ĩ Heleſponti peragratiõe locis ultra Myreã regionẽ imminere
ait mõtana quædã ppetua:quæ Halyzonũ gẽs habitauit. ſcribẽdũ ĩquit
eſt p Geminũ.L.q̃q̃ poeta per ſimplex ſcripſit:ꝓpter mettũ.Palephatus
putat ex Amazõibus tũc Alopãnũc uero zeliã habitãtibus:odiũ & Epi
ſtrophũ cũ exercitu ueniſſe.Hæ itaq; opiniones quã laudẽ meręt᷑? nam
niſi ãtiqua ſcriptura & hi moueãt᷑:nec argẽtarie oſtẽdi poſſunt: ubi ſint:
ĩ Myrleatico lacu. nec quomodo q hinc: Ilion uenerũt:de longĩquo fue/
rĩt:etiã ſi deť Alopã uel Alaziã eſſe.Hæc enĩ multo ſunt uiciniora Tro
iæ:q̃ ea quæ circa epheſum iacẽt.Sed q dicunt Amazonas circa pygella
eſſe:iter Epheſum & Magneſiã: & prienẽ garriunt(ut Demetrius ait)nã
lõgĩquitas ei loco nullo mõ põt accõmodari:ĩmo nec ei accõmodať:qui
circa Myſiã Teutraniãq; eſt.dicit itaq; accipienda eſſe quædã ac ſi ĩpro/
prie addant᷑:quemadmodum illud longe ab Aſcania.& illud

Quod dederat genitrix Arneus nomẽ habebat.Et illud

Ipſa manu clauim compræhendit penolopæa.

Quod ſi detur:at illa certe danda non ſunt:qbus Demetrius accedit:quĩ
exiſtimãtibus dici oportere:longĩqua ex Chalyba:nequaq̃ probabiliter
contradixit.nam concedens quod licet nunc apud Chalybes non ſint ar
gentariæ:fuiſſe tamen contingit.illud non cõcedit:quod illuſtres eſſent:
& memoratu dignæ:quẽadmodũ ferrariæ.Inqet aliquis qd uetat eas illu
ſtres fuiſſe:quẽadmodũ ferrariæ?᷑ Nã ſi ferri copia locũ illuſtrẽ facit:qua
re non argẽti?᷑ qđ ſi non heroum tempore:ac homeri ætate argẽtũ ĩ opi/
nionẽ uenerat.Sed num q̃ſq̃ poetæ dictũ accuſet?᷑ quomodo æris fama

e media Italia:quomodo Thebaicaꝝ opum ex ægypto ꝓuenerat ad poe tã?cũ ipſe duplo fere ab ægyptiis thebis abeſſet:q̃ a Chaldæis? Sed nec cũ iis concordat:qbus aſſentit. nã cũ deſcepſi docet patria ſua: dicit pro pe ſcepſim & Eſapũ Eneã uicum & Argyriã:& Alazoniã eſſe: quæ ꝓfecto ſi ſint circa Eſapi ortũ ſunt Hecateus ait ultra eius hoſtia.Palephater aũt prius Alopã habitatã:nũc zeliã:diuerſa ab illis dicẽs. Necitaq; Menecrates dicet:quæ ſit Alopa:uł aloba:ſiue quomodocũq; ſcribere uelit. nec ipſe etiã Demetrius:cum aduerſus Apollodorũ eiſdẽ de rebus i troiana iſtructione diſputat.Sed cum ãtea multa dicta ſint nũc etiam dicẽda ſunt.Is enim nequaq̃ putat Halyzonas extra Halym accipi oportere: cũ nulla belli ſocietas troianis aduenerit ab iis:qui trans halym ſunt.Primũ itaque poſtulabimus ab eo ut doceat:q nam ſunt Halyzones: & longinqua ex Alyba argenti ubi uena eſt.nequaq̃ enim id poterit.præterea q̃obrem nõ cõcedit ex ulteriore Halys regione ſocietatem ueniſſe.Nã ſi oẽs alias cis flumẽ fuiſſe contingit:præter Thraciã:nihil obſtat unã hãc ueniſſe ex ulteriore regione.quæ Trans leucoſyros eſt.an ex his locis atque ulterioribus bellãdi gratia traiicere poterãt quẽadmodũ Amazones & treres & Cimmerii:ſocietatẽ uero coniungere non poterãt: Amazões itaque belli ſociæ non fuerũt qa Priamus bellum aduerſum eas:i ſocietatẽ Ionum geſſerat.dicit enim Priamus.

Tũc & Amazonidũ turmas ueniſſe recordor:
Vnde uiris delectus ego ſocia arma ferebam.

Quomodo Amazonibus finitimi erãt:cũ nõ adeo de longinquo eſſent: ut difficulter ĩde accerſirent:& cũ nullæ ſubeſſent inimiciciæ:nihil mea ſententia uetabat i ſocietatẽ cũ troianis cõiũgi.Sed nec antiquoꝝ opinio dicere poteſt:qd̃ cum oẽs cõcordiã haberẽt:nemo ex ulteriore Halys regione cõmunicarit i bello troiano.quin potius i contrariũ teſtes ĩueniuntur.Meandrius putat enetos a Leucoſyris ꝓfectos.troianis auxiliũ tuliſſe:atq; inde cũ tracibus digreſſos:in Hadriæ ſinu habitaſſe.Enetos uero Cappadoces:huius expeditionis non fuiſſe participes.quæ res hinc confirmat:qd̃ tota Cappadocia quæ prope Halym eſt:& Paplagoniæ adiacet:duabus utiq; linguis.& Paplagonicis nominibus abũdat:ut Bagas & Biaſas & Eniates & Rhatoces & Zardoces & Tibrios & Gaſes & Oligaſes & Manes.Hæc enim nomina i Bamonitica & Pemolitica:& Zaglethitica:& Gazacena.aliiſque compluribus locis abundant.Apollodorus ipſe Zenodoti illud affert:qui ſcribit.

Ex Eneta muli ducunt genus unde feroces.

Hanc dicit Hecateum mileſiũ:ꝓ Amiſo accipere.Dictũ ẽ enĩ Amiſum Leucoſyroꝝ eſſe:& extra Halym.Eſt etiam ab eo alibi dictũ:quod poeta Paphlagonũ mediterraneoꝝ hiſtoriã ex iis habebat: q regionẽ pedeſtri itinere permeabãt Orã uero maritimã ignorabat:ſicut & aliã ponticã.nominaſſet enim eã immo ex ꝓgratione nũc ꝓtractata: cõtrarium dici poteſt:quod orã maritimã omnẽ ꝓmeauit:& nihil prætermiſit:qd̃ tũc eſſet memoratu dignũ.Quod ſi Heracliã:& Amaſtrim: & Sinopẽ nõ nominat:nihil miꝝ.nõdum enim habitabant:nec abſurdũ eſt ſi mediterranea nõ cõmemorat:nã nõ nominare etiã mł̃ta quæ nota ſũt(ut ĩ ſuperioribus declarauimus)nequaq̃ ignorãtiæ ſignũ ẽ:ignorare illum dicit multa circa põtum illuſtria:tum gentes:tum flumina:nominaſſet enim: hoc ꝓfecto ĩ qbuſdã ualde iſignibus cõcedi poteſt.ut Scythis meotide:& hiſtro.nequaq̃ enĩ per ſigna de Nomadibus dixit.

Lac potãt.inopes degũt.iuſtumque ſequũtur.

Præterea claros eqmulgos.de Scythis uero id nõ dixit:uel Sauromatis: uel Sarmatis ſiqdem a græcis ita dicebant.nec etiam cũ de Tracibus ac Myſis:q apud hiſtrum ſũt mentionẽ facit:eũ ſilẽtio præterit: cum maximus ſit fluuioꝝ:& cũ alioquin commode loca fluminibus diſterminẽt. nec cũ de Cimeriis diceret: Boſphoꝝ aut meotim omiſit. i iis uero quæ nõ ualde ſunt iſignia:aut nõ tũc:aut nõ ad ꝓpoſitum: quare quiſq̃ accuſetur?ut Tanaim ipſum ob nullã rem aliã cognoſcimus: q̃ qa Aſiæ atque Europæ cõfinium ẽ.ſed eius tẽporis homies nõdũ Aſiã: nec Europã nominabãt. nec dũ terraꝝ orbis diuiſus erat i tris cõtinẽtes.Eas enim nõnũq̃ ꝓpter maximã claritatẽ nominaſſet. quẽadmodum Libyã:ac Libẽ:q ab occidẽtalibus Libyæ partibus flat.ſed nec Tanaim cũ nõdũ cõtinẽtes eſſent ſeparatæ.oportuiſſet enim mẽtionẽ de eo fieri.Sed multa ſũt memoratu digna:quæ nõ prætermiſit.Multiplex ꝓfecto ẽ ea ratio:quæ & ad agẽdum:& dicẽdum hoc potius:q̃ illud homies iclinat.Quibus ex rebus certũ eſt quod cõiectura nõ bona utunt:qui poetæ ignorãtiam ex eo argui putant ꝙ aliquid ab eo reticeatur. malum certe mł̃tis redargui argumẽtis debet.nã multi eo plurimo utũtur.Refellẽdi itaque ſunt:qui talia dicũt:q̃q̃ ſæpius eadem repetamus:ut ſi quis dicat ideo flumĩa ignorari:quia nõ nominẽtur:ſtulte dictum dicemus. quando nec Hometus Meletem amnẽ prope Smyrnam fluẽtem nomĩauit.quæ a plurimis patria eius dicta ẽ.& cũ Hermum flumẽ & Hyalum nomĩet:pactolũ nuſq̃ nomĩat:qui ĩ idem fluẽtum immittit:i quod illi: & initium a Tmolo habet.nec Smyrnam:nec alias Ionum ciuitates nomĩat:cum ex Aeolicis pleraſque cõmemoret.ut Miletum.Samũ Leſbum.Tenedum.nec Lætheum fluẽtem iuxta Magneſiam:nec Marſyam qui i Meãdrum emittit cum illum nominet.ad hæc etiam

Et ſeptẽ Rheſi uada:tũ Rhodiũ:atque Careſum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Quorum pleraque nō ſunt aqueductibus maiora:& cum multas urbes ac regiones nominet:ĩterdum flumina & montes adnumerat.ĩterdū mi/nime.Aetolica enim & Attica: & alia complura flumina nō nominat:& cum de lōginquis fecerit mētionē ꝓpinquoꝝ nō admodū meminit.nō ꝙ ea ignoret:quæ cæteris ſunt nota:ſed nec propiquos eque nomiat:nā alios nomiat.alios minime.ut Lycios:ac Solynos.Milyes uero & Pāphy lios & Piſidas minime:& Paphlagonas quidē:& Phryges & Myſios no/minat.Mariandynos uero:& Thynos & Bithynos & Bebricas minime. Amazonū quidē meminit.de Leucoſyris:Syris:Cappadocibus & Lyca/onibus miꝝ ſilētium.Phœnicas & Aegyptios diuulgat. & Haleiū cāpū: & Arimos nomiat.gētem uero ĩ qua hæc ſunt reticet. quare huiuſmodi argumētum falſum eſt:ſed tunc ueꝝ cum aliquid falſo dictū oſtēditur. Sed nec Apollodorus ĩ hoc clare ſe geſſit:nec auſus eſt hæc figmēta ap/pellare:claros equimulgos:& lactis potores.atque hæc aduerſus eū dicta ſint.nunc ad reliquam peragrationē redeamus. ultra loca Pharnaciæ & Trapezunti proxima:ſunt Tibarni & Caldæi uſque in Harmeniā mi/norem Ea ē regio ſatis felix:ac ſemp a potētibus occupata: quēadmodū Sophina qui interdū cū cæteris Harmeniis amiciciam habebāt:ĩterdum per ſeſe uiuebant.Hi ſub ſe Chaldæos & Tibarnos habuere. ut eoꝝ im perium uſque Trapezūtē:Pharnaciāque pertēderet. Mithridates uero Eupator auctus Colchidis:& hoꝝ omnium imperium adeptus eſt: cedē te ei Antipatro.atque ita regionē omnē curauit:ut.lv. caſtella ĩ ea cōſtru xerit:quibus maximā opum ſuaꝝ partem credidit.hoꝝ clariſſima erant Hydara & Boſgodariza & Synoria:locus in confinibus maioris Harme niæ ſitus.quapropter Theophanes eum Synoriā nominauit.Nā tota pa ryadre mōtana multas huiuſmodi cōmoditates habet.Aquoſa enim eſt & ſiluoſa & præruptis uallibus ac præcipitiis munita quibus in locis ma ximā theſauroꝝ ſuoꝝ partē habebat . atque in hos tādē pontici regni fi/nes:urgēte Pōpeio aufugit:occupans in Acileſina iuxta Daſtira: montē quēdā aquis abūdātē prope quē Euphrates fluebat.q ab Harmenia mi/nore diſterminat Acileſinā.& tā diu ibi ē īmorarus : donec propter obſi dionē ĩ Boſphoꝝ fugere coactus eſt. Pōpeius circa hūc locū urbē condi dit:ĩ minore Harmenia:nomine Nicopolim.quæ nūc etiā ſtat & optime habitaſ.Nā cū minorē Harmeniā ſæpe alii atque alii haberēt:prout Ro mani uolebāt:poſtremo eā Archelaus tenuit: Tibarnos & Chaldæos:uſ que ĩ Colchidē & Pharnaciā & Trapezuntē Pythodoris habet pudica ſane mulier:& īperandi perita.Ea Pythodori Tralliani filia fuit. & uxor Polemonis:quæ aliquandiu cū illo regnauit.Deīde ĩ īperio ſucceſſit:illo apud Apurgianos mortuo:q Barbari circa Sidicā ſunt.Ex Polemōe filii duo relicti:& filia:quæ Coſy Sapeo data eſt.quo dolo interēpto:celibatū agit.ex eo filios habēs:quoꝝ natu maior īperat. Ex filiis Pythodoridis:al ter ut priuatus cū matre adminiſtrat īperium. Alter maioris Harmeniæ nup Rex eſt declaratus.ipſa Archelao nupta:cū eo manſit uſque ad ex/tremū.Nūc uidua ē & dicta loca habet.& alia illis elegātiora:de quibus deīceps dicēus. Nā pharnaciæ cōtinua ē ſidina & Themiſyrā: ultra has eſt Phanarea:quæ pōti partem optimam obtinet.nam & oleis:& uitibus cōſita eſt. & cæteris rebus excellit.a partibus oriētalibus Paryadrā obtē/dit ĩ lōgitudīe ſecū pariter progrediētē:ab occidētalibus lithrū & ophli/mū.ĩ ea eſt conuallis quædam:longitudine ac latitudine inſigni.Hāc ab Harmenia Lycus irrigat.ab anguſtiis circa Amaſiam iris:ambo ĩ media ualle concurrūt. ĩ concurſu urbs ſita quā primus fundator a ſe Eupato/riano nominauit.Pōpeius cū eā inchoatā inueniſſet addita illi regiōe: & colōis:magnopolim appellauit.ea itaq; in media planicie iacet.Sub ipſis autē paryadræ radicibus:Cabira ſita ſunt:ſtadiis centū &.l.q magnopo/lis auſtraliora.Mithridatis ſedes Cabiris erat. Ītē palmentum & uiuaria & uicinæ uenationes & metalla. ibi etiā is erat: qui nouus locus appella/tus eſt.Petra munita:ac prærupta:ad.cc.ſtadia Cabiris diſtās.Ea in uerti ce habet aquæ fontē uberrimū. ad radicē flumē:ac uallē profundam:pe træ altitudo ingēs:quare obſideri non poteſt. mœnibus autem mirifice ſtructa:niſi quantū Romani diruerūt. circūcirca ſiluoſa & mōtana & ſic ca.adeo ut intra cētū ac uiginti ſtadia caſtra non patiaſ. ĩ ea erāt precioſiſ ſimi Mithridatis theſauri:qui nūc ĩ Capitolio ſunt a Pompeio dicati:to/tā hāc regionē Pythodoris habet:Barbaris cōiūctā: q ſub ipſa ſūt. habet etiā Zeliēſē & Megalopolitanū agrū.& cū Pōpeius Cabira ſtruxiſſet in urbis modū:ac Diopolī nomiaſſet:Pythodoris eā auxit:& auguſtā appel lauit:atq; ꝓ regia utiſ. Habet etiā fanū:qđ mēſis Pharnacis appellaſ. A meriā ſcilicet uicū:ĩ urbis modū: mꝝtos ſacros ſeruos hñtē: & regionē ſa cram:cuius fructū ſacerdos ꝓcipit.Hoc fanū adeo reges uenerati ſūt: ut qđ ipſi regiū iuſiurādū uocant:id regis fortunā & Pharnacis mēſem di xerint.Eſt autē hoc lunæ fanum:quēadmodū id:quod apud Albanos ē. & ea quæ ſunt in Phrygia:mēſis ſcilicet tēplum.in eiuſdē nominis loco & Aſecti tēplū:qđ apđ Antiochiā ē:Pyſidiā uerſus:& id qđ ĩ agro ē An tiochiæ.ultra Phanareā ſūt Cōana pōtica:eodē nomīe quo maioris Cap/padociæ comana & eidē deæ cōſecrata: & īde ædificii exēplū ſūptū ē: & fere ſimili ritu utunſ & ſacroꝝ & diuinationū:& cultus erga ſacerdotes. & iis maxime:quæ ante reges fiebant: quādo bis in ānō ĩ feſtis: quæ deæ exitus appellantur:ſacerdos diadema geſtabat:& ſecundus erat in hono/re poſt regem.Sed prius de Dorylao ſtactico diximus; qui proauus fuit

matris noſtræ.& de altero Dorylao:q̄ illius nepos fuit:& filius Phileteri. q̄ ille cū maxios alios honores: & comanorū ſacerdotium ab Eupatore accepiſſet:regnū ꝓdere Romanis depræhēſus eſt.illo euerſo totū genus in calumnia fuit. Tandē Moaphernes matris noſtræ patruus:in regni euerſiōe ſe dare geſſit: quapropter rurſum cum rege fuit fortunatus:& ipſe & illius amici quicūq̄ ab eo nō deſeruerunt: quēadmodū auus noſter ex patre matris:qui cū regis ſtatū periclitari cerneret: in eo bello qđ cū Lucullo gerebat:alienatus ab eo:& ualde ifenſus:propterea q̄ Tibium conſobrinū ſuum:& Theophilum illius filiū pauloāte interfeciſſet: ad ſe: atque illos ulciſcendos:permotus eſt. Quare fide publica a Lucullo accepta.xv caſtella ad defectionē ꝓduxit: quibus ex rebus pollicitationes ei maxime ab impatore factæ.Sed cū Pompeius belli ſucceſſor aduenſſet:quicūq̄ Lucullo gratificati fuerant:omnes inimicos habuit:ꝓpter eā ſimultatē: quæ ſibi cū illo erat.Finito autē bello Romā reuerſus eui/cit:ne pollicitationes quas Lucullus pōticis fecerat: Senatus perficeret. Iniquū eſſe dicēs: ut cū alter bellum cōfeciſſet:alter præmia reportaret: & munera diſtribueret.Comana itaque ſub regibus adminiſtrabant:ut dictū ē.Pōpeius poteſtate rex̄ accepta Archelaū ſacerdotio præfecit. atque duos agri Schoenos ſacræ regioni addidit enim ſtadia.lx.iuſſitq̄ habitatoribus:ut ei obtēperarent.His ergo impabat.& in ſacris ſeruis potestatē habebat:urbē habitantibus. præterq̄ uēdendi q̄ quidē non pauciores erant.vi.milibus.Archelaus filius fuit eius quē Sylla & Senatus i honore habuerūt.Gabinio quoque uiro conſulari: ualde familiaris: quo in Syriā miſſo:& ipſe ſpe communicandi: cū eo profectus eſt iā ad parthi/cū bellum parato:quod cū Senatus non permitteret:hac ſpe amiſſa: aliā maiorē nactus eſt:per id tēpus ægyptii Ptolemæū eiecerant patrē Cleopatræ.cuius filia natu grandior:Cleopatræ ſoror:regnū tenebat. Sed cū uir huic e ſtirpe regia quæreret. Archelaus fauētibus q̄buſdā ſeipſum obtulit:Mithridatis Eupatoris filium affingēs. quare ſuſceptus ſex menſibus regnauit. Hunc poſtea Gabinius i prœlio interemit reducto Ptolemæo:eius uero filius Sacerdotiū accepit.poſtea Lycomedes: cui & alia regio Schoenorꝝ quattuor addita eſt eo ſublato Dytatus poſſidet:Adiatorigis filius:qui dignitatē hāc a Cæſare auguſto ob uirtutē ueſter obtinuiſſe.Nā Cæſar Adiatorigē cū uxore ac filiis i triumphū ducēs illū cū filio maiore ſtatuit iterimere.maior uero hic erat: ſed cū ſecundus ex fratribus militibus qui eū ducebant ſe maiorē affirmaret: diu inter ambos cōtētio fuit.quouſq̄ parētes Dytato ꝓſuaſere:ut iuniori cederet: aſſerentes:cū ipſe ætate eſſet prouectior:maiorē de matre ac reliquo fratre curā habiturū.itaq̄ alter cū patre iterēptus eſt.alter uero ſeruatus q̄ dignitatē hanc eſt conſecutus.Nā cæſar ubi uiros iterēptos ſenſit:doluit uehemēter. quare eos qui ſeruati erāt:beneficio & cura ꝓſecutus:hanc eis dignitatē iptuit Comana hominibus abūdāt.inſigne Harmenior̄ Emporiū. Conueniunt eo ad deæ feſta:quæ exitus appellāt:undiq̄ ex ciuitatibus uiri ſimul ac mulieres.Multi huc ex uoto uenientes deæ ſacra ꝓficiunt. ícollæ molles ſunt:ac delicati:oía uitibus cōſita.mulier̄ multitudo maxima:& operatrix:quæ magna ex pte ſacræ ſunt. Hæc enim ciuitas quaſi quædam parua Corinthus eſt.Nam & Corinthum propter maximam meretricum multitudinem:quæ ueneri erant conſecratæ:multi ꝓficiſcebantur. atque ibi feſta celebrabant Mercatores uero ac milites cōſumebantur. Vnde huiuſmodi de eis prouerbiū effert: non omnis hominis eſt corinthū nauigare:ac Comana quidē ſunt huiuſmodi. circūſtātē uero regionē totā Pythodoris tenet.eius ē etiā Phanarea & zeleticus & Megalopolitanus ager.de Phanarea dictū ē Zeletica regio zela urbē:ſuper aggere Semiramidis cōditā habet.i ea tēplum ē Anaitidis quæ ab Hermeniis colit.Hoc in loco ſacra:cū ſanctimonia maxima celebrant:& iuſiurandū de rebus maximis hic fit.Sacror̄ ſeruor̄ multitudo:& honores Sacerdotū ab regibus facti:eūdē ritū habebāt: quē ſupra memorauiſus. Nūc oía Pythodoris tenet.Sacror̄ aūt ſeruor̄ mꝫtitudo:ac cætera copia: a mꝫris labefactata & iminuta ē Imminuta ē etiā adiacēs Zeletica regio: i cōplures pricipatus diſtributa.quæ ſup aggere(ut diximus)zela ciuitatē habet.nā reges olim zela nō ut ciuitatē ſed ut Perſicor̄ deor̄ tēplum colebāt:& ſacerdos rex̄ omnium poteſtatē habebat.habitabat a multitudine ſacror̄ ſeruor̄ & a ſacerdote poteſtatē maximā habēte.Nō enī pauca hæc urbs poſſidebat. Pompeius multas ei prouincias adiecerat. & tū eā:tū Megalopolim urbes nomīarat.hac & Camiſena:quæ minori Hermeniæ & Lauianſenæ finitimæ ſunt in unū compoſitis.Hæ ſales foſſiles habēt:& Camiſa puetuſtū caſtellum:quod nunc dirutū eſt. Poſteriores Romanor̄ duces ex comanis i ptes duas diuiſis alia ſacerdotibus Comanor̄ dederunt:alia ſacerdoti zelor̄.alia Teporigi cuidā homini præpotēti:& e tetrarchica ſtirpe galatar̄.quo mortuo portio hæc:quæ non multa erat Romanis ceſſit & prouincia ē appellata icolæ ad oppidū Carana cōueniunt.a quo Caranēſis regio dicit.Reliqua Pythodoris & Dytatus habent Reſtāt ex ponto ea quæ inter hanc regionē & Amiſinos & Sinopēſes tēdūt:Cappadociā & Galatiā & Paphlagoniā uerſus poſt Amiſinum agrū:uſque ad Halym ē Phazemonetica:quā pompeius Megalopolim nominauit.& facta apud Phazemonē uicū habitatione:eā Neapolim appellauit.Septētrionale huius regionis latus Gazilotus & Amiſinus agert claudit.occidētale Halys:oriētale Phanarea. Reliquū Amaſiētiū regio:

quæ plurima ẽ & cæteraꝝ ōniū optima:ptẽ itaq; Phazemonitícā uersus: lacus q dã occupat:pelagi magnitudíe:noíe Sciphana:pisсosus & uariis pascuis abundãs.adiacet ei Cizara castellũ munitissimũ:nũc autẽ deser/ tũ. ꝑpe regia cõstructa ẽ.Reliq regio magna ex pte nuda:frumẽti tamẽ ferax.Amasienſibus íminẽt aquæ calidæ:& ualde ſalubres: quæ Phaze/ monẽtiũ sũt.íminet etiã Sagyliũ castellũ sup mõte quodã situ:erecto & excelso & in acutũ tendẽte.Id aquas abũdãtissimas habet.nũc aũt q̃q̃ re/ gibus ad multa utilissimũ:neglectũ tamẽ est. Hic Arsaces dominatũ:& nouas res mouẽs a filiis Pharnacis regis captus:interẽptusq; ẽ: nemíe id ex ducibus ꝓmittẽte.captus ẽ aũt non ui:sed fame munitione a Polemo ne & Lycomede regibus capta.Nã ex planitie pulsus:í montẽ aufugit ſi ne ullo cõmeatus apparatu:& aquã arduis petris obstructã iuenit.Id enĩ Pópeius effecerat:iubẽs castella oía dirui.ne latronibus í mõte aufugere uolẽtibus utilia relinquerẽt.ille Phazemonẽsem agrũ sic cõstituit.poste riores uero eũ regibus distribuerũt. Vrbs nostra í ualle quadã iacet ma/ gna & ꝑfunda:ꝑ quã Ogris flumẽ fert.mira ꝑuidẽtia & natura constru cta:quæ castelli usum potest exhibere.nã petra q̃dam ẽ alta:& præceps: & in flumẽ abrupta:quæ í fluminis ripa ad quã urbis habitatio ẽ:murũ habet.ex utrisq; lateribus ad uertices duos recurrit:q pulcherrime turri ti:pariter consurgũt.In hoc circuitu regiæ sunt & regũ monumẽta.Ver tices ipsi angustũ utriq; iugũ habẽt:quinq; sexue stadioꝝ altitudíe: a flu mine & suburbanis utraq; ex ꝑte ascẽdẽtes.a iugo ad uertices ẽ alius sta dii ascẽsus:acutus sane:q uim omnẽ exupet. habet etiã aquas ítrorsum: quæ auferri non possunt.Sũt.n.fistulæ duæ.quaꝝ alter ad flumẽ tẽdit: alter ad iugũ. flumẽ põtibus iũgit: altero ab urbe í suburbanũ: altero a suburbano í exterioꝛẽ regionẽ.ad hũc põtẽ mons desinit q saxo íminet. Cõuallis a flumíe ꝓgredit nõ admodũ lata:í initio postea dilatat:& pla nicíẽ efficit:quæ Chiliocomiũ appellat.deíde ẽ Diacopẽa: & Pimolisena regio:tota felix:usq; ad Halym atq; septẽtrionales Amasienſiũ ptes. hæ sunt quígẽtoꝝ fere stadioꝝ lõgitudine:deíceps reliqua seqt:multo ac lõ gior:usq; í Babanomũ:ac Ximiná quæ etiã ad Halym usq; descẽdit.Lõ gitudo qdẽ hæc est.Latitudo uero a septẽtrione austrũ uersus í Zeliticã & Cappadocíã maioꝛẽ usq; ad Troginos.í Ximía sunt sales fossiles a q/ bus Halym flumẽ dici putãt:í nostro agro multa regio deserta ẽ:& mꝑ/ ra castella diruta:ꝓpter Mithridaticũ bellũ.is arboribus plenus:& pascẽ dis eqs:ac cætero pecori idoneus:& totus habitabilis ẽ. Amasia prius fu/ it regibus data:nũc ꝓuíncia ẽ.reliq pars ad põticam ꝓuíniã ptinet trãs ha lym.circa Ogasim:Sinopẽsi agro cõtigua.Olgasis mõs est altissimus:& aditu difficillimus:í quo plurima Paphlagonũ tẽpla sũt:circũstat Blæna

& Domãetica regio satis ferax: ꝑ quã ãnias flumẽ illabit.Hoc í loco Mi thridates Eupator:Nicomedis bithyni copias funditus deleuit. haud q/ dẽ præsens:sed ꝑ ípatores.unde ille cũ paucis domũ fugiens seruatus ẽ. & íde in Italiã nauigauit.Hic uero secretus:ípetu facto:Bithyniã cœpit: Asia usq; í Cariã ac Lyciã occupata atq; hic urbs Põpeiopolis cõstructa est.í hac urbe ẽ Sãdaracurgiũ: nõ mꝫtũ distãs a Pimolisis:quod castellũ regiũ ẽ:nunc autẽ dirutũ a quo regio ex utraq; fluminis ꝑte Pimolitica appellat.Sãdaracurgiũ mõs est cõcauus ꝓpter metalloꝝ effosionẽ. hũc opatores maximis cuniculis subeũt. Solebãt olim publice operari:& fos soribus utebant seruis:ex aliquo maleficio redẽptis.nã præter operandi laborẽ:q maximus est:dicũt aerẽ ex metallis lœtiferũ esse atq; ítolerabi/ lẽ:ꝓpter odoris grauitatẽ e glebis ꝓdeuntẽ.unde corpora cito ibi mori. sæpe metalloꝝ effossionẽ deficere:ꝓpter opariorꝝ ícõmoditatẽ:q cũ plu res sint q̃.cc.cõtinue & morbis & labe absumũt.atq; hæc de ponto dicta sint.post Põpeiopolim ẽ reliq Paphlagoniæ mediterranea:usq; in Bithy niã euntibus occidẽtẽ uersus.huic quæ ꝑua quidẽ ẽ: pauloãte ætatẽ no/ strã multi ípabant.nũc stirpe regia extincta.Romani habẽt:quæ aũt Bi/ thyniæ finitima ẽ Timonetica & Marmoletica & Sanisena & Potamia nominant.Erãt etiã Cinistena quædã:í q̃ erant Ciniata:castellũ munitissi/ mũ:Olgasi monti subiectũ quo Mithridates:q eius conditor dicit:rece/ ptaculo usus:ponti ímperiũ adeptus ẽ.& q ab eo ꝓfecti sunt:usq; ad Eupa torẽ successionẽ seruauere.postremus uero Deiotarus Castori filius: co/ gnomẽto Philadelphus Paphlagoniæ impauit: & gãgra Morzei regiam habuit id autẽ ẽ oppidũ simul & Castellũ.Eudoxus auctor ẽ fossiles pi/ sces esse í Paphlagonia í locis siccis:locũ tamẽ nõ determiat. itẽ í humi/ dis circa lacũ Ascaniũ:q apud Cumi ẽ. sed nec id perspicue dicit. Postq̃ Paphlagoniã põto finitimã exposuimus.nã Paphlagõibus:occidẽtẽ uer/ sus finitimi sũt Bithyni:quæ ad hos ptinẽt:psequi conabimur. postea ex iis atq; Paphlagõibus alio sumpto prícipio:cætera cõtexemus: quæ post hos sunt austrũ uersus:usq; ad tauꝝ montẽ:quæ.s.cũ põto & Cappado/ cia atq; ꝓcedũt:nã huiusmodi ordinẽ ac partitionẽ ipsam locoꝝ natura describit.Bithyniã ab oriẽte Paphlagones:& Mariãdyni & Epicteti pars termiat a septẽtrione mare ponticũ:qd ab hostiis Sangarii:usq; ad os tẽ/ dit:qd iuxta Byzãtiũ ẽ:& Calcedonẽ: ab occidẽte propontis. Ad austrũ Mysia & Phrygia quæ Epictetus dicit.eadẽ Hellespõtia Phrygia nomi nat.huius ẽ Calcedon:í põti ore sita:quã Megarẽses cõdidere:& Cryso polis uicus:& Calcedoniũ fanũ. Hæc regio paulo supra mare fontẽ ha/ bet:nomine Azaritiũ q paruos Crocodelos nutrit. post Calcedonũ seq/ tur littus:quod Astacenus sinus appellatur; q pro pontielis pars ẽ. in eo

cõdita ẽ Nicomedia:dicta de noie regis cuiuſdã Bithyni: q eã condidit. Multi enim eodẽ noie uocati fuerũt:quẽadmodum Ptolemæi: propter prioris claritatẽ.i ipſo ſinu fuit urbs Aſtacus:quã Megarẽſes & Atheni/enſes condidere:& poſtea Doedalſus:a qua ſinus nominatus eſt. deide a Lyſimacho diruta habitatores eius Nicomediam : a Nicomediæ condi/tore tranſlati ſunt. Aſtaceno ſinui:alius cõtinuaꝫ magis ad oriẽtem ſolẽ recedẽs:i quo pruſias eſt:quæ prius Cius appellabaꝫ.Cium Demetrius euertit deditque Pruſiæ zelæ q hãc euertit.& Myrleam Pruſiæ uicinam is a ruinis eas excitans: Ciũ a ſe Pruſidã Myrleã uero ab uxore Apamiã nominauit.Hic eſt ille Pruſias q Annibalẽ huc concedẽtẽ ſuſcepit:poſt Antiochũ ſupatũ:& Phrygiæ Helleſpontiæ ſeditionẽ:aduerſum Attali/cos ex cõpoſito factã. hãc priores minorẽ Phrygiã illi Epictetũ nomina/uere.Pruſiadi mõs iminet:quẽ Argãthoniũ uocãt.Hoc i loco hylã unũ ex ſociis Herculis:q etiã Argonauta erat: cũ aquatũ egrederet a Nym/phis captũ finxerũt.Ciũ cũ & ipſe Herculis ſocius eſſet:& cũ eo nauiga/ret:e Cholchis redeũtẽ:ibi remanſiſſe.& urbẽ de ſuo noie condidiſſe: & adhuc feſta quædã apud Pruſienſes celebrant:i quibus p montes uagi: ac ſaltãtes Hylã uocãt:quaſi i ſiluas ad illũ iquirẽdũ egrediãt. Pruſiẽles cũ beniuole ſe erga Romanos geſſiſſent:libertatẽ ſunt aſſecuti. Apamiẽ ſes Romanoꝝ coloniã acceperũt.Pruſia urbs eſt:i olympo myſio ſita:& recte gubernaꝫ:Phrygibus ac myſis finitima Ea a pruſia condita ẽ:q cũ Croeſo bellũ geſſit:ſed Phrygũ & Bithynoꝝ & Myſoꝝ fines determia/re:Itẽ dolionũ: q circa Cyzicũ ſunt: & Mygdonũ & Troũ difficile ẽ:q una quæq; natio diſtincta eſſe debeat:id cõcediꝫ.Nã & de Myſis ac Phry/gibus huiuſmodi ꝓuerbiũ ẽ.Phrygũ ac Myſoꝝ fines ſepati : ſed diffini re difficile.cauſa ẽ qa cũ icolæ Barbari ac militares eſſẽt:quæ uiciſſẽt nõ firmiter tenebãt:ſed frequẽtius ut uagi & errãtes:mõ eiiciebaꝫ;hæ gen tes omnes thraciæ putãdæ ſunt:quia ulteriorẽ regionẽ ii colunt.& nõ fa/cile altera ab altera imutaꝫ. ueꝝ q̃ntũ nos cõiectura aſſeq poſſumus:iter Bithyniã & Eſapi hoſtiũ:Myſia poni poteſt.quæ mari contigua ẽ:& uſq; ad totũ pene olympum ꝓgrediꝫ.circũcirca i mediterranea eſt Epictetus quæ nuſq̃ mari contigua:uſq; ad Aſcanii lacus:& regionis orientales par tes euadit:nã eodẽ noie & lacus & regio appellabaꝫ.atq; alia Phrygiaca erat.alia Myſiaca:ſed Phrygiaca a troianis remotior. nam & illud poetæ dictum ſic accipiendum eſt:cũ ait.

Phorcys & Aſcanius Phrygias duxere cateruas.

Longe ex Aſcania

Phrygiaca ſcilicet:quod alia Aſcania uicinior ſit:quæ Myſiaca eſt:iuxta eam:quæ nũc Nicea appellaꝫ:cuius poeta meminit:cum dicit.

Myſorumque duces bellãtum cominus armis
Palmys & Aſcanius necnon morys:Hippotione
Natus:ab Aſcaniæ campo uenere feraci.

Nec mirandum eſt:cum quædam Phrygum ducem Aſcanium dixerit: ex Aſcania profectum:ſi dicat etiam Aſcanium quendam ductorẽ My ſorum ex Aſcania uenientem:multa enim flumina & lacus & loca:apud eum eodem nomine appellantur. Nam & ipſe poeta Eſapum Myſorũ confinium dicit.nam cum præter montanam troiæ regionem ſupra Iliũ recenſuit:quæ ſub Aenea erat & quam Dardaniam nominauit:mox ſe/ptentrionem uerſus Lyciã ponit pandaro ſubditã:in qua zela eſt: dicẽs.

Quique colunt Zeliam:extremæ radice ſub Idæ.
Aphnii ab Eſapo potantes flumine troes.

Zeliæ autem ſubiacet mare uerſus: & ſupra Eſapum: Adaſtriæ cãpus: & Tyria & Pitya:ac ea quæ Cizecena regio appellatur:priapum uerſus quam mox dinumerat.deinde rurſum ad orientales & ulteriores partes reuertitur.Quare oſtendit ſe regionem uſque ad Eſapum ſeptentriona/lem & orientalem Trocidis terminum arbitrari.Sed poſt Trocidẽ My ſia eſt:& olympus:ac huiuſmodi gentium ſitum antiqua memoria pro/dit:nunc omnia ſunt immutata.Nam cum ſæpe alii atque alii imperaue rint:alia cõfuſa ſunt alia penitus euerſa.Nã poſt captã troiam Phryges ac Myſi ꝑauere: deide Lydi:poſt eos Aeoles & Ioues:deide Perſæ ac Macedones.poſtrẽo Romani ſub quibus iã plurimi & linguas & nomi na ſimul amiſerunt. Cum alia quædam regionum diuiſio facta ſit; quã iuniores plurimum curare debent.Priſcæ autem partitioni mediocriter itẽdendũ eſt. in mediterranea Bithyniæ : Bithynica Teicis imminent: & regionem Saloni proximam: paſcendis bobus idoneam habent:un/de etiam Salonenſis caſeus dicitur:& Nicea Bithyniæ Metropolis iuxta lacum Aſcanium eſt: & campus ingens & ualde felix circunſtat: æſtate non admodum ſalubris . Eam primo Antigonus condidit:Philippi fili us:& Antigoniam nominauit.poſtea Lyſimachus quam ab uxoris nomi ne filiæ Antipatri Niceam appellauit:urbis ambitus eſt ſtadiorum ſede cim:in figura quadrata quæ in campo ſita portas quattuor habet. Ad re ctos ãgulos:& i munitiõem exciſa.quare ex uno lapide: qui circa mediũ gymnaſiũ poſitus ẽ:oẽs quattuor portæ cernunt. paulo ſupra Aſcaniũ lacũ ẽ oppidũ Otroea ad oriẽtales Bithyniæ fines.Eam ab Otroeo dictã putant.Quod prius Myſi Bithyniam habitauerint:teſtis eſt Scylax Ca riãdeus:qui Phryges ac Myſos dicit circum Aſcanium habitare:poſtea Dionyſius cõditarum urbium ſcriptor:q ait anguſtias apud Calcedonẽ & Byzantium:quæ nunc Tracius Boſphorus appellãtur: prius Myſiũ

Universidad de Deusto
Biblioteca

Boſphoꝝ nominatas. atq; illud etiã teſtimonium poni põt:Myſos Traces eſſe:quod Euphorion dicit Aſcaniũ propter Myſum.

Aleyander quoque Etolus ait.

A quibus Aſcaniæ circunhabitantur aquæ.

Aſcanii per labra lacus quibus ante dolion
Sileni manſit filius ac Meliæ.

Cũ Aſcanius lacus nuſq; niſi hic ĩueniaſ.ĩ Bithynia fuere uiri in diſciplinis memorabiles:Xenocrates Philoſophus: & Dionyſius dialecticus:& Hipparchus & Theodoſius:& filii eius mathematici.Itẽ Cleophães orator ex Myrlea & Aſclepiades medicus pruſienſis.Bithynis ad auſtrum Myſi adiacẽt:olympo ꝓximi:quos alii olympinos: alii Helleſpõtios uocãt.& Phrygia quæ ĩ Helleſpõto ẽ:Paphlagonibus autem galatæ.ex his utriſq; auſtrũ uerſus:maior Phrygia: & Lycaonia uſq; ad tauꝝ ciliciũ ac piſidicũ. Sed quoniã quæ Paphlagoniæ cõtinua ſunt:ponto adiacẽt: & Cappadociæ:& gẽtibus quæ circũſtãt:ꝓpriũ erit ut partes his uicinas ante ptractemus:poſtea cõſequẽtia loco oſtendamus. Paphlagonibus itaq; ad auſtrũ ſunt galatæ:quoꝝ gẽtes tres ſunt.duæ Trogini & Toliſtobogi a ducibus nominatæ:tertia a gẽte quæ ĩ Celtica ẽ tectoſages.Hãc regionẽ poſt multos errores:& multas excurſiones: ĩ loca attalicis regibus & Bithynis ſubdita:galatæ occuparũt.donec eã quæ nũc galatia ẽ:& gallograecia dicit:ab illis nõ ĩuitis acceperũt. Dux trãſirus in Aſiã uidet fuiſſe Leõnorius.Haꝝ triũ gẽtiũ:quæ unius ſunt linguæ:& ĩ re nulla diſcrepãt:q unãquãq; in ptes quattuor diuiſere. unãquãq; Tetrarchiã uocauerũt:quæ ꝓpriũ Tetrarchã habebãt. itẽ iudicem & tribunũ Tetrarchæ ſubiectos:& duos ſub tribũos:&.xii. tetrarchaꝝ conſiliũ: q erãt uiri.ccc. & ĩ locũ cõueniebãt noie Drymenetũ:cõſiliũ de ſanguine de rebus cæteris:tetrarchæ ac iudices iudicabãt. Antiquus itaq; ordo huiuſmodi erat: ætate noſtra ad tres duces res delata ẽ.poſtea ad duos:deide ad unũ Deiotaꝝ tota potẽtia deuenit.cui poſtea ſucceſſit Amyntas nũc & hãc:& eã quæ ſub Amynta erat: Romãi tenẽt: omibus ĩ unã ꝓuitiã redactis:ꝓpõtũ & Cappadociã uerſus Trogini habẽt:ea optia omniũ ẽ:q̃s Galatæ icolũt:caſtella mœnibus circũdata hñt.uia Emporiũ eoꝝ q ĩ hac regione ſũt:ĩ qbus ẽ Aenea Iouis ſtatua:& delubrũ eius Aſylũ:itẽ Mithridatiũ: quod Põpeius Bogodaro dedit:e põtica pulſo. Tertiũ ẽ Danala ubi Lucullus & Põpeius cõuenere:cũ alter ĩ belli ſucceſſionẽ:alter illi poteſtate pmiſſa ad triũphũ ꝓgeret. Trogini itaque has partes habẽt. Tectoſages uero partes Phrygiam maiorem uerſus:iuxta Piſinuntem & Orcaoreos eorum caſtellum erat Anchora:eodem nomine quo & id quod Lydiam uerſus ẽ circa Blaytum Phrygiæ oppidum: Teliſtobogi Bithynis ſunt finitimi:& Phrygiæ quæ Epictetus dicit.Hoꝝ caſtella ſũt Bluciũ & Peiũ:quoꝝ alteꝝ deiotari regia erat:ĩ altero theſauros habebat.Piſinus Emporium eſt eoꝝ:q in hac regiõe ſunt:& tẽplũ maximũ habet magnæ uenerationis matris deũ:quã Angidiſtã uocãt.Sacerdotes olim præpotẽtes quidã erãt.Sacerdotiũ maximũ habebant:nũc eoꝝ dignitas ĩminuta eſt. Emporium adhuc manet.Hic locus magnifice ab Attalicis regibus ſtructus eſt:& tẽplo & porticibus ex albo lapide. Romani tẽplũ celebre reddiderũt:accerſita inde deæ ſtatua:quẽadmodum ea quæ Aeſculapii erat ex Epidauro.Mons quidã urbi ĩminet nomine Dindyma a quo Dindymena dicit:quẽadmodũ a Cybelis Cybile: prope Sãgarius amnis fluit: ſecus quẽ erãt ãtiqua Phrygũ domicilia:ut Midæ:& prius Gordii:& aliorũ quorũdã:quæ nũc urbium ueſtigia nõ ſeruãt: ſed ĩ uicos redacta ſũt paulo aliis maiores:ſicut Gordiũ & Gorbeus:Caſtoris Saocõdarii regia: ĩ quo Deiotarus Geneꝝ & filiã iugulauit:arcẽ uero demolitus eſt maxia habitationis ꝓte deuaſtata.poſt Galatiã auſtrũ uerſus eſt lacus noie Tatta:Cappadociæ maiori adiacẽs:iuxta Moriminos & pars ẽ Phrygiæ maioris.Itẽ ea quæ huic continua eſt:uſque ad tauꝝ: cuius partẽ plurimam Amyntas habuit. Tatta Saliſponte naſcentis fontes habet atq; adeo faciliter ſal rebus immerſis circũgelaſcit:ut ſæpe cũ funalẽ torquẽ demiſerint:ſalis coronas educant uolucres ipſæ aliis aquas contingẽtes facile capiunt:cũ ꝓpter ſalis cõcretionẽ cito decidãt. Tatta etiã ea dicunt: quæ circa Orcaorcos ſunt:& pigniſum & frigidos Lycaonũ colles & nudos & paſcendis onagris aptos:ubi multa aquæ penuria eſt.quæ ſicubi inuenian tur ꝓfundiſſimos puteos habet.quẽadmodũ Soatris ubi aqua uendit. Itẽ uicus in urbis modũ prope Garſabora:quæ regio q̃q̃ ſicca ſit oues tamẽ mirifice nutrit:ſed aſperæ lanæ. unde nõnulli maxias ex eis diuitias cõperarũt Amyntas ſupra.ccc.ouiũ greges ĩ his locis habuit: inſunt etiã lacus quoꝝ maior coralis dicit minor Trogetis.Hoc in loco ẽ Iconiũ oppidũ optime habitatũ:quod fortunatiorẽ regionẽ habet: q̃ ea quæ Onagros producit. hoc Polemo habuit . Iam taurus locis his appropinquat Cappadociam & Lycaoniam terminans: ad imminentes Cilicas Trachiotas.Lycaonum atque Cappadocum confinium eſt locus qui inter coropaſum iacet Lycaonum uicum:atque Gareathyra oppidũ Cappadociæ: interuallũ inter hæc caſtella eſt centũ &.xx.fere ſtadiorum.Lycaoniæ eſt etiam Iſaurica taurum uerſus.deinde Iſauria quæ uicos duos habet eiuſdem nominis:& eum qui uetus dicitur benemunitũ:his alia loca obtemperabãt oĩa latronũ domicilia:quæ Romanis negotia exhibuerũt.Publius uero Seruilius cognomento Iſauricus:quem nos uidĩus hæc Romanis ſubegit:& multas piratarũ munitiones:quæ ĩ ora maritima erant:ui

Universidad de Deusto
Biblioteca

cœpit. in Isauricæ lateribus est Derba: præsertim Cappadociæ adiūcta: Antipatri Derbēsis sedes eius erāt Larāda:& ætate nostra Isaura. Amyntas Derbēsem adortus:Derbā cœpit & illū iteremit. Isaura uero habuit a Romanis hic regiā sibi construēs:antiqua Isauria diruta:& i eodem loco nouū opus ædificās pficere nequiuit.nā cū Omonades iuaderet:p insidias captus ē:& a Cilicibus iteremptus. Cum enim Anthiochiæ ptē haberet Pisidiam uersus:usq; i Apolloniadē:quæ est Apamiā cibotū uersus. Itē ex prætermontana regione nōnulla ac etiā Lycaoniā tentabat Cilicibus ex tauro excurrentibus:& Pisidiis regionē eā auferre:quæ Phrygiū erat: & multa ꝑfecto loca cœpit:quæ nūq̄ ātea capi potuerunt.quor̄ est Crēna. Sandalio autē accedere nō est ausus:quod inter Crēnā atq; Sagalassum iaceret. Crēnam habēt Romanor̄ coloni. Sagalassus sub eodē Romano duce ē:sub quo totū Amyntæ regnū. Distat ab Apamia diei itinere:descēsum habēs abarce.xxx.fere stadior̄.uocāt etiā eā Selgesū. Hæc ciuitas ab Alexādro capta fuit. Amyntas itaq; Crēnā cœpit:ꝓgressusq; usque ad Omonades:qui nūq̄ capi posse existimabāt:ml'tor̄ iam locor̄ dominus:iteremptō a se eor̄ Tyranno:fraude uxoris Tyrāni captus ē: atque ab illis iteremptus. Cirenius autē eos fame cōfecit: & quattuor hominū milia:a se capta i alias ꝓpiquas urbes traduxit habitatū. Regionē uero iuuētute desertam reliquit. Ea ē in altis tauri ptibus:i rupibus præruptis:& magna ex pte iaccessibilibus i medio ē planicies concaua:& fe rax:i multas conualles distincta. hanc excolētes i supioribus mōtiū sup/ciliis ac spelūcis habitabāt & cū frequētius armati essent:aliena excurrebāt:cū mōtana haberēt:eor̄ regionē circūmunīētia. his cōtigui sūt cū alii Pisidæ:tū etiam Selgenses Pisidor̄ optimi. Maxima eor̄ ps summa tauri obtinet quidā supra Sidā Aspendūq; habitāt Pamphiliæ urbes:tenēt loca edita:oleis cōsita:at mōtana quæ supra hos sunt. Catanēses icolunt: Selgensibus & Omonadensibus finitimi. Sagalenses uero interiora Milyadē uersus: Artemidorus dicit ex Pisidar̄ ciuitatibus esse. Selgam Sagalassum Petnilisum Adadatam Briadem Cremnā Pityasum:Ambla da Anabura Sinda Arasum Tarbasum Termesum. Ex his alii omnio sunt montani:alii usque ad montium ima descendunt ex utraque pte:& in Pamphyliam & Milyadem: Phrygibus Lydis & Caribus finitimi: quæ gentes quamq̄ boreales sint omnes tamen sunt pacatæ. Pamphyli uero multū Ciliciæ natiōis ꝓcipes non ōnino abstinēt a latrociniis: nec finitimos sinunt i quiete uiuere:q̄q̄ australes ꝓres radicis tauri habitent. Sūt etiā phrygibus & Cariæ finitia: Tiaba & Sida & Amblada. unde & Ambladēse uinū effert:ad medicas curatiōes accommodatum:ex montanis:ut sic dicam:Pysidis cæteri sunt ꝑ tyrānidos diuisi:& quēadmodū Cilices latrociniis exercitati:dicūt lelegas quosdā uagos olim eis imixtos: propter morū similitudinē ibi remansisse. Selga urbs ab initio fuit a Lacedæmoniis condita:& ante a Calchāte:postea per sese māsit: & propter legitimā gubernationē tantum adoleuit:ut aliquādo uiginti uirorū milia haberet. mira profecto ē locor̄ natura:cū i summis tauri partibus locus sit adeo ferax:ut ml'ta hominū milia possit enutrire. pleraq; loca ibi oleis & uitibus consita sunt:& omniū pecor̄ pascuis abundāt. circū imminēt siluæ uaria materie plenæ. Plurimus apd' eos storax nascit'. arbor nō magna recta:ex qua storacine hastæ fiunt:corneis similes:in trunco edacissimi uermis genus inascit':quo lignū usq; ad corticē sursum errodēte fur/fur siue mice quædā profundūtur eis similes: quæ cadūt ex serra. ex his acericus ad radicē cōgregat':postea humor quidā distillat qui facile coagulatus succino similis est. huius pars ad radicem cū scobe ac terra pmiscet':uer̄ quod in summo collectū est:pur̄ manet:pars uero in trūco cōgelascit:ubi defluit: atq; hoc etiam pur̄. Ex nō puro scilicet ligno:ac terra mixturā quādā conficiūt:puro odorationē:uiribus tamē imparē:quæ res multos fallit. atque eo plurimū supstitiosi ad suffitus & odoramenta utunt'. Laudat' etiā Selgica iris:& unguentū quod ex eo fit. Selgensium mōtana circa urbē ac regionem paucos aditus habēt:præcipitiis & uallibus munita:quæ cū cætera flumina efficiunt: tū etiā Eurymedon & Cestrus a Selgicis mōtibus i Pāphylium mare exeuntes: ꝓpter loca ardua: pontes passim uiis ipositi sunt. Selgenses nūq̄ ātea cuiq̄ paruerūt:& cæterā regionē itrepide habētes: ꝓ iferiore quæ in Pamphylia:& quæ intra taurū ē:cū regibus decertabāt. cū Romanis uero certis cōditionibus regionem tenebāt. Alexādro ꝑ legatos respōderūt: se ut amicos impata susceptur̄os. Nūc omnio subditi sunt:& i ea cēsent' quæ ab Amynta fuit. Bithynis (ut dixi) finitimi sunt Phryges ac Mysi:qui circa olympū habitāt utraq; gens duplex est. Nā Phrygia altera dicit' maior:cui Myda imperauit:& partē Galatæ habuerūt. Altera minor circa olympū: i Hellespōto quæ Epictetus appellat'. Mysia quoque altera Olympina ē:Bithyniæ & Epicteto cōtinua:quā Artemydorus a Mysis qui trans histr̄ sūt dicit habitatā. Altera circa Caicū ē:& pergamenū agrū:usq; i Teuthraniā:& huius fluminis hostia:sed adeo hæc imutata sūt (quēadmodū iā sæpe dixius) ut etiā regionē Sypilo uicinā ātiq phrygiā nominarint:q̄ utrū ne maioris an minoris Phrygiæ pars sit. incertum ē:unde Niobē & Tātalū & Pelopē Phrygas dixerunt:& utcūq; se habeat:mutatio certa manifesta ē. Nam pergamenus ager Elaiticus ad quem caicus exit:& Teuthrania inter hæc media. in qua Teuthras & Telophi educatio fuit: inter Hellespontem sunt & regionem Sipylo & Magnesiæ circūstantem

Universidad de Deusto
Biblioteca

& eã quæ ſub illa eſt:quare Myſorũ ac Phrygũ fines(ut ãte diximus)di/
uerſi:ſed eos definire operoſum:Lydi & Mæones quos Homerus Mao
nas uocat:cũ his & inter ſe cõfuſi ſunt.hos alii eoſdẽ alii diuerſos putãt.
Item Myſos alii Thracas dixerũt.alii Lydos:ſecũdũ ueterẽ quãdã hiſto
riã:quã Xanthus Lydus:& Menecrates Elaita referũt:Myſoꝝ nomẽ in/
terpretantes:quod Lydi fagũciſſimam ſic uocẽt:multa enĩ eiuſmodi ar/
bor eſt ĩ olympo:ubi expoſitos eos dicũt quoꝝ poſteri a fagociſſima My
ſi ſunt appellati. Teſtiomnio eſſe ſermonẽ:ex Lydo Phrygioque ꝑmix/
tũ:tandẽ ipſos circa olympũ habitaſſe.Phrygas uero ex Thracia traiici/
entes Troiæ ac propinquæ regionis principes eſſe cœpiſſe.eos itaq; hoc
ĩ loco habitaſſe: Myſios uero ſupra Caici fontes: ꝑpe Lydos. Auget has
fabulas gẽtiũ eaꝝ confuſio:& opulẽtia regionis:quæ cis Halym eſt:præ/
ſertim in ora maritima:cuius cauſa mlti tã undique ĩuadebãt:præſertim
ex ulteriore fluminis regione:ac etiã uiã inter ſe decertabant. Sed præci/
pue circa troiana tẽpora:ac etiam poſtea excurſiones tranſmigrationeſq;
factæ fuerunt: cũ Barbari ſimul ac græci impetu quodã ad aliena adipi/
ſcenda ferrent. Sed ante res troianas hæc erãt. Tũc enĩ Pelaſgoꝝ natio:
& Cauconũ & Lelegũ erat.Dictũ eſt enim quod olim ii: quos poeta tro/
ianis ſocios fecit:nequaq; ex ulteriore regione in multis Europæ locis er/
rabãt.Nã quæ de Phrygibus Myſiſque memorant:troianis ſunt antiq/
ora:duplices quoque eiuſdẽ generis Lycii:ſuſpitionẽ exhibẽt:ul troiano
rũ uel eoꝝ qui Cariã uerſus alios habitare fecerũt.Idẽ fortaſſe & de Cili
cibus contigit.nã & hi duplices ſunt: & ſi huiuſmodi teſtimoniũ non eſt
recipiendũ:quia qui nunc Cilices dicũtur ãte res troianas fuerũt: & Te/
lephus cũ matre ex Arcadia ueniſſe ꝓhibet:qua Teuthrãti qui eũ rece/
pit:ĩ coniugẽ data:ĩperiũ accepit:& illius putatus eſt. Cares quoq; cũ pri
us leleges & inſulares eſſent:ut fertur:terreſtres facti ſunt: fauẽtibus cre
tẽſibus:q miletũ cõdidere.Cõditorẽ ex Mileto:quæ ĩ creta ẽ : Sarpedo/
nẽ accipiẽtes.& Termilas ĩ eã quæ nũc Lycia dicit:habitatũ deduxerũt.
Hos Sarpedõ Minois Rhadamãti frater colonos ex creta duxit:ac Ter
milas nomĩauit.cũ prius Minye uocarẽt (ut Herodotus refert) ac prius
etiã Solymi:poſtea Lycõ Pãdiõis filius:eoſdẽ a ſe Lycios appellauit:quæ
ꝓfecto ratio Lycios ac Solymos eoſdẽ eſſe oſtẽdit:q̃q̃ poeta eos ſepat.nã
de Bellerophonte e Lycia profecto dicitur.Hic Solymis iterum præſtã/
tibus intulit arma.

Pyſãdrũ etiã eius filiũ(ut ille ĩqt)pugnãtẽ cũ Solymis Mauors ĩteremit.
Sarpedonẽ quoq; ĩdigenã eſſe dicit:ſed uictori ĩ cõmune præmiũ ꝓpo/
ſitũ eſſe terræ uirtutẽ opulẽtiãq; q̃ ego dico:ex mlris cõfirmat. etiã poſt
res troianas:ũde & Amazões eos ĩuadere auſæ ſũt:aduerſũ q̃s Priãus &
Bellerophõtes duxiſſe exercitum dicunt: & multæ ciuitates ab illis co/
gnominatæ ſũt.ĩ Iliẽſi campo cumulus quidã eſt.

Hũc homines proprio Batiæã nomĩe dicunt
Aſt ĩmortales uolucris monumẽta Myrinæ.

Quã tradũt unam fuiſſe ex Amazonibus: coniecturã ex adiectiuo capi/
entes.Eq enim propter celeritatẽ uolucres dicunt:unde & illã ab equo/
rum celeritate uolucrẽ dictã:& Myrina ciuitas ex ea nominata eſt:uiciæ
quoque inſulæ hæc eadem ob terræ fertilitatem:paſſæ ſunt:e quibus eſt
Rhodus:& eos quæ ante cõditam troiã a græcis habitabantur.cuius rei
Homerus manifeſtum exhibet teſtimonium.poſt troiã uero græcoꝝ co
loniæ & Treres & Cimerii & Lydi:deinde perſæ ac Macedones poſtre/
mo Galatæ:omnia excurſionibus ꝑturbarunt atque cõfuderũt. & nõ ſo/
lum ꝓpter mutationes res ipſe incertæ ſunt:ſed etiã propter diſſidentes
ſcriptoꝝ opiniões:qui eiſdẽ de rebus nõ eadẽ tradiderũt:nã troas Phry/
gas uocant:ſicut tragici Lycios uero Caras:eodem modo alios.Sed troes
adeo ex paruis aucti ſunt ut reges regũ eſſent:& poetæ & eius expoſitori
bus occaſionẽ præbuerunt.quam oporteat troiam appellari. Nã omnes
troianoꝝ ſocios ĩ cõmuni troas uocat:quẽadmodũ aduerſarios danaos &
achiuos:ſed nequaq; ꝑ Iouem Paphlagoniã Troiam dicemus:nec Cari/
am nec Lyciam ei finitimã:ut cum ita dicit.

Clamore ingenti troes:ſonituque fremebant.
At danai tacito ſpirabãt corde furorem.

Sæpe etiam aliter atque aliter dicit:quæ cũ ita ſint: neceſſe eſt ut ſingula
ꝑ uiribus trãſigamus:quæ uero nos fugiunt ex ãtiqua hiſtoria:ea omittẽ
da exiſtimamus.Nõ.n. ĩ iis ẽ Geographiæ opus quæ nũc ſunt: ea dicere
debẽus.Duo itaq; mõtes ꝓpõtidi ĩminẽt olympus Myſius & Ida:olym
po Bithynica ſubiacẽt.Inter Idã atque mare troia iacet mõti cõtigua: de
hac & de iis quæ auſtroꝝ uerſus:ei mõti cõtigua ſũt: poſtmodũ dicemus.
Nũc de olympinis dicẽdũ eſt:ac de cõſequẽtibus uſq; ad taurũ quæ cũ
locis:a nobis ante ꝑgratis eque ꝓgrediunt:olympus ĩ circuitu nõ habi/
tat ĩ altis ſiluas ĩgentes habet.& loca optime ſepta:quæ latrões alere poſ/
ſint.ĩ hæc loca ſæpe Tyranni conueniunt:ubi diutius perdurant:quem
admodum ætate noſtra Cleon: latronum princeps. qui cum eſſet e uico
gordo:quẽ poſtea augens urbem fecit:& Iuliopolim appellauit:ab initio
uero prædonũ receptaculo utebatur loco ualidiſſimo nomine Callydio:
is Antonio ualde utilis fuit:nam profectus ad eos:q pro Labieno tributa
colligebãt:omnia impediuit:quo tempore ille Aſiam obtinebat.In bello
aũt actiaco cũ ab Antonio deſciuiſſet: cæſaris ducibus adhæſit.ac ſupra
q̃ eius meritum pateret:ĩ honore habitus ẽ. is ultra munera ab Antonio

Universidad de Deusto
Biblioteca

data:accepit etiam quæ Cæsar dedit. quare iã ꝓ latrone ptĩcipis habitũ gerebat. Erat enĩ Iouis abrettã sacerdos:q Mysius deus ẽ. & pti morenæ ipabat:quæ etiã Mysia ẽ:quẽadmodũ Abrettana. postea comanoꝝ sacerdotiũ ĩ põto accepit:ad quod cũ uenisset:ĩtra mẽstruũ tẽpus excessit e uita. nã grauis eum morbus arripuit: siue ex nimia crapula:siue ex ira deæ ut dixerũt qui ĩ fano erant:nam ĩtra sacri loci ambitũ: utriusq; sacerdotis maris scilicet ac fœmie habitatio ẽ:fanũ quoque præter cæteram religionẽ expresse uetat Syllaꝝ carniũ esum. Vnde nec in totã urbẽ sus iferẽ: ille mox primo ĩgressu: ex huius consuetudinis præuaricatione: latrocinium morẽ ostẽdit:nõ ut sacerdos:sed ut corruptor ĩgressus. Olympus talis ẽ. Habitãt tamẽ circũ eũ:a Septẽtrione Bithyni & Mygdones & dliones:reliquũ Mysi habẽt & Epictetus. Dolionas maxime eos dicunt:q circa Cyzicũ habitãt: ab Esapo usque in Rhyndacũ & Dascyliticũ lacũ. Post hos Mygdones sunt:usque ĩ Myrleanoꝝ agꝝ: supra Dascyliticum lacũ sunt alii duo lacus Apolloniaticus & Miletopolitanus: iuxta lacum Dascyliticũ Dascyliũ ciuitas est:iuxta Miletopolitanum Miletopolis:iuxta apolloniaticum: sup Rhyndaco est ea:quæ Apollonia uocat':sed horũ pleraque pars:nũc Cyzicenoꝝ ẽ. In propõtide ẽ insula Cyzicus duobus pontibus iuncta cõtinẽti. feraciſſima quidẽ quigentoꝝ fere stadioꝝ ãbitu:ea iuxta põtẽ eiusdẽ nominis urbẽ habet: & portus duos clausos: & naualia supra.cc. urbis pars iacet ĩ planicie: pars secus mõtem qui ursaꝝ mõs appellat':huic alia Didyma ĩminẽt unius uerticis: quæ delubrũ habẽt Dindymenæ matris deum ab argonautis ædificatũ. ciuitas ipsa & magnitudine & pulchritudine & æquitate: cũ primis Asiæ ciuitatibus contẽdit:paci & bello apta. Ea ad Rhodioꝝ & Massiliẽsium & antiquorum Carthaginẽsium formam uidet' ĩstructa. Sed cæteris omissis:ea publicoꝝ ædificioꝝ & ĩstrumentoꝝ architectos curatores tres habet & tria armẽtaria:aliud armoꝝ:aliud ĩstrumẽtoꝝ:aliud frumẽti. frumẽtũ ne corrumpat' chalcidica immixta præstat. huius rei utilitatem: ĩ Mithridatico bello ostẽderũt. nã rege præter opinionem ingruẽte:cum.c.&.l. milibus hominum:& multo equitatu:& suburbanũ: & oppositũ mõtẽ occupante quẽ Adrastiæ uocãt:postea in iugũ quod urbi ĩminet traiiciẽte:& terra marique pugnãte. Cyziceni quadrigẽtis nauibus cõtra oĩa restiterũt: ut prope etiam regẽ ipsum ĩ cuniculo opprimerẽt cõtra effodientes. ille uero precauit. ac sese extra cuniculũ recepit. Tandẽ Lucullus Romanorum Impator quibusdã ad auxilium missis eos confirmauit. fuit etiã pestis adiumẽto: quam Rex nequaq̃ ualuit ꝓuidere: ueꝝ mlt̃is amissis discessit. Romani ciuitatẽ honore prosecuti sunt: & adhuc libera ẽ: & agri multum habet. Aliud ab antiquo:aliud a Romanis additum. Nam ex troadis regiõe:ea habet:quæ transesapum sunt:zeliæ & adrastiæ campis uicina. Ex Dascylitico lacu alia ipsi tenẽt:alii Byzantii. Dolionas uero ac Mygdonas uersus regionẽ multã habẽt:& usque ad Miletopolitanum & Apolloniaticũ lacũ:per quæ loca Rhyndacus fluit:ex Azanitide ortũ habẽs:q assumptis ex ab rettana Mysia cũ aliis:tũ etiam mecesto: ab anchora abasitica ĩ propontidẽ iuxta besbicũ ĩsulã emittit. ĩ hac Cyziceno rũ insula mons est arboribus plenus:noĩe Artaca: in fronte iacet parua quædã insula eodẽ noĩe. ꝓpe est promontoriũ:quod nigri appellat'. id in præternauigatione est:e Cyzico priapũ delatis Phrygiæ Epictetice azianacolia Coryaiũ Mydaiũ & Doriliũ urbes & cadi. q̃is cados quidã ad Mysiam dicũt ptinere. Mysiã ĩ mediterranea ab olympina regione ĩ pgamenã descendit:& in caici campos: quare ĩter Idã iacet atque exustã: quã alii Mysiam:alii mæoniã uocant. supra Epictetũ austrum uersus:est maior Phrygia: quæ a siniſtra Pisinuntẽ: a dextra Mæonas & Lydos & Caras relinquit. ĩ ea est Phrygia:quæ prætermontana dicit': & regio Pisidiã uersus:& ea quæ amorio & eumeniæ & sinadæ proxima sũt. deĩde ẽ Apamia:quæ cibotus dicit' & laodicea:quæ Phrygiaꝝ urbiũ maxie sũt. Has oppida circũstant. Aphrodisias collasse Themisoniũ & Sanaus:Apollõie Metropolis. Irẽ ultra has Peltæ Tabeæ Eucarpia Lysias:prætermontana regio iugũ quoddã habet in mõte:quod ab ortu occasum uersus extẽdit'. Huic utrinq; planicies magna subiacet: in qua urbes sunt a septẽtrione Philomelium:ex altera pte Antiochia:iuxta Pisidiã:quæ partim ĩ campo iacet:partim colle quodã Romanoꝝ coloniã habet:hãc magneres habitarunt:qui iuxta Meãdrũ sunt Romani eã liberauere:a regibus occupatã:& Asiã quæ cis tauꝝ est:Eumeni dederunt. hic sacerdotiũ quoddã erat mensis arcei quidẽ maximã sacroꝝ seruoꝝ & sacroꝝ locoꝝ multitudinẽ habebat. sed post Amyntæ obitũ euersum est ab iis:qui in eius hæreditatẽ missi fuerãt. Sinnada urbs est non magna ante quã planicies iacet oleis consita. lx. fere stadioꝝ: ulterius est docimia uicus:& Sinnadici lapidis:lapidicifodina:sic enim eũ Romani appellãt: ĩdigne uero docimitẽ & docimeã. uena in intio paruas glebas emittebat. nũc propter maximos Romanoꝝ sumptus:columnæ integræ:& ingentes extrahũt'. & uarietate alabastritæ lapidi proxiæ. q̃re mlt̃a huiusmodi onera ad mare deuehunt':& columnæ & lapideæ tabulæ: magnitudine ac pulchritudine admirabiles:Romã deferũt'. Apamia ĩsigne emporiũ est eius:quæ ꝓprie Asia nomiat'. secũdas post ephesum ferẽs:ea cõmune italicorum & græcoꝝ hospitiũ est:ĩ Marsyæ hostiis sita:q ãnis urbẽ mediã ꝓlabit': ab ipsa ortũ habẽs:sed uehemẽti ac prono flumie ĩ sub urbanũ delatus: ĩmittit ĩ Meandrũ q ĩã orgã ãnẽ accepit:ꝓ planiciem æqualem leniter ac

placide delapſum. Hic iã auctus Meãder ꝑ Phrygiã currit: poſtea Cariam Lydiãque diſterminat: ad cãpos qui meãdri dicũt. ualde quidẽ flexuoſus: unde obliquitates oẽs ab illo Meãdri appellant. finiens uero apud Cariã regionẽ ſecat: quã nũc Ioues tenẽt: & inter miletũ prienẽque egreditur. Incipit uero a Celenis: qui collis quidam eſt: In quo urbs fuit eiuſdem nominis. Hinc antiochus Socer homines tranſtulit ĩ eã: quæ nunc Apamia dicit: & urbẽ appellauit de nomĩe matris Apame: Artabazi filiæ. quæ Seleuco nicatori nupta fuit: hoc ĩ loco de olympo marſiaq; cõficta eſt fabula: & de contẽtiõe quã Marſyas Cũ Apolline habuit: ĩminet lacus quidã qui calamũ gignit: ad tibiaꝝ linguas idoneum ab eo dicunt Marſyæ ac Meandri fontes emanare: Laodicea cũ prius parua eſſet: ætate noſtra & patrũ noſtroꝝ maximũ cœpit augmẽtũ: quãq; ab obſidione Mithridatis eupatoris ad modũ labefacta: nã loci uirtus: & ciues quidã fortunati ualde eã magnificarũt. primũ Hiero qui hæreditatẽ populo dimiſit: ſupra duo milia talẽtoꝝ: & multis donis ciuitatẽ exornauit: poſtea Zeno orator: & Polemo eius filius qui ob ꝓbitatẽ regnũ meruit: prius Antonio: poſtea Auguſto cæſare concedẽte loca laodiceæ proxima: oues optimas ferũt: nõ modo ĩ mollicie lanæ: qua milleſias præſtãt. ſed ĩ colore ex quibus coraces maximũ ꝓuẽtũ capiunt: quẽadmodũ a colore eiuſdẽ nominis qui coloſſem ꝓpe habitãt. Hoc ĩ loco Caper: & Lycus ĩ Meandrũ influũt: ĩgens flumẽ: a quo Laodicea Lyco ꝓxima nominat: mons urbi ĩminet nomine Cadmus: ex quo Lycus fluit: & alius eodẽ noĩe quo mõs appellat: hic plurimũ ſub terrã delapſus: poſtea erũpẽs: in idẽ ĩfluit: ĩ quod alia flumĩa ex quo ſimul regionẽ ualde cauernoſam & quaſſabilẽ eſſe oſtẽderũt. Nã Laodicea: & proxima ei regio: plurimũ terræmotibus concutit. Carura Phrygiæ cariæq; cõfiniũ ẽ. Hic uicus diuerſoria habet: & feruẽtes aquas: alias in Meãdrũ exeuntes: alias ultra fluminis ripã. Narrãt Leonẽ aliquãdo cũ magna mulierũ caterua: ĩ diuerſorio hoſpitatum: nocte facto terræmotu: cũ omnibus periiſſe. nã tota fere regio circa Meandrũ a terræmotibus quattitur: & aquæ & ignis ductibus ꝓpagatur: uſq; in mediterraneã. eiuſmodi habitus regionis a cãpis ĩcipiẽs uſq; ĩ Caroĩa ꝓtẽdit. ea ẽ regio circa Hierapolim & Caraca Nyſaidis: & Magneſiã & Myũtẽ. nã terra reſoluta ẽ: & putris & ſalſugĩe plena: & facile igni corrumpit: ꝓpterea fortaſſe Meãder flexuoſus ẽ: qm̃ alueus mĩtas recipit mutationes & multũ limum deducẽs: modo huic modo illi ripæ adiicit. Pelagus uero fluctuũ ui illũ extrudit. unde prienẽ quæ prius ad mare erat: facta limi aggeſtione mediterraneã fecit: ad ſtadia. cc. l. exuſta quoque quã Lydi ac Myſi obtinẽt: idcirco hanc appellationẽ ſortita eſt: urbs etiã Philadelphia apd eã minĩe fideles ꝓpetes habet: ſed quottidie concutiunt & panduntˇ. Illi ĩtenti terræmotus præcauẽt: ſemper architecturas aliquas cõtra extruẽtes. Apamia inter cæteras urbes ante mithridaticum bellum ſæpe fuit cõcuſſa. Rex uero cũ urbẽ euerſam uideret: ut reparetur. c. talenta exhibuit. Dicunt Alexãdri quoque tẽpore ſimilia contigiſſe: quare nõ immerito apud eos Neptũnus colit: q̃q̃ mediterranei ſint: addunt eriã a Caleno Neptunni filio ex Celeno una danaidum procreato: urbẽ ſic appellatã: uel ꝓpter lapidem atque nigredinẽ ab exuſtione prouenientẽ: quæ uero de Sipylo & eius euerſione memorãtur: nõ debent fabula exiſtimari. nã & magneſiã quæ ſub eo eſt nuper terræmotus deiecerũt. & Sardos & alias clariſſimas urbes labefactarũt. princeps uero pecunia data: ea reſtituit quẽadmodũ prius in calamitate trallianis facta. cũ gymnaſium & aliæ urbis partes corruiſſent. pater eius & his & laodicenſibus dederat. Audire eſt ex ãtiquis ſcriptoribus. qualia Xãthus Lydiaꝝ reꝝ ſcriptor referat. cõmemorans quas mutationes ſæpe hæc regio habuerit: de quibus ĩ ſuperioribus fecimus mẽtionẽ: hoc ĩ loco Typhonis caſum fabulant: & Arimos & hãc exuſtã dicũt: nec dubitãt quæ iter meandrũ ac Lydos ſunt: oĩa eiuſmodi ſuſpicari: tũ propter lacuũ ac fluminũ mĩtitudinẽ: tum etiã propter multiplices terræ cauernas: lacus uero qui inter Laodiceã ẽ & Apamiã: cũ Pelagi magnitudinẽ habeat: ceteroſam & ſubterretrãtẽ exhalationẽ emittit: Dicũt pœnã eſſe: ſi quis locũ meandro permutet: fluminis angulos circũferiẽdo: qui deprehenſi fuerint: damnũ exportatoriis uectigalibus perſoluunt. Inter laodiceã atque Caruram tẽplũ eſt menſis cari appellatum in maxima ueneratione: ætate noſtra maxima medicoꝝ ſchola: Ibi a Zeuxide conſtructa ẽ: & poſtea ab Alexandro Philalethe: quẽadmodũ tẽpore patrũ noſtroꝝ eraſiſtratiorũ ſchola Smyrnæ ab Iceſio: nũc nihil tale fit. nominant: præterea quædam Phrygiæ nationes quæ nunc nuſq; extant: quemadmodum berecyntes unde Alcmam dicit.

Phrygium cerbeſiumque cecinit modum:

Et foſſa quædã cerbeſia dicit: quæ pernicioſas exhalationes habet quæ quidem oſtenditur: homines uero non amplius cerbeſii dicuntur. Aeſchilus hæc ĩ Niobe confundit.

Illa enim recordari ſe ait ſotioꝝ Tantali.
Quis in Idæo ſaxo Iouis patrii ara eſt. Item
Sipylon Idæam per humum. Tantalus quoque dicit.
Sero arua: duodecim dierum iter:
Berecyntiæ loca: ubi Adraſtiæ ſolum
Idæque: totum rugitu atque mugitibus ſonat.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ertiuſdecimus Aſiæ liber reliqua propontidis continet: inferius a Cyzico incipiēs: & totam deinceps conſequētē orā. & ſiquæ iſulæ iſunt: præſertim circa troiam immoratur: q̄q̄ deſerta ſit:propter loci claritatem:& uulgatam belli famam.

Actenus de Phrygia definitum ſit:nūc ī ꝓpontidē redeūtes & ī orā:quæ poſt eſapū eſt: eundē peragrationis ordinē ſeruemus.Huius oræ prima ē troas:fama quidē ꝑcelebris:quæ q̄q̄ diruta ſit ac deſerta: plurima tamē de ea ſūt dicēda: licet nō quæcūq; ſed ad hæc exhortatiōe:& uenia opus eſt:ut q nos legerīt:nō magis nobis cauſam ꝓlixitatis tribuāt:q̄ iis q res ātiquas & claras noſſe cupiūt:quā ꝓlixitatē:tū græcor̄ & barbaror̄ multitudo auget:q regionē hāc ícoluerūt:tū ſcriptores qui eiſdē de rebus nō eadē ꝑſcripſere:quor̄ in primis ē Homerus:q de multis coniectādi cauſam præbet.opus ē itaq; ut & huius & alior̄ dicta tranſigamus:ſi prius locor̄ naturā ſummatim deſcripſerimus.Nā a Cyzicena regione:& locis Eſapo & Granico uicinis:uſq; Abydū:& Seſtum ꝓpontidis orā eſſe cōtigit.ex Abydo uero lectū uſq; & lii:& Tenedi & Troianæ Alexandriæ regionē.His omnibus Ida īminet:lectū uſque deſcendens:a quo uſque ī Caicū flumen eſt Aſſus & Adramytiū & Apianeus & pitana & Elaiticus ſinus:q̄bus omībus leſbior̄ inſula ex aduerſo cōſurgit.deide Cumanus ager:uſq; ad hermū & phocēſes: quod Ionice initiū eſt:& eolidis terminus:quæ loca cū huiuſmodi ſint:poeta dicit troianos præcipue ab Eſapo & ea regione:quæ nunc Cyzicena eſt: īperaſſe uſq; ad Caicū flumē:per principatus in octo uel nouem partes diuiſos. Cæteror̄ uero multitudo qui auxilium tulere ītēr ſocios adnumeratur. At poſteriores illor̄ fines dicūt:& uariis nominibus partitiōes mīras cōficiunt.Sed maxime græcor̄ coloniæ dicendi copiā præbuerūt.Ionia uero nō multū:cū a Troade plurimū abſit.Aeolis aūt omnino per totam enim diſpſa ē a Cyziceno agro uſq; ad Caicū:& plus etiā regionis occupauit:inter caicū atq; hermū.Quattuor enim ſeculis aeoliā coloniā Ionica dicūt ātiqorē:moras.n.& longiora tēpora ſuſcepiſſe atque oreſtē claſſi īperaſſe: quo ī arcadia mortuo:Pēthilū eius filiū ſuſceſſiſſe. & uſq; in thraciā ꝓceſſiſſe ānis.lx.poſt troiā:quo tēpore Heraclide ī Pelopōneſū redierūt.Deide Archelaū illius filiū:cū æolica claſſe circa Daſcyliū traiciſſe:ī eā quæ nunc Cyzicena nomīat.Grā uero filiū eius iunioré uſque ad granicū flumen ꝓgreſſum:& meliore apparatu: cū maiore exercitus ꝑte:ī leſbū trāſmiſiſſe atq; eā occupaſſe.Clebā Dori filiū: & Malaū:q & ipſi ab Agamēnone ꝓfecti erāt:eodē tēpore exercitum contraxiſſe:quo peanthilum:ſed Penthili claſſem trāſitum ex Thracia ī Aſiam anticipaſſe.Hos uero circa Locrenſem agrū:& Phricium montem: multum temporis contriuiſſe:poſtea tranſgreſſos Cumā condidiſſe: quæ Phricionia a locrorum monte dicta eſt:ſed cum Aeoles diſperſi eſſent per totā regionem: quam diximus a poeta troianam appellarī:quidam ex poſterioribus totā Aeolida uocauerunt:quidam partē & troiam:alii totam:alii partem eius.quo fit:ut nihil omnino inter ſe conueniant. mox enim in locis ꝓpontidis Homerus ab Eſapo troadis initium facit.Eudoxus iā eā contrahit:a Priapo incipiēs:& Artaca qui locus in Cyzicenor̄ īſula ſitus:aduerſus Priapū conſurgit.Damaſtes magis eā contrahit a pario initiū faciens:nā is lectum uſque ꝓgrediť: alii uero aliter charo lampſacenus alia ccc.ſtadia adimit:a prærio īcipiens:nā totidem prærių abeſt a pario:atq; Adramytiū uſque ꝓgrediť.Scylax Caryādeus ab Abydo incipit: eodē modo eriā Aeolida.Ephorus dicit:ex Abydo Cumā uſque. alii uero aliter.ſed Idae ſitus pulcherrime deſcribit eam:quæ uero troia dicitur; qui mons altiſſimus eſt:& ad occidentē ſpectat:& mare quod ibi eſt: paululum ad ſeptētrionē atque orā eam conuerſus.ea ab anguſtiis Abydi uſque ad eſapum:& Cyzicenū agrum ad ꝓpontidem ꝑtinet. Occidentale autē mare eſt Helleſpontus:in quo egeū pelagus ē.Ida cū multipes ſit: in ſcolopendre modum his ultimis terminatur: ꝓmontorio quod circa Zeliā eſt:& eo quod lectum appellať:quorum alterum finit in mediterraneam paulo ſupra Cyzicenum agrum. nam nunc zelia Cyzicenorū eſt:lectum uero in egeum pelagus deſcendit:in præternauigatione ſitū: quæ in leſbum fit:ut.

Venimus in plenā uenatu:& fontibus idā:
Lecton ubi:primū egreſſi:maria alta relinquūt.

Nam proprie poeta lectū dixit. lectū enī ad idā ꝑtinet: & primus e mari exitus ibi fit:in idam aſcendentibus.Recte & fontibus plenam dixit. nā hac in parte mons aquis abundat:quod fluminū multitudo declarat: a montibus idæis in mare ꝓfluentium:ut ſeptem Rheſi uada & reliqua quæ & ille cōmemorat:& a nobis ſunt inſpicienda.Extremos autē montis pedes utrinque lectū ſpectat:atque etiā zeliā.montana horū cacumīa ſummus Gargarus diſterminat: nā Gargarus in ſuperioribus nunc idæ partibus oſtēditur.locus a quo gargara dicunť æolica ciuitas. Quare ea inter zeliam lectumque prima ſunt, a propontide incipiētibus: quæ uſque ad Abydi anguſtias tendunt.deinde ex ea quæ a propōtide lectum uſque.Sed lectū deflectēti ingens ſinus diffunditur quem & ida efficit. a lecto continētē uerſus ſecedens:& cane quod promontorium ex altera parte lecto opponitur.Hunc alii idæū ſinum; alii Adramytinum uocāt:

Universidad de Deusto
Biblioteca

ī eo ſunt Aeolicæ urbes(ut dixīus)uſq; ad hermi hoſtia:ī ſupioribus enī dictū eſt:quod e Byzantio ſeptētrionē uerſus nauigātibus:recta nauiga/tio primo eſt Seſtū & Abydū p mediā propōtidē:poſtea eſt Aſiæ ora:uſ que in cariā.Hac itaque ſeruata opus eſt:ut conſequētiū argumētū audi amus:& ſi quos ſinus in ora dicemus:neceſſe eſt etiā:ut ſciamus promō toria:quæ ipſos efficiunt:in eadē linea ſita eſſe:tāq; in aliquo merediano. quare qui hāc rem curā habēt ex iis quæ a poeta dicuntur aliquid plus coniectant.totā ſcilicet hanc orā ſub troianis fuiſſe in nouē principatus diuiſam.& ſub priamo in bello troiano conſtitutā & troiam appellatam: quod ex ſingulis notum ē.nā achillis ſocii urbiū debellatores cum uide/rint initio Ilienſes exterius bellū gerere circūuicina ſunt aggreſſi.

Biſſenas curuis euerti nauibus urbes.
Per troiā undenas terræſtri marte ſubegi.

Troiā uocat continētē quæ uaſtabat: nā inter cætera uaſtata ſunt: quæ lēſbo erāt oppoſita:ut Thebæ Lyrneſſus & pedaſus:quæ Lelegū erat:& Eurypyli regio:filii Telephi: Vnde

Ipſe Neoptolemus ferro traiecit acuto
Magnanimū Heroa Eurypylū quē Telephus olim
Progenuit:multi circū cecidere ſodales.

Hæc itaq; uaſtata dicit:atque leſbū ipſam.

Quū leſbum inſtructā cœpiſti mœnibus urbē. Et illud
Lyrneſſum atque ipſum populatus pedaſon Et illud
Lyrneſſum & magnæ populatus mœnia thebæ.
Et lyrneſſo quidē briſeis capta fuit: Vt illud
Hanc e Lyrneſſo excipit. In cuius captiuitate Mynetē & Epiſtro phum.cecidiſſe dicit:quod briſeis Patroclū lugēs declarat.

Nec me dure meū uoluiſti flere maritū
Quē celer e uita quondā ſubmouit Achilles.
Funditus euerſa diuini ſede Mynetis.

Nā cū diuini Mynetis ſedē dicit:Lyrneſſum ſignificat:ut ei ſubiectā:at/que eum ibi pugnādo cecidiſſe.ex Theba uero capta fuit:ut chryſeis

Nos Thebā aduecti ſacrā eetionis ad urbē.

Ex aduectis eo dicit etiā Chryſeida.illud aūt non ita intelligendū putāt: ut iacet Tu patris ī laribus Priami ad troiam:aſt ego Thebis:

Andromache magno quōdā genita eetione:
Qui cinctam ſiluis habitabat Hypoplacon.atq;
Ductor Hypoplaciā thebā cilicaſq; tenebat. Secundus itaq; troū prī/cipatus hic eſt:poſt eum qui mynetis erat.illud quoque his cōgruit: qđ ab andromacha dicitur

Hei mihi:quo fato trahimur nunc Hector:uterq;:
Tu patris in laribus Priami ad troiam: aſt ego thebis.

immo per trāſpoſitionē uterq; ex troia:ſed

Tu patris in laribus Priami:aſt ego thebis.

Tertius principatus eſt lelegum:& ipſe troianus:ut maximus alter
Sub cuius lelegū populi dictione tenētur:e cuius filia Priamus lycaonē & Polidoꝛ genuit:q ī dinūeratiōe ſub Hectore cōſtituti: troes dicūt:ut
Hector itē troas galea præſignis agebat
Cæteri uero ſub Aenea erant. Vt.
Dardanios agit Anchiſæ pulcherrima proles.

qui etiam troas erāt:unde Homerus ſic inquit:

Magnanimum Aenea Dux conſultiſſime troū
Lycii uero ſub Pandaro erāt:quos etiam troas appellat: Vt
Quiq; colū zeliā extremæ radice ſub idæ:
Aphnii:ab Eſapo potātes flumine:troes
Dura Lycaonides in prœlia pandarus egit.

Hic ſextus eſt principatus. nam qui inter Eſapum: Abydumque ſunt: troes dicuntur.

Abydēſia enim ſub aſio ponuntur: Vt
Et qui precoten atq; ipſum praction:& qui
Claram Seſton habēt:& Abydū:& dian Ariſtā.

Aſius Hyrtacides dux horum.Priami quoq; filius paternas equas Aby di paſcebat: Vt

Ille nothū Priami tranſfixit Democontem
Pernices qui nuper equas paſcebat Abydi.

Et Hicetaonis filius:apđ percotē boues paſcebat:nec ipſe alienas: Vt
Atq; Hicetaoniden primo alloquitur Menalippū:
Flexipedū percote cuſtodē armētorum.

Quare hæc regio & conſequēs Adraſtiā uſq;: troas uocarūt.nā duo filii Meropis Percoſii ei imperabant. Abydo igit Adraſtiā uſq; troes erant: bifariam tamē diuiſi nam alii ſub Aſio erāt:alii ſub Meropis filiis:quē/admodū & Cilicum regio dux ē nam altera thebaica ē: altera lyrneſſia: poſtq; de ea dicetur:quæ poſt lyrneſſum ē:Eurypylo ſubdita:quod autē omnibus his Priamus imperaret: Achillis uerba manifeſte declarāt.

Ante tuas noramus opes:ſpatioſaque regna.
Quæ felix pariter leſbos complectitur:& quæ
Compræhendit Phrygiæ tellus:ac Helleſpontus.

Tunc quidem heæ erant:poſtea uariæ mutationes ſunt conſecutæ.nam circa Cyzicum Phryges habitauere: practiū uſq; circa Abydū thraces:

Universidad de Deusto
Biblioteca

ante utroſque bebryces:ac Driopes:conſequentia Treres habuerunt at
que hi thaces. Thebæ campū Lydi:qui tunc Meones erāt.ex Myſis aūt
ii:qui ſuperfuerūt Teuthrāti & Telepho ſubditi. Cū itaque poeta æoli
cā regionē & troiam ī unum componat.Cum æoles totam oram ab her/
mo uſq; Cyzicum occupauerint:atq; urbes condiderint: nec nos abſur/
de faciemus:ſi eam quæ nunc proprie æolis appellatur:ab hermo uſq; le
ctum:& conſequentia uſque ad Eſapū in idem cōgeramus.Nā cum ſin/
gula pertractabimus:rurſum eas ſecernemus. & iis quæ nunc ſunt eam
conferemus:quæ a poeta & ab aliis dicūtur poſt Cyzicenorum urbem
& eſapum ē troadis initium: ſecundum Homeri deſcriptiōem: nam de
ea ſic inquit.

Quique colunt zeliam:extremæ radice ſub Idæ:
Aphnii:ab eſapo:potantes flumine:troes.
Dura Lycaonides in prœlia pandarus egit.

Hos quidē lycios uocauit. Aphnios uero ab aphnitico lacu dici putant.
nā & Daſcyliticus lacus ita dicitur.zelia in extrema idæ prætermontana
eſt:diſtans a cyzico ſtadiis cētum & nonaginta a proximo mari: ad quod
Eſapus emittit.ad ſtadia.lxxx.Ea uero quæ ſecundum orā ſunt poſt eſa/
pum:cōtinuo partitur ī hunc modum.

Qui cāpos Adraſtiæ habēt:necnō & apeſum:
Qui pytiā tyriæq; colunt iuga maxima terræ
His indura preeſt Adraſtus & amphius arma:
Pignora percoſi meropis duo cara parentis.

Hæc loca zeliæ ſubiacēt.habent autē Cyziceni & priapeni uſque in ma
ritimā oram.Circa zeliam eſt tarſius amnis qui eadē uia.xx. locis tranſi/
tur:quemadmodum is: de quo poeta dixit & ſeptem Rheſi uada: qui a
nicomedia niceam fertur.xxiiii. Scarthon ex pholoe in hilienſem agrū.
xx.multis uero is qui ex coſciniis Alabanda:qui ex tyanis ſolos p taurū
deferē.lxxv.ultra eſapi hoſtia ad ſtadia fere eſt cumulus quidam in quo
Mennonis ſepulchrum oſtendit eius qui Tithoni filius fuit: ei proxius
eſt mēnonis uicus: inter eſapū priapūque granicus fluit magna ex pte p
Adraſtiæ cāpos.ubi Alexāder Darii ſatrapas prœlio ſuperauit: totamq;
regionē cœpit.quæ iter taurū erat & Euphratem.ad grāicū urbs fuit no/
mine Sidina:quæ regionē multā eodē noīe habuit.nūc diruta ē: ī Cyzi/
ceni & priapeni agri cōfinio harpagia fuit:locus unde raptū dicūt Gany
medem alii circa dardanium promontorium id contigiſſe arbitrātur: pro
pe dardaniā.Priapus portus ē:& urbs ad mare ſita.Hāc alii cōditā uolūt
a myleſiis:qui & Abydum & Proconneſum eodē tēpore incoluerūt.alii
a Cyzicēis & nomē haber a priapo:q apd eos colit.ſiue ex horneis quæ

apud Corinthū ſunt id acceperint:ſiue liberi patris ac Nymphæ filius
dicatur:homines profecto ad eum colendū moti ſunt:nā hæc regio & fi
nitima pariana & lampſacena uineis abundat.unde Xerxes lampſacum
Themiſtodi in uinū dedit. hic a iunioribus in deum habitus eſt. Nam
Heſiodus priapū nō nouit.& Orthane & Coniſalo & Thychoni:& eiuſ
modi atheniēſium diis perſimilis eſt.Regio hæc conſuetudine quadam
Adraſtia uocabat:& Adraſtiæ campus: duobus enī modis dicitur ſicut
Theba & thebæ cāpus & Mygdonia & Mygdoniæ campus: Calliſthe/
nes dicit ab Adraſto rege qui primus nemeſis tēplum ædificauit Adra/
ſtiā uocitatā.Hæc ciuitas inter priapū eſt:atque parium & ſubiectū cāpū
eodē nomine habet in quo Apollinis Actei & Dianæ oraculū fuit iuxta
pycatā delubro diruto:omnis ea ſtructura & lapides pariū ſunt trāſlati:
ubi ara ædificata eſt.Hermocreontis opus: & magnitudine & pulchritu
dine memorabile:oraculū omnio deletū eſt.quēadmodū & zeliēſe:qua/
re hoc in loco nullū nec Adraſtiæ nec Nemeſis tēplum extat. circa Cy/
zicū uero Adraſtiæ delubrū eſt:de qua ſic Antimachus inquit.

Eſt dea quā Nemeſim dicūt:dea magna potenſque:
Quæ bona cæleſtū conceſſu cuncta deoꝝ
Poſſidet:huic primus ſacratā condidit aram
Fluminis eſapi gelidas Adraſtus ad undas.

Atque ibi nunc colitur:ſeruatque Adraſtia nomen:

Parium ciuitas eſt iuxta mare: quæ maiorem pontum habet q̄ Priapus:
ex ea aucta:nam Pariani attalicis obſequentes:ſub quibus eſt ager pria/
penſis:multum ex horum regione abſciderunt:permittentibus quidem
illis: Hoc in loco finxerunt Anguigenas cognationem quandam cum
ſerpentibus habere: proditum eſt enim mares ſerpentum morſibus re/
medio eſſe:ſi eos continuo attigerint: quemadmodum incantatores. ac
primo liuorem tranſferre:poſtea tumorem ac dolorem ſedare.Gētis hu
ius auctorem tradunt Heroem quendam:ex ſerpente immutatum: qui
fortaſſe unus aliquis fuit ex libycis pſillis:uis autem ea aliquandiu in ge
nus permanſit. parium myleſii & erythrei & parii condidere. Pytia eſt
apud pytiuntem pariane regionis:& montem pytium imminentem ha/
bet.Ea iter parium iacet ac priapū: iuxta linum qui locus ad mare ē:ubi
cochlie Lynuſii appellati optimi omnium capiuntur. e pario priapum
nauiganti:eſt antiqua proconneſus: & noua quæ ciuitatem habet & albi
lapidis uenam magnam: & apprime laudatam. Vnde Cyzicena opera
circūſtātium ciuitatum pulcherrima:ex hoc lapide fiunt.Hinc fuit Ari/
ſteus carminum poeta:quæ Arimaſpia dicuntur.uir facundie blanditiis
uehemēs:ſi qs alius.Rheæ mōtē:alii eos putāt: q circa Piroſſū ſūt:quos

Universidad de Deusto
Biblioteca

Cyziceni habẽt zeliæ uicinos.ĩ his thera eſt primo lydoꝝ regia:poſtea p
ſarum nonnulli collẽ quẽdã oſtendunt ſtadiis.xl. a lampſaco diſtãtẽ: in
quo templum eſt matri deoꝝ ſacrum:quod Rheæ dicit lampſacus inſi/
gnis urbs eſt ad mare ſita: quæ portum optimum habet:ea adhuc optĩe
perſtat quẽadmodum Abydus: a qua diſtat ad centũ &.lxx. ſtadia: pri/
us autẽ pityuſa uocabat:quemadmodũ de Chio dicunt.in peninſula op/
pidũ eſt Callipolis quod in littore iacet ad Aſiam expoſito : nõ procul a
lampſaco:ut ab ea non plus q̃.xl.ſtadiis abſit:inter lampſacũ atque pari/
um.Peſus urbs fuit:& flumẽ.urbe diruta iam peſini lampſacum migra
uere:cum & ipſi mileſioꝝ coloni eſſent:quẽadmodum lampſaceni.poe/
ta dupliciter eos protulit: & addita prima ſyllaba: ut necnon & apeſum
& detracta ut

Diues opum uariaꝝ habitabat mœnia peſi.

Et adhuc flumẽ ita uocat:ultra lampſacũ ĩ eius mediterranæa ſunt colo/
ne mileſioꝝ. Aliæ ſunt ad exterius Helleſponti mare: ſtadiis cẽtũ &.xl.
ab Ilao diſtãtes.e quibus Cygnũ dicũt. Anaximenes tradit ĩ erithrea & ĩ
phocide & in theſſalia colonas dici:ĩ pariano etiã agro ẽ Idiocolona:ĩ lam
pſaceno locus ẽ.uineis cõſitus qui gergithiũ appellat. Fuit etiam ciuitas
gergitha a gergithis dicta:quæ in cumano agro erat.Ibi enim ciuitas fu/
it pluraliter & fœminĩe dicta gergithes ũde fuit Cephalo gergithius.ad/
huc locus ĩ cumano oſtẽditur gergithiũ apd̃ lariſſam.Ex pario fuit Ne/
optolemus cognomẽto Gloſſographus uir memoratu dignus.E lãpſaco
fuit Charon reꝝ conſcriptor:& adimãtus & Anaximenes orator & Me/
trodorus Epicuri ſodalis. Atqui Epicurus ipſe quodãmodo lãpſacenus
fuit:diu lãpſaci uerſatus.atq; leontei & Idomenei amicicia uſus: qui pri/
mi erãt in ea ciuitate.Ex hoc loco Agrippa leonẽ qui corruerat trãſtulit:
Lyſippi opus eũq; collocauit in luco qui iter lacũ ẽ & Euripũ.poſt lãpſa/
cum eſt Abydus:& intermedia loca ſcilicet lampſacenus ager & pariani
pars:quæ poeta ſic comprehendit. Nam hæ urbes troianis temporibus
nondum erant.

Et qui percoten atq; ipſum praction:& qui

Claram Seſton habent: & Abydum & Dian ariſbam.

Aſius Hyrtacides dux horum uenit Ariſba.

Magnanimis aduectus equis:Seleentis ab amne.

Quod cum ita dicat : uidetur ſignificare ariſbam regiam eſſe aſii: unde
eum profectum dicit : ſi uenit ariſba ſeleentis ab amne: quæ loca adeo
ſunt obſcura: ut de eis hiſtorici non conueniant: niſi quod circa Abydũ
ſunt & lampſacum & parium & quod antique per cote nomen immuta
tum eſt.ex fluminibus autem poeta dicit ſeleentẽ apud Aribam fluere:
ſiquidem Aſius Ariſba uenit: & ſeleentis ab amne. Practius amnis eſt
urbs ipſa nõ reperitur:ut nõnulli putauerũt. Is inter Abydum & lãpſa/
cum fluit.Quin autem Praction ait de flumine accipiendum eſt:quem
admodum Et illud.

Et qui præclaꝝ cepheſi flumẽ habebãt. Et illud.

Partheniũ circa fluuiũ qui tecta tenebãt.

In leſto ciuitas fuit Aariſba. cuius agrũ methymnei habẽt.Eſt etiã fluui/
us qdã Ariſbus ĩ thracia(ut dictũ eſt)prope quẽ cebrini thraces habitãt.
Multa enim apud troes & thraces eiſdẽ nominibus appellantur.ut Scei
thraces quidã: & Sceus amnis & Sceus murus & Sceæ troianæ portæ.
Itẽ xanthii thraces & xãthus troiæ fluuius: Ariſbus quoque ĩ hebrũ ĩmit
tit. Ariſba troiæ ciuitas ẽ:Itẽ rheſus apud troiã fluuit. rheſus etiã thracũ
rex fuit.itẽ alter Aſius apud Homeꝝ inuenitur.

Aſius hic & auunculus erat domitoris equorũ
Hectoris atque Hecubæ frater:natuſque Dymãtis:
Sãgariũ phrygiæ campos habitãtis ad amnẽ.

Abydũ mileſii cõdidere.Gyge Lydoꝝ rege permittẽte.Nã ea loca & to/
ta troas ſub illo erat:atque promõtoriũ quoddã iuxta dardanum gygas
appellatur:id ĩ ore ꝓpontidis iacet:& Helleſponti a Lãpſaco & Ilio æqua
li ſpatio diſtãs:ad ſtadia centum &.lxx.Hoc in loco eſt illud ſeptẽ ſtadi/
um mare quod Aſiã dirimit ab Europa a Xerxe ponte iunctũ.promon/
torium ipſum propter figurã cherõneſus appellatur quæ ubi pons iun/
ctus eſt:anguſtias facit.pons Abydo obiacet.Seſtus cheronneſiarum ci/
uitatũ optima eſt: quæ propter uicinitatẽ ſub eodem præfecto cõſtituta
erat:cũ præfecturæ nondum continẽtibus diſtinguerentur. Abydus ac
Seſtus ad ſtadia.xxx.inter ſe diſtant:a portu in portũ pontis locus ẽ pau
lulum ab urbibus digredienti. Abydo quidẽ propontidem uerſus.Se/
ſto uero in eius aduerſum Apud Seſtũ locus quidã Apobathra nomĩa/
tur:ad quem ratis iuncta fuit.Seſtus autẽ eſt interius: propontidem uer
ſus a dextra pte fluxus:qui ab ea fertur. quapropter facilius e Seſto na/
uigatur:ad iunonis turrim.ſiquis paululum deflectat:atque inde ſoluat.
Cũ fluxus ibi ad trãſitũ adminiculet:ex Abydo uero tranſeũtibus ĩ con
traria præternauigãdũ ẽ circiter octo ſtadia ad turrim q̃ndã Seſto oppo/
ſitã.poſtea ĩ obliquũ eũdũ ẽ:& neq̃quã aduerſus fluxũ nauigãdũ. Thra/
ces poſt res troianas: Abydũ habitauere:deĩde mileſii. Sed quum urbes
circa propontidẽ a Dario Xerxis patre concremarẽtur. Abydus etiã cala
mitatis eius particeps fuit.Nã poſt reditũ e Scythia: intelligẽs nomadas
aduerſus ſe tranſitum parare:ad ea ulciſcenda:quæ perpeſſi fuerant:ue/
ritus ne urbes exercitui trãſitũ præberẽt eas cõcremauit ũde ad cæteras

mutationes & tempora:hæc etiã confundendorum locorꝝ cauſa acceſſit.
De Seſto ac tota cheronneſo tunc diximus cum de thracia tractaremus
Theopompus ait Seſtum paruam quidem eſſe: ſed bene munitam: &
duorum iugerum crure ad portum coniunctã.unde propter hæc & pro
pter fluxum aditus dominam eſſe:abydeorum regioni in troade Aſcy/
ra imminent:quæ nunc abydeorum ſunt:urbs diruta. ea prius per ſeſe
erat:& auri metalla habebat.Quæ nunc perrara ſunt:utpote conſumpta
quemadmodum ea quæ in Tmolo:& circa pactolum erant.Dicũt Aby
dum ab eſapo diſtare ad ſeptingenta ſtadia:recta autem nauigatiõe pau
ciora Ilienſia extra Abydum ſunt:tum cætera maritima lectum uſque.
tum etiam quæ ĩ troiano iacẽt cãpo:& idæ prætermõtana Aeneæ ſubdi/
ta quã poeta duobus modis nominat:ĩterdum ita dicens.
Dardanios ait anchiſæ pulcherrima proles.
Dardanios uocãs:ĩterdum dardanos:ut
Et troes ſimul & lycii tum dardana pubes.
Veriſimile autem eſt:hoc ĩ loco eam fuiſſe:quam poeta dardaniã uocat:
ut Nubigena primũ ſatus ab Ioue dardanus ipſam
Dardaniam poſuit.
Nunc uero ne urbis quidem ueſtigium uſq; apparet. Plato poſt diluui/
um tria uiuendi genera putat conſtituta. primum in ipſis montium ca/
cuminibus:ſimplex & agreſte eorum qui aquas formidant:quæ in cam/
pis ſolent abundare.Secundum in ipſis montium radicibus eorum qui
iam audent:maxime quum campi iam areſcere cœpiſſent. Tertium in
campis.Dicet aliquis & quartum & quitum & fortaſſe plura. Poſtremũ
uero in ora maritima & ĩ iſulis iã metu omni amoro:nã magis & minus
audere ad mare accedere multas uitæ & morũ differentias efficiet : & ut
boni illi & agreſtes mitiorem quodammodo uitæ modum ſecundorũ
ſubeunt:ſic eſt quædam præter hos differentia ruſticorum hominum &
ſemiruſticorum & ciuilium:a quibus iam nomina paulatim immutata ĩ
optimum & urbanum uitæ genus deſierunt:ſecundũ mutationẽ morũ
in melius factã præter locorum & uitæ diuerſitates.Has itaque differen
tias Plato dicit a poeta deſcriptas:nã primũ uiuendi exẽplum Cyclopas
ponit:qui fructibus ſponte naſcentibus utebantur: & montiũ cacumina
in ſpeluncis habitabãt:de quibus ſic ait.
Omnia per ſeſe nullo naſcuntur aratro.
Nõ fora:nõ cauſas norunt:nõ ſancta ſenatus
Iura:ſed ĩ celſis habitãtes mõtibus:antra
Et puer & magnis de rebus iudicat uxor.
Secundæ ciuilitatis exemplũ Dardanũ ponit: qui
Dardaniam poſuit:quoniam nondum ilion eſſet
In campo:ſed adhuc idæ montana tenerent.
Protinus illa fuit multis habitantibus aucta.
Tertiæ exemplum Ilum ponit quẽ ilii cõditorem tradũt.Vnde par eſt
eum in medio campo ſepultum eſſe:quoniam prior auſus eſt in campis
habitare:unde illud eſt.hi ueterẽ ad tumulũ: atq; Illi monumẽta ruebãt:
Dardanii medium qua campus Erineon ambit.
Sed nec hic omnino auſus eſt:nã nec ibi urbẽ condidit:ubi nũc eſt. ſed
xxx.fere ſtadiis ſuperius ad orientẽ idã & dardaniã uerſus: iuxta eum q;
nũc iliẽſiũ uicus dicitur. Noui iliẽſes gloriæ cupidi cũ uellẽt hãc eſſe an
tiquã urbẽ coniectãdi cauſam præbuerũt:ex Homeri poeſi. Hæc enim
non uideẽt ea eſſe:quæ ab Homero deſcribiẽt.Sũt alii qui ſcripſerunt ur
bẽ hanc multa loca mutaſſe:poſtremo hic conſtitiſſe. idque ex oraculo.
Tales itaque mutationes quæ tũc in ĩferioribus ptibus contigerũt ciuili
tatũ & uiuẽdi differentias efficere arbitror.Sed de his alias.Tandẽ ilien
ſium qui nunc ſũt urbẽ:uicũ eſſe dicũt:qui Palladis tẽplũ habet. idque
paruum ac tenue.Alexandrũ uero quũ ex uictoria rediret apd granicũ
habita.templũ donis exornaſſe atq; urbẽ appellaſſe:& ut ædificiis repa/
raretẽ:curatoribus mandaſſe:& liberã & ĩmunem cenſuiſſe.poſtea ſuba/
ctis perſis humaniſſimam epiſtolã miſiſſe.ĩ qua ſe eã magnificaturꝝ pol/
licebaẽ & inſigne tẽplum conditurum & ſacrũ certamẽ inſtituturꝝ:poſt
eius obitũ Lyſimachus urbis cura ſuſcepta: delubꝝ conſtruxit & murũ
circũduxit:& uicinas & ãtiquas urbes in eã habitatũ deduxit:quæ iã erãt
labefactatæ.is etiã Alexãdriã curauit:quæ iã ab Antigono habitata erat:
& ãtigonia appellata: noĩe tamẽ ĩmutato.Pium enim uiſum ẽ Alexãdri
ſucceſſoribus:ut prius de noĩe illius urbes conderẽt: poſtea de ſuo ea q/
dẽ permanſit & aucta eſt:nũc quoq; Romanorꝝ coloniã accepit. & inter
claras putaẽ:& qd nunc Iliũ ẽ:uicus erat in urbis modũ:quũ primũ Ro
mani aſiã ingreſſi Antiochũ magnũ eiecerũt ex ea regione:quæ ĩtra tau
rũ eſt.Demetrius Scepſius refert:cũ adoleſcens adhuc in eã urbẽ pegri/
nareẽ:adeo neglectã uidiſſe:ut ne coctilia qdẽ tecta haberet. Ageſianax
ſcribit Gallos ex Europa trangreſſos:in urbẽ aſcẽdiſſe:tutelæ gratia:ſed
quum eã ſine mœnibus comperiſſent:ilico reliquiſſe.poſtea multum re
parata ẽ.Deide rurſum Romãi qui cũ ſimbria erãt eã labefactarũt obſi
diõe captã:ĩ bello aduerſũ Mithridatẽ geſto:nã tũc ſimbria q̃ſtor miſſus
ẽ cũ Valerio Flacco cõſule:bellũ aduerſum Mithridatem aggrediente.
Ille mota ſeditione: & cõſulæ a ſe ĩ Bithynia ĩterẽpto:exercitu potitus ẽ:
ꝓgreſſuſq; iliũ quũ ilienſes eũ(utpote latronẽ)non ſuſciperẽt:admototo
ad urbẽ exercitu:undecimo die eã cœpit. Cui glorianti quod quã urbẽ

Universidad de Deusto
Biblioteca

Agamẽnon.x.ãno uix cœpit: cum mille nauium classem & uniuersam græciã secũ haberet: ipse eam undecimo die cœpisset: respõdit quidam ex ilienſibus:nõ enim Hector aderat:qui ꝑ ciuitate pugnaret. Sed quũ Sylla aduẽrasset hũc sustulit:Mithridate conditionibus quibusdam dimiſſo. Iliẽses uero multis beneficiis solatus est.Aetate nostra Diuus cæsar maximã de iis curã susscepit:Alexandrũ æmulatus: nã ille ut cognationẽ inouaret ad eos curãdos impulsus est simul quia Homeri studioſus fuit:unde etiã Homerice poeseos emendatio quædã fert:quæ ex Alexãdri ferula dicit cũ Callisthene & Anaxarcho.Is enim quædam adnotauit quæ postea in ferulã coniecit:quã in persica gaza inuenerat sumptuose instructã.Homeri itaque studio & æacidarꝝ cognatione:qui Moloſſis ꝑerarũt apd quos etiã dicũt Andromachã regnasse Hectoris uxorẽ: Alexãder erga ilienſes magnopere erat affectus:Cæsar uero quia & Alexandri amãtissimus fuit & certissima cũ ilienſibus cognatiõis signa habebat:impẽdio ad beneficiũ ſcitabat. Certissima quidẽ:quia Romanus erat:Romãi aũt Auctorẽ generis Aeneã putãt.Iulius enim ab Iulo quodã uno ex progenitoribus:& ille ab Iulo cognomẽ hoc habuit: qui unus fuit ex posteris Aeneæ.Regionẽ itaque eis tribuit:libertate & ímunitate seruata:ĩ quibus adhuc permanẽt. Quod aũt ãtiquũ Homeri ilium nõ sit ĩ hoc loco:ex his cõiecturã capiũt. Sed prius loca describẽda sũt:quæ ab ora maritima ſcipiũt:ubi nos desciuimus. Post Abydũ itaq; ẽ promõtorium dardaniũ de quo pauloãte fecimus mẽtionẽ:& ciuitas Dardanus lxx.ſtadiis ab Abydo distãs:iter hæc Rhodius amnis emititit.apud quẽ in cherõneso Cynosema ẽ:Hecubæ sepulcrũ quidã Rhodium dicunt ĩ Esapum emittere:qui unus ex his ẽ:quĩ a poeta cõmemorantur.

Et septem Rhesi uada tum rhodium:atque caresum.

Dardanus prisca res est & adeo spreta:ut sæpe reges alii Abydũ trãstulerint:alii rursum ĩ pristinã habuerĩt cõditionẽ:hoc ĩ loco Cornelius Sylla Romanorꝝ ĩpator:& Mithridates cognomẽto Eupator conuenerunt: ut bellũ dissoluerẽt.nõ ꝑcul hĩc ẽ Ophruniũ:& ĩ eo Hectoris lucus:ĩ loco cõspicuo.deĩde pteleus lacus:deĩde Rhytiũ urbs in colle sita & regio littoralis Rhytio cõtinua:& Halitenes Et Eãtiũ:ĩ ea ẽ Aiacis tũulus & tẽplũ & statua:quã ab Antonio ablatã:& ĩ ægyptũ asportatã: Augustus cæsar iliẽsibus restituit:quẽadmodũ & pleriſq; aliis. Nã pulcherria dona: q̃ ille ex clarissimis tẽplis abstulerat:ægyptiæ largiens:hic deis reddidit: post Rhytiũ ẽ Sigeũ urbs diruta:& nauale & achiuorꝝ portus:& achaica castra & lacus:q os dicit.& Scamãdri hostia . Nã Sĩois & Scamãder ĩ cãpo concurrentes:multum lutum deuehũt:unde maritimam oram exaggerantes os obstruunt:& maria stagnantia & loca palustria efficiũt. iuxta Sigeum promõtoriũ ĩ cheronneso ẽ protosileũ & eleusa:de quibus in rebus thraciis ãte dictum ẽ.Huius oræ spaciũ a rhytio usq; Sigeũ & achillis tumulũ:recta nauigãtibus ẽ stadiorꝝ.lxx.nouo autẽ Ilio tota subiacet xii.fere stadiis ab eo distãs iuxta achiuorꝝ portũ.a priore aũt aliis.xxx.stadiis ad partẽ:quæ est idã uersus. Achilles & tẽplũ habet:& tumulũ iuxta Sigeũ:Patroclus aũt & Antilochus tumulos quibus õnibus & Aiaci Iliẽses sacrificãt. Herculẽ uero nõ colũt: causam afferentes : quod is urbẽ fuerit depopulatus. At ille(iqet aliqs)ita eã depopulatus ẽ:ut posteris de populaturis:labefactatã q̃dẽ relĩqueret: ciuitatẽ tamẽ: ũde poeta sic ĩqt.

Pergama diripuit plateas uiduauit & omnes.

Viduatio enim quædã hominũ ĩminutio ẽ:nõ tamẽ extremũ exitiũ sed ii quibus ipsi sacrificãt:& quos ut deos colũt:ex toto eã deleuere:nisi hoc causæ dicãt esse:quod hi iustũ bellũ ĩtulerũt.Hercules uero iniustũ:Laomedõtis equorꝝ gratia: cui rei rursum fabula occurrit.non enim equorꝝ gratia sed mercedis ꝑ hesione ac ceto:sed omittamus hæc:nã ĩ fabularũ cõmẽta recidimus:fortasse aliquæ ueriores causæ nõ latẽt:ꝓpter q̃s Iliẽsibus ĩcessit:ut alios colerẽt:alios minime: poeta significare uidet eã parũ urbem fuisse:quum de Hercule dicit.

Cũq; uiris paucis:& sex cũ nauibus:ipsa

Pergama diripuit:plateas uiduauit & omnes.

Hac ratiõe Priamus magnus ex paruo & Rex regũ effectus uidet:ut diximus:paululũ ab hac ora ꝑgrediẽti: est acheiũ:quod iã ad ulteriorẽ tenediorꝝ regionẽ ptinet:quæ loca cũ ad mare talia sint:iis troianus cãpus ĩminet usq; ad Idã:stadia pluria ascẽdẽs:oriẽtẽ uersus.huius prætermõtana pangusta q̃dẽ est partim ad meridiẽ extẽsa: usq; ad loca quæ apud Scepsim sũt:ꝑtim ad septẽtrionẽ:usq; ad Lycios:qui iuxta zeliã habitãt. Hãc poeta sub Aenea & Antenoridis ponit ac dardaniã uocat. postea ẽ Cebrinia:magna ex parte cãpestris:quæ quodãmodo pariter cum dardania ꝑgredit. Erat etiã olim urbs cebrinia:demetrius hucusque Ilii agrũ Hectori subditũ ꝑtendere arbitrat progrediẽtẽ a nauali usq; ĩ cebriniã ibiq; Alexãdri & Oenones sepulturã ostẽdi:quã dicunt Alexãdri uxorẽ fuisse:prius q̃ Helenam raperet:& poeta inquit.

Cebrionem haud propria Priamo de coniuge natũ

Quem consentaneum est a regione:uel ut ab urbe potius nomen habuisse.Cebriniam uero Scepsim usque procedere: & eorum confiniũ esse Scamandrum:medium inter ea fluentem.Cebrinios cum Sceptiis semper inimicicias exercuisse:donec Antigõus eos Antigoniã trãstulit:quæ nũc Alexãdria dicitur.ac cebrinios quidem cum aliis Alexandriæ remãsisse.Sceptios uero domũ rediisse.Lysimacho permittẽte.a regione Idæ

quæ montana eſt duos quoſdã flexus ad mare excurrere:alterum Rhy/
tium:alterꝙ Sigeũ uerſus:atque ex utriſqꝫ dimidiati circuli lineã effici:&
tantum a mari diſtare:quantũ nouũ Iliũ atque in planicie deſinere. No
uum itaqꝫ Ilium intra dictoꝝ flexuum finẽ eſſe aſſerit. Antiquum uero
intra initium.interius autẽ Simoiſium campũ comprehendi: per quem
Simois fertur:& Scamãdriũ per quem Scamander fluit:atque hic pro/
prie troianus campus appellaꝫ.poeta quoque maximã certaminum par/
tẽ:hoc in loco factam oſtendit.nam & latior eſt:& loca celebrata hic uide
mus.ut Erineon Eſate ſepulchrum:& Batiam Ili tumulum: flumina eti
am Simois & Scamãder:quoꝝ alterꝙ Sigeo:aluerũ Rhytio ꝓximũ ẽ.ea
in conſpectu noui ilii concurrũt.poſtea Sigeũ delata lacum efficiũt: q os
diciꝫ.Vtroſque campos alterꝙ ab altero ĩgens quidã collis dictoꝝ flexu/
um in rectum dirimit.qui a nouo ilio ĩcipiẽs:& ei coniunctus:uſqꝫ in ce
briniam tẽdit.Itaque ad utroſque flexus Philoſophi litteram efficit. pau
lo ultra eum eſt ilienſium uicus: ubi fuiſſe exiſtimaꝫ ãtiquum ilium di/
ſtans ab urbe quæ nunc eſt:ſtadiis.xxx.ultra ilienſium uicũ eſt callicolo/
na collis quidam:iuxta quem Simois labiꝫ:quinque ſtadium ſpaciũ ha/
bens unde illud quod de Marte dicitur:non caret ratione:ut

Parte alia mauors:uiolenti turbinis inſtar
Fertur:& excelſa troas hortaꝫ ab arce.

Nonnunq̃ ad Somoenta ruit:qua collicona eſt .
Nã prœlio ĩ Scamãdri campo inito:cõueniẽter mars interdũ ab arce tro
ianos exhortabaꝫ:interdũ ab aliis locis Simoenti:& callicolonæ ꝓximis:
quouſque ueriſimile ẽ pugnã progredi. Cũ uero Callicolona.xl. ſtadiis
abſit a nouo Ilio:quid opus erat tantũ ſpatiũ comprehẽdi:ĩ quãtũ caſtra
nõ extẽdebanꝫ? id quoque quod Lycii ſortiti erant:ante Thymbrã ual/
de cõuenit antiquæ urbi.nam thymbra cãpus eſt ibi proximus:& thym
bræus qui per eũ fluit:ĩ Scamandrũ emittẽs ad Apollinis thymbræi tẽ/
plũ.l.ſtadiis diſtat.Erineos etiã aſper quidã locus:in quo multæ ſunt Ca
prificus:antiquæ urbi ſubiacet.quare illud quod ab andromacha diciꝫ:
ualde huic conuenit.ut

Tu populis conſiſte tuis:ad Eerineon Hector
Qua patet acceſſus uel adiri mœnia poſſunt

Nouæ autẽ urbi nõ conuenit:phagus quoque paulo ĩferior eſt Erineo:
de qua achilles ait Dũqꝫ ego apud troiã certarẽ: e mœnibus Hector
Lõgius ad pugnã nũq̃ prodire uolebat.
Sed Sceas portas:& phagum exibat ad uſque.
Præterea id quod nũc nauale dicitur:adeo uicinum ẽ nouæ urbi:ut me
rito ptim troianoꝝ demẽtiã liceat admirari:partim metum.Dementiam
quidem ſi tãto tẽpore id ĩmunitũ habebant:cũ urbs propinqua eſſet: &
tãta ciuiũ & ſocioꝝ multitudine abundaret.Nuper enim factũ murũ in/
quit.uel nõ eſt factus.ſed poeta qui eũ finxit etiã deleuit(ut Ariſtoteles
dicit)Metũ uero:ſi facto muro ex eo pugnabãt:cũ hoſtes ad nauale irru/
entes:e nauibus certarẽt.Veꝝ cũ illi id ĩmunitũ haberẽt:nõ audebãt ad
obſidẽdũ accedere:cũ diſtantia parua eſſet:nauale enim iuxta Sigeũ eſt:
& Scamãder prope emittit:diſtans ab Ilio ſtadiis.xx.Quod ſi quis dicat:
eũ qui nunc achiuoꝝ portus uocaꝫ:nauale fuiſſe propinquioꝛẽ locũ di/
cet.xii.ſtadiis ab urbe diſtãtẽ: & cãpũ ad mare addet:quia totus campus
qui ad mare ãte urbẽ iacet:fluminũ aggeſtio eſt.quapropter ſi nunc.xii.
ſtadioꝝ ĩteruallũ eſt:tũc dimidio minus erat:narratio quoque ab Vlyſſe
ad Eumeũ habita:a nauali ad urbẽ magnũ ſpatiũ eſſe ſignificat:ut aciem
ſub troiã duximus:& ĩ ꝓgreſſu ait nimiũ lõge a nauibus uenimus.Mit/
tũtur etiã ſpeculatores uiſuri nũ apud naues maneãt:ualde remoti a mœ
nibus:an ĩ Vrbẽ retrocedãt:& Polydamas dicit.

Numne reuertamur ſocii decernite ĩ urbẽ?
Ipſe quidẽ iubeo:nã longe a mœnibus itum eſt

Demetrius Heſtieã alexãdrinã in teſtimoniũ affert: quæ de Homeri ilia
de cõſcripſit ĩterrogãtẽ num apud nouũ iliũ bellũ fuit: & troianus cam/
pus?quẽ poeta dicit inter urbẽ fuiſſe atque mare. nã fluminũ aggeſtio:
quæ nunc ante urbẽ cerniꝫ poſterius faſta eſt.polites quoque

Qui ſenis eſiate tumulo ſpectabat ab alto
Quid ſtruerent danai:pedibus pernicibus audax.

Stultus erat:nã q̃q̃ ab alto:tamẽ e maiore arcis altitudine ſpeculari pote
rat:& ex æquali fere diſtãtia nihil indigẽs pedũ ope ad tutelã.nam Eſate
ſepulchrũ quod nũc oſtẽdiꝫ.v.ſtadiis abeſt iuxta uiã:quæ alexãdriã fert.
præterea Hectoris diſcurſus circũ urbẽ ratione caret.nã noua urbs:pro/
pter perpetuũ iugũ circuiri non poteſt.Antiqua uero poteſt: cuius meri
to ueſtigiũ nullũ extat.nã cũ uicinæ urbes uaſtatæ eſſent:nõ tamẽ omni/
no erutæ: & ãtiq̃ fũditus deleta: omnes eius lapides:ad illaꝝ ĩſtaurationẽ
ſunt trãſlati.unde Archeanactẽ Mityleneũ dicunt:ex iis lapidibus Sige
um cũſtruxiſſe:quod poſtea atheniẽſes:miſſo phrynõe olympionice oc/
cuparũt:quum leſbii de uniuerſa fere troade diſceptarẽt.a quibus maxi
ma eius regionis pars poſſidebaꝫ. Eius autẽ habitationes partim adhuc
ſtãt:partim ſũt deletæ.Pictacus mityleneus:unus ex ſeptẽ ſapiẽtibus :ad
uerſus phrynonẽ ĩperatorẽ nauigãs:& prœlio cũ eo cõſerto:maximã cla
dẽ accepit.unde Alceus poeta dicit:ſe ĩ quodam certamine male latum:
abiectis armis aufugiſſe.& precõi cuidã imperaſſent:ut iis q domi erãt:
nuntiareꝫ Alceus incolumis nequaquam ipſum tollet tyrannũ: in clarũ

Palladis templum:quem Attaci ſuſpẽderũt.poſtea Phrynone illum ad ſingulare certamẽ prouocãte,cõcurrit:ſumptiſq; piſcatoriis iſtrumentis: funda cõuoluit:& fuſcina gladioque cõfodit.ſtãte adhuc bello Periãder ab utriſq; arbiter electus id diremit.Demetrius Timæũ mentiri ait qui ſcribat:e lapidibus Ilii Achilleũ a periandro munitũ dũ atheniẽſibus cõ tra Pictacũ auxiliaretur.munitũ quidẽ hunc locũ a mityleneis apd̃ Sige um cõcedit.ſed nequaq̃ ex his lapidibus nec a Periãdro: qui quomodo arbiter eſſet electus:qui erat aduerſarius:Achilleũ locus eſt:i quo Achil lis monumẽtũ oſtenditur.parua ſane habitatio.Ilienſes Segeũ cũ minus obtẽperaret:euerterũt. nã tota ora dardanũ uſque:ſub illis fuit & nũc ẽ: olim maxima pars ſub æolibus erat:quapropter Ephorus nõ dubitat to tã regionẽ quæ Abydo cumam pertẽdit:æolida nominare Thucydides dicit:atheniẽſes troiã Mityleneis abſtuliſſe: i bello pelopõneſiaco: quod pachetiũ dictũ eſt.noui autẽ ilienſes aſſerũt urbẽ ab Achiuis captã non tamẽ penitus euerſam:nec unq̃ funditus deletã fuiſſe.unde locrẽſes uir gines paulo poſt quotãnis mitti ícœperũt:q̃ ꝓfecto minie ſunt Homeri ca.Nã nec Homerus Caſãdræ uiolẽtiã nouit.ſed eã tunc uirginẽ dicit:ut Interiore domus parte othryonea premit.

Quẽ noua bello; iã pridem fama cabeſo
Traxerat intactã:& forma præſtante:petẽtem
Caſſandram.

Violentiæ uero nuſq̃ meminit:nec quod Aiacis ĩteritus ĩ neufragio Pal ladis ira euenerit:an alia ſimili cauſa:ſed qd̃ Palladi eſſet exoſus:i cõmu ni dixit.nã cũ omnes ĩ templum ſcelerati atque impii fuiſſent: omnibus erat ĩfenſa: ĩteremptos aũt a Neptũno dicit:propter eo; ĩſolentiã.Locrẽ ſes uirgines mitti cõtigit quum iam ꝑ ſe obtinerẽt:ilienſes itaq; hoc mo do inquiũt.homerus autẽ expreſſe urbis excidium ponit:ut
Tempus enim ueniet:quo cõcidat Ilion ĩgẽs. Et illud.
Si Priami clarã pugnãdo euertimus urbem.Et illud
Vrbs Priami decimo iã tandẽ corruit ãno.

Huius rei cõiecturã hãc faciũt quod Palladis ſimulacrũ nũc ſtat: cũ Ho merus id ſedere ſignificet.iubet enim peplum Palladis genibus apponi ꝓ ĩponi: ut eſt etiam illud.

Nõ cernet genibus caros aſſidere natos.

Quod melius eſt:q̃ ut qdã exponũt:ꝓ iuxta genua poni afferẽtes illud. Illa foco aſtabat:rutilũq; ſedebat ad ignẽ.

Id ẽ iuxta focũ: quenã.n.pepli poſitio eſſet iuxta genua:Ii quoq; q geni bus accẽtu circũflexo ꝓnũtiãt:quẽadmodũ ĩ mꝫtis aliis fit: utcũq; accipi ant:uerba ĩ ĩfinitũ ꝓtrahunt.Permulta uero antiqua Palladis ſimulacra ſedẽtia oſtẽdunt ut Phoceæ:Maſſiliæ Romæ Chii: & mꝫtis aliis ĩ locis. Iuniores quoq; urbis excidiũ cõfitent:ut Lycurgus orator.nã Ilii mẽtio/ nẽ faciẽs qs iqt nõ audiuit id ſemel a græcis euerſum:qd̃ nũc deſertum eſt:Sũt q putẽt poſteriores hos cõdidiſſe:ratos locũ eũ iauſpicatũ eſſe: ꝓpter calamitates uel qd̃ Agamẽnõ ãtiqua cõſuetudie eũ fuerit execra/ tus:quẽadmodũ Croeſus quũ Sidinã cœpit: ĩ q̃ Glautias tyrãnus aufu/ gerat:execratus ẽ qcũq; eũ locũ iſtaurarẽt.q̃re ab eo loco illos credũt ab/ ſtinuiſſe:atq; aliũ cõdidiſſe. Aſtypalienſes itaq; q Rhytiũ tenuerunt pri mi oppidũ iuxta Simoentẽ habitauere:qd̃ nũc Poliſma nomiat:in loco nõ ualde idoneo.q̃propter cito euerſum ẽ.Noua uero habitatio & tem/ plũ apud lydos cõdita ſunt: ea ĩ initio nõ erat urbs: ſed mꝫtis ãnis poſt: & paulatim ut diximus creuit.Hellanicus uolẽs ilieẽſibus gratificari: ut illius fama ẽ.cõcedit nouã & ãtiquã urbẽ eandẽ eſſe:q̃ deleta q Sigeũ & Rhytiũ habitabãt:regionẽ ĩter ſe partiti ſunt.ea aũt reſtituta oĩa reddide runt.Idã proprie multifontẽ dici exiſtimãt:ꝓpter fluminũ multitudinẽ ex ea ꝓfluẽtiũ.præſertĩ ubi Dardanica regio ei ſubiacet:uſq; Scepſim & Iliẽſia.Demetrius eo; loco; gnarus:ut hõ idigẽa:ita ĩqt.ẽ collis qdã Idæ noie Corylus:ultra Scepſim:ad.c.ac.xx.ſtadia: ex quo Scamãder & gra/ nicus & eſapus fluũt.ſed hi ad ſeptẽtrionẽ & ꝓpõtidẽ tẽdũt:e pluribus fontibus manãtes:Scamãder ad occaſum ex uno fonte. fontes ĩter ſe di/ ſtãt.xx.ſtadio; ĩteruallo. & finis eſapi ab ortu ſuo plurimũ diſtat qngẽ/ tis fere ſtadiis cuius poeta inquit.

Dicendi cauſam præſtat mirandus aquarum
Fluxus hic geminis Scamander fontibus exit.
Alter enim tepidis fumoſus labitur undis.
Alter at in medio tranfertur frigidus æſtu.

Quã nix & grando & glacie diſtinctus aquai.

tepidis.i.calidis:addidit etiã fumoſus quia fumus ex eo fit ſicut ex igne. Sed in eo loco nũc calidæ aquæ nõ inueniũt:nec Scamandri fons ibi ẽ: ſed in mõte: iſq; unus & nõ duo.Calidas quidẽ defeciſſe ueriſimile eſt: frigidæ autẽ per diriuationẽ e Scamãdro effluẽtes iuxta hũc locũ exori unt:uel quia prope Scamãdrũ ſunt: atq; hæc aqua ſcamãdri fons dicit. nã hoc mõ plures fontes eiuſdẽ fluminis dici poſſunt. In hũc Andrius ĩ fluit ex quadã cariſene mõtana regiõe:cõpluribus uicis habitata & opti me culta:quæ dardanicæ adiacet: uſq; ad loca zeliæ ac pityæ finitima.eã regionẽ a careſo flumine dictam putant:cuius poeta meminit.

Et ſeptẽ rheſi uada: tum rhodium:atque careſum
Hic idẽ dicit urbẽ de noie fluminis appellatã erutã eſſe.Rheſus fluuius nũc rhoites appellat:niſi q ĩ granicũ influit:rheſus ſic. Septẽuadus quẽ

multiuadū nominãt ſepties ptrãſit: a locis pulchre pinui finitimis uicū celenas eunti:& æſculapiū Lyſimachi opus.De pulchra pinu: Attalus q primus regnauit ita ſcribit.ambitū eius eſſe pedū.xxiiii.altitudinẽ a radice.lx.&.vii.poſtea i tria ſciſſam æqualiter iter ſe diſtãtia:itex i unū apicẽ cohiberi:totã eius altitudinem eſſe duox iugex &.xv.cubitox. diſtat ab Adramyttio ſtadiis cẽtū &.lxxx.ad ſeptẽtrionẽ. Careſus a malũte fluit: q locus inter paleſcepſim iacet:& acheiũ ulterioris tenediox agri:imittit autẽ i eſapũ:Rhodius a Cleãdria & Gordo fluit:quæ ſtadiis. lx.diſtant a pulchra pinu.ifluit autẽ in eũ i eſapi cõualle.quæ a ſiniſtra curſus eius eſt:primũ iuenitur polichna locus munitiſſimus. deide paleſcepſis:deide Halizoniũ:quod iã ad halizonũ materiã(de quibus ante diximus)cõfictũ eſt:poſtea careſus urbs deſerta:& careſina regio: & flumẽ ab eo dictũ quod conuallẽ ingẽtẽ efficit:minorẽ tamẽ ea:quæ eſapi eſt:Iam uero deinceps zeliæ ſecunt cãpi:& loca collibus plena & optime culta.In eſapi dextra:iter polichnã & paleſcepſim eſt uicus nouus & argentarie:qđ etiã ad eãdẽ materiã ponẽdũ eſt:ut illud ſaluũ eſſe poſſit, argenti ubi uena eſt:ſiue alybã ſiue alopã:ſiue utcũq uelint nominare. Oportuit enim eos & hoc fingere: parũper ſibi frontẽ ptricãtes: nec claudũ quicq: & reprehenſioni obuiũ reliquere:cũ iã ſemel auſi fuiſſẽt:iis itaq ſic occurritur:cætera quoq uel plurima ab eo animaduertẽda erant:ut ab homine perito & idigena & tãtam de iis rebus curã habẽte ut .xxx.libros cõſcripſerit:in expoſitionẽ paulo pluriũ.lx.uerſuũ:ex dinumeratione troianorũ:dicit itaq paleſcepſim ab urbe Aenea diſtare ſtadiis.l.ab eſapo flumine.xxx.rurſum ab hac paleſcepſi nomẽ ad alia plurima loca deduci ſed ad orã unde digreſſi ſumus:redeundũ eſt. Poſt Sigeũ ꝓmontorium eſt Achilleũ & Acheiũ:ulterior tenedioꝝ regio & ipſa tenedos: diſtãs a continenti ad ſtadia.xl.ea ambitum habet ad ſtadia octoginta & urbẽ æolicã:& portus duos & Apollinis Sminthei delubrum:ut poeta teſtatur.

Smintheu:præclare tenedi:dominat Apollo.

Circunſtant eã duæ paruæ inſulæ quas calydnas uocant: ſitas in nauigatione lectum uerſus Tenedũ:alii calydnã dixerunt:alii leucophrym.circa eã ſunt aliæ quædã inſulæ i hac de Tene cõficta fabula narrat:a quo ifula nominata eſt & de cygno q genere trax fuit:& Tenis pater(ut qdã uolunt)& colonaꝝ rex.acheio continua erat lariſſa & colone:quæ prius ad diã pertinebãt.& Chryſa in loco excelſo & petroſo ſupra mare ſita:& Amaxitus quæ continue lecto ſubiacet.nunc Acheio continua ẽ Alexãdria oppida uero illa:quẽadmodũ & alia cõplura caſtella alexandriã migrauere:e quibus eſt Cebrina & neãdria regionẽ tamẽ illi habẽt. Locus ipſe i quo nũc eſt alexãdria Sigia uocabat. In urbe Chryſa eſt apollinis Sminthei delubrũ:& ſignũ quod nominis ueritatẽ ſeruat.nã mus quidã pedi ſtatue ſubiacet.Hanc ſtatuã ſcopa parius fecit hiſtoria ſiue fabula: quæ de muribus narrat huic loco cõgruit.nã teucris e Creta profectis: de quibus primo Callinus elegiæ poeta tradidit:poſt multi ſunt ſecuti: datũ erat oraculũ:ibi eos ſedẽ poſituros:ubi terrigene eos adorirẽtur: id circa Amaxitũ dicunt cõtigiſſe:maximãque agreſtiũ murium mꝫtitudinẽ noctu exortã:quicquid armox & utẽſiliũ ex corio iueniſſent corroſiſſe:teucros ibi mãſiſſe:atq idã ab ida quæ in creta eſt appellaſſe:Heraclides põticus auctor eſt:mures ibi circa tẽplũ abundare:& ſacros exiſtimari.Simulacrũ uero ita iſtructũ eſſe:ut murẽ pedibus premat: alii teucrũ quẽdã prodidere ex Attica profectũ:ex urbe troũ:quæ nunc oxypeteon nominat:teucros uero nullos ex creta ueniſſe. Signũq cõiunctionis troum:cũ atticis dicunt:qđ apud utroſq erichthõius quidã generis auctor prædicat:iuniores ita dicũt. Homeri autem carminibus ea præcipue uidentur concordare:quæ ſunt in cãpo thebano & ueſtigia quæ chryſæ in eo ſitæ olim oſtendebãtur:de quibus mox dicendũ eſt.Sed multis in locis eſt Sminthei nomẽ. nã iuxta Amaxitũ duo loca ſunt:quæ Sminthia uocãt:præter eũ qui eſt iuxta tẽplũ.Itẽ alia lariſſeo agro proxima in pariano etiam agro locus eſt Smithius appellatus.Itẽ apđ Rhodũ & lyndũ & alia plurima loca:nũc tẽplũ Sminthiũ uocant.in agro itaq lecti ſeorſum eſt Halyſius cãpus & trageſei ſales:qui ſponte naſcũtur: & etheſiis uentis congelaſcunt.iuxta Amaxitũ Ara quoq.xii.deoꝝ:quã Agamemnon conſtruxit lecti oſtendit. Hæc loca contra iliũ ſunt ad ſtadia.cc.uel paulo plura. Sic ex altera pte ſunt abydẽſia q̃q̃ paulo propior eſt Abydus deflectẽti aũt lectũ ſunt clariſſime æolũ urbes:poſtea eſt ſinus Adramyttinus:in quo poeta maximã lelegũ partẽ uidet collocare:& cilicas qui duplices ſunt.Hic ẽ mityleneoꝝ littus: quod uicos aliquo thabet i illorum cõtinẽti.eundẽ ſinum ideũ nominãt.nã iugũ a lecto ad idã porrectũ primis ſinus partibus imminet:in quibus poeta primũ lelegas ſitos dixit.de quibus & ſi prius dictum eſt: nũc tamẽ ẽ repetẽdũ qa padeſon urbem quandam:ſub alte poſitam inquit.

Sub cuius lelegum populi ditione tenentur.

Pedaſus & fluuio quæ iuncta eſt Satnioenti.

Nũc urbis locus deſertus oſtẽdit:qdã ſub Satnioẽte ſcribũt. ſed nõ recte q̃ſi urbs ſub mõte Satnioẽte ſita ſit:cũ nullos ibi mons Satniois exiſtat:ſed fluuius ad quẽ urbs ſita eſt:q̃q̃ nũc deſerta: nomiat autẽ fluuiũ.

Satnion oenopidem contorta perculit haſta

Quẽ quõdam Nais peperit pulcherrima nimphæ

Oenopi:ſeruaret dum Satnioentis ad undam

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ille boues. Et illud
Ad rapidi ripas ardebat Satnioētis
Pedaſon excelſam.
Poſtea Satioenta dixit:alii uero Saphnioenta:qui torrens magnus eſt:& celebris ꝓpter poetam qui eū nomiauit.Hæc loca dardanio agro & Scepſio ſunt continua:tāq̄ alia quædā dardania:humiliora tamen.Nūc aſſiorum & gargarenſium ſunt uſq; ad mare leſbū: cōtēta in regione q̄ olim Antādria erat & Cerebrinioꝝ & Neādrinoꝝ & Amaxitanoꝝ agro:neandrini enim ultra amaxitū ſunt:cum & ipſi citra lectū ſint & magis mediterranei & magis ilio propinqui.nā cētum &.l.ſtadiis ab eo diſtant.ultra hos ſunt cebrinii:ultra cebrinios dardanii uſque paleſcepſim atque Scepſim ipſam. Alceus antādrum lelegū urbē dixit:ut
Vrbs lelegū in primis antādros.
Scepſius eam in adiacētibus ponit ita:ut in cilicū terrā exeat.his enī quodāmodo leleges ſunt finitimi:auſtrale idæ latus terminātibus : humiles tamē ſunt:& ii & qui maritimā orā attingunt.præſertim iuxta adramyttiū.nā poſt lectū ē polymediū locus qdā ad ſtadia.xl.ab eo diſtās. uel ad lxxx.lucus ꝓuus ē circa mare.uel ad.c.&.xl.gargara:q̄ ī ꝓmontorio quodā iacet:qd̄ ſinū efficit. q ꝓprie Adramyttius uocat̄. nā tota ora a lecto uſq; canas hoc eodē nomīe appellat̄:ī quo & eleaticus cōprehenditur:& ꝓprie eū adramyttinū dicūt qui a promontorio clauditur: in quo garga ra ſunt:& a ꝓmōtorio pyrra uocitato.ī quo Aphrodiſiū ſitū ē:oris latitudo ē a ꝓmōtorio ī ꝓmōtoriū ſpatiū cētū &.xx.ſtadioꝝ:iterius ē ātādros cui mōs īminet:quē Alexādriā uocāt.ubi deas a Paride iudicatas dicūt. & Aſpaneus ubi idæ materies cædit̄.Hic enim eā aptāt poſtea ꝑ flumē deducunt. Deīde ē Aſtyra uicus:& lucus Aſtyrinæ Dianæ ſacer.ī proximo ē adramyttiū atheniēſium colonia:quæ & portū habet & nauale.extra ſinū & pyrrā promontoriū ē ciſthena urbs deſerta:quæ portū habet. ultra eā in mediterranea eſt æris uena & perperina & Trariū:& aliæ huiuſmodi habitationes in ſequēti mityleneoꝝ ora ſunt habitatiōes Coryphātis & Heraclia.Deinde Attea:deinde arneus & Pitana & caici flumīnis oſtia:quæ iā ad elaiticū ſinū pertinēt.in ulteriore regiōe ē malia:& reliquus ſinus uſq; canas.ſed rurſum de ſingulis dicamus:ſi quid prætermiſſum ē memoria dignū:ac primū de ſcepſi.Eſt autē Paleſcepſis ultra cebrenē:ad excelſiorē idæ partē ꝓpe polichnā.Ea olim ſcepſis uocabat̄: poſtea aliter:poſtea ex eo dicta eſt qd̄ locus eſſet circūſpectus: ſi ātiqua barbarorum nomina:græcis uocabulis interpretanda ſunt.poſtea.lx.ſtadiis inferius in eam migrauere:quæ nūc ſcepſis dicitur.auctore Scamādrio Hectoris filio.& Aſcanio Aeneæ:atq; hæc duo genera mīto tēpore dicuntur ſcepſi impaſſe:poſtea in paucoꝝ principatū conuerſa ſunt.poſtea cum mileſiis populari ſtatu habitauere. nihilominus qui ex eo genere erāt reges dicebant̄:& honores quoſdam habebant. poſtea Atigonus ſcepſios alexādriā deduxit:qui deinde Lyſimacho ꝑmittēte:domū redierē.Scepſius ſcepſim putat Aeneæ regiā fuiſſe:quæ media erat iter regionem illi ſubditam:& lyrneſſum:in quam ab Achille agitatus fuiſſe dicitur.Dicit enim Achilles
Nonne memor:quum te ſequerer:montana per Idæ?
Tu fugeres:curſuq; celer lyrneſſon adires?
Quæ uero de Aenea memorāt̄ nō cōcordāt cū iis:quæ nunc de auctoribus ſcepſiis dicta ſunt.dicunt enim eum in bello ſuperfuiſſe:propterea quod Priamo infenſus eſſet:ut
Hic odio Priamum regem indignatus habebat:
Quod ſibi promeritos nō impartiret honores.
Alios etiā prīcipes ut Antenoridas: & ipſum ātenorē euaſiſſe exiſtimāt: ꝓpter hoſpitalitatē quā cū Menelao habebāt. unde Sophocles ī captiuitate Ilii dicit pardalin āte antenoris ianuā poſitā fuiſſe:ſignū ut eius domus intacta relinqueret̄ Vnde Antenorē ac filios eius: cū enetis ī thraciā ſeruatos tradūt.inde circa adriā ī eā partē ueniſſe: quæ nūc enetia nominat̄. Aeneā cū patre anchiſe & aſcanio filio multis comitātibus enauigaſſe.alii eū dicūt circa macedoniā Olympū habitaſſe:alii circa mātiniā ī arcadia capuas condidiſſe: & a Capi quodā urbi nomē īpoſuiſſe.alii in Sicilā egeſtā ꝓfectū cū Elymno & troiano erycē & lilybeū occupaſſe:& fluuios circa egeſtā appellaſſe ſcamādrū & ſimoētē.inde in latiū ꝓfectū ibi permanſiſſe reſpōſo quodā iubēte:ī eo loco ſibi permanēdū eſſe ubi mēſas ederet:quod in latio prope lauiniū accidit. Ibi enim ingens panis ꝑ mēſa per imprudētiā appoſitus cū carnibus quæ ſup eo erāt aſūptus eſt.Homerus nec cū iis cōſentire uidet̄: nec cū aliis quæ de auctoribus ſcepſios memorant̄.Significat enī Aeneā ipſi ſucceſſorē ī troia remāſiſſe:ac troiæ īperium extincto priamidaꝝ genere natis natoꝝ tradidiſſe.ut
Iam priami genus eſt miſeratus iuppiter: at nunc
Imperiū troiæ Aeneas uiolentus habebit.
Et nati natoꝝ & qui naſcētur ab illis.
Sed hoc modo nec Scamandrii ſucceſſio ſeruabit̄.Multo magis etiā ab iis diſſentit:qui Aeneam dicunt uſq; in italiam erraſſe:atque ibi obiiſſe.
Sunt & qui ſic ſcribant.
At genus Aeneæ cunctis dominabit̄ oris
Et nati natorum & qui naſcentur ab illis
Quod de Romanis dicūt: e ſcepſi fuere philoſophi ſocratici. Eraſtus &

Universidad de Deusto
Biblioteca

Coriſcus & Nereus Coriſci filius:q̄ Ariſtotelē & Theophraſtum audi
uit:& ſucceſſor fuit bibliothecæ Theophraſti:i q̄ Ariſtotelica ierat.nam
Ariſtoteles & bibliothecā & ſcolā reliqt Theophraſto: & primus ōniū
quos ſcimus libros cōgregauit.& ægypti reges bibliothecæ ordinē do/
cuit. Theophraſtus uero eā tradidit Neleo: Neleus eā Scepſim detulit
ac poſteris dedit.hominibus quidē ſane īperitis:q̄ libros īcluſos ac negli
gēter poſitos tenebāt:quūq; Attalicoꝝ regū ſub q̄bus erāt: ſtudiū ſenti/
rēt cōq̄rēdoꝝ librorꝝ: ad iſtruēdā eā bibliothecā quæ p̄gami erat:eos in
foſſa q̄dā ſub terrā occuluerūt:quos & tineis & hūiditate labefactos: tan
dē q̄ ex eo genere erāt Apelliconi Teio tradiderūt:magno emptos argē/
to. Ariſtotelicos.ſ.atq; Theophraſticos Apelicō:ut q̄ magis librorꝝ eſſet
ſtudioſus q̄ ſapiētiæ:uolēs corroſiones emēdare: eos trāſcribēdos dedit:
ſcriptura nō rectæ ſuppleta. quapropter libros ædidit erroribus plēos.
Sed ātiq̄ p̄pathetici poſt Theophraſtū:cū ōnino libris carerent: paucis
dūtaxat exceptis:exteriorꝝ ſermonū nihil habebāt i quo firmiter philoſo
pharent̄:ſed poſitiōes q̄ſdā lucubrabāt.Poſteriores poſtq̄ hi libri in lu
cē uenere: Ariſtotelē imitātes:lōge melius q̄ illi philoſophati ſūt.nā pro
pter errorꝝ ml̄titudinē cōſentanea dicere neceſſe habuere. Ml̄tū ad hoc
Romani cōtulerūt.Nā cōtinuo poſt Apelliconis obitū Sylla q̄ athenas
cœpit:allata illius bibliotheca huc eā trāſtulit. Tyrānion quoq; grāmati/
cus īcepit:cū Ariſtotelis amātiſſimus eſſet: eo ſibi cōciliato q̄ bibliothe/
cæ preerat.Itē librarii q̄dā ſcriptoribus utētes nō bonis:nec ſcripta cōfe
rētes:qđ̄ i his libris præſertim fieri ſolet:q̄ uēdēdi trāſcribūt̄. Tū hic tū
etiā alexādriæ.Sed de hiis ſatis e ſcepſi fuit Demetrius grāmaticus is de
quo ſæpe fecimus mētionē.& q̄ troianā īſtructionē expoſuit eodē tēpo/
re:quo Crates & Ariſtarcus.Poſt hūc fuit Metrodorus: q̄ e philoſophi/
ca uita i ciuilē mutatus eſt:magna ex p̄te īſcriptis ſuis oratorie loquēs:&
nouo quodā dicēdi genere uſus ē:quo ml̄tos deterruit p̄pter:famā uero
q̄q̄ pauper erat.claꝝ tamē cōiugiū apd̄ Carthaginēſes ē aſſecutus: atq;
uti Carthaginēſis uiuebat.Cūq; Mithridatis amicitiā ſibi cōciliaſſet: ad
illū cū uxore diſceſſit & honore maxīo affectus ē. Nā reddēdo iuri præ/
poſitus fuit:a quo nō erat ad regē prouocatio:ei tamē nō feliciter ceſſit.
nā quū in hominū īprobꝝ odiū īcidiſſet.legatus ad Tigranem miſſus
a rege deſciuit. Tigranes īuitū eū remiſit Mithridati:iā e paterno regno
fugiēti.Ille ſiue regis opa ſiue morbo:nā utrūq; dicit̄:in itinere mortuus
eſt. Ac de ſceptiis q̄dē hæc.Poſt Scepſim ſūt Andira & Pioniæ & garga
rēſis ager.circa Andira lapis q̄dā īuenit̄:q̄ cōbuſtus ferrū fit.deīde cum
terra q̄dā i fornace excoctus:Pſeudargyrū exudat terra:q̄ terra ſi æs acce
perit fit mixtura:quā q̄dā orichalcū uocāt.Pſeudargyꝝ etiā circa tmolū
giguit̄.Hæc ſunt ea loca quæ leleges tenebāt.eodem mō & Aſſerſia al/
ſus & arte & natura mūitus ē.Ea a mari & portu lōgū & erectū aſcenſū
habet.ūde illud Stratōici cōmode dictū ē:q̄ ſceleri paſſu Aſſumit:mor
tis periculū adit.Portus aggere īgēti cōſtructus ē.Hic fuit Cleāthes phi
loſophus Stoicus q̄ zenōis Citiēſis ſcholæ ſucceſſit: quā poſtea Cryſip
po ſolēſi reliqt.Hoc i loco Ariſtoteles aliquādiu p̄māſit.p̄pter eā affini/
tatē quā cum Hermia tyrāno cōtraxerat.Fuit autē Hermias eunuchus:
trapezite cuiuſdā famulus q̄ athenas p̄fectus Platonē Ariſtotelēq; audi
uit.poſtea ad dominū reuerſus atq; cū eo primū & Atarnēſes & aſſenſes
agreſſo īpauit.poſtea illi ſucceſſit & Ariſtotelē & Xenocratē ad ſe accer
ſitos diligēter curauit:Ariſtoteli etiā fratris ſororē dedit.p̄ id tēpus Mē
nō Rhodius cū pſis miniſtraret & exercitū duceret:ſimł̄ata cū eunucho
amicicia hoſpitalitatis noīe:& tractandaꝝ reꝝ gratia illū ad ſe uocat:quē
cū cōprehendiſſet ad regē miſit: Ibiq; ſuſpenſus eſt.Philoſophi uero fu
giētes loca a Perſis occupata:īcolumes euaſere.Myrſilus dicit Methym
neos Aſſum condidiſſe.Hellanicus eā æolicā eſſe uult.quare & gargara
& lāponia æolica ſūt:nā aſſii gargara cōdiderūt quæ nō bene habitatur.
nā reges īcolis ex urbe mileto deductis illā deſertā reddiderunt. q̄re De
metrius Scepſius eos p̄ æolibus ſemibarbaros effectos dicit:ut uero Ho
merus putat hæc omnia lelegum erant: quos quidam cares nominant:
q̄q̄ Homerus eos ſeparat:ut

Ad mare ſtant cares:curuato & pæones arcu.

Et lelegum populi:& Cautones.

Quod q̄dē diuerſi a Caribus fuerūt:habitabāt āt iter eos q̄ ſub Aenea e/
rāt:& eos q̄ a poeta Cillices appellāt̄:ſed ab Achille uaſtati i cariā migra
uere:& loca occupauerūt circa eā:q̄ nūc Alicarnaſſuſ dicit̄:urbſ pedaſus
ab eis deleta:nō āplius extat.In alicarnaſſenſiū uero mediterranea : q̄ ab
eis pedaſa dicta ſunt:urbs erat & regio nūc pedaſēſis appellat̄. i ea dicūt
octo urbes prius lelegas habitaſſe quū hoibus florerēt. quapropter Ca
riā occupauerūt uſq; Mindū & Bargylia & piſidie ml̄tū abſciderūt : po
ſtea exercitū cū caribus ducētes:i totā græciā ſūt diuiſi & gēus deletū ē.
Ex octo ciuitatibus ſex mauſolus i unā cōtulit ut Calliſthenes refert.Mī
dū uero cum gela ſeruauit.pedaſii & eoꝝ finitimi(ut Herodotus ſcribit)
maximā diligentiā hñt:ut eoꝝ ſacerdos Palladiſacrabarbā habeat q̄d̄ eis
ter cōtigit.pedaſus oppidū ē i agro: Satratonicenſiū lelegū ſepulturæ:&
munitiōes & habitationū ueſtigia apd̄ mileſios & i tota caria apparēt.orā
q̄ poſt lelegas ſequitur leleges habitauerūt:ut Homerus uult.nūc eā ad/
ramyttini habēt : & Atarnenſes & pitanei uſq; ad caici fluminis oſtia.Ci
lices(ut antediximus)in duos diuiſi erant principatus: alterum Eetionis:

Universidad de Deusto
Biblioteca

...
alteꝙ mynetis unde Thebā Eetionis urbē dicit:ut
Nos thebam allati ſacrā eetionis ad urbem
Eius etiā Cryſam ſignificat:in qua Apollinis Sminthei tēplum eſt: ſiq/
dem Cryſeus ex theba capta fuit:nos thebam inquit allati.
Nos urbæ euerſa res huc adueximus omnes. Et illud
Hæc inter ſe partiti:chryſeida ſolum
Excepere duces:Agamemnoni munus atride
lyrneſſum autem mynetis:quoniam Achilles
Lyrneſſum & magnæ populatus mœnia Thebæ
mynetē:& Epiſtrophū interemit:unde cum bryſeis dicit.
Nec me dure meum uoluiſti flere maritum:
Quē celer e uita quondā ſubmouit Achilles.
Funditus euerſa diuini ſede mynetis.
Nō thebā dicit quæ eetiōis erat:ſed lyrneſſum.ābe enim ī eo cāpo erāt:
qui poſtea thebanus cāpus eſt appellatus.Is propter fertilitatem prius a
myſis ac lydis:poſtea a græcis infeſtatus eſt:q eū ex æolide ac leſbo habi
tauerūt:nūc bonā ptē habēt Adramyttini in eo theba eſt: & lyrneſſus lo
cus natura munitus:nūc ābæ ſunt deſertæ. Altera ab adramyttio diſtat
ſtadiis.lx.altera.lxxx.in agro adramyttino ē Chryſa & Cilla. nūc quoq;
ꝓpe thebā eſt locus quidā Cilla appellatus:in quo cillei Apollinis tēplū
eſt.Hunc locū Cilleus ānis præterlabit' ex Ida delatus. hæc autē ſunt ī
Antādri agro:Cilleū q̄d' in leſbo ē:ab hac Cilla nominatū conſtat.ē etiā
Cilleus mons iter gargara & Antādrū.teſtis eſt Daes coloneus:apud co/
lonas Cillei Apollinis templū ab æolibus e græcia nauigātibus ædifica/
tū eſſe.Dicūt etiā Cryſe Apollinē Cilleū eſſe.Sed īcertū:num idē ſit q
Smīthius an diuerſus: Cryſa oppidū erat ad mare portū habēs:cui pro
xime theba imminet.Huic fuit Apollinis Smīthei delubrū & Cryſeis:
nūc locus omnino deſertus eſt:delubrū ipſum chryſam quæ nunc iux/
ta amaxitū ē:trāſlatū fuit.Cū ex cilicibus alii ī Pāphiliā exiſſent:alii ama
xitū:uetes aūt hiſtoriaꝝ ꝑiti dicūt chryſem & chryſeida hīc fuiſſe:& ho
merū loci huius feciſſe mētionē.Sed hic nullus ē portus: ille uero dicit.
At danai poſtq̄ portum tenuere profundū.
nec tēplum ad mare eſt:ille uero ad mare id fecit:ut
Vt primū expoſita eſt bibula chryſeis arena:
Hanc laerte ſatus ſacras deducit ad aras.
Inque manu cari genitoris ponit alumnā.
Nec prope thebam:ille autem prope eam dicit. atque illinc captā chry/
ſeida.Sed nec locus ullus ī Alexādrinoꝝ agro oſtēditur cilla appellatus:
nec cillei Apollinis templum poeta uero ea coniungit:ut
Qui chryſam circumregis Cillāque ſacratā.
In thebano autē cāpo prope oſtendit':nauigatio quoq; a cilicia chryſa ad
nauale.lx fere ſtadioꝝ eſt:unius quodāmodo diei:quātum Vlyxes uide
tur nauigaſſe.nā q̄primū egreſſus eſt:ſacrificiū deo facit: nocte uero oc/
cupāte ibi manet:mane autē nauigat:ab urbe amaxito tertia fere ꝑte di/
ēi iteruallī.q̄te Vlyxes eadē die nauigare poterat ad nauale ſi ſacrificiū
ꝑfeciſſet.circa Apollinis Cillei tēplū ē:Cilli monumētū:īgēs q̄dā tumu
lus:hūc pelopis Aurigā:ducē locoꝝ dicunt.a quo forſā cilicia dicta ē uel
ecōtra:q̄ de teucris aut de muribus tradit'.a q̄bus Smithius appellatus
ē.q̄ndo q̄dē Smithei mures uocāt' huc trāſferēda ſūt.Solēt hoies a ꝑuis
rebus impoſita:huiuſmodi q̄buſdā lenientis mitigate.Nā & a culicibus
quos Otei conopas uocāt.Hercules conopió apd' illos colit':quoniā eos
ab iis liberauit.Apud Erythreos quoq; miliuntē habitantes Ipoctonus
colit':q̄d' Ipon uineis infeſtiſſimus ſit.nā ex erythreis omnibus:apd' illos
ſolū talis beſtiola nō gignit'.Rhodii autē Apollinis Erethibii tēplū ha/
bēt ī agro ſuo.Hi rubiginē erethibā uocāt:apd' æoles q̄ in aſia ſunt:mus
quidā pornopió uocat'.Boetii autē hoc modo culices uocāt: & ſacrificiū
fit Apollini pornopiōi.Myſia itaq; circa adramyttiū eſt:ea olim ſub ly/
dis erat:& adhuc ī ipſo adramyttio lydiæ portæ appellant'.cū urbs(ut di
cunt)a lydis fuerit condita. Aſtyra uero qui uicus propiquus eſt:ad my/
ſiā putāt ꝑtinere.Fuit olim oppidulum in quo erat Aſtyrinæ Dianæ tē/
plum ī luco: cui Antādrii religioſe preerāt:quibus id apprime uicinum
eſt:diſtat ab antiqua chryſa ſtadiis.xx.quæ etiā tēplum ī luco habet.eius
eſt achillis uallū:ī mediterranea ē theba ad ſtadia.l.quā poeta cictā ſiluis
Hypoplacō dicit:ubi nec hypoplacos:nec plax:q̄cq̄ uocat':nec ſilua īmi
net:q̄q̄ idæ ꝓxia ſit. Theba ab aſtyris diſtat ad ſtadia.lxx.ab ādiris.lx.q̄
omnia ſunt deſertoꝝ locoꝝ nomina:uel male habitatoꝝ uel torrentium
fluuioꝝ tamen propter antiquas hiſtorias celebrata.urbes memorabiles
ſunt Aſſus & Adramyttiū quod in bello mithridatico calamitate maxi/
ma oppreſſum ē.Nā Diodorus īperator conſilium ciuium deleuit: regi
cupiens gratificari:ſimulque ex academicis philoſophis ſe unum eſſe:&
ius dicere & oratoriam exercere ſimulās:qui & ī eum locū cum rege pro
fectus eſt.Rege autem euerſo:iis quos iniuria affecerat pœnas dedit.Nā
cum multa in eum crimina eſſent illata:non ferens infamiam : turpiter
& obſtinate periit. In urbe noſtra uir Adramyttinus cum orator clarus
aſiatici ſtili:tum certator:ſi quis alius fuit Xenocles.is ī ſenatu pro. Aſia
dixit.quo tempore mithridaticæ factionis eſt accuſatus:apud Aſtyra eſt
lacus quidam uoraginoſus nomine Sapra:qui ī iugoſum quoddam ma/
tis littus erumpit:ſub Andira templum eſt:matri deum ādirinæ ſacꝝ:&

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſubterraneum antrum paleã uſq;.eſt autẽ palea habitatio quædã ſic ap/
pellata:quæ ab andiris diſtat ſtadiis centũ &.xxx.Subterraneũ hũc me/
atũ torrens quidã ĩ os eius incidẽs aperuit:qui poſtera die a paſtore quo
dã ad ſacrificiũ eunte:apd andira fortuito repertus eſt.Atarnius eſt Her
mini tyranni ſedes:poſt quẽ eſt pitana urbs æolica quæ portus duos ha
bet:& Euoenus fluuius q eã præterfluit:ex quo aquæductus Adramyt/
tinis factus eſt.e pitana eſt Arceſilaus academicus:qui cũ zenõe apd po
lemonẽ didicit:ĩ ipſa pitana locus quidã mari proximus:artaneus uocat
ſubpitanã iuxta eã quæ inſula nuncupat.tradũt apd pitanã lateres ſup
aquis innatare:qd & in eturia in inſula quadã cõtingit. Nã cũ terra leui/
or ſit q aqua uehi eã contingit.Poſidonius uidiſſe ſe refert ex quadã cre
ta:q res deargẽtatas abſtergit lateres factos fluitare.Poſt pitanam eſt Cai
cus: qui ad ſtadia.xxx.ĩ ſinũ elaiticũ emittit. Eleapolis.xii. ſtadiis ẽ ultra
caicũ quæ æolica ẽ.& pergamenoꝝ portus cẽtũ &.xx.ſtadiis diſtans a p/
gamo.deinde ad ſtadia centũ eſt Cana promontoriũ qd cõtra lectũ con
ſurgẽs adramyttinũ ſinũ efficit.cuius pars eſt elaiticus.Cane locrorũ op
pidulũ qui ex cygno ꝓfecti ſũt:ad auſtraliora leſbi extrema ſitũ ẽ ĩ agro
caneo.Is enim uſq; ad Arginuſas ptẽdit.& ulterius promontoriũ qd nõ
nulli egã nominãt: eodẽ nomĩe quo animal: ſed ſecũdam ſyllabã longã
proferri oportet.Egã ſicut Actan & archan:ſic enim totus mõs nomina/
bat:quẽ nũc canã & canas uocãt.circũ montẽ auſtrũ & occaſum uerſus
eſt mare: orientẽ uerſus caici cãpus ſubiacet. aquilonẽ uerſus Elaiticus
ager mons ipſe ſatis p ſeſe contractus eſt:uergit tamẽ ad Argeũ pelagus
unde ei nomẽ ẽ:poſtea id promontoriũ ega eſt appellatũ ut Sappho di/
cit.Reliquũ uero cana & cane inter Eleã Pitanã Atarneũ & Pergamum
eſt teuthranea:diſtãs a qualibet hax citra caicũ ſupra ſtadia.lxx.leuthras
cilicũ & myſox rex memorat.Euripides dicit Augã ab Aleo patre:cum
ab Hercule corrupta deprehẽderet in urna quadã cũ Telepho filio im
poſitã & in mari demerſam eſſe. Sed Palladis prouidentia urnã ad caici
oſtia tranſmiſſam euaſiſſe. Teuthrãtẽ quũ eos excepiſſet: Augã ĩ uxorẽ
Telephũ etiã ꝓ filio habuiſſe:q cũ fabuloſa ſint:aliã ꝓfecto cauſã fuiſſe
par ẽ:q̃obrẽ Arcadis filia cũ myſox rege cõgreſſa fuerit.& q ex ea natus
ẽ regno ſucceſſerit.Creditum itaq; ẽ Teutrãtem & Telephum regioni
imperaſſe:quæ teuthraniæ & caico proxima eſt: poeta ſic huius hiſtoriæ
mentionem facit.

Ipſe Neoptolemus telo traiecit acuto:
Magnanimũ heroa Eurypylum:quem Telephus olim
Progenuit:multi circũ cecidere ſodales
Cetii:ad exitium ob muliebria dona ruentes.

In quo poeta potius nobis inuit q̃ qcq̃ apte dicat:neq;.n.ſcius quos ceti/
os accipere debeamus. nec ꝓpter q muliebria dona grãmatici fabuloſa
quædã afferẽtes:potius inuẽtiones quaſdã cõficiũt q queſtionẽ ſoluant:
quapropter hæc miſſa faciamus:atq; eo ſumpto quod magis conſtat di/
camus:q; Eurypylus(ut Homerus uult) ĩ locis caico proximis uidet im
peraſſe:unde forſitan magna cilicũ pars ſub eo erat:& non ſolũ duo prĩ/
cipatus apud eos erãt:ſed tres:cui rationi illud aſſentiri uidet:qd ĩ agro
elaitico Cetius fluuiolus quidã ẽ torrẽti ſimilis.Is in aliũ ſimilẽ icidit:de
ĩde ĩ aliũ qui ĩ Caicũ deuoluunt: Caicus aũt nõ fluit ab Ida quemadmo
dũ Bacchylides ĩquit. nec ut Euripides dicit: Marſya celebres Celenas
colit in extremis idæ locis.Nã Celene lõgæ diſtãt ab ida:lõge etiã Caici
fontes ĩ cãpo enim oſtẽdunt. Tegnũ mõs eſt q cãpũ hunc terminat: &
eũ q Apiæ dicit:q ĩ mediterranea thebani cãpi iminet. Et tegno myſius
amnis fluit:ĩ caicũ emittens:ſub fontes eius de quo quidam arbitrantur
Eſchylũ in ingreſſu prologi in myrmidonibus dicere.

Io Caice myſieque lymphæ.

Prope eius ortũ uicus eſt Gergetha:ĩ quẽ Attalus eos trãſtulit:qui ĩ troa
de erãt:cũ locũ eũ cœpiſſet.Sed quoniã contra orã a lecto uſq; Canas leſ
bos extẽdit:inſula memoratu digna: circũ quã etiã inſulæ quædã iacẽt:
aliæ exterius:aliæ inter eã:atq; cõtinentẽ iã nos tẽpus admonet ut de his
dicamus.Nã & hæc æolica ſunt:& leſbos fere æolicax urbiũ metropolis
eſt.Sed ab iis ĩcipiẽdũ ẽ:a quibus orã quæ iuxta ipſam ẽ ꝓſecuti ſumus:
a lecto itaque Aſſum nauigãti:Leſbiæ regionis initiũ ẽ ſecũdũ Sigriam
ꝓmõtoriũ eius ad aquilonẽ.Hoc in loco eſt Methymna Leſbiox urbs.
l.ſtadiis diſtãs ab ora Polymedii Aſſum uerſus: uniuerſæ inſulæ ãbitus
ẽ ſtadiox cẽtũ ſupra mille. Singula qdẽ ita ſe habẽt a Methymna uſq;
Maliã:qd eſt auſtraliſſimũ extremũ a dextra ĩſulã habẽtibus: ad quod
canæ plurimũ inſulæ opponũt & terminant ſtadia ſunt.ccc.&.xl. Hinc
uſq; ſigriũ:qd eſt inſulæ longitudo quingenta & ſexaginta inde in agrũ
Methymneũ.cc.ac.x. Mithylene iter Methymnã & Maliã iacet ciuitas
maxima quæ a Malia diſtat ſtadiis.lxx. A canis.c.ac uigĩti totidẽ etiam
ab Arginuſis:quæ tres ĩſulæ ſunt nõ ſane magnæ cõtinẽti ꝓximæ canis
adiacẽtes iter Mitylenẽ & Methymnã iuxta uicũ agri Methymnei noie
Egirũ.Inſula eſt ãguſtiſſima traiectũ habẽs ĩ pyrreũ euripũ ſtadiox.xx.
Pyrra ſita eſt ĩ occidentali Leſbi latere.diſtat a Malia ſtadiis.c.Mitylene
portus duos hẽt:quox auſtralis clauſus eſt:&.l.triremiũ ac nauũ capax.
Borealis uero magnus ẽ ac ꝓfundus aggere protectus. Ambobus obia/
cet parua quædã ĩſula ptẽ quãdam habẽs urbis ibi habitatam. Ea rebus
omnibus pulcherrime ĩſtructa eſt:uiros claros habuit antiqtus quidem

Universidad de Deusto
Biblioteca

Pittacū unum ex ſeptē ſapiētibus:& Alceū poetā & Antimenidē fratrē eius:quē babylonioꝝ ſotiū Alceus dicit magnū certamē ꝑgiſſe:atq; eos e maximis laboribus eripuiſſe uito pugnaciſſimo. & ut inqt regū lucta/ tore iterēpto:ac ſolo relicto & calamitate oppreſſo:cū iis Sappho claruit admirāda res nā nullā fœminā ſcimus hoc memorabili tempore huic ſi milē uiſam: nec ī minia ꝑte poeticæ cū illa cōparādā. Per hæc rēpora ci uitas a cōpluribus tyrānis oppreſſa fuit propter iteſtinas ſeditiones: un/ de Alcei poemata quæ ſtaſiotica uocātur de rebus iis pertractāt.Inter ty rānos etiam Pittacus fuit:unde Alceus tā ei q̄ aliis cōuitiat̄:ut Myrſilo & Megalagyro & cleantidi & aliis quibuſdā.Sed nec ipſe haꝝ nouitatū nō ꝑticeps fuit.Pittacus enim ad dominatus eruendos pricipatu uſus ē: qbus ſublatis ciues in priſtinā libertatē reſtituit.Diophanes orator mul/ to tēpore poſterior fuit:ætate autē noſtra potamon & Leſbocles & Cri/ nagoras & Theophanes reꝝ ſcriptor. Hic ciuilis uir fuit & Pōpeio ma/ gno admodū familiaris:præcipue propter eā facultatē & oīa geſta ea ꝑfe cit:qbus patriā ꝑtim ꝑ illū ꝑtim ꝑ ſeſe ornauit:ſeq; græcoꝝ omniū clariſ ſimū exhibuit filiū reliqt.M. Pompeiū:quē Cæſar Auguſtus Aſiæ cu/ ratorē cōſtituit:& nūc īter primos Tiberii familiares numerat̄. Atheni enſes periclitati ſunt ī maximū dedecus īcidere:quum.S.C.decreuiſſet omnē Mityleneoꝝ pubē ad unū iugulari:pœnituit tamē eos:ac decretū una die āte allatū eſt ad īperatores:q̄ mādata eſſent pacturi. Pyrra euer/ ſa ē:ſuburbanū adhuc habitat̄:& portū habet a quo mitylenē uſq; traie ctus eſt:ſtadioꝝ lxxx.poſt Pyrram eſt Ereſſus ī colle ſita ſed ad mare de ſcēdit.Ab ea Sigriū abeſt ad ſtadia.x.&.viii.Ex Ereſſo fuere Theophra ſtus & phanias philoſophi peripathetici: & ariſtoteli familiares. Theo/ phraſtus prius dictus ē Tyrtāus.nā Ariſtoteles mutato noīe eū Theo/ phraſtū uocauit ſimī prioris nomīs abſurditatē euitās:ſimī etiā ſtudii fa cūdiā eius ſignificās.Nā Ariſtoteles diſcipulos ſuos oēs eloquētes fecit: Theophraſtū uero eloquētiſſimū poſt Sigriū Antiſſa ciuitas ē quæ por tū habet.poſtea methymna unde Arīō fuit is; quē Herodotus ī Tenaꝝ ſeruatū fabulat̄:quū a prædōibus ī mari obrutus fuiſſet. hic qdē Citha/ redus fuit.Dicūt Terpādrū eiuſdē muſicæ artificē ex eadē īſula fuiſſe: q primus pro Tettarchordo lyra Heptachordo uſus ē: ut hi uerſus de clarant:qui ad eum referuntur.

Nos tibi murato chordarum quattuor uſu:
Iā noua ꝑ ſeptem modulamur carmina neruos.

Itē Hellāicus reꝝ cōſcriptor & Callias q Alceū Sapphōq; expoſuit. In freto qd̄ ītер Aſiā ē ac leſbū:īſulæ ſūt circiter uigīti:&(ut Timoſthenes ſcribit) quadraginta:hæ compoſito uocabulo Hecatonneſi nominātur: quēadmodū Pelopōneſus cōſuetudīe quadā geminādi.enī ſicut Myon neſus & Procōneſus & Halōneſus. Significāt autē Hecatonneſi quaſi Apollōneſi.Hecatos enim Apollo eſt:nā per totā hāc orā Apollo colit̄: uſq; ī Tenedū. Smītheus uī Cilleus uī Gryneus:uel alio aliquo noīe uocatus: ꝑxīa his ē Pordoſelena:ī qua ē eiuſdē nominis ciuitas:& āte ci/ uitatē alia īſula maior ea:& urbs eiuſdē nominis deſerta: quæ Apollinis tēplum habet.nōnulli nominū īfamiā fugiētes.Hāc poroſelenā dici ma lūt:mōtē quoque aſpordinon ꝑgamo proximū cū ſit aſper & ſterilis:aſ/ porinō & tēplū quod ibi eſt:matris deū aſporinæ:quid igit̄ dicemus de Pordali & de Saperde & Perdica & de Simonidio illo?

Cum loris Pordacis cadentes

Ideſt madidis: & in antiqua comœdia Pordacō locus ē ſtagnātibus aqs: leſbos æqualiter diſtat a Tenedo Lemno & Chio:ītra.l.fere ſtadia:cum leleges ac cilices adeo cū troianis cōgtuerēt:querūt quare nō ponuntur ī dinumeratione troiana:ueriſimile quidē eſt: cū ꝑpter ducū diſcordiā & urbiū deuaſtationē cilices pauci relicti eſſent:ut ſub Hectore ponerēt̄.

Nā Eetion & eius filius āte dinumerationē dicūtur interiſſe:ut

Ipſe meū patrē uita ſpoliauit Achilles.
Et thebā cilicū pugnādo diruit urbē.

Tum ſeptē fratres:qui ſe intra tecta tenebāt:
Abſtulit una dies:pariterque in tartara miſit.
Hos etenim cūctos celer iterfecit Achilles.

Eodē modo qui ſub Mynete erāt:& duces & urbē amiſerūt:ut

Ille quidē deiecit Epiſtrophon:atque myneta:
Funditus euerſa diuini ſede mynetis.

Leleges autē certaminibus præſtātes facit:ut quum ſic ait.

Ad mare ſtant Cares:curuato & pæones arcu.

Et lelegū populi & Caucones.Et illud

Satnion oenopidē cōtorta perculit haſta.

Q uē quondā nais peperit pulcherrima nymphæ:
Oenopi:ſeruaret dū Satnioentis ad undā
Ille boues.

Nam non ita defecerāt:ut nullā per ſeipſos multitudinē facerēt:præſer tim eoꝝ rege adhuc ſuperſtite.

Sub cuius lelegū populi ditione tenentur.

& urbe nō omnino deleta:īfert enī Pedaſon excelſam ſub Satnionte.In dinumeratione uero eos prætermiſit:ratus multitudinem non ſufficere: ut in dinumeratione poneret̄:uel ſub hectore:q̄q̄ hos dicat troianis ual/ de amicos eſſe.Nā Lycaon qui hectoris frater erat:ſic inquit

Me paruũ:paruo uicturũ tempore:Mater
Laothoe genuit.pater illi maximus Alceus.
Sub cuius lelegũ populi ditione tenẽtur.
Hæc itaq; hanc habent ueriſimilitudinẽ.Veriſimilitudo eſt:ſi quis exq; ſitam rei alicuius determinationẽ quærat in poeta: ut quouſq; Cilices & pelaſgi pertendebant:& Cetii qui inter eos ſunt:& Eurypylo ſubditi.de Cilicibus quidẽ atque iis:qui ſub Eurypylo erãt:quãtũ attinebat dixĩus & quod caicus maxime hæc terminat.Conſentaneũ eſt:ut deiceps pelaſgos conſtituamus:tum ex iis:quæ ab Homero dicuntur. tũ ex alia hiſtoria Homerus enim ſic ait.
Hippothous populos ducit turmaſque pelaſgum.
Nã quicũque tenẽt lariſſæ fertilis arua
Hippothous regit:& par marti in bella pileus.
Tautamide letho geniti de gẽte pelaſga.
Quibus uerbis ſatis magnã pelaſgoꝝ multitudinẽ ſignificat. nõ enim populum dixit:ſed populos.Cũ uero lariſſæ habitationẽ dicat:& lariſſæ multæ ſint:aliqua ex propiquis accipienda eſt:præcipue ea quæ circa cumã eſt.Nã ex tribus ea quæ amaxito proxima eſt:nimis in cõſpectu eſt ilii:& nimis propinqua ad ducẽta fere ſtadia:unde nõ ueriſimiliter diceret Hippothoũ cecidiſſe ꝓcul ab hac lariſſa: dũ pro Patroclo pugnat. ſed ab ea quæ proxima eſt:nã ad mille ſtadia interſunt. Tertia eſt lariſſa agri epheſii:i Cayſtriano campo ſita: quã dicunt prius urbem fuiſſe:ea Apollinis lariſſei fanũ habebat: & tmolo q̃ epheſo uicinior erat. Ab hac enim cẽtum & octoginta ſtadiis abeſt. quapropter ſub Meonibus poni poteſt.Epheſii uero aucti multũ poſtea ex agro meonũ abſciderũt.quos nũc lydos appellamus. ũde nec hæc erit pelaſgoꝝ lariſſa:ſed illa potius. nam de Cayſtriana quidẽ lariſſa Cayſtro proxima: nullã ſatis certã cõiecturam habemus: quod iam tũc eſſet:nec de epheſia. De cumana teſtis eſt uniuerſa æolica hiſtoria:quæ paulo poſt troianas res fuit. Tradũt enĩ eos qui in phritio locrenſi erant:qui mõs ultra Termopylas eſt:ide profectos:in eũ locũ ueniſſe:ubi nũc cuma eſt.Cũ qa pelaſgos inueniſſent: troiano bello labefactos adhuc tamẽ lariſſam obtinentes ad.lxx.ſtadia a Cuma diſtantẽ:codidiſſe apud illos locum eũ:qui adhuc nouus murus appellat:qui ad ſtadia.xxx.diſtat a lariſſa.profectos autẽ condidiſſe Cumã & homines qui ſuperfuerãt eo habitatũ deduxiſſe cumam uero a locrenſi monte phricionida appellant:eodẽ modo & lariſſam ea nũc deſerta eſt.Quod autẽ pelaſgi magna natio eſſent:aliam hiſtoriam teſtẽ adducũt.Menecrates quidẽ elaita in libris de originibus ciuitatũ refert totã orã:quæ nũc Ionica eſt facto a Mycale mitio:prius a pelaſgis habitatã:

& propinquas inſulas:leſbii quoq; ſub pyleo poſitos:aſſerũt quẽ poeta dicit pelaſgoꝝ ducẽ & montẽ eis uicinũ ab illo pyleũ appellari. Chii autores ſuos pelaſgos ex theſſalia profectos putãt: quæ ges errabunda ẽ: & ad tranſmigrationes facilis:ea ut multũ creuit.ita pariter tota extincta eſt:eo tẽpore maxie:quo æoles loneſq; ĩ aſiã traiecere.Sed peculiare qdã lariſſeis caryſtrianis & phriconẽſibus contigit:& iis qui ſunt in theſſalia:oẽs enĩ regionẽ a fluminibus dilutã habuere:illi a Cayſtro: hi ab hermo:tertii a peneo:ĩ lariſſa phricionide dicũt Piaſum coli.quẽ tradunt cũ pelaſgoꝝ dux eſſet:lariſſæ filiæ amore captũ fuiſſe: cũq; puellæ uiolẽtiã attuliſſet cõtumeliæ pœnas luiſſe.Nã quũ in uini dolĩũ ꝓnus ĩſpiceret: puella(q; rẽ reſciuerat)illũ ꝑ pedes capiẽs & attollẽs ĩ dolium demiſit.atque hæc quidẽ ãtiqua ſunt:nũc cũ æolicis urbibus egæ ſunt aſſumẽdæ: & tẽnus unde Hermagoras fuit iis:q; dedicẽdi arte coſcripſit.Hæ urbes ſecus montanã regione iacẽt:quæ cumano & phocẽſi & Smyrneo agro imminẽt:iuxta quã Hermus labit. nec procul ab his urbibus magnetia ſub Sipylo ẽ ciuitas a Romanis libera iudicata. Hanc terræmotus nup labefactarũt.Ex aduerſo ſunt ea:quæ ĩ caicũ uergũt:a Lariſſa Hermum trãſeũti:uſq; cumã ſtadia ſũt.lxx.hinc uſque myrinã.xl.& totidẽ hĩc uſque Gryniũ & ide uſq; Eliã:ut Artemidorus uult.Poſt cumã ſunt Ade. deinde poſt ſtadia.xl.promõtoriũ noie Hydra.qd ad aduerſum ꝓmontoriũ Hermatũtẽ elaiticũ ſinum efficit. oris latitudo ẽ.lxx. fere ſtadioꝝ. Intra ſinũ ẽ Myrina ad ſtadia.lx.Aeolica ciuitas quæ portũ habet.deide achiuoꝝ portus: ubi ſũt duodecim deoꝝ aræ.deide gryneum myrrineorũ oppidũ:& Apollinis fanũ:& ꝑ uetuſtũ oraculũ: & tẽplũ candido lapide ſumptuoſum:uſq; ad eã ſtadia ſunt.xl.deide.lxx.uſq; Eleã quæ portum habet:& nauale regũ Attalicoꝝ :Meneſthei opus & atheniẽſium:q; cũ eo apud iliũ militarũt.De ſequẽtibus autẽ ſcilicet Pitana Atarneo ac cæteris:quæ ſunt ĩ ea regiõe dictũ eſt. Aeolicarũ urbiũ maxima & optia eſt cuma:& fere ea metropolis eſt:& leſbus cæteraꝝ ciuitatũ:quæ numero ſunt circiter.xxx.q̃q̃ nõ paucæ ſint deletæ.Carpunt cumani:ut homines iſulſi & hebetes: ob hãc cauſam(ut quidã putãt) quod.ccc. ãnis poſt eius urbis ædificationẽ portus uectigalia exegerũt:cũ ãtea populus eiuſmodi prouẽtũ nõ haberet.quare optinuit opinio: qd hi homies ſero ſentirẽt:cũ urbẽ ad mare habitarẽt.dicit etiã alirer:qd publica pecunia mutuo accepta porticus cõſtruxerũt:poſtea cũ pecuniã cõſtituta die nõ reddidiſſent:a deãbulatione arcebãt.ſed cũ pluuiæ eſſent:ĩ dedecus quodã creditores edictũ mittebãt:ut cumani porticus ſubirent: & cũ præconita inclamaret:porticus ſubite:dictũ eſſe ꝓuerbiũ: quod cumani nõ ſentiãt:qd ĩ pluuia porticus ſubeũda ſit:etiã ſi nemo ꝑ præconẽ admoneat.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Vir ſine controuerſia clarus ex hac urbe eſt Ephorus Iſocrati oratori familiaris qui & hiſtoriã conſcripſit:& de iuẽtionibus tractauit. & ãte hũc etiã Heſiodus poeta:nã ipſe dicit patrẽ ſuum relicta æolica:cumã in Boetiam migraſſe:ut

Atque inopẽ coluit uillã quæ iuncta heliconi:

Nec per frigus erat cuiq̃ opportuna:nec æſtum:

Homerum uero hic eſſe non ſatis conſtat.Multi enim de eo ſatis diſceptãt:nomẽ urbi ab Amazone quadam inditum putant: quẽadmodum & Myrinæ:ab ea quæ ſub batia in troiano campo iacet: Vt

Hunc homines ipſi batieam nomine dicunt,

Aſt immortalis:uolucris monumẽta myrinæ.

Carpit etiã Ephorus q cũ patriæ faucinora nõ haberet: quæ cũ aliis geſtis dinumeraret nolẽs tamẽ eã ſilẽtio præteriri:ſic inclamat.Ea tẽpeſtate cumani quietẽ agebãt:poſtq̃ troianã & æolicã orã ꝓſecuti ſumus: mediterraneã deinceps ꝓcurrãus uſq; ad Tauꝝ:eodẽ ꝓgrinationis ordine cõſeruato.i his locis prĩcipatũ quẽdã obtinet Pergamũ iſignis ciuitas:q̃ diu ſub attalicis regibus fuit fortunata.Sequẽtis itaq; ꝓgrationis initiũ hinc faciẽdũ ẽ.ac primo de regibus unde ꝓfecti ſunt: & quo tãdẽ euaſere breuibus aperiẽdũ.Pergamũ theſauros ſeruabat Lyſimachi Agathoclis filii:q unus fuit ex ſucceſſoribus Alexãdri id mõtis ꝓmontoriũ habitatũ habebat.mõs uero turbineus ẽ:i acutũ apicẽ deſinens.Munitiõis huius cuſtodia & pecuniaꝝ:quæ erãt nouẽ milia talẽtoꝝ commiſſa erat Philethero tyanẽſi:q a puero ſpado fuerat.Cõtigit.n.i funere quodã cũ ad ſpectaculũ mi'ti adeſſent:nutricẽ q̃ Philetheꝝ ifantẽ portabat deprehẽſã opprimi:adeo ut puer etiã affligeret'.Erat igit' Eunuchus.Is cũ optime eſſet educatus dignus uiſus ẽ:cui hæc crederẽt'.Tãdẽ carus Lyſimacho erat:ſed quũ ab Arſinoe illius uxore diſſideret: ꝓpterea qđ eũ accuſauerat locũ ad defectionẽ ꝓduxit:& ut tẽpora erãt:ita ſe gerebat.uidẽs ea ad nouitatẽ apta:nã ꝓpterea qđ Lyſimachus a malis familiaribus coactus fuerat Agathoclẽ filiũ interficere.Seleucus nicator reuerſus illũ ſuſtulit:& ipſe a Ptolemæo cerauno ſublatus ẽ: ac dolo interẽptus.Dũ res ita tumultuarent' Eunuchus ſeſe i arce cõtinebat:& pollicitãdo ſemp ualidioribus ac ꝓpioribus obſequẽdo uiuebat.hoc pacto caſtellũ ac pecuniã poſſedit ãnis uigiti.erãt ei fratres duo:Eumenes natu grãdior: & Attalus iunior.ex Eumene natus ẽ Eumenes de patris nomĩe:Is ꝓgami ſucceſſionẽ habuit.& iã loca circũcirca tenebat.ũde apđ Sardis Anthiochũ Seleuci filiũ ſupauit:cũ eo igreſſus.obiit aũt quũ uigiti & duobus annis ipaſſet: Attalus ex Attalo & Antiochide Achei filia natus ſucceſſit i imperio: & primo rex ẽ nũcupatus.Hic galatas prœlio maximo ſupauit:& Romanoꝝ amicus fuit:& cũ eis aduerſus Philippum pugnauit i claſſe rhodioꝝ.obiit iã ſenior cũ ãnis.xl.& tribus regnaſſet. filios quattuor reliquit ex Apollõide Cyzicena Eumenẽ Attalũ Philetereꝝ & Atheneũ.e q̃bus iuniores priuatũ ſtatum duxerũt. Eumenes natu grãdior regnauit. Hic cũ Romanis aduerſum Anthiochũ magnũ:& aduerſum ꝓſem bellũ geſſit.a Romanis totã eã regionẽ accepit:quæ ſub Antiocho circa tauꝝ erat.Pergamũ enim in initio regionẽ attalici habebat nõ multã: uſq; ad elaitici & adramyttini ſinus mare.is urbẽ muniuit & lucũ Nicephorium ſeruit.tẽploꝝ quoq; dona & bibliothecas:& tantã ꝓgami habitationẽ quãta nunc eſt ille diligẽtiſſime curauit.Regnauit autẽ ãnis quadraginta nouẽ:iperium Attalo filio reliquit.q ex Stratonice ariarathi cappadocũ regis filia natus erat.Filii admodũ iuuenis & iperii tutorẽ fratrẽ attalũ reliqt.Is cum ãnis.xx.& uno regnaſſet:multis rebus geſtis iã ſenior mortuus eſt.Nã aduerſum Demetriũ Seleuci filium:cũ Alexandro Anthiochi filio bellũ geſſit.Romanoꝝ contra ſpeudo Philippũ ſorius fuit. Diegylim quoq; regẽ cœpit ducto in thraciã exercitu: Pruſiã iteremit. ꝓfecto illi filio Nicomede impiũ Attalo q ſub tutela erat reliqt. Is Philomator cognominatus:cũ ãnis quinq; regnũ tenuiſſet morbo abſũptus eſt:hæredes Romanos inſtituit.q poſtea eã regionẽ ꝓuintiam fecerunt: & aſiã uocauere eodẽ nomine quo & continẽtem.Caicus Pergamũ prætерfluit:p cãpũ qui caicus appellat': regionem ualde opimã: & totius ſere myſiæ optimã ꝓcurrẽs uiri clari ꝓgameni ætate noſtra fuere: Mithridates Menodoti filius & adoborgion:q ex tetrarchia ſtirpe galataꝝ fuit. hunc quũ Mithridatis pelice congreſſum dicũt. unde & puero nomen ipoſitũ ẽ:fingẽtibus amicis eũ ex rege natũ.Hic cõtracta diu cæſaris amicicia ad id honoꝝ ꝓuenit:ut materni generis tetrarcha:& cũ alioꝝ tũ boſphori rex efficeret'.Sublatus eſt a Lyſandro:q Pharnacẽ regẽ occidit:& Boſphoꝝ occupauit.Hic quidẽ magnũ nomen aſſecutus eſt.Itẽ Apollodorus orator:q artes conſcripſit:& Apollodoriã ſectã itroduxit:ſi qua tãdẽ ea ẽ.Nã multa olim obtinuerũt:quæ maius iudicium habuere q̃ nũc habent.e quibus ẽ Apollodoria ſecta & Theodoria.Sed plurimũ Apollodorum extulit Auguſti cæſaris amicicia:cuius magiſter fuit. Diſcipulum memoratu dignũ habuit:Dionyſium ciuẽ ſuum cognomĩe Atticũ: qui & bonus Sophiſta fuit & hiſtoricus:& ſermonũ conſcriptor.Progrediẽti a campo & ab urbe oriẽtem uerſus eſt urbs Apollonia:i loco edito impoſita:auſtrũ uerſus eſt montanũ iugũ:quod tranſgreſſi ſardis eũt a ſiniſtris eſt urbs Thyatira.macedonum habitatio:quã nonnulli myſoꝝ ultimam dicunt.a dextris eſt Apollõis: quæ a pergamo diſtat ſtadiis triginta totidem ab urbe Sardana.Ea idem nomen habet quod Apollonis

cizicena. Postea sequit Hermi campus: & Sardis Septentrionales pga/
mi ptes magna ex pte a mysis tenent. quæ a dextris eoꝝ sunt: qui Abli/
ti nominant. quibus iungit ea quæ Epictetus dicit: usque in Bithyniã:
Sardis urbs magna est: posterior rebus troianis antiqua tamen: quæ pro
montorium munitissimum habet. Ea lydoꝝ caput fuit: quos poeta mao
nas uocat. posteriores Meonas dixerunt. Hos qdã diuersos a lydis dicũt:
quidam eosdẽ. sed præstat ut eosdem dicamus. Huic urbi Tmolus im/
minet mons felix: qui ĩ uertice speculã habet. exedrã albi lapidis: quã p
se condiderũt. ex ea circũstãtes spectant campi: præsertim Caystrianus
circũcirca lydi & mysi & macedones habitant: Pactolus a Tmolo fluẽs:
olim multa auri ramẽta deferebat. Ex quo præclaras illas Croesi & maio
rum diuitias ferunt. Nũc eiusmodi stricturæ ꝑrsus defecerũt. defertur
Pactolus ĩ Hermẽ: ĩ quẽ etiã Hyllus: qui nũc Phrygius appellat imittit
Hi tres & alii ignobiliores cõcurrẽtes: ĩ phocaicũ mare exeunt: ut Hero/
dotus ait. Hermus mysiæ initiũ est: & e mõte didymene sacro p exustã ĩ
Sardianũ agrũ defert: secũdũ cõtinuos cãpos: ut dictũ ẽ: usq; ĩ mare. ur/
bi aũt Sardiana plãicies subiacet & Cori & Hermi & Caystri cãpi q cõ/
tinui sunt: & cãpoꝝ õniũ optimi: quadragita stadiis ab urbe lacus distat:
q a poeta gygæus appellat. postea mutato noĩe dictus ẽ Colous: ubi Co/
loenæ Dianæ rẽplũ ẽ: qd ĩ religiõe maxia habet. hoc ĩ loco diebus sollẽ/
nibus Simias saltare dicũt. nũ uero ĩopiabilia an uera dicãt: mihi qdẽ in/
certũ est. Sed quũ uersus ita apd Homeꝝ iaceãt

Antiphus: & Mesthles genuit quos maxius olim
Ad perfusa lacu gygæo rura pylemon:
Maonas egerũt: Tmoli ĩ radicibus ortos.

addunt etiam hunc quartum uersum

Pinguis ubi hyda iacet: Tmolo supposita niuali.

Cum nulla Hyda apud Lydos inueniatur. quidam uolunt Tychium
hinc esse: qui a poeta dicit.

Cerdonumq; optimus hyde
Addũt ẽt ꝑpterea qd locus siluosus ẽ: & fulmĩbus tãgit hic arios eẽ: ut
Ex arimis: ubi stratum dicunt esse typhea.

inferunt etiam.

Siluosos per agros: hydæ præpinguis ubi gens.

Quidã hãc fabulã ĩ cilicia figũt: qdã pithecusis: ii præsertim q simias di/
cũt arimos: ab etruscis uocitari. nõnulli Sardis Hydã uocãt: nõnulli eius
arcẽ Scepsius uerisimilius eos dicere arbitrat: q arimos in exusta mysiæ
ponũt. At pindarus cũ iis quæ sunt ĩ cilicia pithecusia cõiũgit: quæ sunt
ãte cumanũ agrũ. ac ẽt sicula. Nã sub Etna Siciliæ Typhonẽ esse dicũt.

Quem ciliciæ celeberrimum ædidit antrum:
Nunc circũfluus maris occulit fluctus:
Eius Sicilia lanigerum pectus premit Et rursum
Illum Etna uinculis fortissimis coartat. Et rursum
Immensum pater centimanumq; Typhonem
Vis deum Iuppiter: apud arimos excruciat.

Quidã Syros pro Arimis accipiũt: quos nũc arãos uocãt ac cilicas: q apd
troiã erãt: ĩ Syriã cõmigrãtes: Syris eã regionẽ ademisse: quæ nũc cilicia
noiat. Callisthenes auctor est: Arimos ꝑpe calycadnũ esse: & Sarpedõis
ꝑmõtoriũ iuxta Antrũ Coryciũ: a qbus uicini mõtes arimi uocãt. Cir/
cũ lacũ Coloũ sunt ãtiqua regũ monumẽta. apud Sardis est Alyatis ĩgẽs
tumulus super crepidine excelsa: & (ut Herodotus inqt) factus a multitu
dine ciuitatis: cuius maximã ptẽ ancillæ ꝑfecerũt: quæ (ut ille ait) omnes
meretricãt. nõnulli hãc sepulturã meretricis monumẽtũ dicũt. Sũt qui
tradant lacũ Coloũ manufactũ esse ad excipiẽdas eas iundatiões: quæ ex
flumĩbus auctis fiunt. Hypepa ciuitas est: ex Tmolo ĩ Caystri cãpũ de/
scẽdẽti: Callisthenes dicit: Sardis prius a Cimeriis captas: postea a Tre/
ribus ac cilicibus: qd ẽt Callinũ elegiæ poetã significare arbitrat. Postea
a Cyro & Croeso: cum Callinus dicat Cimerioꝝ ipetũ ĩ Esionẽses eo tẽ/
pore factũ fuisse: quo Sardis captæ sunt. Scepsius Esionẽses pro Asionẽ/
ses lonice ꝑferri putat: nã fortasse iqt maõia asia dicebat uñ Hõerus ait.
Asia prata super circũq; fluẽra Caystri.

Postea hæc ciuitas ĩcredibiliter ob uirtutem ĩstaurata est: ut nulla finitia/
rũ iferior sit. Nup uero multa eius ædificia ex terræmotibus corruerunt.
sed Tiberii ꝑuidẽtia q p nostra tẽpora ipat: & hãc & mltas alias suo bñ/
ficio repauit: quæcũq; eo tẽpore eiusdẽ calamitatis ꝑticipes fuerũt. Viri
memorabiles ex eodẽ genere fuerunt duo Diodori oratores: quoꝝ natu
grãdior Zonas uocatus est: uir q mlta certamia pro asia cõcertauit. Sed
quo tempore Mithridates iuasit: accusatus qd ciuitates quæ apd se erãt:
ad defectionẽ duceret: habita excusatiõe omẽs calũnias diluit. Iũioris Di/
odori q nobiscũ amicicia cõiũctus ẽ historiæ extãt: & carmia & alia opa,
quæ satis ãtiquũ scribẽdi genus exprimũt. Xãthus ãtiquus reꝝ scriptor
Lydus qdẽ dicit. Nũ uero Sardianus sit: nobis ĩcertũ ẽ. Post Lydos sunt
Mysi & urbs philadelphia terræmotibus cõcussa. Non.n. cessãt parietes
romã ducere alia atq; alia urbis ꝑte labefacta. Quapropter pauci eã ico/
lũt. maxia eoꝝ ꝑs ĩ agris degũt: agriculturã exercẽtes: terrã.n. fertilẽ hñt.
& ꝑfecto mirãdum ẽ tã paucos agris studere: cum ædificia tã ruinosa ha
beãt. ĩmo eos admirari possumus: q eã urbẽ cõdiderũt. Post hæc ẽ regio:
quæ exusta dicit: qngẽtoꝝ stadioꝝ lõgitudine: latitudie quadrĩgentorũ:

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſiue ea myſia:ſiue meonia nominãda ſit.nã utroq; modo dicit'.Ea tota ar
boribus caret præter uitẽ:quæ exuſtũ uinũ fert:ita elegãs ut nulli cedat.
ſumma cãpoꝝ facies cinerulẽta ẽ.mõtana petroſa & nigra:tãq; ex aduſti/
one quadã:Quidã putãt hoc ex crebro fulminũ atq; fulgurũ ictu cõtige
re.nec dubitãt:quæ de Tiphone dicũt' hoc in loco fabulari.Xãthus ſcri
bit arimũ quẽdã hoꝝ locoꝝ regẽ fuiſſe,ſed nequaq; ueriſimile eſt tãtã re
gionẽ:propter eiuſmodi cauſas ex toto deflagrare.ſed potius ꝓpter ignẽ
ſubterraneũ:cuius ortus nũc defecerũt. Mõſtrãt' tñ foſſæ tres : quas fol/
les uocãt.hæc iter ſe ad ſtadia quadragita diſtãt:iminẽt colles aſpi quos
par eſt:ex efflatis lamĩbus eſſe accumulatos.qd' aũt huiuſmodi regio ui/
tes optĩas ferat:ex catania ſcilicet deprehẽdi põt:quæ quanq; cinere opta
ſit:nũc tñ optimũ uinũ & largũ gignit. Vnde qdã ꝓpurbane atq; elegãter
Bacchũ ignigenã dicũt: ex eiuſmodi locis cõiecturã capiẽtes:quæ auſtrũ
uerſus ſequũt':cũ his locis ĩplicant' ad taurũ uſq;. Quapropter & Phry/
giæ & Cariæ & lydiæ:præterea Myſiæ loca difficulter diſtĩgui poſſunt:
cũ iter ſeſe coeãt. Ad hãc cõfuſionẽ nõ paꝝ facit:qd' Romani ea diuiſe/
rũt:nõ ꝑ natiões:ſed alio quodã modo ꝑ adminiſtratiões:in qbus fora ſi/
ũt & iura reddũt'. Tmolus qdẽ ſatis coactus ẽ:& ãbitũ mediocrẽ habẽs.
& ĩ ipſis Lydiæ partibus termĩat'.mediterranea uero ad ptẽ aduerſam ꝑ/
tẽdit:ad mycalẽ uſq;:quæ pars(ut Theopõpus uult)a Celẽis ĩcipit.qua
propter quædã eius loca Phryges obtinẽt:quæ ſunt Celenas & Apamiã
uerſus.Quædã Nyſi ac Lydi:quædã Cares & Iones:ſic etiã flumĩa: præ/
ſertim Meãder.Nã gẽtes quaſdã diſterminãt Eaꝝ aũt: ꝑ quas media fe/
runt' efficiunt:ne facile exqſita diſtĩctio capi poſſit. De cãpis q ex utraq;
& mõtane & fluuialis regiõis patte ſunt:eadẽ ratio ẽ. Sed nobis forſitan
nõ adeo curãdũ:ut nunc loca metiamur:ſed id tm̃ deſcribẽdũ eſt:quãtũ
& maiores noſtri tradiderũt.Cayſtriano cãpo:q ĩter mediterraneã cadit:
& Tmolũ cõtinuus ẽ oriẽtem uerſus Cilbianus cãpus:multus & bñ ha/
bitatus:qui regionẽ optimã habet.poſtea Hyrcanius:cui a Perſis nomẽ
ĩpoſitũ eſt:qui & inde ĩcolas deduxerũt. Eodẽ modo Cyri cãpus quẽ ꝑ
ſe nomĩarũt.poſtea Peltinus q iã Phrygius ẽ.& Cillanus & Tabinus q
oppida ſemiphrygia habet:Piſidicum qddam obtinẽtia:a quibus ea no/
minata ſunt:ſupantibus uero mediterraneã inter Caras & nyſeũ agrũ:q
trãſmeãdrũ eſt uſq; in Cybirenſem & Cabalẽſem regionẽ. Sunt urbes
mediterraneã uerſus:cõtra Laodiceã Hierapolis ubi calidæ aquæ ſcaturi
unt:& ubi plutoniũ eſt:quæ utraque nõ paruã admirationẽ præſtãt. Nã
aqua adeo faciliter in toſum durat' ut qui aquæductus deducũt: integra
ſepta ex eo aquis cõficiãt.Plutoniũ eſt os in paruo quodam imminentis
montis ſupcilio:ita commenſuratum:ut hominem ſuſcipere poſſit mira

profunditate.Huic propoſitũ eſt uallũ quadratum:ambitu fere ſemiiu/
gero qd' nebuloſa & craſſa caligine plenũ eſt:ut uix ſolum diſcerni poſ/
ſit. Ad ſeptum appropiquantibus:aer innoxius eſt.purus ab illa caligĩe:
in trãqllitate uentoꝝ.Nã caligo intra ãbitum manet:ſi uero animal ĩtror
ſum ꝓgrediat' ſtatim morit'.Quapropter Tauri ĩtroducti cadũt & mor
tui educunt'.Nos paſſeres immiſimus:qui ſubito mortui ceciderũt.Gal/
li uero execti illæſi accedũt.ut ẽt uſq; ad os appropiquẽt & ĩtroſpiciant:
& immergãt' quouſq; poſſint ſpiritũ cõtinere. Videbãus enim ex aſpec/
tu æſtuoſæ cuiuſdã paſſiõis indiciũ:ſiue qd' omnes id experiant': ſiue ſo
li ſacerdotes ſiue diuina ꝓuidẽtia:quẽadmodũ ueriſimile ĩ iis eſt: q niuẽ
ſunt afflati:ſiue qd' hoc uiribus qbuſdã reluctãtibus cõtigat.qd' autem
aquæ quædã lapideſcãt:dicũt id in fluminibus cõtigere apud laodiceã:
licet potulẽtæ ſint. Nã & apud Hierapolim aqua quædã adeo tingẽdis
lanis idonea eſt:ut ex radicibus tincta cũ his decertent:quæ ex uermicu/
lo purpuraq; tingũt'.Et adeo exuberat aquaꝝ uis: ut regio balneis ſpõte
naſcẽtibus:plena inueniat'.Poſt Hierapolim ſequũt' loca:quæ trãſmean
drum ſunt.Nos quæ ad Laodiceam Aphrodiſiadẽq; ꝓtinẽt:& quæ caru
ra uſq; pertẽdunt diximus.Sequẽtia ſunt occidẽtalia qdẽ:Antiochia ad
meãdrum quæ iam ad Cariam ꝓtinet.Auſtralia Cybira ea quæ magna
eſt:& Sinda & Cabalẽſis ager:uſq; ad taurum ac Lyciam.Antiochia me
diocris urbs eſt:ad meandrũ ſita:Phrygiã uerſus.Ea põte iuncta eſt:& re
gionẽ multã habet ex utraq; fluminis parte:totã fertilẽ & Caricã multã
fert:quæ Antiochica uocat'.Eandem Triphyllon uocãt.Hic locus facile
cõcutit':Ex hac Sophiſta clarus eſt Diotrephes:quẽ Hybreas maximus
noſtri rẽporis orator audiuit Credũt Cabalẽſes Solymos eſſe: unde col/
lis qui Termeſi ꝓmõtorio ĩminet Solymus uocat'.& ipſi Termeſenſes
Solymi dicunt'.proximũ eſt Bellorophõtis uallum.& Piſandri eius filii
ſepulchrum q in bello cecidit:cõtra Solymos geſto.hæc plane cũ iis cõ/
cordant quæ a poeta dicunt':nã de Bellorophonte ſic ait.

Hic ſolimis iterum præſtãtibus intulit arma.

De eius autem filio ſic.

At natum occidit Piſandrum Bellorophontis:
Pugnantem Solymos contra:in certamine mauors.

Termeſus Piſidica urbs eſt:quæ ꝓxime ac plurimum Cybiræ immĩet.
Cybirei a Lydis dicunt' profecti.qui Cabalenſem agrum tenuerunt.Po
ſtea Piſidæ finitimi eam habitauere atq; in alium locum trãſtulerũt.mu/
nitiſſimam quidem ambitu:centum fere ſtadiorum.Ea propter æquita/
tem plurimũ creuit.& uici propugnati ſunt a Piſidia & finitimo Myliæ
agro uſq; ĩ Lyciã & ulteriorẽ Rhodioꝝ regionẽ:additis tribus urbibus

finitimis.Bubone Balbura & Oenoandro. quarum conuentus Tetrapolis dictus est.Harum singulæ singula suffragia habebant : Cabyra uero duo.Nam ea triginta peditum milia mittebat:equitum duo milia:semp Tyrānis subdita.temperanter tamē:qui status in Moageto finem habuit.Nam eam tyrannidem Murena sustulit: Balburam & Bubonem Lyciis adiecit.Nihilominus Cybirensis administratio inter maximas totius Asiæ censetur.Cybirei quattuor linguis utebantur.Pisidarum Solymorū Græcorꝫ ac Lydorꝫ.Propriū apd Cybireos ē:ferrum facile extornari. Mylia mōtana ē: quæ ab āgustiis Termesi:& a trāsitu q p eas fit ad citeriora Tauri ad Sindā ptēdit usqꝫ ad Apameorꝫ regionē & Sagalasum.

Vartusdecimus liber circa Cycladas insulas uersatur : & ulteriorē regionē ī qua est Pāphylia Isauria Lycia Pisidia Cilicia usqꝫ Seleuciam Syriæ & Asiam:quæ proprie Ionia appellatur.

Eeliquū ē:ut de Iōibus Caribusqꝫ dicāus:& de ora q trāstaurū est: quā Lycii hnt & Pāphylii & Cilices.Nā hoc mō tota Cherōnesi pagratio ad finē pducta erit.cuius Isthmū dixius trā situ:qui ex pōtico mari fit ī Issicum. Ioniæ circūnauigatio secus terrā est mille fere & quadrigentorꝫ & triginta stadiorꝫ: propter sinus:& propterea quod regio multas peninsulas efficit. Longitudo uero in rectum non sane multa.Quare ab Epheso Smyrnam usqꝫ recto itinere stadia sunt tricenta ac uiginti.Nam usqꝫ in Metropolim cētum ac uiginti reliqua sunt Smyrnam usqꝫ.Circūnauigatio autem paulominus q̄ duo milia & ducēta. a Milesiorum itaqꝫ & caricorum mōtiū posidio Phoceam usqꝫ & Hermum est Iōicæ oræ terminus, Pherecydes dicit Miletum & Miūtem ad hanc oram pertinere:& Cares prius Mycalensia & Ephesia habuisse.Sequentem uero oram Leleges usqꝫ Phoceam & Chium & Samum:cui Anceus imperauit : & utroſqꝫ ab Ionibus eiectos in reliquas Cariæ partes euasisse. Addit etiam androclum Codri Atheniēsium regis legitimum filium:primo Ionum colōiæ postea Aeolicæ īperasse atqꝫ Ephesū cōdidisse:unde Ionū regiā ibi cōstitutā dicunt: & adhuc q ex eo genere sunt reges nominātur:& honores quosdā habēt: ī certāinibus qdē præsidētiā:& purpuram regii generis īsignæ & Scipionē ,p sceptro:& cereris eleusinæ sacra.Miletū Neleus cōdidit:q genere Pylius fuit.Mesenii ac Pylii q̄ndā īter se cognationem fingūt. q̄propter posteriores poetæ Nestorē mesenīū dicūt & mlt̄os ex Pyliis cū Melātho Codri patre Athēas cōcessisse:ac totam hāc gētem cū Ionibus coloniam misisse.Ara uero quam Neleus cōdidit:in Posidio ostēditur. Cydrelus Codri filius nothus Myuntem condit. Andropompus Lebedum loco quodā occupato nomine Arta:Colophonem Andremon Pylius:ut Minermus in Nāno dicit.Prienem Epytus Nelei filius. Posterius etiā Philotas gēte ex Thebis deducta. Teum prius quidem Athamas:quapropter Anacreō eam Athamantida uocat.In Ionica colonia Nauclus Codri filius nothus: & post eū Poegnas & Damathus Athenienses:nam ex bo etia fuit Erythras Gnopus:atqꝫ hic etiam Codri filius nothus Phoceam Athenienses cum Philogene Clazomenas Paralus Chium Egertius: mixtam multitudinem ducens.Samum Tymbrion:ac deinde Patrocles. Nā hæ sunt duodecim Ioniæ ciuitates. postea ad Ioniam Smyrna assumpta est Ephesiorum opera.Nam cum eis olim habitabant:cum Ephesus Smyrna uocaretur. Nam & Callinus eam sic in quodam loco nominauit:quū Ephesios in oratione ad Iouem Smyrneos uocat:ut Smyrneorū miserere.Smyrna Amazon fuit:quæ Ephesum tenuit. Ab ea & homines & urbs dicitur.sicut a Sisyrba quidam ex Ephesiis Sisyrbei dicebantur. & locus quidam Ephesi Smyrna uocabatur:quod Hipponax significat. ut pone urbem ī Smyrna habitabat inter Tracheam & Lepramactam. Lepramacta dicebatur rupes quæ nouæ urbi imminet : & partem muri urbis habet.Quapropter agri qui pone rupem sunt:adhuc in Opisthoplepria dicuntur. Trachea uocabatur regio prætermontana:quæ ultra cursum ē:antiq̄ urbs iuxta Palladis tēplū erat:qd nūc ē extra urbē:apd eā quæ Hypeleus uocat.quare Smyrna iuxta gymnasiū fuit:qd nūc pone urbē ē:iter Tracheā & leptā actā.Smyrnei uero a Milesiis secedētes exercitū ī eū locū ducūt:ī quo nūc Smyrna ē:quū Leleges eū tenerēt. q̄bus eiectis ātiquā Smyrnā cōdidere:distātē ab ea quæ nūc ē ad stadia uiginti:postea ab Aeolibus pulsi Colophonē aufugerunt:& cū Colophoniis cōtra eos exeūtes:regionē suā occupauere(ut Minermus ait)ī Nanno:cū Smyrnæ mentionē facit:quod ea semper fuerit bellis infestata:ut

Nos pylo:& excelsa Nelei ex urbe profecti
Oram Asiæ optatam:nauibus attigimus.
Ac primo ad Colophonem instructi uiribus urbem
Auctores cladis sedimus:atqꝫ duces.
Inde per asteenta egressi protinus amnem:
Sponte deum Smyrnam uidimus æolida.

Ac de his hactenus:nunc rursum singula p̄curренda sunt: initio a principalibus sumpto: a quibus alia condita fuere.de Mileto in quam atque Epheso. Hæ nāque optime urbes sunt atque clarissimæ. Post Posidium Milesium est oraculum:Apollini Didymeo sacrum:apud Branchidas: ad decē & octo stadia ascendenti id a Xerxe icēsum est:quemadmodum

Universidad de Deusto
Biblioteca

cætera tẽpla omnia:Epheſio excepto. Brãchidæ autẽ dei theſauris perſe traditis:cum eo fugiẽte abſceſſerũt:ne proditionis & ſacrilegii pœnas pẽ derent.Poſtea Mileſii tẽplũ cõſtruxerũt omnium maximũ. quod propter magnitndinẽ remãſit ſine tecto.Huius fani ambitus uici habitationẽ recipit & ſumptuoſus interius & exterius lucus eſt.alia uero fana & oraculum & ſacra continent:hoc in loco de Brãcho & Apollinis amore conficta fabula eſt. Templum uariis ãtiquarum artium donis ſumptuoſiſſime ornatũ eſt.Hinc ad urbem nec uia nec nauigatio permulta eſt.Ephorus ſcribit Cretenſes prius eam ſupra mare cõdidiſſe:ubi nunc antiqua Miletus eſt:atq; habitatores ex Mileto Cretenſi a Sarpedone deductos: & urbi nomẽ impoſitum eſſe.de nomine eius quæ ibi eſt:cum prius Leleges hũc locum tenerent.poſtea Neleum cõdidiſſe:quæ nunc eſt noua: quattuor portus habet:quorũ unus claſſis eſt capax Multæ ſunt huius ciuitatis reſgeſtæ:maxia ẽ etiam coloniarũ ab ea profectarum mꝝtitudo. Nam totus Euxinus pontus ab his eſt habitatus.Item propõtis & alia cõplura loca unde Anaximenes Lampſacenus dicit:Mileſios Icarum iſulã ac lerum habitaſſe.Circa Helleſpontum etiam in Cheronneſo Lymnas in Aſia Abydum & Ariſbã Peſum in Cyzicenorũ inſula Artacem Cyzicũ.In mediterranea Troadis Scepſim. Nos cũ de ſingulis tractabimus alias addemus:quæ ab eo ſunt prætermiſſe. Quidam Apollinem Vlion uocãt:ut Mileſii ac Delii ideſt Salutiferum & Peonicum.Nam Vlo idẽ eſt quod ualeo ex Vla cicatrix dicit:& illud iamq; Vale & Salue: Apollo enim ſalutifer eſt.& Artemis ex eo dicit:qđ ĩtegros faciat. Sol quoq; & luna his ſimiles ſunt ac pares.quod cauſa ſint temperiei aeris:& peſtes & ſpontaneæ mortes his applicentur.Ex Mileto fuere uiri memoratu digni. Tales unus ex ſeptem ſapientibus: qui primus Phyſiologiæ ac mathematicæ auctor fuit:inter Græcos & Anaximander eius diſcipulus & Anaximandri Anaximenes.Item Hecateus:qui hiſtoriam ſcripſit p noſtra tempora.Eſchynes orator:qui aſſumpta nimia erga Pompeium magnum licentia miſſus eſt in exiliũ.Hæc ciuitas aduerſitate preſſa eſt:quũ Alexandrum excluderet.Nam ui capta eſt:quemadmodum Halicarnaſſus.Ac etiam prius a Perſis.Vnde Calliſthenes dicit Phrynichium tragicum mille dragmis ab Athenienſibus mulctatum:quod actum quendam feciſſet:Miletum a Dario captam.Ante eam in proximo iacet Lada inſula. circa Trageas inſulas:quæ ſtationes piraticas habent. deinceps eſt Latinicus ſinus : in quo eſt ea quæ Heraclia dicitur oppidulum ſub latino : quod ſtationes haber. id prius latinus dicebatur: eodem nomine quo & imminens mons quem Hecateus putat eum eſſe:qui Poeta pediculorũ mons appellatur.Dicit.n.ultra latinũ urbẽ pediculorũ mõtẽ eſſe.

Quidã eum Griũ dicũt:quod is æq; atq; Latinus ꝓgrediatur:a Mileſiorũ agro oriẽtem uerſus tendẽs:per Cariã Euromũ & Chalcetoré uſq;. ĩmenet aũt illi in alto:nõ ꝓcul hinc fluuiolũ quẽdã perträſeunti:apud latinũ montẽ.Endymiõis ſepulchrũ poſitũ in ſpelũca quadã oſtẽdit.Deide nauigatio ab Heraclia ĩ oppidũ Pyrrã cẽtũ fere ſtadiorũ:pauloplus a Mileto Heraclią ſi qs ſe in ſinũ iferat.recta nauigatio ex Mileto pyrrã ẽ ſtadiorũ.xxx.adeo lõgũ iter habet littoris præternauigatio.Sed opus ẽ ut huiuſmodi geographiæ excurſus ĩ locis claris paululũ ĩmoret.a Pyrra uſq; ad Meãdri oſtia qnquagĩta:q locus ſtagnis & paludibus plenus ẽ. Subminiſtratoriis uero ſcaphis ad nauigãti ſtadia trigĩta ẽ Myus:una ex duodecim Ioniæ urbibus:quæ nũc propter hoĩnum paucitatẽ a Mileſiis habitat.Hæc Themiſtocli dicit a Xerxe ĩ opſoniũ data Magneſia ĩ panẽ: Lãpſacus ĩ uinũ. Hic ad ſtadia quattuor Thymbria eſt;Cariæ uicus iuxta quẽ eſt Auernus:ſpecu ſacrũ qđ Charonii dicit.Id peſtiferas exhalationes habet.ulterius eſt magneſia Meãdrũ uerſus:Magnetũ Teſſalicorũ colonia & cretẽſiũ:de qua mox dicẽus.Poſt meãdri oſtia ẽ Prienẽſiũ littus ultra qđ Priene ẽ:& mycale mõs feris & arboribus plẽus.Is Sãiæ regiõi adiacet.& ad eã quaſi octo ſtadiũ Iſthmũ facit:ultra Strogiliũ promõtoriũ.Priene a qbuſdã Cadme appellat.qm̃ Philotas eius conditor e boetia uenit.e Priene fuit Bias:unus ex ſeptẽ ſapiẽtibus de quo Hipponax ſic inquit.Et diſceptari quã Bias.Prienẽſis melius.ãte Trogiliũ ꝓua iſula iacet eodẽ noie Hic Suniũ breuiſſimus träſitus ẽ:mille & ſexcẽtorũ ſtadiorũ principio Samũ & Icariã & Corſias ad dextrã hñti:ad ſiniſtrã uero Melãthios ſcopulos:reliquũ aũt p medias Cycladas Trogiliũ promõtoriũ pes qdã eſt:q a Mycale ꝓcurrit alius mõs:Mycalæ ipſi adiacet: q Epheſii agri eſt:noĩe Pactias.ad eũ mediterranea deflectit.A Trogilio Samũ uſq;:ſtadia ſunt quadragĩta.Ea ad auſtrũ ſpectat & portus eius : q nauale habet:Maxia eius pars in plano ẽ & mari alluit. Pars ĩ iminẽtem mõtẽ aſcẽdit. Ad dextrã nauigãti urbẽ uerſus:eſt Poſidium qđ ꝓmõtoriũ mycalẽ uerſus:ſeptẽ ſtadium fretũ efficit.Id neptũni tẽplũ habet:ãte qđ narthecis iacet ꝓua iſula.Ad ſiniſtrã ẽ ſuburbanũ Hereũ uerſus & ĩbraſus ãnis:& Hereũ ãtiquũ fanũ & ædes:quæ nũc tabularũ armariũ eſt. Sed præter tabularũ mꝝtitudinẽ quæ hic ſunt alia armaria & Sacella antiqs artibus plena.ſimiliter locus ſub Diuo optimis ſtatuis plenus:quarũ tria coloſſica opa Myrõis ſunt:ſuꝑ una Baſi ſita. Quæ cũ Antonius abſtuliſſet: Auguſtus cæſar:duo ĩ eãdẽ Baſim repoſuit Palladẽ & Herculẽ Iouem aũt träſtulit ĩ Capitoliũ & Sacellũ ei cõſtruxit:Sami circũnauigatio ẽ ſtadiorũ tricẽtorũ ea prius Parthẽias dicebat:dũ Cares eã habitarẽt. poſtea Anthẽus poſtea Melãphylus:poſtea Sãus:poſtea a quodã ĩdigẽa

Heros colonis ex Ithaca & Cephalēia deductis quoddā eius ꝓmōtoriū Ampelus uocat:ad Icarie Drepanū ſpectans:imo totus mōs q totā īſulā mōtanā efficit:eodē noīe dicit'.Ea uino īfelix eſt:cum cæteræ circūuiciæ uino optīo habundēt:& tota fere cōtinēs:quæ ꝓpīqua eſt: uina optīa ferat.ut Chius Leſbus & Cos:Atq & Epheſium & Metropolitanum optima ſunt.Mediterrāea uero & Tmolus & Exuſta & Gnidus & Smyrna: & alia ignobiliora loca optīo uino & ad iocūditatē & ad medicā uictus ratione excellūt.Samus itaq; uino nō ualde fortūata ē:in cæteris uero feracīſſima:qd' ex eo maxie ꝓſpici pōt:qd' bellis īfeſtat'.ūde laudātes nō dubitāt:illd' ei ꝓuerbiū accōmodare:qd' ēt fert gallīæ lac:quēadmodū Meāder īqt:ī quodā loco q̄ res ei Tyrānidū cauſa fuit:& īimiciciaꝝ cū Atheniēſibus.Sed Tyrannides plurimū Polycratis & ſyloſontis fratris eius tēpore uiguerūt.quoꝝ alter & fortuna & opibus clarus fuit:adeo ut etiā mari dominaret':maximū felicitatis argumentū ducūt:qd' ānulo de īduſtria ī pelagus ꝓiecto:gēma & ſculptura precioſo:paulopoſt piſcator qui dā piſcē eduxit:q eū deuorauerat:quo cæſo ānulus īuētus ē:qd' quū Aegyptioꝝ Rex ītellexiſſet:diuinitus locutū ferūt.Quod q eiuſmodi ꝓſperitatibus uteret':uitā clauderet ſine nō fortūato.qd' & ita eſt factum.nā a Perſaꝝ Satrape dolo captus ſuſpēſuſq; eſt.Eius tēpore fuit Anacreō Lyricus. q̄propter tota eius poeſis illius mētiōe plena eſt. Huius tēpore Pythagorā fuiſſe in hiſtoriis tradiderūt.qui quū iā Tyrānidē naſci uideret urbē deſeruit.& ī Aegyptū & Babylonē diſcēdi ſtudio abſceſſit. quum uero reuerſus eſſet:& adhuc ꝓdurare Tyrānidē īueniſſet: in Italiā nauigās ibi uitā cōtriuit.ac de Polycrate qdē hæc.Syloſon uero priuatus relictus eſt.Is cū Dario Hyſtapis filio:ueſtē quā ferebat aliquādo largitus eſſet.Nā ille quū nōdū Rex eſſet:eā magnope cōcupiuerat:quū uero regnaret dono Syloſōti Tyrānidē dedit q acerbe īpauit . Quapropter urbs homībus uiduata eſt. Vnde ductū eſt ꝓuerbiū:Syloſontis opa locus amplus ē.Sed Atheniēſes prius miſſo Pericle īpatore:& Sophocle poeta cū eo:Samios nō obtēperātes graui obſidiōe affecerūt.poſtea duo municipū milia ex ſuis miſerunt:ī qbus fuit Neocles Epicuri pater ludi magiſter:quē & hic & ī urbe Teo educatū ferūt. Adoleſcētiā uero Athenis egit:quo tempore Menander Comicus adhuc Ephebus eſſet : ex Samo etiam Creophylus fuit:quem aliquando tradunt:ſuſcepto in hoſpitium Homero:accepiſſe ab eo donum inſcriptionem poematis:quod Oechaliæ captiuitatem uocant. Sed Callimachus:per Epigrāma quoddam cōtrarium oſtendit.quod quanq̄ Creophylus opus compoſuerit:Homeri tamen dicatur:propter dictum hoſpitium.ut

Sum Samii labor:accepit qui dion Homerum
Hoſpitio:ſæuis ignibus uro duos.

Euryton atque Iolē.nunc ſcriptum dicor Homeri.

Ante Creophyli Iuppiter at fueram.

Quidā hunc Homeri magiſtrū tradunt.qdā nō hunc:ſed Auriſteū proconneſum Adiacet Samo inſula Icaria:a qua Icariū pelagus nominat'.eanomē habet ab Icaro Dædali filio:quē dicūt paternæ fugæ comitē: quū ambo pēnati e Creta aufugiſſēt:Hoc in loco cecidiſſe uia nō ſeruata.Nā quum celſus ſe ad ſolē extolleret:liquefacta cera pennæ effluxerūt: inſuæ ābitus ē ſtadioꝝ tricētoꝝ ea portū nō habet ſed ſtatōies:quaꝝ optima Hiſti appellant'.In hac inſula ē ꝓmontoriū ad Zephyrum porrectū.Ineſt ēr Dianæ tēplū: quod Tauropoliū uocat': & oppidulum Oenoe:ītē aliud de nomine Dracani ꝓmontorii:in quo ſitū eſt ſtationē habet.Hoc ꝓmōtorium diſtat a ꝓmōtorio Samioꝝ : qd' Cātharīū appellat': ſtadiis octoginta qui traiectus minimus eſt intermedioꝝ. Nunc quidē cū ea hominibus effecta ſit: Samii magna ex ꝑte īcolūt: paſcendoꝝ pecoꝝ gratia. Poſt Samiū freti:quod Mycalem uerſus eſt:Epheſum nauigātibus eſt Epheſioꝝ ora:ad dextrā & panionia:quæ tribus ſtadiis ſupra mare ē.ubi Paniōia cōmunia omniū Ionū feſta Neptunno Helicōio & ſacrificiū celebrat' Sacrificant autē prienēſes:de quibus in rebus Peloponeſiacis dictū eſt.deīde eſt Neapolis:quod autē prius erat Epheſioꝝ: nūc Sannoꝝ eſt:qui cū Maratheſio agro ꝑmutauerūt.ꝓpinqua ſcilicet cū lōginquis. deīde Pygella oppidū quod Dianæ Munychiæ tēplū habet Agamēnonis opus:a ꝑte quadā gētium illius habitatum.Nā quidā Pygallii nominati:iā calamitatibus defatigati ibi remanſerunt.Vnde locus nomē ab illis accepit.poſtea portus eſt nomine Panorinus: qui Dianæ Epheſiæ tēplū habet.deinde ē ciuitas ipſa in eadē ora:paulo ſupra mare ē Ortygia Lucus omnis generis materiæ pulcherrimus præſertim Cypariſſo:ꝑ eū Cenchrius amnis fluit:ī quo dicunt Latonam ex partu lotam.Nam hoc in loco fabulat'.& partum eius & nutricem ortygiam & adytum in quo pepit:& ꝓximā oleā:ad quā tradūt eā primo poſt ꝑtū ꝙeuiſſe.Mōs Lucoīminet nomīe Solmiſſus:ubi dicunt curetas armoꝝ ſonitu Iunonē obtudiſſe ex æmulatiōe iſidiātē.quo auxilio:laronæ ꝑrus eā latuit.Sed cū plurima tēpla ſint ī eo loco alia uetuſta alia poſterius facta:ī ātiqs ātiquæ inſunt ſtatuæ:ī poſterioribus praua opa:ut Latona quæ ſceptrū gerit:& Ortygia q̄ manu pueꝝ tenet.Hic quotānis ſollēnia celebrāt'.Sed āno quodā iuuenes ſplēdidiſſimis epulis ſtudēt. Curetū aūt palatiū cōuiuia:& q̄dam myſtica ſacrificia ꝑcipit: urbem Cares & Leleges habitauere. Sed ꝙuum maximam eorum partem Androclus eieciſſet: eam ex iis ſuppleuit.qui ad ſe circa Atheneū & Hipeleū cōuenerāt: aſſumpta etiā ꝓtēr

montana Coreſſo ꝓxima.Ea itaq; uſq; ad Croeſi tẽpora hoc mõ fuit habitata.poſtea a prætermõtana deſcẽdẽs:circa tẽplũ quod nunc ẽ: habitauere uſq; ad Alexãdri tẽpora.Lyſimachus cõdita urbe q̃ nũc ẽ: cũ homines nõ libẽter ĩde cõmigrarẽt:uehemẽti hymbre obſeruato ſubuẽit foſſas & canales obſtruxit:ũde urbs ſubmerſa ẽ:& illi plibẽter traducti trãſmigrauere.Lyſimachus urbẽ de uxoris noĩe Arſinone appellauit.Verũ tamẽ ãtiquũ nomẽ obtinuit.In ea erat Senatus conſcriptus: cũ quo etiã cõueniebãt ii:q uocati dicebãt:& oĩa adminiſtrabãt. Dianæ tẽplum primus Archiphrõ mire fabricatus ẽ.poſtea aliud fecit maius illo.Sed quũ Heroſtratus qdã id ĩcẽdio cõſumpſiſſet:aliud præſtãtius cõſtruxerunt: mulieꝝ ornamẽtis & multis opibus ad id collatis:refectiſq; prioribus colũnis.quaꝝ reꝝ teſtimonio ſunt decreta tũc facta:quæ Artemidorus dicit Timeũ tauromenitanũ ignorare & ĩuidũ eſſe : & calũniatorẽ. ũde & Carptorẽ fuiſſe uocitatũ:q; ex Perſaꝝ depoſitis tẽpli ſtructurã finxerit. Cũ nulla tũc depoſita eſſent:& ſi erãt cũ tẽplo cõbuſta ſũt.Nã cũ poſt ĩcẽdiũ tectũ deletũ eſſet:qs uoluiſſet ĩ tẽplo detecto depoſitũ tenere? Addit etiã Alexãdrũ & factas & futuras ĩpenſas pollicitũ:dũmodo ipſe titulũ haberet.Illos autẽ noluiſſe multo magis uoluerũt & ſacrilegio & templi ſpoliis ĩfames fieri.laudat præterea Epheſiũ q̃ndã q regi dixit: nõ decere deũ diis qcq̃ dedicare.Poſt tẽpli cõſumationẽ:qđ dicit Chinocratis opus eſſe:q Alexãdriã cõſtruxit eũdẽ pollicitũ fuiſſe Alexãdro:ſeſe mõtẽ Atho ĩ eius formã fabricaturꝝ:ut tãq̃ ex guto quodã:aqua ĩ phialã effũderet:facturũq; duas urbes:alterã ad montis dextrã:alterã ad ſiniſtrã:ut ab altera ĩ alterã ãnis efflueret.Poſt tẽplũ itaq;:aliaꝝ reꝝ dedicataꝝ mĩtitudinẽ ĩgẽtẽ ĩueniri:artificũ eſtimatione.Edẽ uero totam fere Praxitelis opibus plenã:nobis Traſonis nõnulla mõſtrata ſunt:cuius ẽ Hecateſiũ & fõs Penelope & anus Euryclia.ſacerdotes Eunuchi erãt q Megalobyzi dicebãt. Ac ſẽp aliq accerſebãt digni tali præfectura : & ĩ honore maximo habebãt.cũ his uirgines aliquas ſacras eſſe oportebat.Nũc eaꝝ cõſuetudinũ quædã ſeruãt: q̃dã minĩe Tẽplũ & nũc & olim Aſylũ erat: cuius libertatis termini ſæpe ſũt ĩmutati. Alexãder ad ſtadiũ extẽdit.Mithridati uero dimiſſa ab ãgulo cerami ſagitta uiſũ ẽ:paululũ ipſũ ſtadiũ trãſcẽdere. Antonius huic ꝓxĩe acceſſit:& cũ eo termĩo urbis ptẽ cõprehẽdit.Poſtmodũ Cæſar Auguſtus cũ id dãnoſũ exiſtiaret & nihil aliud eſſe:quã mĩtis malefaciendi cauſam exhibere:id irritũ fecit Hæc ciuitas & naualia hẽt & portũ:quẽ Architecti:ore pbreui effecerũt pirer cũ rege decepti.Is Attalus fuit Philadelphus: q ratus ingreſſũ nauibus onerariis ꝓfundũ fore ſi terra apponeretur.Et cũ portus prius ſtagnoſus eſſet ex aggeſtionibus a Caiſtro factis ori qđ quidẽ ãplum erat: terram oppoſuit.Sed cõtra q̃ ratus erat uenit.Nã limus ĩtrorſum ĩpulſus:fecit ut totus portus Oretẽus ſtagnaret:prius aũt affluxus & refluxus pelagi:ſatis ꝓ ſeſe limũ auferebãt. & extrorſũ retrahebãt . Ac portus qdẽ talis ẽ.Ciuitas loci opportunitate quotidie creſcit:& maximũ citerioris Aſiæ Emporiũ ẽ.In ea fuere uiri memoratu digni:ex antiquis Heraclitus: cui cognomẽto fuit Scotinus.Itẽ Hermodorus:de quo hic idẽ inquit.Dignos eſſe Epheſios omnes ſtrãgulari qui Hermodoꝝ uirũ ĩter eos frugi eiecerunt:dicẽtes nemo noſtrũ frugi eſto.Alioquin cum aliis eiiciat. Hic uit leges quaſdã uidet Romanis cõſcripſiſſe.Ex Epheſo fuit Hipponax poeta:& paraſius pictor:& Apelles.Ex iunioribus Alexander orator:q Lychnus eſt cognominatus.Is ĩ Republica uerſatus eſt. & hiſtoriam cõſcripſit:& carmina reliquit:ĩ qbus & de cæleſtibus ꝓtractat.& terras contingẽtes deſcribit.ĩ quaq; edens poemata.Poſt Cayſtri oſtia ẽ lacus nomĩe Selinuſius ex pelago refuſus. poſtea eſt alius qui in eũ cõfluit. Hi magnos ꝓuẽtus habẽt:quos cũ deæ ſacri eſſent:reges abſtulerũt.poſtea a Romanis ſunt reſtituti.Rurſum publicani facta uiolẽtia: uectigalia ſibi uendicauere. Artemidorus Legatus miſſus:& lacus deæ recupauit:& Heraclem otim quæ deſciuerat euicit.Romæ iudicatus ꝓ quibus rebus ciuitas aureã ei imaginẽ ĩ fano erexit.In concauiſſima autẽ pte lacus regis fanũ ẽ: quod Agamemnonis opus dicũt poſtea eſt Galleſius mõs:& Colophon ciuitas Ionica & ãte eã Apollinis clarii Lucus Tradũt Chalcãtẽ augurẽ cũ Amphiloco Amphiarai filio:e troião bello redeunte terræſtri itinere huc pueniſſe.Cũq; apd claꝝ ĩ Mopſũ icidiſſet:augurẽ præſtãtiſſimum: pre mærore mortuum eſſe. Heſiodus Chalcantem mopſo huiuſmodi quiddam ꝓpoſuiſſe.

Mirabor ſane:poteris ſi dicere:ficus
Quot numero hæc captrificus habet:ꝓparua licet ſit.
Mille quidem decies modius mẽſura.ſupque
Vna fit.hanc nullo poteris comprehendere pacto.
Dixit.& inuentus numerus: menſuraque certa:eſt.
Continuo mortis chalcanti ſomnus obortus.

Pherecides dicit:prægnanti ſue oblata: Chalcantem interrogaſſe: quod porcos haberet hunc uero reſpondiſſe tres. Atque ex iis unam fœminã: & cum mopſus uera locutus eſſet illum prædolore mortuum. Sunt qui dicãt Chalcãtẽ ſuẽ ꝓpoſuiſſe:illũ uero caprificũ ac mopſum uera dixiſſe.Chalcãtẽ uero minime & pre mærore mortuum & ĩ quodã loco Sophocles ſcribit cũ Helena repoſcit:qđ tũc Chalcãti fata mortẽ decreuerũt:quũ præſtãtiorẽ augurẽ offendet.Sed hic Chalcantis mortem tranſfert in Ciliciam.Atque hæc quidem antiqua ſunt.Colophonii aliquãdo

nauales opes ſatis amplas habuere : & equeſtribus tãtum excelluerunt: ut ubicũq; difficulter bella cõponi poterant:Colophonii equitatus auxi lio dirimebãtur.qua ex re ductum ẽ ꝓuerbium Colophonẽ addidit: cũ ſumma operi manus imponit'.Viri ex Colophone memorabiles fuere. Minermus tibicen:& Elegiæ poeta.Itẽ Xenophanes phyſicus q poema ta de Sillis fecit.Pidarus etiam dicit Polymnaſtum quendam in muſica doctum: Vt

Noſti quicquid dixit Polymnaſtus uir Colophonius

Sunt q Homerum hinc faciãt ab Epheſo Colophonẽ recta nauigatiõe: ſunt ſtadia ſeptuaginta ĩ ſinum ſe inferẽti cẽtũ & uiginti: poſt Colopho nem eſt Dianæ Coracius mõs: & inſula Dianæ ſacra in quã ceruas peri/ turas tranare crediderunt.Poſtea eſt Lebedus quæ centum ac uigiti ſta/ diis abeſt a Colophone.Hoc in loco artificum liberi patris cõuentus ẽ: & Ionum habitatio uſque in Helleſpontum: ĩ qua ſolemnia & certamia libero patri quotanis celebrant'. Prius autẽ Teo habitabant : quæ con/ ſequẽs Ionũ ciuitas eſt. Sed orta Epheſi ſeditione aufugerũt. Quũ uero Attalus eos in Mionneſo collocaret inter Teo ac Lebedum:mittuntur Teii Romã oratũ ne patiãtur Romani Myõneſum ſibi admuniri.qua re ii in Lebedum migrauere. Lebediis perlibẽter eos ſuſcipientibus pro pter hominũ paucitatẽ qua detinebantur. Teos a Lebedo diſtat ſtadiis centum ac uiginti:ĩter eas ẽ inſula quædã Aſpis nomine:nõnulli eã Ar/ cõneſum uocant.& Myõneſus quidẽ in loco excelſo habitat': qui penin ſulam facit. Teos quoque in peninſula ſita eſt & portum haber. Hic ẽ Anacreon Lyricus:Cuius tempore Teii relicta urbe: Abdera Thracũ urbẽ migrauerũt:cum perſaꝝ contumelias ferre nõ poſſent. unde illud dictũ eſt Abdera optima Teioꝝ colonia Rurſum poſteriore tẽpore nõ nulli ex eis redierũt.De Apelicõe dictũ ẽ q Teius fuit.Ex eadẽ urbe fu it Hecateus hiſtoricus.Eſt alius qdã portus nomĩe Gereide diſtãs ab ur be ſtadiis triginta:deinde Chalcides qui eſt Cheronneſi Teioꝝ & Ery/ threoꝝ Iſthmus.Intra Iſthmum itaque ii habitant. Iuxta Iſthmũ Tei & Clazomenii.Nã auſtrale Iſthmi latus ideſt Chalcides:Tei habẽt Bore ale Clazomenii:ad quod Erythreoꝝ agro coniunguntˊ.In Iſthmi initio ẽ locus præceps.Interius Erythreoꝝ exterius Clazomenioꝝ agrum com/ prehendens.Chalcidibus Lucus imminet:Alexãdro Philippi filio dica tus.Hoc ĩ loco certamen Alexandria nuncupatum:ab uniuerſa Ionia ce lebratˊ.Iſthmi trãſitus ab Alexandrio & Chalcidibus: uſque ad præcipi tium eſt ſtadioꝝ quinquaginta:circũnauigatio plurium q̃ mille. Ad me/ diam fere circunnauigationem ſunt Erythre ciuitas Ionica quæ portum habet:& quattuor in fronte paruas inſulas quæ Hippi dicuntˊ: prius q̃

Erythras pueniatˊ.primũ eſt oppidulũ Gerre.poſtea Teium:poſtea Co/ rycus mons excelſus & portus Caſyſtes ſub eo.Item alius portus q Ery/ thras appellatˊ:ac deinceps cõplures alii.Dicunt totam Coryci præterna uigationẽ latronibus plenam:q Corycei dicũtˊ.Hi nouũ inſidiãdi genus adinuenerũt.diſpſi enim ꝑ portus accedũt ad mercatores q applicuerit: auſcultantes qd reꝝ ferãt & quo nauigẽt. poſtea quũ illi ſoluerint & ĩ al tum ſe receperint:cõgregati eos adoriũtˊ ac diripiunt.Ex quo omnes cu/ rioſos & occulta ac ſecrata auſcultare conantes : Coryceos appellãus.& ĩ ꝓuerbio dicius hũc ergo Coryceus auſcultauit:quũ qs aliqd dicere uel facere ſecreto uideatˊ:qdˊ minĩe uideatˊ:ꝓpter eos q ſpeculãtˊ & ſcire ſtu/ dẽt:quæ nõ conuenit.Poſt Corycium ẽ iſula Halõneſus.deide Argenũ ꝓmõtoriũ agri Erythrei:qdˊ Chioꝝ poſidio ꝓximũ eſt. Id fretũ quoddã efficit ſexagita fere ſtadioꝝ ĩter Erythras atq; præcipitiũ ẽ mimas mons altiſſimus: & feris & arboribus plenus.deide uicus cybelia & ꝓmõtoriũ nomĩe Melena:ubi molæ effodiuntˊ.Ex Erythris ẽ Sibylla quædã niuẽ afflata:& diuinatrix antiqua ſane mulier tempore Alexãdri.Alia quædã fuit eodẽ modo diuinatrix noĩe Athẽais.Ex eadem ciuitate:ætate noſtra fuit Heraclides Herophilus medicus: Apollonii cõdiſcipulus: eius qui Mus eſt cognomiatus.Chius circũnauigationẽ habet ſtadioꝝ nũgẽtoꝝ: ſi qs ſecus terram deferatˊ:ea urbem & portum optimũ habet, & nauale nauiũ octoagita In circũnauigatione habenti inſulã ad dextrã:primũ ab urbe eſt poſidiũ.deinde Phane portus ꝓfundus & Apollinis templũ & palmaꝝ lucus:poſtea littus auſtrale qdˊ ſtatões habet.poſtea Leus:& hoc littus ſtatiões haber.Hinc ad urbẽ ẽ fretũ ſtadioꝝ ſexagita.Circũnauiga tio aũt tricẽtoꝝ & ſexagita quã ipſi ꝑegimus.Deide Melena ꝓmõtoriũ: contra qdˊ ẽ Pſyra inſula excelſa diſtãs a ꝓmõtorio ſtadiis.lx.ea urbẽ ha/ bet eiuſdẽ nominis inſulæ ãbitus ſtadia quadragita.deinde ariuſia locus aſper & ĩportuoſus:ſtadioꝝ tricẽtorũ qdˊ uinũ fert græcanicoꝝ optimũ. Poſtea Pelĩeus mõs omniũ q ĩ hac ĩſula ſunt altiſſimus.In hac ĩſula mar/ mor effoditˊ.Viri e Chio elegãtes fuere Ion Tragicus & Theopõpus hi ſtoricus:& Theocritus Sophiſta.Hi inter ſe aduerſati ſunt.Chii etiã de Homero ãbigũt atq; eos in teſtimoniũ adducũt: q Homeride uocãtˊ.ab illius genere ꝓfectos:quoꝝ etiam Pindarus meminit.ut

Vnde & Homeride:thapſodie cantores optimi.

Chii olim claſſem habuere:& maris ĩperiũ & libertatẽ ſibi uẽdicauerũt. E Chio in leſbũ uẽto auſtro ſunt ſtadia circiter quadragita.Poſt præcipi tium eſt Chytriũ locus ĩ quo prius Clazomene ſitæ erant deinde Clazo mene poſterius cõditæ quæ ĩſulas octo habitatas ĩ frõte habẽt. Vir Cla zomenius preclarus ẽ Anaxagaras Phyſicus:Anaximẽi mileſio fãiliaris

H.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Eius auditores fuere Archelaus Phyficus:& Eurypides poeta.Poſt Cla/
zomenas ē Apollinis fanū:& aquæ calidæ:& Smyrneoꝝ ſinus & ciuitas.
de īde alius ſinus & ātiqua Smyrna:diſtās a noua ſtadiis uigīti.Quū Ly/
di Smyrnā euertiſſent:circiter ānos quadrīgētos in uici modū māſit ha/
bitata.poſtmodū Antigonus eā ſuſcitauit.Deīde Lyſimachus:& nūc om
niū pulcherria ē.Eius pars in mōte ſita eſt:pars maxia ī cāpo præter por
tū & Gymnaſium & matronaꝝ locū.uiæ ſunt in rectū pro uitibus diſti/
ctæ & lapidibus inſtratæ porticus magnæ quadratæ planæ & altæ.habet
ēt bibliothecā & Homerꝝ & porticū quadratā:cū Hōeri tēplo & ſtatua.
Nā & hii maxīe hūc poetā ſibi uēdicāt.unde & nūmus qdā Eneus apud
eos Hōerus uocaī.urbis mœnia Melas ānis præterfluit ad cæterā ſtru/
cturā etiā portū clauſū habet.Sed nō ꝑuus error fuit Architectorū:q cū
uias inſternerent:cloacas nō fecerūt.quapropter excremēta fluitāt præ/
ſertim hymbriū tēpore e uaſis dimiſſa.Hoc ī loco Dolobella:Treboniū
obſidione cœpit:unū ex iis:q diuū Cæſarē dolo occiderūt: & multas ur/
bis ꝑtes diruit.Poſt Smyrnā ſunt Leucæ oppidulū:qđ Ariſtonicus poſt
Attali Philomatoris obitū ad defectionē ꝑduxit.qui putās ſe eſſe e regia
ſtirpe:īperiū ſibi uēdicare cogitauit.Quare ab eo excidit:circa Cumanū
agrū ab Epheſiis nauali prœlio ſuperatus. Aſcēdēs uero ī mediterraneā
hominū inopū ac ſeruoū ad libertatē uocatorū:quos Heliopolitanos ap/
pellabat:tumꝑtuariā manū congregauit.primūq; Thyatira aggreſſus ē.
Deīde capta Apollonide:alia caſtella capiebat.Sed nō diu reſtitit. Nam
cōtinuo ciuitates exercitū miſerūt.Nicomedes quoq; Bithius & Cappa/
docū Reges auxiliū tulere.Poſtea quīq; Legati a Romanis miſſi. Deīde
exercitus & conſul.P.Craſſus:deīde.M.perpēna: q capto Ariſtonico &
Romā miſſo bellū abſoluit.Ariſtonicus ipſe in carcere mortuus ē. Per/
pēna morbo abſumptus Craſſus cū qdā eū apđ Leucas adorirēt ī prœ/
lio occubuit.Poſtea Mālius Aqlius conſul cū decē Legatis miſſus:prouī
tiā ī eā gubernatiōis formā cōpoſuit quæ,adhuc ꝑdurat. Poſt Leucas in
ſinu ē Phocea.de qua tūc diximus:quū mētionē de Maſſilia faceremus.
poſtea ſunt Ionū atq; Aeolū fines de qbus ante dictū ē.in mediterranea
oræ Ionicæ reſtat uia:quæ ab Epheſo uſq; in Meandrū & Antiochiā ten
dit. Hæc loca & Lydis & Caribus & Græcis admixta ſunt . Poſt Ephe
ſum pria ē Magneſia Aeolica ciuitas:quæ ad Meādrū diciī. Nā ei ꝓxia
eſt.Sed multo uinior eſt Lætheus:qui ī Meādrū influit:ortū habēs a pa
ctyo Epheſiorꝝ mōte. Eſt alius Lætheus apđ Cortynā:alius circa Triccā
apđ quē natus diciī Aeſculapius. Alius ēt apđ Libes Heſperios . Vrbs
ipſa ī cāpo iacet iuxta mōtē q Thorax appellaī . in quo dicūt crucifixū
fuiſſe Daphitam grāmaticum:propterea qđ reges uerſibus īceſſeret.ut

Purpurei ſtimuli:ſex ultima diuitiarum
Lyſimachi:Lydos ſubditis:atq; Phrygas.
Ex quo illđ tractū ē Caue a Thorace.Magnetes a Delphis uidēt ,pfec/
ti:q Didyma mōtes ī Theſſalia hītauerūt.de Didymis ſic Heſiodus ait.
Qualis in Antamyri:fecundo uitibus:agro:
Boebiados ſtagnāte lacus:ſe lauit in unda:
Quæ ſacrata colit:præcelſaq; Didyma uirgo.
Hoc in loco erat Didymenæ matris deū fanū:cui nōnulli Themiſtoclis
uxorē nōnulli filiā eius ſacrā dicūt.Nūc fanū nō ſtat.propterea qđ urbs
in aliū locū ſit trāſlata. In noua urbe Dianæ Leucophryenæ fanū ē:quod
& ædis magnitudīe & multitudīe reꝝ dedicataꝝ ab Epheſio ſupatur.ar/
tificio uero & ſtructuræ cōcinnitate:circa ædē lōge præſtat.Magnitudīe
omnia Aſiæ fana excellit: præter Epheſium & Didymenū Cōtigit Ma/
gneras a Treribus olim funditus deleri.quæ gēs Cimmerica diu ſecun
dis rebus uſa eſt.poſtea Mileſii eum locū occupauere.Callinus Magne/
tum meminit:ac ſi adhuc ſecūdis rebus uterēt: & ī bello cōtra Epheſios
recte ſe haberēt.Archilochus uero iā eoꝝ calāitatē ſciēs:uideī flere Ma/
gnetū mala.Ex quo cōiectari licet ea poſteriora eſſe Callino. Callius enī
antiquioris cuiuſdā Cimmeriorꝝ expeditiōis meminit:cū inquit.
Gens bello aduentat fortiſſima Cymmeriorum.
ī quo Sardis captas ſignificat:uiri ex Magneſia clari extiterūt . Hegeſias
orator qui Aſiatici ſtili auctor fuit:Attico more q tunc uigebat īmutato.
Itē Simō modulator q & ipſe ſuꝑiorū modulatoꝝ more corrupto:Simo
dīā itroduxit quēadmodū ēt Lyſiodi & Magodi.Itē Cleomachus pugil:
qui ī Cinædi cuiuſdā & ācillæ amore icidēs:quæ a Cinædo alebaī Cinæ
dorū & orationē & mores eſt imitatus.Cinædicæ orationis auctor prius
fuit Sotades:poſtea Alexāder Etolus ſed hi ī pura oratiōe: Lyſis uero ēt
adhibito cātu:& āte hūc Simus. Anaxenorē Citharedū ꝑmultū quidem
theatra extulerūt.Sed multo magis Antonius: qui quattuor ciuitatū tri
buta ei legēda exhibuit.Cōceſſit ēt milites:auxit illū patria nō paꝝ: quæ
ei Iouis Soſipolidis purpurā dedit:quēadmodū imago inſcripta:quæ in
phoro ē declarat. Alia Aenea imago ē ī theatro hoc Epigrāmate īſignita.
Eſt operæprecium:tales audire canentes:
Qualis hic eſt:qui uoce deos exequat: & ode. ΩΔΗ
Vbi qui Epigrāma inſcripſit:cū nō ſatis cōſiderate animaduerteret:ulti/
mā ſecūdi uerſus litterā prætermiſit:cū Baſis latitudo nō ſufficeret.quæ/
res ciuitatē ignorātiæ cōdēnari exhibuit propter ābiguitatē:quæ oriī ex
ſcriptura.Num ultima dictio in noīatiuo caſu accipiēda ſit:an in datiuo.
Nā multi datiuos ſine id eſt ſcribūt:& cōſuetudinē eiiciūt:quæ naturalē

Universidad de Deusto
Biblioteca

cauſam nō habet. Poſt Magneſiam eſt uia quæ Trallis fert: habentibus mediterraneam ad ſiniſtram In ipſa uia & ad dextrā eſt meādri cāpus: q a Lydis ſimul & Caribus & Ionibus & Mileſiis & Myuſis habitaſ. præterea ab Aeolibus qui ī Magneſia ſunt. Eadē locorum ratio eſt Nyſſam & ātiochiam uſq; Trallianorum urbs ſita eſt in uertice quodam plano qui ꝓmontorium natura munitum habet: cuius circuitus ſatis bene ſeptus eſt: ea optīe habitaſ & ab omnibus opulentis: ſiqua alia aſiaticarū urbium. Semp aliqui ex Trallianis principales ſunt ī prouintia: quos Aſiarchas uocant. e quibus Pythodorus fuit uir ab initio Nyſſaenſis poſtea propter claritatem eo cōmigrauit: & ſingulari cum pompeio amicicia iūctus fuit. Is regales opes ſupra duo millia talentoꝝ poſſidebat: quas a Diuo Cæſare uenūdatas: propterea qđ Pōpeii amicus fuiſſet. poſtea redēit & filiis non mīores reliquit. Huius filia eſt Pythodoris ponti regina: quade ſuperioribus dictum eſt Hic ætate noſtra uiguit. Item Menodorus uir doctus: alioquin & honeſtus & grauis qui Iouis lariſſei ſacerdotium habet. Hic a ſeditionibus amicoꝝ Domitii Anybarbi uexatus fuit. Atq; ab illo interemptus: quū delatores prodite claſſis eum inſimularēt. Hic clari oratores fuere Dionyſocles: & poſtea Damaſus Scōbes. Trallis ab Argiuis conditas dicūt: & Thracibus quibuſdam: a quibus etiā nomen urbi inditum eſt Contigit Trallis aliquandiu ſub Tyrānide eſſe filioꝝ Cratippi: circa Mithridatis tēpora. Nyſſa ad mediterraneam iacet: & maxima ex parte mōti accumbit: & quaſi biurbs eſt. Nam torrens quidam urbem diuidit conuallem efficiens. Eius pars pontē īpoſitum habet: quo ambæ urbes coniungunt: pars amphitheatro exornata eſt: quod occultū torrentis excurſum habet. Theatro duo inſunt extrema: quorum alteri gymnaſium ſubeſt iuniorum. Alteri uero forum & ſenaculū Cāpus ad auſtrum urbi ſubiacet: quemadmodum Trallibus. In uia inter Trallis atq; nyſſam: uicus eſt nyſſaēſium nō procul ab urbe nomine Acharaca: ubi Pluronium eſt: luco ſumptuoſo circūdatum. Item Plutonis ac Iunonis delubrum: & ātrum Charonium natura admirabile: qđ luco īminet: Tradunt egrotos: qui horum deorum curis uacant: eo proficiſci: atq; in uico Specui uicino. apud ſacrorum peritos immorari: qui pro eis indormientes curas ex in ſomniis captant. Hi deorum remedia inuocantes: ſæpe illos ī antrum ducunt. ubi tanq̄ in cauerna manentes: multos dies & ieiuni & quieti exudant. nōnunq̄ egrotantes propriis īſomniis intendūt: ductu & conſilio ſacerdotum. Locus hic cæteris peſtifer eſt: & inacceſſibilis Acharacis ſollēnia quotānis fiunt. & tunc maxime hæc talia ex iis ītelligi & audiri poſſunt: qui eo proficiſcunt. Tunc enim iuuenes & ephebi ex gymnaſio nudi & uncti: taurum quēdam feſtinanter in antrū ducūt. qui dimiſſus paululū progrediť. poſtea mortuus ad terrā cadit. Trigīta ſtadiis ultra Nyſſam tmolū mōtē ſuperāti in mediterraneā ad partes auſtrales lucus quidā pratū uocaſ. quo nyſſaenſes & finitimi ad feſta exeunt. nō ꝓcul hinc os quoddā ē iiſdē diis ſacrū: quod Acharaca uſq; dicitur penetrare. Hoc pratū putāt a poeta nominari quū dicit. Aſia prata ſuper. oſtendunt Cayſtri & Aſii cuiuſdā Heroica monumēta: & Cayſtrū proxīe fluētē. Tradūt præterea tres fratres: Achymbrū Achymbradū & Hydrelū e Lacedæmōe profectos: urbes de ſuis nominibus condidiſſe. poſtea hominibus īminutis ex illis Nyſſam eſſe habitatā: quapropter nūc quoq; Nyſſaenſes Achymbrū generis auctorem exiſtimāt. Circunſtāt habitatiōes memoratu dignæ: trāſmeādrū quidē Coſtinia & Orthoſia: circa uero Boeula Maſtaura & Acharaca ultra urbē ī mōte ſunt Aroma o littera correpta unde uinū aromēſe ex mediterraneis optimum ē: uiri e Nyſſa illuſtres fuere. Apollonius philoſophus Stoicus Panætii familiaris: & Menecrates Ariſtarchi diſcipulus & Ariſtodemus eius filius quē nos in extrema eius ſenectute admodū iuuenes audiuīus. Itē Soſtratus Ariſtodemi frater: & alius Ariſtodemus eius conſobrinus: q magnum Pompeiū eruditiuit. Hinc grāmatiti memorabiles fuere. At noſter etiā. orator fuit: qui & Rhodi & ī patria duas ſcholas habebat. Mane rhetoricā meridie grāmaticā. Ac Romæ etiā quū magni Pompeii filios īſtitueret: grāmaticæ ſcholæ ſatiſſaciebat. iam uero quæ trāſmeādrū reſtāt: omīa ad Cariā prinēt. quo ī loco Cares nō amplius īmixti ſūt Lydis. Sed iā p ſeſe ſunt: niſi Mileſii ſint uel Myuſii: q ab ora Maritima ſeiūgūtur. Oræ initiū ē Trāſmarina Rhodioꝝ regio: finis uero poſidiū Mileſioꝝ. In mediterranea autē tauri extrema: uſque ad meādrū. Nā tauri initium mōtes quidā dicūt: qui ſupra Chelidoneas ſunt: quæ inſulæ ī Pamphyliæ ac Lyciæ cōfinio iacēt. Hic enim iā taurus ī altū cōſurgit: & reuera totā Lyciā mōtanū tauri iugū ad ulteriora & auſtralem ptē a Cibyraticis ſeiungit: uſq; ad trāſmarinā Rhodioꝝ regionē. Hoc in loco montana ppetua ſunt & multo humiliora: nec āplius tauri putant. nec alia citra alia ultra. eo quod mōtiū elationes ac depreſſiones ſpſæ ſint: & regionis latitudo longitudini coæquet: & nihil ſic in ædificiis ſimile. Tota circūnauigatio ī ſinū ſe inferēti: ē ſtadioꝝ quattuor millīū & nūgētoꝝ. Circūnauigatio uero trāſmarinæ Rhodioꝝ: mille fere & quingentoꝝ. Rhodiæ initiū ē: locus noīe Dedala: finis uero mōs q Phoenix appellaſ. Atque is etiam ad Rhodioꝝ attinet tranſmarinā. In frōte iacet Eleuſa īſula: a Rhodo diſtās ſtadiis. c. ac. xx. Inter hæc a Dedalis nauigāti ad occidētē in rectū oræ Ciliciæ & Pāphyliæ ac Lyciæ ē ſinus ſine portu noīe glaucus. poſtea Artemiſiū ꝓmōtoriū & tēplū. poſtea Latonæ lucus: ſupra quem & mare ad

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſexagīta ſtadia eſt ciuitas Calymna.poſtea Caunus ciuitas & ī ꝓxīo Cal/
bis ānis ꝓfundus.ꝑ quē res inuehunt.Inter hæc eſt Piſilis urbs autē na/
ualia habet & portū clauſum:ubi caſtellū ī alto īminet nomine imbrus:
cū regio ualde felix ſit:omnes tamen confitent urbē & æſtate & autum/
no grauē eſſe: ꝓpter æſtus ac pomoꝝ copiā:unde huiuſmodi quædā nar
rantur:quod Stratonicus Citharedus uidens Caunios colore admodum
uiridi:dixit hoc illud eſſe quod poeta inquit.
Tale quidē genus eſt hominū:quale eſt foliorꝝ.
Quū uero illū incuſarent:quod urbē ut morbidā carperet:Ego īquit eā
morbidā dicere auſim ubi mortui ambulāt.Caunii aliquādo a Rhodiis
deſciuere:ſed iudicantibus Romanis recupati ſunt.Extat adhuc Molo/
nis oratio contra Caunios dicūt eos & Cares eādē linguā habere.ueniſſe
autē ex creta:& ꝓpriis uti legibus.Deinceps ē Phyſcus oppidū qđ por/
tū habet & Latonæ lucū:Deīde Loryma ora aſpa & mons Phoenix: ōnīū
qui in ea regione ſunt altiſſimus:in cuius ſummo caſtellū ē eiuſdē nomi
nis ad quattuor ſtadia:ī fronte eſt īſula Eleuſa:quæ octo ſtadiū fere ābi/
tū habet.Rhodiorꝝ urbs ſup orientali ꝓmontorio ſita & portibus & uiis
& mœnibus & cætera fabrica tātū alias excellit: ut nullā ei æqualē nedū
præſtātiorē ꝓferre ualeamus.Mira eſt eius iuſticia & diligentia cū circa
reliquā Rei Publicæ gubernationē:tum circa res nauales:quibus multo
tēpore mari dominata eſt & piratas ſuſtulit: & Romanis amica fuit:& re
gibus Romanorꝝ ac græcorꝝ amicis.Nā per eos libera māſit: & mītis do
nis fuit exornata quorꝝ pars maxima ī tēplo liberi patris & in gymnaſio
poſita eſt pars aliis in locis Sed optima ſunt:Iouis coloſſus: quē qui iam
būm cōpoſuit:dicit a Charete Lindio ſeptuagīta cubitorꝝ factū fuiſſe:nūc
ex terræmotu fractis genibus collapſum: rhodii ex cauſa quadā ꝓhibiti
nō erexerūt.hoc eſt ex omībus dedicatis optimū & unū ex ſeptē miracu
lis.Itē ex ꝓthogenis picturæ ialius ſcilicet ac Satyrus:iuxta colūnā ſtans.
ſup colūna pdixerat:ad quē ita homīes hiabāt: cū nup tabula eſſet poſi/
ta: ut illū ſolū admiratēt.Satyrū uero cōtēnerēt:q̄q̄ perfectiſſimū opus
eſt.Augebāt admirationē ꝑdices māſueti:qui a nutritoribus allati & con
tra pictos appoſiti canebant ad picturā & congredi geſtiebant.Protoge/
nes uidens rem præter opinionē euenīſſe edituos rogat:ut ſe autē delere
ꝑmittāt:quod & ita eſt factū.Rhodii plebis curā habēt:non tamen a ple
be gubernant.ſed retinere pauperū multitudinē uolunt. Plebs itaq; ab
eis nutrit.Nam diuites patria quadam conſuetudine pauperes accipiūt.
Pauperes uero ab illis enutriti:munera quædam ciuitatis ꝑagunt.Vnde
ſimul & ipſi uictum habent:& ciuitas neceſſariis miniſteriis non frauda/
tur:præſertim ad res nauales. Naualium quædam multitudini occulta
ſunt & ſecreta:quod ſiquis ītroſpexerit ingreſſuſue fuerit: capite plecti/
tur. Hoc ī loco quēadmodū maſſiliæ & Cyzici:ſummum ſtudium fuit
circa architectos:& iſtrumēta & armorꝝ & aliarꝝ rerū armamētaria.Rho/
dii autē ſunt dores:quēadmodū Halicarnaſſei: & Gnidii & Coi. Nā ex
doribus qui poſt Codri obitum magna condiderunt alii ibi remanſere
alii cū Althemene argiuo colōiæ ī cretā miſſæ ꝓtcipes fuerunt. Alii in
Rhodū ſunt diſpartiti atque ī eas urbes quas pauloāte memorauus.Sed
hæc quidē poſteriora ſunt iis quæ ab Homero tradūt. Gnidus enim &
Halicarnaſſus nondum erant.Rhodus autem & Cos erāt & ab Heracli
dis habitantur.Quare Tlepolemus in uirum adultus.
Mox patris ipſe ſui carum interfecit auunclum:
Iam ſenio effectum longoque Lycimnion æuo.
Hīc populis ſecum iunctis & claſſe parata.
In rhodon aufugit magnis erroribus actus.
Vrbibus ex illo iam culta eſt īſula ternis.
& urbes nominat quæ tunc erāt ut
Lindon:Ialyſonque dein clarāque Camiron.
Cū Rhodiorū urbs ita fuerit habitata:nuſq̄ Dores nominat ſed æoles ac
boetios īnuit.Siquidē ibi erat Herculis:& Lycimnii habitatio quod ſi ut
nōnulli autumāt.Tlepolēus e Tirynthe: & argis ꝓfectus ē hoc mō nō
ē æolica colonia quæ īde uenit nā āte Heraclidarꝝ reditū:id factū ē.item
Antiphus at Coos ducit cum fratre Philippo
Theſſalici generis natique Heraclidis:ambo
Nā hi potius ex eolico genere uidentur eſſe q̄ dorico. Rhodus prius di/
cta eſt Ophiuſa & ſtadia poſtea Telchinis eo quod Telchines inſulam
īcolerent:quos nōnulli faſcinatores: & maleficos dicūt quod ſtygiā aquā
animalibus & ſtirpibus:pernicei gratia īſpergerēt nōnulli contrariū ſen
tiūt quod artibus præſtārent:a ſimilibus artificibus īuidia haberēt unde
hāc īfamiā ſunt aſſecuti & primū ex creta ī Cyprū uenerūt poſtea ī rho/
dū:& primi ferrū & æs operati ſunt Nā & Harpē Saturno fecerūt. Sed
quāquā de iis prius dictū ē: idcirco tamē fabulosa repetimus ut ſiquidē
prætermiſſum eſt ſuppleat poſt Teclinas dicunt Heliadas inſulā hanc
habitaſſe ex quorꝝ uno Cercapho ſcilicet ac Cydippe:filii ꝓcreati ſunt
qui urbes de ſuis nominibus condidere.
Lindon Ialyſonque dein claramq; Camiron.
Quidā Tlepolemū putant eas condidiſſe noīa uero nōnullis earꝝ de no/
minibus filiarꝝ Danai īpoſita fuiſſe Noua autē urbs circa tēpora rerum
Peloponneſiacarum condita eſt ab eodem ut fertur architecto: a quo
piteus factus eſt:quanq̄ is nunc non manet:a Laceda monīis labefactus:

qui prius erura eius deſtuxerunt:& a Sylla Romanoꝝ imperatore. De Rhodiis quoque hæc traduñ:quod non ſolū ex quo noua urbs habita/ ta eſt:in mari fortunati fuerunt. Sed etiā multis ānis ante q̄ olympica in/ ſtituerenť ad hominū ſalutē nauigabāt:unde & uſq; ī Iberiā profecti ibi Rhodū condiderūt:poſtea a Maſſiliēſibus occupatā: apud opicos uero Parthenopē apud Daunios cū Cois Elpias qdā poſt captā Troiā dicūt ī ſulaſgymnaſias ab eis habitatas:quoꝝ maiorē Timeus ait maximā eſſe poſt ſeptē. Sardiniam Siciliā Cyprū Cretā Euboeā Cyrnū & Leſbum: ſed nequaq̄ uera dicit Nā aliæ iueniunť longe maiores. dicūt exercitātes a phœnicibus balearidas appellari:unde & gymnaſias balearidas dictas eſſe:ex rhodiis nonnulli circa Sybarim habitauerūt prope Chaoniā. Po/ eta teſtari uideť Rhodios ab antiquo felices fuiſſe.

Iam īde a prima trium urbium origine:ut

Vrbibus ex illo iam culta eſt īſula ternis
Cara Ioui tellus. hominum regi:atque deoꝝ:
Quiq; & opes illi multas effudit & amplas.

Quidā hunc uerſum ad fabulā reduxerūt:dicētes autū in inſula pluiſſe: quū Pallas e Iouis capite nata eſt:ut Pindarus īquit. Hæc īſula ābitū ha/ bet ſtadioꝝ nungētoꝝ ac uiginti:nauigāti ab urbe & īſulā a dextris habē ti:prima ē Lyndus quæ in monte ſita:ad meridiē ſpectat:præſertim Ale xādriā uerſus. Ibi Palladis Lyndiæ inſigne tēplū eſt danaidū opus. Lyn dii ī initio per ſeſe erāt:quēadmodū Camirenſes & Ialyſii. Poſtea omnes Rhodū conuenerūt:e Lyndo fuit Cleobulus unus ex ſeptē ſapiētibus. Poſt Lyndū ē locus quidā nomie Ixia & Mnaſyriū. deīde Atabyris mōs omniū qui ī ea ſunt altiſſimus. Ioui Atabyro ſacer. deinde Camirus dein de Ialyſus uicus ſupra quē arx eſt nomine Ochyroma. Deinde ad ſtadia octoaginta eſt Rhodioꝝ ciuitas. Inter hæc eſt Thoantiū acta:ī cuius frō/ te ſunt Sporades inſulæ:circa Chalciā iacētes: de quibus antea fecimus mētionē. Hīc multi memoratu digni extiterūt & īperatores & pugiles:e quibus ſunt Panætii philoſophi progenitores. Circa res ciuiles autem & philoſophiā & artes liberales Panætius ipſe & Stratocles & andronicus ꝑipatheticus & Leōidas Stoicus. Ac prius etiā Praxiphanes & Hieronymus & Eudemus Poſſidōius:q̄q̄ Rhodi uixit. & Sophiſticam exercuit. fuit tamen apamienſis ex Syria:quemadmodum Apollonius Malacus & Molon. Nā hi alabandenſes fuere:& Meneclis oratoris diſcipuli. Sed prius Apollonius rhodum profectus eſt:tandem etiam Molon: ad quē ille inquit. tandem & Molon:ideſt profectus es. Item Piſander qui Heracliam ſcripſit poeta rhodius & Simias grammaticus Aroſtocles qui nūc ē. Item Dionyſius trax & Apollōius q̄ argonautas cōpoſuit: Alexādrini quidē fuere:rhodii tamē uocati ſunt. De rhodo ſatis dictum eſt:rurſum Cariæ ora quæ poſt rhodū eſt: ab eleunte & Lorymis flexū quēdā habet ad aquilonē. deīceps recta nauigatio eſt uſq; ī ꝑpōtidē: quaſi quādā meridianā lineā faciens quinq; miliū fere ſtadioꝝ: Hic eſt reliqua Cariæ ꝑs & Ionēs & Aeloes & troia:& q̄ ad Cyzicū byzātiumq; ꝑtinēt. Poſt Lorymа ē Cynozema & Syma īſula:q̄ portus duos habet:quoꝝ alter clauſus ē triremibus aptus. Itē nauale nauiū uiginti. In frōte ē īſula quæ ſeptem ſtadiū ābitū habet. Theatralis & alta & aggeribus iuncta cōtinēti faciēs Gnidū quodāmodo biurbē. Nā maxima eius ꝑs īſulā habitat: ābos portus cōtegētē iuxta eā ē Niſyrus ī pelago. Viri e gnido memorabiles fuere:primū Eudoxus mathematicus Platonis ſodalis. poſtea agatharchides ꝑipatheticus uir hiſtoricus:ætate noſtra Theopōpus Diuo cæſari familiaris:& q̄ apud eū maxīe poteſt. Itē Artemidorus eius filius. Hinc Cteſias fuit:qui Xerxē medicatus eſt:& res Syriacas & Perſicas cōſcripſit. Poſt Gnidum eſt Ceramus:& Bargaſa oppida ſupra mare. deīde Halicarnaſſus principum Cariæ regia:quæ prius zephyra dicebatur. Hoc in loco ē Mauſoli ſepulchrum:unum ex ſeptem ſpectaculis: quod illi Artemiſia uxor conſtruxit. Item Salmacis fons: neſcio q̄obrem calumniatus tanq̄ emolliens eos qui inde bibāt. hominum enim mollicies uidetur ab aere uel ab aqua cauſam trahere:cum ea minime ſint cauſa mollitiei: ſed diuitiæ & uictus incontinentia. Halicarnaſſus arcem habet: & ī fronte Arcōneſum Halicarnaſſum:cum alii habitauere:tum etiam Anthas cū Troezeniis ex ea fuere Herodotus hiſtoricus:quem poſtea Thurium uocauerunt:eo quod particeps fuiſſet Coloniæ ī Thurios miſſæ. Item Heraclitus poeta Callimachi ſodalis:ætate aūt noſtra Dionyſius hiſtoricus. Hæc ciuitas aduerſa fortūa uſa ē:ui ab Alexādro capta. Nā Hecatōnus Cariæ rex:tres habuit filios:Mauſolū Idryeū & Pyxodaꝝ:& filias duas e q̄bus artemiſia grādior. Mauſolo ex fratribus grādiori nupſit:ſecundo uero. i. Idryeo altera ſoror data eſt noīe Ada. Mauſolus itaq; regnauit:quo mortuo uxor īpiū habuit:q̄ illi ſepulchrū cōſtruxit. Artēiſia tabe cōſumpta: ꝑpter luctū quē ex uiro ſuſcepat. Idryeus īpauit:atq; huic etiā ex morbo abſūpto uxor ſucceſſit. At Pixodarus q̄ reliquus erat ex filiis Hecatōni hāc eiecit. Et quū Perſicaꝝ ꝑtiū eſſet: Satrapē ad īpii cōmunicationē acciuit. Eo uita fūcto Satrapes Halicarnaſſum tenuit:& aduētātis Alexandri obſidionē ſuſtinuit. Hic Adā quæ filia erat Pixodari:ex aphnide muliere Cappadociſſa in uxorē habebat. Ada uero Hecatomni quam Pixodarus eiecerat Alexandrū orat ſimulq; exorat:ut ſe ī amiſſum regnū reſtituat. pollicita ſe ad ea opitulaturā q̄ defecerant: dicēs eos q̄ ea tenebāt ſibi domeſticos eſſe:ſimulq; Alexādro Alinda tradit ubi ipſa īmorabať

Alexander rem probat atq; eā reginā facit. Capta autē urbe arcē mulie/
ri obſidēdā dat. Erat enim duplex: paulopoſt arx capiť: quum iam obſi/
dio in tediū idignationēq; ueniſſet. Deinceps eſt Termeriū Myndiorū
ꝓmontoriū cui opponiť Cādaria Coū ꝓmōtoriū: diſtās a continenti ſta/
dijs quadraginta: ſupra Coū promōtoriū eſt locus quidā nomīe Terme
rū. Cooꝝ urbs antiquitus Aſtipalea uocabať: & in alio loco habitabatur
ad mare. Poſtea ꝓpter ſeditionē inde migrauere ī urbē: quæ nunc eſt iu/
xta Scandaliū: & mutato nomīe eā Con: ſicut inſulā appellauerūt. Hæc
urbs non magna eſt: ſed optime omnium habitata: & aſpectu iucundiſſi
ma iis: q eo nauigāt inſulæ magnitudo eſt: ad quingēta & quīquaginta ſta
dia tota fertilis: & quēadmodū Chius & Leſbus optimo uīo abūdās. Ad
auſtrū eſt ꝓmontoriū nomine Laceter: a quo ī Niſyꝝ ſunt ſtadia ſexagī/
ta: iuxta laceteriū locus eſt quidā Halīſarna. Ab occidēte eſt Drecanum
& uicus nomine Stomalimna. hoc diſtat ab urbe ſtadia ducenta. Laceter
uero trigintaquīq; ſtadiorꝝ longitudinē nauigatione cōprehēdit. In ſub/
urbano eſt Aeſculapii tēplū ualde īſigne & multis donis opulētū ī qbus
ē Antigonus Apellis. Inerat etiā uenus nuda quæ nūc Diuo cæſari Ro/
mæ dicata eſt. Nā auguſtus eam patri poſuit ut generis parentē. Dicunt
pro ea pictura: remiſſa etiā Cois cētū talēta ex iperato illis tributo. Dicūt
etiā Hippocratē ex curis ibi dedicatis: exercuiſſe quæ ad medici uictus
rationē ꝓtinēt. Viri Coii illuſtres fuerūt. hic ipſe de quo diximus. Itē Si
mus medicus: Philetas poeta ſimul ac iudicialis: ætate autē noſtra Nicias
q Cooꝝ Tyrānus fuit. & Ariſtō ꝓipatetici auditor & eius hæres. Hic fu
it Theōneſtus uir clarus adminiſtratione Reipublicæ niciæ æmulus ī ora
cōtinētis: ppe Myndiū agrū ē Aſtypalia ꝓmōtoriū & zephyriū. Deide
Myndus quæ portū habet. deide Bargylia ciuitas: iter hæc ē Caryāda la
cus & īſula eodē noīe quā Caryādenſes habitauere. Hīc fuit Scylax anti
quus reꝝ cōſcriptor: Prope Bargylia ē Dianæ Cidiadis tēplū qđ circū/
plui credūt. fuit olim etiā locus qdam Cidia nomīatus. Ex Bargyliis fuit
uir clarus Protarchus Epicurius præceptor Demetrii: qui Lacon appella
tus ē. Deide ē Iaſſus īſula: quæ cōtinētī adiacet: ea portū habet. q hic ſūt:
magna ex pte uictū ex mari captāt. Ea. n. regionē ſterilē qđē habet ac pi/
ſcoſam. unde & huiuſmodi q̄dā de ea narrāť. qđ quū Citharedus qdam
artē oſtētaret: audirētque eū Iaſſii omnes: q̄primum tintinnabulū īcrepuit
uendēdorum piſcium ſignum illico omnes relicto Citharedo: ad piſces
dilapſi ſunt præter unū ſurdaſtrū. Citharedus itaq; propius ad illū acce
dēs: o homo īquit gratias tibi īgentes habeo: cum propter muſicæ ſtudi/
um tum propter honorē erga me. Nam cæteri q̄primū tintinnabulum
īcrepuit omnes abierūt. Ille quid ais īquit: num iam tintinabulū ſonuit?

qui quū affirmaret. At tibi bene ſit īquit: & ſurgēs ipſe etiā digreſſus ē.
Hīc fuit Diodorus Dialecticus cognomēto Cronus: ī initio quidē falſo.
Nā Apollonius eius præceptor Cronus dicebať. ſed ꝓpter ueri Croni
obſcuritatē: nomē ī Diodoꝝ trāſlatum eſt. Poſt laſſum ē Mileſioꝝ poſi/
diū. ī mediterranea ſūt tres urbes memoratu dignæ. Mylaſa Stratonicia
Alabanda. Cætera uero: uel haꝝ. uel Maritimaꝝ ſunt caſtella: e quibus ē
amizon Heraclia Euromus & Chalcetor: ſed de his ꝑua mētio. Mylaſa ī
cāpo iacēt admodū fertili: Ei ſupra uerticē mōs imminet: in quo albus la
pis effodiť: nō ꝑua ꝓfecto utilitas eſt: cū ad cætera ædificia: tum ad tēplo
rū & alioꝝ publicoꝝ opum fabricas lapidatiā copiā habere. Hæc. n. urbs
& porticibus & tēplis pulcherrime inſtructa ē ſiqua alia. Sed mirādum
ꝓfecto eſt: quomodo urbē tā temere: erecto & accliui præcipitio ſubiece
rūt. Vnde dux quidā rē admiratus dixiſſe traditť qui hāc urbē cōdidit:
ſi nō ſemp metuebat: nec etiā erubeſcebat. Mylaſii duo Iouis templa ha
bent. eius qui Oſogo & eius qui Labrūdenus uocať. ſed alteꝝ quidē ī ur
be. Labrunda eſt uicus in mōte ꝓcul urbe iuxta trāſitum q ex Alabādis
Mylaſa eſt. ī hoc uico ē ꝑuetuſtū Iouis militaris tēplū ac ſtatua a circūui
cinis: & a Mylaſiis cultū: uia ē ꝓ ſexaginta fere ſtadia uſq; ad urbē īſtrata
nomīe ſacra: ꝓ quā ſacroꝝ pompa mittiť. Sacerdotes nobiliſſimi ex ciui/
bus eligūť. Iiq; ꝓ totā uitā: Atq; hæc quidē ad urbē ꝓtinent. Tertiū ē tē
plū Iouis: Carii: Caribus omnibus cōmune: quo etiā Lydi ac Myſi: tanq̄
fratres ꝑticipāt. Tradūt eā olim uicū fuiſſe patriā ac regiā Caꝝ & Heca
tomni. Hæc urbs iuxta phyſcū eſt mari ꝓxima in quo Mylaſii portū ha
bent. Ea ætate noſtra uiros habuit memoratu dignos Rhetores ſimul &
oratores: Euthydamū & Hybreā. Euthydamus cū ingētes opes a maiori
bus ſuis accepiſſet: ipſe & dicendi facultatē & gloriā addidit: & non ſolū
ī patria magnus fuit: ſed etiā ī Aſia primos honores adeptus eſt. Hybreæ
uero ut ipſe narrare in ſchola ſolebat: & ciues id cōfitebāť. pater mulum
lignariū & Mulionē reliquit. A quibus aliquandiu enutritus eſt. poſtea
Diotrephe Antiocheno audito reuerſus eſt: atque ſeſe edilitati tradidit ī
qua quidem aliquandiu inuolutus & non multa lucratus: ad gubernā/
dā Rempublicam ſeſe contulit: ac forum ſecutus cito creuit: & in admi
ratione maxima habitus eſt: uiuēte adhuc Euthydamo. ſed maxime mor
tuo illo ciuitatis compos fuit. Nam ille dum uiueret multum amabat: cū
ſimul & potens eſſet: & utilis in Republica ut etiam ſiquid in eo tyranni
ci ineſſet: id Reipublicæ utilitate compenſaret. Quare illud Hybreæ di
ctū uehemēter laudaťquod ipſe extremo ī contione dixit. Euthydame
malū ex ciuitatis ꝓneceſſariū. Nā nec tecū uiuere poſſumus: nec ſine te.
Quū ita itaq; plurimū creuiſſet: & optimū ſe ciuē & oratorē exhibuiſſet:

ad extremū errauit contra Labienū:contraria atque alii ī Republica sen/
tiēs Nā cæteri illi cū armis & pthoꝝ societate aduētāti cesserunt.Iam par
this Asiā obtinentibus:utpote inermes & pacati. Zeno autē Laodicenus
& Hybreas oratores nō cessere:sed ciuitates suas ad defectionem pduxe
runt.Hybreas quoq; adolescētē stultitia plenū & irritatu facilem: dicto
quodā istigauit.Nā quū ille se pthicū iperatorē appellaret.Atque & ego
inquit.meipsum Caricū impatorē dico.quo dicto Labienus ipetū ī urbe
fecit.quū iā legiones quæ in Asia erāt istructas haberet.Ipsum tamē non
cœpit:cū rhodū seceſſisset:domū uero eius demolitus ē:fabrica sumptu
osa instructā atq; diripuit. Vrbē quoq; totā labefactauit.Sed cū Asiā re/
liquisset:Hybreas reuersus:se atq; urbē reparauit.ac de Mylasis quidē
hactenus.Stratonicia est Macedonū habitatio. ea sumptuosis fabricis a
regibus fuit exornata.In agro stratonicēsi sūt duo tēpla:apud Lāgina tē/
plū Hecates nobilissimū:ubi festa maxima quotānis celebrantur.Prope
urbē est Iouis Chrysaorei tēplū:Caribus ōnibus cōmune: quo illi sacri/
ficaturi & de cōmunibus rebus deliberaturi cōueniūt q cōuētus Chry/
saoreus uocat.ex uicis constās ubi qui plures uicos afferūt: ii ī suffragiis
antecellūt:quēadmodū Ceranulēses.Stratonicēses quāq; non sunt Caici
generis:conuentu tamē participāt.Ex Stratonicia uir fuit memoratu di/
gnus:tēpore patrū nostroꝝ:Menippus orator cognomēto Catocas:quē
supra oēs Asiaticos oratores a se auditos Cicero laudat. Vt ipse ī quodā
loco refert:quū eū Xenocli cōpat & iis qui illius ætate floruerūt. Est ali
ud oppidū nomine Stratonitia:rauro mōti adiacens.Alabāda urbs duo/
bus montibus subiecta est:ita dispositis:ut Cistæ iuersæ aspectū exhibe
āt.Vnde Apollonius molocus:ob hoc & multitudinē Scorpionū ciuita/
tē carpēs: dixit eā esse cistā iuersam: Scorpionibus plenā. Nā ea & My/
lasia:ac tota intermedia mōtana regio huiusmodi bestiis abūdāt. Alabā/
da homines molles & suffitos habet & psalterias multas:hinc uiri memo
rabiles fuere duo fratres oratores. Menecles cuius pauloāte mētionē fe/
cius & Hierocles. Itē Apollonius & Molō:q rhodū migrauerūt. Sed cū
multa de Caribus dicta sint:id qđ iter oēs constat ē:qđ ipsi sub Minoe
fuerūt:& tūc leleges dicebāt:& īsulas habitabāt. Postea facti sūt cōtinen
tis habitatores:mltūq; maritiæ oræ & mediterraneæ occuparūt. Ea prio/
ribus habitatoribus adimēres:q & ipsi magna ex pte leleges erāt.& pelas
gi.Rursum iis græci ptē abstulerunt:iones scilicet ac Dores: quod autē
circa rē militarē fuerint studiosi inditiū capiūt.Lora Cristas & īsignia cæ
tera:omnia enim Carica dicunt:unde & Anacreon ait.

Nectite bene compactum Cariæ Lorum.
Manum insertantes. Alceus quoque dicit.

Caricā quatiens Cristam.

sed quum poeta sic dicat.

Barbarici Caras Musthles sermonis agebat:

Ratione caret:quomodo enim solos Cares:Barbari sermonis dixit:cum
tot barbaras nationes nouerit.barbaros aūt nūq;:sed nec Thucydides recte
qui ait ideo non dici Barbaros: quia nōdū græci illis cōtrarii uno nomie
respondebant. Tunc enim nōdum græci uocabant: quod tamen poeta
ipse falsum esse conuincit:cum dicat

Huius apud græcos:mediūq; & clara per argos
Fama uiri. Item
Si te per græcos:si te oblectare uel argos
Per medium uelis.

Quod si barbari nō dicebant quomō bene poterant barbarici sermonis
dici? quapropter nec hic recte:nec Apollodorus grāmaticus:quod com/
muni nomine proprie & contumeliose cōtra Cares utebant:& maxime
Iones qui eos oderāt: ꝓpter īimicicias & cōtinua bella. Hoc enim modo
barbaros dici oportebat.Sed nos quærimus quare eos barbarici sermōis
appellat:Barbaros uero nunq;.Quia plurale inquit ī metrum non uenit:
Idcirco barbaros non dixit.hic profecto casus in uersum nō uenit.at no/
minatiuus īgredit:quemadmodum apud Homerum Dardani & Lycii
& Troii:ac talia pmulta:nec quia Cariæ lingua breuissima sit quod non
est.Nam ea permulta græca nomia admixta habet:ut Philippus testat:
Caricarum rerum cōscriptor.Sed ego arbitror ab initio cōficto nomine
eos barbaros appellatos:qui difficulter aspere ac duriter loquerentur:ut
blesos balbosq; dicius.Sumus enim ad confingenda cognata rebus no/
mina ingeniosi:qualia apud nos permulta sunt.ut murmur Clāgor stre
pitus Crepitus.uox quorum plurima iam proprie proferuntur.Omnes
itaq; qui crasse loquūt Barbari dicunt.quales sunt nationes omnes præ
ter græcos:quare illos proprie barbaros appellauit.ac in initio quidem p
conuitium quasi duriloquos & crassiligues.postea uero eo nomine abusi
sumus tanq; communi ac gentili:distinguentes eos a græcis. Nondū enī
multa consuetudo & commertium erat cum barbaris:quod ex crassitu/
dine linguæ:& quadam uocalium instrumentorum ineptitudine:& nō
ex linguarum uernaculis prouenīebat. Alia quædam & quasi barbara lo
quēdi prauitas:in lingua nostra uidebat:si quis non perfecte græca pro/
nuntiaret:sed ita nomina proferret:quemadmodum barbari solent : qui
ad Græcā dictionem introducti expedire līguam non possunt:quēadmo
dū nec nos illorū orationē: quod apprime Caribus contigit.Nā alii non
multū cū græcis diuersabāt:nec græce uiuere nec eoꝝ dictionē edisce

Universidad de Deusto
Biblioteca

pertentabant: nisi parari admodum:ac fortuito uir uiro congredientes: Nam Cares per totā græciā errauerūt stipēdia merētes:quare barbari ex illo sunt appellati ex quo in græciā militarūt. at postea q̄ apd̄ īsulas habitarūt:id multū in eis eminuit.Inde ī Asiā profect::nec ibi sine græcis uiuere potuerūt.Nā Iones cū eis ac Dores traiecere:ab eadem quoq; causa barbarismus dictus est.eum enim ī his dicere cōsueuius: qui male græcissitant.nō aūt in iis qui Carice loquūt̄.Sic ēt barbariloquos & barbari sermonis homies eos accipere debemus:qui male græca ꝓnūtiāt.Carico aūt more barbarismū ad græcæ oratiōis artem trāstulerūt: & soloecismū siue id nomē a solis ductū sit:siue alio mō. Scribit Artemidorus a Physco:quæ est trāsmarinæ Rhodioꝝ regiōis usq; Lāgina:Ephesum eūtibus esse stadia octigēta & quiquagīta:usq; Trallis cētū ac uigīti.Aliæ Trallis sunt Meādrū trāseūti:in medio fere itinere ubi sunt cariæ fines: Atq; a Physco in Meādrum:secūdum uiā quæ Ephesum fert:eueniūt omnia mille & cētū & octoagīta stadia. Rursū deiceps a Meādro Ioniæ lōgitudo ē:eādē uiā ꝓgēti a flumie qdē usq; Trallis octogīta.Inde Magnesiā usq; cētum & quadragīta:Ephesum usq; centū ac uigīti. Smyrnam usq; tricēta & uigīti Phoceā usq;:& Ioniæ fines pauciora ducētis:quare recta Ioniæ lōgitudo erit hæc:uel paulo supra octīgenta.Sed quoniā cōmunis quædā uia trita est omibus ex Epheso ī oriētem ꝓficiscētibus. Atq; hac itur Caruta Cariæ cōfiniū Phrygiā uersus: ꝑ mediā Magnesiā ac Trallis & Nyssam & Antiochiam: septingentorum & quadraginta stadiorū. Dehinc Phrygia est per ipsam Laodiceam & Apamiam & Metropolim & Chelidonias: quare & Caruris usq; ī prætermōtane initiū ē Holmos: sunt stadia circiter nūgēta ac uigīti:usq; ī prætermōtāe finē:qui est Tyriariū Lycaoniā uersus:per ipsum Philomeliū paulo plura quīgentis.Postea e Lycaonia Coropassum usq;:per ipsam Laodiceam exustæ octigēta & quadraginta:Ex Coropasso Lycaonie usq; Garsaura oppidū Cappadociæ in finibus eius situm:centum ac uiginti hinc usq; Maxaca Cappadocum Metropolim:per loca Soandum & Sandacora sexcenta & octoagīta.Hinc ad Euphratē usq; Tomisum Sophine locū: ꝑ oppidū Erpha mille & quadrigenta & quadraginta: quæ uero e directo his sunt usq; in Indiā Eodē modo apud Artemidorum se habēt:quo & apud Eratosthenē. Polybius autumat de his quæ ibi sunt:illi credendū esse.Incipit aūt a Samosatis Cōmagene quæ iuxta transitum ac pontem iacet. a Cappdociæ uero finibus qui circa Tomisum sunt:taurum superāti:usq; Samosata dicit esse stadia quadringenta & quinquaginta:deinceps post ulteriorē rhodiorū transmarinā:cuius cōfiniū sunt Dedala ad oriētē solē nauigāti:Lycia est usq; in Pāphyliā.postea Pāphylia usq; in Ciliciā Tracheā

Postea hæc regio usq; in alterā Ciliciā quæ circa Issicū sinū est.Hæ sunt Cherōnesi partes cuius Isthmū dixius esse iter ab Isso Amisū usq; : uel Sinopē ut qbusdā placet.Regio uero extra taurū in āgusta ora est: quæ a Lycia tēdit usq; ad loca solis uicīa:quæ ciuitas nunc Pōpeiopolis dicit̄. postea Issici sinus ora:a solis & Tarso incipiens::iam ī cāpos pandit̄:quare quū hāc lustraueriius:tota nimirū Cherōnesus erit ꝑgrata. postea ad alias Asiæ partes ultra taurū ꝓgrediemur. postremo Libyca exponēus. post Dedala itaq; Rhodioꝝ mos ē Lyciæ quæ etiā Dedala noīat̄. Ab eo sumit initium tota Lyciæ præternauigatio:quæ est mille & septigētoꝝ ac uiginti stadioꝝ:aspera sane ac difficilis:sed bene portuosa : & ab hoibus tēperātibus habitata.Quoniam huius regiōis natura:Pāphylis & Cilicibus Trachiotis ꝓxia ē.Sed illi his locis ad latrocinia usi sunt:Piraticam exercētes:uel portus & uēdēdæ prædæ foꝝ Piratis exhibētes. apd̄ Sidā Pāphyliæ urbē:Cilices nauigia faciebāt:ibiq; captiuos sub hasta uēdita/bāt nō diffitētes eos liberos esse.Lycii adeo ciuiliter & cōtinēter uixerūt: ut cū feliciter usq; in Italiā mari dominarent̄,tamē ī nullo unq̄ turpi lucro sese extulerūt secūdū patriæ morē:in Lyciaci cōuētus administratione ꝑmanētes.Sūt aūt uigīti & tres urbes:quæ ī suffragiis dādis ꝑticipāt: & ex quaq; ciuitate in cōmune collegiū cōueniunt. Id discernētes quod pars maxia cōprobarit:maxiaꝝ ciuitatū unaqueq; ferre potest tria suffragia.medie duo:Cæteræ unū.Sic etiā ꝓportiōe tributa pēdūt & alia muniere Artēidorus auctor ē sex esse maxias.Xāthū Patara Pinara Olympū Myra. Tlon secūdū sitū Cibyroꝝ iacētem. In collegio primū eligit̄ Lyciæ præfectus.Post alii urbium magistratus.Iudicia ī cōmuni fiūt.Hi prius de bello de pace de sociis cōsultabāt:nūc id eis nō licet.sed ī Rōanoꝝ sitū est potestate:nisi illi ꝑmiserint uel illis ipsis expediat. Eodē mō & iudices & magistratus ꝓportione suffragioꝝ:ex unaquaq; ciuitate capiūt̄.Hi cū adeo iuste uiuerēt:liberi apd̄ Romanos fuerūt. & patria habuere & piratas uiderunt fūditus deletos.primū a Seruilio Isaurico.quo tēpore ille Isaura cœpit.postea a Pōpeio magno:q supra mille & tricēta nauigia cōcremauit . Eoꝝ uero habitatiōes excidit: ex hoibus q ī prœlio supfuere:alios in urbē solos deduxit habitatū:quā ille Pōpeiopolim appellauit.alios Didymenā hoibus effetā : quæ nūc Romanoꝝ est colonia. Sed poetæ maxime tragici natiōes cōfundūt.q quēadmodū & Troes & Mysos & Lydos Phrygas appellāt.ita & Lycios Cares.Post Dedala Lycioꝝ mōtem:ī ꝓxio seqt̄ Telmesus oppidū Lycioꝝ & Telmesis ꝓmōtorium qd̄ portū habet.hūc locū Eumenes ī bello Antiochico:a Romanis accepit.Sed sublato regno Lycii eū locū receperūt.Deinceps est Anticragus mōs erectus : ī quo ē Carmylesus locus ī conualle iacēs.Post hūc ē

Universidad de Deusto
Biblioteca

eragu[illegible] ꝓmõtoria octo habet:& urbẽ eiuſdẽ noīs.Hic fabulas de Chimere mõtibus cõfingũt.eſt ẽt nõ procul hinc cõuallis quædã noīe Chimera a littore porrecta.in mediterranea Crago ſubiacent Pinara:una ex maximis Lyciæ ciuitatibus.Hoc ī loco Pãdarus colit:eodẽ noīe fortaſſe quo & Troianus: Vt

Qualis Pandarei Chloreis pulchra puella:

Nã & hũc ex Lycia dicũt.deīde eſt Xãthus fluuius:quẽ priores Sirbim uocabãt. Ad decẽ ſtadia lẽbis nauigãti ẽ Latonæ templũ:ultra qd̃ ad ſexaginta ſtadia eſt Xãthus una ex maximis Lyciæ ciuitatibus.Poſt Xãthũ eſt Patara & ipſa maxima ciuitas Patari opus quæ portũ habet & templa plurima.Ptolæmeus Phyladelphus eũ augẽs:Lyciacã Arſinone noīauit: ſed ãtiquũ nomẽ obtinuit.Poſtea ad ſtadia uigiti ſupra mare ẽ Mycra:ī ſublimi colle ſita.poſtea Lorymi fluminis oſtia:aſcẽdẽti ſtadia uigiti pedeſtri itinere eſt Limyra oppidũ.in ipſa præternauigatiõe ſunt portus & inſulæ multæ:quaꝝ maxia eſt Ciſthene:& urbs eiuſdẽ noīs.ī mediterranea ſunt loca Phellus & Antiphellus & Chymera:de qua ſupra fecimus mẽtionẽ.Poſtea Hiera ꝓmõtoriũ & Chelidõiæ īſulæ tres:aſpere ſane & magnitudīe æquales:ad ſtadia quiq; īter ſe diſtãtes.a terra aũt ſtadiis ſex diſtãt.eaꝝ una ſtationẽ habet.ſunt q putãt taurũ initiũ capere hĩc propterea qd̃ ꝓmõtoriũ altũ ẽ:& a Piſidicis mõtibus Pãphyliæ īminentibus deſcẽdit:& ꝓpter īſulas quæ infronte ſitæ:inſigne ſignũ ī mari habẽt in fimbriæ modũ. Sed reuera a Rhodioꝝ trãſmaria Piſidiã uerſus:mõtana regio ꝓpetua eſt:quæ ẽt Taurus appellat̃ . Chelidoniæ aũt ad Canopũ uergere uidẽt̃.traiectus ipſe quattuor miliũ ſtadioꝝ dicit̃.ab Hiera uero ꝓmõtorio olbiã uſq; reliqua ſtadia ſunt tricẽta & ſexagītaſeptẽ in his ẽ Crãbuſa & Olympus ciuitas maxia: & mõs eiuſdẽ noīs: q Phoenicus uocat̃.Poſtea Corycus littus:poſtea Phaſilis:quæ portus tres habet:ciuitas īſignis & lacus imminet ei mõs noīe Solyma & Telmiſus Piſidica ciuitas ãguſtiis adiacẽs:p quas ī Milyadẽ trãſit̃. propterea Alexãder quũ anguſtias aperire uellet eã cœpit.Ad mare circa Phaſilidẽ ſunt ãguſtiæ: p quas Alexãder exercitũ duxit.Eſt ẽt mõs noīe Climax:Pãphylio pelago adiacẽs:is trãſitũ arctum ī littore reliquit:q mari trãqllo nudat̃ adeo: ut iter facientibus ꝓuius ſit.pelago aũt affluẽte undis cõtegit̃. Tranſitus ꝓ montem tum arduus ẽ:tũ ẽt ꝓlixus quapropter ī trãqllitatibus littore utunt̃. At Alexander in hyemẽ īcidẽs & maximã ꝓtẽ reꝝ ſuaꝝ fortunæ ꝓmittens:prius q̃ fluctus redierit mouit.& tota die cõtigit ut iter ī aqua faceret tenus umbilico Hæc urbs ẽt Lyciaca ẽ in mõtibus ſita:q Pãphyliã ſpectãt:ea cũ Lyciis nõ cõmunicat:ſed p ſe ẽ.Poeta Solymos diuerſos faciat a Lyciis.Nã Bellerophõtes a rege Lycioꝝ miſſus.

Hic Solymis iterum præſtãtibus intulit arma.

Quod uero Lycios prius Solymos uocatos dicunt: poſtea Termilas qui ab iis qui cũ Sarpedone ex creta uenerũt.poſtea Lycios a Lyco Pãdionis filio:q cum a ꝓpria terra exiſſet:ī regni partẽ a Sarpedone acceptus eſt: cũ Homero non concordant. At qui dicũt eos a poeta Solymos dici: qui nũc Mylies appellant̃:melius ſentiũt.Sed de his iã diximus.Poſt Phaſilidẽ eſt olbia Pãphyliæ initiũ īgens ſane munitio poſtea eſt is qui Cataractes appellat̃ amnis multus & torrẽtis more impetuoſus:ab alta petra deſcendẽs:adeo ut longiſſime ſtrepitus exaudiat̃.Poſtea urbs Attalia de nomine Philadelphi dicta:q eam condidit & ī Corycũ oppidũ trãſtulit: habitationẽ finitimã & paruo ambitu cõprehenſam.Dicũt inter Phaſilidẽ & Attaliã Thebã Lyrneſſumq; oſtẽdi.Nã(ut Calliſthenes refert)troiani Cilices ex Thebão cãpo in Pamphyliam exierũt. Poſtea eſt flumẽ Ceſtrus:quẽ ad ſtadia ſexaginta nauigãti ꝓga ciuitas eſt. cui ꝓximũ ẽ in loco edito Pergeæ Dianæ fanũ: ubi quotãnis feſta celebrãtur. Deīde ad ſtadia quadragita ſupra mare eſt urbs alta quæ a pergeis cõſpici poteſt. deinde lacus īgens noīe Capria.Deīde Eurymedon flumẽ:qd̃ adnauigãti ſtadiis ſexaginta ẽ urbs aſpendus ſatis populoſa:quã argiui cõdiderũt. Vltra eã eſt Petruliſſus:poſtea alius fluuius & multæ ī fronte inſulæ.Poſtea Sida Cumanoꝝ colonia:quæ Palladis tẽplum habet.ꝓxima eſt mirum Cibyrẽtiũ ora.poſtea Melas ãnis & ſtatio.poſtea Ptoleais urbs: Poſtea Pãphyliæ fines & Coraceſiũ Ciliciæ tracheæ initiũ:tota Pãphyliæ præternauigatio eſt.vc.& quadraginta ſtadiorũ.Herodotus auctor ẽ Pãphylos ex ſociis eſſe Amphilochi & Calchãtis mixtis ſane hominibus:q ex troia ſunt ſecuti:atq; ex iis alios hic remanſiſſe alios in alia loca fuiſſe diſperſos.Callinus dicit Calchantis obitũ apd̃ Clarũ fuiſſe. Gẽtes uero quæ cũ eo erãt taurũ cum mopſo trãſgreſſas:partim ī Pamphylia remãſiſſe partim Ciliciã:Syriãq; uſq; ī Phenicia diſpartitas.Cilicia quæ extra tauꝝ ẽ diuidit̃ ī Ciliciã Tracheã & Campeſtrẽ. Trachea orã maritimã ꝓanguſtã habet:& nullum uel raro locũ planũ. Ei taurus imminet male habitatus:uſq; ad latera Borealia quæ circa Iſauria ſunt: & Homonades uſq; in Piſidiã:eadẽ trachiotis dicit̃ & icole trachiote.Cãpeſtris uero a ſolis Tarſo Iſſum uſq; pertẽdit.Ei ad Boreale tauri latus Cappadocæ adiacẽt.Hæc regio magna ex ꝓte cãpis & locis optimis abundat.Sed quoniã ex his quædã ītra tauꝝ ſũt quædã extra:de īterioribus deinde ẽ: de exterioribus admodo dicemus:a Trachiotis incipientes:primũ itaq; Ciliciæ caſtellũ eſt Coraceſiũ ī petra prærupta poſitũ: quo Diodorus cognomẽto Tryphon receptaculo uſus eſt.quo tempore Syriã a regibus deſcire fecit:aduerſũ quos bellũ gerebat: īterdũ ſecũdo aduẽtu: īterdũ aduerſo.

Hunc Antiochus Demetrii filius:ī quodā loco īcluſum ad ſui ipſius in/
ternectionē compulit. Vt autē Cilices pirate fierēt:cauſa fuit Tryphon
& regū ignauia:qui tunc Ciliciæ ac Syriæ:ex ſucceſſione impabant. Nā
ad illius nouitatē & alia permulta īnouata ſunt:& fratres īter ſe diſſiden/
tes:regionē adoriētibus ſubditā effecerūt. Sed maxime lucrifica māipi/
orū exportādo⁊ licētia ad maleficiū exhortabat: quæ & facile capiebāt.
Ac Delus quæ nō admodū procul aberat Emporiū magnū & pecunio/
ſum exhibebat. Ea enim multa mancipiorū milia:& recipere & emittere
eadē die poterat:ex quo ꝓuerbiū factū eſt. Mercator nauiga:& expone
iam omnia uenūdata ſunt. Cauſa erat quia Romani poſt Carthaginis &
Corinthi euerſionē diuites effecti multis ſeruis utebant. quapropter pi/
rate & prædandi & uendendi opportunitate oblata:mi⁊ in modū coalu
erūt. Permulti Cypri & Aegypti reges adiuuabāt: Syris ſcilicet inimici.
Sed eum nec illis Rhodii beniuoli eſſent: nihil auxilii afferebāt. ad hæc
cū Piratæ continuæ alia corpora caperēt:maleficiū perpetuum faciebant
Romani uero quāq; nondū eos q trāſtaurū erāt:multū curarēt: miſerūt
tamē Scipionē Aemilianū:qui populos & urbes & alios quoſdam īſpice
ret. Intellexerūt itaq; id ex īprobitate principū euenire:a Seleuco Nicato
re p ſucceſſionē ꝓfecto⁊. Pudebat enim Romanos regnū abolere quod
ipſi conſtituiſſent:quæ res parthos q Trāſeuphratē erāt:poſtea regionis
eius dominos fecit. poſtremo etiā Harmenios qui regione trāſtaurina uſ
que ī Phenicīā occupata:reges & genus eo⁊ uniuerſum funditus ſuſtu/
lerūt. mare autē cilicibus conceſſere. Demū Romani illos opibus auctos
& bello & exercitu deleuere:quos ne augerent nō ꝓhibuerunt. ſed eorū
ꝓfecto negligentiā condēnare difficile eſt. Nā rebus uicinis & in conſpe/
ctu ſitis occupati longinqua proſpicere non ualebāt. Hæc nobis ut p di/
greſſionē breui attingeremus uiſum ē. Poſt Coraceſiū ē urbs Arſinoe.
Deide Amaxia ī colle ſita:quæ habitatio ſtationē habet. huc materies ad
fabricandas naues deducitur: maxima ex parte Cedrus:nam hæc regio
huiuſmodi arboribus abūdat. Idcirco Antonius eā Cleopatræ dedit qđ
eſſet fabricandis nauibus idonea. Poſtea eſt Laertes caſtellū in Tumulo
quodā ſitū qui mamillæ ſpeciē præbet id ſtationē habet. Poſtea eſt Sele
nus ānis. poſtea Crāgus petra prærupta ad mare. poſtea Charadrus mu/
nitio cum ſtatione. Vlterius eſt mōs Andriclus & aſpera quædā præter/
nauigatio:nomine Plataniſtus. Poſtea eſt Anemuriū ꝓmontoriū ubi cō
tinēs Crōmyo Cypri ꝓmontorio appropinquat ad ſtadia tricēta & quí/
quaginta quare a Pāphyliæ finibus Anemuriū uſque eſt ciliciæ præter/
nauigatio:octingentorum ac uiginti ſtadiorum Reliqua nauigatio uſq;
Solos eſt ad ſtadia quingenta. Poſt Anemuriū primo eſt Agidus ciuitas.

poſtea Arſinoe quæ ſtationē habet. poſtea locus nomine Melania & Ce
lenderis ciuitatis quæ portū habet. Sūt qui hāc Ciliciæ inicium faciāt &
non Coraſiū e qbus:ē Artemidorus:q ab ore Peluſiaco uſq; orthoſiā di/
cit eſſe ſtadio⁊ tria milia & nungenta uſq; ad orontē flumē mille & cen
tum & triginta uſq; ad portas. deinceps quingēta ac uigintiquiq; uſque
ad Cilicū fines duo milia & ducēta & ſexaginta. poſtea eſt Holmus quā
prius habitarūt ii q nūc Seleucēſes appellant Sed cōdita Seleucia ī Ca/
lycadno eo cōmigrarunt. nā deflectēti ꝓmōtoriū: nomīe Sarpedonē qđ
littoreā regionē facit: mox ſunt Calicadni oſtia: cui ꝓximū eſt Zephyri/
um ꝓmontoriū. ꝑ hunc fluuiū Seleutiā nauigat urbē bene habitatā: &
a Cilicio & Pāphylio more plurimū diſcrepātē. Hinc ætate noſtra fuere
uiri ex ꝓpatheticis philoſophis memorabiles: Atheneus & Xenarchus:
Sed Atheneus ī Republica uerſatus: aliquādiu in patria populum du/
xit. poſtea contracta cū Murena amicicia & cū illo fugiēs captus eſt: quū
ſidiæ contra cæſarē auguſtū deprehēſe eſſent. Sed quū īnſons eſſet īuē
tus a cæſare dimiſſus ē: rediēs autem Romam multis eum ſalutantibus
& interrogātibus: illud Euripidis reſpondit.

Aduenio ab imis: atque cecis inferum.

Tenebris.

Sed breue tēpus ſupuixit a ruina domus: ubi habitabat ꝑ noctē oppreſ
ſus. Xenarchus uero quē nos audiuimus non diu domi permanſit. Sed
Alexādriæ & athenis. poſtea enim Romæ electa docendi uita. Is primū
arii: poſtea Cæſaris auguſti amicicia uſus uſq; ad ſenectutē in honore ha
bitus eſt. Sed pauloante obitū uiſu orbatus morbo uitā cōſumauit. poſt
Calycadnū eſt petra nomīe Picoela. ea ſcalā habet ui exciſam: qua Seleu
ciā itur. poſtea ē Anemuriū promontoriū eodē nomīe quo & ſuperius.
Itē Crābuſa inſula & Corycū ꝓmontoriū: ultra qđ ad ſtadia uiginti eſt
Corycum Antrū: in quo crocus optimus naſcit. Id autē eſt īgens quædā
concauitas in orbē deducta: cui labrū petroſum ac ſatis altum circūiacet.
Quū deſcēderis ſolum eſt inæquale & magna ex ꝑte petroſum & fruti/
coſa & ſemꝑ uirēti ac domeſtica materiæ plenū. Adiacens uero ſolū oro/
coſatū eſt. ibi ſpecu eſt: qđ fontē īgentē habet: puræ ac nitentis aquæ in
flumen exeuntē. qđ mox a terra abſorptū: & in ſolubiliter delatū exit in
mare. idque aquā amarā uocāt. Poſtea ē Eleuſa inſula: poſt Corycū conti
nenti adiacens. Hanc Archelaus habitauit & regiam fecit. Tota Cilicia
Trachea aſſumpta præter Seleuciam: eo modo quo ab Amynta ac pri/
us etiam a Cleopatra habita ē. Nam cum locus & terra & mari idoneus
eſſet ad latrocinium. Terra quidem propter montium magnitudinem
& ulteriores gentes quæ campos & agriculturas latas & excurſionibus

faciles habēt. Mari autē propter materiem fabricādis nauibus opportu
nam & ꝑpter portuum & munitionum & locoꝝ copiam quæ ſubiti poſ
ſunt: uiſum eſt ad omnē reꝝ euentum ſatius eſſe: ut loca ſub regibus eſ/
ſent q̄ ſub ducibus Romanoꝝ qui & ad iudicia mitterentur: & non ſem
per adeſſe cū armis poſſent. Hoc modo archelaus ad Cappadociā etiam
Ciliciam Tracheam aſſumpſit. cuius fines inter Solos & Eleulam ſunt.
Latinus fluuius & uicus eiuſdē nominis ī excelſis Tauri ꝓtibus ē Olym
pus Zēiceti pirate ſedes & mons & caſtellū eodē nomine: a quo tota Ly
cia & Pamphylia & piſidia cerniť. zenicetus capto monte iſaurico ſe cū
tota domo cōcremauit. Eius erat Corycus & Phaſilis & multa Pāphyliæ
loca quæ omia ī Iſaurici uenerūt poteſtatē Poſt Latinū ſunt Soli: ciuitas
iſignis alterius Ciliciæ initiū: quæ circa Iſſum iacet. ea Achiuoꝝ opus eſt
a Rhodioꝝ qui ex Lindo uenerūt. Pompeius magnus ī hanc homibus
exauſtā reliquos piratas trāſtulit. præſertim quos & ſalute & ꝓuidentia
dignos intelligebat: & mutato nomīe Pompeiopolim appellauit. hinc fu/
ere uiri mēoratu digni: Chryſippus philoſophus Stoicus ex patre Tar/
ſenſi ortus q̄ inde migrauit. Itē Philemon poeta comicus & Aratus q̄ de
aſtris uerſu conſcripſit. Poſtea eſt zephyrium eodē nomīe: quo & id qđ
eſt Calycadno ꝓximum. Poſtea eſt Anchiala paulo ſupra mare ſita. Sar
danapali opus: ut Ariſtobulus ſcribit. ubi Sardanapali monumētū eſt &
lapidea ſtatua: quæ dexrræ manus digitos cōmittit & quaſi complodit.
qđā dicunt ibi Epigrāma eſſe. Aſſyriis litteris inſculptū huiuſmodi Sar/
danapalus Anacindaraxis filius; Anchialē & Tarſum una die condidit:
ede bibe lude. &

Cum te mortalem noris: preſentibus exple
Deliciis animum: poſt mortem nulla uoluptas.
Nāq; ego ſum puluis: q̄ nup̄ tanta tenebam.
Hæc habeo quæ edi: quæ exaturata libido
Hauſit: at illa manēt multa: & præclara: relicta.
Hoc ſapiens uitæ mortalibus eſt documentum.
Choerilus hoꝝ meminit: atq; hi uerſus circūfecerūt.

Hæc habeo quæ edi: quæq; exaturata libido
Hauſit: at illa manent: multa & præclara relicta.

Vltra Anchialā ē munitio noīe Quinda: ī qua olim Macedones theſau/
ros ſeruabāt. Eumenes uero ab Antigono deficiens pecunias abſtulit. ul
tra hæc & Solos ſunt mōtana: ī q̄bus Olbi ciuitas ē: q̄ Iouis tēplū habet.
Aiacis fratris Teucri opus. Huius ſacerdos etiā Tracheæ domīatus eſt.
poſtea mꝰti Tyrāni eā adorti: latrocinia cōſtituere q̄bus ſublatis adhuc
ætate noſtra eā Teucri prīcipatū & Sacerdotiū uocāt: & maxīa ex parte

Sacerdotes Teucri uel Aiaces dicūť. Aba uero Xenophanis filia: unius
ex Tyrānis ꝑ cognationē ī hāc domū ingreſſa principatū obtinuit: quē
pater antea ꝓcuratorio nomine acceperat. Poſtea Antonius & Cleopatra
cū illi cōceſſerūt: obſequiis & cultu deliniti. Sed Aba ſublata principa/
tus ad eos ꝑuenit: q̄ ex eodē genere erant. Poſt Anchialā ſunt Cydni flu
minis oſtia: iuxta locū Rhegma appellatū. Id autē ē ſtagnū: quod ātiqua
naualia habet. In hoc Cydnus exit Tarſum ꝓfluēs: q̄ ortum a Tauro ha
bet ultra urbē. Tarſi uero nauale eſt lacus. Hucuſq; tota ora a Rhodioꝝ
trāſmarīa incipiēs: ad equinoctiales ortus ab occaſu eiuſdē nominis extē
dit. Poſtea ad hyemalē ortū conuerſa Iſſum uſq;. Iā hinc fluxū quendā
ſumit auſtrū uerſus uſq; ī Phœniciam. Reliquū ad occidētē finit uſque
ad columnas. quare uerus luſtrate Cherōneſi Iſthmus ē a Tarſo & Cyd
ni oſtiis uſq; Amiſum. Hæc enim minima ē ex Amiſo in Cilicū fines di
ſtantia. nā hīc Tarſum uſq; ſunt cētum ac uiginti ſtadia. inde ad Cydni
oſtia nō plura quinque. Nullum enim Iſſum uſq; & eius mare breuior uia
eſt ex Amiſo q̄ ꝑ ipſam Tarſum. nec ex Tarſo Iſſum uſq; propior q̄ in
Cydnū. Quapropter manifeſtū eſt hunc eſſe ueꝝ Iſthmū q̄q̄ a prædoni
bus ille uerus dicať: q̄ ē uſq; in Iſſicū ſinū ꝓpter ſigna q̄ habet. Propter
hoc ipſum etiā lineā quā ex Rhodia ī Cydnū uſq; deduximus: eandem
eſſe aſſerētes quæ Iſſum uſq; ꝓtēdit. nihil præter hoc faciētes & taurum
dicimus: e directo huic lineæ uſq; in Indiā penetrare. Tarſus ī cāpo iacet
argiuoꝝ opus q̄ ion querentes: cū Triptolemo errauerūt. Hāc Cydnus
mediā perfluit: iuxta gymnaſium iuniorū. Eius ortus non procul eſt. Al/
ueus uero ꝑ ꝓfundā uallem illatus recta in urbē egrediť. aqua ē rapidiſ
ſima & frigida: quapropter homibus ac beſtiis auxiliať: quæ neruos craſ
ſiores habent. tantū Tarſenſibus ſtudiū circa philoſophiam fuit & alias
diſciplinas quæ in corona uerſanť ut Athenas & Alexādriā ſuperarent.
Et ſi quis alius locus dici poteſt: ī quo ſcholæ & philoſophiæ exercitatio/
nes fuerint. Sed hoc uno plurimū excellit: quod hic indigne diſcunt. pe
grini uero non multi huc aduenium. At nec illi ipſi hic manēt ſed foris
ꝓficiūtur: & perfecti libēter ꝑegrinanť: detinentur autē ꝓpauci. At cæte/
ris ciuitatibus quas modo dixi omnibus contrariū euenit: excepta Alexā
dria. Nam multi ī eas proficiſcuntur & libēter immoranť. Indigenas nō
multos admodum uideas nec extra diſcēdi ſtudio ꝓficiſci. Nec ibi circa
hoc ſtudere Alexandrinis utrūq; contigit. nam & multos ꝑegrinos ſuſci
piūt. Et ex ſuis emittunt nō paucos. Alexādria ōniū liberaliū artiū ſcolas
habet: & ante alias populoſa ē: & multū pōt: & metropoleos ſermonē re
tinet. uiri ex ea illuſtres fuere: ex Stoicis Antipater: Archelaus & Neſtor
& duo Anthenodori: quoꝝ q̄ Cordyliō dictus eſt: cū. M. Catone uixit &

apud eum mortuus ē. Alter uero Sādōis filius: quē a uico quodā Cana nitā dicūt. Cæsaris præceptor fuit. & ī honore maximo apd illū habitus est. iā uero Senior in patriā reuersus eā Reipub. gubernationē sustulit: Cū ciuitas ptim ab aliis ptim a Boetho quodā malo poeta & malo ciue p perā tractarēt. Is plurimū apd plebē ualebat. extulerat eū Antōius ab ī/itio quū carmē ī uictoriā in Philippis habitā ab illo cōpositā accepisset: sed mīto magis eius facilitas: quæ apud Tarsenses maxia uidebat: adeo ut ex tēpore & uno ípetu ad omnē datā materiā diceret. Simul Antoni us gymnasiorū præfecturā tarsensibus pollicitus: hūc ī gymnasiarche lo/cū constituerat: ac omnē ei gymnasii īpēsas crediderat. Sed deprehēsus cū alia surripere: tū etiā oleū apd Antoniū ab accusatoribus conuictus est: cuius iram cū aliis tū hoc maxime declinauit dicēs quod quēadmo/dū Homerus Achillē & Agamēnonē & Vlyxē decantauit: ita & ego te. quare iniquū ē ut huiusmodi apud te calūniis agar: qd excipiens accusa tor. At Homerus īquit oleū Agamēnoni non furabat nec Achilli: tu ue ro furatus es: quapropter pœnas dabis. quūq; irā obsequiis & cultu a se auertisset nihilominus & ferre & tractare ciuitatē usq; ad Antonii exerci tū pseuerauit. quare cū Anthenodorus huiusmodi ciuitatis statū reppe/risset: primo illū & eius complices urbis traducere aggressus ē. Sed ubi nihilominus ab iniuria abstinebant ea auctoritate usus est: quā a Cæsare acceperat. eos itaq; exilio dānatos eiecit. hi uero ī illius ediū pariete cōscri pserūt. res iuuenū consulta uirū crepitus senioꝝ: quod ille ī iocū accipiēs ascribi iussit tonitrus senioꝝ. Quodā eius humanitatē contēnēs cū uētrē lubricū hēret: & noctu præter eius domū trāsiret: totū hostiū ac patietē respersit. ille quū seditionē acriter ī cōtione reprehenderet: urbis inquit morbus & malus habitus: tū ex multis rebus: tū ex excrementis perspici potest. Sed historici fuerunt. Nestor uero Academicus: qui ætate nostra Marcellū Octauiæ sororis cæsaris filiū instituit. Atq; hic etiā post Athe nodorū ciuitati præfuit & apud duces & apud ciues in honore maximo habitus est. alioꝝ quoq; philosophoꝝ nomina quos noui mulroꝝ dicere possem: sed ex iis qui per urbes peregrinarēt & optime scholas regerēt. Pluciades fuit & Diogenes: at Diogenes etiā poemata ī adolescētia com/posuit maxima ex parte tragica grāmatici fuere: quoꝝ scripta extēt. Ar/temidorus & Diodorus optimus tragœdiæ poeta: ex iis q memorāt fuit Dionysides. sed præcipue Roma maximā eruditoꝝ hominū multitudi/nē afferre potest: q ex hac urbe sūt. tarsensibus. n. & alexādrinis plena ē: ac Tarsus qdē ē huiusmodi. Post cydnū pyrāus seqt ex cataonia fluēs: de quo āte fecius mētionē. scribit Artemidorus: hīc solos recta nauigati/one esse stadia. l. pxia ē mallus ī edito quodā loco sita. opus Amphilochi & mopsi auguris apollinis & latonæ: de quibus ualde multa cōficta sūt: & nos ante mētionē fecimus: quū de Calchāte diceremus: & cōtrouersia quam calchas & mopsus de diuinatione habuissent. hanc controuersiam nō nulli Lyciā trāsferūt: ut Sophocles q eā tragico more Pāphyliā uocat quēadmodū & Lyciā Caricā & troiā Lyciā ac Phrygiā: & cū alii tū etiam Sophocles calchātis obitū hic tradūt: & nō solū de diuinatiōe sed de im/perio contētionē sunt fabulati. Dicunt. n. mopsum & āphilochū ex troia pfectos mallum cōdidisse. postea Amphilochū argos digressum cū argi uis non placuisset: illo rediisse: sed a regni cōmunicatione exclusum sin/gulari certamine cū mopso cōcurrisse: & cū simul cecidissent sepultos es se: iter se tamē distātes: & adhuc sepulturæ ppe pyramū circa margarsa ostēdunt. Hinc fuit Crates grāmaticus cuius discipulū Panetiū dicunt. Vltra hāc orā est halenius cāpus: p quē philotas Alexandri equitatū du xit: quū ille Phalangē p orā maritimā & mallensem agrū Issū uersus: & Darii copias ex solis duceret. Tradūt Alexādrū ppter cognationē cū ar giuis āphilocho sacrificasse. Hesiodus dicit: āphilochū ab Apolline apd solos interemptū qdā apd haleniū cāpū: quidā ī Syriā: quū ppter contē tionem ab halenio discederet. post mallum sunt egeæ oppidum quod stationem habet. Postea sunt amanides portæ quæ stationem habent: in quas amanus mons desinit a tauro descendens: qui ultra Ciliciam ē ori entē uersus: semp a Tyrānis occupatus: loca munitissima obtinentibus: ætate nostra his ōnibus potitus ē Tarcodemētus uir memoratu dignus: & ob præclara facinora rex a romanis nūcupatus: q posteris suis succes sionē tradidit. post egeas est Issus oppidū quod stationē habet: & pindus amnis. hoc in loco Alexāder cū Dario cōflixit. Itē Issicus sinus ī quo rho sus ciuitas ē: & myriandrus ciuitas & alexādria & nicopolis & mopsi do/miciliū & quæ portæ appellant: Cilicū & Syroꝝ confiniū. ī Cilicia ē Di anæ Sarpedoniæ fanū & oraculū: ubi numine pciti respōsa dāt. Post Ci/licā prima Syroꝝ ciuitas est Seleutia ī pieria pxime orontes emittit. Ex Seleucia solos usq; recta nauigatione sunt circiter mille stad. Sunt q di/cant Cilicas troianos quoꝝ Homerus meminit. Cilicū q trāstauroꝝ sūt au ctores fuisse: q̄q̄ ad illis plurimū distēt: & quædā loca ibi ostēdūt: quēad/modū ī Pāphylia Thebā & Lyrnessum. qdā econtra atq; etiā cāpū quen dā Haleniū ibi monstrāt. Nunc trāstaurinis partibus dictæ Cheronnesi pagratis: hæc adiicienda sunt. nam Apollodorus in nauiū dinumeratiōe hæc etiam dicit: omnes Asianos troianorum socios a poeta dinumerari: qui quidem Cheronnesum habitant: Cuius angustissimus Isthmus est: iteruallum inter Sinopensem recessum atque Issum. exteriora uero late/ra cū Cherōnesus Triquetra sit esse inæqualia. Nā ex iis aliud a Cilicia

Universidad de Deusto
Biblioteca

uſque in Chelidonias ꝓgreditur aliud uero citerius uſque ad Euxini os: aliud iam citerius Sinopem uſque:quare illud ſolos eos qui ſunt ī Cherōneſo:per eadē cōuicemus falſū eſſe:ꝑ quæ prius cōuicimus:non ſolos eos q ſūt ītra Halym:nā loca pharnaciæ ꝓxima: ī qbus Halizonos dixi/mus:quēadmodū ea ſūt extra Halym:ita & extra Iſthmū. ſiquidē & extra anguſtias quæ inter Sinopē ſunt atq; Iſſum:& nō mō has ſed etiā ueras anguſtias definiuit cū illas ꝓ his poneret:& qđ omniū ſtultiſſimū ē: dixit Cherōneſum Triquetrā eſſe:& tria eſſe latera exteriora.Nam qui exteriora latera dicit:id latus excipere uidet quod circa anguſtias ē quaſi & hoc etiā ſit latus:ſed nō exterius nec ad mare.Si igit anguſtiæ adeo coactæ eſſēt:ut & latus ad urbē Iſſum:& latus ad ipſam Sinopē uergēs: pœne iter ſe iungerent:dici poſſet Cherōneſum triquetrā eſſe:nunc uero cū āguſtiæ quæ ab eo dicunt:tribus milibus ſtadiorū iter ſe diſtēt:iſcitia ē dicere tale quadrilaterū triquetrū eſſe:& non Chorographicū Iseti am qui metrocomico Corographiā edidit:de terræ ſitu īſcribēs:ī eadem eſt inſcitia q̄q̄ Iſthmū ad minimū īteruallū reducat: quātū dixerūt q di/midiū totius ſunt mētiti:& quātū Artemidorus qui eū dixit eſſe mille & quingētū ſtadiorū nōdū.n.ī hoc triquetrā figurā cohibet.ſed nec exterio ra latera recte diſtīxit:dicēs unū eſſe ab Iſſo uſq; in Chelidonias:tota enī Lyciaca ora:q̄ reſtat ī rectū tendit & rhodiorū trāſmarina phyſcum uſq; hinc uero cōtinēs flexū quēdā accipiēs iā ſecundi & occidentalis lateris initiū facit:uſq; ī ꝓpōtidē & byzātiū.Sed quū Ephorus dicat.xvi.natio/nes hāc cherōneſū īcolere tres græcas reliq̄s barbaras præter mixtos ho/mines ad mare qdē Cilicas Pāphylos Lycios Bithynos Paphlagōas Ma riādinos & Troas & Cares.Piſidas uero ac myſos & chalybos & mylias ī mediterranea.Apollodorus hæc diuidēs:decimā ac ſeptimā nationē ad didit galatarū quæ iunior ē Ephoro.ex his aūt dicit græcos nōdū troiano tēpore colonos miſiſſe.barbari uero magnitudine tēporis mītā cōfuſio/nē hūt.dinumerari aūt a poeta & troes:& eos q nūc Paphlagones nomi/nāt & myſos & Phryges & Cares & Cilices:maōes uero ꝓ lydis & alias īcognitas gētes:ut halyzonas & caucōas.itē extra dinumerationē eſſe ce tios ſolymos & cilicas:q ex thebāo ſunt cāpo & lelegas.Pāphylos uero & bithynos & mariādynos & piſides & calibes & milyes & cappadoces ne/q̄q̄ nomīari:tū qđ hæc loca nōdū ab eis īcolerēt.tū qđ ī aliis cōprehēde rēt natiōibus:ut hidryēſes & Termile ī caribus doliōes & bebryces in phrygibus.Sed nec ephori ſententiam uidet bene hæc trāſigere. poeta autē dicta perturbat & falſo adducit.nā hoc primū ab Ephoro querēdū fuit:cur calybes intra cheronneſum ponat cum a Sinope & Amiſo tam longe diſtēt orientē uerſus.nam qui huius cheronneſi Iſthmum dicunt eſſe lineā ab iſſo in Euxinum ductam:eā quaſi meridionalē faciunt.Qui dā putāt eā eſſe:quæ ad urbē Sinopē tendit.quidā eam quæ ad amiſum eſt:eā autē quæ ad calybes ē nullus:cū ea omnio ſit obliqua. nā chalybū meridianus:ꝑ minorē harmeniā deſcriberet & ꝑ euphratē: q totam ītra ſe Cappadociā cōprehēdit:& commagenā & amanū & Iſſicū ſinū.Quare ſi Iſthmū ab obliqua linea terminari cōcederemus: maxima pars hoꝝ & præſertim Cappadocia īterius cōprehēderet. atq; is etiā q ꝓprie nūc pontus appellat:qui eſt Cappadociæ pars euxium uerſus:quare ſi Chalybes Cherōneſi pars dicēdi ſūt:multo magis Cataones & utriq; Cappadoces & Lycaones:qui etiā ab eo ſunt prætermiſſi.Sed quare Chalybes ī mediterranea poſuit:qui a poeta Halizones dicti ſunt? quēadmodum nos ſupra demonſtrauimus. Rectius enim erat ut eos diuideret & ꝑtim ad mare collocaret ꝑtim ē mediterranea quēadmodum de Cappadocia Ciliciaq; faciendū eſt.Ille uero ne eā quidē nominauit. De cilicibus ſolū fecit mentionē q ad mare habitāt:q itaque ſub Antipatro derbita erant: & Homonades:& alii complures Piſidis finitimi.

Qui mare non norunt:nec ſalſas æquoris eſcas:

Quē locū capiēt? ſed nec Lydos nec maonas cōmemorauit. Siue iidem ſint ſiue diuerſi ſiue ꝑ ſe ſiue in alia gente comprehendant.Nequaq̄ enī tam īſignis natio occ'tari poteſt.nec ſi nihil de ea dicat uidet nihil neceſſariū prætermittere.Mixti autē qnam ſunt? nulla enim loca ꝓferre poſſumus uel ab eo nominata uel prætermiſſa præter prædicta: quæ quidē mixtis tribuāus nec ex iis ullos quos dixit uel prætermiſit. Nā ſi īmixti ſūt cū alii præualerēt uł græci effecti ſūt uł barbari. Tertiū uero mixtū genus nullū ſcīus.præterea qūo tres græce natiōes ſūt:q̄ Cherōneſū habitāt? Nā ſi hoc ideo ē:qa Iones & Atheniēſes olim iidē erāt. Dicēt etiā iidē Dores & Aeoles:ita qđ duæ natiōes tātū fiēt.Si uero ꝓpter poſterio res mores ſūt diſtīguēdi quēadmodū ꝓpter līguas: natiōes q̄ttuor erūt quēadmodū & līguæ.Sed hāc Cherōneſū ex Ephori definitiōe nō ſolū Iones īcolūt ueꝝ etiā Atheniēſes:ut in ꝑticularibus declaratū ē.at huiuſmodi q̄dam aduerſū Ephorū dubitāda erāt.ſed hæc Apollodorus nō mł tū curauit:xvi.uero natiōibus ipſe.x.ac.vii.addidit galatarū qđ & utile ē. tñ ad eorū ꝑtractionē q̄ ab Ephoro dicūt uł prætermittūt: nequaq̄ ē neceſſariū.ipſe.n.cauſā affert qđ.ſ. hæc oīa poſt illius ætatē fuere quum uero ad poetā trāſit id recte ait quod poſt troiana tempora multa barbarorum confuſio facta eſt propter mutatiōes Nā quædā aucta ſunt quædā īminuta quædā diſtracta quædā ī unū coacta.Sed nō bene dicit duplicē cauſam eſſe:q̄re poeta quorūdā nō meminit:quod ſcilicet uł nō dū hæc natio īhabitaret:uel quod ab alia cōprehēderet. nā Cappadociam cum

Universidad de Deusto
Biblioteca

Cataoniã & Lycaoniã nõ nomĩat ob neutrã tamẽ hãc cauſam. nullã enĩ huiuſmodi hiſtoriã de his habemus præterea curare reſpõdere:q̃re Homerus Cappadocas & Lycaões prætermiſit:qđ uero Ephorus præteriit & ipſum præterire & ad hoc illius ſententiã afferre:quũ id perſcrutaſ & ꝓtractat ridiculũ eſt.Itẽ docere quare Homerus maones ꝓ lydis poſuit: quare uero Ephorus nec lydos nec maones nominauit nõ declarare ſtultũ eſt:& cũ dicat poetã ignotos quorũdã mẽtionẽ facere: de Caucõibus qdẽ & Solymis & cetiis & lelegibus & cilicibus q ex Thebão cãpo erãt recte dicit.Halizonas uero ipſe fingit:ĩmo ipſi primo Halizonas ignorauerũt.& mꝝtis modis ſcripturã mutauerũt.argẽti uenã fingẽtes atq; alia ꝓmulta & magna occurrũt:quæ iã defecere.Ad hãc ãbitionẽ illos etiam hiſtorias contulerũt quas Sceptius põit a Calliſthene accipiẽs & ab aliis qbuſdã:q falſe Halizonũ opinionis nõ ſunt ĩmunes:qđ.ſ. Tãtali & Pelopidarũ diuitiæ a metallis ꝓuenere:quæ circa Phrygiã & Sipylũ erãt. & qđ Cadmi opulẽtia a Thracia fuit & Pãgeo mõte:& priami ex auro qđ circa Abydũ effodiebaſ:cuius nũc uix ulla ueſtigia apparẽt.multa tamẽ ãtiquorũ metallorũ ſigna loca effoſſa exhibẽt.Myde quoq; opes ex metallis fuere:q̃ circa uermiũ montẽ erãt.Gygis & Alyatis & groeſi ex iis quæ apud Lydiũ oppidũ deſertũ:inter Atarneũ ac Pergamũ: qđ quidẽ loca effoſſa habet:ꝓpter metallorũ inq̃ſitionẽ. præterea Apollodorus merito ĩ hoc reprehendi põt: qđ cũ cæteros reprehẽdere ſolitus ſit:q mꝝta præter Homeri ſentẽtiã ĩnouarũt:ĩ hoc nõ ſolũ negligẽs fuit:ueꝝ etiã cõtraria ĩ unum collegit:quæ nõ eodẽ modo dicunt.Nã cũ Xãthus lydus dicat poſt res troianas Phryges ĩ europã & leua põti ueniſſe:& Scamãdriũ eos ex berecyntia & Aſcania duxiſſe. addit Apollodorus Homerũ eius aſcaniæ meminiſſe:cuius etiam Xanthus.

Phorcys: & Aſcanius Phrygias duxere cateruas
Longe ex Aſcania.

Quid ſi ſic habet trãſmigratio certe poſt res troianas facta ẽ.In bello aũt troiano auxiliũ a poeta cõmemoratum:ex ulteriore uenit regione: ex berecyntibus ſcilicet & Aſcania.quod nã ergo erãt Phryges?

Qui ꝓpe Sangarii rípas tunc caſtra tenebant.

Quũ primus auxiliator dicit cũ qbus electus erã:quomodo priãus ex Berecyntibus Phrygas accerſiſſet:cũ qbus cõuẽiẽtiã nꝝlã habebat? finitios ãt & eos qbus ipſe prius auxiliatus ẽ prætermiſit:& cũ ſic de Phrygibus dicat:de myſis etiã addit nõ admodũ cohærẽtia. Ait.n. myſiæ uicũ q̃ndã Aſcãiã uocari:circa lacũ eiuſdẽ noĩs:ex quo & Aſcaniũ ãnẽ decurrere facit:cuius mẽinit Euphoriõ Aſcaniũ ꝓpter myſũ & Alexãder Etolus iqt.

A quibus Aſcaniæ circum habitant aquæ.

Aſcanii ꝓ labra lacus:quibus antea dolion
Sileni manſit filius ac meliæ

Vocãt inquit Dolioniã & Myſiã regionẽ eã quæ circa Cyzicũ ẽ Meleto polim uerſus:quare ſi hæc ita ſe habẽt & ex poetarũ teſtimonio comprobant & ex iis quæ nũc mõſtrata ſũt.quid ꝓhibebat Homerũ huius Aſcaniæ meminiſſe:& nõ eius quæ a Xãtho commemoratur.ſed quoniam de his ãte dictũ ẽ:quũ de myſis ac Phrygibus tractaremus: idcirco quantũ ad hãc ptẽ finẽ faciãus.Reliquũ ẽ ut cyprũ ꝑagremus:quæ huic chersóneſo ad auſtrũ adiacet:& quoniã ut antediximus mare comprehẽſum ab ægypto & phœnicia & Syria & reliqua ora:uſq; ĩ tranſmarinã rhodi regionẽ compoſitũ ẽ ex ægypto pelago & pãphylio: & eo quod Iſſico ſinui ꝓximum ẽ.ĩ hoc cyprus iacet:quæ ptes ſeptẽtrionales Ciliciæ Tracheæ cõtiguas habet:quibus etiã cõtinẽti ꝓxima ẽ. oriẽtales Iſſico ſinui: occidẽtales a Pãphylio pelago alluras:auſtrales autẽ ab ægyptio.Hoc itaque ab occidẽte libyco & carpathio pelago pmiſceꝝ.ab auſtro atq; orientẽ ægyptus & ſequẽs ora:uſq; ſeleuciã atq; Iſſum.a ſeptẽtrioẽ Cyprus Pãphyliũ pelagus.Hoc enim ab Aquilone a Ciliciæ Tracheæ & Pamphyliæ ac Lyciæ extremis cõprehẽdiꝝ uſq; ĩ Rhodiã regionẽ ab occidẽte Rhodiorũ inſula:ab oriẽte Cypri parte:quæ Paphũ uerſus & Acamãtẽ iacet.a meridie ægyptio pelago cõfundiꝝ. Cypri ãbitus ẽ trium miliũ & quadringẽtorũ ac uiginti ſtadiorũ:ĩ ſinũ ſe.iferẽti.Eius lõgitudo ẽ a clidibus ĩ Acamãtẽ pedeſtri itinere mille & quadrigentorũ ſtadiorũ: ab oriẽte ĩ occidẽtẽ ꝓgrediẽti.Sũt aũt Clides ĩſulæ duæ ante Cyprũ ad orientales eius ptes ſitæ.Hæ a Pyramo diſtãt ſtadiis ſeptigentis. Acamas ꝓmontoriũ ẽ ſiluoſum:qđ duarũ mamillarũ ſpeciẽ præbet.& ĩ occidẽtalibus inſulæ ptibus ſitũ:tẽdit ad aq̃lonẽ.id Selenuntẽ uerſus Ciliciæ Tracheæ ꝓximũ ẽ:mille ſtadiorũ trãſitu Sidã uerſus.Pãphyliæ mille & ſexaginta Chelidonias uerſus mille & nungentorum. Tota ĩſulæ figura ẽ ptẽ altera lõgior:ea Iſthmus facit ad latera quæ latitudinẽ terminãt.Sĩgulæ eius ptes(ut breui cõprehendamus)ita ſe habẽt a ſigno continenti proximo incipientes.Diximus alibi Cromyi extremũ quod ẽ Cypri ꝓmontoriũ: ad Anemurium ꝓmontoriũ Ciliciæ Tracheæ opponi ꝑ tricentorum & quinquaginta ſtadiorum interuallum.Hinc iam inſulam ad dextram & continentem ad ſiniſtram habentes ad aquilonẽ & orientẽ & clidas naꝝ uigãt recta nauigatione ſtadiorum ſeptingẽtorũ.ĩ quo ſpatio ẽ Lapathus ciuitas quæ ſtationem habet & naualia:Lacaonũ & Paxandri opus:iuxta quã erat Agidus. Poſtea eſt Aphrodiſium:ad quod inſula peranguſta ẽ. Nam ſeptuaginta ſtadiorum interuallo Salamina tranſitur.Poſtea Achiuorũ acta quo primũ Teucer applicuit:is q ĩ Cypro Salamĩa condidit a

patre(ut ferẽ) Telamone pulsus.postea ẽ Carpasia ciuitas quæ portum habet circa Sarpedonẽ ꝓmontorium sita.Isthmi trãsitus ex Carpasia est stadiorũ triginta uersus insulas Carpasias & australe pelagus. Postea est mõs & promotoriũ:Mõti summũ Olympis dicit̃:ubi Veneris acreæ tẽplũ est:qđ nec uidere nec adire mulieribus licet. in fronte sunt Clides & aliæ cõplures insulæ.postea Carpasiæ post quas est Salamus:ũde Aristus fuit rex̃ cõscriptor.Deide Arsinoe ciuitas & portus. deide alius portus nomine Leucola.Deide ꝓmõtoriũ Pedaliũ:cui collis altus & asp imminet:mẽsæ cuiusdã figuã præbẽs; Veneri sacer.Hinc i Clidas sũt stadia sexcenta & octogita.Postea est Sinuosa quædã & aspa præternauigatio. ea Cetiũ itur quæ ciuitas portũ clausum habet.ex hac Zeno fuit stoicæ sectæ auctor & Apollonius medicus.Hic usq; Barutũ sunt stadia mille & quingẽta.Deinde ẽ Amathus ciuitas:itermedio spacio est oppidũ nomine Palea & Olympus mõs:q mammille speciẽ præbet. Deide curias peninsularis quæ a Thronis distat stadiis septingentis. Postea est Curiũ urbs quæ stationẽ habet.Hãc argiui cõdiderũt.Quare iam licet eius otium ꝓspicere qui elegiam composuit:cuius initium est

Nos ceruæ phoebo sacræ:dum tela ꝑ undas
Effugimus:cursu uenimus huc celeri.

Siue ea delus sit siue quæcunque:Dicunt enim ceruas ex Corycio iugo delapsas:e cilicio littore in curiada actam tranare:& addit.

Res dictu mira est: quonam nos in uia pacto
Maria:ꝑ aerios transiimus zephyros.

A Coryco enim i Curiada actã circũnauigãtes nec zephyr̃ nec ĩsulam a dextris habẽt:nec trãsitũ ullũ a sinistris.Initiũ itaq; occidentalis circũnauigationis Rhodior̃ respiciẽtis Curiũ est.Postea est ꝓmõtoriũ unde iaciunt̃ q Apollinis arã contigunt.Postea est Tetra & Boosura & Palepaphus:ad decẽ stadia supra mare sita:quæ stationẽ habet & ãtiquũ Veneris Paphiæ tẽplũ.Postea est Zephyriũ ꝓmontoriũ qđ stationẽ habet: & altera Arsinoe cũ statione & tẽplo & luco:nõ ꝓcul a mari ẽ Hierocepia: postea Paphus ab Agapenore condita quæ portũ habet & tẽpla optime structa.ea pedestri itinere distat a Palepapho stadiis.lx.ꝑ eã uiã q̃ Palepaphũ it quotãnis festa celebrãt̃:ad q̃ uiri simł ac mulieres ex aliis urbibus cõfluũt.Quidã dicũt Paphũ ab Alexãdria distare ꝑ tria milia & sexcẽta stadia.Deide post Paphũ ẽ Acamas.Post Acamãtẽ oriẽtẽ uersus nauigatur i urbẽ Arsinoẽ:& i iouis lucũ.Postea ẽ solus:q̃ portũ hẽt: & flumẽ & Veneris & Isidis delubr̃.Eã Phalerus & Acamas Atheniẽses cõdiderũt. icolæ solii dicunt̃.Hinc fuit Stasanor Alexãdri sodalis:uir q principatũ meruit.ulterius est Limenia ciuitas in mediterranea. Postea est Crõmyi ꝓmõtoriũ. Sed quid opus ẽ poetas admirari:eos præsertim q̃ õne stadium ponunt i elocutione.Si Damasci dicta consideremus:qui ĩsulæ lõgitudinẽ a septẽtrione facit ad meridiem:ab Hierocepia scilicet in Clidas. At nec Eratosthenes recte hunc enim reprehẽdẽs:nõ a septẽtrione Hierocepiã ponit:sed ab austro quæ profecto nõ ab austro est sed ab occidẽte.Siquidem in occidentali latere iacet ubi & Paphus est & Acamas.ac Cyprus quidẽ situ talis est uirtute autẽ nulla insulaꝝ iferior:nã & uino abundat & oleo frumẽti quoq; satis habet.æris metalla apđ Tenassum abũdãt:in quibus uitreolũ & rubigo æris nascit̃ ad medicinæ usum idonea.Auctor est Eratosthenes:quũ olim campi adeo siluis essent occupati ut coli non possent:parum ad hoc metalla prodesse: quum uero arbores ad æris & argenti decoctionẽ excideręt̃:accessisse etiam classium ædificationem quum mare iam intrepide ac potenter nauigaret̃. sed quũ nulla ui euincere siluã possent ꝓmissum est uolentibus ut eam exciderent: & purgatã peculiarẽ atque immunẽ sibi haberent.in initio Cyprii Tyranos ꝑ urbes habebant.Sed postq̃ Ptolemaici reges potiti sunt ægypto: Cyprus i eoꝝ dicionem concessit fauẽtibus Romanis.Sed ubi postr̃eus Ptolemæus Cleopatræ patruus:nũc regnantis deliquit & aduersum bene de se meritos ĩgratũ se præbuit:& ipse sublatus est.Et insula a Romanis occupata:& prætoria prouĩtia ꝑ se facta est.Sed maxime tollendi regis auctor fuit.P.Claudius pulcher:qui in piratas ĩcidẽs quo tẽpore Cilices uigebãt:ĩperato sibi redẽptionis precio:misit ad regẽ orãs ut se redimeret.Rex enĩ precium misit sed pexiguum adeo ut pirate id accipere erubescerent:quare pecuniã regi remiserũt.P.Claudio sine precio dimisso.q liberatus utriq; gratiã retulit.Nã Tribunus Plebis creatus euicit ut.M.Cato Cyprũ mittat̃ eã ab rege ablaturus.Ptolemæus re intellecta prius q̃ ille aduẽtasset seipse interemit. Cato insulã accepit & regis opes uenũdedit:pecunia omni i publicũ ærariũ relata.ex illo cyprus prætoria ꝓuintia fuit & nũc ẽ.q̃q̃ paruo tẽpore ĩteriecto. Antonius eã Cleopatræ & sorori eius arsinoe tradidit. quo sublato omnia eius acta rescissa sunt.

Quintusdecimus circa Indiam Persiamq; uersatur.

Xasia restant ea quæ transtaurum sunt præter Ciliciam Pamphyliam ac Lyciam: & quæ ab India in nilum usque inter taurum: & exterius australe mare comprehenduntur.Post Asiam ẽ Libya de qua postmodũ dicemus Nũc ab India est incipiendum . Ea enim & maxima est & ad orientẽ exposita.Sed æquo animo audiendũ ẽ.Nã & lõgissime abest. &

a non multis ex nostris uisa:& si qui uiderũt ptẽ uiderũt. Pleraq; aũt nar
rãt ex auditu:q̃q̃ etiã ea quæ ab eis ꝓspecta dicunt:i trãsitu quodã milita
ri:& ꝓ discursu deprehẽsa sũt. quapropter nec eadẽ semꝑ referũt:ab iis
etiã qui quasi acuratius ꝓquisita conscribunt:ex iis etiã nonnulli quãq̃ si
mul & i exercitu & i ꝓgrinatione fuissent:quẽadmodũ q cũ Alexãdro i
asia militarunt:ꝓsepæ qsque cuiq; contraria dicũt:qđ si de uisis tãtopere
iter se discrepãt quid de iis putãdũ est quæ sciunt ex auditu? Sed nec q
multo tẽpore post de iis cõscripserũt:nec q nunc eo nauigant quicq̃ exa
cte dicũt: Apollodorus quidẽ ꝓthicaꝝ rerũ conscriptor: quum mẽtionẽ
de græcis facit q bactrianam cœperũt ac de Syriacis regibus a Seleuco
Nicatore ꝓfectis refert eos quũ admodũ aucti essent Indiam iuasisse.de
prioribus autẽ rebus nihil omnino explicat imo pugnãtia dicit scribens
plus indiæ illos q̃ macedonas subegisse:eucratidã scilicet mille urbes ha
buisse:macedonas uero:gentes eas oẽs quæ iter hydaspem sunt atq; hy
panim:numerũ urbiũ quiq; milia ac nouem: quaꝝ nulla minor esset eo
meropide:atq; õnẽ hãc regionẽ Alexãdrũ poro tradidisse.præterea mer
catores qui ꝓ nilũ & Arabicũ sinũ ex ægypto i Indiã nauigãt:ꝓpari admo
dũ i gãgem usq; ꝓueniunt:atque hi quidẽ priuati homines & ad locorũ
historiã minime idonei.Inde tamẽ ex uno loco & ab uno rege Pãdione
& alio Poro:legati cũ muneribus ad cæsarẽ augustũ uenerunt. Itẽ sophi
sta indus qui igne consumptus:tale de se spectaculũ exhibuit:quale Ca
lanus Alexãdro.quare siqs rebus his omissis ad ea ispiciat: quæ ãte Ale
xãdri memoriã gesta sunt multa obscuriora iueniet.sed par est alexãdrũ
huiusmodi ꝓsperitatũ ãbitione ꝓmotũ fidẽ his adhibuisse: unde Near
chus ait eũ contẽdisse ꝑ Gedrosiã cũ exercitu ꝓficisci:quum intelligeret
Semiramí ac Cyꝝ exercitũ i ídiã duxisse:& illã cũ.xx.hominibus:Cyrũ
cũ.vii.aufugisse:maximãq; esse Alexãdri gloriã qui ꝓ eadẽ loca & gẽtes
uictor quũ exercitu seruatus fuerit.ille quidẽ credidit.Nos uero quomõ
de rebus ídicis certã fidẽ habebimus? Cui dicto Megasthenes cõcordat
dicẽs ãtiquis indoꝝ historiis fidẽ non esse adhibẽdã. Dicit enim nec ab
Indis unq̃ emissam expeditionẽ:nec extrinsecus i Indiam quẽq̃ cum ex
ercitu ꝓfectum esse aut uicisse: præter Herculem & libeꝝ patrẽ & nup
macedonas.Hã Sesostrim ægyptium & Tearconem & æthiopẽ usque i
europã ꝓcessisse ait.Naboco drosorum autẽ qui magis a Chaldaeis pro
batur q̃ Hercules usq; ad columnas peruenisse:Quousque etiam Tear
conẽ.Illũ uero exercitũ ex Iberia i thraciã pontũq; duxisse.Idanthyrsum
Scythã Asiã excurrisse usq; in ægyptum.Indiam eoꝝ neminem attigis
se.Semiramim priusq̃ egrederet obiisse.Persas uero Hydracas ex India
mercede accersisse. Illos autem copias suas i Indiam duxisse nũq̃: prope
tamẽ accessisse cũ Cyrus duceret i Massagetas Herculis & Bacchi res ge
stas Megasthenes cũ paucis quibusdã credit. Alioꝝ magna ps e qbus ẽ
Eratosthenes fabulosa & minie credẽda arbitrãt: ut græca Hã liber pa
ter apd Euripidẽ i Bacchis iuuenum more ita iquit.

Aurifera adiui & culta Lydoꝝ loca.
Et Phrygiam:& ustos sole Persarum campos.
Bactraq;:rigentẽq; hyeme medoꝝ terrã.
Felicẽ Arabiã:atque Asiã permeaui omnem.

Est etiã qdã apd Sophoclẽ q Nyssam decãrat:ut mõtẽ Baccho sacrum.

Vnde ego conspexi debacchatam mortalibus claram nyssam
Quam corniger bacchus iocundã sibi obstetricẽ colit.
Vbi ales non clangit.

Et cætera dicunt etiam Bacchum ad femur educatũ. Poeta de Lycurgo Edono sic ait.

Qui quõdam altricem Bacchi sacramq; ruebant.
Per Nyssam.

Ac de baccho qdẽ hactenus.Herculẽ uero quidã tradũt i aduersa parte tãtũ fuisse usq; ad occidẽtis fines:Quidẽ i utraq;.Ex his autem Nysseos gẽtẽ quãdã nominarũt:& Nyssam urbẽ a Baccho cõditã & monti urbẽ iminẽtẽ noie femur:allegãtes ederã ibi nasci:& uites q̃q̃ fructũ ad matu ritatẽ nõ ꝓducãt.Nã racemus prius q̃ grãdescat effluit ꝓpter hymbriũ exuberãtiã. Dicũt præterea Oxydracas a baccho ꝓfectos: ꝓpter uites q̃ apd eos nascũt:& uictũ sũptuosũ & ꝓpterea q; eoꝝ reges castrẽsem ap
paratũ:& cæteros exitus cũ tympãis & stola colore ifecta bacchico more faciũt.qđ etiã apd Indos cæteros ꝓcelebre ẽ.Quũ Alexãder petrã quan
dã noie auernũ primo adortu cepisset: cuius radices Indus nõ procul a frõte suo ꝓfluit gloriabũdi dixerũt: Herculẽ ter petrã adortũ ter íde re
pulsum fuisse:ab iis aũt q cũ eo militauerãt ꝓfectos uolũt Sibas generis signũ seruãtes qđ pellibus amictiãtur quẽadmodũ hercules & qđ clauas gerant easq; bobus & mulis iurant. Hãc fabulã ex iis cõfirmãt q̃ de cau
caso ac ꝓmetheo memorãt: quæ a parua qdẽ causa huc ex põto trãslata sunt.Nã quũ sacrã quãdã spelũcã apd Paropamisadas uiderẽt:i ea dixe runt uictũ fuisse prometheũ:atq; herculẽ ut illũ liberaret huc uenisse & hũc esse caucasum:in quo græci uinctum ꝓmetheum tradiderunt: quæ oía eoꝝ figmẽta esse q Alexandro aduları studebãt:certũ ẽ ex eo maxie qđ scriptores non concordant sed alii mentionem de hoc faciũt:alii mi
nime.Non enim par est res adeo illustres & ãbitione plenas nõ esse audi tas:& si sũt audite nõ uidẽt ueriſimile nõ fuisse existiatas dignas mẽora tu:fuisse præsertim a fideliſſimis eoꝝ: Tũ ex eo qđ ii ꝓ quos herculi &

Universidad de Deusto
Biblioteca

baccho trāſeundū erat: nullum ſignū habent:quo oſtendāt illos p eā ter
rā trāſiuiſſe.Præterea eiuſmodi herculis ſtola mlto poſterior troiana me
moria figmētū eoꝝ uideť:q heracliam cōdiderūt:ſiue is piſander fuerit
ſiue alius.Antiquæ enim ſtatuæ talem ornatum non habent.Quare ī his
id tenēdum eſt qđ ad fidem ꝓxime accedit.Nos & ī ſuperioribus Geo/
graphiæ libris hæc digeſſimus quātū fieri potuit diligenter & nunc etiā
digeremus.Illis enim ad manū utemur & alia adiiciemus quātū uidebi/
tur ad euidētiam oportunum. Sed ex digeſtione quæ tunc facta fuit: ea
præſertim certiſſima uidebāť:quæ ſūmatim ab Eratoſthene tradita erāt:
ī tertio geographiæ libro de ea ſcilicet quæ tūc India putabať: quum eā
Alexāder ꝓgrauit:& Indus flumen eius confinium erat. & Ariane quā
deiceps ad oriētē ſitā perſe tenuerūt.poſtea magnā eius ptem Indi occu/
pauere macedonibus ademptā:Atque hæc ab Eratoſthene tradūť.Indiā
a ſeptētrione tauri extrema terminat. ab Ariane uſque in oriētale mare
quæ īdigene ꝑticulatim nomināt ꝓpamiſum Emodū Imaum & aliis no
minibus. Macedones uero caucaſum uocāt ab occidente Indus fluuius:
auſtrale & oriētale latus:quæ ſunt longe aliis maiora ī atlanticū pelagus
ꝓcurrūt.unde regio Rhōbi figurā præbet.Nā utrūuis maiorū laterum
cōtrariū ſibi latus tribus milibus ſtadioꝝ exuperat:quātū eſt commune
oriētalis & meridionale oræ ꝓmōtorium:qđ extra ī utrūq; æqualiter ex
currit ad aliam littoris regionē.Quare occidētalis lateris a caucaſiis mon
tibus ī auſtrale mare.xiii.milia ſtadioꝝ colligūtur ſecūdum īdū flumen
uſq; ad eius hoſtia.q̄propter ex contrario orientale latus aſſumptis pro/
montorii tribus milibus erit.xvi.miliū ſtadioꝝ. Atque hæc eſt & maxia
& minima regionis latitudo. Lōgitudo uero ē ab occidēte ī oriētem: qđ
de ea ꝑte:quæ uſq; palibothra ꝓtēdit certius dici poteſt. Nā Scoenis mē
ſurata ē & uiā regiā habet ſtadioꝝ.xx.miliū. Vlteriora uero cōiectura de
prehendunť per nauigatiōes quæ ex mari fiunt ꝓ gāgem Palibothra uſ/
que:quæ ſunt ſtadioꝝ ſex miliū. Tota uero uel breuiſſima ē ſtadiorum
xvi.miliū ut ex certa diurnoꝝ itinerū deſcriptione deprehendiſſe ſe Era
toſthenes affirmat cui etiam Megaſthenes aſſentiť. Patrocles uero mille
ſtadia detrahit.Rurſum ſi huic diſtātiæ ꝓmontorii diſtantia addať præ
ſertim quæ ad ortum uergit ſcilicet tria milia ſtadioꝝ.Longitudo maxia
conficieť quæ eſt ab īdi hoſtiis ſecūdum littoris regionem uſq; ad dictū
ꝓmontorium & oriētales eius terminos.Hoc ī loco ii habitāt. qui cōiaci
uocanť:ex his perſpici poteſt:quātū alioꝝ ſententiæ ſint diuerſæ.Nā cte
ſias dicit Indiam nō eſſe minorem reliqua Aſia Oniſicritus dicit eā eſſe
tertiā orbis partē.Nearchus quattuor mēſium iter per campum.Maga/
ſthenes & Deimachus moderatius.Nam ſupra.xx.milia ſtadiorum eam
ꝑtē ponunt:quæ ab auſtrali mari ī caucaſum tēdit.Deimachus ſecundū
quædā loca ſupra.xxx.milia:contra quos ī ſuperioribus ē a nobis diſpu/
tatum. Nūc hoc tantū dicere ſufficiat:qđ id ueniam petētibus plurimū
opitulať:quūq; de rebus indicis dicūt non affirmāt. Tota india flumini
bus irrigať.quoꝝ quædā in duo maxima irrūpunt:Indū atq; gangē quæ
dā propriis hoſtiis ī mare emittunt & oia ortū habēt a caucaſo primo ad
meridiē delata.poſtea alia in eadē ꝓmanēt curſu præſertim quæ ī Indū
influūt.alia flectunť ad orientē quēadmodū ganges q a mōtibus deſcē/
dēs quū in planiciē peruenerit ad oriētē conuerſus:& Palibothra ciuita/
tē maximā præterfluēs in eius mare ꝓgrediť:& unū hoſtiū habet:quāq̄
omniū Indicoꝝ flumē maximū ſit. Indus duobus hoſtiis in mare ad me
ridiem emittet.Patralerinā complectēs ægyptio delta ꝑſimilē. Ex horū
fluuioꝝ uaporibus & eteſiis ſtagnāť cāpi.Nā & Eratoſthenes dicit Indiā
æſtiuis hymbribus madere:& eo tēpore linū ſeriť & miliū & Seſamum.
Oriza & Boſmorus. Hiberno aūt tempore ſeriť triticū ordeū legumina
& aliæ fruges eſculēte quaꝝ nos ignari ſumus:& fere eadem naſcunť in
India:quæ ī ethiopia & ī ægypto.Indici fluuii omīa ferūt præter Hippo/
potamū quāq̄ oniſicritus dicat eos etiā ī īdia ꝓcreari.Ex hominibus me/
ridionales colore ethiopibus aſpectu a capillatura aliis ꝑſimiles ſunt.Nā
ꝓpter aeris humiditatē non criſpanť. At boreales ægyptiis ſunt ſimiles:
Taprobanē: Pelagiā inſulā diſtare dicunt ab auſtraliſſimis ptibus:quæ
ſunt apđ Coniacos meridiē uerſus ſeptē dieꝝ nauigatiōe:eius lōgitudi/
nē eſſe ad.viii.milia ſtadioꝝ ethiopiā uerſus In ea elephātos gigni. Hæc
qđē ab Eratoſthene tradūtur quibus ea ſunt addenda quæ a nonnullis
qui ꝓpriā ſcripturā cōponūt:exqſite dici exiſtimāť. Vt ab Oniſicrito q
huius īſulæ magnitudinē facit ſtadioꝝ.v.miliū Lōgitudinē uero & latitu
dinē nullā diſtinguit:Diſtare eā a continēti.xx.dieꝝ nauigatione:ſed na/
ues ueloꝝ uitio male nauigare:quæ etiā aluis non mitratis ſint fabricate.
Inter eā atque Indiā alias inſulas eſſe:Ipſam uero omniū auſtraliſſimam.
Circa eā gigni cete uitæ ācipitis: alia bobus alia eqs alia aliis terreſtribus
animalibus ſimilia.Nearchus de fluuioꝝ effuſione hæc affert exēpla qđ
dictū eſt:Hermi & Cayſtri & meādri & caici cāpos ſimiles eſſe ꝓpter li
mū q e mōtibus delatus cāpos auget īmo facit. Deferre autē flumina eū
qui mollior ſit & pinguior:ex quo cāpi fiunt. Idque recte dici qđ tale ē
quale illud qđ Herodotus de nilo ait:atque eius terra: qđ ea illius donū
ſit.Et ꝓpterea nearchus putat Nilum recte eodē nomine uocari quo eti
am ægyptus.Ariſtobulus dicit Solos montes & montium ima:pluuiā
& niues ſentire.Campos uero tum hymbrium eſſe expertes: tum niuis
ex incremento fluminum regionem inundari:in montibus per hyemē

ningere.uere incipiente hymbres ícipere ac ſemper magís augeri. Aſiáis & die & nocte iugiter & copioſe flumina effundi:uſque ad arcturi exor/ tum:ea niuibus & hymbribus aucta campos irrigare. Quæ omia & a ſe & ab aliis deprehenſa dicit:quum ex ꝓpamiſadis í Indiam cõtenderẽt: poſt Pleadũ occaſum & í mótibus ímoratẽt:& Hypaſioꝝ & muſicã ter ram hyeme permearẽt. Vere autẽ incipiẽte quum ĩ cãpos & Taxilã ut bẽ maximã atque híc í hydaſpem ac Pori regionẽ deſcẽdiſſẽt. Hyeme quidẽ aquã nõ uidiſſe ſed niues ſolũ:& primo Taxilis pluiſſe: ac poſtq̃ í Hydaſpem ueniſſent & porũ ſuperaſſent:iter in Hypanĩ facientes ori entẽ uerſus atque íde i hydaſpem rurſum continue pluiſſe & præſertim flãtibus ereſiis: Arcturi autem exortu ceſſaſſe:& quum circa nauium fa/ bricationẽ ad Hydaſpem ímorati eſſent:& non multis diebus ante plea dũ occaſum nauigare cœpiſſent:totũ autumnum & hyemẽ & uer & ad uẽtãtem æſtatẽ in nauigatione occupantes circiter canis exortum ĩ Patta lenã pueniſſe:quũque mẽſẽs.x.nauigaſſent nũq̃ aquam ſenſiſſe uigenti/ bus etiã eteſiis & fluminũ uero excreſcentia campos inundari mare pro pter cõtrarios uẽtos ítractabile eſſe:& nullũ flatũ a terra inſequi.qd̃ etiã Nearchus affirmat:de æſtiuis aũt hymbribus nõ cõcordat ſed æſtate di/ cit ĩ cãpos pluere:Hyeme uero nequaq̃.De fluminũ excreſcẽtia cõuenit ĩter eos.Nearchus cũ ꝓpe Aceſinẽ caſtrametatus eſſet:dicit ſe coactum fuiſſe ut locũ aliũ aſcẽſu arduũ ímutaret:idque circiter æſtiuale ſolſtitiũ cõtigiſſe: Ariſtobulus excreſcẽtie menſuram cubitoꝝ.xl.tradidit: quoꝝ uiginti alueũ implerẽt ſupra priorẽ ꝓfunditatẽ uſque ad labrum: reliq autẽ.xx.í campos effunderent̃.Sed in hoc potiſſimum cõcordãt:qd̃ cõ/ tingit urbes ĩſulas effici cũ ſupra aggeribus conſtitute ſint quẽadmodũ í ægypto contigit & ethiopia.Poſt arcturũ iã aqua ſubcidẽte ceſſare ĩun datiõem. Addit etiã terrã ſemigelatã & frigore fiſſam ſeri & fruges opti mas gigni. Ariſtobulus dicit Oryzã in aquis clauſis ſtare factis areolis q buſdã:eãque eſſe altitudine cubitoꝝ quattuor. multi fructus multarũq; ſpicaꝝ meti circiter pleados occaſum emũdari ut ſpeltã.Naſci etiã ĩ bac/ triano agro:& in babylonio & íSuſio & í iferiore ſyria. Megillus ſcribit eã ante pluuias ſeri:conſitione tamẽ & irrigatione indigere & clauſis aqs irrigari.Boſmorus quẽ Oniſicritus ait in ueneratiõe eſſe: minor ẽ tritico & inter amnes naſcit̃. Torretur autem quũ ĩ area excutitur:ſed iurãt ne prius eũ ex area moueãt q̃ igni cõcoxerít:idcirco ne ſemẽ exportet̃.Hãc regionẽ ægypto & ethiopiæ ſimilẽ dicit.Rurſum Ariſtobulus contrari etate allata:cũ nilus ex hymbribus creſcat.Indiæ uero flumina ex ſepten triõalibus:querit q̃re ítermedia loca hymbribus carẽt.Nã nec ĩter The baica uſq; í Syenẽ & loca Meroe ꝓxĩa:nec í ídiæ ꝑtibus a Pattalena uſqꝫ

in Hydaſpem pluit. Vlteriorẽ uero regionẽ:í qua & pluit & ningit:per inde excoli dixit:atqꝫ aliã quæ ẽ ultra Indiã cũ ab hymbribus & niuibus irrigetˀ. Atque ex iis quæ cõmemorat ueriſimile ẽ terrã facile a terræmo ribus cõcuti ab humiditate laxatã & facile rũpi ut etiam fluminum aluei ímutentˀ. Vnde ad negotia quædã miſſus uidiſſe ſe ait:plurium mille ur bium & uicoꝝ regionẽ deſertã:cũ Indus propriũ alueũ reliquiſſet & ad ſiniſtrã cõuerſus eſſet ĩ alium longe ꝓfundiorẽ & quaſi abrupiſſet:adeo ut regio ad dextrã relicta non ãplius effuſionibus irrigaretˀ:cũ nõ modo alueo ſublimior eſſet:ſed etiam omni fluminis ĩundatione:qd̃ aũt flumi na excreſcant & qd̃ uẽti a terra non ſpirẽt:id concordat qd̃ ab Oniſicri/ to dictũ eſt Is enim maritimã orã dicit paluſtrẽ eſſe præſertim ad flumi/ nũ hoſtia propter limũ & maris affluxũ.& ꝓpterea qd̃ marini uenti pre ualeant. Megaſthenes Indiæ fecunditatẽ ex eo maxĩe declarat: qd̃ eã bis fructũ ferre dicit & bifariã nominat quẽadmodũ Eratoſthenes:qui inqt alterã hybernam ſementẽ alterã æſtiuã quomodo & hymbrẽ.Nullũ enĩ ãnum ĩueniri dicit utroq; tẽpore ſine pluuia:quapropter cõtingit ãnũ fe racẽ eſſe:cũ ſemꝑ terra ſit fecũda fructus autem arboreos multos gigni. Arborũ radices præſertĩ magnaꝝ arũdinũ & natura & decoctiõe dulces eſſe:aqua a ſolibus tepefacta:tam cæleſti q̃ fluuiali q̃ſi dicat qd̃ ea q̃ apd̃ alios & fructũ & ſuccoꝝ maturitas dicit̃:apd̃ illos coniectio eſt:quæ tan tũ ad dulcedinẽ operat̃ q̃ntũ ea quæ ꝑ ignẽ fit:quapropter dicit ramos ex quibus rote fiunt flexibiles eſſe ob eandẽ cauſam: í quibuſdã lanam ínaſci ex qua Nearchus ait Sindonas texi & macedões ea ꝓ tomẽto uſos ſagula confeciſſe & ſerica huiuſmodi eſſe:Byſſo ſcilicet ex corticibus q/ buſdã excarminata. Dixit etiã arũdinẽ mel ſine apibus gignere: & cũ nõ ſit arbor fructifera. Ex fructu tamẽ ebriũ facere. India multas quidẽ ad/ mirabiles arbores fert. E quibus una ramos ad terrã ꝓnos habet: frontes uero non minores clipeo. Oniſicritus q curioſius ea ꝑſequit̃ quæ ſunt ĩ muſicani terra ídiæ auſtraliſſima:refert arbores quaſdã ingẽtes eſſe: qua rum rami cũ ad duodenos cubitos.creuerint reliquũ incremẽtũ ꝓnum faciũt deflexi quouſq; terrã cõtigãt. Deíde terrã ígreſſi radices agũt uelu ti ꝓpagines:deíde rurſus in trũcũ exeũt:a quo poſtq̃ aucti fuerint íde flectunt̃ & aliã ꝓpaginẽ efficiunt deíde aliam:& ſic deinceps:ut ab una ar/ bore umbraculũ fiat:tabernaculo multicolõnio ſimile. Narrat præterea miras arboꝝ quarũdã magnitudines: quaꝝ ſtipitem uix quíque homĩes cõplecti queant. Ariſtobulus ubi Aceſines hyarotidi ꝑmiſcet̃:de arbori bus dicit quæ ramos deflexos habẽt & de earũ magnitudine.ut ſub una arbore quinquaginta equites meridiari poſſint. Ille uero quadringentos ait. Refert etiam Ariſtobulus arborem eſſe non magnam quæ magnas

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſiliquas habeat ut faba:denoꝝ digitoꝝ longitudine:mellis plenas quas q̄ ederint nō facile euadāt.Qui dixerūt trāſhyarotidē uiſam fuiſſe arborē quæ umbrā in meridie faceret quinq; ſtadioꝝ:cūctos exuperāt de arbo/ rū magnitudie.Hic quoq; lanigeraꝝ arboꝝ florē nucleū habere:quo de tracto reliquū ut lana carminet'.In muſicani regione frumētū ſpōte na/ ſci tritico ꝑſimile.Itē uites uini feras cum cæteri uino carere Indiā dicāt. adeo ut nec ibi tibia ſit:ut Anacariſis iquit.nec ullū aliud muſicū inſtru mētū præter cymbala & tympana & crotala:quibus uti preſtigiones ſo/ lēt:& quod India multa medicamenta habeat & multas herbaꝝ radices tū ſalutares:tū noxias quēadmodū & mꝫtos colores & hic & alii dixerūt. Addit legē eſſe ſiqs pernicioſum aliquid excogitarit.& remediū nō adi/ ueniat morte plecti.qđ ſi adiuenerit honore premioque a regibus affici. habere Indiā quæ auſtralis eſt cīnamomū nardū & alia aromata:quēad/ modū Arabia & ethiopia cū his ſole perſimilis ſit.differat autē aquaꝝ ab undantia. Vnde aer udus eſt & fecundus & ualde nutritiuus. Eodē mo/ do & terra & aqua:quapropter animalia tū terræſtria tū aquatilia apđ In dos q̄ cæteros magna ſunt:& nilus cæteris fecundior eſt:& magna ꝓdu/ cit:cū alia tū ea quæ ācipitis ſunt uitæ: Aegyptiæ quoq; mulieres iterdū quattuorgeminos pariunt.Auctor ē Ariſtoteles quādā ſeptēgemios pe/ periſſe:qui etiā Nilū fecundiſſimū uocat:& nutritiuū ꝓpter moderatam ſolis decoctionē relinquētis nutrimētū & ſupfluū euaporātis ex eadem cauſa ueriſimile eſt id contīgere quod hic dicit qđ nili aqua dimidio mi nori igne decoquit' quā cæteræ aquæ.Quāto magis inquit nili aqua:mꝫ tā & anguſtā regionē ī rectū ꝓmeat:& multos aeres & mundi plagas per mutat.Indica uero flumina ī maiores latioreſq; effundūt' cāpos diu ī eiſ/ dē regionibus īmorātia:tāto illa hoc magis nutriunt.unde & cete pluria generant & maiora.Dicūt præterea aquā iara decoctā enubibus effundi: qđ Ariſtobulo nō placet qui negat ī cāpis pluere. Oneſicrito aūt uidet'. Itē aquā cauſam eſſe ꝓprietatū ī animalibus cuius ſignū affert:qđ ꝑegri na pecora ex hoc potātia colores ſuos ad alienū īmutāt coloré: quod ꝑfe cto dictū eſt:qđ aūt ethiopes nigri ſunt & criſpi:nequaq̄ ī meris aqs cau ſam ponendam eſſe:quod uero Theodectem criminetur qui cauſam re ferat ad ſolem quum ſic ait:

Quibus ꝓpinquam phœbus admouens rotam:
Atra fauilla corpora infecit uirum:
Caloribuſque adurēs præpotentibus:
Rerorridas criſpauit illoꝝ comas:

Rationem aliquam habet:dicit enim ſolem non eſſe uiciniorem ethiopi bus q̄ aliis ſed magis perpedicularem:& propterea magis adurere.unde nō bene dici ſolem ꝓpinquum quum ab omnibus æqualiter diſtet nec calorem eſſe nigredinis cauſam.Nam nec iis qui in uentre ſunt matris: quos nōdum Sol attigit ſed melius dicūt qui cauſam ſoli tribuūt & eius aduſtioni per uehementem quandam ſummi humoris attractionem: q̄obrem diximus indos nō criſpari nec eoꝝ coloré aduri cum talia non patiant':quia humido aere ꝑticipant In utero autem ꝑ ſeminalem diſpo/ ſitionem iam tales fiunt quales fuere qui eos genuerūt.Hoc enim modo & paſſiones a generatione cōtractæ:& aliæ ſimilitudines dicunt'. Quod autē Sol eque ab omnibus diſtet.hoc ad ſenſum dictū eſt nō autē ad ra/ tionē. Atque ad ſenſum nō quomodocūque:ſed ut terrā dicimus ad So lis ſperam pūcti rationem obtinere:quoniam ad talem ſenſum quo calo rē ꝑcipimus:de ꝓximo quidē magis de longinquo uero minus:nō autē æqualē.Et hoc modo Sol ꝓpinquus ethiopibus dicit' non ut Oneſicrito uiſum ē:atq; illud ex iis eſt quæ cōcedunt' & ſimilitudinē ad ægyptum ſeruāt & ethiopiā qđ campi q̄ nō īundāt': ꝓpter ſiccitatem ſterileſcunt. Nearchus primā de nilo queſtionē unde ſcilicet augeat'.ait indica flumi na edocere: quoniā ex æſtiuis hymbribus id cōtingit & Alexandrū quū crocodelos ī Hydaſpe uidiſſet:& ægyptias fabas ī aceſinoe īueniſſet:pu/ taſſe id eſſe nili initiū:& ꝓpterea claſſem ī ægyptū paraſſe: tāq̄ ꝑ hoc flu mē ī nilū nauigaturꝝ paulopoſt ītellexiſſe: qđ ſperabat effici non poſſe. Nā magna flumina īteriacēt & difficiles aluei:& ī primis oceanus ī quē omnia īdiæ flumīa emittūt poſtea Areana & perſicus & Arabicus ſinus: & ī ipſa Arabia & Troglodytica ac de uētis quidē & hymbribus & flu/ minū īcremētis & campoꝝ īundatione hactenus.Nūc opus eſt ut de ſin gulis fluminibus dicamus quecūq; ad geographiam utilia ſunt:& quoꝝ nos hiſtoriam accepimus:Nā flumina ī primis ad totā præſentē materiā cōducūt:cū ea magnitudines & figuras regionū naturaliter determinēt. Nilus & Indiæ flumīa aliquid plus cæteris habēt: ꝓpterea qđ ſine ipſis regio eſt īhabitabilis.nam & colit' ſimul & nauigat':& aliter adiri & habi tari nō poteſt.Nos itaq; ea hiſtoriæ mandamus quæ ī Indum emittūt:& quæ memoratu digna exiſtimamus:& loca ꝑ quæ deferunt'. Cætera ue/ ro ex parte maxima ignorāt'. Alexander qui hæc plurimum illuſtrauit: In initio quū ii:qui Dariū dolo occiderāt ad capiēdā Arianam ímpetum feciſſent optimum fore exiſtimauit: ſi eos perſequeret' & aboleret:quare ī loca uenit īdiæ ꝓxima per arianam qua ad dextrā relicta: paropamiſū ad borealia bactrianāque tranſcēdit atq; omībus ſubiectis quæ perſis pa rebant:ac etiā pluribus ī Indiā appetere cœpit cū multi de ea quāquā nō certe predicarēt.Quare iiſdē montibus ꝑ uias breuiores exupatis: reuer ſus eſt habēs īdiā a ſiniſtris:poſtea rurſus ī eā rediit ad occidētales eiuis

fines & cophē flumē & choaſpē qui ī cophē immittit:& apud Plagyriū urbē fluēs præter gorydi urbē & Bādobinā & gandaritim ꝑmeat.Intel/lexit apprime habitabilē & fructiferā eſſe montanā & borealē regionē. Auſtralē uero ptim ſiti uaſtam ptim fluminibus & omnio exuſtā:& be/ſtiis q̄ hominibus conueniētem. prius itaq; laudatū aggreſſus eſt ſimul exiſtimabat:flumina quæ traiiciēda erant trāſitu faciliora eſſe:cū nō pro cul ab eoꝝ fontibus abeſſent:& terrā quā ꝑmeabat trāſuerſa ſecarent:ſi/mul audierat plura in unū cōuenire.atq; id ſemꝑ eo magis effici:quo ul/terius ꝓcederet: quare & trāſitu difficiliora:præſertim ī nauigioꝝ īopia hoc metuēs cophē traiecit & montana omnia ſubegit quæ ad oriētē uer ſa erāt.Poſt cophē erat Indus.Poſtea Hydaſpes poſtea Aceſines & Hy/arotis:poſtremo hypanis.Vlterius ꝓgredi cauit:tum ꝓpter oracula tum ꝓpter exercitū iā laboribus defatigatū.Sed in primis continua pluuia la borabat.Ex oriētalibus itaq; Indiæ ꝑtibus ea nobis īnotuere quæ cis hy/ſpanim ſunt.& ſiqua hiſtoriæ ſunt mādata ab iis qui poſt illū trās hypa/nim uſque ī gāgem:& palibothra ꝓceſſere.poſt Cophē itaq; Indus fluit. Regionē inter hæc duo flumīa mediam habitāt Aſtaceni Muſiani Nyſ ſei & Hypaſii:dehinc ſequit Aſſacani regio ī qua eſt Magoſa ciuitas re/gionis huius caput:deinde iā ad Indū eſt alia ciuitas nomine pericolaitis: ad quā Alexāder facto pōte traiecit exercitū.Inter Indū & Hydaſpē eſt Taxalia magna ciuitas & iuſticiæ ſtudioſa Circūſtās uero regio frequēs & ualde ferax iā cāpis uicina. Huius urbis īcolæ & Taxilus eoꝝ rex per humaniter Alexandrū ſuſceperūt.Vnde & plura ſunt ab illo conſecuti: q̄ ipſi prebuere:adeo ut macedones ex inuidia dicerent quaſi Alexander nō haberet quibus benefaceret:priuſq̄ Indū traiiceret.Sūt qui dicāt hāc regionē maiorē ægypto.Vltra hāc ī mōtibus eſt Abiſari regio:apd quē legati ab eo miſſi nunciauerūt duos dracones nutriri:alterū.Lxxx.cubi/toꝝ lōgitudine:alteꝝ.c.&.xl.(ut Oneſicritus refert) qui nō Alexādri:ſed potius admirabilium deſcriptor eſt appellandus. Nā omnes qui de Ale xandro ꝑtractāt:miracula ꝑ ueritate habent. Hic autē omnes monſtris uidet exuperare.Dicit tñ quædam ueriſimilia & memoratu digna:quæ etiā qui nō credit:nō præteriret.Sūt & alii qui dicāt dracones in emodis mōtibus capi:& ī ſpeluncis enutriri.Inter Hydaſpē & Aceſinē eſt pori terra:multa ſane & opulēta.ccc.fere ciuitatū.Itē ſilua prope emodos mō tes:ex qua Alexander multā abietē & pinū & Cedrū:& uarias alias arbo res:ī hydaſpē deduxit.Ex quibus claſſem conſtruxit iuxta urbes:ī utra/que fluminis ripa ab eo cōditas:ubi poꝝ uicit quaꝝ alterā bucephaliam nominauit:ab equo:q ī eo prœlio cecidit.Is Bucephalas a latitudine frō tis dictus ē quo ſemꝑ Alexander ī certaminibus utebat.Erat.n.bellator optimus:Niceā uero a uictoria appellauit.Dicūt eſſe ī ea ſilua maximā ī/gentū circopithecoꝝ multitudinē:adeo ut quū macedōes aliquādo mul tos ī collibus quibuſdā apertis uidiſſent ī aciē iſtructos: nā id animal ad humanū accedit īgeniū:nō minuſq̄ elephātes caſtra putaſſe:& in eos tāq̄ ī hoſtes irruiſſe.Sed quū a Taxilo qui quū Alexādro erat:rē agnouiſſet ceſſaſſe. Hoc animal duobus capit modis nā quum imitatiuū ſit: & ī ar bores fugiat:uenatores quū eos in arboribus inſidere animaduertūt:cati nū aqua plenū in conſpectu ponūt:oculos ſibi ex ea abluētes:poſtea uiſ/co pro aqua poſito abeūt a lōge iſidiantes. Quū animal ex arbore deſcē/derit:& ſeſe uiſio illiuerit & cōniuēti palpebræ implicitæ fuerint:accedē tes uiuū capiūt. Atque hic unus eſt modus:alter ē Poſtq̄ Culleolos quoſ dā ī ſubligaculi modū induti fuerint:abeūt aliis ibi relictis interius uillo ſis:& uiſco illitis.Simiæ in hos ingrediētes facile capiunt.Sūt qui cathe/am:Sopithis regionē:qui unus fuit ex Nomarchis:Inter hos amnes loca uerint.Quidā trās Aceſinē:& hyarotidē finitimā terræ pori: conſobrini alterius pori:qui ab Alexandro captus fuit. Regionē uero quæ ſub hoc eſt gādaridē uocant.Sed mirū in modū pulchritudinē ī cathea excoli di cunt:ut equoꝝ & canum:& Oneſicritus autor ē apud eos regē pulcher/rimū eligi. Puerū uero poſt duos mēſes q̄ natus fuerit publice iudicari: utrū legitimā formā habeat & uita dignā nec ne:eūq; quum ab eo iudi/catus fuerit:qui rei præeſt:uel uiuere uel interimi. Tingi etiam mētum eius multis uariiſq; coloribus ornatus gratia:& multos ex indis id ſtudio ſius facere:regionē colores admirabiles & capillis & ueſtibus tīgēdis fer/re homines cæteris in rebus frugales eſſe:circa ornatū autē curioſos:Ca/theoꝝ propriū eſſe dicit:ut ſponſus & ſponſa ſe mutuo elīgāt.Itē ut uxo res cū uiris defūctis cōburāt:ob hāc cauſam:qd quū aliquādo adoleſcē tulos adamarēt:a uiris ſecedebant:uel eos ueneno interimebant: ut ergo ueneficia tollerēt hanc legē cōditā eſſe:quæ ꝑfecto lex & cauſa mihi nō ſatis ꝓbabilis uidet:Dicūt in terra Sopithis:ī monte quodā ſales effodi: qui toti Indiæ ſufficiant.Itē auri & argēti metalla non lōge ī aliis monti/bus dicunt ut gorgus tradidit metalloꝝ gnarus.Indi & metalloꝝ & fuſi liū ſpiti:q̄bus abūdēt neſciunt:idcirco rē ſimplicius tractāt.In eadē terra canes optias narrāt:atq; Alexādrū.c.&.l.canes a Sophite accepiſſe:ut pi/culū faceret duos leoni amiſiſſe: q̄bus illū tenētibus:alios duos ſoluiſſe: q quū iā ī certamīe cōſiſterent Sophites iuſſit: ut unus ex canibus crure apprehēſus abſtraheret a morſu:& niſi obtēperet:crus āputaret:qd Ale xāder prīo nō cōceſſit cani uidelicet ꝑcēs.Sed cū Sophites diceret:ſe q̄t tuor ꝑ uno datuꝝ cōceſſit.Canis uero prius ſibi crus īcidi ꝓfūdo uulne re paſſus ē:q̄ morſū dimitteret: Iter itaq; uſq; ad hydaſpē magna ex ꝑte

erat ad meridiē:Citerius uero ad oriētem:uſq; ad hypanim:magis montibus q̄ cāpis uicinū:quare quū Alexāder ab hypani ad hydaſpem & nauale reuerſus eſſet:claſſem cōiunxit:poſtea per hydaſpē nauigauit.Omnia prædicta flumina in unū intrāt:ſ.Indū. Sed poſtremus ē hypanis:qn decim dicūt eſſe uniuerſa mētione digna:quæ in Indū ifluunt:ex q̄bus omnibus auctus eſt: ubi ad.c.ſtadia dilatat ut tradūt:qui non moderate locunt ut uero moderatiores ad.l.& multæ gētes & urbes circa eū ſunt: poſtea duobus hoſtiis in auſtrale mare immittit:& pattalenā inſulā facit: ea mēte Alexander orientales p̄tes omiſit:primo q; ꝓhiberet hypanim tranſire:& q; experiētia itelliget falſam eſſe priorē famā:quod cāpeſtris regio exuſta eſſet:& beſtiis q̄ hominū generi habitabilis:quapropter illis p̄tibus omiſſis:has aggreſſus eſt.Itaq; hæc illis ſunt prælata. Regionem quæ inter hypanim ē:& hydaſpē nouē natiōes habere dicunt.Ciuitates uero ad.v.milia:non minores Co.Meropide:quæ profecto multitudo p̄ exceſſum dici uideť:quæ autē inter Indū ē & hydaſpē:& a q̄bus habitetur memoratu dignis fere dictū ē. Cōſequēter deorſum habitāt Silbæ de quibus ante dictū eſt:& Malli:& Cydrace:maxīe nationes. Malli ſūt apud quos Alexander mortis periculū adiit ī expugnatiōe oppidi cuiuſdā uulnerarus.Oxydracæ ſunt:quos bacchi cognatos diximus.Iam uero iuxta Pattalenā muſicani terrā dicūt:& ſabutas idonaliam:ac etiam porticani terrā:& gentes alias quas Alexāder ſuperauit:fluuialē uidi regionē habitātes. Vltima eſt Pattalena quā Indus facit in duas p̄tes diuiſus. Ariſtobulus ait:mille ſtadiis eos inter ſe diſtare.Nearchus addit octingenta: Oneſicritus unūquodq; latus comprehēſæ inſulæ:quæ figurā triangulā habet:duū miliū ſtadioꝝ dicit fluminis latitudinē:ubi in ora ſcindit ad cc.ſtadia:quā inſulā delta nomīat:& ægypto delta æqualē facit:qđ minime uerum ē.Nam ægyptū delta:mille &.ccc.ſtadioꝝ baſim habere dicitur:latera uero utrūque minus baſi.In Pattalena urbs ē inſignis nomine pattala:a quibus īſula nominatur. Oneſicritus dicit finitimam oram magna ex p̄te paluſtrē eſſe:præſertim circa fluminū hoſtia ꝓpter lutū qui defertur:& maris affluxū:& qui a terra flatus non ſpirant:nā hæc loca a marinis uentis occupāt. Multus eſt etiam in muſicani terra cōmēdāda: cuius nōnulla cū aliis rebus īdicis mēorāt:ut de lōgitudīe uitæ:qđ.c.& xxx.uiuāt ānos.Nā & Seres his lōgiores dicūt. Itē de uitæ frugalitate:& de ſalubritate:quāq̄ regio reꝝ ōniū copiā habeat ꝓpriū eius eſſe laconicas cōmeſationes ī publico celebrare.Itē opſoniū ex uenatione quærere: & auro & argēto nō uti:quāq̄ metallis abūdēt:& iuuenibus ꝓ ſeruis uti: dū adoleſcūt:quēadmodū cretēſes Epharmiotis:& lacones helotibus utebantur.Itē nullas artes exquiſite dicere:præter medicinā.In quibuſdam nimiū exerceri:ut in bellicis:ac ſimilibus:maleficiū putari.Ius nō eſſe ni ſi cædis & contumeliæ:cū nō ſit in ſeipſo hæc nō pati:cū uero quæ ī cōtractando cōſiſtunt:ī uno quoq; ſint: ferendū eſſe ſiquis fidem uiolarit Sed cauēdū cui credat:& non implendā eſſe urbē cōtrouerſiis.Hæc abiis tradūtur:qui quū Alexādro militarūt effertur etiā epiſtola quædā creteri ad matrē Ariſtopatrā ſcripta:quæ cum alia ꝑmulta admirabilia narrat:& cū nullo concordat:tum etiam refert Alexādrū ī gāgem uſq; proceſſiſſe:& ipſe uidiſſe ſe id flumē affirmat & cete ī eo. Idque & magnitudine & latitudine & ꝓfunditate: remotius q̄ iunctius ueritati. Nam qđ maximū ſit omniū fluminū:quæ in tribus cōtinētibus memorāt: & qđ poſt id Indū ponāt:& tertium hiſtrū & quartū Nilū ſatis conuenit eorū uero ſingularia alii aliter tradunt.Quidā minimā eius latitudinē.xxx.ſtadioꝝ dicunt:quidā triū:megaſthenes quū moderatus ē:ad.c.eū ſtadia dilatari exiſtimat.Nimiā uero ꝓfunditatē.xx.paſſuū. In huius & alius fluminis cōcurſu ſita eſſe palibothra quæ octoginta ſtadioꝝ longitudinem habeat latitudinē.xv.in figura quadrata cincto ligneo:& perforato circū data:ita ut per trāſennas ſagittēt: ꝓpoſitā eſſe etiā foſſam tutelæ gratia: & recipiendoꝝ purgamētoꝝ ex urbe affluētium. Gētem ī qua ciuitas ē Praſios uocari:ab omnibus differētes:eoꝝ regem ultra ꝓprium eius nomē a generatione impoſitū:de nomīe urbis palibothrum appellari:quēadmodum & Sadrocottum:ad quem miſſus Megaſthenes fuit Idē apđ Parthos fit:omnes enim Arſacæ nominantur:priuatim uero alius Herodes alius phraates:alius aliter. Totam regionem quæ trans hypanim ē: optimam eſſe conſentiunt:quæ omnia non exacte a quoq̄ tradūtur.Sed propter ignorantiam & locorum diſtantiam:in maius ac miracula extolluntur:ut quæ de formicis perhibentur: aurum effodientibus & de beſtiis aliis & hominibus: qui proprias quaſdam formas & uarias uires habent. Nam & Seres tam longæ dicuntur uitæ:ut ducenteſimum annū excedant Referunt quendam optimatum ordinem ciuitatem gubernare:ex.v.millibus conſiliariorum cōſtantem: quorum quiſque elephantē reip.præbet.Megaſthenes auctor eſt. Tigres apud Praſios gignī:magnitudine duplos fere ad leonem:adeo ualentis:ut unus ex māſuetis a quatuor hominibus ductus: ſi mulum poſteriore pede apprehenderit:ad ſe trahit.Circopithecos uero maximis canibus maiores: & toros albos: præter faciem: quæ nigra eſt: apud alios uero econtra:Caudæ lōgitudinem ſupra duos cubitos:præterea mitiſſimos & circa adortus: & furca nō magnos.Lapides quoq; effodi thureo colore ficu & melle dulciores. Quibuſdā ī locis ſerpētes eſſe binoꝝ cubitorum : mēbranaceis alis ut ueſpti liones:eos ꝑ noctem uolare:& lotii & ſtillas demittere:quæ incautos tabe

offendunt.Itē Scorpios pennatos magnitudine admirabili.Naſci etiam ebenum canes eſſe ualētiſſimos: qui nō ante morſum dimittant:q̄ aqua naribus ifundat:nōnullis præſtudio i morſu oculos diſtorqueri:nōnullis etiā excidere.Leonē & rauȳa cane detineri.Taurum mori rictu com prehēſum:priuſq̄ dimittat.In regione mōtana Siliā flumē eſſe:i quo nihil inatet:quāq̄ id Democritus nō credat:qui multū Aſiæ pagrauit.Sed nec id Ariſtoteles cōcedit.Et ſi aeres quidam ſint adeo tenues:ut nulla i eis uolatilia iuehant.Nōnulli uero uapores: exhalatos ad ſe trahūt: & ita quodāmodo ſubuolantia abſorbent: quēadmodū electrū paleā:& Siderites ferrū:& fortaſſis aliquæ eiuſmodi uires i aqua ſūt:ſed hæc ad phyſiologiā ꝓtinēt:& ad ea quæ de rebus iuectis tradūt:quare i illis eſt perficiendū:nūc ea aſſumēda ſunt:quæ ad Geographiā attinēt.Dicūt totā idorū mꝫtitudinē i ſeptē genera diſptiri:quoȳ philoſophi honore ātecedūt: numero uero pauciſſimi ſunt:utūtur eoȳ unoquoq; priuatim:q; mactāt & ſacrificant:publice uero reges i eo cōuētu:q; maxius apud eos fit: quū nouo āno icipiēte:philoſophi omnes cū rege ad uenationē exeūt:& quic quid q̄ſque cōpoſuerit:uel obſeruauerit eo āno de fructibus:de animalibus:de republica:i medium ꝓferūt:ubi qui ter mēdax deprehēſus fuerit:ei ꝓ totā uitā ex lege ſilentiū idicit:qui uera dixerit immunis & omni tributo exemptus cenſet.Secūdū genus eſt agricolāȳ: qui plurimi ſunt & pacatiſſimi i maxima operādi licētia & immunitate militiæ.Hi nec ciuitatē:nec publicū negociū: nec ullū aliud munus attingūt: q̄obrē eodē tēpore:& eodē loco alii pugnāt:& cū hoſte piclitant.Alii arāt:uel fodiūt: ſine ullo ꝑiculo: cum illos ꝓpugnatores habeāt:& cū regio tota ſit regis: ipſi eā cōducti operāt:i q̄rta fructuū ꝑte.Tertiū genus eſt paſtoȳ:ac uenatoȳ:qbus ſolis & uenari & paſcere pecora & uēdere:& iumēta locare licet:ꝓ eo autē quod terram beſtiis liberāt:& ab auibus:quæ ſemia legūt: ſalario a rege compenſantur:& uagi errabundique uitā i tuguriis agunt: priuato homini equū & elephantē alere non licet. Vtrūque enim regis poſſeſſio cēſet:ſuntq; eoȳ curatores.Elephantū uenatio hoc modo:fit locū aliquē purgatū quattuor aut quinq; ſtadioȳ ꝓfunda foſſa circūdant: tum īgreſſum ponte anguſtiſſimo iungunt.Deinde tres quattuorue elephantes fœminas ex manſuetis immittūt:ipſi i tuguriis occulti inſidiāt: per diē ſilueſtres nō accedūt.Nocte autē ſingillatim itroeūt:qbus īgreſſis uenatores clā aditū occludunt:poſtea nonnullos ex domeſticis certatoribus fortiſſimos iducētes:cū illis pugnāt ſimī etiā fame eos macerāt. Quum uero iam defeſſi fuerint:aurigarum audaciſſimi clā deſcēdētes: q̄ſq; ſui elephātis uteȳ ſubeūt:atque hīc ſubito ſilueſtriū uteȳ ſubeūtes: cōpedes illis iniciunt:quo facto domeſticos exhortāt ut uictos uerberēt quouſque in terrā cadāt:poſtq̄ ceciderit:bouillis loris eoȳ colla cū domeſticis alligāt:& ne aſcēſores excutere poſſint colla circūcidētes: īcæſuris uīcula imponūt ut præ dolore uīculis cedāt: & q̄tē agant.Ex captis seligunt quicūq; uel ſenio:uel iuuēta iutiles ſunt: reliqui i ſtabula ducunt: & pedibus iuicē uinctis:& collo ad columnā bene cōpactā:fame domāt: deide hærba:uel arundini uiride reficiunt:dehinc obtēperare docēt:alii oratione:alii cāru aliquo uel tympani ſonitu deliniti.Rari ſunt qui non facile manſueſcāt.Sunt enim a natura mites & manſueti:ut ad rationale animal ꝓxime accedāt:quidā aurigas ſuos:qui i certamine ceciderint:ex prælio eimūt.Quidā āterioribus pedibus utero ſubiectos ſeruauerūt: quod ſi quē ex magiſtris curatoribuſue p irā iterfecerint: adeo illū deſiderāt:ut præmærore:a cibo abſtineāt iterdū etiā ad mortē obdurent.Elephantes coeunt:& pereunt:ut equi plurimū uere. Mas etiā purgationes quaſdā habet:quū domi detētus fuerit:& fæuierit. Tunc enī pingue qdā emittit ꝓ ſpiramētū:qđ ei ſecundū tēpora ē. Tenine quū hic idē merarus apertus fuerit edūt ꝓtū maiore ex ꝑte: poſt octauū menſem:q; cōceperint:nōnūq; poſt ſextū ac decimū ſenis mēſibus a matre nutriunt. Viuunt quātū longæui homīes.Quidā etiā ad ducēteſimū pueniūt ānum: morbidi ſunt & incurabiles:ægrotantibus oculis:remediū eſt bouillū lac īfuſum:cōplures morbos uinū atrū epotū curat. Vulneribus butyrū auxiliat:ferrū enī extrahit:ulcera Suillis carnibus iurāt. Oneſicritus dicit eos ad tricēteſimū ānū uiuere:raros ad qngēteſimū: circiter ducēteſimū robuſtiſſimos eſſe:cōcipe autē.x.āno:& tū ipſe tū alii dixerūt libycos & maximos eſſe & ualentiſſimos.qui rictu ꝓpugnacula deiiciāt: & arbores radicitus euellant:i poſteriores pedes erecti.Nearchus autor eſt:caſſes in cōpitis quibuſdā a uenatoribus diſponi:& a māſuetis i eas agi:q præſtantes ſunt:& ab auriga ducūt. Atque adeo māſueſcere: ut lapidē ad intentionē iacere:& armis uti:& optime natare ediſcāt:ut maxima poſſeſſio ex iſtimet elephantis currus.Duci etiam ſub iugum:& uincula:atque mulierē eā præſtare:quæ munus ab amāte elephātem accipiat. Hic quoq; uidiſſe:ſe ait formicarum auriferarū pelles:pardalis pelli perſimiles.Megaſthenes de formicis ait:apud derdas:quæ maxima natio eſt īdorum mōtanoȳ:ad orientē expoſitoȳ:collē quēdam eſſe:trium miliū ſtadioȳ ambitu:& ſub eo aurifodinas quas formicæ effodiant:uulpibus magnitudine nō minores:mira celeritate:uictū ex uenatiōe cōpātes:fodere autē terrā p hyemē & ad hoſtiū accumulare quēadmodū talpæ. Talis auri ſtrigilis:pua decoctione eget:eā uicini iumentis clam rapiunt:apte enim nō poſſunt:prohibentibus formicis:quæ & pugnant:& fugientes inſectantur:quos quum deprehenderint:cum iumentis iterimunt. Vt ergo illas

Universidad de Deusto
Biblioteca

lateāt:ferinas carnes ꝑ loca plurima diſponūt: quibus diſtractis auri ſtri/
gilem aſportant:& fuſionis ignari cuicūque mercatori diuēdūt.Sed quo
niā ī hoc ſermone quē de uenatoribus ac beſtiis habemus: meminimus
eoꝝ:quæ a Megaſthene & ab aliis referūt:hæc etiam ſunt addēda.Near
chus & multitudinem & maliciam ſerpētum admiratꝰ:qui ex cāpis ī eo/
rū cauernas refugiāt:quæ in fluminū īundatiōibus opiuntꝰ: atque ea im/
pleāt & ꝓpterea cubilia alta eſſe dicit:nōnunq; etiā emigrare cū ualde fu
erint multiplicati:& niſi multitudo maxima ab aquis extingueretꝰ regio
deſerta eſſet.Dicit etiā & paruitatē eoꝝ ꝑiculoſam eſſe & nimiā magnitu
dinē:alterā quia non facile poſſit euitari: Alterā quia ſic uiolēta. Viſam
etiā eſſe uiperā fœminā.xvi.cubitoꝝ circūuagari īcāratores qui medicari
creduntꝰ & ſolā fere hanc medicinā eſſe.Nā ꝓpter uitæ frugalitatē: & ui
ni abſtinētiā aut morbi nō ſunt:aut ſiqui ſunt eos Sophiſtæ curant. Ari
ſtobulus negat uidiſſe ſe ullā fulgatarū magnitudinū: præter ſolā nouē
cubitoꝝ & palmi uipam.Nos ī ægypto uidimus eiuſdē fere magnitudi/
nis uipam:inde allatā. Vipas autē mares cōplures uidiſſe ſe affirmat: mꝫ
to tamē mīores.Itē Scorpios īgētes & nihil hoꝝ tā īfeſtum eſſe homini:
q; ꝓpuos ſerpentes palmari longitudīe qui & ī uaſis:& ī tabernaculis:& in
ſepibus occulti īueniantꝰ:a quibus icti ſanguīnis ꝓ fluuiū ex omni mea/
tu cū dolore maximo patiāt:deīde ꝑeant niſi cito ſubueniatꝰ remedium
ꝓpter īdicaꝝ herbaꝝ:& medicamētoꝝ uim facile eſſe. Addit ī īdo flumi
ne:nec multos Crocodelos īueniri:nec hominibus infeſtos. Cætera uero
animalia:quæ pluría ſunt eadē ī eo gigni:quæ in nilo præter hyppopota
mū.Oneſicritus & eū ī Indo naſci affirmat. Tradit etiā Ariſtobulus nul
lū ex marinis piſcibus ī nilū recurrere præter Aloſam mugilē:& Delphi
nū ꝓpter crocodelos.In īdū uero multitudinē maximā ex locuſtellis:par
uas:uſq; ad mōtes aſcēdere magnas uſq; ad īdi & Aceſine concurſū. Ac
de beſtiis quidē hactenus nūc ad Megaſthenē redeūtes reliqua explice/
mus.Poſt uenatores ac paſtores:quartū genus ponit eoꝝ q artes exercēt.
Item cauponarios:& quicunque corpore opantꝰ: quoꝝ alii tributa pen/
dunt:ſtatuta munera exhibent:alii uero ut ſunt qui arma & naues fabri/
cāt:alimenta & ſtipendium ab rege habent: cui & ſoli operantur. Nam
tribunus arma militibus præbet:& claſſis præfectus naues nauigātibus:
& mercatoribus precio locat. Quintum genus eſt bellatorum:qui reli/
quum tempus ocioſi agunt: in locis ab rege conſtitutis: ut cum opus ſit
cito exeant nihil de ſuo afferētes præter corpora. Sexti autem præſides:
quorum munus eſt ut quæ aguntur inſpiciant:& regi omnia clam renū/
tient.Hi in urbe urbanas meretrices adiutrices adhibent: in caſtris uero
caſtrenſes:hi ſunt uiri optimi ac fideliſſimi.Septimi ſūt cōſiliarii:& regi

aſſidētes a quibus & magiſtratus & iudicia: & reꝝ omniū adminiſtratio
fit:nec licet cū alio genere connubia cōtrahi:nec ſtudiū nec artē imita/
ri:nec eūdē plura exercere niſi philoſophus ſit:huic enim ob uirtutem
cōcediturꝰ:ex magiſtratibus alii ānonæ:alii urbi:alii militibus præſūt.Ho/
rū alii curāt flumina:alii agꝝ metiuntꝰ:ut ī ægypto & clauſis aquis præ
ſunt:ut ex equo omnes eaꝝ uſum habeāt Iidē uenatoꝝ curam gerunt:&
præmii & ſupplicii ꝓ meritis poteſtatē habēt:& tributa legūt:& artes in
ſpiciūt:quæ ad terrā attinent:ut eoꝝ qui ligna:uel domos:uel æs uel me
talla opantꝰ.Curāt etiā uais & p dena ſtadia lapidē locāt diuerticula diſtā
tiaſq; īdicātē. Vrbis præfecti ī ſex qnterniōes ſūt diuiſi. Nā alii opificia
iſpiciūt:alii hoſpitātꝰ.Nā hoſpitia diſtribuūt:hōinū uitā ſequētes:& illis
aſſeclas dant:& eos præmittūt:uꝫ defūctorum bona ægrotātiū quoq; cu
rā habent & mortuos ſepeliunt. Tertii natiuitates & mortes pſcrutātur
& quādo & quomodo factæ ſint:idque tributoꝝ gratia:& ne bonæ malæ
ue natiuitates:& mortes lateāt.Quarti circa cauponarias & cōmertia uer
ſantꝰ.Hi mēſuraꝝ frugūq; curā habēt:ut ſignata uēdantꝰ. In quo non li/
cet eundē plura cōmutare:niſi duplex uectigal ꝓſoluat. Quinti opibus
uendēdis præſunt ea obſignata uēdētes ſeorſum noua a ueteribus: quæ
q miſcuerit damno afficiturꝰ.Sexti & ultimi uēditoꝝ reꝝ decimā exigunt:
& qui uectigal furatus fuerit:capite plectitꝰ Ac priuatim quidē ſinguli
hæc curāt:publice uero & ꝓpria & ciuilia & publicā ſuppelectilē:& pre/
cia & foꝝ:& portus & ſacra.Poſt urbis præfectos eſt tertiū collegiū : qđ
circa rē militarē uerſatꝰ:ad eundē modū ī quinterniōes ſex diuiſim: quo
rū unū cū claſſis præfecto ponūt: aliū quū eo:qui bobus præeſt quibus
inſtrumenta & cibaria:& alia militiæ neceſſaria portāt.Hi etiā miniſtros
præbēt:qui tympanis ac tintīnabulis utūt. Itē ſtratores & machinarū fa/
bros:& hoꝝ famulos: quos pabulatū ad tītīnabulū emittūt præmio cele
ritatē:tarditatē ſupplicio reprehēdētes:tutela illis adhibita. Tertii pedi
tū curā hīnt.Quarti equorū:quīti curruū:ſexti elephātū: equis ac cæteris
beſtiis regia ſtabula fiunt: fit etiam regium armamentarium:ī quo arma
cōſeruāt.Nam miles armaturā in armamētario reponit:& equum & be
ſtiā eodem modo in regis ſtabulo utuntur illis infrenibus. Currus a bo/
bus in itinere trahuntur: equi per capiſtrum ducuntur:ne pedes labore
incendantur: & animoſitas ſub curribus obtundatur.Currus præter au/
rigam ſeſſores duos habet.Elephas uero aurigam & tres ſagittarios.Indi
in uictu frugales ſunt præſertim in caſtris nec multa turba gaudent:or
natu plurimo utuntur : a furtis magnopere abſtinent. Vnde Megaſthe/
nes refert : quum in Sadrocotti caſtra ueniſſet in quibus erant homi/
nū .xl. milia nullam diem uidiſſe in qua ultra .cc. digmarum præcium

furta essent allata:etiã quum legibus uterẽt nõ scriptis:litteras enim nõ norũt sed memoriter omnia administrant. Et ꝓpter simplicitatẽ:ac uitæ parsimoniam:omnia eis ꝓspere succedunt:unum nõ nisi ĩ sacrificiis: bi/ bũt potũ ex oriza cõficiunt:sicut ex ordeo cibus magna ex pte oriza sor bilis est.In legibus & contractibus maximã simplicitatem esse:uel ex eo argui potest:ꝙ nõ multũ sint litigiosi. Nã nec commissi nec depositi iu ra ulla hñt:nec testibus ĩdigẽt:nec sigillis: sed simpliciter credũt.Domũ frequẽtius ĩcustoditam habẽt:quæ ꝓfecto omnia sunt continẽtiæ. Cæte ra nõ facile quis admittat: ut ꝙ soli degãt:& ꝙ nõ una omĩbus & cænã/ di & prãdendi hora sit:sed ut cuiꝙ libytũ sit.Nã & ad ciuilẽ socialẽꝙ ui tã illa sunt accõmodatiora.Exercitũ præcipue frictionẽ probãt:& maxĩe strigilibus ebeni leuibus:corpora expoliũt.In tumulis & sepulturis faciẽ dis ꝓparci.In cultu corporis nimii. Nã & aurũ gestant: & lapillis ornãt: & sindonẽ candidissimũ ĩduunt:& umbrellas secũ portãt: nã pulchritu/ dinẽ excolẽtes omnia faciunt quæ ad decorãdam faciẽ pertinẽt. Verita/ tẽ ꝓide recipiũt atque uirtutẽ ætati senũ prærogatiuam nullam tribuũt: nisi prudẽtia excellant.Multas nuptas habẽt quas a parẽtibus accipiũt: pari boum emptas:alias obedientiæ gratia:alias ꝓlis ac uoluptatis; & nisi castas esse cogant fornicari licet. Nemo ex indis coronatus sacrificat nec adolet:nec libat. Victimã nõ iugulant: sed præcluso spiritu necãt:ne qd mancum deo offerat:sed ĩtegrũ. Qui falsus testis deprehẽdit extremis decurtat qui mẽbro aliquo quẽpiã orbauerit:nõ modo talionis pœnã su bit:sed etiam manu trũcat:ꝙ si quis artifici mãum oculumue ademerit capitale est.Idem dicit neminem ĩdorum seruis uti.Onesicritus id ꝓpri um eorum ait:qui sub musicano sunt:& quasi eorum officium:quemad modum & alia permulta eius regionis officia commemorat utpote iustis sime.Regis corpus empticiæ mulieres curant. Qui regem custodiũt:& reliquus exercitus manẽt extra portas.Siqua mulier regem ebrium occi derit munus habet:ut cum illius successore iũgat. Succedũt autem filii: regi interdiu dormire non licet: nocte cogitur cubilia per horas muta/ re. Idꝙ ꝓpter insidias:quũ in castris est:sæpe exit nã & ad iudiciũ exit ꝓ diẽ audiẽs:etiã si hora sit:ut corpus curet.Id aũt fit:strigilũ ꝓfrictione:nã simul & audit:& a tribus ꝓfrictoribus ꝓfricat:exit etiã ad sacrificia. Tet tio ad uenatiõem: ubi bacchico more maxĩa mulier̃ caterua circũfũdit: Stipatores exteruis manẽt.Nã uia funibus obtexitur: quod si ꝙs ĩterius ad mulieres præuaricauerit:capite plectit:præcedũt eũ tympana & tĩtin nabula.Quũ ĩ locis septis uenat e solio sagittat:assistũt ei duæ tresue mu lieres armatæ:quũ ĩ locis nõ clausis uenat:sagittat ab elephãte Ex mulie ribus aliæ ĩ curribus sedent:aliæ ĩ eqs:aliæ ĩ elephantis:quemadmodum

& militãt omnibus armis exercitatæ:quæ profecto mĩtũ a nostris discre pãt:id maxime: qd de caucasi habitationibus dicitur:qd ĩ propatulo cũ mulieribus coeãt:& qd parentũ carnibus uescant. Addit aũt circopithe cos ibi esse qui ꝓ præcipitia uadẽtes: petras contra ĩsequentes deuoluãt. Animalia quæ apd nos initia sũt apd illos magna ex pte siluestria esse: equos ibi unicornes esse: ceruinis capitibus. Ex arũdinibus erectas esse tricenũ priasuum lõgitudine humiles quinquagenũ. Tãta crassitudine: ut quibusdã diametros sit ternum cubitor̃: qbusdã diametros sit ternũ cubitor̃ quibusdam dupla.Sed ad fabulas rediens: ait homines quosdã esse quinq; palmos:quosdã tripalmos:quor̃ nonnulli naso careãt:& duo tantũ spiramẽta supra os habeãt.Cũ tripalmis grues pugnare qd & Ho merus significet.Itẽ perdices anser̃ magnitudĩe. Illos gruũ oua legere at que abolere.nã ibi nidificant:nec alibi eorũ oua:nidiq; reperiunt. Sæpe etiã grus cecidit: q æneum spiculum habebat a rebus ibi gestis . Similia sunt quæ de enotocoetis: & siluestribus hominibus: ac monstris cæteris dicũtur.Sed siluestres homines ad Sadrocotũ nõ esse delatos cũ ad mor tẽ obdurent:atque eos calcanea anterius digitos & pedis deorsum poste/ rius habere. Adductos fuisse quosdã carentes ore:mites homines q circa gangis ortũ habitẽt:& uaporibus assar̃ carniũ & fructuũ ac florũ odori bus enutriunt:& ꝓ ore spiramẽta quædã habeãt. Rebus fetidis oppido grauari:adeo ut uix superuiuant:præsertim in castris.De aliis etiã ꝑmul/ tis philosophos narrare:ut de ocypodibus qui cursu equos præuertant: de enotocoetis qui aures ad talos usq; dependẽtes habeãt:ut sup eis ĩdor miãt:adeo fortes ut arbores euellãt & neruũ frãgant. Alios esse unoculos cãinis auribus : crinibus erectis:pectore hyspido: habẽtes oculũ ĩ media fronte:q naso carẽt:omnia & cruda edere:& puo tẽpore uiuentes ante se nectutẽ extĩgui:& supiorẽ oris ꝑtem eminẽtissimã habere. De hyperbo reis q mille ãnos uiuũt eadẽ scribit:quæ simonides & pindarus & alii po etæ:atq; illud fabulosum est:qd a Timagine dicit:qd æneis guttis plue rit:& qd ea pluuia tractus fuerit:ꝓpĩquior ueritati ẽ Megasthenes q ait flumina auri micas deferre:ex quibus regi tributũ aduehat:id qd etiam in Iberia contingit.De philosophis dicit:quod qui sunt montani bacchũ celebrant:signa quædam ostendentes quod solum apud eos agrestis ui/ tis nascatur:& ædera & laurus & myrtus & buxus: & alia semperuirẽtia quorum nullum sit trãseuphratem præter pauca quædã ĩ hortis irriguis & multo cultu conseruata.Bacchicũ est etiã Sidonem & mitras gestare: & unguentis uti:& floribus tingi:& tympana & tintĩnabula exeũtẽ regẽ præcedere.Cãpestres uero Herculẽ colũt:quæ ꝓfecto fabulosa sunt:& a multis redarguta:præsertim de uino ac uitibus:nã regio trãseuphratẽ &

harmeniam uineas habet. Meſopotamia quidem tota & media: uſq; i p/
ſiam: & Carmaniam: magna ex pte uitibus & uino abundant. De philo/
ſophis quoq; diuiſionē aliā facit: quoꝝ duo genera dicit: nam alios brag/
manas uocat: alios germanas: ſed præcipue bragmanas probat: qđ cum
Græcis in opinionibus cōcordēt. Hi q̄primū cōcepti ſunt: uiros doctos
curatores habent: qui & matri & cōcepto accedētes: quædā canunt i pro
lis fœlicitatē: ſed re uera quædā cōtinētiæ præcepta dant: matres libēter
eos audientes: fœlices in prole exiſtimāt: poſtq̄ uero nati ſunt: alios: atque
alios curatores ſortiūtur: nā quo magis ætas adoleſcit: elegantiores magi/
ſtros habēt. Refert & philoſophos ante urbē i luco exerceri: ītra compo
ſitū quēdam circuitū frugaliter uiuētes: ſup toris ac pellibus: & ab aīma
libus ac uenere abſtinere ſeriis ſermonibus intētos: & cum uolētibus au/
dire communicātes. Auditori aūt nō licere nec loqui nec ſternutare: nec
etiā excreare: uel die illa cetu explodi: ut īcōtinētem & cum .xxx. & .vii.
ānos ſic uixerit i ſua ſecedere: & laxius licētiuſque uiuere: ſindonē indue
re aurum i manibus & auribus moderate geſtare: & carnibus ueſci aīma
liū: quæ hominē ad opera nō adiuuāt ab acribus: & condimētis abſtine/
re: & uxores multas capere ꝓpagādæ ꝓlis gratia. Nam a pluribus plura
eueniunt bona. Dicit etiā bragmanas cū uxoribus nō philoſophari ne ſi
ꝓbæ ſint: aliquid qđ efferri nefas ſit: i ꝓphanos efferāt: ſi probæ ne ui/
ros relinquāt. Nam qui uoluptatē ac dolorē uitā ac mortē eque contem
nit: ſubditus eſſe nō patit: huiuſmodi autē ſunt ꝓbus & ꝓba. Itē multa
eos de morte dicere: & hanc uitā putādā eſſe: quaſi quēdā uiuidū homi/
num cōceptū: mortē uero natiuitatē: ad ueram illam & fœlicē uitā: is qui
recte philoſophati ſunt. Idcirco eos multa exercitatiōe uti ad mortis præ
paratiōem. Nihilque eoꝝ quæ hominibus accidere dicunt: bonum eſſe
uel malum: nec iiſdē rebus alios angi: alios lætari: ac ſi in ſomniātiū ima/
ginationes habeant: nec eoſdem iiſdē interdum āgi: interdum immutatos
lætari. Eoꝝ uero quæ ad naturam ꝑtinēt: ꝑtim dicit ſtultitiā ab eis ſigni/
ficari: qui i operibus meliores ſint: q̄ i uerbis & multa per fabulas ꝓua/
deāt: ꝑtim uero cum Græcis ſentire: ut qđ mundus ſit creatus & corru/
ptibilis & ſpericus: & qđ conditor & adminiſtrator omniū deus uniuer/
ſum peruadit. Vniuerſaꝝ rerꝝ primordia diuerſa eſſe faciēdi aūt mūdi
initium aquā & præter quattuor elemēta: quintam quādā naturā eſſe: ex
qua cælum aſtraque conſtēt. Terrā in medio ſitam uniuerſi: de ſemine:
de anima: aliiſque compluribus ſimilia dicunt. Inſerūt fabulas quaſdam
quemadmodū Plato de immortalitate animæ & de iudiciis: quæ apd in
feros fiunt: & alia huiuſmodi nō pauca: ac de Bragmanis quidem hacte/
nus: ex germanis eos honoratiſſimos ait: qui ſiluicolæ appellantur: ex eo
q̄ i ſiluis degāt: ex frondibus & ſilueſtribus fructibus uiuētes: ueſtes ex
arboꝝ corticibus habere: uini & ueneris expertes. Cum regibus de cau/
ſis reꝝ interrogātibus per nuntios colloqui. & per illos diuina a regibus
coli & placari. Poſt ſiluicolas i honore medicos eſſe: ut qui circa hominē
philoſophent: frugales quidē nō tamē ruſticantes: oryza & ordeaceis ui
uentes: quæ nemo rogatus illis non irrogat: nemo hoſpicio nō libēter ſu/
ſcipit poſſe eos & fecundos facere: & marium & fœminaꝝ ꝓcreationem
ꝑ medicamēta præſtare. Medicinam plurimū per cibos ꝓfici: nō autē ꝑ
medicamēta: ex medicamētis maxie unctiōes ꝓbari: & cataplaſmata: cæ
tera maleficii nō eſſe expertia. Atque tam hos q̄ illos: & i laboribus: & to
lerantia: cōſtātiam exercere: adeo ut quotidie in eodē geſtu īmoti ꝓſeue/
rent. Alios eſſe quoꝝ quidā diuinatores: incātatoreſq; ſint: & conſuetudi
num: & dictoꝝ circa defunctos nō ignari. Errātes per uicos & urbes: qdā
uero his elegantiores atq; urbaniores: nec ipſi abſtinētes ab iis: quæ de in
feris memorātur: quæcūq; ad pietatē ſanctimoniamq; ꝑtinent. Cū horū
etiā nōnullis mulieres philoſophari a uenereis abſtinentes. Ariſtobulus
uidiſſe ſe dicit Sophiſtas duos ex Taxilis: utroſq; Bragmanas alteꝝ ſeni
orē tonſum: alterū iuniorē comatū: quos diſcipuli ſequebantur. Eoſdem
iterdū i foro uerſari: & ut cōſiliarios honorari auctoritatē habētes: qcqd
ex rebus uenalibus uoluerint: gratis auferendi: & ad quæcūq; acceſſerint
Seſamino pingui perfundi: ut uſque ad oculos flueret & multo melle ac
Seſamo præſente panē conficiētes: gratis enutriri. Cumq; ad Alexandri
mēſam accederēt: aſſiſtētes cœnare & pacientiam docere. Poſtea i locum
quēdam proximum ſecedētes: ſenioreꝝ ſupinum & ſolē & hymbres tole
rare. Iam enim pluebat uere īcipiēte. Iuniorē uero i altero pede ſtātem:
lignum tricubitale ambabus manibus ſublatū ſuſtentare: pede autem iā
defeſſo niſſum: i alterū immutare: atq; ita quotidie ꝓſeuerare. Ex his con
tinētiorē uiſum fuiſſe iuniorē: qui cū aliq̄diu regē ſecutus fuiſſet domū
reuerſus eſt: & eo relicto iuſſit ſi quid uellet ad ſe ueniret: alterū uſq; ad
extremū ſecutū: & ueſtē & uitā apd regem immutaſſe: & cum a quibuſ/
dā īcrepareꝝ reſpondiſſe: q̄. xl. exercitationis ānos compleſſet quos pro/
miſerat. Alexandrum filiis eius dona plurima dediſſe. De taxilorum cō/
ſuetudine noua quædā refert & inuſitata: qđ qui filias præ inopia locare
non poſſunt. In ipſo ætatis flore: in forū producūt: cum tuba & claſſicis:
quibus bellica ſignificari ſolent. Tum multitudine conuocata puella ac
cidenti primum poſteriora humerotenus deregit: poſtea uero anteriora:
quæ quum placita fuerit: & approbata quibuſcunque ueſter nubit. Item
q̄ mortui uulturibus proiiciuntur: Plures autem uxores habere cū mul
tis eſt commune. Dicit etiam audiuiſſe apud nonnullas gentes: uxores

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſponte cū uiris comburi:quæ uero id non ferāt inglorias eſſe:quæ & ali/
bi a nobis dicta ſunt. Oneſicritus miſſum ſe ſcribit:ut cū Sophiſtis collo
quereť:ꝙ Alexander audiuiſſet:nudos eos incedere & tolerantiā exercē
tes:i honore maximo haberi. Ad alios aūt:nec uocatos ire: ſed iubere ut
alii ad ſe uenirēt:ſiquid aſſequi uellent:quod ab eis agereť & diceret: &
cum tales eſſent:nec decorum uideret:ut Alexander ad illos accederet:
nec etiam inuitos cogeret:ut quicq̄ facerent:præter patria iſtituta:ſe miſ
ſum iquit: &.xv.homines.xx.ſtadiis ab urbe iueniſſe:alium i alio geſtu:
uel ſtantem uel ſedentem:uel iacentem nudū: & uſque ad ueſperā imo/
tum poſtea in urbem diſcedere. Sed omnium difficillimum eſſe: ſolem
ꝓpeti adeo calidum: ut nemo alius nudis pedibus ſcilicet in meridie ꝑ
terram ire facile ferret: locutumque cum uno eoꝝ nomine Calano:q̄ po
ſtea uſque in perſiam Alexandrū ſecutus:ſecundū patriā legem mortu/
us eſt in rogum ipoſitus:tunc autē ſuper lapidibus iacebat. Q uū itaque
acceſſiſſet & eum appellaſſet:dixit ſe miſſum ab Alexandro eoꝝ ſapien
tiam auditurū:& regi renunciaturū quare niſi inuidia eſſet:ſe paratū au/
dire dixit: At Calanū quū chlamydē indutū uidiſſet & pileatū:& crepi/
datū riſu ꝓmotū dixiſſe. Olim oia plena erāt triticea & ordeacea faria ut
nūc puluere & fontes:alii lacte:alii aq̄ fluebāt nōnulli melle:nōnulli uīo:
nōnulli oleo ibant:homines ob ſacietatē ac delicias in contumeliam exci
derunt. Iuppiter modum exoſus omnia aboleuit:& uirā per laborem cō
ſtituit. Tūc continētia & uirtutibus cæteris i mediū ꝓdeuntibus rurſū
bonoꝝ copia facta eſt. Nunc iam res ad ſaturitatē contumeliāq̄ rediit:&
reꝝ omnium interius fieri piclitať: quæ quū dixiſſet uidiſſe: ſi qd uellet
audire:ut eo habitu depoſito: ſup iiſdem lapidibus nudus iaceret. Oneſi
crito autē addubitante: Mandanim qui ſenior erat: & cæteros anteibat
ſapientia:Calanū tāquam conuiciatorē obiurgaſſe: & a contumelia de/
terruiſſe. Poſtea Oneſicrito ad ſe uocato dixiſſe:ſe ſūmopere quidē Ale
xādrū laudare:ꝙ in tanta adminiſtrandi imperii mole ſapientiam cupe/
ret:& ſolum eum i armis philoſophantē uidiſſe:& rē fore omnium utiliſ
ſimā:ſi ii ſaperēt:quibus poſtea adeſſet:ut ſpontaneis continētiam perſu
aderent. Inuitos autem cogerent: poſtea ueniā poſtulaſſe ſi per tres inter
pretes colloquens:qui nihil niſi meram uocē perciperent:nō plus utilita
tis efficerer:q̄ unus aliquis e uulgo quod perinde eſſet:ac ſi quis diceret:
limpidā aquam per cenū delabi. Omnia itaque dicta ad hoc pertinebāt:
ꝙ is eſſet optimus ſermo: qui uoluptatem mæroremque ex animo adi/
meret:& ꝙ mæror & dolor differret: quod alter eis eſſet inimicus alter
uero inimiciſſimus. Et ꝙ corpora ad laborē exercerent:ut mētes confir/
marentur q̄bus motus ſedarent:& bona oīibus conſulerent: & publice

& priuatim:& quomodo nūc Alxādrum ſuſcepturi eſſent: nam ſi bene
illum fuſciperēt:bene ſibi futurū:ſi male:bene alteri facturos. Poſt hæc
iterrogaſſe num talia apd̄ græcos diceret: cui affirmāti:qd̄ eadē Pytha/
goras diceret:& iuberet ab aīmalibus abſtinere:& Socrates & Dyogenes
quem ipſe audiſſet reſpōdiſſe:quod prudēter eos i cæteris ſentire exiſti
maret. In uno autem errare:quod legem anteponerent naturæ. Nequaq̄
enim iquit pudere ſe:ut ipſum nudos degere:frugaliter uiuētes: cum ea
optima domus ſit:quæ minime ſuppellectilis idigeat. Addidit multa ſe
de natura:de ſignis:de hymbribus:de ſiccitatibus:de morbis denique eſ
ſe pſcrutatos. Abeuntes uero i urbem : per fora diſpgi: & quæcūque of/
fenderint ficus uel uuas ferentem ab eo gratis capere. Si oleū fuerit eū
ꝓfundi:& iungi:& omnē domum:& diuitias ſibi patere uſq̄ in mulierū
cōclauia. Ingreſſos autē & i coena: & in ſermōibus cōmunicare. Turpe
apd̄ eos putari corporis morbū: quē ſiquis uereť ſeipſe per ignē effert.
Nā conſtructa pyra ſup ea punctus ſedet:& accēdi iubēs imotus cōbu/
riť. Nearchus quū de Sophiſtis mētionē facit. Bragmanas in ciuitatibus
uerſari dicit:& reges ſequi & eoꝝ conſiliarios eſſe. Cæteros uero quæ ad
naturam ꝓtinēt contēplari:& ex his Calanū fuiſſe:& cū eis mulieres phi
loſophari:& omniū uitas duriſſimas eſſe. De iſtitutis uero quibuſdā hæc
ait:legū alias eſſe nō ſcriptas:alias cōmunes:alias ꝓprias:quæ ab aliorum
legibus longe ſunt diuerſæ:ut quod apud nōnullos uirgines præmium
ꝓponātur:pugnis uincēti:& ꝙ moderate nubāt:& ꝙ alii quidā ꝑ cogna
tiones communiter operent:& quū fructus colligunt:quiſq̄ onus ſuum
tollat in anni alimēta. Reliquū uero excoquāt: ne uacui ſint:ſed habeāt
unde operētur. Armaturā eſſe arcū & ſagittas tricubitales:uel haſtam &
peltam:& gladiū latū tricubitalē:& capiſtris pro frenis uti: quæ a paruis
camis nō differāt. Itē labia clauis pforari:oſtēdēs præterea idos ualde ſtu
dioſos eſſe circa artes. Dicit quod quū ſpōgiā apd̄ macedones uidiſſent:
mox eā ſūt imitati:pilos & funiculos ſubtiles: & licia i lanā conſuētes: &
quū ea perfeciſſēt ꝓtim traxiſſe:ꝓtim coloribus tinxiſſe. Itē ſubito mul/
tos ſtrigilū & lecythoꝝ magiſtros effectos eſſe:epiſtolas i Sindōibus ſcri
bere bene fullatis:alienis litteris nō uti:ære fuſo uti: ꝓcuſſo nequaq̄ cau/
ſam uero nō dixit cum abſurditatē cōſequēter dixiſſet:quod uaſa fictili
um more frāgereť:quū cadūt ex his:quæ de India memoraťt: illud ē qd̄
apd̄ eos mos ē:& reges & oēs:q̄ i poteſtate aliq̄ ſūt adorari:nō aūt uenera
ri. Hæc regio lapides precioſos fert:ut Chriſtallū:& uarios carbūculos &
margaritas. Quod aūt ſcriptores inter ſe nō cōcordēt ea ſint idicio: q̄ de
Calano referūtur. Nam quod cum Alexādro fuerit: & per ignem ſpōte
iterierit:cōuenit iter eos:modū uero nō eūdem oēs dicūt:nec eiſdem de

Universidad de Deusto
Biblioteca

cauſis:ſed alii tradũt eum tanq̃ regis commendatorẽ ſecutum fuiſſe:extra Indiæ fines:præter cõmunẽ aliorũ philoſophorũ conſuetudinem: qui Indiæ regibus aſſiſtunt:ea curanteſq; ad deorũ cultum pertinẽt: ut magi perſis:Quũque apud Paſargadas ægrotaret nam tum primũ eũ morbus inuaſit:ſeipſum extuliſſe:ãno uitæ ſuæ.lxxiii.regis preces minime exaudientem facta enim pyra:& aurea lectica ſuperimpoſita: illum i ea cubuiſſe:& ſtramẽtis opertũ:cõbuſtũ fuiſſe:Sunt qui dicãt eũ i lignea domo frondibus plena:& pyra ſuper tecto cõſtructa incluſum:poſt pompam: cũ qua erat ſe ut trabẽ i ignẽ iniecisſe.& cũ domo deflagraſſe.Megaſthenes putat nullũ philoſophis decretũ eſſe:ut ſeſe efferãt: Immo qui id faceret:puerilẽ iudicari:Et natura quidẽ duros:in uulnus uel precipitium ferri.doloris impatiẽtes i profundũ maris:doloris paciẽtiſſimos ſtrãgulari.Igneos in ignẽ detrudi:detalem Calanum fuiſſe:icontinẽtem ſane hominẽ:& mẽſe Alexãdri obnoxiũ.Hũc itaque uitupari.Mandanim ſum mopere laudari:qui quũ Alexandri nuntii:eum ad Iouis filiũ uocarẽt:& obediẽti dona pollicerent.Inobediẽti uero minarent cruciatũ.Reſpondit nec illũ Iouis filium eſſe:nec magnæ parti terrarũ imperare: nec ſe illius donis permoueri:cui nulla ſacietas eſſet:nec minas extimere:cũ uiuẽs ſatis ab india nutriret.Mortuus uero ab attrita iam ſenio carne liberaretur:i meliorẽ puriorẽque uitam immutatus:unde & ab Alexãdro laudatũ dicit:& uenia donatum. Atque hæc etiã a rerũ ſcriptoribus dicunt:q; Indi Iouẽ pluuialẽ & gangẽ flumen:& indigetes genios colũt. Et cũ eorũ rex capillos abluit ſollemnia celebrãt & maxima dona mittũt:diuitias ſuas certatim oſtẽtãtes:addũt etiam nõnullas ex auriferis formicis pennatas eſſe:& flumina auri ſtrigmenta deferre:ut in Iberia.In ſollẽnibus põpis multos elephãtes mitti:auro & argẽto ornatos: & multas quadrigas: & boũ paria:deide exercitũ iſtructũ ſequi: & igentes lebetes deauratos: & magnos crateras:& mẽſas ex idico ære:& ſellas:& pocula & labra:quæ omnia maxima ex parte Smaragdis & beryllis:& carbunculis incruſtata ſint.Itẽ ueſtem uariã auroque intertextam:& pardales: & leones mites & uariarũ: & cõcinnẽtium auiũ multitudinẽ. Clitarchus refert:magnarum frondium arbores in plauſtris quaternarũ rotatũ deportari: & ab eis aues mẽſuetas arceri:quarũ canoriſſimum dicit orionẽ: aſpectu pulcherrimũ atque uariũ.Catreũ ſpecie pauõi perſimilẽ.Cætera uero imaginis pictura ab illo ſumẽda eſt.Bragmanis Pramnas Philoſophos opponunt:argutos ſane homines & cõtentioſos.Bragmanas etiam phyſiologiã & Aſtronomiã exercere: & ab illis ut ſtultos & oſtentatores derideri:atque horũ alios mõtanos:alios gymnetas:alios ciuiles ac domeſticos appellari. Rurſumq; montanos pellibus ceruorũ uti:& peras radicibus & medicamẽtis

plenas geſtare:& cum magica & carminibus & ligaturis medicinã affingere.Gymneras nudos degere:q; etiam nomẽ ſignificet: & magna ex parte ſub diuo tolerãtiam quã prius diximus:uſq; ad.xxx.& ſeptimũ ãnum exercere:mulieres cum eis uiuere:non tamẽ permiſceri. Atq; hos i admiratione maxima haberi:quos uero ciuiles diximus Sindonẽ geſtare:& in urbe uel in agro degere:nebridas uel damarũ pelles iduere. Et(ut breui dicamus)Indi ueſte candida & Sindonibus candidis: & Carbaſis utunt cõtra quã ab his perhibeat:qui eos dicunt ueſtes coloribus ifectas geſtare.Comã & barbã nutriunt:& crinẽ intricãtes mitrant. Artemidorus autor eſt gãgẽ ex emodis montibus ad auſtrũ deferri:& cũ ad gangẽ urbẽ puenerit:cõuerti ad aurorã uſq; polibothra:atque i mari egredi. Itẽ oenadẽ unum ex iis eſſe:qui in eum influunt. Nutririq; in eo Crocodelos & Delphinas:addit & alia quædam incaſſum & cõfuſe: & minime curãda. His ea addi poſſunt:quæ a Nicolao Damaſceno dicuntur:refert enim ſe Antiochiæ quæ apud daphnẽ eſt Indorũ legatos uidiſſe:qui ad Cæſarem Auguſtum uenerãt:qui quidẽ plures ex epiſtola ſignificabant: ſed tres tantũ ſeruati erãt:quos uidiſſe ſe ait.Cæteri longitudie uiæ: magna ex parte perierant. Addit etiam epiſtolã Græcam fuiſſe in mẽbrana ſcriptã:in qua ſignificaret porũ eſſe:qui ſcriberet:& cũ ſexcentis regibus iperaret. Cæſaris tamẽ amiciciam multifacere:& paratũ ſe quocũque uoluerit aditum exhibere:& in quibuſcũque rectũ fuerit opitulari. Hæc dicit in epiſtola contineri. Allata præterea eſſe dona:octo ſeruos nudos i ſubligaculis aromatibus delibutos:eſſe autẽ dona mercurium a puero brachia ab humeris exertũ:quẽ nos uidimus.Itẽ uiperas igentes & ſerpentẽ.x.cubitorũ:& teſtudinẽ fluuialẽ trium cubitorũ:& perdicẽ uulture maiorẽ. Ad erat etiã is qui ſe Athenis cõcremauit:quod alii in rebus aduerſis facere dicũtur:ut præſentia mala effugiãt:alii in rebus ſecundis:quẽadmodum hic.Nam quũ omnia ex ſententia hucuſque feciſſet abeũdũ ſibi erat: ne quid qd nollet:igrueret imoranti. Nã & ridẽtẽ eum & nudũ: & unctũ i rogũ iſſe affirmat:& iſcriptũ fuiſſe i ſepultura. Hic iacet Larmãochagas Indus:ex Bargoſa qui ſecundum patriam Indorũ conſuetudinem ſe immortalem fecit.Poſt Indiam eſt Ariana:prima regionis ps:quæ poſt idũ pſis obtempat & ſupiorum Satrapiarũ:quæ extra tauũ ſũt. Ab auſtro & ſeptentrione eodem mari:& eiſdem montibus termiata: quibus India & eodem flumine Indo qui inter eã fluit:atque Indiã. Citerius uero ad occidentẽ porrecta:uſq; ad lineã quæ a Caſpiis portis i Carmaniã deſcribitur:ut quadrilatera ſit figura. Auſtrale itaque latus:ab Indi & Pattalenæ hoſtiis incipit:finit aũt Carmaniã uerſus & pſici ſinus:os habẽs ꝓmõtoriũ ad auſtrũ ſatis expoſitũ.Poſtea i ſinũ deflectit uſq; i pſiã.In ea primũ

Universidad de Deusto
Biblioteca

Arbies habitant:eodē nomine quo Arbis flumē appellati:quod eos a ſe/
quētibus oritis diſterminat mille fere ſtadioꝝ orā habētes: ut Nearchus
uult:quæ & ipſa Indoꝝ pars eſt:poſtea ſunt Oritæ gens liberæ conditio/
nis:quoꝝ prætternauigatio mille & octingētoꝝ ſtadioꝝ eſt:poſtea Ichthy
ophagoꝝ ora:vii.milliū & quadrīgentoꝝ.Poſtea Carmanioꝝ triū milliū
& ſeptingentoꝝ:uſqꝫ ī perſiā:quare uniuerſa ſtadia ſunt.xii.millia & nū/
gēta.Ichthyophagoꝝ regio ſecus mare eſt & magna ex parte arboribus
caret:raritas ī ea palmaꝝ:Achanti myricæ:aquaꝝ:& domeſtici cibi maxi
ma eſt. Veſcunt piſcibus tū ipſi:tū eoꝝ pecora:& aquas pluuiales:ac foſ
ſiles potāt:pecoꝝ carnes piſcibus præbent: domicilia ex oſſibus cetoꝝ &
oſtreoꝝ conchis:magna ex parte faciunt.Nā trabium & fulcoꝝ uſum co
ſte præſtant:portas maxille & uertebris fiunt mortaria: in quibus piſces
ſubigunt:ad ſolē aſſant:poſtea ex his panē conficiunt: frumēti paululū
admiſcētes.Nā & molas hñt:quāq̄ ferrū nō habeāt ; qđ nequaq̄ mirādū
eſt:id enim aliunde afferri poteſt: concidūt eas cū attrite ſunt: lapidibus
iis quibus & ſagittas:& miſſilia preuſta exacuunt: piſces partim in cupis
panariis aſſant:ptim(quod frequēter fit)crudos edūt.Capiūt eos rētibus
ex cortice palmaꝝ factis. Vltra hæc eſt Gedroſia:minuſq̄ India exuſta q̄
reliqua Aſia magis.Ea fructuum & aquaꝝ inopia laborat:niſi æſtate:nec
multo melior eſt:q̄ regio Ichthyophagoꝝ:fert tamen aromata præcipue
nardum & myrrā:ut Alexandri exercitus his pro tecto & ſtratis uteret:
odoratiorem ſimul:ac ſalubriorem aerē habēs: ac de īduſtria quidē ſub
æſtiuū tēpus ex india diſceſſere. Tunc enim Gedroſia hymbribus abun
dat:& flumina:& aquæ augent hyeme deficiunt.Cadūt hymbres ī ſupi
oribus ſeptētrionis partibus: in locis montanis unde fluminibus auctis
campi mari proximi irrigant & aquis abundāt. Alexander aquaꝝ inqui/
ſitores in deſerta præmiſit & eos:qui ſibi & claſſi manſiones pararēt. Nā
copiis trifariā diuiſis:ipſe cū exercitus parte: per Gedroſiā ꝓfectus eſt:re
motus a mari quingētis ſtadiis per plurimū:ut ſimul & claſſi oram com
modā pararet:& ipſe nonnūq̄ mari appropinquaret:quod difficiles q̄dē
& aſperas actas habebat:exercitus uero partem cū cratero præmiſit ī me
diterraneā:ut & Arianā caperet & ī eadem loca ꝓcederet ī quæ ipſe iter
erat facturus.Claſſem autē naro tradidit.Oneſicrito nauiū præfecto iu/
bēs:ut ordinate ſequerēt:& eius itineri prætternauigarent.Nam & Near
chus refert:iā rege iter peragēte:ipſum ī autunno ſub ueſpertinū exortū
Pleados:nauigationē incœpiſſe quū nondū apti flatus ſpirarēt barbaris
eos adoriētibus:atq; urgētibus:Iā.n.abeūte rege libertatē & audaciā cœ/
perant Craterus ab hydaſpe mouēs:p Arachotos:& drangas: ī Carmani
am ꝓfectus eſt, Alexāder per ſterilē terrā toto itinere penuria laborauit.

e longinquo tamē parua quædā:& rara ueniebant ut exercitus fame pre
meret & iumēta deficerēt & in uiis & in caſtris impedimēta relinquerēt.
Palmarum fructus: & medulla multos ſeruauere.Dicunt Alexandrum
ſummope contendiſſe: cum difficultates ſciret:ex fama quæ obtinebat:
Semiramī cum.xx.incolumē euaſiſſe: cyꝝ uero cum.vii. Si poſſet ipſe
victor per eadem loca tantū exercitū incolumē educere præter cæteras
difficultates grauis erat æſtus & arenæ ꝑfūditas & ardor nōnullis ī locis
arenæ cumuli muniebantur unde difficulter pedes referri poterant:tāq̄
ex aliquo profundo accliuia quoq; ac decliuia frequentia erant. Ad hæc
diurna etiā itinera longa fieri oportebat: propter aquaꝝ īopiam ducēte/
nū quadrīgētenūue ſtadioꝝ nōnūq̄ etiā ſexcētenū frequētius noctu iter
agebāt.Caſtra ꝑcul ab aquis ponebāt:ſæpenumero in tricenis ſtadiis ne
ꝑpter ſitim nimis implerēt.Nā multi aquā nacti: cū armis bibebāt: ī eā
ſe īmergētes unde ītumefacti exanimes fluitabāt quapropter aquæ oēs
cū breues eſſent cōtaminabant Alii ſiti perditi: ī media uia ad ſolē iace/
bāt:deīde tremuli cū manuū ac pedū cōcuſſu:moriebant ac ſi ab rigore
atque horrore detinerēt. Cōtigit etiā ut nōnulli iter deflectentes conſo
pirēt ſomno:& laſſitudīe ſuperati:unde poſtea uiaꝝ errore & omniū dif
ficultate:& æſtu deperibāt:fuere qui poſt multas ærūnas ſeruarēt. Dilu
uiū quoq; torrentis ꝑ noctē īgruētis:multa corpora:& utēſilia obruit:&
maxima pars regiæ ſupellectilis deleta ē.Sæpe uiaꝝ duces ob locoꝝ īpi/
tiā in mediterraneā diuerterūt:adeo ut non amplius mare appareret:qđ
rex intelligēs:mox ad quærēdū littus properauit.In quo poſtq̄ effodiēti
aqua poculēta inuēta eſt:exercitū propere accerſit:ac deīceps uſqꝫ ad di/
em ſeptimū ꝑ lictoreā regionē ꝑfectus eſt:aquis abundās: poſtea mox ī
mediterraneā ſeceſſit.Erat arbor lauro ſimilis:qua guſtata inuēta omnia
cū ſpuma ī morē comicialis morbi emoriebāt. Spina quædā fructibus
ī terrā fuſis quēadmodū cucumeres erat ſucco plena: cuius aſpgines in
quodcūq; anīal incidiſſēt id oculis excæcabāt capiebāt.Crudæ palmulæ
mꝰtos enecabāt:a ſerpētibus etiā ꝑiculū aderat:Nā ī arenæ cumulis hær/
ba quædā innata:ſerpētes occultabat:a quibus icti illico moriebant.Di/
cūt apud Oritas:loetiferis uenenis ſagittas præuſtas illini. Quūq; ptole/
mæus ſaucius piclitaret:ferūt quendā Alexādro ī ſomno aſtitiſſe: atque
ei radicē cū ramo oſtēdiſſe:quā contritā ſaucio impōi iuſſit. Experrectū
a ſōno & uiſi memorē quæſitā radicē inueniſſe: quæ multa aderat: Atq;
& ipſum:& alios uſos fuiſſe:Ac barbaros quū īuētū remediū uidiſſēt ſe
Alexādro dedidiſſe. Veriſimile ꝑfecto ē aliquē eā regi īdicaſſe:ſed adu
lationis gratia adiūcta fabula ē die ſexageſimo:ī Gedroſioꝝ regiā ab ori/
tis ueniēs:cū exercitus paululū q̄uiſſet:ī Carmaniā ꝑfectus ē: Auſtrale

Universidad de Deusto
Biblioteca

Arianæ latus huiuſmodi ſitum ore habet & ulterioris gedroſioꝝ & ori/
tarum terræ:quæ ꝓxime iminet.Multa enim eſt gedrolia: & in mediter
raneā recedit quouſqꝫ Drangas cōtīgat & Arachotos & paropamiſades:
de quibus Eratoſthenes ſic ait:nihil enim habemus quod quidē melius
de ipſis dicāus.Dicit ergo Arianā ab Oriente Indo terminari. Ab auſtro
mari magno. Ab aquilone.Paropamiſo:& ſequētibus montibus uſqꝫ in
caſpias portas. Ab occidēte iiſdē mōtibus quibus ꝑthia mediam uerſus.
Carmanea uero paretacinam & Perſiam uerſus terminata eſt.Regionis
latitudo eſt Indi longitudo:a Paropamiſo uſqꝫ ad hoſtia.xii.millia ſtadio
rū ſunt quī.xiii.millia faciant & longitudo a Caſpiis portis duplex eſt:ut
in Aſiaticis itineribus deſcriptū eſt.Nā Alexandriā uſque:quæ apud ari
os eſt. A caſpiis portis:ꝑ parthiā una eadēqꝫ uia eſt. poſtea eſt: quæ recta
it ꝑ bactrianā:& montis tranſcenſum: qui in oroſpana fit ꝑ triuim: quæ
ex bactis eſt apud Paropamiſadas:Altera paululū ab Aria auſtrū uerſus
deflectit:ꝑphthaſiā.Drangiane poſtea rurſum: uſqꝫ ad Indiæ montes:&
Indū flumē.quare ea:quæ per drāgas it: & Arachotos uniuerſa lōgior ē
xv.millibus ſtadioꝝ:&.ccc.Si quis autē mille &.ccc.detrahat:habebit re
liquā regionis longitudinē in rectū.xiiii.milia: quæ non multo minor ē:
q̄ maritima ora:&ſi nōnulli ad.x.millia carmaniā addāt ſex milliū eā po/
nētes:aut enim cū ſinibus ponere eā uidebunt:aut cum ora Carmanica
quæ intra ꝑſicū ſinū ē. Arianæ nomē uſqꝫ ad partē quādā perſaꝝ:& me/
dorū:& ſeptētrionaliū bactriorū: ac ſogdianoꝝ extēdit. Sunt enim qua
ſi eiuſdē linguæ.Gentiū ordo eſt huiuſmodi.Secus Indū ſunt Paropami
ſadæ: quibus Paropamiſus mons imminet: Poſtea Arachoti ad auſtrū:
deinceps ad auſtrū Gedroſini & alii qui orā habēt: omnibus enim ad lo
coꝝ latitudines Indus adiacet:eoꝝ quæ ſecus īdum ſūt:partē habēt indi:
cū prius eſſent perſarū:Ea Alexander Arianis ademit: & per ſeſe cōſtitu
it.Poſtea ſeleucus nicator ea dedit Sadrocoto contracta cū eo affinitate:
ac ꝑ iis.l.elephātes accepit.Paropamiſadis ad occidētē Arii adiacēt:Ara
cothis & Gedroſiis drāgæ. Arii & ad aq̄lonē:& ad occidētē drangis adia/
cēt:aliquantū quodāmodo circūdati.Bactriana ad ſiniſtrā Ariæ adiacet:
& Paropamiſadis:per quos Alexander caucaſum trāſcēdit:in Bactrianā
Deinceps ad occidētem ariis parthi adiacent:& loca caſpiaꝝ portaꝝ. Par
this aūt ad auſtrū Carmaniæ deſerta:poſtea reliqua Carmania & Gedro
ſia:ſed prædicta mōtana maxime cognoſcent:ſi quis uiā norit qua uſus
eſt Alexander:quū beſſum ex parthia ī Bractianā perſecutus eſt.Nam ī
Arianā uenit:poſtea ī drangas:ubi philotas deprehēſis inſidiis Parmeni
onis filium interemit.Patris aūt īterfectores:q̄ eum ut cōſilii cōſciū:ītere
merāt:miſit ecbatana, Dicūt eos camelis dromodariis.xxx.xl.ue dietum

itinere ī diebus.xi.ꝑcto rem confeciſſe.Drangæ alioquin perſice uiuen
tes:uini copiā nō habēt.Naſcit apd eos caſſiteros deide ex drangis Ale
xander uenit in Euergetas:quos Cyrus ſic nominauit:& ī ea Arachotos
ꝑ Paropamiſadas Pleade occidēte:nā ea regio montana eſt: & in ea tunc
ningebat:quare difficulter adibat:ſed frequentes uici: & reꝝ omniū co/
pioſi præter oleū:eoꝝ moleſtias leuabāt:ad ſiniſtrā ſumma mōtiū habe/
bāt. Ad meridionales paropamiſi ꝓtes īdica ſūt:& ariana. Ad ſeptētrioā
les & occidētales Bactriana.hyeme ibi peracta & urbe condita:habēs ln/
diā ad dextrā:tranſiuit ī bactrianā:ꝑ iter arboribus nudū:præter q̄ Ter/
mintho eoque nō multo fructicoſo:tamē in ſūma fruмēti īopia:ut iumē
toꝝ carnibus ueſcerēt:atqꝫ iis crudis ꝓpter lignoꝝ penuriā:ſed ad hanc
cruditatē concoquēdā:Silphii copia aderat.Quintodecimo die ab hiber
naculis:& urbe quā cōdiderat: Adrapſa puenit Bactrianæ urbem.Circa
has partes:quæ Indis ſūt conterminæ eſt choarina ex omnibus quæ ſub
ꝓthis ſunt:Indiæ ꝓxima.Diſtat ab ariana per arachotos & dicta mōtana
x.& nouē millibus ſtadioꝝ: & hanc regionē Craterus oēm ꝑmeauit ſub
igens eos qui parere recuſabant:ut cū Alexādro iungeret:& ꝓfecto ſub
idem fere tēpus utriqꝫ exercitus pedeſtri itinere in Carmaniā concurre/
rūt:paulopoſt Nearchus in Arabicū ſinū nauigauit:multa & ꝓpter erro
res & ærunnas:& cetoꝝ magnitudinē ꝑpeſſus:& quāq̄ ueriſimile eſt na/
uigātes multa garrire ueꝝ tñ mala ſibi īminuiſſe ſignificatūt:&ſi magis
metus q̄ periculū affuit plurimū eos turbabant:phyſererum magnitudi
nes fluctū maximū & accumulatū & caliginē tātā reflatiōibus excitātes:
ut q̄ āte pedes erāt cōſpici nō poſſēt. Sed quū nauigationis duces illis ti
mētibus & cauſā ignorātibus īdicaſſēt: beluas eſſe q̄ facile tubaꝝ ſonitu
& plauſu exaudito diſcederent:Nearchus naues ī fluctū eget qua maxīe
arcebat ac tubis beluas exterruit. Ille undas ſubeūtes nauale certamē a
puppi minabāt ueꝝ ſubito ceſſauere:Quod nūc ī Indiā nauigāt beluaꝝ
qdē magnitudies referūt quæ nec gregatī nec ſæpius ſe offerāt:ſed diſce
dāt clamore ac tubis repulſæ. Dicūt eas terræ nequaq̄ appropinq̄re oſſa
uero iā diſſolutaꝝ a fluctibus facile eiici: & materiā faciēdaꝝ tegetū Ich/
thyophagis ſuppeditare. Nearchus cetoꝝ magnitudinē uicenū & ternū
paſſuū refert quod aūt ꝓ uero ab iis habebat qui ī claſſe erāt:Nearchus
falſum redarguiſſe dicit q̄ inſula quædā eſſet in tranſitu quæ accidentes
quouſqꝫ aboleret. Nam quum lembus quidā ꝑpe īſulā nauigaſſet nūq̄
āplius uiſus ē :unde homines ad inquirendū miſſi quū ī īſulā exire non
auderēt:ſed præter nauigātes clamore amiſſos reuocarēt nemīe exaudiē
te reuerſi ſūt: quū itaqꝫ oēs ctimē in inſulā cōferrēt: nauigaſſe ſe dicit &
adacta naui cum parte nauigātium egreſſum: inſulā omnē colluſtraſſe

Universidad de Deusto
Biblioteca

quumque nullum quæſitoꝝ ueſtigium inueniſſet:re deſperata rediiſſe atque docuiſſe falſo inſulã criminari nã & ſibi: & ſociis idẽ fuiſſet interi tus:ſed alius ꝓfecto exitii modus eſſe lẽbo debuit:cũ ĩfinita accidere poſ ſint.Carmania ab Indi hoſtio ultima eſt: At primũ quidẽ eius ꝓmonto/ rium ad Auſtrꝝ in mare magnum expoſitũ eſt quum uero perſici ſinus os fecerit:ad ꝓmontoriũ felicis Arabiæ quod in conſpectu eſt perſicum ſinũ uerſus:inflectit quouſqꝫ perſiæ coniũgat multũqꝫ in mediterraneã ĩter gedroſiã ꝑciãqꝫ porrigit plus tñ gedroſiæ preuaricat ad aqlonẽ qđ fœcunditas declarat. Parthia enim omnia fert & magnas arbores gignit præter oleam & fluminibus ẽ irrigua. Gedroſia uero paꝝ differt a terra Ichthyophagoꝝ:ut ſæpe eã ſterilitas opprimat quapropter ãni fructus: ĩ plures ãnos recondũt.Oneſicritus tradit flumẽ eſſe in Carmania:qđ au ri ſtrigilẽ ferat. Itẽ argenti foſſilis & æris & rubrice minii uenã & mõtes duos alteꝝ arſenici alteꝝ ſalis. Habet etiã deſerta quædã quæ iã quũ par thia & Paretacina cõiungunt.Itẽ agriculturas perſicis ſimiles: præcipue uitem carmanicã a noſtris uocitatã quæ ſæpe bicubitalẽ racemum facit magnis acinis ac denſis.Par eſt enim eã ibi fœcundioꝝ eſſe.Hi propter equoꝝ inopiã:aſinis in bello plurimũ utunt & Aſinum Martiſacrificãt quẽ ſolum perſe ex omnibus diis colunt & bellicoſi ſunt nemo uxorem ducit:niſi prius hoſtis caput amputatũ ad regẽ ꝓtulerit. Rex caluaria in regia collocata:linguã mĩutatim ſecãs pane permiſcet: poſtea deguſtatã ei qui attulit:& familiaribus edẽdã præbet:atqꝫ ille præclarus eſt:cui mꝫ ta capita ſunt allata.Nearchus refert Carmanitaꝝ mores ac ſermonẽ ma xima ex parte perſaꝝ eſſe:ac medoꝝ Os perſici ſinus maius ẽ: q̃ una die tranſfretari poſſit.Poſt Carmaniã perſia eſt:multa ſane in ora ſinus q ab ea nominat: ſed longe maior in mediterranea: præſertim ĩ longitudine: quæ ab Auſtro & Carmania ĩ ſeptẽtrionẽ & medicas gentes pertẽdit:& tertia ẽ natura & aeris tẽperie:Nã ora maritima æſtuoſa eſt.ac uentoſa & fructuũ inops præterq̃ palmaꝝ.Ea in quattuor millibus:& quadringen/ tis ſtadiis uel in.ccc.cẽſet & in flumẽ deflectit:quod ibi oroates appella/ tur.Regio uero ultra hanc cãpeſtris eſt:& omniũ ferax:& optima pecoꝝ nutrix:fluminibus & lacubus plena. Tertia eſt hyemalis ac montana aq lonẽ uerſus.In extremis eius partibus ſunt Camelorꝝ paſtores: lõgitudo eſt(ut Eratoſtheni placet)in ſeptentrionẽ & Caſpias portas ad.viii.millia ſtadioꝝ:ſecundũ ꝓmontoria quædã occurrẽtia.Reliqua ẽ ĩ caſpias por/ tas nõ pluriũ duobus millibus ſtadioꝝ:longitudo uero ĩ mediterranea:a Suſis uſqꝫ ꝓſepolim ſtadioꝝ quattuor milliũ &.cc.atqꝫ hĩc uſqꝫ ĩ Carma niæ fines:ſunt mille & ſexcenta.Nationes incolunt regionem quæ Pauſ/ chores appellantur. Item Achemenide: & magi qui honeſtũ quoddam

uiuendi genus ſectant.Item Cyrtii & Marai quoꝝ alii prædatores ſunt: alii agricultores:& fere ſuſia ꝓſiæ ꝑs eſt inter eam & babyloniam poſita & Suſa urbẽ clariſſimã habet. Nam ꝓſæ ac Cyrus ſupatis medis quum ꝓpriam terram in ultimis ſitam uiderẽt.Suſiã uero iterius & babyloniæ & aliis gẽtibus ꝓpinquam:in ea impii ſedem locauerũt:ſimul & regiõis confiniũ oſtẽdentes:ut urbis dignitatem & quod maximũ eſt:Suſii nũq̃ ex ſeſe magnis rebus ĩſidiati ſunt:ſed ſemp ſubditi fuere: in ꝑte maioris cõuentus collocati:niſi heroum tẽpore.Suſa enim a Tithono cõdita di/ cunt:Memnonis patre ambitu.c.&.xx. ſtadioꝝ figura oblõga cuius arx Memnonũ uocabat.Suſii etiã Caſſii ſunt appellati.Nã æſchylus mem/ nonis matrẽ caſſiam uocat.Memnon ipſe ſepultus dicit circa paltũ Sy/ riæ iuxta flumen bandã(ut Simonides ait)in mẽnone dithyrambo delia coꝝ. Vrbs mœnia & templa & regiæ ſtructura erant babylonicis ſimi/ lia ex coctili latere:& bitumine ut quidã ediderũt.Policletus dicit eã ſine mœnibus fuiſſe.cc.ſtadioꝝ ambitu. Quum regias apud Suſa maxime exornaſſent: nihilominus ꝓſepolitana & Paſargadia magnope coluerũt. Nã & gaza & theſauri:& Perſaꝝ monumenta ibi erãt ut ĩ locis ꝓgenito/ rũ munitioribus. Erant etiam regiæ aliæ Gabis in ſupioribus ꝓſiæ parti/ bus:& in ora iuxta eam quæ Oca dicebat atque hæ quidem quũ ꝑ ſe im perarent.Poſteriores autem aliis: atque aliis ubi ſunt tenuioribus(ut ui/ det)utpote perſia iam diminuta:& a Macedõibus ac parthis plurimũ la befacta.Nam &ſi adhuc ꝓſæ regnant: ꝓprium regẽ habẽtes: uiribus ta/ mẽ longe ſunt inferiores:& Parthoꝝ regi adhæreſcũt.Suſa itaqꝫ in medi terranea iacẽt: trãs choaſpẽ flumẽ iuxta põtẽ.Regio uſqꝫ ad mare deſcẽ dit.Eius ora eſt a finibus ꝓſicæ ore:uſqꝫ ad Tigris hoſtia trium milliũ fe re ſtadioꝝ.Choaſpes ꝑ regionẽ fluens in eandem oram deſinit: ortũ ha/ bens ab uxiis.Inter Suſa enim ac Perſiã mõtana quædã aſpera & præru pta interiacẽt:quæ anguſtias habẽt difficulter peruias:& omnes præda/ tores qui mercedem a regibus exigebant: apud ingreſſum qui ex Suſis eſt ĩ Perſiã:addit Polycletus Choaſpẽ & Eueleũ:& Tigrim ĩ lacũ quẽdã ĩfluere:poſtea inde in mare emittere: iuxta lacũ Emporiũ eſſe: cũ fluuia maris merces nõ recipiãt:nec emittãt ꝓpter Cataraetus de induſtria fa/ ctos:pedeſtri itinere ad mercatũ ꝓficiſcunt:qdã dicunt octoginta ſtadia eſſe uſqꝫ ad urbẽ Suſa:quidã uolũt flumina oĩa:quæ Suſiã ꝑuadũt in ti/ gris flumẽ ĩfluere:ac etiã euphratis cãnales:qui ĩtermedii ſũt: & ꝓpterea ad hoſtia paſitigrĩ nomĩari. Nearchus cũ Suſiæ præternauigationẽ palu ſtrẽ dicat addit terminum eius eſſe euphratem & in ore uicum habitari qui merces ex Arabia ſuſcipiat:ac deĩceps Arabum oram ori euphratis: & paſitigrios cõiungi.Loca media oĩa:a lacu quodã occupari: qui tigrim

Universidad de Deusto
Biblioteca

in ſe recipit.c.&.l.ſtadiis:Paſitigrim adnauigāti ratē eſſe:quæ ex Suſis ī Perſiam ducit.Eamque a Suſis abeſſe ſtadiis.lx.Paſitigrim uero ab oroatide duobus millibus fere ſtadiorū nauigationē per lacū in os. Tigris ſtadiorū.lx.eſſe. Ad os Suſianū uicū habitari quingētis ſtadiis a Suſis diſtātem. Ab ore euphratis uſq; Babylonē nauigationē eſſe per loca bene habitata:ſupra tria millia ſtadiorū.Oneſicritus autor ē Euphratē:tegrimq; ī lacū mittere:rurſumq; euphratē e lacu egreſſum ꝓprio ore ad mare iungi.Sunt & aliæ cōplures āguſtiæ uxios tranſeunti iuxta perſiā:quas Alexander ui pmeauit ad perſicas portas & loca alia tranſiens regionē & uidere ꝓperans principales eius ptes & theſauros:qui ꝑ tot tēpora erant:q bus pſæ Aſiam tenuiſſent:& multa flumīa traiecit:quæ regionē rigant: & in pſicū ſinum deferunt. Nā poſt Choaſpē Copratas:& Pāſitigris q etiā ex uxia fluit.Item Cyrus:qui circa Paſargadas ꝑ cauam pſiam fluit. Ab eo rex appellatus eſt.Nam ꝓ agradaton cyrus dictus eſt.Iuxta Perſepolim Alexander Araxem traiecit. pſepolis magnificas regias habebat: & fabrica ſumptuoſa in Araxē ex paretacis deſcendentē:Medus influit ex media delatus.Hi per cōuallē reꝝ omnium feracē & Carmaniæ iunctam deferūt:& orientalibus regionis ptibus quēadmodū & perſepolis. Alexander Perſepolitanis regiis cōcrematis:ultus eſt græcos:quoꝝ & illi ſacra & urbes ferro ignīq; uaſtaſſent:deinde ī Paſargadas uenit:ubi erat antiqua regū ſedes.Hic Cyri ſepulturam ī hortis uidit turrim non ſane magnam arboꝝ denſitate occultam a parte inferiore ſolidā:ſuperiore tecto & ſacello exornatam:quod perāguſtum aditū habebat ꝑ eum Ariſtobulus ītroiſſe ſe ait iubēte rege atque ſepulturā exornaſſe & aureā lecticam uidiſſe & mēſam cū poculis & aureū alueolū & ueſtē plurimā & ornatū lapillis incruſtatū atque hæc uidiſſe affirmat quū primo acceſſiſſet poſtea direptā fuiſſe ac cætera quidē aſportata:lecticā uero confractā & alueolū tranſpoſitū mortuū autē:& nuſq; apparere quod nō Satrape ſed prædatoꝝ opus fuerat qui ea reliquerāt quæ aſportare nequiuerūt quæ quidē cōtigerūt cū Magoꝝ cuſtodia impoſita eſſet:qui quotidie ouē accipiebāt ī alimēta quot mēſibus autē equū.Nā Alexādri abſentia ī India & bactris: ꝓmulta innouari præbuit e quibus hoc unum eſt.Sic.n. Ariſtobulus refert & huius epigrammatis mentionē facit. O homo ego Cyrus ſum Aſiæ rex qui perſis īperium cōſtitui. Ne igit mihi ſepulturam inuideas.Oneſicritus ait turrim.x.tabulatis excelſam fuiſſe & in ſupiore tabulato Cyrū iacere. Cū græco epigrāmate pſicis litteris inſculpto.Cyrus ego:Rex olim regū conditus hic ſum. Idē alio epigrāmate perſico in eandē ſententiā.Oneſicritus quoque & epigrammatis illius meminit quod in Darii ſepultura erat hoc modo. Amicus Amicis fui &

eques & Sagittator optimus uenatores ſuperaui & omnia facere potui. Ariſtus Salamīus mīto his iunior:refert turrim magnā fuiſſe duo tabulata habuiſſe & ī ſucceſſione perſarum cōditam fuiſſe ſepulturam uero aſſeruari ī qua græcū epigramma ierat(ut ātediximus)& aliud perſicum ī eādem ſententiam.Idcirco Cyrus paſargadas habuit in honore quod ibi Aſtyagem medum ultimo prœlio ſuperauit:& Aſiæ imperium ī ſe trāſtulit urbe cōdita & regia cōſtructa ī memoriæ monumentum.Pecunias uero omnes quæ ī pſia erāt:Suſa exportauit quæ quanq; & ipſa theſauris & ſuppellectile plena erāt:nō tamē eam regiam exiſtimabat:ſed babylonem quam ī animo habebat illis omnīo āteferre:atque hic etiam theſauri ſeruabātur. Tradūt præter ea quæ babylonæ & ī caſtris erant quæ ad hoc ſumpta nō fuere:ī perſia & Suſis iuēta fuiſſe talentorum.xl.millia: Sūt qui dicūt.l.Nōnulli omnia undique Ecbatana comportata dicūt fuiſſe.c.&.lxxx.millia talētorum.viii.millia uero:quæ cum Dario e media fugiēte exportata ſunt ab iis direpta:qui eum occidere. Alexāder itaque Babylonem lōge omnibus āteponebat uidēs eam:& magnitudine:& rebus cæteris excellere. Nam Suſiana quāq; opulēta ſit:torridum tamē & æſtuoſum aerem habet præſertim circa urbem:ut ille dicit:adeo ut lacertæ & ſerpētes:per æſtatem:dum ſol ē ī meridie urbis uias trāſire nō poſſint:ſed ī mediis īterceptæ cōcremētur:quod nuſq; ī tota perſia cōtingit: quāq; auſtralior eſt:lauacra quoque frigida propoſita ſubito excalefieri: ordeum in ſole ſparſum:ita conteri quemadmodum milium immorta/riis:quapropter ad duo cubita terram tectis imponūt:domus ipſe ꝓpter onus anguſtiæ fiunt & lōge.Cum lōgis trabibus careant: & magnis domibus indigeāt propter æſtum.Palmaceas autem trabes peculiare quiddā pati.Nam quum ſolidæ ſint:cum inueteraſcunt:non cedunt in partē inferiorem:ſed in ſuperiorem panduntur propter onus unde melius tectum ſuſtinent:æſtus cauſa dicitur:quod ſeptentrionem uerſus montes quidam altiſſimi imminent:qui omnem borealem flatū excipiunt. Elati enim & ſublimes a montibus ſpirantes:campos nō attingūt:ſed ī auſtraliora Suſiæ ꝓferunt:ea a uētis trāquilla eſt:tūc præcipue quū reliquā terrā æſtu exuſtā Eteſiæ refrigerāt frumēto adeo abundāt:ut & ordeū:& triticū:ī planicie cētuplū ferat:nōnunq; etiā ducētuplū. Idcirco nō crebras porcas faciunt:nā crebræ radices germen impediunt.Cum uites ī ea nō naſcerent:Macedones ibi & Babylonæ eas conſeuerūt.Hi nō ſcrobes faciebāt:ſed palos quoſdā in extremo ferratos in terram defigentes: poſtea educētes ꝑ eis palmites demittebāt.In mediterranea uero plurimū: noſtroq; tempore ſæpe aliter atq; aliter contigit.Dicit Nearchus nec tūc uiæ duces īdigenas habuiſſe:cum ex India in babyloniā claſſe nauigaret

quod nec ſtationes habere poterat nec hominibus abundaret qui perite ducerent. Subſidi autē babylonicæ uicina eſt Sitacena quæ poſtea Apol loniatis eſt appellata. Ambabus a ſeptētrione orientē uerſus elymei imi/ nēt & pareſitaceni homines latrones: & aſperis montibus freti: ſed magis paretaceni Apolloniatis imminēt unde eos plurimū ifeſtāt elymei autē illos & Suſios cum elymeis uero Vxii pugnāt quanq̄ nunc quidē mius ꝓpter parthoꝝ potentiam ut ego exiſtimo: quibus parēt omnes qui loca ea ícolunt: quare his bene habentibus & omnes bene habēt qui illis pa/ rēt: diſſidētibus uero quod ſæpe fit: etiam noſtro tēpore ſæpe aliter atq; aliter euenit. Sed nō eadē omnibus quibuſdam enim tumultus ꝓdeſt: quibuſdā præter ſententiam euenit: ac perſica qdē: & Suſiana regio talis eſt. Ora maritima paluſtris ē & íportuoſa. Idcirco perſici mores: & his & medis: & aliis compluribus iidem ſunt: de quibus etſi ꝓmulti dixerūt: ta mē dicēda nobis uidēt quæ ad rem attinēt. Perſæ nec ſtatuas: nec aras erigūt: ſacrificant in loco excelſo. Cælum Iouē putāt: colunt ſolē quē mi thrā uocāt: Item lunā & uenerē: & ignē & tellurē & uētos: & aquā ſacrifi cant í loco mūdo: cū imprecationibus: & coronatā hoſtiā ſtatuunt. Cū ue ro Magus: qui ſacrificio preeſt: mēbratim carnes í quēque diuiſerit: abe/ unt nulla parte diis relicta: dicūt enim deū nihil uelle: præter hoſtiæ ani mam: nōnulli (ut fertur) præcordiorum ꝓtem igni imponunt: præcipue igni & aquæ ſacrificant: igni arida ligna imponētes: adempto cortice: & aruina ſuper iniecta: deinde infuſo oleo ſuccēdunt nō inſpirātes: ſed uē/ tillātes quod ſiquis inſpirarit: aut mortuum quicquā: coenumue in ignē immiſerit morte plectit. Aqua ſacra ꝓpagunt hoc modo. In lacū uł flumē uel fontem uenientes: ſcrobem faciunt ibique hoſtiam iugulāt. Cauētes ne quid ꝓxime aquæ ſanguine contingat: tanquam omnia polluturi: po ſtea carnibus ſup̄ myrto: lauroue ípoſitis: eas magi ſubtilibus uirgis cō/ burūt: & factis íprecatiōibus qbuſdā: oleū lacte ac melle miſtū íſpgūt: nō in ignē nec in aquam: ſed in terrā. Imprecationes per multū tēpus fa ciunt: faſciculum uirgarum myricinaꝝ tenuium tenētes. In Cappadocia ubi maxima eſt magoꝝ multitudo: qui pyrethi uocant: & multa perſico rū deoꝝ tēpla: nō cłtro ſed ſtipite quodā mactāt: tāq̄ malleo uerberātes. Suntq; Pyrethia ſepta quædā ingentia in quoꝝ medio ara eſt. In ea magi & cinerē multū & ignem inextinguibilē ſeruant: quo quottidie ingreſſi imprecationes faciunt: per horam fere ātē ignē: uirgarum faſciculū renē tes filtraceis ifulis uelati: ex utraq; ꝓte depēdētibus: adeo ut uittæ labia contegāt. Hæc í Anaitidis & Amani: delubris fiunt. Nam & hoꝝ ibi de/ lubra ſunt: & Amani ſtatua in pompam ducitur. Hæc nos uidimus: Illa & ſequentia in hiſtoriis traduntur: quod in flumen Perſæ nō mitturiūt:

nec lauantur nec abluunt: nec mortuum iniiciunt: nec alia quæ īmunda eſſe uideant. Cuicūque deo ſacrificēt: primū igni imprecationes faciūt. Reges habēt ex eadē ſtirpe qui non paruerit capite & brachio amputa/ to ꝓiciť. Ducunt uxores q̄plures & multas pelices alunt: propagādæ ſo bolis gratia. Reges quotānis præmia ꝓponunt iis: qui plures filios ædi/ derint: pueri ante quartū ānū in patris cōſpectum nō ueniūt. Nuptiæ in initio uerni æquinoctii celebrātur: ſpōſus í thalamū ꝓcedit comeſto pri/ us malo uel cameli medulla: præter id nihil eo die. A quinto uſque ad xxiiii. ānum diſcunt ſagittare iaculari: equitare: & in primis uera dicere Diſciplinarum magiſtris cōtinētiſſimis utunt: qui fabulas ad utilitatem reductas inſerūt: cū cantu & ſine cantu: deorum & claroꝝ uiroꝝ facta re/ ferentes: congregāt eos in unum locū: æris ſonitu ante lucē excitatos tāq̄ ad arma aut uenationē. Perficiūt eis ducē aliquē ex regis filiis: aut Satra/ pe ꝑ quinquagenos: quē currentem ſequi iubēt: loco. xxx. xl. ue ſtadioꝝ determinato depoſcunt etiā rationem eoꝝ quæ illi didicerit ſimul & uo/ cē: & latus & ſpiritū exercentes ad æſtū: ad frigus: ad hymbres & torren/ tiū trāſitus. Docēt arma & ueſtes īmadidas ſeruare & paſcere & ruſticari & fructibus ſilueſtribus ueſci: ut Termintho: glādibus piris agreſtibus Atq; hi cardaces uocant: ex furto uiuētes. Nā carda uirile ac bellicoſum ſignat. Quottidianus eoꝝ cibus poſt exercitium eſt panis duriſſimus: & Cardamū: & ſalis granū: & carnes aſſæ uel elixæ potus eſt aqua: ueuant autē pila & ſagittas ab equis mittētes & funda utentes. In antemeridiano tēpore: his exercent aut arbores ſerunt aut radices effodiunt aut arma fa ciūt aut lino & retibus ſtudēt: pueri uenationē nō attingunt: ſed mos eſt eā domū referre. Curſus & cæteroꝝ quæ í quinquētiis exercent premia ab rege ꝓponunt. Pueri auro exornant. Pyropū í honore habēt q̄re nec eum mortuo apponūt quēadmodū nec ignē ob honorē quē ei deferūt. Militant & magiſtratus obeūt a. xx. āno uſq; ad quinquageſimū & pedi/ tes & equites. Forū nō attigūt. Nā nec emūt nec uendūt. Armant Cetra í rhōbi figurā facta præter pharetras. Sagarim & Sicas habēt circum ca/ put pileū turritū circū pectus thoracē ſquamoſum. Prīcipes anaxyridē triplā habēt & tūicā manicatā duplā genu tenus cuius ſuffultura cādida eſt exterior uero pars colore ifecta. Amictū æſtate purpureū uel uarium hyeme autē uariū. Tiaras magorum ífulis ſimiles calciamentum altū ac duplū. Multitudo tunicā duplam gerit ad mediam uſque tibiam deſcē/ dentem. Circum caput Sindonii panni uolumen quiſque arcu & fun/ da utitur. Perſæ laute cœnant ítegra & multa & uaria apponētes lecti & poculoꝝ ornatus ſplēdidiſſimus auro & argento refulget. De rebus ma/ ximis íter uinum cōſultāt quas ipſi firmiores putāt q̄ quæ in ſobrietate

Universidad de Deusto
Biblioteca

fuerint deliberate. Si notis & æqualibus in uia occurrant eos oſculantur ſi humiliores ſunt adorãt ſola ſepeliuit corpora cera oblinẽtes. Magos inſepultos auibus edendos dimittũt hi cum matribus ex patrio more cõ grediuntur. Ac perſarum quidem mores ſunt huiuſmodi illa forſitã ad denda ſunt quæ a Policrito dicuntur. Quod regum quiſq; ſuas ædes in monte faciant & theſauros & tributa quæ exigunt ibi recondãt bene ad miniſtratæ rei monumẽtũ. Exigre eos ex ora maritima argẽtum ex mediterranea quæ quæque regio ferat ut colores medicamenta lanam uel aliud tale eodem modo & pecora. Tributa inſtituiſſe Darium longimanum qui omnium hominum pulcherrimus fuit excepta brachiorum & ulnarum longitudíe quæ tanta erat ut genua contingeret. Maximã auri atque argenti partẽ in ædificiis eſſe in nũmis perexiguã. Cũ gratiora illa ad theſauri cõſeruationẽ exiſtient nũmoꝝ uero tãtũ eſſe: quãtũ ſatis ſit ad uſum & tñ auri percutere quãtũ ipẽſis ſufficiat ꝑſarũ mores magna ex parte temperati ſunt & ſi ob opulentiam reges in delicias luxumque defluxerint adeo ut triticum ex aſſo eolica afferri uellent. Vinum autem ex Syria quod Chalybonium dicitur: aquam ex culeo quod ea omnium eſſet leuiſſima: ut atticum acetabulum dragma míus appẽderet. Ex omnibus autem barbaris: perſas clariſſimos effici apud Græcos cõtigit: qđ nulli Græcis imperauerũt: qui Aſiam tenuere: præter eos nec ii græcos: nec græci illos antea nouerãt: niſi perparum admodum quantum fama percepiſſent. Nam nec Homerus medorum: Syrorumue imperium nouit. Nam cum ægyptias thebas: & earum & phœnicum diuitias nomiet: nequaq̃ Babylonis & Ecbatanorum opes cõticuiſſet. Ac primo quidem græcis perſæ imperauerũt. Lydi uero non toti Aſiæ: ſed parti perexigue: ſolum eis halym ſunt dominati. Idque nõ diu. Croeſi & Aliatis tempore ſed ſi quam famam habebant eam amiſerunt a perſis ſuperati perſæ q̃primum medorum res euerterunt. Lydos ſubegere & græci qui ĩ Aſia erant: illis paruerunt poſtmodum in græciam traiicientes: ſæpe multiſq; certaminibus uicti ſunt. Aſiam tamen uſque ad mare tenuerunt: donec a Macedonibus ſunt debellati. Cyrus eos primum in imperio cõſtituit: Cuius ſucceſſor Cambyſſes filius: a magis ſublatus eſt: ſeptem uero ꝑſæ qui magos ĩteremerũt Darin hyſtaſpis filio: imperium tradidere. Cuius ſucceſſores in narſem deſierunt: quem cum Bagous: Eunuchus interfeciſſet: Darium regem fecit: quanq̃ e ſtirpe regia non erat. Sed quũ Alexander hunc euertiſſet ipſe. xxi. ue annis regnauit. Poſtea Aſiæ ĩperiũ in complures ſucceſſores: & ab eis profectos diuiſum euerſumque eſt. Permanſit tamẽ ãnis .cc. &. l. nũc iam per ſeſe ſunt: Ac Reges qui olim Macedonibus paruere nunc parthorum Regibus ſubiectos habent.

Extuſdecimus circa Aſſyriam uerſatur: in qua Babylon eſt: & Niſibis urbes maximæ Item circa Adiabenam: & Meſopotamiam: & Syriam: & Phœniciam & Paleſtinam: Arabiam omnem: & quæcunque ídica Arabiam contingunt. Item Saracenorum regionem: quam Scenetim uocat: & omnem rubro mari: & mortuo adiacentem.

Erſiæ ac Suſianæ iuncti ſunt Aſſyrii. Sic enim Babyloniã & maximã circũſtãtis regionis partem uocãt. Cuius etiam Aturia eſt In qua ſunt Ninus: Apolloniatis: elymei: Paretacæ & charonetis. Zagromonti ꝓxima. Itẽ cãpi Nino uicini: & Dolomena: & Calachena: & Zachẽa: & Adiabena: & Meſopotamiæ gẽtes: Gordyæſis & Mygdõibus iis proxime qui circa Niſibim ſunt: iiſq; ad euphratis pontẽ: & ad multã trãſeuphratẽ regionẽ: quã Arabes tenent: & qui proprie nũc Syri appellantur uſque ad Cilices & Phœnices & Libes: & ægyptiũ pelagus: & Iſſicũ ſinũ Syroꝝ nomen tẽdere uideť: a Babylonia: uſque ad Iſſicũ Sinũ: & ab hoc olim uſq; ad euxĩum. Quare utrique Cappadoce: tũ qui ad tauꝝ: tũ qui ad pontũ iacent: ad hoc uſque tẽpus leucoſyri appellanť: ac ſi ſint aliqui Syri nigri. Hi autẽ extra taurũ ſunt: taurũ dico eũ qui ad amanũ uſq; no mẽ extendit: qui de Syroꝝ imperio ſcribunt: cũ medos a Perſis euerſos dicũt: Syros autẽ a Medis nullos alios Syros intelligũt: q̃ qui Babylonẽ: ac Ninũ regni caput effecerũt: quaꝝ alteram Ninũ ſcilicet ninus in Aturia condidit: cuius uxor Semiramis regno ſuccedẽs condidit Babylonẽ: atque ii Aſiam tenuerũt. Semiramidis opera præter ea: quæ apud Babylonẽ ſunt: multa p uniuerſam fere hanc cõtinẽtẽ oſtẽdũť ut aggeres: qui Semiramidis uocanť: & mœnia: & munitionũ fabricæ: & aquæductus: & ſcalæ & foſſæ ĩ fluminibus: & lacubus: & uiæ & pontes. Poſteris uero ſuis impium relinquerunt uſq; ad Sardanapulũ: & orbacũ: quod poſtea in Medos tranſlatũ eſt. Sed ninus poſt euerſos Syros: ex tẽplo deleta ẽ: ea multo maior erat Babylone: in Aturiæ cãpo ſita. Aturia ſimilis eſt iis locis: quæ circa Arbela ſunt & lycũ flumen intermediũ habet. Arbela enĩ ad Babyloniã ptinẽt: & iuxta eã ſunt. Trans lycũ uero Aturiæ cãpi: Ninũ circũiacet. In Aturia quoq; uicus eſt nomine gaugamela apud quem Darius ſuperatus amiſit ĩperiũ: quare hic locus ĩſignis eſt eius nomẽ Cameli domus ĩterpretať. Sic. n. eũ Darius hyſtaſpis filius nominauit: quũ poſſeſſionẽ hanc camelo defeſſe ĩ alimẽtũ daret: præſertim in uia qua ꝓ deſerta ĩ Scythiã cũ oneribus itur. In quibus regi etiã alimentũ erat. Macedões quũ hũc uicũ tenuẽ uiderẽt. Arbela uero habitationẽ admirabilẽ ab arbelo: ut tradũt: Athmonei filio condita circa Arbela & prœlium &

Universidad de Deusto
Biblioteca

uictoriam fuisse diuulgarũt: atq; sic scriptoribus tradiderunt: post Ar/
bela & Nicatorium mõtẽ quẽ sic Alexander nominauit: uicto apud Ar
bela prœlio est flumen caper in tãta distãtia ĩ quanta Lycus. Regio ipsa
Arracena dicit'.Circa arbela est urbs Demetrias: postea est fons qui na/
phtha fluit:postea ignes & Aneæ templum: & Sadrace Darii regia eius
qui hystaspis filius fuit:& Cupressetũ & locus ubi caper transit': iam cũ
Seleucia & Babylone conuictus. Babylon in campo iacet: muri ambitũ
habet.ccc.&.lxxxv.stadiorũ.Eius crassitudinẽ pedũ.xxxii. Altitudinẽ in/
ter turres cubitorũ quinq̃genum turriũ ipsarũ sexagenũ:uiam super mœ
nibus tam latam:ut quadrigæ occurrentes facile pertransire possint.Vn
de & hoc ex.vii.spectaculis unum dicit'.Itẽ horti pensiles in figura qua/
drata:quorum latus quodlibet quaternũ ẽ iugerũ. Hi fornicibus cõtinẽ
tur sese in forcipis modũ intercidẽtibus sitis super pilis in aleatoriarum
tabellarũ formam alius sup alia positarũ.Pilæ cõcauæ sunt & terra plenæ:
ut arbores maximas consitas recipe possint ex lapide coctili & bitumine
structæ:tã ipse quã fornices & fornicũ intersectiones supremũ tabulatũ
ascensus scalares habet & cochlias ipsis adiacẽtes p quos continue aqua
ex euphrate in hortos afferebat' ab hominibus ad hoc ipsum constitutis:
Nam flumẽ mediam urbẽ interluit: eius latitudo stadiũ occupat: horti
sup flumine sunt:ubi etiam beli sepultura ẽ nunc eruta quã Xerxes eru
it ut fert'.Ea pyramis quædã erat q̃drata ex latere coctili structa:stadii al/
titudine:cuius quodq; latus stadium obtinebat: hãc Alexander reparare
uoluit:sed cũ multi laboris esset & multi temporis: Nam solũ ad expur/
gandã terrã.x.millibus hominũ duobus mẽsibus opus erat: quod incœ/
perat pficere nõ uoluit:Illico.n.morbus & mors cõsecuta ẽ.Id posterio/
nemo curauit quinetiam reliqua neglecta sunt & urbis partem persæ di
ruerũt:partẽ tempus consumpsit & macedonum negligẽtia præsertim
ubi Seleucus nicator Seleuciã ad Tigrim conditus ad stadia.ccc.Baby/
loni pximã.Nam & ille & posteri oẽs circa hanc urbẽ maximopere stu/
derũt & regni caput effecerũt & nũc Babylone maior est: quanq̃ magna
ex pte deserta:ut id facile de ea dici possit q̃ de magnis urbibus:quæ in
Arcadia erant a quodã dictũ est magna ciuitas magna solitudo est.In ea
propter lignorũ inopiã ex palmaceis trabibus & columnis ædificia faciũt.
Circũ columnas funes:extorta stipula confectos ponũt: postea illiniẽtes
coloribus pingũt.Portæ bitumĩatæ & altæ sunt tam ipse q̃ domus: quæ
omnes propter lignorũ penuriam fornicant'. Nam regio magna ex parte
nuda nihil habet:præter fructicos & palmã:quæ & ĩ Babylõia & ĩ Susia
na:& ĩ ora persiæ:& in Carmania permulta ẽ. Imbrice autẽ non utunt':
cum hymbribus careant: Susiana Sitacenæ similis est. Constituta est

habitatio quædã in Babylonia philosophis indigenis:plurimũ circa phi/
losophiã uersantibus:qui Chaldæi appellãt'.Sunt ex eis qui Genethlia/
logiã simulẽt:sed a cæteris nõ recipiunt'.Est alia Chaldæorũ natio & Ba/
byloniæ regio ab eis habitata Arabibus & mari proxima: quod persicũ
appellat':Chaldæorũ Astronomicorũ genera mlta sũt. Nam quidã orche
ni dicũt':quidã Borsispeni:& alii complures:qui tanq̃ per sectas eisdẽ de
rebus alias atque alias opiniones sequunt':& Mathematici quoq; de non
nullis eorum mentionem faciunt:quemadmodum de cidena: & Nabu/
riano & Sudino. Nam & Seleucus ex seleucia chaldæus est: atq; alii cõ/
plures illustres uiri.Borsippa ciuitas ẽ Dianæ & Apollini sacra.In ea ma
ximũ linificiũ est:& maxima uespertilionũ multitudo:qui lõge maiores
sunt q̃ ĩ cæteris locis capiũtur & in æsum cõdiuntur.Babylonio regio:
ab oriẽte complectit' a Susiis & elymcis:& paretacenis. Ab occidẽte. ab
Arabibus Scenetis:usq; ĩ Adiabenã:& Gordyeã A septẽtriõe ab harme
niis ac medis usq; ad zagrũ mõtẽ: & gẽtes circa eũ habitantes. Regio a
multis fluminibus irrigatur:quorum maximi sunt Tigris & euphrates.
Hæc enim flumĩa secunda sunt:post ĩdica ad australes Asiæ partes de/
fluentia:& per alterũ.Opim nauigat': & in eam quæ nunc Seleuca dici
tur.Opis autẽ uicus est circũstantium locorũ emporium:per alterum ue/
ro Babylonẽ:supra tria millia stadiorũ.Sed persæ uolẽtes de ĩdustria na/
uigationẽ ꝓhibere:Canales manufactos construxerũt:extraneas inuasi/
onũ metu. Alexander quũ aduẽtasset: quotquot potuit restituit:eos præ
sertim qui opim deferebant: & fossas maximas duci curauit exundat.n.
euphrates in æstate:a uere incipiens. Quũ iam niues ĩ harmenia liquefi/
unt:ut necesse sit stagnari arua:atq ue obrui nisi quis ĩgruentẽ fluxũ: &
aquarũ uim per fossas & canales diuertat:quẽadmodum nilũ in ægypto:
atque ob hoc quidẽ canales deducti sunt:sed opera mlta opus est. Nam
cum terra profunda sit:& mollis ac facile cedat: facile ab aquis trahitur
& campos nudat:& limus fossas ĩplet:& eorũ ora obstruit.Vnde rursum
aquarũ effusionem fieri contingit:quæ in cãpos egressa lacus & paludes
ad mare efficiunt:& arũdineta e quorũ arundinibus uaria contexuntur
uasa:quorũ quæ liquida suscipiunt:bitumine illinunt'. Cætera nuda & li
turæ expertia relinquunt':fiũt etiã uela arũdinea storeis & cratibus simi/
lia.Hæc inũdatio omnio ꝓhiberi nõ potest:afferri autem aliquod reme/
diũ potest quod optimorũ prĩcipũ opus est.Remedium est multã aqua/
rũ effusionẽ obstruẽdo ꝓhibere:fossarũ uero replectionẽ quã limus effi/
cit eas expurgãdo & ora aperiendo.Purgatio facilis ẽ obstructio laborio/
sa.Nã cũ terra facile cedat & mollis sit:aggestũ limũ nõ sustiet:sed sedẽ/
do & ipsa trahit' & os effossu difficile reddit. Nã & celeritate opus ẽ ut

cito fossæ claudãt & ne omnino ab eis aqua elabat: fossæ enim ꝑ æstatẽ arefactæ;flumẽ arefaciunt quod humidefactũ deriuatiões ad tẽpus præ bere non potest qbus regio ꝑusta & æstuosa ꝑ æstatẽ plurimũ eget. Nã nihil refert siue aquaꝝ multitudĩe obruãt fruges siue siti depereãt. Præ terea cũ nauigationes ualde utiles sint ab antedictis causis impedite:apta ri nõ possunt nisi fossaꝝ ora cito apiantur:& cito claudantur: ut semper fossæ mediocritatẽ seruent:ne ĩ eis aqua redundet neue etiam deficiat. Refert Aristobulus Alexandrũ ipsum nauigãtẽ & Scaphã gubernantẽ operi præfuisse:& cũ cætera multitudĩe fossas emũdasse & ora obstruxis se:& nõnulla apuisse. Quũq; fossam quãdã ad paludes & lacus:qui sunt arabiã uersus tẽdere animaduerteret habentẽ os ĩtractabile:& obstructu difficillimũ ꝓpter cedẽtẽ & mollẽ terrã aliud nouũ os aperuisse.xxx.sta diorꝝ capto loco petroso:atq; traducto Alueo. Idq; tũ prouidendi gratia fecisse:tũ ne Arabia omnino difficilis esset ingressu: ꝓpter lacus & palu des:cũ ꝓpter aquæ multitudinẽ iã effecta ĩsula uideret: habebat enim ĩ aĩmo regionẽ eã adipisci:simulq; & classem & receptacula parauerat. na uigia quoq; partim ĩ phœnicia cyproq; cõstruxerat: tũ plicatilia: tũ com pacta:quæ stadiis.vii. Thapascũ portata postea Babylonẽ flumine defer rent:ꝓtim ĩ Babylonia ædificauerat:ex hortorꝝ & lucorꝝ cypariss is. Nã ĩ eo loco materiei inopia ẽ. Apud cosseos uero & nõnullos alios mediocris copia:hoc prætextu maxĩe motuꝝ bellũ dicũt:quod soli Arabes ex om nibus gentibus legatos ad eũ nõ misissent:sed reuera cupientẽ omnibus dominari:& quoniã duos tantũ deos ab illis coli audisset Iouẽ scilicet: & Bacchũ:qui quæ ad uitam ꝓtinẽt:principalia dant se tertium existimas se cl'tũ iri: si uicisset:& patriã libertatẽ quã prius habebãt:illis ꝓmisisset. Atq; hæc Alexãdrũ circa canales effecisse: & regũ & prĩcipũ sepulturas: quaꝝ plurimæ ĩ lacubus erãt:reportasse. Eratosthenes lacuũ mẽtionẽ fa ciẽs:qui apud Arabiã erãt:dicit cũ aqua exitũ non haberet subterraneos meatus aperuisse:ac per illos usq; in celosyriã deferri:& in ea flumĩa erũ pere:quæ circa Rhinoco rura: & Casiũ mõtẽ sunt:atq; ibi & lacus & uo ragines efficere:quæ haud scio an uerisimilia dixerit. Nã euphratis effu siones:quæ Arabiã uersus:& lacus:& paludes efficiunt:mari persico ꝓxi mæ sunt. Isthmus autẽ qui ea dirimit nec sane multus est:nec petrosus. Quare uerisimilius erat aquam ĩ mare ĩpelli siue sub terram q̃ ultra sex millia stadiorꝝ siccã & aridã regionẽ permeare præsertim quum Libanus & Antilibanus:& Marsias mõtes medii essẽt. Atq; hi qdẽ hæc dicũt. Po lycletus negat euphratẽ ĩundare: cũ ꝑ cãpos maximos ferat mõtiũ uero nonnullos duobus millibus stadiorꝝ abesse. Coseos ad mille distare: nõ admodũ altos:nec ualde niuibus pressos:nec cõfertã niuiũ liquefactionẽ inducẽtes. Nã maxime mõtium altitudines ĩ borealibus ꝑtibus sunt:ul tra Ecbatana. In australibus uero scissos ac delatatos plurimũ deprimi: simulque maximã aquæ ꝑtem a Tigri excipi:quod itaq; ultimo dicitur apte absurdũ est. In eosdẽ enim cãpos descẽdit: & sic mõtiũ altitudines: quæ inundare dicunt inæqualitatẽ quãdã habẽt: partim quod borealia magis attollunt:ꝓtim quod meridionalia dilatant. Sed nix nõ modo al titudine montiũ:sed climatibus iudicat. Et eisdẽ montis boreales partes magis niuibus tãgũtur:q̃ australes:& diutius illæ niuẽ retinẽt q̃ hæ. Cũ itaq; Tigris ex supremis harmeniæ partibus:quæ sunt Babyloniæ ꝓxi mæ:niualẽ aquã susciꝑiat nõ sane multã:utpote ab Australi latere descẽ dentẽ minus inundabit:euphrates uero ex utriusq; partibus aquã recipit nõ ex uno mõte solũ:sed ex multis ut in ꝓgratione harmeniæ declaraui mus addita etiam fluminis longitudine quãtũ in magna & in parua har menia percurrit & quãtũ ex parua harmenia ꝑ cappadociam & taurum uadẽs Tapsacũ usq; defert:iferiorẽ Syriã & Mesopotamiam distermi nãs:& quãtum reliquũ ẽ usq; ad hostia & babylonẽ quæ summa ẽ.xxx. &.vi.milium stadiorꝝ:Quæ quidẽ apud canales attinẽt:hæc sunt. Regio ordeũ fert quãtũ alia nulla:Nã modios tricẽtenos affert ut dicit. Cætera uero ex palma præbet. Ex ea enim panis & mel & uinum & acetum fit: & textilia uaria nucleis ꝓ carbonibus fabri ferrarii utunt. Qui ĩ aqua ma cerati bobus & ouibus in pabalum dant. Dicũt esse carmẽ quodã persi cum ĩ quo.ccc.&.lx.palmæ utilitates nuerent. Oleo frequẽtius Sesamio utunt. Cætera loca huius arboris penuriã habẽt. In babylonia etiã bitu mẽ multũ innascit de quo Eratosthenes dicit:liquidũ:quod naphthã uo cant in Susiano agro nasci aridũ uero quod congelascere potest:In baby lonio cuius fons est prope ipsum naphthã. Hoc autẽ inundãte ex lique factione niuiũ:& ipse auget & effusionẽ in fluuiũ facit. Hic glebæ maxi mæ concreant ad ædificia idoneæ quæ ex coctilibus lateribus fiunt. Sũt qui liquidũ etiã in agro babylonio innasci dicãt. De arido quidẽ dictum est:ꝙ præsertim ad ædificia ualet:dicũt etiam nauigia contexi quæ bitu mine illata constipent. At liquidũ quod naphthã uocãt admirabilẽ quã dã naturã habet. Nã igni admotũ eũ corripit & si corpus eo illitũ igni ad moueris:deflagrat nec aqua ullo pacto extingui potest:sed magis ardet nisi ualde mꝓtã supfuderis. Ceno & aceto & alumĩe & uisco oppressum extĩguit. Vnde Alexãdrũ tradũt:experiẽtie gratia puero cuidã ĩ balneo Naphthã insꝑsisse:ac lucernã admouisse ut ꝓpe puer totus deflagraret: nisi circũstantes multa aqua flãmas euicissent ac pueꝝ seruassent. Possi donius dicit ex fontibus naphthæ Babylonii quosdam nigꝝ naphtham: quosdã album ꝓducere atq; ex iis alios esse liquidi sulphuris:eos scilicet

qui albū naphthā habēt q & flāmā arripiant. Eos uero qui nigri bitumis
sint liq dos esse & ꝓ oleo ī lucernis uti. Babylon olim Assyriæ fuit metro
polis nunc Seleucia est quæ ad tigrim dicit: prope eā uicus maximus ē
nomine Ctesiphon in quo parthoꝝ reges hyemabant: seleuciæ parcētes:
ne a Scythica & militari natione opprimerent. Hic uicus ciuitatis potē/
tiā ac magnitudinē habet adeo ut parthoꝝ multitudinē & apparatū om
nē recipiat ac uenalia & necessaria artificia illis suppeditet. In eo parthoꝝ
reges ī hyeme propter aeris temperiē degere solēt: æstatē uero in hyrca
niā & ecbatanis agūt: ꝓpter ea quæ antiqua fama obtinet & quēadmodū
babyloniā regionē uocamus: sic indigenas babylonis dicimus nō ab ur
be sed a regione: A Seleucia uero nequaq̄ &si illic sint: ut Diogenē philo
sophū stoicū. Est autē Artemita īsignis ciuitas quingentis stadiis a Seleu
cia distās: plurimū ad oriētē expositа quēadmodū Sitacena. Nā & ea mꝰ
ta & opulēta inter babylonē & susianā iacet: quare ex babylōe: Susa eun
tibus totū iter ꝓ Sitacenā est. Ad oriētē uero ex susis ī persiæ meditерra
neā euntibus: iter est per uxiā quēadmodū iis qui ex persia ī medios car
manios ꝓficiscūtur. Carmaniā igit a Septentrione persia circūdat quæ
multa ē cū paretacinis & cosseis cōiūcta usq; ad Caspias portas mōtanis
sane gentibus ac latrociniis. Susiæ coniungit Elymaitica quæ magna ex
parte aspera est & latronibus refecta. Elymaiticæ media & quæ zagro sūt
ꝓxima. Cossei magna ex parte sagittarii sunt quēadmodū & mōtani: eis
finitimi qui semper latrocinia exercēt. Paruā enim ac sterilē regionē in/
colētes: ex alieno uiuere & ualētes esse oportet: omnes enim bellaces sūt
& cū elymei cū babyloniis: susiisq; bellum gererent illos in societate ha
buerūt. xiii. hominū milia conferentes: paretaceni: q̄q̄ magis agriculturā
exerceāt: q̄ Cossei: nec ipsi tamē a latrociniis abstinēt: elymei plus terræ
possidēt quā hi & magis uariam. Quæcūque itaq; ferax est incolas agri/
cꝰtores habet mōtana uero milites nutrit magna ex ꝑte sagittarios: & cū
multa sit multū exercitū emittit Vnde cum rex eoꝝ potētiā maximam
habeat: nō patit Parthoꝝ regi obtēperare: quēadmodū alii: eodē modo
se erga Macedonas habebant: qui postmodū Syriæ imperauerūt. Anthi
ochū quidē magnū eū q Beli tēplū spoliare conatus est: finitimi barbari
ex sese adorti interemerūt. Parthus ex hiis quæ illi euenerāt edoctus: rē/
pore post audiens tēpla esse apud eos opulēta: uidensq; minime obtēpe
rātes: ui magna inuasit: & Palladis tēplum ac Dianæ: quod Azara dicitur
cœpit. x. millibus talētoꝝ ablatis. Capra est etiā prope flumē Hedyphō
tē: Seleucia magna ciuitas: quæ prius Soloce uocabat. Tres sunt in eam
regionē aptiores īgressus: ex media qdē & locis zagro uicinis: ꝓ Massaba
ticā: ex Susia per gabianā. Gabiana & Massabatica elymeoꝝ sūt ꝓuinciæ.

Tertius ingressus est: ex Persia: est etiam Cyrbiana elymeoꝝ prouintia.
Is finitimi sunt Sagapeni: & Silaceni paruisane pricipatus. Atque hæ sūt
gentes: quæ orientē uersus ultra Babyloniā habitāt. Ad septentrionē me
diā diximus & harmeniam. Ad occidētē est adiabena: & Mesopotamia:
maxima adiabenæ pars planicies est: ea præsertim: quæ pertiet ad Baby
loniam: quāq̄ proprium principē habeat: nōnūq̄ harmeniæ adhæresc it.
Nā medi harmenii ac babylonii: præter omnes alias gentes quæ hic sūt:
ita erant ab initio constituti: ut se inuicē adorirēt: ut cuiq; opportunū ui/
debat: rursumque conciliarent: quod usq; ad Parthoꝝ ꝑperium ꝓmāsit
a medis itaq; atq; Babylonis Parthi imperant. Harmeniis autem nūq̄. In
uasiones tamē sæpe factæ sunt omnino autē capti nūquam: immo tigra/
nes (ut ī rebus harmeniacis dictū est) fortiter restitit. Adiabena quide &
huiusmodi: Adiabeni etiā Saccopodes uocātur. De Mesopotamia & gē/
tibus: quæ ad meridiē uergūt deinceps dicemus. Si prius pauca de mo/
ribus Assyrioꝝ fuerimus persecuti. Hi itaque in cæteris persaꝝ similes
sunt: proprium uero habēt: quod cuiusq; tribus tres uiros īegros ac prī
cipales præficiunt qui puellas nubiles in mediam multitudinē producē
tes eas per præconē locādas significāt: ac prio eas quæ digniores sūt. Sic
enim coniugia apud eos conficiunt quotiens uero coierint surgūt quīl/
que seorsum suffici: lauant mane priusq̄ quicq̄ attingāt: & perinde eis la
uacrū in morē ē a coitu atq; a mortuis. Omibus Babylonioꝝ mulieribus
mos est: ex causa quadā in aliqua re uenerea cū hospite permiscer i: cum
turba & cultu plurimo ad illum uenientibus: quælibet nostro aliquo co
ronat qui uero ad eā admittit: posito super eius genibus argento quātū
sibi uidet: coit longe ea a fano abducta: id argentū ueneri sacrū ē. Tres
sunt magistratus eoꝝ: qui iam militia sunt emeriti: & nobiliꝝ & senum:
seorsum regio posito primi & uirgines collocare: & de adulteriis iura red/
dere: Secundi de furtis: Tertii de rebus uiolentis. Hi ægrotes in uiis ex/
ponēres: iterrogant prætereuntes: num quisq̄ morbi huius remediū no/
rit: nā nemo prætereuntiū adeo malus est: qui occurrens nō admoneat: si
quid salutare habet uestes gerūt. Interiorē tunicam ex lino talarem: exte
riorem ex lana: amictū album: coma eis parua est. Calciamētum nō sane
magnum gestant etiam sigillum & Scipionem nō frugilem sed isignē.
In superiore parte malo uel rosa uel lilio: uel aliqua eiusmodi re orna/
tum: iungunt Sesamo: lugent mortuos ut ægyptii & alii permulti: sepe/
liunt ī melle cæra cadauer oblinūt. Tres sūt natiōes: quæ frumēto carēt.
Eli & Ichthyophagi: qui ita uiuunt quēadmodum gedrosii. Mesopota/
mia ab euētu rei nomiata est. Dictū est enim eam iter euphratem ac Ti/
grim iacere: & tigrī oriētale eius latus alluere: occidētale uero & australe

euphratē:ad ſeptēttrionē ē taurus:q harmenios dirimit a meſopotamia: quare maxia diſtātia qua iter ſe abſunt:ad mōtes ē duoꝝ milliū & q̄drin gentoꝝ ſtadioꝝ:quæ eadē ē:quam Eratoſthenes a Thapſaco dixit:iuxta quā ātiquus euphratis pons erat:ſup tigris trāſitu:ubi Alexāder cū exer/citu traiecit:minima uero diſtātia paulo ſupra.cc.Iuxta ſeleuciam fere ac Babylonē labit tigris ꝑ lacū:q Thopetis dicitur per mediā eius latitudi/nē.In alterā uero ripā ꝓueniēs cū multo ſonitu:ac flatu ſub terrā ingredi tur:& lōge inuiſibilis delatus.Rurſum exorit nō ꝓcul a gordyea:atque adeo uehemēter lacū ꝑmeat(ut Eratoſthenes ait)ut quāq̄ lacus ſalſus ſit: & piſcibus careat:tñ hac ī ꝑte dulceſcat:& fluat & piſcibus abūdet. Me/ſopotamiæ coartatio ī magnā ſane lōgitudinē exit: & quodāmō nauigio ſimilis eſt:maximā ore ꝑtē euphrates efficit.Diſtantia a Thapaſco uſq; Babylonē(ut Eratoſthenes uult)ē ſtadioꝝ quattuor milliū & octingēto/rū. A pōte uero q ē iuxta cōmagenam:ubi Meſopotamia īcipit:uſq; tha paſcū:ſūt nō pauciora duobus millibus ſtadioꝝ. Prætermōtanea quidē regio ſatis ferax eſt ꝑtē eius ad euphratē expoſitā & pontē qui nūc iuxta cōmagenā ē & eū q olim iuxta Thapſacū erat:ii habēt:q a macedōibus mygdones ſūt appellati:apd quos eſt niſibis: qua ī Antiochiā mygdōi am appellarūt ſub Maſio mōte ſitā & Tigranocerta & loca quæ ſūt cir/ca caras & Nicaphoriū & chordi raza & Sinnaca ī qua Surena ꝑthorum ī ꝑerator Craſſum dolo captū īteremit:ad Tigrim ſunt ꝑthoꝝ loca quos antiq Cardulchos appellabāt:& urbes quædā e q̄bus ē Sariſa : & Satal ca:& Pinaca munitio optīa quæ arces tres habet quāq; ſuo muro cinctā ut quaſi triurbs uideat. Veꝝ tamen ea harmenio paruit & romani eā ui cœperūt & ſi gordyei excellētes architecti uidebāt & eoꝝ inſtrumētoꝝ gratiari:q̄bus urbes obſideri ſolēt:ūde & tigranes eis ad hæc utebat:Re liqua quoq;.Meſopotamia romanis ꝓuit cuius magnā ꝑtē Pompeius ti/grani dedit quæcūq; præcipua erat.Nā regio fœcunda eſt & maxime pa ſcēdis bobus idonea fert quæ ſemꝑ uirent & aroma aromū.Alit etiā leo nes gignit naphthā & gāgetim lapidē quem ſerpētes fugiunt. Dicūt got dym Triptolemi filiū gordinā habitaſſe:poſtea erethriēſes quos ꝑ ſe ra pierūt.De Triptolemo mox ī rebus Syriacis dicēus meſopotamiæ ꝑtes ad meridiē uergētes & a montibus remotas ſiccas & ſteriles: Arabes ſce/nete īcolunt latrocinii ſane homīes & paſtorales qui facīliter in alia loca demigrāt cū præda eis & paſcua deficiūt quare contīgit ut prætermonta ni ab his īfeſtent & ab harmeniis qui deſuꝑ īminentes ꝓpter potentiam uim eis afferunt & tandem uel illis parent uel parthis qui ad latera ſunt: Mediam atque Babyloniam habitantes.Inter euphratē atq; tigrim fluit aliud flumē qd Baſilius appellat & circa Anthemuſiā aliud noīe Abor

ras mercatoribus ex Syria Seleuciā:& Babyloniā euntibus iter eſt ꝑ eos qui a malienſibus Scenete appellantur & per eoꝝ deſerta.Euphratis ita/que trāſitus ē eis iuxta Anthemuſiā Meſopotamia locū quattuor ſchoe noꝝ ſpatio trāſflumē eſt bambyca quā edeſam & ſacrā urbē uocāt.In ea Atargatā Syriā deā colunt:trāſeuntibus uero iter eſt ꝑ deſerta uſq; Sce/nas urbē memoratu dignā ſitā ſuper foſſā quadā in babyloniæ fines: A fluminis trāſitu Scenas uſq; ē iter dieꝝ.v.&.xx.hic ſunt Camelitæ q di uerſoria habēt partim ciſternaꝝ ꝑtim aquæductuū aqs abundātia. Sce/netæ pacē eis præbēt & pēdendoꝝ uectigaliū mediocritatē cuius gratia illi ꝑ deſerta fugientes:parapotamiā prætereūt relicto a dextris flumine triū fere dieꝝ itinere.Phylarchi uero q ex utraq; ꝑte flumen accolūt cū regionē habeāt nō ualde feracē ac minus ſterilē colant:ſuū quiſq; domi/natū exercēs ſuū etiā uectigal exigūt idq; non moderatū. Difficile enim ē apud homines ītractabiles cōmunē aliquā mēſurā definiri mercatori/bus utilē Scenæ a Seleucia diſtāt Schoenis.x.&.viii.ꝑthici imperii fines ſunt euphrates & ulterior regio.Citeriora Romani tenēt & Arabō phy/larchi uſq; in babyloniā quorū quidā illis adhæreſcūt quidā Romanis q bus etiā finitimi ſunt ac minus quidē Scenetæ Nomades:q fluuio ſunt ꝓximi magis autē remotiores:& ad felicē Arabiā accedūt. Parthi prius romanorum amicitiā colebāt poſtea craſſum:q belli initiū fecit ulti ſunt quāq̄ nec ipſi nō paria inuenerunt quū bellum accendiſſent Pacoro in Aſiā miſſo. Antonius uero harmenii conſilio ꝓditus male pugnauit: ad Phraates qui illi ſucceſſit tantū circa cæſaris Auguſti amicitiā ſtuduit ut etiā illi trophea remitteret:q̄ parthi de romanis erexerāt & uocato ī collo quio Tito q ꝑ id tēpus ſyriæ preerat q̄ttuor ei filios legitimos : obſides tradidit Saroſpadē.Ceroſpadē.Phraanē & boonē:& duas eoꝝ uxores & filios.iiii.ſeditionē metuēs & ne ſibi īſidiæ ſtruent. Intelligebat.n.nemi nē aduerſū ſe prævalituꝝ:ſi nullū ex Arſacio genere aſſūpſiſſet:ꝓpterea q; pthi ualde Arſacioꝝ ſūt amātes:filios itaq; emīus ablegauit: uolēs eā ſpē maleficiis auferre:q̄re eius filii qcūq; ſupſūt.Romæ publice ac rega liter curāt. Ac reliq etiā reges:& legatos miſerūt:& ī colloq̄ uenere. Sy ria ſeptēttrionē uerſus:Cilicia & Amano terminat. A mari ad euphratis pōtē:ſtadia īterſūt ab Iſſico ſinu uſq; ad pōtē q ē iuxta cōmagenā dictū latus terminantia nō pauciora quadringentis: orientem uerſus terminat euphrate & Arabibus ſcenetis qui cis Euphratem ſūt. Auſtrum uerſus foelici Arabia:& ægypto occidentem uerſus ægyptio pelago iſſicum uſ que.Syriæ partes a Cilicia & Amano incipientes: ponimus commage/nam : & eam quæ Seleucis Syriæ appellat:poſtea coeloſyriam & phœ/niciam ī ora ultimā. In mediterranea ponimus iudæam: nonnulli totam

Universidad de Deusto
Biblioteca

Syriã ĩ Coeloſyrios & phoẽicas diuidũt:dicẽtes quattuor natiões his eẽ
imiſtas.Iudæos Idumæos: Gazæos:& Azotios. Agricultores quidem ut
Syros & Coeleſyros:mercatores ut phœnices : atque hæc quidẽ in uni/
uerſum.Sigillatim uero cõmagena perparua regio eſt:& urbẽ habet na
tura munitã. Samoſata regni caput nunc prouitia facta eſt.Circũiacet re
gio quãq; pua fœcũda tamẽ.Hoc ĩ loco nũc eſt euphratis põs apd quẽ ſi
ta eſt Seleucia Meſopotamiæ Caſtellum:Cõmagene a Põpeio adiectũ:
ĩ quo Tigranes Cleopatrã cui luna fuit cognomento ĩteremit:ea aliquã
diu coercita:quũ a Syria excidit.Seleucẽſis ager portionũ:quas diximus
optima eſt:uocat etiã Tetrapolis:& ẽ ex inſignibus urbibus:quæ ibi ſint:
& ſi plures ſint maxĩe tamen quattuor ſunt. Antiochia apud daphnem:
& Seleucia ĩ Pieria & Apamia & Laodicea:quæ propter concordiã ſoro/
res dicebant.Eas Seleucus Nicator condidit. Maxĩa ab eius patre dicta
eſt:munitiſſima ab eo. Apamia uero ab eius uxore.Laodicea autem a ma
tre nomiata eſt:ꝓpriæ Tetrapolis ĩ quattuor Satrapias diuiſa erat Seleu
cis(ut Poſſidonio placet)ĩ quot Coeloſyria. Meſopotamia uero ĩ unam.
Antiochia etiam Tetrapolis eſt:ex quattuor partibus conſtituta.Ea pu/
blico & priuato muro ſecũdũ quãque ꝑtem munita eſt:primã partẽ Ni/
cator habitauit:habitatoribus ex Antigonia traductis: quã paulo prius:
Antigonus philippi filius ꝑpe conſtruxerat. Secunda pars eſt multitu/
dinis habitatorũ. Tertia Seleuci Callinici. Quarta Antiochi Epiphanis:
atq; hæc quidẽ metropolis Syriæ eſt:& qui regioni imperãt.Hic regiam
habent:potẽtia quidẽ ac magnitudine nõ mĩro a Seleucia ſuparatur:quæ
ad tigrim eſt:& ab Alexãdro ægypti. Huc Nicator eos traduxit: qui de
genere erãt Triptolemi:de quo pauloãte fecimus mẽtionẽ: quapropter
Antiochenſes eũ:ut heroẽ colũt:& ĩ Cario monte circa Seleuciã ſollem/
nia celebrant. Tradunt eum ad iquirẽdum Ion ab argiuis miſſum: quũ
illa apud Tirum primo euaneſceret:per ciliciam erraſſe:& argiuos quoſ
dam:qui cum eo erant facta diſcenſione ibi Tarſum cõdidiſſe.Cæteros
uero ſecutos ĩ reliquam oram perueſtigatione deſperata: apud Orontẽ
flumen cum eo remanſiſſe:Gordym Triptolemi filium:quum quoſdã
patris populos haberet:ĩ Gordyeam Colonos deduxiſſe. Cæteroq; autẽ
poſteros cum Antiochẽſibus habitaſſe. Vlterius ẽ daphne ad ſtadia.xl.
mediocris habitatio & lucus ingens & opacus fontanis aquis irriguus:ĩ
cuius medio eſt fanum Aſylum & apollinis: ac Dianæ delubrum:ĩ quo
Antiochenſes finitimi feſta celebrare conſueuerunt.Luci ãbitus ẽ ſtadio
rũ octogĩta:prope urbẽ orontes labitur:quod ex cæloſyria ortũ habens:
poſtea ſub terrã illatus iterũ emergit: & per apomienſem agrũ & prope
Antiochiam procedẽs in mare Seleuciæ proximum defert.& quũ prius
Tiphon diceret:mutato nomine ab illo q ĩ eo põtẽ fecit:orõtes ẽ appel
latus Hoc ĩ loco de Tiphonis fulminatiõe fabulãt:& de armis de qbus
a nobis antea dictũ eſt dicũt eũ draconẽ fuiſſe:& fulminibus ꝑcuſſũ:dũ
fugæ latebras quæreret:tactibus terrã ſecuiſſe:& ut fõs erũperet effeciſ/
ſe.Atq; ex hoc flumini nomẽ ĩditũ fuiſſe.Mare itaq; ad occidẽtem An/
tiochiæ ſubiacet apud Seleuciã ad quã orontes hoſtia effecit.Seleucia ab
Hoſtiis diſtat ſtadiis.xl.Ab antiochenſium urbe.c.ac.xx.A mari Antio/
chiã nauigiis uno die itur. Ad orientem Antiochiæ adiacẽt Euphrates:
Bãbyca Berrea:& Heraclia:oppida.Dionyſio tyranno Heraclionis filio
olim ſubiecta.Diſtat Heraclia a Mineruæ cyriſtidis tẽplo:ſtadiis.xx.po/
ſtea eſt Cyriſtica regio:uſq; ĩ Antiochẽſem agrũ. A ſeptẽtrione eſt mõs
amanus:nõ ꝑcul etiã cõmagena:quibus Cyriſtica coniungit:eouſq; ex/
tenta.Hoc in loco eſt Tindarus ciuitas:Cyriſticæ regiõis arx:& aptũ la/
tronibus receptaculũ & quoddã nomine heracliũ. Circa hæc loca paco/
rus:q erat natu grãdior ex parthi filiis ducto in Syriã exercitu:a uẽtidio
deletus eſt. Tindaro Pagræ coniungũtur.Locus antiochenſis agri muni
tiſſimus:iuxta Amani trãſcẽſum: ex Amanitibus portis ĩ Syriã poſitus
quare Antiochiæ cãpus Pagris ſubiacet ꝑ eum arceuthus amnis & Orõ
tes:& labotas fluũt. In hoc cãpo ẽ meleagri uallum & Onoporas flumẽ:
apud quod ptolemæus philomator Bala Alexãdro pugna ſupato:ex uul
nere obiit.His imminet collis Trapezõ:a ſimilitudine appellatus apud
quẽ uentidius cũ Phranicate:pthoq; imperatore decertauit.His ad mare
eſt Seleucia:& Piceria mons: Amano cõtinuus & Rhoſſus ĩter iſſum: &
Seleuciã poſita Seleucia prius aquæ flumina dicebat:ea inſignis munitio
ẽ:quæ uim omnẽ exuperet: quapropter obſeſſo Tigrane:Pompeius eã
liberã iudicauit.Anthiochẽſibus ad auſtrũ Apamia ẽ:ĩ mediterranea ſi/
ta.Seleucẽſibus uero caſius mons:& Anticaſius.Irẽ primo poſt Seleuciã
ſunt Orontis hoſtia:poſtea nympheũ ſpecu quoddã ſacrũ poſtea caſius
deinceps Poſidiũ oppidulũ:& heraclia.Deinde laodicea optime ad mare
ſita & portuoſa locũ habẽs præter cæterã feracitatẽ:uino aptum:quapro
pter maximã uini partẽ Alexãdrinis præbet cũ montem habeat ſibi ĩmi
nẽtẽ uineis plenũ:uſq; ad uertices fere:qui longe abſunt paulatim ab ea
aſcendẽtes.Apamiæ uero imminẽt ĩ erectã altitudinẽ euecti.Hanc dolo
bella nõ mediocriter labefactauit:ĩ eã fugiẽs & uſque ad iteritũ a Caſſio
obſeſſus:mĩras urbis ptes ſecũ traxit:Apamia urbẽ habet magna ex pte
optime ſeptã.Eſt enim collis quidam in campo bene munitus:quẽ oron
tes & ingens quidam lacus circunpoſitus & latæ paludes peninſulam fa
ciunt:Tum prata paſcendis equis & bobus excellenti magnitudine dif/
funduntur : urbs in tuto iacet:eaque cheronneſus: e re ipſa uocata eſt.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Regione & multa & ubere abūdat:p quam orōtes fluit:& multa ī ea op
pidula ſunt Hoc in loco Seleucus Nicator quingētos elephantes alebat:
& magnam exercitus partem:ſic etiam poſteriores reges ea olim Pella di
cebaſ a primis macedonibus ꝓpterea quod maxima macedonū ꝑs: qui
in Aſiam militauerāt:hic habitauere. Pella uero Macedonum metropo/
lis fuit Philippi & Alexādri patria. Hoc in loco milites recenſebanſ & q
alebanſ & regis eque:numero ſupra.xxx.milia. Hay emiſſarii.ccc. Hic
erāt equoy domitores:hic bellici ludi magiſtri conducebanſ & quicūq;
rei militaris erāt periti quam potētiam Tryphonis incrementum:cui co
gnomēto fuit Diodorus plurimum declarat. Is enim hīc mouēs: Syrorū
regnum adortus eſt natus Coſianis:caſtello apamiēſium:educatus uero
apamiæ:& regi & eius familiaribus commendatus:quoniā nouas res mo
uere orſus eſt:ab hac circūuicinæ urbes in nouandaꝝ reꝝ cauſas accepe/
re:ut lariſſa & Caſiani:& Megara:& Apollonia:ac cæteræ omnes quæ cū
apamia erāt:ac ille quidem regiōis huius rex effectus eſt:& diu regnum
tenuit. Baſſus cecilius cum duabus legionibus apamiam capiēs:adeo ob
ſtinate duoꝝ Romanoꝝ exercituum obſidionem ſuſtinuit:ut nō prius ī
illoꝝ poteſtatem deueniret:q̄ quibus uolebat conditionibus ſeipſe tradi/
diſſet. Nam & exercitum regio alebat:& ſociis abundabat:phylarchis:q̄
loca munita in ꝓximo habebāt e quibus eſt Lyſias ultra lacum:qui iux/
ta apamiam & arethuſā iacet. Item Sampſicerami & Iamblichi:eius filii
regio qui phylarche gēti emeſſine preerāt:nō ꝓcul ē heliopolis:& Chal
cis ſub Ptolemæo poſita Mēnei filio:qui Marſyam & Itureoꝝ montana
obtinet. Ex baſſi ſociis fuit Halchedamnus Rhambeoꝝ rex:qui Noma/
des cis eupratē habitant. Is Romanoꝝ amicus fuerat:ſed quū ſe iniuria
affectū a principibus exiſtimaret:egreſſus in meſopotamiā cū baſſo ſtipē/
diū merebat. Ex hac urbe eſt Poſſidōius ſtoicus:uir philoſophoꝝ:noſtri
temporis eruditiſſimus. Apamienſium regioni ad auroram finitima eſt
Philarchorum arabum ea quæ Parapotamia dicitur:& chalſidica a Mar
ſya monte deſcendens:& tota ea:quæ Apamienſibus ad auſtrum iacet:
hominum magna ex ꝑte Scenetaꝝ:qui Meſopotamiæ Nomadibus ſūt
ꝑſimiles. Nam quo Syris magis magiſque appropinquant eo mitiores
ſunt:& minus arabes & Scenetæ:& ordinatiores principatus habēt:quē/
admodum Sampſicerami Arethuſa:& quæ gambari eſt & themella:&
aliæ huiuſmodi:atque Seleucēſis quidem mediterranea eſt huiuſmodi.
reliqua uero prætернauigatio:a Laodicea incipiēs ſic ſe habet. Nā hæc op
pida laodiceæ appropinquāt:Poſſidiū Heraclū & Gabala:deīde ātiqua
Aradiorum regio:Paltus Balanea & Carāus:Aradiorum portus. Poſtea
enhydra & Marathus ātiqua phœnicum ciuitas:nūc diruta. Regionem
uero aradii tenent:deinceps eſt Teximira. His continua eſt orthoſias
& eleutherus amnis: quē quidē Seleucidis terminū faciunt:phœniciā &
Cæloſyriā uerſus. In frōte iugoſæ cuiuſdā & importuoſæ oræ Aradiis ia
cet:inter eius portū ſcilicet atque Marathū diſtās a terra ſtadiis.xx. Ea eſt
petra quædā:a mari circūfuſa ſeptē fere ſtadioꝝ ābitu habitatiōibus ple
na:tanta hominū multitudīe:ut adhuc domus multis tabulatis ſublimes
ihabitēt:opus(ut ferūt)quorūdā ex Sydone ꝓfugoꝝ. Aquaꝝ copiā partī
ex ciſternis habēt:partim ex tranſmarina regione. In bello autē paulo an
te urbē aquatū mittunt. Nā abundātis aquæ fontē ī medio freto habēt:
ī quē cupa quædā extorqueſ a Scapha aquaria demiſſa plumbea ore la/
to:in āguſtū fundū coacta:fundū mēdiocre foramē habet quo fiſtula ex
chorio ſiue utriculū dicere malumus: aſtricta eſt quæ aquā ex fonte per
cupā exhaurit. Prima itaque aqua quæ exhauriſ ſalſa eſt:expectantes ue
ro puræ & dulcis aquæ curſum ī uaſis ad id paratis excipiunt:atq; ī urbē
deferūt. Olim aradii p ſeſe reges habebāt:ut cæteræ phœnicū ciuitates:
poſtea ptim pſæ ptim Macedones:ptim Romani:in hūc ordinē redige/
rūt. Aradii itaque cū cætera phœnica Syriacis regibus ut amicis obtēpe
rabant:poſtea duobus fratribus diſſidētibus Callinico Seleuco:& Anti/
ocho:qui Hierax cognominatus eſt:callinico adhærentes ī has cōditiōes
cōuenerūt:ut ad ſe ex regno cōfugientes recipere liceret:nec tradere iui/
tos:ſed nec etiā quicq̄ iniuſſu regis enauigare ꝓmittere: quibus ex rebus
āpliſſimæ eis diuitiæ cōtigerūt. Confugiebāt enī ad eos nō quicūq;: ſed
hi præcipue quibus grādia credita erāt:& qui de rebus maximis extime
ſcebant:qui ſuſcepti beneficiū ab illis:ac ſalutē recognoſcebant: ſimulq;
gratiā referebāt:tū præſertim:quū ī patriā reuertiſſēt:q̄ ex re multū ulte
rioris regiōis adepti ſūt:& nūc ꝓtē maximā tenēt:& āte oēs beniuolā:cui
felicitati:& ꝓuidētiā addiderūt:& ſtudiū circa rē naualē & quū uiderent
uicīos cilicas piraticā exercere:nūq̄ cū eis in eo ſtudio cōmunicare uolue
rūt. Poſt Orthoſiā & eleutherū ē Tripolis:q̄ nomē a re ipſa accepit: tres
.n. urbes hēt: Tyꝝ Sidonē & Aradū. Tripoli cōtīua ē ea:q̄ dei facies ap
pellaſ:ī quā libanus mōs deſinit:Inter hæc ē locus qdā noīe Trieris. Hi
duo mōtes ſūt:q eū faciūt:q concauus āgulus dicīſ:quaſi īter ſeſe pares:
Libanus & Antilibanus paulo ultra mare īcipientes. Libanus ultra tripo
litanū mare circa dei faciē. Antilibanus ultra mare Sidoniū deſinunt ad
Arabiæ mōtes:q ſunt ultra Damaſcum & eos qui ibi Trachani dicunſ:
in alios quoſdam fructiferos colles. In medio concauum cāpū relinquūt:
Cuius latitudo mari proxima eſt:ſtadioꝝ.cc. lōgitudo a mari in mediter
raneam dupla. Irrigatur autem a fluminibus per regionē fœcūdā & om/
nia ferentem delabentibus:præſertim a Iordane lacū habet q̄ aromaticū

Universidad de Deusto
Biblioteca

iuncum & Calamum fert:habet etiã paludes lacus quidã gẽneſaretícus uocaſ:gignit etiã balſamũ.Inter cætera flumina Chryſorroas ab urbe & regione damaſcenoꝝ incipiẽs:totus fere in diriuationes conſumiſ:multa enim loca & repoſita irrigat.Lycum & Iordanem mercibus nauigãt:præ ſertim Aradii pars cãpoꝝ:prima a mari macras uocaſ:& macra campus í quo poſſidiõius ſcribit uiſum fuiſſe ſerpentẽ mortuũ iugeri lõgitudi/ ne:craſſitudine tanta:ut equites ex utraq; parte aſtantes ſe inuicẽ intueri nõ poſſent:hiatu autẽ tanto:ut hominẽ equo iſidẽtem reciperet. Exuuia rũ ſquamã quãlibet:clipeo maiorẽ.Poſt macrã eſt maſſyas habẽs monta na quædã in quibus eſt chalcis tãq; maſſyæ arx:eius initium eſt laodicea: quæ apud libanum eſt.Montanã regionẽ Iturei & arabes habent:maleſi ci omnes qui uero campos habitant agriculturam exercẽt: & ab illis læſi ſæpe alieno indigent auxilio receptacula munitiſſima habent:quẽadmo/ dum qui libanũ incolunt.In monte quidẽ Sinam & borama: & alias hu/ iuſmodi munitiones. Inferius uero boſtra:& gigartum: & ſpeluncas ad mare ſitas:& caſtellum í dei facie impoſitum: quæ omĩa Pompeius euer tit & ab his Byblum & Barutum excurrebat:quæ inter Sidonẽ:ac dei fa ciem iacẽt:Byblus eſt Cinyræ regia:in qua Adonidis templa ſunt:eã ty/ rãno oppreſſam Pompeius liberauit:illo ſecuri percuſſo.Sita eſt autẽ in excelſo quodam loco non ꝓcul a mari. Poſt hanc eſt Adonis fluuius:& mons Climax:& antiqua byblus: poſtea lycus fluuius & barutus a Tri/ phone diruta:nũc uero a Romanis inſtaurata:duas legiones ſuſcipit ibi ab Agrippa collocatas:multa regiõe maſſyæ adiecta:uſque ad orõtis ex ortũ qui prope libanũ eſt:& uiridariũ:& ægyptiũ murũ apamienſi agro ꝓximũ.Atq; hæc quidẽ ad mare ſunt:ultra maſſyã mõtẽ primũ ea q̃ re/ gia cõuallis diciſ:& Damaſcenus ager ualde laudatus.Damaſcus urbs ẽ iſignis:omniũ fere nobiliſſima:quæ in ea ſũt regione ꝓſiæ uicina. Vltra eã ſunt duo qui Trachones appellanſ:poſtea arabiã & itureã uerſus:ſũt mõtes aſpi:& altis ſpelũcis iſignes:q̃rũ una quattuor hominũ millia reci pit í excurſionibus:quæ undiq; damaſcenis fiũt.Ac frequẽtius qdẽ bar/ bari ſelicis Arabiæ mercatores graſſanſ:q̃ res nũc mius fit:ꝓpter zeno/ doti latrõis euerſionẽ:& Romanoꝝ iuſtitiã:& militũ præſidiũ:q; í Syria alũſ. Tota itaq; regio ultra ſeleucidẽ í ægyptũ & arabiã recedens:Coelo ſyria appellaſ:ſed ꝓprie q̃ libano termiaſ:& Antilibão.Reliquæ regiõis ora ab orthoſia:uſq; peluſiũ phœnicia uocaſ:ꝓnguſtus ſane ac maritius qdã tractus.Mediterranea ultra hãc uſq; í arabes:iter Gazã & Antiliba/ nũ Iudæa nominaſ.Quare quũ iã Coeloſyriã pagrauerimus iter í phœni ciã deflectamus:de cuius una ꝑte locuti ſumus:quæ ab orthoſia Barutũ uſque pertendit.Poſt barutũ eſt Sidon:quadringentis fere ſtadiis ab ea diſtans:í quo ſpatio eſt Tamyras flumẽ:& æſculapii lucus & leonũ urbs Poſt Sidonẽ maxima & antiquiſſima phœnicũ eſt Tyrus:quæ cum illa & magnitudíe & facie: & antiquitate cõtendit: multis fabulis celebrata: ſed poetæ quãq; magis Sidonẽ celebrãt: adeo ut Homerus tyri non me/ minerit:Coloniæ tamẽ í Iberiã: & Libyã uſq; ad loca extra colũnas pro/ fectæ: Tyrum plurimũ extollũt:quare ãbæ:& nũc & olim clare illuſtreſ que extiterũt:utrauis enim phœnicũ metropolis diciſ: in utriſq; cõtẽtio eſt.Sidon ſitũ habet í pulcherrimo centinẽtis portu. Tyrus tota íſula ẽ: ac fere eodẽ modo habitata quo Aradus.Continẽti tamẽ aggere cõiũgi/ tur:q; Alexander í obſidione congeſſit.Ea portus duos habet: alteꝝ clau ſum:alteꝝ apertũ:quẽ ægyptiũ uocãt: dicũt in ea domos altiores fieri q̃ Romæ:unde parũ abfuit olim quin tota urbs terræmotibus delereſ.In/ fortunata fuit:obſidione ab Alexandro capta.Has tamẽ calamitates om nes euicit:& ſeipſã nauigãdo iſtaurauit.Nã í ea re Phœnices ſemp oĩbus præſtitere. Item purpurarũ piſcatu. Tyria enim purpura optima om/ niũ perhibeſ: ac piſcatio ipſa ꝓxima eſt & cætera omnia quæ ad ifician/ das ueſtes pertinẽt: abũde habet & quãq; maxima huiuſmodi officinarũ multitudo urbẽ reddãt paulo grauioꝛẽ: tamẽ ob hãc uirtutẽ:locupleti/ or efficiſ:& nõ ſolũ ab regibus:ſed ab romãis libertate donati ſũt:& par/ ua impẽſa:í ſua ſentẽtia cõfirmati.Coliſ apud eos hercules miꝝ í modũ. Naualis potẽtiæ & apparatus:ſignũ eſt multitudo & magnitudo coloni arũ:atque ii quidẽ ſunt huiuſmodi.Sidonii multaꝝ atque optimaꝝ arti/ um magiſtri phibenſ:qđ etiam poeta declarat: Ad hæc optimi circa Aſ tronomiã & Arithmeticã philoſophi:qui a computatiõe & nocturna na uigatiõe initium habuere:utrũq; enim mercatoriũ & nauale eſt quemad modũ ægyptioꝝ iuẽtũ geometria ꝓhibeſ:ab agrorum dimẽſiõe:quã fa/ ciũt quũ nilus auctus termios confũdit quæ ratio:ab ægyptiis ad græcos emanaſſe crediſ:a phœnicibus uero Aſtronomia & Arithmetica Nunc quoq; & omnis reliquæ philoſophiæ copia maxima:ab his ciuitatibus ſu mi poteſt Ac(ſi Poſſidonio credẽdũ eſt) ãtiquũ de Atomis dogma Mo/ chi ẽ:hominis Sidonii qui ante troianas res fuit. Sed omiſſis antiquis no ſtro tẽpore ex Sidone philoſophi illuſtres fuere:Bethus:cũ quo nos Ari ſtotelica philoſophati ſumus.Itẽ Diodotus eius frater.Ex Tyro fuit An tipater:& paulo ãte nos Apollonius:q; libroꝝ & philoſophoꝝ a Zenone ꝓfectoꝝ:tabulã ædidit. Diſtat tyrus Sydõe nõ plus quã.cc.ſtadiis.inter eas eſt oppidũ nomine auiũ ciuitas:poſtea apđ tyrũ ãnis elabiſ.Poſt tyꝝ eſt ãtiqua tyrus.xxx.ſtadiis diſtans.Poſtea Prolemais magna ciuitas:quã prius Acã nominabant.Ea ꝑ ſe receptaculo contra ægyptios urebantur. Inter hanc & tyrum eſt littus aggeroſum:quod uitrariam arenã fert:quã

Universidad de Deusto
Biblioteca

dicunt hoc in loco nō fundi:quum uero Sidonem delata sit:fusionē reci
pere.Sūt qui dicāt Sidonios uitrariam arenam habere:fusioni aptā: qui
dam autē omnē ubique fundi.Ego a uitrariis Alexandriæ audiui:quādā
terram uitrariam esse:in ægypto sine qua sumptuosa quædā:& multorū
colox opera:pfici nequirent quēadmodū & alia aliis misturis indigent.
Ac romæ multa:& ad colores & ad operū facilitatem iueniri:quēadmo
dum in iis quæ Crystallina uidēt:ubi & æneū Catinum cum operculo
emere ē:tradūt mirū quēdā casum:& ex iis quæ raro contingūt in littore
accidisse:iter tyrum ac ptolemaidē.Nā quo tēpore Ptolemaici prœlium
cū Sarpedone imperatore gerūt:hoc i loco fuga insigni facta:pelagi afflu
xus inūdationi similis fugientes obruit:atq; alios in pelagus rapuit & assū
psit:alios i locis cōcauis mortuos reliquit. Sed quum iterū refluxus suc
cessisset:corpora detexit:atque ostēdit iter pisces mortuos ꝑmiscue iacē
tia. Talia circa Casium apud Aegyptū cōtingūt ubi terra cōtractu quo
dā celeri:atque simplici in alterā ꝑtem trāsfert & decidit:ut pars eius in
sublime eleuata mare impellat:pars deorsum subsidat qua cōuersa rur
sum locus pristinam sedē accipiat:atque nōnūq; ꝑmutatio quædam fiat:
nōnunq; uero minime qui motus quibusdam fortasse circuitibus innexi
continētur:nomini incognitis. Scilicet & hæc de Nili excrescentiis dicun
tur:diuerso modo factis & incertū ordinē habētibus. Post Acā est Stra
tonis turris:quæ stationē habet Inter has ē Carmelus mōs & præter op
pidox nomia nihil aliud:ut Sycaminox ciuitas:& bubulcox & crocode
lox ciuitas:& huiusmodi alia.Postea est īgēs silua: postea Iopæ iuxta quā
ægypti ora mirum i modū flectit ad aquilonē: prius ad orientem extēsa.
Hoc i loco nonnulli Andromedā ceto expositā fabulis tradidere. Nā lo
cus satis æditus est:unde dicūt ab eo hierosolyma cōspici Iudæox metro
polim.Atqui & iudæi portu hoc utunt: usq; ad mare descēdentes. Sed
portus latronū scilicet receptacula sunt:hox fuere:& Silua & Carmelus
Atqui locus hic adeo hominibus abundauit: ut ex Iamnia ꝓximo uico
& circūuicinis habitationibus.xl.hominum millia armarent.Hic i Casi
um qui peluſio ꝓximus est:sunt paulo plura.x. millibus stadiox: & alia
ccc.Pelusium usque.Inter hæc ē gadaris: quam Iudæi sibi uēdicauerūt:
poena Azotus & Ascalon.Iānia Azoto & Ascalone distat.cc.fere stadiis:
Ascalonensium regio præcipue cepas fert oppidum sane non magnum
est.Hinc Antiochus philosophus fuit pauloante nos: Ex gadaribus fuit
Philodemus epicurus & Meleager: & Menippus cognomento Spudo
geloeus:& Theodorus orator:q ætate nostra uiguit. Postea est gazeorū
portus:& paulo ulterius ad septem stadia ciuitas: quæ olim illustris fuit:
ab Alexādro autem euersa nō habitat:ex hoc loco dicit esse mille &.cc.
&.lx.stadiox trāscensus in urbē Ailam sitā in arabici sinus recessu q du
plex est. Alter Arabiam & Gazā uersus:quē elaniticū appellāt:ab urbe
quæ i eo est: Alter ægyptū uersus:ad heroū urbē: i quē breuissimū iter
est:ex Pelusio:interdū etiā iter habēt sup Camelis ꝑ loca deserta:& are
nosa:sed magna ē in eis serpētum multitudo.Post Gazā est Raphia:ubi
Ptolemæus quartus cū Antiocho magno prœlium cōmisit.Postea sunt
Rhinocoluta:ab iis dicta:qui Rhinas habitauere. Nā æthiopū quidam
ægyptū inuadēs:non interitu:sed nasi mutilatione:maleficia coercens:ut
ꝑpter oris deformitatē:peccare deinceps non auderēt In his locis habita
uit.Regio quæ Gazā sequit:sterilis & arenosa. Eiusmodi est:quæ ulteri
us Sirbonidē lacū secus mare succedētē habet & paruum quēdā aditū:
in medio relinquētem: usque ad id quod eruptio appellat eius longitu
do est.cc.fere stadiox:Maxima latitudo.L.Eruptio ipsa obruta ē: postea
est regio eadē:longitudine huic continua i Casium: Atque ide Pelusiū.
Casius est mons quidā accumulatus i ꝓmontorii modū:aquax inops.In
eo magni Pompei corpus iacet & Iouis casii templum:& non ꝓcul inde
magnus iugulatus fuit & ab ægyptiis dolo interēptus:postea ē uia quæ
Pelusium defert:In ea sunt Gerra & id quod Chabriæ uallū appellatur
& uorago pelusio ꝓxima:a nilo facta cū ea loca palustria: & natura cōca
ua sint:ac phœnicia quidē est huiusmodi Artemidorus dicit:ab Ortho
sia pelusium esse stadiox tria millia & sexcenta.l.i sinū se inferēti A Me
lenis ciliciæ ac Syriæ mille & nungenta:hinc in Orontem.l.ac.xx.postea
Orthosiā usq; mille ac.c.xxx.Iudeæ extrema occidētalia Casio ꝓxia:Idu
mæi tenēt & lacus.Idumæi quidē Nabatei sunt qui orta seditione inde
egressi: ac iudæis inhærentes:eisdē legibus communicauerūt. Ad mare
autem Sirbonis & continua regio loca plurima occupant usq; hierosoly
ma quæ sunt mari uicina: dictū est enim ea ab Iopes portu conspici:atq;
hæc quidē septētrionalia sunt omnia magna ex ꝑte:a mistis gentibus ha
bitata ægyptiis: Arabibus:& Phœnicibus.Nā tales sunt qui galileam ha
bēt & hiericuntē & Philadelphiā:& Samariā quā Herodes Sebastā no
minauit.Cumq; misti homines sint fama quæ plurimū obtinet: de rebus
creditis circa hierosolymox tēplū asserit ægyptios fuisse eox ꝓgenitores
qui nūc Iudæi appellant:nā Moses:unus ex ægyptiis sacerdotibus:cum
ꝑtē quādā regionis haberet:ac molestе ferret eox instituta. Hinc eo cōmi
grauit discessere cū eo multi:quibus diuina curæ erant.Docebat enī ille
quomodo ægyptii nō recte sentirent:qui ferax ac pecox imagines deo
tribuerēt:nec græci qui deos hominū figuris insignirent & qđ id solum
deus esset:qđ nos contineret:& terrā ac mare:qđ cælū: & mūdū & rerū
omniū naturā appellāus:cuius ꝓfecto imaginē:nemo sane mētis nostræ

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſimilē audeat effingere:oportere:itaq; relicta ōni ſimʼacrox effigie & di
gno ei fano:ac tēplo conſtituto;ſine forma colere & uel ꝑ ſe quēq; ídor/
mire:uel alios qui boni íſomniatores eſſent ꝑ aliis: Ac ſemper bonū ali/
quod:& donū & ſignū a deo expectare eos præſertim:q caſte integreq;
& cū iuſtitia uiuerent cæteros uero nequaq̄.Ille hæc dicens homíbus bo
nis nō ſane paucis:id ꝓſuaſit & in eū locū deduxit:ubi nunc condita ſūt
hieroſolyma quē facile obtinuit cū minime eſſet íuidioſus : nec pro quo
quiſq̄ ſtudioſius cōtēderet:eſt.n.petroſus aqs tam̄ abundās circūſtātem
uero regionē ſterilē ac ſiccā habet & intra:lx. ſtadia Petroſam ſimulque
ꝑ armis ſacra & deū proponebat cuius ſedē quærere uellet:& eiuſmodi
cultū:& ſacrificiū ſe traditux pollicebaʒ:quæ nec ípēſa nec afflatu: nec
re ulla abſurda eos pturbaret q̄obrē ille his rebus excellens íperiū haud
exiguum cōſtituit: Nā facile gētes oēs finitimæ:ob ꝑpoſitam ſpē:& hu
iuſmodi cōſuetudinē adhæſerūt. Succeſſores quoq; aliquādiu in iiſdem
íſtitutis pmanſere.Cū reuera & iuſti eſſent & religioſi poſtea cū ſacerdo
tio preeſſent:primū quidē ſupſtitioſi homines:deinde etiā tyrāni:ex ſup
ſtitione íſtituta ē carniū abſtinētia:a q̄bus adhuc abſtinēt: & circūciſiōes
& exciſiōes: & ſiq̄ ſūt huiuſmodi alia.Ex tyrānide aūt latrocinia: nā q de
ficiebāt ſimul & eā regionē:& uicinā uexabant:atq principibus fauebāt:
aliena diripiētes: Syriæ ac Phœniciæ nō pauca ſubegerūt: uex tñ decor
quidā circa arcē ſeruabaʒ.quā nō ut ſedē tyrānox exhorrebāt:ſed uene/
rabaʒ ut tēplū. Sic enim a natura ē hominibus cōpatū:& cōmune hoc
Græcis & Barbaris ē:ut cū ciuiles ſint cōmuni præcepto atque inſtituto
uiuāt. Aliter enim multi unū ꝑ ſe commode fieri nō poſſunt: quod ē ci/
uiliter degere:nec aliter quodāmodo cōmunis uita duci poteſt:ſed præ/
ceptū duplex eſt:aut enim diuinū aut humanū. Antiqui cum diuinis in
ſtitutis præſtarent:& ea uenerarēʒ: multi tūc ad oracula proficiſcebanʒ:
atque ea conſulebant.In dodonam quidem.

Vt Iouis ex alta caperent oracula quercu:
Cuius cōſilio plurimū utebātur:Delphos autem
Expoſitum pater ſcirenū uiuat uolēs:
Ac ipſe phoebi ad tēpla pgebat puer:
Sciturus e quibus parentibus foret.

Minos quoque ꝑ nouoriū magni Iouis familiaris fuit:id eſt per nouēniū
(ut Plato dicit)ī Iouis antrū deſcēdēs: & ab illo præcepta accipiens: q̄ ad
hoíes pferebat.Eadē Lycurgus eius imitator factitabat. Nā ſæpe ꝑegri/
natus ea ex Pythia ítellexit:q̄ Lacedæmōiis ípāda erant.Hæc.n.ab hóini
bus putabāʒ & credebāʒ uera:& ꝓpterea diuíatores í precio erāt:ut etiā
impio digni iudicarēʒ:ut q diuía nobis præcepta ac documēta æderēt:&

uiui & mortui quemadmodum Tireſias.

Cui dederat uita functo ꝑſerpina mentem:
Vt ſaperet:pariterq; homines leuis umbra iuuaret.

Talis fuit Amphiaraus:& Trophonius & Orpheus:& Muſæus & Ge/
tax deus:olim & Amolxis Pythagoreus ætate noſtra decineus:q byrebi
ſthe reſpōdit:& apud Boſphorāos Achaicarus: Apud Indos Gymnoſo/
phiſtæ: Apud Perſas Magi:& q Necromantici & Lecanomantici:& Hy/
dromantici appellāʒ. Apud Aſſyrios Chaldæi Apud Romanos Aetru
riæ Aruſpices. Talis erat Moſes & ſucceſſores eius:q cū initia non mala
habuiſſent:poſtea í deterius delapſi ſūt.Iā uero apte Iudæa a tyrānis op/
primiʒ:primus ꝑ ſacerdote ſe regē fecit. Alexāder cuius filios hyrcanū
& Ariſtobulū de imperio deſceptātes.Pōpeius ſuſtulit:atq; eox muniti/
ones euertit:& ipſa í primis Hieroſolyma ui capta ſūt. Ea munitio petro
ſa erat:& bene ſepta:& íterius aquis abundās:exterius omnino ſicca:foſ/
ſam habebat í lapide exciſā.xl.pedū ꝑfunditate:latitudine.cc.& .l.E lapi
de autē exciſo educta erant tēpli mœnia.Pōpeius ea cœpit obſeruato re
iunii die:dū ab omni ope Iudæi abſtinerēt ípleta foſſa & admotis ſchalis:
iuſſitque mœnia oía cōuelli:qua ex re & latronū & tyrānox receptacula
ſublata ſunt:& loca ubi gaza recondita erat:quox duo thrax:atq; taurus
í hiericuntis ígreſſi ſita erāt.Itē alia Alexandriū & hircaniū:& Macherus
& Lyſias:& quæ circa philadelphiā erāt.Itē Scythopolis Galileæ ꝑxima.
Hiericus eſt campus a mōtana quadā circūdatus:quæ í theatri ſpeciē ad
ipſum declinat.Hoc í loco eſt palmetū:cui ímiſta eſt etiam alia materies
domeſtica:& ferax:palmis abūdās:ſpatio ſtadiox.c.& totū irriguū:& ha/
bitationibus plenū:ubi & regia ē:& balſami uiridariū: quæ arbor aroma
tica ē & fructicoſa:Cytiſo & Termitho perſimilis:eius corticē ſcindētes
ſuccū in uaſis ſuſcipiūt:tenaci lacti pſimilē:ſuſceptus autē í cōchis coag/
gulaʒ.Is capitis dolores:& ſuffoſiones oculox incipientes:& hebetudinē
mirifice ſoluit:quare precioſus eſt eo præſertim quod hic ſolū naſciʒ pal
metū:quod palmā caryotū fert hic ſolum eſt excepto babylonio:& ulte/
rioribus orientē uerſus.Maximus quidē ex eis ꝑuētus eſt: quinetiā xy/
lobalſamo:ut aromate utunʒ.Sirbonis lacus permagnus eſt:cuius ābitū
nōnulli mille ſtadiox tradiderūt.Is ſecus maritimā orā extēdiʒ.Longitu
dine paulo plurimi.cc.ſtadiox:.ꝑfunda & grauiſſima aqua:ut uíatores
ieo ínatare nō poſſint:uex qui tenus umbilico í eū ꝑcedit mox extolli/
tur:plenus ē bitumine:qd̄ e medio fundo tēporibus iordinatis:cū bullis
q̄ſi feruētis aquæ efflaʒ.In ſūmo aūt ícuruatus:montis ſpeciē præbet fa/
uille multū emittit:fumoſus & aſpectu ater æri:& argēto & nitidis ac ter
ſis omnibus rubiginē íducit uſq; ad aux:unde cū uaſa ſitū contrahūt: iā

accolæ intelligũt bituminis eruptionẽ ĩcipere. Ac ſeſe arũdineis ratibus: ad id ꝙrẽdũ accingũt. Bitumẽ ẽ terræ geba quæ a colore liquefacta efflatꝫ atque diffunditꝫ rurſumq; ĩ glaciem fortiſſimã ab aqua frigida ĩmutatꝫ: qualis eſt lacuum aqua unde & ſectione & inciſione opus eſt. Id poſtea in ſũmo fluitat: propter eã naturã qua diximus ĩgredientẽ nec ĩnatare: nec immergi poſſe: ſed atrolli. Ratibus autẽ adnauigãtes: quãtũ ꝙſq; uult: referũt: Ac de bitumĩe ꝙdẽ hæc dicimus. Poſſidonius dicit: ꝙ cum accolæ magici homines ſint: incantationes quaſdã faciunt & lotia & alios huiuſmodi fetidos humores inſpergũt atq; exprimunt ꝙbus bitumẽ coagulatꝫ poſtea incidũt niſi aliqua lotii uis ſit: qualis eoꝝ qui calculos in uexica habent. Nã etiam ex pueri lotio chryſocolla cõficitꝫ: ac in medio ꝙdẽ lacu: iure huiuſmodi res accidit. Ignis enim ac bituminis fons: ac multitudo ĩ medio eſt q̃q̃ & flatio ſit inordinata: quoniã ignis motus: ordinẽ nõ habet: nobis manifeſtũ: quẽadmodũ & multoꝝ alioꝝ flatuum. Talia etiã apud Appolloniã epiroticã eueniunt Quod autẽ regio ignea ſit: permlta alia ſigna afferũt. Nã & petras aſperas exuſtas circa Moaſadas oſtẽdũt & multis in locis prærupta & terrã cĩerulẽtã & picis guttas ex petris diſtillantes & flumina fetido odore efferuẽtia & habitatiões paſſim euerſas ut iis fidẽ adhibeãt: quæ ab indigenis prædicantꝫ: qd̃ in hoc loco. xiii. urbes olim habitãtꝫ: quaꝝ Metropolis Sodoma: adhuc. lx. ſtadioꝝ ãbitũ ſeruet: & quod ex terræmotibus: & ignis afflatu: & aquis calidis: & bituminoſis: & ſulfureis lacus eruperit: & ꝙ petræ igniferæ factæ ſint & uribũ: aliæ abſortæ: aliæ ab iis: ꝙcũq; fugere potuerũt: derelictæ. Eratoſthenes contra ſentit ꝙ quũ regio ſtagnis teneretꝫ maxima: eius pars eruptionibus retecta fuerit: quẽadmodũ mare. In agro etiam gadareno eſt aqua quædã peſſima: ex lacu: q̃ deguſtata: pecora pilos: ungues: & cornua amittunt: apud eas quæ tarichiæ appellantꝫ: eſt lacus qui optimas piſciũ cõdituras præbet: gignit etiã arbores fructiferas malis ſimiles: ægyptii bitũine ad mortuoꝝ condituras utuntꝫ. Põpeius circũciſis quibuſdã: quæ Iudæi ſibi uiolẽter aſciuerãt Herodẽ ſacerdotio præfecit. Poſtea Herodes uir ĩdigena: id quibuſdã: ex eadẽ ſtirpe contulit tantũq; ſuperiores omẽs & ciuilitate: & Romanoꝝ cõſuetudine præſtitit: ut rex fuerit cõſtitutus: Antonio primũ: poſtea Cæſare Auguſto poteſtatem ei concedẽte. Ex filiis alios ipſe ſibi ĩſidiantes ĩteremit alios moriens: data utrique portiõe: ſucceſſores reliquit. Cæſar & Herodis filios: & ſororẽ Salomẽ: & Berenicẽ: eius filiã: honore ꝓſecutus eſt: ſed filiis nõ feliciter ceſſit: Nã cũ eſſẽt accuſati alter ĩ exiliũ apud gallos allobroges relegatus fuit: Alii uix multo obſequio reditũ impetrarũt: & ſuã uterq; tetrachiam ultra Iudæam & Coeloſyriã: uſq; ĩ babyloniã & fluuialẽ euphratis regionẽ auſtrũ uerſus

tota eſt arabia: exceptis Scenetis qui ſunt in meſopotamia. De Meſopotamia quidẽ & gentibus: quæ eã ĩcolunt ſatis dictũ eſt. Vlterior euphratis regio quæ ad eius hoſtia eã Babyloniis ĩcolitꝫ: & Chaldæoꝝ gente: de quibus etiam antediximus. Quæ poſt Meſopotamiã ſunt: uſq; ĩ Coeloſyriam flumini ꝓxima: & Meſopotamiæ: Arabes Scenete obtinẽt: ꝓpter uias quaſdã potẽtias in ſterilibus locis propter aquaꝝ ĩopiã ꝓtiti. Agricultura autẽ aut patũ aut nihil exercent: paſcua omnis generis pecoꝝ: præſertim cameloꝝ optima habẽt. Vltra hos deſerta ſũt haud exigua: quæ uero his iam auſtraliora ſunt ab iis tenẽtur: qui fœlicem arabiam ĩcolunt. Cuius ſeptẽtrionale latus: faciũt ãtedicta deſerta oriẽtale: perſicus ſinus: occidẽtale: Arabicus: Auſtrale: mare magnũ: quod extra utrũq; ſinũ ẽ. Idq; totũ mare rubrũ uocatꝫ: ꝓſicus itaq; ſinus perſicũ mare appellatꝫ. De quo Eratoſthenes ait: os eius odeo anguſtũ eſſe: ut ex Armozo Carmaniæ ꝓmõtorio: arabiæ pars cõſpiciatꝫ: quæ eſt macis ꝓxima. Ab ore autẽ: ora quæ a dextris eſt: cũ curua ſit: a principio quidẽ: a Carmania paululum orientẽ uerſus: poſtea ad Auſtꝝ uergit poſtea ad occidẽtem uſq; ad euphratis hoſtia: & Teredonẽ: complectitꝫ autẽ & Carmanioꝝ oraã & perſaꝝ & Suſianoꝝ & babyloniæ partẽ: quæ. x. millium fere ſtadioꝝ eſt de quibus iã ante diximus Hinc protinus uſq; ad os: alia totidẽ ſtadia ſunt: ut traditũ dicunt ab antiſthene Thaſio: qui cũ Nearcho nauigauit ut ꝓſpicuum ex his ſit: mare hoc paulo minus eſſe: mari euxino dicũt etiam: illum dicere quoniã ſinũ cũ claſſe circũnauigauit: ꝙ a Teredone deinceps continẽtẽ a dextris habẽti præternauigatio inſulã Icarium ĩ fronte habet & Apollinis templũ ĩ ea ſanctũ & tauropolæ oraculum & ꝙ præter nauigãti Arabiam ad duo millia & .cccc. ſtadia in ĩteriore ſinu urbs iacet nomine gerra quã chaldæi tenebant: a babylonia profugi loca ſalſa: & domos ex ſale habitantes quas cum ſalis ſquammæ: ꝓpter ſolis ardorẽ ſeparatæ: continue cadũt: crebro aquis aſpergãt atque eo pacto cõtinuãt parietes. Hæc urbs. cc. ſtadiis a mare diſtat. Gerrei frequẽtius pedeſtri itinere Arabum merces: & aromata mercantꝫ. Ariſtobulus diuerſas ſentit Gerreos frequẽtius in babyloniã ratibus mercatũ ire: Atq; inde per euphratẽ Thapſũ cũ mercibus adnauigare poſtea quo libeat pedeſtri itinere deferri. Nauiganti ulterius ſũt aliæ inſulæ. Tyrus: & Aradus quæ tẽpla phœniciis ſimilia habẽt. Dicunt qui in eis habitant: Inſulas & urbes: quas phœnices eodem nomine habẽt: ſuas eſſe colonias. Diſtãt hæ ĩſulæ a Teredonæ. x. dieꝝ nauigatione: a promõtorio uero: qd̃ eſt ĩ ore apud macas: diei nauigatiõe Nearchus & Orthagoras dixerũt Tyriã Inſulã i pelago ad Auſtrũ iacere: duobus millibus ſtadioꝝ a Carmania diſtãtẽ: i qua Erythræ ſepulchrũ oſtẽditꝫ. Ingẽs ſane tumulus & ſilueſtribus palmis cõſtitutus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Atque eum ī iis locis regnasse:& de se mari nomē reliquisse.'Atq; hæc si bi a Mithropastæ Areini filio:satrapis phrygiæ patefecta:q Darium fugiens in ea īsula esset immoratus & cū eis diuersatus ī persicū sinum delatis:& per eos quæreret in patriā remeare.In tota rubri maris ora: arbores ī profundo nascunt:lauro & oleo ꝑsimiles:quæ in refluxibus ex toto detegūtur:in affluxibus nōnunq̄ ex toto obruunt:Atq; hoc etiā cū ulterior terra arboribus careat adeo ut admirandū sit.De persico itaq; mari: quod nos orientale latus fœlicis arabiæ diximus:talia Eratosthenes tradidit.Nearchus ait mithropastē eis cū Mazēa occurrisse.Mazenā uero insulæ cuidā:ī ꝑsico sinu præfuisse.Insulæ nomē Doracta:ac Mithropastē quū in hāc confugeret:hospitio acceptū fuisse: quod in externa decessisset:& Mazenā cōuenisse qui ī Macedonū classe fuerat.Atq; Mazenā nauigationis ducē fuisse. Dicit etiā in Persice præternauigationis initio īsulā esse in qua multæ ac preciosæ margaritæ gignant.In aliis uero clari ac pellucidi lapilli.In īsulis quoq; ante euphratē arbores thus redolētes īnasci:quar̄ radices fractæ succum effundāt.Itē miras cācror̄ atq; echinorū magnitudines:q; in toto exteriore mari cōmune est:quor̄ alii pileis maiores sint:alii duo acetabula capiant:uidisse etiā Cetū mari eiectū:c.&.l. cubitor̄.Arabiæ initiū a Babylonia ē regio Macena.Ante hāc iacēt partim arabum deserta:ꝑtim Chaldæor̄ paludes:quas euphrates effusus facit:ꝑtim persicū mare.Ea etsi grauē ac nebulosum aerē habet:simulque pluuiosa sit:& æstuosa fructus tamē optimos ꝑducit. Vitis ī paludibus nascit:terra in arūdineis cratibus imposita: quātā stirps recipiat: ut sæpe etiā ab aqua deferat:quā rursus in pristinā sedē cōtis ꝑpellūt:sed redeo ad ea quæ deinceps Eratosthenes de Arabia cōmemorat. Dicit enim de ꝑte septētrionali ac deserta:quæ iter fœlicē Arabiā & Coelosyrios & Iudæos est:usq; ad Arabici sinus recessum:quod ab heroū urbe: quæ ē ad Nilum:recessus Arabici sinus:Nabateā petrā uersus usq; babylonē:stadia sunt:v millia:& sexcenta.Ac tota quidē ad æstiuales ortus est:ꝑ adiacentes Arabū gentes nabateos scilicet chauloteos: & Agreos ultra quos est fœlix Arabia:ad.xii.millia stadior̄ ad austrū expositā usq; in Athlanticū pelagus.Incolunt eā primi post Syros:& Iudæos: homines agricultores.Post hos regio est arenosa & sterilis: quæ palmas habet nō multas & Acātos & myricā:& fossiles aquas:quēadmodū gedrosia:eā arabes scenæ Camelor̄ pastores habitāt.Vltima uero Austrū uersus cōtra æthiopiā assurgētia æstiuis hymbribus rangunt & bis serunt:quēadmodū India:habēt etiā flumīa quæ ī cāpos & lacus absumūt & cū cæterorū fructuū:tū etiā limficii abūdātia ē:pecor̄ quoq; omniū copia exceptis eqs: mulis: & porcis. Auiū etiā ōniū:præter āseres & gallinas Ac ultia q̄dē regio de qua ante diximus:a quattuor maximis nationibus inhabitat.A Mineis.qui in ꝑte sunt:rubrū uersus maxima eor̄ ciuitas Carna.Hos sequunt Sabæi quor̄ metropolis est mariaba. Tertii sunt Cattabanenses:q ad āgustias: & Arabici sinus transitū descēdūt.Eor̄ regio dicit Tamna. Ad oriētē:ī primis sūt Chartāotitæ urbē Chabatanū habētes ear̄ quæq; sub suo principe ē & fœlices sunt & optimas templor̄ ac regiar̄ constructuras habēt:domicilia uero lignor̄ compage:ægyptiacis similia:& plus regionis occupant:quattuor præfecturæ:quas nomos uocant:quam ægyptiacū delta succedit apud eos in regno:nō filius patri:sed qui primus e nobili genere:post cōstitutum regē nascit.Nā simulac aliquis ī imperio cōstitus est: omnes nobilium uirorum uxores pregnantes conscribunt: & custodes apponunt:qui obseruēt quæ prima pepererit.Nā eius filius ex lege assumit & ad regni successionē regaliter educat.Cattabāia thus gignit.Chatramotitica myrrā & rū hæc:tum alia aromata mercatoribus præponūt:q ad eos ex elanis meneā ueniūt ī diebus.lxx.Elana urbs est ī altero recessu arabici sinus:qui apud gazā est nomine Elaniticus:quēadmodū iā dixius.Gabei ī Chatramotiticā ī diebus.xl.ꝑficiscunt. Arabici sinus latus:qd̄ secus arabiā ē:ab elanitico recessu icipiēdo:(ut Alexāder: & Anaxicrates scripserūt).xiiii.millia stadior̄ cōpræhēdit quēadmodū sæpe dictum est.qd̄ uero Troglodyticam uersus est in dextra ꝑte nauigantibus ad heroū urbe usq; ad elephantū uenationē:& Ptolemaidē:stadior̄.viiii.millia ad meridiem & paululū ad oriētem.Hinc usq; ad āgustias circiter quattuor millia: & quīgēta magis ad oriētē. Angustiæ æthiopiā uersus a promontorio fiunt:quod dira nominat:& oppidū eodē nomīe:quæ loca ab Ichthyophagis habitāt.Dicūt hoc ī loco Sesostris ægyptii columnā esse:quæ sacris litteris transitū eius significet.Is enim prius uidet ethiopiā Troglodyticāq; subegisse: postea in arabiā transgressus Inde Asiam omnē permeauit:quapropter multis in locis Sesostris uallū appellat:& ægyptiorum deorum templa inueniuntur ab eo constructa. Angustiæ diræ proximæ.ī.lx.stadia cōtrahunt nūc uero nō hæ dicunt angustiæ:sed ulterius nauigāti:ubi traiectus est inter continētes. cc.fere stadior̄: Ac sex quidē insulæ inter se continuæ transitū īplētes:ualde angustas nauigationes relinquunt ꝑ quas merces ultro citroq; ratibus trasuectant:atq; has angustias uocant.post insulas deinceps ī sinum se īferēti:est nauigatio secus Mirriferā regionē ad meridiē atq; aurorā:usq; ad eā quæ cinnamomum fert ad.V.millia stadiorum. Vltra hanc negāt quēquam hactenus ꝑfectum. Et in ora quidem urbes esse: non tamen multas.In mediterranea uero multas:& optime habitatas. Ac de arabia quidem hæc ab Eratosthene dicūtur.Is ea sunt addenda: quæ & alii ea de re

Universidad de Deusto
Biblioteca

tradiderũt Artemidorus ſcribit: Arabicũ ꝓmõtorium dire oppoſitum Acilã uocari. Circa Dirã eos habitare qui glãdes curti ſũt. Tũ ab heroũ urbe nauigãti iuxta troglodyticã philoterã eſſe a ſorore ſecũdi ptolemæi appellatã ſatyri opus qui ad Troglodyticã & elephãtum uenationẽ per ſeruatãdam miſſus eſt: deíde aliã urbẽ Arſinoẽ: deinde calidaꝝ aquaꝝ exitus: quæ amaræ ac ſalſæ ab Exieleſa quadã petra í mare emittũt nõ proculmõs quidã eſt: rubrica plenus í cãpo ſitus: deíde muris ſtationẽ & ueneris ſtationẽ uocari autẽ portũ magnũ ingreſſu ad modum flexuoſo. In fróte inſulas tres eſſe: duas oleis opacas: alterã nimus opacã: quæ Meliagrides multas habeat: deíceps ſinũ qui immũdus dicit: & ipſum contra Thebaidẽ ſitũ: quẽadmodũ muris ſtationẽ Immũdus idcirco: qa occultis cautibus: & dorſis exaſperat: & flatibus qui frequẽter tẽpeſtates ciẽt. Hoc í loco Berenicẽ urbẽ: í penitiore ſinu poſitã: poſt ſinũ eſt ophiades íſula ab euẽtu rei appellata: uel q rex eã a ſerpẽtibus liberauit uel quod multi applicãtes: a ſerpẽtibus íterficerent & ꝓpter Topazia: Id autẽ eſt lapis pellucidus: ſplẽdore aureo refulgẽs: ut íterdiu uideri nõ poſſit: uſq; adeo illuſtrat. Noctu uero uidet ab iis: qui eũ colligũt. Nã ſigno aliquo impoſito: de die effodiunt: ægyptí reges maximã hominũ multitudinẽ: mercede cõductam: ad hoꝝ lapidũ collectionẽ cuſtodiãq; collocauerãt. Poſt hanc íſulã multæ Ichthyophagoꝝ & Nomadũ natiões ſunt. poſtea ſopitæ deæ portus: hũc pricipes quidã e maximis ꝑiculis ſeruati ab euẽtu rei ſic nominauerũt. poſtea eſt maxima & oræ & ſinus mutatio. Nam præternauigatio nõ amplius aſpa eſt: ſed quodãmodo cũ Arabia cõiũgitur: ac pelagus humile eſt duoꝝ fere paſſuũ: & ſumma eius facies herbida muſco & alga pellucẽs: quæ plurimũ í freto abũdãt: ubi arbores etiã ſub aqua naſcunt. Fretũ marinoꝝ canũ multitudinẽ fert. Poſtea ſũt tauri duo quidẽ mõtes: qui a longe formam quãdam oſtẽdũt tauris ſimilẽ. Poſtea eſt alius mons: qui Iſidis tẽplũ habet Seſoſtris opus: poſtea íſula oleis cõſita mari circumalluta. poſt eã ẽ ptolemais apd elephãtũ uenationẽ ab Eumede cõditã cũ í uenationẽ a philadelpho mitteret clã cheronneſo quadã & foſſa & muro circũdata: & cultu & obſequiis eoꝝ amicicia cõciliata: a quibus arcebat. Intra hoc ſpatiũ emittit pars quædã abrupta: a flumíe Aſtabora: qui ex lacu ortũ habẽs: ptem emittit. cũ ea uero: quæ maior eſt influit í nilũ. poſtea ſunt inſulæ ſex: Latomiæ appellatæ. poſtea eſt os: quod Sabatticum dicitur. In mediterranea caſtellum eſt: a Sucho conditum. Poſtea portus nomine Elea: & Stratonis inſula. poſtea portus Saba & elephantum uenatio ab eis dicta. Regio quæ interior eſt Teneſis dicitur eam ægyptii habent a Pſammitiocho profugi & Sebritæ: id ẽ aduenæ appellantur. Reginam habẽt ſub qua eſt meroe inſula. his locis uicina: & in nilo ſita. Vltra meroem eſt alia quædã inſula in flumine nõ longe admodũ: quã hi ipſi ꝓfugi inhabitant. A meroe í hoc mare eſt iter dieꝝ. xv. homini expedito. Circa meroẽ Aſtaboras: & Aſtapas influunt. Hæc flumina Rhizophagi accolunt: qui etiã Elii uocãt: ꝓpterea qd ex adiacente palude euulſis radicibus Maſſulas conficiunt & ad ſolẽ coctis ueſcunt. Hæc loca leones alunt: qui ſub canis exortum a maximis culicibus hinc expellũt. Sunt etiã Spermophagi non ꝓcul: qui deficientibus ſeminibus pomis nutriunt: ea cõficiẽtes quemadmodũ Rhizophagi radices. Poſt eleã ſũt Demetrii ſpeculæ: & cononis aræ. In mediterranea uero maxima Indicaꝝ arundinũ multitudo naſcit. Ea coracii regio appellatur. Fuit etiã Endera quædã iterius gymnetaꝝ hominũ habitatio: q arcu & arũdíeis ſagittis preuſtis utũt. Hi frequẽtius feras ab arboribus ſagittant nõnunq; etiã a terra. Maxima eſt apud eos ſilueſtriũ boum multitudo: ex hoꝝ & aliaꝝ ferarum carnibus uitã trahũt Quũ uero nihil capiũt ſicca choria prunis aſſant: iis ꝓ cibo utunt. Mos eſt apud eos ſagittandi certamẽ adoleſcentulis præponere. Poſt Cononis aras eſt portus melius ultra quẽ ẽ caſtellũ: & uenatiões pluríæ. poſtea Antiphili portus ſupra quẽ ſunt Creophagi glandes curti: & eoꝝ mulieres iudaice exciſæ: ſupra os quaſi ad meridiẽ ſunt Cynamolgi: qui ab indigenis agrii appellant. Comati & Barbati. Hi canes maximos alũt: quibus Indicos boues uenãtur: e uicina regione uenientes ſiue a feris pulſos: ſiue paſcuoꝝ inopia. Eorũ aduentus eſt ab æſtiuo ſolſtitio: uſq; ad mediam hyemem. Poſt Antiphili portum: eſt alius portus: nomine curtorum lucus & berenicæ ciuitas Sabæa & Sabæ ciuitas maxima: poſtea eumerus lucus. Vlterius eſt urbs Daraba: & elephantum uenatio: quæ ad puteum nominat eam elephantophagi habitant: huiuſmodi uenationem exercentes elephantorũ gregem per ſiluam delatum ex arbore aliqua cernẽtes: eum minime ad oriunt: ſed ad eos qui pone gradiunt clam accedentes: neruos incidunt: nõnulli eos ſagittis íterficiunt ſerpentum felle tinctis Sagittatio per homines tres perficitur quorum duo arcum tenent & ultra progrediunt: tertius uero neruum trahit: Nonnulli arbores notant: quibus elephãtes accumbere ſolẽt. Accedẽtes itaque ex altera parte truncum recidũt: cui cum beſtia íhæſerit: pariter cum arbore ruit cumque ſurgere nequeat: ꝓpterea quod crura continuũ & í flexum os habeãt ex arboribus deſilientes illã obtrũcãt. Venatores a Nomadibus ímũdi uocãt ſupra hos ſũt Strutophagi: gẽs nõ admodũ magna: apud quos aues dicunt eſſe cerui magnitudíe: quæ uolare nõ poſſunt: ſed celeriter currũt quẽadmodũ Struthocameli: nõnulli eas arcu uenãt: nõnulli pellibus Struthoꝝ tecti: nã dexterã manũ pelle colli opiunt: atq; eam ſic mouẽt: quẽadmodum

Universidad de Deusto
Biblioteca

animalia collum:Siniſtra uero ſemen ſpargunt:e ſuſpenſa pera eductũ: eo auẽ allicientes ĩ cõualles detrudũt:ubi uiri animal circũſiſtẽtes obtrũ cãt:Atq; hi huiuſmodi auiũ pelles ĩduũt & ſubſternũt. Cũ iis æthiopes qui Sılli appellãt bellũ gerũt:orygũ cornibus:ꝑ armis utentes:his finiti mi ſunt qui cæteris & nigriores ſunt & minores:& uitæ breuioris:Raro enim quadrageſimũ trãſcẽdũt ãnum eoꝝ carne iam ĩ ferinã uerſa uiuũt ex locuſtis quas uerni libes:ac zephyri uehemẽtius flãtes in ea loca com pellũt.Eas hoc modo capiũt fumoſam materiẽ ĩ cõuallibus iniiciẽtes:& icedẽtes:cũ illæ paꝝ uolẽt:obtenebratas & cadẽtes colligũt & admiſto ſa le:ex eis maſſulas conficiũt & utunt. Vltra hos:eſt regio deſerta quæ pa ſcua larga habet ob ſcorpionũ mꝫtitudinẽ derelicta:& araneaꝝ quæ qua drimale appellant.Hæc animalia adeo aliquãdo affluxerũt:ut homĩbus ex toto fugã facerent poſt eumenis portũ uſq; ĩ dirã:& ſex inſulaꝝ ãgu/ ſtias Ichthyophagi Creophagiq; habitãt:& quĩ Curti appellant:uſq; in mediterraneã Sũt & aliæ quædã elephãtum uenationes:& urbes ignobi les:& inſulæ ante maritimã orã paſtores magna ex parte. Agricolæ pauci apud nõnullos plurimus ſtorax naſcit Ichthyophagi ĩ reflexu maris pi/ ſces colligũt eoſq; ĩ petras iaciẽtes:ad ſolẽ coquũt poſtea exaſſant: ſpinas quidẽ aceruant carnẽ uero ſubigentes:maſſulas cõficiunt:rurſumq; ad ſolẽ poſitos edũt.Hyeme cum piſces legere nõ poſſint aceruatas ſpinas cõterentes:maſſulas conficiũt & utunt:recẽtes uero exugũt:nõnulli cõ chas:quæ carnem habeãt:hoc modo nutriunt iis in foſſam uel lacunã ali quã immiſſis:piſciculos ĩ cibũ iniiciũt. Atq; in penuria piſciũ utunt. Sũt eis uaria piſciũ uiuaria in quibus ſeruant. Nõnulli ex iis qui ſiccã orã in colunt.v.diꝝ iter cum tota familia pæana canentes:aquatum aſcendũt. Ibiq; ꝓni ꝓiecti more boum bibũt:quouſq; uẽter ĩ tympanũ ĩtumeſcat: poſtea ad mare redeũt hi in ſpeluncis habitãt:uel ruguris oleæ frõdibus contectis & trabibus ac tignis:ex oſſibus ac ſpinis ceteꝝ ꝓfectis. At che/ lonophagi teſtudinum teſtis cõtegũt:quæ adeo magnæ ſunt:ut uel ĩ eis nauigẽt:nonnulli ex alga mari eiecta ingentes & montoſos cumulos faci entes eos ſuffodiunt atque inhabitant:mortuos piſcibus ædendos iaciũt: qui ſtatim a fluctibus corripiunt. Ex ĩſulis tres ſunt deinceps quaꝝ una teſtudinum:alia phocaꝝ:alia accipitrũ dicit. Tota ora palmeta & oliue ta & laureta habet non modo quæ intra anguſtias eſt : ſed etiam quæ ex tra eſt magna ex parte. Eſt etiam inſula quædam Philippi contra quam imminet elephantum uenatio:quæ pythanguli dicit:deinde arſinoe ciui tas & portus:deinde dira.& ultra hæc iacet elephãtũ uenatio. poſt Dirã deiceps ẽ regio aromatifera & prima quæ myrram fert quæ etiã Ichthy/ ophagoꝝ eſt & Creophagoꝝ.gignit etiam ꝓſicum & ægyptiacum moꝝ

Vlterius eſt licha elephãtum uenatio:multis ĩ locis ſũt pluuialiũ aquaꝝ lacunæ quibus arefactis elephantes ꝓboſſide ac dentibus puteos effodi/ unt & aquã inueniunt.In hac ora:uſq; ad Pytholai ꝓmontoria:ſunt duo ĩgẽtes lacus:alter aquæ ſalſæ:quẽ mare dicũt:alter dulcis q hippopotãos alit:& Crocodelos.Circũ labra uero papiꝝ:atqui & Ibes ĩ hoc loco cõſpi ciunt. Circa pytholai ꝓmontoriũ iam ſunt homines integri corporibus. poſt hos eſt regio thurifera ĩ qua ꝓmontorium eſt quod ſacrũ populetũ habet.In mediterranea ẽ regio quædã fluuialis:quæ Iſidis dicit & alia q dã Nilus: Ambæ myrrã & thuriferas arbores innatas habẽt.Eſt etiã piſci na quædã:quæ mõtanis aquis ĩplet. Poſtea leõis uicus:& Pythãgeli por/ tus.Sequẽs regio Pſeudocaſiã fert. Ac demũ cõplures fluminũ regiões ſequũt:quæ thus habẽt:& phloeũ:uſq; ad eã quæ cinamomũ fert:flumẽ quod hanc dirimit phloeũ multũ gignit.poſtea eſt aliud flumẽ & daph/ nus portus & fluuialis regio quæ Apollinis dicit:& thus habet & myrrã & cinnamomũ:qđ plurimum ĩ locis ſemotioribus uiget.Poſtea elephas mons ĩ mare expoſitus:& foſſa & Pſygmũ portus ingẽs:& Cynocepha/ loꝝ aquatio & auſtri cornu:ultimũ huius oræ ꝓmontoriũ. Quũ uero ad meridiẽ deflexit:negat ſe ulterius portuũ aut aliorũ locorũ deſcriptionẽ habere:qđ incognita ſint:tamẽ ĩſequẽti ora ſunt columnæ & araæ Pytho lai & Lichæ & Pythangeli:& leonis & charimõti. ꝑ orã notã a dira uſque ad auſtri cornu.Ipſa uero diſtãtia ignota ẽ:hæc regio elephãtis abũdat & leonibus:qui formicæ uocant:& genitalia ſurſum uerſa habẽt: & colorẽ aureũ nudiores arabicis.Fert etiã pardales fortiſſimas & Rhinocerotes: qui(ut Artemidorus ait)lõgitudine paꝝ ab elephãtis excedunt:qđ Ale/ xandriæ uidiſſe ſe affirmat ſed fere etiã quantũ ad altitudinẽ:eius autem quẽ nos uidius color nos buxo ſed elephãti ſimilis erat: magnitudo ue ro tauri forma apro ꝓxima:præſertim quãtũ ad rictũ præter naſum qui cornu quoddã ẽ recuruũ:omni oſſe durius:eo ꝓ armis utũt:quemdmo/ dũ aper dẽtibus:habet etiã duo cingula tãq draconum uolumina:a dor/ ſo uſq; ad uterum circũeuntia:alteꝝ iubã uerſus: alteꝝ ad lumbum nos hæc de eo dicimus qui a nobis uiſus eſt. Artemidorus ulterius addit q id animal de paſtu cum elephãte pugnet eum rictu ſubiens:ac uterũ re/ ſcindens:niſi ab elephantis ꝓboſcide uel dentibus anticipet.In iis locis Camelopardales naſcunt:nullam cum pardali ſimilitudinem habẽtes. Coloris enĩ uarietate hinulo ſimillima ẽ:uirgatis pilis diſtincto: poſterio ra quoq; hũiliora ſũt ãterioribus:ut a cauda ſedere uideat:ad bouis alti tudinẽ.Anteriora uero crura a cameli cruribus nõ ſupãt:collũ rectũ ẽ: & ĩ altũ auectũ:uerticẽ paulo ſublimiorem Camelo habet unde ꝓpter hãc incommenſurationem:nec tantã celeritatẽ habere eam puto:quantã

dixit Artemidorus: qui eā excellētem fecit:at nec fera eſt:ſed pecus nul/
lam.n.præ ſe ſæuitiā fert ; gignuntur etiam ibi(ut ipſe teſtatur)Spinges
& Cynocephali ; & Cepi qui faciem leonis reliquum corpus panthere
magnitudinē Damæ hñt . Itē urſi qui carnē edūt: noſtros & magnitudi
ne & celeritate longe exuperantes:colore autem fului. Crocutas quoque
(ut ille ſquit)ex cane lupoq; pmiſtus eſt. Quæ uero Metrodorus Scepſi
us ī libro de conſuetudine dicit:fabuloſa ſunt & minime curanda. Arte/
midorus Draconū magnitudies refert tricenum cubitorū:qui tauros ele/
phantoſq; capiant:moderatus ſane in his.Nam īdici ac Libyci dracones
fabuloſiores ſunt ſup quibus hærba etiā innaſci dicit. Troglodytaꝝ uita
paſtoralis ē:ii m'tos tyrānos habēt: mulieres & filii eis cōmūes:niſi quæ
tyrānorū ſunt:qui tyrāni uxorē corruperit oue mulctat. Eorū mulieres di
ligenter ſibi ceruſam īducūt Circū collū conchas contra faſcinationes ge
ſtāt. Viri de paſcuis contēdūt:primo ſe manibus īpellētes:deinde lapidi
bus quod ſi uulnus fiat:tūc ſagittis & gladiis res geritur:ſed mulieres in
mediū prodeuntes & preces effundētes:illos conciliant. Veſcunt carni/
bus & oſſibus ſimul contuſis:& ī choria īuolutis:& poſtea aſſatis.Itemq;
modis aliis quos coci norunt.Cocos ipſi īmundos uocāt:quare non ſolū
carnes & oſſa:ſed etiā choria comedūt. Veſcūt etiā ſanguine admiſto la
cte:uulgus aquā bibit:ī qua Paliurus ſit īmadefactus. Tyrāni mulſum
potāt:melle e flore quodam expreſſo.Hyemem habent quū Eteſiæ flāt:
nā & hymbres habēt:æſtatē uero reliquum tempus nudi ſunt: & pelliti
& Scipiones geſtāt & ſunt non ſolum Curti ſed etiam circūciſi:nōnulli:
quēadmodū ægyptii:æthiopes uero megabari clauas gerunt: ferreis mo
dis ornatas utunt etiā lanceis:& ſcutis:ex chorio confectis.Reliqui æthi/
opes arcu & lancea:nōnulli ex Troglodytis ſepeliūt.Paliuri uirgis:mor
tui ceruicē:cū pedibus alligātes:poſtea ſubito efferūt:læti ac ridētes:quo
uſque corporis aſpectum occultent.Deīde impoſito captæ cornu:abſce
dunt.Iter noctu peragūt:pecoribus maſculis tītinnabula e collo ſuſpen/
dūt:ut fere ſonitu exterreant. Arcu & facibus cōtra feras utūt. Inuigilāt
ad ignē gregis gratia:cātu quodā utētes quum uero hæc de Troglody
tis ac uicinis æthiopibus dixit:reuertit ī Arabiā ac prio eos pſequit:q ara/
bicum ſinum terminant:& troglodytis opponuntur:a Poſidio icipiens:
dicit itaque hoc ultra elaniticum receſſum iacere : Poſidio uero con/
tinuum eſſe palmetum quoddam aquis abundans.& in magno honore
haberi propterea quod tota circunſtans regio æſtuoſa ſit: & arida & um/
brarum expers:Hic maxima palmarum copia eſt luco uir & uxor præ/
ſunt p genus conſtituti pelliti ambo uictū ex palmis ducentes:dormiūt
in Tuguriis factis ſuper arboribus:ꝓpter ferarum multitudinē:poſtea

eſt phocarum inſula:a multitudine earum beluarum dicta: In proximo
promontoriū eſt:qđ uſq; ad Arabum petrā pertēdit:q nabatei dicūt &
uſq; ī paleſtinā ī quā & menei:& gerrei:& uicini omnes aromata conue/
hūt.Poſtea eſt alia ora:quæ prius maranitaꝝ dicebat quoꝝ alii erāt agri/
colæ:alii tugurales nūc garindei:illos dolo interemerūt:nā eos adorti:dū
feſta quædā quinquēnia celebrarēt:nō ſolum eos aſſumpſerunt:ſed etiā
ingruentes in alios funditus oēs deleuere:poſtea eſt elaniticus ſinus:& na
batea:populoſa ſane regio & paſcuis abundās.Inſulæ quæ in fronte ſūt:
ab hominibus tenēt:q prius quietē agebant poſtea ratibus prædari cœ/
perūt:eos qui ī ægypto nauigabāt:ſed claſſe ingruente pœnas dederūt:
ab ea deleti:deīceps eſt cāpus:aquis & arboribus plenus & omni pecore
abundās cū cætero:tū etiam camelis & mulis ſilueſtribus & ceruis & da/
mis. Sunt etiam ī eo leones & pardales & lupi plurimi.eſt inſula quædā
ī fronte nomine dia.poſtea ſinus quingētorū fere ſtadioꝝ a montibus cir
cūcluſus:cuius os īgreſſu difficile eſt. Circūhabitāt hoies terræſtriū ani/
maliū uenatores.poſtea ſūt inſulæ tres deſertæ oleis obſitæ: nō noſtrati
bus:ſed īdigenis q̄s æthiopicas uocāus eaꝝ lachryma medicā uim habet:
deinceps ē littus lapidoſū.poſthac ē ora aſpa & nauigatu difficilis mille
fere ſtadioꝝ:portuū & iaciendaꝝ anchoraꝝ inopia. Nā mōs quidā altus
& aſp exporrigit.poſtea montiū ima ſpeluncis plena uſq; ad mare:quæ
præſertim eteſiis & pluuiis ſeuitabile piculū exhibent:dehīc ē ſinus qui
ſparſas inſulas habet: ꝓtinus ſūt cumuli arenæ nigerrimæ tres ualde ex/
celſi.poſt hos eſt Charmotas portus.c.fere ſtadioꝝ ambitu:īgreſſu āgu/
ſto:& ōniū ſchaphæ piculoſo:emittit ī eū flumē.In medio īſula iacet ar/
boribus plena & cultui apta:dehinc eſt ora aſpa.poſt quā ſinus quidā ē:
& regio nomadū uictū ex camelis ducētium.Nā & ex eis pugnant & iter
faciunt:& nutriunt:lacte & carnibus utunt:flumē per eos labit:qđ au/
ri ſtrigilē defert:q̄q̄ id operari neſciunt.Hi debæ uocāt:quoꝝ alii paſto/
res ſunt:alii agricolæ:ego priſca gētiū uocabula:tū ꝓpter eoꝝ obſcurita/
tē:tū ꝓpter abſurditatē ꝓnūciādi nō pono.poſt hos ſūt homies mitiores
tēpatiorē quidē terrā habitātes.Nā & aquas & hymbres affatim habent.
Apud eos aurū effodit non ſtrigiles:ſed glebulæ quædā:quæ nō multa
purgatiōe īdigēt magnitudie minīa Sanſe: Mediana Meſpili maxīa nu
cis quas ꝓforātes cū lapillis pellucidis alternis poſitis armillas faciūt īſer/
to filo:& collo manibuſq; circūponūt:uendūt id aurū uicinis uili precio
æris triplo:argēti duplo:tū ꝓpter opādi īſcitiā:tū ꝓpter inopiā eoꝝ quæ
cōtra accipiunt:quoꝝ uſus magis eſt ad uitā:nec ius. His ꝓxima eſt feli
ciſſima Sabæoꝝ terra:quæ maxima natio ē. Apud hos thus & myrra &
cinnamomū naſcit. In ora etiā balſamum & alia quædam hærba ualde

odorata quãq eius odor cito deperit:habẽt præterea palmas odoratas & calamum.Serpẽtes quoq palmares:colore puniceo usq ad ilia affiliẽtes quoꝝ morsus icurabilis ẽ.Homines ꝓpter maximã fructuũ copiã ocio/ si segnesq uiuũt.In radicibus arboꝝ cubãt:& ex eis icidunt:quæ ꝓximi sulcipiẽtes: ꝓtinus alter alteri cõsequẽti tradũt:usq ĩ Syriã atque Meso potamiã.Ab odoribus autẽ stupefacti:bitumis suffitu & hirci barba: stu porẽ tollũt.Meriaba Sabæoꝝ urbs:ĩ monte iacet arboribus pleno. Sub rege sunt q iudicioꝝ ac cæteraꝝ reꝝ potestatẽ habet. Aliis uero regibus fas nõ est:aut subito eũ turbæ abdicãt:idq ob causam quãdã & tũ ipse: tũ sui in deliciis mulieribus uiuunt.Multitudinis pars agriculturã exer/ cet:pars aromata mercat':& ĩdigena & æthiopica:nauigãtes ad ea ꝑ angu stias:nauigiis ex chorio confectis:& ꝓfecto tanta sunt apud eos aromata ut ꝓ fructibus & cætera conbustibili materiæ:cinamomo casia:cæterisq utãt'.Apud Sabæos Larimnũ nascit':suffitu odoratissimũ. Hi atque gar rei ditissimi sunt:ex mercatura suppellectilẽ ex auro & argẽto multam habẽt uasa lectos:tripodas:crateras cũ operculis: domosq sumptuosas. Nã & portæ & pietes:& tecta ex ebore auro argẽto:lapidibusq ĩ crusta tis:sunt distincta:arq hæc sũt quæ ille de his dixit.Cætera uero partim re fert quẽadmodum Eratosthenes:ꝓtim & ab aliis historicis sumpta: dicit enim quosdam putare:mare rubrum esse:a colore ꝑ refectionem expres so uel a sole quum supra uerticem est:uel a mõtibus ex adustione rubẽ tibus:nam utroque modo uerisimile est.Ctesiã uero gnidiũ historiæ mã dasse fõtẽ quẽdam esse:qui aquã rubicũdã ac mynio plenã ĩ mare emit tit.Agatharchidem autẽ illius ciuẽ a boxo quodã accepta tradidisse:qd' persa qdã:quũ equoꝝ armẽtũ:a leena asilo tacta:usq ad mare agitaret': atq ide ĩ ĩsulam quandã transmitteret:primus constructa rate ĩ insulam transierit:uidẽsque eã habitabilem:armẽtum rursum ĩ persiã abegerit: ac missis ĩ eam & ĩ alias insulas:& ĩ maritimã orã colonis:pelagus de suo nomine appellarit. Alios uero persei filium erythrã asserere:qui ĩ his lo/ cis imperarit.Sunt qui uelint ab arabici sinus angustiis:usq ad extremã cinnamomi terram esse stadioꝝ.v.millia non satis apte:nec ad austrũ nec ad orientẽ proditũ est etiã Smaragdũ & beryllũ ĩ auri uena innasci.Sũt/ que apud arabes(ut Possidonius refert)sales odorati supra Syriã Naba/ tei ac Sabaei felicẽ Arabiã incolunt.Hi sæpe Syriã excurrebant priusq Romanoꝝ esset:nunc & ipsi & Syri Romanis parent.Nabatecꝝ metro polis est ea:quæ petra nominat'.Ea in loco alioquin æquo & plano iacet. In circuitu uero rupibus ac præcipitiis murato.Introrsũ fõtes & ad hor tos:& aquationẽ ubertimos habente. Extra circuitũ regio magna ex pte deserta est præsertim iudæã uersus. Hinc hiericuntẽ breuissimũ iter ẽ: trium dieꝝ aut quattuor.In palmetum uero.v.semper ibi aliquis e regia stirpe regnat. Tum Rex ipse aliquẽ ex sodalibus:qui frater uocat'. Cu/ ratorẽ habet & iustissime omia administrant':unde & Antenodorus phi losophus sodalis noster reuersus in patriam cum admiratione quadam narrabat:multos se tũ ex Romanis:tũ ex aliis pegrinis inuenisse : qui eo ꝓfecti essent ac peregrinos quidẽ sæpe & interse: & cum ĩdigenis disce/ ptãtes uidisse.Indigenas uero nullos litigantes: sed pacẽ interse maximã agitãtes.Recẽs Romanoꝝ expeditio:quæ nostro tempore duce eliogal/ lo ĩ Arabiã facta est permulta eius regionis peculiaria docet.Eliũ Augu/ stus Cæsar ĩ Arabiã misit:quo eas gẽtes & loca pertẽtaret:præterea æthi opum mõtes & Troglodyticam ægypto finitimã & uicinũ iis Arabicũ sinũ:qui perangustus sane arabes dirimit a troglodytis eo cõsilio:scilicet ut uel eos sibi uolẽtes conciliaret: uel subigeret inuitos:Audiebat enĩ ex omni tẽpore ditissimos esse:qui & auro & argento & preciosis lapidibus aromata permutarent:& nihil in rebus extrinsecus accipiendis expende rent:aut enim se diuitibus amicis usuꝝ sperabat:aut locupletes inimicos supaturꝝ:ꝑmultũq eũ nabateoꝝ spes erexerat:q cũ amici essent:ĩ omni/ bus se fauturos pollicebãt'.His fretus gallus exercitũ duxit:sed a Syleo: nabateoꝝ legato deceptus ẽ:q se iter mõstraturꝝ:& ĩ oibus fauturꝝ pollici tus oĩa ĩsidiose fecit:nã nec turũ iter:nec expeditã nauigationẽ exhibuit sed ꝑ auia : & lõgos ãfractus:& loca õniũ ĩdiga:& ĩportuosa ducẽs:uł oc cultis cautibus uł coenosis stagnis obiecit:sed præcipue maris affluxus: ac refluxus eos ꝓturbauerũt atq id maxie ĩ initio erratũ fuit: qd' lõga na uigia cõstruxerũt nullo nec pñti nec futuro nauali prœlio. Nã nec terra ualde bellaces sũt Arabes sed caupões potius:ac mercatores nec etiã ma ri.Ille uero ad octoginta dicrota ædificauit:& triremes: & phaselos iuxta cleopatridẽ:quæ antiquæ nili fossæ ꝓxima ẽ:& cũ falli nõ putaret:fabri/ catus ẽ.c.ac.xxx.nauigia:quæ suppellectilẽ ferrẽt:quibus nauigauit:du/ cens peditum Romanoꝝ ex his qui ĩ ægypto erant & socioꝝ circiter.x. milia e quibus Iudæi quingenti:& nabatei mille cum Syleo erant. Tan/ dẽ multa per pessus:quintodecimo die ĩ Albũ uicũ peruenit maximum nabateoꝝ emporiũ multis nauigiis amissis quoꝝ nõnulla cũ ipsis homi nibus nł'lo bello:sed ob nauigãdi difficultatẽ ꝓpere.Id Sylei ĩprobitas fe cit negãtis terræstri itinere ĩ albũ uicũ exercitũ duci posse ĩ quẽ ac etiam ulterius mercatores tanta cameloꝝ & hominũ multitudine tutũ & copi/ osum iter ex petra in alteram petrã peragunt ut nihil ab exercitu diffe/ rãt:quæ idcirco eueniebãt:qa rex Obodas nihil de cõmunibus rebus præ sertim bellicis sollicitus erat:qd' omibus Arabũ regibus cõmune uitiũ est.Omnia enim sub Sylei legati potestate erant. Is omnia dolo struens

quærebat(ut ego quidem existimo)regionem ꝑuidere: & urbes & gen/
tes aliquas capere opera ro.ſeque reꝝ dominum efficere. Illis morbo:fa/
mæ labore:& malis omnibus confectis quæcũque ipſe dolo molieba-
quare in Album uicũ peruenit iam exercitu oris:& crurium uitiis: cæte/
riſq; eius loci morbis tentato:quoꝝ illa circa os:hæc circa crura reſolutio
q̃dã ſũt ob aquas & fructus ꝓuenies: æſtatẽ itaque ac hyemẽ ibi agere
coactus eſt:dum reficeret infirmos.Ex albo uico in ipſam petrã:ex petra
rhinocolura quæ in phœnicia eſt apud ægyptum merces comportant:
atque hinc in alia loca.Nunc pars maxima:ꝑ nilum Alexãdriã uehitur.
Arabicæ & Indicæ merces í muris portũ poſtea camelis coptũ thebaicã
trãſcendunt.Inde Alexandriã per nili foſſam Rurſum Gallus ex Albo
uico cum exercitu digreſſus:ꝑ eiuſmodi loca ꝓfectus ẽ:ut camelis aquã
portarẽt:eoꝝ improbitate qui uiam monſtrabant:quare poſt multos di/
es in Aretæ terrã ꝑuenit:qui obode affinitate coniunctus erat. Is gallum
amice ſuſcepit:& dona optulit. Sed Sylei ꝓditio & hanc regionem dif/
ficilẽ reddidit.Ea itaque in diebus.xxx.permeauit per loca inuia: ſpelta:
& palmulis non multis:& butyro ꝓ oleo uſus:quam uero deinceps adi/
bat nomadum erat:& re uera magna ex parte deſerta:ea Ararena diceba
tur rex erat Sabus:quam etiam per auia ꝑmeauit diebus.l.cõſumptis uſ
que ad urbem negranoꝝ & pacatam & fertilem regionem eoꝝ rex auſu
git:urbs primo adortu cœpta eſt.Hinc poſt ſextum diẽ ad flumẽ ꝑuẽit.
Ibi iam barbaris ad pugnam inſtructis:e quibus ad.x. millia ceciderunt
ex Romanis duo homines tantum.Nã omnino imbelles erant & armis
imperite:utebãt arcu & lancea & gladio & funda:& magna ex ꝑte bipẽ/
nibus.Mox etiam urbẽ cœpit nomine Aſca a rege derelictam.Hinc A/
thrula uenit quã nullo negotio cœpit:& præſidio firmauit:& frumẽti &
palmulaꝝ uiatico cõparato.Marſyaba ꝓceſſit urbem rhamãitaꝝ:q ſub
Ileſaro erat. Eã adortus ſex diebus obſedit.poſtea aquæ ĩopia deſtitit ab
ĩcœpto.Iam duoꝝ dierum itinere aberat ab aromatifera:ut ipſe ex capti/
uis intelligebat: ſex menſes contriuit inaniter ductus:perſenſit tamẽ ſe/
ro atque aſpectu inſidias deprehendit:dum per aliam uiam reuerteret.
Nam nonis caſtris Anagrana peruenit:ubi prœlium commiſſum fuerat
undecimus deĩde ad.vii. puteos a re ipſa ſic nominatos. Hĩc iam ꝑ loca
pacata:in uicum chaala poſt in alium nomine Malotham ad flumen po
ſitum:poſtea ꝑ deſerta nõ multum aquæ habentia:uſq; in uicum negrã
qui ſub oboda eſt & ad mare iacet.In reditu totum iter in diebus.lx.ꝑe/
git ĩ quo prius ſex mẽſes conſumpſerat.Hĩc in muris ſtationem: exerci
tum in diebus.xi.traiecit:unde Coptum itur. Cum utilibus itaq; copiis
Alexandriam profectus eſt. Cæteros enim nõ bello: ſed famæ: labore:
morbo:& itineꝝ difficultate amiſerat. Nam.vii.dũtaxat í bello ꝑierant:
q̃obtem nec multũ hæc expedito ꝓfuit: ad locoꝝ cognitionẽ non nihil
tamẽ adiuuit. At Syleus huius rei cauſa.Romæ pœnas dedit:quã q̃ ami/
ciam ſimularet.Nã quũ & ad hãc perfidiã;alia facinora patrare conui/
ctus eſſet ſecuri percuſſus eſt.Aromatiferã regionẽ in ꝑtes quattuor(ut
antedictũ eſt)diducũt ex aromatibus thus & myrram ex arboribus eſſe
dicunt.Caſiam uero ex lacubus Sunt qui dicãt magnã eius ꝑtem ex In/
dia afferri. Thus optimum apud Perſiam naſci:ſed alia quadam diuiſio
ne totã felicem regionẽ í quinque regna partiũt:quoꝝ aliud bellatores:
& omnium ꝓpugnatores habet:Aliud agricultores:a quibus frumentũ
ad alios importat:aliud eos qui opificia & artes tractant: aliud myrram
fert:aliud uero thus.Eadẽ tamẽ & Caſiam & cinamomũ:& nardũ ferũt.
Artes ac ſtudia ab alio í aliũ nõ tranſferũtur: ſed quiq; í patriis ꝑmanẽt
inſtitutis uinum magna ex ꝑte ex parmulis cõficit: fratres honore filios
antecedũt:quod natu grandiores ſunt.Qui ex eadẽ gente ſunt regnãt:&
cæteros magiſtratus obeũt quæ poſſidẽtur:omibus cõſanguineis ſũt cõ/
munia:ſed natu grãdior domius eſt.una omibus uxor eſt:qui prior ĩgre
dit poſito ãte Ianuam baculo cum ea cõgredit.nã í morem habẽt ut qſ
quis baculum gerat:ea tamẽ cum grãdiore pernoctat quaproter omnes
omnium ſunt fratres:coeũt etiã cum matribus:adulter capite plectitur.
Adulter uero ex alio genere eſt. Sed huiuſmodi quiddam narrat regis
cuiuſdã filia mira pulchritudine: quum fratres.xv.haberet: qui omẽs eã
miſere adamarẽt:& ꝓpterea alius poſt aliũ cõtinue ad eam ĩgrederẽtur:
iã defeſſa rem huiuſmodi machinat:baculos facit baculis eoꝝ ꝑſimiles:
& quum quiſque ab ea exiret cõtinuo baculũ aliquẽ ſimilem ante ianuã
ponebat:& paulo poſt aliũ cõſiderans ne qui eſſet ingreſſurus:illi ſimilẽ
haberet:quũ itaque aliquãdo omnes í foro eſſent:unus ad portam acce/
dẽs & baculum uidẽs:putauit ex hoc aliquem ĩtus cum ea eſſe ex eo au/
tem quod fratres omnes í foro reliquiſſet:adulterum ſuſpicatus eſt: cur
rẽs ad patrem:atque huc eũ adducens cõuictus eſt ſororem falſo crimi/
nari.Nabatei quidem cõtinentes ſunt:& rei pariendæ:atque cõſeruãdæ
ĩtenti.quare qui opes ſuas imminuit publice mulctat:qui auget honore
afficit.& cum pauci apud eos ſeruiãt:frequẽtius cõſanguinei miniſtrãt:
uel alter alteri uel quiſquis ſibi:ut etiam hic mos ad reges ꝑueniat. Cõ
uiuia faciũt per tredenos cuique cõuiuio bini adſunt:qui muſicam exer
cent.Rex í apparatu maximo multa cõtinue conuiuia celebrat:nemo ſu
pra duodena pocula bibit:alio atq; alio aureo poculo:& adeo rex popula
ris eſt:ut ad id;quod ipſe ſibi miniſtrat:etiam aliis miniſtret.Sæpe etiam
apud populum pœnas dat nõnunq̃ in eis uitam inquiritur:domus ſunt

ex lapide ſumptuoſo. Vrbes ſine mœnibus: nam in pace degunt:regio omnium ferax:præter oleum:utuntur oleo Seſamino oues ſunt albæ boues magni equos non habent:ſed cameli implent eorum officium. Tunicæ i ſubligaculis & ſandaliis reges purpurati icedũt:quædã iportãtur: quædã minimæ:quædã idigena ſunt:ut aurũ argẽtũ & pluria ex aromatibus,æs & ferrum& ueſtis purpurea & Storax & Crocus & Coſtus & Toreumata:& ſigna & tabulæ. nõ ſũt indigena.Mortua corpora æquæ atque ſtercus(ut heraclitus inquit)cadauera ſtercore abiectiora quapropter reges etiam in ſterquiliniis defodiuntur. Solem colunt Arulam ſuper aram conſtituentes & quottidie in ea immolant:& thus adolent.Sed quum poeta dicat:ueni ad æthiopas Sidonios & Erembos dubitant:qui nam ii dicendi ſint ac de Sidoniis quidem in Perſico ſinu habitantibus: quorum coloni ſunt Sidõii noſtri quemadmodum & Tyrios quoſdam ibi inſulares tradunt : & aradios quorum colonos Aradios noſtros dicunt ita & Sidonios ipſos:ſed tota quæſtio de Erembis eſt:non Troglodytæ itelligi debeãt quaſi ab etymologia cogantur ab eo quod in terrã erãt: an arabes: ac noſter zeno ſic ſcripturam mutat:Sidonios Arabaſq;. Sed ueriſimilius ſcribit Poſſidonius paululum immutans:Sidonios atque Erembos:quod poeta ſic nũc arabes uocauerit: quemadmodum ab aliis ſuo tempore uocabantur . Dicit etiam has tres nationes continentur inter ſe poſitas: quandam inuicem cognationem oſtendere ex eo q; proximis nominibus appellentur harmenios ſcilicet Arabes: & erembos:& quemadmodum exiſtimandum eſt unam gentem in tres eſſe diuiſam:pro climatum diuerſitatibus:quæ ſemper magis magiſq; immutantur:ſic & nominibus plurib uti pro uno:nec ſunt audiendi:qui erẽ nos ſcribunt.Id enim maxime æthiopibus conuenit.Poeta etiam eos Arimos uocat quos poſſidonius dicit eſſe accipiendos: non i loco ullo Syriæ:uel ciliciæ:uel alius terræ:ſed ſyriam ipſam Nam arimei ſunt:qui in ea habitant & fortaſſe græci eos arimeos:uel arimos uocabant. Nominũ enim mutatiões permultæ ſunt:præſertim barbarorum: quemadmodũ Dariacem Darium.Pharzirim uero ipſam paroeſatim: Atargatam Athara:quam cteſias derceto uocauit. Arabum opulentiæ teſtis eſt Alexãder: qui eam(ut fama eſt)regiam efficere cõſtituerat:poſtq; ex india rediiſſet: ſed omia eius cõſilia morte ſunt euerſa Atque unum ex iis:quæ ille mo hebatur:erat ſi ſponte fuiſſet receptus:ſi minus:bellum expectarent.Nã cum eos uideret nec prius:nec poſterius legatos miſiſſe:ut in ſuperioribus dictum eſt:ſe ad bellum comparabat.

Ecimuſſeptimus totam ægyptum atq; libycum continet.

Voniam in Arabia Peragrãda ſinus eos cõplexi ſumus: qui eam ſtringũt:ac peninſulã faciũt: perſicũ ſcilicet atq; Arabicũ:Cum hoc etiam ægypti pars quædã luſtrata eſt: & æthiopiæ troglodytica ſcilicet & ſequentia uſq; ad extrema terræ:quæ cinnamomũ fert:nũc reliqua iis gẽtibus cõtinua: explicãda ſunt: quæ circa nilũ iacẽt.Poſt hæc libyam:quæ totius geographiæ reliqua eſt percurremus. ſed prius Eratoſthenis ſentẽtiæ exponẽdæ ſunt.Is enim dicit:nilũ ab Arabico ſinu occidẽtẽ uerſus diſtare,viiii.millibus ſtadioꝝ eũq; circa hoſtia ſimilẽ eſſe.nã littere reſupinæ iacẽti: fluẽs enim ut ille inquit a meroe:ad ſeptẽtrionem: p duo millia fere & ſeptingenta ſtadia: rurſum conuertit ad meridiẽ & hyemalem occaſum:p tria millia fere & ſeptingenta ſtadia & quaſi cõtra meroem aſſurgẽs & multus i libyã egreſſus:& flexum alium ad ſeptẽtrionem efficiẽs:p quĩque millia &.ccc.ſtadia defertur i magnum cataractẽ:paululũ ad aurorã conuerſus:per mille uero &.cc.in minorẽ cataractẽ:qui eſt Syenæ proximus per.v.millia &.ccc.i mare.Influunt i eũ duo flumina e lacubus quibuſdam ab oriẽte delata:& ingẽtem inſulã cõplectunt: quoꝝ alter dicit Aſtaboras:ad orientale latus fluens. Alterꝝ Aſtapus quod nonnulli aſtoſabã uocãt. Aſtapum uero eſſe aliũ dicũt:qui e lacubus quibuſdã a meridie fluat:atq; hunc fere rectũ nili corpus efficere:ſed ab æſtiuis hymbribus augeri. Supra Aſtabore & nili concurſum ſtadiis ſeptingentis Meroẽ urbe eſſe:eodẽ nomine quo inſulã ltẽ ſupra meroẽ aliã iſulam quã ægyptioꝝ exules habẽt: qui a Pſammiticho deſciuerũt:ii febritæ id eſt aduenæ nominant & reginã habẽt:quæ regi meroes paret.Quæ uero infra meroẽ ſunt:ſecus nilũ ex utraque eius parte rubrũ uerſus.Megabari & Blẽmies habitãt ægyptiis finitimi:& æthiopibus parẽtes:ſecus mare autẽ Troglodytæ: quoꝝ qui meroe ꝓximi ſunt.x.xi.ue dieꝝ itinere a nilo diſtãt A ſiniſtra uero curſus Nili habitãt Nubæ magna libyæ gẽs:a meroe incipientes uſq; ad nili flexus nequaq; æthiopibus parẽtes:ſed per ſeſe in multa regna diſpertiti:ægypti pars:quæ ſecus mare ẽ ab ore peluſiaco ad Canopicũ eſt ſtadia tria millia &.ccc.atq; hæc ſunt quæ ab Eratoſthene dicunt. Sed ulterius dicendũ eſt: & primo quæ ad ægyptũ pertinent: ut a notioribus ad ſequẽtia ꝓcedamus.Nilus enim quædã huic regioni & ſequẽti: & æthiopiæ quæ ſupra eſt:cõmunia effecit eas irrigãs du creſcit: & ſolũ partem hanc habitabilẽ relinquẽs:quæ ab inundationibus tegit. Accliuẽ autem & aqua ſublimiorẽ totã undiq; ihabitabilẽ:& ꝓpter eandẽ ſiccitatem deſertã præterit. Sed nec omnẽ æthiopiã nilus ꝓmeat:nec i rectũ nec ſolus nec bene habitatã. Aegyptũ uero & ſolus & totum & i rectum a mirore

Universidad de Deusto
Biblioteca

cataracte ſupra Syenē & Elephantinam īcipiēs: qui ſūt & ægypti & æthi opiæ fines uſque ad nili hoſtia ī mare emittētia. Enimuero æthiopes ma/ gna ex parte paſtoralē ac inopē uitā degūt: tū ꝓpter ſoli tenuitatē & aeris intēperiē: tū propterea quod longe a nobis ſepoſiti ſunt: ecōtra ægyptii: nā & ciuilē & mitē uitā degentes ī locis notis habitāt. unde & ordo eoꝝ memoraſ & laudaſ: uidenſ enim recte uti regionis ubertate: & bene cul tā & bene diuiſam habere. Nā rege conſtituto multitudinē trifariā diui ſerūt & alios quidē milites: alios agricolas: alios ſacerdotes uocauerūt: & alios ſacroꝝ curatores alios eoꝝ: quæ ad hominē pertinēt Alios quæ ad bellum, alios quæ ad pacē: & terrā & artes ſpectāt: ex quibus regi prouē/ tus afferebanſ ſacerdotes philoſophiā & aſtronomiā exercebāt: & cū re/ gibus diuerſabāſ. Regio prius ī præfecturas diuiſa fuit: quas nomos uo/ cāt. Thebaica quidē in decē: quæ uero īdeleta eſt ī totidē. Intermedia au tē ī .xvi. & (ut quidā uolunt) tot erāt huiuſmodi præfecturæ: quot aulas labyrinthus habebat: quæ circiter. xxx. erant. rurſum hæ præfecturæ di/ uiſiōes alias habuere. Nā pars eoꝝ maxima ī Toparchias diuiſæ fuerūt. Toparchiæ rurſum in diuiſiones alias minīe portiones arua erāt. Opus enim fuit tā diligēti ac ſubtili locoꝝ diuiſione propter continuas finium cōfuſiones: quas nilus auctus efficiebat: nūc addēdo nunc adimēdo nūc immutādo figuras: & ſigna quædā reuelando: quibus ꝓprium diſcerni/ tur ab alieno. Vnde iterū atq; iteꝝ mēſurari oportebat: unde ab iis geo/ metriā ortū credūt habuiſſe: quēadmodū cōputādi ſciētiam & arithme/ ticā a phœnicibus propter mercaturas & quēadmodū uniuerſa regio in tris æquas partes diuiſa eſt: ita & multitudo quæ in quaq; præfectura ēt tanta eſt circa flumē ſolicitudo: ut naturā diligētia exuperet. Nā cū regio natura multū fructū afferat: irrigata plurimū affert. Natura enim & ma ius nili īcremētum plus terræ irrigat: ſed ſæpe diligentia naturā ſupplet deficiētem: ut tantū terræ in minoribus nili excreſcētiis irrigeſ quātum ī maioribus per foſſas & aggeres: quare ante petronii templa tūc maxīa ubertas erat: quū nilus ad quartū ac decimū cubitū excreſcebat: quū ue/ ro ad octauum creſceret fames & penuria eueniebat: quū uero ille regio ni īperaret & duodecimum cubitū tantū nilus impleſſet: maxima fames fuit & cū octauū ſolum aliquādo impleſſet: famē nemo ſenſit atq; ordo quidē talis eſt. Sequentia uero iam dicemus nilus ab ultimis æthiopiæ fi nibus recta fluit ad ſeptētrionē uſq; ad eū locum: qui Delta appellatur: ubi tanq̄ a uertice quodam ſciſſus (ut Plato inquit) hūc locum effecit: tri anguli uerticem: latera uero triāguli fluenta quæ ex utraq; parte & uſq; ad mare deſcendunt. Alterum ad dextram Peluſium uerſus. Alterum ad ſiniſtram in canopicum mare & proximum heraclium. Baſim autem maritimā orā: quæ īter peluſiū eſt atq; heraclium: quare īſula a mari: du obuſq; nili fluentis facta eſt: & delta nominaſ: ꝓpter figuræ ſimilitudi/ nē: locus qui ad uerticē eſt eodē nomīe uocaſ: ꝓpterea quod dictæ figu ræ initium eſt. Vicus quoq; q̄ ibi eſt Delta nominaſ Duo itaq; ſunt nili hoſtia. Alteꝝ peluſiacū: alteꝝ canopicū & heracleoticū. Inter quæ alia. v. hoſtia ſūt mētione digna: alia uero tenuiora ꝓmulta. A primis enim par tes quædā obruptæ: & in totā inſulā diſpertitæ: mīltos riuuolos inſulaſq; fecerunt: ut tota ſit nauigabilis foſſis in foſſas alias diuiſis: quæ tanta faci/ litate nauigaſ: ut nonnullæ teſtaceas ſcaphas habeant. Inſula triū milliū fere ſtadioꝝ ambitū comprehendit. Habitant eā quoq; totā interius: & ī/ feriora loca cū fluuialibus quoq; regionibus: quæ ex aduerſo ipſi Delta poſitæ ſunt. In nili īcrementis tota undis obruiſ: præter habitationes: hæ nāq; in naturalibus quibuſdā cumulis: uel aggeribus ſitæ ſunt: tā urbes maximæ: q̄ uici quæ a longe inſulaꝝ ſpeciē præbēt. Aqua ī æſtate ultra quadrigeſimū diē permanet: poſtea paulatim decreſcit quēadmodū cre uit. In diebus. lx. omnino campus denudaſ atq; exiccaſ & quo citius ex/ iccaſ: eo citius & araſ: & ſeriſ & celerius apud eos: qui maiores æſtus ha/ bēt eodē modo regio ſupra Delta irrigaſ niſi quod nilus quattuor milli bus ſtadioꝝ: ꝑ unū alueū recta delabiſ: ſicubi inſula non occurrat e qui/ bus ea præcipua eſt: quæ heracleoticā præfecturā comprehendit uel ſicu bi diuertigiū aliquod fiat: ꝑ cānalē frequentius: ī magnū aliquē lacū: uel regionē: quā irrigare poſſit quēadmodū is: qui arſionīticā præfecturā fa/ cit & moeridis lacū & qui in mareotim refundūſ & (ut breui colligā) ſo/ lum ultima fluuialis regio ex utraq; nili parte ægyptus ē: quæ raro uſq̄ ccc. ſtadioꝝ cōtinuā latitudinē obtīet: quæ quidē habiteſ. Ab æthiopiæ mōtibus incipiēs uſq; ad ipſius Delta uerticē: quare manu cuidā expā/ ſæ perſimilis eſt. Diuertigiis magna ex parte in longū exeuntibus. Fi/ gurā uero fluuialis regionis & terræ: quā dico mōtes efficiunt: a locis Sy enæ proximis deducti: ex utraq; parte uſq; ad ægyptiū pelagus. nā quan tū extēduntur ii & interſe diſtant: tantū flumē diffundiſ: & contrahitur: & regionē habitabilem diuerſo modo figurat. Regio uero ſupra mōtes magna ex parte īhabitata: quare antiqui coniectura poſteri etiā uiſu ipſo cognouerūt: Nilum ab æſtiuis hymbribus augeri: cū ſuperior æthiopia ī ultimis montibus diluereſ. Hymbribus autem ceſſantibus: paulatim īundationē ceſſare: quæ res iis maxime liquuit: qui in Arabicū ſinū naui garūt: uſq; ī cinnamomī regionē: & iis q̄ ad elephātū uenationē miſſi fue rūt: & ſiquæ aliæ neceſſitates ptolemæus ægypti reges īpulerūt: ut homi nes aliquos eo mitterēt: ii. n. talia curabāt. Is præcipue cui cognomēto fit Philadelphus cognoſcēdaꝝ reꝝ ſtudioſus: q̄ ꝓpter corporis ībecillitatē

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſemp noui aliqd ꝓquirebat: ī quo ſeſe traduceret atq; oblectaret. Antiq autē reges nō multū hæc curauerūt: quāq; tū ipſi ſapientiæ dediti eſſent: tū ſacerdotes cū qbus plurimū uiuebāt: ut ꝓpter hoc magnopere ſit ad mirādū & propterea quod Seſoſtris totā æthiopiā ꝓmeauit: uſq; ad cīna momi regionē & adhuc quædā eius monumenta extāt: & colūnæ & epigrammata. Cambyſes quoq; ægypto occupata: cū ægyptiis uſq; in meroē ꝓgreſſus eſt: & nomē urbi & inſulæ ab illo impoſitū ferunt: meroe ſorore ibi mortua: alii eā uxorē fuiſſe tradūt. Nomē itaque ob honorem mulieris loco dedit. Et mirādū profecto eſt: ex his cauſis cur nō omnīo euidēs erat hymbrium hiſtoria iis qui erant: præſertim cū ſacerdotes ea diligentius in ſacras litteras referrent: & ſūmo ſtudio reconderēt quæcūque maximā aliquam diſciplinam præ ſe ferūt. Nā ſi hoc quærendū fuit: quod adhuc quæriť: quare æſtate & non hyeme in partibus auſtraliſimis hymbres cadunt. In Thebaide uero & circa Syenē minime: quare & non illud quomodo ex hymbribus nilus augeať: ne talibus teſtibus īdigerent: quales attulit Poſſidonius. Tradūt enim Eratoſthenem dicere æſtiuos hymbres cauſam eſſe: idque ab Ariſtotele ſumpſiſſe. Ariſtotelē uero a Traſyalco thaſio: qui unus fuit ex ātiquis phyſicis. Traſyalcum autem ab alio atq; illum ab Homero: qui nilum cæleſtem dixit.

Rurſus ad ægypti cæleſtem nauigat amnem.

Sed omittāus hæc cū a mltis ſint ꝓtractata: e quibus ſatis ſit duos afferre: qui ætate noſtra librū de nilo cōpoſuerūt: eudorū & Ariſtonē ꝓipateticū. Nā excepto dūtaxat ordine: cætera omīa & ſtilo & tractatu eadem fere ab utriſq; poſita ſunt. Vnde quū libros cōferre uelleus: & exēplaria nō haberemus: alterū cum altero cōtulimus. Vter autē ab utro ſurripe/rit apud Ammonē īueniri poſſet. Eudorus Ariſtonē culpa eſſe dicebat: & ꝓfecto ipſum dicēdi genus potius erat Ariſtōis. Antiqui itaq; id ſolū ægyptū uocauere: qđ habitať: & a Nilo irrigať: a locis Syenæ ꝓximis īcipientes uſq; ad mare: poſteriores uero ad hoc uſq; tēpus oēs fere orientales partes aſſumpſerūt: quæ inter Arabicū ſinū ſunt atq; nilū. Ab occidente uero loca uſq; ad Abaſes. In ora maritima ab hoſtio canopico: uſque ad eū locū qui Catabathmus diciť: & ea quæ Cyrenei tenent. Nam Ptolemaici reges: q Cyrenaicā tenuere: adeo quondā polluerūt: ut eā ab ægypto cyproq; ſeparārent. Romani q poſtea ſucceſſerūt: illoꝝ ꝓuintiā ægyptū iudicātes ī iiſdē finibus ſeruauere. Aegyptii Abaſes regiōes uocāt habitatas: & maximis deſertis circūdatas: quaſi quaſdā pelagi īſulas: qđ frequēs ē ī libya. Haꝝ tres ſunt ægypto finitimæ: & ei ſubditæ. Atq; hæc & eius uirtutes mox ꝓſequemur. Et qm̄ maxīa huius opis ps ac prīcipaliſſima ē Alexādria: & quæ ad eā ꝑtinēt hic īcipiēdū ē. Maritīa itaq; ora a Peluſio uſq; ad canopicū os: ad occidētem nauiganti ē mille fere & ccc. ſtadioꝝ: qđ & baſim ipſius Delta dixius. Hīc ī phaꝝ īſulā. c. & .l. Pharus inſula quædā eſt oblonga: quæ cōtinēti adiacet: Bicipitē ad eā portū faciens. Nā quū littorea regio ſit ſinuoſa: duo ꝓmontoria ī mare emittit: Inter quæ īſula iacet quæ portū claudit. Ei nāq; ꝓlongū obiiciť. Ex phari ꝓmōtoriis oriētale magis cōtinētē & oppoſitū ſibi ꝓmōtoriū attingit: & Acrolochias uocať: qđ portū efficit ere optimo. Accedit quod ī interme dio freto petræ ſūt: ꝑtim aquis opertæ: ꝑtim eminētes: contīue occurrentem ex pelago fluctū exaſpantes. Ipſumq; īſulæ ꝓmontoriū ē petra quædā mari circūluta: quæ turrim habet mltis tabulatis excelſam: & albo lapide mirifice ſtructā eodē noīe quo īſula. Eā Soſtratus Gnidius regum amicus poſuit ob nauigātiū ſalutē: ut epigramma declarat: ut Soſtratus gnidius Dexiphanis filius: diis ſeruatoribus ꝓ nauigantibus. Nā quum ora ex utraq; ꝑte īportuoſa: & humilis eſſet & cautes & breuia haberet: ſignū aliquod neceſſariū fuit: altū & claꝝ: quo nauigantes ad portus īgreſſum dirigerent. Occidētale etiā hoſtiū quāq; nō tutum īgreſſum habet: nō tamē tanta īdiget ꝓuidētia: ſed hoc aliū portū efficit: qui Eunoſti dicitur: atq; hic ante foſſum & clauſum portū iacet. Nā qui ex dicta turri ingreſſum habet: is maximus portus eſt. Hi uero continui ī receſſu illo qui vii. ſtadiū appellať aggere ab eo dirempti adiacēt. Agger autē ē pons qdā a continēti in īſulā. Ad occidētalē eius ꝑtē porrectus duos tantū aditus relinquēs ī eunoſti portum: atq; ipſos ſponte iunctos: quod opus nō modo pōs erat in īſulā: ſed etiā aquæductus quū habitaret. Nunc diuus Cæſar eā ī Alexandrino bello: nā cū regibus erat: deſertā reddidit: pauci tamē nautæ iuxta turrim habitant. Ac maximus qdē portus ad id: quod & natura & aggere bene claudiť: ꝓfundus eſt adeo ut maxima nauis ſarmēto teneať. Atq; ī portus cōplures ſcindiť: primi quidem ægyptioꝝ reges iis contēti quæ habebāt: nec ualde accerſitis aliunde rebus indigētes ab omnibus nauigātibus accuſabanť præſertim a græcis. Depopulatores enim erāt: & alieni appetētes: ꝓpter ſoli tenuitatē huic loco cuſtodiā impoſuerūt: iubētes ut quoſq; arcerēt: atq; is habitandā dederūt eā quæ rhacotis appellabať. Ea nūc Alexādriæ ps eſt: naualibus imminēs: tūc uicus erat: quæ uero uico ꝓxima erāt: bubulcis tradidere: qui etiā externos arcerēt: quum Alexander eo ueniſſet: loci opportunitate ſpecta ſtatuit urbē ad portā collocare. Opulētiæ quæ poſtmodū urbi ſecuta eſt: ſignū referunt: quod ī fabricæ deſignatione contigit. Nā quū Architecti ambitus lineā gypſo deſignarent: & aduentante rege terræ defeciſſet: qui farinam opariis diſpēſabāt: ꝑtē illis præbuere: qua uias in plures diuiſerunt: atq; id (ut mihi uideť) in bonū omne acceptū eſt. opportunitas quidem

multiplex est:nã duo maria locum undiq; alluũt. Alterũ a septentrione: quod ægyptium dicit:Alterũ a meridie quod mariæ lacus: mareotis appellat.Hunc nilus multis fossis tũ e supioribus ptibus:tũ e lateribus auget:p quæ multo plura importãt:quam e mari quare portus qui in lacu est:ditior est maritimo:quæ hac exportant ex Alexãdria plura sunt:q̃ quæ important:quod qui Alexandriæ fuit:& Dicearchiã exercuit ꝑbe tenet cũ onerarias naues uiderit:& uenientes & recedentes:quãto grauiores ac leuiores ultro citroq; nauigẽt:ac diuitias:quæ ex utraq; pte & ĩ maris: & ĩ lacus portũ aduehunt:aeris tẽpies accedit:quæ idcirco contingit qđ ea utrinq; alluit:& nilus ĩcrementa cõmode facit.Nã cæteræ urbes quæ ad lacus sitæ sũt:grauẽ & æstuosum aerẽ ĩ æstiuis ardoribus sentiũt. Nã ꝑpter euaporationes a sole factas:cenũ ĩ lacuũ labris concreat unde luto so humore exhalato:aer morbidus attrahit; quod ẽ pestis initiũ. Alexãdriæ uero incipiẽte æstate nilus auctus auget etiã lacũ & nullũ cenũ relinquit:a quo nullus malignus uapor consurgat. Tũc etiã etesiæ a borealibus ptibus:& pelago flãt:quare Alexãdrini optime æstatẽ agũt. Vrbis situs chlamydis figurã habet: cuius latera quæ ĩ longũ tẽdũt circũalluũt xxx.fere stadiorũ diametro:latera uero quæ ĩ latũ sunt:isthmi obtinent:p vii.viii.ue stadia:quorũ uterq; hĩc mari:illinc lacu distinguũt. Ac tota q̃dẽ urbs uiis distincta est:quibus & eq & currus agi possint; sed duabus latissimis quæ plus iugero expãdunt:& sese mediãs ad rectos angulos secant:ciuitas publica:fana pulcherria habet:& regias:quæ quartã tertiãue totius ãbitus ptẽ occupãt.Nã regũ quisq;:quẽadmodũ publica deorũ dona aliquo ornamẽto decorabãt:sic & ad eas quæ factæ erãt regiã aliquã ædificabãt:ut nũc poetæ illud uere dici possit.Sũt alia ex aliis:atq; oĩa inter se iuncta sũt & portui cõtigua:etiã quæ extra eũ sũt ps etiã regiarũ ẽ museũ:qđ ãbulacrũ habet:& exedrã & maximã domũ:ĩ qua coenaculũ est eorũ:q̃ museo ꝑticipãt:hominũ circa disciplinas uersantiũ Hic cõuentus cõmunes pecunias habet & Sacerdotẽ:qui museo preest olim a regibus:nũc a cæsare constitutũ regiarũ ps & illud est:qđ corpus appellat.Id circuitus quidã est:ĩ quo regũ sepulturæ:& Alexãdri erat. Nã Ptolemæus lagi filius:Alexãdri corpus ꝑdicæ abstulit:cũ id ex babylõe deferret: Atq; huc diuerteret auaritia tractus:ut ægyptũ sibi uendicaret ꝑiit ille a militibus interẽptus.Nã quũ Ptolemæus aduẽtasset eũ ĩ ĩsula deserta ĩclusit.Vnde irruẽtibus ĩ eũ militibus Sarissis cõfossus ẽ.Cum eo reges Aridei:& Alexãdri filii:& Rhoxana uxor:ĩ macedoniã discesserũt.Alexãdri corpus Ptolemæus Alexandriam :detulit eiq; parẽtauit qđ & adhuc ibi iacet:sed nequaq̃ ĩ eodẽ alueolo.Nã q nũc uitreus ẽ prius aureus erat.Coccas enim cui cognomẽto fuit ptolemæus accersitus illũ rapuit

ex Syria ꝑfectus:q̃ cito excidit:quapropter paꝛ ei spolia ꝑfuere In magno portu iuxta ĩgressum ad dextrã est insula:& turris pharus: Ad leuã sunt cautes:& lochias ꝑmontoriũ:ĩ quo regio est.Ingredienti ad sinistrã sunt interiores regiæ:continue iis quæ sunt ĩ lochiade: quæ multas ac uarias mansiones & lucos habẽt.His occultus & clausus portus subiacet q̃ ꝑprius ẽ regũ.Itẽ Antirrodus ĩsula: quæ ãte effossũ portũ iacet & regiã habet & paruũ portũ:ea sic uocata ẽ:quod quasi cũ rhodo cõtẽderet.Supra hãc theatrũ est:postea posidiũ flexus qdẽ ab eo ꝑminẽs:qđ emporiũ uocat & neptũni tẽplũ habet.Id Antonius addito aggere fecit:ut magis ĩ mediũ portũ emineret.In extremo regiã domũ construxit:quã Timoniũ appellauit:Idq; in extremo fecit quum ab amicis derelictus:Post actiacã calamitatẽ:Alexandriã discessisset statuẽs sibi solitudinẽ quãdã: reliquã uitã:quã uicturus erat:a tot amicis destitutus:postea ẽ Cæsariũ: & Emporium & seceſſus qdã:postea naualia:usq; ad.vii.stadiũ atq; hæc circa magnũ portũ sunt:deiceps post septẽ stadiũ est Eunosti portus & supra hũc est defossus portus:nomie Cibotus:qui & ipse naualia habet. Interius fossa est nauigabilis:usq; ad Mareotidem lacũ extensa: extra fossam itaq; restat urbis paululũ.Postea est Necropolis:& suburbanũ ĩ quo horti plurimi sunt & sepulturæ:mansiones condiendis mortuis idoneæ. Intra fossam sunt Sarapiũ & alia quædã ãtiqua fana derelicta quodãmodo: ꝑpter tẽplorũ fabricã:quæ Nicopoli sit nã & anphitheatrum: & stadium:& quinquẽnalia certamia:ibi celebrant Antiqua uero derelicta sũt: &(ut breui colligamus)urbs & Donariis & Sacris plena ẽ. Sed pulchetrimum ẽ gymnasium:quod porticus habet stadio maiores: & forꝛ iudiciale:& lucos.Est etiã paniũ altitudo quædã manufacta:turbinea: petrosæ ripæ persimilis in quã p chocliũ ascendit. Ab eius uertice tota urbs subiecta undiq; cerni potest. Anecropoli uero:platea quæ ĩ longũ est:secus gymnasium:ꝓtendit usq; ad canopicam portam: postea est id quod hippodromus appellat:& aliæ adiacentes usque ad canopicam fossam. exeunti p hippodromum est nicopolis quæ habitatiõem ad mare habet: urbe non minorem.distat ab Alexandria stadiis.xxx.Hic locus summe a Cæsare Augusto cultus est:ꝑterea q̃ hic prœlio eos supauit: q̃ cum Antonio cõtra se exierãt:& ĩpetu facto urbẽ cœpit.Antoniũ uero coegit ut ipse sibi manũ afferret Cleopatrã ut uiua ĩ potestatẽ suã ueniret: quæ paulo post & ipsa se ĩ uiclis clã admoto aspidis morsu uel ueneno delibutorio cõfecit.nã utroq; modo dicit:q̃re lagidarũ impiũ euersum est:quũ multos annos permansisset. Nam ptolemæus lagi filius Alexandro successit.Ptolemæo autẽ Philadelphus. Philadelpho euergetes postea Philopator Agathocliæ: postea Epiphanes: postea Philomator filio a patre

impium accipiẽte. Hinc uero frater ſucceſſit: ſecũdus euergetes nomina
tus: hũc phyſconẽ dicũt: cui ptolemæus cognomẽto lathurus: ſucceſſit la
thuro autẽ ætate noſtra Auletes Cleopatræ pater. Sed oẽs poſt tertium
Ptolemæũ male uixerũt delitiis corrupti: ónũ uero peſſime: quartus &
ſeptimus & ultimus. Auletes: qui præter alia flagitia: etiã choraulã exer/
cuit: & adeo in ea gloriabat: ut nó cõtaret certamina ĩ regia celebrare ad
quæ & ipſe cũ aliis cõcertaturus ꝓdibat. Atq; hic ẽ quẽ Alexãdrini exe/
gerũt & cum ei tres filii eſſent: unã natu grandiorẽ: quæ legitia erat regi
nã fecerũt: & duo eius filiæ ĩfantes adhuc atq; ĩutiles: a regno exciderunt
Reginæ uiri ex Syria accerſiti præſertim Cybioſactes qdã: q ſe ex Syri/
acoꝝ regũ ſtirpe ſimulabat. Hũc diebus paucis regina eiecit: quum eius
ignobilitatẽ: illiberalitatẽq; pati non poſſet. ꝓ illo alius uenit: q & ipſe ſe
Archelaũ mithridatis filiũ ſimulabat: q Archelai qdẽ filius erat eius: qui
contra Syllã bellũ geſſit & poſtea a Romanis ĩ honore maximo habitus
eſt: & auus eius fuit: q tẽpore noſtro poſtremus ĩ Cappadocia regnauit.
Comanoꝝ ſacerdos: quæ ĩ ponto ſunt: & cũ Gabinio tunc diuerſatus eſt:
tãq; cũ eo cõtra ꝑthos militaturus. Hoc itaq; neſciẽte ille ꝑ amicos quoſ/
dã ad reginã: deductus rex declarat. Interea Auletã Romã ꝓfectũ: põpe
ius ſuſcipit: & ſenatui cõmẽdat. Ac de reductione eius agit: & de nece le/
gatoꝝ q ſupra. c. cõtra regẽ uenerãt: e quibus fuit Dion Academicus prĩ
ceps legationis. Ptolemæus itaq; a Gabinio reductus: Archelaũ ac filiã in
teremit: ſed non multo poſt morbo aſſumptus ẽ: relictis duobus filiis: &
totidẽ filiabus: quaꝝ grãdior erat cleopatra. Alexãdrini & pueꝝ natu grã
diorẽ: & Cleopatrã regno præfecerũt. Sed pueri familiares mota ſeditio
ne cleopatrã eiecerũt quæ poſtea cũ ſorore ĩ Syriam ſeceſſit. Interea ma
gnus ex phalepharſolo fugiẽs ĩ Caſiũ mõtẽ ac Peluſium uenit: ibiq; a re
gis familiaribus dolo obtrũcatus ẽ. Cæſar quũ aduẽtaſſet adoleſcentulũ
iteremit. & Cleopatrã ab exilio reuocatã ægypti reginã cõſtituit: atq; ei ĩ
regni ptẽ reliquũ fratrẽ addidit admodũ iuuenẽ. Poſt Cæſaris mortẽ: &
res ĩ philippis geſtas. Antonius ĩ Aſiã ꝓfectus Cleopatrã ſũmis honori/
bus cõplexus ẽ: ut etiã accipet ĩ uxorẽ: & filios ex ea ſuſcipet. Ambo ĩ A/
ctiaco bello fuerũt: ãbo fugerũt: ãbo poſtea a Cæſare Auguſto ſũt euerſi.
q furẽtẽ ægyptũ cõpoſuit: & nũc ꝓuitia ẽ: & tributa maxia pẽdit ab ho/
mĩbus cõtinẽtibus adminiſtrata: q ĩ eã mittunt: qđ mittit regis ordinẽ
gerit: ſub eo ẽ iuſtitiæ adminiſtrator: q maximã ĩ iudiciis poteſtatẽ hẽt.
Itẽ alius qdã q ꝓpriaꝝ rationũ aſſertor appellat. Is ea ꝑſcrutat quæ cõ
carẽt: & ad Cæſarẽ recidunt. Hos ſequũt Cæſaris liberti: & adminiſtra/
tores: quibus maiora & minora negotia committuntur. Sunt etiam tres
militũ legiões: quaꝝ una circa urbem ſedet. Alia ĩ reliqua ſunt regiõe:
præter has. viiii. cohortes Romanorum. Tres ĩ Vrbe. Tres ĩ finibus:
æthiopiæ præſidio circa Syenẽ collocatæ. & reliquæ tres ĩ cætera regiõe:
Sũt etiã tres eqtũ turmæ ꝑ loca opportuna eodẽ modo diſpoſitæ ex idi/
genis magiſtratibus in urbe eſt ſacroꝝ ĩterpres: q purpurã ĩduit: & patri
os honores habet & ea curat: quæ urbi ſunt neceſſaria. Itẽ cõmentariorũ
ſcriba: & q iudicibus preeſt. Quartus eſt prætor nocturnus. Hi magiſtra
tus etiã tẽpore regũ erãt: ſed cũ reges male uiuerẽt & ipſi mĩus ualebãt:
& urbis opportunitas ꝓpter iniqtatem obſcurabat. Vnde polybius q ĩ
ea urbe fuit: eũ ſtatũ: q tunc erat uidet faſtidire dicẽs: tria hominũ gene/
ra urbẽ habitare: ægyptũ & ĩdigenã nationẽ acrẽ: atq; ciuilẽ & ſtipatores
mercede cõductos multos ſane ac diſſolutos. Ex ãtiqua enim cõſuetudi/
ne ꝑgrios milites alebãt: & ꝓpter regũ ignauiã potius ĩperare: q̃ ſeruire
edocti erãt. Tertiũ genus erat Alexandrinoꝝ: nec id ualde ciuile: ꝓpter
eaſdẽ cauſas melius tamẽ q̃ illi Nã q̃q̃ pmiſti homĩes eſſent: ab antiquo
tamẽ græci erãt & cõmunis græcoꝝ cõſuetudinis haud ĩmemores. Sed
hæc multitudo etiã ab euergeta phyſcone deleta eſt: quo regnãte Polybi
us Alexandriã ꝓfectus eſt. Nã phyſco ꝑſæpe mota ſeditione multitudi/
nem militibus obiecit atque conſumpſit. Cum itaq; talia eſſent ĩ ea urbe
ait: re uera reliquum eſſe: quod a poeta dicitur.

Durum iter ac longum ægypti ꝓducit ad oras.

Talis etiã erat ſi nõ peior: poſterioꝝ regũ ſtatus. At Romani multa ꝓ ui
ribus emendarunt urbe (ut dictũ eſt) cõpoſita: & qbuſdã ꝓ ĩperatoribus
& nomarchis & ethnarchis: ꝑ regionẽ cõſtitutis qbus tamẽ haud magna
negotia ꝓmittebant. Vrbis opportunitas ꝓxima eſt. Nã hic ſolus locus
ex tota ægypto ad utraque idoneus eſt: & ad res maritimas: ꝓpter portus
cõmoditatem: & ad terræſtres qa omnia faciliter ĩ hunc locum flumine
deferunt: ubi maximum totius orbis emporium eſt: Atq; urbis quidem
uirtutes hæ ſunt: ægypti ꝓuẽtum Cicero ĩ quodam loco explicat dicẽs:
Auletæ patri Cleopatræ quotannis duodenum millium & quingenum
talẽtoꝝ tributum afferri ſolitum: quare cum is: q peſſime ac ſegniſſime
regnum adminiſtrabat: tantos redditus haberet: qualia putãda ſunt præ
ſentia: quæ cum tanta diligentia a Romanis adminiſtrant. Indicis Tro/
glodyticiſque emporiis adeo adauctis. Nam ſuperiore qdem tempore:
ne. xx. qdẽ nauigia ĩ Arabicũ ſinũ tranſire audebãt: ut extra anguſtias ca
put exererẽt: nũc maxie claſſes uſq; ĩ Indiã & extrema æthiopiæ trãſmi/
tunt: unde precioſæ merces ĩ ægyptũ aduehunt. ac rurſum ex ægypto ĩ
alia emittũt loca: quare dupla uectigalia exigũt. Altera qdẽ reꝝ quæ im
portantur: altera eaꝝ quæ exportantur: ac precioſarum qdem mercium:
precioſa ſũt uectigalia. Nã ſolũ hic talia uendunt ac recipiunt: & cætera

Universidad de Deusto
Biblioteca

loca ex Alexandria copiam petunt:quæ ꝓfecto opportũitas facile uide/
ri poteſt:ſiquis regionẽ pagret:ac primo maritimã orã a Catabathmo in/
cipiẽs.Nã eouſq; ægyptus pertẽdit.Deinceps eſt Cyrenaica & Marma/
ridæ:qui Barbari circũhabitãt.A Catabathmo Paretoniũ uſq; recta naui
gatiõe eſt curſus ſtadiorꝝ nungẽtorꝝ.Paretonium ciuitas eſt:& portus in/
gens.xl.fere ſtadiorꝝ.Hãc alii Paretoniũ:alii Ammoniã uocãt. In iterme/
dio ſpatio eſt ægyptiorꝝ uicus:& Neſiſphyra ꝓmõtoriũ:& Tyndarii ſco
puli:qui ſunt quattuor paruæ inſulæ:quæ portũ habent.Poſtea eſt Dre/
panũ ꝓmontoriũ:& inſula eniſiſpia cũ portu.poſt uicus apis:a quo Pare
tonium uſq;:ſunt ſtadia.c.uſq; ad ammonẽ.v.dierꝝ iter. A paretonio cir/
citer mille &.ccc.ſtadia.Inter hæc primo eſt Leucogiũ ꝓmontoriũ:quod
Alba acta nominaꝫ.poſtea phœnicus portus:& Pnigeus uicus. deide Si
donia inſula:quæ portũ habet.Deinde Antiphræ nõ ꝓcul a mari. Tota
hæc regio nequaq; uini ferax ẽ: cũ ceramus potius mare recipiat q̃ uinũ:
quod Libycũ appellãt:quo pleriq; alexãdrini ad põdus utunꝫ:unde plu
rimũ antiphræ carpũtꝫ.deinde eſt portus Deris appellatus ꝓpter petram
quãdã ꝓximã collo perſimilẽ. Vocaꝫ etiã zephyrium locus quidã ꝓpin
quus.poſtea ẽ alius portus nomĩe Leucaſpis:& alii complures.deide Cy
noſſema:deinde Taposiris:nõ tamẽ ad mare quo í loco feſta maxima ce
lebrãtꝫ.Itẽ alia Taposiris ſatis ultra urbẽ:ꝓpter eã locus quidã eſt petro/
ſus ad mare qui quouis ãni tẽpore multã iuuẽtutẽ habet feſtis ídulgẽtẽ.
poſtea eſt Plinthina:& Nitiæ uicus:& Cheronneſus caſtellũ Alexãdriæ:
& Necropoli ꝓximus:ad ſtadia.lxx.lacus autem maria:qui huc uſq; per
tẽdit latitudinẽ habet ſupra.c.&.l.ſtadia:lõgitudinẽ citra.ccc. habet etiã
íſulas octo:& loca circũſtãtia oĩa bene habitata.In his locis maxĩa uini co
pia eſt:ut etiã mareoticũ uinũ ad uetuſtatẽ perduret. In ægypti lacubus
ac paludibus biblus naſciꝫ:& ægyptiaca faba ex qua ciboriũ fit.eius uir/
gæ altitudĩe fere æquales:ac decẽ pedes ſũr.Biblus nuda uirga ẽ:lanugi/
nẽ quãdã í ſũmo habẽs:faba í multis partibus:& folia & frõdes emittit:
& fructum fabæ noſtræ perſimilem: magnitudine ſolum & geſtu diffe/
rentem:quare fabeta iocundum quendam aſpectum ac delectationem
præbent:oblectantur autem mirum in modum in ſchaphis Thalamife
ris denſiſſima fabeta ſubeũtes:& eorꝝ foliis inumbrati:quæ adeo magna
ſunt:ut poculorꝝ & catinorꝝ uſum præbeãt:habẽt.n.cõcauitatẽ quãdã ad
id idoneã:unde Alexãdrinæ officinæ iis plenæ ſũt:& ut uaſis utũtꝫ. Agri
quoq; magnũ ex iis foliis prouẽtũ habent.ac faba quidem talis eſt. Hoc
in loco Biblus nõ multa naſcitur:non enim excolitur.In inferioribus ue
ro ipſius delta partibus permulta eſt:alia deterior:alia melior. Hieratica
appellata nõnulli prouentũ augeri cupientes:iudaicam induſtriam huc
trãſtulere q̃ illi in palma & maxime í cariotica: atq; balſamo adĩuenerũt.
Non enim permittunt eam multis in locis naſci:quo fit ut penuriæ pre
cium imponẽtes:ꝓuẽtũ quidẽ augeant.Communẽ uero uſum atq; cõ/
moditatẽ uiolẽt.e Canopica porta exeũti ad dextrã ẽ foſſa quæ lacui iũ/
gitur & canopũ fert:ꝓ lacũ uero in magnũ flumẽ:& canopũ Schediã na
uigaꝫ:ac primo eluſinã:quæ habitatio Alexandriæ & nicopoli proxima
eſt:í ipſa canopica foſſa impoſita:quæ mãſiões habet & ſeceſſus quoſdã
ſecretos uiris:ac mulieribus ſuffiri uolentibus idoneos: quoddã canopi/
cæ luxuriæ initiũ paululũ ab eleuſine ꝓcedenti. Ad dextrã eſt foſſa quæ
Schediã deducit.Schedia quattuor ſchoenis diſtat ab Alexandria: quæ
habitatio urbi ſimilis eſt & nauale habet thalamiferorꝝ nauigiorꝝ:quibus
principes in ſuperiorẽ nauigant regionẽ.Hic etiam eaꝝ rerꝝ uectigal exi
gitur:quæ a ſuperiore Alexandriæ parte importantꝫ:& exportantꝫ cuius
gratia & ratis í flumine iuncta eſt:unde loco nomẽ inditũ eſt. Poſt foſſã
quæ ſchediã & canopũ ducit eſt nauigatio:ſecũdũ maritimam orã dedu
cta:quæ a pharo uſq; ad canopicũ hoſtiũ pertendit. Anguſtus enim qui/
dẽ tractus:inter pelagus atq; foſſã extẽditꝫ:í quo eſt parua taposiris.Poſt
Nicopolim ac zephyriũ:quod ꝓmõtoriũ Veneris arſiões ſacellũ habet.
hoc in loco dicũt olim urbẽ thonã fuiſſe:eodem noĩe quo rex:q; Mene/
laum & Helenam hoſpitio ſuſcepit: unde de medicamentis helenæ:ſic
Poeta inquit.

Quæ polydamna dedit:thonis cariſſima coniunx.

Canopus Centũ ac uigĩti ſtadiis diſtat ab Alexãdria: pedeſtri itinere ua/
dẽtibus:dicta de nomĩe canopi: qui Menelai claſſem gubernabat: & ibi
mortuus eſt.In ea eſt Sarapidis tẽplũ:& cultu & religiõe excellẽs:ut etiã
doctiſſimi uiri credãt:& ꝓ ſe uel ꝓ aliis ĩſomnia ibi captẽt.Sunt q; curas
cõſcribãt:quidã uero uirtutes eorꝝ:quæ ibi reſpõdentꝫ.Sed ante omnia í
gens eſt eorꝝ turba:qui ad ſollẽnia ꝓ foſſam ex Alexandria deſcẽdũt.Nã
die ac nocte nauiculis plena eſt uirorꝝ:ac mulierꝝ impudẽter canentiũ:ac
ſaltantiũ cũ omni diſſolutione & iis præterea:qui diuerſoria habẽt foſſæ
ĩpoſita ad huiuſmodi relaxationẽ & celebritatẽ idonea.poſt canopũ ẽ he
racliũ:qđ Herculis tẽplũ habet:poſtea ẽ canopicũ hoſtiũ:& ipſius delta
initiũ.Ad dextrã canopicæ foſſæ:elaitica præfectura a fratre primi prole
mæi appellata:& nõ mehercule ab heroe(ut qdã uolũt)e q̃bus ẽ Artemi
dorus.Poſt canopicũ hoſtiũ ẽ Bolbiticũ.poſtea Sebeniticũ & phatnicũ:
qđ magnitudĩe tertiũ ẽ:prærer pria duo:q̃bus delta termiaꝫ.Nã nec pro
cul a uertice ſcinditꝫ í pte ipſius delta ĩteriore.Pharnico uero cõiungitur
mẽdeſium.poſtea taniticũ & ultimum peluſiacum. Sunt inter hæc alia
quædã h oſtiola ignobiliora:falſa hoſtiorꝝ appellatione:habent enim hæc

Universidad de Deusto
Biblioteca

hostia ingressus nō tamē aptus magnis nauigiis:sed Schaphis ꝓpterea q breuia:ac paludes loca obtineāt:sed præcipue canopico hostio utebant: tāq̄ emporio:occlusis Alexādriæ portubus(ut ante dictū est) Post Bolbi ticū hostium arenosū quoddā:& humile ꝓmōtoriū ualde expositū ē:qđ agni cornu appellat.postea est persei specula:& milesiox murus.Nā mi lesii ꝑ Cyaxaris tēpora:qui medox Rex fuit.xxx.nauibus contra Psam mitichū nauigantes:in Bolbiticū hostiū tenuerūt.Postea egressi dictum opus condiderūt. Tēpore post i Saiticā præfecturā nauigates:Inaris na uali prælio supatis:naucratim urbē nō multo supra Schediā posuerūt. post milesiox opus i Sebenniticū hostiū ꝓcedēti sut lacus.quox alter Bu ticus:a Buto urbe nominat.Itē Sebennitica ciuitas & Sais:iferioris regio nis metropolis.In hac mineruā colūt:i cuius tēplo Psāmitichi sepultura ē. Circa Butū hermopolis est.In īsula buti est latonæ oraculū. In mediter ranea supra Sebenniticū:& phatnicū hostiū est Xois īsula:& ciuitas in Se bennitica præfectura & Hermopolis & Mendes:ubi Pan colit:& hircus animal:&(ut Pindarus ait)hoc i loco Hirci cū mulieribus coeūt.ut Mē deta:ꝓximū mari præcipitium.

Vltimūq; nili cornu:capraxꝑ pascunt greges.

Et lasciui mulieribus admiscent hirci.

Prope Mendetē ē Diospolis:& lacus ei ꝓximi:& Leontopolis:ulterius ī Busiritica præfectura:ē Busiris ciuitas: & cynospolis: Autor ē Eratosthe nes cōmunē Barbaris omnibus cōsuetudmē esse:ut hospites pellāt. Ae gyptios uero accusari.ꝓpter ea q̄ i fabulis de busiride:& busiritica præ fectura dicta sūt. Volentibus posteris loci huius ihospitalitatē calūniari: cū mediussidius nullus busiris:nec rex fuerit:nec tyrānus:illud quoque uulgatum esse.

Durū iter ac longū ægypti perducit ad oras.

Atq; illud permultū ad hoc facit : quod locus est importuosus: & quāq̄ portum habeat is tamen qui pharo proximus est:nequaq̄ patet : sed a bubulcis custoditur:hominibus prædatoriis. Qui applicantes quousq; adoriāt.Carthaginēses uero demergūt ꝓgrios : q i Sardiniā uł herculis colūnas adnauigāt:& ꝓpterea pleraq; occidētaliū nō credunt:& ꝑ se pu tāt id iter suis esse difficillimū.postea seqt Athribitica præfectura:& A thribes ciuitas.Itē ꝓsopitica præfectura:i q̄ ē ueneris ciuitas supra mēde siū:ac Taniticū hostiū:ē īgēs lacus:& mēdesia præfectura:& leōtopolita na:& ueneris ciuitas:& pharbetica præfectura:postea tāniticū hostiū:qđ nōnulli Saiticū uocāt:& Tanis maxia i eo ciuitas.Inter taniticū Pelusia cūq; hostiū sūt lacus:& maxiæ & cōtinuæ paludes:i qbus crebri sūt uici pelusiū quoq; circūcirca paludes habet:quas nonnulli Barathra uocant.

Atq; etiam loca cenosa habitat ad mare:ad stadia supra.xx.muri ambi tū habet stadiox.xx.a luto ac ceno dictū ē.Ex hac parte ægyprus diffici lem īgressum habet.Ex oriētalibus partibus phœnicia:ac iudæa.Item ex Arabia Nabatea:quæ continua est:aditus i ægyptum patet. Arabia iter nilum iacet:& Arabicū sinum:& in extremis eius partibus situm est pe lusium: uerum tota deserta est & exercitui inuia.Isthmus qui inter pelu sium est: atq; recessum:qui ad heroū urbē pertendit:nungentox ē stadi orū(ut uero Possidonius putat)ad mille & quingenta nō peruenit:& ad id quod siccus est & arenosus multos serpentes habet:qui latitant in are na.Ex Schedia memphim nauiganti:ad dextrā sūt uici plurimi usq; i la cum mariam:e quibus est is:qui chabriæ uicus appellat. Ad flumen est hermopilis: deinde Gynecopolis & Gynecopolitana præfectura.deiceps Momemphis & momemphitica præfectura.Inter hæc sūt fossæ pluriæ: i mareotim emittētes:momemphitæ Venerē colunt:& sactā uaccā alūt: quēadmodum mēphitæ apim:& Heliopoltani Mneiū. Ii enim dii apđ eos putant:alii uero apud alios.Nā multi:& i delta & extra delta:Alii ma rem:alii fœminā bouē alunt:qui tamen non putant dei:sed sacri. Vltra Momemphim sūt nitrariæ duæ:quæ nitrū plurimū ferūt:unde nitrioti ca præfectura est.Hic Sarapis colitur: & apud hos solum i ægypto ouis mactatur:nō procul hinc est ciuitas nomīe Menelaus. Ad sinistram ue ro in ipso delta flumen est naucratis:duobus schoenis a flumīe distat Sa is:& paulo supra eam est Osiridis Asylū:in quo Osirim iacere arbitrāt. quāq̄ multi de hoc ambigūt:ii præsertim qui supra Syenem & elephan tinam habitāt:fabulant enim Isim multis in locis sub terrā osiridis alue olū posuisse:sed unus tamen osirim habebat:quē uero sciebat id fecit:la tere uolens typhonē:ne ueniēs corpus ex sepulchro erueret:atq; ab Ale xandria quidem ad ipsius delta uerticē hæc peragratio ē. Artemidorus dicit octo ac uigīti schoenox ad nauigationē esse id ē octogīta & q̄dragī ta stadia tricenū stadiox schoenū faciēs.nobis aūt nauigantibus alia atq; alia Schoenox mensura distātias reddiderūt:ut quibusdam in locis qua dragenū stadiorū schoenū:ac pluriū esse cōcederent:quod autem etiam apud ægyptios inconstās sit schoenorū mensura.Ipse Artemidorus dein ceps declarat a memphi enim usq; i thebaidē schoēos singulos facit.c.ac xx.stadiorū. A thebaide usq; i Syenem.lx. A pelusio ad eundem uerticē nauigantibus schoenos.v.ac.xx.dicit stadia septingenta &.l.eadem men sura usus.Dicit insuper eam esse primam fossam a pelusiæ ꝓcedēti:quæ lacus eos implet:qui ad paludes uocant. Atq; ii quidē duo sūt:& ad ini stram magni fluminis iacent. Supra pelusium in arabia dicit esse alios quosdam lacus:& fossas in eisdem ꝓtibus extra delta:secus altex lacū est

Universidad de Deusto
Biblioteca

præfectura Sethotica: quæ una ex.x.numerat̃:quæ ī delta sūt.In hos la/
cus aliæ duæ fossæ conueniūt: est alia quæ ī rubrū mare & arabicū sinū
emittit:& ī urbē arsinoē quā nōnulli Cleopatridē uocāt: atq; ꝓ eos lacus
fluit:qui amari uocāt̃:qui quidē prius amari erāt:sed facta fossa & admi
sto flumine sunt imutati. Ac nūc quidē amæni sūt: & aquatilibus uolu/
cribus pleni:fossa primū a Sesostri icisa est:āte res troianas: nōnulli eā a
Psammiticho puero:morte itercipiēte:solū ichoatā putāt.Postea a Dario
primo eius rei successore:falsa opinione persuaso:pene perfectū opus de
relictū esse:ꝑsuasus est enim rubꝝ mare ægypto sublimius. Vnde si iter
medius Isthmus icideret̃:ægyptū a mari obrutū iri.Ptolemaici quidē re
ges eū icidētes:euripū clausum fecerūt:ut quū uellēt ī exterius mare na
uigarēt:ac rursū sine periculo reuerterent̃.De aquaꝝ autē effusiōe ī sup
ioribus cōmētariis dictū est.Arsinoe ꝓxima est heroū ciuitas:& Cleopa
tris:ī Arabici sinus recessu:qui ē ægyptū uersus.Itē portus & habitatio/
nes:& fossæ cōplures:& lacus iis uicini.hoc ī loco est Phagroriopolitana
præfectura:& Phagroriopolis ciuitas:fossæ autē ī mare rubꝝ emittentis
initium ē:a uico Phaccusa:cui cōtinuus est philonis uicus. Fossa latitudi
nē habet cubitoꝝ.c.ꝓfundū quātū nauigio saris sit.x.millia ferēti.Hæc
loca ipsius delta uertici ꝓxima sunt.Ibi est Bubastus ciuitas:& bubastica
præfectura:supra quā est regio heliopolitana:ubi Solis ciuitas ē ī aggere
īgēti posita:quæ solis tēplū habet et mneuim bouē:q in septo quodā nu
trit̃:& ab Heliopolitanis ꝓ deo habet̃: quēadmodū & Apis mēphitis.
Ante agger lacus iacēt:ī quos ꝓpinquæ fossæ refundunt̃. Nunc omnio
urbs deserta ē.In ea ē puetustū teplū:ægyptio more structū:qđ multis ī
ditiis cābysis īsaniā:ac sacrilegiū ostētat.Cābyses.n.tēpla ꝓtim igni:ꝓtim
ferro deuastabat:mutilās: excindēs:amburēs. quēadmodū & obeliscos:
quoꝝ duo Romani delati sunt:nō omnino deleti.Alii adhuc ibi & Tri
hebis sunt:quæ nūc Diospolis nominat̃. Alii stātes aciē igni exesi: alii ia/
centes. Tēploꝝ fabrica sic se habet.In ingressu fani ē pauimētū:latitudi
ne quidē iugeri:aut paulo minus:longitudine uero tripla:quadruplaue:
& quibusdā in locis etiam magis:atque hoc quidem Dromus dicitur: ut
Callimachus inquit.

Dromus hic sacer est anubidis.

Per totā longitudinē ꝓtinus ex utraq; latitudinis parte:sunt positæ lapi/
deæ spinges:uigenis cubitis:uel paulo pluribus inter se distātes: & alter
spingū ordo est a dextra:alter a sinistra.Post Spīges est uestibulū ingēs:
ꝓcedēti ulterius aliud uestibulū.postea aliud & neq; uestibuloꝝ: neque
spingū diffinitus est numerus.In aliis uero tēplis alia: quemadmodū &
longitudines:& latitudines.dromoꝝ post uestibula est templū qđ ingēs
protemplum habet:ac memoratu dignū:& septū commensuratū: simu/
lachrū uero nullū:aut nō in hominis formā:sed bruti alicuius. Ex utraq;
ꝑte ꝓtēpli prætacēt eæ quæ pinnæ appellant̃.Ii sunt duo parietes æquæ
alti:atque tēplū ī initio iter se distātes paulo plus:q̄ sit lata tēpli crepido.
Postea ī āteriorē ꝑtē ꝓcedūt ad iclinātes lineas: usq; ad.l.aut.lx.cubitos.
Hi parietes ingētiū simulachroꝝ sculpturas habēt:ætruscis & ātiqs Græ
ciæ opibus ꝓsimiliū.Est etiā domus quædā:mīris columnis structa:sicu
ti mēphi:barbarica fabrica.Nā præter q̄:qđ columnæ multæ sunt & in/
gentes:& multiplici ordine constitutæ:nihil pictū aut elegans habet:sed
potius uanū quēdā laborē præ se fert. Heliopoli domos amplas uidius:
in qbus sacerdotes habitabāt.Immo dicūt hāc olim sacerdotum habitati
onē fuisse:hominū Philosophiæ:& Astronomiæ deditoꝝ Nunc is ordo
ac studiū defecit:nec quisq̄ nobis tali exercitio preesse ostēdebat̃:sed ho
mines tātum:q sacrificia curarent:atq; ritus eos ꝑgrinis cōmonstrarent.
Secutus uero est Emiliū Gallum ducē ex Alexādria nauigātē ī ægyptū:
quidā noie Cheremon:q eiusmodi scientiam tenere se simulabat:sed ut
ignarus:& ostētator:plurimū deridebat̃:ostēdebāt̃ itaq; ibi sacerdotum
dōicilia & loca: ubi Eudoxus & Plato habitauerāt.Nā Eudoxus cū Plato
ne eo ꝓfectus est:& ābo cū sacerdotibus annos.xiii.sunt uersati(ut qdā
uolūt)nā cum sacerdotes illi & in reꝝ cælestiū scientia præstarēt: essent/
que mystici & īcommunicabiles:tamē & tēpore & obsequio exorati:nō/
nulla præcepta commonstrarūt:plurima enim barbari occultabant.Ii ex
currentes diei ac noctis ꝑticulas.ccc.&.lxv.diebus in āni cōplemētū tra/
diderūt.Ignorabat̃ annus eo tēpore apud græcos:quēadmodū & alia ꝑ/
multa:quousq; iuniores Astrologi ab iis ea acceperūt qui sacerdotū mo/
numenta in græcam linguā trāstulerūt & adhuc tū ab illis:tū a chaldæ/
is accipiūt Hinc iā Nilus supra Delta est:cuius dextra:sursum uersus na
uigādo:libyā uocant quēadmodum ea quæ Alexādriæ & mareotidi pro
xima sunt:Sinistra uero: Arabiā quare heliopolis in Arabia est. In libya
uero Cercesura ciuitas:ad eudoxi speculas sita:Nā ante Heliopolim spe
cula quædā ostēdit̃:quemadmodum & ante gnidū:ad quā ille cælestiū
motus adnotabat:atq; præfectura hæc latopolitana nominatur. Vlterius
adnauigāti est Babylon: castellum natura munitū:a babylōiis quibusdā
conditum:qui huc secedentes:hoc in loco habitationem a regibus impe/
trarunt.Nunc in ea collocata est una ex tribus legionibus:quæ ægyptū
custodiūt. Ab hoc loco usq; ad nilum iugū quoddam descendit:per qđ
aqua rotis & cochliis a flumine trahit̃.c.&.l.hominibus captiuis cōtinue
operantibus. Hinc Pyramides quæ apud memphī sunt in ulteriore re/
gione manifeste apparent:quæ quidem propinquæ sunt:propinqua est

etiã memphis ipſa ægyptioꝝ regia:tribus enim ſchoenis diſtat a delta.ea apidis tẽplum habet:qui idẽ eſt quod oſiris.Ibi bos apis in ſepto quodã alitur &(ut diximus)apd eos ꝓ deo habet. Albus frontem & quaſdã par uas corporis partes.Cætera uero niger: quibus ſignis iudicant:qui ſit ad ſucceſſionem idoneus:alio uita functo Ante id ſeptũ aula quædã iacet: ĩ qua eſt aliud ſeptũ matris eius.In hanc aulã nonnunq̃ apis emittit:præ ſertim ut peregrinus oſtẽdat:uidet enim per feneſtrã quãdã ĩ ſepto: & extra etiã ſi uelint:ubi uero paululũ laſciuerit:rurſum ĩ ꝓpriam manſio/ nem recipit. Apidis templum uulcanio adiacet:ædis ac cæteraꝝ regꝝ ma gnitudine ſumptuoſe ſtructo.In fronte Dromi Coloſſus iacet:ex ĩtegro lapide.In hoc dromo tauroꝝ certamina fieri ſolẽt:ĩter ſe pugnãtiũ: quos nõnulli dedita opera ad hoc ipſum alunt:quẽadmodum nõnulli equos. Nã dimiſſi ĩter ſe pugnã committũt:qui uictor iudicat: premiũ habet. Memphi eſt ueneris fanũ:quæ Græca dea cenſet:quidã lunæ id dicũt. Eſt etiã Serapiũ ĩ loco ualde arenoſo:adeo ut arenæ cumuli a uẽtis exag gerent.In iis ſpinges erãt:quaꝝ aliæ uſq; ad caput obrutæ uidebantur: aliæ ex dimidio apparebãt:quibus ex rebus periculũ conſiderari poteſt: ſi ad tẽplũ eunti turbo incidiſſet. Vrbs magna eſt:& populoſa:& ſecun/ da poſt Alexãdriã miſtis homibus referta: q eo cõmigrarũt. Iacẽt lacus ĩ frõte urbis:& regiaꝝ q̃ nũc dirutæ ſũt & deſertæ.Sitæ erãt ĩ loco ædito: & uſq; ad ĩferiorẽ urbis ptẽ deſcẽdebãt: ubi lacus & lucus iungebat.xl. ſtadiis ab urbe progrediẽti: ẽ mõtanũ quoddam ſupercilium:ĩ quo ſtãt multæ Pyramides regũ ſepulturæ.Eaꝝ tres eximiæ ſunt: ſed duæ ĩter ſe ptẽ ſpectacula adnumerãt ſingulæ altitudĩe ſtadii figura q̃drata : altitu/ dinẽ habentes paulo maiorẽ quolibet latere:& paulo altera:altera maior. In media fere lateꝝ altitudĩe ingẽs lapis extat:ĩ quo cochlius ẽ obliquus: uſq; ad ſepulturã. Atq; eæ ĩter ſe ꝓximæ ĩ eodẽ ſunt plano. Vlterius in maiore montis altitudine:eſt tertia:multo primis duabus minor:maiore tamẽ impẽſa ſtructa.Nã ab ipſis fere fundamẽtis: uſq; ad mediũ cõſtat ex nigro lapide:ex quo mortaria faciũt. Ab extremis æthiopiæ mõtibus delato:q cũ & durus ſit:& operatu difficilis: reddidit opus ſũptuoſum. hæc dicit meretricis ſepultura: ab amãtibus effecta.eã mulierẽ Sappho carminũ poetria:dorichã uocat:& fratris ſui Charaxi amicã:quũ Leſbiũ uinũ negociator naucratim comportaret. Alii eam Rhodopẽ nominãt: atq; fabulã q̃ndam narrãt:quod ea dum lauaret:aquila alteꝝ ex calceis e manu ãcillæ correptum Memphim deportarit: & in ſublimæ ſupra re gis uerticẽ iura dãtis elata:calceũ ĩ illius gremium demiſerit:& q; ille cal cei cõcinnitate:& rei miraculo ꝓmotus:ꝓ totã regionẽ miſit ad eã ĩquiren dã:quæ huiuſmodi calceũ ferret:& qd ea ĩ urbe naucraticaꝝ iuẽta atq;

adduct i:& regis uxor fuerit. Poſt mortẽ uero hanc ſepulturã habuerit: ſed unũ ex miraculis a nobis ĩ Pyramidibus uiſum:haud quaq̃ prætere/ undũ eſt. Acerui quidã ex tritura lapidũ:ante Pyramides iacẽt. In qbus lapilli & forma:& magnitudine lentis iueniunt:quidam ut ordei grana: quæ ſemiexpoliata excurrũt.Dicũt reliquias ciboꝝ qui operantibus ſu/ perãt:in lapidẽ induratas:quod quidẽ ſatis uidet uerisimile Nã & apud nos collis quidã eſt oblongus:ĩ cãpo ſitus:qui tofi calculis ĩ modũ lentis plẽus ẽ: maritimi quoq; & fluuiales calculi eãdẽ fere ãbiguitatẽ præſtãt: ſed ii ꝓpter motũ:qui ĩ aqua fit rationẽ aliquã habẽt. In illis uero cõſide ratio dubia eſt:dictũ eſt quod circa ea loca:ubi lapides effodiunt:ex qui bus pyramides factæ ſunt:mõs quidã eſt nomie Troicus:ſatis petrolus & ſpeluncæ ſub eo:& uicus iis & flumini ꝓximus nomie Troia:antiqua Troianoꝝ habitatio eoꝝ:qui captiui Menelaum ſecuti ſunt & ibi remã ſere. Poſt Memphim ẽ Acãthus ciuitas in libya & oſiridis:& acãthi the baici lucus:ex qua gummi fit.Poſtea eſt Athroditopolitana præfectura: & ciuitas eodẽ noĩe ĩ Arabia:ĩ qua Bos alba ſacra alit.poſtea heracleotica præfectura:in ĩſula magna iuxta quã ad dextrã ĩ Libyã:ad Arſinoiticam præfecturã foſſa eſt:ut & duo ora habeat:cũ ꝑs quædã inſulæ intercidat: arq; præfectura hæc cæteras oẽs:& aſpectu & uirtute & ædificiis antecel lit.Sola enim & oleis & perfectis & fructiferis arboribus cõſita eſt. Ac ſi quis bene excolat etiã oleũ optimũ gignit.Id enim negligentes:etſi mĩ/ tum odore tamẽ malũ habent. Aegyptus reliqua oleo caret exceptis hor tis:qui circa Alexãdriã ſunt:qui oleas quidẽ ferre poſſunt:oleũ uero mi/ nime. At uini non paꝝ fert:frumẽtum quoq; legumina:& alia ſemĩa ab undãter.Habet etiã lacũ admirabilẽ:muridos appellatã pelagi magnitu dine:& marino colore:unde & littora uidere eſt maris littoribus perſimi lia:ut idẽ de hoc loco atq; iis qui ſunt circa ãmonẽ:exiſtimari poſſit. Nã nec multũ inter ſe diſtãt.nec a paratonio & ut ex multis deprehendi cõ/ iecturis poteſt:tẽplum illud prius ĩ littore ſtabat: atq; hæc loca prius ad mare erãt.Inferior uero ægyptus:& quæ uſq; ad Sirboniticũ lacum ten dunt:pelagus obtinebat cõiũctũ fortaſſe cũ mari rubro qd heroũ ubi: & elanitico receſſui ꝓximũ eſt.Sed de his ĩ primo geographiæ uolumĩe pluribus dictũ eſt.Nũc illud paululum cõmonefaciemus:naturæ ſimul atq; prouidẽtiæ opus in unũ conferẽtes.Naturæ quidẽ quia reꝝ omniũ ad unum uergẽtiũ:qd uniuerſi mediũ eſt:& qd circa id poſitũ eſt:medi um atq; dẽſiſſimũ eſt terra:qd non minus hoc habet aqua eſt:atq; utrũ/ que ſpericũ:ſed altera qdẽ ſolida:altera cõcaua ĩter ſeſe terrã cõplectẽs: ꝓuidẽtiæ uero quia cũ ea uariatrix quædã ſit & plurimoꝝ operũ condi/ trix:ĩ primis animalia creauit:quæ longe cæteris præſtarent:atq; horum

præſtãtiſſima deos:atq; homíes quoꝝ gratia cætera ſũt cõſtituta:diis ita/
que cælũ,homíbus uero terrã ícolẽdã dedit:quæ duo mũdi extrema ſũt.
Nã ſperæ extrema ſũt:mediũ ipſũ:& id qđ extimũ ẽ.Sed qm̃ aqua terrã
circundat: hõ nõ eſt aquatile animal:ſed terræſtre:& aerẽ:& cũ mꝰtis lu
men commune habet.Fecit enim multas in terra eminẽtias: ac receſſus:
ut í hiis tota aqua:uel maxima eius pars contineret:& terrã ſub ſe occul/
taret:in illis uero terra extaret:atq; ab aqua detegeret:niſi quãtum homi
nũ generi cæteriſq; animalibus:ac ſtirpibus neceſſariũ uidebat.Sed quo
niã oía cõtinue mouent:& trãſmutant.Aliter enim talia ac tãta recte ad
miniſtrari non poſſent.Exiſtimãdũ eſt:nec terrã ſẽp ita ꝓmanere ut ſem
per tanta ſit ne quicq̃ ſibi addat aut adimat:ſed nec aquã:nec eandẽ ſe/
dẽ ſemp ab ipſis obtineri:præſertim cũ trãſmutatio eis cognata ſit:& na
turalis quinimo terræ multũ í aquã cõuertit:& aquæ multũ í terrã trãſ/
mutat:& quẽadmodũ í terra hæ differẽtiæ íueniũt:ut alia ẽ fragilis: alia
ſolida: & petroſa & ferrea:& ſic deíceps eodẽ mõ í hũida eſſentia:nã alia
ẽ ſalſa:alia dulcis:& poculẽta alia ſalubris:& medicã uim habet:alia ꝓni/
cioſa:& frigida & calida:quare minime mirãdũ ẽ:ſíquas terræ ꝓtes: quæ
nũc habitant:olim mare occupabat:& quæ nũc pelagus ſũt:prius habita
bant:& quẽadmodũ de fontibus:alios deficere contingit: alios relaxari.
Irem & flumina: & lacus:ſic mõtes:& campos par eſt inuicẽ cõmutari:
de quibus etſi í ſuperioribus dictũ eſt:nũc tamẽ multa dicẽda uidebãt
Muridis itaq; lacus in nili íncremẽtis ad excipiẽdam íundationẽ ſatis ẽ ita
ut in ſata:& habitationes nõ exunder:poſtea decreſcẽte nilo:abundãtem
í eo aquã eidẽ foſſæ reddit:reliquã uero aquã ex utroq; oræ utilẽ habet:
ad irrigatiões:& ipſe & foſſa atq; hæc qdẽ naturalia ſunt.Vtriſq; aũt foſ
ſæ hoſtiis clauſtra ípoſita ſũt qbus architecti:& ífluẽtẽ & effluentẽ aquã
conſeruãt.Poſt hæc eſt labyrinthi fabrica:opus haud imꝑ Pyramidibus
& adiacẽs regis ſepultura eius:qui labyrinthũ conſtruxit.Locus aũt í pri
mo foſſæ ígreſſu ad.xxx.xl.ue ſtadia ꝓcedẽti eſt planities quædã ædita:
quæ uicũ habet:& multoꝝ regũ regiã:quot prius præfecturæ erant. Nã
totidẽ aulæ ſunt:cũ circũcolũniis inuicẽ cõtinuæ:quæ omẽs uno ordine:
& uno pariete tãq̃ ꝓuo quodã muro:præiacentes aulas habẽt. Vice uero
quæ ad eas tẽdunt ex aduerſo ſunt ipſius muri: ãte ígreſſus criptæ quæ
dã multæ ac longe:quæ íter ſe uias flexuoſas habent: ut nemo ꝑegrinus
ingredi aulã ullã poſſit:nec egredi ſine duce:& quod admirãdũ ſit:cuiuſ
que domus tabulata:ac etiã criptaꝝ latitudíes:ex lapideis pluteis íntegris:
& magnitudine excellentibus confectæ ſunt:nulla uſq̃ nec ligni: nec ali/
us materiæ admiſtione.Ac ſi quis in tabulatum aſcẽdat:quod nõ admo/
dum altum eſt, utpote unum uidere poteſt lapideũ campum eiuſmodi

lapidibus inſtratũ.Híc iã í aulas egreſſus:uidebit deíceps eas.xx.&. vii.
ordine poſitas:& ab íntegris columnis ſuſtẽtatas. parietes quoq; ipſos ex
lapidibus nõ minoribus cõpoſitos.In fine huius ædificii qđ plus ſtadio
occupat:eſt ſepultura quædã pyramis quadrata: cuius quodlibet latus
quadriiugeꝝ fere eſt:& altitudo par ſepulti nomẽ eſt Imandes. dicũt tot
aulas ibi factas eſſe:quod mos eſſet omẽs præfecturas eo conuenire:atq;
epulum quoddã:cũ ſacris uiris ac mulieribus fiebat:ſacrificii gratia: deo
reddẽdi & iuris dicẽdi:de rebus maximis:& quæq; præfectura í ſuã aulã
ꝓcedebat.præternauiganti hæc ad.c.ſtadia eſt ciuitas Arſinoe:quæ pri/
us Crocodeloꝝ ciuitas dicebat.In hac præfectura miꝝ in modum colit
crocodelus:& eſt ſacer apud eos in lacu quodã ſeorſum nutritus:& ſacer
dotibus mãſuetus: & Suchus uocat.Nutrit aũt pane:carne & uío:quæ
a peregrinis afferũt ad eiuſmodi ſpectaculum uenientibus: hoſpes itaq;
uir:inter alios honoratiſſimus:qui nobis ſacra cõmonſtrabat:ad lacũ ue/
niẽs placẽtulã:& carnẽ aſſam:& quoddã mulſi uaſculum ex coena attu/
lit:bæluã in ripa lacus íuenimus:ex ſacerdotibus alii eius os aperuerunt:
alius bellaria ípoſuit:poſtea carnẽ deinde mulſum iniecit.Ille í lacũ exíli
ens in ulteriorẽ ptẽ traiecit. Sed quũ alius hoſpes aduenißet:& ſimiliter
primitias attuliſſet:curſu lacum circũeuntes itidẽ inuẽto Crocodelo:ob/
tulerũt Poſt arſinoiticã heracleoticãque præfecturã:eſt herculis ciuitas:í
qua colit Ichneumon:contra quã faciãt Arſinoitæ.hi enim Crocodelos
colunt:& ꝓpterea foſſam habẽt Crocodelis plenã & muridis lacũ: nã &
eos colunt & ab eis abſtinẽt. Arſinoitæ uero Ichneumones:qui Crocode
lis & aſpidibus ꝓniciem inferũt.eas enim & eaꝝ oua delẽt luto ícruſtati.
Inuoluũt enim í eo poſtea ad ſolẽ ſiccati aſpides per caput:uel caudam
capiẽtes:in flumẽ trahunt atq; occidũt. Crocodelis uero apricantibus in
ſidiantes í oris hiatum intrãt:& excæſis uiſceribus:e uẽtre mortuoꝝ egre
diũt.Deíceps eſt Cynopolitana præfectura:& canũ ciuitas í qua Anubis
colit:& honor & ſacer qdã cibus canibus eſt cõſtitutus.In ulteriore regi/
one eſt Oxyrynchus ciuitas & præfectura eodẽ nomíe.Hic oxyrynchus
colit & oxyrynchi tẽplũ eſt.enimuero & cæteri ægyptii omnes oxyryn/
chũ piſcẽ colunt.Nã quædã animalia ſunt:quæ ægyptii uniuerſi colunt:
quẽadmodũ ex terræſtribus tria:Bouẽ.Canẽ.Felẽ.Ex uolatilibus: Acci/
pittẽ:atq; Ibim.Ex aquatilibus duo Lepidotũ piſcẽ ex oxyrynchũ.Sunt
alia quæ quiſq; ſeorſum colit.ut Saitæ & Thebani:ouẽ. Latũ uero q pi/
ſcis quidã eſt in nilo:latopolitani.lupũ Licopolitani. Gynocephalũ Her/
mopolitani:Cepũ Babylonii q ſũt iuxta mẽphim.Cepus facié habet:Sa
tyro ſimilẽ.Cætera íter canẽ: atq; urſum & í æthiopia naſcit Aquilam.
Thebani Leonẽ leõtopolitani,Caprã:& hircũ Nendeſii:Murrẽ araneũ:

Universidad de Deusto
Biblioteca

Athribitæ.Itē alii aliud Cauſas uero afferūt:haud quāq̄ cōſentaneas.De
inceps eſt hermopolitana cuſtodia:ubi uectigal exigit earū rerū:quæ ex
thebaide deferunt:hinc ſexagenū ſtadiorꝫ Schoeni incipiunt:uſqꝫ i Sye
nē:& elephantinā.Poſtea Thebaica cuſtodia:& foſſa: quæ tanim defert.
poſtea lupoꝫ ciuitas.& ueneris Panopolis ātiqua habitatio hominū: qui
linū & lapides operātur.Poſtea Ptolemaica ciuitas omniū maxima quæ i
thebaide ſunt & mēphi nō minor.Ea græco more ciuilitatē habet.ſupra
hanc eſt Abydus i qua eſt mēnonis regia mirifice ſtructa:tota ex lapide:
quēadmodū diximus de Labyrintho:ſed ea nō multiplex eſt.Itē fons q/
dā i ꝓfundo poſitus in quē ꝑ fornices deſcendit:i forcipē flexos:ex inte
gris lapidibus:& magnitudine:& ſtructura excellentibus. Eſt etiā foſſa:
quæ ex magno flumine in hunc locū deducit. Circa foſſam eſt ægyptia/
rū achātoꝫ lucus Apollini Sacer: Abydus olim ciuitas maxima uidetur
fuiſſe:ſecunda poſt thebas:nūc i paruā habitationē redacta eſt.& ſi(ut q
dā uolunt)memnon ab ægyptiis Iſmādes dicit: etiā Labyrinthus mem/
nonū erit:& eiuſdē opus cuius Abydēſia:& thebana.Nā & ibi quædam
mēnonia dicunt:ſecūdum Abydū eſt prima Auaſis ex tribus:quæ ſunt
i libya diſtās itinere dieꝫ.vii.ubi habitatio eſt aquis & uino abundans &
cæteris rebus ſatis copioſa Secūda eſt iuxta Muridis lacū Tertia eſt am
monis oraculo ꝓxima. Atqꝫ hæ optimæ habitationes ſunt.Cū mīta a no
bis de ammone dicta ſunt hoc etiā addendū uidet:qđ antiqui & diuina
tionē & oracula plurimū uenerabāt. Nūc eaꝫ reꝫ maxima negligētia ē:
Nā Romanis Sibyllæ reſponſa ſatiſfaciūt:& etruſca diuīatio ꝑ auguria
ꝑ exta:& Iouis ſigna Quapropter Ammonis oraculū quaſi ex toto defi/
cit:prius i honore maximo habebat:qđ ii in primis declarāt:qui Alexā/
dri geſta conſcripſerūt:qui quāq̄ adulādi gratia nō pauca adiecerunt:In
dicāt tamē quæ credēda ſint:Calliſthenes dicit: Alexandrū ābitiōe qua/
dā contēdiſſe:ut ad id oraculū aſcenderet:cū intellīgeret perſeū & hercu
lem prius eo aſcendiſſe:atqꝫ ex paretonio digreſſum īcumbēte auſtro re
pulſum fuiſſe:quū uero per puluerē erraret:aduentu hymbris:& duoꝫ
coruoꝫ qui iter cōmōſtrarūt ſeruatū eſſe. Iā hæc adulatorie dicunt:ſimi
lia ſunt quæ ſecunt: qđ ſolū regi ſacerdos ꝓmiſerit:ut in tēplū ingredi/
ret cū ſtola conſueta:& qđ cæteri ueſtē mutarint & qđ omnes extrinſe/
cus oraculū audiuerit:præter Alexādrū qui iterius erat:& quod reſpon/
ſa non:ut apud delphos:& branchidas uerbis darent.Sed magna ex ꝑte
nutu & ſignis quemadmodū apud homerum.

Adnuit:& uultu pater illi clara ſereno.
Signa dedit.

Præſertim cū Antiſtes Iouē affingeret. Hoc ꝓfecto nihil aliud ē: q̄ apte
dicere Alexandrū fuiſſe iouis filiū.His Calliſthenes alias quaſdā:tragœ/
dias addit qd quum Apollo Branchidaꝫ oraculū deſeruiſſet:ex quo tē/
plum a Brāchidis cū xerxe ſentiētibus ſpoliatū ē:& quod quū fōs defe/
ciſſet tunc uero ortus fuerit & mileſioꝫ legati memphim ꝓfecti:multa
reſpōſa rettulerūt de futura apđ Arbela uictoria de Darii morte:de re/
bus i lacedæmōia innouatis:& qđ Alexander ex Ioue naſceret quāq̄ de
ea generis nobilitate:ferūt etiā ab erythrea athnaide prædictū fuiſſe quæ
erithreæ antiquæ Sibyllæ ſimilis fuit. atqꝫ hæc ſunt quæ a ſcriptoribus
tradūtur.Abydei oſirim colunt.In Oſiridis tēplo non licet:nec cantori
nec tibicini nec pſalte canere quēadmodū mos eſt aliis deis. Poſt Aby/
dum eſt parua dioſpolis poſtea Tēntyra ciuitas. Hic ꝓpter cæteros ægy
ptios ſupra modū Crocodelus dedecorat:& ex omībus bæluis inimiciſ/
ſimus habet.Nā cæteri quāq̄ eius animalis malicīā norīt:& humano ge/
neri pernitioſum exiſtimēt:uenerātur tamē & ab eo abſtinēt. Tentyrice
omnibus modis id perueſtigāt: atqꝫ occidūt.Sūt qui dicant quod quē/
admodū Pſylli apud cyrenaicā regionē naturalē quandā uim habēt con
tra ſerpētes:ſic & Tentyrice contra Crocodelos:ut nihil ab eis patiant:
ſed intrepide natēt & aquā tranēt:alio nemine audente.Cūqꝫ Crocodeli
Romā allati eſſent:ut uiderent Tēntyrice eos ſequebant facta eſt illis pi
ſcina quædā:& foramē i uno lateꝫ:ut ex aqua i apricum egredi poſſent.
Tēntyricæ aderāt:qui eos interdū rete educebant ad ſolē:ut a ſpectatori
bus uiderent.Interdū i aquā intrantes rurſum eos in piſcinā retrahebāt.
Colunt autē uenerē pone ueneris templum eſt Iſidis fanū: poſtea ſūt ea
quæ typhonia uocāt:& foſſa quæ coptū defert cōmunē & ægyptiorū &
Arabū urbē.Deinceps eſt Iſthmus in rubrum mare porrectus:iuxta be
renicē urbē:quæ quāq̄ ſine portu eſt:apta tamē diuerſoria habet. Dicūt
philadelphum:primo hanc uiā exercitu aperuiſſe:cū ſicca eſſet: ac māſi/
ones coſtituiſſe rā pedibus iter agētibus q̄ camelis. Idqꝫ effeciſſe:quoniā
rubrū mare difficulter nauigaret:præſertim ex Arabico receſſu nauigā/
tibus:Enimuero ex experientia utilitas maxima uiſa eſt:atqꝫ nūc totū in/
dicū:& Arabicū tributū & æthyopicū qđ Arabico ſinu aduehit: coptū
defert:quæ eiuſmodi mercium ēporiū eſt nō ꝓcul a berenice eſt muris
ſtatio:quæ ciuitas nauale habet.A copto quoqꝫ nō mīlū abeſt Apollinis
ciuitas:quare duæ urbes iſthmū terminantes utrinqꝫ ſunt.Sed coptus &
muris ſtatio nūc excellunt.nā iis nūc omnes utunt.Primū camelis uecti
ꝑ noctē iter agebāt ad aſtra reſpiciētes quēadmodū nautæ: & ita aquam
portabāt:nūc terra i ꝓfūdū effoſſa aq̄s pauerūt: & cæleſtibus quāq̄ raræ
ſint:ciſternas fecerūt:hoc ē.vi.vii.ue dieꝫ iter.In hoc iſthmo ſūt Smarag
di; & alioꝫ quorūdā precioſoꝫ lapidum metalla: ubi arabes profundos

quoſdam meatus effodiũt.Poſt Apollínis urbem ſunt thebæ:quæ nunc
dioſpolis uocatur ut.
Quis cẽtum portæ portaꝝ quanq; ducẽti.
Sublimes ĩ equis homines:& curribus errãt.
Sic enim Homerus inquit:addit etiã diuitias:ut
Nec quot diuitias ægyptia theba recõdit.
Sũt & alii qui eadem dicãt:hãc ægypti metropolim ponẽtes:nũc quoq;
nõnulla eius ueſtigia ſeruant:quæ magnitudinẽ declarant:lõgitudinẽ q
dẽ.lxxx.fere ſtadioꝝ.Sũt ĩ ea tẽpla q̃plurima:magna ex ꝑte a cãbyſe mu
tilata:nũc uicatim habitant:ac pars quædã ĩ Arabia:ubi ciuitas eſt. ꝑs etiã
ĩ ulteriore ubi mẽnoniũ Hic cũ duo coloſſi ſint:ex ĩtegris lapidibus iter
ſe ꝓpinqui:alter quidẽ ſeruat.alterius uero ſuperiores a ſede ꝑtes corru
erunt facta(ut fama eſt)terræmotu:creditꝫ etiã ſemel in die ſonitũ quẽdã
ictu haud magno effici a ꝑte quæ in ſede ac baſi eſt. Atq; quũ ego ibi cũ
Aelio gallo adeſſem:& cũ reliqua multitudine amicoꝝ ac militũ: qui cũ
eo erãt circiter horã primã: ſonitũ audiui ſiue a Baſi ſiue a Coloſſo ſiue
a circũſtãtibus de induſtria factũ.Id enim haud quaq̃ affirmarim:cũ pro
pter ĩcertã cauſam:oĩa magis ſubeãt:ut credã:q̃ ex lapidibus ſic cõpoſi/
tis crepitum edi.Supra mẽnonium ſunt regum ſepulturæ:inſpeluncis
quibuſdam in lapidem exciſæ : circiter.xl.mirum in modum ſtructæ:
quæ aſpectum quendam pulcherrimum præbeant. Thebis quoque in
obeliſcis quibuſdam litteræ ſunt:quæ regum illoꝝ diuitias:ac potẽtiam
declarant.atque imperium uſque in Scithiam: & Bactrianam& Indiã &
quæ nunc Ionia dicitꝫ:ꝓpagatum. Item tributoꝝ magnitudinem:& exer
citus circiter decies cẽtena millia Thebãi ſacerdotes aſtronomiã philo
ſophiãq; exercere dicũtꝫ.Hi nõ a luna ſed a ſole dies deducũt.xii. menſi
bus trecenoꝝ dieꝝ:quos dies ſingulis ãnis adiiciẽtes. Ad totius uero ãni
cõplemẽtũ:cũ quædã diei ꝑticula excurrat:ſpatium quoddã cõponunt
ex omnibus diebus & omnibus annis quot ꝑticulæ excurrẽtes:& coeun
tes diẽ cõficiũt.huiuſmodi ſapiẽtiã omnẽ Mercurio ĩ primis tribuũt:ac
Ioui quẽ præcipue colunt:uirgo q̃dã genere clariſſima:& ſpecie pulcher
rima ſacratꝫ:eas græci Palladas uocãt:uirgo pelicis more:cũ quibus uult
coit:uſq; ad naturalẽ corporis purgationẽ.Poſt purgationẽ uiro datꝫ ſed
prius q̃ nubat:poſt pelicatus tẽpus:ut mortua lugeatꝫ.Poſt Thebas ẽ her
mõtis ciuitas:ĩ q̃ Apollo & Iuppiter colũtꝫ:hic etiã bos alitꝫ.deĩde ẽ Cro/
codeloꝝ ciuitas:q̃ eã bæluã colit.deĩde Veneris ciuitas:& poſtea Latopo
lis: q̃ palladẽ & latũ colit.poſtea lucĩæ ciuitas:& eius tẽplũ.In ulteriore ẽ
accipitrũ ciuitas ubi accipiter colitꝫ.Deinde Apollinis ciuitas:q̃ etiã Cro
codelis ẽ inimica.Syenæ uero & Elephãtina. Altera ĩ finibus eſt Aethio/

piæ: Altera ẽ inſula ſpatio ſemiſtadii:ĩ qua ciuitas eſt:quæ Cnuphidis tẽ
plũ habet:& Nilometriũ quẽadmodũ mẽphis nilometriũ ẽ puteus qui/
dã:ĩ nili ripa ex ĩtegro lapide conſtructus:ĩ quo & maxĩa & minĩa:& me
diocria Nili ĩcremẽta adnotantꝫ. Nã putei aqua cũ nilo pariter creſcit:ac
decreſcit.Sũtq; ĩ putei pariete notæ quædã ĩcremẽtoꝝ omniũ mẽſuræ.
hæc itaq; obſeruantes cũ aliis notãt:ut ĩcremẽta cognoſcãt.Nã ex his ſi/
gnis:ac diebus multo ante futurã nili excreſcentiã cognoſcũt idq; omni/
bus prædicũt:quæ res ꝑfecto agriculis ad aquaꝝ cõſeruationẽ: & aggeꝝ
& cãnaliũ effoſſionẽ:prĩcipibus uero ad prouẽtus ultiſſima eſt . Maiora
enim incremẽta:maiores ꝑuẽtus denunciãt.In Syene puteus quidã eſt:
qui æſtiuũ ĩdicat ſolſtitiũ:quoniã hæc loca circulo tropico ſunt ſubiecta:
& ĩ meridie umbilicos faciunt:ſine umbra:a noſtris enim locis: hoc eſt a
Græcis in meridiẽ ꝓcedẽtibus:hic primũ ſol nobis ſupra uerticẽ fit:& ĩ
meridie umbilicos efficit:ſine umbra: neceſſe enim eſt quũ nobis ſupra
uerticẽ fuerit:in puteos quãq̃ ꝓfundiſſimos uſq; ad aquã radios iaci:nã
& nos perpẽdiculariter ſtamus:& puteoꝝ effuſiones:ad ꝑpendiculũ ſũt
factæ.Hoc ĩ loco tres Romanoꝝ cohortes collocatæ ſunt præſidii gratia
paulo ſupra elephantinã eſt puus catarractes:ĩ quo Schapharii ſpectacu
lũ quoddã principibus exhibẽt.Catarractes eſt ad mediũ fere flumẽ ꝑe
troſum quoddã ſupciliũ ĩ ſupiore ꝑte planũ:ut flumẽ recipe poſſit:deſi
nẽs uero ĩ præcipitiũ:ex aqua præcipitatꝫ.Vtrinq; ſecus terrã alueus ẽ:q
facile adnauigari põt.Hac itaq; adnauigãtes defluunt ĩ Catarractẽ:& cũ
ſchapha ĩ præcipitiũ detrudunt:& ipſi & ſchaphæ illæſi: paulo ſupra ca
tarractẽ ſũt phĩlæ cõmũis æthiopũ & ægyptioꝝ habitatio:ſtructa quẽad
modũ elephãtina & pari magnitudie. Hæc tẽpla ægyptia habet: ubi A/
les colitꝫ:quẽ accipitrẽ uocãt:qui nec noſtris ſimile quicq̃ habet:nec ægy
ptiis:nã & magnitudine excedit:& uarietate lõge diuerſus ẽ. dicũt eum
æthiopicũ eſſe:& inde afferri:cũ alter deficit:ac etiã multo ante:& tũc no
bis oſtẽſus ẽ:quũ iã morbo deficeret:Nos phĩlas ex Syene plauſtro ue
nimus ꝑ cãpum ualde planũ.c.ſtadioꝝ ſpatio ꝑ totam fere uiam uidere
erat utrinque multis in locis quaſi ſcopulos petram arduam rotundam
politam:ꝓpe modum ſpericam:nigri ac duri lapidis ex quo mortaria fi
unt:ſuper maiore petra poſitam:ac rurſum ſup ea aliam nonnullæ ꝑ ſeſe
iacebant earum maxima erat non minore xii.pedũ diametro: atq; omẽs
maiores q̃ hoꝝ dimidiæ. Traiecimus ĩ inſulam ſup pactione delati. Pa/
cton ẽ ſchaphæ genus:ex uirgis ita cõpoſitus:ut textilæ quiddã uideatꝫ:
ſtãtes itaq; ĩ aqua:uel ĩ aſſeribus ſedẽtes facile tranſmiſimus nihil omnio
metuẽtes.Sũt enim ſine periculo:niſi ſchapha nimis ĩpleatur. Cum ĩ to
ta ægypto palma ſterilis ſit:uel fructũ afferat nõ eſculentũ:tamẽ in locis

Universidad de Deusto
Biblioteca

Delta & Alexādriæ ꝓximis thebaica palma optima eſt:quare admiratio
ne dignū eſt quomodo qui eādē plagā habitāt:quā Iudæi & finitimi:qui
circa delta ſunt & Alexandriā tātū ab illa differant:quæ ultra aliā palmā:
etiā Cariotā gignit nō mlto meliorē:q̄ babylonia:i thebaide:& in Iudæa
duplex eſt palma Cariota ſcilicet arq; reliqua ac Thebaica quidē quanq̄
durior ſit:guſtatu tamē ſuauior.Eſt etiā iſula quædā quæ palmā optimā
fert:& ꝓuētū maximū principibus pēdit regis enim erat & priuatus ne/
mo in ea ꝓtem habebat nunc pricipū ē.Sed multa cū cæteris:tū herodo/
tus garrit:ut cātū uel modū:uel iocūditatē quādā orationi monſtra adhi/
bētes:ut illud eſt quod de iſulis dicūt iuxta ſyenē:& elephātinā: nli fon
tes cōplures eſſe:& ad eū locū flumē:ꝓfundū immēſum habere. Nilus
quidē inſulas ſperſas q̄plurimas habet:alias quæ ex toto creſcēte flumíe
obruūt:alias ex ꝓte.loca uero quæ ualde ſublimia ſunt cochlis irrigāt.
In initio itaq; ægyptus ualde tranquilla erat:tū ꝓpter regionis ubertatē:
tū ꝓpterea quod nō facile externis gentibus pateret. Nā a ſeptētriōe ma
ritima importuoſa & ægyptio pelago cingebat.Ab ortu & occaſu deſer
tis & mōtibus libycis:& arabicis(ut diximus)tuta erat Auſtrū uerſus tro
glodytæ:& Blēmyes & nube:& megabari erāt:qui æthiopes ſupra Sye/
nē habitāt.Suntq; ii nomades nō tamē multi:nec bellicoſi quāq̄ olim ui
derent.ꝓpterea quod ſæpe latronū more incautos adoriebant.æthiopes
quoq; qui ad meridiē meroēq; ꝓtendūt: nec ipſi ualde mlti ſunt:nec cō
gregati.quippe q fluuialē regionē longā anguſtāq; habitāt:qualē añdixi
mus nec ad bellum nec ad aliā uitæ ratiōnē bene iſtructi: qnetiā nūc eo/
dē modo tota regio ſe habet.Cuius rei iudiciū ē:qđ a tribus Romanoꝝ
cohortibus:nec iis ſatis plenis ea cuſtodit:quūq; aliq̄ndo æthiopes aggre
di noſtros auſi eſſent:cū tota regione cōtigit piclitari:ſed nec reliquæ co/
piæ i ægypto tantæ erant:nec omnibus unq̄ Romāi uſi ſunt:nā nec ægy
pții ipſi ſunt admodū bellicoſi:quāq̄ multi ſint:nec etiam finitimæ gen/
tes.Gallus Cornelius cui primum ꝓuintia a Cæſare commiſſa eſt hero/
um urbem quæ defecerat cū paucis recepit:rurſum quū i Thebaide ſe/
ditio:propter tributa exorta eſſet:facile eā compoſuit. Deinde Petrōius:
multis millibus Alexandrinorum in eum irruentibus:iactu lapidū cum
militibus ſuis obſtitit:& non nullis eorum interemptis: cæteros facile re
preſſit.Gallus Aelius cū pte præſidii:quod erat i ægypto:i Arabiā īgreſ
ſus dictū ē:quomō eos ībelles oſtēdit & niſi Syleus eū ꝓdidiſſet: felicē
arabiā totā ſubegiſſet.Cūq; æthiopes noſtros cōtēnerent:ꝓpterea cđ ps
quædā copiaꝝ:quæ in ægypto erāt:cum Gallo ælio diſtracta eſſet:bellū
in Arabia gerente:ingruentes i thebaidem:& in tris cohortes quæ Sye/
nes præſidio erāt:ſyenē & elphantinā:& philas repētino impetu cꝰpūt

& captiuos duxerūt:& Cæſaris ſtatuas euerterūt:quūq; Petronius aduē/
tāſſet:cū paucioribus q̄.x.millibus peditū:& equitibus octingētis:aduer
ſus.xxx.hominū millia primū eos cōpulit:ut pſelchā fugerent:æthiopi/
ā urbē:miſſiſq; ad eos legatis:repetiit quæ capta erāt:& cauſas q̄obrē
bellū mouiſſent:quū uero ſe iniuria affectos a principibus dicerēt:reſpō
dit nō illos eſſe regiōis domios:ſed cæſarē petētibus tres dies ad delibe
randū:& nihil tandē efficientibus eoꝝ quæ oportebat mouēs contra eos
i pugnā ꝓcedere coegit.Ac ſubito i fugā uertit cū male armati eſſent &
inordinati.nā ſcuta īgētia:& ex bouis tergore cōfecta habebant,arma:q/
bus offenderent ſecures erāt:alii ſudes nonnulli gladios gerabant:fuere
q in urbe latitarēt:alii per deſerta fugā cœperūt:alios ꝓxima inſula exce
pit ſeſe in flumē imittentes.Nā hoc i loco ꝓpter aquæ fluxū Crocodeli
pauci ſunt:ex iis erāt īperatores reginæ Cādaces:quæ ꝓ noſtra tempora
æthiopibus īperauit:uirilis ſane mulier:ſed altero oculo capta.Hos itaq;
omnes cœpit traiecto ratibus ac nauibus flumine:& extēplo Alexandriā
miſit:atq; Pſelchā ꝓfectus eā cœpit:unde adnumerata captiuis multitu
dine eoꝝ qui i prœlio ceciderūt:pauci omnino euaſere.Ex pſelcha prem
nā uenit urbē natura munitā:cumulos trāſgreſſus in quibus Cambyſis
exercitus obrutus eſt uēto īcidēte.Eā adortus primo impetu cœpit.Inde
Napata ꝓgreſſus eſt:quæ cādaces regia erat:ubi eius filius īmorabatur:
Ipſa uero cū i loco ꝓximo eſſet:legatos miſit:qui de pace tractarēt:reddi
ris ſtatuis:& captiuis qui capti fuerāt i Syene.Ille īgruēs napata capit ac
diruit puero fugiēte:ratuſq; ulteriora inuia eſſe cū ſpoliis regredit.Præ/
mia & mœnibus & præſidio & quadrigentoꝝ hominū cibariis i bienni/
um firmata abiit Alexādriā.Ex captiuis autē cæteris uenūdatis:mille ad
Cæſarē mittit:nuper ex cātabris reuerſum.Nonnulli uero ex iis morbo
cōſumpti ſunt.Interea Candacē cū multis hominū millibus præſidium
aggreſſam. Petronius cū auxilo ātеuortit: & caſtellū ingreſſus multo ap
paratu cōfirmauit:& cū illi legatos ad eū mitterent:iuſſit ſiquid uellent
ad Cæſarē ꝓficiſcerēt: quibus negātibus ſcire ſe:qs Cæſar eſſet:& qua
ad eū iret:dedit qui eos ducerēt.In ſamū itaq; ꝓfecti Cæſarē īuenerunt:
i Syria ꝓgredi parantē & Tyberiū i harmeniā.Ab eo facile:q̄ uolebant
īpetrauere.Nā & tributa eis remiſſa ſūt ſed de æthiopicis rebus ſatis i ſu
piotibus dictū ē q̄re & hæc cū ægypto ꝓgrata ſit ut autē ſic dicendū ſit
extremas habitāti mundi partes:quæ intemperate & īhabitabili regioni
adiacent:ꝓpter frigus:aut æſtū eſſe quaſi aberrata quædā ac defectus tē
perate:neceſſe eſt quod ex uita & eaꝝ reꝝ inopia:quæ ad humanū uſum
attinēt:perſpici poteſt.Hi enim magna ex parte nudi īcedēres paſtoralē
ac duram uitam degunt:eoꝝ pecora parua ſunt ut oues:capræ:& boues

Universidad de Deusto
Biblioteca

Canes quoq; puſilli:aſpi tamē ac pugnaces:& fortaſſe ad hoꝝ ꝓuitatem pygmei conficti ſunt. Nam nemo fide dignus id ex uſu narrat uiuūt:ex milio & ordeo:ex quibus etiā potū conficiunt:Butyꝝ & adipem ꝓ oleo habēt. Poma nō habēt præter palmulas:atq; eas ꝑpaucas ī hortis regiis. Nonnulli hærba ueſcūt:& ramis tenellis & loto & calami radice. Carnibus & lacte & caſeo:& ſanguine utunt. Reges colunt ut deos:qui plerū que tēporis clauſi domi ſedēt. Regni caput eſt meroe:ciuitas eodē nomine quo & inſula. Hanc īſulā clipei figurā habere dicunt. Cuius magnitudo fortaſſe ſupra ueꝝ dicta eſt: lōgitudine triū milium fere ſtadioꝝ āpli/tudine mille:ea mōtes frequētes habet:& nemora īmodica habitāt ꝓtim paſtores ꝓtim uenatores:ꝓtim agricolæ. Sūt ī ea ærariæ:ferrariæ:& aurariæ:& precioſoꝝ lapidū genera:libyā uerſus magnis quibuſdā arenæ cumulis ābit. Arabiā uerſus cōtiuis præcipitiis: Auſtꝝ uerſus flāmū cōcurſu: Aſtabora Aſtapode & Aſtaſoba. A ſeptētrione eſt nili decurſus:uſq; ī ægyptū ſecūdum antedictā fluminis obliquitatē. Ciuitatum domus ex palmaceis ſtrigmētis ſunt contextæ:parietes etiā ex lateribus: Sales apd eos foſſiles ſunt:quēadmodū & ī Arabia: Abundāt arboribus palma:pſi co:ebeno:& Siliquaſtro. Venant elephātes:leones & pardales Dracones habent qui cū elephātis pugnāt:& mltas alias feras:quæ a toſtis & aridis locis:ad paluſtria & aquoſa cōfugiūt. Supra meroē ē Pſeboa lacus īgēs: qui inſulā habet ſatis habitatā. Sed quū citeriorem nili regionē libes habeāt. Vlteriorē uero æthiopes:cōtingit eos īſulæ & fluuiali regiōi īpare: quibus uictoribus alii expulſi cedāt:æthiopes arcubus q̄dricubitalibus ligneis ac preuſtis utunt. Armant etiā mulieres: quaꝝ pleræq; oris labium æneo circulo traiectū habent:& cū uellēribus careāt pelliti ſūt. Nam oues apud eos caprinā lanā habent:nonnulli nudi īcedunt aut breuibus pellibus īcincti:aut texturas quaſdā īduūt:ex pilis bene contextis. Deum putāt alteꝝ immortalē:alteꝝ mortalē. Immortalē quidē eū q̄ reꝝ ōnium cauſa ſit. Mortalis uero apud eos incertus eſt:& noīe caret ſed frequentius eos a quibus beneficiū acceperūt & reges ꝓ deis habēt. Putant præterea reges ſuos cōmunes omniū cōſeruatores & cuſtodes eſſe. Cæteros uero priuatos:eoꝝ eſſe quibus benefecerūt ex iis qui ad torridā habitāt: nonnulli ſunt qui deos non colūt quos etiam ſoli dicunt infenſos eſſe:& deteſtari cum eum exoriri uident ꝓpterea q; eos ardeat & oppugnet atque ob id ī paludes fugere. Meroitæ ultra aliū quendā barbaꝝ deū etiā herculem:Pana & Iſim colūt. Mortuos alii in flumen præcipitāt:alii circūfuſo uitro domi ſeruāt:alii ifictibilis alueolis eos circū tēpla defodiūt. Iuſiurandū per eos exigunt:& omnes ꝓ ſanctis habent. Regē conſtituūt eum:qui uel forma uel alendoꝝ pecorum uirtute uel robore uel opibus excellat. In meroe olim primū ordinē ſacerdotes obtinebāt:qui tātam auctoritatē habebāt:ut nōnūq̄ miſſo nūtio morte regi ipārēt:& ꝓ eo aliū faciebāt Poſtea rex quidē cōſuetudinē hanc aboleuit:cū armis ī fanū irruens:ubi aureū ſacellū erat:& ſacerdotes oēs iugulauit. Atq; hic etiā æthiopum mos ē ubi rex aliqua ꝑte corporis orbat:familiares idē quoq̄ō paritūt:& cū eo moriūt idcirco maxima regi cuſtodia adhibet ac de æthiopicis quidem hactenus ægyptiacis uero ea adiiciēda ſunt:quæ illoꝝ propria dicunt:ut ægyptia faba ex qua ciboriū fit. Itē biblus:hæc enim ſolū ibi ſūt & ī India:ꝓſicus uero ibi & ī æthiopica ſolū: Arbor magna:fructu dulci:& grādi. Itē morus quæ fructū fert qui Sycomoꝝ dicit. Nā ficui ꝓ ſimilis eſt:guſtatu uero malus. Naſcit etiam Corſiū fructus pipi ſimilis: aliquātō tamē maior piſces ī nilo ꝓmulti ſunt: ac diuerſi q; ꝓpriā quādā & ſuā formā habēt:ſed maxime noti ſunt oxyrynchus:& lepidotus:& latus & alabes & Coracinus & porcus & phagorius:quē etiā phagꝝ uocāt. Item Silurus & Citharus & Aloſa:& Mugil ex teſtaceis dilichnus: Phiſa Bos. Itē cochliæ īgētes:q uocē ululatui ſimilē edūt. Animalia quoq; ſua habet. Ichneumonē & ægyptiā aſpidē:quæ ꝓpriū q̄ddā habet:præter alias aliꝝ locoꝝ. Ea duplex eſt. Altera palmaris quæ celerius īterficit. Altera paſſus fere longitudīe(ut Nicāder ait)q de ſerpentibus cōſcripſit: ex/auibus eſt Ibis & accipiter ægyptius q mitis eſt:præter alios qui alibi ſūt: quēadmodū & felis:bubo quoq; aliuſmodi ibi eſt. nā apd nos aq̄læ magnitudinē habet:& graue canit. In ægypto uero graculi magnitudinē uocē autē diuerſam. Sed mitiſſima eſt ibis:magnitudīe & figura ciconiæ ꝓ ſimilis:colore autē duplex:nā altera ciconiæ ſimilis. Altera tota nigra:& nullū Alexādriæ triuiū:nō eis plenū eſt:ꝓtim utiliter:ꝓtim īutiliter. Vtiliter quidem quia omnē ſerpētem:& omnes macelli immunditias colligit. Inutiliter uero quia immunda eſt:& omnia comedit:nec facile a mū/dorum coīquinatione arceri poteſt. Verūque illud herodoti eſt:ægyptiorū eſſe lutum manibus tractare:maſſam uero ex qua panis fit pedibus. Caces quoque apud eos ē ꝓpriū quoddam panis genus quod uentrem ſiſtit:& cici ex quo oleum exprimit:& in aruis ſerit:eo omnes fere īdigenæ ad lucernam utunt:pauperiores uero & operarii ad unctionem:tum uiri:tum mulieres Item rubra contexta ægyptiaca ſunt:ex ſtirpe quadā conficiunt iunceis uel palmaceis ſimilia. Ceruiſia quāq̄ ꝓprie apud illos fiat:tamen communis eſt:& apud quenque diuerſo modo cōficit. atque hoc quoq; peculiare apud eos ē:oēs filios educare:& cicūcidere:& fœminas excidere:qd Iudæi ex lege habēt q(ut ſupradiximus)cū de eis loquemur:ab ātiquo ſūt ægyptii. Autor eſt Ariſtobulus:nullū piſcē ex mari ī Nilū aſcēdere præter mugilē:aloſam:& delphinum: ꝓpter crocodelos

Universidad de Deusto
Biblioteca

Delphinos:quia præſtãtiores ſũt:Mugiles quia a porcis ſecus terrã ducã/
tur:ob quandã naturalẽ cõuenientiam.Crocodeli enim a porcis abſtinẽt:
qui cũ rotũdi ſint:& ſpinas ad caput habeãt:periculum bæluis afferunt.
Aſcẽdũt itaq; mugiles(ut ille inquit)i uere quũ prægnãtes ſunt:deſcen/
dũt autẽ paulo ante pleadis occaſum una oes paritum. Tũc etiam i ſepta
icidẽtes capiunt'.Idẽ de Aloſa licet cõiectare.Ac de ægypto quidem ha
ctenus.De Libya deiceps dicẽdum eſt:quæ totius geographiæ pars reli/
qua eſt.Quare cũ multa de ea dicta ſint:quæ nũc maxime ad rem uidẽt'
ptinere cõmemorãda ſũt.In quo ſiqua prius dicta nõ fuerit ea adiiciẽs.
Qui itaq; terrarũ orbẽ i cõtinẽtes diuiſere:iæqualiter diuiſerũt:qd' autẽ i
tria æqualia diuiſerit:tripartita diuiſio ĩdicat.Sed tãtum abeſt libyã ter/
tiã eſſe orbis ptem:ut etiam poſita cũ europa.Aſiæ nõ coæquet':& fortaſ
ſe minor eſt q̃ Europa:uiribus ꝓfecto multo eſt ĩpar.Nã maxia mediter
raneæ pars & regio circa oceanu deſerta ẽ:puis præterea habitationibus:
& ſparſis & magna ex parte paſtoralibus diſtincta eſt:ad ſolitudinẽ acce/
dit:qd' multa loca quæ habitari poſſent:nõ habitãt' ꝓpter feras.Multũ
quoq; torrida zona occupat.Ora uero quæ ex aduerſo nobis ẽ:tota bene
habitat':quæcũq; inter nilum atq; herculis columnas iacet: præſertim ea
quæ ſub carthaginẽſibus eſt:quaq̃ & ibi loca quædã intercidũt ſiti;uaſta
qualia circa ſyrtes:& marmaridas:& catabathmũ ſũt:eius figura ẽ: ſiquis
i plano cõſideret:rectangula:triquetra.Cuius baſis eſt ora nobis aduerſa
ab ægypto atq; nilo uſq; in mauritaniam: & herculis colũnas.Rectũ ue/
ro ãgulũ hæc efficit & latus a nilo uſq; i æthiopiam ductũ ĩtrãtibus uſq;
ad oceanũ. latus uero recto ãgulo ſubtẽtum ẽ:regio tota:quæ ſecus oce
anũ iacet:inter æthiopes alios:atq; mauritaniã:quare loca quæ circa ipſũ
dictæ figuræ uerticẽ:iam torride ſubiacẽt:ex coniectura quadã dicimus:
ꝓpterea quod inacceſſa ſint.unde nec maximã regiõis huius latitudinẽ
dicere promptũ ẽ.In ſuperioribus tamẽ hoc diximus:ex Alexãdria i me
roẽ æthiopici regni caput:eunti Auſtrũ uerſus eſſe ſtadiorũ fere.x.millia
Inde recta:i exuſtæ fines:& habitabilis ſunt alia tria millia:maxima itaq;
libyæ latitudo ponẽda eſt.xiii.xiiii.ue milliũ ſtadiorũ.lõgitudo uero pau
lo minor q̃ dupla.atque hæc de libya i uniuerſum dicta ſunt:pticulatim
uero dicemus.Ab occidẽtalibus clarioribuſque ptibus ĩcipiẽtes.Hoc in
loco ii habitãt:qui a græcis maureſii appellãt' libycũ genus:& magnũ &
opulẽtũ:eos Romani & idigenæ mauros uocãt & Iberiæ ſũt oppoſiti.Iu
xta hos etiã ẽ colũnarũ fretũ:de quo iã mꝫta dicta ſũt extra colũnarũ fretũ
ꝓcedẽti ad ſiniſtrã:mons eſt i libya:quem græci Atlãtem uocãt:Barbari
uero Dyrim.Hinc iugum quoddã expoſitum eſt:extrema mauritaniæ
pars:occidentem uerſus & cotes appellat';ꝓximum eſt oppidũ quoddã
paruũ ſupra mare.Id barbari Tinga uocãt.Artemidorus lingua.Erato/
ſthenes lixum appellauit: & contra gades ẽ octingentorũ ſtadiorũ tranſi/
tu direptum:quãtũ utraq; etiã diſtãt a fretu colũnarũ lixo:& cotibus ad
auſtrũ ſinus iacet:qui emporicus uocat':& habitatiões mercatorias habet
ex palma confectas. Tota ora huic ſinui cõtinua ſinuoſa eſt:detractis au
tem ſinibus & eminẽtiis:quæ ſunt i triquetra libyæ figura:a nobis deſcri
pta:intelligẽdũ eſt continentẽ plurimum ad meridiẽ atq; oriẽtem excre
ſcere.Mõs qui a cotibus uſq; in ſyrtes:ꝑ mediã mauritaniã tẽdit & ipſe
& montes qui cũ eo pariter ꝓcedũt ſatis habitant'.In initio quidẽ a mau/
ruſiis.In ipſo uero regionis ſeceſſu:a maxima libyæ natione:q̃ getuli ap/
pellant'.Sed multa figmẽta ore exterioribus libyæ rerũ ſcriptores cõmẽ
ti ſunt.Ab ophelæ circũnauigatione incipientes de quibus etſi ſupra mẽ
tionẽ fecimus:nũc tamẽ nõ nihil dicẽdũ uidet'.Petita narrãdorũ mõſtro
rũ uenia:ſicubi in talia ĩcidere cogemur:nolumus enim omĩa ſilẽtio præ
terire:ſimul & hiſtoriã quoqũo implere cupimus.Dicũt itaq; i emporico
ſinu antrũ eſſe:quod iterius ſuſcipit uſq; ad.vii.ſtadia.In eius autẽ fron/
te locũ eſſe humilẽ & planũ:i quo Herculis ara ſit.eamq; minime obrui
ab influxu:qd' ego unũ ex figmentis puto. Huic ꝓximũ illud eſt:quod
i ſequẽtibus ſinibus tradũt:antiquas ſcilicet tyriorũ habitatiões quæ nũc
deſertæ ſunt:urbes nõ pauciores.ccc.quas Pharuſii:ac Nigretes fuerint
depopulati.Dicũt hos a linge diſtare itinere dierũ.xxx.Mauritaniã feracẽ
eſſe parte tamẽ excepta:quæ deſerta eſt & fluminibus:ac lacubus abun/
dare ab omnibus conceſſum ẽ.Arbores ꝓfecto & mꝫtas & magnas ha/
bet:& omnia fert.Atq; & ea mẽſas ex uno ĩtegroq; ligno:ac uarias roma/
nis ſuppeditat.Eius flumina Crocodelos & alia animaliũ genera habere
ꝓditũ eſt:iis ſimilia quæ ſũt i nilo.Sunt qui credãt nili ortum extremis
Mauritaniæ ptibus ꝓximũ eſſe.In quodã flumĩe hirũdines gigni ſepte/
nũ cubitorũ: quæ gulã ꝑforatam habeãt:ꝑ quam reſpirẽt.Item in ea regi
one uitẽ naſci:cuius craſſitudinẽ uix duo homĩes complecti queãt:race/
mũ eſſe cubitalẽ & omnẽ hærbã altã:& olus recẽs:& dracõtiũ Staphyli/
norũ:Hippomarathri.& carduorũ Scapos duodenũ cubitorũ:craſſitudine
palmorũ quaternũ.Alit hæc regio Dracones:Elephãtos:capreas:bubalos:
& ſimilia animalia.Itẽ Leones:ac Pardales:fert etiã muſtelas:felibus pa/
res ac ſimiles excepta rictus eminentia.Simiarũ quoq; maximam multi/
tudinẽ.Refert Poſſidonius ſe quum ex gadibus in italiam nauigaret:in
libyæ oram delatũ eſſe.Ac ſiluã quandã ſecus mare uidiſſe ſimiis plenã:
quarũ aliæ ſuper arboribus:aliæ i terra ſederẽt.nõnullæ catulos haberẽt:
& ubera depẽdẽtia.riſiſſe itaq; cũ eas uberibus graues cerneret nõnullas
etiã Caluas:nõnullas ernioſas:& alia quædã huiuſmodi detrimenta præ

Universidad de Deusto
Biblioteca

se ferentes. Supra hanc est æthiopũ regio qui hesperii uocant: magna ex parte male habitata. Autor est Iphicrates: hoc í loco camelo pardales gignì; & elephantes: & eos q Rhizes uocantur forma tauris persimiles: uita uero & magnitudine & pugnandi uiribus elephantes referre. addit magnos dracones inesse: adeo ut hærba sup eis innascat: leões quoq; elephãtoꝝ pullos aggredi: quos cũ uulnerarint: iã matribus succurrentibus fugiant. Illas uero cũ filios sanguine maculatos uiderint eos interficere: Leones postmodũ reuersos cadaueribus uesci. Narrat etiam bogũ maurorũ regẽ: quũ in hesperios æthiopes ascẽdisset: misisse dono uxori calamos í dicis similes: quoꝝ genu quodlibet octonos modiolos caperet: & similẽ Asparagoꝝ magnitudinẽ. A linge in exterius mare nauigãtibus est ciuitas zelis & Tiga. postea septẽ fratrũ monumẽta: & iminẽs mons multis feris: magnis arboribus plenus nomine bela: columnaꝝ fretũ longitudine dicit stadioꝝ. c. ac. xx. minima uero latitudine. lx. ad elephantẽ. Vltrius nauiganti sunt urbes: & flumía cõplura usq; ad amnẽ Molochath: qui mauroꝝ massesylioꝝ regionẽ terminat. Vocat præterea & ꝓmõtorium magnũ flumini ꝓximũ: & locus aridus: ac sterilis metagoniũ: & fere mons a Coteis hucusq; prẽdit: longitudo a Coteis usq; í massesylioꝝ fines: est stadioꝝ. v. milliũ. Metagoniũ nouæ carthagini respõdet quæ est e regione Timosthenes dixit id contra massiliã esse: at nõ bene. Trã situs enim a noua Carthagine metagonium: est stadioꝝ triũ milliũ. Præternauigatio ab ea massiliam usq; pluriũ sex millibus stadioꝝ. Sed cum mauri adeo urberẽ regionẽ ihabitẽt tamen ad hoc usq; tẽpus: magna ex ꝑte pastoraliter uiuunt. Hi comæ cicinnis exornant: & barba & auro: & tersura dentiũ & unguiũ cultu. Raro uideas inter se contingere dũ ãbulant: ne capilloꝝ ornatus ꝑturbet: pugnant frequentius ab equo hastati: equis nudis utentes: & iunceis frenis. gerũt etiã gladios: at pedites elephãtũ pellibus ꝓ clipeis se ꝓtegunt: leonũ & pardalium & ursoꝝ pelles índuunt: & dormientibus substernũt. ac fere: & ii & sequentes massesyli: & libes magna ex ꝑte unius sunt cultus: & in cæteris ꝑsimiles: paruis equis utẽtes celeribus tamẽ & obtemperãtibus: adeo ut sola uirgula gubernẽtur. Equi collaria ex ligno habent aut pilo confecta: e quibus habena dependet: sunt qui etiam nõ tracti dominũ sequũtur ut canes. Pelta utunt: parua ex chorio confecta lancea lata & parua: discincti tunicæ amplæ: & pellis (ut dixi) uestis est: & clipeus. At pharusii & nigretes: q ultra hos habitãt: hesperiis æthiopibus uicini: sagittãt quẽadmodũ æthiopes. falcatis quoq; curribus utunt: miscent nonnunq̃ mauris pharusii per deserta: aquaꝝ utres equis portãtes nõnũq̃ ꝑ loca quædã palustria & lacus: cyrtã ueniunt. quidã ex eis dicũtur troglodytaꝝ more: sub terram habitare & æstiuis hymbribus abundare. hyeme uero siccitate laborare: nõnulli ex iis barbaris: serpẽtũ ac piscium choriis: idumẽtis ac stramẽtis utũt. Sũt q dicãt mauros Indos esse: qui cũ hercule í hunc locũ descẽderũt: sed pauIo ante nostra tẽpora Bogus: & Bochus reges Romanoꝝ amici eam tenebãt: quibus deficiẽtibus Iuba successit í imperio. Nam Cæsar augustus ad paternũ regnũ: hoc etiã illi concessit. Is iubæ filius fuit: eius qui cõtra Diuũ cæsarẽ cũ Scipiõe bellũ gessit. Quũ uero Iuba nuper diẽ obiisset: successit in imperio Ptolemæus ex Antonii & Cleoparræ filia ortus. Artemidorus Eratostheni cõtradicit q pro linge lixũ urbẽ dicit: circa extrema mauritaniæ occidẽtalia: palmaceas quoq; urbes ꝑmultas dirutas esse quaꝝ uestigium nullũ appareat. In hesperiis æthiopibus aeris apros esse: cũ ante dixerit matutinis & antemeridianis temporibus crassos esse: & caliginosos quomodo enim í siccis & æstuosis locis hæc esse possunt? Veꝝ ipse lõge peiora dixit de eisdẽ locis. scribit enim Lotophagos quosdã: q siccã regionẽ icolant: & loton edãt hærbã quãdam & radicẽ: qua comesta nihil potu ídigeant: eosq; usq; ad loca supra cyrenẽ progredi: q uero ibi sint: lac bibere & carnibus uesci: quãq̃ í eadẽ sint plaga: sed nec Gabinius Romanoꝝ scriptor a mauritaniæ monstris recensendis abstinet. Scribit enim apud lingẽ Antei sepulturã esse & tibiã cubitoꝝ. lx. quã a Sertorio nudatã ait. ac rursum terræ demãdatã. Addit etiã de elephantis fabulosa quædã. Dicit enĩ cæteras feras ignẽ fugere elephãtes ei resistere ac repugnare: ꝓpterea quod siluã consumat. eo cũ hominibus certare & specula tores prætermittere & cũ illos uiderit fugere quumq; uulnera acceperit. ramos uel hærbã: uel puluerẽ: supplices prætendere. Post mauritaniã est massesylioꝝ regio: a Molochath flumíe initiũ sumẽs: finiẽs uero í ꝓmõtoriũ qd massesylioꝝ & masylibũ cõfinium dicit. A Metagonio tretum usq; sunt stadioꝝ sex millia: sunt q pauciora arbitrent: ora maritia complures habitationes: & complura flumía habet: & regionẽ ualde commodã: sed satis sit mentionẽ eorũ facere: quæ sunt clariora. Distat itaq; Sigaciuitas a dictis finibus: mille stad iteruallo: & Syphacis regia quæ nũc diruta ẽ. post Syphacẽ Masinissa obtinuit regionẽ. postea Micipsa. postea eius successores. Per nostra tẽpora iuba: Iubæ pater nup mortui: diruta ẽ a romanis. Zama huius regia. Post Siga í sexcẽtis stad ẽ deoꝝ portus. Postea alia loca obscura: q̃ uero í penitiore iacẽt regiõe mõtana sũt: ac de serta q̃ geruli tenẽt: quodãmõ dispsa sũt: usq; ad syrtes. Ibi uero ad mare & cãpi uberes sunt: & urbes mltæ & flumina & lacus. Possidõius scribit an uere: haud q̃q̃ scio raris paruisq; flumíbus libyã irrigari: de iis. n. dicit: q̃ Artemidorus magna exístíat: hoc ꝓfecto í mediterranea uerius dici potest & huius rei causam affert: q ꝑ in ꝑtibus septentrionalibus non pluat:

Universidad de Deusto
Biblioteca

quẽadmodũ nec ĩ æthiopia: ut ſæpe ꝑpter ſiccitatẽ peſtis ĩcidat:& lacus cenoſi fiant:& locuſtæ abũdẽt:addit etiã oriẽtalia humida eſſe ꝙ ſol exoriẽs cito prætereat. Occidẽtalia uero ſicca:ꝙ ſol ibi cõuertat. Nã humida & ſicca illa præter aq̃ copiã uł ĩopiã:hæc præter eadẽ ĩ ſole dicũt. Vult dicere præter ſoles hæc oẽs ſeptẽrriõalibus:uł meridiõalibus plagis aſſignãt. Nã ex oriẽtalibus & occidẽtalibus nõnulla ad habitationes dicta:ſecũdũ quãꝙ habitationẽ:& orizõtũ diuerſitatẽ:alia atꝙ alia ſũt:q̃re de iis: q̃ multitudíe ĩcõprehẽſibilia ſũt:ĩ uniuerſum dici nõ põt. ꝙ orientalia. ſ. hũida ſint:occidentalia uero ſicca. Sed ut ad habitabilẽ totã & talia extrema referunt:q̃lis ẽ India:& Iberia dicet itaꝙ huiuſmodi cauſam:ſed quã tãdẽ ſuaſionẽ hẽt hæc reſpõſio. In cõtinuo. n. ac iugi ſolis circũductu:q̃ nã eſſe põt cõuerſio. Præterea trãſeũdi pnicitas:ubiꝙ ẽ æq̃lis. Dicere etiam ꝙ Iberiæ uł mauritaniæ extrema occidẽti ꝓxia. Cæteris omĩbus ſiccior ſũt:præter euidẽtiã ẽ:& qđ aerẽ tẽpatũ habeant:& ꝙ aqs plurimis abundẽt:qđ ſi cõuerti tale qddã accipiat:qđ. ſ. habitabilis extrema: hoc ĩ loco ſupra terrã ſint:qd hæc mehercule attinẽt ad ſiccitatẽ? Nã & ĩ his & ĩ cæteris habitabilis terræ locis:q eiuſdẽ ſũt plagæ:Sol æquali tẽpore noctis abſiſtẽs itẽꝝ reddit & calefacit terrã. Eſt etiã ibi bituminis fons & ærariæ & pẽnatoꝝ:& nõ pẽnatoꝝ ſcorpionũ mł̃titudo magnitudine(ut ferũt) ſeptenũ uertebraꝝ. Itẽ Sphalãgia:& mł̃titudíe & magnitudíe excellẽtia:lacertas etiã bicubitales dicũt. In prætermõtana lapillos iueniri carbũculos & carchedonios. In cãpis teſtaceaꝝ:& ſerpẽtũ mł̃titudinẽ:ut dictũ ẽ:quũ de Ammõe ageremus. Itẽ apđ eos arbor ẽ noíe Melilotus ex qua uinũ cõficiũt:nõnł̃ terrã biferã hũt:& duas meſſes faciũt. Culmus ẽ qnũ cubitoꝝ lõgitudíe: craſſitudíe uero ꝓui digiti fructũ affert modius ducẽtẽos & q̃dragẽos:uere nõ ſerũt:ſed terræ colligatis paluiris uerſe atꝙ ſcarifare ſemĩa ſatiſfaciũt:q̃ ex ſpicis ĩ meſſe: ceciderũt: maſculũt. n. ibi æſtiuæ fruges: ſed ꝑpter ſerpẽtũ mł̃titudinẽ:oparii ocreas gerũt. cæteras corporis ꝑtes pellibus cõtegẽtes. Dormituri uero lecti pedes allio illinũt. ſcorpionũ gratia paluiris circũligãr. In hac ora fuit ciuitas q̃dã noíe Iol:quã cũ Iuba ptolemæi pater mũiret mutato noíe Cæſareã uocauit. Ea portũ hẽt: & ĩſulã ante portũ Inter portũ:atꝙ tretũ ẽ magnus portus quẽ Saldã uocãt. Atꝙ hæc ſũt cõfinia Iubæ & romanoꝝ:Nã mł̃tis moĩs regiõis ꝓticiões factæ ſũt. Cũ q eã ĩcolerẽt cõplures eſſẽt & Romãi aliis amicis aliis hoſtibus uterẽt:ut aliis alia & dare & auferre nõ eodẽ mõ cõtigeret. Ea qdẽ ꝑs quæ mauritaniæ ẽ ꝓxia uires ac ꝑuẽtus maiores habebat:q̃ uero carthaginẽ & maſſeſylioꝝ terrã cõtigit florentior ẽ:& melius cõpoſita quãq̃ primo ꝑpter res carthaginenſium ualde labefacta. poſtea ꝑpter id bellũ qđ cũ Iugurtha geſtũ ẽ. Nã ille quũ Aderbalẽ romanoꝝ amicũ uticæ obſediſſet:atꝙ iteremiſſet regionẽ bello compleuit. Poſtea alia atꝙ alia bella ſũt ſecuta:Sed ultimũ fuit qđ Cæſar cũ Scipione geſſit ĩ quo & Iuba mortuus ẽ & urbes cũ principibus deletæ ſũt: Tiſiaus: & uata & Thala & capſa:ubi iugurtæ theſauri erãt:& zagma & zicha & eæ apđ quas Cæſar Scipionẽ debellauit prío apđ Rhuſpinũ:deíde apđ uzita deinde apđ Thapſum & ꝓximũ ei lacũ & apđ alia loca:ut zellã & achollã liberas ciuitates. Cæpit etiã Cæſar primo adortu inſulã: & Thenã urbẽ maritimã. e quibus omĩbus aliæ ꝓrſus deletæ ſũt:aliæ ſemidirutæ relictæ. Phatã Scipionis eqtes ĩcẽderũt:poſt Tretũ ẽ Maſſeſylioꝝ & carthaginẽſiũ regio Cirta Sanaſi:& ſucceſſoꝝ regia: eſt in mediterranea urbs munitiſſima & optíe ſtructa:cũ a cæteris tũ a Micipſa:q & græcos ĩ eã habitatũ deduxit & tãtã effecit:ut. x. eqtum mĩa:& peditũ. xx. emitteret. Cirta itaꝙ hic ẽ & duo hippones alter uticæ ꝓximus alter:remotior: & Treto ꝑpinquus ãbo regiæ utica & magnitudíe:& auctoritate ſecunda ẽ poſt carthaginẽ:quæ illa excíſa ut metropolis erat & receptaculũ romanoꝝ:ad res ĩ libya gerẽdas. Ea ĩ eodẽ ſinu ſita eſt:quo carthago: Ad alteꝝ ex ꝓmõtoriis quæ ſinũ faciunt: Atꝙ id qđ iuxta uticã ẽ Apolloniũ uocat. Alteꝝ uero Hermean urbes ipſe ex aduerſo ĩter ſe reſpõdẽt propter uticã Bagrada ãnis labit. a Treto carthaginẽ ſunt ſtadioꝝ duo mĩlia & quingẽta quãq̃ nec hæc diſtãtia concedit: nec quæ uſq; ĩ ſyrtes eſt Carthago ĩ pẽinſula quadã iacet:quæ ãbitũ hẽt ſtadioꝝ tricẽta &. lx. mu ro cinctũ cuius. lx. ſtadioꝝ lõgitudinẽ iugũ occupat:qđ a mari ĩ mare deſcendit ubi carthaginenſiũ elephãtes ſtabula habebant qui locus ãpliſſimus ẽ. In media fere urbe arx fuit:quã byrſam uocarũt. ſupciliũ ſatis ere ctũ & circũcirca. habitatũ ĩ cuius uertice eſculapii tẽplũ erat:qđ Aſdrubalis uxor capta urbe ſecũ cõcremauit. Arci portus ſubiacent:& Cothõ pua inſula & in orbẽ ducta & euripo cõprehenſa:ea circũcirca nauale habet qđ Dido cõdidit:cũ gẽte ex Tyro ꝓfecta & adeo fortũata fuit: hæc phœnicũ colonia:& ea q̃ ĩ Iberia ẽ etiã uſq; ad Herculis columnas:ut ad huc optimã europæ ptẽ & icontinẽti cõplura loca:& adiacẽtes ĩſulas habeãt. At libyã ꝓfecto omnẽ adepti ſunt:quæ qdẽ nõ paſtoraliter habitari poterat:His opibus urbẽ Ro. impii æmulã comparũt. & tribus maximis ĩter ſe bellis decertarũt. Sed carthaginẽſiũ potẽtia præſertim ex ultimo bello ꝑſpicua eſt ĩ quo a Scipiõe Aemiliano euerſi ſunt & urbs funditus deleta. Hi. n. in initio belli. ccc. urbes ĩ libya habebãt. In ciuitate hõrũ millia ſeptĩgẽta obſeſſit & ĩ deditionẽ coacti: Armaturaꝝ dederũt. cc millia bellicoꝝ ĩſtrumẽtoꝝ tria millia: tãq̃ non ãplius bellaturi. Sed quũ rurſũ bellũ gerere decreuiſſẽt:mox arma fabricare cõſtituerũt: ũde ſingulis diebus. c. &. xl. clipei cõfecti ĩ armamẽtariũ referebãt:& gladii. ccc

Universidad de Deusto
Biblioteca

& lāceæ qngētæ:& mille tela missilia. Ancillæ funes ex pilo cōfectos præ
bebāt:adhuc naues.xii.stabāt ab āno qnq̄gesimo ex federibus ī secundo
bello pcussis.Nā tūc quū ī arcē cōfugisset:duobus mēsibus.c.ac.xx.na/
ues cataphractas cōstruxerūt:& quū Cothōis hostiū asseruaret:alid effo
dere:unde subito classis erupit adhuc.n.ātiqua materies aderat:& fabro/
rū mltitudo publice cōducta assidue opabat. Et quāq̄ Carthago talis es/
set tñ capta ē & deleta. Totā uero regionē carthaginēsibus subditā Ro/
māi ꝓuitiā effecere:atq; Massinissā ei præfecerūt:& Micipsæ posteros:
Nā Massinissa ob uirtutē:& amicitiā plurimū romanis curæ fuit:& ipse
numidas ciuiles & agricultores reddidit:& ꝓ latrocinio eos militiā docu
it:sed ꝓfecto peculiare qddā hoibus iis cōtigit:Nā cū regionē fecundā ī
colerēt:quāq̄ feris abūdantē.iis omissis & agricolēdi studio licentius iter
sese cōuertebāt:& regiōe feris dimissa:uagā & īstabilē uitā agebant non
secus q̄ q ob inopiā & locoꝝ sterilitatē & aeris iclementiā eiusmodi uitæ
gēus eligūt:q̄re massesylii id nom assecuti sūt:nūidæ.n.uocāt: necesse q
dē hos iopes esse:& ꝑlerūq; radices edere & carne & lacte:& caseo nutri/
ri.Cū uero diu carthago deserta pmansisset:eodē fere tēpore quo & cori
thus rursū a Diuo cæsare ꝑ id fere tēpus īstaurata ē missis eo colōis:qcū
que uellēt.& ex militibus nōnullis & nūc quoq; bene habitat:siqua alia
libyæ urbs.In medio hostio carthaginēsis sius Corsura īsula ē. Ex aduer
so his locis respōdet lilybeum:ī sicilia mille & qngētoꝝ fere stadioꝝ iter
uallo.Nā tāta a lilybeo carthaginē usq; distātia:Nō ꝓcl a Corsura & Si
cilia distāt:cū aliæ cōplures īsulæ:tū ēt egiurus.Itē.lx. stadioꝝ nauigatio
ē a carthagie ī ulteriorē ꝓximā regionē ūde Nepherini ascēsus ē stadi
oꝝ.c.ac.xx.urbē nata munitā:& sup petra q̄dā ædificatā: In sinu cartha/
ginēsi ē Tūis ciuitas & aq̄ calidæ:& lapidarie q̄dā:deide hermea ꝓmōto
riū asperū cui ꝓxia ē ciuitas eodē noie:deide neapolis: deide Taphitis
ꝓmōtoriū & ī eo collis qdā Aspis noie a similitudie appellatus:quē Aga
thocles siciliæ tyrānus habitauit:quo tēpe carthaginē nauigasset: hæ ur/
bes a romāis cū carthagie sūt euersæ stadiis q̄drigētis ꝓcul a Taphitide
ē Corsura īsula:cōtra selinūtē siciliæ fluuiū posita: ābitū hñs.c.&.l.stadi
orū & urbē eodē noie Distat a sicilia ꝑ sexcēta fere stadia.Melite etiā īsu
la distat a Corsura:stadiis qngētis.Deide ē Adruma ciuitas:ī q̄ erāt naua
lia.postea īsulæ mltæ:& crebræ noie Tarichie.Postea tapsus ciuitas:post
quam īsula ē ī pelago lopadussa.Postea āmonis ꝓmōtoriū.postea The/
ra urbs circa paruæ syrtis initiū. Alia quoque oppidula pmulta iteriacēt
nō digna mēoratu.In principio syrtis:īsula quædā adiacet oblonga noie
Cercina bene magna:quæ urbē habet eodē noie.Item altera minor cer/
cinitis his cōtinua ē mior syrtis quā lotophagitim syrtim uocāt. Huius

sinus ābitus ē mille & sexcētoꝝ fere stadioꝝ oris latitudo sexcentoꝝ.Iux
ta utrūq; ꝓmōtoriū:q̄ os efficiunt Insulæ adherescūt cōtinēti:cercinna.s.
de qua diximus:& Meninx magnitudine æq̄les.Meningē lotophagorū
terrā putāt:cuius Homerus meminit: & signa q̄dā extāt & olyssis ara &
fructus ipse.Nā lotos arbor mlta ī ea ē fructu suauissimo:ꝑmulta ī ea op
pida sūt:sed unū eodē noie quo īsula:& in ipsa syrti oppida pluria sūt.In
recessu ipso ē īgēs ēporiū:cui flumē allabit ī sinū emittēs:maris affluxus
& refluxus hucusq; prēdūt. Ac tūc finitimi maxio studio ad captādos pi
sces excurrūt.post syrtī ē lacus noie zuchis:q̄dringētoꝝ fere stadioꝝ:hñs
īgressum arctū ad quē urbs ē eodē noie. Ea purpurificiū & uarias piscīū
cōdituras hēt. Postea est alius lacus lōge minor:post quē ē Abrotonū ci
uitas:& alia q̄dā cōtinua est neapolis:quā Leptim uocāt :dehinc ē Epize/
phyrioꝝ locroꝝ traiectus id est stadia tria millia &.vc.postea ē flumē:po
stea muris qdā:quē carthaginēses cōdiderūt:barathris qbusdā ī pōte iū/
ctis:q̄ in regionē recedebāt.Hic sūt loca quædā ꝑportuosa: cū cætera ora
portus habeat.postea ē ꝓmōtoriū altū:& siluosū magnæ syrtis initiū qd
cephalas uocāt.Ex carthagie ad hoc ꝓmontoriū sunt pauloplura.v.mili/
bus stadioꝝ Immīet aūt ore a carthagine usq; cephalas:& massesylios li/
bophoenicū terra:usq; ad getuliæ mōtana q̄ iā libyca sūt Vltra Getuliā
est garamātū regio q̄ cū illa pariter ꝓgredit . Vnde carchedōii lapilli af
ferūt.dicūt Garamāthas ab æthiopibus:& paroceānis abesse.viiii.x.ue di
erꝝ itiere: Ab Ammōe.xv.Inter getuliā & nostrā orā mlti cāpi iteriacēt:
& multi mōtes & magni lacus & flumia :quoꝝ q̄dā ī terra demersa eua/
nescūt.Hi & ī uictu & ornatu frugales sūt:uxores mltas & multos filios
hñt.In cæteris Arabū Nomadibus ꝑsimiles.Eoꝝ eq & boues ūgulas cæ/
teris lōgiores hñt.Eoꝝ reges plurimū eqs studēt:ut ad cētena pullorum
millia quotānis recēseāt.Oues carne & lacte nutriunt: præsertim ī locis
æthiopiæ uicinis. Atq; ī mediterranea q̄dē hæc.Maior uero syrtis nūgen
toꝝ:&.xxx.stadioꝝ ābitū habet.Diametrū ī recessū mille & qngētoꝝ:q̄n
ta fere ē oris latitudo.Maioris ac minoris syrtis difficultas ē:qd cū mlus
ī locis fūdū sit cenosum:ꝑpter affluxus & refluxus maris cōtigit ut ml/
ti ī breuia icidētes īhæresc̄āt:& rara nauigia euadāt:q̄propter emius naui
gāt:cauentes ne incaute a uentis deprehensi ī sinus illidant. Nā hominū
piculū omnia ꝓtētat præsertim nauigationes secus terrā. In maiorē uero
syrtim nauiganti.post cephalas ad dextrā est lacus.ccc.fere stadioꝝ lōgi/
tudine:latitudine.lxx.in sinū emittēs.Is insulas quasdā habet:& statione
ante os.post lacū est locus noie Aspis:& portus optimus omniū qui sint
in syrte. Deinde cōtinua est Euphrantas turris: carthaginēsis regiōis: &
Cyrenaice Ptolemæo subditæ confinium:postea locus noie charax:quo

carthaginenſes emporio utebant aduehentes uinū: & inde ſuccū & Sil/
phiū reportantes ab iis:qui id ex cyrene clā exportabāt.poſtea iunt phile
nor araē.Poſtea Automala caſtellū:ī totius ſinus receſſu poſitū:huius re
ceſſus parallelus:Alexādriæ parallelo paulo ē auſtralior mille ſtadiis car
thaginis parallelo paucioribus q̄ duobus millibus. Cadit.n. ptim ad he/
roū urbē:q̄ eſt ī Arabici ſinus receſſu:ptim ī maſſeſylior & mauror me
diterraneā:ubi iā reliqua oræ pars eſt:uſq; ī urbē berenicem ſtadia.viiii.
millia & qngēta:lōgitudini iminēt: latitudinē præuaricātes:uſq; ad phi/
lenor aras.Naſamones libycū genus.In eo ſpatio interiacēt portus nō ſa
ne multi: aquæ quoq; pexiguæ.Promōtoriū in quo Berenice ſita ē:Pſeu
dopenias dicit iuxta lacū noie Tritōiadē: in quo iſula ē:q̄ ueneris tēplū
habet.Eſt etiā heſpidū lacus in quē flumē lathō imittit. Vltra berenicē
ē paruū qd dā ꝓmōtoriū noie boriū qdē ſyrtis hoſtiū: ac cephalas facit.
Berenice cōtra pelopōneſum iacet:ad id qd Ichthys uocat. Atq; etiā cō
tra Iacynthū ſtadior triū milliū & ſexcētor interuallo. Ex hac urbe.M.
Cato terreſtri itinere:Syrtim pgrauit in diebus.xxx.ducto.x.milliū ho
minū exercitu:& ī ptes diuiſo aquar gratia: ꝓfectus āt ē pedibus p æſtū
& ꝓfūdā arenā.Poſt Berenicē ē urbs Teuchira quā Arſinoē uocāt.Po/
ſtea ē barce q̄ poſtmodo Ptolemais dicta ē:deīde phycus ꝓmōtoriū hu/
mile qdē:ſed ualde exponit ad aq̄lonē:præter reliquā libyæ orā.Id con/
tra tenar Lacōiæ iacet:duor milliū & octingētor ſtadior trāſitu.Eſt eti
am ibi oppidulū eodē noie:quo ꝓmōtoriū nō ꝓcul a phycunte ē Apol/
lonias:quo Cyrenēſiū naues applicāt ad.c.&.lxx.ſtadia A berenice mil/
le:A cyrene urbe maxima octogīta q̄ in cāpo quodā iacet adeo edito:ut
ex mari eā uideremus Cyrenē therei cōdidere q ex lacōica ꝓfecti: The/
rā īſulā coluerūt Thera olim Caliſto dicebat:ut callimachus ait.
Nomine Caliſto primum ſed poſtmodo thera
Dicta fuit tellus:urbis origo meæ.
Cyrenenſiū portus cōtra occidētalē cretæ extremitatem id eſt arietis frō
tē iacet mille ſtadior interuallo Nauigat autē leuconoto.dicūt cyrenem
a Batto cōditā quē callimachus ait ꝓgenitorē ſuū fuiſſe. Ea ob regionis
bonitatē plurimū creuit.nā & equor nutrix eſt & fructus optimos fert:
Ea uiros claros cōplures habuit q & liberati optime preeſſe poterant: &
iminētibus barbaris fortiter reſiſtere Nā & olim libera fuit:poſtea cum
macedonū potētia eſſet adaucta ægypto occupata:eam adorti ſunt: Thi/
brone imperante:a quo Harpalus occiſus eſt. Cumq; aliquandiu ſub re
gibus fuiſſet:tandē in romanor poteſtatē deuenit:& nunc prouincia eſt
cum crete coniuncta Cyrenaica oppida ſunt. Apollonia:Barcæ & Theu
chira & berenice & alia quædam ꝓxīa. Cyreneis finitima eſt regio:quæ

Silphium gignit & Cyrenaicū ſuccū:quē Silphium poſterius effert. Id
ꝓpemodū defecit:quū aliquādo barbari odio quodā ingruiſſent:ac radi
ces eius pene omnes eruiſſēt:fuere hi nomades uiri ex cyrene illuſtres fue
re:Ariſtippus Socraticus:qui cyrenaicā philoſophiā inſtituit & areta eius
filia:quæ ī ſchola ſucceſſit:& Ariſtippus filius qui matri ſucceſſit:& Ma
trodidactus cognominatus eſt & āniceris:q cyrenaicā ſectā uidet emen/
daſſe: & āniceriā ab ea deriuaſſe.Callimachus quoq; cyreneus eſt:& Era
toſthenes:ābo ab ægypti regibus in honore habiti. Alter poeta ſimul &
grāmaticæ ſtudioſus. Alter & ī his & ī philoſophia:& ī mathēaticis præ/
ſtātiſſimus.Itē carneades:quē Academicor optimū confitēt.& Cronus
Apollonius hīc etiā fuit. Diodori Dialectici magiſter: qui & ipſe cronus
dictus eſt:magiſtri adiectiuo ī diſcipulū tranſlato Poſt Apolloniā eſt re/
liqua cyrenor ora:uſq; ad eū locū:qui catabathmus dicitur:ſtadior duū
milliū &.cc.præternauigationi nō ſatis apta:ꝓpter portuū & ſtationum
& aquar iopiā.In hac præternauigatiōe loca ſunt præclara.Nauſtathmū
& zephyriū q̄ ſtationē habet:& aliud zephyriū:& cherōneſus ꝓmōtori/
um ubi portus eſt.Hoc contra Cretæ circulū iacet: mille & quingētorū
ſtadior interuallo Auſtro nauigāti.Poſtea eſt Heraclīū:ultra quod ē ui/
cus paluirus.poſtea portus Menelaus & Ardanaxes humile ꝓmontoriū
qd ſtationē habet.poſtea magnus portus cui obiacet cherōneſus: quæ ī
creta ē triū milliū fere ſtadior traiectu.Nā toti fere huic oræ creta ꝑiter
opponit:anguſta ſane ac lōga.Poſt magnū portū eſt alius portus:nomīe
plynus:ultra eū ſunt Tetrapyrgia. Iā uero reliqua ſūt paretoniū uſque:
& īde Alexādriā uſq;:locus aūt catabathmus dicit. Atq; eo uſq; cyrenai/
ca ptēdit:de q̄ nobis ī ægyptiacis rebus dictū ē. Vlterior ac repoſtā ſyr/
tis regionē & cyrenaicā:libes obtinēt:ſterilē ſane & aridā primi Naſamo
nes.poſtea pſylli:& getulor ps:& Garamātes: magis ad orientē Marmari
cæ:cyrenæ plurimū accedētes:& uſq; ad āmonē ptēdētes. A maioris itaq;
ſyrtis receſſu:ī diebus q̄ttuor ad hyemales ortus dicūt pueīre:etiā q pla/
cide & ocioſe icedūt. Hic locus ē Ammoni ſimilis palmifer & aquoſus.
Immīet āt cyranice ad meridiē uergenti: uſq; ad.c.ſtadia & arbores fert
uſq; ad alia.c.ſeriē ſolūmō:hæc terra etiā oryzā gignit:ꝓpter ſiccitatē:ul
tra hāc ē regio quæ ſilphiū fert.poſtea īhabitata & Garamātū terra:q̄ Sil
phiū fert āguſta ē & lōga & arida.lōgitudo ad orientē ſolē eunti:circiter
mille ſtadia latitudo.cc:ul pauloplura q̄ qdē cognita ſit:cōiectare poſſu
mus totā deīceps eā:quæ in eodem eſt parallelo huiuſmodi eſſe ex aere:
& ſtirpe huius ꝓductione.Sed quoniā uaſtæ intercidūt ſolitudines:non
omnia loca ſcimus:eodē modo ignorant:quæ ultra āmonē ſunt & Aua/
ſes uſq; in æthiopiā. Nā nec æthiopiæ fines:nec libyæ dicere prōptū eſt.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Immo nec eius quæ ſecus ægyptū iacet:aperte quicq̄ ſcimus: nec eius q̄ ſecus oceanū eſt:quare noſtræ habitabilis ꝓtes ſic ſe habēt.Sed qm̄ Romani optima atq; notiſſima obtinēt:omniū ſupioꝝ principū ſperia ſuperſſi:quoꝝ nos memoriā teneamus nō ab re uiſum eſt: ut eoꝝ res breuibus attingamus:qđ itaq; Romani ex una ciuitate ꝓfecti belli & pacis artibus totam Italiā:deinde quæ italiæ ꝓxia ſunt oīa:eadē uirtute adepti fuerīt:dictū eſt:cūq; tres ſint cōtinentes:Europā fere totā hñt:præter eas ꝓtes:quæ extra hiſtrū ſūt:& præter Paroceanitas:q̄ iter Rhenū Tanaimque habitāt. Africæ uero ora:quæ nobis ex aduerſo eſt:tota eis paret:nā reliqua uel inhabitabilis eſt & ſterilis:uel a paſtoribus icolit:eodē mō & Aſiæ ora quæ ad nos uergit:tota Romanis ſubita eſt: niſi qs Acheos & Zygos & Eniochos i ratione ponat:q̄ i anguſtis admodū & ſterilibus locis latroniciā & paſtoralē uitā degūt. Ac mediterraneæ & penitioris regionis: ꝓtim romani habēt ꝓtim parthi & barbari;q̄ ultra hos ſunt: oriētē ac ſeptētrionē uerſus.ut Indi Bactrii & Scythæ: dehīc Arabes & æthiopes:ac ſemp eis aliqd addit. Vniuerſæ huius terræ quæ romanis paret: ꝓtim reges tenēt:quā uero ipſi hñt:ꝓuiciā uocāt & præfectos: & quæſtores i eā mittūt. Sūt etiā nōnullæ ciuitates liberæ cōditiōis. Aliæ ab initio ꝓ amiciciā romanis adiūctæ. Aliæ ab ipſis honoris gratia libertate donatæ. Sūt & prīcipes quidā ſub eis & phylarchi & ſacerdotes:atq; hi qdem ſecūdū quaſdā patriæ leges uiuūt. Prouinciæ ꝓſæpe aliter:atq; aliter diuiſæ fuerūt.at i præſentiaꝝ:ut Cæſar Auguſtus cōſtituit.Nā quū patria eius totius impii patrociniū ꝓmiſerit:& pacis & belli quādiu uixerit poteſtatē habeat:totū iperiū bifariā diuiſit.nā partem ſibi aſciuit:ꝓtim populo dedit:ac ſibi quidē quæcūq; militū præſidio idiget. Ea eſt regio barbara: & gētibus nondū ſubactis finitima ſterilis ſane & cultu difficilis:ut ꝓpter cæteratū reꝝ iopiā:& copiā munitionū iugū detractent. Populo aūt reliquā cōceſſit:q̄ pacata ē:& facile ſine armis retinet.utrāq; portionē i prouincias cōplures diuiſit: quaꝝ aliæ Cæſaris:aliæ populi dicunt. In ſuas præfecturas Cæſar ipſe adminiſtratores mittit & alio tēpore aliter ꝓuīt regionē: & ut res poſtulat ita uerſat. In populi ꝓuincias populus ipperatores uel conſules mittit:ſed hæ quoq; in diuiſiones alias diducūtur: prout uſus poſtulauerit.In initio tñ duas conſulares fecit libyā ſcilicet: quæ Romāis paret ea dūtaxat excepta:quæ prius ſub Iuba fuit:nūc uero ſub Ptolemæo eſt illius filio.Et Aſiam cis halym & mōtem tauꝝ:galatis exceptis:& gētibus:quæ ſub amynta fuerūt:præter etiā bithyniā:& ꝓpontidē:præturas uero decē.In Europa quidē & adiacentibus iſulis eam ſcilicet quæ ulterior Iberia dicit:circa Betim flumen eſt & Attacem: & ex celtica narbonenſem. Tertiam Sardiniam cū cyrno quartam Siciliam quintā & ſextā Illyrii ptē:q̄ ad Epiꝝ uergit & macedoniā. Septimā Achaiā uſq; i theſſaliā & etoliā & Acarnaniā;& nōnullas epiri gentes:q̄ Macedoniæ ſūt contermiæ. Octauā Cretē cū cyrenaica. Nonā Cypꝝ. Decimā bithyniam cū ꝓpontide:& quibuſdam ponti ptibus. Cætera Cæſar prouincias habet:i quaꝝ alia ꝓcuratores mittit. Conſulares uiros:i alias prætorios i alias homines ex equeſtri ordine. Reges uero & principes: & decarchæ.ad eius portiones ſunt:ac ſemper fuere. FINIS.

Bartholomæus Parthenius Cir. Benacēſis Franciſco Throno Ludouici .F.patricio Veneto præclaro.S.

Apollonius Tyaneus Pythagoricus cuius uitā philoſopho cōueniētem octo uolumīibus Philoſtratus cōplexus ē:ad Mileſios ſcribēs adeo philoſophiæ ſciētiā laudibus extulit ut cæteras artes abſq; illa haud recte ſciri poſſe arbitratus ſit:deorūq; beneficio dūtaxat philoſophātem idigere exiſtimauit.Quā rē apprīe cū ātiquoꝝ eruditiſſimus qſq; approbaret: philoſophiā græce quæ ꝓ id tēporis i latiū nōdū trāſlata erat:didicebat. Cui ſententiæ & Strabo aſſentit:q̄ priſcoꝝ philoſophātiū exēplo ut Dicearchi Ephori aliorūq; cōpluriū:q̄ de ſitu orbis ſcripſerāt: geographiæ etiā tractatus a philoſopho cōſyderādos eſſe uoluit. qđ & ipſe plēiſſime exequtus ē. Nā ex Homeri carmīibus tanq̄ ex āpliſſimo fonte philoſophiā elicit: cūctaq; ad unguē adeo ſtricte rimat:ut nihil i omni ſciētiaꝝ genere Homeꝝ itactū reliqſſe oſtēdat:q̄rū reꝝ nec Strabo qdē iterpres optimus eſſe potuiſſet:niſi & illaꝝ uerā fuiſſet cognitionē aſſecutus. Merito nāq; Euſthatius Theſſalonicēſis:dū iter cætera την Βοιωτίαν Hōeri iterpretat:geographi plerūq; ſentētias i mediū ꝓfert: qđ de Strabone ſine cōtrouerſia itelligi debere ſi qs diligēti iudicio quæ Euſthatius adducit cum his quæ a Strabone afferunt ſimul cōferet:liqdo cognoſcet.Nā i tāta ſcriptoꝝ copia q̄ geographiā attigerāt:ſolū hūc geographi noīe:excellētiæ qdē titulo ornādū eſſe duxit. Cōpoſuit aūt præter hæc:uolumina hiſtoriaꝝ poſt Polybiū āpliſſima qbus Parthoꝝ mores referebāt:Auguſti qdē tēporibus qbus floruit.Fuit autē patria Amaſinus ut de ſe teſtatur: urbs.n.in ualle condita eſt ꝑ quā ogris fluuius labit. Amaſia nāq; cū prius regibus data fuiſſet:nūc ꝓuīcia eſt:quæ ad Cappadociā & ad Halym fluuiū uſq; termiat.q̄ i re nō poſſū nō admirari exiguū Ioannis Andreæ Alericēſis epiſcopi iudiciū:q̄ cretēſē Strabonē appellauit. Attamē mater nū genus cretēſe fuiſſe non inficiabor: ſiqdē Strabonis mater ꝓnepris Dorylai fuit qui Gnoſi impabat:quā rem nec Suidas qdē prætei mittit. Hæc ad te eo libentius ſcripſi:quo te & Strabonis familiarem & geographiæ ſtudioſiſſimum eſſe non ignorabam. Vale & me(quod facis)ama.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Strabonis Geographi Europæ a Guarino Veronensi tranflatæ.

Primi Commentarii Capita.	Summatim.
Strabōis Geographi Europæ primus Cōmētarius.	Si ad philoſophū.
Commētarii ſecūdi Capita.	Proponens.
Strabonis Geographi Commentarius ſecundus.	In tertio.
Commentarii tertii Capita.	Orbis terrarū.
Strabonis Geographiæ tertius cōmētarius.	Subiectū ergo.
Commentarii quarti Capita.	Quæ ad Galliā.
Strabonis Geographi Commentarius quartus:	Deinceps.
Commentarii quinti Capita.	Quæ ad alpium.
Strabonis Geographi Commentarius quintus.	Poſtīſimas.
Commentarius ſextus.	Poſt Silaris.
Commentarii ſeptimi Capita.	Septimus liber.
Strabonis Geographi Commentarius ſeptimus.	Cum a nobis.
Commentarii octaui Capita.	In octauo.
Strabonis Geographi Commētarius octauus.	Poſtq̄.
Commentarii noni Capita.	Nonus liber.
Strabonis Geographi Commētarius nonus.	Abſoluta.
Comentarii decimi capita.	Decimus liber.
Strabonis Geographi Commentarius decimus.	Poſtq̄ Euboea.
Geographiæ Strabonis a Gregorio Thiphernio tranſlatæ.	
Libri undecimi Capita.	Vndecimus.
Geographiæ Strabonis Liber xi.	Europæ.
Geographiæ Strabonis Libri.xii. Capita.	Duodecius reliq̄.
Geographiæ Strabonis Liber xii.	Cappadocia.
Geographiæ Strabonis Libri xiii.Capita.	Tertiuſdecimus.
Geographiæ Strabonis Liber xiii.	Hactenus.
Geographiæ Strabonis Libri xiiii.Capita.	Quartuſdecius:
Geographiæ Strabonis Liber xiiii.	Reliquum.
Geographiæ Strabonis Libri xv.Capita.	Quituſdecimus.
Geographiæ Strabonis Liber xv.	Ex Aſia.
Geographiæ Strabonis Libri xvi. Capita.	Sextuſdecimus.
Geographiæ Strabonis Liber xvi.	Perſiæ.
Geographiæ Strabonis Libri xvii.Capita	Decimuſſeptius.
Geographiæ Strabonis Liber xvii.	Quoniam

Strabonis Amaſini Scriptoris illuſtris geographiæ opus finit: qđ Ioānes Vercellenſis ꝓpria impenſa uiuētibus poſterisq; exactiſſima diligentia imprimi curauit. Anno Sal. M.cccclxxx. ſeptimo. kl. Septembris.

nolo ⁊ qua gentiles ꝑ totū mūdū ad idolatria de
clinauerūt ⁊ Postea aūt penitencia motꝰ abiit ⁊ q
gentiles ad ꝓdicatōez xpi et apostolorū credētes
opa penitentie humiliter egerunt ⁊ Accedens ad
alterū ⁊ hoc est ad iudaicū populū ⁊ dixit similit ⁊
ꝑ abraham et alios patriarchas et moisen q sz
facerent opa iusticie ⁊ At ille respondēs ait eo do
mine ⁊ qua iudei obligauerūt se ad seruēdū dño
ꝑ susceptionē legis · Vnde dixerūt exo · xxiiij · Cū
cta que locut⁹ est dominꝰ faciemus ⁊ Et nō iust ⁊
qua iudei legem susceptā non obseruauerunt · sed
id idolatriā et ꝑhetarū occisionē et ad infinita ma
a declinauerūt · vt habeť libro iudic · et libro reg ·
Quis ex duobus fecit voluntatē patris · qui dixe
runt · primꝰ ⁊ non em poterant aliter respondere ·
qua minus malum est non ꝑmittere · q̄ ꝑmissum
non seruare ⁊ Dixit illis ihūs ⁊ ex responsione eoꝝ
ꝯfutans eos ⁊ Amen dico vobis qua pu · et meriti
pre · v · in reg · dei ⁊ q · d · nō solū gentiles · sed pes
simi de gentibus erūt maioris meriti apud deū q̄
vos · qua scōm Ihero · simulata sanctitas duplex
est iniquitas · et hoc viciū potentissime vigebat in
sacerdotib⁹ et leuitis · Et ad declaratōnem sui di
cti subdit ⁊ Venit em ad vos iohannes baptista in
via iusticie ⁊ q opa perfectionis faciebat · et iterū
qua xpm ānunciabat qui est ipa iusticia sempiter
na · vt habeť dan · ix · ⁊ Et non credidistis ei ⁊ opa
ei⁹ imitando · et doctrinā eius audiendo ⁊ Publi
cani autē et meretri · credi · ei ⁊ ad ꝓdicatōez eius
penitentiā agendo ⁊ Vos aūt videntes ⁊ istoꝝ sz
penitentiā ⁊ Nec penitentiā habuistis ⁊ ad imita
tionē eoꝝ · Exquo sequť aggrauatio peccati sacer
dotū et phariseoꝝ ⁊ Aliā ꝑabolā ⁊ Hic ꝺsequent
ostendit qualiter ipi impugnauerūt xpm legis la
torē · Et diuidit in d · q̄ primo ad ostēdendū ꝑposi
tum ꝑponit quandam ꝑabolā Scōo ꝺfirmat suum
ꝑpositū ꝑ scripturā ibi · dixit illis ihūs nūquid le
gistis · Circa primū dicit sic ⁊ Homo erat paterfa
milias ⁊ Iste homo deus est ratōnib⁹ ꝓdictis · qui
dicť paterfamilias · qua sic gubernat totā crea
turā sicut paterfamilias gubernat subditos in do
mo ⁊ Qui plantauit vineā ⁊ domū sz israhel · scōm
qd dicitur isa · v · vinea dñi exercituū domus isra
hel ⁊ Et sepem circūdedit ei ⁊ sz clausurā legis et
mandatoꝝ ⁊ Et fodit i ea torcular ⁊ dando doctri

intantū q̄ impleuerūt iherusalē
rum vsq̄ ad os vt dicť iiij · re · xx
mi · ad eos filiū suū ⁊ ꝑ nobis in
⁊ verebunť filiū meū ⁊ hoc non
nozaret ꝺemptū quē iudei factu
hoc exprimitur quod deberet fieri
rebuntur filiū meū ⁊ id est in reu
habere ⁊ Agri aūt ⁊ id est sacerdotes ⁊ bas ⁊ Exquo patz q̄ solo timore
⁊ Videntes filiū ⁊ id est dñm ihū ab eius morte · Occasione dicto
nitatis faciente · et omnia que
ipo adimplentē ⁊ Dixerunt intra
qua de ipo verā noticiā habuerū
⁊ Venite occi · eū et habebimus
hoc tractauerūt de morte eius · n
nirent romani et auferrent eis lo
betur io · xj · Et sic occideret eū vt
rent ciuitatem et templū · Contra
qua ꝑ hoc in vindictā mortis xp̄i
⁊ Cum autem venerit dominus vi
gricolis illis ⁊ Venit dominus ad
dicandū illud factū q̄n ex eius
ꝑdet ⁊c ⁊ lucas vero ista vba refer
cta · et sacerdotes dixerūt ⁊trariis
luce · xx · Dicendū q̄ non est ⁊tra
ba illa erāt aliqui q̄ ꝺsenciebant
illi dixerunt malos male ꝑdet vt
et hanc responsionē quasi appro
xpus repedit vt dicit lucas · et tu
cerdotes videtes q̄ erat dictū ꝺ
Absit · malos aūt dominus ꝑdi
templū ꝑ romanos destruxit · seq
suam locabit alijs agricolis ⁊ que
suam regendā tradidit apostolis
lis ⁊ Qui reddant ei fructū tempo
ad ꝓdicatōez eoꝝ credidit multi
it eis ihūs ⁊ Hic ꝺfirmat ꝑabolā
turā ⁊ Nūq̄ legistis in scripturis ⁊
si diceret vos qui estis legispiti ꝺ
⁊ Lapidem quē reꝓbauerūt edi · a

emitur peccatū infidelitatis · ⁊ et
na exponere diuini iudicij gra
Et cū audissent principes sacerdo
ꝺclusio huius capituli · vbi ostē
sacerdotū · qua audientes doctri
ꝺtriti · sed magis ad occidēdū
⁊ Exquo patz q̄ solo timore
ab eius morte · Occasione dicto
erit · vtrum iudei cognouerunt
esse xpm sibi ꝑmissum · Et arguť
illud qd̄ dicit · j · cor · ij · si em ꝺnoz
te · et illas que loquūť de determi
nis xv · Nunc aūt viderūt et ode
meū · qd̄ aūt videtur manifeste
ciuitas et templū · et populus in
uatus ⁊ Et apprehen · eū eice · ex
filiū dixerunt intra se hic est he
manifeste ꝑbat dominꝰ his vbis
non ꝑ ignorantiā sed ꝑ inuidiā
⁊ Responsio dicendū q̄ i popu
erāt maiores scientes scripturas
modo scientes illud qd̄ est de ne
vt ꝓcepta decalogi et huiusmodi
ab omnibus · sed subtilitatē scrip
ꝑhetarū ignorantes · Item q̄ xps
· ꝑheta sanctus · et deus in vni
Dicunt ergo aliqui et bene quantū
es populi iudeoꝝ nō ꝺgnouerūt
nec quantū ad diuinitatē nec quā
tatē · q̄ licet ꝺgnoscerēt eū esse ho
non ꝺgnoscebant illū esse hominē
erat a deo ꝑmissus · sic xps · Cuius
gnozabant scripturas que loquūť
te · et illas que loquūť de determi
t de signis siu aduentus · Sed ma
it eū ee verū ꝑhetā a deo ꝑmissū
a sciebant scripturas loquentes de
ntus · et de signis que omnia vide
leri · non tn̄ vt isti dicunt ꝺgnoue

tate sicut de humanitate · et multe alie auctoritates similes possunt ad hoc induci · sed ꝑter p lixitatē omitto · Et ideo dicendū q̄ sicut maiores populi iudeoꝝ habuerūt noticiā de tpe et signis sui aduentus · ita noticiam ꝑ scripturas habuerūt quantū ad eius diuinitatem · Considerādū tn̄ q̄ aliquid ꝺgnoscitur i habitu · cui tn̄ ꝺgnitio actua lis impediť ꝑter aliq̄ passionē vel habitū impe diente · sicut dicit philosophus vii ethico · q̄ incō tinens differt ab intpato ꝑ hoc q̄ habet estima tionē verā non solū in vniuersali q̄ etiā habet in tpatus vt q̄ fornicari est malū cū non peccet ꝑ ignorantiā · sed etiā habet estimatōez verā in ꝑti culari · et ꝑ hoc differt ab intempato · et tn̄ aduc niente passione corrūpitur estimatio vera ꝑticula ris · qua passione vincente iudicat nūc fornicandū ita q̄ passio impedit actualē ꝺsideratōez veram in ꝑticulari · et si passio semp duraret semp sic iudi caret · Eodem modo dicendum est q̄ iudei habu erunt verā estimatōez de xpo et in habitu et i actu in principio · sed q̄n incepit ꝺtra eos ꝓdicare · ex citati fuerunt ꝺtra eū passionibus ire · rācoris · et inmdie · quib⁹ passionib⁹ impediebātur ab actua li ꝺsideratōe veritatis ꝑhabite ꝺ xpo · ideo machi nati sunt in eius morte · sicut et incōtinens ꝑter passioꝝ ꝺcupiscibilis eligit fornicari · qd̄ tn̄ alias re fugeret · Considerandū tn̄ q̄ illa noticia quā ha buerunt de xpo ꝑ scripturas ꝑhetarū nō erat cer ta certitudine euidentie · tum qua talis certitudo solū habetur ꝑ demonstratōez vel sensum · tum q̄ ꝑhecie possunt aliq̄ndo varie exponi · et ideo erat mag̃ noticia ꝑbabilis et verisimilis cōiecture · vel secundū alios erat ibi certitudo adherencie · que tn̄ potest impediri in actu modo ꝓdicto · Per di cta possunt solui argumenta ad vtrāq; ptem · q̄ il la argumenta que ꝑbant q̄ habuerūt noticiā de xpo intelligendū est de noticia habituali ꝓdicto modo · Alie aūt auctoritates que dicunt cōtrariū loquūtur de actuali ꝺgnitōe applicante ad opⁿ q̄ fuit impedita ꝑter passionē inuidie et rācoris vt dictum est ℭ CM · XXII ·

Et respondens ihūs ⁊ Postq̄ ostendit iu
deos iuste reꝓbatos tanq̄ ꝺemptores
diuine maiestatis · Hic ꝺsequēter ondit

Biblioteca Universidad de Deusto

xij·ca·ī beelzebub ꝓncipe demoniō eicit der
nes· Sed hoc non videtur verū· qua illa die n
legitur aliqd miraculū fecisse in templo· Ideo
telligit melius de actu docendi quē exercebat ad
aliter· Et hoc significatur cū dicit venerūt ad ip
docentē· et ideo fecerūt sibi duplicē q̄stionem·
terzendū eū· et ad capiend· Prima fuit ⌊ ī qua
testate hoc facis ⌋ id est qua auctozitate doces
pulū· qua auctozitatē docēdi ī tēplo habebāt
cerdotes et legis doctozes ad hoc assignati a pz
cipibus sacerdotū et non alij· Cristus aūt neut
auctozitatē habebat· Secda questio est ⌊ Quis d
dit tibi hanc potestatē ⌋ qua potestatem docēd
nō habebat a sacerdotib9 nec ab imꝑatoze cui erā
subiecti· et sic a nullo videbat habere sed magis
sibi vsurpare ⌊ Respondens aūt ihūs ⁊c ⌋ Hic pon
tur xp̄i cauta euasio· qua quasi retūdens clauum
clauo proposuit eis aliam questionez ꝑ quā coa
cti sunt recedere absq; xp̄i responsione· q̄stio aūt
ista fuit ⌊ Baptismū iohānis vnde erat d̄ celo ⌋ id
est de diuina ordinatōne ⌊ An ex hominib9 ⁊c ⌋ id
est ex humana fictione ⌊ Et illi cogitabant intra
se ⌋ viā sc̄z respondendi sed nō habebāt· ꝓpter qd·
sequitur ⌊ Si dixerim9 e celo ⌋ id est ex diuina oz
dinatōe ⌊ Dicet nobis ⁊c ⌋ quare nō receperāt bap
tismū iohānis sed magis spreuerant· similiter et
testimoniū iohānis de xp̄o q̄ ip̄i audierant ꝑ nū
cios ad iohēm missos· vt habetur iohānis ·j· ⌊ Si
aūt dixerimus ex hominib9· hoc est ex humana fi
ctione ⌊ Timem9 turbā ⌋ ne sc̄z lapidet nos tanq̄
blasphemos· cui9 ratio subditur ⌊ Omnes em̄ ha
bebant ⌋ id est reputabant ⌊ iohannem sicut ꝓphe
tam ⌋ sanctū sc̄z et verū et ꝑ osequens verba ei9 et
facta ex inspiratōne diuina ⌊ Et respondētes ihū
dixerūt nescim9· ait illis neq; ego dico vobis ī qua
potestate hec facio ⌋ ex sua em̄ taciturnitate ꝓpul
si sunt a sua petitione cessare· Sed queri hic qua
re non respondit eis manifeste· qua statim pote
rat dicere q̄ ip̄e nō habebat auctozitatem docēdi
a sacerdotibus vel a cesare· habebat tm̄ immedia
te a deo patre quod erat mai9· sicut et multi ꝓphe
te leguntur immediate missi ad docendū populū
et non ex auctozitate regū vel sacerdotū· Dicendū
q̄ licet posset p̄dicto modo respondere noluit tm̄

Biblioteca
Universidad de Deusto

Universidad de Deusto
Biblioteca